Digitized by Google

Il n'a paru que le tome 1er

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT
90000000
Digitized by Google

ANALECTA
GRÆCA
SIVE
VARIA OPUSCULA GRÆCA
HACTENUS NON EDITA.

Ex MSS. Codicibus eruerunt, Latinè verterunt, & Notis illuſtrarunt MONACHI BENEDICTINI, Congregationis Sancti Mauri.

TOMUS PRIMUS. Alij non prodierunt

LUTETIÆ PARISIORUM,

Apud { Viduam EDMUNDI MARTIN, JOANNEM BOUDOT, & STEPHANUM MARTIN, } in via Jacobæa, ad Solem aureum.

Anno M. DC. LXXXVIII.

CUM PRIVILEGIO ET SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRISSIMO VIRO

LUDOVICO BOUCHERAT

FRANCIÆ

CANCELLARIO.

QUæ faciles ad ſe aditus in aliis præcludere ſolet ampliſſima dignitas, VIR ILLUSTRISSIME, *hæc ipſa, ut ad te pulſo metu ac pudore ſecuri accedamus, nos allicit & invitat. Quid enim, timidiuſculis licèt, Muſis verendum eſt ab auſpicatiſſimo* BUCHE-

Digitized by Google

RATII *nomine, in cujus ſinu nata eſt humanitas, ſedem fixit Litterarum amor? Quid ab ipſa Cancellarii dignitate, quæ adeo Litterarum cultoribus ſuſpecta eſſe non debet, ut ad earum patrocinium comparata videatur? An fortè* Latinis *Gallicisque ſtudiis facilem ac munificum te exhibebis: Græcis autem Litteris, quarum nos ſtudioſos eſſe profitemur, quaſi peregrinis, nihil favoris ac gratiæ, nihil ſubſidii & adjumenti abs te ſperare licebit? F*as *ſit iis hoc in errore verſari, qui benefacta ignorant tua: nobis verò annua illa honoraria, quibus viros utriuſque linguæ,* Latinæ *ſcilicet ac Græcæ, peritiſſimos dignaris, longè aliud de te imperant judicium; faciuntque, ut non ægrè confidamus, Græca hæc Analecta, quæ ſub illuſtriſſimi nominis tui auſpiciis in lu-*

Digitized by Google

cem eduntur, oculis tuis non diſplicitura. Neque enim te fugit, quantum debeant Græcis Latini Auctores, qui ſummo ſtudio in eorum imitatione verſati ſunt: nec ignoras tunc demum florentiſſima fore ſtudia, ſi Litteras Græcas cum Latinis conjunxerimus. Nam unæ ſine alteris languent, nec umquam vera & ſolida parabitur doctrina & eruditio, quæ non utriuſque linguæ ſubſidiis coaluerit.

Jam quidem utraque hæc ſtudia, ut ceteræ artes, ſub LUDOVICI MAGNI *auſpiciis fervent & accenduntur in dies. Sed ſi tu ipſe, ut cœpiſti, his favere pergas, brevi utriuſque facultatis homines in Gallia exercitatiſſimos haud deſiderabimus. Nos verò felices, ſi quid opellæ in tam honorificum & fructuoſum Opus conferre poſ-*

Digitized by Google

ſimus. Verùm, ſi id nobis ex propriis præſtare non datur; ſaltem in id totis viribus connitemur, ut ex alienis, nempe ex antiquis Græcorum ſcriptis ac monumentis, Chriſtiana Reſpublica proficiat, tum veteres conferendo & emendando Auctores, tum alios eruendo & illuſtrando, qui quidem hactenus in tenebris delituerunt.

Non ignoramus, VIR AMPLISSIME, *quantum apud te ſit venerabile ipſum Antiquitatis nomen, cujus meritum non tam annis, quàm tuis in Remp. officiis aſſecutus es. Ex quo enim publicis gerendis muneribus te aptum reddidit ætas, par tibi ad virtutes & ad dignitates curſus fuit, nec ullus ferè annus abſque novo honore. Te Armorica decies ſuis Comitiis præſidentem; te Aquitania, te Occitania,*

Digitized by Google

te, uno verbo, complures aliæ Regni Provinciæ Præfectum ſuſpexere; tuaſque virtutes uno etiam nunc ore deprædicant. Verùm, omnium ſuffragia longè ſuperavit unum LUDOVICI MAGNI *teſtimonium, qui te tot honoribus auctum, quaſi coronidis ſupplemento, nova Cancellarii dignitate cumulavit. Nam ut ait ille, is denique honos videri ſolet, qui non propter ſpem futuri beneficii, ſed propter magna merita claris viris defertur ac datur. Is, inquam, verè appellari poteſt honos, qui non invitamentum ad virtutem, ſed perpetuæ virtutis eſt præmium. Verùm, quidam honoris cumulus eſt, ſummum honorem ſapientiſſimi Principis judicio meruiſſe. Supereſt, ut Deus Opt. Max. qui te tantæ dignitati aptavit, faxit ut & diu dignita-*

Cicer. in epiſt. ad Plancum.

Digitized by Google

tem ſerves, & dignitas tibi gloriam pariat immortalitatis. Ita vovent, atque æternùm precantur

Tibi addictiſſimi & obſequentiſſimi
MONACHI BENEDICTINI
Congregationis S. Mauri.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
OPUSCULORUM

Quæ in hoc volumine continentur.

VITA S. EUTHYMII *Abbatis, Auctore* CYRILLO SCYTHOPOLITANO. pag. 1

VITA S. CYRIACI *Anachoritæ, Auctore* SYMEONE METAPHRASTE. pag. 100

TYPICUM *ſive Regula Monaſterii Gratia-plenæ.* pag. 128

EXCERPTA EX HERONE *Geometra de Menſuris.* pag. 308

ANTIQUUM RATIONARIUM AUGUSTI CÆSARIS, *&* NOVUM RATIONARIUM ALEXII COMNENI *Imperatoris.* pag. 316

De MENSURIS, *&* PONDERIBUS, *&* NOTIS *ea ſignificantibus.* pag. 393

VITA S. STEPHANI *junioris, Auctore* STEPHANO *Diacono Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.* pag. 396.

Digitized by Google

CORRIGENDA.

P*Ag.* 6. *lin.* 17. τὸ τοῦ παρόντος λόγου προτεθέντα *verti etiam ſimpliciter poteſt*, præſenti Operi præpoſito. *p.* 17. *l.* 26. παραμυθούμενος. *p.* 43. *l.* 34. ſui ipſius. *p.* 72. *l.* 26. τὴν ἔρημον. *p.* 79. *l.* 2. οὐδὲν. *p.* 88. *l.* 25. *poſt* minora *adde* his. *p.* 101. *l. penult. lege* 474. *p.* 103. *l.* 39. *poſt hæc verba*, per Cyrillum deſcripta, *adde:* unde vult Juvenalem è vita migraſſe anno 458. & quidem ante menſem Julium. *p.* 121. *l.* 11. *lege* ὑπαντήσας. *p.* 122. *l.* 20. χείλεσιν. *p.* 124. *l.* 5. λέγουσα. *p.* 137. *l.* 7. παραγαγών. *l.* 23. ζῆν. *p.* 145. *l.* 9. juxta. *p.* 163. *l.* 10. *pro* quòd *lege* quod, *& ſic aliquoties*. *p.* 196. *l.* 29. *lege* neceſſariæ. *p.* 241. *l.* 4. aliud. *p.* 270. *l.* 24. *pro* per enchoregum *lege* enchorego. *p.* 285. *l.* 21. jurum. *p.* 301. *l.* 7. *&* 8. ὁ Κανῶα, Canoa. *p.* 396. *l. penult.* eſt. *p.* 405. *l.* 25. ταῖς. *p.* 444. *l.* 18. ὡς. *p.* 445. *l.* 24. θρηνῶν. *p.* 447. *l.* 29. ἰσχυρότερον. *p.* 470. *l.* 10. *poſt* enim *adde* Deus. *p.* 484. *l.* 16. *lege* vinum. *p.* 485. *l.* 26. γεγονώς. *p.* 497. *l.* 32. *clarius verte:* res, quas homines infinitas prædicavere, &c. *in margine.* *p.* 465. προσποιήσας. *p.* 481. *l. ult. lege* 14.

Digitized by Google

PRÆFATIO.

ANALECTA GRÆCA tibi offerimus, LECTOR BENEVOLE, quæ ne aſpernare, quòd tam humilem titulum præ ſe ferant. Non enim fluxi & corporei cibi hæ ſunt reliquiæ, ſed cibi, quo ψυχαὶ τρέφονται καὶ ποτίζονται, *animi aluntur & irrigantur*, ut hîc appoſitè Gregorii Nazianzeni verbis utamur. Orat. 20. Carum autem eſſe debere quidquid animo proficit, nemo ſanæ mentis ignorat. Atqui in hiſce Analectis multa te reperturum confidimus, quibus pro vario appetitu delecteris. Namque ſi venerandæ Antiquitatis cùm ſacræ, tum profanæ ſtudio teneris; hîc illius non pauca extant illuſtria veſtigia. Si Hiſtoria tibi inprimis placet; hîc ejus præclara & certa monumenta occurrunt. Si ſanam & nitidam Theologiam, nulliſque inutilibus ambagibus irretitam amas; hîc abundè animum recreare licebit. Si orthodoxæ Fidei hoſtes aggredi & vincere cupis; inde arma invicta eruere poteris. Si verò te una pietas & virtus allicit, huc accede; hîc eximia omnium virtutum emicant exempla. Denique omnium ferè rerum, quibus ingenium & animus paſci ſolet, in iſto volumine quantumvis tenui non exilis & je-

juna copia eſt. Hæc noſtra ſunt Analecta, Erudite Lector, digna ſanè nobis viſa, quæ è Bibliothecis colligeremus & publicè exponeremus: teque nobis non ægrè aſſenſurum ſperamus, ſi vel in ſingulorum Operum ſeriem, quæ hoc volumine comprehenduntur, oculos conjicere, vel ad ea quæ his illuſtrandis & exornandis præſtitimus, attendere volueris.

I. S. Euthymii Abbatis apud Græcos celeberrimi illam Vitam edimus, quam verè ſcripſit Cyrillus Scythopolitanus, Monachus, qui ſeculo ſexto floruit, & quidem temporibus ejuſdem Euthymii diſcipulorum, quibus referentibus, tanti Viri geſta omnia ſe didiciſſe non ſemel ipſe teſtatur. Illa autem S. Euthymii Vita, quam clariſſimus & eruditiſſimus Cottelerius *Monum. Eccl. Græcæ tom. 2.* edidit, non ipſius Cyrilli eſt, ſed Symeonis Metaphraſtis, cui etſi laus maxima debetur, quòd ſanctorum Virorum Vitas nobis conſervarit, major tamen deberetur, ſi eaſdem ſtilo haud mutato puras & integras, ut repererat, nobis reliquiſſet. Inde enim non rarò effectum eſt, ut Vitæ ab eo compoſitæ paulùm ab illis diſcrepent genuinis Actis, quæ primi Auctores conſcripſerunt, præcipuè in his quæ ad Chronologiam ſpectant. Exemplo ſit id quod in Vita, quam Cyrillus com-
Pag. 7. poſuit, traditur: nempe, Valentem Imperatorem nondum expleto quinto menſe ſui ſexti Conſulatus adverſus Barbaros Thraciam depopulantes profectum fuiſſe, deinde paulò pòſt victum, incen-

Digitized by Google

dio periiſſe. Metaphraſtes in Vita, quam concinnavit, hoc factum revocat ad quintum menſem poſt Euthymii ortum; cùm teſte Cyrillo id acciderit elapſo ferè anno poſt natum Euthymium, quod quidem aliis Hiſtoricis conſonat. Anſam quoque Baronio circa obitum Eudociæ Auguſtæ errandi dedit idem Metaphraſtes, ubi ſcribit illam interiiſſe quatuor exactis menſibus poſt diem decimam quintam Januarii, nimirum menſe Maio. At Cyrillus ejus mortem vigeſima Octobris contigiſſe narrat, quatuor nempe expletis menſibus poſt diem decimam quintam Junii, qua die Eccleſiam Sancti Stephani à ſe ædificatam dedicari & conſecrari curaverat: ſcilicet Ἰανουαρίου pro Ἰουνίου, (quæ voces formâ non multùm differunt) facili errore ſcribere potuit Metaphraſtes. Cetera ſimilia curioſo Lectori obſervanda relinquimus. Quod autem ad ipſa facta pertinet, præter ſtilum, nihil à Metaphraſte mutatum deprehendimus, niſi fortè leves aliquas circumſtantias.

Ad an. 460.

Pag. 74.

Inter multa porro quæ digna notatu in iſta Vita occurrunt, ſilendum non videtur, inde apertè colligi, S. Jacobi Liturgiam tunc temporis in Eccleſia Jeroſolymitana, aliiſque ei ſubjectis fuiſſe uſitatam, ut indicant verba ex eadem Liturgia excerpta, quæ in ſola S. Jacobi Liturgia habentur, nempe *ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν*, *ſurſum mentem & cor habeamus*. Namque in Liturgiis SS. Baſilii & Joannis Chryſoſtomi vox τὸν νοῦν non extat. Plurima alia, quæ Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ & Diſciplinæ

Pag. 62.

Digitized by Google

ſcientiam illuſtrare poterunt, ſtudioſorum hominum diligentiæ ac ſolertiæ indaganda permittimus. Omnia enim hîc obſervare longius eſſet.

Iſtud Opuſculum ex inſigni Bibliotheca Colbertina nobis ſuppeditavit Vir ſingulari humanitate & eruditione ornatus Stephanus Baluzius, eidem Bibliothecæ Præpoſitus, nimirum ex optimæ notæ codice, qui inter manuſcriptos eſt 3063. numero, ſub cujus finem aliquot folia deſunt. Verùm, ea nihil continebant quod ad Vitam ipſam S. Euthymii pertineret, ſed tantùm ea quæ ejuſdem mortem conſecuta ſunt, à nobis haud dubiè edenda, ſi alium codicem, in quo hæc eadem Vita contineretur, nanciſci nobis licuiſſet. Verùm, poſt multam diligentiam nullum alium ulla in Bibliotheca potuimus invenire. Quin etiam hac de re ſcripſimus ad noſtros qui Romæ degunt, ut Vaticanam Bibliothecam (in qua eamdem Vitam ſervari audieramus) adirent, & ex veteri exemplari ea quæ nobis deerant, excerperent, & ad nos mitterent. Verùm, cùm ob præſentem rerum ſtatum nihil inde impetrare potuiſſemus, ea quæ ad ſenſum perficiendum neceſſaria erant, à Metaphraſte coacti fuimus mutuari, uti propriis locis monuimus.

II. Vitæ S. Euthymii Vitam S. Cyriaci ejuſdem diſcipuli ſubjecimus, quæ quidem S. Euthymii Vitæ illuſtrandæ non parum confert. Ex eadem etiam diſcimus quis fuerit Cyrillus Vitæ S,

Digitized by Google

Euthymii Auctor. Inter ea verò quæ notanda complectitur, illa inprimis ſunt quæ Origenis errores explicant. Porro hæc Vita apud Metaphraſtem ſine Auctoris nomine reperitur, unde eam ipſi Metaphraſti adſcripſimus. Illam è Bibliotheca Colbertina eruimus, contulimuſque cum duobus ejuſdem antiquis & optimis codicibus mſſ. 772. & 1891.

III. Sequitur Typicum ſive Regula Monaſterii Monialium Græcarum Gratia-plenæ dicti, ab Imperatrice Irene Ducæna Alexii Comneni uxore ædificati, quæ eadem Regulam illis Monialibus obſervandam compoſuit, ſive componi curavit; quo quidem in Opere quamplurima ſunt de harum Monialium vivendi genere, de Præpoſitæ & Officialium electione, de divino Officio ritibuſque in eo ſervari ſolitis, quæ pii & curioſi Lectoris animum non parum oblectabunt. Multa etiam ibidem extant ad Familiæ Imperatoriæ Conſtantinopolitanæ illius temporis Hiſtoriam utilia & opportuna. *Cap. 71.* Typico addidimus Tabulas aliquot, quæ partem redituum ejuſdem Monaſterii continent, characterèſque, ut in mſ. extant, excudi curavimus, adhibita neceſſaria explicatione. Porro rarum hoc Opus debemus clariſſimo & eruditiſſimo viro Emerico Bigotio, cui illud nobis perofficiosè indicavit. Codex autem mſ. ex quo idem tranſcripſimus, autographus eſſe videtur, uti ſuo loco oſtendimus, nec ſolùm jubente Imperatrice exaratus, ſed etiam verba ipſa ſugge- *Pag. 283.*

Digitized by Google

rente, ut ex ſtilo conjicere licet.

IV. Post Typicum Monaſterii Gratia-plenæ, adjunximus quædam Excerpta ex Heronis Geometria nondum edita, quæ tabulis Typici intelligendis plurimùm inſervit. Hinc enim exempli gratiâ (ut alia taceamus) diſcimus, quantum caperet modius terræ, de quo in prima tabella, nimirum ducentas terræ ulnas. Quælibet præterea ſpecies menſurarum euthymetricarum ſive in longum, antiquarum & recentium, ſeu Heronis tempore uſitatarum, hîc accuratiſſimè deſcribuntur.

Nec verò prætereundum arbitramur, ea quæ Pag. 311. ibi Hero de Geometriæ inventione habet, nempe illam artem ab Ægyptiis ob Nilum exundantem inventam & excogitatam fuiſſe, luculento Herodotis teſtimonio confirmari. Siquidem is in Euterpe ſic ſcribit: εἰ δέ τινος τοῦ κλήρου ὁ ποταμός τι παρέλοιτο, ἐλθὼν ἂν πρὸς αὐτὸν [βασιλέα] ἐσήμαινε τὸ γεγενημένον. ὁ δὲ ἔπεμπε τοὺς ἐπισκεψομένους καὶ ἀναμετρήσοντας ὅσῳ ἐλάσσων ὁ χῶρος γέγονε, ὅκως τοῦ λοιποῦ κατὰ λόγον τῆς τεταγμένης ἀποφορῆς τελέοι. δοκέει δέ μοι ἐντεῦθεν γεομετρίη εὑρεθεῖσα ἐς τὴν ἑλλάδα ἐπανελθεῖν. id eſt. *Quòd ſi alicujus portionem alluvione flumen decurtaßet, is adiens Regem, rei quæ contigerat, certiorem faciebat. Rexque ad prædium inſpiciendum mittebat qui metirentur quantò deterius factum eßet, ut ex reſiduo pro portione taxatum vectigal penderetur: atque hinc Geometria orta videtur in Græciam tranſcendiße.* Hæc ille.

V. In lucem proferimus Antiquum Rationarium Augusti Cæsaris, & Novum

VUM ALEXII COMNENI IMPERATORIS, Opus ſanè ſingulari commendatione digniſſimum. In Antiquo Rationario narratur quonam modo & quæ olim vectigalia exigebantur: in Novo verò exponitur quomodo Antiquum ob varios abuſus qui irrepſerant, emendaverit Alexius Comnenus, & Novum condiderit. Initio præfiximus variarum monetarum characteres & notas, quibus extricandis & explicandis nos non parum deſudaſſe facilè is judicabit, cui Codicem ipſum mſ. inſpicere placuerit.

VI. BREVISSIMUM Tractatum DE MENSURIS ET PONDERIBUS cum notis ea ſignificantibus attexuimus, Veterum ponderibus & menſuris illuſtrandis non inutilem, ut putamus, futurum.

Iſta autem omnia Opuſcula ex mſſ. Codicibus Regiæ Bibliothecæ tranſcripſimus, quos perhumaniter nobis commodavit Vir clariſſimus & eruditiſſimus Thevenotius, ejus Curator. Typicum inter mſſ. Codices eſt numero 3019. Excerpta ex Herone Geometra, Antiquum & Novum Rationarium, 2724. Denique Tractatus de Menſuris & Ponderibus, 3284.

VII. ULTIMUM locum obtinet VITA S. STEPHANI JUNIORIS, qui tempore Conſtantini Copronymi ob cultum ſanctarum Imaginum crudeliſſimam mortem ſubiit: quæ Vita à Stephano Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diacono quadrageſimo ſecundo poſt S. Stephani obitum anno

Pag. 399. conſcripta eſt, ut Auctor ipſe teſtatur. Hujus quidem Sancti Vitam à Metaphraſte compoſitam è Græca lingua in Latinam olim verterat & publici juris fecerat doctiſſimus Abbas Jacobus Billius. Verùm, ea quam tradimus, ex qua ſuam ipſe Metaphraſtes collegit, hactenus nulla in lingua vulgata eſt. Nos illam cum quatuor mſſ. accuratè contulimus, uno ſcilicet Regiæ Bibliothecæ 2028. tribus aliis Bibliothecæ Colbertinæ 2823. 1527. 505. quorum ultimus media parte mutilus, alii tres integri ſunt: omnes verò antiqui & optimæ notæ. Neque etiam ab re erit admonere, iſtius Vitæ Auctorem nonnullos loquendi modos ſententiaſque integras ex Vita S. Euthymii à Cyrillo compoſita excerpſiſſe.

In hac autem Vita pleraque ad Hiſtoriam Iconoclaſtarum ſpectantia, quos iſtius Operis Auctor Iconocauſtas appellat, luculenter enarrantur. Hîc quoque clarè videre eſt, quàm rectè tunc temporis de cultu ſanctarum Imaginum ſenſerint Catholici. Nempe ibi expreſsè declaratur à nobis non coli ipſam materiam, cùm Imagines ex ea conſtantes exteriùs veneramur, ſed ipſas cauſas ſive Prototypa (ut Auctoris verba uſurpemus) mente attingi, Pag. 446. quod piè fieri, negari non poſſe eodem in Opere probatur. Si enim exteriorem reverentiam adverſus Imperatorum & Regum imagines adhibere licet, adeo ut qui eas præ contemtu pedibus conculcare vel confringere auſus ſit, læſæ majeſtatis reus habeatur; quia ut honor, quem imaginibus

Digitized by Google

Regum & Imperatorum deferimus, ad ipſos Reges & Imperatores refertur: ita contemtio & injuria, quæ illorum imaginibus infertur, ad eoſdem tranſit; profectò longè æquius & ſanctius eſt Chriſti Regis Regum & Sanctorum, qui cum eo in cælis regnant, imagines aliqua veneratione dignari, cùm hæc ipſa veneratio ad Chriſtum & Sanctos dirigatur: neque impune feret qui eaſdem imagines contumeliâ affecerit, quandoquidem hacce contumeliâ Chriſtus ipſe & Sancti, quorum Deus ultor eſt, laceſſuntur.

Hoc loco non poſſumus non teſtari nos hîc multùm debere officioſiſſimo viro Stephano Baluzio jam à nobis laudato. Is enim hanc ſui Patroni Vitam è mſ. Regio propriis impenſis tranſcribi jamdudum curaverat, unà cum ea quam compoſuit Metaphraſtes, ut illas, cùm otium ſineret, in lucem ederet. Verùm, cùm nos Opuſculis Græcis conquirendis occupari cerneret, eas nobis pro ſolita ſua comitate donavit. Nos tamen veriti ne prolixæ ejuſdem Sancti duæ Vitæ in eodem volumine poſitæ Lectori faſtidio eſſent, Vitam à Metaphraſte confectam cum Billii verſione alii tomo reſervamus. Sic enim faciliùs duæ illæ S. Stephani Vitæ diſtinctis in voluminibus ſimul conferri poterunt.

Hæc de Opuſculis, ex quibus noſtra Analecta conſtant, dicenda habebamus, ERUDITE LECTOR: jam quid his latinè reddendis præſtiterimus, dicendum reſtat.

Digitized by Google

Quàm potuimus nitidè & fideliter illa omnia vertere conati ſumus. Licèt autem puris duntaxat vocibus uti ſtuduerimus; non integrum tamen nobis fuit à quibuſdam vocabulis minùs Latinis, quæ ſancti Patres & uſus Eccleſiaſticus conſecrarunt, in Opuſculis Eccleſiaſticis abſtinere. Sic *paſſibilis, impaſſibilis, glorificare*, aliaſque hujuſmodi voces adhibere nobis interdum neceſſe fuit, ne paraphraſi ſenſum ipſum corrumperemus & labefactaremus. Similiter cùm de conjunctione Verbi divini cum humana natura loqui oportuit, vocem *unionis* à Patribus & ab Eccleſia conſecratam conſtanter retinuimus. Verùm, omnia hîc recenſere nihil opus eſt.

Denique cùm multa in iſtis Opuſculis barbara vocabula à Græcis medii & infimi ævi uſitata occurrant, quorum etiam aliqua nullis in Gloſſariis extant, ne Lectorem morarentur, propriis in locis explicavimus. Breves quoque notas rebus illuſtrandis alicubi adjecimus, quas ſi fortê doctis Viris probari non contigerit, pro ipſa tamen brevitate ipſis diſplicituras non eſſe confidimus. Ceterùm, eruditos & prudentes Lectores impensè rogamus, ut de iis, quæ à nobis errata eſſe animadverterint, nos monere ne graventur, ut in aliis Operibus, quæ, Deo dante, poſt hæc à nobis edenda ſunt, eadem non peccemus.

Digitized by Google

PRIVILEGE DU ROI.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU, ROI DE FRANCE ET DE NAVARRE, A nos amez & feaux Conſeillers, les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maiſtres des Requeſtes ordinaires de noſtre Hôtel, Grand Conſeil, Baillifs, Senéchaux, Prevoſts, leurs Lieutenans, & à tous autres nos Juſticiers & Officiers qu'il appartiendra, SALUT. Nos amez Dom ANTOINE POUGET, Dom JACQUES LOPPIN, Dom BERNARD DE MONTFAUCON, Religieux de la Congregation de Saint Maur de l'Ordre de Saint Benoiſt, Nous ont fait remontrer qu'ils auroient recueilli des Manuſcrits de noſtre Bibliotheque, & autres, pluſieurs pieces Grecques conſiderables, qui n'ont point encore eſté données au Public, qu'ils ont traduites en Latin, & enrichies de notes, & qu'ils deſireroient donner au Public, qui en recevra beaucoup d'utilité, ſous le titre d'*Analecta Græca*, s'il nous plaiſoit leur accorder nos Lettres ſur ce neceſſaires. A CES CAUSES, voulant favorablement traiter leſdits Religieux, & leur marquer combien ces ſortes d'Ouvrages nous ſont agreables, Nous leur avons permis & accordé, permettons & accordons par ces Preſentes, de faire imprimer ledit livre par tel Imprimeur & Libraire qu'ils voudront choiſir, icelui faire vendre & debiter en tous les lieux de noſtre Royaume, Pays, Terres & Seigneuries de noſtre obéïſſance, en telle marge, caractere, & autant de fois que bon leur ſemblera, durant le temps de quinze années conſecutives, à compter du jour qu'il ſera achevé d'imprimer pour la premiere fois, pendant lequel temps nous faiſons tres-expreſſes inhibitions & défenſes à toutes perſonnes de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, Imprimeurs, Libraires & autres, d'imprimer, faire imprimer, vendre & debiter ledit livre ſous pretexte d'augmentation, correction, changement de titre, fauſſes marques ou autrement, en quelque ſorte & maniere que ce ſoit, ni meſme d'en faire des extraits ou abregez, & à tous Marchands étrangers d'en apporter ni diſtribuer en ce Royaume d'autres impreſſions que de celles qui auront eſté faites du conſentement des Expoſans, à peine de trois mille livres d'amende, payable par chacun des contrevenans, & applicable, un tiers à Nous, un tiers à l'Hôpital General de noſtre bonne ville de Paris, & l'autre tiers aux Expoſans, de confiſcation des exemplaires contrefaits, & de tous dépens, dommages & intereſts; à condition qu'il ſera mis deux exemplaires dudit livre en noſtre Bibliotheque publique, un en celle du cabinet de nos livres en noſtre Château du Louvre, & un

Digitized by Google

en celle de noſtre tres-cher & feal Chevalier, Chancelier de France, le ſieur Boucherat, avant que de l'expoſer en vente, à la charge auſſi que l'impreſſion en ſera faite dans noſtre Royaume & non ailleurs, & que ledit livre ſera imprimé ſur de beau & bon papier, & de belle impreſſion; & ce, ſuivant ce qui eſt porté par le Reglement fait pour la Librairie & Imprimerie és années 1678. & 1686. enregiſtré en noſtre Cour de Parlement de Paris. Si vous mandons & enjoignons que du contenu en icelles, vous faſſiez joüir leſdits Expoſans ou ceux qui auront droit d'eux, pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit fait ou donné aucun empêchement. Voulons auſſi qu'en mettant au commencement ou à la fin dudit Livre une copie ou extrait des Preſentes, elles ſoient tenuës pour bien & dûëment ſignifiées, & que foi y ſoit ajoûtée, & aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conſeillers & Secretaires, comme à l'Original. Commandons au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſur ce requis, faire pour l'execution des Preſentes, tous exploits, ſaiſies & autres actes neceſſaires, ſans demander autre permiſſion, nonobſtant toutes oppoſitions & appellations quelconques, Clameur de haro, Chartre Normande & autres Lettres à ce contraires; CAR tel eſt noſtre plaiſir. Donné à Verſailles le neuviéme jour d'Avril, l'an de grace mil ſix cens quatre-vingts-huit, & de noſtre Regne le quarante-cinquiéme. Par le Roi en ſon Conſeil, BULTEAU.

Regiſtré ſur le livre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris, le 28. jour d'Avril 1688. ſuivant l'Arreſt du Parlement du 8. Avril 1653. & celui du Conſeil Privé du Roi du 27. Fevrier 1665. & l'Edit de Sa Majeſté donné à Verſailles au mois d'Aouſt 1686.

Signé, J. B. COIGNARD *Syndic.*

Leſdits RR. PP. Pouget, Loppin & de Montfaucon ont cedé leur droit audit Privilege au ſieur BOUDOT, ſuivant l'accord fait entre eux.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois en vertu des Preſentes, le 30. Octobre 1688.

VITA

Digitized by Google

VITA SANCTI EUTHYMII ABBATIS.

Auctore CYRILLO Scythopolitano, Monacho: interprete Domno JACOBO LOPPIN Monacho Benedictino Congregationis Sancti Mauri.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου.

Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ ἀληθῶς ἐναρέτῳ πατρὶ πνευματικῷ, ἀββᾷ Γεωργίῳ, πρεσβυτέρῳ καὶ ἡγουμένῳ, θεαρέστως ἡσυχάζοντι ἐν τῷ κατὰ Σκυθόπολιν τόπῳ καλουμένῳ Βεέλλα, Κύριλλος ἐν Χριστῷ χαίρειν.

Πίστις προηγείσθω τῶν περὶ Εὐθυμίου τοῦ φερωνύμου λόγων· πίστις

PROLOGUS VITÆ ſancti Patris noſtri Euthymii.

Honorabili admodum virtuteque verè ornato Patri ſpirituali, Abbati Georgio, Preſbytero & Præfecto, vitam Deo placitam in ſolitudine agenti apud illum Scythopolis locum, quem Beella vocant, Cyrillus in Chriſto ſalutem.

FIDES præeat his quæ de Euthymio, re & nomine

Digitized by Google

Euthymio mihi dicenda ſunt. Heb. 11. *Fides*, inquam, *ſperandarum ſubſtantia rerum*, ex qua juſtificati ſumus, in qua ſtamus, & gloriamur in ſpe gloriæ Ibid. Dei. *Sine fide enim impoſſibile eſt placere.* Siquidem, ut ait Scriptura, *credere oportet accedentem ad Deum, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit.* Nam qui ſine fide dicere aliquid vel audire aggreditur, inaniter laborat, nihilque utilitatis ſibi comparare poteſt. Qui verò fidem, quæ omnia poteſt, obtinuerit, quæcumque voluerit, poterit, ſi maximè firmam illam cuſtodiat, neque in diffidentiam incidat; ſed fide ſemper vigens & roboratus non dubitet vel hæ- Jacob. I. ſitet. *Qui enim hæſitat, ſimilis eſt fluctui maris qui à vento movetur.* & cætera.

Ego itaque principium, radicem atque fundamentum ſermonum de ſancto Euthymio, firmam fidem pono, ut hi eam aſſumant, qui hoc opus lecturi ſunt, nullique horum fidem denegent, ſed proprias cogitationes ad conſenſum fide trahant. Atque adeo ipſe, Pater admodum honorande, Sancti Spiritus virtute firmatus, conſtanti muniaris fide. Hac enim ego fultus hoc opus compoſui. Equidem ſtudioſam apem æmulatus, quæ plurimis è floribus ea quæ ad mellis confectionem utilia ſunt, colligit; ſtudio quoque

ἡ τῶν ἐλπιζομένων ὑπόστασις, δι' ἧς ἐδικαιώθημεν, καὶ ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. χωρὶς γὰρ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. ἐπείπερ, ὥς φησιν ἡ γραφὴ, πιστεῦσαι δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ὁ μὲν γὰρ ἄνευ πίστεως λέγειν τι ἢ ἀκούειν ἐπιχειρῶν, διὰ κενῆς κοπιᾷ, ὠφέλειάν τινα ἑαυτῷ ποιεῖσθαι μὴ δυνάμενος. ὁ δὲ τὴν τὰ πάντα ἰσχύουσαν πίστιν κεκτημένος, ὅσα βούλεται, δύναται, μάλιστα ἀδίστακτον ταύτην διαφυλάττων, μὴ συγκαταπίπτων τῇ ἀπιστίᾳ· ἀλλὰ νεάζων ἀεὶ καὶ ἐνδυναμούμενος τῇ πίστει, μὴ διστάζων ἢ διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ. καὶ τὰ ἑξῆς.

Ἐγὼ μὲν οὖν ἀρχὴν καὶ ῥίζαν καὶ θεμέλιον τῶν περὶ τοῦ ὁσίου λόγων τὴν ἀδίστακτον τίθημι πίστιν πρὸς τοὺς ταύτην ἀναλαμβάνειν ἐντυγχάνειν μέλλοντας καὶ μηδενὶ τούτων ἀπιστεῖν· ἀλλὰ τὰς ἰδίας διανοίας διὰ τῆς πίστεως ἑλκῦσαι πρὸς συγκατάθεσιν. καὶ αὐτὸς δὲ, τιμιώτατε πάτερ, τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος δυνάμει κραταιούμενος, τῇ βεβαίᾳ ὀχυρώθητι πίστει. ταύτῃ γὰρ ἐγὼ ἐπερειδόμενος τοῦτον τὸν πόνον συνεστησάμην. ζηλώσας μὲν τὴν φιλόπονον μέλιτταν τὴν ἐκ πολλῶν ἀνθέων συλλέγουσαν τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν τοῦ μέλιτος ἐργασίαν· σπουδῇ δὲ

καὶ προσευχῇ χρησάμενος, τὰ παραδραμόντα τῷ χρόνῳ παρὰ ἀληθευόντων ἁγίων καὶ τῆς ἐρήμου ταύτης ἀρχαιοτάτων ἀνηρεξάμην ὧδε τε κἀκεῖσε περιθέων καὶ περιαθροίζων αὐτὰ καὶ συλλέγων, ὥσπερ ἔκ τινος βυθοῦ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ τῆς λήθης ἀναλεγόμενος· πιστεύων ἀκριβῶς τὸ παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ κομίσασθαι μισθὸν ἐκ τοῦ ἀνανεάσαι τῇ μνήμῃ τὰ μνημονεύεσθαι ἄξια, καὶ τύπον ἀγαθὸν παρασχέσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσι τῇ τοιαύτῃ φιλοπόνῳ σπουδῇ. εἰ γὰρ καὶ τῆς ἀξίας οὐκ ἐφικνοῦμαι τοῦ ἐπαινουμένου σεβασμίου πατρός· ἀλλ' οὖν εὔλογον ἡγησάμην μᾶλλον τῆς ἀξίας διαμαρτεῖν ὑπὸ εὐγνωμοσύνης κινούμενος, ἢ ἀγνωμοσύνῃ παραλιπεῖν τὸ πᾶν· καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκοῦσαι πατρότητος. ἅμα δὲ καὶ ὑφορώμενος ἐκεῖνο τὸ φοβερώτατον ἔγκλημα τοῦ εἰς γῆν τὸ τάλαντον καταχρύψαντος πονηροῦ δούλου καὶ ὀκνηροῦ. καὶ οὕτως ἐτόλμησα ἀτέχνῳ τινὶ καὶ τῆς ἔξωθεν παιδείας ἀπείρῳ κεχρημένος λέξει τῆς προκειμένης ἀπάρξασθαι συγγραφῆς, συνεργοῦντος τοῦ Θεοῦ καὶ * τὰ λέγειν ἐπιχορηγοῦντος διὰ τῆς τοῦ ὁσίου Εὐθυμίου πρεσβείας τοῦ τὴν ὑπόθεσιν τῶν λόγων παρεχομένου.

* Lig. τὰ

Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου.

Ὁ Μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ συνάναρχός τε καὶ

& oratione uſus, ea, quæ tempore elapſa erant, à ſanctis veridicis hujuſque ſolitudinis antiquiſſimis viris huc & illuc diſcurrens excerpſi & collegi, atque è longo tempore & oblivione tanquam è profundo aliquo erui, certò credens me à Deo remuneratore mercedem recepturum, qui res memoratu dignas memoriæ hominum reſtituerim, egregiumque exemplar præbuerim hujuſmodi elucubrationem legentibus. Etſi enim ad laudati venerandi Patris dignitatem non accedam: attamen æquum eſſe duxi benevoli gratique animi causâ potiùs à rei dignitate aberrare, veſtræque Paternitati morem gerere, quàm propter imperitiam rem totam deſerere. Simul verò ob oculos verſabatur illa terribiliſſima improbi & pigri ſervi, qui talentum in terra abſconderat, reprehenſio. Itaque ſimplici dictione externæque eruditionis experte propoſitum opus aggredi auſus ſum, adjuvante Deo verbaque ſuppeditante per ſancti Euthymii interceſſionem, qui dicendorum argumentum præbuit.

Vita ſancti Patris noſtri Euthymii.

UNIGENITUS Dei Filius & Verbum, Patri

Digitized by Google

coæternus & conſubſtantialis, omniſque principii ſimiliter expers, Patris beneplacito atque Sancti Spiritus voluntate, noſtræ ſalutis gratiâ caro & homo fieri ex intemerata & Deipara Maria, & ex ipſa generari, ineffabili humanitate dignatus eſt, Deus non nudus nec purus homo, ſed potiùs incarnatus Deus, qui in ſeipſo humanâ naturâ ſecundùm hypoſtaſim conjunctâ nullam confuſionem, nullam converſionem, nullam naturæ mutationem paſſus eſt: ſed manens quod erat, factus eſt quod non erat, ſalvâ videlicet convenientium atque in unam perſonam & hypoſtaſim indiſſolubili unione concurrentium naturarum differentiâ. Unde in utriſque ſubſtantiis unus & idem exiſtit Chriſtus Filius Dei viventis, ſine ulla diviſione vel confuſione notus. Igitur cùm Deus eſſet impaſſibilis, non dedignatus eſt fieri homo paſſibilis: & cùm eſſet immortalis, mortis legibus ſubjacere non renuit, ut tam miſericordi erga nos benignitate & voluntaria exinanitione nobis ad ſeipſum redeundi viam præberet. Hinc cùm ſuos diſcipulos in noſtri generis ſalutem mitteret, dixit: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti*. Quo accepto illi mandato, totoque terrarum orbe

Matth. 28.

συναΐδιος τῷ πατρὶ ὑπάρχων, καὶ ὁμοούσιος, ἀφάτῳ φιλανθρωπίᾳ χρησάμενος, εὐδοκίᾳ τοῦ πατρὸς καὶ βουλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος, κατηξίωσε διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐκ τῆς ἀχράντου καὶ θεοτόκου Μαρίας, καὶ γεννηθῆναι ἐξ αὐτῆς· Θεὸς οὐ γυμνὸς καὶ ἄνθρωπος οὐ ψιλός· σεσαρκωμένος δὲ μᾶλλον Θεός, ἑνώσας ἐν ἑαυτῷ καθ' ὑπόστασιν τὸ ἀνθρώπινον, οὐ σύγχυσιν ὑποστάς, οὐ τροπὴν ὑπομείνας, οὐκ ἀλλοιωθεὶς τὴν φύσιν· ἀλλὰ μείνας ὃ ἦν, γέγονεν ὃ οὐκ ἦν, σωζομένης δηλονότι τῆς τῶν συνελθουσῶν φύσεων διαφορᾶς, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συνδραμουσῶν καθ' ἕνωσιν ἀδιάσπαστον. ὅθεν ἐν ἑκατέραις ταῖς οὐσίαις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὑπάρχει Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀδιαίρετός τε καὶ ἀσύγχυτος γνωριζόμενος. τοιγαροῦν ἀπαθὴς ὢν Θεὸς οὐκ ἀπηξίωσε παθητὸς γενέσθαι ἄνθρωπος, καὶ ἀθάνατος ὑπάρχων νόμοις ὑποκεῖσθαι θανάτου ἠνέσχετο, ὅπως τῇ τοιαύτῃ πρὸς ἡμᾶς εὐσπλάγχνῳ συγκαταβάσει καὶ ἑκουσίῳ κενώσει τὴν πρὸς ἑαυτὸν δωρήσηται ἡμῖν ἄνοδον. διὸ καὶ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἡμετέρου γένους ἀποστέλλων ἔλεγε· «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.» οἱ δὲ ταύτην παραλαβόντες τὴν

Digitized by Google

ἐντόλην καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν διεξελθόντες λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐκήρυττον ἐπ' εὐσεβείᾳ· λόγῳ μὲν διδάσκοντες, ἔργῳ δὲ καὶ βίῳ τὸν λόγον βεβαιοῦντες. διὰ πάντων χωροῦντες τῶν δυσχερῶν, διωκόμενοι, θλιβόμενοι, γυμνητεύοντες, αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ἐγένοντο. ὕστερον καὶ θανάτου κατεφρόνησαν, καλῶς διὰ πάντων τὸν δεσπότην μιμησάμενοι.

peragrato, verbis & factis pietatem prædicavere; verbis quidem docentes, factis verò & vitâ verba confirmantes. Omnia aſpera experti, expulſi, afflicti, nudi, ipſiſque rebus neceſſariis egeni fuere. Poſtremò Dominum in omnibus pulcrè imitati mortem ipſam contemſere.

Ἐντεῦθεν ἡ θεογνωσία τῷ κόσμῳ ἀνέτειλεν· ἐντεῦθεν ἡ τῆς ἀνθρωπότητος κατεφωτίσθη φύσις, καὶ ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου τυραννίδος ἐλευθερώθη. ἐντεῦθεν τοῖς ἀπεγνωσμένοις ἐπεφάνη ἡ χάρις ἡ σωτήριος διαφόρως τε καὶ πολυτρόπως τοὺς πάντας εὐεργετοῦσα. ἐντεῦθεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐπεβλάστησαν αἱ τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀγέλαι, ὧν τοὺς ἀγῶνας ζηλώσαντες οἱ πολλοὶ μετὰ τὸν διωγμὸν, φωστήρων δίκην ἐν τῇ τῶν μοναχῶν ἐξέλαμψαν πολιτείᾳ. οἵτινες ἐκμαγεῖον τῆς ἀποστολικῆς ἀρετῆς τὸν ἑαυτῶν ἐποίησαν βίον· οἷς
» ἁρμόζει τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο τό· πε-
» ριῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις
» δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό-
» μενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις
» πλανώμενοι καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις,
» καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. τούτου τοῦ ἀνεπιλήπτου βίου μεταχὼν καὶ ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος, ἀφιερωθεὶς ἐκ βρέφους τῷ Θεῷ, ζηλώσας τὸν τῶν ἁγίων βίον, εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις ἀνεδείχθη.

Inde Dei notitia mundo exorta eſt. Inde humana natura luce perfuſa eſt, atque è Diaboli tyrannide liberata. Inde deſperatis apparuit gratia ſalutaris, diverſis multiſque modis benefica. Inde ex omnibus gentibus pullularunt ſanctorum Martyrum turmæ, quorum agones multi poſt perſecutionem æmulati, luminarium inſtar in inſtituto monaſtico effulſere. Hi ſuam vitam, veram virtutis Apoſtolicæ imaginem expreſſere, in quos aptè quadrat illud Scripturæ: *Circuierunt in* Heb. 11.
melotis, in pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti, in ſolitudinibus errantes, in montibus & ſpeluncis & in cavernis terræ. Hujuſmodi inculpatæ vitæ particeps factus magnus Pater noſter Euthymius, ab ipſiſmet incunabulis Deo conſecratus, Sanctorumque vitam æmulatus, Deo acceptus & hominibus probatus apparuit. Cujus

Digitized by Google

ſancti Patris quam in carne vitam duxit deſcribere juſſus, ſine ulla mora, tibi jubenti pareo, venerande Pater Georgi. Jucunda enim animæque perutilia atque ſanctitatis tuæ digniſſima ſunt ea quæ imperas. Quippe verè par eſt ea, quæ tempore effugerunt neque in multorum cognitionem venerunt, literis comprehendere, neque profunda oblivione obſcurari ſinere, ſed commune emolumentum & imaginem & exemplar his proponere qui ſuæ ſaluti poſtea conſulere voluerint. Itaque invocato Dei Filio & Verbo, de quo hujus operis initio verba feci, jam de ſancto Euthymio dicere incipiam.

Cælicola Euthymius parentes habuit Paulum & Dionyſiam appellatos, non obſcuri nominis, ſed quàm nobiliſſimos, omnique ſecundùm Deum virtute ornatos, quorum patria & domicilium fuit Melitene celebris Armeniæ metropolis. Beata ergo Dionyſia, cùm ſterilis eſſet, multos annos cum viro ſine liberis vixit. Quamobrem triſtem omnino vitam ducentes, frequenter Deum enixè orabant ut ſibi filium largiretur. Cùmque in vicinam ejuſdem urbis ſacram ædem ſancti, glorioſi, egregiique victoris Martyris Polyeucti ſe contuliſſent, ibi plures dies

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἁγίου ἀναγράψασθαι τὴν ἐν σαρκὶ πολιτείαν κελευσθεὶς, ἀναμονῆς πάσης χωρὶς, πείθομαί σοι κελεύσαντι, τίμιε πάτερ Γεώργιε. κελεύεις γὰρ ἡδέα καὶ ψυχωφελῆ, καὶ τῆς σῆς ἁγιωσύνης ἐπάξια. δίκαιον γάρ ἐστιν ὡς ἀληθῶς τὰ παραδραμόντα χρόνῳ, καὶ μὴ πολλοῖς γνωσθέντα ἀναγραφῆναι τῷ λόγῳ, καὶ μὴ συγχωρῆσαι ταῦτα λήθης βυθοῖς ἀμαυροῦσθαι· ἀλλὰ κοινὸν ὄφελος καὶ εἰκόνα καὶ τύπον προτεθῆναι τοῖς μετέπειτα βουλομένοις τῆς αὐτῶν προνοεῖσθαι σωτηρίας. ἤδη τοίνυν ἐντεῦθεν τὸν τοῦ Θεοῦ υἱὸν καὶ λόγον ἐπικαλεσάμενος τὸν τοῦ παρόντος λόγου προτεθέντα, τοῦ περὶ Εὐθυμίου ἀπάρξομαι λόγου.

Ὁ οὐρανοπολίτης Εὐθύμιος γονέων μὲν ὑπῆρχε Παύλου καὶ Διονυσίας προσαγορευομένων, οὐκ ἀσήμων ὄντων, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐγενεστάτων, καὶ πάσῃ τῇ κατὰ Θεὸν ἀρετῇ κεκοσμημένων, πατρίδα καὶ οἴκησιν ἐχόντων Μελιτηνὴν τὴν τῆς Ἀρμενίων περιφανῆ μητρόπολιν. ἡ οὖν μακαρία Διονυσία ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη συζήσασα τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ, στεῖρα οὖσα οὐκ ἔτικτε. διὸ ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ διάγοντες ἀμφότεροι, ἐπὶ συχνὸν χρόνον διέμειναν δεόμενοι ἐκτενὰς τοῦ Θεοῦ δωρηθῆναι αὐτοῖς παιδίον. καὶ γενόμενοι εἰς τὸν αὐτόθι τῆς πόλεως πλήσιον ἱερὸν οἶκον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Πολυεύκτου ἐπὶ ἡμέρας πλείους τῇ

Digitized by Google

προσευχῇ προσεκαρτέρουν, ὡς ὁ τῶν ἀρχαίων πρὸς ἡμᾶς ἐνεχθεὶς διήγαγε λόγος. καὶ ἐν μιᾷ τῶν νυκτῶν εὐχομένων αὐτῶν μόνων, φαίνεταί τις ὀπτασία λέγουσα· εὐθυμεῖτε, εὐθυμεῖτε· ἰδοὺ γὰρ κεχάρισται ὑμῖν ὁ Θεὸς παιδίον εὐθυμίας φερώνυμον, ὅτι ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ εὐθυμίαν ταῖς αὐτοῦ ἐκκλησίαις δωρεῖται ὁ τοῦτο ὑμῖν χαριζόμενος Θεός. αὐτοὶ δὲ τὸν τῆς ὀπτασίας καιρὸν σημειωσάμενοι ὑπέστρεψαν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυήσεως γνόντες ἀληθῆ τὰ τῆς ὀπτασίας. ἅμα μὲν τῷ γεννηθῆναι τὸν παῖδα Εὐθύμιον ὠνόμασαν, ὑποσχόμενοι ἀνατεθῆναι αὐτὸν τῷ Θεῷ. ἐγεννήθη δὲ, καθὼς παρειλήφαμεν, κατὰ τὸν Αὔγουστον μῆνα τῆς τετάρτης Γρατιανοῦ ὑπατείας.

Ὅτι δὲ ἀληθὴς ἡ ὀπτασία οἱ ἀναγινώσκοντες νοείτωσαν. τῶν γὰρ ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν ἀθυμίᾳ οὐσῶν, καὶ τῶν ὀρθοδόξου πίστεως τῶν ὑπασπιστῶν ἀπελαυνομένων, καὶ τῶν Ἀρειανῶν καταδυναστευόντων ἀπὸ τῶν Κωνσταντίου χρόνων, καὶ διωγμοῦ κατὰ τῶν εὐσεβῶν ἐπικειμένου, ἔν τε τοῖς Ἰουλιανοῦ χρόνοις καὶ τοῦ μετέπειτα τῆς ἑῴας βασιλεύσαντος Οὐάλεντος, Εὐθυμίου τοῦ φερωνύμως κληθέντος πάντα τὰ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν λυπηρὰ εἰς εὐθυμίαν μετετρέπετο. μήπω γὰρ τοῦ πέμπτου μηνὸς πληρωθέντος ἐπὶ τῇ ἕκτῃ ὑπατείᾳ ἀρθεὶς ὁ θεομάχος

in oratione perſeveravere, ut à majoribus accepimus. Dum autem una nocte ſoli orabant, divina quædam viſio apparuit dicens: εὐθυμεῖτε, εὐθυμεῖτε, id eſt, Læto animo eſtote, læto animo eſtote. Ecce enim vobis conceſſit Deus puerum, εὐθυμίας, id eſt, lætitiæ, cognominem, quia in ejus ortu lætitiam ſuis Eccleſiis impertit, qui vobis illum donat Deus. Illi verò viſionis tempore annotato domum reverſi ſunt, atque ex ipſo conceptionis tempore vera eſſe promiſſa viſionis cognovere. Simul autem ac natus eſt puer, Euthymium cognominavere, illumque Deo oblaturos eſſe polliciti ſunt. Porro natus eſt, ut accepimus, menſe Auguſto, * quarto Gratiani Conſulatu.

** Secundùm vulgarem Chronologiam anno Chriſti 377. ſecundùm eam verò quam hic Auctor ſequitur, anno 369.*

Veram autem viſionem fuiſſe lectores intelligant. Nam cùm per quadraginta annos ſanctas Eccleſias triſtitia occupaſſet, in exilium actis orthodoxæ Fidei defenſoribus, Arianis à Conſtantii tempore dominantibus, & perſecutione contra pios inſtante, Juliani Valentiſque poſtea in Oriente imperantis temporibus, Euthymio aptiſſimè nominato cuncta ſanctarum Eccleſiarum triſtitia in lætitiam verſa eſt. Nondum enim expleto quinto menſe *, ſexto Conſulatu elatus impius Va-

** nempe ſextò Conſulatus Valentis, non verò ab Euthymii ortu, ut apud Metaphraſtem legitur.*

Digitized by Google

lens, exercituque in Barbaros Thraciam depopulantes ducto, atque paulò pòſt bello cæſus, dignas tandem ſuæ impietatis pœnas luit. Nam cùm vi ſuperatus in quemdam vicum circum Adrianopolim Thraciæ fugiſſet, irruentes Barbari ipſum cum vico incenderunt, nondum completo primo anno ab Euthymii ortu.

Tertio autem anno ineunte Paulus ejuſdem pater vitâ functus eſt. Beata verò Dionyſia fratre Eudoxio eruditiſſimo viro, qui Epiſcopi hujus loci confeſſor erat, conſulto & interventore facto, filium obtulit magno Otreïo, qui in Conſtantinopolitana Synodo refulſerat, tuncque temporis ſanctiſſimam Melitenes Eccleſiam regebat. Sic illa promiſſum implevit, & filium tanquam hoſtiam acceptam, ut olim Samuelem celeberrima Anna, Deo conſecravit.

Ut verò magnus ille Otreïus ſanctiſſimus Epiſcopus puerum fuit contemplatus, atque ab Eudoxio Scholaſtico viſionem illam, quæ parentibus contigerat, audivit, nihilque de futuro ſollicitam matrem, eum, antequam naſceretur, Deo promiſiſſe: ipſum autem conceptum ora-

Οὐάλης, καὶ τῶν βαρβάρων τὴν Θρᾴκην ληϊζομένων ἐπιστρατεύσας, καὶ ἐπὶ ὀλίγον χρόνον τῷ πολέμῳ συγκοπτόμενος ὕστερον δίκην ἤπισε τῆς θεομαχίας ἀξίαν. ἐν γὰρ κώμῃ τινὶ περὶ Ἀδριανούπολιν τῆς Θρᾴκης κατὰ κράτος ἡττώμενον φυγόντα καταδραμόντες οἱ βάρβαροι ἔκαυσαν αὐτὸν μετὰ τῆς ἐχούσης αὐτὸν κώμης, μήπω πληρωθέντος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τῆς Εὐθυμίου γεννήσεως.

Τελέτους δὲ ἤδη χρόνου εἰσεληλυθότος Παῦλος μὲν ὁ πατὴρ τέλους τοῦ βίου ἐχρήσατο. ἡ δὲ μακαρία Διονυσία ἀδελφὸν ἔχουσα λογιώτατον, Εὐδόξιον μὲν καλούμενον, τῷ δὲ αὐτόθι * ἐπισκόπου κρατοῦντος καὶ τῷ ἐπισκόπῳ συνεδρεύοντι, τοῦτον σύμβουλον καὶ μεσίτην ποιησαμένη τῷ * κατ᾽ ἐκείνῳ καιρῷ ἰθύνοντι τῇ κατὰ Μελιτηνὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν Ὀτρηΐῳ τῷ μεγάλῳ τῷ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἁγίᾳ συνόδῳ διαλάμψαντι προσήγαγον τὸν παῖδα, τήν τε ὑπόσχεσιν ἀποπληρώσασα, καὶ ὡς θυσίαν εὐπρόσδεκτον ἀναθεμένη τῷ Θεῷ, καθάπερ ἡ πολυθρύλλητος Ἄννα τὸν Σαμουήλ.

Ὁ δὲ μέγας ἐκεῖνος Ὀτρήϊος ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος τόν τε παῖδα θεώμενος, καὶ * περὶ τοῦ σχολαστικοῦ Εὐδοξίου ἀκούσας περί τε τῆς τοῖς γονεῦσι φανείσης ὀπτασίας, καὶ ὅτι πρὸ γεννήσεως ἡ μήτηρ αὐτὸν καθυπέσχετο μὴ εὐλαβηθεῖσα τὸ μέλλον, καὶ ὅτι ἡ σύλληψις ἔργον εὐχῆς γεγένηται,

* Lege τῷ δὲ αὐτόθι ἐπισκόπου κρατοῦντος συνεδρεύοντα

* Lege κατ᾽ ἐκεῖνον καιρὸν ἰθύνοντι τὴν

* Lege περὶ

» γεγένηται, θαυμάσας εἶπεν· ὅτι ὡς » ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ » ἐπὶ τὸ μειράκιον τοῦτο. καὶ τὸν μὲν παῖδα δεξάμενος, βαπτίσας αὐτὸν καὶ ἀποθρίξας ἀναγνώστην τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησίας πεποίηκεν ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ λαβών, καὶ τρόπον τινὰ τεκνοποιησάμενος ἀνέτρεφε. τὴν δὲ μακαρίαν Διονυσίαν ὡς προσκειμένην Θεῷ καὶ τοῖς θείοις, διάκονον ἐχειροτόνησε τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. * Εὐθυμίῳ τοίνυν τῷ ἐκκλησιαστικῷ καταλόγῳ * ἐναριθμίῳ * γεγονότος, παραυτίκα Θεοδόσιος ὁ μέγας τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα παραλαβών, ἐν αὐτῷ ἐδωρήσατο ὁ Θεὸς * τήν τε Ῥωμαίων πολιτείαν καὶ ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις θείαν δόσιν εὐθυμίας πάσης πεπληρωμένην· καὶ συνήχθη τηνικαῦτα τοῖς ὀνόμασι τὰ πράγματα συμβῆναι. ἔδει γὰρ πληρωθῆναι τὰ περὶ αὐτοῦ τοῖς γονεῦσι φανεῖσαν ὀπτασίαν.

* Lege Εὐθυμίου & ἐναριθμίου vel γεγονότι.

* Videtur scribendum esse τῆς τε Ῥωμαίων πολιτείας

Ὀλίγου δέ τινος χρόνου διελθόντος, κατανοήσας αὐτὸν ὁ ἐπίσκοπος τὴν τῶν παιδίων ἡλικίαν ὑπερβαίνοντα, καὶ * τοῖς μαθήμασι λοιπὸν ὀφείλει ἐνασχολεῖσθαι, παραδίδωσιν αὐτὸν διδασκάλοις τῶν ἱερῶν γραμμάτων. ἦσαν δὲ τότε ἐν τοῖς ἀναγνώσταις δύο νεανίσκοι ἐπὶ εὐγενείᾳ καὶ σωφροσύνῃ κεκοσμημένοι, καὶ πάσῃ συνέσει διαπρέποντες, πρὸς τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ τὴν ἔξω παιδείαν ἀκριβῶς ἠσκημένοι, Ἀκάκιος καὶ Συνόδιος προσαγορευόμενοι· οἵτινες μετ'

* Adde ὅτι

tionis opus fuiſſe, non ſine admiratione dixit: Verè re- " quievit Spiritus Dei ſuper " hunc puerum. Deinde ſuſce- " ptum puerum baptizavit, & totondit, commiſſæque ſibi Eccleſiæ Lectorem fecit, atque in Epiſcopio accepit, & enutrivit, ejus quodammodo pater effectus. Beatam verò Dionyſiam, ut Deo diviniſque rebus addictam, ſanctiſſimæ Eccleſiæ Diaconiſſam ordinavit. Itaque Euthymio catalogo Eccleſiaſtico inſcripto, mox Theodoſius Magnus Romani Imperii ſceptra accepit, in quo Deus tum Romanæ Reipublicæ, tum ſanctis Eccleſiis divinum donum omni lætitia refertum impertitus eſt; tuncque accidit res nominibus concordare. Nimirum impleri oportebat viſionem, quæ de illo parentibus apparuerat.

Cùm autem brevi tempore interjecto intellexiſſet Epiſcopus, illum puerilem ætatem prætergreſſum eſſe, jamque diſciplinis inſtruendum eſſe, ejus curam ſacrarum Litterarum magiſtris commiſit. Erant verò tunc inter Lectores duo adoleſcentes nobilitate & modeſtiâ ornati, omnique doctrinâ excellentes, qui præter divinæ Scripturæ ſcientiam, in cæteris quoque diſciplinis apprimè exercitati erant. Alter Acacius vocabatur, Synodius alter: qui ambo poſt

Digitized by Google

multos aſceticos labores ſanctiſſimæ Melitenes Eccleſiæ Pontificatum proprio tempore ſuſceperunt, quem eâ, quæ illi dignitati convenit, adminiſtratione geſſerunt. De his mira multa atque Sacerdotii verè digniſſima narrant Melitenenſes.

Illi è manu Epiſcopi acceptum Euthymium ſummam pietatem docuerunt, qui brevì coævorum complures ſuo in Deum amore diſcendique ardore ſuperavit. Nam ſupra ætatem erat ille ardor, adeo ut ipſe Acacius illuminatam ejus mentem miraretur. Sic igitur in primordiis ætatis ſacer ille adoleſcens in Epiſcopio erudiebatur & formabatur ſecundùm optimam & puriſſimam doctrinam, quam, ut ait Gregorius Theologus, diurnam divinus David pulcrè vocat, nocturnæque adverſam. Dum autem divinas Litteras ediſcebat, divinorum & egregiorum virorum, quos illæ repræſentant, imitator eſſe ardebat. Dolebat verò, cùm eum à divinis eloquiis aliqui garruli abſtraherent. Acacii magiſtri mores imitatus, variorum ciborum ne meminerat quidem. Neque vanam gloriam appetebat; neque à Dei laude os ejus ceſſabat: ſed divinum Officium Eccleſiaſtici Canonis nulla

πολλοὺς ἀσκητικοὺς ἀγῶνας τῆς κατὰ Μελιτηνὴν * ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν τὴν ἀρχιερωσύνην ἐδέξαντο ἐν ἰδίῳ καιρῷ. τούτων ἕκαστος συμβαίνουσαν εἶχε τῇ ἀρχιερωσύνῃ τὴν πολιτείαν, περὶ ὧν πολλὰ θαυμαστὰ διηγοῦνται οἱ Μελιτηνῶν παῖδες καὶ ἱερωσύνης ἀληθῶς ἐπάξια.

Οὗτοι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἐπισκόπου δεξάμενοι τὸν Εὐθύμιον, ἐπαίδευσαν ἀκροτάτην εὐλάβειαν, ὅστις Εὐθύμιος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλοὺς τῶν συνηλίκων ἐκόντισε τῇ τῆς ψυχῆς φιλοθεΐᾳ καὶ φιλομαθείᾳ. ἦν γὰρ αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν τὸ πρόθυμον, ὥστε θαυμάζειν Ἀκάκιον τὴν πεφωτισμένην αὐτοῦ διάνοιαν. οὕτω μὲν οὖν τὰ πρῶτα τῆς ἡλικίας ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ ὁ ἱερὸς οὗτος νεανίσκος παιδεύεται καὶ διαπλάττεται τὴν ἀρίστην καὶ καθαρωτάτην * ἥνπερ, ὥς φησιν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ἡμερινὴν ὁ θεῖος Δαβὶδ καλῶς ὀνομάζει καὶ τῆς νυκτερινῆς ἀντίθετον. ἐκμανθάνων δὲ τὰς θείας γραφὰς ἐπεπόθει ζηλωτὴς εἶναι τῶν ἐν αὐταῖς ἐμφερομένων θείων καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν. ἠνιᾶτο δὲ ὅτ' ἂν ὑπό τινων ἀργολογούντων ἀφείλκετο τῶν θείων λογίων. Ἀκακίου δὲ τοῦ διδασκάλου τοὺς τρόπους μιμούμενος οὐδ' ὅλως ἐποιεῖτο μνήμην ποικίλης τροφῆς. οὔτε μὴν ἐφίετο κενῆς δόξης, οὔτε ἤργει τὸ στόμα ἀπὸ τῆς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὴν μὲν θείαν λειτουργίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κανόνος

* Lege ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

* Adde διδασκαλίαν, vel quid ſimile.

Digitized by Google

ἀπερισπάστῳ καρδίᾳ καὶ ἀμετεωρίστῳ νοῒ εἰς τοὺς ὡρισμένους ἐπετέλει καιροὺς μετὰ φόβου καὶ κατανύξεως, ἐνθυμούμενος, ὅτι χρὴ ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ λατρεύειν Θεῷ, οὐχὶ δὲ μετὰ γέλωτος καὶ ψιθυρισμοῦ σκηνὴν θεατρικὴν τὴν ἐκκλησίαν ἀπεργάζεσθαι· ἀλλὰ μετ' εὐλαβείας ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι χρὴ, ὡς βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἐντυγχάνειν διὰ τῆς προσευχῆς μέλλοντα. τὸν δὲ μεταξὺ χρόνον οἰκίας * χολάζειν ἔν τε τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ψαλμῳδίᾳ καὶ τοῖς τῶν θείων λογίων ἀναγνώσμασι διανυκτερεύων τε καὶ διημερεύων· εἰ-
» δὼς ὅτι ὁ μελετῶν ἐν νόμῳ Κυρίου
» ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς τὸ ξύλον
» τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξό-
» δους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ
» δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καὶ ἐδίδου τῷ Θεῷ ἑκάστου καιροῦ τὸν πρόσφορον καρπόν.

* Lege ἐσχό-λαζεν

cordis mentiſve diſtractione, ſtatutis horis cum metu & compunctione perſolvebat, ſecum ſcilicet revolvens cum timore & tremore Deo ſerviendum eſſe, neque licere riſu & garrulitate Eccleſiam in theatrum mutare: ſed cum reverentia in Eccleſiam ingredi oportere, tanquam cum Rege & Deo per orationem verſaturos. Intermedium verò tempus orationi, pſalmodiæ, & divinarum Scripturarum lectioni diu noctúque domi impendebat, non neſcius quòd *qui meditatur in lege Domini die & nocte, erit ſicut lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo.* Et ſingulorum quidem temporum convenientem fructum Deo offerebat.

Pſal. 1.

Ἐν καιρῷ γὰρ ὀργῆς ἐκαρποφόρει τῷ Θεῷ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπομονὴν, καὶ τῷ καιρῷ τῆς γαστριμαργίας ὁ καρπὸς ἦν αὐτοῦ ἡ ἐγκράτεια. καὶ λογισμῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ἡδονῆς τινος σωματικῆς, αὖθις ἡ σωφροσύνη ἐν αὐτῷ ἀνεβλάστανεν. ἑταίροις δὲ καὶ συνομίλοις ἐκέχρητο οὐ τοῖς ἀσελγεστάτοις, ἀλλὰ τοῖς σωφρονεστάτοις, οἷς καὶ συνεῖναι μᾶλλον λυσιτελὲς τὸν εὐλαβείας ἀντεχόμενον. καὶ οὕτω καθ' ἡμέραν ἀθλητικῶς ἀγωνισάμενος κατώρθωσε τήν τε ἀπὸ γλώσσης καὶ κοι-

Nam iræ tempore charitatem & patientiam Deo offerebat. Tempore verò gulæ fructus illi erat temperantia. Cùm autem cogitationibus voluptatis alicujus corporeæ impugnaretur, continentia contrà in ipſo germinabat. Porro ſociis & condiſcipulis utebatur, non impudiciſſimis, ſed pudiciſſimis, quibuſcum verſari magis conducit pietatis amanti. Quotidianis hujuſmodi certaminibus linguæ &

Digitized by Google

ventris temperantiam, perfectam paupertatem, veram humilitatem atque corporis ſanctimoniam conſecutus eſt. Maximâ enim curâ continentiæ habitâ, inextinctam virginitatis lampadem ſervavit, quam benignitatis & miſerationis oleo exornabat.

Hoc igitur modo permultum tempus exercitatus Euthymius ad virtutum perfectionem pervenit. Divina autem Providentia, quæ illum ita erudierat & per multa intermedia prodiderat, ab initio celeberrimum effecit. Nam poſtquam, ut dictum eſt, educatus & eruditus fuiſſet, atque Eccleſiaſticorum graduum ſeriem omnem percurriſſet, invitus ab illius temporis Epiſcopo Preſbyter ſanctiſſimæ Melitenenſis Eccleſiæ ordinatur, eique Monaſteriorum circum urbem jacentium cura & præfectura committitur. Porro hæc cura illi idcirco demandata eſt, quòd à pueris monaſticæ vitæ eſſet amator, & quietis deſiderio flagrans plurimum tempus tum apud Sancti Polyeucti, tum apud Sanctorum triginta trium Martyrum Monaſterium degere ſoleret. Sanctæ autem Quadrageſimæ tempore in montem ſecedebat, qui tunc quidem deſertus erat; nunc verò illic egregium Monaſterium prope urbem ædificatum eſt,

λίας ἐγκράτειαν καὶ τελείαν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ἀληθινὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὸν τοῦ σώματος ἁγιασμόν. τῆς γὰρ σωφροσύνης σφόδρα ἐπιμελούμενος διετήρησεν ἄσβεστον τὴν λαμπάδα τῆς παρθενίας τῷ τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ συμπαθείας κατακεκοσμημένην ἐλαίῳ.

Ο μὲν οὖν Εὐθύμιος οὕτως ἐπὶ πλεῖστον χρόνον γυμνασάμενος ἐπὶ τὴν τῆς ἀρετῆς τελειότητα κατήντησεν. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ οἰκονομία τοῦτον οὕτως σοφίσασα καὶ διὰ πολλῶν τῶν ἐν μέσῳ γυμνάσασα, περιβόητον ἐξ ἀρχῆς ἀνέδειξε. τραφεὶς μέντοι, ὡς εἴρηται, καὶ παιδευθεὶς, καὶ διὰ πάσης τῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν ἀκολουθίας διεξελθὼν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐπισκόπου χειροτονεῖται ἀκουσίως πρεσβύτερος τῆς κατὰ Μελιτηνὴν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ ἐπιτρέπεται φροντίζειν καὶ προΐστασθαι τῶν περὶ τὴν πόλιν μοναστηρίων. ταύτην δὲ τὴν φροντίδα ἐνεχειρίσθη, ἐπειδὴ φιλομόναχός τε ὑπῆρχεν ἐκ παιδόθεν, καὶ ὅτι ἐπιποθῶν τὴν ἡσυχίαν εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου μοναστήριον καὶ εἰς τὸ τῶν ἁγίων τριακοντατριῶν μαρτύρων τὸ πλεῖστον χρόνον διέτριβε. τὰς δὲ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀνεχώρει εἰς τὸ ὄρος, ἔρημον μὲν τότε ὑπάρχον, νῦν δὲ μοναστηρίου θαυμασίου οἰκοδομὴν δεξάμενον πλησίον τῆς πόλεως, τὸ παρὰ τοῖς

Digitized by Google

Lege προσηκούσῃ vel προσηκούσι

* προσηκούσι τῆς ἀναλήψεως προσαγορευόμενον. καὶ ταύτην τὴν ἔρημον ἠσπάζετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν ἁγίων Θεοφανίων ἕως τῆς πασχαλίας ἑορτῆς, τὴν Ἡλίου καὶ Ἰωάννου φιλοσοφίαν μιμούμενος. τούτου χάριν, ὡς εἴρηται, τὴν τῶν ἐκεῖσε μοναχῶν φροντίδα τε καὶ κατάστασιν ἐγχειρίζεται. ταύτην δὲ τὴν φροντίδα ἐμπόδιον τῆς ἀρετῆς εἶναι νομίσας ὁ μισόδοξος καὶ φιλόθεος Εὐθύμιος ἐξῆλθε τὴν πόλιν, καὶ φυγὰς ᾤχετο ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐπιθυμήσας ταύτην οἰκῆσαι τὴν ἔρημον.

[a] Aſſumtionis apud accolas vocitatum. Hanc eremum à die Sanctorum Theophaniorum ad Paſchale feſtum eligebat, Eliæ & Joannis philoſophiam æmulatus. Hujus igitur rei causâ, ut dictum eſt, Monachorum his in locis verſantium cura & præfectura ipſi demandatur. Verùm id oneris, virtutis impedimentum eſſe arbitratus, gloriæ oſor & Dei amator Euthymius ex urbe Jeroſolymam fugit, cujus ſolitudinem incolere cupiebat.

Οὗτος ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁδηγήσαντος ἦλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ εἰκοστῷ ἐνάτῳ τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας χρόνῳ, καὶ προσκυνήσας τὸν ἅγιον σταυρὸν καὶ τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν καὶ τοὺς λοιποὺς σεβασμίους τόπους, * παραλαβὼν δὲ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἔρημον θεοφόροις πατράσι, καὶ τὴν ἑκάστου ἀρετὴν καὶ πολιτείαν καταμαθὼν, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ ἐνσφραγισάμενος, ἦλθεν εἰς Φαρὰν τὴν λαύραν ἀπὸ ἓξ σημείων τῆς ἁγίας πόλεως διακειμένην, καὶ φιλήσυχος ὢν ἔμεινεν εἰς ἀναχωρητικὸν κελλίον ἔξω τῆς λαύρας, μηδὲν τὸ σύνολον κτώμενος τοῦ αἰῶνος τούτου. ἔμαθε μὲν γὰρ ἐργάζεσθαι τὴν σειρὰν διὰ τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα· ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῶν ἰδίων κόπων μεταδιδόναι

Lege παραβαλὼν

Itaque magnus Pater noſter Euthymius, duce Spiritu Sancto, Jeroſolymam venit vigeſimo nono ſuæ ætatis anno, ubi ſancta Cruce, ſancta Reſurrectione ceteriſque venerandis locis adoratis, poſtquam cum deiferis eremi Patribus verſatus, ſingulorum virtutem & vitæ inſtitutum perdidiciſſet, ſuæque animæ impreſſiſſet; Pharan Lauram ſex ſignis à ſancta urbe diſſitam petiit, ubi vir quietis amans in anachoretica cella extra Lauram manſit, nulla omnino re hujus ſeculi comparata. Ne autem alicui gravis foret, ſed ut potiùs è propriis laboribus indigenti largiretur, reſtim fabricare di-

a Id eſt, Aſcenſionis. Nam quod Latini vocant Aſcenſionem, id Græcis eſt ἀνάληψις, id eſt, Aſſumtio.

Digitized by Google

dicit. Ceterùm, ab omni terrena ſollicitudine ſemet expediens, id unum curabat quomodo in orationibus & jejuniis Deo placeret. Verùm etiam omnis virtutis ſtudioſus, inſtar optimi agricolæ, affectuum ſpinas radicitus amputavit, 2. Cor. 10. *cogitationes deſtruens & omnem altitudinem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei*; propheticam illam vocem implens, Jerem. 4. quæ ait: *Novate vobis novalia, & nolite ſerere ſuper ſpinas.*

Vicinum autem habebat deiferum quemdam virum Theoctiſtum nomine, quem amando, illi patris caritate adeo conjunctus eſt, ut amborum eadem mens, iidem mores eſſent, unamque veluti animam duobus in corporibus exhiberent. Illi ſibi invicem ſuo ſecundùm Deum ſcopo communicato per annum poſt octavam diem Sanctorum Theophaniorum ſe ſe ab omni humana conſuetudine ſeparantes, tranquillè cum Deo per orationem colloquendi deſiderio, in deſertum Cutilæ exibant, ubi ad Palmarum feſtum commorabantur: qui quidem aſſiduè corpus affligendo & in ſervitutem redigendo, ſpiritualem cibum animæ offerebant. Longè verò excellebat magnus Euthymius morum ſimplicitate & manſuetudine, cordiſque hu-

τῷ χρείαν ἔχοντι. πάσης δὲ γηΐνης φροντίδος ἑαυτὸν ἐλευθερώσας μίαν μόνην εἶχε φροντίδα τὸ πῶς ἀρέσῃ τῷ Θεῷ ἐν προσευχαῖς καὶ νηστείαις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάσης ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, ὡς ἄριστος γεωργὸς, τῶν παθῶν τὰς ἀκάνθας προῤῥίζους ἐξέτεμε, λογισμοὺς καθαιρῶν καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ· πληρῶν τὴν προφητικὴν ἐκείνην φωνὴν τὴν λέγουσαν· νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπείρητε ἐπ' ἀκάνθαις.

Εἶχε δὲ γείτονά τινα θεοφόρον Θεόκτιστον ὀνομαζόμενον, ὅντινα ἀγαπήσας τοσοῦτον συνεκράθη αὐτῷ τῇ τοῦ πατρὸς στοργῇ, ὥστε τοὺς ἀμφοτέρους ὁμογνώμονας καὶ ὁμοτρόπους γενέσθαι, καὶ οἱονεὶ μίαν ψυχὴν ἐν δυσὶ σώμασιν ἐπιδείξασθαι. ἐξαγγείλας δὲ ἅτερος θατέρου τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸν, ἐξήρχοντο κατ' ἐνιαυτὸν μετὰ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῶν ἁγίων Θεοφανίων ἐπὶ τὴν ἔρημον τοῦ Κουτιλᾶ, πάσης ἀνθρωπίνης συναναστροφῆς χωριζόμενοι, ὁμιλεῖν τῷ Θεῷ ποθοῦντες ἐν ἡσυχίᾳ διὰ τῆς προσευχῆς, καὶ διετέλουν αὐτόθι ἕως τῆς τῶν βαΐων ἑορτῆς· διηνεκῶς τε ὑπωπιάζοντες τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγοῦντες τὴν πνευματικὴν τροφὴν προσέφερον τῇ ψυχῇ. ὑπερεῖχε δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος ἁπλότητι ἤθους καὶ πραότητι τρόπων καὶ ταπεινοφρο-

σιώπη καρδίας. διὸ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριν ἐδέξατο, καθὼς
» ὁ θεῖος λόγος ἔφησεν· ἐπὶ τίνα ἐπι-
» βλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ
» ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;

Ἐντεῦθεν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν παρρησία ηὔξανεν αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ποιήσας δὲ χρόνους πέντε εἰς Φάραν ἐξῆλθεν ἅμα Θεοκτίστῳ τῷ μακαρίῳ, καθ' ὃν καιρὸν εἰώθασιν ἐπὶ τὴν Κουτιλᾶν, καὶ διὰ τῆς ἐρήμου παρερχόμενοι ἦλθον ἐπί τινα χείμαρρον φοβερὸν καὶ βαθύτατον λίαν καὶ δύσβατον. θεασάμενοι δὲ τὸν τόπον, καὶ περινοστήσαντες τοὺς ὑποκειμένους κρημνοὺς, ὡς ἐπὶ Θεοῦ ὁδηγούμενοι εὗρον σπήλαιον μέγα τε καὶ θαυμαστὸν ἐν τῷ Βορεινῷ τοῦ χειμάρρου κρημνῷ, καὶ μετὰ κόπου τοιχοβατήσαντες μόλις ἴσχυσαν ἀναβῆναι εἰς αὐτό. καὶ περιχαρεῖς γενόμενοι, ὡς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἑτοιμασθέντος αὐτοῖς τοῦ τόπου, κατῴκησαν εἰς αὐτὸ ἐκ τῶν παρεμπιπτουσῶν βοτανῶν τρεφόμενοι. τὸ δὲ ἄντρον ἐκεῖνο κατοικητήριον θηρίων ὑπάρχον μὲν τὸ πρότερον, ἡμερωθὲν δὲ τοῖς θείοις ὕμνοις καὶ ταῖς ἀπαύστοις προσευχαῖς τῶν ὁσίων ἀνδρῶν, ἐκκλησίας Θεοῦ ἁγιασμὸν ἐδέξατο.

Ὅτε οὖν ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς τούτοις φανερῶσαι, ᾠκονόμησε ποιμένας τινὰς τοῦ Λαζαρίου ἀγαγεῖν τὰς ἑαυτῶν ἀγέλας παρ' αὐτὸν τὸν χείμαρρον, οὕστινας θεωρήσαντες

militate. Quapropter Sancti Spiritus gratiam accepit, quemadmodum ſermo divinus ait: *Ad quem reſpiciam, niſi ad manſuetum & quietum, & trementem ſermones meos?* Iſai. 66.

Inde in dies creſcebat ejus in Deum fiducia. Tranſactis autem quinque annis in Pharan, tempore ſolito cum beato Theoctiſto in Cutilam profectus eſt. Dúmque illi deſertum trajiciebant, occurrerunt in quemdam metuendum torrentem, ſummè profundum atque impervium. Cùm verò locum conſideraſſent, eminentiaque præcipitia perluſtraſſent, quaſi à Deo ducti, in Boreali torrentis præcipitio magnum & egregium antrum invenere, in quod cum labore arreptando vix aſcendere potuerunt. Tum gaudio perfuſi, quaſi hunc illis locum Deus ipſe præparaſſet, ibidem manſere, herbis circumjacentibus ſe ſe alentes. Antrum verò illud, ferarum antea receptaculum, divinis ſanctorum Virorum hymnis & irrequietis orationibus quaſi manſuefactum, Eccleſiæ Dei ſanctitatem accepit.

Cùm autem Deo placuit illos palam producere, fecit ut nonnulli paſtores Lazarii armenta apud ipſum torrentem ducerent, quos, ubi è

Digitized by Google

ſpelunca ſuperiùs eminentes Viri ſancti conſpexiſſent, tanto timore percuſſerunt, ut ſtatim in fugam ſe conjecerint. Illorum pavore Patres animadverſo, dulci & leni voce his verbis invitavere :
» Ne timeatis, fratres ; homi-
» nes enim ut & vos ſumus : ſed
» ob peccata noſtra hunc lo-
» cum habitamus. Hac voce firmati paſtores ad ipſos in ſpeluncam aſcenderunt. Verùm cùm nihil hujus ſeculi apud eos reperiſſent, ad propria cum admiratione reverterunt, ſuiſque quod ſibi acciderat, narraverunt, ab eoque tempore Lazarii incolæ illis miniſtraverunt. Patres quoque Pharan cùm illos inquiſiviſſent, atque locum perdidiciſſent, frequentiùs inviſebant.

Primi verò apud ipſos duo fratres, Marinus & Lucas appellati, ſeculo renuntiaverunt, qui à magno Euthymio monaſticè inſtituti, athletæque effecti aſceticæ vitæ, poſtea apud vici incolas quàm maximè refulſere, atque Monaſterium extruxere. Ipſi illi ſunt qui Abbatem Theodoſium hujus eremi magnum Cœnobiarcham & Cœnobiorum Archimandritam factum in monaſticam perfectionem promovêre. Porro intra breve tempus, Euthymii famâ pervagatâ, plures ad eum accur-

φανέντες ἄνω εἰς τὸ σπήλαιον, * ὥστε φοβηθέντας αὐτοὺς ὁρμῆσαι εἰς φυγήν. οἱ δὲ πατέρες αἰσθόμενοι τὴν ἐκείνων δειλίας, πρᾳείᾳ καὶ προσηνεῖ τῇ φωνῇ τούτους προσκαλεσάμενοι ἔλεγον· μὴ φοβῆσθε, ἀδελ- «
φοὶ, ἄνθρωποι γάρ ἐσμεν ὡς καὶ «
ὑμεῖς· ἀλλὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας «
ἡμῶν τοῦτον τὸν τόπον οἰκοῦμεν. τότε «
οἱ αἰπόλοι θαρσήσαντες ἀνέβησαν πρὸς αὐτοὺς ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ μηδὲν τοῦ αἰῶνος τούτου παρ᾽ αὐτοῖς εὑρόντες ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἴδιον κτῆμα θαυμάζοντες, καὶ τοῖς ἰδίοις ἀπαγγέλλοντες, καὶ ἀπὸ τότε οἱ τοῦ Λαζαρίου διηκόνουν αὐτοῖς. ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ Φαρὰν πατέρες ζητήσαντες καὶ τὸ ποῦ εἰσι μαθόντες, συνεχέστερον ἀπίεσαν ἐπισκεπτόμενοι αὐτούς.

Ἐν πρώτοις μὲν οὖν ἀπετάξαντο πρὸς αὐτοὺς ἀδελφοὶ δύο Μαρῖνός τε καὶ Λουκᾶς καλούμενοι, καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μοναχικῶς παιδευθέντες, καὶ τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας ἀθληταὶ ἀποδειχθέντες, χρόνοις ὕστερον εἰς τοὺς περὶ τὴν κώμην μετέπειτά πως διέλαμψαν καὶ μοναστήριον συνεστήσαντο, οἵτινες τὸν ἀββᾶν Θεοδόσιον τὸν γεγονότα τῆς ἐρήμου ταύτης μέγαν κοινοβιάρχην καὶ τῶν κοινοβίων ἀρχιμανδρίτην εἰς μοναχικὴν προήγαγον τελειότητα. ἐν ὀλίγῳ δὲ χρόνῳ τῆς περὶ Εὐθυμίου φήμης διαδραμούσης, συνήρχοντο πολλοὶ πρὸς αὐτὸν,

* Adde τοῦτο ἐξέπληξαν, vel quid ſimile.

αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες ἐπεθύμουν οἰκῆσαι παρ' αὐτῷ. ὁ μὲν τοι μισόδοξος καὶ φιλόθεος Εὐθύμιος τοῦ πρώτου μακαρισμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων τυχεῖν σπεύδων, ὡς ξένον τρόπον τω * πράγματος ἐπέχων, παρεδίδου ἕκαστον τὸν ἀποτασσόμενον τῷ βίῳ τῷ μακαρίτῃ Θεοκτίστῳ, πάμπολλα παρακαλέσας αὐτὸν τὴν τούτων ἔχειν φροντίδα. ὁ δὲ παρακούειν μὴ γινώσκων, ταύτην μὲν κατεδέξατο· πάντα δὲ τὰ κατὰ γνώμην τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἐποίει.

* Lege τοῦ vel τούτου

Κατὰ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν οὐκ ἠβούλοντο κοινόβιον τὸν τόπον ποιῆσαι, ἀλλὰ λαύραν κατὰ τὸν * τόπον Φαρᾶν. ἐπειδὴ δὲ εἶδον ὅτι οὐδεὶς δύναται νυκτὸς ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ τὸ εἶναι, ὡς προείρηται, δύσβατον τὸν τόπον τοῦτον, κατὰ πρόσβασιν κοινόβιον πεποιήκασιν, ἔχοντες τὸ σπήλαιον ἐκκλησίαν. ἐν ᾧ » σπηλαίῳ ἡσυχάζων ὁ μέγας Εὐ» θύμιος, ἦν ἰατρὸς ψυχῶν, θερα» πεύων καὶ παραμυθούμενος ἕκαστον. » καὶ οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν ἐφείδετο ὁμολογῆσαι αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν· καὶ αὐτὸς δὲ πεῖραν πολλὴν ἔχων ἐδίδασκεν αὐτοὺς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἀλλοτρίων λογισμῶν ἀνθίστα» σθαι λέγων· ἀδελφοὶ, δι' ὃ ἐξήλ» θετε ἀγωνίσασθαι; καὶ τῆς ἑαυτῶν » σωτηρίας μὴ ἀμελήσητε· κατὰ πᾶ» σαν γὰρ ὥραν νήφειν ἡμᾶς καὶ ἐγρη» γορέναι χρή. γρηγορεῖτε γὰρ,

* Fortè τόπον

rebant, qui Dei verbo audito apud illum cupiebant manere. Verùm gloriæ oſor & Dei amator Euthymius, cùm primam beatitudinem cum aliis conſequi feſtinaret, quaſi ab hujuſmodi negotio alienos mores haberet, ſingulos, qui ſeculo renuntiabant, beatæ memoriæ Theoctiſto tradebat, quem plurimùm hortabatur, ut illorum curam haberet. Hic autem repugnandi neſcius *eam quidem curam ſuſcipiebat: verùm omnia ad mentem Magni Euthymii peragebat.

Initio quidem illis non erat animus locum hunc Cœnobium efficere, ſed Lauram, ut apud Pharan. Sed cùm viderent neminem noctu poſſe ad Eccleſiam accedere, eò quòd, ut priùs dictum eſt, locus ille impervius eſſet; in aſcenſu Cœnobium ædificavere, ac ſpeluncam Eccleſiam habuere. Qua in ſpelunca ſolitarius degens Magnus Euthymius, animarum medicus erat, ſingulos curabat & ſolabatur. Nemo verò Fratrum ſuam mentem illi aperire omittebat, quos ipſe pro multa ſua experientia ſingulis alienis cogitationibus reſiſtendum eſſe hoc modo docebat: Cujus gratiâ, Fratres, ad cer- « tandum veniſtis? ne veſtram « ſalutem negligatis; nam omni « hora ſobrios nos eſſe & vigi- « lare oportet. *Vigilate enim*, «

1. Pet. 5.

Matt. 26. » inquit Dominus, *& orate, ut*
» *non intretis in tentationem.* Il-
» lud autem primùm cognoſcite
» eos, qui ſeculo renuntiant,
» voluntatem propriam habere
» non debere, ſed inprimis hu-
» militatem & obedientiam ſibi
» comparandam eſſe, exſpectan-
» dam ſemper, menteque ver-
» ſandam mortis horam, tre-
» mendamque diem judicii, ita
» ut æterni ignis minas extime-
» ſcant, & regni cælorum glo-
» riam deſiderent. Rurſus aie-
» bat debere Monachos, maxi-
» méque juvenes, ad interioris
» cuſtodiam, etiam corpore la-
» borare, memores Apoſtoli di-
1. Theſſ. 2. » centis: *Nocte ac die operans*
Act. 20. » *ne quem gravarem;* &, *Manus*
» *iſta mihi & his qui mecum*
» *ſunt, miniſtraverunt.* Abſur-
» dum enim eſt ſeculares deſu-
» dantes & laborantes ſuis ex
» operibus liberos & uxores
» alere, Deo primitias offerre,
» pro viribus benefacere, inſu-
» per & vectigalia ab eiſdem
» exigi: nos verò neque corpo-
» ris neceſſaria proprio labore
» habere, alieni laboris fructu
» percepto, cùm tamen maximè
2. Theſſ. 3. » jubeat Apoſtolus, ut ne otio-
» ſus manducet.

His Pater noſter Euthymius doctrinæ radiis congregationem illuſtrabat. Monebat quoque ne quis in Eccleſia tempore [a] Canonis loque-

φησι, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσ- «
ήλθητε εἰς πειρασμόν. τοῦτο δὲ «
πρῶτον γινώσκετε, ὅτι δεῖ τοὺς «
ἀποταξαμένους τῷ βίῳ μὴ ἔχειν «
ἴδιον θέλημα, ἀλλ᾽ ἐν πρώτῃ τά- «
ξει κρατεῖν τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ «
τὴν ὑπακοήν, καὶ ἀναμένειν ἀεὶ καὶ «
μεριμνᾷν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, καὶ «
τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως, «
καὶ φοβεῖσθαι μὲν τὴν ἀπειλὴν τοῦ «
αἰωνίου πυρός· ποθεῖν δὲ τὴν δόξαν τῆς «
βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ἔλεγε δὲ πά- «
λιν, ὅτι χρὴ τοὺς μοναχοὺς καὶ μά- «
λιστα τοὺς νέους πρὸς τὴν τῶν ἔνδον «
φυλακὴν, καὶ σωματικῶς κοπιᾷν, «
μεμνημένους τοῦ ἀποστόλου λέγον- «
τος· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενος «
πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα. καὶ, «
αἱ χεῖρες αὗται ἐμοὶ καὶ τοῖς οὖσι μετ᾽ «
ἐμοῦ ὑπηρέτησαν. ἄτοπον γάρ ἐστι «
τοὺς μὲν κοσμικοὺς ταλαιπωροῦν- «
τας καὶ κοπιάντας ἐκ τοῦ ἔργου αὐτῶν «
τρέφειν παιδία καὶ γυναῖκας, καὶ «
ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ προσφέρειν καὶ «
εὖ ποιεῖν κατὰ δύναμιν, πρὸς τού- «
τοις καὶ φόρους ἀπαιτεῖσθαι· ἡμᾶς «
δὲ μηδὲ τὴν ἀναγκαίαν χρείαν τοῦ σώ- «
ματος ἐκ τοῦ ἐργοχείρου ἡμῶν ἔχειν, «
ἀλλοτρίους κόπους καρπουμένους, τοῦ «
ἀποστόλου μάλιστα τὸ ἀργὸν μή τι «
ἐσθίειν κελεύοντος. «

Ταῦτα μὲν ὁ πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος τὴν συνοδίαν διδάσκων ἐφωταγώγει. παρήγγελλε δὲ μὴ λαλεῖν τινα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν καιρῷ τοῦ

[a] Ita appellabant Officium divinum, quod inde Canonicum dictum eſt.

Digitized by Google

κανόνος, μή τι μὲν ἐν ἀριστητείῳ,
ἐσθιόντων τῶν ἀδελφῶν. καὶ ἀπη-
ρέσκετο ὅταν ἴδοι ἀδελφὸν ἐν τῷ
κοινοβίῳ, καὶ μάλιστα νέον, βουλό-
μενον ὑπὲρ τὴν συνοδίαν ἐγκρα-
» τεύσασθαι. ἔλεγε γὰρ ὅτι ἡ καλὴ
» ἐγκράτειά ἐστι τὸ παρὰ μικρὸν τῆς
» χρείας μεταλαμβάνειν ἐν τῷ και-
» ρῷ τῆς διαίτης, καὶ τὴν καρδίαν τη-
» ρεῖν, καὶ πρὸς τὰ κρύφια πάθη κρυ-
» φίως πολεμεῖν. τὰ δὲ ὅπλα τοῦ μο-
» ναχοῦ ἡ μελέτη ἐστὶ καὶ ἡ διάκρισις,
» καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν
» ὑπακοή. Ταύταις καὶ ταῖς τοιαύταις
διδασκαλίαις οἱ ἀδελφοὶ φωτι-
ζόμενοι ἐκαρποφόρουν ἀξίως τῆς
κλήσεως.

Τὰ κατὰ τὸν παλαιὸν Τερέβωνα
συμφώνως μὲν ἅπαντες οἱ παλαιοὶ
πατέρες διηγήσαντό μοι· ἀκριβέ-
* Pro ἔγγονος. στερον δὲ ὁ ἐκείνου * ἔγγων καὶ ὁμώ-
νυμος ὁ κατὰ τὴν χώραν ταύτην περι-
βόντος τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος
ἐξηγήσατό μοι. Οὗτος τοίνυν ὁ πα-
λαιὸς Τερέβων ὁ τοῦ νέου πάππος,
νέος ὢν πάνυ καὶ ἄνηβος ὑπὸ δαί-
μονος πληγεὶς ἐξηράνθη ἅπαν τὸ
δεξιὸν μέρος ἀπὸ κεφαλῆς ἕως
ποδῶν. καὶ πολλὰ χρήματα ἀνα-
λώσας ὁ τούτου πατὴρ Ἀσπέβετος
καλούμενος, πλέον ὠφέλησεν οὐδέν.
Οὗτος δὲ ὁ Ἀσπέβετος Ἕλλην ὑπάρ-
χων, καὶ ὑπὸ Πέρσας τελῶν, ὑπό-
σπονδος γέγονε Ῥωμαίοις τρόπῳ
τοιῷδε. ἐν ἀρχῇ τοῦ τότε γεγονότος
διωγμοῦ ἐν Περσίδι περὶ τὸ τέλος

retur, neque etiam in refecto-
rio, dum ſe reficiunt Fratres.
Ægrè autem ferebat, cùm in
Cœnobio aliquem è Fratri-
bus, præſertim juvenem, ſu-
pra congregationis morem
abſtinere velle videret. Ete-
nim aiebat rectam abſtinen- «
tiam eſſe, refectionis tempo- «
re, cibum paulò infra neceſ- «
ſitatem ſumere, cor cuſtodire, «
& contra occultos affectus oc- «
cultè dimicare: porro arma «
Monachi eſſe meditationem, «
diſcretionem, humilitatem, at- «
que eam, quæ ſecundùm «
Deum eſt, obedientiam. His «
& ſimilibus ſermonibus illu-
minati Fratres dignos ſuæ vo-
cationis fructus ferebant.

Quæ ad veterem Terebo-
nem pertinent, conſona qui-
dem omnes antiqui Patres mi-
hi narravere: verùm accura-
tiùs ejuſdem nepos, cui idem
nomen eſt, celeberrimus hu-
jus regionis Saracenorum Præ-
fectus rem mihi retulit. Is igi-
tur antiquus Terebon junio-
ris avus, cùm juvenis admo-
dum & impubes eſſet, à Dæ-
mone percuſſus, tota dextra
parte à capite ad pedes aruit.
Multâ autem pecuniâ conſum-
tâ ejus pater Aſpebetus voca-
tus nihilo plus adjuvit. Porro
hic Aſpebetus cùm Gentilis
eſſet, & Perſarum vectigalis,
in ditionem Romanorum ex
fœdere hoc modo venit. Ini-
tio motæ tunc perſecutionis
in Perſide circa finem regni

Digitized by Google

Iſdegerdis Perſarum Regis, cùm Magi omnes Chriſtianos capere vellent, ſubditorum Saracenorum Præfectos ubique viarum conſtituerunt, ne quis Chriſtianorum in Perſide degentium ad Romanos confugeret. Verùm Aſpebetus tunc temporis Præfectus exiſtens, cùm hanc in Chriſtianos ſævitiam & inhumanitatem à Magis civitatis excitatam videret, miſeratione motus neminem Chriſtianorum à fuga impedivit. Quin imò commiſeratus illis opitulatus eſt, quamvis à majoribus Gentilium Religionem coleret. Accuſatus igitur apud Regem Iſdegerdem, ſumto filio Terebone ſemi-ſicco cum univerſa cognatione & ſubſtantia ad Romanos transfugit, quos Anatolius tunc Orientis Præfectus ſuſceptos, Romanis ſancito fœdere ſubdidit, atque Aſpebetum Saracenorum ex fœdere Romanis ſubjectorum qui in Arabia morabantur, Præfectum conſtituit.

Ut itaque in Arabia tentoria fixere, adoleſcens viſum, quod ſibi per ſomnium contigerat, patri indicavit. Hic verò nihil cunctatus, filio accepto cum barbarorum & ſatellitum multitudine, fide vectus, ad locum ſomnio indicatum advenit, ubi ſancti viri Euthymius & Theoctiſtus habitabant. Fratres verò bar-

τῆς βασιλείας Ἰσδιγέρδου τοῦ Περσῶν βασιλέως, βουλόμενοι οἱ μάγοι πάντας θηρεῦσαι τοὺς Χριστιανούς, τοὺς φυλάρχους τῶν ὑπ' αὐτοὺς Σαρακηνῶν ἐπέστησαν πανταχοῦ τῶν ὁδῶν, πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἐν Περσίδι Χριστιανῶν Ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ὁ δὲ Ἀσπέβετος φύλαρχος τότε ὑπάρχων, θεωρῶν τὴν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὠμότητα καὶ ἀπανθρωπίαν γινομένην ὑπὸ τῶν κατὰ πόλιν μάγων, καὶ σπλαγχνισθείς, φεύγειν μέν τινα τῶν Χριστιανῶν οὐκ ἐκώλυσε· τοὐναντίον δὲ μᾶλλον καὶ συνέπραξεν ὑπὸ συμπαθείας κινούμενος, καίτοι τὰ Ἑλλήνων ἐκ προγόνων θρησκεύων. Διαβληθεὶς οὖν τῷ βασιλεῖ Ἰσδιγέρδῃ, λαβὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡμίξηρον ὄντα Τερέβωνα καὶ πᾶσαν αὐτοῦ συγγένειαν καὶ τὴν οὐσίαν, Ῥωμαίοις προσφεύγει, οὓς ἅπαντας Ἀνατόλιος ὁ τότε τῆς ἀνατολῆς στρατηγὸς δεξάμενος, Ῥωμαίοις ὑποσπόνδους ποιεῖται, καὶ τὴν φυλαρχίαν τῶν ἐν Ἀραβίᾳ ὑποσπόνδων Ῥωμαίοις Σαρακηνῶν Ἀσπεβέτῳ ἐνεχείρισεν.

Ὡς οὖν ἐν Ἀραβίᾳ κατεσκήνωσαν, ὁ νέος ὀνείρου ὄψιν θεασάμενος ἀπήγγειλε τῷ πατρί. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας, λαβὼν τὸν παῖδα μετὰ πλήθους βαρβάρων καὶ πολλῆς δορυφορίας, πίστει φερόμενος, ἦλθεν εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ὀνείρου μηνυθέντα τόπον, ἔνθα κατῴκουν οἱ ὅσιοι ἄνδρες Εὐθύμιος καὶ Θεόκτιστος. καὶ οἱ μὲν

ἀδελφοὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων
ἰδόντες ἐφοβήθησαν· ὁ δὲ μακαρί-
της Θεόκτιστος τὴν τῶν μαθητῶν θεα-
σάμενος δειλίαν, κατῆλθε πρὸς
» τοὺς βαρβάρους, καὶ λέγει· τί ἐστιν ὃ
» ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Εὐθύμιον τὸν
» τοῦ Θεοῦ δοῦλον ζητοῦμεν. καὶ λέγει
» αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Θεόκτιστος· ἕως τοῦ
» σαββάτου οὐ συντυγχάνει τινὶ, ἡσυ-
» χάζει γάρ. καὶ ὁ Ἀσπέβετος λαβό-
μενος τῆς χειρὸς τοῦ μεγάλου Θεο-
κτίστου ἔδειξεν αὐτῷ τὸν παῖδα ὀδυ-
νώμενον. ὁ δὲ παῖς νεύσαντος τοῦ
» πατρὸς λέγει· ἐγὼ πρὸ χρόνου τὴν
» πληγὴν ταύτην ἐν Περσίδι δεξά-
» μενος, καὶ διὰ πάσης ἰατρικῆς
» ἐπιστήμης καὶ μαγικῆς περιεργίας
» παρελθὼν, καὶ μηδὲν τὸ σύνολον
» ὠφεληθεὶς, ἀλλὰ τοὐναντίον διὰ
» τούτων τὸ πάθος αὐξήσας, ἐλθὼν
» εἰς τὴν πολιτείαν ταύτην, θεία κα-
» τανύξει τὰ κατ' ἐμαυτὸν ἀναλογι-
» σάμενος, ὑπὸ τοῦδε τοῦ πάθους
» πιεζόμενος, ἐν μιᾷ νυκτὶ ἔλεγον
» ἐμαυτῷ· ὦ Τερέβον, ποῦ ἐστιν ἡ
» ματαιότης τοῦ βίου καὶ πᾶσα ἡ ἰατρι-
» κὴ τέχνη; ποῦ εἰσιν αἱ φαντασίαι
» τῶν ἡμετέρων μάγων, καὶ ἡ δύναμις
» τῶν σεβασμάτων ἡμῶν; ποῦ αἱ ἐπι-
» κλήσεις καὶ μυθοποιΐαι τῶν ἀστρονό-
» μων τε καὶ ἀστρολόγων; ποῦ αἱ ἐπαοι-
» δίαι, καὶ αἱ γοητεῖαι καὶ ἐρεσχελίαι;
» ἰδοὺ οὐδὲν τούτων ἰσχύει, εἰ μὴ ὁ
» Θεὸς ἐπινεύσοι. καὶ ταῦτα, φησὶ,
» λογισάμενος ἐτράπην εἰς εὐχὴν, καὶ
» μετὰ δακρύων ἱκέτευον τὸν Θεὸν, λέ-

barorum turmâ conſpectâ, ti-
more correpti ſunt. At B. M.
Theoctiſtus animadverſa diſci-
pulorum timiditate, ad bar-
baros ipſe acceſſit, quibus ait:
Quid quæritis? Illi reſpondê- «
re: Euthymium Dei ſervum «
quærimus. His ait Abbas «
Theoctiſtus: Uſque ad Sab- «
batum cum nemine loqui- «
tur; nam in ſeceſſu degit. «
Tum Aſpebetus magni Theo-
ctiſti manu apprehenſa ipſi
afflictum filium oſtendit, qui
patre annuente hæc verba fe-
cit: Ego ante annum hac pla- «
gâ in Perſide acceptâ, atque «
omnem medicinæ ſcientiam «
& magicam ſuperſtitionem «
expertus, nihilque penitus ad- «
jutus, imò his morbo incre- «
ſcente, poſtquam in hanc re- «
gionem veni, divina com- «
punctione in memoriam revo- «
catis quæ me ſpectabant, «
cùm me hic morbus crucia- «
ret, mihi ipſi una nocte dice- «
bam: O Terebon, ubi eſt «
vanitas vitæ & omnis ars me- «
dica? Ubi Magorum noſtro- «
rum imaginationes, noſtro- «
rúmve ſimulacrorum poteſtas? «
Ubi Aſtronomorum Aſtrolo- «
gorúmve invocationes & fa- «
bulæ? Ubi incantationes, «
præſtigiæ & nugæ? Ecce ni- «
hil horum valet, niſi Deus «
annuerit. Hiſque, inquit, co- «
gitatis in orationem me con- «
verti, atque cum lacrymis «
Deo ſupplicavi, dicens: Ma- «

Digitized by Google

gne & tremende Deus, qui feciſti cælum & terram cum omni ornatu eorum, ſi meæ infirmitatis miſerearis, meque ex acerbo hoc morbo liberaveris, fiam Chriſtianus, omnique iniquitati & ſuperſtitioni Gentilium nuntium remittam. Ut hæc in animo poſui, in ſomnum raptus ſum, per quem video quemdam Monachum ſemi-canum, magnamque barbam gerentem, qui mihi ait: Quid pateris? Cùm verò morbum oſtendiſſem: Imple, inquit, quæ cum Deo pactus es, & ſanabit te. Deinde mihi reſpondenti, Quæcumque Deo promiſi, implebo, ſi ab hoc morbo liberatus fuerim, ait: Ego ſum Euthymius, qui in Orientali ſolitudine decem millibus ab Jeroſolymis diſſita conmoror apud torrentem, qui in via Auſtrali verſus Jerichunta occurrit. Si igitur curari velis, ſine mora ad me veni, teque Deus per me ſanabit. Tum ego ſurgens patri meo rem narravi, & ecce omnibus poſtpoſitis ad ipſum venimus. Vos ergo obteſtor ne medicum, quem mihi Deus oſtendit, celaveritis.

Hæc beatæ memoriæ Theoctiſtus Magno Euthymio in receſſu degenti retulit, qui Euthymius reputans nefas eſſe divinis viſionibus reſiſtere, ad ipſos deſcendit, precibuſque ad Deum impenſè fuſis, ſi-

γων· ὁ Θεὸς ὁ μέγας, καὶ φοβερὸς, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν σὺν παντὶ τῷ κόσμῳ αὐτῶν, ἐὰν ἐλεήσῃς τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν, καὶ λυτρώσῃς με ἐκ τοῦδε τοῦ πικροῦ πάθους, γίνομαι Χριστιανὸς ἀποτασσόμενος πάσῃ παρανομίᾳ καὶ Ἑλληνικῇ θρησκείᾳ. καὶ ὡς ταῦτα ἐθέμην ἐν τῇ διανοίᾳ μου, ἡρπάγην εἰς ὕπνον καὶ θεωρῶ τινα μοναχὸν μιξοπόλιον, ἔχοντα τὸν πώγωνα μέγαν, λέγοντά μοι· τί πάσχεις; ἐμοῦ δὲ τὸ πάθος ὑποδείξαντος λέγει· πλήρωσον ἃ συνέθου τῷ Θεῷ, καὶ ἰᾶταί σε. εἶτα ἐμοῦ εἰπόντος, ὅσα ὑπεσχόμην τῷ Θεῷ, πληρῶ, ἐὰν ἀπὸ τοῦδε τοῦ πάθους ἐλευθερωθῶ, λέγει μοι· ἐγώ εἰμι Εὐθύμιος ὁ καταμένων ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων ἀπὸ δέκα μιλίων ἐν τῷ κατὰ νότον τῆς ὁδοῦ Ἱεριχοῦντος χειμάρρῳ. εἰ οὖν βούλει θεραπευθῆναι, ἀνυπερθέτως ἐλθὲ πρός με, καὶ ἰᾶταί σε ὁ Θεὸς δι' ἐμοῦ. ἀναστὰς οὖν ἐγὼ τῷ ἐμῷ πατρὶ διηγησάμην, καὶ ἰδοὺ πάντα δεύτερα θέμενοι, ἤλθομεν πρὸς αὐτόν. καὶ παρακαλῶ ὑμᾶς μὴ ἀποκρύψαι τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φανερωθέντα μοι ἰατρόν.

Ταῦτα ὁ μακαρίτης Θεόκτιστος ἀνήνεγκε τῷ μεγάλῳ Εὐθυμίῳ ἡσυχάζοντι, ὅστις Εὐθύμιος λογισάμενος ἄτοπον εἶναι ταῖς θείαις ἀντιπίπτειν ὀπτασίαις, κατέρχεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐκτενῶς εὐξάμενος, καὶ

τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ σφραγίσας τὸν Τερέβωνα, ὑγιῆ ἀπεκατέστησεν. οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ἀθρόα μεταβολῇ καὶ παραδόξῳ θαυματουργίᾳ ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, καὶ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ἅπαντες εἰς τὴν γῆν παρεκάλουν λαβεῖν τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα. ὁ δὲ σημειοφόρος Εὐθύμιος κατανοήσας ὅτι ἐκ ψυχῆς ἐπίστευσαν τῷ Χριστῷ, ἐκέλευσε γενέσθαι μικρὰν κολυμβήθραν ἐν γωνίᾳ τοῦ σπηλαίου τὴν μέχρι νῦν σωζομένην, καὶ κατηχήσας αὐτοὺς ἅπαντας ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. τὸν δὲ Ασπέβετον μετωνόμασε Πέτρον, ὅντινα καὶ πρῶτον ἐβάπτισε, καὶ μετ᾽ αὐτὸν Μάριν τινὰ αὐτοῦ γυναικάδελφον, συνέσει διαπρέποντας ἀμφοτέρους καὶ περιφανείᾳ πλούτου κομῶντας· εἶθ᾽ οὕτως Τερέβωνα καὶ τοὺς λοιποὺς, οὕστινας κρατήσας παρ᾽ ἑαυτῷ τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ τῷ θείῳ λόγῳ φωταγωγήσας καὶ στηρίξας ἀπέλυσεν, οὐκ ἔτι Αγαρηνοὺς καὶ Ισμαηλίτας, ἀλλὰ τῆς Σάῤῥας ἀπογόνους καὶ τῆς ἐπαγγελίας κληρονόμους γεγονότας, καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς ἐλευθερίαν ἀπὸ δουλείας μετενεχθέντας. ὁ μέντοι Μάρις ὁ τοῦ Τερέβωνος θεῖος, οὐκ ἔτι ἀπέστη τοῦ μοναστηρίου· ἀλλ᾽ ἀποταξάμενος ἔμεινεν αὐτόθι τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον, καὶ εὐηρέστησε τῷ Θεῷ μεγάλως. καὶ πάντα τὰ ἴδια χρήματα πολλὰ ὄντα παρέχει

gno crucis ſignatum Terebonem ſanum reſtituit. Porro tam celeri mutatione & inopinato miraculo barbari ſtupefacti Chriſto crediderunt, ſeque in terram projicientes orabant omnes ut Chriſti ſignaculum acciperent. Itaque ſignifer Euthymius intelligens illos ex animo Chriſto credere, juſſit in ſpeluncæ angulo fieri parvam piſcinam quæ ad hodiernum diem ſervatur. Cúmque illos omnes erudiiſſet, baptizavit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Aſpeberum autem tranſnominavit Petrum, quem & primum baptizavit, poſt eum verò, Marim quemdam ejus uxoris fratrem, ambos eruditione eximios, & divitiarum ſplendore florentes: deinde Terebonem & alios baptizavit, quos cùm apud ſe quadraginta dies retinuiſſet, divinoque verbo illuſtraſſet & firmaſſet, dimiſit non jam Agarenos & Iſmaëlitas, ſed Saræ filios & promiſſionis hæredes factos atque per baptiſmum in libertatem à ſervitute tranſlatos. Maris autem Terebonis avunculus è Monaſterio non ampliùs receſſit: ſed ſeculo renuntians ibidem vitæ ſuæ reliquum tempus manſit, valdeque Deo placuit. Omnia verò ſua bo-

Digitized by Google

na, quæ quidem multa erant, ad ædificandum & ampliandum Monaſterium præbuit.

Itaque illo miraculo ubique pervagato, multi diverſis morbis laborantes, ad Magnum Euthymium confluebant, qui quidem curabantur omnes. Hinc illo in loco intra breve tempus ita refulſit, ut ejus nomen in univerſam Palæſtinam, & circumjacentes Provincias diffunderetur. Verùm cùm Pater noſter Euthymius, multos ſanationis causâ, ſibi moleſtiam faceſſere cerneret, memor prioris quietis quâ fruebatur, cùm ſolus aſceticè degeret, ægrè admodum & iniquè ferebat ſe ita à multis turbari & honorari. Quapropter multâ triſtitiâ affectus, qui à lætitia nomen habebat, clam in Rubam fugere moliebatur. Sed re cognita B. M. Theoctiſtus, collectis Fratribus, fecit ut illî ſupplices procumberent, ne eos deſereret, quos conſolari volens, promiſit interim ſe non receſſurum.

Paucis verò diebus elapſis, aſſumto ſecum juniore, cui nomen Dometianus, genere Melitenenſi præclariſque moribus, è Cœnobio egreſſus in Rubam devenit, unde Auſtrali eremo ſecus mare mortuum peragrato, in excelſum mon-

εἰς τὸ οἰκοδομηθῆναι καὶ πλατυνθῆναι τὸ μοναστήριον.

Τοῦ τοίνυν γεγονότος θαύματος πανταχοῦ διαφημισθέντος, πολλοὶ συνήρχοντο πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον ὑπὸ διαφόρων παθῶν ἐνοχλούμενοι, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. καὶ οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξέλαμψεν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ὡς διαδοθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ ταῖς κύκλῳ ἐπαρχίαις. βλέπων δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος πολλοὺς ἰάσεως ἕνεκεν ὀχλοῦντας αὐτῷ, καὶ μνημονεύων τῆς προτέρας ἡσυχίας ἧς εἶχεν ὅτε κατὰ μόνας ἠσκεῖτο, ἐδυσχέραινε σφόδρα, καὶ ἐδυσφόρει διὰ τὸ οὕτως ὑπὸ πολλῶν ὀχλεῖσθαί τε καὶ δοξάζεσθαι. καὶ γενόμενος ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ ὁ τῆς εὐθυμίας ἐπώνυμος ἐζήτει λάθρα φυγεῖν ἐπὶ τὴν Ρουβᾶν. καὶ τοῦτο γνοὺς ὁ μακαρίτης Θεόκτιστος συλλέξας τοὺς ἀδελφοὺς παρεσκεύασε προσπεσεῖν αὐτῷ, πρὸς τὸ μὴ ἐαθῆναι παρ' αὐτοῦ· καὶ βουλόμενος αὐτοὺς θεραπεῦσαι, συνέθετο μὲν τέως μὴ ἀναχωρεῖν.

Ὀλίγων δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, λαβών τινα μεθ' ἑαυτοῦ νεώτερον Δομετιανὸν προσαγορευόμενον, Μελιτηνὸν ὄντα τῷ γένει καὶ ἐνάρετον τοῖς τρόποις, ἐξῆλθε τοῦ κοινοβίου, καὶ κατῆλθεν * Ιυβᾶν, καὶ τὴν ἐπὶ νότον διοδεύσας ἔρημον παρὰ τὴν νεκρὰν θάλασσαν, ἦλθεν εἰς ὄρος

* Lege Ρυβᾶν

Digitized by Google

ὄρος ὑψηλὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀρέων κεχωρισμένον, καλούμενον τοῦ Μαρδᾶ, καὶ εὑρὼν ἐν αὐτῷ φρέαρ ὑδάτων, καὶ οἰκοδομήσας συμπεπτωκυίας [οἰκοδομὰς] ἔμεινεν αὐτόθι, ἐκ τῶν εὑρισκομένων βοτανῶν καὶ τοῦ μαλωὰ διαιτώμενοι. καὶ οἰκοδομήσας ἐκεῖσε ἐν πρώτοις ἐκκλησίαν τὴν μέχρι νῦν σωζομένην, καὶ θυσιαστήριον εἰς αὐτὴν καταπήξας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον * Ζηφαὼν βουλόμενος θεάσασθαι τὰ σπήλαια, εἰς ἃ κατέφυγε Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ φεύγων. ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς * τρόποις μοναστήριον ὑπ᾽ αὐτοῦ συνέστη. ἡ δὲ αἰτία τῆς τοῦ μοναστηρίου ἐκείνου συστάσεως αὕτη λέγεται εἶναι· ὅτι υἱὸς πρωτοκωμήτου τινὸς Ἀριστοβουλιάδος τῆς κώμης πνεῦμα πονηρὸν ἔχων, μετὰ κραυγῆς ἐξ ὀνόματος τὸν ἅγιον ἐπεκαλεῖτο Εὐθύμιον. ἀκούσας

* 1. Reg. 26. v. 1. ſcribitur Ζιφαῖοι, & v. 2. ἔρημον Ζίφ.

* Lege τόποις

tem ab aliis montibus ſeparatum, Mardæ dictum, aſcendit, aquarumque puteo invento, & collapſis ædificiis reſtitutis, ibidem manſit. Veſcebantur autem herbis occurrentibus & [a] maloa. Cùm illic inprimis Eccleſiam, quæ etiamnum ſuperſtes eſt, erexiſſet, & altare in ea conſtruxiſſet, inde egreſſus in deſertum Ziphorum abiit, videndi deſiderio antra, in quæ ſe recepit David, cùm à facie Saül fugeret. In his autem locis Monaſterium condidit, cujus conſtructionis causâ hæc eſſe dicitur: Filius Primarii vici Ariſtobuliadis malignum ſpiritum habens, cum clamore Sanctum Euthymium ex nomine invocabat. Cùm

[a] Hæc vox ab Hebraïco vocabulo מלוח *malüa* oritur, quod Job 30 v. 4. legitur hoc modo: הקטפים מלוח עלי־שיח ושרש רתמים לחמם id eſt, evellentes ſive decerpentes *malüa* ſuper herbam ſeu fruticem & radicem juniperorum in cibum ipſorum. Vulgata verò verſio ibi ſic habet: *Mandebant herbas & arborum cortices, & radix juniperorum*, &c. Apud LXX autem ita legitur: οἱ περικυκλοῦντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι, &c. id eſt, *Qui circuibant alima in reſonante*, &c. Porro quid ſint Alima, explicat Olympiodorus in Catena Græcorum Patrum in Job ad hunc ipſum locum, his verbis: ἅλιμα βοτάνη τίς ἐστιν, ὥς φασι, ταχὺ πληροῦσα τὸν ἐσθίοντα, καὶ κόρον ἐμποιοῦσα, id eſt, Alima, herba quædam eſt, ut aiunt, quæ citò explet eum qui eâ veſcitur, & ſatietatem affert. Ex quibus patet malüa herbam vel radicem aliquam eſſe. Fortè autem verè malva eſt, ut vertit Arias Montanus, cui quidem eò proclivius aſſentimur, quòd Græca vox *μαλαχὴ*, ut & Latina *malva*, non aliunde derivari videtur quàm ab Hebraïca voce *malüa*. Ceterùm, cùm Cyrillus hujus Vitæ Scriptor Syrus erat, nil mirum, ſi Hebraïcum vocabulum aliquando uſurpaverit. Eodem ſenſu hæc ipſa vox *maloa* interpretanda eſt in Vita ejuſdem Sancti Euthymii tomo 2. Monum. Eccl. Græcæ c. 149. ubi ligonem vertit Interpres. Siquidem ex hoc loco luculentum eſt, herbam vel radicem aliquam illa voce ſignificari.

verò pueri pater Euthymium inter ipſorum loca & Caparbarichorum verſari audiiſſet atque inveſtigaſſet, ad eum acceſſit; ſimulque ac adoleſcens ſanctum Virum vidit, contigit eum agitatum curari à Dæmone qui ab ipſo exivit. Hoc miraculo divulgato, ad illum venerunt ex Ariſtobuliade & vicinis vicis, eique Monaſterium ædificavere. Quidam autem religioſi Fratres huc convenientes apud ipſum manſere, Deo neceſſaria corporis ſuppeditante.

Nonnulli verò Ziphæorum qui priùs hæreſim à *μανίᾳ*, id eſt, furore, nomen ducentem ſuſceperant, divinâ ejus doctrinâ ab impura hæreſi deſciſcentes, illius auctori Mani anathema dixerunt, Catholicamque & Apoſtolicam Fidem edocti, * illuminati ſunt.

*Id eſt, baptizati ſunt.

Præter alia dona quæ divinus Euthymius obtinuerat, illud à Deo accepit, nempe cum belluis carnivoris & venenatis verſantem nihil mali ab eis pati. Nemo verò in ſacris Scripturis verſatus id in dubium revocaverit, probè ſciens Deo inhabitante & requieſcente apud aliquem hominem, omnia illi ſubjici ut Adamo antequam Dei mandatum tranſgreſſus eſſet. Nec verò feræ tantùm, ſed ipſa quo-

δὲ ὁ πατὴρ τοῦ παιδὸς περὶ Εὐθυμίου ὄντος ἐν τοῖς μεταξὺ τόποις αὐτῶν τε καὶ Καπαρβαριχῶν, καὶ ἀναζητήσας ἦλθε πρὸς αὐτόν. καὶ ἅμα τῷ τὸν νεανίαν ἰδεῖν τὸν ἅγιον, συνέβη αὐτὸν ταραχθέντα ἀποθεραπευθῆναι τοῦ δαίμονος ἐξελθόντος παρ' αὐτοῦ. τοῦ τε θαύματος διαφημισθέντος ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἀπὸ Ἀριστοβουλιάδος καὶ τῶν πέριξ κωμῶν, καὶ ᾠκοδόμησαν αὐτῷ μοναστήριον. καὶ συνελθόντες τινὲς ἀδελφοὶ εὐλαβεῖς ἔμειναν παρ' αὐτῷ, χορηγοῦντος τοῦ Θεοῦ τὰς χρείας τοῦ σώματος.

Καί τινες τῶν Ζηφαίων τὴν τῆς μανίας ἐπώνυμον αἵρεσιν εἰσδεξάμενοι τὸ πρίν, διὰ τῆς ἐνθέου αὐτοῦ διδασκαλίας, τῆς ἀκαθάρτου αἱρέσεως ἀποστάντες, τὸν ταύτης γεννήτορα Μάνην ἀνεθεμάτισαν· τὴν δὲ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν διδαχθέντες ἐφωτίσθησαν.

Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις χαρίσμασιν, οἷς ἐκέκτητο ὁ θεῖος οὗτος Εὐθύμιος, καὶ τοῦτο ἐδέξατο παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἅτε συναναστρεφόμενον αὐτὸν θηρίοις σαρκοβόροις τε καὶ ἰοβόλοις μὴ ἀδικεῖσθαι. τοῦτο δὲ μηδεὶς ἀπιστείτω τῶν τῆς γραφῆς μυστῶν, εἰδὼς ἀκριβῶς ὅτιπερ, Θεοῦ ἐνοικοῦντος καὶ ἐπαναπαυομένου ἀνθρώπῳ τινί, πάντα αὐτῷ ὑποτάσσεται ὡς τῷ Ἀδὰμ πρὶν ἢ παραβῇ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. οὐ μόνον δὲ τὰ θηρία, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα

Digitized by Google

τῷ τοιούτῳ ὑποτάσσεται· καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ οἱ τὴν θάλασσαν τεμόντες, καὶ τὴν Ἰορδάνην χαλινώσαντες, καὶ τὸν ἥλιον στήσαντες, καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόσον μεταποιήσαντες, καὶ ἄλλα μυρία θεῖα τεράστια ἐργασάμενοι. ὁ τοίνυν ταῦτα θαυματουργήσας Θεὸς, ὁ αὐτὸς καὶ τῷ θεοφόρῳ Εὐθυμίῳ οὐ μόνον τὰ αἰσθητὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ νοητὰ θηρία (τὰ πνευματικὰ λέγω τῆς πονηρίας) ὑπέταξε. τοιαῦτα γάρ ἐστι τὰ θεῖα χαρίσματα.

Ὁ μὲν οὖν μέγας Εὐθύμιος βλέπων ἑαυτὸν πάλιν ὑπὸ πολλῶν ὀχλούμενον, (ἦν γὰρ ὁ τόπος πλησίον τῶν κωμῶν) εἶπε τῷ ἑαυτοῦ
" μαθητῇ Δομετιανῷ· δεῦρο, τέ-
" κνον, ἐπισκεψόμεθα τὸν ὅσιον Θεό-
" κτιστον καὶ τοὺς ἀδελφούς. καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ τοῦ περὶ Καπαρβαριχὰ μοναστηρίου, ἦλθεν ἐν τῷ ἁγίῳ τόπῳ, ἐν ᾧ νῦν σὺν Θεῷ ἵδρυται ἡ ἁγία αὐτοῦ μονὴ, ὡς ἀπὸ τριῶν σημείων διεστηκότι τοῦ τρισμακαρίου Θεοκτίστου. ἠγάπησε δὲ τὸν τόπον τοῦτον σφόδρα διὰ τὸ αὐτὸν ὁμαλὸν εἶναι καὶ ἡσύχιον ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐνάρετον, μάλιστα ὄντα ἔρημον τῷ τηνικαῦτα, καὶ ἀδιόδευτον πρὸ τοῦ κτισθῆναι ἐν τῇ κατὰ νότον ἐρήμῳ τοσαῦτα μοναστήρια. νῦν γὰρ δίοδός ἐστι πάσης τῆς ὑπὸ τῶν αὐτοῦ σπερμάτων πολισθείσης ἐρήμου. ἐν τούτῳ τοίνυν τῷ τόπῳ ἐκάθισεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἐν σπη-

que elementa tali homini ſubduntur, ut teſtes illi ſunt, qui mare diviſere, Jordanem frænavere, Solem ſtitere, ignem in rorem convertêre, quíque innumerabilia alia prodigia patravere. Qui igitur illa miracula edidit Deus, idem ipſe deifero Euthymio, non tantùm animalia quæ ſenſu, ſed etiam quæ intelligentiâ percipiuntur, (ſpiritualia nequitiæ dico) ſubjecit. Talia enim ſunt divina dona.

Igitur Magnus Euthymius cùm videret ſe rurſus à multis obturbari, (nam vicorum proximus erat locus) ſuo diſcipulo Dometiano ait: Veni, "
fili: Sanctum Theoctiſtum & "
Fratres inviſamus. Tum egreſ- "
ſus è Monaſterio circa Carpabaricha conſtructo, in ſanctum locum (ubi nunc cum Deo ſanctum ejus Monaſterium ſitum eſt) ferme tribus ſignis à beatiſſimo Theoctiſto diſtantem venit. Hunc verò locum vehementer adamabat, eò quòd planus, placidus, ſimulque virtuti aptus eſſet. Siquidem tunc deſertiſſimus & invius erat, antequam tot Monaſteria in Auſtrali ſolitudine condita eſſent. Nunc enim ſemita eſt totius ſolitudinis, quæ ab ejus ſeminibus quaſi urbs facta eſt. Ibi igitur multa perfruens tranquillitate, cum diſcipulo ſuo

Digitized by Google

in parva ſpelunca conſedit, in qua nunc pretioſarum ejus reliquiarum theca ſervatur. Ut autem beatæ memoriæ Theoctiſtus Magnum Euthymium venire reſcivit: feſtinanter ipſum amplexurus aſcendit, eumque rogavit ut in ſuum locum deſcenderet. Verùm præ amore tranquillitatis illius loci non conſentit, niſi quòd Dominica die ſynaxim ſimul celebrarent.

λαίῳ μικρῷ, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν τιμίων αὐτοῦ λειψάνων θήκη. ὁ μακαρείτης τοίνυν Θεόκτιστος γνοὺς τὸν μέγαν ἥκειν Εὐθύμιον, ἀνῆλθε μετὰ σπουδῆς ἀσπάσασθαι αὐτὸν, καὶ παρεκάλει αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ κατελθεῖν. καὶ πόθῳ τῷ ἐν τῷ τόπῳ ἡσυχίας οὐ κατεδέξατο, πλὴν ὅτι κατὰ κυριακὴν τὴν σύναξιν ἅμα ἐπετέλουν.

Aſpebetus autem qui & Petrus, ut audivit poſt temporis intervallum, Magnum Euthymium veniſſe; ad illum multis cum Saracenis viris & mulieribus & pueris profectus eſt, eumque rogavit ut ipſis verbum ſalutis diceret. Tunc ſanctus Senex, poſtquam illos edocuiſſet, in inferius Monaſterium duxit, ubi eos baptizavit, & ſeptem dies cum eis manſit: deinde iiſdem comitantibus ſuum in locum aſcendit. Petrus verò ductis artificibus ingentem ciſternam duobus oſtiis inſtructam, quæ etiam hodie perſeverat, in horto extruxit, proximumque [a] piſtrinum ædificavit. Tres quoque cellas ſancto Seni & oratorium ſive Eccleſiam in medio cellarum

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἀσπέβετος ὁ καὶ Πέτρος, ὅτι διὰ χρόνου ἦλθεν ὁ μέγας Εὐθύμιος, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῶν Σαρακηνῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ παρεκάλει αὐτὸν εἰπεῖν * αὐτοὺς λόγον σωτηρίας. ὁ δὲ ἅγιος γέρων πάντας αὐτοὺς κατηχήσας παρέλαβεν εἰς τὸ κάτω μοναστήριον, καὶ βαπτίσας αὐτοὺς ἔμεινε σὺν αὐτοῖς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ οὕτως ἀνέβη ἔχων αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. ὁ δὲ Πέτρος ἐνέγκας τεχνίτας ἐποίησε μέγαν λάκκον δίστομον, τὸν μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον, ἐν τῷ κήπῳ, καὶ ᾠκοδόμησε πλησίον μαγκίπειον. καὶ τῷ ἁγίῳ γέροντι ἐποίησε τρία κελλία, καὶ εὐκτήριον ἤτοι ἐκκλησίαν εἰς τὸ μέσον τῶν κελλίων. καὶ

* Lege αὐτοῖς vel πρὸς αὐτούς

a Piſtrinum à Græcis, ut videtur, μαγκίπιον vel μαγκιπεῖον dictum eſt, eò quòd mancipiorum ſeu ſervorum ſupplicium eſſe ſoleret. Hinc Terent. And. act. 1. ſce. 2.

Verberibus caſum te in Piſtrinum, Dave, dedam uſque ad necem;
Ea lege atque omine, ut ſi te inde exemerim, ego pro te molam.

Digitized by Google

παρεκάλουν οἵ ποτε λύκοι τῆς Ἀραβίας, ἔπειτα τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης γενόμενοι, μεῖναι πλησίον αὐτοῦ. ὁ δὲ φιλέρημος Εὐθύμιος τοῦτο μὲν οὐ κατεδέξατο διὰ τὴν ὄχλησιν· πάνυ γὰρ ἠγάπα τὴν ἡσυχίαν. λαβὼν δὲ αὐτοὺς εἰς τόπον ἐπιτήδειον λέγει· εἰ ὅλως πλησίον μου εἶναι βούλεσθε, μείνατε ἐνταῦθα. ἔστι δὲ ὁ τόπος μεταξὺ τῶν δύο μοναστηρίων. καὶ χαράξας αὐτοῖς ἐκκλησίαν καὶ σκηνὰς κύκλῳ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μεῖναι ἐκεῖ. καὶ ἐπεσκέπτετο αὐτοὺς πυκνότερον, ἕως οὗ κατέστησεν αὐτοῖς πρεσβύτερον καὶ διακόνους. ἦλθον δὲ καὶ οἱ πρώην βαπτισθέντες, καὶ ἔμειναν ἐκεῖ, καὶ ἄλλοι κατὰ πρόσβασιν ἐρχόμενοι ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ. καὶ οὕτως πληθυνομένων αὐτῶν σφόδρα, καὶ εἰς διαφόρους παρεμβολὰς πλατυνομένων, ἀποστείλας ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος τῷ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Ἰουβεναλίῳ περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου, καὶ ὑποσχομένῳ, Πέτρον αὐτῷ ἀπέστειλε τὸν πατέρα Τερέβωνος, ὡς ἱκανὸν γεγονότα ψυχὰς ὁδηγῆσαι πρὸς σωτηρίαν· καὶ οὕτως ἐν πρώτοις χειροτονεῖται ἐν Παλαιστίνῃ Πέτρος τῶν παρεμβολῶν ἐπίσκοπος. καὶ ἦν ἰδεῖν βαρβάρων πλῆθος διαγινομένων πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον, καὶ βαπτιζομένων, καὶ

condidit : atque lupi olim Arabiæ, deinde verò è rationali Chriſti grege facti orabant ut prope ipſum manere ſibi liceret. Verùm ſolitudinis amans Euthymius id quidem ob tumultum non conceſſit. (tranquillitatem enim ſummopere diligebat.) Sed cùm eos in commodum locum duxiſſet, iiſdem ait : Si omnino prope me eſſe velitis, hîc manete. Porro locus ille duo inter Monaſteria ſitus eſt. Itaque Eccleſiâ & tabernaculis circumcirca deſignatis, illis juſſit ædificare Eccleſiam, & illic manere. Eos autem frequentiùs inviſebat, donec Preſbyterum & Diaconos illis conſtitueret. Qui etiam nuper baptizati fuerant, illuc venerunt, & ibidem manſerunt. Alii quoque in aſcenſum venientes ab eo baptizabantur. Ita ergo his admodum multiplicatis, & in diverſa caſtra dilatatis, magnus Pater noſter Euthymius mittens ad Juvenalem Hieroſolymorum Patriarcham, Epiſcopi ordinationem petiit ; quòd cùm Juvenalis pollicitus eſſet, Petrum Terebonis patrem, ut idoneum factum animis ad ſalutem ducendis ipſi miſit : itáque Petrus in Palæſtina primus Caſtrorum Epiſcopus ordinatur. Videre verò erat barbarorum multitudinem, qui ad Magnum Euthymium accede-

Digitized by Google

bant, atque baptizabantur, & omnium moderatorem Deum adorare docebantur. Et hæc quidem de Saracenis.

Ipſe autem Magnus Euthymius ſuum locum in Cœnobium, vel in Lauram redigere nolebat: ſed cùm aliqui veniebant apud ipſum ſeculo renuntiare cupientes, illos in inferius Monaſterium ad beatæ memoriæ Theoctiſtum mittebat, ut & illos qui aliquid offerre volebant. Igitur cùm Deo placuit ipſius locum habitari, primùm tres ſecundùm carnem fratres miſit, ex Cappadocia quidem ortos, in Syria verò educatos, atque omni ſcientia ſpirituali eximios, Coſmam, Chryſippum & * Gabrilium, quibus orantibus ut apud ipſum manerent, non conceſſit. Tria enim impedimento erant, quietis amor, juventus ipſorum, quódque Gabrilius ab ortu eunuchus erat. Verùm illa nocte quemdam ſibi dicentem videt:
„ Fratres illos
„ ſuſcipe, quia à Deo miſſi
„ ſunt, neque ampliùs quem-
„ quam ſuæ ſalutis cupidum re-
„ pudiaveris. Tunc Sanctus his admiſſis, majori ipſorum
„ Coſmæ dixit: Ecce ego, ut
„ mihi imperavit Deus, feci.
„ Id igitur cave, ne juniorem
„ tuum fratrem è cella progre-
„ di ſinas. Nec enim æquum
„ eſt faciem muliebrem in Lau-

* Idem infra Gabrielius appellatur.

τὸ ἐπὶ πάντων Θεὸν προσκυνεῖν διδασκομένων. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Σαρακηνῶν.

Αὐτὸς δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος οὐκ ἠβούλετο κοινόβιον τὸν ἑαυτοῦ τόπον συστήσασθαι οὔτε λαύραν· ἀλλ' ὅταν ἤρχοντό τινες βουλόμενοι πρὸς αὐτὸν ἀποτάξασθαι, ἐπέμποντο ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ κάτω μοναστήριον πρὸς τὸν μακαρίτην Θεόκτιστον· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ προσφέρειν τι βουλόμενοι. ὅτε οὖν εὐδόκησεν ὁ Θεὸς οἰκισθῆναι τὸν τόπον αὐτοῦ, ἀπέστειλεν ἐν πρώτοις τρεῖς σαρκικοὺς ἀδελφοὺς, ἐκ τῆς μὲν Καππαδοκῶν χώρας ὡρμωμένους, ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ ἀνατραφέντας, καὶ πάσῃ συνέσει πνευματικῇ διαπρέποντας, Κοσμᾶν, Χρύσιππον, Γαβρίλιον, οὕστινας παρακαλοῦντας αὐτῷ συνεῖναι οὐ κατεδέξατο. τρία γὰρ ἦν τὰ κωλύοντα, ὅ, τε πόθος τῆς ἡσυχίας, καὶ τὸ νέον αὐτῶν τῆς ἡλικίας, καὶ τὸ εὐνοῦχον εἶναι ἀπὸ γεννήσεως τὸν Γαβρίλιον. καὶ ὁρᾷ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τινὰ
λέγοντα αὐτῷ· δέξαι τοὺς ἀδελ- «
φοὺς τούτους, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέστειλεν «
αὐτοὺς, καὶ μηκέτι ἀποστρέψῃς «
τινὰ θέλοντα σωθῆναι. τότε ὁ ἅγιος «
* δεξαμένους αὐτοὺς εἶπε τῷ μεί-
ζονι αὐτῶν Κοσμᾷ· ἰδοὺ ἐγὼ, κα- «
θώς μοι ἐνετείλατο ὁ Θεὸς, πε- «
ποίηκα. τοῦτο οὖν φύλαξαι, ὥστε «
τὸν νεώτερόν σου ἀδελφὸν μὴ συγ- «
χωρῆσαι τοῦ κελλίου προελθεῖν. οὔτε «
γὰρ δίκαιόν ἐστιν ὄψιν γυναικείαν ἐν «

* Legi δεξάμενος

» λαύρᾳ διάγειν διὰ τὸν πόλεμον τοῦ » ἐχθροῦ. σὲ δὲ νομίζω μὴ χρονίζειν » ἐνταῦθα, μέλλοντα μετὰ χρόνον τὴν » ἐν Σκυθοπόλει ποιμαίνειν ἐκκλη- » σίαν. μετὰ δὲ τούτους ἐδέξατό τινα καλούμενον Δόμνον, * ἀδελφὸν δὲ ὄντα Ιωάννου, τοῦ ἀρχιεπισκόπου Αντιοχείας. ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις ἐδέξατο καὶ ἄλλους τρεῖς ἀδελφοὺς Μελιτηνοὺς, Συνοδίου ἐκείνου τοῦ ἅμα Ακακίῳ ἀναθρέψαντος τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἀνεψιοὺς, Στέφανον, Ανδρέαν, Γαΐανον, καὶ ἄλλους ὁμοίως τρεῖς ἐδέξατο ἀπὸ τῆς Ραϊθοῦ, Ιωάννην πρεσβύτερον, καὶ Θαλάσσιον, καὶ Ανατόλιον. ἐδέξατο καὶ Κυρίωνά τινα ἐκ μὲν τῆς Τιβεριάδος ὁρμώμενον, πρεσβύτερον δὲ ὄντα τοῦ ἐν Σκυθοπόλει σεβασμίου οἴκου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βασιλείου.

* Lege ἀδελφιδοῦ

ra degere ob inimici bellum. « Te verò hîc diu moraturum « non exiſtimo. Nam Eccleſiæ « Scythopoleos poſt tempus ali- « quod Paſtor futurus es. Deinde poſt illos alium, Domnum nomine, Joannis Antiochiæ Archiepiſcopi nepotem, admiſit. His etiam diebus tres alios Fratres Melitenenſes recepit, Synodii illius, qui unà cum Acacio Magnum Euthymium educaverat, conſobrinos, Stephanum, Andream & Gaïanum; ſimiliter tres alios Raïthenſes admiſit, Joannem Preſbyterum, Thalaſſium, & Anatolium. Recepit quoque Cyrionem quemdam ex Tiberiade oriundum, Preſbyterum venerandi Scythopolitani templi ſancti Martyris Baſilii.

Τούτους τοὺς ἕνδεκα δεξάμενος ἐπέτρεψε τῷ ἐπισκόπῳ Πέτρῳ κτίσαι αὐτοῖς μικρὰ κελλία, καὶ κοσμῆσαι τὴν ἐκκλησίαν κόσμῳ παντί· καὶ οὕτως τὸν τόπον λαύραν κατέστησε κατὰ τὸν τύπον Φαράν. καὶ κατελθὼν Ιουβενάλιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν λαύραν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ Πασσαρίωνα τὸν ἐν ἁγίοις ὄντα τὸ τηνικαῦτα χωρεπίσκοπον καὶ τῶν μοναχῶν ἀρχιμανδρίτην, καὶ τὸν πεφωτισμένον Ησύχιον τὸν πρεσβύτερον καὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον, ἐγκαινίζει τὴν ἐκκλησίαν τῆς λαύρας μηνὶ Μαΐῳ, [a] ἑβδόμη τῆς ἑνδε-

His undecim admiſſis, curam commiſit Epiſcopo Petro illis parvas cellas condendi, omnique ornatu Eccleſiam decorandi; itáque locum hunc Lauram effecit ad formam Pharan. Juvenalis verò Archiepiſcopus ad Lauram acceſſit ſecum habens Sanctum Paſſarionem, tunc Chorepiſcopum & Monachorum Archimandritam, atque illuminatum Heſychium Preſbyterum & Eccleſiæ Magiſtrum: Lauræque Eccleſiam dedicavit menſe Maio, ſeptima un-

a Forte ἑβδόμῃ, τῇ ἑνδεκάτῃ ἰνδικτιῶνι, id eſt, ſeptima die, undecima Indictione.

Digitized by Google

decimæ Indictionis ; circa quinquageſimum ſecundum Magni Euthymii ætatis annum. Laura ergo dedicata, Joannemque & Cyrionem Presbyteros habente, Archiepiſcopus Dometianum & Domnum Diaconos ordinavit. Ceterùm, Magnus Euthymius ſpiritu exultavit, maximè cùm videret unà cum Patriarcha Abramiæum Paſſarionem & Theologum Heſychium, inſignia luminaria univerſoque orbi fulgentia. Porro Sanctus Paſſario nondum ſeptem menſium tempore expleto è vita exceſſit.

Cùm autem ſanctus Pater noſter Euthymius ſuum locum Lauram conſtituere cœpiſſet, & duodecim cum illo Fratres in multa rerum corporearum anguſtia verſarentur, Dometiano illorum œconomo ab eo initio deſignato, accidit turmam Armenorum virorum ad quadringentos numero à ſancta urbe in Jordanem deſcendentium è via ad dextram declinare, atque ad Lauram quaſi condicto pervenire, divinâ providentiâ, ut opinor, id diſpenſante, ut ipſius virtus & gratia divinitus data palam fieret. Quos ubi vidit Senex, Dometia-
» num vocat, eique ait : His
» hominibus cibum appone.
» Hic verò reſpondit : Nihil eſt

κάτης ἰνδικτιῶνος κατὰ τὸν πεντηκοστὸν δεύτερον τοῦ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνον. τῆς τοίνυν λαύρας ἐγκαινισθείσης, καὶ πρεσβυτέρους ἐχούσης Ἰωάννην καὶ Κυρίωνα, ὁ μὲν ἀρχιεπίσκοπος χειροτονεῖ Δομετιανὸν καὶ Δόμνον διακόνους. ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι, μάλιστα θεασάμενος σὺν τῷ πατριάρχῃ τόν τε Ἀβραμιαῖον Πασσαρίωνα, καὶ τὸν θεολόγον Ἡσύχιον, περιβοήτους ὄντας φωστῆρας, καὶ πάσῃ διαλάμποντας τῇ οἰκουμένῃ. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν ἁγίοις Πασσαρίων μήπω τοῦ ἑπταμηνιαίου χρόνου πληρωθέντος ἀνεπαύσατο.

Τοῦ δὲ πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τὸν ἑαυτοῦ τόπον λαύραν συνιστᾶν ἀρξαμένου, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ δώδεκα ἀδελφῶν ἐν πολλῇ τῶν σωματικῶν στενώσει τυγχανόντων, Δομετιανοῦ τὸν πρῶτον χρόνον οἰκονόμου αὐτῶν ὑπ' αὐτοῦ προβληθέντος, συνέβη πλῆθος Ἀρμενίων ἀνδρῶν, ὡσεὶ τετρακοσίων τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην κατερχομένων ἐκκλῖναι ἐκ τῆς ὁδοῦ δεξιὰ, καὶ παραγενέσθαι εἰς τὴν λαύραν ὡς ἀπὸ συνθήματος, τῆς προνοίας, ὡς οἶμαι, τοῦτο οἰκονομούσης πρὸς τὸ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν καὶ θεόσδοτον χάριν φανερωθῆναι.
οὕστινας ἰδὼν ὁ γέρων καλεῖ Δομε- «
τιανὸν, καὶ λέγει· παράθου τοῖς αν- «
θρώποις τούτοις φαγεῖν. ὁ δὲ λέγει· «

οὐκ

» οὐκ ἔχει τὸ κελλάριον, τίμιε πάτερ,
» πρὸς τὸ χορτασθῆναι δέκα ὀνό-
» ματα. πόθεν οὖν ἔχω δοῦναι ἄρ-
» τους τοσούτῳ πλήθει; ὁ δὲ ὅσιος
Εὐθύμιος τοῦ προφητικοῦ χαρίσ-
ματος ὑπάρχων ἀνάπλεως εἶπε·
» πορεύου, ὡς εἶπόν σοι, ὅτι τάδε λέ-
» γει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· φάγονται καὶ
» καταλείψουσι. ἀπελθὼν οὖν ὁ
Δομετιανὸς εἰς τὴν μικρὰν κέλλαν
τὴν παρά τισι καλουμένην ἀρτο-
θήκην, ἔνθα ὀλίγα ἔκειντο ψω-
μία, οὐκ ἔτι ἴσχυσεν ἀνοῖξαι τὴν
θύραν. θεία γὰρ εὐλογία τὴν κέλλαν
ἐπλήρωσεν ἕως ἄνω. καλέσας οὖν
τινὰς τῶν πατέρων, ἐξερρίζωσε τὴν
θύραν, καὶ ἐξεχύθησαν τὰ ψωμία
ἔξω τῆς κέλλης· ὁμοίως καὶ ἐπὶ οἴνου,
καὶ ἐλαίου ἡ αὐτὴ γέγονεν εὐλογία·
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἐπὶ
τρεῖς μῆνας οὐκ ἴσχυσαν πῆξαι τὴν
θύραν τοῦ κελλίου. ὥσπερ γὰρ τὴν
ὑδρίαν τοῦ ἀλεύρου, καὶ τὸν καμψά-
κην τοῦ ἐλαίου ἀναβλύζειν τῇ φιλο-
ξένῳ χήρᾳ ἐπένευσεν ὁ Θεὸς διὰ
τῆς τοῦ προφήτου φωνῆς· τὸν αὐτὸν δὴ
τρόπον καὶ τῷ θείῳ τούτῳ γέροντι
τῇ προθυμίᾳ τῆς φιλοξενίας τὴν
χορηγίαν ἰσόμετρον ἐχαρίσατο. ὁ
δὲ Δομετιανὸς θαυμάσας ἔρριψεν
ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ διδασκά-
λου, συγχώρησιν λαβεῖν ἀξιῶν ὡς
ἀνθρώπινόν τι παθών. καὶ ὁ γέρων
» ἀναστήσας αὐτὸν λέγει· τέκνον, ὁ
» σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλο-
» γίαις καὶ θερίσει. τῆς οὖν φιλοξενίας

in cellario, Reverende Pater, «
quo vel decem homines refici «
queant. Unde igitur tantæ «
multitudini panes dare poſ- «
ſim? Cui Sanctus Euthymius «
dono prophetico plenus di-
xit: Vade, ut tibi dixi, quia
hæc ait Spiritus Sanctus: «
Edent & accipient. Abiit ita- «
que Dometianus in parvam
cellam, quam aliqui artothe-
cam, id eſt, panarium vo-
cant, ubi pauci panes ſuper-
erant. Januam autem aperire
non jam valuit. Divina enim
benedictio cellam ad verti-
cem repleverat. Quamobrem
vocatis aliquot è Patribus,
januam evulſit: paneſque ex-
tra cellam effuſi ſunt. Simi-
liter eadem benedictio circa
vinum & oleum contigit. Illi
igitur manducaverunt & ſa-
turati ſunt, cellæque janua
per tres menſes defigi non
potuit. Quemadmodum enim
hydriam farinæ & vas olei
hoſpitali viduæ ſcaturire per
Prophetæ vocem conceſſit
Deus: ita divino illi Seni æ-
qualem hoſpitalitatis ſtudio
erogationem impertivit. Hæc
autem admiratus Dometia-
nus, ſeipſum ad pedes Magi-
ſtri projecit, veniam depre-
cans, tanquam aliquid hu-
manum paſſus. Senex verò
eum erexit, atque ait: Fili, «
qui ſeminat in benedictioni- « 2. Cor. 9.
bus, in benedictionibus & me- «
tet. Hoſpitalitatis ergo ne obli- «
viſcamur. Per hanc enim, ut «

Digitized by Google

Hebr. 13. „ ait Apoſtolus, *latuerunt qui-*
„ *dam Angelis hoſpitio receptis.*
„ Ac confide, ſi vos, quique vo-
„ bis ſuccedent, omnes pere-
„ grinos & fratres ad vos acce-
„ dentes cum fide exceptos di-
„ gnè curaveritis, nunquam
„ hunc locum ex hoc nunc &
„ uſque in ſeculum Dominum
Hebr. 13. „ derelicturum. *Tali enim hoſtia*
„ *promeretur Deus.*

Ab illo miraculo Laura benedici cœpit in proventibus & expenſis, diverſaque ſpecie. Namque Dei auxilio multiplicatis Fratribus ad quinquaginta, cùm cellæ illis extructæ fuiſſent, divinumque Officium in Eccleſia perſolveretur, coactus fuit œconomus res ad uſum neceſſarias comparare. Jumenta autem in Patrum miniſterium comparavit. Porro in Laura quidam Aſianus genere erat, Auxentius nomine, qui ab œconomo rogatus, ut jumentorum curam ſuſciperet, utpote huic miniſterio utiliſſimus & aptus creditus, ſuſcipere noluit. Repulſam igitur paſſus œconomus, apud Joannem & Cyrionem egit ut Auxentium ad illud miniſterium ſuſcipiendum hortarentur. Verùm neque his hortantibus ille conſenſit. Cùm autem adveniſſet Sabbatum, œcono-

μὴ ἐπιλανθανώμεθα. διὰ ταύτης „
γὰρ, ὥς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἔλαθόν „
τινες ξενίσαντες ἀγγέλους· καὶ θάρ- „
σει, ὅτι ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ οἱ μεθ' ὑμᾶς „
πάντας τοὺς παραβάλλοντας ὑμῖν „
ξένους τε καὶ ἀδελφοὺς μετὰ πίστεως „
δεχόμενοι ἀξίως θεραπεύσητε, οὐ „
μὴ ἐγκαταλείποι Κύριος τὸν τόπον „
τοῦτον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶ- „
νος. τῇ γὰρ ταύτῃ θυσίᾳ εὐαρε- „
στεῖται ὁ Θεός. „

Ἀπὸ τοῦ εἰρημένου θαύματος ἤρξατο εὐλογεῖσθαι ἡ λαύρα ἔν τε εἰσόδοις καὶ ἐξόδοις, καὶ διαφόροις εἴδεσι. συνεργίᾳ γὰρ Θεοῦ πληθυνόντων τῶν ἀδελφῶν, καὶ μέχρι πεντήκοντα φθασάντων, καὶ κελλίων αὐτοῖς κτισθέντων, καὶ λειτουργίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιτελουμένης, ἠναγκάζετο ὁ οἰκονόμος καὶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν κτήσασθαι. περιεποιήσατο δὲ καὶ κτήνη πρὸς τὴν τῶν πατέρων ὑπηρεσίαν. ἦν δέ τις ἐν τῇ λαύρᾳ Ἀσιανὸς μὲν τῷ γένει, Αὐξέντιος δὲ τὴν κλῆσιν· ὅστις παρακαλούμενος ὑπὸ τοῦ οἰκονόμου τὴν τῶν κτηνῶν τοῦ διακονίαν λαβεῖν, χρησιμώτατος καὶ τῇ διακονίᾳ πεποιημένος νομισθεὶς οὐ κατεδέχετο. ὁ οὖν οἰκονόμος μὴ ἀκουσθεὶς παρασκευάζει τοὺς περὶ Ἰωάννην καὶ Κυρίωνα τοὺς πρεσβυτέρους παρακαλέσαι τὸν Αὐξέντιον καταδέξασθαι τὴν διακονίαν. αὐτὸς δὲ οὐδὲ τούτων παρακαλούντων ἐπείσθη. τοῦ δὲ σαββάτου ἐπιγενομένου, ἀναφέρει

Digitized by Google

ὁ οἰκονόμος τῷ μεγάλῳ τὰ κατ'
Αὐξέντιον, πρὸς ὃν μεταςαλέν-
τα εἶπεν ὁ μέγας Εὐθύμιος· ὑπά-
» κουσον ἡμῖν, τέκνον, καὶ δέξαι τὴν
» διακονίαν. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· οὐ δύ-
» ναμαι, τίμιε πάτερ, τρία γάρ εἰσι
» τὰ κωλύοντά με ταύτην ἐκτελεῖν·
» πρῶτον μὲν τὸ ἀηθὲς τῆς χρείας, καὶ
» ἡ ἄγνοια τῆς ἐπιχωρίου γλώσσης·
» δεύτερον δὲ ὁ φόβος τῆς πορνείας·
» τρίτον τὸ μήποτε διὰ τοῦ τοιούτου πε-
» ρισπασμοῦ μηκέτι ἰσχύσω καθίσαι
» εἰς κελλίον καὶ ἡσυχάσαι. ὁ δὲ μέ-
» γας Εὐθύμιος λέγει· παρακαλοῦ-
» μεν τὸν Θεὸν μὴ βλαβῆναί σε ὑπ'
» οὐδενὸς τούτων. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς
» ἐπιλαθέσθαι τῆς ὑπακοῆς σου, μά-
» λιστα γινώσκων ὅτι διὰ τὴν αὐτοῦ
» ἐντολὴν, καὶ τὸν φόβον αὐτοῦ διακο-
» νεῖς τοῖς δούλοις αὐτοῦ, κατὰ τὴν παρ'
» αὐτοῦ χορηγουμένην ἰσχύν. ἄκουσον
» οὖν τοῦ κυρίου λέγοντος, οὐκ ἦλθον
» διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι.
» καὶ, οὐ ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν,
» ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
» με πατρός. τούτων ἁπάντων λεχ-
θέντων, σκληρυνθεὶς ὁ Αὐξέντιος
οὐκ ὑπήκουσε. τότε ἐμβριμησά-
μενος ὁ πραΰτατος Εὐθύμιος λέ-
» γει· ἡμεῖς μὲν, ὦ τέκνον, ὅπερ
» νομίζομεν συμφέρειν σοι, συνεβου-
» λεύσαμεν· σὺ δὲ ἐπιμένων τῇ ἀ-
» πειθείᾳ, ἤδη ὄψῃ τίς ὁ τῆς παρα-
» κοῆς μισθός. παραυτίκα οὖν ὁ Αὐ-
» ξέντιος τρόμῳ δαιμονικῷ συσχε-

mus Magno Euthymio ea,
quæ ad Auxentium attine-
bant, refert. Cui accerſito
ait Magnus Euthymius: Fili, «
nobis auſculta, idque mini- «
ſterium ſuſcipe. Hic verò re- «
ſpondit: Non poſſum, ho- «
norande Pater; namque tria «
mihi impedimento ſunt, ne «
illud exequar. Primum, loci «
inſuetus uſus, & vernaculæ «
linguæ ignorantia. Secun- «
dum, fornicationis metus. «
Tertium, quia ob hujuſmo- «
di occupationem nunquam «
ampliùs in cella ſedere, vi- «
tamque ſolitariam agere po- «
tero. Cui Magnus Euthy- «
mius: Rogamus Deum, ut à «
nullo horum detrimentum «
patiaris. Nec enim injuſtus «
Deus eſt, ut tuæ obedientiæ «
obliviſcatur, maximè cùm «
cognoſcat te propter ipſius «
præceptum & timorem ſervis «
ſuis ſecundùm datas ab eo- «
dem vires miniſtrare. Audi «
itaque Dominum dicentem: «
Non veni miniſtrari, ſed mi- « Mat. 20.
niſtrare. Et, *Non facio vo-* « Joan. 5.
luntatem meam, ſed volunta- «
tem ejus qui miſit me Patris. «
His omnibus dictis obdure-
ſcens Auxentius non obedi-
vit. Tunc infremens leniſſi-
mus Euthymius ait: Nos qui- «
dem, ô fili, quod tibi con- «
ducere arbitramur, conſului- «
mus: tu verò in pertinacia «
perſeverans, jam viſurus es «
quænam ſit inobedientiæ mer- «
ces. Statim ergo Auxentius «

Digitized by Google

„ tremore dæmonico correptus
„ in terram cecidit. Patres au-
„ tem qui aderant, Magnum Eu-
„ thymium pro eo orabant;
„ quibus ait Senex: Nunc ob
„ oculos veſtros divinus imple-
„ tus eſt ſermo, dicens: *Con-*
„ *tradictiones excitat omnis ma-*
„ *lus: Dominus verò Angelum*
„ *immiſericordem immittit ipſi.*
Verùm cùm magis magiſque à Patribus rogaretur humaniſſimus Senex, illum manu apprehenſum erexit, & ſigno crucis ſignatum ſanum reſtituit. Tunc Auxentius præteritorum veniam deprecabatur, & orationem pro futurorum ſecuritate; cui San-
„ ctus ait: Obedientiæ quidem
„ merces magna eſt, quando-
1. Reg. 15. „ quidem *vult Deus obedien-*
„ *tiam ſuper ſacrificium.* Ino-
„ bedientia verò mortem ope-
„ ratur. Denique oratione pro ipſo facta, illi benedixit, & ita Auxentius cum gaudio & alacritate miniſterium ſuſcepit.

Abbas Cyriacus anachoreta, is ipſe qui in veteri Sucæ Laura virtutibus ſecundùm Deum coruſcavit, ſeptuagintaque ferme annos ibidem præclaris monaſticæ vitæ geſtis enituit; qui quidem in Magni Euthymii Cœnobio ab adoleſcentia ſeculo renuntiaverat, illiuſque cum ſucceſſoribus multum tempus verſatus fuerat, ac omnem ejuſdem vivendi formam & rationem accura-

θεὶς ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ οἱ μὲν «
πατέρες οἱ παρόντες παρεκάλουν «
τὸν μέγαν ὑπὲρ αὐτοῦ. ὁ δὲ γέρων εἶ- «
πε πρὸς αὐτούς· νῦν ἐπὶ τῶν ὀφ- «
θαλμῶν ὑμῶν ὁ θεῖος πεπλήρωται «
λόγος ὁ λέγων· ἀντιλογίας ἐγείρει «
πᾶς κακὸς, ὁ δὲ κύριος ἄγγελον «
ἀνελεήμονα ἐπιπέμπει αὐτῷ. καὶ «
ἐπὶ πλεῖον ὑπὸ τῶν πατέρων δυσωπηθεὶς ὁ συμπαθέστατος γέρων, κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρε, καὶ σφραγίσας αὐτὸν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἀπεκατέστησεν ὑγιῆ. τότε ὁ Αὐξέντιος παρεκάλει λαβεῖν συγγνώμην τῶν παρελθόντων καὶ εὐχὴν ὑπὲρ ἀσφαλείας τῶν μελλόντων. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· ὁ μὲν τῆς εὐ- «
πειθείας μισθὸς μέγας, ἐπείπερ «
θέλει ὁ Θεὸς ὑπακοὴν ὑπὲρ θυ- «
σίαν, ἡ δὲ παρακοὴ θάνατον κα- «
τεργάζεται. καὶ ποιήσας εὐχὴν ὑπὲρ «
αὐτοῦ, ηὐλόγησεν αὐτὸν, καὶ οὕτως ὁ Αὐξέντιος ἐδέξατο τὴν διακονίαν μετὰ χαρᾶς καὶ προθυμίας.

Ὁ ἀββᾶς Κυριακὸς ὁ ἀναχωρητὴς, ὁ ἐν τῇ λαύρᾳ τῇ παλαιᾷ τοῦ Σουκᾶ τὸν κατὰ Θεὸν ἀρεταῖς διαλάμπων, καὶ ἐπὶ ἑβδομήκοντα σχεδὸν χρόνους ἐν αὐτῇ τῇ λαύρᾳ τοῖς μοναχικοῖς κατορθώμασι διαπρέψας, ἀποταξάμενος ἐν τῇ νεότητι ἐν τῷ κοινοβίῳ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου, καὶ τοῖς ἐκείνου διαδόχοις ἐπὶ πολὺν χρόνον συναναστραφεὶς, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου διαγωγήν τε καὶ πολιτείαν μαθὼν

Digitized by Google

ἀκριβῶς, τὰ πλεῖστα τῶν τῇδε συγγραφῇ ἐμφερομένων διηγήσεων παραδέδωκέ μοι, ἐν οἷς καὶ τοῦτό μοι διηγήσατο, ὅτι δύο ἀδελφοὶ τῆς λαύρας Μάρρων καὶ Κληματίος καλούμενοι, ἑτοιμασθέντες ἐκ συμφώνου ἀσυμφώνως ἐβούλοντο τῇ νυκτὶ τῆς λαύρας ὑποχωρῆσαι χωρὶς τῆς τοῦ ἁγίου παραθέσεως. ἡσυχάζοντι δὲ αὐτῷ * ἐπεκαλύφθη τὰ κατ' αὐτούς. ἑώρα γὰρ τὸν διάβολον χαλινὸν αὐτοῖς ἐμβαλόντα, καὶ εἰς παγίδα αὐτοὺς ἕλκοντα θανατηφόρον. καὶ παραυτίκα τούτους μεταστειλάμενος ἐνουθέτει, πολλὰ περὶ ὑπομονῆς διεξερχόμενος, καὶ « πείθων αὐτούς, ὅτι πανταχοῦ ἀσφαλείας χρεία μετὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας, ὅπου δ' ἂν ἐσμέν. καὶ γὰρ Ἀδὰμ μὲν ἐν παραδείσῳ ὢν παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Ἰὼβ ταύτην ἐφύλαξεν ἐν τῇ κοπρίᾳ καθήμενος. καὶ ταύτῃ δὲ τῇ νουθεσίᾳ προσετίθει λέγων· ὅτι οὐ δεῖ ἡμᾶς τοὺς πονηροὺς παραδέχεσθαι λογισμούς, λύπην ἡμῖν ἢ μῖσος πρὸς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐσμέν, καὶ πρὸς τοὺς συνοικοῦντας, ἢ ἀκηδίαν ἐπισπείροντας, ἢ τὴν πρὸς ἑτέρους τόπους μετάβασιν ὑποτιθεμένους. ἀλλὰ χρὴ ἡμᾶς κατὰ πᾶσαν ὥραν νήφειν, καὶ ταῖς μεθοδείαις τῶν δαιμόνων τὸν νοῦν ἐφιστάνειν, ἵνα μὴ διὰ τῆς μεταβάσεως ὁ κανὼν ἡμῶν διαλυθῇ. φυτὸν γὰρ συνεχῶς μεταφυτευόμενον οὐ δύναται καρποφορῆσαι. ὁμοίως δὲ καὶ μο-

* Lege ἀπεκαλύφθη

tè didicerat: is, inquam, pleraque, quæ in hoc opere narrantur, mihi tradidit, inter quæ & id mihi retulit. Duo Lauræ Fratres Marro & Clematius appellati, ex conventione minimè convenienti parati, noctu abſque ſancti Patris benedictione è Laura volebant diſcedere. Verùm hæc ipſa illi in ſeceſſu degenti revelata ſunt. Namque Diabolum frænum illis injicientem, & in laqueum mortiferum trahentem cernebat. Statim ergo eos accerſitos monuit, multa de perſeverantia diſſerens, illiſque perſuadens, « quòd ubicumque fuerimus cautione cum Dei auxilio omnino opus ſit. Etenim Adam, cùm in paradiſo eſſet, Dei mandatum prætergreſſus eſt: Job verò in ſterquilinio ſedens, illud cuſtodivit. Cui admonitioni hæc adjecit: admittendas non eſſe perverſas cogitationes, quæ moleſtiam nobis, vel odium in locum ubi ſumus, aut erga ſocios, vel tædium ingerunt, vel tranſitum ad alia loca ſuggerunt. Sed neceſſe eſſe omni hora vigilare, Dæmonumque inſidiis intendere; ne tranſmigratione regula noſtra diſſolvatur. Siquidem planta crebrò tranſplantata non poteſt fructus producere. Pari modo & Monachus è loco in

» locum tranſmigrans nullum
» fert fructum. Si quis igitur
» in loco ubi eſt, bonum agere
» tentat nec valet : ne putet
» alibi agere poſſe. Nec enim
» ad id locus quæritur, ſed vo-
» luntatis mores. Ad eorum
» autem, inquit, quæ dixi,
» confirmationem, Ægyptio-
» rum quorumdam Senum hi-
» ſtoriam, quam mihi enarra-
» verunt, audite. Quidam Fra-
» ter in Ægypti Cœnobio de-
» gebat, qui in iracundiam ſæ-
» piſſime movebatur. Tædio
» autem affectus, è Cœnobio
» exivit, atque ſeorſim in loco
» manſit, ratus, eò quòd ſo-
» cium neminem in ſolitudine
» haberet, iræ affectum à ſe
» diſceſſurum. Verùm cùm qua-
» dam die baucalium ſeu vas
» aquâ impleviſſet, & humi
» poſuiſſet, everſum eſt. Dein-
» de cùm ſecundo & tertio idem
» repleſſet, rurſus everſum eſt.
» Tum Frater illuſus à Dæmo-
» ne, contra baucalium iratus
» eſt, arreptumque confregit.

Hac narratione dicta Cle-
matius, impellente diabolica
aliqua tentatione, riſit, cui
intendens Senex aſperè ait :
» Inſipienter à Dæmone illuſus
» es, Frater, & effrænatè mo-
» tus. Ad fletum vocatus es,
» & rides ? Annon audiſti Do-
» minum ridentes miſeros de-
» clarantem ; lugentes verò,
» beatos ? Scito itaque inſipien-

ναχὸς; οὐ καρποφορεῖ μεταβαίνων «
ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. ἐὰν οὖν δοκι- «
μάζῃ τις καλὸν ποιῆσαι ἐν ᾧ τόπῳ «
ἐστὶ, καὶ μὴ ἰσχύσῃ, μὴ νομίσῃ ὅτι «
ἀλλαχοῦ δύναται κατορθῶσαι αὐ- «
τό· οὐ γὰρ ὁ τόπος ἐστὶν ὁ ζητούμενος, «
ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς προαιρέσεως. «
πρὸς δὲ βεβαίωσιν τῶν εἰρημένων, «
ἀκούσατέ τινων γερόντων Αἰγυ- «
πτίων διήγημα, ὅπερ μοι διηγή- «
σαντο· ὅτι ἀδελφός τις ἐκάθητο «
εἰς κοινόβιον Αἰγύπτου, καὶ συνεχῶς «
ἐκινεῖτο εἰς ὀργὴν, καὶ ἀκηδιάσας «
ἐξῆλθε τοῦ κοινοβίου, καὶ ἔμεινεν εἰς «
τόπον καθ' ἑαυτὸν, λογιζόμενος ὅτι «
ἐν τῷ μὴ ἔχειν πρός τινα ἡσυχά- «
ζειν, παύσεται ἀπ' αὐτοῦ τὸ πάθος τῆς «
ὀργῆς. ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν γε- «
μίσαντος αὐτοῦ τὸ βαυκάλιον ὕδα- «
τος, καὶ θέντος αὐτὸ χαμαὶ, ἐστρά- «
φη· εἶτα δεύτερον καὶ τρίτον γεμι- «
σθὲν πάλιν ἐστράφη. ὁ δὲ ἀδελφὸς «
ἐμπαιχθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐθυ- «
μώθη κατὰ τοῦ βαυκαλίου, καὶ τοῦτο «
δραξάμενος ἔκλασεν αὐτό. «

Τούτου δὲ λεχθέντος τοῦ λόγου, ὁ
Κλημάτιος ἀπὸ πειρασμοῦ τινος
Σατανικοῦ ἐγέλασεν· ὁ δὲ γέρων
προσχὼν αὐτῷ ἰταμῶς λέγει· ἐνε- «
παίχθης ἀφρόνως ὑπὸ τοῦ δαίμο- «
νος, ἀδελφὲ, καὶ ἀπαιδεύτως ἐκι- «
νήθης. πρὸς κλαυθμὸν ἐκλήθης, «
καὶ γελᾷς; οὐκ ἤκουσας τοῦ κυρίου «
τοὺς μὲν γελῶντας ταλανίζοντος, «
τοὺς δὲ κλαίοντας μακαρίζοντος; «
γίνωσκε τοίνυν ὡς ἀφροσύνη ἐστὶ «

Digitized by Google

» μοναχῷ λαλεῖν τι ἢ κινεῖσθαι παρὰ
» τὸ πρέπον, ἢ παῤῥησιάζεσθαι. τὴν
» γὰρ παῤῥησίαν χαλεπωτάτην εἶναι,
» καὶ γεννήτριαν πάντων τῶν παθῶν οἱ
» πατέρες ὁρίζονται. καὶ ὁ μὲν ἅγιος
ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν Κλημάτιον ἀπο-
στραφεὶς εἰς τὸ ἐνδότερον αὐτοῦ εἰσ-
ῆλθε κελλίον. ὁ δὲ Κλημάτιος
παραυτὰ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον,
τρόμῳ καὶ φρίκῃ συνείχετο. καὶ ὁ
Δομετιανὸς θαυμάσας τοῦ ἁγίου
πατρὸς τὴν πρέπουσαν πραότητα
καὶ τὴν καθήκουσαν στρυφνότητα,
συνάξας τινὰς τῶν τιμίων πατέρων
εἰσήγαγε σὺν τῷ Μάρωνι παρα-
καλοῦντας ὑπὲρ τοῦ Κληματίου. ὁ
δὲ μέγας τὴν τῶν πατέρων παράκλη-
σιν εἴξας ἐξῆλθε, καὶ τοῦτον ἀνέ-
στησε κείμενον, καὶ τῇ τοῦ σταυροῦ
σφραγῖδι τήν τε φρίκην ἐθερά-
πευσε, καὶ τῶν ὀδόντων ἔπαυσε τὸν
βρυγμόν. καὶ ὑγιῆ αὐτὸν ἀποκατα-
στήσας ἀπένειμε καὶ τῇ ψυχῇ τὴν
» ἰατρείαν λέγων· πρόσεχε σεαυτῷ
» ἀκριβῶς τοῦ λοιποῦ, καὶ μὴ * κα-
» ταφρόνη θείων λογίων, καὶ διδασ-
» καλίας πατέρων, καὶ γίνου ὅλως ὀφ-
» θαλμὸς, καθάπερ ἐπὶ τῶν Χερου-
» βὶμ ἠκούσαμεν. οὕτως γὰρ ὀφείλει
» εἶναι ὁ μοναχὸς παντόθεν ἑαυτὸν πε-
» ρισκοπῶν, καὶ ἀκοίμητον ἔχειν πρὸς
» τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν τὸ τῆς ψυχῆς
» ὄμμα, ὡς ἐν μέσῳ παγίδων διο-
» δεύων ἀεί. καὶ τοιαύταις διδασ-
καλίαις ἐπιπλήξας, καὶ νουθετήσας
αὐτὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς στηρίξας, καὶ

* Lege καταφρόνει

tiam eſſe Monacho loqui ali- «
quid vel moveri præter id «
quod decet, vel licenter ſe «
gerere. Namque licentiam «
periculoſiſſimam eſſe om- «
niumque perturbationum ma- «
trem Patres definiunt. His «
dictis, Sanctus à Clematio
averſus, in interiorem ſuam
cellam intravit. Clematius
verò repentè in faciem lapſus,
tremore & horrore correptus
eſt. Dometianus autem ſan-
cti Patris decentem manſue-
tudinem & convenientem
acerbitatem admiratus, co-
actos aliquos ex honorandis
Patribus introduxit cum Ma-
rone, ut pro Clematio ora-
rent. Tum Magnus ille Pa-
trum precibus cedens exivit,
jacentemque Clematium ere-
xit, ac crucis ſigillo ejus tre-
morem ſanavit, & dentium
fremitum compeſcuit. Sano
autem reſtituto, animæ quo-
que medicinam his verbis
adhibuit: Diligenter tibi dein- «
ceps attende, divinaque elo- «
quia & Patrum doctrinam ne «
contemne. Eſto totus oculus, «
quemadmodum de Cherubim «
audivimus. Sic enim debet «
eſſe Monachus, ſe ſe undique «
circumſpiciens, ac inſomnem «
animæ oculum ad ſui cuſto- «
diam habens, tanquam *in* « Eccli. 9.
medio laqueorum ſemper per- «
ambulans. Hujuſmodi ſermo- «
nibus cùm illum increpaſſet
& admonuiſſet, atque cete-
ros confirmaſſet, ac exemplo

Digitized by Google

terruiſſet, in pace dimiſit.

Quinquageſimo quarto Magni Euthymii ætatis anno prima Epheſi œcumenica Synodus celebrata eſt. Tunc Synodius ille, cujus ſuprà meminimus, vir honoratus, & Melitenenſis Eccleſiæ Presbyter, dum ad adoranda ſancta loca iter haberet, ad Lauram acceſſit, deſiderio quidem Magnum Euthymium amplectendi, ſimul verò quia tres conſobrinos ibi habebat, Stephanum, Andream & Gaïanum. Senem autem amplexatus, eidem expoſuit quæ ad impiiſſimam Neſtorii hæreſim pertinebant, quem Deus permiſerat aliquod tempus thronum Conſtantinopolitanum occupare, univerſumque orbem perversâ doctrinâ perturbare. Multa quoque ipſi narravit de zelo & recta fide Cyrilli Archiepiſcopi Alexandriæ, & Acacii Epiſcopi Melitenes, Epheſique contra Neſtorium œcumenicam Synodum habendam eſſe. Cùm autem Sanctus de Acacio, qui eum quodammodo in juventute enutrierat, illa audiiſſet, gaudio perfuſus eſt. Porro beatæ memoriæ Synodius ipſi vale dicto, acceptoque ex Laura Stephano ſuo conſobrino in ſanctam civitatem abiit; cujus Archiepiſcopo ſuaſit ut

τῷ ὑποδείγματι φοβήσας ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ.

Τῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνῳ, γέγονεν ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος. τότε δὴ Συνόδιος ἐκεῖνος ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς, τίμιος ἀνὴρ ὑπάρχων καὶ πρεσβύτης τῆς κατὰ Μελιτηνὴν ἁγίας ἐκκλησίας, ἐλθὼν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων παρεγένετο εἰς τὴν λαύραν, ἀσπάσασθαι μὲν ἐπιθυμῶν τὸν μέγαν Εὐθύμιον· ἅμα δὲ ἔχων καὶ τρεῖς ἀνεψιοὺς ἐν τῇ λαύρᾳ Στέφανόν τε καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Γαϊανόν. ἀσπασάμενος δὲ τὸν γέροντα διηγήσατο αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν ἀσεβεστάτην αἵρεσιν Νεστορίου τοῦ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ἐπ' ὀλίγον χρόνον τοῦ θρόνου κρατήσαντος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν οἰκουμένην τῇ κακοδιδασκαλίαις διαταράξαντος. ἐξηγεῖτο δὲ αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ζήλου, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως Κυρίλλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀκακίου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς, καὶ ὅτι μέλλει κατὰ τοῦ Νεστορίου σύνοδος οἰκουμενικὴ γενέσθαι ἐν Ἐφέσῳ. ἐχάρη δὲ ὁ ἅγιος ἀκούσας περὶ Ἀκακίου τοῦ τρόπον τινὰ ἐν τῇ νεότητι ἀναθρέψαντος αὐτόν. ὁ μὲν οὖν μακαρείτης Συνόδιος συνταξάμενος αὐτῷ, καὶ λαβὼν ἐκ τῆς λαύρας Στέφανον τὸν ἑαυτοῦ ἀνεψιὸν ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ πείθει τὸν ἀρχιεπίσκοπον χειροτονῆσαι

σαι αὐτόν. ὅστις ἀρχιεπίσκοπος αὐτόν τε Στέφανον καὶ Κοσμᾶν τὸν Καππαδόκην διακόνους τῆς ἁγίας ἐχειροτόνησεν ἀναστάσεως.

Τῶν δὲ ἐπισκόπων ἐν τῇ συνόδῳ ἀθροιζομένων, μελλόντων καὶ τῶν Παλαιστινῶν μετὰ τοῦ ἑαυτῶν ἐξιέναι ἀρχιεπισκόπου; ἐνετείλατο ὁ μέγας Εὐθύμιος Πέτρῳ τῷ τῶν Σαρακηνῶν ἐπισκόπῳ ἀπιόντι εἰς τὴν σύνοδον, κατὰ πάντα τρόπον ἀκολουθῆσαι Κυρίλλῳ τε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀκακίῳ τῷ Μελιτινῆς ἐπισκόπῳ, ὀρθοδόξοις οὖσι, καὶ κατὰ τῆς ἀσεβείας ἀγωνιζομένοις. τῆς τοίνυν συνόδου ἐν Ἐφέσῳ συναθροισθείσης, καὶ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς ὑπ᾽ αὐτῆς καθαιρεθέντος, Πέτρος ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπίσκοπος ἐλθὼν εἰς τὴν λαύραν, πάντα τὰ ἐν τῇ συνόδῳ συμβάντα καθ᾽ ἑξῆς τῷ μεγάλῳ διηγήσατο Εὐθυμίῳ. ὅστις τὰ ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν γεγονότα μαθὼν ἐλυπήθη σφόδρα περὶ Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας ὀρθοδόξου ὄντος, καὶ τοῖς Νεστορίου ὑπερμάχουσι συναπαχθέντος. Δόμνος δὲ ὁ διάκονος λυπηθεὶς κατὰ διάνοιαν διὰ τὸν ἑαυτοῦ θεῖον, παρεκάλει ἀπολυθῆναι ἕως Ἀντιοχείας ἐπὶ διορθώσει τοῦ ἑαυτοῦ θείου. ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος οὐ συνεῖδεν ἀπολῦσαι αὐ-
» τὸν λέγων· μηδαμῶς ἀπέλθῃς,
» τέκνον, ὅτι οὐ συμφέρει σοι. κἂν
» γὰρ πρὸς ὀλίγον τοῖς πονηροῖς

illum ordinaret. Qui Archiepiſcopus ipſum Stephanum & Coſmam Cappadocem Diaconos ſanctæ Reſurrectionis ordinavit.

Cùm verò Epiſcopi in Synodo congregarentur, & Palæſtini cum ſuo Archiepiſcopo profecturi eſſent, Magnus Euthymius Petro Saracenorum Epiſcopo in Synodum diſcedenti præcepit, ut Cyrillum Alexandriæ Archiepiſcopum, & Acacium Melitenes Epiſcopum, qui orthodoxi erant, & contra impietatem depugnaverant, omni modo ſequeretur. Itaque Epheſi congregata Synodo, impioque Neſtorio ab eadem depoſito, Petrus Saracenorum Epiſcopus in Lauram reverſus, omnia, quæ in Synodo acciderant, per ordinem Magno Euthymio expoſuit. Is verò cum ea, quæ ab Orientalibus geſta erant, didiciſſet, vehementer doluit ob Joannem Antiochiæ Epiſcopum, qui, cùm orthodoxus eſſet, Neſtorii propugnatoribus acceſſerat. Domnus autem Diaconus propter ſuum avunculum mente triſtatus rogavit, ut illius emendandi gratiâ uſque ad Antiochiam ire ſibi liceret. Verùm Sanctus Euthymius eum dimittendum eſſe non cenſuit. Ne- «
quaquam, inquit, abeas, fili; «
tibi enim non conducit. Nam «
etſi paululum cum malis ab- «

» ductus eſt ; Deus tamen qui
» rectam ejus mentem novit,
» eum perire non permittet :
» ſed paulò pòſt ex parte eo-
» rum, qui ſalvi fiunt, ipſum
» oſtendet. Si ergo, fili, in loco,
» ad quem vocatus es, perman-
» ſeris, neque cogitationibus,
» quæ tibi diſceſſum ex eremo
» ſuggerunt, acquieſcas, pro-
» ficere potes, gloriamque, quæ
» ſecundùm Deum eſt, conſe-
» qui. Si verò mihi non ob-
» temperaveris, in Cathedram
» quidem tui avunculi ſucce-
» des : at improbi homines,
» quibuſcum priùs invitè ab-
» ducêris, te ab eadem depo-
» nent. Et hæc quidem Sanctus
Euthymius. Domnus verò ſancti Patris neglecto præcepto, ſine illius benedictione Antiochiam petiit, omneſque prædictionis caſus paſſus eſt. Poſtea tamen ad Senem reverſus, pœnitentiam egit. Ceterùm, Archiepiſcopus Juvenalis Stephanum Melitenenſem Jamniæ Epiſcopum ordinavit, Coſmamque Cappadocem Preſbyterum ordinatum, Staurophylacem, id eſt, Crucis cuſtodem conſtituit.

Hæc Magni Euthymii facta ii, qui & multum tempus cum ipſo verſati ſunt Diaconi, Abbati Cyriaco, à quo illa audivi, narravere. Nunquam, inquiebant, illum vel manducantem, vel cum aliquo abſque ſumma neceſ-

συνυπάχθη· ἀλλ' ὁ Θεὸς τὴν αὐτοῦ «
γινώσκων ὀρθότητα, οὐ συγχωρεῖ «
αὐτὸν ἀπολέσθαι· ἀλλὰ μικρὸν ὕστε- «
ρον τοῦ μέρους τῶν σωζομένων αὐ- «
τὸν ἀναδείκνυσι. καὶ σὺ τοίνυν, τέκ- «
νον, ἐὰν ὑπομείνης ἐν ᾧ τόπῳ «
ἐκλήθης, καὶ μὴ ἐνδώσῃς τοῖς «
ἀποσπῶσί σε τῆς ἐρήμου βουλομένοις «
λογισμοῖς, προκόψαι ἔχεις, καὶ δο- «
ξασθῆναι κατὰ Θεόν. εἰ δὲ ἐμοῦ πα- «
ρακούσῃς, τὴν μὲν τοῦ θείου σου «
προεδρίαν διαδέξῃ· ταύτης δὲ ὑπὸ «
πονηρῶν ἀνθρώπων ἀφαιρεθήσῃ, «
τούτοις πρότερον ἀκουσίως συνα- «
παχθείς. καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἐν ἁγίοις «
Εὐθύμιος. ὁ δὲ Δόμνος τῆς τοῦ ἁγίου πατρὸς ἐντολῆς παρακούσας παραθέσεως χωρὶς ἀπῆλθεν εἰς Αντιοχείαν, καὶ πάντα τὰ τῆς προρρήσεως ἔπαθεν. ὕστερον μέντοι ἐλθὼν πρὸς τὸν γέροντα μετενόησεν. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Ἰουβενάλιος Στέφανον μὲν τὸν Μελιτηνὸν ἐπίσκοπον Ἰαμνείας ἐχειροτόνησε· Κοσμᾶν τε τὸν Καππαδόκην χειροτονήσας πρεσβύτερον, σταυροφύλακα πεποίηκε.

Ταῦτα τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου οἱ διάκονοι, οἱ καὶ συναναστραφέντες αὐτῷ χρόνον ἱκανὸν διηγοῦντο τῷ ταῦτά μοι διηγησαμένῳ ἀββᾷ Κυριακῷ, λέγοντες· ὅτι οὐκ κατελαβόμεθα αὐτὸν ἐσθίοντα ἢ συντυγχάνοντα χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης τινὶ, παρεκτὸς σαββάτου καὶ

Digitized by Google

κυριακῆς. οὐκ οἴδαμεν αὐτόν ποτε καθευδήσαντα ἐπὶ πλευρὸν αὐτοῦ· ἀλλά ποτε μὲν καθήμενον τοῦ ὕπνου μικρὸν ἁρπάζοντα, ποτὲ δὲ σχοινίον κρεμάμενον ἐν γωνίᾳ τῆς στέγης τοῦ κελλίου κρατοῦντα ταῖς δυσὶ χερσὶν ὀλίγον τοῦ ὕπνου μεταλαμβάνοντα διὰ τὴν βίαν τῆς φύσεως, ἴσως τὸ τοῦ μεγάλου Ἀρσενίου ῥητὸν ἐπιλέγοντα, τὸ δεῦρο κακὲ δοῦλε. διεβεβαιοῦντο γὰρ καὶ τοῦτο, ὅτι * καὶ τὸν μέγαν Ἀρσένιον τῷ πατρικῷ τρόπῳ ἀναθρέψαντά τε καὶ παιδαγωγήσαντα Ἀρκάδιον καὶ Ὀνόριον τοὺς βασιλεῖς, καὶ διὰ τοῦτο πατέρα αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ὀνομασθέντα, καὶ ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον ἐρήμῳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ἀρεταῖς ἀπαστράπτοντα; ἡδέως ἤκουσεν ὁ μέγας Εὐθύμιος παρὰ τῶν ἐξ Αἰγύπτου διαφόρως παραβαλλόντων αὐτῷ τιμίων πατέρων διεξερχομένων τὰς ἐκείνου πολιτείας· καὶ αὐτὸς ἀκούων πᾶσαν σπουδὴν ἐποιεῖτο τούτου μιμεῖσθαι τὰς ἀρετάς, τήν τε ἡσυχίαν αὐτοῦ καὶ σιωπήν, καὶ ταπεινοφροσύνην, τὸ τοῦ ἐνδύματος εὐτελές, καὶ τὴν τῶν βρωμάτων ἀποχήν, καὶ τὴν εἰς πάντα καρτερίαν, τὸ ἑαυτῷ προσέχειν κατὰ τὸ ὑπ' ἐκείνου λεγόμενον· Ἀρσένιε, διὸ ἐξῆλθες; ἐζήλου δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν κατάνυξιν, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὰς παννύχους ἀγρυπνίας, τὸ φιλέρημόν τε καὶ μισόδοξον, καὶ μισοσύντυχον, τὸ εἰς προσευχὴν πρόθυμόν τε καὶ ἄτονον, τό, τε

* Adde τά

ſitate loquentem deprehendimus, excepto Sabbato & Dominica. Nunquam eum in latus dormientem vidimus: ſed interdum ſedendo parum ſomni rapiebat: interdum fune in angulo tecti cellæ ſuſpenſo ambabus manibus apprehenſo, paululum ſomni vi naturæ capiebat, fortè illud magni Arſenii dictum ſibi repetens, Agedum ſerve male. Siquidem affirmabant quòd ea, quæ Magnum Arſenium ſpectabant (qui quidem paterno modo Arcadium & Honorium Imperatores educaverat & erudierat, quorum pater idcirco à ſanctis Patribus appellatus eſt, quique per idem tempus in Ægypti ſolitudine virtutibus coruſcabat) jucundè Magnus Euthymius audiret à venerandis Patribus, qui ex Ægypto variè ad ipſum accedentes vitæ illius geſta enarrabant; quæ ipſe audiens, omnem operam impendebat hujus virtutibus imitandis, ſolitudine, ſilentio, humilitate, indumenti vilitate, ciborum abſtinentiâ, rerum omnium tolerantiâ, ſibi ipſi attentione juxta illud ab eodem dictum: Arſeni, ad quid veniſti? Illius quoque compunctionem & lacrymas, vigiles noctes, ſolitudinis amorem, gloriæ & colloquii odium, orationis ſtudium &

Digitized by Google

contentionem; commiſerationem & diſcretionem æmulabatur. Cùm ergo omni diligentia illius vivendi morem imitaretur, dignus quoque habitus eſt, qui ejuſdem donis, ſanctiſſimique Spiritus communicatione, divini luminis illuſtratione & [a] perſpicientiæ gratiâ frueretur. Et quidem quibus eminebat donis tum curationum, tum virtutis contra impuros ſpiritus teſtantur res ipſæ, quas hodie quoque ex ejuſdem theca ſcaturire videmus. Quòd verò ad perſpicientiæ donum attinet, & unde illius radios emittere cœpit, clariúſque luminare evaſit, jam ſum dicturus.

Anaſtaſius quidam Clericus ſanctæ Reſurrectionis Scevophylax (id eſt, vaſorum cuſtos) & Chorepiſcopus, diſcipulus & commilito Sancti Paſſarionis factus, Sanctum Euthymium videre cupiebat. Quo deſiderio Fido Joppes Epiſcopo & Coſmæ Staurophylaci expoſito, cum iiſdem ad illum acceſſit comitante Fidi Epiſcopi nepote, qui & Fidus appellabatur, juveni atque ſanctæ Reſurrectionis Lectore, qui Abbati Cyriaco hæc ipſa, quæ ab eo accepi, enarravit. Dum verò illi iter fa-

συμπαθὲς, καὶ διακριτικόν. ἐπειδὴ τοίνυν πάσῃ σπουδῇ τὴν ἐκείνου ἐμιμήσατο πολιτείαν, καὶ τῶν ἐκείνου προσόντων χαρισμάτων ἠξιώθη ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι, τῆς τε τοῦ παναγίου * πατρὸς μετουσίας, καὶ τῆς τοῦ θείου φωτὸς ἐλλάμψεως, καὶ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος. περὶ μέντοι ὧν ὑπερεῖχε χαρισμάτων τοῦτε τῶν ἰαμάτων καὶ τοῦ κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, μαρτυρεῖ τὰ ὁρώμενα ἄπερ μέχρι σήμερον ὁρῶμεν τὴν αὐτοῦ ἀναβλύζουσαν θήκην. περὶ δὲ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος, καὶ ὅθεν τὰς τούτου ἀκτῖνας ἐκπέμπειν ἤρξατο, καὶ λαμπρότερος φωστὴρ ἀνεδείχθη, ἐρῶν ἔρχομαι.

* γρ. πνεύματος

Ἀναστάσιός τις κληρικὸς τῆς ἁγίας ἀναστάσεως σκευοφύλαξ τε καὶ χωρεπίσκοπος, φοιτητής τε καὶ συναγωνιστὴς γεγονὼς τοῦ ἐν ἁγίοις Πασσαρίωνος ἐπεθύμει τὸν ἅγιον θεάσασθαι Εὐθύμιον, καὶ ταύτην ἀναθέμενος τὴν ἐπιθυμίαν Φίδῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ἰόππης καὶ Κοσμᾷ τῷ σταυροφύλακι, κατῆλθε πρὸς αὐτὸν σὺν αὐτοῖς ἔχων τὸν ἔγγονον Φίδου τοῦ ἐπισκόπου, Φίδον καὶ αὐτὸν καλούμενον, νέον ὄντα καὶ ἀναγνώστην τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, τὸν καὶ διηγησάμενον τῷ ταῦτά μοι παραδόντι ἀββᾷ Κυριακῷ. αὐτῶν δὲ ὁ-

[a] Donum Dioraticum ſeu Perſpicientiæ complecti videtur tum futurorum ſcientiam, tum eorum quæ in aliorum animo geruntur, ut ex ſubjectis exemplis colligere eſt.

Digitized by Google

διυόντων, καὶ τῇ λαύρᾳ ἐγγιζόντων,
ἀπεκαλύφθη τῷ ἁγίῳ τὰ κατ' αὐ-
τούς, καὶ φωνεῖ τὸν Χρύσιππον οἰκο-
νόμον ὄντα τῆς λαύρας, καὶ λέγει αὐ-
» τῷ· ἑτοίμασον ἑαυτὸν, ἰδοὺ γὰρ μετὰ
» τοῦ ἀδελφοῦ σου ὁ πατριάρχης πα-
» ραγίνεται. αὐτῶν δὲ παραγενομένων
συναπαχθεὶς τοῖς τῆς διανοίας ὀφ-
θαλμοῖς ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὡς πα-
τριάρχῃ Ἱεροσολύμων Ἀναστασίῳ συ-
νετύγχανεν. καὶ οἱ μὲν παρόντες ἐν θαύ-
ματι ἐγίνοντο. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐγ-
» γίσας ἰδίᾳ λέγει τῷ γέροντι· σε-
» βάσμιε πάτερ, οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ
» πατριάρχης. Ἀναστάσιος γὰρ ὁ σκευο-
» φύλαξ ἐστὶν ἐκεῖνος. σκόπει γὰρ ὅτι
» χροακὰ ἱμάτια φορεῖ, ἅπερ ἀδύ-
» νατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων
» ἐνδύσασθαι. ὁ δὲ γέρων θαυμάσας
» καὶ ἐνεὸς γεγονὼς εἶπε· πίστευέ μοι,
» τέκνον, ἕως οὗ ἐλάλησας, [a] ἄσπρα
» ἱμάτια ἐθεώρουν αὐτὸν φοροῦντα. καὶ
» λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· ὄντως
» οὐκ ἠπατήθην, ἀλλ' ὅπερ ὁ Θεὸς
» προέγνω καὶ προώρισεν, ἐπιτελέσει
» πάντως. ἀμεταμέλητα γὰρ αὐτοῦ τὰ
» χαρίσματα.

Τερέβων ἐκεῖνος ὁ Σαρακηνὸς
γυναῖκα ἐκ τοῦ ἰδίου γένους λαβὼν, καὶ
ἐπὶ συχνὸν χρόνον συζήσας αὐτῇ οὐκ
ἔσχε τέκνον, στείρας οὔσης αὐτῆς. ταύ-
την ἐνέγκας πρὸς τὸν σημειοφόρον
» Εὐθύμιον παρεκάλει λέγων· οἶδα

cerent, & Lauræ proximi
eſſent, id Sancto revelatum
eſt, qui Chryſippo Lauræ œ-
conomo vocato ait: Teipſum »
præpara. Ecce enim Patriar- »
cha cum fratre tuo adeſt. »
Cùm autem adveniſſent, Ma-
gnus Euthymius mentis ocu-
lis abductus, cum Anaſtaſio
tanquam cum Jeroſolymo-
rum Patriarcha loquebatur,
quod quidem præſentes in
admirationem vertit. Verùm
propiùs accedens Chryſippus,
clam Seni dicit: Reverende »
Pater, non hîc eſt Patriar- »
cha, ſed is eſt Anaſtaſius Sce- »
vophylax. Vide enim eum »
coloratas veſtes gerere, quas »
Jeroſolymorum Patriarcha »
induere non poteſt. Tum mi- »
ratus Senex, & mutus factus, »
ait: Crede mihi, fili, donec »
locutus es, illum [a] albi colo- »
ris veſtibus indutum cerne- »
bam. Deinde omnibus au- »
dientibus, ait: Verè non fal- »
ſus ſum, ſed quod Deus præ- »
ſcivit & præfinivit, omnino »
exequetur: *ſine pœnitentia* » Rom. 11.
enim ſunt ejus dona. »

Terebon ille Saracenus mu-
liere ex proprio genere ac-
cepta, longoque tempore
cum illa tranſacto, filium
nullum habuit, quandoqui-
dem ſterilis ipſa erat. Eam
autem ad ſigniferum Euthy-
mium duxit, quem his ver-
bis rogavit: Novi, & per- »

a ἄσπρος apud Autores Græcos medii & infimi ævi idem eſt ac λευκὸς, albus.

Digitized by Google

» ſuaſus ſum, honorande Pater,
» quòd te orantem Deus audi-
Pſal. 144. » turus eſt. *Facit enim volun-*
» *tatem timentium ſe.* Cùm er-
» go tantum temporis effluxe-
» rit, quo ob hujus ſterilita-
» tem filium habere dignatus
» non ſum: quæſo te, hono-
» rande Pater, benignum Deum
» ores, ut nobis filium donet.
Illorum fide cognita, Senex ter ſigno crucis eos ſignavit, tacto mulieris ventre, dein-
» de iiſdem ait: Ite gaudentes
» in Domino. Etenim ecce
» Dei humanitas vobis tres fi-
» lios mares donat. Illi verò ſancti Senis ſermoni fidem adhibentes, cum gaudio ad propria reverterunt. Itaque concepit ſterilis, & primogenitum filium Petrum peperit patrem Terebonis, qui mihi hæc Senum ſermonibus conſona narravit. Poſt Petrum autem duos alios filios genuit juxta vaticinationem pleni Sancto Spiritu Patris.

Quidam Frater Lauræ Romanus genere, nomine Æmilianus, una aliquando nocte illuceſcentis Dominicæ graviter à Dæmone fornicationis vexatus, per turpes imaginationes mente valde perturbabatur. Itaque horâ nocturnæ pſalmodiæ in Eccleſiam venienti Sancto Euthymio tenebroſo in loco occur-

καὶ πέπεισμαι, τίμιε πάτερ, ὅτι «
ἐπακούσεται σου προσευχομένου ὁ «
Θεός· ποιεῖ γὰρ τὸ θέλημα τῶν φο- «
βουμένων αὐτόν. ἐπειδὴ τοίνυν το- «
σοῦτος παρέδραμε χρόνος, καὶ οὐκ «
ἠξιώθην ἔχειν τέκνον διὰ τὸ ταύ- «
την στεῖραν ὑπάρχειν· δέομαί σου, «
τίμιε πάτερ, δεήθητι τοῦ φιλαν- «
θρώπου Θεοῦ, ἵνα δωρήσηται ἡμῖν «
τέκνον. κατανοήσας δὲ ὁ γέρων τὴν «
πίστιν αὐτῶν, ἐσφράγισεν αὐτοὺς τρίτον τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ, ἀψάμενος καὶ τῆς κοιλίας τῆς γυναικὸς,
καὶ λέγει πρὸς αὐτούς· πορεύεσθε «
χαίροντες ἐν κυρίῳ· ἰδοὺ γὰρ χα- «
ρίζεται ὑμῖν ἡ αὐτοῦ φιλανθρωπία «
τρεῖς υἱοὺς ἄρρενας. πιστεύσαντες δὲ «
τῷ λόγῳ τοῦ ἁγίου γέροντος ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια. καὶ συνέλαβεν ἡ στεῖρα, καὶ ἔτεκε πρωτότοκον υἱὸν Πέτρον τὸν πατέρα τοῦ ταῦτα συμφώνως τοῖς γέρουσι διηγησαμένου μοι Τερέβωνος. ἐγέννησε δὲ μετὰ Πέτρον καὶ ἄλλους δύο υἱοὺς κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ πνευματοφόρου πατρός.

Ἀδελφός τις * ἐν τῇ λαύρᾳ Ῥωμαῖος μὲν τῷ γένει, Αἰμιλιανὸς δὲ τῇ κλήσει, ὅστις ποτὲ ἐν μιᾷ νυκτὶ διαφαυούσης κυριακῆς ὀχληθεὶς δεινῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, δι' αἰσχρῶν φαντασιῶν τὸν νοῦν σφοδρῶς διεταράχθη. τῇ οὖν ὥρᾳ τῆς νυκτερινῆς ψαλμῳδίας ἐρχομένου τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν συνηντήθη ἐν τόπῳ

* Ἄλλ. τῷ

Digitized by Google

σκοτεινῷ. ὁ δὲ γέρων ὀσφράνθη δυσωδίας δαιμονικῆς, καὶ ὑποπτεύσας εἶναί τινα δαιμονιώδη ἐνέργειαν, ἐνεφύσησε λέγων· καταργήσει σε ὁ Θεός, ἀκάθαρτον πνεῦμα. καὶ εὐθέως ὁ ἀδελφὸς ἔπεσε δαιμονιῶν καὶ ἀπαφρίζων. κελεύσας δὲ ὁ ἅγιος ἐνεχθῆναι φῶτα, λέγει τοῖς συναχθεῖσι πατράσι· θεωρεῖτε τοῦτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀπὸ νεότητος μέχρι τοῦ νῦν καλῶς ἀναχθέντα, καὶ ἐν ἁγνείᾳ σώματος βιώσαντα, μικρὸν δὲ συναρπαχθέντα τῇ τῆς σαρκὸς ἡδονῇ οὕτως κατακυριευθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος. διὰ τοῦτο ἀεὶ λέγω ὑμῖν· ἀσφαλισώμεθα ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης αἰσχρᾶς φαντασίας. οἱ γὰρ πειραζόμενοι ὑπὸ σωματικῶν ἡδονῶν, καὶ μὴ πλησιάζοντες σώμασι, κατὰ διάνοιαν ἐκπορνεύουσι. πάσῃ τοίνυν φυλακῇ ἕκαστος ἡμῶν τηρείτω τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν, καὶ μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν κατεργαζέσθω.

Ἀκούσατε δὲ ψυχωφελὲς καὶ ἀληθέστατον διήγημα, ὅπερ διηγήσαντό μοί τινες γέροντες Αἰγύπτιοι παραβαλόντες μοι περί τινος ἁγίου μὲν παρὰ πᾶσι νομιζομένου, ἐν δὲ τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας κινήματι παροργίζοντος τὸν Θεὸν διὰ τῆς, ὡς οἶμαι, τῶν αἰσχρῶν λογισμῶν συγκαταθέσεως, οὕτω λέγοντες· ὅτι ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ εἰσελθὼν τις διορατικὸς εὗρεν ἐκεῖνον βαρέως ἀ-

rit. Senex verò, fœtore dæmonico percepto, ſuſpicatuſque aliquam diabolicam operationem eſſe, inſufflavit, dicens: Te perdet Deus, impure ſpiritus. Statimque Frater ille cecidit inſaniens & ſpumans. Tum Sanctus lumen afferri juſſit, Patribuſque congregatis, ait: Hunc Fratrem cernite, qui cùm præclarè ab adoleſcentia ad hoc uſque tempus ſe geſſiſſet, vitamque in caſtitate corporis tranſegiſſet, carnis tamen voluptate paulùm abductus ſic à Dæmone occupatus eſt. Quamobrem vobis ſemper dico: Nos ipſos contra turpem omnem imaginationem muniamus. Qui enim corporeis voluptatibus tentantur, licèt ad corpora nonaccedant, mente fornicantur. Omni ergo cuſtodia ſinguli noſtrûm ſuam mentem ſervent, ac cum metu & tremore ſalutem ſuam operentur.

Audite autem animæ perutilem veriſſimamque narrationem, quam mihi quidam Senes Ægyptii me convenientes de quodam retulere, qui quidem ab omnibus Sanctus exiſtimabatur: verùm occulto cordis motu divinam iram provocabat ob conſenſum, ut equidem reor, turpibus cogitationibus. Porro ſic illi narrabant: Quidam dioraticus, id eſt, perſpicax

Digitized by Google

» in illius viri urbem ingreſſus
» graviter laborantem reperit,
» omneſque cives flentes, & di-
» centes : Si moriatur ille San-
» ctus, nulla nobis ſpes ſalutis
» ſupereſt. Namque illius in-
» terventu nos univerſi ſalvi fi-
» mus. His auditis ille perſpi-
» cax feſtinanter abiit, ut à
» credito Sancto benediceretur.
» Cúmque propè acceſſit, mul-
» tum cereorum apparatum,
» turmas Clericorum multas,
» ipſumque Epiſcopum videt
» illius funus celebrandum præ-
» ſtolantes. Ingreſſus autem ad
» eum, adhuc ſpirantem inve-
» nit, mentiſque oculis intui-
» tus cernit inferorum Princi-
» pem cum igneo tridente in
» cor ipſius demitti, multiſque
» cum tormentis ejuſdem ani-
» mam extrahere. Vocem quo-
» que è cælo dicentem audivit:
» Quemadmodum hujus anima
» ne per unum quidem diem
» mihi requiem præſtitit, ne-
» que etiam tu ab illa crucian-
» da quieſcas. Hæc autem id-
» circo narravi, ut ſemper in
» lucta ſimus paratique ad egreſ-
» ſum animæ è corpore : ne
» fortè voluptate abrepti, tem-
» pore exitûs intoleranter do-
» leamus. Nam hunc quem vi-
» detis Fratrem, ad noſtram
» aliorumque multorum emen-

ἀρρωστοῦντα, καὶ πάντας τοὺς πολίτας "
κλαίοντας, καὶ λέγοντας· ὅτι ἐὰν "
οὗτος ὁ ἅγιος τελευτήσῃ, οὐκ ἔστιν "
ἡμῖν λοιπὸν ἐλπὶς σωτηρίας. διὰ "
γὰρ τῆς αὐτοῦ πρεσβείας πάντες ἡμεῖς "
σωζόμεθα. Ταῦτα ἀκούσας ὁ διο- "
ρατικὸς ἐκεῖνος ἀπέρχεται μετὰ σπου- "
δῆς εὐλογηθῆναι τοῦ νομιζομένου "
ἁγίου, καὶ ὅτε ἤγγισε, βλέπει πολ- "
λὴν ἑτοιμασίαν κηρίων, καὶ πλή- "
θη πολλὰ κληρικῶν, καὶ ἕως αὐτοῦ "
τοῦ ἐπισκόπου περιμενόντων εἰς τὸ "
κηδεῦσαι αὐτόν, καὶ εἰσελθὼν πρὸς "
αὐτὸν εὑρίσκει αὐτὸν ἔτι ἐμπνέοντα, "
καὶ θεωρήσας τοῖς τῆς διανοίας ὀφ- "
θαλμοῖς βλέπει τὸν [a] Τάρταρον τοῦ "
ᾅδου μετὰ τριόδοντος πυρίνου χα- "
λάσαντα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, "
καὶ μετὰ πολλῶν βασάνων ἀνασπῶν- "
τα αὐτοῦ τὴν ψυχήν· καὶ ἤκουσε "
φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· ὃν "
τρόπον οὐκ ἀνέπαυσέ με ἡ ψυχὴ "
αὐτοῦ μίαν ἡμέραν, μηδὲ σὺ παύ- "
σῃ βασανίζων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. "
Ταῦτα δὲ διηγησάμην, ἵνα ἐν ἀγω- "
νίᾳ πάντοτε ὦμεν, καὶ εὐτρεπισ- "
μένοι πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ "
στόματος ἔξοδον· μήποτε τῇ φιλη- "
δονίᾳ συναπαγόμενοι, ἐν τῷ και- "
ρῷ τῆς ἐξόδου ἀφορήτως ὀδυνησώ- "
μεθα. τοῦτον γὰρ τὸν ἀδελφόν, ὃν θεω- "
ρεῖτε, πρὸς σωφρονισμὸν ἡμῶν τε "

[a] Quid illa voce τὸν τάρταρον τοῦ ᾅδου significet Autor, niſi Principem inferorum, nobis non liquet. Ceterùm, ut ᾅδης ſive ᾄδης & inferos & inferorum Principem ſignificat : fortè quoque hujus vocis τάρταρος eadem duplex ſignificatio eſſe poteſt.

καὶ

Digitized by Google

» καὶ ἑτέρων πολλῶν συνεχώρησεν ὁ
» Θεὸς κατακυριευθῆναι ὑπὸ τοῦ
» δαίμονος. ἀλλὰ δεηθῶμεν τοῦ παι-
» δεύσαντος Θεοῦ, καὶ μὴ θανατώ-
» σαντος, ἐλευθερωθῆναι τὸ πλάσ-
» μα αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ ἀκα-
» θάρτου καὶ φιληδόνου πνεύματος.
εὐξαμένου τοίνυν τοῦ θεοφόρου πα-
τρὸς, ἐξῆλθεν ὁ δαίμων κράζων,
» καὶ λέγων· ἐγώ εἰμι τὸ πνεῦμα τῆς
» πορνείας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν τό-
πον δυσωδίας ὡς καιομένου θείου.
καὶ ἀπὸ τότε ἐλευθερώθη ὁ Αἰμι-
λιανὸς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ λογισμοῦ, καὶ
ἐγένετο σκεῦος ἐκλογῆς.

Κατ᾽ ἐκεῖνον δὴ τὸν χρόνον ἀβρο-
χίας τῇ γῇ ἐπικειμένης, καὶ πάν-
των ὀδυρομένων, πληρουμένην
θεωρούντων τὴν Μωσαϊκὴν λέ-
» γουσαν φωνήν· ἔσται ὁ οὐρανὸς ὑπὲρ
» κεφαλῆς σου χαλκοῦς, ἡ δὲ γῆ ὑπο-
» κάτω σου σιδηρᾶ· ὁ μακαρίτης
Θεόκτιστος καὶ οἱ τῆς λαύρας τοῦ με-
γάλου Εὐθυμίου πατέρες στενοχω-
ρούμενοι, τὸν λάκκον ὕδωρ μὴ
δεξαμένων, ἐδυσώπουν τὸν μέγαν
Εὐθύμιον δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ περὶ
τούτου· ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο λέγων,
» ὅτι βούλεται ὁ Θεὸς διὰ τῆς παι-
» δείας ταύτης σωφρονίσαι ἡμᾶς.
τούτων οὕτως ὄντων συνήχθη ἄπει-
ρον πλῆθος ἔκ τε τῆς ἁγίας πόλεως,
καὶ τῶν πέριξ κωμῶν τῇ ὀγδόῃ ἡμέ-
ρᾳ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, μάλιστα
μαθόντες τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἐπὶ
τὴν πανέρημον μέλλειν κατὰ τὸ εἰω-

dationem permiſit Deus à «
Dæmone poſſideri. Verùm «
Deum caſtigantem, non in- «
terimentem oremus, ut ſuum «
figmentum ab impuri & vo- «
luptarii ſpiritus inſidiis li- «
beret. Oratione igitur facta «
à deifero Patre, exivit Dæ-
mon, clamans & dicens:
Ego ſum ſpiritus fornicatio- «
nis; totúmque locum fœto- «
re implevit; tanquam arden-
tis ſulphuris. Ab eo tempo-
re Æmilianus à ſua cogita-
tione liber & vas electionis
factus eſt.

Circiter illud tempus cùm
terra ſiccitate laboraret, do-
lerentque omnes Moſaïcam
vocem impletam cernentes,
quæ ait: *Erit cœlum ſuper ca-* Deuteron. 28.
put tuum, æneum, & terra
ſub te ferrea; beatæ memoriæ
Theoctiſtus, & Lauræ Ma-
gni Euthymii Patres in an-
guſtias redacti, eò quòd ci-
ſternæ aquam non accipe-
rent, Magnum Euthymium
rogaverunt, ut ad Deum hac
de re preces funderet. Ve-
rùm ille renuit, dicens: Hoc «
flagello nos vult Deus emen- «
dare. His ita ſe habentibus, «
coacta eſt infinita multitu-
do ex ſancta civitate, vici-
niſque vicis octava die San-
ctorum Theophaniorum,
maximè quia didicerant, Ma-
gnum Euthymium more ſo-
lito in ſummam ſolitudinem

Digitized by Google

receſſuram eſſe. Illi igitur cum crucibus proximorum vicorum egreſſi clamabant: Domine, miſerere. His auditis clamoribus Senex, cùm præſentem ſiccitatem illorum cauſam eſſe didiciſſet, progreſſus ad eos ait: Quid quæritis ab homine peccatore? Ego, filioli, propter multitudinem iniquitatum mearum non audeo hac de re preces fundere. Ipſe quidem qui nos formavit Deus, bonus eſt & humanus, & miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus. Verùm peccata noſtra inter nos & illum ſeparant. Imaginem ipſius fœdavimus ſervientes cupiditatibus & variis voluptatibus. Vitam in avaritia & invidia tranſigimus: odioque digni ſumus qui nos invicem odimus. Idcirco iratus Deus hoc flagellum nobis induxit, ut illo caſtigati & meliores pœnitentiâ facti ad ejus timorem accedamus; itaque nos audiet. Idipſum enim eſt quod dictum eſt: (Pſal. 144.) *Propè eſt Dominus omnibus invocantibus eum in veritate.* His auditis, unanimiter clamavere, aientes: Tu ipſe, venerande Pater, pro nobis Deum ora; Deum enim tuas preces exaudire credimus. Nam (Ibid.) *facit voluntatem timentium ſe.*

His & ſimilibus ſermonibus flexus Magnus Euthy-

θὸς ἐξέρχεσθαι. οἱ οὖν ἐξελθόντες ἔκραζον, κύριε ἐλέησον, τὰ σταυρία τῶν πλησίων κωμῶν ἔχοντες. ὁ δὲ γέρων ἀκούσας τῶν κραυγῶν, καὶ τὸν παρόντα αὐχμὸν αἴτιον εἶναι τούτων μαθὼν, ἐξελθὼν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τί ζητεῖτε παρὰ ἀνθρώπου ἁμαρτωλοῦ; ἐγὼ, τεκνία, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου οὐκ ἔχω παῤῥησίαν δεηθῆναι περὶ τούτου. αὐτὸς γὰρ ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεὸς, ἀγαθός ἐστι καὶ φιλάνθρωπος, καὶ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. ἀλλὰ αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν διϊστῶσιν ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ αὐτοῦ. τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐμιάναμεν δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. καὶ ἐν πλεονεξίᾳ καὶ φθόνῳ διάγομεν, καί ἐσμεν στυγητοὶ μισοῦντες ἀλλήλους, καὶ διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ἐπήγαγεν ἡμῖν τὴν παιδείαν ταύτην, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθέντες, καὶ διὰ μετανοίας βελτιωθέντες προσέλθωμεν τῷ φόβῳ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀκούει ἡμῶν. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ. καὶ ταῦτα ἀκούσαντες ἔκραξαν ὁμοθυμαδὸν λέγοντες· αὐτὸς, τίμιε πάτερ, δεήθητι ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Θεοῦ. πιστεύομεν γὰρ ὅτι ὑπακούει τῆς προσευχῆς σου ὁ κύριος. ποιεῖ γὰρ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν.

Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐπικαμφθεὶς ὁ μέγας Εὐθύμιος,

λαβὼν τοὺς παρόντας πατέρας, καὶ τὸν λαὸν δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ ἐκτενῶς παραγγείλας, εἰσῆλθεν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ μηδὲν ὑποσχόμενος, καὶ ῥίψας ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἱκέτευε τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων, ἐλεῆσαι τὸ πλάσμα αὐτοῦ, καὶ ἐπισκέψασθαι τὴν γῆν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ μεθύσαι αὐτήν. εὐχομένου τοίνυν αὐτοῦ, αἰφνίδιον ἔπνευσεν ἄνεμος νότος, καὶ ἐπληρώθη ὁ οὐρανὸς νεφῶν, καὶ ἐξεχύθη ὄμβρος πολὺς, καὶ γέγονε σφοδρὸς χειμών. τότε ἀναστὰς ὁ ἅγιος καὶ πληρώσας τὴν εὐχὴν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς καὶ λέγει· ἰδοὺ ἐπήκουσεν ὁ Θεὸς τῆς προσευχῆς ὑμῶν, καὶ τὴν αἴτησιν παρέσχεν ἡμῖν· εὐλογῆσαι δὲ ἔχει τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον ὑπὲρ τὰ λοιπὰ ἔτη. προσέχετε τοίνυν ἀκριβῶς ἑαυτοῖς, καὶ δι' ἔργων ἀγαθῶν δοξάσατε τὸν Θεὸν ποιήσαντα εἰς ἡμᾶς πάντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἀπέλυσεν αὐτούς. ἔμεινε δὲ ἡ βροχὴ ῥαγδαίως καταφερομένη, ὥστε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μὴ δυνασθῆναι αὐτὸν κατελθεῖν εἰς τὴν πανέρημον. εὐλογήθη δὲ ὁ ἐνιαυτὸς ἐκεῖνος ὑπὲρ τὰ λοιπὰ ἔτη, κατὰ τὸν λόγον τοῦ πνευματοφόρου πατρός.

Ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡσυχαστής, καὶ ὁ ἀββᾶς Θαλέλαιος ὁ πρεσβύτερος, οἱ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ μακαρίου Σάβα ἀγωνιζόμενοι διηγήσαντό μοι λέγοντες· ὅτι καὶ ὁ

mius; aſſumtis Patribus qui aderant, populumque hortatus ut Deum enixè p ecarentur, nihil pollicitus in oratorium intravit, ubi ſe in faciem projiciens, Deo cum lacrymis ſupplicabat, ut ſui figmenti miſereretur, terramque miſericordiâ & miſerationibus viſitaret & inebriaret. Itaque illo orante, ſubitò flavit ventus Notus, cælum nubibus opertum eſt, imber multus effuſus, vehemenſque orta eſt procella. Tunc ſurgens Sanctus, completaque oratione ad eos exivit, & ait: « Ecce preces veſtras exaudivit Deus, nobiſque petitionem præbuit: huicque anno ſupra alios annos benedicturus eſt. Vobis igitur diligenter attendite, atque per bona opera Deum glorificate, qui in nos omnes fecit miſericordiam ſuam. » Et ita illos dimiſit. Perſeveravit autem pluvia cum impetu delata, adeo ut per plures dies in ſummam ſolitudinem abire non potuerit. Supra alios quoque annos is annus benedictus fuit, juxta ſermonem inſpirati à Sancto Spiritu Patris.

Abbas * Joannes Epiſcopus & Solitarius, & Abbas Thalelæus Preſbyter, qui hoc tempore in Laura beati Sabæ decertant, mihi narravere, quòd & beatus Sabas &

* Is ipſe eſt quem vulgo Silentiarium vocant.

plures alii Senes ardentiſſimum Magni Euthymii pro Eccleſiaſticis dogmatis zelum admirabantur, quamvis multa manſuetudine uti ſoleret. Affirmabant autem omnem quidem hæreſim orthodoxo Fidei ſermoni contrariam illum averſari: præcipuè verò ſex has hæreſes perfecto odio odiſſe. Execrandam Manichæorum hæreſim deteſtabatur. Strenuè cum Origenis Sectatoribus pugnabat, qui quidem tunc plures erant, præſertim circum Cæſaream, & ad eum pietatis ſpecie veniebant. Quam illi fingebant animorum præexiſtentiam & conſequentem monſtroſam reſtitutionem, omnimodè inſectabatur & evertebat, impiaque & ſacrilega dogmata ex his enaſcentia ſugillabat, Arii quoque diviſionem & Sabellii conjunctionem pariter exhorrebat, eorumque nequitiam è diametro oppoſitam & parem impietatem execrabatur, doctus aſſerere unitatem in Trinitate, & Trinitatem in unitate; unitatem quidem divinitate, ſubſtantiâ & naturâ, non hypoſtaſi ſecundùm Sabellium; Trinitatem verò, non naturis vel ſubſtantiis ſecundùm Arium, ſed hypoſtaſibus ſive perſonis. Nempe ſubſtantiæ ratione connectere noverat; dividere, hypoſtaſibus. Unam

μακάριος Σάβας, καὶ ἄλλοι πολλοὶ γέροντες ἐθαύμαζον τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου τὸν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων θερμότατον ζῆλον, καίτοι αὐτοῦ πολλῇ τῇ πρᾳότητι συζῶντος. καὶ διεβεβαιοῦντο ὅτι πᾶσαν μὲν αἵρεσιν τῷ ὀρθοδόξῳ τῆς πίστεως λόγῳ ἐναντιουμένην ἀπεστρέφετο· ἐξαιρέτως δὲ τὰς ἓξ ταύτας αἱρέσεις τέλειον μῖσος ἐμίσει. τήν τε γὰρ Μανιχαϊκὴν βδελυρίαν ἐμυσάττετο, καὶ τοῖς τὰ Ὠριγένους φρονοῦσι πολλοῖς τότε οὖσιν ἐν τοῖς μάλιστα περὶ Καισάρειαν τόποις, καὶ σχήμασι δῆθεν εὐλαβείας * ἐρχομένων πρὸς αὐτὸν διεμάχετο γενναίως· τὴν παρ' αὐτοῖς μυθευομένην τῶν νόων προΰπαρξιν, καὶ τὴν ταύτῃ ἑπομένην τερατώδη ἀποκατάστασιν διασύρων παντοίως ἀνέτρεπε, καὶ τὰ ἐκ τούτων ἀναφυόμενα ἄθεα καὶ ἀσεβῆ ἐστηλίτευε δόγματα. τὴν δὲ Ἀρείου διαίρεσιν, καὶ Σαβελλίου συναίρεσιν ὁμοίως ἀπεστρέφετο, καὶ τὴν ἐκ διαμέτρου αὐτῶν πονηρίαν, καὶ ἰσότιμον ἀσέβειαν ἐβδελύττετο, διδαχθεὶς πρεσβεύειν μονάδα ἐν τριάδι, καὶ τριάδα ἐν μονάδι· μονάδα μὲν θεότητι καὶ οὐσίᾳ καὶ φύσει, οὐχ ὑποστάσει κατὰ Σαβέλλιον· τριάδα δὲ οὐ φύσεσιν ἢ οὐσίαις κατὰ τὸν Ἄρειον, ἀλλ' ὑποστάσεσιν ἤγουν προσώποις· συνάπτειν μὲν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ, διαιρεῖν δὲ ταῖς ὑποστάσεσι. μίαν γὰρ καὶ μόνην ἐδόξαζεν

* Lege ἐρχομένοις.

ἀδιαίρετον θεότητα, ἄτμητον μὲν οὖσαν τῇ οὐσίᾳ· ἀσύγχυτον δὲ ταῖς ὑποστάσεσιν, ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι γνωριζομένην.

enim & ſolam indiviſam divinitatem glorificabat; individuam quidem naturâ, nonconfuſam verò hypoſtaſibus, in Patre & Filio & Spiritu Sancto cognitam.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου, ἐξ ἴσου ἀπεβάλλετο τήν τε Νεστορίου διαίρεσιν, καὶ τὴν σύγχυσιν Εὐτυχοῦς, ὁμολογῶν εὐσεβῶς τὸν ἕνα τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος θεῖον λόγον ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν σαρκωθῆναι ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς ἀχράντου θεοτόκου Μαρίας, ἐνανθρωπῆσαί τε καὶ ἐξ αὐτῆς ἀνερμηνεύτως γεννηθῆναι, ὅς ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. καὶ μίαν αὐτοῦ σύνθετον τὴν ὑπόστασιν ἐγίνωσκεν ἐκ δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος· καὶ οὔτε μίαν φύσιν ἁπλῆν μετὰ τὴν ἕνωσιν κατὰ τὸν φρενοβλαβῆ Εὐτυχέα· οὔτε ἐν δυσὶν ὑποστάσεσιν κατὰ τὸν Ἰουδαιόφρονα Νεστόριον ἐν τῇ κατὰ Χριστὸν ἐδέχετο ὁμολογίᾳ, γινώσκων ἀκριβῶς τὴν διαφορὰν φύσεώς τε καὶ ὑποστάσεως· ὅτι φύσις μὲν καὶ οὐσία, καὶ μορφὴ, τὸ γενικὸν καὶ κοινὸν σημαίνουσιν· ἡ ὑπόστασις δὲ καὶ τὸ πρόσωπον τὸ ἰδικὸν δικνύουσι. τοιγαροῦν αὐτὸς ὁ ἅγιος καθ' ὑπόστασιν τὴν ἕνωσιν ἐν τῇ

Ex æquo etiam circa Chriſti myſterium Neſtorii diviſionem & Eutychis confuſionem rejiciebat, piè confitens unicum ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis divinum Verbum in ultimis diebus carnem factum eſſe ex Spiritu Sancto & immaculata Deipara Maria, hominemque factum eſſe, & ex illa modo inexplicabili genitum eſſe, qui eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui cum Patre & Sancto Spiritu conglorificatur. Unam ejus hypoſtaſim ex duabus naturis, divinitate & humanitate compoſitam agnoſcebat, neque unam ſimplicem naturam poſt unionem ſecundùm dementem Eutychem, neque in duabus hypoſtaſibus ſecundùm Judaïcum Neſtorium in Chriſti confeſſione admittebat, utpote accuratè cognoſcens naturæ & hypoſtaſis differentiam; nimirum naturâ, ſubſtantiâ & formâ, quod generale & commune eſt, ſignificari; hypoſtaſi verò & perſonâ, quod ſingulare eſt, oſtendi. Itaque ille Sanctus ſecundùm hypoſtaſim unionem in virginali utero ineſ-

Digitized by Google

fabili modo factam fuiſſe credebat. Nam in Dei Verbi hypoſtaſi eſſe habuit, quæ ex Virgine ſumta eſt, animata caro; non autem ſecundùm præexiſtentem animam, neque ſecundùm priùs formatam carnem. Nec enim alius Chriſtus, & aliud divinum Verbum, ſecundùm errantes fabulatores: ſed unus eſt & idem unigenitus Dei Filius, Jeſus Chriſtus, Dominus noſter, quamquam convenientium naturarum non ignoretur differentia.

Septuageſimo quinto Magni Euthymii ætatis anno, Chalcedone habita eſt Synodus, in qua omnes ferè univerſi orbis Epiſcopi congregati, ob ea, quæ duos ante annos Dioſcorus Alexandrinus Epheſi attentare auſus fuerat, ipſum Dioſcorum & alios Hæreticos è Sacerdotum catalogo expunxere. Eidei verò definitione edita, diſcipuli Magni Euthymii, qui Concilio adfuerant, Stephanus Jamniæ Epiſcopus & Joannes Saracenorum, jam mortuo Petro, deindeque Auxolao in indignatione defuncto, quippe qui Dioſcoro Epheſi conſenſerat: illi, inquam, accepta definitione quæ de Fide à Synodo edita & promulgata erat, celeriter ad Magnum Euthymium profecti ſunt, veriti ne illius indignatio-

παρθενικῇ μήτρᾳ ἀφράστως γεγονέναι ἐπίστευσε. ἐν γὰρ τῇ τοῦ Θεοῦ λόγου ὑποστάσει τὸ εἶναι ἔσχεν ἡ ἐκ τῆς παρθένου ληφθεῖσα ἐμψυχωμένη σάρξ, καὶ οὐ κατὰ προϋπάρχουσαν ψυχὴν, οὔτε κατὰ προδιαπλαθεῖσαν σάρκα. οὐ γὰρ ἄλλος ὁ Χριστὸς, καὶ ἄλλος ὁ θεῖος λόγος κατὰ τοὺς πεπλανημένους μυθολόγους, ἀλλ' εἷς ἐστι καὶ αὐτὸς μονογενὴς τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ κύριος ἡμῶν, εἰ καὶ τῶν συνελθουσῶν φύσεων μὴ ἠγνοεῖτο ἡ διαφορά.

Τῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ τοῦ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνῳ, γέγονεν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος, ἐν ᾗ πάντων σχεδὸν τῶν τῆς οἰκουμένης ἀρχιερέων συνελθόντων διὰ τὰ νεωτερισθέντα πρὸ δύο χρόνων ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρέως Διοσκόρου ἐν Ἐφέσῳ, καὶ αὐτὸν Διόσκορον καὶ τοὺς ἄλλους αἱρετικοὺς τῶν ἱερέων ἐξέωσαν τοῦ καταλόγου, καὶ τὸν τῆς πίστεως ὅρον ἐκθεμένων, παρόντες ἐν τῇ συνόδῳ οἱ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μαθηταὶ Στέφανός τε ὁ ἐπίσκοπος Ἰαμνείας, καὶ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἐπίσκοπος Ἰωάννης, ἤδη Πέτρου τελευτήσαντος, καὶ τὰ μετέπειτα Αὐξολάου ἐν ἀγανακτήσει ἀποθανόντος, ὡς Διοσκόρῳ ἐν Ἐφέσῳ συναινεύσαντος· οὗτοι τὸν ἐκτεθέντα περὶ τῆς πίστεως καὶ ἐκφωνηθέντα ὅρον ὑπὸ τῆς συνόδου λαβόντες, ἦλθον δρομαῖοι πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον, δεδιότες μὴ

ἀγανακτηθῶσιν, ὡς ἠγανάκτησεν Αὐξόλαος ἐκ τῆς λῃστρικῆς συνόδου παραγενόμενος. τούτους τοίνυν δεξάμενος ὁ πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος, καὶ τῷ περὶ πίστεως ὅρῳ ἐντυχὼν, ἀπεδέξατο τὴν ἐν αὐτῷ τῆς πίστεως ὁμολογίαν, ὡς ὀρθῆς διανοίας ἐξεταστής.

Τῆς δὲ φήμης διαδραμούσης λεγόντων ὅτι ἐδέξατο ὁ μέγας Εὐθύμιος τὸν ἐν Χαλκηδόνι ἐκφωνηθέντα περὶ τῆς πίστεως ὅρον, δέξασθαι ἤμελλον ἅπαντες οἱ μοναχοὶ, εἰ μὴ ἐκώλυσε Θεοδόσιος, ὅστις σχήματι μὲν μοναχὸς, τοῦ δὲ Αντιχρίστου πρόδρομος· ὅστις ἐλθὼν ἐν Παλαιστίνῃ συναρπάζει μὲν τὴν Αὐγοῦσταν Εὐδοκίαν τότε παροῦσαν, ὑπάγεται δὲ ἅπαν τὸ μοναχικὸν, τῆς ἐν Χαλκηδόνι καταβοᾶν συνόδου, ὡς τὴν ὀρθὴν ἀνατρεψάσης πίστιν, καὶ τὸ Νεστορίου δόγμα κυρωσάσης, καὶ οὕτως ταῖς ἰδίαις μιαιφονίαις χρησάμενος, βαρβαρικῷ τρόπῳ τὸν Ἱεροσολύμων πατριαρχικὸν θρόνον ἁρπάζει, καὶ καταστρατεύσας τῶν θείων κανόνων πολλοὺς ἐχειροτόνησεν ἐπισκόπους, τῶν ἐπισκόπων ἔτι ὄντων ἐν τῇ συνόδῳ, πολλούς τε φόνους καὶ πολέμους ἐργασάμενος ἴσχυσε. πάντων ἐπὶ εἴκοσι μῆνας κρατῆσαι. πάντων τοίνυν τότε σχεδὸν τῶν τε πολιτῶν, καὶ τῶν τῆς ἐρήμου μοναχῶν τῇ τούτου ἀποστασίᾳ ἐπακολουθησάντων, μόνοι οἱ περὶ τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἐκ

nem incurrerent, quam incurrerat Auxolaus, è Latrocinali Synodo reverſus. Illis ergo ſuſceptis Pater noſter Euthymius, lectaque Fidei definitione, Fidei confeſſionem quam continebat, approbavit, tanquam verus rectæ mentis cenſor.

Famâ autem divulgatâ, Magnum Euthymium promulgatam de Fide definitionem ſuſcepiſſe, futurum erat ut univerſi Monachi eamdem amplecterentur, niſi obfuiſſet Theodoſius habitu quidem Monachus, ſed Antichriſti Præcurſor; qui cùm in Palæſtinam veniſſet, Eudociam Auguſtam, quæ tunc ibi aderat, ſecum abripuit, univerſumque Monaſticum Ordinem ſeduxit, in Chalcedonenſem Synodum invectus, tanquam rectam Fidem evertiſſet, & Neſtorii dogma confirmaſſet, itáque propriis cædibus uſus, barbarico modo Patriarchalem Jeroſolymæ thronum uſurpavit, ſanctiſque Canonibus bello indicto, multos Epiſcopos ordinavit, dum Epiſcopi Concilio adhuc aderant, atque plurimis cædibus & bellis confectis, intra viginti menſes omnium potiri valuit. Itaque omnibus ferè civibus & eremi Monachis illius apoſtaſiam ſectantibus, ſoli Magni Euthymii diſcipuli ex

Digitized by Google

tota eremo idem facere non paſſi ſunt.

Theodoſius verò; ut erat callidus, hunc utpote percelebrem accerſivit. Verùm Magno Euthymio in ſanctam urbem ingredi renuente, Theodoſius Monachorum Archimandritas Elpidium magni Paſſarionis diſcipulum atque ſucceſſorem, & Gerontium, qui beatæ Melaniæ ſucceſſerat, ad illum miſit, hortans ut ſibi conjungeretur. Cùm autem illi acceſſiſſent & hortari cœpiſſent, dixit Magnus Euthymius:
» Abſit mihi Theodoſii cædi-
» bus, vel errori conſentire.
Elpidius verò & Gerontius
» reſponderunt: Neſtorii ergo
» dogmatis communicare debe-
» mus, quæ ſcilicet Synodus
» Chalcedone modò congre-
» gata per vocem *in duabus*
» confirmavit. Ubi enim divi-
» næ Scripturæ audivimus, vel

πάσης τῆς ἐρήμου τοῦτο ποιῆσαι οὐκ ἠδυνήθησαν ἴσχυσαν... ἴσχοντο.

Θεοδόσιος δὲ, ὡς δεινὸς, τοῦτον ὡς περιβόητον μετεστείλατο. τοῦ δὲ μεγάλου Εὐθυμίου εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν εἰσελθεῖν μὴ ἀναχομένου, ἀποστέλλει πρὸς αὐτὸν Θεοδόσιος τοὺς τῶν μοναχῶν ἀρχιμανδρίτας Ἐλπίδιόν τε τὸν τοῦ μεγάλου Πασσαρίωνος μαθητήν τε καὶ διάδοχον, καὶ Γερόντιον τὸν τὴν μακαρίαν Μελάνην διαδεξάμενον, παρακαλῶν ἑνωθῆναι αὐτῷ. παραγενομένων δὲ αὐτῶν καὶ παρακαλεῖν ἀρξαμένων,
εἶπεν ὁ μέγας Εὐθύμιος· μή μοι «
γένοιτο τῆς μιαιφονίας Θεοδοσίου ἢ «
τῇ ὑπ' αὐτῷ ἀχθείσῃ κακοδοξίᾳ. «
οἱ δὲ περὶ Ἐλπίδιον, καὶ Γερόντιον
ἀπεκρίναντο· ἀλλὰ τοῖς Νεστορίου «
δόγμασιν ὀφείλομεν κοινωνῆσαι κυ- «
ρωθεῖσιν ὑπὸ τῆς νυνὶ συναθροι- «
σθείσης ἐν Χαλκηδόνι * συνόδου «
διὰ τῆς [a] ἐν δύο φωνῆς. ποῦ γὰρ τῆς «
θείας γραφῆς ἠκούσαμεν ἢ παρὰ «

* Lege συνόδου.

[a] Hæ voces ἐν δύο, ſive ἐν δύο φύσεσι, jam non extant in Concilii Chalcedonenſis definitione, in editis Græcè Conciliis: ſed earum loco legitur ἐκ δύο φύσεων. Veram tamen & genuinam lectionem eſſe ἐν δύο φύσεσι, perſpicuum eſt ex iiſdem vocibus (quæ huc ex illa definitione adductæ ſunt) hîc ſæpius repetitis, ubi ne ſemel quidem ἐκ δύο vel ἐκ δύο φύσεων legitur, ſed conſtanter ἐν δύο; quæ quidem dictio æquè tunc familiaris & celebris erat, ac olim vox ὁμοούσιος. Adde in Latinis verſionibus antiquis non legi *ex duabus*, ſed *in duabus*. Præterea rectus ac germanus ſenſus exigit ἐν δύο, non ἐκ δύο, ut ex ipſa lectione definitionis planum erit, ubi ſic legitur: ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν, υἱὸν, κύριον, μονογενῆ ἐκ δύο φύσεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, id eſt, *unum & eumdem Chriſtum, Filium, Dominum, unigenitum ex duabus naturis ſine confuſione, vel converſione, vel diviſione, vel ſeparatione cognitum.* Ubi vides ἐκ δύο φύσεων γνωριζόμενον, *ex duabus naturis cognitum*, vix ſenſum aliquem rectum efficere: quàm rectiſſimum verò, ſi legatur ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον, *in duabus naturis cognitum.*

τίνος

» τίνος τῶν ἁγίων πατέρων παρειλή-
» φαμεν ἐν δύο φύσεσι γνωρίζεσθαι
» τὸν Χριστὸν, ὅπερ αὐτὴ διεβεβαιώ-
» σατο; ὑπολαβὼν δὲ ὁ μέγας Εὐ-
» θύμιος εἶπε· πᾶσι μὲν τοῖς κατα-
» μέρος ἐξετασμένοις τε καὶ πεπραγ-
» μένοις ὑπὸ ταύτης συνόδου οὐκ
» ἐνέτυχον. ὅσον δὲ ἐπὶ τῷ ἐκτεθέν-
» τι ὑπ' αὐτῆς ὅρῳ, οὐδὲν ἔχω κακο-
» δοξίας ταύτην ἐπιμέμψασθαι. καὶ γὰρ
» τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων
» πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ἐπαινεῖ τὴν πί-
» στιν, καὶ ἕπεσθαι αὐτῇ ὁμολογεῖ, καὶ
» φυλάττειν ἀσάλευτον ταύτην, καὶ
» ἀπαραχείρητον. τοῖς τε κατὰ Κων-
» σταντινούπολιν ἑκατὸν πεντήκοντα
» ἁγίοις πατράσι, καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἔφε-
» σον κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς συν-
» αχθεῖσιν ἀκολουθεῖν ἐκδιδάσκει.
» Κύριλλον δὲ τὸν τῶν Ἀλεξανδρέων
» πρόεδρον σύμμαχον καλεῖ, καὶ τῆς
» ὀρθῆς πίστεως διδάσκαλον ἐπιγρά-
» φεται. θεοτόκον τε τὴν ἁγίαν παρ-
» θένον κηρύσσει, καὶ ἐξ αὐτῆς γεν-
» νηθῆναι κατὰ σάρκα * ὡμολόγει τὸν
» μονογενῆ υἱὸν καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ. καὶ
» ἐπ' αὐτὸν τὰς δύο ἀναφέρει γεννή-
» σεις, τήν τε ἄχρονον ἐκ τοῦ πατρὸς
» καὶ ἀσώματον· καὶ τὴν ὑπὸ χρόνον
» ἐκ τῆς παρθένου μητρὸς ἐν σώματι
» ἐμψυχωμένῳ. ἐν δύο φύσεσι γνω-
» ρίζεσθαι ὁμολογεῖ τὸν ἕνα Χριστὸν
» κατὰ τὴν ἐν θεότητι τέλειον καὶ ἐν
» ἀνθρωπότητι ἔννοιαν, καθ' ἣν καὶ
» ἐπιφέρει λέγουσα, ἀσυγχύτως, ἀ-
τρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως,

* Lege ὁμολογεῖ.

à quo ſanctorum Patrum ac-
cepimus *in duabus naturis* “
agnoſci Chriſtum, quod qui- “
dem illa aſſeruit? Tum bea- “
tus Euthymius: Omnia qui- “
dem, inquit, per partes exa- “
minata & geſta ab illa Syno- “
do non legi. Quod autem ad “
definitionem, quam edidit, “
attinet, nihil habeo, quo “
illam erroris inſimulem. Si- “
quidem trecentorum decem “
& octo ſanctorum Patrum “
Nicænæ Synodi Fidem lau- “
dat, eamque ſe ſectari & in- “
concuſſam atque integram “
ſervare profitetur. Centum “
quoque & quinquaginta ſan- “
ctos Patres Conſtantinopoli “
collectos, ac illos qui Ephe- “
ſi contra impium Neſtorium “
convenere, ſequi edocet. Cy- “
rillum Alexandriæ Antiſtitem “
commilitonem vocat, magi- “
ſtrique rectæ Fidei titulo or- “
nat. Deiparam ſanctam Vir- “
ginem prædicat, atque ex “
ipſa unigenitum Filium & “
Verbum Dei ſecundùm car- “
nem genitum eſſe confitetur. “
In illum duas refert genera- “
tiones, unam temporis ex- “
pertem & incorpoream ex “
Patre: aliam temporalem ex “
Virgine matre in corpore ani- “
mato. In duabus naturis u- “
num Chriſtum ſecundùm per- “
fectum divinitatis & huma- “
nitatis conceptum agnoſci “
confitetur, ſecundùm quem “
hæc verba infert, *ſine confu-* “
ſione, vel converſione, vel di- “

„ *viſione, vel ſeparatione*, illo-
„ rum causâ, qui inexplicabi-
„ lem & inſeparabilem ſecun-
„ dùm hypoſtaſim factam in
„ utero unionem dividere vel
„ ſeparare audent; tum etiam
„ propter illos, qui ſecundùm
„ converſionem Dei Verbum
„ carnem factum eſſe aſſerunt;
„ tum qui Unigeniti carnem
„ divinitati conſubſtantialem
„ eſſe declarant; tum qui non
„ unionem Verbi cum carne
„ confitentur, ſed concretio-
„ nem, confuſionem & con-
„ ſubſtantiationem impiè mon-
„ ſtri inſtar fingunt; qui qui-
„ dem aiunt divinitatis & car-
„ nis naturam, unam factam
„ fuiſſe naturam: ut juxta illo-
„ rum ſermonem non ampliùs
„ ſervari queat Chriſti vel paſ-
„ ſibilitas ob ipſius divinitatis
„ impaſſibilitatem, vel impaſ-
„ ſibilitas ob ejuſdem rurſus
„ humanitatis paſſibilitatem.
„ Itaque ſecundùm hunc rectæ
„ intelligentiæ ſcopum dictio-
„ nem *in duabus* ſuæ definitio-
„ ni inſeruit Synodus; non ut
„ ſeorſum & per partes Chri-
„ ſtum ſeparans, ſed eumdem
„ in utroque confitens, & in
„ eodem utrumque. Unde &
„ nos cùm illam dicentem *Chri-*
„ *ſtum in duabus naturis* audi-
„ mus, non diviſionem aliquam
„ vel ſectionem uni Chriſti
„ compoſitæ hypoſtaſi inferre
„ putamus, ſed naturarum dif-
„ ferentiam ſignificare agnoſci-
„ mus, juxta Sanctum Cyrillum

διά τε τοὺς τολμῶντας μερίζειν «
ἢ χωρίζειν τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ γε- «
γενημένην ἄφραστον καὶ ἀδιάσπα- «
στον καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, καὶ διὰ «
τοὺς κατὰ τροπὴν λέγοντας σάρκα «
γεγενῆσθαι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ «
τοὺς τὴν τοῦ μονογενοῦς σάρκα ὁμοού- «
σιον τῇ θεότητι ἀποφαινομένους, καὶ «
διὰ τοὺς οὐχὶ ἕνωσιν τοῦ λόγου πρὸς «
τὴν σάρκα ὁμολογοῦντας, ἀλλὰ «
σύμφυσιν, καὶ σύγχυσιν καὶ συνουσίω- «
σιν ἀσεβῶς τερατευομένους· οἵ τινές «
φασι τήν τε τῆς θεότητος φύσιν καὶ «
τὴν τῆς σαρκὸς, μίαν ἀποτελεσθῆναι «
φύσιν, ὡς κατὰ τὸν ἐκείνων λόγον μη- «
κέτι δύνασθαι τοῦ Χριστοῦ σώζεσθαι «
μήτε τὸ παθητὸν διὰ τὸ ἀπαθὲς «
αὐτοῦ τῆς θεότητος, μήτε τὸ ἀπαθὲς «
διὰ τὸ παθητὸν αὐτοῦ πάλιν τῆς ἀν- «
θρωπότητος. κατὰ τοῦτον τοίνυν τὸν τῆς «
ὀρθῆς διανοίας σκοπὸν τὴν, ἐν δύο, «
λέξιν τῷ ἑαυτῆς ὅρῳ ἐνέθηκεν ἡ «
σύνοδος· οὐχ ὡς ἰδίᾳ καὶ ἀνὰ μέ- «
ρος χωρίζουσα τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ τὸν «
αὐτὸν ἐν ἑκατέρῳ ὁμολογοῦσα, καὶ «
ἐν ταὐτῷ τὸ ἑκάτερον. ὅθεν καὶ «
ἡμεῖς ὅτ' ἂν ταύτης ἀκούωμεν λε- «
γούσης ἐν δύο φύσεσι τὸν Χριστὸν, οὐ «
διαίρεσίν τινα ἢ τομὴν ἐπιφέρειν «
οἰόμεθα τῇ μιᾷ τοῦ Χριστοῦ συν- «
θέτῳ ὑποστάσει· ἀλλὰ τὴν τῶν «
φύσεων διαφορὰν σημαίνειν αὐ- «
τὴν γινώσκομεν, κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις «
Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας λέ- «
γοντα· οὐχ ὡς τῆς τῶν φύσεων δια- «

" φορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνω-
" σιν.

Ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἁγίου, ὁ μὲν Ἐλπίδιος ἀπεδέξατο, καὶ τὸν μέγαν Εὐθύμιον ὀρθῶς καὶ εὐσεβῶς πάντα εἰρηκέναι καθωμολόγησεν, εἰ καὶ μὴ παραυτὰ τῆς Θεοδοσίου ἀπέστη κοινωνίας. Γεροντίος δὲ τῇ ἀπειθείᾳ ἐπέμεινε, καὶ οὕτως ἀσύμφωνοι ἀπολυθέντες ἦλθον πρὸς τὸν ἀποστείλαντα αὐτούς. καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος πάντων τῶν κατὰ Παλαιστίνην περικρατὴς γεγονὼς, ἐσπούδαζε καὶ τοῦτον ὑπολειφθέντα μονώτατον τῇ ἐρήμῳ ζωτικὸν σπινθῆρα τῆς εὐσεβείας πιθανωτέροις λόγοις κατασβέσαι. ἀλλὰ τῆς ἐλπίδος ἐψεύσθη, καὶ ὡς βέλος προσπεσὸν ἰσχυροτέρῳ ἀπεκρούσθη, καὶ ὡς ἄγριον κῦμα θαλάσσης τοιούτῳ προσβόλῳ καὶ προστάτῃ τῆς ὀρθῆς πίστεως περιπαγεὶς διελύθη. πλὴν τῶν δελεασμάτων οὐκ ἀφίστατο· ἀλλὰ καὶ ἑτέρους διαφόρως ἀπέστελλε πείθειν αὐτὸν πειρώμενος. βλέπων δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος τὴν τοσαύτην Θεοδοσίου ἀναίδειαν, παραγγείλας τοῖς πατράσι τῇ ἀποστασίᾳ μὴ κοινωνῆσαι, ἐπὶ τὴν πανέρημον ἀνεχώρησε, καὶ τοῦτο γνόντες πολλοὶ τῶν ἀναχωρητῶν τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἐπηκολούθησαν.

Ἦν δέ τις κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον μέγας ἀναχωρητὴς, ἀπὸ μὲν τῆς Λυκίας ὁρμώμενος, Γεράσιμος δὲ καλούμενος, ὅστις ἐν τῇ ἰδίᾳ

Alexandrinum, qui ait: *Non*
" *ut naturarum differentiâ per*
" *unionem ſublatâ.*

Hæc ubi Sanctus diſſeruiſſet, Elpidius quidem approbavit, Magnum Euthymium rectè & piè omnia dixiſſe confeſſus, licèt non illico à Theodoſii communione diſceſſerit. Gerontius verò in pertinacia perſeveravit; ſicque diſcordes dimiſſi, ad illum, à quo miſſi fuerant, reverterunt. Theodoſius autem omnibus, qui in Palæſtina commorabantur, ſibi ſubjectis, ſolam hanc eremo relictam vitalem pietatis ſcintillam blandioribus ſermonibus extinguere nitebatur. Verùm ſpe falſus eſt, & tanquam jaculum fortiori incidens repulſus eſt: atque velut ferox maris fluctus, hujuſmodi ſcopulo & rectæ Fidei propugnatori alliſus, diſſolutus eſt. Neque tamen ab illecebris deſtitit: ſed alios diverſos miſit, eum perſuadere conatus. Magnus autem Euthymius tantam Theodoſii impudentiam cùm cerneret, Patreſque monuiſſet ne apoſtaſiæ communicarent, in ſummam ſolitudinem receſſit, quem plures Anachoretæ, ubi id reſcierunt, eodem fine ſecuti ſunt.

Sub idem tempus magnus quidam erat Anachoreta ex Lycia oriundus, Geraſimus nomine, qui poſtquam pro-

pria in patria præclarè ſe ſe in monaſtico inſtituto geſſiſſet, plurimoſque agones contra ſpiritus nequitiæ exhibuiſſet, nuper è patria egreſſus, vitam anachoreticam in Jordanis eremo exercebat. Is cum aliis Anachoretis in perverſam Theodoſii doctrinam inductus eſt. Verùm cùm ab omnibus ferme Anachoretis de Magni Euthymii coruſcante gratia audiiſſet, illum in Rubam adiit, apud quem cùm ſatis temporis manſiſſet, perſuaſus eſt definitioni editæ à Chalcedonenſi Synodo conſentire, atque à Theodoſii communione recedere cum aliis Anachoretis Petro cognominato Turnito, Marco, Jullone & Silvano. Illic enim manſit Magnus Euthymius, donec è medio ſublatus eſt Theodoſius.

πατρίδι τὴν μοναχικὴν κατορθώσας πολιτείαν, καὶ πλείσους ἀγῶνας κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ἐνδειξάμενος, καὶ προσφάτως ἀπὸ τῆς πατρίδος εἰσεληλυθὼς, τὸν ἀναχωρητικὸν μετήρχετο βίον ἐν τῇ περὶ τὸν Ἰορδάνην ἐρήμῳ. οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων ἀναχωρητῶν συνυπήχθη μὲν τῇ Θεοδοσίου κακοδιδασκαλίᾳ· ἀκούων δὲ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ἀναχωρητῶν περὶ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἀπαστραπτούσης χάριτος, ἦλθε πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ Ρουβᾶν, καὶ μείνας παρ' αὐτῷ ἱκανὸν χρόνον ἐπείσθη συνθέσθαι τῷ ἐκτεθέντι ὅρῳ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ ἀποστῆναι τῆς πρὸς Θεοδόσιον κοινωνίας μετὰ καὶ ἄλλων ἀναχωρητῶν Πέτρου τε τοῦ ἐπίκλην Τουρνίτου, καὶ Μάρκου, καὶ Ἰούλλονος, καὶ Σιλουανοῦ. ἔμεινε γὰρ ἐκεῖσε ὁ μέγας Εὐθύμιος, ἕως οὗ ἐκποδὼν γέγονεν ὁ Θεοδόσιος.

Idem illuminatus Euthymius poſt duos annos à Ruba in Lauram reverſus, die ſanctæ Dominicæ incruentam hoſtiam Deo offerebat, Dometiano à dextris altaris ſtante, & flabellum liturgicum tenente. Dum ergo oblatio fieret, Terebon Saracenus ſtans prope altare, manibus Preſbyterii cancello innixis, ſubitò videt ignem cælitus delapſum inſtar veli ſupra

Οὗτος ὁ πεφωτισμένος Εὐθύμιος διὰ δύο χρόνων ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ Ρουβᾶ ἐπὶ τὴν λαύραν, ἐν ἁγίᾳ κυριακῇ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν προσέφερε τῷ Θεῷ, Δομετιανοῦ ἑστῶτος ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τὸ λειτουργικὸν κατέχοντος ῥιπιστήριον. τῆς τοίνυν ἀναφορᾶς ἐπιτελουμένης, Τερέβων ὁ Σαρακηνὸς πλησίον ἱστάμενος τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων τὰς χεῖρας ἐπεστηρισμένας τῷ καγκέλλῳ τοῦ ἱερατείου, θεωρεῖ αἰφνίδιον ὅτι πῦρ οὐ-

Digitized by Google

οὐρανόθεν κατελθὸν ἐπάνω ἡπλώθη τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ἐπὶ ὀθόνης, καὶ ἐκάλυψε τόν τε μέγαν Εὐθύμιον καὶ τὸν μακαρίτην Δομετιανὸν, καὶ ἔμεινεν ἀπὸ ἀρχῆς τῆς τρισαγίας δοξολογίας, ἕως συμπληρώσεως αὐτῆς. τοῦτο δὲ τὸ θαῦμα οὐδεὶς εἶδεν, εἰ μὴ οἱ ὄντες τοῦ πυρὸς ἔνδον, καὶ ὁ Τερέβων, καὶ ὁ Χρυσίππου ἀδελφὸς Γαβρίλιος εὐνοῦχος ὢν ἀπὸ γεννήσεως, καὶ διὰ εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν τότε εἰς τὴν ἐκκλησίαν προσελθὼν ἐν πρώτοις, ὡς ἐμοὶ διηγήσατο ὁ ἀββᾶς Κυριακὸς ὁ ἀναχωρητὴς, παρὰ Τερέβωνος καὶ Γαβριλίου τοῦτο μαθὼν ἀκριβῶς. φόβῳ τοίνυν συσχεθεὶς ὁ Τερέβων ἔφυγεν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀπὸ τότε οὐκ ἔτι προσετίθετο ἐπιστηρίζεσθαι τῷ καγκέλλῳ τοῦ ἱερατείου, καθ' ἣν εἶχε συνήθειαν, τολμηρῶς καὶ θαρσέως τοῦτο ποιῶν κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσκομιδῆς· ἀλλ' ὀπίσω πλησίον τῆς θύρας ἵστατο μετὰ φόβου καὶ εὐλαβείας κατὰ τὴν τῆς συνάξεως ὥραν, κατὰ τὴν κελεύουσαν ἐντολὴν εὐλαβεῖς ἔσεσθαι τοὺς υἱοὺς Ισραὴλ, καὶ μὴ καταφρονητάς.

Διηγήσαντό μοι πατέρες, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ χάρισμα ἐδέξατο παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ πεφωτισμένος Εὐθύμιος, ὥστε ἐκ τῆς ὄψεως τοῦ φαινομένου σώματος θεωρεῖν αὐτὸν τὰς ψυχικὰς κινήσεις, καὶ ἐγίνωσκε ποίοις λογισμοῖς παλαίει ἕκαστος, καὶ ποίων μὲν περιγίνεται, ὑπὸ ποίων δὲ κα-

altare expandi, magnumque Euthymium & beatæ memoriæ Dometianum ab initio Triſagii hymni ad ejuſdem finem abſcondere. Porro hoc miraculum nemo vidit, niſi ii qui intra ignem erant, & Terebon, atque Chryſippi frater Gabrilius, eunuchus à nativitate, per viginti quinque annos tum primùm in Eccleſiam ingreſſus, ut mihi narravit Abbas Cyriacus Anachoreta, qui à Terebone & Gabrilio idem diligenter didicerat. Igitur timore correptus Terebon in poſteriora loca fugit, nec ampliùs ab eo tempore Preſbyterii cancello innixus eſt, ut audacter & confidenter oblationis horâ agere ſolebat; ſed retro prope januam cum timore & religione tempore ſynaxis ſtabat, juxta præceptum, quo jubetur religioſos eſſe, neque contemtores filios Iſraël.

Narravere mihi Patres illud donum à Deo illuminatum Euthymium accepiſſe, ut ex viſu apparentis corporis motus animæ perſpiceret, noſceretque quibuſnam cum cogitationibus ſinguli pugnarent, quaſnam vincerent, vel à quibuſnam vincerentur. Si-

militer cùm divina dona offerebat, ſæpe Angelos ſibi miniſtrantes cernebat, ſuiſque privatim ita dictitabat:
» Fratribus divina myſteria diſ-
» tribuendo, ſæpiſſime aliquos
» accedentium communione il-
» luminatos vidi; aliquos verò
» ab illa condemnatos, & quo-
» dammodo interemtos, utpote
» divini luminis indignos. Illud
quoque ſingulis diebus Fra-
» tres admonebat: Vobis ipſis
» attendite, Fratres & Patres,
» & *unuſquiſque veſtrum ſeipſum*
» *probet, & ſic ex pane illo*
» *edat, & è calice bibat*, quem-
» admodum ait Apoſtolus.
» Nam qui indignè hoc facit,
» *judicium ſibi manducat & bi-*
» *bit.* Idcirco Sacerdos qui in-
» cruentum ſacrificium Deo of-
» fert, antequam incipiat, om-
» nibus teſtificatur & denun-
» tiat, dicens: *Surſum mentem*
» *& corda habeamus.* Populi-
» que pollicitatione accepta,
» Deo oblationem offerre au-
» det; quâ perfectâ, manibus
» in altum extenſis ferens, &
» cunctis oſtendens diſpenſa-
» tum ad noſtram ſalutem Sa-
» cramentum, alta voce, ita ut
» omnis populus audire queat,
» ait: *Sancta Sanctis*; quaſi di-
» ceret aliquis: Quandoquidem
» ego ipſe homo ſum ſimilibus
» affectibus obnoxius, igno-
» rans quæ quiſque egerit vel

1. Cor. 11 28.

ταχυειδεῖ). ὁμοίως δὲ καὶ ἔτ' αὖ
προσεκόμιζε τὰ θεῖα δῶρα, ἔ-
βλεπε πολλάκις τοὺς ἀγγέλους
συλλειτουργοῦντας αὐτῷ, καὶ διη-
γεῖτο τοῖς περὶ αὐτὸν κατ' ἰδίαν
λέγων· ὅτι πλειστάκις ἐθεώρησα ἐν «
τῷ διαδιδόναι με τοῖς ἀδελφοῖς «
τὰ θεῖα μυστήρια, τινὰς τῶν προσ- «
ιόντων ὑπὸ τῆς κοινωνίας φωτιζο- «
μένους, τινὰς δὲ ὑπ' αὐτῆς κατακρι- «
νομένους, καὶ τρόπον τινὰ νεκρου- «
μένους, ὡς τοῦ θείου φωτὸς ὄντας «
ἀναξίους. καὶ καθ' ἑκάστην τοῦτο τοῖς «
ἀδελφοῖς διεμαρτύρετο λέγων· «
προσέχετε ἑαυτοῖς, ἀδελφοὶ καὶ πα- «
τέρες, καὶ ἕκαστος ὑμῶν δοκιμαζέ- «
τω ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου «
ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω, «
καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος. ὁ γὰρ ἀνα- «
ξίως τοῦτο ποιῶν, κρίμα ἑαυτῷ «
ἐσθίει καὶ πίνει. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ τὴν «
ἀναίμακτον θυσίαν τῷ Θεῷ προσ- «
φέρων ἱερεὺς, πρὸ τοῦ μὲν ταύτης «
ἀρχὴν * ποιήσεται, τοῖς πᾶσι δια- «
μαρτύρεται καὶ παραγγέλλει λέγων· «
ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν καὶ τὰς καρ- «
δίας. καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ὑπόσχεσιν «
δεξάμενος, θαῤῥεῖ προσενέγκαι «
τῷ Θεῷ τὴν ἀναφοράν. ταύτης «
ἀπαρτισθείσης τὰς χεῖρας εἰς ὕψος «
ἐκτείνας φέρων, καὶ ὑποδεικνύων «
τοῖς πᾶσι τὸ οἰκονομηθὲν πρὸς τὴν «
ἡμετέραν σωτηρίαν μυστήριον, μετὰ «
φωνῆς ὑψηλῆς εἰς ὑπακοὴν παν- «
τὸς τοῦ λαοῦ λέγει· τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις· ὡς ἂν εἴποι τις· ἐπειδήπερ «
ἐγὼ, φησὶν, ἄνθρωπος εἰμὶ ὁμοιοπαθὴς, ἀγνοῶν τὰ ἑκάστου πε- «

* Lege ποιῆσαι

„ προηγμένη τε καὶ μεμελετημένη·
„ διὰ τοῦτο λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν
„ Κυρίῳ· εἴ τις ὑπὸ γαστριμαργίας
„ ἢ συγκαταθέσεως αἰσχρῶν λογισμῶν
„ βεβόρβορωται· εἴ τις ὑπὸ μίσους ἢ μνη-
„ σικακίας ἐσκότωται· εἴ τις ὑπὸ φθό-
„ νου ἢ ὀργῆς τεθόλωται· εἴ τις ὑπὸ
„ ὑπερηφανίας ἢ ἀλαζονείας κεκρά-
„ τηται, μὴ τολμήσῃ προσελθεῖν
„ τούτῳ τῷ θείῳ καὶ ἀχράντῳ πυ-
„ ρὶ, πρὶν ἢ διὰ τῆς προσηκούσης
„ μετανοίας ἀπονιψάμενος καθαρί-
„ σῃ ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
„ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἁγιωσύνην
„ ἐπιτελῶν. τὰ γὰρ ἅγια ταῦτα, οὐχὶ
„ τοῖς βεβήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἁγίοις.
„ ὅσοι τοίνυν τῷ ἰδίῳ θαῤῥεῖτε συν-
„ ειδότι, προσέλθετε πρὸς αὐτὸν
„ καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρόσωπα
„ ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

Τῆς δὲ μακαρίας Εὐδοκίας ὑπὸ Θεοδοσίου ἀπατηθείσης, καὶ τῆς καθολικῆς κοινωνίας χωρισθείσης, καὶ πάσῃ σπουδῇ κρατῦναι καὶ συγχωρῆσαι τοὺς ἀποσχίστας προθυμουμένης, καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀγωνιζομένης, πάντες οἱ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τῆς ἐρήμου μοναχοὶ τῇ αὐτῇ ἐπιστάσει κατείχοντο· καίτοι Θεοδοσίου ἐκποδὼν γεγονότος, καὶ

cogitaverit, ideo dico & cor- «
teſtor in Domino : Si quis «
eſt ingluvie vel præſtito tur- «
pibus cogitationibus conſen- «
ſu inquinatus : Si quis odio «
vel injuriarum recordatione «
obſcuratus eſt : Si quis invi- «
diâ vel irâ ſordidatus eſt : Si «
quis ſuperbiâ vel arrogantiâ «
occupatus eſt ; ad hunc divi- «
num & incorruptum ignem «
accedere ne audeat, priuſ- «
quam convenienti pœnitentia «
ablutus, ſeipſum purificave- «
rit ab omni inquinamento «
carnis & ſpiritus, ſanctitatem «
perficiens. Hæc enim ſancta «
non profanis, ſed ſanctis. «
Quotquot ergo propriæ con «
ſcientiæ confiditis, *accedite* «
ad eum, & illuminamini, & « Pſal. 33. 6.
facies veſtræ non confunden- «
tur. «

Dum beata Eudocia à Theodoſio decepta, & à Catholica communione ſeparata, [a] Apoſchiſtas confirmare, illiſque locum dare omni diligentia ſtuderet, & contra Orthodoxos contenderet: omnes ſanctæ urbis & ſolitudinis Monachi eâdem curâ tenebantur, licèt Theodoſio

[a] De his Apoſchiſtis clara mentio fit in Bibliotheca Photii n. 95. ad librum cujuſdam Joannis Scythopolitæ in illos compoſitum. ἀνεγνώσθη, ſcribit ibi Photius, Ἰωάννου Σκυθοπολίτου σχολαστικοῦ κατὰ τῶν ἀποσχιστῶν τῆς ἐκκλησίας, ἤτοι κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου, καὶ τῶν τὰ ὅμοια φρονούντων, καὶ ἀθετούντων ἐν δύο φύσεσι τὸν Χριστὸν κηρύσσειν. id eſt, *lectus eſt liber Joannis Scythopolitæ Scholaſtici adverſus Apoſchiſtas Eccleſiæ, ſive adverſus Eutychem & Dioſcorum, & illos qui ſimilia ſapiunt, & Chriſtum in duabus naturis prædicare recuſant.*

Digitized by Google

ſublato, Juvenalis propriam ſedem recuperaſſet. Illa igitur variis literis à fratre ſuo Valerio & Olybrio ſuæ filiæ genero acceptis, (quibus monebatur ut ab Eutychianiſtarum communione diſcederet, & Catholicæ Eccleſiæ communicaret, maximè ob moleſta negotia, quæ ipſi acciderant, nempe genero ſuo Romæ tunc occiſo, indeque filia & nepotibus in Africam captivis ductis) gravi dubitatione agitabatur. Verùm nolens propriam conſcientiam contemnere, neque quam exiſtimabat Fidem, cognationis affectu prodere; charitate quoque in Deum permota, æquius duxit deiferis viris vacare, & ab illis firmiorem Fidem perdiſcere. Itaque honoratiſſimum Anaſtaſium Chorepiſcopum cum aliquibus hominibus Antiochiam ad Sanctum Symeonem Stylitam, magnum tunc toto in orbe effulgens luminare, miſit, literis ſuam illi mentem ſignificans, roganſque ut conſilium Deo gratum ſibi daret. Cui Sanctus Symeon
» his verbis reſpondit: Scito
» Diabolum, tuarum virtutum
» divitiis perſpectis, expetiviſſe
Luc. 22. 31. » te ut cribraret ſicut triticum,
» illumque perditorem Theo-
» doſium, receptaculum & or-
» ganum Maligni, tuam ani-
» mam Dei amantem tenebris

Ἰουβεναλίου τὸν οἰκεῖον ἀπολαβόντος θρόνον. αὕτη τοίνυν γράμματα διαφόρως δεχομένη παρά τε τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Οὐαλερίου, καὶ τοῦ γαμβροῦ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ὀλυβρίου, ἀποστῆναι τῆς τῶν Εὐτυχιανιστῶν κοινωνίας, καὶ τῇ καθολικῇ κοινωνῆσαι ἐκκλησίᾳ, μάλιστα διὰ τὰ συμβάντα αὐτῇ θλιβερὰ, τότε τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς ἐν Ῥώμῃ ἀναιρεθέντος, κἀκεῖθεν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν ἐγγονίων αἰχμαλωτισθέντων εἰς Ἀφρικὴν, ἐβαρεῖτο διστάζουσα κατὰ διάνοιαν, καὶ οὐ βουλομένη πατῆσαι τὸ ἴδιον συνειδὸς, καὶ διὰ προσπάθειαν συγγενείας προδοῦναι ἥνπερ ἐνόμιζε πίστιν, κινουμένη τε τῇ εἰς Θεὸν ἀγάπῃ, ἐλογίσατο μᾶλλον τοῖς θεοφόροις σχολάζειν ἀνδράσι, καὶ παρ᾽ αὐτῶν τὴν βεβαιοτέραν πίστιν καταμαθεῖν. καὶ ἀποστέλλει τὸν τιμιώτατον Ἀναστάσιον τὸν χωρεπίσκοπον μετά τινων ἀνθρώπων εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν ἅγιον Συμεῶνα τὸν στυλίτην, μέγαν τότε φωστῆρα ὄντα καὶ τὴν οἰκουμένην ἐκλάμποντα, σημαίνουσα αὐτῷ διὰ γραμμάτων τὰ τῆς διανοίας, καὶ βουλὴν θεάρεστον παρακαλοῦσα λαβεῖν παρ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ ἅγιος Συμεὼν ἐδήλωσεν αὐτῇ
λέγων· γίνωσκε ὅτι ὁ διάβολος ὁρῶν «
τὸν πλοῦτον τῶν σῶν ἀρετῶν, ἐξῃτή- «
σατό σε σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· καὶ ὁ «
λυμεὼν ἐκεῖνος Θεοδόσιος, δοχεῖον «
καὶ ὄργανον τοῦ πονηροῦ γεγονὼς, τὴν «
θεοφιλῆ

Digitized by Google

» θεοφιλῆ σου ψυχὴν ἐζόφωσέ τε
» καὶ διετάραξεν. ἀλλὰ θάρσει· οὐ γὰρ
» ἐξέλιπέ σου ἡ πίστις. ἐγὼ δὲ τοῦτο
» λίαν τεθαύμακα, ὅτι τὴν πηγὴν
» ἐγγὺς ἔχουσα, καὶ ταύτην ἀγνοοῦσα,
» μακρόθεν τοῦ αὐτοῦ ὕδατος ἀντλῆ-
» σαι ἐσπούδασας. ἔχεις τοίνυν αὐ-
» τόθι τὸν θεοφόρον Εὐθύμιον. ἕπου
» τῇ αὐτοῦ διδασκαλίαις, καὶ σώζῃ.

& perturbatione perfudiſſe. «
Verùm confide. Nec enim «
defecit fides tua. Ceterùm, «
id mihi non minimam admi- «
rationem movit, quòd cùm «
fonti ſis proxima, eo igno- «
rato, ipſam aquam pro- «
cul haurire feſtinaſti. Ibi- «
dem ergo deiferum Euthy- «
mium habes. Ejus doctrinam «
ſequere, & ſalva ſis. «

Ταῦτα ἡ μακαρία ἀκούσασα Εὐδοκία οὐκ ἠμέλησεν· ἀλλὰ πρότερον μὲν μαθοῦσα ὅτι εἰς πόλιν οὐκ ἀνέχεται εἰσελθεῖν ὁ μέγας Εὐθύμιος, ἐσπούδασεν εἰς τὸν ὑψηλότερον πάσης τῆς ἀνατολικῆς ἐρήμου τόπον, κατὰ νότον τῆς λαύρας αὐτοῦ ὡς ἀπὸ σταδίων τριάκοντα πύργον οἰκοδομῆσαι, βουλομένη ἐκεῖσε συχνότερον τῆς θείας αὐτοῦ ἀπολαύειν διδασκαλίας. καὶ ἀποστέλλει Κοσμᾶν τε τὸν σταυροφύλακα καὶ Ἀναστάσιον τὸν χωρεπίσκοπον εἰς ἐπιζήτησιν αὐτοῦ· οἵτινες ἐλθόντες εἰς τὴν λαύραν, καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν ἀκούσαντα, καὶ ἐπὶ τὸν Ρουβᾶν ἀναχωρήσαντα, κατέβησαν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες καὶ τὸν μακαρίτην Θεόκτιστον, καὶ λόγῳ πλείονι παρακαλέσαντες, καὶ μόλις πείσαντες ἤγαγον αὐτὸν πρὸς αὐτὴν ἐν τῷ οἰκοδομηθέντι πύργῳ, ἐν ᾧ τόπῳ νῦν ἵδρυται ἡ τοῦ Σχολαρείου μονή. ἡ δὲ τὸν ἅγιον θεασαμένη καὶ περιχαρὴς γενομένη, προσκυνήσασα αὐτῷ
» εἶπε· νῦν ἔγνων ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ
» Θεὸς τὴν ἐμὴν ἀναξιότητα διὰ τῆς

His auditis, beata Eudocia rem non neglexit: ſed inprimis cùm Magnum Euthymium in urbem nolle ingredi didiciſſet, in altiori totius ſolitudinis orientalis loco, ad meridiem Lauræ ſancti Viri, quaſi triginta ſtadiis ab eadem diſſito, turrim ædificari curavit, illic frequentiùs divinâ ipſius doctrinâ frui volens. Coſmam autem Staurophylacem & Anaſtaſium Chorepiſcopum ad illum inquirendum miſit; qui cùm in Lauram veniſſent, nec eum reperiſſent, utpote qui re audita in Rubam receſſerat, ducto ſecum beatæ memoriæ Theoctiſto ad illum devenere, quem multis ſermonibus vix tandem perſuaſum ad ipſam Auguſtam in turrim extructam deduxere, ubi nunc ſitum eſt Scholarii Monaſterium. Illa ergo Sanctum intuita gaudioque perfuſa ſalutavit, &
ait: Jam novi quòd Deus «
meam indignitatem per tuam «

» præſentiam viſitavit. Cui ſanctus Senex benedictione » impertita, Tibi ipſi, inquit, » deinceps attende, filia. Quia » enim in Theodoſii perverſitatem inducta es, mala tibi » & res valde adverſæ in Italia accidêre. Itaque ab irrationali contentione diſcede, » & præter tres alias ſanctas & » œcumenicas Synodos, nempe Nicææ contra Arium, » Conſtantinopoli contra Macedonium, Epheſi primùm » contra Neſtorium habitas, » amplectere quoque editam definitionem ab œcumenica Synodo Chalcedone modò congregata, relictaque Dioſcori » communione, cum Juvenali » Jeroſolymæ Epiſcopo communica. His dictis, illi bene precatus & vale dicto receſſit.

Hæc verò ſancti Viri virtutem magnopere admirata, quæ ille dixerat, facto implevit, quaſi illa ab ore Dei audiiſſet. Sanctam ergo urbem confeſtim petiit, & Archiepiſcopo per Coſmam & Anaſtaſium Preſbyteros conjuncta, Catholicæ Eccleſiæ communicavit, plurimoſque Laïcos & Monachos, quos Theodoſius deceperat, ſuo exemplo in Catholicam communionem reduxit. E duobus autem Archimandritis Elpidius, errore excuſſo, Ec-

σῆς παρουσίας. ὁ δὲ ἅγιος γέρων εὐλογήσας αὐτὴν λέγει· πρόσεχε « σεαυτῇ, τέκνον, τοῦ λοιποῦ. διὰ « γὰρ τὸ ὑπαχθῆναί σε τῇ Θεοδοσίου « πονηρίᾳ, τὰ πονηρά σοι, καὶ παντέχθιστα συνέβη κατὰ τὴν Ἰταλίαν. « ἀπόστηθι τοίνυν τῆς ἀλόγου φιλονεικίας, « καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις τρισὶν ἁγίαις καὶ « οἰκουμενικαῖς συνόδοις, τῇ τε ἐν « Νικαίᾳ συναχθείσῃ κατὰ Ἀρείου, καὶ « τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Μακεδονίου, καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ πρότερον « συναχθείσῃ κατὰ Νεστορίου, δέχου καὶ « τὸν ἐκφωνηθέντα ὅρον ὑπὸ τῆς νυνὶ « συναθροισθείσης ἐν Χαλκηδόνι οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ ἀφισταμένη τῆς Διοσκόρου κοινωνίας, Ἰουβεναλίῳ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων « κοινώνησον. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ὑπερευξάμενός τε καὶ συνταξάμενος αὐτῇ ἀνεχώρησεν.

Ἡ δὲ ὑπερθαυμάσασα τὴν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ἀρετὴν, τὰ παρ' αὐτοῦ ῥηθέντα ἔργῳ ἐπλήρωσεν, ὡς ἀπὸ στόματος Θεοῦ ἀκούσασα. παραυτίκα γὰρ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει εἰσελθοῦσα, καὶ διὰ τῆς μηνύσεως Κοσμᾶ καὶ Ἀναστασίου τῶν πρεσβυτέρων ἑνωθεῖσα τῷ ἀρχιεπισκόπῳ, ἐκοινώνησε τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, πλῆθος πολὺ λαϊκῶν καὶ μοναχῶν τῶν ὑπὸ Θεοδοσίου πλανηθέντων διὰ τοῦ καθ' ἑαυτὴν ὑποδείγματος ἐπὶ τὴν καθολικὴν ἐπιστρέψασα κοινωνίαν. τῶν δὲ δύο ἀρχιμανδριτῶν ὁ μὲν Ἐλπίδιος τὴν ἀπάτην ἀπο-

παραδεξάμενος τῇ ἐκκλησίᾳ ἡνώθη. ὁ δὲ Γερόντιος ἐπιμείνας τῇ προτέρᾳ ἀλόγῳ ἐνστάσει, συναπέσπασεν ὀπίσω αὐτοῦ λαὸν ἱκανόν. μεθ' οὗ δύο τινὲς μοναχοὶ ἐκ τῆς Ἐλπιδίου συνοδίας ἐξέστησαν ἐπιμείναντες τῇ ἀπάτῃ, Μαρκιανὸς καὶ Ρωμανὸς καλούμενοι· ὧν ὁ μὲν περὶ τὴν ἁγίαν Βηθλεὲμ, ὁ δὲ ἐπὶ Θεκώαν τὴν κώμην κοινοβία συνεστήσατο.

Ἡ μέν τοι μακαρία Εὐδοκία τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ σταυροφύλακος εἰς τὴν λαύραν ὄντας τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μεταπεμψαμένη, πρεσβυτέρους τῆς ἁγίας ἀναστάσεως χειροτονηθῆναι παρεσκεύασε. καὶ τὸν μὲν Γαβρίλιον προσλαβομένη, ἡγούμενον τοῦ σεβασμίου οἴκου πεποίηκε τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Χρύσιππος δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ διαπρέψας ἀναστάσει, πολλὰ συγγράμματα κατέλιπε πάσης ἀποδοχῆς ἄξια. ἡ δὲ μακαρία Βάσσα Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Στεφάνου τοῦ ἐπισκόπου Ἰαμνίας ἐκ τῆς λαύρας τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μεταστειλαμένη, ἡγούμενον αὐτὸν κατέστησε τοῦ ὑπ' αὐτῆς κτισθέντος μαρτυρείου τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

Τῷ ὀγδοηκοστῷ δευτέρῳ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνῳ, ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος Σάβας παρακαλῶν μεῖναι παρ' αὐτῷ· ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος τοῦτον δεξάμενος πρὸς ὀλίγον μὲν παρέδωκε τῷ ἑαυτοῦ μαθητῇ Δο-

cleſiæ adjunctus eſt. Geruntius verò in priore pervicacia rationi adverſa perſeverans, multam poſt ſe plebem abduxit, quîcum duo quidam Monachi in errore permanentes, ab Elpidio defecere, alter Marcianus, Romanus alter appellati; atque hic quidem circa ſanctam Bethleem, ille verò in Thecoa vico Cœnobia conſtruxit.

Porro beata Eudocia Fratres Staurophylacis, qui in Laura Magni Euthymii degebant, accerſivit, ejuſque operâ ſanctæ Reſurrectionis Preſbyteri ordinati ſunt. Gabrilium Præfectum creavit venerandæ domus Sancti primi Martyris Stephani. Chryſippus autem in ſancta Reſurrectione clarus effectus, plures libros omni approbatione dignos reliquit. Beata quoque Baſſa Andream fratrem Stephani Jamniæ Epiſcopi, è Laura Magni Euthymii accerſitum, Martyrii Sancti Menæ, quod condiderat, Præfectum conſtituit.

Octogeſimo ſecundo Magni Euthymii ætatis anno, ad illum acceſſit beatus Sabas, rogans ut apud ipſum maneret, quem acceptum Magnus Euthymius ad breve tempus ſuo diſcipulo Dome-

Digitized by Google

tiano tradidit. Poſtea eidem
„ accerſito ait: Æquum non eſt,
„ fili, te juniorem in Laura
„ manere. Siquidem juniori-
„ bus in Cœnobio degere uti-
„ lius eſt. Summopere enim
cavebat Magnus Euthymius
ne ob Maligni opera imber-
bem in Lauram admitteret.
Itaque illum ad beatæ me-
moriæ Theoctiſtum cum quo-
dam è Patribus miſit, hæc
„ ipſi mandans: Hunc adole-
„ ſcentem accipe, illique atten-
„ de. Nam, ut video, in mo-
„ naſtico inſtituto clarus futu-
„ rus eſt. Quæ quidem vati-
cinatio non defecit. Valde
enim claruit beatus Sabas,
ejuſque nomen per totum no-
ſtrum inſtitutum diſperſum
eſt. Verùm illius laudes &
præclara geſta obiter ſcribi
nequeunt: ſed, ſi Deo pla-
cet, præſenti opere ad finem
perducto, pauca de illo pro-
prio in volumine narrabo.
Nec enim mihi tutum eſt,
quas mihi Viri ſancti conſi-
gnavere ejus Deo placitas
actiones & geſta, abſconde-
re. Neque æquum eſt impio-
rum quidem vitas ab externis
memoriâ celebrari: illos ve-
rò, qui apud nos pietate ex-
celluere, ſilentio & oblivio-
ne prætermittere.

Circiter idem tempus, Leo-
ne Chriſti amante Marciani
ſucceſſore imperante, Timo-

μετανοῶ. μετέπειτα δὲ καλέσας
αὐτὸν λέγει· οὐκ ἔστι δίκαιον, τέ- «
κνον, νεώτερόν σε ὄντα εἰς λαύραν «
μένειν. μᾶλλον γὰρ νεωτέροις ἐν «
κοινοβίῳ λυσιτελεῖ. πάνυ γὰρ παρ- «
εφυλάττετο ὁ μέγας Εὐθύμιος
ἐν τῇ αὐτοῦ λαύρᾳ ἀγένειον δέξα-
σθαι διὰ τὰς τοῦ πονηροῦ ἐνεργείας.
καὶ ἀποστέλλει αὐτὸν πρὸς μακαρίτην
Θεόκτιστον μετά τινος τῶν πατέρων,
δηλώσας αὐτῷ· ὅτι δέξαι τὸν νεανίαν «
τοῦτον, καὶ πρόσεχε αὐτῷ· ὡς γὰρ «
ἐγὼ ὁρῶ, διαπρέψαι μέλλει ἐν τῇ «
μοναχικῇ πολιτείᾳ. ἥ τις προφη- «
τεία οὐ διήμαρτε. μεγάλως γὰρ διέ-
πρεψεν ὁ μακάριος Σάβας, καὶ
διεδόθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπ' ἄκρων
τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας ἕως ἄκρων.
οὗτινος τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ κατορθώ-
ματα οὐ δυνατὸν ἐν παρεκβάσει
γραφῆναι· ἀλλ' εἴπερ τῷ Θεῷ φί-
λον τὴν ἐν χερσὶ πραγματείαν εἰς
πέρας ἀγαγών, ὀλίγα τινὰ περὶ
αὐτοῦ ἐν ἰδιαζούσῃ πραγματείᾳ διη-
γήσομαι. οὔτε γὰρ ἐμοὶ ἀσφαλὲς
ἀποκρύψαντι τὰς ὑπὸ ὁσίων ἀν-
δρῶν παραδοθείσας μοι θεαρέ-
στους αὐτοῦ πράξεις τε καὶ πολιτείας,
οὔτε δίκαιόν ἐστιν ἀσεβῶν μὲν βίους
παρὰ τοῖς ἔξωθεν τιμᾶσθαι ταῖς
μνείαις· τοὺς δὲ παρ' ἡμῖν εὐσε-
βείᾳ διενεγκότας σιωπῇ καὶ λήθῃ
παραπέμπεσθαι.

Κατὰ τὸν εἰρημένον χρόνον Λέον-
τος τοῦ φιλοχρίστου τὴν Μαρκιανοῦ
βασιλείαν διαδεξαμένου, Τιμό-

Digitized by Google

θεός τις ἐπίκλην Αἴλουρος τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν διέσεισέ τε καὶ διετάραξε, Προτέριόν τε τὸν αὐτῆς πόλεως πρόεδρον ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτιστηρίῳ κατασφάξας, τὸν πατριαρχικὸν ἥρπασε θρόνον. πάσης τοίνυν ἐντεῦθεν Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως θορύβου καὶ ταραχῆς πληρωθείσης, δύο ἀναχωρηταὶ ἀξιομνημόνευτοι ἐξελθόντες ἀπὸ τῆς Νιτρίας ἦλθον ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ παρεγένοντο πρὸς τὸν σημειοφόρον Εὐθύμιον, ὑπὸ τῆς περὶ αὐτοῦ πανταχόσε διαθεούσης φήμης ἑλκόμενοι, καὶ ἔμειναν παρ' αὐτῷ ἕκαστος ἐν ἰδιάζοντι κελλίῳ. καὶ ὁ μὲν Καππαδόκης ἦν τῷ γένει, Μαρτύριος δὲ τῷ ὀνόματι· ὁ δὲ Ἠλίας μὲν ὠνομάζετο, τῆς δὲ Ἀραβίας ὑπῆρχε. τούτους τοὺς δύο λίαν ἀγαπήσας ὁ τὸν νοῦν πεφωτισμένος Εὐθύμιος, συχνότερον εἰς συντυχίαν προσετρέπετο, διορατικῷ ὄμματι μᾶλλον προβλέπων ὅτι τὸν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου μέλλουσι διαδέξασθαι θρόνον ἐν ἰδίῳ καιρῷ ἕκαστος αὐτῶν. τούτους μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Κουτιλᾶ καὶ τοῦ Ῥουβᾶ κατὰ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς ἐλάμβανεν· οἵτινες διῆγον αὐτόθι σὺν αὐτῷ ἕως τῆς τῶν βαΐων ἑορτῆς, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τόν τε ἀοίδιμον Γεράσιμον, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναχωρητὰς ἐρχομένους κατὰ κυριακὴν, καὶ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου τῶν ἀχράντων μυ-

theus quidam cognomento Ælurus Alexandriam urbem concuſſit & perturbavit. Nam cùm Proterium ejuſdem urbis Præſulem in ſancto Baptiſterio occidiſſet, Sedem Patriarchalem uſurpavit. Inde tota Ægyptiaca Diœceſi tumultu & turbis repleta, duo commemorabiles Anachoretæ è Nitria egreſſi, in Palæſtinam ſe contulerunt, & ad ſigniferum Euthymium (ejus fama ubique diffuſa alliciente) acceſſerunt, apud quem propria in cella unuſquiſque manſit. Alter nomine Martyrius, genere Cappadox erat: alter Elias appellatus ex Arabia ortum ducebat. Utrumque vehementer amabat mente illuminatus Euthymius, & ad colloquium frequentiùs invitabat, perſpicienti ſcilicet oculo potiùs prævidens unumquemque ipſorum proprio tempore Sancti Jacobi Apoſtoli Sedi ſucceſſurum eſſe. Illos ſecum in ſolitudinem Cutilæ & Rubæ decima quarta menſis Januarii ducebat; qui ibi cum ipſo uſque ad Palmarum feſtum morabantur. Secum quoque habebant celebrem Geraſimum & reliquos Anachoretas, qui die Dominica accedebant, ut ex manibus Magni Euhymii incorruptorum myſteriorum participes eſſent.

Ceterùm , quia cellæ Lauræ valde anguſtæ & conſolationis expertes erant : (nam illas ita fieri juſſerat Magnus Euthymius) tempore aliquo interjecto , Elias Jericho venit, ſibique cellam extra urbem ædificavit, ubi nunc ſita ſunt ejuſdem ſancta & celebria Monaſteria. Martyrius verò ſpeluncâ repertâ ad occidentem Lauræ quindecim circiter ſtadiis ab ea diſſitâ , ibidem ſeceſſit , ubi cum Deo celeberrimum Monaſterium erexit.

σπηλαίων μεταλαμβάνοντας. ἐπειδὴ δὲ τὰ κελλία τῆς λαύρας στενὰ λίαν καὶ ἀπαραμύθητα ὑπῆρχον· οὕτως αὐτὰ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου γενέσθαι κελεύσαντος· χρόνου τινὸς διελθόντος, ὁ μὲν Ἠλίας ἐπὶ τὴν Ἱεριχὼ κατελθὼν κελλίον ἑαυτῷ ἔξω τῆς πόλεως ᾠκοδόμησεν, ἔνθα νῦν ἵδρυνται τὰ διαπρεπῆ αὐτοῦ καὶ περιφανῆ μοναστήρια. ὁ δὲ Μαρτύριος εὑρὼν σπήλαιον κατὰ δυσμὰς τῆς λαύρας, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε, ἡσύχαζεν ἐν αὐτῷ, ἔνθα καὶ μοναστήριον σὺν Θεῷ περιφανέστατον συνεστήσατο.

Octogeſimo tertio Magni Euthymii ætatis anno, Juvenalis Archiepiſcopus cùm quadraginta quatuor annos in Patriarchatu impleſſet , è vita migravit. Anaſtaſius verò , de quo ſæpe mentio facta , univerſi populi ſuffragio in Sedem Jacobi evectus eſt initio menſis Julii. Qua potitus Sede , Magnique Euthymii vaticinationis memor , Fidum Lectorem , qui priùs Lauram cum illo petierat , & vaticinationem audierat , Diaconum ſanctæ Reſurrectionis ordinavit , eumque cum Staurophylace ad Magnum Euthymium miſit, illi impletam prophetiam ſignificans , & rogans ut ſe ad ipſum amplectendum venire ſineret : cui Magnus Euthy-

Τῷ ὀγδοηκοστῷ τρίτῳ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνῳ, Ἰουβενάλιος μὲν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸν τεσσαρακοστὸν * τέταρτον ἐν τῇ πατριαρχίᾳ χρόνον πληρώσας τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. Ἀναστάσιος δὲ ὁ πολλάκις μνημονευθεὶς ψήφῳ τοῦ λαοῦ παντὸς εἰς τὸν Ἰακώβου θρόνον ἀνάγεται ἐν ἀρχῇ τοῦ Ἰουλίου μηνός. ὅστις τοῦ θρόνου κρατήσας, καὶ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου προφητείας ἀναμνησθείς, Φίδον τὸν μετ᾽ αὐτοῦ τὸ πρὶν κατελθόντα εἰς τὴν λαύραν ἀναγνώστην, καὶ τῆς προφητείας ἀκούσαντα, διάκονον χειροτονήσας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, ἀπέστειλε σὺν τῷ σταυροφύλακι πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον, τήν τε προφητείας μηνύων πλήρωσιν, καὶ παρακαλῶν κατελθεῖν καὶ ἀσπάσασθαι αὐτόν· ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος

* *Vocem τέταρτον hìc malè irrepſiſſe, legendumque ſolummodo τεσσαρακοστὸν contendunt Bollandi Continuatores menſis Maïi tom. 3. Hiſtoria Chronolog. Patriarcharũ Ieroſolymitanorum, in Iuvenali.*

Digitized by Google

» ἀντεδήλωσε λέγων· ἐμοὶ ἐράσμιόν
» ἐστι, τιμιώτατε πάτερ, ἀπολαύειν
» ἀεὶ τῆς ὑμετέρας πατρότητος·
» πλὴν ὅτι τὸ πρὶν δεχόμενος ὑμᾶς
» οὐδαμῶς ὠχλούμην· νῦν δὲ ὑπερ-
» βαίνει τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν ἡ πα-
» ρουσία τῆς ὑμετέρας μακαριότη-
» τος. δυσωπῶ τοίνυν τὴν ὑμετέραν
» ἁγιότητα μὴ σκυλῆναι πρὸς τὴν
» ἐμὴν μετριότητα. εἰ δὲ κελεύεις πα-
» ραγίνεσθαι, δέχομαι μετὰ χαρᾶς, καὶ
» εἰ δέξομαι ὑμᾶς, πάντα παρα-
» βάλλοντα δέχομαι, καὶ οὐκ ἔτι συγ-
» χωροῦμαι καθίσαι ἐν τῷ τόπῳ
» τούτῳ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀρχιεπίσκοπος διεκελεύσθη λέγων· εἰ θλίψαι αὐτὸν ὑπάγω, οὐκ ἔτι ἀπέρχομαι.

Τερέβων ὁ Σαρακηνὸς φύλαρχος τῶν Σαρακηνῶν ὑπάρχων, ἀπελθὼν εἰς Βόστραν διὰ συμβᾶσαν ἀνάγκην, πειρασμῷ περιέπεσεν. ὑπὸ γάρ τινος συμφυλάρχου κατασκευασθεὶς, καὶ ὑπὸ τοῦ τὴν αὐτόθι ἀρχὴν διέποντος κρατηθεὶς, ὑπὸ χρόνον ἐφυλάττετο. καὶ τοῦτο γνοὺς ὁ μέγας Εὐθύμιος γράφει τῷ τρισμακαρίῳ Ἀντιπάτρῳ τῷ τηνικαῦτα τὴν ἐκκλησίαν Βόστραν ἰθύνοντι καὶ τὰς τῆς θεογνωσίας ἀκτῖνας πανταχοῦ ἐκπέμποντι, σπουδὴν ποιήσασθαι ἐλευθερῶσαι τὸν Τερέβωνα τῶν δεσμῶν, τοῖς γράμμασι συναποστείλας τὸν ἀδελφὸν Στεφάνου τοῦ ἐπισκόπου Ιαμνείας Γαϊανόν. ὁ δὲ ἐν ἁγίοις

mius hæc renuntiavit : Mihi «
quidem , honoratiſſime Pa- «
ter , optabile eſſet veſtra ſem- «
per frui paternitate : niſi «
quòd cùm prius vos excepi , «
nequaquam moleſtum fuit ; «
nunc verò meam infirmita- «
tem ſuperat veſtræ beatitudi- «
nis præſentia. Quæſo igitur «
veſtram Sanctitatem ne meæ «
mediocritatis gratiâ vexetur. «
Si tamen velis accedere, cum «
gaudio accipio. Verùm ſi «
vos excepero , omnes acce- «
dentes excipere mihi neceſſe «
erit, neque hoc in loco dege- «
re ampliùs licebit. His au- «
ditis , Archiepiſcopus ita ſtatuit , aiens : Si illi moleſtiam allaturus ſum , cum minimè conveniam,

Terebon Saracenus, Saracenorum Præfectus, cogente neceſſitate Boſtram profectus, incurrit in tentationem. Nam à quodam compræfecto circumventus , ab illo qui ibi Magiſtratum gerebat , comprehenſus eſt , à quo ad tempus cuſtodiebatur. Re cognita Magnus Euthymius beatiſſimo Antipatro Boſtrorum Eccleſiam tunc regenti , & radios cognitionis Dei ubique vibranti ſcripſit ut operam daret Tereboni à vinculis liberando. Miſit quoque cum literis Gaïanum fratrem Stephani Jamniæ Epiſcopi. Literis Magni Euthymii acceptis Sanctus An-

tipater Terebonem omni nexu exſolvit, & commeatu inſtructum ad magnum Patrem miſit. Cupiens autem Euthymii ſemen apud ſe habere, Gaïanum retinuit, & urbis Medaborum Epiſcopum ordinavit.

Beata verò Eudocia Eccleſias quamplurimas Chriſto ædificavit; tot verò Monaſteria, pauperum & ſenum hoſpitia; ut meæ non ſit facultatis ea numerare. Una autem Eccleſiarum quas condidit, è regione eſt Magni Euthymii Monaſterii, ab eo ſtadiis quaſi viginti diſtans, Sancti Petri appellata. In illa ciſternam ingentem fieri juſſit, cujus opus inſpectura ſanctæ Pentecoſtes diebus acceſſit; indeque fixis oculis Magni Euthymii expanſam Lauram, celliſque monaſticis per eremum diſperſis inſtructam aſpiciens, vehementer compuncta eſt: illudque Scri-
Num. 24. 5. pturæ reputans, *Quàm pulcra domus tua, Jacob, tabernacula tua, Iſraël!* Gabrielium Sancti Stephani Præfectum ad Magnum Euthymium miſit, rogans ut veniret, illiuſque oratione & doctrina frueretur. Verùm Magnus Euthymius hæc ipſi nuntia-
» vit: Te me in carne viſuram

Αντίπατρος τὰ γράμματα τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου δεξάμενος, τὸν μὲν Τερέβωνα πάσης καταπλοκῆς ἐλευθερώσας καὶ ἐφοδιάσας, τῷ μεγάλῳ πατρὶ ἀπέστειλε. τὸν δὲ Γαϊανὸν κρατήσας, Εὐθυμίου ἔχειν σπέρμα βουλόμενος παρ' αὐτῷ, ἐπίσκοπον αὐτὸν τῆς πόλεως Μηδαβῶν ἐχειροτόνησε.

Η δὲ μακαρία Εὐδοκία ἐκκλησίας μὲν ὅτι πλείστας τῷ Χριστῷ ᾠκοδόμησε· μοναστήρια δὲ καὶ πτωχεῖα καὶ γηροκομεῖα τοσαῦτα, ἅπερ τῆς ἐμῆς οὐκ ἔστι δυνάμεως ἀριθμεῖν. μία δὲ τῶν ὑπ' αὐτῆς κτισθεισῶν ἐκκλησιῶν ἀντικρύ ἐστι τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μονῆς ὡς ἀπὸ σταδίων εἴκοσι, ὀνομαζομένη τοῦ ἁγίου Πέτρου. ἐν ταύτῃ λάκκον μέγαν ἐπιτάξασα γενέσθαι, ἐν ταῖς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἡμέραις παρεγένετο τὸ ἔργον τοῦ λάκκου ἐπισκέψασθαι, καὶ ἀτενίσασα εἶδε τὴν λαύραν τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡπλωμένην, ἔχουσαν τὰ κελλία τὰ μοναχικὰ διεσπαρμένα κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ κατανυγεῖσα σφόδρα, καὶ τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο ἀναλογισαμένη τὸ φάσκον·
ὡς καλοὶ οἱ οἶκοί σου Ιακὼβ, αἱ «
σκηναί σου Ισραὴλ· ἀπέστειλε τὸν «
ἡγούμενον τοῦ ἁγίου Στεφάνου Γαβριήλιον πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον, παρακαλοῦσα ἐλθεῖν καὶ ἀπολαῦσαι τῆς αὐτοῦ εὐχῆς καὶ διδασκαλίας. ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος ἐδήλωσεν αὐτῇ λέγων· ἐμὲ μὲν ἐν «

σαρκὶ

Digitized by Google

» σαρκὶ ὁρᾷν ἔτι μὴ προσδοκήσῃς. » σὺ δὲ, ὦ τέκνον, τί περισπᾶσαι » περὶ πολλά; καὶ νομίζω σε πρὸ » χειμῶνος πρὸς Κύριον ἀποδημεῖν. » Θέλησον τοίνυν διὰ τοῦ θέρους τού- » του ἐπισυνάξαι ἑαυτὴν, καὶ πρὸς τὴν » ἔξοδον ἑτοιμασθῆναι, καὶ μὴ προσ- » θήσῃς ἐν σαρκὶ οὖσα ἐμοῦ μνημονεῦ- » σαι, μήτε ἐγγράφως, μήτε ἀγράφως· » περὶ δόσεως λέγω καὶ λήψεως· ἀλλ' » ὅτε πρὸς τὸν τῶν ἁπάντων * ἀπεῖλθες » δεσπότην, ἐκεῖ μνημόνευσόν μου, » ἵνα μετ' εἰρήνης κἀμὲ προσλά- » βηται, ὅταν θέλῃ, καὶ ὡς θέλῃ ἡ αὐ- » τοῦ φιλανθρωπία.

* γρ. ἀπέλθοις vel ἀπέλθῃς.

» ne ampliùs ſperaveris. Tu » verò, ô filia, quid diſtraheris circa plurima? Exiſtimo » te ante hyemem ad Dominum » migraturam. Igitur teipſam » per hanc æſtatem collige, & » ad exitum præpara, neque » mei ampliùs, dum in carne » es, vel ſcripto, vel non ſcri- » pto memor ſis. (De largitione » & acceptione loquor.) Sed » cùm ad univerſorum Domi- » num diſceſſeris, illic memento » mei, ut & me cum pace ſuſci- » piat, quando voluerit, & ut » voluerit ſua benignitas. »

Ταῦτα ἀκούσασα ἡ μακαρία, ἐλυπήθη σφόδρα, μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, μὴ προσθήσῃς ἐμοῦ μνημονεῦσαι ἐγγράφως. ἐβού- λετο γὰρ καταλεῖψαι αὐτῷ κατὰ δια- θήκης πρόσοδον ἱκανήν. καὶ δρο- μαίως ἐπὶ τὴν ἁγίαν πόλιν ὁρμή- σασα, καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετα- στειλαμένη, καὶ τὰ παρὰ τοῦ μεγά- λου Εὐθυμίου ῥηθέντα διηγησαμένη, ἀπλήρωτον ὄντα τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος ἐγ- καινισθῆναι παρεσκεύασε τῇ πεν- τεκαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουνίου μηνός· καὶ τούτῳ πολλὴν ἀφορίσασα πρόσ- οδον, κύριον πάσης τῆς διοικήσεως κατέστησε τὸν Γαβριήλιον, καὶ περι- ήρχετο πάσας τὰς ὑπ' αὐτῆς κτι- σθείσας ἐκκλησίας ἐγκαινίζουσα, καὶ ἑκάστῃ ἀρκοῦσαν ἀφορίζουσα πρόσοδον. τεσσάρων δὲ μηνῶν πλη-

His auditis, Beata vehementer doluit, maximè de eo quod dixerat, Ne mei ſcripto memor ſis. Namque mens illi erat, Euthymio amplum reditum teſtamento relinquere. Porro ſanctam urbem celerrimè petiit; accerſitoque Archiepiſcopo ea, quæ Magnus Euthymius dixerat, narravit, & imperfectum Sancti Stephani Protomartyris templum decima quinta die menſis Junii dedicari curavit, amplumque proventum illi aſſignavit, & Gabrielium totius Diœceſis Dominum conſtituit. Omnes quoque alias Eccleſias à ſe conditas dedicandi causâ perluſtravit, ſingulis ſufficienti proventu aſſignato. Quatuor verò menſibus poſt dedicationem ex-

Digitized by Google

pletis, religioſo & Deo accepto modo diſpoſita, in manus Dei ſpiritum commendavit, menſe Octobri, vigeſima, decima quarta Indictione.

Nonageſimo Magni Euthymii ætatis anno magnus Pater noſter Theoctiſtus gravi morbo laboravit, quo & mortuus eſt ſenex & plenus dierum, menſe Septembri, tertia, principio quintæ Indictionis. Ejus autem inviſendi causâ ſanctificatus Euthymius deſcendit, quem cùm graviter ægrotare videret, aliquot dies ibi perſtitit. Poſtquam verò ter ille beatus curſum confeciſſet, & ad Deum migraſſet, ejuſdem exequias curavit. Porro ut Archiepiſcopus Anaſtaſius audiit beatum Theoctiſtum defunctum eſſe, illiuſque exequiis Magnum Euthymium occupatum eſſe, occaſione arrepta eum ſalutandi, feſtinanter acceſſit, depoſitiſque honorandi Patris reliquiis, manus Sancti Euthymii oſcu-
„ labatur, dicens : A multo
„ tempore tuas manus oſculari
„ cupiebam : atque ecce id mihi
„ conceſſit Deus. Te verò, ve-
„ nerande Pater, nunc rogo
„ primò Deum ores, ut tua in
„ me impleta prophetia ad fi-
„ nem uſque cuſtodiatur ; dein-
„ de mihi frequenter ſcribas, &
„ de iis quæ tibi viſa fuerint,
„ me moneas. Illi Magnus Eu-

ἐρωτηθέντων μετὰ τὸν ἐγκαινισμὸν, εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως διατεθειμένη, εἰς χεῖρας Θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, εἰκάδι, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος.

Τῷ ἐνενηκοστῷ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἡλικίας χρόνῳ ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Θεόκτιστος ἠσθένησεν ἀσθένειαν μεγάλην, εἰς ἣν καὶ ἀπέθανε μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, τρίτῃ, ἀρχῇ τῆς πέμπτης ἰνδικτοῦ, πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν. ὁ μέντοι ἡγιασμένος Εὐθύμιος κατελθὼν ἐπισκέψασθαι αὐτὸν, καὶ βαρέως ἀσθενοῦντα θεασάμενος, προσκαρτερήσας ἡμέρας τινὰς, τὸν δρόμον τελέσαντα, καὶ πρὸς Θεὸν ἐκδημήσαντα τὸν τρισμακάριον ἐκήδευσεν. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος γνοὺς τὸν μακάριον τελειωθέντα Θεόκτιστον; καὶ τὸν μέγαν Εὐθύμιον τῇ κηδείᾳ προσκαρτεροῦντα, προφάσεως δραξάμενος ἀσπάσασθαι αὐτὸν, κατήρχετο μετὰ σπουδῆς, καὶ τὸ λείψανον τοῦ τιμίου πατρὸς καταθέμενος, τὰς χεῖρας τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου κα-
τεφίλει λέγων· ἀπὸ χρόνου ἐπεθύ- «
μουν τὰς χεῖράς σου καταφιλῆ- «
σαι. καὶ ἰδοὺ ἠξίωσέ με ὁ Θεός· καὶ «
τὰ νῦν παρακαλῶ σε, τίμιε πά- «
τερ, πρῶτον μὲν εὔχεσθαι τῷ Θεῷ, «
ὥστε τὴν εἰς ἐμὲ πληρωθεῖσάν σου «
προφητείαν ἕως τέλους φυλαχ- «
θῆναι, ἔπειτα δὲ γράφειν μοι «
συνεχῶς, καὶ κελεύειν περὶ τῶν δο- «
κούντων. ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος μετὰ «

Digitized by Google

τῆς περισσούσης θεόθεν αὐτῷ χάρι-
» τος ἀπεκρίνατο· τοῦτο ἐγὼ τὴν μα-
» καριότητα τὴν σὴν παρακαλῶ μνη-
» μονεύειν μου ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν πρεσ-
» βείαις. ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἔφη·
» τοῦτο ἐγὼ μᾶλλον αἰτῶ, καὶ αἰτῶν οὐ
» παύομαι. οἶδα γὰρ τὴν ἐν σοὶ θείων
» χαρισμάτων τὴν ἐνέργειαν, καὶ τῆς
» τούτων πεπείραμαι δυνάμεως. ὁ
» δὲ γέρων μετὰ ταπεινοφροσύνης ἀ-
» πεκρίνατο· συγχώρησόν μοι, τίμιε
» πάτερ, καὶ δυσωπούμενος πρόνοιαν
» ποιοῦ τούτου τοῦ μοναστηρίου. καὶ λέ-
» γει ὁ ἀρχιεπίσκοπος· καὶ Θεοκτίστου
» τοῦ μακαρίτου περιόντος, σὺ ἦσθα ὁ
» τοῦ τόπου τούτου ἀντιλαμβανόμενος,
» καὶ ἅγιον ἐξ ἀγρίου παραστήσας αὐ-
» τὸν τῷ Χριστῷ, τῇ δυνάμει τοῦ ἐν
» σοὶ χαρίσματος πνεύματος ἁγίου·
» καὶ νῦν τὰ σά σοι παρατίθημι. καὶ
ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ
συνταξάμενος αὐτῷ ἀνῆλθεν εἰς
τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος Μάριν τὸν Τερέβωνος θεῖον ἐνάρετον ὄντα καὶ ἤδη προβεβηκότα, ἄξιον κρίνας καὶ ἱκανώτατον ψυχὰς ὁδηγῆσαι πρὸς τὸ θεῖον θέλημα, ἡγούμενον τῆς μονῆς καταστήσας, ἀπῆλθεν εἰς τὴν λαύραν αὐτοῦ. ὅστις Μάρις ἐπὶ δύο χρόνοις τῇ ἡγουμενείᾳ ἐπιμείνας ἐτελεύτησε. καὶ κατελθὼν ὁ μέγας Εὐθύμιος τὸν μὲν ἀββᾶν Μάριν κατέθετο ἐν τῇ τοῦ μεγάλου Θεοκτίστου θήκῃ· Λογγῖνον δέ τινα

thymius cum ea quæ ſibi divinitus inerat gratia, reſpondit : Id ego tuam beatitudi- «
nem oro tuis apud Deum in- «
terceſſionibus mei memoriam «
facias. Cui rurſus Archiepi- «
ſcopus : Idipſum ego potiùs «
efflagito, nec unquam effla- «
gitare deſinam. Perſpecta «
enim mihi eſt divinorum do- «
norum, quibus gaudes, ef- «
ficacia, eorumque virtutem «
ipſe expertus ſum. Cui Senex «
cum humilitate reſpondit : «
Concede mihi, venerande Pa- «
ter, rogatuſque huic Mona- «
ſterio provide. Et Archiepi- «
ſcopus, Etiam, inquit, B. M. «
Theoctiſto ſuperſtite, tú-te ip- «
ſe hunc locum tutabaris, ſan- «
ctumque ex agreſti, virtute «
doni quod in te eſt Spiritus «
Sancti, Chriſto exhibuiſti. «
Quapropter tua tibi nunc «
commendo. Quibus dictis, Archiepiſcopus illi valedixit, & ſuam domum repetiit.

Magnus verò Euthymius Marim Terebonis avunculum virtute clarum, jamque provectum, dignum & aptiſſimum cenſens qui animas ad divinam voluntatem duceret, eum Monaſterii Præfectum conſtituit, ſuamque in Lauram rediit. Porro Maris duobus annis in præfectura exactis obiit. Qua de cauſa deſcendens Magnus Euthymius Abbatem Marim in magni Theoctiſti theca depoſuit, & quemdam Longinum, vi-

rum laudabilem, Monaſterii Præfectum creavit.

Poſt mortem magni Theoctiſti, Olimpio Scythopolis Epiſcopo defuncto, Coſmas Staurophylax ejuſdem Metropolis Epiſcopus ordinatur: munus autem Staurophylacis Chryſippo demandatur; ut nempe Magni Euthymii de eo prophetia impleretur. Hinc mihi peccatori in admirationem rapto ſubiit illud Scripturæ dicere: *Quare Deus Dominus rem non faciet, niſi diſciplinam ſervis ſuis Prophetis revelaverit?* Itaque B. M. Coſmas in ſecunda Palæſtinorum Provincia magnopere fulſit, hujus regionis Eccleſiam per triginta annos, quantum in ſe erat, firmando & exornando. Ejus autem frater Chryſippus duodecim annos ſine querela in pretioſæ Crucis cuſtodia miniſtravit, Scriptorque mirificus factus eſt. Similiter Gabrielius Preſbyter, ut dictum eſt, ſanctæ Reſurrectionis & Præfectus Sancti Stephani per viginti quatuor annos fuit. Parvum quoque Monaſterium in Orientali valle venerandi collis ſanctæ Aſſumtionis ſibi condidit, illucque ab octava die ſanctorum Theophaniorum recedebat,

ἀξιεπαίνετον κατέστησε τῆς μονῆς ἡγούμενον.

Μετὰ μέντοι τὴν τελευτὴν τοῦ μεγάλου Θεοκτίστου, τοῦ ἐπισκόπου Σκυθοπόλεως τελευτήσαντος Ὀλιμπίου, χειροτονεῖται Κοσμᾶς ὁ σταυροφύλαξ ἐπίσκοπος τῆς αὐτῆς μητροπόλεως, καὶ ὁ Κρύσιππος τὴν τοῦ σταυροφύλακος ἐγχειρίζεται λειτουργίαν, ἵνα καὶ ἡ περὶ τούτου προφητεία πληρωθῇ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου. διὸ κἀμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ ἐπῆλθεν ἐν θαύματι γεγονότι εἰπεῖν τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο· «διότι οὐ μὴ ποιήσῃ κύριος ὁ Θεὸς πρᾶγμα, ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδείαν πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας;» ἔλαμψε τοίνυν ὁ μακαρίτης Κοσμᾶς μεγάλως ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Παλαιστινῶν ἐπαρχίᾳ· διέλαμψεν ἐπὶ τριάκοντα χρόνους, τὴν αὐτόθι ἐκκλησίαν κρατύνας τε καὶ φαιδρύνας εἰς δύναμιν. ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Χρύσιππος δώδεκα χρόνους ἀμέμπτως ὑπούργησεν ἐν τῇ τοῦ τιμίου σταυροῦ φυλακῇ, θαυμαστὸς συγγραφεὺς γεγονώς. ὁμοίως δὲ καὶ Γαβριήλιος ὁ πρεσβύτερος, ὡς εἴρηται, τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, καὶ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας χρόνους διαμείνας, κτίσας ἑαυτῷ μοναστήριον μικρὸν ἐν τῇ ἐξ ἀνατολῶν κοιλάδι τοῦ σεβασμίου βουνοῦ τῆς ἁγίας ἀναλήψεως, ἀνεχώρει ἐκεῖσε ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἡμέρας τῶν ἁγίων Θεοφανίων, καὶ

ἡσύχαζεν ἕως τῆς τῶν βαΐων ἑορτῆς, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου, καὶ τελευτήσας ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ ἐν ταῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἡμέραις, * ἔταφε ἐκεῖσε ὀγδοήκοντα ἐτῶν γεγονώς, καὶ σημειοφόρος ἀναδειχθείς. εὐφυὴς δὲ λίαν ὑπάρχων καὶ φιλομαθὴς ἔμαθεν ὀρθῶς λαλεῖν τε καὶ γράφειν κατά τε τὴν τῶν Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων καὶ Σύρων φωνήν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν μαθητῶν τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου ἐνταῦθα εἰρήσθω. ἐγὼ δὲ ἐπ' αὐτὸν τὸν πατέρα ἡμῶν ἐπανέρχομαι.

* γρ. ἐτάφη.

Διηγήσαντό μοι ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἡσυχαστής, καὶ ὁ ἀββᾶς Θαλέλαιος ὁ πρεσβύτερος
» λέγοντες· ὅτι ποτὲ ὄντων ἡμῶν εἰς
» τὴν πανέρημον διηγήσατο ἡμῖν ὁ
» μακαρίτης Σάβας λέγων· ὅτι ὅτε
» ἤμην ἐν τῷ κοινοβίῳ μετὰ τὴν τοῦ
» μακαρίτου Θεοκτίστου κοίμησιν,
» ἀνέβην μετὰ τοῦ ἀββᾶ Λογγίνου τοῦ
» ἡγουμένου ἡμῶν πρὸς τὸν μέγαν Εὐ-
» θύμιον κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα, διὰ
» τὸ προπέμψαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν παν-
» έρημον, καὶ πρόθυμόν με θεωρή-
» σας ἔλαβε κἀμὲ μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ
» ποιήσαντες εἰς τὸν Ρουβᾶν ἡμέρας
» τινὰς μετὰ τῶν περὶ Μαρτύριον καὶ
» Ἠλίαν· ὄντος αὐτόθι σὺν ἡμῖν καὶ
» τοῦ ἐν ἁγίοις Γερασίμου· λαβὼν
» ἐμὲ καὶ τὸν μακαρίτην Δομετιανὸν ὁ
» μέγας Εὐθύμιος ἀνεχώρει ἐπὶ τὴν
» ἐνδοτέραν ἔρημον, καὶ ἐν τῷ ταύ-

ubi ad feſtum Palmarum juxta ſancti Patris noſtri Euthymii inſtitutum Solitarius agebat. Denique in eodem Monaſterio mortuus & ſepultus eſt ſanctæ Quadrageſimæ tempore, natus annos octoginta, ſignisque conſpicuus. Ceterùm, ingenio valde præſtanti erat, literiſque mirificè deditus, ut etiam Latinâ, Græcâ & Syrâ linguâ rectè loqui & ſcribere didicerit. Et hæc quidem de Magni Euthymii diſcipulis hîc dicta ſint. Jam ad ipſum Patrem noſtrum redeo.

Abbas Joannes Epiſcopus & Solitarius, & Abbas Thalelæus Preſbyter mihi hæc narravere: Cùm aliquando «
in ſumma eſſemus ſolitudine, «
aiebant, nobis B. M. Sabas «
hæc referebat: Cùm poſt B. M. «
Theoctiſti obitum in Cœ- «
nobio eſſem, Januario menſe «
ad Magnum Euthymium cum «
Abbate Longino noſtro Præ- «
fecto aſcendi, ut illum in «
ſummam ſolitudinem dedu- «
ceremus, qui cùm me prom- «
tum vidiſſet, ſecum accepit. «
Poſt aliquot autem dies in «
Ruba cum Martyrio & Elia «
actos, (hîc quoque nobiſ- «
cum aderat Sanctus Geraſi- «
mus) me & B. M. Dometia- «
no aſſumtis, in interiorem ſo- «
litudinem receſſit, quam dum «
percurrimus, venimus in lo- «

Digitized by Google

„ ca humore carentia, radicibus
„ melagriorum cibo utentes.
„ Ego verò modi in eremo vi-
„ vendi adhuc inexpertus, ve-
„ hementer adeo ſitivi, ut præ
„ multa ſiti ultra progredi non
„ poſſem. Converſus autem
„ Magnus Euthymius cùm me
„ deficientem cerneret, miſera-
„ tione motus eſt, ſeque à no-
„ bis quaſi lapidis jactu remo-
„ vens, in faciem cecidit, &
„ Deum his verbis oravit: Do-
„ mine, Deus virtutum, da a-
„ quam in terra ſitiente, quæ
„ ſitienti Fratri ſolatium affe-
„ rat. Poſt eam orationem ac-
„ cepto parvo ſarculo quod fe-
„ rebamus, radices melagriorum
„ evellendi causâ, paulùm fo-
„ dit. Ut ergo aqua apparuit,
„ me vocavit, eamque mihi
„ oſtendit, quâ ego potus, cùm
„ ad me rediiſſem, Deum talia
„ miracula per Sanctos ſuos pa-
„ trantem glorificavi.

Præter alia quæ Magnus Euthymius conſecutus eſt, hoc à Deo eſt donatus, ut ſui obitus diem prænoſceret, quidque ſuo loco eventurum erat. Itaque nec ego gravabor Patrum de illius obitu narrationes apertè exponere. Octava die ſanctorum Theophaniorum, quâ maximè ſolebat in ſummam ſolitudinem exire, cùm & ii qui illum deducturi, & qui cum illo exituri convenerant, (è quibus Martyrius & Elias erant)

τὴν ἡμᾶς διέρχεσθαι, ἤλθομεν εἰς «
ἀνύδρους τόπους ἐκ ῥιζῶν μελαγρίων «
διαιτώμενοι. ἐγὼ δὲ ἔτι ἄπειρος ὢν «
τῆς ἐν ἐρήμῳ διαγωγῆς, ἐδίψησα «
λίαν, ὥστε ἐκ τῆς πολλῆς δίψης «
μηκέτι με δύνασθαι βαδίζειν. στρα- «
φεὶς δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος καὶ θεω- «
ρήσας με ἐκλιπόντα, ἐσπλαγχνίσθη, «
καὶ διαχωρίσας ἑαυτὸν ἀφ' ἡμῶν «
ὡσεὶ λίθου βολὴν, ἔπεσεν ἐπὶ «
πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ, καὶ «
λέγων· κύριε, ὁ Θεὸς τῶν δυνά- «
μεων, δὸς ὕδωρ ἐν γῇ διψώσῃ τὴν «
δίψαν τοῦ ἀδελφοῦ παραμυθού- «
μενον. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λαβὼν «
τὸ μικρὸν σκαλίδιον, ὃ ἐπεφερόμεθα «
διὰ τὰς τῶν μελαγρίων ῥίζας, ἔβα- «
λε μικρὸν ὀρύσσειν. ὡς οὖν ἐφάνη «
ὕδωρ, καλεῖ με καὶ δείκνυσί μοι αὐ- «
τὸ, καὶ πιὼν καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν ἐ- «
δόξασα τὸν Θεὸν τὸν τοιαῦτα θαυ- «
ματουργοῦντα διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. «

Πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς ἐκτήσατο ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ τοῦτο ἐδωρήθη αὐτῷ τὸ προγνῶναι τήν τε τῆς κοιμήσεως ἡμέραν, καὶ τὸ τί μέλλει συμβαίνειν τῷ ἑαυτοῦ τόπῳ. ἐγὼ οὖν οὐκ ὀκνήσω καὶ τὰς περὶ τῆς αὐτοῦ κοιμήσεως τῶν πατέρων διηγήσεις ἐκθέσθαι σαφῶς. τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων Θεοφανίων, ἐν ᾗ μάλιστα ἔθος ἦν αὐτῷ ἐξιέναι ἐπὶ τὴν πανέρημον, συνελθόντες οἵ τε προπέμψαι αὐτὸν, καὶ οἱ ἐξελθεῖν μετ' αὐτοῦ προσδοκῶντες, ἐν οἷς ἦσαν οἱ περὶ Μαρ-

αὔριον καὶ Ηλίαν, θεασάμενοι ὅτι
οὐδὲ διετάξατο ἢ ἡτοιμάσατο, ὡς
» ἦν αὐτῷ ἔθος, εἶπον αὐτῷ· οὐκ
» ἐξέρχεσαι αὔριον, τίμιε πάτερ; ὁ
» δὲ ἅγιος ἀπεκρίθη λέγων· μένω τὴν
» ἑβδομάδα ταύτην, καὶ τῷ σαββά-
» τῳ ἀπὸ νυκτῶν ἐξέρχομαι· προ-
μηνύων τὴν αὐτοῦ τελευτήν. τῇ
δὲ τρίτῃ ἐκέλευσε παννυχίδα γενέ-
σθαι τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡ-
μῶν Ἀντωνίου, ἐν ᾗ ἀγρυπνίᾳ λα-
βὼν τοὺς πρεσβυτέρους εἰς τὸ δια-
» κονικὸν λέγει αὐτοῖς· ἀπὸ τοῦ νῦν
» ἄλλην ἀγρυπνίαν οὐ ποιῶ μεθ' ὑμῶν
» ἐν τῷδε τῷ σαρκίῳ. προσκέκλη-
» ται γάρ με ὁ Θεός. τοίνυν ἐξελ-
» θόντες πέμψατέ μοι Δομετιανόν, καὶ
» συνάξατέ μοι τὸ πρωῒ πάντας
» τοὺς πατέρας. καὶ πάντων παρ' αὐ-
» τῷ συναχθέντων εἶπεν· ἀδελφοί
» μου ἀγαπητοί, ἐγὼ μὲν πορεύομαι
» τὴν ὁδὸν τῶν πατέρων μου. ὑμεῖς
» δὲ ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, ταύτας φυ-
» λάξατε τὰς ἐντολάς. ἀρχὴν καὶ τέ-
» λος πάσης ἀγαθοεργίας τὴν εἰλι-
» κρινῆ ἀγάπην διὰ παντὸς κτήσα-
» σθε, σύνδεσμον οὖσαν τῆς τελειότητος.
» ὥσπερ γὰρ οὐκ ἐνδέχεται βρωθῆναι
» ἄρτον ἄνευ ἁλός· οὕτως ἀμήχανον
» χωρὶς ἀγάπης ἀρετὴν κατορθῶ-
» σαι. πᾶσα γὰρ ἀρετὴ δι' ἀγάπης
» καὶ ταπεινοφροσύνης βεβαιοῦται πεί-
» ρᾳ καὶ χρόνῳ καὶ χάριτι. ἡ μέντοι
» ταπεινοφροσύνη ὑψοῖ· ἡ δὲ ἀγά-
» πη τοῦ ὕψους πεσεῖν οὐκ ἐᾷ, ἐπεί-
» περ ὁ μὲν ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψω-

animadverterent nihil illum,
ut ſolebat, præcipere vel
præparare, illi dixerunt: An «
non cras egrederis, honoran- «
de Pater? Quibus Sanctus, «
Per hanc, inquit, hebdoma- «
dam maneo, & Sabbato no- «
cte egrediar; nempe ſuum obi- «
tum prænuntiando. Tertia
autem die juſſit ſancti Patris
noſtri Antonii memoriæ vi-
gilias fieri: qua in vigilia
aſſumtis Preſbyteris in Dia-
conico, illis ait: Ab hoc tem- «
pore alias vigilias hac in car- «
ne vobiſcum non agam, nam «
me Deus vocavit. Exite igi- «
tur, & Dometianum ad me «
mittite: manè verò omnes «
Patres mihi congregate. Qui- «
bus omnibus apud ipſum col-
lectis, hunc ſermonem ha- «
buit: Fratres mei dilecti, ego «
quidem viam Patrum meo- «
rum ingredior. Vos verò ſi «
me amatis, hæc mandata cu- «
ſtodite. Principium & finem «
omnis boni operis ſinceram «
charitatem omnino compara- «
te, quæ eſt *vinculum perfe-* « Coloſſ. 3. 14.
ctionis. Ut enim ſine ſale pa- «
nis manducari non poteſt, «
ſic ſine caritate virtutem con- «
ſectari impoſſibile eſt. Siqui- «
dem omnis virtus per carita- «
tem & humilitatem, experien- «
tiâ, tempore & gratiâ firma- «
tur. Humilitas quidem exal- «
tat: caritas verò ab altitudi- «
ne cadere non ſinit. Nam *qui* « Luc. 18. 14.
ſe humiliat, exaltabitur. Cari- «
tas autem nunquam excidit. « 1. Cor. 13. 8.

Digitized by Google

» Major verò eſt caritas humi-
» litate. Nam propter ſuam in
» nos caritatem ſeipſum humi-
» liavit divinum Verbum ſe-
» cundùm nos factum. Quam-
» obrem illi indeſinenter ex vo-
» luntate confiteri, hymnoſque
» & gratiarum actiones referre
» debemus, maximè nos qui à
» ſecularibus & variis negotiis
» ſeparati vivimus, non ſolùm
» ob ea quæ cum illo inivimus
» pacta, verùm etiam ob vi-
» tam quam abſque diſtractio-
» ne ducimus, qui à mundana
» confuſione adeo liberi ſumus.
» Idcirco animæ puritatem,
» corporis caſtitatem, ſinceram-
» que caritatem omni diligen-
» tia illi offeramus.

His dictis, eos interroga-
» vit: Quem vultis Præfectum
» habere? Illi unanimi ſuffra-
gio Dometianum elegerunt.
Tum ait Magnus Euthymius:
» Id fieri non poteſt. Nam
» Dometianus poſt me hac in
» vita non ſupererit niſi ſe-
» ptem dies. Obſtupefacti au-
tem Patres quòd tanta cum
fiducia futura prænuntiaret,
Eliam quemdam Monaſterii
œconomum, genere Jerichun-
teum, Præfectum poſtulant.
Cui Magnus Euthymius co-
» ram omnibus ait: Ecce uni-
» verſi Patres te ſuum Patrem
» & Paſtorem elegerunt. At-
» tende igitur tibimet ipſi &
» univerſo gregi tuo. Id autem

θῆσε). ἡ δὲ ἀγάπη ὐδέποτε πί- «
πτει. μείζων δέ ἐστιν ἡ ἀγάπη τῆς «
ταπεινοφροσύνης. διὰ γὰρ τὴν πρὸς «
ἡμᾶς ἀγάπην ἐταπείνωσεν ἑαυ- «
τὸν ὁ θεῖος λόγος καθ' ἡμᾶς γε- «
γονώς. διὸ ὀφείλομεν ἀδιαλείπτως «
αὐτῷ ἐκ θελήματος ἐξομολογεῖ- «
σθαι καὶ ὕμνους ἀναπέμπειν καὶ εὐ- «
χαριστίας, μάλιστα ἡμεῖς οἱ πραγ- «
μάτων κεχωρισμένοι βιωτικῶν καὶ «
ποικίλων, οὐ μόνον διὰ τὰς πρὸς «
αὐτὸν συνθήκας· ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ «
αὐτῆς τῆς ἡμῶν ἀπερισπάστου ζωῆς, «
ὄντες τῆς κοσμικῆς ἐλευθερωθέντες «
συγχύσεως. διόπερ τὴν τῆς ψυχῆς «
καθαρότητα καὶ τὴν τοῦ σώματος «
ἁγνείαν καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἀγάπην «
πάσῃ σπουδῇ προσοίσωμεν αὐτῷ. «

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἠρώτα αὐτοὺς
λέγων· τίνα βούλεσθε ἔχειν ἡγού- «
μενον; οἱ δὲ συμφώνως ἐψηφίσαν- «
το Δομετιανόν. καὶ λέγει ὁ μέγας
Εὐθύμιος· τοῦτο οὐκ ἔστι δυνατόν. «
Δομετιανὸς γὰρ οὐ μένει μετ' ἐμὲ «
ἐν τῷδε τῷ βίῳ, εἰ μὴ ἡμέρας «
ἑπτά. καὶ ἐκπλαγέντες οἱ πατέ- «
ρες ὅτι οὕτως μετὰ παῤῥησίας τὰ
μέλλοντα προεμήνυε, Ἠλίαν τι-
νὰ οἰκονόμον τῆς καταμονῆς Ἱερι-
χουντινὸν τῷ γένει αἰτοῦνται ἡγού-
μενον. ὁ δὲ μέγας Εὐθύμιος λέγει
αὐτῷ ἐπὶ πάντων· ἰδοὺ πάντες οἱ «
πατέρες ἐψηφίσαντό σε πατέρα «
ἑαυτῶν καὶ ποιμένα. πρόσεχε τοί- «
νυν σεαυτῷ καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ «
σου. καὶ τοῦτο πρῶτον γίνωσκε, ὅτι «
διδάσκησεν

„ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς κοινόβιον ταύ-
„ την γενέσθαι τὴν λαύραν· καὶ τοῦτο
„ γίνεται οὐ μετὰ πολὺν χρόνον. καὶ διετάξατο ἐν ποίῳ τόπῳ οἰκοδομηθῆναι μέλλει τὸ κοινόβιον, καὶ περὶ τῆς τούτου συστάσεως καὶ ξενοδοχείας, καὶ τῆς εἰς τὸν τῆς ψαλμῳδίας κανόνα σπουδῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἀμελεῖν τῶν ἐν θλίψει ἀδελφῶν, τῶν μάλιστα ὑπὸ λογισμῶν βαρουμένων· ἀλλὰ διεγείρειν αὐτοὺς ἀεὶ καὶ νουθετεῖν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸν προβληθέντα ἡγούμενον. κηρύσ-
» σει δὲ τοῖς πᾶσι λέγων· ἀδελφοί
» μου ἀγαπητοί, τὴν πυλεῶνα τοῦ μέλ-
» λοντος κτίζεσθαι κοινοβίου μὴ κλεί-
» σητε ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου, καὶ τὴν
» εὐλογίαν χορηγήσει ὑμῖν ὁ Θεός.
» τὰς ἐντολάς μου ἀτρέπτους διαφυ-
» λάξατε. καὶ ἐὰν εὕρω παρρησίαν
» πρὸς τὸν Θεὸν, ταύτην πρώτην
» αἴτησιν αἰτοῦμαι παρ' αὐτοῦ, εἶναί με
» τῷ πνεύματι μεθ' ὑμῶν ἕως τοῦ
» αἰῶνος.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν ἅπαντας πλὴν Δομετιανοῦ. μείνας οὖν ἐν τῷ διακονικῷ τῇ νυκτὶ τοῦ σαββάτου ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν. λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ ἀγγελικὸν ἔχειν τὸ εἶδος. ἡ ἕξις ἄπλαστος, τὸ ἦθος πραΰτατον, ἡ δὲ φαινομένη τοῦ σώματος αὐτοῦ ὄψις στρογγυλοειδής τε ὑπῆρχε, καὶ φαιδρὰ, καὶ λευκή, καὶ εὐόμματος. ἦν δὲ καὶ ὑποκό-

primum ſcito Deo placuiſſe «
ut hæc Laura Cœnobium «
fiat, quod non multum poſt «
tempus futurum eſt. Deinde «
ſtatuit quo in loco ædificandum erat Cœnobium, ut & de ejuſdem conſtructione, de hoſpitalitate, de diligentia in pſalmodiæ canonem: neque afflictos Fratres negligi oportere, maximè quibus cogitationes negotium faceſſunt, ſed excitandos ſemper & admonendos eſſe. Et hæc quidem ad propoſitum Præfectum. Omnibus verò hæc locutus eſt: Fratres mei di- «
lecti, januam ædificandi Mo- «
naſterii nulli homini clauda- «
tis, vobiſque Deus benedi- «
ctionem impertiet. Præce- «
pta mea inviolata ſervate. «
Ceterùm, ſi fiduciam apud «
Deum nactus fuerim, id pri- «
mum ab illo petam ut ſpiritu «
vobiſcum ſim in ſeculum. «

Hæc cùm dixiſſet, omnes præter Dometianum dimiſit. Igitur cùm tres dies in Diaconico permanſiſſet, nocte Sabbati obdormivit, & appoſitus eſt ad Patres ſuos ſenex & plenus dierum. Porro dicitur fuiſſe ſpecie angelica, habitu ſimplici, moribus manſuetiſſimis. Exterior autem corporis facies rotunda erat, hilaris & alba, pulcriſque oculis. Staturâ brevis erat

atque omnino canus, magnáque barbâ & ad ventrem uſque protenſâ. Integra quoque erant omnia illius membra. Neque enim oculi vel dentes ullum detrimentum paſſi erant. Sed firmus & alacer obiit. Obitus autem ejus accidit vigeſimâ menſis Januarii, undecima Indictione, à creatione mundi, à quo Solis curſus temporis menſura eſſe incœpit, anno quinquies milleſimo nongenteſimo ſexageſimo quinto: à Dei Verbi ex Virgine humanæ naturæ aſſumtione, & ſecundùm carnem generatione, anno * quadringenteſimo ſexageſimo quinto, ſecundùm deſcripta tempora à ſanctis Patribus Hippolyto antiquo & Apoſtolis noto, Epiphanio Cypriota, & Herone Philoſopho & Confeſſore. Tempus verò illius in carne vitæ ſic ſe habet: ex revelatione natus & trimus factus, Deo conſecratus eſt initio Theodoſii Magni Imperatoris. Deinde cùm per omnes Eccleſiaſticos gradus tranſiiſſet, Jeroſolymam venit vigeſimo nono ſuæ ætatis anno. Sexaginta verò & ſeptem annis in ſolitudine peractis, quinto Leonis Imperatoris Conſulatu, ejuſdemque Imperii decimo ſexto anno, finem vivendi fecit.

* Era Chriſtiana communis an. 473.

λοξος τὴν ἡλικίαν καὶ ἐκπόλιος, ἔχων τὸν πώγωνα μέγαν φθάνοντα ἕως τῆς κοιλίας, καὶ ἀπηνῆ πάντα τὰ μέλη αὐτοῦ. οὔτε γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἢ οἱ ὀδόντες τὸ παράπαν ἐβλάβησαν. ἀλλὰ στερρός τε καὶ πρόθυμος ὢν ἐτελειώθη. ἡ δὲ τελείωσις αὐτοῦ γέγονε κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ιαννουαρίου μηνὸς τῆς ἑνδεκάτης ἰνδίκτου, ἀπὸ μὲν κτίσεως κόσμου ἀφ' οὗ περ χρόνον ἤρξατο τῇ τοῦ ἡλίου φορᾷ μετρεῖσθαι, ἔτους πέμπτου ἑξηκοστοῦ ἐννακοσιοστοῦ πεντακισχιλιοστοῦ· ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου ἐκ παρθένου ἐνανθρωπήσεως καὶ κατὰ σάρκα γεννήσεως, ἔτους πέμπτου ἑξηκοστοῦ τετρακοσιοστοῦ κατὰ τοὺς συγγραφέντας χρόνους ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων Ιππολύτου τοῦ παλαιοῦ καὶ γνωρίμου τῶν ἀποστόλων, καὶ Επιφανίου τοῦ Κυπριώτου, καὶ Ηρωνος τοῦ φιλοσόφου καὶ ὁμολογητοῦ. ὁ δὲ χρόνος τῆς αὐτοῦ ἐν σαρκὶ ζωῆς οὕτως ἐστίν. ἐξ ἀποκαλύψεως γεννηθεὶς, καὶ τριέτης γεγονὼς ἀφιερώθη τῷ Θεῷ ἐν ἀρχῇ τῆς Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου * βασιλέως, καὶ διελθὼν διὰ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν ἦλθεν εἰς Ιερουσόλυμα τῷ εἰκοστῷ ἐνάτῳ ἔτει τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας. καὶ ποιήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑξήκοντα ἔτη καὶ ἑπτὰ, ἐπὶ τῆς πέμπτης Λέοντος τοῦ βασιλέως ὑπατείας, τῷ ἑξκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

* forte βασιλείας.

Φήμη δὲ διαδραμοῦσα καθ' ὅλης τῆς περιχώρου συνήγαγεν ἄπειρον ὄχλον μοναχῶν τε καὶ λαϊκῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος παραλαβὼν πλῆθος κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν ὁμοῦ καὶ στρατιωτῶν, παρεγένετο εἰς τὴν λαύραν, μεθ' οὗ παρῆσαν Χρύσιππός τε καὶ Γαβριήλιος καὶ Φεῖδος ὁ διάκονος. [οἵ τε κατὰ τὰς ἐρήμους ἀναχωρηταὶ, καὶ αὐτοὶ πανταχόθεν συνήεσαν, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ θεῖος Γεράσιμος. ἐξέπληττε δὲ πάντας ἡ τῶν θαυμάτων συνέχεια. πλήθους οὖν ἀπείρου κομιδῇ συνδραμόντος, εἴργετο τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο σῶμα ταφῆς, ἤδη καὶ ἐνάτης ὥρας καταλαβούσης· ἕως οἱ στρατιῶται, κελευσθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, τὸ πλῆθος ἀπωθοῦσι. καὶ μόλις οὕτω γοῦν τοῖς θείοις πατράσιν ἡ πάροδος δίδοται, ὥστε τῷ ἀθλητικῷ ἐκείνῳ καὶ πολυπαθεῖ σώματι τὰ νομιζόμενα τελέσαι, καὶ μετὰ τῶν προσηκόντων ὕμνων αὐτὸ τῇ πολυτελεῖ τῷ καταθέσθαι σορῷ.

Hic in MS. aliquot folia deerant, quæ ex Metaphraſte ad narrationem perficiendam ſupplere placuit.

Πᾶσι μὲν οὖν τὸ πάθος τῆς Εὐθυμίου στερήσεως πολλῶν δακρύων αἴτιον ἦν. Μαρτυρίου δὲ καὶ Ἡλίου καὶ ἰσχυρότερον πολλῷ καθίκετο, καὶ σφοδρῶς ἔκλαιον. ἀλλ' ἐκείνους μὲν παρηγορήσας ὁ πατριάρχης διὰ Χρυσίππου τοῦ σταυροφύλακος, καὶ τὰ εἰκότα παρακαλέσας, πυκνότερον παραβάλλειν αὐτῷ προετρέψατο. Φεῖδον δὲ εἰς τὴν λαύραν

Fama autem illius obitûs per totam viciniam diſperſa infinitam Monachorum & Laïcorum turmam congregavit. Sanctiſſimus quoque Archiepiſcopus Anaſtaſius multitudine Clericorum & Laïcorum ſimul & militum aſſumta ad Lauram acceſſit, quîcum aderant Chryſippus, Gabrielius & Fidus Diaconus. [Illi quoque Anachoritæ, qui ſolitudines incolebant, undique accurrerunt, quorum unus etiam erat divinus Geraſimus. Omnes verò in admirationem rapiebat miraculorum frequentia. Immenſa igitur multitudine confluente, ſacrum illud corpus à ſepultura arcebatur, quamvis jam nona hora eſſet, donec milites Patriarchæ juſſu populum repellunt, & ſic vix tandem divinis Patribus tranſitus datur, ut athletico illi corpori plurimiſque laboribus perfuncto juſta peragerent, illudque cum hymnis convenientibus pretioſo in ſepulcro deponerent.

Ceterùm, Euthymii privatio multarum lacrymarum omnibus cauſa fuit: ceteris tamen acutiùs Martyrium & Heliam tetigit, ut etiam vehementer lacrymarentur. Sed illos Patriarcha per Chryſippum Staurophylacem conſolatus eſt, aptiſque verbis adhibitis, ut ſe crebriùs convenirent, eos hortatus eſt. Fido

Digitized by Google

autem Diacono in Laura relicto, eidem ædificii curam commiſit. Ipſe verò in ſanctam urbem reverſus artifices & materiam ad opus perficiendum miſit, ut beatæ illæ Euthymii reliquiæ in decenti & commodo loco deponerentur.

Dometianus verò Magni verè magnus & germanus diſcipulus, utpote qui illius vitæ imitator accuratiſſimus eſſet, & ſupra quinquaginta annos Sancto miniſtraſſet, è loco minimè diſceſſit, ſed ad ſextum uſque diem ab eo tempore ibidem permanſit, jam ampliùs vivere vel lucem aſpicere rem prorſus ſibi intolerabilem eſſe exiſtimans. Cùm autem ſeptimus dies adveniſſet, noctu illi hilari vultu apparuit beatus Euthymius: Veni, inquit, paratâ tibi gloriâ fruiturus. Siquidem communem & hîc vitam nobis eſſe conceſſit Deus. Hæc Dometianus, cùm ad Synaxim veniſſet, Fratribus nuntiavit, & ita in gaudio & ſpe futurorum bonorum vitam ipſe quoque dimiſit.

Porro Diaconus Fidus multis artificibus collectis, curâque non minimâ adhibitâ, ſpeluncam, quæ ab initio ſolitarium Euthymium habuit, ædem pulcherrimam & maximam effecit: cujus media parte thecæ magni Patris de-

τὸν διάκονον καταλελοιπὼς, ἐπισκήπτει αὐτῷ περὶ τῆς οἰκοδομῆς. καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐπανελθὼν, τεχνίτας πρὸς τὸ ἔργον, καὶ ὕλην ἐξαποστέλλει, ὥστε τὸ μακάριον ἐκεῖνο τοῦ Εὐθυμίου λείψανον ἐν εὖ ἔχοντι καὶ ἐπιτηδείῳ καταπεθῆναι τόπῳ.

Δομετιανὸς δὲ ὁ τοῦ μεγάλου μέγας ὄντως καὶ γνήσιος μαθητὴς, ἅτε δὴ καὶ τοῦ βίου μιμητὴς ἀκριβέστατος, ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα τῷ ἁγίῳ διακονησάμενος ἔτη, οὐκ ἀπέστη τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρέμεινε τῇ σορῷ, μέχρι λοιπὸν ἕκτης ἐξ ἐκείνου ἡμέρας. ὥσπερ οὐ βιωτὸν αὐτῷ τὸ λοιπὸν κρίνας, οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ φῶς ὁρᾷν ἀνεκτὸν ὅλως. διαγενομένης δὲ ἤδη τῆς ἑβδόμης, ἐπιφαίνεται αὐτῷ φαιδρὸς τὴν ὄψιν νυκτὸς ὁ Εὐθύμιος, δεῦρο, λέγων, ἀπολαύσων τῆς ἡτοιμασμένης σοι δόξης· ἰδοὺ γὰρ ἐχαρίσατο, φησὶν, ὁ Θεὸς κοινὴν ἡμῖν εἶναι καὶ τὴν ἐνταῦθα διαγωγήν. Ταῦτα ὁ Δομετιανὸς εἰς τὴν σύναξιν ἐλθὼν τοῖς ἀδελφοῖς ἀπαγγέλλει· καὶ οὕτως ἐν χαρᾷ καὶ αὐτὸς καὶ τῇ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι καταλείπει τὸν βίον.

Ο γε μὴν διάκονος Φεῖδος χεῖρα συχνὴν καὶ πολλὴν ὅτι συνεισενεγκὼν τὴν σπουδὴν, τὸ σπήλαιον, ὃ παρὰ τὴν ἀρχὴν ἡσυχάζοντα εἶχε τὸν Εὐθύμιον, εἰς οἶκον κάλλιστόν τε καὶ μέγιστον ἀπαρτίζει· οὗ τὸ μεσαίτατον τῇ θήκῃ τοῦ μεγάλου πατρὸς

Digitized by Google

ἀπονείμας, παρ' ἑκάτερα πρεσβυτέρων τε καὶ ἡγουμένων, καὶ λοιπῶν ὁσίων ἀνδρῶν φιλοπονεῖ θήκας. ἐπεὶ δὲ πάντα ἤδη ἀπήρτιστο, τὴν μέλλουσαν ἐπικεῖσθαι τῷ τάφῳ πλάκα, καὶ τὴν ἀργυρέαν χώνην, καὶ τὴν κιγκλίδα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὸν ναὸν οἶδε κοσμεῖν, ὁ πατριάρχης ἀπὸ Ἱεροσολύμων εὐθὺς ἀποστέλλει. ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος κάτεισι πρὸς τὴν λαύραν. καὶ τό τε ἅγιον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάκαρος ὑπὸ λαμπάσι καὶ ψαλμοῖς χερσὶν ἰδίαις πιστεύσας, πρὸς ὃν αὐτὸς ἐνεύργησε, μεταφέρει οἶκον, καὶ τῇ ἱερᾷ θήκῃ ἀσφαλῶς κατατίθεται· ὡς μηκέτι παρανοιγῆναί ποτε δύνασθαι, μηδέ τι μικρὸν ἐκεῖθεν ὑφαιρεθῆναι τοῦ ἀνδρὸς λείψανον. ἐπιθεὶς μέν τοι τὴν πλάκα, τὴν χώνην ἄνωθεν αὐτῆς ὡς πρὸς τῷ στήθει πήγνυσιν. ἡ δὲ παντοδαπαῖς ἐξ ἐκείνου, καὶ εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν τοῖς πιστῶς προσιοῦσι δωρεῖται τὴν χάρισιν. ὁ μὲν οὖν λαμπρῶς κατὰ τὴν ἑβδόμην Μαΐου τὴν τοῦ λειψάνου μετάθεσιν ἐργασάμενος, Μαρτύριον μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ἠλίαν παραλαβὼν, εἰς τὴν ἁγίαν καὶ αὖθις ἐπάνεισι πόλιν, καὶ πρεσβυτέρους αὐτοὺς χειροτονεῖ, καὶ τῷ τῆς ἁγίας ἀναστάσεως καταλέγει κλήρῳ. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Ὥρα δὲ λοιπὸν ἐκεῖνα διεξελθεῖν, ὅθεν εἰς κοινόβιον καὶ ὅπως ἡ Εὐθυμίου λαύρα μετεσκευάσθη. μικρὸν δὲ ἄνωθεν τὸν λόγον ἀναληπτέον

ſignata, utrinque Preſbyterorum, Præfectorum & aliorum ſanctorum Virorum thecas ſeu tumulos fabricari curavit. Omnibus autem jam perfectis, tabulam ſepulcro imponendam, argenteam urnam, cancellos aliaque ad templi ornatum pertinentia, Patriarcha ſtatim Jeroſolymis miſit. Deinde ad Lauram & ipſe acceſſit, ſanctumque illud beati Viri corpus cum luminibus & hymnis propriis manibus credens ad ædem quam nuper extruxerat, tranſtulit; & in ſacra theca ſecurè depoſuit, ut nunquam deinceps aperiri poſſet, neque vel minimæ inde ſancti Viri reliquiæ auferri. Tabula autem impoſita, urnam deſuper circa pectus defixit. Illa verò ab eo tempore ad hanc diem variis gratiis donatur illorum ergò qui cum fide ad eam accedunt. Cùm igitur tam ſplendidè ſeptima die Maii reliquiarum tranſlationem peregiſſet, Martyrium & Heliam ſecum in ſanctam urbem duxit, quos cùm Preſbyteros ordinaſſet, in ſanctæ Reſurrectionis Clerum cooptavit. Et hæc quidem ita ſe habent.

Jam verò tempus eſt ea perſequendi, unde & quomodo Euthymii Laura in Cœnobium mutata eſt. Neceſſe tamen eſt paulò altiùs

Digitized by Google

orationem repetere, ut ſic aperta fiat narratio. Anno primo ab Euthymii morte jam tranſacto, Leo magnus & Chriſti amans Imperator è vita migravit, Leone ſuo nepote admodum adhuc infante ſucceſſore relicto. Ei autem, cùm parum in Imperio vixiſſet, ſucceſſit Zeno pater, qui ipſe, cùm per inſidias Baſiliſcus quidam Imperium invaſiſſet, in Iſauriam fugit. Itaque Baſiliſcus Imperio potitus encyclicam ſive circularem epiſtolam contra divinam Chalcedonenſem Synodum ſcripſit, quâ epiſtolâ innixi ii, qui circa urbem ſanctam ſupererant Apoſchiſtæ, & Gerontio quodam in ſuum Archimandritam electo, multa adverſus Eccleſiam moliebantur, nec minora quæ priùs à Theodoſio perpetrata fuerant.

Quinto poſt hæc anno moritur Anaſtaſius Jeroſolymorum Patriarcha ineunte jam menſe Januario. Zeno verò è fuga reverſus, Baſiliſco, qui adhuc rerum potiebatur, victo Imperium, quod amiſerat, recuperavit. Sedi autem Jeroſolymitanæ ſucceſſit Martyrius, de quo ſuperiùs ſæpe mentionem feci. Is ad Zenonem Imperatorem & Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum de Apoſchiſtarum negotio, blaſphemia & fu-

ἀναλαβεῖν, ἵν' οὕτω σαφῆ ἔχουσαν ποιησώμεθα τὴν διήγησιν. ἔτους ἤδη πρώτου μετὰ τὴν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου τελευτὴν διαγεγονότος, Λέων ὁ μέγας καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς καταλύει τὸν βίον, Λέοντα τὸν οἰκεῖον ἔκγονον ἔτι κομιδῇ νήπιον ὄντα, διάδοχον τῆς βασιλείας καταλιπών. τὸν δὲ βραχύ τι ἐπιβιοῦντα τῇ βασιλείᾳ Ζήνων ὁ πατὴρ διαδέχεται. ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἐπιβουλῆς Βασιλίσκου τινὸς τοῖς βασιλείοις ἐπιπηδήσαντος, φεύγει πρὸς Ἰσαυρίαν. Βασιλίσκος δὲ τὴν ἀρχὴν κατασχὼν, ἐγκύκλιον κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι θείας συνόδου ποιεῖται. ᾧ δὴ καὶ τὸ περιλειφθὲν ἀνὰ τὴν ἁγίαν πόλιν τῶν Ἀποσχιστῶν μέρος ἐπερειδόμενοι, καὶ Γερόντιόν τινα εἰς ἀρχιμανδρίτην ἑαυτῶν προστησάμενοι, πολλὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας νεωτερίζουσι, καὶ οὐδὲν ἧττον τῶν ὑπὸ Θεοδοσίου πρότερον τολμηθέντων.

Πέμπτῳ δὲ μετὰ ταῦτα ἐνιαυτῷ θνήσκει μὲν Ἀναστάσιος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀρχομένου ἤδη μηνὸς Ἰανουαρίου. Ζήνων δὲ τῆς φυγῆς ἀναστρέψας χειροῦται μὲν τὸν Βασιλίσκον ἐγκρατῆ ἔτι τῆς βασιλείας ὑπάρχοντα, ἀνακτᾶται δὲ πάλιν τὴν ἀρχὴν ἣν ἀπέθετο. καὶ διαδέχεται τὸν θρόνον Μαρτύριος ὁ ἄνω μοι τοῦ λόγου πολλάκις μνημονευθείς. ὃς αὐτῷ τε τῷ βασιλεῖ Ζήνωνι καὶ Ἀκακίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως τὰ περὶ τῶν Ἀποσχιστῶν, καὶ τὸ

Digitized by Google

ἐκείνων βλασφημίας καὶ φαύλης αἱρέσεως ἐπιστέλλει· καὶ Φείδῳ τὰ γράμματα ἐγχειρίσας τῷ διακόνῳ, οὐκ ὀλίγα εἰπεῖν τῷ ἀνδρὶ καὶ διὰ γλώττης ἐντέλλεται.

Ὁ δὲ τὴν Ἰόππην καταλαβὼν, καὶ πλοίου τινὸς καταίροντος εἰς Κωρύκιον ἐπιβὰς, ἐπεὶ κατ' αὐτὸ ἤδη τὸ Παρθενικὸν ἐγένετο πέλαγος, χειμῶνι μεγάλῳ καὶ κλύδωνι συντυχὼν, μέσης νυκτὸς ὑφίσταται τὸ ναυάγιον. καταδυόμενος δὲ ἤδη, καὶ οὐδ' ὁπωσοῦν ἑαυτὸν ὑπερέχων τοῦ κλύδωνος, ἀλλ' οὕτως ὑπὸ μέσῳ πελάγει καὶ ἀσαφείᾳ νυκτὸς ἀπολλύμενος, ξύλῳ τινὶ ἐκ παραλόγου, μᾶλλον δὲ Θεοῦ δόντος, περιτυγχάνει· καὶ ἀπονηξάμενος ἐπὶ τούτου, καί τι μικρὸν ἐκ τηλικαύτης ἀνενεγκὼν συμφορᾶς, εἰς ὑπόμνησιν ἦλθε τοῦ θαυμαστοῦ Εὐθυμίου· καὶ αὐτίκα βοηθὸν ἐκεῖνον κατὰ τοῦ κινδύνου ἐκάλει, καὶ ἀμφοτέρας ὤρεγε χεῖρας αὐτῷ, καὶ τὸ ὄνομα τὸ ἐκείνου πολλάκις ἐπεβοᾶτο. οὕτως οὖν πονήρως αὐτῷ ἔχοντι ἐπιφαίνεταί ποθεν ὁ μέγας Εὐθύμιος διϊὼν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς κύμασιν ἀσφαλῶς ἐπιπορευόμενος. ἰδόντα δὲ ἀθρόον εἰς ἔκπληξιν ἐμβάλλει τὸν Φεῖδον, καὶ τῆς ἀγωνίας πάλιν διαθείς, καὶ τοῦ δέους αὐτὸν ἀπολῦσαι βουλόμενος, τῇ συνήθει ὡς εἶχε καὶ πρότερον ἐντεύξει· μὴ φόβου, ἐγώ εἰμι Εὐθύμιος ὁ τοῦ Θεοῦ

gienda hæreſi ſcripſit, ſuaſque litteras Fido Diacono tradidit, non pauca quoque ore dicenda mandans.

Ille autem cùm Joppen perveniſſet, & navem, quæ in Corycium proficiſcebatur, conſcendiſſet, ubi Parthenicum mare attigit, in gravem tempeſtatem incurrit, & media nocte naufragium paſſus eſt. Verùm cùm jam demergeretur, neque ullo modo ſeipſum ſupra fluctus ſuſtentare valeret, ſed ſic in medio mari & noctis tenebris periret, caſu, vel potiùs Deo dante, lignum aliquod conſequitur, cui innatans, & paululum ex tanta calamitate recreatus, mirabilis Euthymii recordatur, quem ſtatim adjutorem contra periculum advocans, ambas porrigebat manus, illiuſque nomen frequenter inclamabat. Itaque dum ita malè ſe haberet, ipſi alicunde apparet Magnus Euthymius per mare progrediens, mediiſque in fluctibus ſecurè inambulans; quem cùm repentè vidiſſet Fidus, ſtupore perculſus eſt. Verùm cùm eum ab anxietate & timore ſolvere vellet, familiari, ut ſolebat, voce ait: Ne timeas; ego ſum Euthymius Dei ſervus. Scito autem tuum illud iter Deo minimè gratum eſſe.

Digitized by Google

» Neque enim aliquid emolu-
» mentum matri Eccleſiarum
» afferet. Propterea tibi ad eum
» qui te miſit, revertendum eſt,
» eidemque meo nomine nun-
» tiabis, ne de Apoſchiſtarum
» diviſione ſollicitus ſit. Haud
» enim diu abhinc, ſed te Pon-
» tifice conjunctio futura eſt,
» hique qui Jeroſolymis ſunt
» ſub uno Paſtore, unus grex
» fiet. Te autem ad meam Lau-
» ram venire oportet, cellaſque
» Fratrum ab ipſis fundamen-
» tis diruere, & Cœnobium æ-
» dificare, ubi meum cœmete-
» rium conſtruxiſti. Nec enim
» Lauram, ſed Cœnobium eſſe
» Deo placet.

δοῦλος, ἔφη. γίνωσκε δὲ ὡς οὐκ «
ἀστεία σοι ἡ ὁδὸς αὕτη ἐνώπιον τοῦ «
Θεοῦ. οὐδὲ γὰρ ὄνησίν τινα οἴσει τῇ «
μητρὶ τῶν ἐκκλησιῶν. διὰ ταῦτα «
ἐπιστρέφειν σε δεῖ πρὸς τὸν ἀποστεί- «
λαντά σε, καὶ παρεγγυᾶν αὐτῷ παρ' «
ἐμοῦ μὴ μεριμνᾶν μηδὲν περὶ τῆς «
τῶν Ἀποσχιστῶν διαστάσεως. οὐκ εἰς «
μακρὰν γὰρ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σῆς ἱεραρ- «
χίας ἔσται ἡ ἕνωσις, καὶ μία ποίμνη «
πάντες οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ὑφ' «
ἑνὶ ποιμένι γενήσονται. σὲ δὲ πρὸς «
τὴν ἐμὴν ἀφικέσθαι λαύραν χρή· «
καὶ τὰ μὲν κελλία τῶν ἀδελφῶν ἐκ «
βάθρων αὐτῶν καθελεῖν, κοινό- «
βιον δὲ ἀνοικοδομῆσαι, ἐν ᾧ τὸ «
ἐμὸν ᾠκοδόμησας κοιμητήριον. οὐ- «
δὲ γὰρ λαύραν, ἀλλὰ κοινόβιον »
μᾶλλον εἶναι τῷ Θεῷ δοκεῖ. »

Hæc ille quidem Fido mandat, quem etiam ſuo pallio induit. Hic verò vera viſione, non ſomnio, protinus raptus haud diſſimili fortè modo quo olim Abacuc, ſic facilè & momento temporis in littore conſtituitur. Tunc perinde ac ſi è ſomno ſurrexiſſet, (ô divinam providentiam!) in ſancta civitate invenitur. Sic autem domi reſtitutus, divino illo Euthymii pallio, cujus ope pennis citiùs & ſecuriùs tam immenſum pelagus tranſvolaverat, depoſito, conſuetam veſtem induit. At illud (ſed attendendum, ſiquidem mi-

Ταῦτα ὁ μὲν ἐπισκήπτει τῷ Φείδῳ, καὶ τῷ παλλίῳ αὐτὸν τῷ ἑαυτοῦ περιβάλλει. ὁ δὲ ὕπαρ οὐκ ὄναρ παραχρῆμα ἀναρπασθεὶς οὐκ ἀνομοίως τάχα τῷ Ἀμβακοὺμ ῥᾷον οὕτω καὶ ἀκαρῆ τῷ αἰγιαλῷ δίδοται. καὶ οἷον τοῦ ὕπνου διαναστάς· ὢ θείας οἰκονομίας· ἐπὶ τῆς ἁγίας εὑρίσκεται πόλεως. οὕτω δὲ παραδόξως εἰς τὴν οἰκίαν ἀνασωθεὶς, ἀποτίθεται μὲν τὸ θεῖον ἐκεῖνο τοῦ Εὐθυμίου πάλλιον, ὃ πτεροῦ μᾶλλον πέλαγος διαπλεῦσαι τοσοῦτον ὀξύτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον αὐτὸν παρεσκεύασε, τὴν συνήθη δὲ στολὴν περιβάλλεται. ἐκεῖνο δέ· ἀλλὰ προσεκτέον, ἀκολουθεῖ γὰρ

τῷ

Digitized by Google

τῷ θαύματι θαῦμα συγγενὲς τοῖον καὶ παραπλήσιον· καθάπερ ὑπό τινος διαρπασθὲν χειρὸς, ἀφανὲς ἐκ τοῦ μέσου γίνεται. ἐπανελθὼν τοιγαροῦν εἰς ἑαυτὸν ὁ Φεῖδος, καὶ οἷα καταλάβοι αὐτὸν δεινὰ λογισάμενος, τὸν κλύδωνα, τὰς τρικυμίας, τὴν νύκτα, τὴν ἀπόγνωσιν, καὶ ὅσα τοῦ χειμῶνος τούτου κακά· ἔπειτα τὴν ἀθρόαν τῆς ἀμάχου ταύτης συμφορᾶς λύσιν, τὸν μέγαν Εὐθύμιον, καὶ ὅπως ἀπαγορεύσαντι ἤδη καὶ ἀποπνιγομένῳ δεινῶς ἐπιφαίνεται πεζεύων κατὰ κυμάτων, καὶ οἱονεὶ χεῖρα ὀρέγων τὴν ἱλαρὰν ἐκείνην καὶ ὄψιν ἀτεχνῶς καὶ φωνὴν, καὶ τὰ εἰρημένα ἐπισκήπτων αὐτῷ, καὶ τέλος τὸ παλλίον περιτεθεὶς, καὶ πέλαγος τοσοῦτον ὑπόπτερον ὥσπερ ἀτεχνῶς διαβιβάζων, καὶ τῷ οἴκῳ ἀνεπαισθήτως ἀποδιδοὺς τῷ οἰκείῳ. Ταῦτα λογισάμενος καθ' ἑαυτὸν ὁ Φεῖδος ἐκείνας ἀφῆκε μετ' ἐκπλήξεως τὰς φωνάς. νῦν οἶδα ὅτι γνήσιος Θεοῦ θεράπων ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ παρ' αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐξείλετό με τῆς συμφορᾶς.

Ἐξῆς δὲ καὶ τῇ μητρὶ διηγεῖτο ταῦτα. ἡ δὲ τὸ οὖς αὐτοῖς ἡδέως ὑπέχουσα· ἐφίλει γὰρ οὐ τὸν υἱὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν Θεόν· καὶ διὰ ταῦτα τοῦ σώζοντός τε καὶ τοῦ σωζομένου τῇ διηγήσει μάλιστα ἡδομένη, καί που καὶ δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν ἀποστάζουσα, ἐκπλῆσαι ἅπαντα

raculo miraculum cognatum & conſimile ſuccedit) tanquam manu aliqua abreptum è medio evanuit. Itaque ad ſe reverſus Fidus, & quænam in pericula inciderat animo revolvens, fluctus tumentes, noctem, deſperationem, & alia illius tempeſtatis mala, deinde ſubitam inexpugnabilis hujus calamitatis ſolutionem, Magnum Euthymium, & quomodo cùm jam defeſſus cederet, & graviter ſuffocaretur, ſibi ille viſus eſt per fluctus incedens, & veluti manum porrigens hilarem illum vultum & faciem planè & vocem, & ſibi ea, quæ dicta ſunt, mandans: poſtremò pallium ſibi imponens, ſeque per aërem veluti alis inſtructum per tantum mare tranſmittens, & propriæ domui ſine ſenſu reſtituens. Hæc, inquam, Fidus ſecum revolvens, cum ſtupore has voces emiſit: Nunc novi germanum Dei ſervum Magnum Euthymium ab illo miſſum, me hac calamitate liberaſſe.

Eadem quoque matri narravit. Illa verò iis aures libenter accommodans, (nam non tantùm filium, ſed etiam Deum amabat, ideoque & ſervantis & ſervati narratione maximè delectata) lacrymis etiam effuſis omnia

Digitized by Google

exequi filio conſuluit. Poſtea Fidus Patriarcham conveniens, illi etiam omnia enarravit. Ille verò rei tam mirabilis narratione obſtupefactus, Verè, inquit, magnus Propheta Dei eſt Magnus Euthymius, multaque & inexplicabili fiducia apud illum valet. Siquidem ea ipſa de ſua Laura nobis omnibus teſtibus prædixit jam jam in Chriſto conſummandus. His dictis, Fido Cœnobii ædificandi curam commiſit, eique illuc reditum dedit, pollicitus ſe omnibus viribus opus ſimul aggreſſurum.

Igitur Fidus multa operarum & artificum manu aſſumta cum uno è mechanicis in Lauram venit,] atque Cœnobium ædificavit, muriſque cinxit & munivit. Veterem Eccleſiam refectorium fecit, ſupra quod novam extruxit Eccleſiam. Validiſſimam quoque & pulcherrimam turrim intra Cœnobium condidit. Accidit autem in medio Cœnobii eſſe Cœmeterium. Verùm Cœnobii ſitum viſu gratum ob egregiam planitiem & Monachis ad exercitationem commodam, propter aëris optimam temperiem & mediocritatem, ſermone deſcribere conabor.

τῷ υἱῷ συνεβούλευεν. ἔπειτα μέντοι καὶ πρὸς τὸν πατριάρχην διαβὰς, ἀπήγγελλε καὶ αὐτῷ πάντα ὁ Φεῖδος. κἀκεῖνος ἄγαν καταπλαγεὶς τῷ παραλόγῳ τοῦ διηγήματος, ἦ μὲν προφήτης τοῦ Θεοῦ, εἶπεν, ὁ μέγας Εὐθύμιος, καὶ πολλὴ καὶ ἄφατος αὐτῷ πρὸς ἐκεῖνον ἡ παῤῥησία. τὰ γὰρ περὶ τῆς λαύρας καὶ ὑπὸ πᾶσιν ἡμῖν μάρτυσι προηγόρευσε μέλλων ἐν Χριστῷ τελειοῦσθαι. ταῦτα εἰπὼν ἐπιτρέπει τῷ Φείδῳ, καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ κοινοβίου οἰκοδομήν· καὶ τὴν ἐκεῖσε κάθοδον δίδωσιν αὐτῷ, ἐπαγγελλάμενος ἅμα καὶ ἑαυτὸν παντὶ σθένει τοῦ ἔργου συνεφαψόμενον.

Χεῖρα τοίνυν πολλὴν ὁ Φεῖδος ὑπηρετῶν τε καὶ οἰκοδόμων, καὶ τῶν μηχανικῶν ἕνα παραλαβὼν κάτεισιν εἰς τὴν λαύραν] καὶ ᾠκοδόμησε τὸ κοινόβιον, καὶ περιετείχισε καὶ ὠχύρωσεν αὐτό. καὶ τὴν μὲν παλαιὰν ἐκκλησίαν ἀριστήριον πεποίηκε, καὶ ὑπὲρ ἄνωθεν τὴν νέαν ᾠκοδόμησεν ἐκκλησίαν. ἔκτισε δὲ καὶ πύργον ἔνδον τοῦ κοινοβίου ὀχυρώτατον ἐν ταὐτῷ καὶ ὡραιότατον. συνέφθασε δὲ ἐν τῷ μέσῳ εἶναι τοῦ κοινοβίου τὸ κοιμητήριον. τὴν δὲ τοῦ κοινοβίου τοποθεσίαν καλὴν οὖσαν τοῦ ὁρᾶσθαι διὰ τὴν ἐνάρετον ὁμαλότητα, καὶ μοναχοῖς πρὸς ἄσκησιν ἐπιτηδείαν διὰ τὴν τῶν αὐτῆς ἀέρων εὐκρασίαν τε καὶ μεσότητα, διαγράψαι τῷ λόγῳ πειράσομαι.

Huc uſque Metaphraſtes.

Digitized by Google

Λόφος τοίνυν ἐστὶ σμικρότατος ἐξ ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως περιεχόμενος ὑπὸ δύο κοιλάδων τερπνοτάτων συνερχομένων κατὰ τὸ νότιον μέρος καὶ ἀλλήλαις ἑνουμένων. ἐπὶ μέντοι βόρειον μέρος πεδιάς ἐστι λίαν τερπνοτάτη ἐπὶ τρισὶ περί που ἡπλωμένη σταδίοις. τῆς δὲ πεδιάδος πρὸς βορρᾶν χείμαρρός ἐστι καταφερόμενος ἐξ αὐτῆς που τῆς ἀνατολικῆς ῥίζης τοῦ σεβασμίου βουνοῦ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναλήψεως. κατ' αὐτὴν δὲ τὴν πεδιάδα ὅ,τε πύργος ἐστήρικται, καὶ τὸ τοῦ κοινοβίου ἐκβάλλει θυρεῖον. καὶ ἔστιν ὁ τόπος ὅλος ἥμερος πάνυ καὶ θαυμάσιος μέσους, ὡς εἴρηται, λαχὼν ἀέρας. τῶν μὲν γὰρ ψυχροτέρων τόπων ὑπάρχει θερμότερος, τῶν δὲ καυματέρων ψυχρότερος. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν ὑγροτέρων τόπων ὑπάρχει ξηρότερος, καὶ τῶν πάνυ ξηροτέρων ὑγρότερος. πληρωθείσης δὲ τῆς τοῦ κοινοβίου οἰκοδομῆς τε καὶ κοσμήσεως ἐν μόνοις τρισὶν ἔτεσι, τῇ πολυχειρίᾳ καὶ σπουδῇ, ἐβούλοντο οἱ πατέρες κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μετετέθη τὸ τίμιον λείψανον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ καινῷ κατετέθη κοιμητηρίῳ, τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ κοινόβιον ἐγκαινίσαι. ἀλλὰ ἐστενοχωροῦντο ὕδωρ μὴ ἔχοντες. ὀλιγομβρείας γὰρ γινομένης κατ' αὐτὴν τὴν ἔρημον, ὁ λάκκος ὕδωρ οὐκ ἐδέξατο· καὶ τοῦ Μαΐου μηνὸς εἰσεληλυ-

Itaque collis eſt minimus, quem ex Oriente & Occidente circumcingunt duæ pulcherrimæ valles ſecundùm Meridionalem partem coeuntes, & invicem junctæ. Ad partem verò Borealem planities eſt quàm jucundiſſima tribus ferè ſtadiis explicata. Ejus ad Septentrionem torrens ex ipſa quodam modo Orientali radice venerandi collis ſanctæ Chriſti Dei noſtri Aſſumtionis delabitur. In ipſa etiam planitie ſita eſt turris quæ Cœnobii veſtibulum producit. Denique totus locus placidus omnino & admirabilis eſt, medium, ut dixi, aërem ſortitus. Siquidem locis frigidioribus calidior eſt, & calidioribus frigidior; humidioribus quoque ſiccior eſt, & omnino ſiccioribus humidior. Itaque Cœnobii ædificio & ornatu intra tres dumtaxat annos ob artificum multitudinem & diligentiam abſoluto, volebant Patres eodem die quo pretioſæ ſancti Patris noſtri reliquiæ tranſlatæ ſunt, & in novo Cœmeterio depoſitæ, Eccleſiam & Cœnobium dedicare. Verùm anguſtias patiebantur, eò quòd aquâ carerent. Nam cùm rara in hac ſolitudine pluvia decidiſſet, ciſterna aquam non acceperat; ideoque menſe Maio in-

Digitized by Google

eunte (hac eremo vix hyeme irrigata, ut norunt qui diuturnam experientiam fecere) meritò pluvia non ſperabatur.

Quapropter in anguſtias redacti Præfectus Elias & Diaconus Fidus Abbati Longino inferioris Monaſterii, & Abbati Paulo Martyrii Monaſterii Præfecto nuntiarunt, ut utriuſque Monaſterii jumenta mitterent, quò ſcilicet cum noſtri Monaſterii jumentis aquam ex Pharan transferrent. Ad exeundum autem noctu à pulſatione parabantur. Verùm nocte illa Magnus Euthymius B. M. Eliæ apparet, dicens: Quid hodie agunt jumenta? Qui cùm reſpondiſſet: Eò quòd aquâ careamus, in Pharan abeunt; cum his verbis reprehendit: Ut quid negligentes Deum non oraſtis, modicæ fidei? An non valet manus Domini aquam vobis præbere; Deus, inquam, qui ex prærupta rupe populo diffidenti & contradicenti & ſitienti aquam eduxit? Qui Sampſoni ex aſini maxilla aquam emiſit, vobis indigentibus non dabit? Etiam, inquam, vobis dabit, ſi cum fide ab illo poſtulaveritis. Ne itaque jumenta ad aquam mittite: ſed veſtram ſollicitudinem in Deum projicite; atque hodie ante horam ter-

Pſal. 54. 23.

θότος (τῆς αὐτῆς ἐρήμου μόλις τῷ χειμῶνι βρεχομένης, ὡς ἴσασιν οἱ πολυχρόνιον πεῖραν αὐτοῖς ἐσχηκότες) εἰκότως βροχὴ οὐ προσεδοκᾶτο.

Διὸ ἐν ἀπορίᾳ γεγονότες οἱ περὶ τὸν ἡγούμενον Ἠλίαν καὶ τὸν διάκονον Φεῖδον ἐδήλωσαν τῷ τε ἀββᾷ Λογγίνῳ τῆς κάτω μονῆς, καὶ τῷ ἀββᾷ Παύλῳ ἡγουμένῳ ὄντι τῆς Μαρτυρίου μονῆς, ἀποστεῖλαι τὰ ἄλογα τῶν ἀμφοτέρων μοναστηρίων, ὅπως μετὰ τῶν ἀλόγων τῆς ἡμετέρας μονῆς μετακομίσωσιν ὕδωρ ἀπὸ Φαράν, καὶ ἡτοιμάζοντο τῇ νυκτὶ ἐξιέναι ἀπὸ τοῦ κρούσματος. ἐν ᾗ νυκτὶ φαίνεται ὁ μέγας Εὐθύμιος τῷ μακαρίτῃ Ἠλίᾳ λέγων· τί ποιοῦσι τὰ ἄλογα σήμερον; καὶ εἰπόντι αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἡμᾶς ὕδωρ εἰς Φαρὰν ὑπάγουσιν, ἐπετίμησε λέγων· καὶ διὰ τί ὀκνήσαντες οὐκ ἐδεήθητε τοῦ Θεοῦ ὀλιγόπιστοι; μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου δοῦναι ὑμῖν ὕδωρ ὁ ἐκ τῆς ἀκροτόμου πέτρας ἐξαγαγὼν ὕδωρ Θεὸς λαῷ ἀπειθοῦντι καὶ ἀντιλέγοντι καὶ διψῶντι· τῷ Σαμψὼν ἀπὸ σιαγόνος ὄνου ἀναβλύσας ὕδωρ οὐ δώσει καὶ ὑμῖν χρῄζουσι; ναί, λέγω, ὑμῖν δώσει ἐὰν μετὰ πίστεως αἰτήσητε αὐτόν. μὴ τοίνυν τὰ ἄλογα ἐπὶ τὸ ὕδωρ πέμψητε· ἀλλ᾽ ἐπιρρίψατε ἐπὶ τὸν Θεὸν τὴν μέριμναν ὑμῶν· καὶ σήμερον πρὸ ὥρας τρίτης * γε-

forte γεμίσεται.

» μουῦ ται ὑμῶν οἱ δύο μεγάλοι λάκ-
» κοι.

Ἀναστὰς οὖν καὶ διηγησάμενος τὸ ὅραμα τῷ τε μακαρίτῃ Φείδῳ, καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς, ἀπέστειλε τὰ ἄλογα εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. ὅτε οὖν ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν, ἀνέβη νέφος, καὶ ἐξεχύθη ὄμβρος πολὺς κύκλῳ τοῦ μοναστηρίου καὶ μόνον· καὶ πρὸ ὥρας τρίτης ἐγεμίσθησαν οἱ δύο μεγάλοι λάκκοι, καὶ εὐθὺς ἐπαύσατο ἡ βροχή.

Ὁ τοίνυν ἀρχιεπίσκοπος Μαρτύριος γνοὺς τὸ γενόμενον θαῦμα, μετὰ πολλῆς δαψιλείας παραγέγονεν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ μοναστηρίου, καὶ γέγονεν ἡ ἀγρυπνία μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας, καὶ ποιοῦντες τὴν σύναξιν κατέθεντο ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον λείψανα ἁγίων καὶ καλλινίκων μαρτύρων Ταράχου, Πρόβου καὶ Ἀνδρονίκου, [ἑβδόμην τότε τοῦ Μαΐου ἐπέχοντος, ὃς ἤδη δωδέκατος μετὰ τὴν Εὐθυμίου τελευτὴν ἐνιαυτὸς παρῆν. χρόνου δέ τινος διελθόντος καὶ ὁ διάκονος Φεῖδος τῆς πόλεως Δώρον οὕτω καλουμένης τὴν ἐπισκοπὴν ἐγχειρίζεται].

Hic iterum aliquot folia in MS. deerant, quæ è Metaphraſte ſupplere viſum eſt, quantum opus erat ad ſenſum perficiendum, aliis vero omiſſis.

Ξενικός τις ἀποδημητὴς ἐπιξενωθεὶς τῷ μοναστηρίῳ καὶ παραβαλὼν χάριν προσευχῆς τῷ ναῷ, τά τε ἐν αὐτῷ πάντα τεθεαμένος, μέσων νυκτῶν ἐπὶ τὸν τοῦ ἁγίου τάφον παραδὺς, τὴν ἐφεστηκυῖαν αὐτῷ χώνην ἀργυρᾶν οὖσαν χερσὶν

tiam ambæ veſtræ magnæ «
ciſternæ implebuntur. «

Itaque ſurgens, & viſione beatæ memoriæ Fido, omnibuſque aliis relatâ, jumenta in propria loca dimiſit. Orto autem Sole nubes aſcendit, multuſque imber circum Monaſterium tantùm effuſus eſt, & ante horam tertiam duæ magnæ ciſternæ refertæ ſunt; ſtatimque pluvia ceſſavit.

Hoc miraculo cognito Archiepiſcopus Martyrius multa cum magnificentia in dedicationem Monaſterii advenit, celebrataque eſt vigilia cum inſigni luminum apparatu, & ſynaxim agentes, ſub altare depoſuerunt reliquias ſanctorum & egregiorum victorum Martyrum Tarachi, Probi & Andronici, [ſeptima die menſis Maii. Erat verò jam annus duodecimus ab Euthymii obitu. Poſt aliquod autem tempus, Diaconus Fidus civitatis, quæ Dora vocatur, Epiſcopatum ſuſcepit.

Peregrinus quidam in Monaſterii hoſpitio exceptus, cùm orandi causâ ad templum acceſſiſſet, & omnia circunſpexiſſet; media nocte ſancti Viri ſepulcrum ſubiit, urnamque argenteam ei impo-

ſitam, non illotis tantùm, ut aiunt, manibus, ſed planè profanis furatus eſt, clamque noctu exivit. Nemo autem eorum, qui in Monaſterio erant, fraudem deprehendit: ſed omnibus factum occultum fuit. Manè verò Procopius januæ præfectus, qui antea inſignem curationem à ſancto Viro obtinuerat, paulò extra atrium progreſſus, peregrinum (ô miraculum!) quodammodo ante Monaſterium, inſtar columnæ, affixum reperit. Ille ergo anxius neſciúſve quid ageret, janitori arcanum aperit, à quo in Monaſterium introductus, teſtibus omnibus Fratribus, miraculum expoſuit. Rem autem novam & penè incredibilem referebat. Namque dicebat ſe, circiter mediam noctem, argenteam illam reliquiarum urnam abſtuliſſe, ſtatimque cùm Monaſterii armentis egreſſum, reliquum noctis tempus ſtrenuo & celeri admodum pede ſtadia non minùs triginta] confeciſſe, Monaſteriique fines, quamvis valde defatigatum, egredi non potuiſſe. Nos verò urnâ acceptâ, virtutem & clementiam ſigniferi Patris noſtri admirati ſumus: [illegible]umque viatico, utpote pauperem, inſtructum dimiſimus.

οὐκ ἀνίπτοις, τὸ τοῦ λόγου, μόνον, ἀλλὰ καὶ βεβήλοις ἀτεχνῶς ὑφαιρεῖται, καὶ νυκτερινῇ ἐξόδῳ καὶ ἀθεάτῳ κλέπτει τὴν ἀναχώρησιν. τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ πάντων ἐφώρασε τὸν δόλον οὐδεὶς, ἀλλ' ἦν ἄδηλον αὐτοῖς τὸ γεγενημένον. ἕωθεν δὲ ὁ τῷ πυλῶνι ἐφεστὼς Προκόπιος, ὃς καὶ μεγάλης ἔτυχε παρὰ τῷ ἁγίῳ πρότερον ἀπολαύσας τῆς θεραπείας, μικρὰ τῆς εἰσόδου προελθὼν εὑρίσκει τὸν ξενικόν· ὢ τοῦ θαύματος· τρόπον τινὰ πρὸ τοῦ μοναστηρίου ἐστηλωμένον. ἀμηχανῶν τοίνυν ἐκεῖνος καὶ οὐκ ἔχων ὅ, τι καὶ δράσειεν, ἐκκαλύπτει τῷ θυρωρῷ τὸ ἀπόρρητον. καὶ ὃς εἰσάγει μὲν αὐτὸν εἰς τὸ μοναστήριον· παρασκευάζει δὲ τὰ τοῦ θαύματος ὑπὸ πᾶσι μάρτυσι τοῖς ἀδελφοῖς ἐξομολογήσασθαι. καί τι καινὸν καὶ ἄπιστον μικροῦ διηγεῖτο. ἔλεγε γὰρ ὡς ἀποσυλήσειε μὲν ἤδη περὶ μέσας νύκτας τὴν ἀργυρᾶν ἐκείνην τοῦ λειψάνου χώνην· εὐθὺς δὲ τοῖς τοῦ μοναστηρίου συνεξέλθοι ἀλόγοις· καὶ τὸ ἑξῆς τῆς νυκτὸς ἄγαν εὐψύχῳ καὶ ὀξεῖ τῷ ποδὶ σταδίους οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντα] πατήσας, καὶ ἱκανῶς συγκλασθεὶς τὰ μεθόρια τοῦ μοναστηρίου οὐκ ἴσχυσε παρελθεῖν. ἡμεῖς δὲ τὴν χώνην λαβόντες, τὴν μὲν δύναμίν τε καὶ ἀνεξικακίαν τοῦ σημειοφόρου πατρὸς ἡμῶν ἐθαυμάσαμεν. τὸν δὲ ἄνδρα ἐφοδιάσαντες ἐνδεῆ ὄντα ἀπελύσαμεν.

> *Huc uſque Metaphraſtes.*

Ταῦτα ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἀναλεξάμενος ἀνεγραψάμην, ἅπερ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἑώρακα, συνάψας αὐτὰ τοῖς ἐξ ἀκοῆς ἀναγραφεῖσι περὶ τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ πατρὸς ἡμῶν, πρὸς τὸ γνῶναι τούς τε ἐντυγχάνοντας καὶ τὴν ὁσιότητα σὴν τὴν παρεδρευούσης τῇ Εὐθυμίου θήκῃ θείας χάριτος τὴν δύναμιν, καὶ ἀναλογίσασθαι ὅπερ μαρτυρεῖ τῇ λαμπρότητι τῆς ἐκείνου ἐν σαρκὶ πολιτείας τὰ μετὰ τὴν αὐτοῦ κοίμησιν ἐνεργούμενα θαύματα. οὐ μόνον γὰρ ἡνίκα ἐν σαρκὶ ὑπῆρχεν, ἐθαυματούργει ἐν τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν, ὅτε τοῖς ἀγγέλοις ἀνεμίχθη, μεγάλας ἐν ἡμῖν * ἐργάζεσθαι θαυματουργίας. καὶ ἐν ἀμείνονι λήξει ὑπάρχων οὐκ ἀπέστη ἡμῶν· ἀλλὰ μετὰ μείζονος βοηθείας κήδεταί τε καὶ ἐπιμελεῖται.

* Lege ἐργάζεται.

Ὅθεν κἀγὼ ὁ ἀνάξιος αὐτοῦ δοῦλος πλειστάκις παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθεὶς ψυχικῶς τε καὶ σωματικῶς, καὶ βλέπων τὰς ἐκ τῆς θήκης αὐτοῦ ἀναβλυζούσας εὐεργεσίας, κατὰ διάνοιαν ἐκπληττόμενος ἐλογιζόμην ὅτι ἄρα πῶς παρελθὼν τὸν ἀνθρώπινον τοῦτον βίον, καὶ ἐν πᾶσιν εὐαρεστήσας τῷ Θεῷ κατορθώμασιν ὁ ἅγιος οὗτος Εὐθύμιος τοιαύτης τετύχηκε χάριτος. ἐντεῦθεν δὲ θερμοτάτη μοι ἐπῆλθεν ἐπιθυμία τὴν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ πολιτείαν καὶ διαγωγὴν καταμα-

Hæc pauca è multis collecta deſcripſi, ea quæ oculis vidi, cum his connectendo, quæ ex auditu retuli de vivendi ratione quam in carne ſectatus eſt Pater noſter, ut norint cùm Lectores, tum veſtra Sanctitas, quæ divinæ gratiæ virtus Euthymii thecæ inſideat: & reputent vitæ quam in carne vixit claritati teſtimonium præbere miracula, quæ poſt ejus obitum patrantur. Nec enim tunc ſolùm cùm in carne degeret, miracula apud homines edidit: verùm etiam poſt ſuum obitum Angelis ſociatus magna in nobis producit miracula. Neque cùm in meliore quiete verſatur, à nobis diſceſſit: ſed nos majori auxilio fovet & curat.

Hinc ego ipſe indignus ejus ſervus plurimis ab eo cùm ſecundùm animam tum ſecundùm corpus acceptis beneficiis, cùm cernerem bona quæ ex illius theca ſcaturiunt, mente attonita cogitabam quanam ratione hanc humanam vitam decurrens, & quibuſnam rectè geſtis Deo placens, hic Sanctus Euthymius hujuſmodi gratiam conſecutus eſſet. Inde ardentiſſimum mihi ſubiit deſiderium ejus in carne vivendi inſtitutum & formam diſcendi & deſcri-

Digitized by Google

bendi. Ea re Deiferos antiquiſſimoſque hujus ſolitudinis Patres diligenter interrogavi, qui nempe ea quæ Magnum Euthymium ſpectant, accuratè auditu didicerant, & celeberrimi Sabæ coætanei & commilitones fuerant. Quæcumque autem à ſingulis potui diſcere & colligere, non tantùm Magni Euthymii mirifica facta & vitæ geſta, ſed etiam quæ ad Sancti Sabæ vivendi normam & rationem attinebant, ea diverſis in chartis, inordinatis & confuſis narrationibus deſcripſi.

Paulò pòſt verò œcumenica ſancta quinta Synodo Conſtantinopoli convocata, Origeniſque & Neſtorii dogmatis ab illa anathematizatis, cùm illi qui nuper novam Lauram incolebant, Origenis hæreſim propugnarent, à communione Catholica defecerunt, & à nova Laura ejecti ſunt, in quam Orthodoxi Patres, illis recedentibus, è Laura beati Sabæ & aliis ſanctis atque irreprehenſæ doctrinæ Monaſteriis introducti ſunt. Tunc ſententiâ & curâ divini Joannis Epiſcopi & Solitarii, è Cœnobio diſcedens, novam Lauram in-

θεῖν καὶ ἀναγράψασθαι. καὶ διερευνῶν ἐπιμελῶς τοὺς κατὰ τὴν ἔρημον ταύτην θεοφόρους τε καὶ ἀρχαιοτάτους πατέρας, τὰ περὶ Εὐθυμίου μὲν τοῦ μεγάλου ἀκριβῶς ἀκοῇ μεμαθηκότας, τοῦ δὲ πανευφήμου Σάβα συγχρόνους τε καὶ συναγωνιστὰς γεγονότας. καὶ ὅσα παρ' ἑκάστου τούτων μαθεῖν καὶ ἀναλέξασθαι * ἴσχυσαν, οὐ μόνον τὰ Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου τεθαυματουργημένα τε καὶ πεπολιτευμένα· ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐν ἁγίοις Σάβα πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς ἀναμεμιγμένα ἐν διαφόροις χάρταις ἀνεγραψάμην ἀτάκτοις τισὶ, καὶ συγκεχυμένοις διηγήμασιν.

* γρ. ἴσχυσα.

Ὀλίγου δέ τινος χρόνου διελθόντος καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθείσης, καὶ τῶν Ὠριγένους καὶ Νεστορίου δογμάτων ὑπ' αὐτῆς ἀναθεματισθέντων· οἱ πρὶν οἰκοῦντες τὴν νέαν λαύραν τῶν τῆς Ὠριγένους αἱρέσεως ἀντιλαμβανόμενοι τῆς τε καθολικῆς κοινωνίας ἀπέστησαν, καὶ τῆς νέας λαύρας ἐδιώχθησαν, ἐν ᾗ νέᾳ λαύρᾳ ὀρθόδοξοι πατέρες ἐκείνων ἀναχωρησάντων κατῳκίσθησαν ἔκ τε τῆς λαύρας τοῦ μακαρίου Σάβα, καὶ ἑτέρων εὐαγῶν καὶ ἀνεπιλήπτων μοναστηρίων. τότε δὴ γνώμῃ καὶ ἐπιτροπῇ τοῦ θεσπεσίου Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἡσυχαστοῦ ἀποστὰς, τοῦ κοινοβίου τὴν νέαν ᾤκησα λαύραν

Digitized by Google

λαύραν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς περὶ Εὐθυμίου καὶ Σάβα ἐγγεγραμμένους χάρτας, καὶ κελευσθεὶς παρὰ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος μαθούσης περὶ τῶν εἰρημένων χαρτῶν, τὰ τούτοις ἐμφερόμενα κεφάλαια ἁρμοδίως συντάξαι μετὰ τῆς ἐνδεχομένης φράσεώς τε καὶ συντάξεως, καὶ ταῦτα αὐτῇ ἀποστεῖλαι· ἔμεινα περί που δύο χρόνους ἐν ταύτῃ ἡσυχάζων τῇ νέᾳ λαύρᾳ, καὶ τῆς εἰς τοὺς χάρτας ἀδολεσχίας μὴ ἀφιστάμενος, καὶ ἀρχὴν τῆς συντάξεως ἠπόρουν ποιήσασθαι, καὶ ὡς ἰδιώτης, καὶ μηδ' ὅλως ἀχθεὶς διὰ παιδείας τῆς ἔξωθεν, καὶ ὡς ἄπειρος τῶν θείων λογίων, καὶ βραδύγλωσσος.

Ἀλλ' ὁ τῶν θαυμασίων Θεὸς ὁ πᾶσάν τε γλῶσσαν ἐμπήξας, καὶ τοῖς ἀπόροις πόρον διδοὺς, καὶ τὰ δυσχερῆ τῶν πραγμάτων ἐξομαλίζων, καὶ τὰς μογιλάλων γλώσσας τρανὰς ἐργαζόμενος, παράδοξόν τι πεποίηκε καὶ ἐπὶ τῇ ἐμῇ ταπεινώσει, δι' Εὐθυμίου καὶ Σάβα τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἐμοῦ ἐξ ἀπορίας λόγων τε καὶ φράσεων ἤδη, καὶ καταλιπεῖν τοὺς χάρτας διενθυμηθέντος· πλὴν προσευχῇ καὶ δεήσει θερμοτάτῃ χρωμένου. ἐν μιᾷ γὰρ τῶν ἡμερῶν ἐπὶ τῆς συνήθους καθέδρας καθεσῶτί μοι, καὶ τοὺς χάρτας μετὰ χεῖρας ἔχοντι, περὶ δευτέραν ὥραν τῆς ἡμέρας ἐπιφαίνονταί μοι ὕπνῳ κατασχεθέντι οἱ

colui, mecum habens chartas de Euthymio & Saba inſcriptas. Cùm verò veſtra Sanctitas quæ de illis chartis audierat, mihi juſſiſſet capita his comprehenſa, dictione & ſerie quàm maximè poſſem aptè componerem, & ſibi mitterem: duos ferme annos nova hac in Laura Solitarius manſi, ab aſſidua in chartas exercitatione nequaquam diſcedens. At hærebam quî operis initium facerem, utpote idiota, nulloque modo externa ſcientia eruditus, & divinorum eloquiorum imperitus, tardâque linguâ.

Verùm mirabilium Deus, ille qui omnem linguam compegit, qui perplexis dat exitum, qui res difficiles explanat, qui balborum linguas diſertas reddit, dum propter verborum & dictionum penuriam de dimittendis chartis cogitarem, (quamquam precibus & ferventiſſima oratione uterer) inopinatum quoddam in mea humilitate per Euthymium & Sabam ſervos ſuos fecit. Nam una aliquando die dùm in ſolita cathedra ſederem, chartaſque præ manibus haberem, mihi circiter ſecundam horam diei dormienti apparent ſancti Pa-

tres Euthymius & Sabas,
cum ſolito ipſis amictu ſacerdotali. Audiebam autem Sanctum Sabam Magno Euthy-
» mio dicentem : Ecce Cyrillus
» tuas chartas præ manibus ha-
» bet, & ardentiſſimum ſtu-
» dium præ ſe fert. Verùm poſt
» tantum conatum & laborem,
» operis initium componere
» non valet. Cui Magnus Eu-
» thymius, Quomodo enim,
» inquit, ſermonem de nobis
» facere poterit, nondum ac-
» ceptâ gratiâ enuntiativi ſer-
» monis in apertione oris? San-
» cto autem Saba reponente:
» Da illi, Pater, gratiam; an-
» nuens Magnus Euthymius, è
» ſuo ſinu alabaſtrum argen-
» teum cum ſpecillo eduxit:
» ſpecillumque ex alabaſtro ex-
» promens, ter in os meum in-
» geſſit.

Porro rei per ſpecillum injectæ ſpecies quidem olei erat: guſtus verò melle dulcior, veréque divini eloquii declaratio. *Quàm dulcia*, enim ait, *faucibus meis eloquia tua: ſuper mel ori meo.* Adeo ut inexplicabili illa dulcedine expergefactus, ſpiritalem illum odorem & dulcedinem præ labiis & ore adhuc habens, ſtatim initium proœmii præſentis Operis fecerim. Sic ergo hujuſmodi gratiâ ſermo-

Pſal. 18 103.

ὅσιοι πατέρες Εὐθύμιός τε καὶ Σάβας, μετὰ στολῆς ἱεροπρεποῦς τῆς συνήθους αὐτοῖς. καὶ ἤκουσα τοῦ ἐν ἁγίοις Σάβα πρὸς τὸν μέγαν Εὐθύμιον λέγοντος· ἰδοὺ ὁ Κύριλ- “
λός σου τοὺς χάρτας ἔχει μετὰ “
χεῖρας, καὶ σπουδὴν ἐνδείκνυται θερ- “
μοτάτην, καὶ τοσοῦτον ποιήσας καὶ “
μοχθήσας, ἀρχὴν συντάξεως ποιῆ- “
σαι οὐκ ἰσχύει. ὁ δὲ μέγας πρὸς “
αὐτὸν ἀπεκρίθη Εὐθύμιος· πῶς “
γὰρ δυνήσεται τὴν περὶ ἡμῶν ποιή- “
σασθαι σύνταξιν, μήπω εἰληφὼς “
χάριν προφορικοῦ λόγου ἐν ἀνοί- “
ξει τοῦ στόματος; τοῦ δὲ ἐν ἁγίοις “
Σάβα εἰπόντος· καὶ δὸς αὐτῷ, πά- “
τερ, τὴν χάριν· ἐπινεύσας ὁ μέ- “
γας Εὐθύμιος, καὶ ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ “
κόλπου ἀλάβαστρον ἀργυροῦν μετὰ “
* μίλης ἐξαγαγὼν, καὶ ἐκβάλας “ * γρ. μύλης.
τὴν μίλην ἐκ τοῦ ἀλαβάστρου δέ- “
δωκε τρίτον εἰς τὸ στόμα μου. “

Τοῦ δὲ ἐμβληθέντος διὰ τῆς μίλης, τὸ μὲν εἶδος ὑπῆρχεν ἐλαίου· ἡ δὲ γεῦσις γλυκυτέρα ἐτύγχανε μέλιτος, καὶ ὄντως τοῦ θείου λόγου δήλωσις· ὡς γλυκεῖα, γάρ φησι, “
τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου· “
ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου. ὥστε με “
ἐκ τῆς ἀφάτου ἐκείνης γλυκύτητος διυπνισθέντα, ἔτι τὴν πνευματικὴν ἐκείνην εὐωδίαν τε καὶ γλυκύτητα ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ τοῦ στόματος ἔχοντα, ἀρχὴν εὐθὺς τοῦ προοιμίου τῆς παρούσης ποιήσασθαι συγγραφῆς, καὶ οὕτως τῇ τοιαύτῃ χά-

Digitized by Google

ριτι τὸν περὶ Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου διεξῆλθον λόγον, ἐπειγόμενος, καὶ τῇ αὐτοῦ χάριτι ἐπερειδόμενος, τὴν δὲ ὑπόσχεσιν πληρῶσαι, καὶ τὰ περὶ τῆς τοῦ οὐρανοπολίτου Σάβα πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς ἐν δευτέρῳ διηγήσασθαι λόγῳ.

Ἀξιῶ δὲ τοὺς ἀμφοτέρους αὐτοὺς, πρὸς τῇ δοθείσῃ χάριτι, καὶ πρεσβείαν ὑπὲρ ἐμοῦ ποιήσασθαι, καὶ ἱλασμὸν τῶν ἐμοὶ ἐπταισμένων αἰτῆσαι, πρὸς τὸ ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἐλεεινὸν, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ἀναστάσει ἀκαταίσχυντον διατηρηθῆναι, καὶ εὑρεῖν ἔλεος ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας αἰώνων. ἀμήν.

nem de Magno Euthymio perſecutus ſum, feſtinans, ejus gratia fulciente, promiſſis ſtare, & de cæleſtis civis Sabæ vita & inſtituto in ſecundo Opere verba habere.

Ambos verò illos rogo, præter datam gratiam, pro me intercedant, veniamque erratorum petant, ut ego peccator & miſerabilis, hîc & in futura reſurrectione ſine rubore conſerver, miſericordiamque inveniam coram tribunali Chriſti, cui gloria cum Patre & Spiritu Sancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

Digitized by Google

*ΒΙΟΣ

[ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ]

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ

ΤΟΥ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ.

Apud Surium die 29. Sept.

VITA

[ET CONVERSATIO]

SANCTI PATRIS NOSTRI

CYRIACI

ANACHORETÆ.

Auctore SIMEONE METAPHRASTE: interprete Domno ANTONIO POUGET Monacho Benedictino Congregationis Sancti Mauri.

Gen. 12. 3. BEnedicentes te, inquit Deus Abrahæ, *benedicam; & maledicentes te maledicam*: non eos ſolùm, qui virtutem exercent, hinc

Τοὺς εὐλογοῦντάς σε, φησὶ « πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς, εὐλογήσω, καὶ τοὺς καταρωμένους σε « καταράσομαι· οὐ τοὺς ἀρετὴν μετιόν- «

* Ex duobus MSS. Codicibus Bibliothecæ Colb. quorum 1. hoc numero 771. indigitatur: 2. verò hunc habet præfixum numerum 1891 Quæ verò in textu his clauduntur notis [ ] apud eum tantùm Codicem leguntur, cujus nota in margine apponitur. Quæ autem in interpretatione Latina his notis [ ] includuntur, apud Surium deſiderantur.

Digitized by Google

τας μόνον ἐντεῦθεν διαμειβόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας αὐτοὺς τὴν εὐλογίαν διαβιβάζων. ἔνθεν τοι χρὴ καὶ τὰ ὑπὲρ ἀρετῆς τοῦ μακαρίου τούτου Κυριακοῦ παλαίσματα καὶ τοὺς ἱδρῶτας, οὐ θερμότατα μόνον ἀκούειν καὶ θαυμάζειν καὶ ἀποδέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς μίμησιν ὅση δύναμις διανίστασθαι, καὶ πρὸς τὸν ὅμοιον ἀποδύεσθαι ζῆλον· ὥστε μὴ εὐλογίας μόνον διὰ τὴν ἀποδοχὴν ἀξιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ συμμερίζεσθαι τοὺς στεφάνους αὐτοῦ, καὶ κοινωνεῖν τῶν βραβείων.

remunerans; ſed ad eos etiam qui ipſos laudant, trajiciens benedictionem. Hinc fit, ut oporteat beati hujus Cyriaci pro virtute certamina & ſudores, non ſolùm ferventiſſimè audire, admirari & laudare; verùm etiam ad eum pro viribus imitandum excitari, & ad ſimilem zelum accingi: ut non ſolùm benedictionem conſequamur propterea quòd laudaverimus; ſed & ſimus cum eo coronarum participes, & præmiorum ſocii.

Ον ἤνεγκε μὲν ἡ πρὸς τῇ Ἑλλάδι Κόρινθος· ὄνομα δὲ τοῖς τεκοῦσι, τῷ μὲν πατρὶ Ἰωάννης, ὃς καὶ πρεσβύτερος τῆς ἐν Κορίνθῳ ἐκκλησίας κεχειροτόνητο, τῇ δὲ μητρὶ Εὐδοξία. ὁ δὲ χρόνος αὐτοῦ τῆς γενέσεως, τὸ τέλος ἦν τῆς βασιλείας * Θεοδοσίου, δηλαδὴ * τοῦ νέου. καὶ θεῖος δὲ ἦν πρὸς * μητρὸς τοῦ ἁγίου, Πέτρος ὁ Κορινθίων ἐπίσκοπος. οὗτος δὲ ἄρα ὁ Πέτρος τὸν μακάριον Κυριακὸν εἰς τὸν τοῦ ἀναγνώστου βαθμὸν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἐν ἁπαλῇ ἔτι καταλέγει τῇ ἡλικίᾳ.

* Θεοδοσίῳ 2. * τῷ νέῳ 2. * τῆς 2.

Quem tulit quidem quæ eſt in Græcia, Corinthus: parentibus autem nomen erat, patri quidem Joannes, qui etiam Preſbyter Eccleſiæ quæ eſt Corinthi, ordinatus fuerat: matri verò Eudoxia. a Tempus ejus ortûs fuit finis Imperii Theodoſii, junioris ſcilicet. Sancto autem avunculus erat, Petrus Corinthiorum Epiſcopus. Qui Petrus beatum Cyriacum in Lectoris gradum ejuſdem Eccleſiæ in tenera adhuc cooptat ætate.

Cyriaci patria & parentes.

Natus eſt Cyriacus anno 448. circa finem Imperii Theodoſii junioris, ante diem 5. Martii.

Fit Lector.

Ο δὲ ταῖς θείαις γραφαῖς προσκείμενος, καὶ ταύτας συνεχῶς

Ille autem divinis deditus Scripturis, eaſque aſſiduè

Divinis Scripturis operam navat.

a Theodoſius junior fine vitæ functus eſt an. 450. IV. Kal. Aug. ex Baronio & aliis. Verùm duobus ante annis natum fuiſſe Cyriacum, ex eo conſtat quòd annus vitæ ipſius 18. conjungitur infrà cum 9. Imperii Leonis magni anno, qui eſt Chriſti 465 Unde 1. Cyriaci annus, eſt 448. idque ſaltem ante diem 5. Martii. Ea quippe die, anno 478. Cyriacus jam 27. inchoaverat annum. inf.

Digitized by Google

percurrens, noctesque in eis
totas & dies verſans, apud
ſe mirabatur, uti Deus [ab
initio] propter ſalutem hu-
mani generis omnia diſpenſa-
verit: utque eos qui ſibi in
unaquaque generatione pla-
cuerunt, tanto ſit honore
dignatus, eoſque adeo claros
effecerit & glorioſos, ut qui
Gen. 4. 4. Abel propter ſacrificium glo-
Gen. 5. 24. riâ affecerit: Enoch propter-
ea quòd ei placuerit, tranſla-
tione honorarit: propter ju-
ſtitiam, ſcintillam generis
Gen. 6. Noë ſervarit: Abraham, pro-
Gen. 17. 5. pter fidem, patrem multarum
Gen. 14. 18. gentium effecerit: pium Mel-
chiſedech Sacerdotium acce-
ptum habuerit: patientiæ &
Gen. 39. 7. &c. caſtitatis, Joſeph imaginem
mundo, & Job præbuerit:
Exod. 24. 12. Moſem Legiſlatorem fecerit:
Joſue. 10. 12. &c. Lunæ & Soli aurigam Jeſum
Nave [filium] conſtituerit:
Prophetam, & Regem, &
ſtupendi myſterii progenito-
Dan. 3. 50. rem David reddiderit: Baby-
lonicæ fornacis flammam pue-
ris in rorem tranſmutarit.

Præterea in majori verſa-
batur dubitatione, illa cogi-
tans, partum ſine ſemine,
Virginem eandem & matrem:
& quomodo Verbum, cùm
Deus eſſet, homo ſine muta-
tione factum ſit: & quo pa-
cto per crucem inferos ſpo-
liaverit, fallacemque ſerpen-
tem fregerit, & Adamum
rurſus in Paradiſum reduxe-
rit.

ἐπιὼν, καὶ νύκτας αὐταῖς ὅλας καὶ
ἡμέρας συνὼν, ἐθαύμαζεν ἐφ' ἑαυ-
τοῦ, ὅπως τε ἄρα τὴν ἀρχὴν ὁ
Θεὸς ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ * ἀνθρω- * ἀνθρωπείου τ.
πίνου γένους, ᾠκονόμησε πάντα· καὶ
ὅπως τοὺς κατὰ γενεὰν ἑκάστην εὐηρε-
στηκότας αὐτῷ, τηλικαύτης ἠξίω-
σε τῆς τιμῆς, καὶ λαμπροὺς οὕτω καὶ
περιδόξους * πεποίηκε· τὸν μὲν * πεποίηκεν τ.
Ἄβελ διὰ θυσίας δοξάσας, τὸν δὲ
Ἐνὼχ * δι' εὐαρεστήσεως τῇ με- * διὰ τ.
ταθέσει τιμήσας· διὰ δικαιοσύνης,
* σπινθῆρα τοῦ γένους τὸν Νῶε φυλά- * σπινθῆρα τοῦ Νῶε τ.
ξας· τὸν Ἀβραὰμ, διὰ πίστεως
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν ἀναδείξας·
τὴν εὐσεβῆ τοῦ Μελχισεδὲκ ἱερω-
σύνην ἀποδεξάμενος· ὑπομονῆς
τε καὶ σωφροσύνης τὸν Ἰωσὴφ εἰκόνα
τῷ βίῳ, καὶ τὸν Ἰὼβ παρασχόμενος·
τὸν Μωσέα νομοθέτην ἀναδείξας·
σελήνῃ καὶ ἡλίῳ ἡνίοχον Ἰησοῦν
τὸν τοῦ Ναυῆ καταστήσας· προφήτην,
καὶ βασιλέα, καὶ φρικτοῦ μυστηρίου
πρόγονον τὸν Δαυὶδ ἀποδείξας· τῆς
Βαβυλωνίας καμίνου τὴν φλόγα τοῖς
παισὶν εἰς δρόσον μεταποιήσας.

Πρὸς τούτοις, ἠπορεῖτο πλέον
ἐκεῖνα διανοούμενος, τὸν τόκον τὸν
ἄσπορον, τὴν παρθένον αὐτὴν καὶ
μητέρα· ὅπως τε Θεὸς λόγος ὢν,
ἄνθρωπος ἀτρέπτως ἐγένετο· καὶ
ὅπως διὰ σταυροῦ τὸν ᾅδην * σκυ- * σκυλεύσαντα τ.
λεύσας, τὸν ἀπατεῶνά τε ὄφιν κατ-
ήργησε, καὶ τὸν Ἀδὰμ εἰς τὸν παρά-
δεισον αὖθις ἐπανήγαγε.

Digitized by Google

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰς νοῦν βαλλόμενος ὁ Κυριακὸς, διεθερμαίνετο τὴν καρδίαν θείῳ ζήλῳ, καί τις αὐτὸν ἔννοια εἰσῄει, βίῳ καὶ τοῖς ἐν βίῳ χαίρειν εἰπόντα, ἐπὶ τὴν ἁγίαν ἀφικέσθαι πόλιν, καὶ ἁγίως ἐν ἁγίῳ βιῶσαι τόπῳ, τῇ ἡσυχίᾳ προσκείμενον. κατά τινα γοῦν ποτε κυριακὴν, τῆς θείας ἐν
„ τῷ εὐαγγελίῳ φωνῆς ἀκούσας· εἴ
„ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρ-
„ νησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σαυ-
„ ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι·
* ἔδωκεν 2. οὐκ * ἔδωκέ τινι τὸ πρᾶγμα μελλήσει, οὐδὲ βραχὺν ἐπέσχε χρόνον, ἢ διεσκέψατο· ἀλλ' εἰς ἔργον εὐθὺς τὴν γνώμην προῆγε· καὶ τῆς ἐκκλησίας σιγῇ ὡς εἶχεν ὑπεξελθὼν, εἰς Κεγχρεὰς ἀφικνεῖται· καὶ πλοίου ἐνταῦθα εἰς Παλαιστίνην καταίροντος ἐπιβὰς, πρὸς Ἱεροσόλυμα σπουδῇ παραγίνεται, ὀκτωκαιδέκατον ἤδη γεγονὼς ἔτος, ἐνάτῳ μὲν δὴ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ μεγάλου ἐνιαυτῷ, ὀγδόῳ δὲ Ἀναστασίου τῆς Ἱεροσολύμων ἱεραρχίας.

Hæc & ſimilia mente agitans Cyriacus, divino zelo in corde inflammabatur, eique veniebat in mentem, mundo & iis quæ in mundo ſunt valere juſſis, in ſanctam ſe conferre civitatem, & ſanctè in ſancto loco & in ſeceſſu degere. Quodam itaque die Dominico, cùm divinam in Evangelio vocem audiiſſet: *Si quis vult poſt me venire,* Matt. 16. 24. *[abneget ſemetipſum, &] tollat crucem ſuam, & ſequatur me:* rem minimè diſtulit, ac ne brevi quidem tempore moratus, aut deliberans, ſuum ſtatim propoſitum ad effectum perduxit. Itaque ex Eccleſia ut potuit clam ſe ſubducens, venit Cenchreas: & conſcenſa ibi nave quæ in Palæſtinam ſolvebatur, celeriter Jeroſolymam venit, *Venit Jeroſolymam 18. annos natus, anno 465.* jam decem & octo annos natus, nono quidem Imperii Leonis Magni anno, [a] Pontificatûs autem Anaſtaſii Jeroſolymorum Epiſcopi, octavo.

[a] Hinc liquet Anaſtaſium ordinatum fuiſſe Jeroſolymorum Epiſcopum, anno 458. Id verò contigiſſe initio menſis Julii, habet Vita S. Euthymii à Cyrillo conſcripta, in qua legitur, anno 83. vitæ Sancti Euthymii, Juvenalem Jeroſolymorum Archiepiſcopum, cùm annum 44. in Patriarchatu impleſſet, vitam finiviſſe; Anaſtaſium verò in Sedem Jacobi evectum eſſe initio menſis Julii. Ubi pro 83. legendum eſſe 81. ſuadetur ex eo quòd ſive cum Baronio Juvenalem obiiſſe dicamus anno 457. ex quodam loco Vitæ Sancti Sabæ, quæ habetur apud Surium 5. Dec. ubi dicitur Juvenalem eodem anno, quo Marcianus Imperator, mortuum eſſe, qui Marcianus anno 457. è vita exceſſit; ſive Bollandum ſequamur, qui in Vita Sancti Euthymii die 20 Januarii, hæc verba rejicit, aitque non inveniri in antiqua Vita per Cyrillum deſcripta: utrumvis, inquam, teneamus, cùm certum ſit annum vitæ Euthymii 81. complecti finem anni 457. & initium anni 458. uſque ad Auguſtum menſem, clarum eſt ab om-

Digitized by Google

Suſcipitur ab Euſtorgio.

Cùm illinc ergo in ſanctam civitatem veniſſet, apud magnum Euſtorgium diverſatur; virum, qui & alioqui amator virtutis erat, & Spiritûs donis ſplendebat: ille autem ut revera philoſtorgus (id eſt, amans) Pater, magno eum, ut par erat, excipit affectu. Cyriacus verò, cùm apud inſigne Monaſterium, jam ab illo prope ſanctam civitatem Sion conſtructum, hyemaſſet, majoris ſeceſſûs deſiderio premitur; utque ipſam nanciſceretur ſolitudinem, illicque conſideret, omne ponebat ſtudium.

Cùm de divino itaque Euthymio ab omnibus ferè doceretur, (eum enim virtus ubique indicabat) vehementer capiebatur amore ejus conveniendi: itaque magnum Euſtorgium obnixè rogat, ut ejus dignatus precibus cum pace dimitteretur.

Proficiſcitur ad Lauram S. Euthymii.

Quod cùm nactus fuiſſet, ad Lauram mirabilis Euthymii accedens, hoſpitio excipitur à quodam Anatolio Preſbytero, & Olympio Monacho, fratribus quidem genere, patriâ autem Corinthiis: cúmque multos dies

Ἐκεῖθεν τοίνυν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐλθὼν, παρὰ τῷ μεγάλῳ Εὐσοργίῳ κατάγεται, ἀνδρὶ, φίλῳ τε ἀρετῆς ἄλλως, καὶ τοῖς τοῦ πνεύματος χαρίσμασι διαλάμποντι· ὁ δὲ οἷα φιλόσοργος τῷ ὄντι [πατὴρ], πολλῇ τοῦτον ὥσπερ εἰκὸς δεξιοῦται τῇ διαθέσει· καὶ πρὸς τῷ [1.]
ὑπ᾽ ἐκείνου ἤδη συστάντι πλησίον τῆς ἁγίας πόλεως Σιὼν περιφανεῖ μοναστηρίῳ, παραχειμάσαντα τὸν Κυριακὸν, πλείονος ἡσυχίας πόθος αἱρεῖ· καὶ ὥστε τὴν ἔρημον αὐτὴν καταλαβεῖν καὶ τῇδε οἰκῆσαι, σπουδὴν ἐτίθετο πᾶσαν.

Τὰ κατὰ τὸν θεῖον τοιγαροῦν Εὐθύμιον παρὰ πάντων σχεδὸν διδασκόμενος, (ἡ ἀρετὴ γὰρ αὐτὸν ἐμήνυε πανταχοῦ) ἔρωτι δεινῷ τῆς τοῦ ἀνδρὸς συντυχίας ἡλίσκετο· καὶ δεῖται ὡς δυνατὸν τοῦ μεγάλου Εὐσοργίου, εὐχῆς ἀξιωθέντα τῆς παρ᾽ αὐτοῦ μετ᾽ εἰρήνης ἀπολυθῆναι.

Τούτου δὴ ἄρα γενομένου, τῇ τοῦ θαυμαστοῦ Εὐθυμίου Λαύρᾳ διαβαλὼν, Ἀνατολίῳ τινὶ πρεσβυτέρῳ, καὶ Ὀλυμπίῳ μοναχῷ, ἀδελφοῖς μὲν τὸ γένος, Κορινθίοις δὲ τὴν πατρίδα, ξενίζεται· καὶ συ-

nibus legendum eſſe 81. Similiter pro 44. legendum eſſe 40. volunt Bollandi Continuatores tom. 3. Maii pag. XXIII. n. 102. Certè non ante menſem Septembrem, vel Octobrem anni 417. collocari poſſe initium Juvenalis, conſtat ex epiſtola Zoſimi Papæ, qui hoc eodem anno 417. 19. Auguſti, ſummus Pontifex creatus eſt, in qua epiſtola, data XI. Kal. Oct. ait ſe accepiſſe epiſtolam Jeroſolymitani Epiſcopi Praylii, qui ante Juvenalem Sedem Jeroſolymitanam tenuit.

Digitized by Google

γὰς παρ' αὐτοῖς ἡμέρας διαγαγὼν, εἶτα καὶ τὸν μέγαν Εὐθύμιον ἐθεάσατο, καὶ αἱ μακάριαι χεῖρες ἐκεῖναι, τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ ἥψαντο κεφαλῆς· ὁμοῦ μὲν, τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα περιβαλλόμεναι * τοῦτον· ὁμοῦ δὲ, καὶ δαψιλεστέραν ἐπ' αὐτὸν καλοῦσαι τοῦ πνεύματος τὴν ἐνέργειαν.

* vide n. 1.

Μεῖναι μέν τοι ὅμως ὁ Εὐθύμιος τοῦτον ἐνταῦθα οὐκ εἴασε, διὰ τὴν ἡλικίαν· πάνυ γὰρ ἐφυλάττετο τὰς τῶν ἀγενείων καὶ μειρακίων ἐν τῇ οἰκείᾳ λαύρᾳ διατριβάς, ὅπως μὴ σκάνδαλόν τι πρὸς λογισμοὺς ἀτόπους, τῶν ἀδελφῶν τοῖς ὑπολοίποις ὑπάρχοιεν· ἀλλὰ τοῦ μεγάλου ἤδη Θεοκτίστου πρὸς τὸν ποθούμενον ἐκδημήσαντος Ἰησοῦν, αὐτὸς τὸν Κυριακὸν πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Γεράσιμον, παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἐκπέμπει. τὸ θεῖον τοίνυν γέρας ὡς ἀληθῶς ὁ Γεράσιμος δεξάμενος τὸν Κυριακὸν, καὶ ἡλικίας οὕτως ἔχοντα ἰδὼν, ὑπηρετεῖσθαι ἀπέταξεν αὐτὸν ἐν τῷ κοινοβίῳ. διῆγε μὲν δὴ ὁ θαυμάσιος ἐν αὐτῷ οὕτως, ξύλα τε διακλῶν, καὶ ὕδωρ μετακομίζων, τροφήν τε τοῖς ἀδελφοῖς ἑτοιμάζων, καὶ πρὸς τὰ τοῦ μαγειρείου διακονούμενος. [1.] [ἀλλὰ] καὶ οὕτως ἔχων, καὶ κόποις τηλι-

apud eos degiſſet, deinde etiam Magnum vidit Euthymium, & beatæ illæ manus ſacrum ejus caput tetigerunt: unà & eum monaſtico induentes habitu, unà & in eum uberiorem vocantes ſpiritûs operationem.

A quo monaſticum induitur habitum.

Eum tamen hoc in loco manere non ſivit Euthymius, propter ætatem: valde enim cavebat imberbium & adoleſcentum in ſua Laura converſationes, ne ad turpes cogitationes reliquis Fratribus offendiculo eſſent. Sed cùm magnus jam Theoctiſtus, ad Jeſum, quem deſiderabat, [a] exceſſiſſet, ipſe Cyriacum ad Sanctum Geraſimum juxta Jordanem mittit. Cùm ergo divinum revera munus Cyriacum Geraſimus accepiſſet, & ea illum ætate vidiſſet, Cœnobii miniſteriis ipſum deſtinavit. Sic autem in eo admirabilis ille degebat, ligna findens, aquam comportans, alimenta Fratribus parans, & coquinæ officiis inſerviens. Sed quamvis ita ſe haberet, & in tantis laboribus & fatigationibus totum diem tranſigeret, in

Theoctiſtus vitâ excedit. 466.

Cyriacus ad Geraſimum mittitur.

[a] Theoctiſtus migravit ad Dominum anno vitæ S. Euthymii 90. (ineunte) die 3. Sept. initio 5. Indictionis. Ut habetur in Vita S. Euthymii, nempe anno Chriſti 466.

divinis colloquiis & oratione pernoctabat; ferventiùſque rurſus & acriùs poſt opus manuum ſacros hymnos incipiebat: & ut paucis dicam, vitam anachoreticam, in Cœnobio & tam multis negotiis, per omnia exhibebat, pane ſolùm & aqua, idque ſecundo quoque die altus.

κόποις καὶ καμάτοις διημερεύων, ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ὁμιλίᾳ καὶ τῇ δεήσει, τὰς νύκτας ἀνήλισκε, καὶ θερμότερον μᾶλλον καὶ ἀκμαιότερον μετὰ τὸ τῆς χειρὸς ἔργον, τῶν ἱερῶν ὕμνων ἀπήρχετο· καὶ συνελόντα φάναι, τὴν τῶν ἀναχωρητῶν πολιτείαν, ἐν κοινοβίῳ καὶ πράγμασι τοσούτοις, ἐπεδείκνυτο διὰ πάντων, ἄρτῳ καὶ ὕδατι μόνοις, καὶ ταῦτα παρὰ δύο ἡμέρας τρεφόμενος.

His inductus eſt Geraſimus, ut eum valde diligeret, & ſic vitâ delectabatur adoleſcentis, deque illius moribus, & amore in res ſpirituales, adeo ipſi compertum erat, ut in diebus jejuniorum eum in Rubæ ſolitudinem aſſumeret, illicque ſocium laborum, & ſpiritualis aſcenſûs, haberet.

Ἐκ τούτων ὑπερφιλῆσαί τε αὐτὸν ὁ Γεράσιμος προήχθη, καὶ οὕτω τῇ τοῦ νεωτέρου ἥδετο πολιτείᾳ, καὶ τοιαύτην ἐπὶ τοῖς ἐκείνου τρόποις καὶ τῷ περὶ τὰ πνευματικὰ ἔρωτι τὴν πληροφορίαν εἰλήφει, ὡς καὶ παραλαμβάνειν αὐτὸν ἐν ταῖς τῶν νηστειῶν ἡμέραις εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ρυβᾶ, καὶ κοινωνὸν ἔχειν τῶν ἐκεῖ καμάτων καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναβάσεως.

Hîc etiam mirabilis Euthymius verſari dicebatur, & ſingulis Dominicis divina illis Sacramenta impertire, donec dies Palmarum advenisset.

Ἐνταῦθα καὶ ὁ θαυμαστὸς Εὐθύμιος διατρίβειν ἐλέγετο, καὶ μεταδιδόναι τῶν θείων αὐτοῖς μυστηρίων κυριακῆς ἑκάστης, ἕως ἡ τῶν Βαΐων ἀφίκοιτο.

Moritur Euthymius.

Interim brevi elapſo tempore, pulcro itinere ad Deum abiit Magnus [a] Euthymius,

Βραχέος δὲ ὑπορρεύσαντος μεταξὺ χρόνου, ἄπεισι μὲν τὴν καλὴν πρὸς τὸν Θεὸν πορείαν ὁ μέγας Εὐθύμιος· ὁρᾷ δὲ τὴν ἱερὰν

[a] Beatus Euthymius ex hac vita migravit Indict. XI. nocte Sabbati, die 20. Janu. anno 473 (ex ipſius Vita à Cyrillo conſcripta) cùm vixiſſet annos 95. cum 5. inſuper menſibus. Natus quippe eſt IV. Gratiani Conſulatu, (hoc eſt anno 377.) circa menſem Auguſtum, ut initio ejuſdem Vitæ habetur, ac poſt V. Idus Aug. nam hac die, qua certum eſt Valentem Imperatorem inceuſum

ἐκείνου ψυχὴν ὁ Γεράσιμος, ὑπὸ ἀγγέλων προπεμπομένην, καὶ λαμπρῶς εἰς οὐρανοὺς ἀνιοῦσαν, ὅθεν ἐκέκλητο. αὐτίκα τοίνυν παραλαβὼν τὸν Κυριακὸν, ἄνεισί τε εἰς τὴν αὐτοῦ λαύραν, καὶ * τὸ ἅγιον τούτου σῶμα χερσὶ ποθούσαις, αἰδοῖ τῇ προσηκούσῃ θάπτει, καὶ ὅσα νόμος ἐνταῦθα τελέσας, ἀναστρέφει πάλιν.

* τῷ ἁγίῳ τὸ minùs bene.

cujus ſacram animam Geraſimus videt ab Angelis deduci, & ſplendidè ad cælos unde vocatus fuerat, aſcendere. Statim igitur aſſumto Cyriaco, aſcendit in ejus Lauram, & ſanctum ejus corpus gratis manibus, cum ea, quâ par eſt, reverentia ſepelit, omnibuſque ex more peractis, iterum revertitur.

Ἐνάτῳ δὲ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ τοῦ Κυριακοῦ παρουσίας ἔτει, καὶ ὁ θαυμαστὸς Γεράσιμος τελευτᾷ, καὶ τὴν πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ αὐτὸς ἐστείλατο ἐκδημίαν, πέμπτῃ Μαρτίου μηνὸς ἱσταμένου. ἑβδόμου δὲ καὶ εἰκοστοῦ ὁ Κυριακὸς, ἥπτετο ἤδη. καὶ ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν, εἰς τὴν τοῦ Εὐθυμίου λαύραν ἀφίκετο· εἰσδεχθεὶς μέν τοι ὑπὸ Ἠλιοῦ· αὐτὸς γὰρ τηνικάδε αὐτῆς προηγεῖτο, κελλίον τε παρ' αὐτοῦ εἰλήφει, καὶ τῆς ποθουμένης ἀφθόνως ἀπέλαυεν ἡσυχίας· θερμοτάτην εἰσενεγκάμενος τὴν σπουδὴν, ὥστε τὴν

Nono autem Cyriaci in Palæſtinam adventûs anno, mirabilis quoque Geraſimus vitam finivit, & ad communem Dominum æquè migravit, quinto menſis Martii. Septimum autem & vigeſimum annum Cyriacus jam attigerat; inde itaque recedens, venit in Euthymii Lauram, ſuſceptuſque eſt ab [a] Elia, (is enim tunc temporis eidem præerat, cellulâque ab ipſo acceptâ, optata quiete abundè fruebatur) vehementiſſimo incenſus ſtudio, ut

Moritur Geraſimus anno 474. 5. Mart. Cyriaci 27. jam inchoato.

Cyriacus venit in Euthymii Lauram.

Suſcipitur ab Elia.

eſſe anno ſequenti, nempe 378. nondum elapſus erat 1. annus ab Euthymii ortu, ut ibidem aſſeritur. Non igitur ante menſem Maium, ut exiſtimavit eruditus Vir Daniel Papebrochius tom. 3. Maii pag. xxII. n. 98. propterea quòd in ejuſdem Vita legerit, anno vitæ Euthymii 52. Juvenalem Patriarcham, 7. Maii, Indict. xI. (quæ anno Chriſti 428. convenit) Lauræ ipſius Eccleſiam dedicaſſe. Verùm in textu Græco non ſimpliciter habetur, *anno 52.* ſed, *circa annum 52.* κατὰ τὸν πεντηκοστὸν δεύτερον, &c. Ex alio certè ejuſdem Vitæ S. Euthymii loco ſup. p. 40. veriùs concludere poſſumus S. Euthymium, non modò poſt menſem Maium, verùm etiam poſt menſem Junium natum fuiſſe. Ait enim idem Cyrillus, anno 54. vitæ Euthymii, τῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ, Epheſi primam œcumenicam Synodum celebratam eſſe; (quæ cœpta eſt 22. Junii ann. 431.) Nondum igitur cœptus erat annus 55.

[a] Elias à beato Euthymio moriente ſuæ Lauræ præficitur. Ex ejuſdem Euthymii Vita.

Laura in [a] Cœnobium mutaretur.

Erat autem in ea quidam Thomas, qui pro virtute labores lubentiſſimè ſuſcipiebat, & maximam animi philoſophiam exhibebat. Huic Cyriacus vinculo ſpiritûs conjunctus eſt, ejuſque inſtitutum & mores ſectatus, ad perfectiorem virtutem ſe exercebat, illiuſque vitam æmulabatur, & ad ejus imitationem ſe comparabat.

Hic ergo Thomas, Alexandriam à Phido Diacono miſſus eſt, ut neceſſaria ad Cœnobii conſtructionem emeret. Patrum namque Euthymii & Theoctiſti Monaſteria, id temporis, penes ſolum nomen diverſa eſſe agnoſcebantur: commune namque habebant inſtitutum, communemque vitæ rationem ſectabantur, & ab uno eodemque Paſtore regebantur & adminiſtrabantur [b], [ut Ma-

λαύραν εἰς κοινόβιον μετασκευασθῆναι.

Ἦν δέ τις ἐν αὐτῇ Θωμᾶς, ἥδιστα τοὺς ὑπὲρ * ἀρετῆς ἀσπαζόμενος πόνους, καὶ πολλὴν ὅσην τῆς ψυχῆς ἐπιδεικνύμενος τὴν φιλοσοφίαν. τούτῳ συνήφθη τε ὁ Κυριακὸς τὸν τοῦ πνεύματος σύνδεσμον, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀγωγῇ καὶ τοῖς τρόποις ἑπόμενος, εἰς τελεωτέραν ἀρετὴν ἐγυμνάζετο, καὶ τὸν ἐκείνου βίον ἐζήλου, καὶ πρὸς τὴν ὁμοίαν παρεσκευάζετο μίμησιν.

* αὐτῆς

Οὗτος ἄρα ὁ Θωμᾶς, καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ Φείδου κατεπέμφθη τοῦ διακόνου, ἐφ᾽ ᾧ πρὸς τὴν τοῦ κοινοβίου οἰκοδομὴν ὠνήσαιτο ἀναλώματα· τὰ γὰρ τῶν πατέρων Εὐθυμίου καὶ Θεοκτίστου μοναστήρια, περὶ τὴν τῶν ὀνομάτων μόνων τηνικαῦτα διαίρεσιν ἐγνωρίζετο· κοινὴν τὴν ἀγωγὴν ἔχοντα καὶ τὸν βίον· καὶ ὑφ᾽ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ποιμένι οἰκονομούμενά τε καὶ ποιμαινόμενα, τοῦ μεγάλου τούτου

a Beatus Euthymius jam moriturus, Eliæ ſibi in Lauræ præfecturam ſucceſſuro ſignificaverat voluntatem Dei eſſe, ut Laura in Cœnobium mutaretur: idque brevi poſt tempore futurum. Ex ejuſdem Vita.

b Theoctiſto defuncto anno 466. Euthymius Pater, (ut in ejus Vita legitur, ipſius Lauræ ſuffecit Marim Therebonis avunculum, quo poſt duos annos demortuo, in ejus locum Euthymius Longinum Præfectum conſtituit anno 468. In fine autem ejuſdem Vitæ, Euthymius vitâ excedens anno 473. (quo Longinus in Theoctiſti Laura quintum agebat præfecturæ annum) Lauræ ſuæ Eliam præficit, qui Cyriacum excepit ſupra pag. 107. Itaque eodem tempore, Longinus Lauræ beati Theoctiſti, Elias Lauræ Sancti Euthymii præerat. Ab uno itaque & eodem hîc regi & adminiſtrari dicuntur, (ut videtur) Euthymii & Theoctiſti Monaſteria, quòd una mente, unanimique conſenſu adminiſtrarentur. Simile quidquam legitur in Vita Sancti Benedicti Biſcopi Abbatis Vvіremuthenſis primi, tomo 2 Act. SS. Ord. S. Bened. p. 1005. n. 7. & ſeqq.

Digitized by Google

Εὐθυμίου τοῖς μετ' αὐτὸν ἐντειλάμενος. ἀλλ' εἶχε μὲν ἤδη καὶ τὸν θεῖον Θωμᾶν, ἡ ἐκεῖθεν ἀΐδιος κατοικία· τὸν ἐνταῦθα διανύσαντα βίον· καὶ τῷ τῶν δικαίων καὶ αὐτὸν χορῷ συνηρίθμητο.

Δώδεκα δὲ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν παρεληλυθότων ἐνιαυτῶν, Λογγῖνος ὁ τῆς Θεοκτίστου μονῆς ἀφηγούμενος, τελευτᾷ καὶ αὐτὸς τὸν βίον. καὶ Παύλου τὴν τῆς μονῆς προστασίαν ἐκδεξαμένου, Τερέβων ὁ Ἀγαρηνός, ὃς ταῖς ἱεραῖς πάλαι τοῦ Εὐθυμίου χερσὶν ἐβαπτίσατο, πρὸς τῇ τελευτῇ καὶ αὐτὸς ὤν, πολλήν τινα τοῖν μοναστηρίοιν ἀμφοῖν οὐσίαν καταλελοίπει.

Τοῦ Παύλου δὲ ἀδικώτερόν τε περὶ τὰ χρήματα, καὶ ἀνομώτερον περὶ τὰς ἐκείνου ἐντολὰς προσενεχθέντος, καὶ αὐτὸν τὸν τοῦ Τερέβωνος νεκρὸν μετὰ τῶν χρημάτων ἀφελομένου, στάσις μεταξὺ τῶν μοναστηρίων ἐγείρεται· καὶ τῇ στάσει, καὶ διαίρεσις ἐπακολουθεῖ· ὡς ἀποτειχίσαι τε τὸν Παῦλον τὰ προστεθέντα τῇ τοῦ Εὐθυμίου λαύρᾳ χωρία, καὶ φραγμὸν αὐτοῖς περιβαλεῖν, καὶ πύργον ἐποικοδομῆσαι. ἀλλὰ μὴν καὶ πανδοχεῖον ἀπὸ τῆς τοῦ Σουκᾶ λαύρας πλησίον τοῦ Δαυιδείου πύργου

gnus Euthymius ſucceſſoribus ſuis juſſerat.] Sed & divinus Thomas, [cùm præſentem expleſſet vitam,] in æterno habitaculo receptus, & juſtorum cœtui adnumeratus fuerat.

Thomas vitam explet anno 474. forte uno aut altero menſe poſt obitum Geraſimi.

Duodecim autem poſt ejus deceſſum advenientibus annis, Longinus etiam, Monaſterii Theoctiſti Præfectus, vitâ functus eſt. Cui cùm Paulus in Monaſterii præfecturam ſucceſſiſſet, Terebon Agarenus, qui ſacris olim Euthymii manibus baptizatus fuerat, cùm eſſet ipſe quoque jam morti vicinus magnas ambobus Monaſteriis reliquerat facultates.

Longinus moritur exeunte 484. poſt Thomæ exceſſum, anno ferè 12 adventante, hoc eſt, currente adhuc 11. Vide in fine.

Cui ſuccedit Paulus eodem anno.

Terebon Agarenus eodem anno magnas ambobus Monaſteriis reliquit facultates.

Cùm autem Paulus in tractandis pecuniis injuſtiùs eſſet verſatus, & in exequendis mandatis ſe geſſiſſet iniquiùs, ipſumque Terebonis corpus cum pecuniis abſtuliſſet, ſeditio inter Monaſteria excitatur, & ſeditionem etiam diviſio conſequitur: adeo ut Paulus prædia quæ Euthymii Lauræ adjecta fuerant, muro cinxerit, vallum ipſis circumjecerit, & turrim ſuperſtruxerit: quin etiam diverſorium publicum à Laura Sucæ emerit prope turrem Davidicam,

Hic nempe Benedictus eodem tempore Vvirenſi Monaſterio Sancti Petri Eaſtervvinum, Girvvienſi Sancti Pauli Ceolfridum Abbates conſtituit, *ea duntaxat ratione, ut una utriuſque loci pax & concordia, eadem perpetua familiaritas conſervaretur & gratia.* Non deſunt etiam alia exempla, quibus idem comprobari poteſt.

Digitized by Google

& id etiam Euthymii Lauræ adtribuerit.

Cyriacus in Lauram Sucæ ſe contulit, anno 484. exeunte.

Beatus ergo Cyriacus, Fratrum diviſione offenſus, quòd quos Sol inſimul ſemper videt; amor, non virtutis, neque ſolitudinis, ſed pecuniæ disjunxiſſet; illinc recedit, & in Sucæ Lauram venit. Cúmque longo tempore in ea eſſet verſatus, & quatuor his miniſteriis, nempe panis ac reliqui Fratrum victûs curâ; infirmorum curatione; hoſpitum exceptione; Lauræ adminiſtratione, diverſis annis * eſſet perfunctus: & Fratrum omnium conſcientias ſuæ patientiæ teſtes inveniſſet, atque humilitatis, necnon reliquæ perfectionis quam divini Canones à Sacerdotibus exigunt, quadrageſimo ætatis anno ad Preſbyteratûs honorem provehitur. Sacrorum autem vaſorum cuſtodia, & Eccleſiæ cura, decem & octo annos fidei ejus credita eſt.

** Nempe incompletis videlicet ab exeunte 484. ad inchoatum 488.*

Sacrorum vaſorum cuſtodia ipſi traditur per 18. ann. ab an. 506. ad 524.

Hæc quoque de Cyriaco dicuntur: quòd tot annorum ſpatio, non modò Sol non occiderit ſuper ejus iracundiam, ſed ne minimè omnium irâ commotus fuerit, neque eum viderit dies comedentem: quódque divinorum

ὠνήσασθαι, καὶ τῇ τοῦ Εὐθυμίου καὶ αὐτὸ ἀπονεῖμαι.

Ὁ τοίνυν μακάριος Κυριακὸς ἐπὶ τῇ διαιρέσει τῶν ἀδελφῶν προσοχθίσας, ὅπως οὓς ἐν * τῷ αὐτῷ ἥλιος εἰς ἀεὶ ἑώρα· ἔρως οὐκ ἀρετῆς οὐδὲ ἡσυχίας, ἀλλὰ χρημάτων ἀπ διέστησεν, ἀναχωρεῖ τε ἐκεῖθεν, καὶ εἰς τὴν τοῦ Σουκᾶ παραγίνεται. συχνὸν τοίνυν ἐν αὐτῇ διατρίψας χρόνον, καὶ τέσσαρας ταύτας διακονίας, τὴν τῶν ἄρτων καὶ τῆς λοιπῆς διαίτης τῶν ἀδελφῶν πρόνοιαν, [τὴν τῶν νοσούντων ἐπιμέλειαν,] τὴν ὑποδοχὴν τῶν ξένων, τὴν τῆς λαύρας οἰκονομίαν ἐν διαφόροις ἔτεσι διατελέσας· καὶ τὰς τῶν ἀδελφῶν ἁπάντων συνειδήσεις, μάρτυρας τῆς οἰκείας ὑπομονῆς καὶ τῆς ταπεινώσεως εὑρηκώς, τῆς τε ἄλλης ἀκριβείας ἣν οἱ θεῖοι κανόνες τοὺς ἱερεῖς ἀπαιτοῦσιν, ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ τῆς ἡλικίας, εἰς τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τιμὴν ἀνάγεται. τήν γε μὴν τῶν κειμηλίων τῶν ἱερῶν φυλακήν, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπιμέλειαν, ἐπὶ δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ ἔτεσιν ἐπιστεύθη.

* τωτῷ ι.

[1.]

Λέγεται μέν τοι περὶ Κυριακοῦ καὶ ταῦτα· ὡς παρ᾽ ὅλους τοὺς τοσούτους χρόνους, οὐ μόνον * οὐκ ἐπέδυσεν ὁ ἥλιος τῷ ἐκείνου παροργισμῷ, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ὅλως ὀργισθείη, οὐδὲ ἐσθίοντα τοῦτον ἡ ἡμέρα ἴδοι· καὶ ὡς οὐ πρότερόν ποτε τὸν καιρὸν τοῖς ἀδελφοῖς τῶν

* ἐδύ ν.

θείων ὕμνων σημαίνων, τοῦ κρούματος παύσαιτο, ἕως ὅλον τῇ καθαρᾷ καὶ ἀμώμῳ γλώσσῃ διέλθοι τὸν ἄμωμον.

Ἑβδόμῳ μὲν τοι πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα ἔτει τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, τὰ κειμήλια ὧν τὴν φυλακὴν πεπίστευτο παραδοὺς, ὁ μὲν, ἐπὶ τὴν τοῦ Νατουφᾶ ἔρημον ἀναχωρεῖ· τῷ δὲ, ἅμα καὶ μαθητὴς εἵπετο. ἀπορούμενοι τοίνυν τροφῆς, καὶ οὐκ ἔχοντες ὅθεν τὴν τῆς φύσεως ἀνάγκην
[1.] παραμυθήσονται· οὐδὲ γὰρ [οὐδὲ] μελάγρια κατὰ τὴν ἔρημον πεφύκει· ταῦτα γὰρ ἱκανὴ τούτοις ἑστίασις ἦν, εὔχεται ὁ θεῖος Κυριακὸς τῷ Θεῷ, τροφὴν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐνταῦθα
* σκιλλῶν l. δοῦναι * σκιλλαῶν· δαψιλὰς γὰρ τούτων ἡ ἔρημος καὶ ἀφθόνως εἶχε. καὶ πρὸς τὸν μαθητὴν ἐπιστραφεὶς, συνάγαγέ φησι τέκνον ἐκ τουτωνὶ
* σκιλλῶν l. τῶν * σκιλλαῶν, καὶ ἅλας ἐπιβαλὼν αὐταῖς, ἐν χύτρᾳ ἕψησον· καὶ, εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔσται καὶ ἡμῖν ἐξ αὐτῶν χορτασθῆναι.

Ταῦτα ὁ μὲν τῷ μαθητῇ ἐπισκήπτει. Θεὸς δὲ τῆς εὐχῆς ἄνωθεν ἐπήκοος ἦν, ὁ καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας πηγάσας, καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνην
* Μεῤῥᾶς l. τῆς * Μέῤῥας πικρίαν, εἰς ἀνάλογον ἀμείψας γλυκύτητα. αἵ τε γὰρ σκίλλαι, τῆς ἐμφύτου καὶ αὗται πικρίας μετέβαλον, καὶ εἰς τέσσαρας ἐξ ἐκείνου χρόνους τροφὴ τοῖς μακα-
* ἐγίνοντο l. » ρίοις * ἐγένοντο. ἀλλ', οὐκ ἐγκατα-
» λείψει κύριος τοὺς ὁσίους αὐτοῦ,

hymnorum tempus Fratribu ſignificans, non priùs umquam à pulſatione ceſſaverit quin purâ & immaculatâ linguâ totum immaculatum, (id eſt Pſalmum, *Beati immaculati in via*, percurriſſet. Pſal. 118.

* Septimo autem & ſeptuageſimo ætatis ſuæ anno, traditâ ſacra ſuppellectile, cujus cuſtodia ſibi credita fuerat, ad eremum Natupha ſecedit, ſequente diſcipulo. Cùm itaque cibo deſtituti eſſent, nec haberent unde naturæ neceſſitatem ſolarentur; (in illa quippe eremo ne melagria quidem naſcebantur, quæ certè eis ad convivium ſuffeciſſent;) Deum rogat divinus Cyriacus, ut cibum ipſis ex illic extantibus ſcillis, impertiret; iis enim abundabat illa ſolitudo. Converſuſque ad diſcipulum, Collige, inquit, fili, ex his ſcillis, & ſalem illis aſpergens, coque in olla: &, Benedictus Deus, quoniam ex illis nobis veſci licebit.

* *Cyriacus manſit in Laura Suca 39. ann. infrà, hoc eſt, ab exeunte 434. ad 524. inchoatum vitæ 76. expletum, & incoeptum 77.*

In Natupha manſit 5. ann.

Hæc ille quidem diſcipulo mandat. Deus autem cælitus preces audivit, qui & aquam ex petra ſcaturire fecit, & Exod. 17. 6. maximam illam Maræ amaritudinem, in congruam dulcedinem commutavit. Exod. 15. 25. Scillæ namque innatam amaritudinem depoſuere, & exinde per quadriennium beatis illis in cibo fuere. Sed illud, *Non derelinquet Dominus ſanctos* Pſal. 36. 28.

Digitized by Google

ſuos, opportunè à ſacro Davide, hîc dicetur. Vir enim quidam ex vico Thecoorum, cùm ex iis, qui in eremo pecora paſcebant, de Cyriaco audiviſſet, panibus calidis aſino impoſitis accedit, & onere apud eum depoſito, abiit, hiſque in reliquum Cyriacus cum diſcipulo vitam traduxit. Tuncque diſcipulus, coctis de more ſcillis, non juſſus à beato Cyriaco eas in cœnam appoſuit. Deinde cùm earum non ferret amaritudinem, unà cum voce vires ejus extinctæ ſunt, & tamquam mortuus jacebat. Cùm itaque divinus Cyriacus infortunii cauſam intellexiſſet, & manus ad orandum pro diſcipulo ſuſtuliſſet, ipſum erexit; divinaque illi impertiens Sacramenta, ſanum protinus reddidit, & benignè à timore recreavit.

Poſt paulò autem deficientibus panibus, graviſſima rurſus fame premebantur. Beatus autem ille diſcipulum iterum ex ſcillis cœnam parare jubet. Ille verò cùm cibum paratum appoſuiſſet, eo tamen uti verebatur. Venerat enim ei in mentem præcedens amaritudo, & quemadmodum cùm comediſſet, non modò vox, verùm etiam motus eum defeciſſet. Cyriacus

εὐκαίρως τῷ ἱερῷ Δαυὶδ ἐνταῦθα εἰρήσεται. ἀνὴρ γάρ τις ἀπὸ τῆς κώμης * Θεκωαῶν, παρὰ τῶν ἐν τῇ * Θεκώων 1. ἐρήμῳ θρέμματα νεμόντων πυθόμενος τὰ κατὰ τὸν Κυριακὸν, ἄρτοις θερμοῖς ἐπὶ * τὸν ὄνον ἐνθέ- * τῶν ὄνων 1. μενος ἥκει· καὶ παρ' αὐτῷ καταθεὶς τὸν φόρτον, ἀπιὼν ᾤχετο. καὶ τούτοις ὁ Κυριακὸς τοῦ λοιποῦ σὺν τῷ μαθητῇ διέζη. ἀλλά ποτε μὲν ὁ μαθητὴς τὸν συνήθη τρόπον τὰς σκίλλας ἑψήσας, μὴ ἐπιτραπεὶς αὐτῷ ὑπὸ τοῦ μακαρίου Κυριακοῦ, ἔθετο δεῖπνον. εἶτα τὴν αὐτῆς πικρίαν οὐκ ἐνεγκόντι, καὶ ἡ δύναμις αὐτῷ μετὰ τῆς φωνῆς ἐσβέσθη, καὶ ὡσεὶ νεκρὸς ἔκειτο. συμβαλὼν τοίνυν ὁ θεῖος Κυριακὸς τῆς συμφορᾶς τὴν αἰτίαν, καὶ χεῖρας εἰς προσευχὴν ὑπὲρ τοῦ μαθητοῦ διάρας, ἀνίστησι τοῦτον· καὶ τῶν θείων αὐτῷ μεταδοὺς μυστηρίων, ὑγιῆ τε ἀποκαθίστησιν αὐτίκα, καὶ τῆς δειλίας ἠπίως ἀναλαμβάνει.

Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἐπιλιπόντων * αὐτοῖς τῶν ἄρτων, [χαλεπωτά- * αὐτῆς 2. τῳ λιμῷ συνείχοντο πάλιν. καὶ [2.] πάλιν] ὁ μακάριος αὖθις τὸν μαθητὴν σκίλλας αὐτοῖς δεῖπνον παρασκευάσαι προτρέπεται. ὁ δὲ τὴν τροφὴν ἐξεργασάμενος, καὶ ταύτην προθεὶς, ὅμως ἐδεδοίκει χρήσασθαι. εἰσῄει γὰρ αὐτὸν ἡ προλαβοῦσα πικρία· καὶ ὅπως φαγόντα, οὐ τὸ φθέγγεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κινεῖσθαι αὐτὸν ἐπέλιπεν.

διαλογίσαντος

εὐλογήσαντος μὲν τοι τοῦ Κυριακοῦ, καὶ τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἐπιβαλόντος, εἶτα καὶ ἀψαμένου τῶν προκειμένων καὶ πρώτου φαγόντος, ἀναθαρρήσας καὶ ὁ μαθητὴς, εὐθὺς ἥπτετο· καὶ ἔφαγόν τε ἡδέως καὶ ἱκανῶς ἀνεκτήσαντο.

Πέμπτος δὲ ἐν τῇ Νατουφᾷ τούτῳ διατριβῆς ἠνύετο χρόνος· καί τινος μὲν υἱὸς τῶν ἐν τῇ * Θεκωαῖς πονηρῷ συνείχετο πνεύματι·
* Θεκώων 1.
καὶ δυσφόρως εἶχε καὶ χαλεπῶς. τὰ περὶ τοῦ θείου δὲ Κυριακοῦ μαθὼν ἕκαστα ὁ πατὴρ, παρ' αὐτόν τε ἄγει τὸν παῖδα, καὶ θερμῶς ἐδεῖτο, ἀμῦναι τῷ παιδὶ χαλεπῶς κάμνοντι. ὁ δὲ καὶ ἀμφοτέροις οἰκτείρας, τὸν μὲν, τοῦ πάθους, τὸν δὲ τῆς ἐπὶ τῷ παιδὶ λύπης καὶ τῆς ἀπαρακλήτου * βαρυθμίας, εὐχήν τε τῷ νεανίσκῳ ἐπιλέγει, καὶ τῷ [τοῦ] σταυροῦ χρίσας ἐλαίῳ, τῆς πικρᾶς ἐκείνης ἀπαλλάττει μανίας.
* Lege βαρυθυμίας. σκεπτομένας 1. malè. [1.]

Τοῦ θαύματος τοίνυν εἰς πολλοὺς ἤδη διαφοιτήσαντος, μυρίον παρ' αὐτὸν πλῆθος συνέρρεον, τὴν ἡσυχίαν αὐτῷ καὶ τὴν προσευχὴν ἐπικόπτοντες.

Ταῦτα ὁ γενναῖος Κυριακὸς ἐκκλίνων, ἐπὶ τὴν * ἐνδοτέρω τοῦ Ρουβᾶ ἔρημον διαβαίνει. καὶ πέντε παρ' αὐτῇ διαγαγὼν ἔτη, ῥίζας τε μελαγρίων καὶ * ἀκρέμονας καλάμων προσίετο· καὶ ταῦτα ὄψον τε ἱκανὸν αὐτῷ ἦσαν, καὶ οὐδὲν εἰς ἡ-
* ἐνδοτέρω 1.
* ἀκρεμόνας 2.

autem data benedictione, ſignoque crucis efformato, ex appoſitis ſumſit, & prior comedit; [diſcipulus verò reſumtâ fiduciâ ex cibo accepit,] amboque jucundè comederunt, & abunde refecti ſunt.

Quintus jam explebatur annus, ex quo in Natupha iſto verſabatur: & cujuſdam filius ex vico Thecoorum maligno ſpiritu correptus tenebatur, graviterque ac moleſtè agebatur. Cùm autem de divino Cyriaco ſingula didiciſſet pater, filium ad eum adducit, vehementerque rogat ut malè laboranti filio opem ferat. Ille autem utriuſque miſertus, hujus quidem, morbi, illius verò, doloris, & inconſolabilis ſuper filio ægritudinis, preces pro adoleſcentulo adhibet, cruciſque unctum oleo, amarâ illâ liberat inſaniâ.
Ann. 529.
Dæmoniacum ſanat.

Cùm igitur per multos jam pervaſiſſet miraculum, innumerabilis ad eum confluebat multitudo, quietem ejus & orationem interrumpentes.

Hæc vitans præclarus Cyriacus, in interiorem Rubæ ſolitudinem tranſit. Et quinque in ea tranſigens annos, radices melagriorum, & arundinum ſummos ramos in cibos admittebat: eaque amplum illi erant opſonium, ni-
Tranſit in Rubam an. 529. ubi 5. annos manet

Digitized by Google

hil quoad voluptatem divitum menſæ cedens.

Varia curationum ſigna operatur,

Sed divinorum Cyriaci chariſmatum efficacia, hanc quoque ſolitudinem, advenientium multitudine, civitatem efficiebat. Omnes enim quos vel malus vexabat ſpiritus, vel alius premebat morbus, promto & alacri animo, ad virum tamquam ad exploratam ſanationem accurrebant: & nemo illinc revertebatur vacuus. Verùm accedentium multitudinem iterum pertæſus divinus Cyriacus, in eam ſe confert ſolitudinis partem, in qua Anachoretarum nullus neque manſerat, neque pertranſierat aliquando. Nominabatur locus ab accolis Suſacim; in quo & Sucæ & Novæ Lauræ ambo fluvii, eorum quos novimus maximi & profundiſſimi, conjunguntur & confluunt. Feruntur autem ii eſſe de quibus Chriſto dictum eſt à Davide: *Tu ſiccaſti fluvios Etham.* Sed planè inviam hanc ſolitudinem aditu omnino facilem hominibus reddebat quam in eum habebant fides, ſeu potiùs divinarum illius gratiarum copia; quæ & fidem ferventiùs excitabat, & in deſiderium pias inducebat animas. Cùm enim Cyriacus ſeptem illic annos tranſegiſſet, (quando quæ ingruerat [peſtis] omnia circumcirca affligebat, multoſ-

Venit in Suſacim ann. 534. ubi manet 7. ann.

Pſal. 73. 15.

δουλείαν τῆς τῶν πλουσίων τραπέζης ἀπολειπόμενον.

Ἀλλ' ἡ τῶν χαρισμάτων τοῦ Κυριακοῦ τῶν θείων ἐνέργεια, πόλιν καὶ τὴν ἔρημον ταύτην τῷ πλήθει τῶν ἐπιδημούντων ἐποίει. καὶ πάντες οἷς εἴτε πονηρὸν ἐνοχλοίη πνεῦμα, εἴτε νόσος ἑτέρα πιέζοι, πρόθυμοι πρὸς τὸν ἄνδρα ὥσπερ αὖ εἰς ὁμολογουμένην ἴασιν ἔτρεχον· καὶ κενὸς ἐκεῖθεν οὐδεὶς ἐπανήεσαν. δυσχεραίνων δὲ τῷ πλήθει τῶν προσιόντων καὶ αὖθις ὁ θεῖος Κυριακὸς, εἰς τοῦτο τῆς ἐρήμου φοιτᾷ, ἐν ᾧ τῶν ἀναχωρητῶν οὐδεὶς οὔτε μείνας ἦν, οὔτε διεληλυθὼς πώποτε· ὁ τόπος δὲ ἄρα * Συσακὶμ τοῖς ἐγχωρίοις ὠνόμαστο. καὶ ἐν αὐτῷ, ὅ, τε τῆς νέας λαύρας καὶ ὁ τῆς τοῦ Σουκᾶ οἱ ποταμοὶ ἄμφω, συμβάλλουσι, βαθύτατοι ὧν ἴσμεν καὶ μέγιστοι ῥέοντες. καὶ τούτους εἶναι, περὶ ὧν πρὸς τὸν Χριστὸν εἴρηται τῷ Δαυΐδ, σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς Ἠθὰμ, λέγεται. ἀλλ' εὐχερῆ πάντως ἀνθρώποις καὶ ῥᾳδίαν καὶ τὴν ἄβατον δήπου ταύτην ἔρημον, ἡ περὶ τὸν ἄνδρα πίστις ἐποίει· μᾶλλον δὲ ἡ τῶν ἐκείνου θείων χαρίτων ἀφθονία· ἥτις καὶ τὴν πίστιν θερμότερον ἀνεκίνει, καὶ τὰς εὐσεβεῖς ψυχὰς εἰς πόθον ἐπήγετο. ἑπτὰ γὰρ ἐνταῦθα ἔτη τοῦ Κυριακοῦ διαγαγόντος, ἐπειδὴ λοιμὸς ἐπισκήψας τότε κακῶς τὰ πέριξ πάντα ἐποίει, καὶ

* Συνακὶμ αι

αι

πολλοὺς ἀναιρεῶν οὐκ * ἀνίει, δείσαντες οἱ τῆς τοῦ Σουκᾶ λαύρας, ἐπιβαίνουσι καὶ τῆς ἀβάτου ταύτης ἐρήμου· καὶ δέονται τοῦ Κυριακοῦ, καὶ τοῦτον ἐκλιπαροῦσι, τῇ λαύρᾳ καὶ αὖθις ἐπιδημῆσαι· ὅπως τοῦτο * γοῦν ἀνυσιμώτατον κατὰ τοῦ λοιμοῦ φάρμακον ἔχοιεν, τὴν ἐκείνου ἐπιδημίαν.

** ἀφίει l.*

** τοῦν l.*

Ἔλεον τοίνυν * αὐτῶν ἡ ἀγαθὴ καὶ φιλάνθρωπος ἐκείνη λαβοῦσα ψυχὴ κάτεισί τε εἰς τὴν λαύραν πάλιν· καὶ πρὸς τῷ τοῦ μακαρίου Χαρίτωνος κελλίῳ πέμπτον διατελέσας ἐνιαυτὸν, ἀνδρειότατα τοὺς τὰ Ὠριγένους φρονοῦντας κατηγωνίζετο. τότε μὲν δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος Κύριλλος, ἀπὸ τῆς τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου λαύρας, τῇ τοῦ μακαρίου * Σάβα παραβαλὼν, ἐφ' ᾧ τὸν ἡσυχαστὴν ἐπίσκοπον Ἰωάννην ἴδοι, ὑπηρέτης αὐτῷ γραμμάτων πρὸς τὸν μακάριον τοῦτον Κυριακὸν γίνεται. τὰ δὲ γράμματα τόν τε κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν ἀναρριπισθέντα ἐδήλου πόλεμον, καὶ ἱκέτευον αὐτὸν ἐκτενέστερον τοῦ Θεοῦ δεηθῆναι, ὥστε τοὺς ἐν τῇ νέᾳ λαύρᾳ μετὰ * Νόννου καὶ Λεοντίου τὴν ἐκ τῶν Ὠριγένους δογμάτων συμμαχίαν παραλαβόντας, καὶ κατὰ τῆς ὀρθοδόξου * στρατευσαμένους πίστεως, ἡττηθῆναι, καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνην ἀλαζονείαν ἀποβαλεῖν.

** αὐτῆς l.*

** Σάβα l. & ita deinceps.*

** Νόννου l.*

** πίστεως στρατευσαμένους l.*

Ὁ Κύριλλος μὲν οὖν εἰς τὴν Σου-

que de medio tollere non intermittebat) timentes qui erant Lauræ Sucæ, in inviam hanc ſolitudinem aſcendunt, rogantque & obſecrant Cyriacum, ut iterum ad Lauram revertatur; quò ſaltem efficaciſſimum adverſus [peſtem] remedium habeant, illius adventum.

Redit in Lauram Sucæ ann. 541.

Et manet in Charitonis cella 5. annos cum parte 6.

Illos itaque miſerata bona illa & clemens anima, iterum in Lauram deſcendit. Cúmque ad beati Charitonis cellulam quintum exegiſſet annum, ſtrenuiſſimè eos qui cum Origene ſentiebant, expugnabat. Tunc quoque admirabilis Cyrillus, qui à Magni Euthymii ad beati Sabæ Lauram acceſſerat, ut Joannem Silentiarium Epiſcopum videret, fit ei miniſter literarum ad beatum hunc Cyriacum. Literæ autem bellum adverſus ſanctam civitatem ſuſcitatum ſignificabant, eumque obſecrabant, ut Deum impenſiùs oraret, ut qui in Nova Laura cum Nonno & Leontio ex Origenis dogmatis ſocietatem coierant, & adverſus orthodoxam Fidem bellum ſumſerant, vincerentur, & multam illam deponerent arrogantiam.

Cyrillus itaque cùm in Su-

cam deveniſſet, & Zoſimo ac Joanni, primis illius diſcipulis, collocutus fuiſſet, deinde etiam cum ipſis ad magnum proficiſcitur Cyriacum, eique epiſtolam in manibus dat, & rurſum omnia quæcumque verbis ipſi mandata fuerant, ediſſerit. Ille verò ardenter, & velut ex corde illacrymans: Dic, inquit, ei qui te miſit: Ne mœrore affligamur, Pater; citò enim videbimus Nonnum quidem & Leontium vitam miſerrimè cum morte commutare; lupos autem in Laura verſatos quàm turpiſſimè illinc abigi, oveſque ratione præditas ipſam rurſus ſine moleſtia & ſine metu calcare, ac in ea ali & paſci. Ad hæc ille rogavit: Quænam verò ſunt, Pater, quæ illi ſuâ tuentur ſententiâ? namque affirmant, inquit, dogmata de præexiſtentia & reſtitutione in priſtinum ſtatum, indifferentia eſſe, & ab omni periculo aliena: illa ad hoc teſtimonio eis eſſe dicentes quæ alicubi in ſuis Apologeticis
» magnus Gregorius ait: Mihi
» videtur res non vilis nec con-
» temnenda, dare in tempore
» unicuique demenſum ſermo-
» nis, & diſpenſare in judicio
» veritatem noſtrorum dogma-
» tum, quæcumque de mundis
» aut de mundo philoſophicè
» diſputata ſunt, de materia,
» de anima, de mente, & natu-

τῶν ἀφικόμενος, καὶ Ζωσίμῳ καὶ Ἰωάννῃ πρώτοις ἐκείνου τοῖς μαθηταῖς ἐντυχὼν, εἶτα καὶ ὡς τὸν μέγαν σὺν αὐτοῖς Κυριακὸν ἄπεισιν· ἐγχειρίζει τε αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ὅσα πάλιν ἀπὸ γλώττης αὐτῷ εἴρητο, διέξεισι πάντα. ὁ δὲ θερμόν τι καὶ οἷον ἀπὸ καρδίας ἐπιδακρύσας, εἰπέ, φησι, τῷ ἀποστείλαντί σε· μὴ ἀνιώμεθα, πάτερ· ὀψόμεθα γὰρ θᾶττον Νόννον μὲν καὶ Λεόντιον, τὴν ζωὴν ἀθλιώτατα καταστρέψαντας· τοὺς δὲ ἐπιχωριάσαντας τῇ λαύρᾳ λύκους ὡς αἴσχιστα ἐκεῖθεν ἀπελαυνομένους· καὶ τὰ λογικὰ πρόβατα πάλιν ἀλύπως αὐτὴν πατοῦντα καὶ ἀδεῶς, καὶ ἐν αὐτῇ νεμόμενά τε καὶ ἐκτρεφόμενα. πρὸς ταῦτα ἐκεῖνος· τίνα δὲ ἐστι, πάτερ, τὰ ὑπ' αὐτῶν πρεσβευόμενα; ἤρετο· διαβεβαιοῦνται γὰρ, ἔφη, τὰ περὶ * προϋπάρξεως καὶ ἀποκαταστάσεως δόγματα, μέσα τε εἶναι καὶ ἀκίνδυνα· ἐκεῖνα πρὸς τοῦτο μαρτυρεῖν αὐτοῖς λέγοντες ἅπερ φησί που τῶν ἑαυτοῦ ἀπολογητικῶν ὁ
μέγας Γρηγόριος· ἐμοὶ δὲ οὐ «
πρᾶγμα φαίνεται οὐ τῶν φαυλοτάτων, «
διδόναι κατὰ καιρὸν ἑκάστῳ τοῦ λόγου «
τὸ σιτομέτριον, καὶ οἰκονομεῖν ἐν «
κρίσει τὴν ἀλήθειαν τῶν ἡμετέρων «
δογμάτων, ὅσα περὶ κόσμων ἢ «
κόσμου πεφιλοσόφηται, περὶ ὕλης, «
περὶ ψυχῆς, περὶ νοῦ, καὶ τῶν νοε- «
ρῶν φύσεων, βελτιόνων τε καὶ χει- «

* πρὸ ὑπάρξεως l. ὑπάρξεως λ.

„ ἐόνων, περὶ τῆς τὰ πάντα συνδεούσης
„ προνοίας· ὅσα τε κατὰ λόγον ἀπαν-
„ τᾶν δοκεῖ, καὶ ὅσα παρὰ λόγον τὸν
„ κάτω καὶ τὸν ἀνθρώπινον· ἔτι τε ὅσα
„ περὶ τῆς πρώτης ἡμῶν συστάσεως,
„ τύπων τε καὶ ἀληθείας καὶ διαθη-
„ κῶν, καὶ Χριστοῦ παρουσίας πρώ-
„ της τε καὶ δευτέρας. ἐν τούτοις
„ γάρ φασι καὶ τὸ ἐντυγχάνειν οὐκ ἄ-
„ χρηστον, καὶ τὸ διαμαρτάνειν ἀκίν-
„ δυνον.

Ταῦτα τοῦ θαυμασίου Κυρίλλου εἰρημένου, ὁ μακάριος Κυριακός, * οὐ μὲν οὖν οὐ μέσα τὰ περὶ προϋπάρξεως δόγματα καὶ ἀκίνδυνα, ἔφη· τοὐναντίον δὲ μᾶλλον, ἀκροσφαλῆ τε καὶ ἐπικίνδυνα. ὅπως δέ σοι καὶ τὴν πολυσχιδῆ αὐτῶν ἐν βραχεῖ παραστήσω ἀσέβειαν· φασὶ μὴ ἕνα τῆς τριάδος τὸν Χριστὸν εἶναι. [2.] [λέγουσι τὰ ἐξ ἀναστάσεως ἡμῶν σώματα, εἰς ἀπώλειαν ἥξειν παντελῆ, καὶ Χριστοῦ πρώτου.] λέγουσιν ὅτι οὐκ * ἦν τοῦ κόσμου δημιουργὸς ἡ τριάς· ὅτι τε ἐν τῇ ἀποκαταστάσει δυνήσονται πάντα τὰ λογικὰ μέχρι καὶ δαιμόνων, δημιουργεῖν αἰῶνας· καὶ ὅτι αἰθέρια καὶ σφαιροειδῆ ἐγείρονται ἡμῶν τὰ σώματα ἐν τῇ ἀναστάσει· οὕτω γὰρ καὶ τὸ τοῦ κυρίου φασὶν ἐγηγέρθαι· καὶ

* γρ. ὑμῖν

* εἶναι

ris intelligentibus, tam præ- «
ſtantioribus quàm deteriori- «
bus, de providentia quæ om- «
nia connectit: quæque ſecun- «
dùm rationem evenire viden- «
tur, & quæcumque præter «
rationem inferiorem & hu- «
manam: præterea quæ de pri- «
ma noſtra conſtitutione, fi- «
guriſque, & veritate, ac te- «
ſtamentis: Chriſti quoque «
primo ac ſecundo adventu. In «
his enim, inquiunt, & aſſe- «
qui non eſt inutile, & non «
aſſequi vacat periculo. «

Hæc cùm admirabilis Cyrillus dixiſſet: Nequaquam, inquit beatus Cyriacus, nequaquam indifferentia ſunt, neque periculo vacant dogmata de præexiſtentia: imò ſunt lubrica potiùs & periculoſa. Ut autem multiplicem eorum impietatem tibi paucis exponam: aiunt Chriſtum non eſſe unum ex Trinitate. Dicunt corpora quæ ex reſurrectione habebimus, eſſe penitus ad interitum ventura, & Chriſti primi. Dicunt Trinitatem non fuiſſe mundi opificem: & quòd in reſtitutione poterunt quæcumque ſunt ratione prædita, etiam ad dæmones uſque, fabricari * æones, id eſt, ſecula: quódque in reſurrectione, ætherea ſurrectura ſunt corpora noſtra, & ſphærarum ſpeciem referentia; ſic enim & ipſum Domini corpus aiunt ſurre-

* *Vide Tert. adverſus Valentinianos.*

xiſſe: noſque futuros ei pares in reſtitutione.

Cyrillo autem rurſum interroganti, Quid ita, Pater, non pro virtute tot ſubierunt labores, ſed eos in inutili hac, quæ deſtruitur, ſapientia conſumſerunt? Reſpondens beatus Cyriacus, Namque *evanuerunt*, inquit, *in cogitationibus ſuis, & inſipiens cor eorum obſcuratum eſt: dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.* Nonnus autem horum malorum fuit initium: qui cùm non ignavum ad hæc adminiſtrum inveniſſet Leontium Byzantinum, poſt beati Patris noſtri Sabæ exceſſum, continuò tetrum hunc morbum in compluribus Eccleſiæ locis clam diſſeminavit. Et primùm quidem eos qui in Nova Laura erant doctiores, vel, ut veriùs dicam, indoctiores, in ſuam induxit hæreſim. Deinde non hactenus conſtitit: ſed ut aliorum quoque ſolitudinis Monaſteriorum plurimis hanc peſtem communicaret, plurima rem ſolicitudine dignam ducebat. Deinde ut me quoque humilem & abjectum ſuis comprehenderet laqueis, quam non adhibuit contentionem? Sed, ut cum divino David loquar, *ſeipſam feſellit iniquitas*, & divina mihi apparuit viſio, hæreſis ejus cœnum accuratè oſtendens. Neque ego ſolus ipſius improbitatem vici, ſed

1. Cor. 1. 6.

Paulò aliter habetur ad Rom. 1. 21. & 22.

Pſal. 26. 12.

ὅτι ἴσοι αὐτῷ ἐν τῇ ἀποκαταστάσει γενόμεθα.

Τοῦ Κυρίλλου δὲ, τί δῆτα, πάτερ, ἐπανερομένου, μὴ τοὺς τοσούτους ὑπὲρ ἀρετῆς ἀνέτλησαν πόνους, ἀλλ' εἰς τὴν καταργουμένην ταύτην σοφίαν ἀνάλωσαν; ὁ μακάριος ὑπολαβὼν Κυριακὸς, ἐματαιώθησαν γὰρ, φησιν, ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἡ ἀσύνετος αὐτῶν ἐσκοτίσθη καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν. Νόννος δὲ τῶν κακῶν ἀπαρχὴ τούτων· ὃς ὑπουργὸν οὐκ ἀγεννῆ τὰ τοιαῦτα, Λεόντιον εὑρηκὼς τὸν ἐκ Βυζαντίου, μετὰ τὴν τοῦ μακαρίου πατρὸς ἡμῶν [Σάβα] τελευτὴν, τὸ κακὸν εὐθὺς ἀῤῥώστημα τοῦτο, πολλαχοῦ τῆς ἐκκλησίας ὑπέσπειρε. Καὶ πρῶτα μὲν τοὺς ἐν τῇ νέᾳ λαύρᾳ λογιωτέρους, ἀλογωτέρους δὲ εἰπεῖν ἀληθέστερον, τῇ οἰκείᾳ ὑπηγάγετο αἱρέσει. εἶτα οὐ μέχρι τούτων ἔστη· ἀλλ' ὅπως καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐρήμου μοναστηρίων πολλοῖς τῆς τοιαύτης μεταδῷ λύμης, πολλῆς ἠξίου τὸ πρᾶγμα φροντίδος. ἔπειτα ὥστε καὶ τὸν ταπεινὸν ἐμὲ τῇ ἑαυτοῦ συλλαβεῖν * πάγῃ, τίνα οὐκ εἰσηνέγκατο τὴν φιλονεικίαν; ἀλλ' ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτὴν, κατὰ τὸν θεῖον φάναι Δαυίδ· καί μοι ὄψις ἐφάνη θεία, τὸν ἐκείνου τῆς αἱρέσεως βόρβορον ἀκριβῶς παραδεικνῦσα. καὶ οὐκ ἐγὼ τῆς αὐτοῦ μόνος ἐκράτησα κακουργίας, ἀλλὰ καὶ οἱ

[2. B

* ἐπάγη τι

τῆς τοῦ Σουκᾶ συνοδίας, καὶ οὗτοι διὰ τῆς ἡμετέρας συμβουλίας; γενναίως πρὸς τὴν ἐκείνου πανουργίαν ἔστησαν, καὶ τῶν δολερῶν ἠθῶν ἐκείνων, καὶ τῆς περὶ τὸ κακὸν εὐμηχανίας περιεγένοντο.

Ἐπεὶ δὲ οὕτω φανερῶς προσβαλὼν ἡττήθη, ἑτέρως ὑποποιήσασθαι τὴν συνοδίαν ἐμηχανᾶτο. καί τινα Πέτρον Ἀλεξανδρέα, ἐπιρρεπῶς πρὸς αὐτὸν ἐξ ἀρχαίου καὶ τὴν κακόδοξον αἵρεσιν ἔχοντα, ἐφίστησι τῇ συνοδίᾳ· εἴπως ἀλλὰ ταύτῃ γ' οὖν ἠρέμα πρὸς κοινωνίαν αὐτοὺς ἐφελκύσεται. φιλεῖ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τῷ ἄρχοντι συμμορφοῦσθαι τὸ ὑποχείριον. ἀλλ' ἠγνόει ὁ μάταιος εὐφώρατον καὶ καταφανὲς προτιθεὶς δέλεαρ. μικρὸν γὰρ τῆς συνήθους ἐκείνου κακίας τῇ συνοδίᾳ ὑποφανείσης, ἡ δὲ αὐτίκα κινηθεῖσα πᾶσα, τὸν Πέτρον ἀπωθεῖται τῆς προστασίας.

Εἶτα καὶ πάλιν οἱ περὶ Νόννον, Πέτρον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἕτερον, τοῦ προτέρου κατὰ μηδὲν ἀδιάφορον, ἡγούμενον αὐτοῖς ἐφιστᾶσιν. αὕτη δὲ ἀκριβεῖς κἀν τούτῳ τῆς τοῦ προ-
ἰδοῦσα ἡ λαβόντος κακίας * ἰδοῦσα τοὺς χαρακτῆρας παραχρῆμά τε καὶ αὐτὸν ἀποβάλλει· καὶ εἰς τὴν τοῦ μακαρίου Σάβα λαύραν ἐλθοῦσα, ἡγούμενον λαμβάνει Κασιανὸν, τὸ γένος, Σκυθοπολίτην, τὸ σέβας, πιστότατον, ἀρετῇ καὶ λόγῳ, σύντροφον. καὶ ταύτῃ μόλις ἰσχύσαμεν

ii etiam qui erant Conventûs Sucæ, per noſtrum conſilium, illius malitiæ fortiter reſtiterunt, & fraudulentos illos mores, & ingenium ad malum ſolers ſuperaverunt.

Quoniam autem tam apertè congreſſus victus eſt, alia ratione Conventum ſuæ poteſtati ſubjicere machinatus eſt. Et Petrum quemdam Alexandrinum, qui in eum, & in pravi ipſius dogmatis hæreſim, jam à principio erat propenſus, præficit Conventui: ſi quo modo hac certè ratione eos paulatim ad communionem attraheret. Amant enim ut plurimùm Principi conformari, qui ſub ejus ſunt poteſtate. Sed neſciebat ſtulſtus, ſe deprehenſu facilem & apertam eſcam proponere. Nam cùm conſueta illius pravitas Conventui paululum innotuiſſet, protinus ille totus commotus Petrum pellit præfecturâ.

Deinde rurſus Nonnus, Petrum alium è Græcia oriundum, qui à priore nihil differebat, Præfectum eis conſtituit. Conventus autem expreſſos in eo videns ejus qui præceſſerat, malitiæ characteres, protinus eum quoque expellit: & in beati Sabæ Lauram veniens, Præfectum accipit Caſſianum, genere Scythopolitanum, religione fideliſſimum, & virtuti ac doctrinæ innutritum. Sicque vix

tandem potuimus multiplicem & exæſtuantem eorum qui Origenis morbo laborabant, reprimere & arcere impetum. Hæc cùm dulcis illa lingua recenſuiſſet, ubi intellexit Cyrillum eſſe Monaſterii Magni Euthymii, cum magno protinus gaudio, Ecce, inquit, Frater, tu ejuſdem es, atque ego, Cœnobii. Cœpitque oratione perſequi res geſtas Sanctorum Euthymii & Sabæ. Ille autem cùm eas ab hoc beato Cyriaco perſpicuè didiciſſet, conſcripſit ſingula in iis quos de ipſis ſcripſit libris: ut illinc quilibet diſcere poteſt, ſi non perfunctoriè, ſed accuratè ea legat.

Divinus itaque Cyriacus, cùm hujuſmodi colloquio & narrationibus ita illius animam voluptate compleſſet, in pace dimiſit. Quandò autem, & ipſe legum Origenis diligens cuſtos, Nonnus, turpiſſimo exitu vitam abrupit, fractæque fuerunt omnes eorum vires; & ceſſavit bellum adverſus orthodoxos; & illi inter ſeſe prælia cierunt & pericula; multique in Charitonis ſpelæum ventitantes, non parvam divino Cyriaco moleſtiam exhibebant, ejus ſilentium & quietem interturbantes; ad Suſacim rurſum recedit, cùm nonum jam & nonageſimum ætatis annum expleret. Cùm autem

Redit in Suſacim exeunte 546. vel ineunte 547. 99. ætatis anno ferè exactè, ubi octo annos manet.

* τὴν πολλὴν τῶν τὰ Ὠριγένους νοσούντων * ὁρμὴν, [ἀναχεσῦσαθαι, καὶ καταστεῖλαι φλεγμαίνουσαν.] Ταῦτα ἡ γλυκεῖα ἐκείνη γλῶσσα διεξηθοῦσα, ὡς καὶ τῆς τοῦ μεγάλου μονῆς Εὐθυμίου μάθοι τὸν Κύριλλον εἶναι, μετὰ περιχαρείας εὐθὺς, ἰδοὺ καὶ συγκοινοβιώτης εἶ μοι, * φησὶν, ἀδελφέ. καὶ διαλαβὼν τὰ περὶ τῶν ἐν ἁγίοις Εὐθυμίου διηγεῖτο καὶ Σάβα. καὶ ταῦτα ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ μακαρίου τούτου Κυριακοῦ σαφῶς διδαχθεὶς, ἐν τοῖς αὐτῶν ἕκαστα λόγοις ἀνέγραψεν· ὡς ἔστιν ἐκεῖθεν μαθεῖν, εἴ τις μὴ παρέργως, ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτὰ ἐπιλέγοιτο.

Οὕτω μὲν οὖν ὁ θεῖος Κυριακὸς, καὶ ὁμιλίᾳ τοιαύτῃ καὶ διηγήμασιν, ἡδονῆς τὴν ἐκείνου ψυχὴν διαπλήσας, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. ἐπειδὴ δὲ ὅ, τε τῶν Ὠριγένους νόμων ἀκριβὴς φύλαξ αἰσχίστῳ τέλει τὴν ψυχὴν ἀπέῤῥηξε Νόννος, ἥ τε ἰσχὺς αὐτῶν ἅπασα διελύθη· καὶ ὁ πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ἐλώφησε πόλεμος· καὶ * κατ' ἀλλήλων ἐκεῖνοι τὴν μάχην καὶ τοὺς κινδύνους ἐκίνησαν· καὶ πολλοὶ ἐν τῷ τοῦ Χαρίτωνος φοιτῶντες σπηλαίῳ, οὐκ ὀλίγην τῷ θείῳ Κυριακῷ παρεῖχον τὴν ὄχλησιν, τὴν ἡσυχίαν ἐπιταράττοντες, ἐπὶ τὴν * Σουσακὶμ ἀναχωρεῖ πάλιν, ἔνατον ἤδη καὶ ἐνενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἀνύων· ἐκείνου μὲν δὴ ὄγδοον ἐν αὐτῷ διαμεμενηκότος

* φησὶν τὴν, &c. 1.
* ὁρμὴν. τε [&c.]
* γρ. μοί φησι
* κατεκινήσαν 1.
* τοῦ Συσακεὶμ 1.

κότος χρόνον, λαμβάνει τίς ποτε τὸν Κύριλλον πόθος τῆς τοῦ Κυριακοῦ ὁμιλίας· καὶ εἰς τὴν λαύραν ἐλθὼν τοῦ Σουκᾶ, καὶ τὸν τούτου μαθητὴν Ἰωάννην παραλαβὼν, τὸν

* τῷ Συσακεὶμ

* Σουσακὶμ ἄμφω καταλαμβάνουσιν· οὐκ ἔλαττον, ἢ ἐνενήκοντα σταδίους τῆς λαύρας ἀπέχοντα. ὡς οὖν πλησίον ἐγίνοντο ἤδη, λέων αὐτοῖς μεγέθει μέγιστος καὶ φοβερώτατος ἰδεῖν ὑπαντήσας, διετάραξέ τε τὸν Κύριλλον, ὥσπερ εἰκὸς, καὶ εἰς δέος ἐνέβαλεν. οὕτω τοίνυν ὁ μαθητὴς Ἰωάννης ἔχοντα τὸν ἄνδρα ἰδὼν, μὴ δέδιθι, ἔφη. καὶ ὁ λέων, ὡς πρὸς τὸν ἅγιον αὐτοὺς ἀπιόντας ἔγνω, ὑπεῖξέ τε τῆς ὁδοῦ εὐθὺς, καὶ αὐτοὶ κακῶν ἀπαθεῖς διῆλθον. τούτους ἡ ἱερὰ κεφαλὴ ἐκείνη θεασαμένη, ὑπερήσθη τε αὐτίκα, καὶ ἡδὺ αὐτοὺς καὶ οἰκεῖον ἰδοῦσα, πρεσβυτικῶς εὖ μάλα καὶ

* φησὶ.
* μοι.

χαριέντως, ἰδοὺ, * φησι, καὶ ὁ συγκοινοβιώτης * μοι Κύριλλος. εἶτα παραμίξας τι καὶ παιδιᾶς ὁ μαθητὴς Ἰωάννης· ἀλλὰ τοῦτον, εἶπεν, ὁ λέων, πάτερ, δεινῶς ἐφόβησε, καὶ δειλὸν ἀπέδειξε φανερῶς. ἡ δὲ ἱλαρὰ ψυχὴ ἐκείνη· σὺ δὲ ἀλλὰ μὴ φοβοῦ, εἶπε, τέκνον· ὁ γὰρ λέων οὗτος ἐνταῦθά μοι παραμένει φύλαξ ἀκριβὴς τῶν λαχάνων· καὶ οὔτε θηρίῳ εἰσφοιτᾶν συγχωρεῖ οὐδενὶ, οὐδὲ ἀγρίας αἰγὸς ἔφοδον, οἶμαι, τὰ λάχανα δέδιεν, ἐγρηγορότος τοῦ φύλακος.

ille octo in eo manſiſſet annos, Cyrillum aliquando inceſſit deſiderium conveniendi Cyriaci. In Lauram itaque Sucæ veniens, ac hujus diſcipulum Joannem aſſumens, ambo Suſacim perveniunt, qui locus non minùs quàm nonaginta ſtadia aberat à Laura. Cùm autem adventarent & propè jam eſſent, leo ipſis magnitudine maximus, viſuque terribiliſſimus, occurrens, Cyrillum, ut conſentaneum eſt, conturbavit, & in metum conjecit. Cùm igitur diſcipulus Joannes ita affectum virum vidiſſet: Ne metue, inquit. Leo autem, ut eos ad Sanctum euntes agnovit, viâ ceſſit protinus, & ipſi malorum immunes pertranſierunt. Hos cùm ſacrum illud caput adſpexiſſet, ſupramodum ſtatim gaudio oblectatus eſt, eoſque blandè ac benevolè intuens, ſeniliter bene planè, ac venuſtè, Ecce, inquit, * concœnobita meus Cyrillus. Deinde nonnihil quoque joci admiſcens diſcipulus Joannes: Sed eum, inquit, Pater, mirum in módum leo terruit, manifeſtoque pavore perculit. Hilaris autem illa anima: At tu, noli timere, inquit, fili: leo enim iſte hîc mihi manet, diligens cuſtos olerum, qui nullam feram ingredi ſinit: quapropter nec agreſtis capreæ incurſum, ut puto, timuerint olera, hoc vigilante cuſtode.

Quibus peractis à Cyrillo rurſus inviſitur anno 555.

* *Cyrillus in eodem quo Cyriacus manſerat Cœnobio, ſed numquam cum illo. Ideo minùs bene vertiſſe videtur Interpres apud Surium;* Meus in Cœnobio ſodalis.

Deinde cùm multa de Patribus, qui in eremo degebant, narraſſet, ac ſic eis animos excitaſſet, acerrimumque, erga virtutem videlicet, amorem incuſſiſſet, menſam apponit. Hîc leo ſupervenit. Ille autem beſtiæ panem manu porrigit, & ad olerum cuſtodiam remittit. Ad accumbentes autem: Habeo, ait, ô filii, bonum agri cuſtodem. Neque enim hîc urſus, neque alia quæpiam fera, ſed neque prædo, neque barbarus, eos qui agrum pertranſeunt, invadit. Illos namque acriter ulciſcitur ac perimit leo.

Cùm igitur totum apud eum diem tranſegiſſent, ac doctrinâ illâ, & diffusâ in ejus labiis gratiâ fructi eſſent, benedictionem impoſterum impertit, ac in pace dimittit. Leo autem eis rurſus ceſſit, & blanditus eſt; ſicque ad propria læti remearunt.

Sanctus autem hic Cyriacus adhuc in Suſacim permanens, cùm aquam ex fontibus non haberet, (quò cùm ipſe uteretur, tum etiam olera rigaret) eam quæ in petrarum concavitatibus congregabatur, exhauriens, æſtate illa ad meridiem irrigabat, nec ampliùs ſitire ſinebat. Tempore enim autumni tempeſtas ipſa, ea ſatis abundéque irrigabat. Cùm autem magna ſiccitas aliquan-

Εἶτα πολλὰ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἔρημον πατέρων διεξελθὼν, καὶ ταύτῃ διαγυμνάσας, καὶ κινητικώτατον, οἷον εἰς ἀρετὴν, αὐτοῖς ἔρωτα ἐμβαλὼν, τράπεζαν παρατίθησιν. ἐνταῦθα ὁ λέων ἐφίσταται. ὁ δὲ τῷ θηρίῳ μὲν ἄρτον τε τῇ χειρὶ ὀρέγει, καὶ εἰς φυλακὴν ἀφίησι τῶν λαχάνων. πρὸς δὲ τοὺς συγκατακεκλιμένους, ἀγαθόν γε, ὦ τέκνα; εἶπε, τοῦ ἀγροῦ φύλακα κέκτημαι. οὔτε γὰρ ἄρκτος ἐνταῦθα, οὐδὲ θηρίον ἄλλο τι, ἀλλ' οὐδὲ λῃστὴς, οὐδὲ βάρβαρος τοῖς παριοῦσι τὸν ἀγρὸν ἐπιτίθεται. κολάζει γὰρ * καὶ αὐτοὺς δεινῶς καὶ ἀπόλλυσιν ὁ λέων. * In codice αι deletum eſt καὶ

Τοῖς μὲν οὖν ὅλην παρ' αὐτῷ ἡμέραν διαγαγοῦσι, καὶ τῆς διδασκαλίας ἐκείνης καὶ τῆς ἐκκεχυμένης ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ χάριτος ἀπολαύσασιν, εὐλογίας τε εἰς τὴν ἑξῆς μεταδίδωσι, καὶ ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει. καὶ ὁ λέων ὑπεῖξέ τε αὐτοῖς αὖθις, καὶ ὑπέπεσεν * ἥκοντας, καὶ τῆς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα χαίροντες εἴχοντο. * ἔχοντας al. εἴκοντι.

Ὁ δὲ ἅγιος οὗτος Κυριακὸς τῷ * Συσακὶμ ἔτι παραμένων, ἐπειδὴ ὕδωρ αὐτῷ ἐκ πηγῶν οὐ παρῆν, ὥστε ὁμοῦ μὲν αὐτὸν χρῆσθαι, ὁμοῦ δὲ καὶ τὰ λάχανα ἄρδειν, τὸ ἐν τοῖς τῶν πετρῶν κοιλώμασιν ἐπισυναγόμενον ἐξαντλῶν, ἐπότιζέ τε θέρους αὐτὰ κατὰ μεσημβρίαν, καὶ οὐκ ἔτι διψᾷν συνεχώρει. τὸν γὰρ περὶ τὸ μετόπωρον χρόνον, ἤρδευ αὐτὰ ἱκανῶς ἡ ὥρα. αὐχμοῦ δέ ποτε * Συσακὶμ al.

κατὰ θέρος πολλοῦ γεγονότος, καὶ αὐτῶν τῶν ἐν ταῖς πέτραις κοιλωμάτων οὐδὲ ἴχνος ἐχόντων ὕδατος, τὰ ὄμματα ἐκεῖνος εἰς οὐρανοὺς ἀνάγων, αἰτεῖ παρὰ τοῦ Θεοῦ ὕδωρ. καὶ ἀθρόον τι νέφος ὑπὲρ κεφαλῆς παχυνθὲν, εἰς ὑετὸν ἐρράγη· καὶ τὰς ὑδρίας αὐτοῦ, καὶ τὰ κοῖλα τῶν πετρῶν ἐπλήρωσε πάντα· καὶ τῇ τε τοῦ ὁσίου χρείᾳ, τῇ τε τῶν λαχάνων ἀρδείᾳ, μέχρι πολλοῦ τοῦτο ἐπήρκεσεν. ἐκεῖνο δὲ *με γινόμενον ἐνταῦθα εἰσέρχεται, ὅπερ εἰ καὶ μὴ τῆς τοῦ ἁγίου ἔχεται διηγήσεως, ἀλλ' οὐ μετρίαν οἴσει λεχθὲν καὶ αὐτὸ τῆς ὠφελείας.

*In codice 2. deletum eſt με

do per æſtatem contigiſſet, & quæ ſunt in petris concavitates, ne veſtigium quidem haberent aquæ, ille oculis in cælum ſublatis, petit à Deo aquam. Et ecce repentina quædam nubes ſuper caput condenſata, erupit in pluviam, ejuſque hydrias & petrarum concava omnia implevit: eaque & Sancti uſui, & olerum irrigationi, diu multumque ſuffecit. Hîc illud mihi venit in mentem, quod etſi narrationi de Sancto non cohæret, non mediocrem tamen, ſi dicatur, afferet utilitatem.

Παριόντι κατὰ τὴν ἔρημον τῷ μα-
(21.) θητῇ ποτὲ τοῦ ἁγίου τούτου μετὰ [καὶ] τοῦ συμφοιτητοῦ Παραμόνου, ἐπιφαίνεταί τι περὶ μυρίκῃ ἀγρίᾳ ἑστὼς, ἀνθρώπου εἴδωλον. οἱ δὲ, τῶν * ἀναχωρητῶν ἕνα τὸ φαινόμενον οἰηθέντες, πολλοὶ γὰρ τὴν ἔρημον ταύτην τὸ τηνικαῦτα ᾤκουν, πρὸς αὐτὸν εὐθέως ἐτράποντο. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἦσαν ἤδη καὶ τὸ φανὲν οὐδαμοῦ, ἔμπαλιν ἐκεῖνοι πονηρὸν πνεῦμα νομίσαντες εἶναι, προσηύξαντο· καὶ τῇ εὐχῇ τὸ ἀμὴν ἐπειπόντες, ὁρῶσι τῇδε κἀκεῖσε· καὶ σπήλαιόν τι αὐτοῖς ὑπόγειον ὑποφαίνεται. ὅπερ σημεῖον αὖθις κρίναντες δεξιὸν, καί τινα δοῦλον τοῦ Θεοῦ τὸν φανέντα εἶναι, καὶ εἰς αὐτὸ καταδῦναι ὑπολα-

* ἀναχωρητῶν ει.

In ſolitudinem aliquando venienti hujus Sancti diſcipulo, unà cum condiſcipulo Paramono, apparet circa myricas agreſtes, ſtans quoddam hominis idolon. Illi id quod cernebatur, ex Anachoretis unum eſſe exiſtimantes, (multi enim id temporis ſolitudinem hanc habitabant) ad eum ſtatim ſunt converſi. Cúmque jam propè adeſſent, & nuſquam eſſet quod apparuerat, illi contrà, malum arbitrantes eſſe ſpiritum, adprecati ſunt; & precationi, Amen, ſubjungentes, huc & illuc ſpectant, & ſpelæum quoddam ipſis ſubterraneum apparet. Quod ſignum rurſus dexterum judicantes, & quemdam Dei ſervum eſſe, cum qui apparuerat, ac in illud ſe occuluiſſe, atque in eo delite-

Digitized by Google

ſcere putantes, rogant ut benedictionem ipſis impertiat & pacem.

Tandem aliquando vox intrinſecus ſonuit ex ſpelæo, dicens: Quid me vultis? ſum etenim femina. Sed, Quò proficiſcimini? rogavit. Ad Anachoretam, inquiunt, Cyriacum. Sed dic nobis, quî vocere? & qua ratione hîc es? & quamobrem huc acceſſiſti? Illa verò, Nunc quidem abite, inquit; redeuntibus autem rurſus, dicam. Cùm ergo illi impenſiùs inſtarent, & ne tantillum quidem ſe abſceſſuros dicerent, ni priùs, quæ Beatam illam ſpectabant, audiiſſent: Nomen quidem mihi eſt Maria, inquit; cùm autem eſſem pſaltria, ſcio me multis ſcandali occaſionem præbuiſſe. Deum itaque rogavi, cumque ſuppliciter obſecravi, ut à mali laqueis liberarer. Aliquando autem corde contrita, & in anima divino igne ſuccenſa in ſanctum Siloë deſcendi: cúmque hoc vas aquâ impleſſem, (quod apud me adhuc manet) lupinis in ſporta acceptis, huc acceſſi. Nihil autem horum uſque in hodiernum diem eſt diminutum. Sed neque ex illo tempore hominem vidi: neque in alicujus congreſſum colloquiumque veni. Vos igitur nunc abite, & revertentes inviſite me.

βόντες, εὐλογίας αὐτοῖς μεταδοῦναι καὶ εἰρήνης ἠξίουν.

Ὀψὲ γοῦν ποτε φωνὴ ἔνδοθεν * ὑπηχήθη ἐκ τοῦ σπηλαίου· τί θέλετε ἀπ' ἐμοῦ; λέγουσα, γυνὴ * γάρ εἰμι. ἀλλά, ποῦ πορεύεσθε; ἤρετο. οἱ δέ, πρὸς τὸν ἀναχωρητήν, ἔφησαν, Κυριακόν. ἀλλ' εἰπὲ ἡμῖν, ἥτις καλῇ, καὶ ὅπως ἐνταῦθα εἶ, καὶ ἐφ' ᾧ παραγέγονας. ἡ δέ, νῦν μὲν ὑπάγετε, ἔφη· ἐπανήκουσι δὲ αὖθις, ἐρῶ. ὡς οὖν ἐπέκειντο πλέον οὗτοι, καὶ * οὐκέτι οὐδὲ ἀποστήσεσθαι μικρὸν ἔλεγον μὴ πρότερον τὰ κατὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνην ἀκούσαντες· ὄνομα μὲν ἐγώ, Μαρία· γενομένη δὲ ψάλτρια, ἔφη, πολλοῖς οἶδα σκανδάλου πρόφασιν παρασχοῦσα. ἐδεόμην τοίνυν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἱκέτευον αὐτόν, ῥυσθῆναί με τῶν τοῦ πονηροῦ παγίδων. καί ποτε τὴν καρδίαν συντριβεῖσα, καὶ πυρὶ θείῳ τὴν ψυχὴν διαθερμανθεῖσα, εἰς τὸν ἅγιον Σιλωὰμ κατῆλθον· καὶ τὸ σκεῦος τοῦτο πλήσασα ὕδατος, ὃ παρ' ἐμοὶ καὶ εἰς ἔτι μένει, καὶ θέρμια ἐν τῇ σπυρίδι λαβοῦσα, ἐνταῦθα παρεγενόμην. καὶ τούτων οὐδὲν εἰς δεῦρο ἠλαττονήθη. ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρωπον ἐξ ἐκείνου εἶδον, οὐδὲ εἰς ὁμιλίαν τινί, οὐδὲ εἰς λόγους ἦλθον. ἀλλ' ἄπιτε νῦν καὶ ὑμεῖς, καὶ ἀναστρέφοντες * ἐπισκέψασθέ με.

* ἀπηχήθη
* γάρ εἰμι
* οὐκ ἔτι
* ἐπισκέψασθέ με.

Τούτων ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, ὑποχωροῦσι, καὶ ὡς τὸν μακάριον ἐλθόντες Κυριακὸν, ἀπαγγέλλουσιν αὐτῷ πάντα. ὁ δὲ ἐθαύμασέ τε, ὡς εἰκὸς, καὶ ἐπισκέψασθαι πάλιν αὐτὴν ἐπανήκουσι τοῖς μαθηταῖς, καὶ αὐτὸς ἐπισκήπτει. τὸ σπήλαιον τοίνυν ἐν τῇ ἐπανόδῳ καταλαβόντες, καὶ τὴν εἴσοδον κατὰ τὸ
* ὑδεὶς συνήθες κόψαντες, ἐπεὶ * ἔνδοθεν αὐτοῖς ἀπεκρίνατο οὐδὲ εἷς, παρελθόντες εἴσω, εὑρίσκουσιν αὐτὴν ἤδη τελειωθεῖσαν, καὶ τὸ σῶμα νεκρὸν παρὰ τῷ σπηλαίῳ κείμενον. ἀνελθόντες οὖν εἰς τὴν τοῦ Σουκᾶ λαύραν, καὶ ὅσων ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν ταφὴν χρεία λαβόντες, ἔρχονται πρὸς τὸ σπήλαιον αὖθις· καὶ τελέσαντες ἐπὶ τῇ μακαρίᾳ τὰ εἰωθότα, τὴν οἰκίαν αὐτῇ, τάφον ποιοῦσι, πρὸς αὐτῷ τῷ σπηλαίῳ τὸ λείψανον καταθέμενοι.

Ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἡμᾶς τὸ τοῦ διηγήματος ἐξώκειλεν, ἥδιστόν τε ὁμοῦ καὶ ὠφέλιμον. ἐπανιτέον δὲ πάλιν ὅθεν ἐξέβημεν. ὄγδοον τοίνυν
* Συσακὶμ ει τοῦτον ἐν τῷ * Συσακὶμ ἐνιαυτὸν, ὥσπερ ἔφημεν, τοῦ μακαρίου Κυριακοῦ διηνυκότος, οἱ τῆς τοῦ Σουκᾶ λαύρας, μετὰ τὴν τελείαν τῶν τὰ Ὠριγένους δοξαζόντων ἀπαλλαγὴν, ἐκεῖσε καὶ αὖθις γενόμενοι, εἰς τὸ τοῦ μεγάλου Χαρίτωνος σπήλαιον αὐτὸν ἤγαγον. οὗ δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος Κύριλλος παρέβαλλε συνεχῶς, καὶ πολλὴν παρὰ τοῦ ἁγίου

Illi his auditis, recedunt; & ad beatum Cyriacum venientes omnia ipſi renuntiant. Ille, ut conſentaneum erat, miratus eſt, & revertentibus diſcipulis, ut eam rurſus inviſant, mandat. Spelæum itaque in reditu nacti, aditumque de more pulſantes, cùm intus nemo unus ipſis reſponderet, introgreſſi inveniunt eam jam vitâ functam, & corpus exanime in ſpelunca jacens. Aſcendentes igitur in Sucæ Lauram, & omnia quibus ipſis ad ſepulturam uſus erat, aſſumentes, rurſus ad ſpelæum veniunt: & quæ de more fiunt ſuper Beata peragentes, domum ei faciunt ſepulcrum, reliquiis in ſpelunca ipſa depoſitis.

Sed huc quidem nos narratio deduxit jucundiſſima juxtà atque utilis. Rurſus autem redeundum eſt unde digreſſi ſumus. Cùm igitur octavum hunc in Suſacim annum, ut diximus, beatus Cyriacus confeciſſet, qui erant Lauræ Sucæ, poſt perfectam liberationem ab iis qui Origenis ſententiam tenebant, cùm illuc rurſus acceſſiſſent, ipſum in magni Charitonis ſpelæum deduxerunt. Quò etiam frequenter accedebat admirabilis Cyrillus, & magnum ab

Iterum ad Charitonis cellam deducitur anno 555.

hoc Sancto virtutis incrementum & emolumentum percipiebat. *Supra centum & ſeptem annos natus.* Jam autem ſuper centum & ſeptem annos vixerat Cyriacus : cui rei teſtimonio ſunt illæ ipſæ ejus diverſis in locis manſiones & obita itinera. Devenit namque in ſanctam civitatem, circiter decem & octo annos natus : 465.
474. novem autem apud Sanctum Geraſimum permanſit : 484. *exeunte.* decimumque jam apud Magni Euthymii Monaſterium confecit annum : 524. *ineunte.* & undequadraginta in Sucæ Laura miniſtravit. 529. Quinque anni prætererunt, dum in Natuphæ ſolitudine 534. ſcillis aleretur : 541. totidemque rurſus alii in Ruba. In Suſacim autem ſeptimum manſiſſe annum, jam relatum eſt : 547. *ineunte.* in Sancti autem Charitonis ſpelæo, quintum ; & rurſus in 555. *duobus ante exitum annis.* Suſacim, octavum. Duobus certè ante exitum annis, rurſus ad Charitonis ſpelæum aſcendit. Quamvis autem ad id ætatis perveniſſet, & ſummam ita adeptus eſſet ſenectutem, nihilominus tamen, ne tantillum quidem de ſtatione ad divinos hymnos, & miniſterio eorum qui ad ipſum accedebant, remittebat. Sed quantò erat ætate provectior, tantò magis animo valebat, & vigebat animi alacritate, acriúſque ac fortiùs divina inibat certamina.

Erat autem vir mitis &

τούτου τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπίδοσιν, καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐκαρποῦτο. ὑπὲρ τὰ ἑπτὰ δὲ ἤδη καὶ τὰ ἑκατὸν ὁ Κυριακὸς ἔτη ἐβίω· ὡς καὶ αὐτῶν δήπου τῶν ἐκείνου περιόδων, καὶ τῶν διατριβῶν μεμαρτύρηται. ἀφίκετο μὲν γὰρ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ἀμφὶ τὰ ὀκτωκαίδεκά που μάλιστα ἔτη. ἐννέα δὲ παρὰ τῷ ἐν ἁγίοις Γερασίμῳ διέμεινε. * δέκατόν τε ἤδη πρὸς τῇ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου μονῇ διετέλεσε χρόνον. καὶ ἐννέα καὶ τριάκοντα ὑπὸ τῇ τοῦ Σουκᾶ λαύρᾳ διηκονεῖτο. πέμπτον τε αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Νατουφᾶ ἐρήμῳ σκίλλαις τρεφόμενον παρῆλθον ἔτος. καὶ τοσαῦτα πάλιν ἐν τῇ τοῦ Ρουβᾶ ἕτερα. περὶ μὲν οὖν * τῷ Σουσακὶμ, ἕβδομον ἐνιαυτὸν μεῖναι ἱστόρηται. περὶ δὲ τῷ τοῦ ἐν ἁγίοις Χαρίτωνος σπηλαίῳ, πέμπτον. καὶ * αὖ πάλιν ἐν τῷ [τοῦ] * Σουσακὶμ ὄγδοον. ἀνέβη μέν τοι πρὸ * δύο τῆς τελευτῆς χρόνων, καὶ αὖθις παρὰ * τὸ τοῦ Χαρίτωνος * σπήλαιον. εἰς τοῦτο δὲ ὅμως ἡλικίας ἐλθὼν, καὶ βαθύτατα οὕτω γηράσας, οὐδὲ βραχὺ τῆς περὶ τοὺς θείους ὕμνους στάσεως, καὶ τῆς διακονίας τῶν αὐτῷ παραβαλλόντων ὑφεῖτο. ἀλλ' ὅσῳ κατεγήρα τῇ ἡλικίᾳ, τοσούτῳ μᾶλλον ἔσφριγα καὶ ὑπερήκμαζε τῇ προθυμίᾳ, καὶ θερμότερον τῶν θείων ἀγώνων καὶ γενναιότερον ἥπτετο.

Ἦν δὲ μειλίχιος μὲν ὁ ἀνὴρ, καὶ

* δέκατον ἔτ[illegible] l.
* τοῦ Σουσακὶμ l.
* In codice ss. deletum est αὖ [l.]
* Σουσακὶμ l.
* δύο l.
* τῇ l.
* σπηλαίῳ l.

ἱλαρὸς καὶ εὐπρόσιτος, εὐμήκης δὲ ἰδεῖν καὶ ἀνεστηκώς. τόν τε αὐχένα ὀρθὸς ἔτι καὶ ὑπονεάζων, καὶ οὐδὲ τὸ παράπαν τοῦ γήρως ἡττώμενος, διδασκαλικὸς τὸν τρόπον, τὸ σέβας ὀρθοδοξότατος. ἀσθενείᾳ τοίνυν σώματος περιπεσὼν, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἀποτίσας χρέος, τὸ πνεῦμα, τῷ ποθουμένῳ Ἰησοῦ παρατίθεται. καὶ νῦν ἐστιν ἐν τῇ ἀναπαύσει τῶν δικαίων· ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ἀγγέλων, ἅπερ εἰς ἀεὶ ἐπόθει ὁρῶν, καὶ ὅλην τῆς ἁγίας τριάδος τὴν ἔλλαμψιν εἰσδεχόμενος· ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

hilaris, & facilis ad eum patebat aditus: ſtaturâ procerus & erectus: colloque adhuc recto, juventutem quodammodo præ ſe ferens, & nihil omnino ſenectute fractus aut debilitatus: moribus ad docendum accommodatus; Religione maximè orthodoxus. Cùm itaque in corporis infirmitatem incidiſſet, naturæ debitum exſolvens, ſpiritum ipſi Jeſu quem deſiderabat, commiſit. Et nunc eſt in quiete juſtorum, in ſplendore Angelorum, ea videns quæ ſemper deſiderabat, & totum ſanctæ Trinitatis fulgorem in ſe recipiens: in ipſo Chriſto Domino noſtro, cum quo Patri principii experti, & ſanctifico vivificoque Spiritui gloria, imperium, honor & adoratio nunc & ſemper & in ſecula ſeculorum. Amen.

Cyriacus moritur ann. 557.

TYPICUM SIVE REGULA IRENES AUGUSTÆ.

Interprete Domno BERNARDO DE MONTFAUCON, Monacho Benedictino Congregationis Sancti Mauri.

PROLOGUS INTERPRETIS.

TYPICUM ſive Regulam Irenes Imperatricis ex Bibliothecæ Regiæ MS. Codice 3019. deſumſimus; quem benignè commodavit clariſſimus æquè ac eruditiſſimus Vir THEVENOTIUS. Codex ille juſſu Imperatricis à peritiſſimo Scriba exaratus, ab ipſamet Auguſta proprio nomine ſubſcriptus eſt, rubris characteribus, ut moris erat Imperatoribus eorumque uxoribus. Nec dubito unum eſſe ex tribus membranaceis qui capite 77. juſſu Auguſtæ deſcripti memorantur. Plura in hoc Opere ſcitu digniſſima Lector eruditus deprehendet: complures nempe Græcarum Monialium ritus hactenus ignotos: exactam quoque Familiæ tunc temporis Imperatoriæ deſcriptionem, & alia quamplurima.

Ceterùm in Eccleſia Græca non ſolùm Imperatoribus eorumque uxoribus, ſed & privatis quibuſque qui Monaſteria excitabant, licebat Typica ſeu Regulas edere, ut videre eſt apud Theodorum Balſamonem ad Canonem 1. Synodi Conſtantinop. ubi hæc habet: ἐπ' ἀδείας ἔχουσιν οἱ δομήτορες τούτων τυπικὰ ἐκτίθεσθαι; quod fuſiùs ille ibi proſequitur. Illa autem Typica vocabantur κτητορικά.

Deſcriptus eſt Codex circa finem Imperii Alexii Comneni, ut ex pluribus locis eruditus Lector facilè intelliget.

INDEX

Digitized by Google

INDEX CAPITUM
& Titulorum hujus Operis,

Qui in Manuſcripto Regio 3019. reperitur initio, ſed mutilus.

α. Περὶ τοῦ ἐλευθέραν καὶ αὐτοδέσποτον εἶναι τὴν τῆς κεχαριτωμένης καὶ παναγίου Θεομήτορος μονήν.

β. περὶ τοῦ δεῖν κοινοβιακῶς τὴν διαγωγὴν μετιέναι τὰς ἐν τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης τὸν μονήρη διανυούσας βίον.

γ. περὶ τῶν εἰς ἀντίληψιν τῆς μονῆς τεταγμένων, καὶ περὶ τοῦ κρατεῖν καὶ ὅσα ἐν τῇ διαθήκῃ μου περὶ τῆς μονῆς διατάξομαι, ἴσα τῷ παρόντι τυπικῷ, ὃ καὶ ὀφείλει ἔχειν τὸ ἀναλλοίωτον καὶ ἄτρεπτον ἐσαεί.

δ. περὶ τοῦ πῶς ἂν διάγοιεν ἐν τῇ μονῇ αἱ ἐκ τῶν ἐγγόνων ἡμῶν ἀποκειρόμεναι, καὶ ἐν ταύτῃ παραχωρηθεῖσαι διάγειν, καὶ αἱ ἐκ περιφανεστέρου βίου καὶ σεμνοῦ προσερχόμεναι τῇ τοιαύτῃ μονῇ καὶ ἀποκειρόμεναι ἐν αὐτῇ.

ε. περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναζουσῶν.

ϛ. περὶ τοῦ ἐν ἑνὶ οἰκίσκῳ τὰς μοναζούσας πάσας μένειν.

ζ. περὶ τοῦ δωρεὰν ἀποκείρεσθαι

Cap. I. Quòd liberum ſuique juris eſſe debeat Gratiâ plenæ & caſtiſſimæ Dei Matris Monaſterium.

Cap. II. Quòd quæ in Monaſterio Gratiâ-plenæ monaſticam vitam degunt, Cœnobiticam diſciplinam amplecti debeant.

Cap. III. Quænam de Monaſterii Patrocinio ſancita ſint; & quòd obtinere debeant quæcumque in teſtamento meo de Monaſterio ſtatuam, æquè ac præſens Typicum, quod itidem nunquam mutandum & variandum eſt.

Cap. IV. Quomodo in Monaſterio verſari debeant neptes noſtræ, quas detonderi continget, quibúſque in illo degere conceditur; necnon quæ ex clariori & ſplendida vita ad hoc Monaſterium accedentes, in eo tondentur.

Cap. V. De numero Monialium.

Cap. VI. Quòd in una domo Moniales omnes habitare debeant.

Cap. VII. Quòd gratis

Digitized by Google

tondendæ ſint quas detonderi continget. Et quandonam ſuſcipiendum erit quod offeretur.

Cap. VIII. Quòd quæ à Secularibus pio propoſito Monaſterio Gratiâ-plenæ conſecrantur, mobilia ſeu immobilia, admittenda ſint.

Cap. IX. Quòd quæ Monaſterio aſſignantur, ſive mobilia ſeu immobilia, nunquam ſint alienanda.

Cap. X. Quandonam bonum mobile Monaſterii alienari poſſit.

Cap. XI. Quomodo eligenda & ordinanda ſit Præfecta.

Cap. XII. Quòd citra affectum fieri debeat Præfectæ & Officialium electio & ordinatio.

Cap. XIII. De amotione ejus quæ ſecus quàm par eſt Præfectæ munus obit.

Cap. XIV. Quòd OEconomus in Monaſterio eſſe debeat, eunuchus, & honeſtæ vitæ.

Cap. XV. De Sacerdotibus.

Cap. XVI. Quòd omnes Moniales ſub uno Patre ſpirituali eſſe debeant.

Cap. XVII. Qua ratione qui ad Monaſterium accedunt, Moniales alloqui debeant, & quinam, & quandonam.

Cap. XVIII. A quanam fieri debeat Officialium inſtitutio, & quomodo.

τὰς ἀποκείρεσθαι μελλούσας, καὶ πότε ἔσται δεκτὸν τὸ προσαγόμενον.

η. περὶ τοῦ τὰ παρὰ κοσμικῶν θεοφιλεῖ σκοπῷ ἀφιερούμενα, τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης, κινητά τε καὶ ἀκίνητα, δεκτέα εἶναι.

θ. περὶ τοῦ πάντα τὰ τῇ μονῇ ἀφοριζόμενα, ἀνεκποίητα εἶναι, κινητά τε καὶ ἀκίνητα.

ι. περὶ τοῦ, πότε κινητὸν τῆς μονῆς ἐκποιεῖσθαι δύναται.

ια. περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐπιλέγεσθαι καὶ προχειρίζεσθαι τὴν ἡγουμένην.

ιβ. περὶ τοῦ χωρὶς πάθους γίνεσθαι τὴν ἐπιλογὴν τῆς ἡγουμένης, καὶ προχείρισιν, καὶ τῶν διακονητριῶν.

ιγ. περὶ μετακινήσεως τῆς μὴ ὡς δεῖ ἡγουμενευούσης.

ιδ. περὶ τοῦ οἰκονόμον δεῖν εἶναι ἐν τῇ μονῇ εὐνοῦχον, καὶ σεμνοῦ βίου.

ιε. περὶ τῶν ἱερέων.

ιϛ. περὶ τοῦ πάσας τὰς μοναζούσας ὑφ' ἕνα εἶναι πνευματικὸν πατέρα.

ιζ. περὶ τοῦ πῶς οἱ παραβάλλοντες ὀφείλουσιν ἐντυγχάνειν ταῖς μοναχαῖς, καὶ τίνες, καὶ πότε.

ιη. περὶ τοῦ παρὰ τίνος δεῖ γίνεσθαι τὰς προχειρίσεις τῶν διακονητριῶν, καὶ πῶς.

Digitized by Google

ιθ. περὶ τῆς σκευοφυλακίσσης.

κ. περὶ τῆς ἐκκλησιαρχίσσης.

κα. περὶ τῆς τὰ ἐδώδιμα εἰσαγαγούσης τε, καὶ ἐξοδιαζούσης διακονητρίας, καὶ τῆς παρὰ ταύτης ὀφειλούσης γίνεσθαι τούτων ἀπογραφῆς.

κβ. περὶ τῆς οἰνοχόης.

κγ. περὶ τῆς ὡρειαρίας.

κδ. περὶ τῆς τῶν δοχειαρειῶν διακονίας.

κε. περὶ τῆς τραπεζαρίας, καὶ τῆς ταύτης διακονίας.

κϛ. περὶ προχειρίσεως ἐπιστημοναρχίσσης, καὶ τῆς διακονίας αὐτῆς.

κζ. περὶ τῶν ἐργοδοτειῶν.

κη. περὶ τῶν ἐν τῷ βεστίῳ δοχειαρειῶν.

κθ. περὶ τῆς πυλωροῦ.

λ. περὶ τοῦ πόσον χρόνον δεῖ περιμένειν ἐν τῇ μονῇ τὰς ἔξωθεν εἰσιούσας, καὶ μελλούσας ἀποκείρεσθαι.

λα. περὶ τοῦ τίνας δεῖ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὴν τῶν κτημάτων τῆς μονῆς πρόνοιαν.

λβ. περὶ ἀκολουθίας πρώτης, τρίτης τε καὶ ἕκτης ὥρας.

λγ. περὶ τῶν μεσωρίων τῆς πρώτης, τρίτης τε, καὶ ἕκτης ὥρας, τῶν τυπικῶν, τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως.

λδ. περὶ τοῦ πόσους ἄρτους δεῖ προσφέρεσθαι καθ' ἑκάστην λειτουργίαν, καὶ ὑπὲρ τίνων.

Cap. XIX. De Scevophylaciſſa ſeu vaſorum Cuſtode.

Cap. XX. De Eccleſiarchiſſa ſeu Eccleſiæ Præpoſita.

Cap. XXI. De Officiali quæ eſui neceſſaria percipit & expendit; & quòd hæc ab ipſa ſcripto mandari debeant.

Cap. XXII. De vini Cuſtode.

Cap. XXIII. De Horrearia.

Cap. XXIV. De officio Depoſitariarum.

Cap. XXV. De Refectoraria, & ejus officio.

Cap. XXVI. De inſtitutione Epiſtemonarchiſſæ ſive diſciplinæ Præpoſitæ, & ejus officio.

Cap. XXVII. De Præpoſitis operum.

Cap. XXVIII. De Depoſitariis veſtiarii.

Cap. XXIX. De Oſtiaria.

Cap. XXX. Quanto tempore in Monaſterio expectare debeat quæ extrinſecus advenit, & tondenda eſt.

Cap. XXXI. Quinam ad curanda Monaſterii prædia mittendi ſint.

Cap. XXXII. De Officio primæ, tertiæ & ſextæ horæ.

Cap. XXXIII. De Meſoriis ſeu mediis horis primæ, tertiæ & ſextæ horæ, de Typicis, de ſacra Liturgia, & de ſancta Communione.

Cap. XXXIV. Quot panes in qualibet Liturgia offerendi ſint, & pro quibus.

Digitized by Google

CAP. XXXV. De Hora nona, Veſpertino, & Pannychide, ſive pervigilio.

λε. περὶ τῆς ἐννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, καὶ τῆς παννυχίδος.

CAP. XXXVI. De Apodipnis ſeu Completorio.

λϛ. περὶ τῶν ἀποδείπνων.

CAP. XXXVII. De nocturno Officio.

λζ. περὶ νυκτερινῆς ἀκολουθίας.

CAP. XXXVIII. De Officio mediæ noctis.

λη. περὶ τῆς μεσονυκτίου ἀκολουθίας.

CAP. XXXIX. De initio Matutini.

λθ. περὶ ἐνάρξεως ὄρθρου.

CAP. XL. De vocatione ad menſam, & de diſciplina ibi ſervanda.

μ. περὶ τῆς εἰς τὴν τράπεζαν κλήσεως, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ διαγωγῆς.

CAP. XLI. Quid agendum ſi qua in refectione immodeſtè ſe geſſerit.

μα. περὶ τοῦ ἐάν τις ἐν τῇ ἑστιάσει ἀτακτῇ.

CAP. XLII. Quid agendum ſi qua de priori conſeſſu diſputarit.

μβ. περὶ τοῦ ἐάν τις περὶ πρωτοκαθεδρίας ἀμφισβητῇ.

CAP. XLIII. Quòd nihil ab invicem quærendum ſit.

μγ. περὶ τοῦ μὴ ζητεῖν τι παρ' ἀλλήλων.

CAP. XLIV. Quòd quæ bene valent communem menſam detrectare nequeant: & de infirmis.

μδ. περὶ τοῦ ἀπαραίτητον εἶναι τὰς ὑγιαινούσας τὴν κοινὴν τράπεζαν, καὶ περὶ νοσουσῶν.

CAP. XLV. Quòd ſecunda fieri debeat refectio.

με. περὶ τοῦ δεῖ δευτέραν γίνεσθαι ἑστίασιν.

CAP. XLVI. De victu in diebus Litaniarum ſive Proceſſionum.

μϛ. περὶ τῆς ἐν λιταῖς ἡμέραις τροφῆς.

CAP. XLVII. De victu in magna Quadrageſima.

μζ. περὶ τῆς ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ τροφῆς.

CAP. XLVIII. De victu in Quadrageſima ſanctorum Apoſtolorum, & Chriſti Natalitiorum.

μη. περὶ τῆς ἐν τῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων τεσσαρακοστῇ, καὶ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων τροφῆς.

CAP. XLIX. Quòd clam comedendum non ſit.

μθ. περὶ τοῦ μὴ λαθροφαγεῖν.

CAP. L. De paupertate.

ν. περὶ ἀκτησίας.

CAP. LI. Quòd non debeant Moniales ob Typici de

να. περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς μοναχὰς ἐπὶ τοῦ τυπικοῦ ὑποθήκαις περὶ

Digitized by Google

τῆς κοινοβιακῆς διαγωγῆς ἀθυμεῖν.

νβ. περὶ τοῦ πᾶσαν τὴν διοίκησιν τῶν μοναζουσῶν ἀπὸ τῶν εἰσόδων γίνεσθαι τῆς μονῆς.

νγ. περὶ τοῦ μὴ ἐξωμονίτιδας, ἢ καταπεμπτὰς προσδέχεσθαι ἐν τῇ μονῇ.

νδ. περὶ τοῦ καὶ ἐξωκουρίτιδας δέχεσθαι ἐναρέτους, εἰ μὴ βασιλικῇ, ἢ ἀρχοντικῇ χρήσαιντο δυναστείᾳ.

νε. περὶ τοῦ μὴ ἀλλοιοῦσθαί ποτε τὴν κοινοβιακὴν διαγωγήν.

νϛ. περὶ τοῦ τὴν αὐτὴν εἶναι πασῶν τῶν μοναζουσῶν βρῶσίν τε, καὶ πόσιν, καὶ ἐνδυμασίαν, χωρὶς τῶν ἀῤῥώστων.

νζ. περὶ τοῦ παραβάλλειν ἰατρὸν ἐν τῇ μονῇ, καὶ περὶ τῆς τῶν ἀσθενούντων προνοίας.

νη. περὶ λουτροῦ.

νθ. περὶ τῆς κατὰ τὴν κοίμησιν τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἑορτῆς.

ξ. περὶ τῆς κατὰ τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου ἑορτῆς.

ξα. περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ξβ. περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς ὑπαπαντῆς.

ξγ. περὶ τῆς τῶν ἁγίων παθῶν φωταψίας.

ξδ. περὶ τοῦ γίνεσθαι μετάδοσιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ πυλῶνι.

Cœnobitico inſtituto præcepta animo deficere.

Cap. LII. Quòd omnes expenſæ Monialium ex Monaſterii reditibus fieri debeant.

Cap. LIII. Quòd Exomonitides, ſive extraneæ Moniales, aut dimiſſæ in Monaſterium admittendæ non ſint.

Cap. LIV. Quòd Exocuritides, ſive extra Monaſterium detonſæ, virtute præditæ, admittendæ ſint: niſi Imperatoriâ, aut Magnatis cujuſpiam poteſtate uſæ fuerint.

Cap. LV. Quòd Cœnobiticum inſtitutum nunquam immutandum ſit.

Cap. LVI. Quòd idem eſſe debeat Monialium omnium cibus, potus & indumentum, exceptis infirmis.

Cap. LVII. De acceſſu Medici ad Monaſterium, & de infirmarum cura.

Cap. LVIII. De balneo.

Cap. LIX. De ſolennitate in Dormitione ſanctæ Deiparæ.

Cap. LX. De ſolennitate in Nativitate Deiparæ.

Cap. LXI. De feſto Chriſti Natalitiorum.

Cap. LXII. De feſto Occurſûs.

Cap. LXIII. De luminari ſacrarum Paſſionum.

Cap. LXIV. Quòd eleemoſyna quotidie fieri debeat ad oſtium.

Digitized by Google

Cap. LXV. Quòd ſingulis menſibus Typicum legi debeat, omnibus audientibus.

Cap. LXVI. De quotidiano divini Templi luminari.

Cap. LXVII. De crateribus in circulo trulli ſuſpenſis, & de reliquis.

Cap. LXVIII. De cereis accendendis.

Cap. LXIX. De aqua.

Cap. LXX. De ſepulcro Monialium.

Cap. LXXI. De variis commemorationibus per annum faciendis.

Cap. LXXII. De lavipedio quod in ſancta & magna Feria quinta fieri debet.

Cap. LXXIII. Quòd in ædificiis Monaſterii mutationes fieri non debeant.

Cap. LXXIV. Quòd Monaſterium externorum oculis nullatenus patere debeat.

Cap. LXXV. Quòd neque Pſaltæ advocandi ſint ad aliquam ſolennitatem: ſed illis quoque inacceſſum eſſe debeat Monaſterium.

Cap. LXXVI. Quomodo & ubinam ſepeliendæ ſint filiæ & neptes noſtræ, quæ in Monaſterio ſepeliri volent: & qua ratione fieri debeant earum commemorationes.

Cap. LXXVII. De numero Breviculorum & Typicorum venerandi Monaſterii Gratiâ plenæ, & ubinam

ξε. περὶ τοῦ ἀναγινώσκεσθαι τὸ τυπικὸν εἰς ἐπήκοον πασῶν κατὰ μῆνα.

ξς. περὶ τῆς τοῦ θείου ναοῦ, καθημερινῆς φωταγωγίας.

ξζ. περὶ τῶν κύκλῳ τοῦ τρούλλου κρεμαμένων κρατήρων, καὶ τῶν λοιπῶν.

ξη. περὶ τῶν ὀφειλόντων ἅπτεσθαι κηρίων.

ξθ. περὶ τοῦ ὕδατος.

ο. περὶ τοῦ ταφείου τῶν μοναζουσῶν.

οα. περὶ διαφόρων μνημοσυνῶν ὀφειλόντων ἐτησίως τελεῖσθαι.

οβ. περὶ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι νιπτῆρος τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ.

ογ. περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μετασχηματισμοὺς ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς μονῆς.

οδ. περὶ τοῦ ἀκατόπτευτον πάντη διαμένειν τὴν μονήν.

οε. περὶ τοῦ μηδὲ ψάλτας συγκαλεῖσθαι ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀλλ᾽ ἄβατον εἶναι καὶ τούτοις τὴν μονήν.

ος. περὶ τοῦ πῶς τε, καὶ ποῦ, δεῖ θάπτεσθαι τὰς ἀπὸ τῶν παίδων ἡμῶν, καὶ τῶν ἐγγόνων, ἐν τῇ μονῇ αἱρουμένας ταφῆναι, καὶ πῶς τὰ τούτων γίνεσθαι μνημόσυνα.

οζ. περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεγονότων βρεβίων, καὶ τυπικῶν τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς κεχαριτωμένης,

Digitized by Google

καὶ ὅπου ἕκαστον ὀφείλει ἀποτεθῆναι.

οη. παρακλητικὴ παραίνεσις πρὸς τὰς μοναχάς.

οθ. περὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ νεουργηθέντων παρὰ τῆς βασιλείας μου πολυτελεστέρων οἰκημάτων.

π. περὶ τῶν ὀφειλουσῶν ἔχειν τὴν ἐφορείαν τῆς μονῆς.

περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς μονῆς.

quodlibet eorum ſit reponendum.

Cap. LXXVIII. Adhortatoria parænesis ad Monachas.

Cap. LXXIX. De ſumtuoſioribus ædibus à mea Majeſtate in Monaſterio nuper ædificatis..

Cap. LXXX. De iis quæ Monaſterii inſpectionem habere debent.

De ambitu Monaſterii.

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΟΝΗΣ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗΣ, τῆς ἐκ βάθρων νεουργηθείσης καὶ συστάσης παρὰ τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης Κυρᾶς ΕΙΡΗΝΗΣ ΤΗΣ ΔΟΥΚΑΙΝΗΣ, κατὰ τὴν αὐτῆς πρόσταξιν καὶ γνώμην ὑφηγηθέν τε καὶ ἐκτεθέν.

TYPICUM

VENERANDI MONASTERII ſanctiſſimæ Deiparæ KECHARITOMENES, ſeu GRATIA-PLENÆ, à fundamentis nuper exſtructi & conditi à piiſſima Auguſta Domna IRENE DUCÆNA, juxta ejus juſſionem & ſententiam enarratum & editum.

MULTORUM quidem magnorumque bonorum, (ô Dei Verbi viventis Mater ſine partûs dolore, & poſt partum virginitatis rurſum Theſaurus puriſſimus) nobis autor & largitor fuit Filius

ΠΟλλῶν μὲν ἡμῖν ἀγαθῶν, καὶ μεγάλων, ὦ Θεοῦ λόγου ζῶντος μῆτερ, ὠδίνων ἄνευ, καὶ μετὰ τόκον παρθενίας πάλιν κειμήλιον παναγέστατον, ὁ σὸς υἱὸς, καὶ

Θεὸς,

Θεὸς, ἀρχηγὸς, καὶ σωτὴρ ἐχρημάτισεν, ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ὡς ἀληθῶς Ἰησοῦς, καὶ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, τὸ μέγα τοῦτο κατὰ τὸν ἅγιον Ἡσαΐαν τοῦ Ἐμμανουὴλ σημαινόμενον, καὶ σεβάσμιον· ἐκ τε τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν, καὶ τὸ εὖ εἶναι διὰ πάντων ἡμῖν χαρισάμενος, καὶ λόγῳ τετιμηκὼς, καὶ κριτήρια τῶν ὄντων, αἴσθησίν τε καὶ νοῦν δωρησάμενος· καὶ τούτοις τῶν ἐπὶ γῆς διαστήσας ζώων, καὶ βασιλέα τούτοις ἐπιστήσας τὸν ἄνθρωπον βασιλευόμενον ἄνωθεν.

„ Καὶ τί ἀνταποδώσομεν τῷ κυ-
„ ρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν
„ ἡμῖν; τῇ δημιουργίᾳ συμπαραζεύξας καὶ πρόνοιαν, καὶ οὐδέπω μέχρι καὶ δεῦρο τὰς τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν δαψιλεῖς πηγὰς ἐπισχών· ἐξ οὗ δὴ καὶ οὐρανὸν ἐγύρωσε, καὶ χρόνον διέστησε, καὶ ἀέρα διέχεε, καὶ ὑφήπλωσε γῆν, καὶ τῶν ὁρωμένων ἐπόπτην τὸν ἄνθρωπον κατεστήσατο. μεγάλα μὲν οὖν δὴ καὶ ταῦτα, καὶ τῆς παρακτικωτάτης τούτων, καὶ συνεκτικωτάτης δυνάμεως ἄξια. καὶ κατὰ τὸν μέγαν φάναι Δαβίδ,
„ ἔλεον αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει ποτὲ, καὶ
„ ἀλήθειαν;

Ἀλλ' οἷον δή σε ἡμῖν ἀγαθὸν ὁ μεγαλόδωρος ἐδωρήσατο, πνεύματός τε ἁγίου ἐπέλευσις, καὶ ὑψίστου ἐπισκιάσασα δύναμις, καὶ ναὸν ἑαυτῷ λογικόν τε καὶ ἔμψυχον, ἀχράντως τε, καὶ ἀμεταβόλως ἐκ

tuus & Deus, Salvator noſter revera Jeſus, & *nobiſcum-Deus:* (magnum illud & venerandum juxta Sanctum Heſaïam, *Emmanuel* nomine ſignificatum) qui nos ex nihilo in naturam produxit, præſtantemque omnino naturam nobis donavit: qui nos ratione honoravit, & rerum judices ſenſum mentemque largitus eſt; ut iis nos diſtingueret à brutis terræ animantibus, quibus Regem impoſuit hominem ſuperno Regi ſubditum.

Et *quid retribuemus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis?* qui creationi providentiam copulavit, & qui hactenus nobis largos bonorum fontes numquam continuit; ex quo & cælum in gyrum compoſuit, & tempus diſtinxit, & aërem effudit, & terram explicavit, & hominem viſibilium inſpectorem conſtituit. Magna equidem hæc, & ſumma poteſtate ea producente & conſervante digna. Et ut cum magno David loquamur: *Miſericordiam & veritatem ejus quis umquam requiret?*

Pſal. 115.

Pſal. 60.

Sed qualete bonum magnificus ille, Spirituſque Sancti adventus, & Altiſſimi virtus obumbrans, nobis donavit, cùm ex tuo virginali & caſtiſſimo ſanguine templum ſibi rationale & animatum, nec

Digitized by Google

labe nec mutatione interveniente paravit, & in tempore ſine patre ex te eſt genitus, qui ante ſecula ſine matre ex Patre natus eſt? Sed quale te bonum, ut dixi, aliorum quoque dator bonorum nobis largitus eſt, dum te ſcalam erexit, & pontem te extendit, qui humanum genus ad cælum evehat & traducat? Si totum cælum in vocem unam reſolvi contingeret, non dignè, puto, doni hujus magnificentiam Deo dignam explicaret, vel decantaret. *Quis enim loquetur potentias Domini, aut quis auditas faciet omnes laudes ejus?* Aut quæ lingua, ô gratiâ plena Dei Verbi Mater, divina ſigna omni tempore & ubique per te edita enarrabit, quibus & firmamentum Fidei in Deum inconcuſſum manet, & impietatis præſidia ſubvertuntur, & ſacra ſecundùm Chriſtum Religio ſuper fundamentum Apoſtolorum ſolidè firmata eſt? Quis miraculorum tuorum magnitudinem eloquetur? Quis diverſis temporibus exhibita prodigia enarrabit? Quis magnificentiam tuam enuntiabit? aut mirabilia decantabit, quibus Imperium roboras, tyrannides evertis, & genus chriſtianiſſimum in ſpe beatæ & futuræ vitæ collocas?

Pſal. 105.

Ego verò quo utar ſermone,

τῶν σῶν παρθενικῶν παναγνῶν αἱμάτων ὑποστησάμενος· καὶ ὑπὸ χρόνον ἄτερ πατρὸς ἐκ σοῦ γεννηθεὶς, ὁ πρὸ αἰώνων ἄτερ μητρὸς φὺς ἐκ πατρός; ἀλλ' οἷον δή σε ἡμῖν ἀγαθὸν, ὅπερ ἔφην, ὁ καὶ τῶν ἄλλων ἡμῖν ἀγαθῶν δοτὴρ ἐδωρήσατο, κλίμακά τε ἐπάρας, καὶ ὑφαπλώσας σε γέφυραν πρὸς οὐρανὸν ἀνάγουσαν, ἢ μετάγουσαν τὸ ἀνθρώπινον; οὐδ' εἰ ξύμπαντα τὸν οὐρανὸν πρὸς φωνὴν ἀναλυθῆναι μίαν ἐγένετο, ἀξίως ἂν οἶμαι ἡρμήνευσεν, ἢ ἐξύμνησε τὸ μεγαλεῖον τοῦ δώρου τούτου τὸ ἀξιόθεον· τίς γὰρ λαλήσει « τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου, ἢ τίς « ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις « αὐτοῦ; ἢ ποία γλῶσσα τὰς ἑκάστοτε « διά σου θεοσημίας, ὦ κεχαριτωμένη τοῦ Θεοῦ λόγου μῆτερ, ἐκδιηγήσεται, αἷς καὶ τὸ τῆς εἰς Θεὸν στερέωμα πίστεως μένει ἀκράδαντον, καὶ ἀσεβείας καθαιρεῖται τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἡ ἱερὰ θρησκεία κατὰ Χριστὸν ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῶν ἀποστόλων ἀῤῥεπῶς ἐστήρικται; τίς ἐξείποι τὰς τῶν σῶν θαυμάτων μεγαλειότητας; τίς τὰ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξηγήσεται τέρατα; τίς ἐξαγγελεῖ σοι τὰ μεγαλεῖα, ἢ τὰ παράδοξα ἐξυμνήσειεν, οἷς καὶ βασιλείαν κρατύνεις, καὶ καθαιρεῖς τυραννίδας, καὶ ἐπ' ἐλπίδι διαζωῆς μελλούσης τὸ * φύλλον κατασκηνοῖς τὸ χριστιανικώτατον;

* γρ. φῦλον

Ἐμοὶ δὲ δή τις ἂν γένοιτο λόγος,

ὦ [a] τῶν ὑπερκοσμίων ἁπάντων Θεογεννήτρια, τὴν τῶν περὶ ἐμέ σου θαυμασίων ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων εἰς τόδε ἡλικίας μεγαλειότητα, ἢ ἁπλῶς [b] ἐξηγούμενος, ἢ πειρώμενος ἐξυμνεῖν, καὶ τὸ τῆς περὶ ἐμέ σου ἐκ σπαργάνων ἔτι χρηστότητος ἐξηγήσασθαι πέλαγος; τά τε γάρ μοι πρὸς γένεσιν, ὦ τῶν μὲν ἡμετέρου γένους σωτηριωδέστατον αὔχημα, τῶν δὲ ἐν οὐρανοῖς ὁμηγύρεων ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ὡς εἰκὸς, πανηγύρεσι περιλάλητον ἀγαλλίαμα, ἐξ εὐσεβοῦς τε γένους, καὶ πρὸς ἀρετὴν εὐφυοῦς, εὐμενείᾳ Θεοῦ, καὶ τῇ σῇ ἐπιστασίᾳ, καὶ ἀντιλήψει, τὴν ἀρχὴν ἐκληρώσατο· τά τε πρὸς ἀναγωγὴν, καὶ παιδείαν, ὑπὸ καλλίστοις νόμοις πεπαιδαγώγηται· καὶ ἐν ἔθεσιν, ἀπέστω φθόνος, καὶ κόμπου βάρος, οὐδὲν ἐπαγομένοις ἐπισεσυρμένον, ἢ δυσανάγωγον. καὶ τοῦτο πάντως δῶρον Θεοῦ, καὶ τῆς Θεομήτορός σου. τά τε πρὸς τὴν χρονικὴν σαφῶς τρυφειότητα, τίνι τῶν ἁπάντων, ἢ ἁπασῶν, οὕτως ὡς ἐμοὶ τῇ σῇ θεραπαίνῃ, διὰ πάντων εὐώδωσας πρὸς τὸ εὐμενέστερον; ἡ τοῖς νοητοῖς, καὶ ἀκηράτοις ὡς ἀληθῶς κροσσωτοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη βασίλισσα, καὶ ἐκ δεξιῶν

ô Dei Genitrix cæleſtium omnium Domina, ſi tuorum erga me mirabilium à teneris unguiculis ad hoc uſque ætatis magnificentiam vel ſimpliciter recitavero, vel laudibus celebrare tentavero; & ſi tuæ ab incunabulis etiamnum benignitatis erga me pelagus enarrare voluero? Nam quod ad ortum meum ſpectat, (ô noſtri quidem generis admodum ſalutaris gloriatio, beatorum verò cœtuum in cæleſtibus, ut par eſt, celebritatibus præclara exultatio) ex pio & ad virtutem proclivi genere, Dei benignitate, tuáque curâ & patrocinio ductus eſt. Quod verò ad educationem & inſtitutionem; ſub præſtantiſſimis legibus & moribus (abſit invidia & jactantiæ moleſtia) nihil diſſoluti vel pravæ conſuetudinis ſecum trahentibus curata eſt. Et hoc planè Dei, & tui Dei Matris donum. Quod autem ad temporalem felicitatem liquidò attinet; cui omnium cujuſvis ſexûs, ut mihi famulæ tuæ, ad feliciora proſperum iter per omnia paraſti? ô Regina ſpiritualibus, & verè incorruptis fimbriis circumamicta, varietate circumdata, & ſtans à dextris Om- Pſal. 44.

a ὦ τῶν ὑπερκοσμίων ἁπάντων Θεογεννήτρια. Hæc loquendi ratio in hoc Typico inſolens non eſt, ſic aliàs reperire eſt: Θεοτόκε μου, Θεοτόκος ἡμῶν.

b ἐξηγούμενος. Auguſtæ Scriba non advertens, ſibi in perſona Dominæ ſuæ loquendum eſſe, maſculino interdum utitur genere.

nipotentis: cùm enim omnia mea ſecundis quoad hominem rebus circumdederis, vel potiùs perfuderis, & nihil humanæ proſperitatis à circuitu meo amoveris; me inſuper ad felicitatis humanæ faſtigium, quibus noſti rationibus, ad Imperium ſcilicet evexiſti. Iis maximam in Purpura fœcunditatem addidiſti, cùm me matrem priùs factam & vocatam, aviam inſuper maternam, & aviam paternam effici, & nuncupari tribuiſti. Iis adjeciſti maximum Imperatoriæ poteſtatis ad hanc uſque diem incrementum; præclara & victricia Imperatori in arduis caſibus periculoſiſque temporibus auxilia: ejuſdem magna, Romanoque Imperio ſalutaria trophæa, quæ te opitulante de Barbaris retulit: cariſſimorum noſtrorum morbo laborantium reſtitutam ſanitatem, ſive potiùs è faucibus rapientis leonis liberationem. *Dies ſuper dies Regis inſuper adjicias*, & eſto illi invicta adverſus Barbaros belli ſocia: ut hereditas tua & curæ tuæ credita magna Urbs, fons & radix pietatis ſemper virens & perennis ſervetur.

Angelorum igitur linguis hæc dimittens, quibus qui-

ἰςᾶσα τοῦ παντοκράτορος, τὰ γὰρ δὴ κατ᾽ ἀνθρώπους εὐετηρίαις, τὰ κατ᾽ ἐμὲ πανταχόθεν περικυκλώσασα, ἢ ἐπικλύσασα, καὶ οὐδὲν ὅτι τῆς κάτω ἀνθρωπίνης εὐεξίας τῶν περὶ ἐμὲ περιβόλων στήσασα πόρρωθεν, ἔτι με καὶ πρὸς τὸ τῆς κατ᾽ ἀνθρώπους εὐδαιμονίας ἀκρότατον, οἷς οἶδας λόγοις, τὴν βασιλείαν ἀνήγαγες. τούτοις τὸ ἐν [a] πορφύρᾳ τέθεικας γονιμώτατον τῇ μητρικῇ μοι χρήσει, καὶ κλήσει, τὴν μητρομήτορα προσθεμένη, καὶ πατρομήτορα. τούτοις τὸ τῆς βασιλικῆς δυναστείας μέχρι καὶ τήμερον παρέζευξας παρατατικώτερον, τὰς καλλινίκους ὑπὲρ βασιλέως ἐπιμαχίας ἐν δεινοῖς, καὶ καιροῖς κινδυνώδεσι, τὰ τούτου κατὰ βαρβάρων ὑπό σοι συμμάχῳ μεγάλα τε, καὶ τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ σωτήρια τρόπαια, τὰς τῶν φιλτάτων ἡμῖν ἀναῤῥώσεις ἐν νόσοις, ἢ καὶ ἀναῤῥύσεις ἐκ φάρυγγος ἁρπάζοντος λέοντος. προσθήσοις δή γε καὶ « ἔτι ἡμέρας τοῦ βασιλέως, καὶ σύμ- « μαχος τούτῳ κατὰ βαρβάρων ἀπρόσμαχος γένοιο· ἵνα δή σοι καὶ ἡ κληρονομία, καὶ ἡ χειρεθεῖσά σοι μεγαλόπολις, πηγὴ καὶ ῥίζα τῆς εὐσεβείας ἀειθαλὴς διασώζηται καὶ ἀέναος.

Ἀγγέλων οὖν ἐπὶ τούτοις ἀφεῖσα γλώσσαις, αἵ τινές ποτε ἀγγέ-

[a] πορφύρα. Sic vocabatur domus Conſtantinopoli, in ſepto Imperialis Palatii ſita, in qua Imperatrices parere ſolebant, unde nomen Porphyrogeniti. Anna Comn. Alexiadis l. 7. & alii Hiſtoriæ Byzantinæ Autores paſſim.

λων γλῶσσαι πεφύκασι τὴν σὴν εὐφημεῖν τε, καὶ γεραίρειν μεγαλειότητα, καὶ τὸ ὑπὲρ τοὺς ἀνωτάτω, καὶ πρεσβυτάτους θρόνους, καὶ τὰ χερουβὶμ ἀκηλίδωτον, καὶ ἀμόλυντον, καὶ νοερῶς ἀνθομολογεῖσθαί σοι, διὰ τὸ περὶ ἡμᾶς συμπαθές τε, καὶ φιλάνθρωπον· μόνον ἐγὼ τὸν ἐπιστρεπτικὸν ἀντεισφέρω σοι μάλα ζέοντα ἔρωτα, τὸν προνοητικώτατόν τε καὶ σωστικώτατον, μετὰ τοῦ μονογενοῦς τε καὶ πρωτοτόκου ἐτρέφουσῃ περὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔρωτα.

Καί μοι τὸ φρικτόν τε καὶ μέγα τὸ σῆς θεοτοκίας ἀξίωμα, περιλάλημα θυμηρέστατον, καὶ ἐννόημα ἀδιάληπτον, ἐπί τε τὴν σὴν ἱερὰν λοχείαν, πᾶσαν ἡδονὴν εὐαγῆ, καὶ εὐφροσύνην καλῶ. καὶ οὐδέν μοι πάντων οὕτω χαριέστατον ἄκουσμα, ἢ διήγημα, ὡς τὰ περί σε θαυμάσια, καὶ μυστήρια, καὶ τὸ τῶν ἐφ' ἡμᾶς ἐπιρροίας τῶν ἀγαθῶν ἐκ Θεοῦ διά σου μέσης ἀέναον.

Ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τούτοις ἄξιον μὲν οὐδὲν εἶναι παρ' ἡμῖν οἶδα, τῆς σῆς ὑπὲρ λόγον καὶ νοῦν ἁγιότητος· καθάπερ οὐδὲ τοῦ τὸ ἡμέτερον ἐκ σοῦ πτωχεύσαντος φύραμα, οἷς οὐδὲν ἑαυτῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα Θεοῦ, καὶ ἡμεῖς. γεννησάσῃ γάρ σοι τὸν λόγον

dem Angelorum linguis id naturâ tributum eſt, ut magnitudinem tuam, necnon incontaminatam & immaculatam tuam puritatem, ipſos ſupremos antiquiſſimoſque Thronos, & Cherubim ſuperantem, celebrare valeant, & laudibus ornare; ac ſpiritualiter tibi confiteri ob tuam erga nos commiſerationem & benignitatem; ſolum ego ferventiſſimum amorem in vicem offero tibi, quæ cum Unigenito ac Primogenito tu o providentiſſimum ſaluberrimumque erga humanum genus amorem nutriviſti.

Et mihi quidem jucundiſſimum eſt, tremendam & magnam divini tui partûs dignitatem decantare, cujus cogitatum enarrare nequeo; ad tuum verò ſacrum puerperium omnem ſanctam lætitiam & voluptatem advoco. Ac nihil mihi inter omnia æquè jucundum auditu vel narratu, atque tua mirabilia & myſteria, necnon perennis bonorum influxus, qui à Deo per te intermediam ad nos uſque decurrit.

Verùm pro iſtis nihil apud nos eſſe novi dignum tuâ omnem ſermonem & intellectum ſuperante ſanctitate: ut neque illo qui noſtram ex te maſſam emendicavit; apud nos, inquam, qui nihil noſtrum habemus, ſed omnia Dei, & nos ipſi. Tibi enim

quæ ſupra omnem rationem
Verbum materiæ expers ge-
nuiſti, hinc tributum eſt ut
nullo egeas, & perfecta ſis,
& ut quæcumque defluente
materia conſtant, nullius apud
te ſint pretii.

At quandoquidem impoſſi-
bile eſt, ut qui adhuc inter
hæc infima verſantur, & qui
ſecundùm hominem vitam de-
gunt, divinioribus quibuſ-
dam, & materiâ ſublimiori-
bus primitiis, ferventis in te
fidei dent ſpecimen; tibi Ver-
bi Matri (Verbi ſcilicet ad-
temperatione & humilitate)
per zelum & imitationem,
ex iis quæ apud nos & ſecun-
dùm nos ſunt, ipſa ſacrum
Templum ædificavi, tibi,
Pſ. 64. *ſancto Templo*, & juxta pro-
genitorem tuum & magnum
David *in æquitate mirabili*:
in quo cantatrices tibi &
Pſ. 67. divinæ beatitudini *unius mo-
ris* è pudico apud nos fœmi-
neo ſexu *inhabitare feci*. Et
neceſſaria annuo & quotidia-
no caduci corporis uſui, ex
magnis à te mihi conceſſis
donis, ſervata proportione,
ſingulis congruenter aſſigna-
vi. Quin & cœnobiticam
omnino ipſis tradidi Regu-
lam, id maximè & ex omni
parte curans, hocque divino
Inſtituto illis concilians, ut
in ſacra illa converſatione
alienis curis expediantur.

Illæ verò juxta ſpem & vo-
tum meum aſceticum decur-

ὑπὲρ λόγον, τὸν ἄϋλον, τό, τε ἀνεν-
δεὲς ἐντεῦθεν ἀπεκληρώθη καὶ τέ-
λειον, καὶ τὰ τῆς κάτω ῥεούσης ὕλης
οὐκ ἔντιμα.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῖς ἔτι περὶ τὰ κά-
τω στρεφομένοις, καὶ ζῶσι κατ' ἄν-
θρωπον, ἀμήχανον θειοτέραις τι-
σὶν ἀπαρχαῖς, καὶ ὑπὲρ τὴν ὕλην,
τὸ τῆς περί σε πίστεως ζέον ἐνδείκνυ-
σθαι· σοί τε τῇ τοῦ λόγου μητρὶ, τὸ
τοῦ λόγου συγκαταβατικόν τε, καὶ μέ-
τριον, διὰ ζήλου τε καὶ μιμήσεως,
ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν τε καὶ καθ' ἡμᾶς,
εὐαγῆ καὶ αὐτὴ ναὸν δειμαμένη τῷ
ἁγίῳ ναῷ σοι, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ,
κατὰ τὸν σὸν προπάτορα, καὶ μέγαν
Δαβὶδ, θαυμαστῷ, ὑμνῳδοὺς σοι
μονοτρόπους, καὶ τῇ θείᾳ μακαριό-
τητι τοῦ παρ' ἡμῖν σώφρονος θή-
λεος γένους, ἐν τούτῳ κατῴκισα·
τὰ ἐτήσιά τε, καὶ ἡμερήσια κατὰ λόγον
ἀναγκαῖα τῷ ἀπορρύτῳ τοῦ σώμα-
τος, ἀπὸ τῶν σῶν μεγάλων ἐμοὶ
δωρεῶν ἑκάστῃ τούτων ἐπιμετρήσα-
σα κατὰ τὸ ἀνάλογον. μᾶλλον δὲ καὶ
κοινοβιακὴν διὰ πάντων καταστή-
σασα ταύταις τὴν ἄσκησιν, καὶ παν-
ταχόθεν περὶ τὴν ἱερὰν πολιτείαν
τῷ θείῳ τούτῳ συντάγματι τὸ ἀ-
περίσπαστον περιποιησαμένη, καὶ συγ-
κροτήσασα.

Αἱ δή μοι καὶ κατ' ἐλπίδα τε καὶ
εὐχὴν, τὸν ἀσκητικὸν διαθέουσαι

Digitized by Google

δίαυλον, ἐξ οὗ δὴ τὴν καλὴν ἐκείνην ὁμολογίαν περὶ τὴν ἱερὰν ταύτην μάνδραν, Θεοῦ τε καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἐνώπιον ὡμολόγησαν. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθά μοι αἱ ἐπὶ σοί, παρθένε μῆτερ Θεοῦ, ἐλπίδες διημαρτήκασι, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις εὐχαριστήρια χοροί σοι πάντως ἀγγέλων οἰσουσιν, οὓς ἐπὶ σωτηρίᾳ χαίρειν ἀνθρώπου, καὶ μεγάλα σκιρτᾷν διαγορεύει τὰ εὐαγγέλια.

Ἀλλ' ἐγὼ μὲν οὕτω δή σοι τῇ τεκούσῃ τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν Θεοῦ πόθου περιουσίᾳ τὴν ἱερὰν ἐδειμάμην μάνδραν, καὶ ἀγέλην λόγῳ τετιμημένην, τῇ τοῦ πρώτου, ἢ καὶ ἑνὸς ποιμένος, κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα μητρί σοι προσήγαγον. σὺ δέ μοι, ὦ, τί ἄν σέ τις εἰπὼν ὀρθῶς προσείποι; τὴν κεχαριτωμένην παρὰ Θεῷ, τὴν ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα, τὴν ὑπὲρ τὰ νοούμενα, τὴν τοὺς ὅρους ὑπερβᾶσαν τῆς φύσεως, τὴν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτιδα. τί τὰ πολλὰ μηκύνω; τὴν ἀληθῶς ὑπὸ παρθενίᾳ καὶ ἁγνότητι Θεομήτορα. σὺ δέ μοι τὴν ἐγκάρδιον πίστιν ἐπιεικῶς διαβασανίσασα, δέξαι τὴν ἀπαρχὴν εὐμενῶς, καὶ μὴ ἀπώσῃ μοι τὴν προσαγωγήν, μηδὲ ἀποστρέψῃς ἀπὸ τῆς παιδός σου τὸ πρόσωπόν σου· ἀλλὰ τῷ δεξιῷ τῆς ἀρχῆς προσθεὶς καὶ τὸ τοῦ πέρατος αἴσιον, τὰς τοῖς τοῦ παναγίου περιηργυρωμένας χαρίσμασι πνεύματος καὶ αὐτὴ κατὰ τὸν Μωϋσέα διεῖσα,

runt ſtadium, ex quo pulchram illam profeſſionem apud ſacrum hoc ovile, in conſpectu Dei & electorum Angelorum emiſere. Neque mea in te ſpe, ô Virgo Mater Dei, hac in parte lapſa ſum; ac pro iis gratias tibi ſanè referent Angelorum chori, quos de ſalute hominis gaudere & magnopere exultare dicunt Evangelia.

Sic quidem tibi, quæ magnum ovium Paſtorem peperiſti, in divini amoris abundantia ſacram illam exſtruxi caulam; & gregem ratione honoratum, tibi primi, imò unici Paſtoris, juxta ſapientem Salomonem, Matri obtuli. Tu verò, ô, quid te dicendo quis rectè compellaverit? gratiâ plenam apud Deum, quæ es ſuper omnia viſibilia, & ſuper omnia quæ intellectu apprehenduntur, quæ naturæ terminos ſuperaſti; Dei & hominum mediam! quid multis moror? ſalva revera virginitate & caſtitate Dei Matrem! Tu, inquam, internâ fide meâ ſatis exploratâ, has primitias benevolo animo ſuſcipias, & munus iſtud à me oblatum ne reſpueris, neque avertas faciem tuam à filia tua: ſed fauſto initio proſperum finem adjungas; expandenſque juxta Moyſen tuas ſanctiſſimi Deut. 32. v. 11. Spiritûs donis deargentatas

alas, ô immaculata, ita pul-
chram ejuſmodi caulam cir-
cummunias, gregemque iſtum
tuæ magnificentiæ conſecra-
tum, ô Virgo & Mater, num-
quam circumveniri ſinas per
inſidias circumeuntis & quem
devoret quærentis leonis, qui
cum fame & dolo ſacrum ſe-
ptum circuit: fæmineumque
Sororum animum in virilem
ad virtutem immutes: fortiſ-
ſimâ dexterâ tuâ præclarum
hunc gregem aſſiduè prote-
gas; ut antiquus Supplanta-
tor & Draco, nullam apud
ipſas Evam rurſus inveniat,
cujus auribus exitiales, & ad
inferni laqueum deducentes
cavillationes ſuſurret. Sed ſi-
mul omnes ſub tuo validiſſi-
mo patrocinio ſtationem ha-
bentes, diverſoque ſtudio in-
cumbentes, circa ſacrum hoc
alveare cum ſuaviſſima mo-
dulatione bombilent: virtu-
tis fructum ſuper mel dulcem
Pſ. 91 operantes: in aula ſancta Dei
adorantes puriſſimè Domi-
Pſ. 115. num: Deo ſacrificantes ho-
Pſ. 118. ſtiam laudis: ſepties in die
laudem dicentes ſuper teſti-
monia juſtitiæ divinæ: divi-
Pſ. 118. nam beatitudinem tuamque
magnitudinem celebrantes:
ad confitendum ſuper judicia
ſuperſubſtantialis Deitatis
Pſ. 150: ſurgentes: cum Davide me-
dia nocte extollentes ſanctas
manus, ſine ſermocinationibus

πανααμώμητε, πτέρυγας, καὶ τὴν καλὴν ταύτην μάνδραν οὕτω περιθειληκύσασα, καὶ τῷ περιϊόντι, καὶ τίνα καταπίοι ζητοῦντι, καὶ τοὺς ἱεροὺς περιβόλους ὑπὸ λιμῷ τε καὶ δόλῳ περιοδεύοντι λέοντι, τὴν ἀνατεθεῖσαν ταύτην ἀγέλην τῇ σῇ, παρθένε καὶ μῆτερ, μεγαλειότητι συντηροῦσα καθάπαξ ἀνεπιβούλευτον, καὶ τὸ θῆλυ πρὸς ἀρετὴν ἀρρενοῦσα τῇ ἀδελφότητι, καὶ τὴν πανσθενῆ σου δεξιὰν ὑπερέχουσα τοῦ καλοῦ τοῦδε ποιμνίου κατὰ τὴν διηνέκειαν· ὡς μὴ δὲ μίαν καὶ πάλιν ἐν ταύταις Εὔαν εὑρεῖν τὸν ἀρχαῖον πτερνιστήν τε καὶ δράκοντα, ἢ ψιθυρίσαι ταύτης πρὸς ὦτα θανατηφόρα σοφίσματα, καὶ πρὸς ᾅδου κατάγοντα πέταυρον. ἀλλ' ἅμα πάσας ὑπὸ τὴν σὴν κραταιοτάτην αὐλιζομένας ἀντίληψιν, τὸ ἱερὸν, καθ' ἑτέραν ἐπιβολὴν, μελισσῶνα τοῦτον περιβομβεῖν ἐμμελέστατα, τὸν τῆς ἀρετῆς ἐργαζομένας καρπὸν ὑπὲρ μέλι γλυκάζοντα, ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ Θεοῦ προσκυνούσας ἀχράντως τῷ κρείττονι· Θεῷ θυσίαν θυούσας αἰνέσεως· τῆς ἡμέρας ἑπτάκις ἐπὶ τὰ τῆς θείας δικαιοσύνης αἰνούσας μαρτύρια· καὶ τήν τε θείαν μακαριότητα, τήν τε σὴν ἀνυμνούσας μεγαλειότητα· ἐπὶ τὰ τῆς ὑπερουσίου Θεότητος κρίματα ἐξεγειρομένας· μετὰ τοῦ Δαβὶδ μεσονύκτιον ἐν ταῖς νυξὶν ἐπαιρούσας ὁσίας χεῖρας, χωρὶς διαλογισμῶν,

εἰς

Digitized by Google

εἰς τὰ ἅγια· ἐν ἐκκλησίαις τὸν Θεὸν εὐλογούσας κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ· τὸν χοῦν κενώσας, τὸν νοῦν πτερούσας· δουλευούσας τῷ κυρίῳ· ζεούσας τῷ πνεύματι· ἀλλήλας κατανοούσας εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης, καὶ καλῶν ἔργων κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον.

Ἐν τούτοις δή μοι τὴν ποίμνην ταύτην, ὦ κεχαριτωμένη τοῦ λόγου μῆτερ, καὶ τῶν ἁπάντων βασίλισσα, διατήρει τε καὶ διάσωζε, ὡς ἐντεῦθεν κακίαν τε τούτων πᾶσαν καὶ ἄγνοιαν ἐξελαύνεσθαι, καὶ διὰ τῆς καθάρσεως ἀεὶ βαδίζειν ταύτας πρὸς καθαρότητα, καὶ τὰς τούτων ἱκετηρίας εἰς ὦτα κυρίου Σαβαὼθ ἀνατείνεσθαί τε, καὶ εἰσοικίζεσθαι. καὶ οὕτως ἡμῖν ἐκεῖθεν ἐφήκειν ἅπαν ὅτι σωτήριον· τῇ ἱερατείᾳ, τῇ βασιλείᾳ, τῷ κατὰ Χριστὸν πολιτεύματι· ὡς ἐντεῦθεν καὶ τὸν τὴν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν διέποντα, ἐν ἀκεραιότητι εὐσεβείας διέπειν τε τὸ ὑπήκοον· καὶ εἰρήνην τῷ κόσμῳ καὶ εὐστάθειαν πραγματεύεσθαι, ἐν καλοῖς παντοίοις συντηρούμενον, καὶ βαρβάρους τροπούμενον, ὅσοι τε ὁρατοὶ, καὶ ὅσοι ἀόρατοι· ὅσοι τε τὰ νῶτα τούτῳ τηροῦσιν, ὅσοι κατὰ στέρνων τοῦτον πειρῶνται παίειν· ὅσοι τε ὑπερόριοι, καὶ ὅσοι αὐθιγενεῖς, ἢ ἐγκόλπιοι τούτῳ δράκοντες, τὸ ἀπευκταῖόν τε καὶ ἀπώμοτον.

Τοιοῦτον δή σοι τὸν βασιλέα μετὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ, τά τε ἄλλα, καὶ περὶ

in ſancta : in Eccleſiis bene-
dicentes Deo Domino de fon- Pſ. 67.
tibus Iſraël : terram evacuan-
tes, mentem quaſi alis ſub-
levantes : Domino ſervientes, Rom. 12. 11.
Spiritu ferventes : conſiderantes invicem in provocationem
caritatis & bonorum operum, Hebr. 10. 24.
juxta ſanctum Apoſtolum.

In his itaque mihi, ô gratiâ plena Verbi Mater, & omnium Regina, gregem hunc conſerves & cuſtodias, ut hinc omnis malitia & ignorantia ab iis expellatur, & per purgationem ſemper accedant ad puritatem ; earumque ſupplicationes ad aures Domini Sabaoth attollantur & inducantur. Eoque pacto nobis inde adveniat quodcumque ſalutare ; Sacerdotio videlicet, Imperio, & Reipublicæ Chriſtianæ ; ut hinc qui Chriſti Imperium adminiſtrat, in pietatis integritate ſubditos regat : pacem mundo & tranquillitatem conciliet, in bonis omnis generis ſervetur : Barbaroſque in fugam vertat, ſeu viſibiles, ſive inviſibiles : cùm eos qui dorſum ejus obſervant, tum eos qui pectus ejus ferire conantur : ſive exteros, ſive indigenas, ſeu dracones in ejus ſinu verſantes, execrandum & abominandum malum.

Ejuſmodi itaque Imperatorem cum ſuis, ut in aliis, in

iſtis quoque primitiis offerendis mihi concordem, ſocium benevolum, & conſervum meum, egregius hujus ovilis cœtus rogat Chriſtianæ Reipublicæ incolumem diutius ſervari; omnique pacto ad hanc maximam orbique ſalutarem petitionem impetrandam, tuo auxilio, validoque tuo, (ut vero conſentaneum eſt) patrocinio opus habet: quo deficiente, atque adeo divino non adſtante impulſu, nulli omnium bonum aliquod operari in promtu eſt.

Ejuſmodi tibi à nobis prodeunt, ô Dei Mater omnis creaturæ Domina, pro præteritis gratiarum actiones, pro futuris ſupplicationes. Et contingat quidem nobis in hac turbulenta fluctibuſque jactata vita, ſub alis tuis ſtationem habere. Difficillimum namque eſt, imò potiùs omnino fieri nequit, eum qui illis non tegitur, ſed circa mundi medium vel centrum rerum mundanarum verſatur, non comburi ſuper carbones ambulantem, aut ſuper ſpinas non lacerari, vel ſuper gladios non cruentari.

In hac igitur vita plurimis motibus & mutationibus
Pſ. 46. obnoxia, te *ſpeciem Jacob*, invictam in omnibus propugnatricem habeamus, qui ſpei noſtræ anchoras univerſas in

τὴν ἀπαρχὴν μοι ταύτην ὁμογνώμονα, καὶ συνέριθον εὐγνώμονα, καὶ ὁμόδουλον· ὁ καλὸς οὗτος τῆς ποίμνης εὐχόμενος ὅμιλος, τῷ κατὰ Χριστὸν ἐπιμήκιστον περισώζεσθαι πολιτεύματι· κατὰ λόγον δή που πάντως τῆς σῆς ἐπικουρίας δεῖται καὶ κραταιᾶς, ὡς εἰκὸς, ἀντιλήψεως περὶ τὸ μέγα λίαν αἴτημα τοῦτο, καὶ τῇ οἰκουμένῃ σωτήριον· ἧς ἀπούσης, καὶ μηδὲ τῆς θείας ῥοπῆς παρούσης, οὐδὲν καλὸν οὐδενὶ τῶν ἁπάντων κατορθοῦν εὐπετές.

Τοιαῦτά σοι τὰ παρ' ἡμῶν, ὦ Θεομῆτορ, ἁπάσης κτίσεως δέσποινα, ἐπί τε τοῖς παρεληλυθόσιν εὐχαριστήρια, ἐπί τε τοῖς μέλλουσιν ἱκετήρια. καὶ γένοιτο δὴ ἡμῖν κατά τε τόνδε τὸν βίον τὸν ταραχώδη καὶ πολυκύμονα, ὑπὸ τὰς σὰς αὐλίζεσθαι πτέρυγας· ὡς τόν τε μὴ ὑπὸ ταύταις σκεπόμενον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ τοῦ κόσμου μέσον, ἢ τὸ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων κέντρον στρεφόμενον, ἀμήχανον, ἢ καὶ τελέως ἀδύνατον μὴ φλέγεσθαι ἐπ' ἀνθράκων βαδίζοντα, ἢ ἐπ' ἀκανθῶν μὴ ἀμύττεσθαι, ἢ ἐπὶ ξιφῶν μὴ αἱμάττεσθαι.

Κατά τε γοῦν τὸν παρόντα βίον τὸν πολυκίνητον, καὶ φιλομετάβολον, οὕτω δή σε τὴν καλλονὴν Ἰακὼβ ὑπέρμαχον ἔχειν ἡμῖν ἐν πᾶσιν [illegible] γένοιτο, τὰς τῶν σφετέρων ἐλπίδων ἀγκύρας ὅλας τῆς

Digitized by Google

τῆς χρηστότητος ἐξαρτήσασι. κατά τε λῆξιν τὴν μέλλουσαν, εὑρεῖν σε πάλιν προστατίδα περὶ τὸ φρικτόν τε καὶ μέγα τοῦ υἱοῦ σου καὶ βασιλέως κριτήριον. ὅτε δὴ καὶ τοὺς λόγους τῶν ἐν τῇ καλῇ Ναζαρὲτ μεγάλων εὐαγγελίων τῆς ἐν σοὶ παναῤῥήτου τοῦ λόγου σαρκώσεως, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἱερὰν Βηθλεὲμ ἐν τῇ φάτνῃ σπαργάνων, οἱ τῆς ἀρετῆς ἐργάται συνήσουσι σαφέστερόν τε, καὶ καθαρώτερον. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν δὴ τῇ ὑπερλάμπρῳ καὶ θείᾳ κιβωτῷ σοι τοῦ ἁγιάσματος, τὰ παρ' ἡμῶν εὐχαριστήριά τε καὶ ἱκετήρια. ἃ δὲ δὴ περί τε τῆς ἱερᾶς σοι μάνδρας, καὶ τῆς κατ' αὐτὴν ἡμῖν διατετυπωμένης καταστάσεως, ταῦτά ἐστιν.

tua manſuetudine fiximus. In futura verò ſorte, te rurſus Patronam inveniamus ad horrendum magnumque Filii tui & Regis tribunal, quando virtutis operarii, tum magnorum atque fauſtorum in præclara Nazaret nuntiorum, de ineffabili Verbi in te incarnatione; tum pannorum ſacræ Bethleem præſepii, rationem apertiùs & puriùs intelligent. Sed hæc quidem tibi ſplendidiſſimæ divinaque arcæ ſanctificationis, à nobis prodeant gratiarum actiones & ſupplicationes. Quæ verò de tibi ſacro ovili, deque inſtituto in eo verſantium à nobis ſancita ſunt, hæc ſunt.

ΚΕΦ. Α.

Περὶ τοῦ ἐλευθέραν καὶ αὐτοδέσποτον εἶναι τὴν τῆς ΚΕΧΑΡΙΤΩΜΕΝΗΣ, καὶ πανάγνου Θεομήτορος μονήν.

Βούλομαι τὴν ὑπ' ἐμοῦ συστᾶσαν τῆς κεχαριτωμένης δεσποίνης μου Θεοτόκου μονήν, μέχρι μὲν ἂν ἐγὼ τῇ αὐτῆς ἐκτενεῖ πρεσβείᾳ, καὶ χάριτι ἐν τῇ παρούσῃ διατηρῶμαι ζωῇ, καθ' ὃν ἂν αὐτὴ θέλω τρόπον διοικεῖσθαι, καὶ διεξάγεσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν, ἄνθρωπος γὰρ οὖσα θανεῖν ἀπεκδέ-

---

CAPUT I.

Quòd liberum ſuique juris eſſe debeat GRATIA-PLENÆ & caſtiſſimæ Dei Matris Monaſterium.

Volo à me conditum Gratiâ-plenæ Dominæ meæ Deiparæ Monaſterium; quoad quidem ego aſſidua ejus interceſſione & gratia in præſenti vita ſuperſtes ero, qua voluero ratione adminiſtrari & regi. At poſt obitum meum (ut enim homo ſum, me morituram exſpecto,

Digitized by Google

& commune naturæ debitum agnituram) liberum eſſe & ſui juris, omnique manu & dominio ſolutum. Nullus omnium jus quodlibet, vel privilegium in illud obtineat; ſed omnino liberum apud ſe maneat, & per ſeipſum adminiſtretur, juxta ea quæ hîc à me expreſſè ſancienda ſunt: neque Imperatorio, aut Eccleſiaſtico, aut perſonæ cujuſcumque juri umquam ſubjiciatur: nullâ cauſſâ, nempe doni, vel factæ acceſſionis, aut inſpectionis, aut œconomiæ, vel obſervationis, nec quolibet alio prætextu; nulli perſonæ, aut Monaſterio, ſacræ domui, aut Orphanotrophio, vel alii Secreto, aut hoſpitio addictum ſit. Sed ſub poteſtate ſolius gratiâ plenæ Virginis Matris, cui dicatum eſt, ſemper maneat, & ab ea quæ illis diebus Præfectæ munus in ipſo obierit, gubernetur & adminiſtretur, juxta præſentes noſtras ſanctiones.

Porro præſtantiſſimus Imperator meus, Domnus *Alexius Comnenus*, quem concedat Dominus Deus longam ducere vitam, & ad ſummam ſenectutem pervenire; eadem gaudebit in Monaſterium po-

χομαι, καὶ τὸ κοινὸν ἐπιγνῶναι χρέος τῆς φύσεως, ἐλευθέραν εἶναι, καὶ αὐτοδέσποτον, καὶ πάσης χειρὸς καὶ δεσποτείας ἀπεξενωμένην· καὶ μηδενὶ τῶν ἁπάντων, ἐπ' αὐτῇ προσεῖναι ὁτιοῦν δίκαιον, ἢ προνόμιον. ἀλλὰ παντάπασιν οὖσαν ἐλευθέραν μένειν καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἐφ' ἑαυτῆς διοικεῖσθαι κατὰ τὰ παρ' ἐμοῦ ῥητῶς ἐνταῦθα διατυπωθησόμενα· μήτε βασιλικοῖς, ἢ ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ προσωπικοῖς ὁτεδήποτε ὑποτιθεμένην δικαίοις, μήτε κατὰ δωρεὰν, ἢ ἐπίδοσιν, ἢ ἐφορείαν, ἢ οἰκονομίαν, ἢ ἐπιτήρησιν, ἢ ἑτέραν τινὰ πρόφασιν, προσώπῳ οἱῳδή τινι, ἢ μονῇ, ἢ ἁγίῳ οἴκῳ, ἢ τῷ ὀρφανοτροφείῳ, ἢ ἑτέρῳ [a] σεκρέτῳ, ἢ ξενῶνί τινι ἀνατιθεμένην· ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μόνης τῆς κεχαριτωμένης παρθενομήτορος, ᾗ δὴ καὶ ἀνατέθειται, κεῖσθαι μένουσαν ἐσαεὶ, καὶ παρὰ τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμενευούσης ἐν αὐτῇ, κυβερνᾶσθαί τε καὶ διεξάγεσθαι κατὰ τὰ παρόντα ἡμῶν διατάγματα.

Ὁ μὲν γὰρ κράτιστός μου βασιλεὺς κῦρις Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὃν δῴη κύριος ὁ Θεὸς μακραίωνα διαβιῶναι ζωὴν, καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι βαθὺ, τοιαύτην ἕξει τὴν ἐπὶ τῇ μονῇ ἐξουσίαν, ὁποίαν δὴ καὶ

a Σέκρετον. Tribunal juridicum, in quo etiam archivia aſſervabantur. Erant plura Conſtantinopoli Secreta variis negotiis deputata, de quibus fusè ſummæ vir eruditionis Cangius in Gloſſario Græco; fuſiùs autem in ſua *Conſtantinopoli Chriſtiana*, ubi de Secretis omnibus Conſtantinopolitanis vide ſis.

Digitized by Google

ἐγώ. μετὰ δὲ τὴν τοῦ κρατίστου μου βασιλέως τῶν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν, οὐ βούλομαι τὴν τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου μονὴν ὑπό τινος τῶν ἁπάντων διοικεῖσθαι, καὶ διεξάγεσθαι, ἐλευθέραν καὶ αὐτοδέσποτον ἐσαεὶ διαμένουσαν, καθὼς ἀνωτέρω λεπτομερέστερον διείληπται· ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς διοικεῖσθαι, καὶ διακυβερνᾶσθαι παρὰ τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμενευούσης ἐν αὐτῇ, κατὰ τὴν τοῦ παρόντος τυπικοῦ διαταγήν.

Εἴ τις δὲ βουληθείη ποτὲ ἐν οἱῳδήποτε χρόνῳ, καθ' οἷον δή τινα τρόπον καταδουλώσασθαι ταύτην ἡμῶν τὴν μονὴν, καὶ ὑπὸ ἐξουσίαν ἑτέρου θέσθαι τινὸς, κἂν βασιλεὺς εἴη, κἂν πατριάρχης, κἂν ἄλλος τις τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἢ συγκλητικῶν, κἂν αὐτὴ ἡ προεστῶσα, ἢ οἰκονόμος, ἤ τις ἁπλῶς τῶν νῦν ἐν ταύτῃ ἀδελφῶν ἐξ ἐπηρείας δαιμονικῆς παρακεκινημένη, οὐ μόνον ἔνοχος ἔσται τῷ θείῳ σώματι, καὶ αἵματι τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ καὶ ἀνάθεμα ἔσται, καθώς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, καὶ τῇ ἀρᾷ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων ὑπόδικος γένηται. ὅτι ὅπερ ἐκ ζεούσης καρδίας καὶ πίστεως ἐξ ἐλαχίστου μέρους τῶν πρὸς τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσιῶν συνεστησάμεθα μοναστήριον, καὶ τῇ ἐξουσίᾳ καὶ δεσποτείᾳ αὐτῆς τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου ἡμῶν ὑπε-

teſtate, quâ & ego. Poſtquam verò præſtantiſſimus Imperator meus hinc migraverit, nolo Monaſterium gratiâ plenæ Deiparæ meæ, à quoquam adminiſtrari & regi. (Quod liberum ſemper & ſui juris permanere debet, ut fuſiùs ſuprà declaratum eſt) Sed per ſeipſum adminiſtretur & gubernetur ab ea quæ per id temporis Præfecta in illo erit, juxta præſentis Typici conſtitutionem.

Si quis verò voluerit quovis tempore, quolibet modo ſubjicere hoc noſtrum Monaſterium, & in alterius cujuſque ditionem redigere; is licèt Imperator fuerit, vel Patriarcha, ſeu quivis alius Eccleſiaſticæ, vel Senatoriæ dignitatis, ſive ipſa Præfecta, vel œconomus, vel etiam quædam è Sororibus nunc in illo degentibus, nocivo Diaboli impulſu mota; non ſolùm reus erit divini Corporis & Sanguinis Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti; ſed & anathema erit, ut ait divinus Apoſtolus, & maledictioni trecentorum decem & octo Patrum obnoxius fiet. Quia quod ferventi corde & fide Monaſterium condidimus, è minima parte beneficiorum quibus à gratiâ plena Deipara aucti ſumus, & poteſtati dominioque ipſius gratiâ plenæ Deiparæ no-

ſtræ ſubegimus, volentes ut omnino liberum eſſet; illud ipſum perverſo & doloſo propoſito, in ditionem hominum corruptorum fortè & malignorum, nihilque aliud niſi lucrum exitiale ſpectantium, redigere improbè improbus ille molitus eſt.

θέμεθα, ἐκ πάντων ἁπλῶς ἐλεύθερον αὐτὸ τυγχάνειν θελήσαντες, τοῦτο ὁ δεῖνα κακοτρόπῳ γνώμῃ, καὶ δολερᾷ, ὑπὸ ἐξουσίαν ἀνθρώπων διεφθαρμένων ἴσως, καὶ πονηρῶν, καὶ πρὸς οὐδὲν ἄλλο βλεπόντων ἢ κέρδος ὀλέθριον, ἀθλίως ὁ ἄθλιος ποιήσασθαι ἐμελέτησεν.

CAPUT II.

Quòd quæ in Monaſterio Gratiâ-plena monaſticam vitam degunt, cœnobiticum inſtitutum amplecti debeant.

OPERÆ pretium fuerit de diſciplina Monialium, deque univerſa in Monaſterio vitæ ratione, clariùs deinceps & paucis dicere. Hæc verò definientur ſecundùm ea quæ à Sanctis Patribus, de iis qui nuper ſeculo ſeſe abdicarunt, diſcretè tradita & præcepta ſunt. Decreverunt enim legemque tulerunt, ut ii qui recèns è mundo plurimis fluctibus agitato ſeceſſerint, & ad tranquillum monaſticæ vitæ portum confugerint, cœnobiticum ſubeant inſtitutum, & abnegantes propriam voluntatem, obedientiæ ſeſe tradant, quippe qui gubernatore & duce indigeant, cùm mentis oculis cæci circumferantur, & propter boni ignorantiam ſibi ipſis ſufficere

ΚΕΦ. Β.

Περὶ τοῦ δεῖν κοινοβιακὴν τὴν διαγωγὴν μετιέναι τὰς ἐν τῇ μονῇ τῆς Κεχαριτωμένης τὸν μονήρη βίον διανυούσας.

ΠΕρί γε μὴν τῆς διαγωγῆς τῶν μοναζουσῶν, καὶ τῆς ὅλης ἐν τῇ μονῇ πολιτείας, ἐφεξῆς σαφέστερόν τε, καὶ διὰ βραχέων εἰρῆσθαι καλόν· διορισθήσεται δὲ τὰ περὶ τούτου καθὰ τοῖς θείοις πατράσι περὶ τῶν ἄρτι ἀποταξαμένων διευκρίνηταί τε, καὶ διηγόρευται. διεγνώκασι γὰρ, καὶ νενομοθετήκασι, κοινοβιακὴν ὑπεισέρχεσθαι πολιτείαν, καὶ εἰς ὑποταγὴν ἐκδίδοσθαι ἀρνησαμένους τὸ θέλημα, τοὺς ἄρτι τὸν πολυκύμονα φυγόντας κόσμον, καὶ προσαποφυγόντας τῷ τοῦ μονήρους βίου ἀκυμάντῳ λιμένι, ἅτε δεομένους κυβερνήτου καὶ ὁδηγοῦ, ὡς τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τυφλὸν περιφέροντας, καὶ μὴ οἵους τε ὄντας ἑαυτοῖς ἐπαρκεῖν διὰ τὴν τοῦ κα-

Digitized by Google

λοῦ ἄγνοιαν. τούτοις οὖν πειθομένη, βούλομαι, καὶ σφόδρα βούλομαι ἐν κοινοβιακῇ διαγωγῇ τε καὶ καταστάσει τὰς μοναζούσας ἐν τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης μητροπαρθένου διαζῆν, καὶ τὸν τῆς τοιαύτης πολιτείας κανόνα ἐσαεὶ κύριον εἶναι παρ' αὐτῇ ἀναλλοίωτόν τε καὶ ἀμετάτρεπτον, καὶ πάσῃ περιστάσει ἀσάλευτον μέχρι τοῦ τοῦ παντὸς τῆσδε συστάσεως, καὶ μηδένα τρόπον παραχαραττόμενον, ἢ ἀλλοιούμενον, μὴ δὲ παρακινούμενον δι' ἥν τινα οὖν αἰτίαν, ἢ πρόφασιν· μὴ διὰ πλοῦτον, μὴ διὰ πενίαν, μὴ δι' ἀφορίαν ἢ εὐφορίαν, μὴ δι' ἄλλην ὁποιανοῦν εὐλογοφανῆ αἰτίαν, ἢ ἀφορμήν. ἀλλὰ πάντη τε, καὶ πάντως τὴν κοινοβιακὴν φυλάττεσθαι διαγωγὴν καὶ κατάστασιν μέχρι παντὸς ἀπαράθραυστον, κἂν εἰς δύο μοναζουσῶν διάρκειαν περιστῆναι συμβῇ τὴν ὅλην πρόσοδον τῆς μονῆς, καὶ αὐτὰς κοινοβιακῶς βουλόμεθα ζῆν, καὶ τῷ τῆς διαγωγῆς ταύτης κανόνι στοιχεῖν. κἂν μὲν τῶν ἡγουμένων τις ἐναντίον βουληθῇ, τὰς μοναχὰς ἀντιλέγειν· εἰ δ' αἱ μοναχαὶ, τὴν ἡγουμένην ἀντιπίπτειν. εἰ δὲ καὶ σύμπασαι συμφρονήσαιεν, τὴν τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένην τὰ παρ' ἡμῶν διατεταγμένα ἐκδικεῖν. εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἐκείναις συναπαχθείη, ἄδειαν ἐγχωροῦμεν παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὑπὲρ εὐσεβοῦς ἀγωνίζεσθαι πράγματος, εἰ μή γε

non valeant. Iis igitur morem gerens volo & impensè volo, ut Monaſterii gratiâ plenæ Virginis Matris Moniales, in cœnobitica diſciplina & vitæ ratione degant, utque hujuſmodi converſationis Regula in illo ſemper vigeat, immutataque, invariabilis, & in quocumque caſu inconcuſſa perſeveret, donec univerſum hoc conſtiterit. Et nullo modo adulteretur, vel mutetur, aut pervertatur, ob quamcumque cauſam vel prætextum; nec divitiarum nec paupertatis causâ, nec propter ſterilitatem, nec propter fertilitatem, nec ob quamlibet aliam ſpecie rationabilem cauſam vel occaſionem. Sed cœnobiticam Regulam & inſtitutionem penitus inconcuſſam cuſtodiant. Etſi totus Monaſterii proventus eò deveniret, ut duabus tantùm Monialibus ſufficeret; volumus nihilominus ut illæ cœnobiticè vivant, & converſationis hujus Regulam ſectentur. Si verò Præfectarum quæpiam oppoſitum voluerit, contradicant Moniales; ſi Moniales, renitatur Præfecta. Si autem omnes inter ſe conſenſerint, Monaſterii Patrona, quæ à nobis ſtatuta ſunt, tueatur. Si verò ipſa quoque in earum ſententiam abducatur; cuilibet volenti liberam concedimus facultatem, ut pii operis

Digitized by Google

causâ contendat, (niſi cognati noſtri id egerint) & ad judiciale forum accedat ipſius boni & honeſti ſtudio, ac mercedis pro eo recipiendæ causâ; ſtudeatque ut quæ à nobis ſtatuta ſunt exſecutioni mandentur. Eas verò quæ cœnobiticæ vitæ diſſolvendæ in primis cauſæ fuerint, è Monaſterio pellat. Exiſtimetque non parvi momenti eſſe id operis, ſed valde magnum & ſalutare.

περὶ τῶν συγγενῶν ἡμῶν τοῦτο γένηται, καὶ δικαστηρίῳ προσιέναι δι' αὐτὸ τὸ καλὸν, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτου μισθὸν, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν διατεταγμένα, ζητεῖν ἔχειν τὸ ἐνεργόν· καὶ τὰς προφάσεις τῆς τοῦ κοινοβιακῶς ζῆν καταλύσεως, ἐξωθεῖν τῆς μονῆς, καὶ μὴ νομίζειν τοῦτο μικρὸν εἶναι κατόρθωμα, ἀλλὰ καὶ πάνυ μέγα καὶ σωτήριον.

CAPUT III.

Quanam de Monaſterii Patrocinio ſancita ſint; & quòd obtinere debeant quacumque in teſtamento meo de Monaſterio ſtatuam, æquè ac præſens Typicum; quod itidem numquam mutandum & variandum eſt.

QUANDOQUIDEM neceſſe erat Majeſtatem meam curare, ut poſt amborum noſtrûm hinc diſceſſum gratiâ plenæ Deiparæ meæ Monaſterio Patronæ ſemper ſuppeterent; ne aliena rapientium præda fiat, ſi nulla protectione & præſidio muniatur; id quoque effeci. Volo enim ut dilecta filia mea & Porphyrogenita Monialis Domna *Eudocia*, ad normam optimæ œconomiæ ipſum adminiſtret, conſervet & tueatur;

ΚΕΦ. Γ.

Περὶ τῶν εἰς ἀντίληψιν τῆς μονῆς τεταγμένων, καὶ περὶ τοῦ κρατεῖν καὶ ὅσα ἐν τῇ διαθήκῃ μου περὶ τῆς μονῆς διατάξομαι, ἴσα τῷ παρόντι τυπικῷ, ὃ καὶ ὀφείλει ἔχειν τὸ ἀναλλοίωτον καὶ ἄτρεπτον ἐσαεί.

Ἐπεὶ δὲ τῶν ἀναγκαίων ἦν φροντίσαι τὴν βασιλείαν μου, ὅπως καὶ μετὰ τὴν ἀμφοτέρων ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν μετάστασιν, ἡ τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου μονὴ ἀεὶ προσείη τῶν ἀντιληψομένων· ἵνα μὴ καὶ τοῖς τὰ ἀλλότρια συλῶσι διάρπασμα γένηται, οἷα μὴ ὑπὸ σκέπην τινὰ καὶ ἀσφάλειαν φρουρουμένη, τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκα, καὶ κατὰ λόγον ἀρίστης οἰκονομίας βούλομαι τὴν περιπόθητόν μου θυγατέρα, καὶ πορφυρογέννητον μοναχὴν κυρὰν Εὐδοκίαν περιέπειν αὐτὴν, καὶ συγκροτεῖν,

κρατεῖν, καὶ ἐκδικεῖν, καὶ ἀποτρέπειν παντοίως τοὺς πειρωμένους αὐτῇ ἐπηρεάζειν· καὶ ὅτε τι ἴσως τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ παραθεωρεῖσθαι κινδυνεύει, κωλύειν, ἅτε μοναχὴν οὖσαν, καὶ μέλλουσαν τῇ τοιαύτῃ μονῇ ἐγκαρτερεῖν.

Μετὰ μέν τοι τὴν ταύτης πρὸς τὰ ἐκεῖθεν μετάστασιν, ἐκεῖναι εἰς τὴν τῆς μονῆς ἐφορείαν καὶ ἀντίληψιν καταστήσονται, αἷς ἡ βασιλεία μου τὸ τοιοῦτον δίκαιον δώσει, ἢ διὰ προσθήκης ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ γινομένης, ἢ καὶ διά τινος ἐγγράφου τελευταίας βουλήσεως. καὶ ὅσα γὰρ ἂν ἐν ταῖς τελευταίαις μου βουλήσεσι διατυπώσωμαι περὶ τῆς μονῆς ταύτης, καὶ πάντων τῶν ὑπ᾽ αὐτήν, οὕτω βούλομαι κἀκεῖνα κρατεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ τῷ παρόντι μου τυπικῷ ἐνεγράφησαν· καὶ οὕτω καὶ ταῦτα ἀναλλοίωτα ἐσαεὶ διαμένειν, ὃν τρόπον καὶ τὰ διωρισμένα ἐνταυθοῖ· ἀλλὰ καί τινα τῶν ἐν τούτῳ γραφέντων μοι εἰ βουληθῶ ἀλλοιῶσαι ἐν διαθήκαις, πάντως καὶ τοῦτο ἐξέσται μοι, καὶ οὐδὲ μία διαφορὰ λογισθήσεται τῷ παρόντι μου τυπικῷ πρὸς τὴν τελευταίαν μου βούλησιν, ὅσον εἰς τὸ ἐπίσης κρατεῖν ἰσχυρῶς πάντα τὰ δι᾽ ἀμφοτέρων ἐπὶ τοῖς τῆς μονῆς τῇ βασιλείᾳ μου δόξαντα· εἰ μή που τινὰ τῶν ἐνταυθοῖ γεγραμμένων, ὡς εἴρηται, χωλὴν ἀπὸ τῆς διαθήκης μου δέξονται

omninoque abſterreat eos qui damnum ipſi inferre moliti fuerint. Et ſi quid eorum quæ in hoc Typico habentur violari aliquando periclitetur, utpote Monacha, & in hoc Monaſterio vitam exactura, id prohibeat.

Poſt ejus verò ad ſuperos tranſlationem, illæ in Monaſterii inſpectionem & Patrocinium conſtituentur, quibus Imperium meum id juris conceſſerit, vel per additamentum in hoc Typico factum, vel per aliquod reſcriptum ſupremæ voluntatis. Volo enim ut quæcumque ſuprema mea voluntate & ſententia de hoc Monaſterio, deque iis quæ ad ipſum ſpectant, decrevero, perinde obtineant, ac ſi in hoc Typico meo deſcripta eſſent; & æquè immutata ſemper maneant, atque ea quæ hîc lege ſancita ſunt. Immo ſi quid eorum quæ hîc à me deſcripta ſunt teſtamento meo mutare voluero, id omnino penes me erit: & nullum diſcrimen eatenus reputabitur inter præſens Typicum meum, & ſupremam meam voluntatem, quatenus æquè firmiter ſtent quæ per ambo illa de rebus Monaſterii ab Imperio meo decreta fuerint: niſi fortè quædam eorum quæ hîc deſcripta ſunt, ut dictum eſt, per teſtamentum meum irrita fierent.

Digitized by Google

Hoc tamen prætextu non debet quæpiam earum, quibus à Majeſtate mea conceſſum fuerit Monaſterii Patrocinium, in aliquam Monaſterii rem poteſtatem ſibi arrogare, vel quidquam in hoc Typico definitum adulterare; aut Præfectam amovere, vel Moniales admittere, ſeu pro libito introducere vel ejicere; aut ex quibuſdam conſiliis ipſam Præfectam, ſive OEconomum, ſive aliquam è Monialibus in iis quorum curam & adminiſtrationem gerunt, ſibi ſubjicere; aut redituum & impenſarum notitiam poſtulare: nec quidlibet è Monaſterio ſibi ſumere conabitur, nec quidquam in res ſuas transferre, vel de eo diſponere aggredietur. Nam Monaſterii omniumque rerum ejus adminiſtrationem ipſi Præfectæ & Monialibus imperturbatam committimus, ut in Typico declaratur. Hac enim ſolùm de cauſa prædictas Monaſterio imponimus, ut ipſum cum bonis ſuis conſervent & protegant: altercantes Moniales in pacem agant: illoſque abſterreant qui jura Monaſterii uſurpare, aut quidpiam hoc Typico ſancitum reſcindere vellent. Sed ſatis habere debent, dum quotidie in Monaſterio memoria earum fiat, & poſt obitum in ſacris diptychis deſcribantur.

Τῇ προφάσει δὲ ταύτῃ οὐκ ὀφείλει τις τῶν αἷς ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς μονῆς παρὰ τῆς βασιλείας μου ἐγκεχώρηται, ἐξουσιάζειν τινὸς τῶν ἐν αὐτῇ, οὐ παραχαράττειν τι τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ διωρισμένων, οὐ τὴν ἡγουμένην μεθιστᾶν, οὐ μοναχὰς κατατάττειν, οὐκ εἰσάγειν, οὐκ ἐξάγειν, οὐκ ἐκ λογισμοῖς τισιν ὑποτιθέναι, ἢ αὐτὴν τὴν ἡγουμένην, ἢ τὸν οἰκόνομον, ἢ τινα τῶν μοναζουσῶν, ἐφ' οἷς διοικοῦσί τε καὶ προνοοῦνται, οὐ τῶν εἰσοδιαζομένων τε καὶ ἐξοδιαζομένων εἴδησιν ἀπαιτεῖν, ἢ λαμβάνειν τι ἀπὸ τῆς μονῆς τὸ σύνολον ἐπιχειρεῖν, ἢ νοσφίζεσθαι τὸ οἱονοῦν, ἢ διατάττεσθαι ἐπιχειρεῖν· τὴν γὰρ διοίκησιν τῆς μονῆς, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν πάντων, ἀπερικλόνητον ἀνατιθέαμεν αὐτῇ τῇ προεστώσῃ καὶ ταῖς μοναχαῖς, κατὰ τὴν τοῦ τυπικοῦ περίληψιν. ἐπὶ δὲ τούτῳ μόνῳ τὰς ῥηθείσας ἐφιστῶμεν τῇ μονῇ, ἐπὶ τῷ συγκροτεῖν τε καὶ περιέπειν αὐτήν τε καὶ τὰ ὑπ' αὐτήν· καὶ σκανδαλιζομένας ἴσως τὰς μοναχὰς εἰρηνεύειν, καὶ ἀποσοβεῖν τοὺς ἐθέλοντας τοῖς τῆς μονῆς ἐπεμβαίνειν δικαίοις· ἢ παραθραύειν τι τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ διηγορευμένων. ἀρκέσει δὲ αὐταῖς τὸ μνημονεύεσθαι μόνον καθεκάστην ἐν τῇ μονῇ, καὶ μετὰ θάνατον τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις γράφεσθαι.

Digitized by Google

Τὸ γὰρ παρὸν ἡμῶν τυπικὸν βουλόμεθα ἔχειν τὸ κράτος ἀκλόνητόν τε καὶ ἀπαράτρεπτον μέχρι παντὸς, μὴ προσθήκην τινὰ δεχόμενον, μὴ ἀφαίρεσιν, μὴ μεταποίησιν· οὐδέποτε γάρ τι τῶν ἐν τούτῳ διηγορευμένων καὶ διαγορευθησομένων παραβαθήσεται, ἢ τινα τρόπον, ἢ μεταποίησιν δέξεται παρ' οὑτινοσοῦν, οὐδὲ ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, κἂν πολλῷ κρείττονα διατάγματα, καὶ οἰκονομήματα, εἴτε παρ' αὐτῆς τῆς ἡγουμένης, εἴτε παρὰ τῆς τοῦ μονῆς ἀντιλαμβανομένης εἰσάγοιτο τῇ μονῇ, ἐξ ὧν προσδοκᾶται αὐτήν τε, καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν ἐπίδοσιν μεγίστην λαβεῖν, καὶ κατάστασιν κρείττονα.

ΚΕΦ. Δ.

Περὶ τοῦ πῶς ἂν διάγοιεν ἐν τῇ μονῇ αἱ ἐκ τῶν ἐγγόνων ἡμῶν ἀποκειρόμεναι, καὶ ἐν ταύτῃ παραχωρηθεῖσαι διάγειν, καὶ αἱ ἐκ τοῦ περιφανεστέρου βίου καὶ σεμνοῦ προσερχόμεναι τῇ τοιαύτῃ μονῇ, καὶ ἀποκειρόμεναι ἐν αὐτῇ.

Ἐὰν δέ τις τῶν θυγατέρων τῆς περιποθήτου μου πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης, ἢ τῆς περιποθήτου μου πορφυρογεννήτου κυρᾶς Μαρίας, ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ τὴν κοσμικὴν τρίχα θελήσει κείρασθαι, ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω ἀποκαρεῖσα εἰσ-

Volumus enim præſens Typicum omnino firmum inviolatumque ſemper vigere, & neque additamentum, vel detractionem aut mutationem admittere. Nunquam enim quidpiam in eo declaratum aut declarandum reſcindetur, nec modo aut varietate quavis à quocumque, vel unico temporis momento, adficietur; etiamſi multò meliores ſanctiones, & domeſticæ rei gerendæ conſtitutiones, ſive ab ipſa Præfecta, ſive à Monaſterii Patrona in Monaſterium inducerentur, quibus etiam maximum ejus bonorumque ipſius augmentum, & melior rerum ſtatus exſpectaretur.

CAPUT IV.

Quomodo in Monaſterio verſari debeant neptes noſtræ, quas detonderi continget, quibúſque in illo degere concedetur; necnon quæ ex clariori & ſplendida vita ad hoc Monaſterium accedentes, in eo tondentur.

SI quæ ex filiabus dilectæ meæ Porphyrogenitæ Domnæ *Annæ*, aut dilectæ meæ Porphyrogenitæ Domnæ *Mariæ*, in hoc Monaſterio mundanos capillos ſuos detonderi voluerit; vel etiam ab iis qui foris ſunt deton-

Digitized by Google

ſa acceſſerit, admittenda erit. Et ſi quidem eidem vivendi formæ & regulæ ſtare voluerit, ita ut in diſciplina, in victûs ratione, in habitatione, in univerſo denique alio Monacharum in eo verſantium inſtituto, nihil diverſum, & à ceterarum Monialium converſatione alienum exhibuerit; accepta erit hæc Deo & mihi, propter optimam illam mutationem & felicem converſionem.

Si verò ex aſſueta fortè molliori vitæ ratione ad valde duram & aſperam tranſire nequiverit; cogitationes quidem & opera ſua declarabit & ipſa communi Patri Monialium, & ut ceteræ ipſi confitebitur: victûs verò ratione & pſalmodiâ utetur juxta vires ſuas in aſſignanda ſibi cella, nimirum in excitata pone mytulum menſæ Monialium, earumque ambitui adjacente parva tropica, cum adjuncta ſibi cellula & reliquis ejuſmodi domicilio congruentibus; illicque degat & comedat peculiari, & à conſueta reliquarum Monialium diverſa victûs ratione, prout

ἔλθοι, παραδεκτέα ἔσται. Καὶ εἰ μὲν τῷ αὐτῷ τύπῳ τε καὶ κανόνι ἐμμένειν βούλοιτο ἔν τε τῇ διαγωγῇ, καὶ διαίτῃ, καὶ κατοικίᾳ, καὶ πάσῃ ἄλλῃ τῶν ἐν ταύτῃ ἀσκουσῶν καταστάσει, μηδέν τι παρηλλαγμένον, καὶ τῆς τῶν λοιπῶν μοναζουσῶν πολιτείας ἀλλότριον ἐπιδεικνυμένη, εὐαπόδεκτος αὐτὴ καὶ Θεῷ καὶ ἐμοὶ, ὑπὲρ τῆς ἀρίστης μεταβολῆς, καὶ δεξιᾶς ἀλλοιώσεως.

Εἰ δ' ἐκ τῆς συνήθους ἴσως ἁβροτέρας διαγωγῆς, εἰς τὴν ἄγαν σκληρὰν μεταπεσεῖν μὴ δύναιτο, τοὺς μὲν λογισμοὺς ἑαυτῆς, καὶ τὰς πράξεις ἀναθήσει καὶ αὐτὴ τῷ κοινῷ πατρὶ τῶν μοναζουσῶν, ἐξαγορευομένη αὐτῷ ἐπίσης καὶ ταῖς λοιπαῖς· διαίτῃ δὲ καὶ ψαλμῳδίᾳ χρήσεται τῇ κατὰ δύναμιν ἑαυτῆς, ἐν τῷ δοθησομένῳ αὐτῇ κελλίῳ, ἤγουν τῇ ὄπισθεν τοῦ [a] μύακος τῆς τραπέζης τῶν μοναζουσῶν ἐχομένως τοῦ περιβόλου αὐτῶν ἀνεγερθείσῃ μικρᾷ [b] τροπικῇ μετὰ τοῦ παρακελλίου, καὶ τῆς χρειώδους ἄλλης ἀκολουθίας τοῦ τοιούτου οἰκήματος ἰδιαζόντως διάγουσα, καὶ ἐσιωμένη ἐπέκεινα τῆς τῶν ἄλλων μοναζουσῶν συνήθους διαίτης, καθὼς ἂν ἧττε

a Μύαξ τῆς τραπέζης τῶν μοναζουσῶν, id eſt, locus ad collocandam ſacram menſam inſtar mytuli ſive conchæ exſtructus. Conſule Gloſſarium mediæ & infimæ Græcitatis ab eruditiſſimo Cangio nuper editum.

b Τροπικῇ, hanc vocem ſemel inveniο in Theophanis Chronographia, p. 373. Edit. Reg. Νικήτας . . . . τὰς ἐν τῷ πατριαρχείῳ εἰκόνας τοῦ μικροῦ Σεκρέτου, διὰ μουσαίου οὔσας ἔξεσεν, καὶ τὰς μεγάλου Σεκρέτου τὰς τροπικῆς ἐξ ὑλογραφίας οὔσας καπνίσας. Goarus ibi τροπικὸν, vertit ambitum, non incommodè arbitror, quamquam mihi omnino planum non eſt quid illud ſit.

κατάστασις τῆς ἀποκειραμένης ἀπαιτῇ, καὶ ἡ τῆς καθηγουμένης διάκρισις οἰκονομήσῃ. ἐπ᾽ ἀδείας τε ἔσται αὐτῇ ἔχειν καὶ δύο γυναῖκας τὰς ἐκδουλευούσας αὐτῇ ἐλευθέρας, εἴτε καὶ δούλας, ὀφειλούσας [a] διοικεῖσθαι ἀπὸ τῶν τῆς μονῆς.

Ἀνδράσι μέν τοι ἀβάτου ὁρισθέντος εἶναι τοῦ μοναστηρίου, εἴπερ ἄρα βούλοιτό τισι συντυχεῖν αὐτὴ τῶν οἰκείων αὐτῆς, εἴ τε ἀναγκαία χρεία καλεῖ, οὐκ ἐξέσται αὐτῇ ἐντὸς τῆς μονῆς τούτους εἰσαγαγεῖν· ἀλλ᾽ ἐξελεύσεται αὕτη μετὰ καὶ βουλῆς τῆς καθηγουμένης εἰς τὸ πρὸς τὸν πυλῶνα ἐξάγον διαβατικὸν, κἀκεῖσε τούτοις συνομιλήσασα, εἰσελεύσεται αὖθις εἰς τὴν μονὴν, ἄβατον αὐτὴν, ὡς εἴρηται, ἀνδράσι διαφυλάττουσα.

Εἰ δέ τις τῶν τοιούτων οὐ δύναται τῷ περὶ τῆς ἐξελεύσεως τῆς μονῆς ὁρισθέντι ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς μοναζούσαις ἐν τῷ παρόντι ἡμῶν τυπικῷ ἐμμένειν τύπῳ, παραχωρηθήσεται παρὰ τῆς καθηγουμένης, περιστατικοῦ τινος αὐτῇ συμβάντος, ἐξέρχεσθαι τῆς μονῆς μετὰ μιᾶς τῶν γηραιοτέρων καὶ σεμνοτέρων ἀδελφῶν, ἣν ἂν ἡ καθηγουμένη βούλοιτο. καὶ ἡ μὲν μοναχὴ εὐθὺς ὑποστρέψει, ἐκείνη δὲ θεασαμένη

detonſæ vires poſtularint, & Præfectæ diſcretio conſtituerit. Et penes ipſam erit duas habere mulieres, ſive liberas ſive ſervas, ſibi miniſtrantes, quæ ſeorſim à Monaſterii famulabus habitabunt.

Cùm autem Monaſterium viris inacceſſum eſſe definitum ſit; ſi quidem ipſa quoſdam ſibi familiarium alloqui voluerit, neceſſitate id poſtulante; non licebit illi eos in Monaſterium intromittere: ſed ipſa è ſententia Præfectæ exibit ad pervium tranſitum qui eſt ad atrium, & poſtquam ibi cum illis converſata fuerit, ingredietur rurſus in Monaſterium; curabitque ut viris inacceſſum ſit, ut dictum eſt.

Si verò earum quædam obſequi nequeat regulæ de egreſſu è Monaſterio, pro ceteris Monialibus in præſenti Typico traditæ, concedatur ei à Præfecta, (caſu quopiam ipſi accidente) ut è Monaſterio excedat cum una è Sororibus ætate grandioribus & honeſtioribus, quamcumque Præfecta voluerit. Et Monialis quidem ſtatim revertatur:

[a] διοικεῖσθαι duplici ratione hìc & infrà intelligi poteſt. 1. Ut ſenſus ſit illas famulas à Monaſterii ancillis regendas eſſe. 2. Ipſas à Monaſterii famulabus ſegregatas oportere. Hanc interpretationem ut magis genuinam & vero ſimiliorem amplexi ſumus.

illa verò poſtquam ægrum cognatum viſerit duos vel tres dies, redibit ad Monaſterium. Si verò infirmus conſanguineus extremos efflet ſpiritus, illic manebit donec vitâ functus ſit. Quòd ſi ejus obitus ad unum vel duos dies, aut plus protrahatur, ex tunc ad Monaſterium revertetur.

Sed & ſi alia quæpiam ex clariore vita & ſplendido ſtatu, voluerit in hoc Monaſterio ſeculares deponere capillos: vel ſi ab externis detonſa acceſſerit, ipſa quoque admittetur. Et ſi quidem eidem formæ vivendi & Regulæ ſtare voluerit, ac in diſciplina, in victûs ratione, in habitaculo, & reliquo omni Monialium hujus Monaſterii ſtatu verſari, accepta erit Deo & mihi. Si verò in communi habitaculo degere renuerit, in hoc tantùm ab univerſa Monacharum diſciplina & conſtitutione diſcrepabit; nempe privatum domicilium inhabitabit, memoratam ſcilicet tropicam ſeu ambitum. Concedaturque ei ut habeat ancillam unam ſibi miniſtrantem, à Monaſterii famulabus ſemotam. Iis verò exceptis quæ hîc circa illas declarata ſunt, in aliis quibuſcumque Præfecta nihil rigoris cœnobiticæ diſciplinæ ipſis relaxabit. Nec enim in exitium & perturbationem cœnobiticæ

τὸν ἀσθενοῦντα συγγενῆ αὐτῆς δύο εἴ τε καὶ τρεῖς ἡμέρας, ὑποστρέψει πρὸς τὴν μονήν. εἰ δὲ καὶ τὰ ἔσχατα πνεῖ ὁ ἀσθενῶν συγγενὴς αὐτῆς, καρτερήσει ἐκεῖσε μέχρις ἂν ἐκεῖνος τέλει τοῦ βίου χρήσηται. εἰ γὰρ καὶ ἡ τούτου τελευτὴ πρὸς μίαν ἢ καὶ δύο ἡμέρας ἐπεκτείνεται, ἢ καὶ πλεῖον, καὶ ἐκ τότε πρὸς τὴν μονὴν ὑποστρέψει.

Ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἑτέρα τῶν ἐκ περιφανεστέρου βίου καὶ καταστάσεως σεμνῆς, βουληθείη ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ τὴν κοσμικὴν ἀποθέσθαι τρίχα, ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω ἀποκαρεῖσα εἰσέλθοι, παραδεκτέα ἔσται καὶ αὐτή. καὶ εἰ μὲν τῷ αὐτῷ τύπῳ τε καὶ κανόνι ἐμμένειν βούλοιτο, ἔν τε διαγωγῇ καὶ διαίτῃ καὶ κατοικίᾳ, καὶ πάσῃ ἄλλῃ τῇ ἐν ταύτῃ μοναχῶν καταστάσει, εὐαπόδεκτος Θεῷ καὶ ἐμοί. εἰ δ' ἴσως πρὸς τὴν κοινὴν κατοικίαν ἀποκνέοι, κατὰ τοῦτο μόνον ἔσται διαλλάττουσα πρὸς τὴν πᾶσαν διαγωγὴν καὶ κατάστασιν τῶν μοναζουσῶν, κατὰ τὸ ἔχειν δηλαδὴ εἰς ἰδίαν κατοικίαν τὴν δηλωθεῖσαν τροπικήν, ἐγχωρουμένη ἔχειν εἰς ὑπηρεσίαν καὶ μίαν ὑπούργισσαν διοικουμένην ἀπὸ τῶν τῆς μονῆς. ἐν ἄλλοις δέ τισι παρὰ τὰ ἐνταῦθα διηγορευμένα περὶ αὐτῶν, ἡ τοῦ κοινοβίου ἀκρίβεια παρὰ τῆς καθηγουμένης ἐπ' αὐταῖς οὐ παραθεωρηθήσεται. οὐ γὰρ ἐπὶ καταστροφῇ καὶ ἀταξίᾳ τῆς κοινοβιακῆς κατα-

Digitized by Google

στάσεως παραδέχεσθαι ταύτας διωρισάμεθα, ἀρκεῖ γὰρ καὶ ἡ ὁρισθεῖσα ἐν αὐταῖς παραλλαγή.

Εἰ δ' ἴσως κατά τι τὴν μονὴν παραβλάπτειν ἐξ ἁπασῶν τούτων πειραθείη τις, οἷα πολλὰ τὰ τῆς ἀβουλίας, ἢ τινὰς τῶν μοναζουσῶν ἐν τῷ ἰδίῳ κελλίῳ παραδέχεσθαι, καὶ συνομιλεῖν, ἐπὶ σκανδάλῳ καὶ διασχισμῷ τῆς ὅλης ἀδελφότητος, οὐ δύναται δὲ διορθώσασθαι ταύτην ἡ καθηγουμένη, ἀνασταλήσεται καὶ ἄκουσα παρὰ τῆς τηνικαῦτα τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης.

diſciplinæ ipſas admittere juſſimus; ſufficit namque ſtatutum illis diſcrimen.

Si quæ autem ex his omnibus Monaſterium in aliquo lædere molita fuerit; (ut plerumque ſolet amentia) aut quaſdam Monialium in propria cella ſuſceperit, & unà confabulata fuerit, cum ſcandalo & diſſidio univerſarum Sororum, neque poſſit eam Præfecta emendare; remittetur etiam invita ab ea quæ tunc erit Monaſterii Patrona.

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναζουσῶν.

ΕΣονται μὲν οὖν αἱ μοναχαὶ τῆς κεχαριτωμένης καὶ ὑπεραχράντου δεσποίνης Θεοτόκου εἰκοσιτέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, αἳ τῇ τῆς ἐκκλησίας ὑπηρεσίᾳ καὶ ψαλμῳδίᾳ, καὶ ταῖς τῆς μονῆς διακονίαις προσανέχειν ὀφείλουσαι διηνεκῶς. εἰ δέ γε τῇ τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου εὐμενείᾳ, τὰ τῆς ὑπ' αὐτὴν μονῆς ἐπίδοσιν ἀξιόλογον ὁθενδήποτε λάβοι, ὡς καὶ εἰς πλειόνων αὐτάρκειαν ἐξαρκοῦντα διευρίσκεσθαι, ὁ τῶν μοναζουσῶν ὅρος τοῖς τριάκοντα περιγραφέσθω ἀριθμῷ, ἢ καὶ μικρόν τι τοῦτον ὑπερβαινέτω, καὶ ὁριζέσθω μέχρι τῶν τεσσαράκοντα, ὧν πλείους

CAPUT V.

De numero Monialium.

ERUNT itaque Moniales gratiâ plenæ & immaculatæ Dominæ Deiparæ numero viginti quatuor, quæ Eccleſiæ miniſterio, pſalmodiæ, & Monaſterii officiis aſſiduè operam dare debent. Si verò gratiâ plenæ Deiparæ benevolentiâ Monaſterium ipſi dicatum non ſpernendum incrementum undecumque acceperit, ut pluribus alendis neceſſaria reperiantur; Monialium terminus ad triginta numero circumſcribatur, vel etiam paululum illum excedat, & ad quadraginta terminetur. Plu-

Digitized by Google

res autem in Monaſterio degere Moniales prohibemus, Præfectâ in hoc numero non comprehenſâ; ut neque duabus puellulis; (duas namque puellulas in Monaſterio ali, educi, doceri, perfectè inſtitui, ac demum congruo tempore detonderi ſtatuimus) neque ſex ancillis quas in Sororum miniſterium definimus eſſe in Monaſterio: quibus non ſufficientibus, una vel duæ præterea adſumentur.

εἶναι τὰς ἐν τῇ μονῇ ἀσκουμένας ἀπαγορεύομεν, τῆς ἡγουμένης τῷ ἀριθμῷ τούτῳ μὴ περιεχομένης, μή τε μὴν τῶν δύο παιδίων· ἀνατρέφεσθαι γὰρ καὶ δύο παιδία ἐν τῇ μονῇ διοριζόμεθα, καὶ ἀνάγεσθαι, καὶ παιδεύεσθαι, καὶ καταρτίζεσθαι, καὶ ἀποκείρεσθαι ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι· μή τε τῶν ἓξ ὑπουργησασῶν, ἃς τυποῦμεν εἶναι ἐν τῇ μονῇ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἀδελφότητος· ὧν μὴ ἀρκουσῶν, καὶ ἑτέρα μία, εἴτε καὶ δύο παραληφθήσονται).

Sed & uſque ad quadraginta Monacharum numerum augeri concedimus; ſi tamen Moniales Regulam & legem quam de cœnobitico inſtituto ſancivimus, infractam ſervaverint; & niſi numerus ille earum ſedulitati impedimento fuerit. Si verò Monialium augmentum perturbationis occaſio evadat, definimus ut ille numerus omnino deſinat. Id enim inprimis nobis curæ eſt, Monialium diſciplina & cœnobiticum inſtitutum, non verò multas numero eſſe Moniales.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μέχρι τῶν τεσσαράκοντα τῶν μοναζουσῶν ἐπίδοσιν ἐπιτρέπομεν· εἴ γε τὸν κανόνα καὶ τὸν ὅρον τῆς κοινοβιακῆς καταστάσεως ὃν τετυπώκαμεν φυλάττοιεν αἱ μονάζουσαι ἀπαράθραυστον, καὶ οὐ τὸ πλῆθος ἐμποδίζει τὴν τούτων ἀκρίβειαν. εἰ δέ τις ἀκαταστασίας ἀφορμὴ ἡ αὔξησις τῶν μοναζουσῶν γένηται, σχολάζειν παντάπασι τὸν ἀριθμὸν τοῦτον διοριζόμεθα. προηγουμένως γὰρ ἡμῖν φροντὶς τῆς τῶν μοναζουσῶν, καὶ τῆς κοινοβιακῆς καταστάσεως, οὐχὶ πολλὰς εἶναι τὰς μοναζούσας, ἐστίν.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ϛ.

Περὶ τοῦ ἐν ἑνὶ οἰκίσκῳ τὰς μοναζούσας πάσας μένειν.

Αὗται μὲν οὖν ἅπασαι ἐν ἑνὶ κοιτωνίσκῳ ὀφείλουσιν ὑπνοῦν, τῷ παρὰ τῆς βασιλείας μου ἐπ' αὐτῷ τούτῳ νεουργηθέντι, καὶ ἀφορισθέντι· πᾶσαι πάσαις κατάδηλοι· ἵνα δὴ τὰς φιλοπόνους μιμῶνται αἱ ῥαθυμότεραι, πρὸς παροξυσμὸν ἀρετῆς καὶ καλῶν ἔργων. εἰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν μοναζουσῶν ὑπερβαίνει τὴν τοῦ οἰκίσκου χώρησιν, μέρος τι τοῦ παρακειμένου οἰκίσκου οἰκήσουσιν αἱ μὴ χωρούμεναι ἐν τῷ ἀφορισθέντι κοιτωνίσκῳ· τὸ δ' ἄλλο μέρος χρήσιμον ἔσται αὐταῖς, ὅτε τοῖς ἐργοχείροις σχολάζουσιν ὑπ' ὄψιν τῆς ἡγουμένης, ἅπερ ἂν αὐτὴ ἐπιτάξειεν ἑκάστῃ τούτων, μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἀναγινωσκούσης τι τῆς θείας γραφῆς ὅπερ ἂν δόξῃ τῇ ἡγουμένῃ εἶναι κατάλληλον, καὶ μέλλον πρὸς θείαν ἡδονὴν, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας πόνον ἐκλύον.

Οἱ μέν τοι νεουργηθέντες κοιτωνίσκοι παρὰ τῆς βασιλείας μου, καὶ ἀφορισθέντες ταῖς μοναζούσαις εἰς καταμονὴν, καὶ αἱ λοιπαὶ κέλλαι αἱ ἐντὸς τῆς μονῆς πρὸς οἱανδήποτε χρείαν ἀφορισθεῖσαι ταῖς μονα-

CAPUT VI.

Quòd in una domo Moniales omnes habitare debeant.

Ipſæ quidem omnes dormire debent in uno cubiculo, à mea Majeſtate ea de cauſa recèns exſtructo, & ad id deſignato; cunctis cunctæ manifeſtæ; ut ſegniores ſtudioſas imitentur, ad provocationem virtutis & bonorum operum. Si verò multitudo Monialium domicilii capacitatem excedat, partem quamdam adjacentis domicilii eæ occupabunt, quæ in deſignato cubiculo contineri nequeunt. Reſidua verò pars uſui erit eis, cùm manuum operibus incumbent in conſpectu Præfectæ, quæ ſingulis illa juſſerit operantes; una earum aliquid ex divina Scriptura, legente, quod Præfectæ conſentaneum viſum fuerit; quódque ad divinam lætitiam trahat, & laborem operis diſſolvat.

Cubicula verò recèns excitata à Majeſtate mea, Monialibuſque in domicilium aſſignata; necnon reliquæ cellæ intra Monaſterium ſitæ, ad quemvis uſum Monialibus ad-

ſcriptæ; in eadem forma & ſtatu manebunt, neque duplici contignatione inſtruentur, nec in aliam formam traducentur.

ζούσαις, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μένουσι σχήματος, καὶ τῆς αὐτῆς καταστάσεως, μή τι διώροφα γινόμενα, μή τι ἀλλοίως μετασχηματιζόμενα.

CAPUT VII.

Quòd gratis tondendæ ſint, quas detonderi continget, & quandonam ſuſcipiendum eſt quod offertur.

ACcedentes gratis admitti, detonderi, & memorato Sororum numero citra donum quodlibet adſcribi volumus. Neque enim renuntiationem adferet quæpiam, neque conſuetum donum, nec ab ea requiretur acceſſio, vel quod dicitur Trapeziaticum ſeu Menſarium; aut quidvis aliud quocumque nomine vocatum. Talia enim inobedientiæ, contradictionis, & contumaciæ ſunt occaſio illa adferentibus: ac non ſolùm ipſæ magno hinc damno adficiuntur; ſed & ceteris Sororibus malo ſunt exemplo.

Quocirca volo & ſtatuo,

ΚΕΦ. Ζ.

Περὶ τοῦ δωρεὰν ἀποκείρεσθαι τὰς ἀποκείρεσθαι μελλούσας, καὶ πότε ἔσται δεκτὸν τὸ προσαγόμενον.

ΔΩρεὰν δὲ προσλαμβάνεσθαι, καὶ ἀποκείρεσθαι τὰς προσιούσας βουλόμεθα, καὶ τῇ ῥηθείσῃ τῶν ἀδελφῶν καταριθμεῖσθαι ποσότητι, δόσεως ἄνευ τινός· οὔτε γὰρ ἀποταγὴν παρέξει τις, οὔτε συνήθειαν, οὔτε [a] προσένεξιν ἐπιζητηθήσεται, οὔ τι τὸ λεγόμενον [b] τραπεζιατικὸν, οὔτ' ἄλλο τι ὁποιῳδήποτε ὀνόματι κατονομαζόμενον. τὰ τοιαῦτα γὰρ ἀνυποταξίας ἀφορμὴ, ἀντιλογίας τε, καὶ ἀπειθείας, ταῖς παρεχούσαις γίνονται· καὶ οὐκ αὐταὶ μόνον τὰ μέγιστα καταβλάπτονται ἐντεῦθεν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ ἀδελφότητι κακὸν ὑπόδειγμα γίνονται.

Διὰ ταῦτα γοῦν βούλομαί τε

---

a προσένεξις. Semel tantùm hanc vocem reperimus, nempe Nicetæ Choniatæ lib. 3. ᾤετο προσένεξιν ἀφαίρεσιν, καὶ πρόσθεσιν τὴν μείωσιν, ubi ex antitheſi patet, προσένεξιν eſſe, additionem, ſive acceſſionem.

b τραπεζιατικόν. Videtur fuiſſe donum pro menſa, ſive pro victu afferri ſolitum ab iis quæ in Monaſteria ingrediebantur.

καὶ διορίζομαι δωρεὰν, καὶ δόσεως ἄνευ παντοίας, εἰσδέχεσθαι τῇ μονῇ τὰς ἀποκείρεσθαι μελλούσας, μηδὲν ἐπιζητουμένας τὸ σύνολον. εἰ τις δὲ ἐξ αὐτῶν οἰκειοθελῶς προσαγαγεῖν βουληθείη τι τῶν ἑαυτῆς, εἴτε κινητὸν εἴη, εἴτε ἀκίνητον τὸ προσαγόμενον, προσδεχθήσεται. τὸ γὰρ ὡς ἀνάθημα τῇ κεχαριτωμένῃ, καὶ παναχράντῳ δεσποίνῃ ἡμῶν ἐκ πίστεως προσαγόμενον, καὶ εἰς σύστασιν μὲν τῆς μονῆς, μνήμην δὲ καὶ ψυχῆς ὠφέλειαν τῇ διδούσῃ ἐσόμενον, οὐκ ἀποπέμπεσθαι χρή.

Πλὴν, μὴ προέκρισίν τινα διὰ τοῦτο τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἡ διδοῦσα ἔχειν ὑπολαμβανέτω, ἀλλ' ἴστω ὡς ἐπίσης ἔσται τῶν πάσαις, καὶ τῷ τῆς μονῆς τύπῳ πρὸς ἀνάγκης ἕξει ἀκολουθεῖν. ἂν δέ γε ποτὲ πειρασθεῖσα ἐκ δαιμόνων, οἷα πολλὰ τὰ τῆς ἀβουλίας, ἐκστῆναι μὲν τῆς μονῆς πειρασθῇ, βούλοιτο δὲ καὶ τὸ δεδωρημένον ἀναλαβεῖν, οὐ δοτέον αὐτῇ τοῦτο, κἂν ὅ τι τύχῃ ὄν· τὸ γὰρ ἅπαξ Θεῷ ἀφιερωθὲν ἀναφαίρετον, καὶ ὁ ἀφαιρούμενος ἱερόσυλος. ὁποῖον δὲ τὸ ἱεροσυλεῖν ἔχει τὸ ἐπιτίμιον πάντες ἴσασι, κἂν ἡμεῖς μὴ λέγωμεν. ὥστε ἢ ἂν προσάγῃ τὸ οἰκεῖον ἀκίνητον, ἢ κινητὸν, ἀναγινωσκέτω ταῦτα τὰ ῥήματα πρότερον. καὶ εἴπερ ἐλευθέρῳ σκοπῷ καὶ θεοφιλεῖ

ut quæ tondendæ erunt, gratìs & citra donum quodcumque in Monaſterium admittantur, nec quidquam ab illis poſtuletur. Si quæ verò illarum, ſua ſponte ex bonis ſuis aliquid offerre voluerit, ſive mobilis, ſive immobilis fuerit res oblata, recipietur. Quòd enim ut donum gratiâ plenæ & immaculatæ Dominæ noſtræ ex fide offertur, & ad rem quidem Monaſterii ſtabiliendam, ad memoriam verò animæque utilitatem danti futurum eſt, nequaquam repudiandum eſt.

Ceterùm, quæ aliquid dedit, ne propterea ſe reliquis Sororibus in aliquo præponendam autumet, ſed ſciat parem ſibi fore cum omnibus conditionem, & Monaſterii Regulæ neceſſariò ſibi obſequendum fore. Si verò à Dæmonibus tentata, (ut ſæpe ſolet amentia) exire quidem è Monaſterio conata fuerit, volueritque donum reſumere, nequaquam dandum eſt illi, quodcumque illud fuerit. Quòd enim ſemel Deo conſecratum eſt, reſumi nequit, & qui illud reſumit, ſacrilegus eſt. Quali verò pœna plectatur ſacrilegium, omnes norunt, licèt id nos minimè dixerimus. Itaque quæ proprium bonum ſeu mobile ſive immobile obtulerit, legat priùs hæc verba: & ſi quidem libero & pio propo-

Digitized by Google

ſito donum obtulerit, ut nunquam à ſe impoſterum reſumendum; neque hinc pluris aliis Sororibus haberi poſtularit; tunc admittatur donum ejus, & Gratiâ-plenæ reponatur, à qua fidei ſuæ mercedem recipiet.

ποιεῖται τὴν προσαγωγήν, ὡς μή τε ἀναληψομένη ὕστερον, μή τε προτίμησίν τινα ἐντεῦθεν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ζητοῦσα, τότε δὴ προσδεχέσθω τὸ δῶρον αὐτῆς, καὶ τῇ Κεχαριτωμένῃ ἀνατεθείσθω, παρ' ἧς καὶ ὁ μισθὸς αὐτῇ τῆς πίστεως ἀποδοθήσεται.

CAPUT VIII.

Quòd quæ à ſecularibus pio propoſito, Monaſterio Gratiâ-plenæ conſecrantur, mobilia, ſeu immobilia, admittenda ſint.

SED & ſi quis è ſecularibus, vel liberis noſtris, aut alia ratione cognatis, ſive omnino alienis, Deo dilectâ ſententiâ & propoſito motus, mobilia aut immobilia quædam Monaſterio conſecrare voluerit: hunc quidem lubentiſſimè ſuſcipimus ob pium illud propoſitum, ſcientes ipſum à Deo multò copioſiore mercede donandum.

Volumus verò, ut immobilium ab ipſo conſecratorum proventus, non ad victûs Monacharum redundantiam, nec ad quamvis aliam ſtatutorum noſtrorum immutationem abſumatur: ſed ad augmentum Monialium eâdem Regulâ utentium, & ad

ΚΕΦ. Η.

Περὶ τοῦ τὰ παρὰ κοσμικῶν θεοφιλεῖ σκοπῷ ἀφιερούμενα τῇ μονῇ τῆς Κεχαριτωμένης, κινητά τε καὶ ἀκίνητα, δεκτέα εἶναι.

Ἀλλὰ καὶ εἴ τις τῶν κοσμικῶν, ἢ τῶν παίδων ἡμῶν, ἢ τῶν ἄλλως συγγενῶν, ἢ καὶ πάντη ἀλλοτρίων θεοφιλεῖ γνώμῃ, καὶ προαιρέσει κινούμενος, κινητὰ ἢ ἀκίνητά τινα τῇ μονῇ ἀφιερῶσαι προέλοιτο, ὑπεραποδεχόμεθα μὲν τοῦτον τῆς θεοφιλοῦς προαιρέσεως, εἰδότες ὅτι καὶ παρὰ Θεοῦ πολλαπλασίονα τὴν μισθαποδοσίαν κομίζεται.

Βουλόμεθα δὲ τὴν τῶν παρ' αὐτοῦ ἀφιερωθέντων ἀκινήτων πρόσοδον, μὴ εἰς πλεονασμὸν τῆς τῶν μοναχῶν καταδαπανᾶσθαι διαίτης, ἢ τινα ἄλλην ἐναλλαγὴν τῶν παρ' ἡμῶν διατεταγμένων· ἀλλ' εἴς τε προσθήκην μοναχῶν τῷ αὐτῷ κανόνι χρωμένων, εἴς τε διαδόσεις πενή-

των, ὡς ἄρα ἐκεῖνος βούλοιτο, καὶ εἰς ἑορτῶν καὶ μνημοσυνῶν ἀναλώματα. οὐκ ἐξέσται γὰρ τοῖς προσάγουσι τῇ ἀφορμῇ τῶν προσαγομένων τύπους τινὰς καινίζειν, ἢ διατάγματα ἐναντία τοῖς ἡμετέροις διατυπώμασιν· ἀλλὰ τὰ μὲν προσενεχθέντα θεοφιλεῖ σκοπῷ, λήψονται αἱ μονάζουσαι· καὶ ὅσα περὶ μνημοσυνῶν καὶ διαδόσεων διατυπώσονται οἱ προσάγοντες, ἐνεργήσουσι, πλέον δὲ τούτων οὐδὲν, ὡς προείρηται.

largitiones pauperibus faciendas, ut ipſi libuerit: necnon ad ſumtus pro ſolennitatibus & commemorationibus. Neque enim licebit offerentibus, donorum occaſione leges quaſdam innovare, aut ſtatuta noſtris ſanctionibus adverſantia. Sed Moniales dona quidem pio propoſito oblata ſuſcipient; & quæcumque largitores de commemorationibus & erogationibus ſtatuent, exſequentur; plus verò iis nihil, ut dictum eſt.

ΚΕΦ. Θ.

Περὶ τοῦ πάντα τὰ τῇ μονῇ ἀφοριζόμενα, ἀνεκποίητα εἶναι, κινητά τε καὶ ἀκίνητα.

ΘΕλω δὲ καὶ πάντα τὰ τῇ μονῇ ἀφορισθέντα, ἢ ἀφορισθησόμενα, ἢ ὁπωσοῦν προσγενησόμενα, οὐκ ἀκίνητα μόνον, ἀλλὰ καὶ κινητὰ, ἀκίνητα μένειν, καὶ ἀνεκποίητα παρ' αὐτῇ, μὴ δωρούμενα, μὴ ἀνταλλαττόμενα, μὴ πωλούμενα, μὴ ὁπωσδηποτοῦν ἀποσπώμενα· κἂν διπλάσιον, ἢ τριπλάσιον, ἢ δεκαπλάσιον εἴη τὸ ἀντὶ τοῦ ἐκποιουμένου διδόμενον. ἱεροσυλία γὰρ ἄντικρυς τὸ ποιῆσαί τι τοιοῦτον, ἢ καὶ γινόμενον καταδέξασθαι. καὶ ὁ τοιοῦτόν τι ποιήσας,

CAPUT IX.

Quòd quæ Monaſterio aſſignantur, ſive mobilia ſive immobilia, numquam ſint alienanda.

VOLO ut omnia Monaſterio aſſignata, aut aſſignanda, vel quovis modo comparanda, non ſolùm immobilia, ſed & mobilia, immota ſemper, & numquam alienata apud ipſum maneant; & neque dentur, aut commutentur, aut vendantur, ſeu quomodocumque diſtrahantur: licèt duplo, aut triplo, vel decuplo majus fuerit quod in vicem diſtrahendæ rei datur: nam ſacrilegium planè eſt hujuſmodi quidpiam facere, aut factum admittere. Et qui tale quid fecerit aut

Digitized by Google

admiſerit, is licèt Imperator fuerit, vel Patriarcha, vel Magiſtratus, aut privatus, aut Præfecta Monaſterii, vel etiam quædam in eo degentium Monialium; ille quidem tremendò & juſto Judici rationem reddet. Sancio autem ut quod alienatum eſt, Monaſterio reſtituatur, ſtudio ſanctiſſimi Patriarchæ, cui ſecundùm leges & canones rei hujuſce cura incumbit, Patronâ Monaſterii, ceteriſque Monialibus ipſum monentibus, illudque revocantibus, & quocumque alio, cui libuerit, pietatis ergo, reſtitutionem urgente.

ἢ ἀντιδεχόμενος, κἂν βασιλεὺς εἴη, κἂν πατριάρχης, κἂν ἄρχων, κἂν ἰδιώτης, ἢ ἡ ἡγουμένη τῆς μονῆς, ἢ καί τις τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν, ἐκεῖνος μὲν λόγους ὑφέξει τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ κριτῇ. τὸ δ᾽ ἐκποιηθὲν ἀκίνητον ἀποκαθίστασθαι πάλιν τῇ μονῇ διορίζομαι, σπουδῇ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων τὴν περὶ τούτου φροντίδα ἔχοντος, τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης, καὶ τῶν λοιπῶν μοναχῶν, ὑπομιμνησκουσῶν, καὶ ἀνακαλουμένων αὐτό· καὶ παντὸς ἑτέρου τοῦ βουλομένου τὴν ἐκδίκησιν ἀποδιδόντος δι᾽ εὐσέβειαν.

CAPUT X.

Quandonam bonum mobile Monaſterii alienari poſſit.

ALIENATIO itaque immobilium ſic omnino prohibita erit. Mobilium verò alienationem ex una & ſola cauſa rationi conſentaneam exiſtimat Imperatoria mea Majeſtas; quando ſcilicet ingens aliquod damnum Monaſterio, aut rebus ejus acceſſerit, ex incurſu videlicet Gentium, vel ex incendio, aut terræ motu; Monaſteriumque deſtitutum fuerit pecuniis ad reſtaurationem illius, quod

ΚΕΦ. Ι.

Περὶ τοῦ, πότε κινητὸν τῆς μονῆς ἐκποιεῖσθαι δύναται.

Ἡ μὲν οὖν τῶν ἀκινήτων ἐκποίησις οὕτως ἔσται κεκωλυμένη παντάπασι, τῶν δὲ κινητῶν ἐκ μιᾶς καὶ μόνης αἰτίας εὔλογον ἡγεῖται ἡ βασιλεία μου τὴν ἐκποίησιν· ὁπηνίκα τις βλάβη μεγάλη προσγένηται τῇ μονῇ, ἢ τοῖς ὑπ᾽ αὐτὴν κτήμασιν ἐξ ἐπιδρομῆς ἐθνῶν, ἢ ἐμπρησμοῦ, ἢ σεισμοῦ, ἀποροίη δὲ τὸ μοναστήριον χρημάτων, εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν βλαβέν-

Digitized by Google

τῆς. τηνικαῦτα γὰρ ἐφίημι ἐκποιεῖσθαί τινα τῶν κινητῶν εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀκινήτων. καὶ τότε δὲ, ἵνα πρὸς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ θείους ναοὺς ἡ ἐκποίησις γίνηται, ὥστε μεῖναι τὰ ἱερὰ πάλιν ἱερὰ, καὶ μὴ κοινωθῆναι τὰ ἅγια. τὰ γὰρ ἅπαξ ἀφιερωθέντα μὴ δεῖν κοινοῦσθαι τοῖς πᾶσι καθέστηκε γνώριμον.

Προαιρούμεθα δὲ τὴν τῶν κινητῶν ἐκποίησιν διὰ τὴν τῶν ἀκινήτων ἐπανόρθωσιν, οὐχ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ὡς ἂν οἰηθείη τις· ἀλλ' ὅτι πολλῷ μᾶλλον οἶδεν ὠφελεῖν τὴν μονὴν ἡ τῶν ἀκινήτων πρόσοδος. καὶ ὅτι ἐκ μὲν τῆς τῶν ἀκινήτων ὠφελείας, δυνατόν ἐστιν ὅτι κινητὰ ἐπικτήσασθαι· τὸ δ' ἐναντίον ἐστὶ δυσχερές.

Καὶ ταύτην δὲ τὴν ἐκποίησιν, οὐκ ἀνεξετάστως οὕτως συγχωροῦμεν, οὐδ' ἐν παραβύστῳ, οὐδ' ἐν γωνίᾳ γίνεσθαι, οὐ δὲ μέρει τινὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ γινωσκομένην, ἀγνοουμένην δὲ τῶν λοιπαῖς· ἀλλὰ τῆς προεστώσης, τοῦ [a] οἰκονόμου, τῆς ἐκκλησιαρχίσσης, τῆς σκευοφυλακίσσης, καὶ τῶν λοιπῶν προκρίτων διακονητριῶν, καὶ τῶν ἱερέων τῆς μονῆς, ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνιόντων, καὶ περὶ τῆς προκειμένης ἐξόδου διαγινωσκόντων, καὶ περὶ τοῦ ἐκποιηθησομένου εἴδους διασκοπουμένων, ἔπειτα τινῶν μετακαλουμένων εἴδησιν ἐχόντων ἀκριβῆ, τῶν

detrimento affectum eſt. Eo enim caſu concedo ut alienetur aliquid mobilium, ad reſtauranda immobilia: & tunc ea lege, ut ad ſanctas Eccleſias & divina Templa alienatio fiat, ut quæ ſacra ſunt, rurſus ſacra maneant, & ſancta non polluantur. Quæ enim ſemel conſecrata ſunt, non polluenda eſſe, omnibus notum eſt.

Præoptamus autem mobilium alienationem, propter immobilium in integrum reſtitutionem, non temere & ex levi cauſa, ut quis fortè putarit; ſed quod immobilium proventus multò majoris utilitatis Monaſterio eſſe ſoleat; & quia ex immobilium fructu poſſunt quandoque mobilia comparari; oppoſitum verò difficile eſt.

Hanc autem alienationem non abſque prævio examine, neque in occulto vel in angulo fieri concedimus; neque quibuſdam in Monaſterio id ſcientibus, reliquis verò ignorantibus, ſed Præfectâ, OEconomo, Eccleſiæ Præpoſitâ, Scevophylaciſſâ ſeu vaſorum cuſtode, ceteriſque præcipuis Officialibus, & Monaſterii Sacerdotibus in unum convenientibus, ac de præſenti ſumtu dijudicantibus, deque ſpecie alienanda deliberantibus. Deinde quidam advocabuntur, quibus res venden-

[a] De iſtis officiis infrà ſuo loco.

da probè nota ſit, qui actum æſtimationis edent, cum chartis Monaſterii reponendum & adſervandum. Hæc omnia verò fient ſciente Monaſterii Patrona.

CAPUT XI.

Quomodo eligenda, & ordinanda ſit Præfecta.

DE electione & ordinatione Præfectæ jam diſſerendum eſt; & nunc quidem eam Præfectam conſtituit Majeſtas mea, quam conſtituere libuit. Et ſi rurſus Præfectâ opus fuerit, donec in vivis ero, à me inſtituetur. Poſt diſceſſum verò meum, præſens ſtatutum meum obtinebit. Sancio enim, ut ſi quidem exſpectatus & præſcitus fuerit Præfectæ illius temporis obitus, Sorores omnes ipſam adeant, & communi ſententia harum & illius, utpote ſingularum Monialium converſationis & vitæ rationis notitiam habentis, tres eligantur bonâ vitâ ornatæ, ratione & prudentiâ præſtantes, quæ ad curam & medelam animarum aliis ſapientiores & peritiores habeantur & prædicentur: ſive ex officiali-

ἀπεμπολῃθησομένου, περακτικὸν δὲ διατιμήσεως ἐκτιθεμένων, τὸ σὺν τοῖς χαρτίοις τῆς μονῆς ἀποτεθῆναι καὶ διατηρεῖσθαι ὀφεῖλον, πάντων δὲ τούτων μετὰ εἰδήσεως τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης γινομένων.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐπιλέγεσθαι, καὶ προχειρίζεσθαι τὴν καθηγουμένην.

ΠΕρὶ δὲ ἐπιλογῆς, καὶ προχειρίσεως ἡγουμένης, ἤδη διαληπτέον· νῦν μὲν γὰρ ἐποίησε καθηγουμένην ἡ βασιλεία μου, ἣν ἐποίησε. καὶ αὖθις εἰ δεήσει ἡγουμένης ἕως ἂν ζῶ, παρ' ἐμοῦ γενήσεται. μετὰ δὲ τὴν ἐμὴν μετάστασιν κρατήσει τὰ τῆς παρούσης μου διατάξεως. ὁρίζομαι γάρ, εἰ μὲν προσδόκιμος καὶ προεγνωσμένη ἡ τῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμένης γένηται τελευτή, προσέρχεσθαι αὐτῇ πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, καὶ κοινῇ γνώμῃ τούτων τε καὶ αὐτῆς, ὡς εἴδησιν ἐχούσης τῆς ἑκάστης τῶν μοναζουσῶν πολιτείας τε καὶ διαγωγῆς, ἐπιλέγεσθαι τρεῖς τὰς βίῳ κεκοσμημένας, καὶ λόγῳ καὶ φρονήσει διαφερούσας, καὶ εἰς προστασίαν ψυχῶν καὶ ἰατρείαν σοφωτέρας τε, καὶ ἐμπειροτέρας τῶν ἄλλων γνωριζομένας καὶ ὁμολογουμένας, εἴ-

τε

τι ἀπὸ τῶν διακονητριῶν τοιαῦταί τινες εὑρίσκονται, εἴτε καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν μοναχῶν.

Εἰ δὲ ἀδοκήτως οὕτως συμβῇ τὴν προεστῶσαν τὸν βίον καταλιπεῖν, περὶ διαδόχου μηδὲν μήτε σκοπήσασαν, μήτε γνωρίσασαν· τηνικαῦτα πᾶσαι καθ' ἑαυτὴν συναχθεῖσαι τὴν ἀδελφότητα, ποιείσθωσαν τὴν τῶν τριῶν ἐπιλογὴν, παρουσίᾳ καὶ τῆς κατὰ καιροὺς ἀντιλαμβανομένης τῆς μονῆς. διαστάσεως δὲ ἀναφυομένης, καὶ φιλονεικίας διεγειρομένης ἐν αὐταῖς, ὅπερ ἀπεύχομαι, περὶ τὴν ἐπιλογὴν, ἡ τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένη λύσει τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν κρίσιν προτιμωμένη τοῦ ἀρετῇ καὶ καταστάσει πνευματικῇ ὑπερέχοντος μέρους· μελήσει δὲ αὐτῇ πάντως, τοῦ ἐλευθέρως καὶ ἀπαθῶς ποιεῖσθαι τὴν διάγνωσιν· εἰ μὴ βούλοιτο τὸν πάσης κτίσεως κριτὴν καὶ δεσπότην πλαγίως ἰδεῖν κατ' αὐτῆς φερόμενον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἴσως πλαγιάσαι, ὅπερ ἀπεύχομαι, ἐν ἀδίκῳ κρίσει τὸ δίκαιον. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐκλογῆς.

Ἡ δὲ τῆς μιᾶς τῶν ἐπιλεγεισῶν προκρίσις τε καὶ προχείρισις τοιόνδε τρόπον ἐνεργηθήσεται. γραφήσεται παρὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τῶν μοναζουσῶν ἐν χάρταις ἴσοις τε καὶ ὁμοίοις τρισὶ τάδε· δέσποτα κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὲ, καρδιογνῶστα, ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεο-

bus hujuſmodi quædam reperiantur, ſive etiam ex reliquis Monialibus.

Si verò ita inopinatò obtigerit Præfectam vitâ fungi, ut de ſibi ſucceſſura nihil proſpexerit vel notum fecerit; tum omnes Sorores in unum coactæ, trium electionem facient, præſente quoque illius temporis Patronâ Monaſterii. Oborto verò diſſidio, aut excitata inter ipſas contentione circa electionem, (quòd ne fiat deprecor) Patrona Monaſterii contentionem ſolvet, præferetque judicium partis virtute & ſpirituali inſtituto præcellentis. Curabit quoque ut conſultatio liberè & abſque privatis affectibus procedat; niſi voluerit omnis creaturæ Judicem & Dominum contra ſe obliquè irruentem videre, ſi & ipſa injuſto fortè judicio (quod deprecor) jus obliquè tractarit. Et hæc quidem de electione.

Cooptatio verò & promotio unius ex electis, hoc pacto fiet. A Patre ſpirituali Monialium in tribus chartis æqualibus & ſimilibus hæc ſcribentur: *Deſpota Domine noſter Jeſu Chriſte, cordium cognitor, interceſſionibus immaculatæ Dominæ noſtræ Deipa-*

Digitized by Google

ra gratiâ plena, oſtende nobis peccatricibus, ſi dignam judicaſti Præfectura noſtra muneris Sororem noſtram N. Et in reliquis Chartis eadem rurſus verba, nominibus ſolùm mutatis. Tum Chartæ à Monaſterii Patrona ſigillo obſignatæ, à Sacerdote ſacræ menſæ imponentur, in conſpectu ipſius Patronæ & Monialium, in veſpertino Sabbati; vel ſi tum occurrerit feſtum aliquod Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, aut immaculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ, exactis vigiliis, & toto animo ſupplicationes ex contrito corde, Deo à vobis peragentur, honoratiſſimæ Matres, utpote neceſſario operi incumbentibus, à quo pendet conſolatio, ex quo oritur ſtabilimentum Monaſterii, ut è converſo (quod abſit) deſtructio, per quod habetur ſpes veſtræ ſalutis.

Et die ſequenti, completâ divinâ Liturgiâ, poſt ejus finem Sacerdote adhuc ſtolam ſacerdotalem induto, perſolvetur à vobis Triſagium, & hi Troparii cantabuntur: *Miſerere nobis, Domine. Gloria. Domine, reſpice de cælo & vide. Et nunc. Unigenite conſubſtantialis.* Et Sacerdos protenſam petitionem faciet, exclamans poſt alias orationes,

τόκου τῆς κεχαριτωμένης, ἀνάδειξον ἡμῖν ταῖς ἁμαρτωλαῖς, εἰ ἀξίαν ἔκρινας τοῦ τῆς ἡγουμενείας ἡμῶν ἀξιώματος τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, τὴν δε. καὶ ἐν τοῖς ἑτέροις χαρτίοις τὰ αὐτὰ πάλιν ῥήματα, τῶν ὀνομάτων μόνων ἐναλλαττομένων, καὶ σφραγῖδι ἐνσημανθέντες οἱ χάρται παρὰ τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης, ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐπ' ὄψει ταύτης, καὶ τῆς ἀδελφότητος, τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ ἐντεθήσονται ἐν ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου· ἢ εἰ φθάσοι τότε ἑορτή τις τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἀγρυπνίας ἐπιτελεσθείσης, καὶ ἱκεσίας ὁλοψύχου ἐκ συντετριμμένης καρδίας πρὸς Θεὸν γινομένης παρ' ὑμῶν, τιμιώταταί μοι μητέρες, ὡς ἀναγκαίου τοῦ πράγματος ὄντος περὶ οὗ ἡ παράκλησις, δι' οὗ καὶ ἡ σύστασις τῆς μονῆς, ὥσπερ, ὃ μὴ γένοιτο, καὶ ἡ κατάλυσις. δι' οὗ καὶ ἡ τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἐλπίς.

Καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς θείας λειτουργίας τελεσθείσης, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης, ἔτι τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν ἐνδεδυμένου στολήν, τρισάγιον γενήσεται παρ' ὑμῶν, καὶ τροπάρια ταῦτα ψαλθήσονται· ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε. δόξα. κύριε, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἴδε. καὶ νῦν. μονογενὲς ὁμοούσιε. καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκτενῆ αἴτησιν ποιήσεται, ἀναφωνήσας μετὰ τὰς ἄλλας αἰτή-

Digitized by Google

σῆς, καὶ τό· ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀποκαλύψαι ἡμῖν κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν τὴν ἀξίαν τῆς προστασίας ἡμῶν· καὶ ὑμεῖς ἐπιφωνήσετε τό· κύριε ἐλέησον, λ. καὶ γονυκλισίας ποιήσετε ιε. τοῦτο καὶ ὑμεῖς ἐν τῇ πρὸς Θεὸν ἀναβάσει τῶν χειρῶν ὑμῶν ἐπιφωνοῦσαι ἑαυταῖς· ὁ Θεὸς ὁ καρδιογνώστης ἀνάδειξον ἡμῖν ταῖς ἁμαρτωλαῖς τὴν ἀξίαν τῆς προστασίας ἡμῶν. καὶ μετὰ ταύτας τὰς γονυκλισίας, ὁ ἱερεὺς τρεῖς αὐτὸς γονυκλισίας ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης βαλὼν μέχρι γῆς, ἔτι τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, καὶ τὸ αὐτὸ πρόσρημα κἀκεῖνος ἐπιλέγων, ἕνα τῶν τριῶν ἀναλήψεται χάρτην· οὗ διδομένου παρ' αὐτοῦ τοῦ ἱερέως ἐνώπιον πάσης τῆς ἀδελφότητος, πρὸς τῆς τὴν οἰκείαν σφραγῖδα αὐτῷ ἐπιθεῖσαν· ἐπιγνώσεται μὲν αὕτη τὸ ἑαυτῆς ἐκσφράγισμα, ἀνοιγήσεται δὲ πάντων ὁρώντων ὁ χάρτης, καὶ ἧς τὸ ὄνομα ἐν ἐκείνῳ ἐγγεγραμμένον φανῇ, τοῦ τυπικοῦ ἡμῶν καὶ τῆς βακτηρίας ἐν τῷ περὶ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου τόπῳ κειμένων, τρεῖς γονυκλισίας ποιήσασα, λήψεται ταῦτα, ἀποσκοποῦσα καὶ ἐν ἑαυτῇ ἀναλογιζομένη ὅθεν ταῦτα λαμβάνει, καὶ τίνι ὑπισχνεῖται φυλάττειν αὐτά, καὶ ὅτι ἄγγελοι τὴν αὐτῆς ὑπόσχεσιν ἀπογράφονται, οἵτινες μέλλουσιν αὐτὴν εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνον εἰσαγαγεῖν δικαστήριον,

& illud : *Inſuper precamur ut Dominus Deus noſter manifeſtet nobis eam quæ digna eſt Præfectura noſtra.* Voſque acclamantes dicetis, *Kyrie eleiſon,* tricenis vicibus, & genuflexiones facietis quindecim; in extenſione manuum veſtrarum ad Deum, apud vos acclamantes illud : *Deus cordium cognitor, oſtende nobis peccatricibus dignam Præfectura noſtra.* Et poſt has genuflexiones, Sacerdos, factâ coram ſancta menſa, triplici genuflexione uſque ad terram, adhuc ſtolam ſacerdotalem indutus, ac eadem verba dicens; unam ex tribus chartis aſſumet, quâ ab ipſo Sacerdote datâ in conſpectu omnium Sororum, ei quæ proprium ipſi ſigillum impoſuerat; agnoſcet quidem ipſa ſuam obſignationem : charta verò omnibus videntibus aperietur; & cujus nomen in illa deſcriptum viſum fuerit, ea Typicum noſtrum & baculum, in loco qui eſt ante altare poſita, factis tribus genuflexionibus aſſumet : conſiderans & ſecum perpendens, undenam illa accipiat, cuinam polliceatur ſe illa ſervaturam, & quod Angeli ejus promiſſionem deſcribant, qui ad horrendum illud tribunal eam introducent, exple-

Digitized by Google

torum promiſſorum rationem reddituram. Deinceps collocabitur in loco Præfectæ aſſignato; & omnes ipſi divinum offerent amplexum; poſt quem amplexum, gloria Deo referetur, & dimiſſio ſequetur per conſuetam Sacerdotis orationem. Ipſa verò vobis in poſterum Præfecta erit, quam ut Matrem coletis, & ſic erga illam affectæ eritis, ipſique obedietis, ac ſi à Deo ordinata eſſet.

Porro optabile mihi eſt, ut apud vos ipſas Præfecturâ dignæ ſemper ſuppetant; & ut Monachæ ad id negotii idoneæ, in ſanctiſſimo hoc Gratiâ-plenæ Monaſterio nunquam deficiant, ſed quoties opus fuerit Præfectam ordinari, ex ipſis Monialibus in eo aſceticè degentibus fieri queat electio: quippe quæ fundamentum optimum monaſticæ & cœnobiticæ vitæ cum Deo poſitæ fuerint, & fundamento conſentaneum probæ converſationis ædificium conſtruant. Si verò trium hujuſmodi Monacharum non eſt copia in Monaſterio, ſed duæ tantùm tali Præfectura dignæ reperiuntur, ipſæ ſufficient; iiſque duabus ſolis deſcriptis, cetera, ut dictum eſt, procedant. Si autem (quod Majeſtas mea

λόγους τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποσχέσεων ἀποδώσουσαν. εἶτα στήσεται εἰς τὸν ἀποκεκληρωμένον τῇ ἡγουμένῃ τόπον, καὶ πᾶσαι αὐτῇ τὸν θεῖον προσάξουσιν ἀσπασμόν, μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν δόξα τῷ Θεῷ ἀναπεμφθήσεται, καὶ ἡ ἀπόλυσις ἕψεται τῇ συνήθει τοῦ ἱερέως εὐχῇ. αὕτη δὲ ὑμῶν ἔσται εἰς τὸ ἑξῆς προεστῶσα, ἣν καὶ ὡς μητέρα σεβάσεσθε, καὶ διάθεσιν καὶ ὑπακοὴν πρὸς αὐτὴν ἕξετε, ὡς Θεοχειροτόνητον.

Εὐκταῖον οὖν ἐστί μοι πάντοτε ἐν ὑμῖν ἐπ' αὐταῖς εὐπορίαν τῶν ἀξίων τῆς προστασίας, καὶ μηδέποτε τὰς πρὸς τοῦτο τὸ πρᾶγμα προσφυεῖς μοναζούσας ἐπιλιπεῖν ἐν τῇ εὐαγεστάτῃ μονῇ ταύτῃ τῆς Κεχαριτωμένης, ἀλλ' ὁσάκις ἂν γίνηται χρεία προχειρίσεως ἡγουμένης, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν ταύτῃ ἀσκουμένων μοναχῶν ἐξεῖναι γίνεσθαι τὴν ἐπιλογὴν, ἅτε καὶ θεμέλιον ἄριστον σὺν Θεῷ τῆς μοναχικῆς καὶ κοινοβιακῆς διαγωγῆς καταβεβλημένων, καὶ κατάλληλον τῷ θεμελίῳ τὴν τῆς ἐναρέτου πολιτείας ποιουμένων οἰκοδομήν. εἰ δὲ καὶ τριῶν τοιούτων μοναζουσῶν οὐκ ἔστιν εὐπορία ἐν τῇ μονῇ, ἀλλὰ δύο μόναι εὑρίσκονται ἄξιαι τῆς τοιαύτης προστασίας, καὶ αὗται ἀρκέσουσι, καὶ μόνων τῶν δύο τούτων ἀπογραφομένων, τὰ ἑξῆς, ὡς εἴρηται, προχωρήσουσιν. εἰ δ' ὅπερ ἀπεύ-

Digitized by Google

χεται ἡ βασιλεία μου, μία ἀξία τῆς προστασίας ταύτης φαίνεται ὑπάρχειν ἐν τῇ μονῇ, τότε ἡ κατὰ καιροὺς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένη εὑρήσει δευτέραν μοναχὴν ἐξ ἑτέρου μοναστηρίου εὐλαβῆ, καὶ δόκιμον εἰς ἡγουμενείαν, καὶ οὕτω πάλιν τῶν δύο τούτων ἀπογραφομένων, τῆς τε οὔσης ἐν τῇ μονῇ, καὶ τῆς ἔξωθεν εἰσαγομένης, ὡς εἴρηται, τηρηθήσονται τὰ τῆς ἀκολουθίας, ὡς γέγραπται, καὶ οὕτως ἡ ἐκείνη δοκοῦσα, καὶ ἀναδεικνυμένη ἀξία εἰς ἡγουμενείαν προχειρισθήσεται.

deprecatur) unica Præfecturâ digna videatur eſſe in Monaſterio; tunc quæ per id temporis Patrona eſt Monaſterii, alteram ex alio Monaſterio piam & probatam Monacham ad Præfecturam inveniat. Et ſic rurſus his duabus deſcriptis, eâ ſcilicet quæ in Monaſterio eſt, & eâ quæ aliunde, ut dictum eſt, acceſſita eſt, ea ſervabuntur, quæ de hoc ritu & officio ſcripta ſunt. Et ſic quæ illi digna viſa & manifeſtata fuerit, ad Præfecturam promovebitur.

ΚΕΦ. ΙΒ.

Περὶ τοῦ χωρὶς πάθους γίνεσθαι τὴν ἐπιλογὴν τῆς ἡγουμένης, καὶ προχείρισιν, καὶ τῶν διακονητριῶν.

Εἶεν ἀλλὰ παρακαλοῦμεν, τιμιώταται ἡμῶν μητέρες, τῆς ἐκλογῆς τῶν ἡγουμενῶν παρ᾽ ὑμῶν ὀφειλούσης γίνεσθαι, καὶ τῆς τῶν λοιπῶν διακονητριῶν προχειρίσεως παρὰ τῆς καθηγουμένης γινομένης, ἀπέστω ἔρις, ἀπέστω φθόνος, ἀπέστω ματαία προσπάθεια, καὶ χάρις ἀλόγιστος· κρίσει δέ τοι ὀρθῇ, καὶ στοχασμῷ ἀκριβεῖ, καὶ ἀληθείᾳ, ὡς ἐφορῶντος τοῦ τὰ πάντα βλέποντος ὀφθαλμοῦ, παρ᾽ ὑμῶν ἡ κρίσις τε, καὶ δοκιμασία γινέσθω.

CAPUT XII.

Quòd citra affectum fieri debeat Præfectæ & Officialium electio & ordinatio.

AGEDUM hortamur vos, honoratiſſimæ Matres noſtræ, ut cùm facienda à vobis erit Præfectæ electio, & cum à Præfecta fiet Officialium delectus; abſit contentio, abſit invidia, abſit vana affectio, & gratia inconſiderata. Sed recto judicio, juſto ſcopo, & cum veritate, quaſi obſervante illo oculo qui omnia reſpicit, ſic à vobis judicium & examen fiat,

Digitized by Google

Ne procedatis igitur ad pugnas & diſſenſiones inter eligendum; ſed cum conſenſu, pace & charitate electam promoveatis.

Electione verò & promotione facta, nulla indignè inſiliat ad Præfecturam, aut aliud quodvis Officium ambiendum, annos fortè prætendens, vel in agendo ſolertiam, vel nobilitatem, aut datas poſſeſſiones, vel pecunias. Sed illa inter vos anteponenda erit, quæ talis fuerit, qualem ſuperior ſermo deſcripſit; quamvis nuper detonſa fuerit, quamvis ex privata fortuna ad Monaſterium acceſſerit.

Omnem igitur benevolentiam, omnem obedientiam, omne obſequium Præfectæ veſtræ ſervaveritis, ut à quodam divinorum Patrum dictum eſt: *Si enim pro nobis rationem reddituri ſunt qui noſtri curam gerunt, quomodo non omnino iis ſubditi erimus, & ut capiti reliqua membra corporis obediemus, & miniſtrabimus*, ut dicit & divinus Apoſtolus: *Obedite Præpoſitis*
Heb. 13. *veſtris, & ſubjacete eis; ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.*

Sed & ad invicem charitatem, pacem & concordiam ſervaveritis, pro aliis mutuò ardentes, invicem ſuffulcien-

μὴ χωρήσητε τοίνυν εἰς διαμάχας, καὶ ἀμφιγνωμοσύνας προχείνυσαι· ἀλλ' ἐν ὁμογνωμοσύνῃ, καὶ εἰρήνῃ, καὶ ἀγάπῃ τὴν ἐκλελεγμένην ἐκλέγοισθε.

Οὐδὲ μία δὲ ἔσται, τῆς ἐκλογῆς καὶ προχειρίσεως γινομένης, ἢ πρὸς τὸ ἡγουμενεύειν, ἢ ἑτέραν τινὰ διακονίαν μετέρχεσθαι ἀναξίως ἐπιπηδῶσα, χρόνους τυχὸν προβαλλομένη, ἢ ἐνεργείαν, ἢ εὐγένειαν, ἢ προσαγωγὴν κτημάτων τινῶν, ἢ χρημάτων· ἀλλ' ἐκείνη ἔσται προτιμητέα ἐν ὑμῖν, ἥτις ἂν εἴη τοιαύτη, οἵαν ὁ λόγος ἀνωτέρω ὑπέγραψε· κἂν ἐκ νέου τύχῃ ἀποκαρεῖσα· κἂν ἐξ ἰδιωτικῆς τύχης τῇ μονῇ προσελήλυθε.

Πᾶσαν οὖν εὔνοιαν, πᾶσαν ὑποταγὴν, πᾶσαν εὐπείθειαν τῇ ἡγουμένῃ ὑμῶν ἀποσώζοιτε, καθάπερ τινὶ τῶν θείων πατέρων εἴρηται λέγοντι· εἰ γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν λόγον «
ἀποδοῦναι μέλλουσιν οἱ ἡμῶν ἐπι- «
μελόμενοι, πῶς οὐχὶ κατὰ πάντα τού- «
τοις ὑποταγησόμεθα, καὶ ὡς κε- «
φαλῇ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος «
ὑπακούσομέν τε, καὶ ἐξυπηρετήσο- «
μεν. καθώς φησι καὶ ὁ θεῖος ἀπό- «
στολος· πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις «
ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀ- «
γρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, «
ὡς λόγον ἀποδώσοντες. «

Ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀγάπην, εἰρήνην, ὁμόνοιαν φυλάττουσαι εἴητέ μοι, ἀλλήλων ὑπερκαιό-

μένας, ἀλλήλας ὑποστηρίζουσαι, νουθετοῦσαι, παρακαλοῦσαι, αἰεχόμεναι· πᾶν εἴ τι χρηστὸν, εἴ τι σωτήριον, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος, σπουδάζουσαι εἰς δύναμιν κατορθοῦν· φησὶ γὰρ καὶ ὁ κύριος » ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς· Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα. καὶ, ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

tes, admonentes, conſolantes, ſuſtinentes, quidquid utile, quidquid ſalutare, ſi qua virtus, ſi qua laus, id pro viribus operari ſtudentes. Dicit enim Dominus noſter Jeſus Chriſtus: *Hæc mando vobis ut diligatis invicem, ſicut & ego dilexi vos.* Et, *In hoc cognoſcent omnes quòd diſcipuli mei eſtis, ſi dilexeritis invicem.*

Joan. 17.13. Joan. 13.35.

Καὶ σὺ δὲ, ὦ μήτερ πνευματικὴ τῆς ἱερᾶς ταύτης ποίμνης, καὶ ὁδηγὲ, μετρία ἔσο ταῖς ἀδελφαῖς κηδεμονικὴ, καὶ τὸ ὅλον μητρικὴν αὐταῖς ἀποσώζουσα τὴν εὔνοιαν. ναὶ παρακαλοῦμεν, πασῶν κήδου. καὶ πασῶν ἀντέχου, νουθετοῦσα, παραινοῦσα, διδάσκουσα, παρακαλοῦσα, νοσούσας ὑγιάζουσα, ἀσθενούσας ὑποστηρίζουσα, ὀλιγοψυχούσας παραμυθουμένη, ἁμαρτανούσας ἐπιστρέφουσα· καὶ καθὼς φησιν ὁ ἅγιος Βασίλειος λέγων· « αὐτὸς ὁ καθηγούμενος, ὡς πατὴρ παίδων γνησίων ἐπιμελούμενος, ἐπισκέψεται τὴν καθ' ἑνὸς ἑκάστου χρείαν, καὶ τὴν ἁρμόζουσαν εἰσάξει κατὰ τὸ δυνατὸν θεραπείαν, καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ τὸ κατ' ἀλήθειαν ἀσθενοῦν μέλος, εἴτε σωματικῶς, εἴτε ψυχικῶς, μετ' ἀγάπης, καὶ τῆς πνευματικῆς εὐνοίας διαβαστάσει. »

Tu quoque, ô Mater ſpiritualis ſacri hujus ovilis, & viæ dux, moderata eſto Sororibus curatrix; maternam ipſis omnino ſervans benevolentiam: etiam id rogamus, omnes curato, omnium ſollicitudinem geras, monendo, adhortando, docendo, rogando, ægras ſanando, infirmas ſuſtentando, animo deficientes conſolando, peccantes convertendo; & ut dicit Sanctus Baſilius: « Ipſe Præfectus ut Pater genuinos filios curans, ſingulorum neceſſitates obſervabit, & pro facultate congruum adferet remedium & ſollicitudinem; quod verò membrum revera infirmatur, ſive corporaliter ſive ſpiritualiter, cum charitate & ſpirituali benevolentia portabit. »

CAPUT XIII.

De amotione ejus quæ ſecus quam par eſt Præfectæ munus obit.

ET hæc quidem ita ſe habeant. Quæ verò poſthac dicenda ſunt, de ea quæ poſt obitum noſtrum Præfecta erit, necnon de iis quæ ipſi ſuccedent; nolebam ſcripto tradere: neque enim decebat, ſemel ad hoc munus electam, ab hoc ſtatu & ordine amovere. Sed illud quidem gratum & amplectendum fuiſſet, ſi natura noſtra immutabilis & immobilis eſſet; cùm verò id non eſt, vertimur enim denuo & immutamur ut ſolent humana: & cùm honore afficimur ad bona opera molliores evadimus, ſegnitiei ut plurimùm cedentes: ſolet quippe dominatus ſegniores efficere qui ad illum evehuntur, ubi plus certaminis & attentionis exhibere opus fuiſſet. Idcirco & res eſt ſcripto tradenda, & pro viribus corrigenda.

Si itaque Præfecta non mutetur, & virtuti ut par eſt adhæreat, cujus gratiâ tali gradu donata eſt; ab hac Præfectura nequaquam amovebitur, vel excidet. Si verò im-

ΚΕΦ. ΙΓ.

Περὶ μεταχινήσεως τῆς μὴ ὡς δεῖ ἡγουμενευούσης.

ΚΑὶ ταῦτα μὲν οὕτως. τὰ δὲ ἑξῆς ἐνθεῖναι μέλλοντα περὶ τῆς μετὰ τὴν ἡμῶν παρέλευσιν ἡγουμενευούσης, καὶ τῶν μετ' ἐκείνην ἡγουμενευουσῶν, οὐκ ἐβουλόμην γραφῇ παραδοῦναι· οὐδὲ γὰρ ἔδει τὴν ἅπαξ εἰς τοῦτο κεκριμένην, τῆς τοιαύτης στάσεως τε καὶ τάξεως μεθιστᾶν. ἀλλ' ἦν μὲν ἄριστον τοῦτο, καὶ ἀποδεκτέον, εἴπερ ἡ φύσις ἡμῶν ἄτρεπτός τε, καὶ ἀναλλοίωτος ἦν· ἐπεὶ δὲ τοῦτο οὐκ ἔστι· τρεπόμεθα γὰρ αὖθις, καὶ ἀλλοιούμεθα, οἷα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ τιμῆς ἀξιούμενοι, πρὸς τὴν τῶν καλῶν ἐργασίαν μᾶλλον χαυνούμεθα, ῥαθυμίᾳ εἴκοντες τὰ πολλά, ὡς φιλούσης τῆς ἀρχῆς τοὺς εἰς αὐτὴν ἀνηγμένους ὑποχαυνοῦν, ὁπότε πλείω τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν προσοχὴν ἐπιδείκνυσθαι ἔδει. διὰ ταῦτα καὶ γραφῇ παραδοτέον τὸ πρᾶγμα, καὶ κολαστέον εἰς δύναμιν.

Εἰ μὲν οὖν ἄτρεπτος μένοι ἡ καθηγουμένη τῆς ἀρετῆς ἐπιεικῶς ἀντεχομένη, δι' ἣν καὶ ταύτης ἠξιώθη τῆς τάξεως, ἀμετακίνητος ἔσται τῆς ἀρχῆς ταύτης, καὶ ἀδιάπτωτος· εἰ δὲ ἀδόκιμόν τι καὶ

ἀσύμφορον

Digitized by Google

ἀσύμφορον ὁ χρόνος αὐτὴν ἀπελέγξει, ὡς, εἴ τε τῆς προστασίας τῶν ἀδελφῶν ἀμελῶς τε, καὶ καταφρονητικῶς ἐχομένην, εἴ τε τοῖς ἑαυτῆς συγγενέσι χαριζομένην, εἴ τέ τι τῶν τῆς μονῆς, ἢ αὐτὴν νοσφιζομένην, ἢ ἑτέρῳ τινὶ ὑποτιθεῖσαν καὶ καταπροδιδοῦσαν, εἴ τέ τι τῶν τοῦ τυπικοῦ διαταγμάτων παραβαίνουσαν ὅλως, καὶ τοῖς ἑαυτῆς στοιχοῦσαν θελήμασι, καὶ διὰ ταῦτα πρὸς κυβέρνησιν ψυχῶν ἀνεπιτήδειον ἐλεγχομένην. εἰ μὲν οὕτως κακῶς ζῶσα ἑαυτῆς ποτε γένοιτο, καὶ τῶν κακῶν ἀπόσχοιτο, τῆς τε πρὸς τὰ κρείττω, καὶ σωτηριώδη φερούσης ἅπτοιτο, ἔστω, καὶ ἡγουμενευέτω. εἰ δὲ αὐτὴ μένοι μὴ τῶν κακῶν ἀπεχομένη, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐπεκτεινομένη, ἐκείνην μὲν τὴν ἀδόκιμον μετατίθεσθαι τῆς προστασίας ὑμῶν, παρὰ τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης διοριζόμεθα, ἐκλογὴν δὲ πάλιν, καὶ ψῆφον ἑτέραν γίνεσθαι, καὶ προχείρισιν ἑτέρας ἡγουμένης, κατὰ τὰ ἀνωτέρω διατεταγμένα.

Ἡ δὲ ἀποβληθεῖσα τῆς ἡγουμενείας, εἰ μὲν διὰ γῆρας, ἢ καὶ ἀφέλειαν ταύτης μετακινηθείη, καὶ βούλοιτο αὖθις καθῆσθαι, καὶ προσμένειν ἐν τῇ μονῇ ὡς μία τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῇ προεστώσῃ ἐφ' ἅπασιν ὑποτάσσεσθαι, μὴ κατά τι λυμαινομένη τῇ τῆς μονῆς εὐταξίᾳ, μηδὲ ταράττουσα, ἢ ταράττο-

probam & damnoſam eam eſſe tempus arguerit, ſive curæ Sororum negligenter & çum contemtu operam dederit, ſive cognatis ſuis gratificata fuerit, vel aliquid Monaſterii ſibi vindicaverit, vel alii cuipiam ſubduxerit & tradiderit; ſive quodcumque hujus Typici præceptum violaverit, & ad ſuam voluntatem inceſſerit, ac propterea ad gubernationem animarum non idonea evincatur; ſi quidem ſic improbè vivens ad ſe aliquando redeat, & à malis abſtineat; viæque ad meliora & ſalutaria ferenti inſiſtat: eſto, præfecturam retineat. Si verò eadem maneat, nec à malis abſtineat, imò impenſiùs iis incumbat; ſtatuimus illam quidem improbam amoveri à præfectura veſtra per Monaſterii Patronam, & rurſus fieri electionem aliudque ſuffragium & ordinationem alterius Præfectæ, juxta ea quæ ſuperiùs ſancita ſunt.

Quæ verò à præfectura ejecta eſt, ſi quidem propter ſenectutem & animi imbecillitatem amota fuerit, & voluerit rurſus reſidere & permanere in Monaſterio, ut una è Sororibus, & in omnibus Præfectæ ſubjici, nihil perniciei adferens bono Monaſterii ordini, neque turbas movens, neque perturbata,

ſic in illo maneat. Quæ verò in perniciem conſtitutionis Monaſterii, necnon hujus ordinis & ſtatûs, eſſe videtur, & quæ in hoc Typico à mea Majeſtate ſtatuta ſunt contemtui habitura putatur; ejiciatur omnino, ne ſcandali cauſa ceteris evadat,

μένη, ἔστω καὶ οὕτως ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ ὡς πρὸς λύμην τῆς τῆς μονῆς συστάσεως γεγονέναι καταφανεῖσα, καὶ τῆς τάξεως ταύτης καὶ καταστάσεως, καὶ πρὸς ἀθέτησιν τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ τῆς βασιλείας μου διατεταγμένων, ἐκδιωκέσθω παντελῶς, ἵνα μὴ σκανδάλου αἰτία καὶ ταῖς λοιπαῖς γένηται,

---

CAPUT XIV.

Quòd OEconomus in Monaſterio eſſe debeat, eunuchus & honeſtæ vitæ.

STATUIT quoque Imperium meum, ut OEconomus ſit in Monaſterio, quæ ad illud ſpectant ex mandato Præfectæ adminiſtrans, & quæ in ipſis continentur ad ejus nutum diſpenſans. Et qui nunc quidem eſt, à mea Majeſtate creatus eſt; ac ſi alterius opus fuerit, ab Imperio meo inducetur. Ubi autem hinc tranſlata fuero, à Præfecta inſtituetur; ſive ex Sacerdotibus Monaſterii, ſi quiſpiam eorum ſtrenuus fuerit, dignus ſcilicet adminiſtrandi; ſive etiam extrinſecus approbatus, & cooptatus fuerit, hoc pacto. Poſtquam prævio examine electus fuerit, ac de rebus agendis inſtructus, & in conſpectum venerit ejus quæ obſervationem habet Monaſterii, ut

ΚΕΦ. ΙΔ.

Περὶ τοῦ οἰκονόμον δεῖν εἶναι ἐν τῇ μονῇ εὐνοῦχον, καὶ σεμνοῦ βίου.

ΚΑὶ οἰκονόμον δὲ διορίζεται ἡ βασιλεία μου εἶναι ἐν τῇ μονῇ, διοικοῦντα τὰ ταύτῃ ἀνήκοντα κατ᾽ ἐπιτροπὴν τῆς ἡγουμένης, καὶ τὰ ἐν τούτοις οἰκονομούμενον κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν. καὶ νῦν μέν ἐστιν ὁ ὤν, παρὰ τῆς βασιλείας μου γεγονώς, κἂν ἑτέρου δέησῃ, παρὰ τῆς βασιλείας μου ἕτερος εἰσαχθήσεται. ἐπὰν δὲ τῶν τῇδε μεταστῶ, παρὰ τῆς ἡγουμένης γενήσεται, εἴ τι ἐκ τῶν ἱερουργούντων ἐν τῇ μονῇ, εἴ τις τούτων ἐνεργὴς ἔσται, καὶ τοῦ οἰκονομεῖν ἄξιος δηλονότι· εἴ τι καὶ ἔξωθεν δοκιμαζόμενος, καὶ προχειριζόμενος, κατὰ τόνδε τὸν τρόπον· μετὰ τὴν ἐξ ἐρεύνης ταύτης ἐπιλογήν, καὶ τὴν τῶν ποιητέων εἴδησιν αὐτοῦ, ἐμφανισθεὶς καὶ τῇ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς μονῆς

ἐχούσῃ, ὡς ἂν γνωρίζοιτο παρ' αὐτῆς· εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τῆς μονῆς, καὶ μικρὸν ἐπιμείνας, τρισαγίου γινομένου παρὰ τῶν ἀδελφῶν, πεσὼν προσκυνήσει τάς τε ἄλλας τῶν ἁγίων θείας εἰκόνας, καὶ τὴν σεπτὴν, καὶ πανίερον τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου. εἶτα ἀσπασάμενος, δεξαμένου τοῦ ἱερέως τὴν τῆς ἀπολύσεως εὐχὴν, ἐξελεύσεται τοῦ ναοῦ, καὶ ἔσται τὸ ἀπὸ τοῦδε οἰκονόμος, καὶ φροντιεῖ τῶν τῆς μονῆς, μεταγεγραμμένον ἰδίᾳ λαμβάνων καὶ τὸ παρὸν κεφάλαιον τὰ περὶ αὐτοῦ δηλοῦν.

Ἔσται δὲ αὐτοῦ ἔργον περισπούδαστον, ὁ τῶν ὑποκειμένων τῇ μονῇ ἀκινήτων πάντων, τῶν ἐκτός τε καὶ ἐντὸς τῆς μεγαλοπόλεως ἐπιτήρησις, καὶ οἱ τῶν προνοητῶν, καὶ οἱ τῶν οἰκολόγων λογαριασμοὶ, ἡ ἀνακεράμωσις τῆς μονῆς, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν μετ' ἐπιμελείας ἁρμοζούσης γινομένη κατ' ἔτος, ἡ τῶν ἴσως γινομένων ἐν τῇ μονῇ συμπτωμάτων ἀνόρθωσις, διὰ προστάξεως τῆς καθηγουμένης, ἀγωνίζεσθαι πρὸς τοῦτο, καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὀφείλοντι· πρὸς τούτοις ἡ φροντὶς τῶν, ἐξ εὐλόγων ἐπιδόσεων, εἰσόδων, καὶ τοῦ πάντα τὰ ἐν τοῖς κτήμασι, καὶ τοῖς οἰκήμασιν οἰκονομεῖσθαι πρὸς τὸ λυσιτελέστερον, καὶ μὴ συγχωρεῖσθαι τοὺς κατὰ καιρὸν προνοουμένους τῶν τοιούτων, ἢ ἀμελῶς διακεῖσθαι περὶ τὴν αὐτῶν-

ipſi notus ſit: ingreſſus in Templum Monaſterii, parum ſiſtet, dictoque à Sororibus Triſagio, procidens adorabit cùm alias divinas Sanctorum imagines, tum venerandam ſacratiſſimamque gratiâ plenæ Deiparæ. Dehinc facta ſalutatione, poſtquam Sacerdos dimiſſionis orationem dixerit, egredietur è Templo, & ab eo tempore OEconomus erit, & curabit res Monaſterii: hocque caput quæ ad ipſum ſpectant declarans tranſcriptum ſecum accipiet.

Officium ejus cui enixè operam dabit, erit, obſervatio immobilium omnium quæ Monaſterio ſubjacent, ſive extra, ſive intra magnam urbem: computationes Procuratorum & Collectorum: reparatio tectorum Monaſterii, necnon eorum quæ ipſi ſubſunt, quæ congrua ſolicitudine quotannis facienda eſt: inſtauratio ruinarum quæ fortè Monaſterio obtigerint, jubente Præfecta: is enim ad id negotii maximè contendere, ipſique curam impendere debet: ad hæc cura proventuum, ex legitimis acceſſionibus procedentium. Curabit quoque ut omnia quæ in prædiis, ſive in domibus ſunt, ad majorem utilitatem adminiſtrentur. Neque concedat, ut qui tunc temporis iis proſpiciunt, vel eorum conſervationem

Digitized by Google

& in melius proceſſum neglectui habeant : vel aliquid proventuum ſubducant , & in proprium lucrum ſeponant. Sed curet ut iis ſolicitè proſpiciant, ac nihil innovando reditus ad Monaſterium afferant , ut fruges ceteraſque ſpecies opportuno tempore mittant , navigiis eas transſvecturis tempeſtivè miſſis : utque computationes ad Monaſterium deferant , & præſente OEconomo , Præfectæ & Depoſitariæ illas tradant per declarationem eorum ab ipſis ſubſignatam, quæ poſtea inſerenda erit in reditibus, & ſumtibus receptaculi. Si verò OEconomus abſit foriſque degat, præſente Parœconomo allata computa ipſiſmet tradentur. Si Parœconomus quoque abſens extra Monaſterium verſetur , Præfectæ & Depoſitariæ ſolis hæc adferentur, & ab ipſis, ut dictum eſt, fient declarationes.

ληψιν τούτων, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν· ἢ νοσφίζεσθαί τινας τῶν εἰσόδων, καὶ ἴδιον κέρδος τιθέναι. ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῶς τὴν πρόνοιαν τούτων ποιεῖσθαι, καὶ τὰς εἰσόδους ἀκαινοτομήτους προσάγειν τῇ μονῇ, καὶ τὰ μὲν γεννήματα, καὶ τὰ λοιπὰ εἴδη, κατὰ τὸν ἐπιτήδειον καιρὸν ἀποστέλλεσθαι, τῶν διακομίζειν ταῦτα ὀφειλόντων πλοίων ἐγκαίρως ἀποστελλομένων, τὰ δὲ λογάρια εἰσκομίζεσθαι τῇ μονῇ, καὶ παρουσίᾳ τοῦ οἰκονόμου ταῦτα παραδίδοσθαι τῇ καθηγουμένῃ, καὶ τῇ δοχειαρίᾳ, δι' ἀποδείξεως αὐτῶν σημειουμένης παρ' αὐτῶν, εἶτα καὶ [a] καταστρωννυομένης εἰς τὴν εἰσοδοέξοδον τοῦ δοχείου. εἰ δ' ἴσως ὁ οἰκονόμος ἀποδημεῖ ἐν τοῖς ἔξω διάγων, παρουσίᾳ τοῦ παροικονόμου, τὴν τῶν εἰσοδιαζομένων λογαρίων παράδοσιν γίνεσθαι πρὸς αὐτάς. εἰ δὲ καὶ ὁ παροικονόμος ἐν τοῖς ἔξω ἀποδημεῖ, καὶ μόναις τῇ τε καθηγουμένῃ καὶ τῇ δοχειαρίᾳ, ταῦτα εἰσκομίζεσθαι, καὶ παρ' αὐτῶν, ὡς εἴρηται, τὰς ἀποδείξεις γίνεσθαι.

Studeatque OEconomus, ut congruo tempore Procuratorum computa faciat, neque illa differat ; ſed ubique prædiorum pervadat , & obſervet cùm Procuratores, tum ipſa prædia : operamque navet ut in melius procedant.

Ἀκρίβειαν δὲ ποιεῖσθαι τὸν οἰκονόμον, ὥστε τοὺς τῶν προνοητῶν λογαριασμοὺς ποιεῖν κατὰ τὸν καιρὸν τὸν προσήκοντα, καὶ μὴ ὑπερτίθεσθαι τούτους, ἀλλὰ μᾶλλον διέρχεσθαι ἁπανταχοῦ τῶν κτημάτων, καὶ ἐφορᾶν αὐτούς τε τοὺς προνοητὰς, καὶ τὰ κτήματα, καὶ σπουδάζειν ἔρχε-

a *καταστρωννύειν*, Græcis eſt inſerere, vulgò, *inſérer*, *enregiſtrer*.

θαι ταῦτα εἰς ἐπίδοσιν, ἐπισκέπτεσθαι δὲ καὶ τὰ διὰ πόλεως τῇ μονῇ διαφέροντα, ὡς ἐνδέχεται, κἀντεῦθεν ἐξ ἔργων αὐτῶν, παριστᾶν τὸ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ ἔργον, καὶ τοὺς παρ' αὐτοῦ γινομένους ἐτησίως λογαριασμοὺς τῶν φροντιστῶν, καὶ τῶν οἰκολόγων εἰσκομίζειν τῇ μονῇ, καὶ παραδιδόναι τῇ καθηγουμένῃ καθ' ἕκαστον ἔτος, ὡς ἂν ἐπιτηρῶνται παρ' αὐτῆς, καὶ οὕτω γίνηται ἡ τῶν φροντιστῶν ἀθώωσις παρ' αὐτῆς.

Εἰ δὲ πολλάκις τῶν κατὰ καιροὺς οἰκονόμων τις εὑρηθείη μὴ ταῦτα οὕτω διαπραττόμενος κατὰ τὴν ἀνωτέρω περίληψιν, μεθίσταται τῆς οἰκονομίας, κοινουμένης τῆς περὶ τούτου λόγον τῆς καθηγουμένης, μετὰ καὶ τῆς ἀντιλαμβανομένης τῆς μονῆς, γίνεται ἕτερος ἀξιόλογος.

Συνοπτικῶς δὲ τοῦτο διορίζεται ἡ βασιλεία μου, ἵνα πάντα μετ' εἰδήσεως καὶ βουλῆς τῆς καθηγουμένης οἰκονομῶνται παρὰ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν οἰκονόμου. ἔσται δὲ σὺν αὐτῷ καὶ παροικονόμος, ὁ εἷς τῶν ἐν τῇ μονῇ ἀφορισμένων ἱερέων, καθὼς εἴρηται· ἔργον ἔχων καὶ αὐτός, τὰ πάντα τὰ εἰσοδιαζόμενα ἐν τῇ μονῇ λογάρια, γεννήματα, καὶ λοιπὰ εἴδη προσγράφεσθαι, καὶ ἔχειν εἴδησιν τούτων. ὅτε δὲ ἴσως καὶ οἰκονόμος μὴ πάρεστι, μετὰ προστάξεως τῆς καθηγουμένης ἐνεργῶν ἔσται τὰ παρ' αὐτῆς ἐπιταττόμενα.

Inſpiciet quoque quæ per urbem ad Monaſterium attinent, quoad fieri poterit, atque hinc ex ipſis operibus OEconomiæ ſuæ officium exhibebit. Rationes quoque annuas Procuratorum, & Collectorum à ſe factas in Monaſterium deferet, & Præfectæ ſingulis annis tradet, ut examinentur ab ipſa, ſicque ab ea fiat Procuratorum acceptilatio.

Si verò quis ex OEconomis cujuſvis temporis plerumque deprehendatur res ſecùs gerens quàm ſuperiùs declaratum ſit, amovebitur ab OEconomia, & re priùs communicata à Præfecta Patronæ Monaſterii, alter hujuſce muneris dignus creabitur.

In ſumma autem ſtatuit Majeſtas mea, ut omnia cum notitia & voluntate Præfectæ adminiſtrentur ab eo qui per id temporis erit, OEconomo. Erit autem cum eo & Parœconomus, unus ex deſignatis in Monaſterio Sacerdotibus, ut dicetur; cujus quoque officium erit, ut omnia in Monaſterio recepta computa, fruges, & reliquas ſpecies deſcribat, eorumque notitiam habeat. Ubi verò non adeſt OEconomus, juſſu Præfectæ faciet quæcumque illa præceperit.

CAPUT XV.

De Sacerdotibus.

SACERDOTES quoque duo eſſe debent in Monaſterio, Monachi, eunuchi, propter converſationem venerandi, manſueti, moderati; qui ſciant ſacra divinæ Scripturæ oracula rectè explanare. Horum verò inopiâ etiam non Monachi, eunuchi tamen, virtutis & erga Deum pietatis teſtimonio ornati; ut ſacris eorum benedictionibus, & acceptiſſimis orationibus Sorores ad virtutis exercitium adjutæ, beneplacitum cantum ad aures Domini Sabaoth emittant: qui ipſarum pro nobis ſupplicationes benevolè admittens, dimittet nobis debita in tempore judicii.

Ex his verò duobus Sacerdotibus unus erit & Parœconomus, ut in OEconomi Capite fuſiùs declaratum eſt. Ubi verò OEconomus ſive fortè ut improbus ejectus fuerit, ſive vitâ exceſſerit, Parœconomus dignus adminiſtrandi OEconomus conſtituatur, illiuſque loco citò inducatur alter, ut ſuprà declaratum eſt.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Περὶ τῶν ἱερέων.

ΚΑὶ ἱερέας δὲ εἶναι δεῖ περὶ τὴν κυρίαν δύο, μοναχούς, εὐνούχους, τὸ αἰδέσιμον ἀπὸ τῆς πολιτείας ἔχοντας, ἐπιεικεῖς, συνεσταλμένους, εἰδότας ὑπαναγινώσκειν καλῶς τὰ ἱερὰ τῆς θείας γραφῆς λόγια. Ἀπορίᾳ δὲ τούτων, καὶ μὴ μοναχούς, εὐνούχους δέ, μεμαρτυρημένους ἐπ' ἀρετῇ, καὶ θεοσεβείᾳ, ὡς ἂν ταῖς αὐτῶν ἱεραῖς εὐλογίαις, καὶ εὐπροσδέκτοις εὐχαῖς, ἡ ἀδελφότης βοηθουμένη πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ἐργασίαν, εὐάρεστον ᾠδὴν εἰς ὦτα κυρίου Σαβαὼθ ἀναπέμποιεν· ὁ δὲ τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἱκεσίας αὐτῶν προσιέμενος εὐμενῶς, ἀφήσει ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἐν καιρῷ κρίσεως.

Ἀπὸ δὲ τῶν τοιούτων δύο ἱερέων, ὁ εἷς ἔσται καὶ παροικονόμος, ὡς ἐν τῷ τοῦ οἰκονόμου κεφαλαίῳ περιείληπται πλατύτερον. Ὁπηνίκα δὲ ὁ οἰκονόμος, εἴτε ὡς ἀδόκιμος τυχὸν παρασταλῇ, εἴτε τοῦ βίου μεταστῇ, ὁ παροικονόμος ἄξιος ὢν τοῦ οἰκονομεῖν, ἵνα ἀποκαθίσταται οἰκονόμος· ἀντ' ἐκείνου δέ, ἵνα εἰσάγηται εὐθὺς ἕτερος, οἷον ὁ λόγος ἄνωθεν παρίστησεν.

Digitized by Google

ΚΕΦ. Ιϛ.

Περὶ τοῦ πάσας τὰς μοναζούσας ὑφ' ἕνα εἶναι πνευματικὸν πατέρα.

Βούλομαι δὲ πάσας τὰς μοναζούσας ἑνὶ πνευματικῷ πατρὶ τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ἀναφέρειν, καὶ μάλιστα εὐνούχῳ, ἀρετῇ διαλάμποντι, καὶ πολλὴν ἔκ τε τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀσκήσεως συναγάγοντι τὴν πεῖραν τῆς τῶν λογισμῶν ἀναδοχῆς, ἱκανῷ ψυχαῖς ἐξομολογουμέναις κατάλληλα προσφέρειν τὰ φάρμακα.

CAPUT XVI.

Quòd omnes Moniales ſub uno Patre ſpirituali eſſe debeant.

Volo autem omnes Moniales uno Patri ſpirituali cogitationes ſuas referre, in primis eunucho, virtute fulgenti, qui multam per ætatem & exercitationem ad excipiendas cogitationes experientiam compararit, aptuſque ſit ad ferendum congrua confitentibus animabus remedia.

ΚΕΦ. ΙΖ.

Περὶ τοῦ πῶς οἱ παραβάλλοντες ὀφείλουσιν ἐντυγχάνειν ταῖς μοναχαῖς, καὶ τίνες, καὶ πότε.

Εἰ καὶ πολλαχοῦ τῶν ἀσκητικῶν παραγγελμάτων διηγόρευται τοῖς πατράσι, συγγένειαν μοναχοῖς μηδὲ μίαν εἶναι ἐπὶ γῆς· ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν κελεύομεν, ἵνα εἴπερ παραβάλλῃ τῇ μονῇ γυνὴ, μήτηρ τυχὸν μοναζούσης, ἢ ἀδελφὴ, ἢ νύμφη ἐπ' ἀδελφῷ, εἰσελεύσεται εἰς τὸ μοναστήριον, τῆς

CAPUT XVII.

Qua ratione qui ad Monaſterium accedunt debeant alloqui Moniales, & quinam, & quandonam.

Etsi in pluribus aſceticorum præceptorum locis Patres edixerint, nullam eſſe Monachis cognationem ſuper terram: attamen ob humanam infirmitatem jubemus, ut ſi quidem mulier ad Monaſterium acceſſerit, mater fortè cujuſdam Monialis, aut ſoror, aut fratris uxor, ingrediatur in Monaſterium

Digitized by Google

concedente Præfecta; & poſtquam cum Monialibus appoſitum cibum ſumſerit, recedet ad veſperam, ſi quidem valentem cognatam viſum acceſſerit: idque faciet ſemel aut bis in anno. Si verò infirmam, & gravi morbo detentam: ſi quidem mater fuerit, in Monaſterio manebit, & ægrotanti filiæ aſſidebit. Secundo autem die, ubi ſimiliter cum Monialibus cibum ſumſerit, ad veſperam recedet. Si verò ſoror fuerit, aut fratris uxor, aut ex ſorore vel fratre neptis, quæ viſendi gratiâ acceſſit, omnino qua die venerit ad veſperam diſcedet.

Si autem vir fuerit qui viſum accedit, pater fortè, vel frater, aut ſororis conjux, in Monaſterium quidem nullatenus ingredietur; illud namque viris prorſus inacceſſum, ac perpetuò clauſum eſſe ſtatuit Imperium meum. Ipſo aforis pulſante, monitâque Præfectâ, quæ videri deſideratur Monialis, juſſu ejus ad oſtium accedet, unà autem ibit & Præfecta, ſi voluerit & potuerit; vel ipſa jubente una ex ſenioribus & venerabilioribus Monialibus. Januâ verò apertâ, ſtans ipſe ad oſtium, & paucis Monialem allocutus, abſcedet. Si

ἡγουμένης ἐπιτρεπούσης, καὶ συνεστιαθεῖσα ταῖς μοναχαῖς τὴν παρατεθεῖσαν τροφὴν, ὑποχωρήσῃ πρὸς ἑσπέραν· εἴπερ ὑγιαίνουσαν ἰδεῖν συγγενῆ παρεγένετο. καὶ τοῦτο δράσει ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ. εἰ δὲ νοσοῦσαν καὶ νόσον βαρεῖαν, εἰ μὲν μήτηρ εἴη, ἐγκαταμενεῖ τῇ μονῇ, καὶ παρεδρεύσει τῇ νοσούσῃ θυγατρί· καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν ταῖς μοναχαῖς ὁμοίως συνεστιαθεῖσα, πρὸς ἑσπέραν ὑποχωρήσει. εἰ δὲ ἀδελφὴ τυγχάνει, ἢ νύμφη ἐπ' ἀδελφῷ, ἢ ἀνεψιὰ ἀπὸ ἀδελφῆς ἢ ἀδελφοῦ, ἡ πρὸς θέαν ἀφικομένη, πάντη τε καὶ πάντως πρὸς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀφίκηται πρὸς ἑσπέραν ὑποχωρήσει.

Εἰ δὲ ἀνὴρ εἴη ὁ πρὸς θέαν παραβαλὼν, πατὴρ τυχὸν, ἢ ἀδελφὸς, ἢ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς, εἰς μὲν τὸ μοναστήριον οὐδαμῶς εἰσπορεύσεται· ἄβατον γὰρ τοῦτο παντάπασιν ἀνδράσιν ἡ βασιλεία μου διορίζεται, καὶ κεκλεισμένον διηνεκῶς. ἔξωθεν δὲ κρούσαντος αὐτοῦ, τῆς ἡγουμένης ὑπομνησθείσης, ἡ θεαθῆναι ζητουμένη μονάζουσα κελεύσει ταύτης ἀφίξεται πρὸς τὸν πυλῶνα, συναφίξεται δὲ καὶ ἡ καθηγουμένη, εἴπερ ἐθέλει καὶ δύναιτο· ἢ κελευσάσης αὐτῆς, μία τῶν γεραλεωτέρων, καὶ τιμιωτέρων μοναζουσῶν. καὶ τῆς θύρας ἀνοιγείσης πρὸς τῷ πυλῶνι στὰς, καὶ βραχύ τι διομιλήσας τῇ μοναχῇ, ἀπελεύσεται. εἰ

δ'

Digitized by Google

δ' ἴσως ἡ μοναχὴ ἧς πρὸς τὴν θέαν ὁ πατὴρ ἀφίκετο, ἢ ὁ ἀδελφὸς, ἢ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς, νοσοίη, καὶ οὕτως ἔχοι ὡς μηδὲ τῷ πυλῶνι προσβαλεῖν δύνασθαι, οὐκ εἰσελεύσεται μὲν οὐδὲ οὕτω τις αὐτῶν εἰς τὸ μοναστήριον. εἰ δὲ βούλοιτο ἡ νοσοῦσα, καὶ ἀναγκαῖον ἡγοῖτο, τὸν παραβαλόντα ἰδεῖν συγγενῆ, φορείῳ βασταχθεῖσα, καὶ πρὸς τῷ πυλῶνι γενομένη, θεασάσθω αὐτὸν ἐκεῖσε, καὶ ἐπαναχθήτω. τὸ γὰρ δοῦναι πρόφασιν εἰσόδου τοῖς ἀνδράσι πρὸς τὴν μονὴν, καὶ μὴ τὴν ἔξω πύλην εὐθὺς ἀποκεκλεῖσθαι πᾶσι, σφόδρα φορτικὸν τῇ βασιλείᾳ μου καὶ ἀβούλητον· δέος γὰρ μή τι συνέλθῃ βλάβος ἐπηρείας δαιμονικῆς ταῖς τῷ ἁγνῷ νυμφίῳ νυμφευομέναις. καὶ διὰ τοῦτο πάσης εἰσόδου τοὺς ἄνδρας ἀπείργεσθαι προσήκειν ἡγοῦμαι, καὶ οὕτως διακελεύομαι. τὸ δ' αὐτὸ κρατείτω, κἂν εἰ τῇ προεστώσῃ ἐντευξόμενος ἀνὴρ τῇ μονῇ παραβάλοι.

Εἰ δ' ἴσως τῶν μοναζουσῶν τινος πατὴρ, ἢ μήτηρ νοσοίη, καὶ οὕτως ἔχοι ὥστε τὰ τελευταῖα πνεῖν, βούλοιτο δὲ ἡ μονάζουσα ἧς ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ ἀῤῥωστοίη, καὶ ἀναγκαῖον ἡγοῖτο τὸν ἀσθενοῦντα πατέρα, ἢ τὴν μητέρα ἰδεῖν, ἐξελεύσεται τῆς μονῆς προστάξει τῆς καθηγουμένης, συμπαραλαβοῦσα δύο τινὰς τῶν γηραλεωτέρων καὶ σεμνοτέρων μοναζουσῶν, καὶ θεασαμένη

autem Monacha ad quam viſendam pater, vel frater, aut ſororis maritus acceſſit, ægrotaverit, ſicque ſe habuerit, ut ad oſtium accedere nequeat, nec eo quidem caſu aliquis eorum ingredietur in Monaſterium. Si tamen ægra voluerit & neceſſarium duxerit, accedentem conſanguineum videre, ſellâ deportata, & ad oſtium locata, videat eum illic, & dehinc reducatur. valde enim moleſtum eſſet Imperio meo, & voluntati meæ repugnans, ſi daretur viris occaſio ingreſſûs in Monaſterium, & exterior porta non continuò omnibus clauderetur; timendum enim ne quædam nocumenti diabolici pernicies caſto ſponſo deſponſatis unà ingrederetur. Quocirca omni ingreſſu viros arcendos exiſtimo, & ita jubeo. Idem quoque obtineat, etiam ſi quis vir Præfectam allocuturus ad Monaſterium accedat.

Si verò cujuſdam Monialium pater aut mater umquam ægrotaverit, eoque redactus ſit ut extremos ſpiritus exhalet, volueritque Monacha, cujus pater aut mater infirmatur, & neceſſe duxerit ægrotantem patrem, aut matrem inviſere, egredietur è Monaſterio juſſu Præfectæ, duas è ſenioribus & venerabilioribus Monialibus ſecum aſſumens, & poſtquam vide-

Digitized by Google

rit ægrum ſive patrem ſive matrem, ad veſperam revertetur ad Monaſterium, nullo modo ſuſtinens foris Monaſterium manere.

Ne ipſos quidem Procuratores rerum Monaſterii, neque eos qui alia de cauſa accedunt, quibus neceſſarium fortè & utile eſt videri à Præfecta, intra Monaſterium ipſam convenire volumus: ſed ipſa egredietur cum duabus vel tribus ætate grandioribus & pietate clarioribus uſque ad oſtium interius, ac inter duo oſtia accedentes alloquetur, & curabit res Monaſterii; dehinc rurſus ingredietur in Monaſterium, quod viris inacceſſum cuſtodiet, ut dictum eſt. Si verò negotium cujus gratiâ egreſſura eſt, & advenientes allocutura, non ſit neceſſarium; ne exeat, ſed moneatur ſive ab OEconomo, ſive à Presbytero, & quod congruum & utile videtur ipſa diſponat. Si verò mulier ad ſe inviſendam ad Monaſterium venerit, rem ejus ſententiæ remittimus: neque enim contra monaſticas leges colloquium miſcere ſuſtinuerit, cum ea quæ extrinſecus accedit.

Si qua autem ex mulieribus honeſtâ vitâ ornatis, ſecularibus vel extraneis Monialibus, ob virtutem Monialium aſceticè in Monaſterio

τὸν νοσοῦντα πατέρα τυχὸν, ἢ τὴν μητέρα, πρὸς ἑσπέραν ἐπανακάμψει πρὸς τὴν μονὴν, μηδαμοῦ ἀνεχομένη μεῖναι ἔξωθεν τῆς μονῆς.

Αὐτοὺς μέντοιγε τοὺς προνοουμένους τῶν τῆς μονῆς, καὶ τοὺς ἄλλως παραβάλλοντας, οἷς ἀναγκαῖόν ἐστιν ἴσως καὶ χρειῶδες θεᾶσθαι παρὰ τῆς καθηγουμένης, οὐκ ἔνδοθεν τῆς μονῆς ἐντυγχάνειν ταύτῃ βουλόμεθα, ἀλλ' ἐξελεύσεται αὕτη μετὰ δύο, ἢ καὶ τριῶν γραῶν τῶν εὐλαβεστέρων ἄχρι τοῦ ἔσω πυλῶνος, καὶ μεταξὺ τῶν δύο πυλώνων ἐντεύξεται τοῖς παραγινομένοις, καὶ φροντίσει τῶν τῆς μονῆς· εἶτ' αὖθις εἰς τὴν μονὴν ἐλεύσεται, ἄβατον ταύτην φυλάττουσα ἀνδράσιν, ὡς εἴρηται. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἐπάναγκες ἔργον, δι' ὃ μέλλει ἐξέρχεσθαι, καὶ ἐντυγχάνειν τοῖς εἰσβάλλουσιν, ἵνα μὴ ἐξέρχηται, ἀλλ' ἵνα ὑπομιμνήσκηται, εἴτε παρὰ τοῦ οἰκονόμου, εἴτε παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ὃ δοκεῖ σύμφερον οἰκονομεῖται παρ' αὐτῆς. εἰ δὲ γυνὴ πρὸς θέαν αὐτῆς εἰς τὴν μονὴν ἀφίκοιτο, τῇ γνώμῃ ταύτης τὸ πρᾶγμα ἀνατιθέαμεν· οὐ γὰρ ἂν παρὰ τοὺς ἀσκητικοὺς κανόνας τὴν ἔντευξιν ποιήσασθαι ὑπομείνειε πρὸς τὴν ἔξωθεν παραβάλλουσαν.

Εἰ δέ τις τῶν βίῳ σεμνῷ κεκοσμημένων γυναικῶν, κοσμικῶν ἢ μοναχῶν ἀπὸ τῶν ἔξω, διὰ τὴν τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκουμένων μοναζουσῶν

Digitized by Google

ἀρετὴν, θελήσῃ παραβαλεῖν τῇ μονῇ, οὐ κωλυθήσεται παντάπασιν, ἀλλ' εἰσελεύσεται ἐν αὐτῇ προστάξει τῆς καθηγουμένης· καὶ συνεστιαθεῖσα ταῖς μοναχαῖς, περὶ ἑσπέραν ὑποχωρήσει. εἰ δὲ βούλοιτο ἡ παραβάλλουσα, καὶ ἀναγκαῖον ἡγοῖτο μεῖναι ἐν τῇ μονῇ, ἐγκαταμενεῖ ἐν αὐτῇ, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑποχωρήσει. καὶ τοῦτο γενήσεται ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐφ' ἑκάστῃ τῶν παραβαλλουσῶν εὐλαβῶν γυναικῶν. αἱ τουτονὶ τὸν τρόπον παραγινόμεναι ἀνάπαυσιν ἕξουσιν ἐν τῷ πλησίον τοῦ πυλῶνος γινομένῳ [a] ἀρχονταρικίῳ, καὶ διὰ τοῦ ἐκεῖσε παρόντος διαβατικοῦ εἰσελεύσονται καὶ ἐξελεύσονται ἐν τῇ μονῇ.

verſantium, voluerit ad illud accedere, nullatenus prohibebitur, ſed in illud introibit juſſu Præfectæ: & ſumta cum Monialibus refectione, ad veſperam recedet. Si verò quæ acceſſit, voluerit & neceſſarium duxerit manere in Monaſterio, in ipſo manebit, & ſequenti die diſcedet. Et id ſemel aut bis per annum concedetur ſingulis piis mulieribus ad Monaſterium accedentibus. Quæ hoc pacto accedent ſomnum capient in Archontaricio prope oſtium ſito, & per eum qui illic eſt tranſitum ingredientur in Monaſterium, & ab eo egredientur.

a Ἀρχονταρικίῳ. Exiſtimat Vir eruditiſſimus ἀρχονταρίκιον id eſſe quod cap. 79. δεσποτικὰ οἰκήματα vocatur. Ab illa tamen ſententia hæc me abducunt. 1. Deſpoticæ domus 150. cubitis ab oſtio diſtabant, ut cernere eſt capite ultimo; ἀρχονταρίκιον autem dicitur fuiſſe prope oſtium: at in admodum anguſto Monaſterio, ut iſtud erat, id non diceretur prope oſtium, quod ab eo tanto ſpatio diſtaret. Et quod magis urgét, Deſpoticæ domus ad oppoſitam oſtio plagam ſitæ erant; nam qui caput ultimum, de ſitu Monaſterii, diligenter conſiderabit, deprehendet Deſpoticas domos verſus Aquilonem, oſtium verò ad Meridiem ſitum fuiſſe. Oſtium autem unicum erat in Monaſterio, quod in interius & exterius dividebatur, ut ex pluribus Typici locis intelligere eſt. 2. Quis credat eas quæ ſeceſſus gratiâ ad Monaſterium accedebant, ad Imperatoriam domum, ubi magnus virorum mulierumque famulatus habitabat, cubitum amandatas fuiſſe. 3. ἀρχονταρίκιον videtur vox diminutiva, quæ domibus illis ampliſſimis, ut habetur cap. 79. convenire nequit. Nec officit quod hîc dicitur, Ingredientur in Monaſterium per ἐκεῖσε διαβατικόν; hinc enim non putandum, eas è Monaſterii ſepto egreſſas fuiſſe, nam cap 17. jubetur ut Præfecta, quæ Procuratores alloquendi causâ ad oſtium accedit, ipſos alloquatur inter duo oſtia, nempe interius, & exterius, & dehinc ingrediatur in Monaſterium, tametſi illa è Monaſterio nullatenus egrediebatur. Dicendum igitur, ἀρχονταρίκιον fuiſſe cellam quamdam prope oſtium, non interius, ſed exterius, ſive primum Monaſterii ingreſſum, intra ſeptum Monaſterii; quod rem diligentiùs conſideranti patebit. Cur autem ſic vocetur, ignoratur.

Digitized by Google

CAPUT XVIII.

A quanam fieri debeat Officialium inſtitutio, & quomodo.

OMnium Monaſterii Officialium electionem & inſtitutionem Præfecta faciet, propriâ illas ſententiâ eligens & inſtituens. Quoties enim opus fuerit quamdam inſtitui ad quodlibet officium, claves quidem ante ſacrum ponentur adytum, & unà cum illis verba ejuſdem officii ex præſenti Imperii mei Typico tranſſumta. Triſagio autem dicto, accedet quæ ad illud officium deſignata eſt: & facta triplici genuflexione, acceptiſque clavibus, caput poſtea Præfectæ inclinabit, priùs procidens ad pedes ejuſdem, & poſtea ſurgens. Illa verò eam inſtituet, hæc verba dicens: *Immaculata & gratiâ plena Deipara deſignat te ad officium N.* In quibus verò officiis claves non ſunt, ad inſtitutionem ſufficient ejuſdem inſtitutionis verba à Præfecta prolata, & acceptio de-

ΚΕΦ. ΙΗ.

Περὶ τοῦ παρὰ τίνος δεῖ γίνεσθαι τὰς προχειρίσεις τῶν διακονητειῶν, καὶ πῶς.

ΠΑσῶν δὲ τῶν τῆς μονῆς διακονητειῶν τὴν πρόκρισίν τε καὶ προχείρισιν ἡ καθηγουμένη ἔσται ποιοῦσα, κατὰ γνώμην οἰκείαν καὶ προκρίνουσα καὶ προχειριζομένη. ὁσάκις γὰρ ἂν δεήσῃ προχειρισθῆναί τινα εἰς ὁποιανοῦν διακονίαν, αἱ κλεῖδες μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τεθήσονται [a] βήματος, καὶ τὰ παρὰ τῆς τοιαύτης διακονίας ῥήματα σὺν αὐταῖς, ἐκ τοῦ παρόντος τυπικοῦ τῆς βασιλείας μου μεταλαμβανόμενα. τρισαγίου δὲ λεγομένου, προσελεύσεται ἡ εἰς τὴν διακονίαν ἀφορισθεῖσα· τρίτον τε γονυκλιτήσασα, καὶ τὰς κλεῖς εἰληφυῖα, ὑποκλινεῖ μετὰ τοῦτο τῇ καθηγουμένῃ τὴν κεφαλὴν, πρότερον πεσοῦσα παρὰ τοὺς πόδας τῆς καθηγουμένης, καὶ ἀναστᾶσα. ἡ δὲ προχειρίσεται ταύτην, ἐπειποῦσα τάδε τὰ ῥήματα· ἡ ὑπεράμωμος καὶ κεχαριτωμένη Θεοτόκος ἀφορίζει σε εἰς τὴν διακονίαν τήνδε. ἐν μέντοι ταῖς διακονίαις αἷς οὐ πρόσεισι κλεῖδες, ἀρκέσουσιν εἰς προχείρισιν τὰ παρὰ τῆς καθηγουμένης ἐπιλεγόμενα τῆς

a Βῆμα. Ea pars Eccleſiæ, quæ apud nos Preſbyterium vocatur, quòd Preſbyteris & Miniſtris Altaris aſſignata ſit, de quo fusè eruditus Pater Goar in Notis ad Euchologium.

Digitized by Google

προχειρείσεως ῥήματα, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ πρὸ τοῦ ἁγίου βήματος τόπου ἀνάληψις τῶν περὶ ἑκάστης διακονίας ἐγγράφων, ὡς εἴρηται, διαταγμάτων. χρὴ δὲ καὶ τὰς διακονητρίας τὰ τῆς ἐμπεπιστευμένης ἑκάστῃ τούτων διακονίας ἰδικὰ παραγγέλματα, ἐκ τοῦ πρὸ τοῦ ἁγίου βήματος τόπου παραλαμβάνειν, ὡς ἂν εἰδεῖεν, ὅθεν τε ἀναδέχεται τὴν διακονίαν, καὶ ὅπως ὑπισχνῆται ταύτην διέπειν.

ſcriptorum de ſingulis officiis ſtatutorum, ex loco qui ante ſanctum adytum ſitus eſt, ut dictum eſt. Oportet autem, ut unaquæque Officialium ſpecialia ſtatuta commiſſi ſibi officii, è loco ante ſanctum adytum ſito, accipiat; ut conſideret, & unde officium deſumat, & quî polliceatur ſe illud adminiſtraturam.

ΚΕΦ. ΙΘ.

Περὶ τῆς σκευοφυλακίσσης.

ΚΑὶ σκευοφυλάκισσαν εἶναι βούλομαι ἐν τῇ μονῇ, ἥτις ὀφείλει φυλάττειν τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἔπιπλα, καὶ παντοίας ἐπιμελείας ἀξιοῦν αὐτὰ, παραδιδόμενα ταυτῇ δι' ἐγγράφου, καὶ ἀξιοπίστου τῆς παραδόσεως πρακτικοῦ. ὡσαύτως καὶ τὸ εἰσαγόμενον κήρειον ἐν τῇ μονῇ ἡ αὐτὴ ὀφείλει παραλαμβάνειν, καὶ προσγράφεσθαι κατὰ λεπτὸν τὰς εἰσοδοεξόδους αὐτοῦ, καὶ λογαριάζεσθαι παρὰ τῆς ἡγουμένης.

Η αὐτὴ δὲ ὀφείλει ἔσωθεν τῆς μονῆς διὰ γυναικῶν κατασκευάζειν τὰ κήρεια τὰ εἰς φωταψίαν πᾶσαν τοῦ ναοῦ ἐξοδιάζεσθαι ἐτησίως διορισθέντα, κατὰ τὸν τυπωθέντα παρὰ τῆς βασιλείας μου * σταυθμὸν, καὶ

* ςαθμὸν

CAPUT XIX.

De Scevophylaciſſa ſeu vaſorum Cuſtode.

VOLO vaſorum Cuſtodem eſſe in Monaſterio, cui incumbet ſacra vaſa & ſupellectilia cuſtodire, omnique cura & ſtudio ea digna habere: quæ ipſi tradentur per ſcriptum & fide dignum traditionis actum. Ceram ſimiliter Monaſterio allatam ipſa percipere debet, ejuſque perceptionem & uſum minutatim deſcribere, & rationem Præfectæ reddere.

Eidem incumbet, cereos intra Monaſterium mulierum operâ præparare, quos in univerſum Templi luminare quotannis impendi definitum eſt; juxta ſtatutum à Majeſtate mea pondus: illoſque

Digitized by Google

tradere Eccleſiæ Præpoſitæ, quæ Lucernarii Eccleſiæ curam geret, ut in ſequentibus dicetur. Ipſa quoque debet, quæ quotidiani ſunt uſus, & quæ ſolemnitatibus inſerviunt, Eccleſiarchiſſæ in Eccleſiæ miniſterium tradere, & congruo tempore eadem ab illa reſumere & cuſtodire: quæ autem redundant in Scevophylacio ſeu Sacrario, incluſa & ſigillata, cùm à Præfecta, tum à ſeipſa, aſſervare. Et omnia ſibi credita reddere tenebitur ſaltem ubi ab hujuſmodi officio amovebitur, juxta ſibi factum traditionis actum. Nam penes Præfectam eſt Officiales amovere & mutare juxta modum dicendum. Eas namque quæ ad ſingula officia electæ, ſtudioſè & in Dei timore ipſis incumbunt, juſtum eſt immotas ſinere: ſi verò negligenter & cum contemtu, ſive etiam fraudulenter illis fungantur, illas amovere, & alias inſtituere. Si quæ autem quidpiam quantumvis minimum ſurripuerit, obnoxia erit immaculatæ & gratiâ plenæ Deiparæ, à qua claves accepit.

παραδιδόναι τῇ ἐκκλησιαρχίσσῃ· ἥδε τὴν τῆς ἐκκλησίας ποιήσεται φωταγωγίαν, καθὼς ἐν τοῖς ἐφεξῆς εἰρήσεται. δεῖ δὲ ταύτην τὰ μὲν τῆς καθημερινῆς χρείας, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἑορταῖς χρειώδη, παραδιδόναι τῇ ἐκκλησιαρχίσσῃ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἐκκλησίας· ὅτε δὲ καιρὸς, παραλαμβάνειν πάλιν ταῦτα ἐξ αὐτῆς, καὶ παραφυλάττειν· τὰ δὲ ἐπέκεινα τῶν χρειωδῶν ἔχειν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ ἐγκεκλεισμένα καὶ βεβουλλωμένα παρά τε τῆς καθηγουμένης, καὶ αὐτῆς· πάντα τὰ ταύτῃ ἐμπεπιστευμένα αὐτῇ παραδιδόναι ὀφειλούσης, ὁπηνίκα κἂν τῆς τοιαύτης διακονίας μετακινοῖτο, κατὰ τὸ γεγονὸς πρὸς αὐτὴν τῆς παραδόσεως πρακτικόν. ἐπ' ἐξουσίας γάρ ἐστι τῇ καθηγουμένῃ μεθιστᾶν τὰς διακονούσας καὶ ἐναλλάττειν καθ' ὃν εἰρήσεται τρόπον. τὰς γὰρ ἐφ' ἑκάστῃ τῶν διακονιῶν προκεχειρισμένας, προσεκτικῶς μὲν, καὶ θεοφόβως αὐτὰς μετιούσας, ἐᾶν ἀμετακινήτους δίκαιον· ἀμελούσας δὲ αὐτῶν, καὶ καταφρονούσας, ἴσως δὲ καὶ δολιευομένας ἐν αὐταῖς, μεθιστᾶν, καὶ ἑτέρας ἀποκαθιστᾶν. εἴ τις δὲ τούτων νοσφιζομένη τύχῃ ἄχρι καὶ τοῦ τυχόντος, ὑπόδικος ἔσται τῇ παναχράντῳ καὶ κεχαριτωμένῃ Θεοτόκῳ, ἀφ' ἧς ἄρα τὰς κλεῖς παρέλαβεν.

Ipſa verò non modò vaſorum Cuſtos erit, ſed & char-

Η αὐτὴ οὐ σκευοφυλάκισσα μόνον ἔσται, ἀλλὰ καὶ χαρτοφυλάκισ-

σα, μετὰ ὑπογραφῆς τὰ χαρτῷα πάντα δικαιώματα τῆς μονῆς παραλαμβάνουσα, καὶ παραφυλάττουσα ταῦτα, καὶ παντοίας ἐπιμελείας ἀξιοῦσα, καὶ μηδὲ σητόβρωτα συγχωροῦσα γίνεσθαι. χρείας δὲ χαρτίου τινὸς γινομένης, ὁρισμῷ τῆς καθηγουμένης ἐξενέγκῃ τὸ ζητούμενον χαρτίον, καὶ ἐπιδώσει, προσγραφομένη ὁποῖόν τε τὸ χαρτίον ἐστὶ, καί τις ὁ τοῦτο ἀναλαβόμενος. ἡμερῶν δέ τινων μετὰ τοῦτο διελθουσῶν, ὑπομνήσει τὴν καθηγουμένην, καὶ ἀνακαλέσεται τὸ ἐκβληθὲν, ὡς εἴρηται, χαρτίον, καὶ οὐκ ἐάσει παραπόλλυσθαι.

tarum ; omniaque chartacea Monaſterii inſtrumenta cum reſcripto accipiet, conſervabit, & omnimoda ſollicitudine digna habebit, neque à tineis abrodi ſinet. Si autem cujuſpiam chartæ opus fuerit, juſſu Præfectæ poſtulatam chartam deferet & tradet, ſcribens qualis illa ſit, & quis illam adſumſerit. Elapſis poſthac quibuſdam diebus, monebit Præfectam, & repetet eductam, ut dictum eſt, chartam, nec ſinet eam deperire.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ εἰσοδιαζόμενον ἐν τῇ μονῇ κηρίον κατὰ πολὺ ἐπέκεινα τῆς ἐξόδου ἐστὶ, διορίζεται ἡ βασιλεία μου, πέντε μόνα [a] κεντηνάρια ὑποκρατεῖσθαι ἐξ αὐτοῦ, λόγῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ λοιπῆς ἐξόδου· τὸ δὲ λοιπὸν ἅμα τῷ εἰσοδιασθῆναι, εὐθὺς διαπωλεῖσθαι, καὶ δίδοσθαι εἰς ἑτέρας ἐξόδους τῆς μονῆς.

Quandoquidem autem percepta in Monaſterio cera, expenſam ejus multum excedit; ſtatuit Imperium meum ut ex ea quinque tantùm centenaria retineantur pro Eccleſia, & reliquo uſu : reſiduum verò cùm primùm perceptum fuerit, ſtatim vendatur, & ad alias Monaſterii expenſas tradatur.

[a] κεντηνάρια, centenarium centum libris conſtat, cùm in ponderibus, tum in pecuniis.

CAPUT XX.

De Eccleſiarchiſſa, ſeu Eccleſiæ Præpoſita.

Ecclesiæ Præpoſita per Præfectam electa, quæ videlicet ipſi ad tale officium apta & idonea viſa fuerit; omnia quidem quæ in Templo Monaſterii uſui eſſe debent à vaſorum Cuſtode per actum accipiet tempore electionis: alia verò feſtis ſolemnibus & quotidiano uſui convenientia, congruo tempore. Ipſa curabit conſuetum Eccleſiæ ornatum, & definitum in præſenti Typico ſingulis temporibus luminare, ſtatutos cereos paratos accipiens à vaſorum Cuſtode, ſive quos ad quotidianum uſum, ſive quos ad ſingulas ſolemnitates abſumi definitum eſt. Sollicitudinem quoque geret Eccleſiaſticæ in Pſalmodia diſciplinæ, ut moris eſt Eccleſiæ Præpoſitis.

Oportet autem ut Eccleſiæ Præpoſita Pareccleſiarchiſſam

ΚΕΦ. Κ.

Περὶ τῆς ἐκκλησιαρχίσσης.

Ἡ μέντοι ἐκκλησιάρχισσα παρὰ τῆς καθηγουμένης προχειριζομένη, ἥτις ἂν αὐτῇ δόξῃ πρὸς τὴν τοιαύτην διακονίαν πρόσφορός τε, καὶ ἐπιτηδεία, παραλαμβάνουσα πάντα ἀπὸ τῆς σκευοφυλακίσσης· τὰ μὲν ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς ὀφείλοντα χρησιμεύειν, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προχειρίσεως, διὰ πρακτικοῦ· τὰ δ' ἄλλα τὰ ἐν ταῖς ἑορταῖς, ἢ τῇ καθημερινῇ χρήσει πρόσφορα, κατὰ τὸν δέοντα καιρόν. αὕτη φροντιεῖ τοῦ συνήθους κόσμου τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἀφωρισμένης ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ ἑκάστοτε φωταψίας· τὰ τετυπωμένα κηρία εἰργασμένα παραλαμβάνουσα ἀπὸ τῆς σκευοφυλακίσσης, τά τε εἰς καθημερινὴν χρείαν, καὶ τὰ εἰς ἑκάστην ἑορτὴν ἀναλίσκεσθαι τυπωθέντα. ποιεῖσθαι δὲ φροντίδα καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ καταστάσεως, καθὼς ἔθος ἐστὶ ταῖς ἐκκλησιαρχίσσαις.

Ὀφείλει δὲ ἔχειν ἡ [a] κατὰ καιροὺς ἐκκλησιάρχισσα, καὶ παρεκκλη-

[a] ἡ κατὰ καιροὺς, quaſi dicas, quæ per tempora erit, frequens in hoc Opere loquendi modus: at cùm vix aptè exprimi queat, & nihil ad ſenſum addat, conſultò omittitur.

σιαρχίσσαν

ὑπάρχουσαν συμπονοῦσαν αὐτῇ, καὶ καθυπηρετοῦσαν, καὶ συνεργοῦσαν εἰς τὴν ἀνακειμένην αὐτῇ διακονίαν.

ΚΕΦ: ΚΑ.

Περὶ τῆς τὰ ἐδώδιμα εἰσοδιαζούσης τε, καὶ ἐξοδιαζούσης διακονητρίας, καὶ τῆς παρ' αὐτῆς ὀφειλούσης γίνεσθαι τούτων ἀπογραφῆς.

Ὡσαύτως καὶ τὴν τὰ εἰσοδιαζόμενα πάντα τῇ μονῇ βρώσιμα εἰσοδιάζουσάν τε καὶ ἐξοδιάζουσαν διακονητρίαν, διοριζόμεθα κατὰ μικρὸν ἀπογράφεσθαι τὰς εἰσόδους, πόσαι τε, καὶ πότε, καὶ ὅθεν. τὰς δὲ ἐξόδους ποιεῖν φανερῶς, κατὰ τὴν τῆς ἡγουμένης πρόσταξιν· εἴπερ μέλλοι τῇ μὲν ἑαυτῆς διακονίᾳ τὸ ἄμεμπτον περιποιεῖσθαι, καὶ ἀπρόσκοπον, τῇ δὲ ἀδελφότητι πάσῃ τὸ ἀσκανδάλιστον, καὶ ἀτάραχον, καὶ πάσας πληροφορεῖν.

habeat ſe adjuvantem, ſibi miniſtrantem, & unà operam navantem officio ſibi incumbenti.

CAPUT XXI.

De Officiali quæ eſui neceſſaria percipit & expendit, & quòd hæc ab ipſa ſcripto mandari debeant.

OFFICIALEM ſimiliter omnia eſui apta, ad Monaſterium comportata percipientem & expendentem, ſtatuimus minutatim deſcribere quæ percepit, quanta, quando & unde obvenerint. Expenſas autem juxta mandatum Præfectæ palam facere; ſi voluerit miniſterium quidem ſuum irreprehenſum & inculpatum ſervare; Sorores verò omnes ſine ſcandalo & perturbatione eſſe, omnibuſque animum explere.

Digitized by Google

CAPUT XXII.

De vini Cuſtode.

VINI quoque Cuſtodem inſtituet Præfecta, cui incumbet, vinum omne Monaſterio allatum vetus & novum percipere, deſcribere, & expendere ubi à Præfecta juſſum fuerit.

ΚΕΦ. ΚΒ.

Περὶ τῆς οἰνοχόης.

ΚΑὶ οἰνοχόον προχειριεῖται ἡ καθηγουμένη, ὀφείλουσαν παραλαμβάνειν πάντα τὸν εἰσοιδιαζόμενον ἐν τῇ μονῇ οἶνον, παλαιόν τε καὶ νέον, καὶ προσγράφεσθαι τοῦτον, καὶ ἐξοδιάζειν ἔνθα παρὰ τῆς ἡγουμένης προσταχθῇ.

CAPUT XXIII.

De Horrearia.

HORREARIAM quoque ſtatuet Præfecta, cujus officium erit, fruges omnes, & legumina percipere, eaque expendere juſſu Præfectæ; ac omnimodam eorum curam gerere, ne fortè incuriâ in horreis depereant.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Περὶ τῆς ὡρειαρίας.

ΚΑὶ ὡρειαρίαν δὲ καταστήσει ἡ καθηγουμένη, ὀφείλουσαν τὰ γεννήματα πάντα παραλαμβάνειν, ἔτι δὲ καὶ τὰ ὄσπρεια, καὶ τὰς ἐξόδους τούτων ποιεῖσθαι, προστάξει τῆς καθηγουμένης· ἔτι τε παντοίως ἐπιμελεῖσθαι τούτων, ἵνα μὴ ἐξ ἀμελείας τυχὸν ἐν τοῖς ὡρείοις ἀπόλλωνται.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΚΔ.

Περὶ τῆς τῶν δοχειαρειῶν διακονίας.

ΠΕρὶ δὲ τῆς τῶν νομισμάτων εἰσόδου τε καὶ ἐξόδου, φυλακῆς τε, καὶ ἀπογραφῆς, ἤδη λεκτέον. δύο γὰρ δοχειαρίας τυπούμεθα εἶναι ἐν τῇ μονῇ, ὧν τὴν μὲν μίαν κρατεῖν τὸ κιβώτιον τῶν τῆς εἰσοδοεξόδου νομισμάτων· τὴν δὲ ἑτέραν κρατεῖν τὸ [a] βέστιον τῶν ἐνδυμάτων· καὶ αὐτὴ γὰρ δοχειαρία ὀνομασθήσεται.

Η γοῦν δοχειαρία τῆς εἰσόδου τῶν νομισμάτων, ἅμα τῇ ἑτέρᾳ δοχειαρίᾳ τῇ ἐπὶ τοῦ βεστίου, εἰδήσει καὶ παρουσίᾳ τῆς ἡγουμένης ἀπογράψεται πᾶσαν εἴσοδον διὰ νομισμάτων, εἰσοδιαζομένην εἰς τὸ μοναστήριον, οἵα καὶ ὅθεν ἐστίν. ἐκβάλλουσα δὲ ἀπ' αὐτῶν προστάξει τῆς καθηγουμένης ποσότητα νομισμάτων, ὅσην ἂν αὐτὴ ἡ καθηγουμένη θελήσῃ, καὶ προσγραφομένη ταύτην ἐν τῷ μικρῷ προσγράφῳ, μετὰ τῆς ἑτέρας δοχειαρίας, αὐτὴ παραλήψεται ταύτην, καὶ ἐξοδιάσει ἔνθα ἡ καθηγουμένη προστάξει, προσγράφουσα λεπτομερῶς τῆς ἐξόδου τῶν τοιούτων νομισμάτων

CAPUT XXIV.

De officio Depoſitariarum.

DE perceptione & expenſa pecuniarum, necnon de earum cuſtodia & deſcriptione, jam dicendum eſt. Duas enim Depoſitarias in Monaſterio eſſe ſtatuimus, quarum una quidem arculam receptarum & inſumendarum pecuniarum cuſtodiet; altera verò veſtiarium indumentorum aſſervabit: nam & ipſa Depoſitaria vocabitur.

Depoſitaria itaque receptarum pecuniarum, unà cum altera Depoſitaria veſtiarii, ſciente & præſente Præfecta, deſcribet omnem reditum pecuniarum in Monaſterio receptarum, nempe cujuſmodi & undenam illæ ſint. Extrahet autem ex ipſis juſſu Præfectæ ſummam pecuniarum quantam ipſa Præfecta voluerit, & deſcribet illam in parva ſchedula, cum alia Depoſitaria; quam ipſa ſuſcipiet & expendet ubi Præfecta juſſerit, taliumque pecuniarum expenſam minutatim in codice deſcribet. Et poſtquam pecuniæ abſumtæ

[a] βέστιον, vulgò dicitur βεστιάριον, Moſchopulus, in Ecloga vocum Atticarum. nam βέστιον eſt ipſum indumentum.

fuerint, codicem deferet, rationemque Præfectæ reddet in conſpectu alterius Depoſitariæ. Reſcripta autem pecuniarum ſic expenſarum, proprio Contacio inſerta in receptaculo jacere debent. Dehinc Depoſitaria eodem modo alias pecunias juſſu Præfectæ reſumet. Et ſic fiet in perpetuum. Arculam verò hujuſmodi pecuniarum perceptarum & inſumendarum, ſigillatam oportet à duabus Depoſitariis, & ab ipſa Præfecta.

Alteram autem arculam reponi volumus in Scevophylacio, ſeu Sacrario, ſigillatam à Præfecta, OEconomo, vaſorum Cuſtode, & Depoſitariis, in qua reconditæ pecuniæ ſervabuntur. Expleto igitur anno; ſi miſeratione Gratiâ-plenæ, reſiduæ quædam pecuniæ antiquæ qualitatis reperiantur, quæ Monaſterio per id temporis neceſſaria non ſint, in memorata arcula recondentur, ſublato priùs ſigillo, ac deinde reſti-

γινομένου παρ' αὐτῆς. ἥτις μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ νομίσματα ἀποκομίσει τὸ πρόσγραφον, καὶ λογαριασθήσεται παρὰ τῆς καθηγουμένης, ἐνώπιον καὶ τῆς ἑτέρας δοχειαρίας. καὶ ἀπογραφαὶ τῶν τοιουτοτρόπως ἐξοδιαζομένων νομισμάτων, ἐν ἰδιάζοντι [a] κοντακίῳ καταστρωννύμεναι, εἰς τὸ δοχεῖον κεῖσθαι ὀφείλουσιν. εἶθ' οὕτως ἀναλήψεται πάλιν ἕτερα νομίσματα ἡ δοχειαρία προστάξει τῆς καθηγουμένης. καὶ οὕτως γενήσεται εἰς τὸ διηνεκές. τὸ μέν τοι κιβώτιον τῶν τοιούτων νομισμάτων τῆς εἰσοδοεξόδου, ὀφείλει ἐσφραγισμένον εἶναι παρά τε τῶν δύο δοχειαριῶν, καὶ αὐτῆς τῆς καθηγουμένης.

Ἕτερον δὲ κιβώτιον βουλόμεθα κεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ, ἐσφραγισμένον παρά τε τῆς καθηγουμένης, τοῦ οἰκονόμου, τῆς σκευοφυλακίσσης, καὶ τῶν δοχειαριῶν, ὅπερ ὀφείλει ἔχειν τὰ ἐναπόθετα νομίσματα. ὅτε γοῦν συμπληρωθῇ ὁ χρόνος, καὶ διευρίσκεται, τῷ τῆς Κεχαριτωμένης ἐλέει, περισσεύοντά τινα νομισμάτων παλαιᾶς ποιότητος ὄντα, μὴ χρειώδη τηνικαῦτα τυγχάνοντα τῇ μονῇ, ἐναποτίθεσθαι ταῦτα τῷ εἰρημένῳ κιβωτίῳ, ἀποσφραγιζομένῳ, καὶ

[a] κοντάκιον, vox hæc variè uſurpatur. 1. κοντάκιον eſt pars Officii divini de qua fusè Goarus in notis ad Euchologium. 2. Arcudius de Concordia, dicit eſſe membranam rotundo ligno circumvolvi ſolitam. 3. Moſchopulus ait κοντάκιον eſſe τόμον, ſeu volumen, quo ſenſu hîc accipi debet.

σφραγιζομένῳ, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται· προσγραφὴν τε γίνεσθαι τῆς τῶν νομισμάτων ἀποθέσεως· ὥσπερ πάλιν, ὅπερ ἀπεύχομαι, τυχηρῶς τινος συμβάντος εἰς τὴν μονὴν, ὥστε μὴ ἔχειν τὰ πρὸς ἔξοδον ταύτης ἀλλαχόθεν, ἀποσφραγίζεσθαι τὸ τοιοῦτον κιβώτιον παρὰ τῶν σφραγιζόντων, καὶ ἐκβάλλεσθαι ποσότητα νομισμάτων τινὰ, καὶ δίδοσθαι ταῦτα εἰς τὸ δοχεῖον, καὶ προβαίνειν τὰς ἐξόδους, καθὼς ἄνωθεν εἴρηται.

tuto, ut ſuprà dictum eſt: fiatque reſcriptum reconditæ pecuniæ; ut ſi (quod abſit) caſu quopiam in Monaſterio obtingente, neceſſaria ad ejus expenſas aliunde non ſuppetant; avulſo illius arculæ ſigillo ab iis qui illam obſignarant, ſumma quædam pecuniæ educatur, & ad receptaculum depoſiti tradatur, eoque pacto procedant expenſæ, quo ſuperiùs dictum eſt.

ΚΕΦ. ΚΕ.

Περὶ τῆς τραπεζαρίας, καὶ τῆς ταύτης διακονίας.

ΜΕτὰ δὲ τῶν ἄλλων διακονητριῶν, ὧν οἶδε δεῖσθαι ἡ τῶν κοινοβιακῶς ζώντων διαγωγὴ, προχειρεῖται ἡ ἡγουμένη καὶ τραπεζαρίαν· διακονοῦσαν μὲν καὶ τἄλλα ὅσαπερ ἡ κελλαρία αὐτῇ ἐπιτρέψει, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ἑστιάσει περιέρχεσθαι τὴν τράπεζαν ἡσυχῇ, καὶ ἠρεμαίως ὀφείλουσαν. καὶ εἴ τινας ἴδοι τῶν ἀδελφῶν θορυβούσας, καὶ ταραττομένας, ἢ ψιθυριζούσας, ἠρέμα ταύτας ἡσυχίας ὑπομιμνήσκειν, καὶ συμβουλεύειν αὐταῖς ψάλλειν κατὰ νοῦν, καὶ ὁμιλίας ἀπέχεσθαι.

Καὶ προσέτι μελήσει ταύτῃ, καὶ

CAPUT XXV.

De Refectoraria, & de ejus officio.

CUM aliis Officialibus quibus egere ſolet cœnobiticè viventium inſtitutum, eliget Præfecta & Refectorariam, quæ cùm in aliis quibuſcumque à Cellaria ſibi mandatis miniſtrabit; tum in ipſa refectione, menſam quietè & pedetentim circuibit. Et ſi quas Sororum viderit turbas excitantes, aut perturbatas, vel ſuſurrantes, leniter eas monebit ut quieſcant, hortabiturque ut mente pſallant, & à colloquio abſtineant.

Inſuper curæ erit ipſi, ex-

Digitized by Google

actam Sororum rationem numerumque habere : neque ignorabit quænam earum gratiarum actioni non adfuerit, quænam à refectione abfuerit; & de ſingulis Præfectam certiorem faciet. Cui, ut propria electione & cooptatione Officiales inſtituenti, ut ſæpenumero dictum eſt, integrum erit, eas quæ inculpatè credito ſibi officio funguntur, ſinere, ſi quidem voluerit, ipſis diutius operam dare: quæ verò illa ſecus quàm par eſt, quod abſit, adminiſtrant, ut improbas amovere, & earum loco alias inſtituere. Et Præfecta quidem ex ſententia & lubito ſuo erga ipſas ſe geret. Ego verò omnes adhortor, quibus quodlibet vel minimum officium concreditum eſt, & quaſi vice gratiæ ab ipſis poſtulo, ut ſingulæ rectè & ad Dei placitum, officium ſuum perſolvant : ſicque ſe habeant ad executionem rerum ad ſe ſpectantium, ac ſi Dei negotia ſibi commiſſa eſſent, de quibus Deo rationem reddituræ eſſent, ut revera ſe habet. Benignus enim Deus, quæcumque pro aliis mutuò agimus, benignè in ſeipſum recipit, ut ſancta docent nos Evangelia, ubi dicens ipſe perhibetur: *In quantum feciſtis uni illorum, mihi feciſtis,*

Matth. 25.

ἢ τῶν ἀδελφῶν ἀκριβολογία· καὶ τὸ μὴ ἀγνοῆσαι, τίς μὲν αὐτῶν οὐ παρῆν ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ, τίς δὲ ἀπελείφθη εἰς τὴν ἑστίασιν· καὶ περὶ ἑκάστης ἀναγγέλλειν τῇ προεστώσῃ. ἣ κατ᾽ οἰκείαν ἐπιλογήν τε καὶ πρόκρισιν τὰς διακονεῖν ὀφειλούσας, ὡς πολλάκις εἴρηται, προχειριζομένη, ἐπ᾽ ἀδείας ἕξει, τὰς μὲν ἀκαταγνώστως τὴν πιστευθεῖσαν ἐνεργούσας διακονίαν, ἐᾶν εἴ γε βούλοιτο ἐπὶ πλεῖστον ταύταις ἐνασχολεῖσθαι· τὰς δὲ μὴ ὡς θέμις, ὅπερ ἀπείη, ταύτας μεταχειριζομένας, ὡς ἀδοκίμους μετακινεῖν, ἑτέρας δὲ ἀντικαθιστᾶν. καὶ ἡ μὲν καθηγουμένη ἐπὶ ταύταις πράξει τὰ κατὰ γνώμην ἑαυτῇ καὶ ἀρέσκειαν. ἐγὼ δὲ πάσαις παραγγέλλω τὴν ἡντιναοῦν διακονίαν πεπιστευμέναις μέχρι τῶν ἐσχάτων, καὶ ὡς ἐν μέρει χάριτος αἰτῶ παρ᾽ αὐτῶν, τὸ καλῶς τε καὶ θεοφιλῶς ἑκάστην τὴν ἑαυτῆς ἀνύειν διακονίαν· καὶ οὕτω διακεῖσθαι πρὸς τὴν τῶν ἀνηκόντων ἐκπλήρωσιν, ὡς καὶ πιστευομένας τὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῷ Θεῷ ὑφεξούσας τὸν ἐπὶ τούτοις λόγον, ὥσπερ ἔχει καὶ ἡ ἀλήθεια. πάντα γὰρ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τὰ παρ᾽ ἡμῶν εἰς ἀλλήλους γινόμενα φιλανθρώπως εἰς ἑαυτὸν ἀναδέχεται, καθὼς τὰ ἱερὰ διδάσκουσιν ἡμᾶς εὐαγγέλια, ἐν οἷς λέγων αὐτὸς φαίνεται· ἐφ᾽ ὅσον ἐ- «
ποιήσατε ἑνὶ τούτων, ἐμοὶ ἐποιή- «

„ σατε, καὶ ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε, „ οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

Καὶ παρακαλῶ ὁλοψύχως τῆς διακονίας ἔχεσθαι, καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν, ἢ ἀπογινώσκειν, ὡς τῆς ἑαυτῶν ἀπολωλεκυίας ὠφέλειαν, ἀπολιμπανομένας τῶν θείων συνάξεων ἐκ τῆς εἰς τὰς διακονίας ἀσχολίας· ἀλλ' εὐθύμως μᾶλλον ἔχειν καὶ χαρμοσύνως διακελεύομαι, ὅτι ἐνίσχυσεν αὐτὰς ὁ κύριος ταῖς πρεσβείαις τῆς ἀπειράνδρου, καὶ κεχαριτωμένης μητρὸς αὐτοῦ, ταῖς αὐτῶν ἀδελφαῖς κατὰ μίμησιν ἐ„ κείνου διακονῆσαι, ὅς φησιν, οὐκ „ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ δια„ κονῆσαι· καὶ θεῖναι τὴν ψυχήν μου „ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. ὁρᾶτε ἀδελφαί, ποῖον αὐταὶ ἔργον ἀποπληροῦτε, ὁρᾶτε τίνα μιμεῖσθε, βλέπετε ὅτι τὸ κεφάλαιον παντὸς ἀγαθοῦ τὴν ἀγάπην μετέρχεσθε. χαίρειν μὲν οὖν δεῖ καὶ σκιρτᾶν ὑμᾶς, ὅτι ὃ μόλις δύναιντ' ἂν κατορθῶσαι αἱ τῇ εὐχῇ προσανέχουσαι, ἔργῳ καθ' ἑκάστην αὐταὶ ἐκπληροῦτε. μακάριαί ἐστε τῆς ἐνταῦθα ἀσχολίας, καὶ ζηλωταί· καλὴ μὲν γὰρ καὶ ἡ προσευχή, καὶ σφόδρα καλή, Θεῷ προσομιλεῖν ἡμᾶς ποιοῦσα, καὶ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν αἴρουσα· κρείσσων δὲ ἄρα καὶ μείζων πολλῷ πλέον ἡ ἀγάπη· ἐκείνη μὲν γὰρ μέρος ἀρετῆς καὶ τοῦ ὅλου μέρους τῆς τελειότητος ἀπότμημά τι καὶ μό-

& inquantum non feciſtis, neque mihi feciſtis.

Et rogo, ut toto animo officiis ſuis operam navent, neque illa negligant, vel animum deſpondeant, ac ſi diſpereat earum emolumentum, quippe quæ pro negotiis officii ſui divinos conventus deſerere cogantur: ſed hortor magis, ut bono & læto ſint animo, quòd Dominus ipſas roborarit interceſſionibus viri expertis & gratiâ plenæ Matris ejus, ad miniſtrandum Sororibus ſuis, ad imitationem illius qui ait: *Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare, & ponere animam meam redemtionem pro multis.* Videte, Sorores, quale ipſæ opus impleatis, videte quem imitemini, conſiderate quòd caput omnis boni charitatem conſequamini. Gaudere igitur vos oportet & exultare, quia quod vix efficere potuerint quæ orationi incumbunt, id vos opere quotidie adimpletis. Beatæ eſtis ob illud negotii, & æmulatione dignæ; nam bona quidem eſt oratio & admodum bona, quæ nos Deo colloqui facit, & à terra ad cælum evehit; ſed multò melior & multò major eſt charitas: illa enim eſt pars virtutis, & univerſæ perfectionis ſegmentum & portio

Math. xx. v. 28.

quædam. Charitas verò eſt ejus caput & conſummatio, exaltantem enim humilitatem ſibi conjunctam exhibet, necnon miſericordiam & benignitatem, ob quas imprimis Deus factus eſt homo, quarum Deus nomine vocatur; & per quas homo Deus exhibetur, & cæleſti Patri ſimilis. Cur itaque theſauro & capite illorum omnium bonorum dimiſſo, ad inferiora, & ad unius adeptionem curritis? Satius quippe eſſet caput priùs nullo negotio occupare, ac firmiter comprehendere, omniaque facere ne eo excidatis. Timemus, dicet quædam, ob Officii divini prætermiſſionem; ſed ne timeatis, pura enim confeſſio ejuſmodi vobis prætermiſſionem ſupplebit, veniam jure vobis concilians. Tantummodo prætermiſſio hæc à ſegnitie non procedat: id timeatis, id attendatis: ſi verò illud non fuerit, gaudete alacri animo officiis incumbentes.

ἔχον. ἡ δὲ ἀγάπη κεφαλὴ καὶ ἀπαρτισμός, καὶ γὰρ καὶ τὴν ὑψοποιὸν ταπείνωσιν συνεζευγμένην ἑαυτῇ δείκνυσι, καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, δι' ἃ καὶ μᾶλλον ὁ Θεὸς γέγονεν ἄνθρωπος, καὶ ἃ καλεῖται ὁ Θεός, καὶ δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος Θεὸς ἀποδείκνυται, καὶ τῷ οὐρανίῳ πατρὶ ὅμοιος. ἵνα τί γοῦν τὸν θησαυρὸν πάντων τούτων τῶν ἀγαθῶν ἀφεῖσαι καὶ τὴν κεφαλήν, ἐπὶ τὰ κάτω καὶ πρὸς ἑνὸς ἐπίκτησιν τρέχετε· δέον τὴν κεφαλὴν φθασάσας ἀπόνως κατέχειν τε ἀσφαλῶς, καὶ πάντα ποιεῖν ὥς τε μὴ ταύτης ἐκπεσεῖν. δεδοίκαμεν, φησι, διὰ τὴν τοῦ κανόνος ὑστέρησιν, ἀλλὰ μὴ δεδίατε· ἡ γὰρ καθαρὰ ἐξαγόρευσις τὸ ὑστέρημα ταύτης ἀναπληρώσει ὑμῖν, τὴν συγχώρησιν δικαίως ἐπιβραβεύουσα. μόνον μὴ ῥᾳθυμίας ᾖ τὸ ὑστέρημα· τοῦτο φοβεῖσθε, τούτῳ προσέχετε· εἰ δὲ τοῦτο μὴ εἴη, χαίρετέ μοι τῶν διακονιῶν προθύμως ἐχόμεναι.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. Κϛ.

Περὶ προχειρίσεως [a] ἐπιστημοναρχίσσης, καὶ τῆς διακονίας αὐτῆς.

Ἡ Καθηγουμένη μέν τοι καὶ ἐπιστημονάρχισσαν προβαλεῖται, ἣν κατ' οἰκείαν ἐπιλογὴν τῆς τοιαύτης διακονίας λογίζεται ἀξίαν, ὀφείλουσαν τῆς μοναδικῆς καταστάσεως καὶ εὐκοσμίας φροντίζειν ἔν τε ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσι, καὶ ὑμνῳδίαις διαθρεῖν, μή πού τινες τῶν ἀδελφῶν τῆς ὑμνῳδίας ἀφέμεναι ἀλλήλαις ὁμιλῶσι, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἐντεύξεως καταλιγωροῦσαι, ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ συντυγχάνωσιν. ἔν τε ταῖς κοιναῖς πρὸς ἑστίασιν συνελεύσεσι ταύτας ἐπισκοπεῖν, ὡς ἂν ἐν τῇ πρεπούσῃ μοναχαῖς διαμείνωσιν ἡσυχίᾳ καὶ κοσμιότητι. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ταῖς ὅλαις ἀναστροφαῖς τε τούτων καὶ διαγωγαῖς, ἀκριβῶς τὰ κατ' αὐτὰς ἐπιτηρεῖν. κἂν ἴδῃ τινὰς τούτων· ἢ συγκαθημένας ἀλλήλαις, καὶ ἀνόνητα ὁμιλούσας, ἢ καὶ καθ' ἑαυτὰς ἀπράκτους καὶ ἀργὰς διαμενούσας, ἃς ὁ μέγας ἀπόστολος μηδὲ ἐσθίειν παρακε-

CAPUT XXVI.

De inſtitutione Epiſtemonarchiſſæ, ſeu diſciplinæ Præpoſitæ, & ejus officio.

PRÆFECTA Epiſtemonarchiſſam inſuper deſignabit, quam propria electione talis officii dignam duxerit, cui incumbet monaſticæ diſciplinæ & modeſtiæ curam gerere, ac in communibus conventibus, & cantu diſpicere, num quædam Sororum, cantu dimiſſo, invicem confabulentur, & colloquium cum Deo negligentes, altera alteri colloquantur. In communibus quoque ad cibum ſumendum conventibus illas obſervabit, ut in quiete & modeſtia Monialibus decenti permaneant. Sed & in univerſis earum converſationibus & exercitiis, ſedulò quæ ad ipſas ſpectant obſervabit. Et ſi viderit quaſdam earum ſeu unà ſedentes, & de inutilibus colloquentes, ſive apud ſe nihil operantes, & otio torpentes; quibus magnus Apoſtolus, neque manducare præ-

[a] ἐπιστημονάρχισσα. Meurſius ex reſponſione Demetrii Chomateni ad Cabaſilam, hæc refert: ὁ βασιλεὺς γὰρ οἷα κοινὸς τῶν ἐκκλησιῶν ἐπιστημονάρχης, καὶ ἔστι, καὶ ὀνομάζεται· καὶ συνοδικαῖς γνώμαις ἐπιστατεῖ, καὶ τὸ κῦρος ταύταις χαρίζεται. Imperator enim, utpote qui communis Eccleſiarum Epiſtemonarcha, & ſit, & vocetur, ſynodicis decretis præeſt, ipſiſque autoritatem dat. Epiſtemonarchiſſa igitur ſic vocatur, quòd diſciplinæ Sororum præſit & invigilet. Officium Zelatricis apud pleraſque noſtri ævi Moniales, huic non abſimile eſt.

cipit: vel aliud quidvis agentes monaſticæ & Deo dilectæ profeſſioni abſonum, & à ſpirituali inſtituto alienum: ipſas leniter & cum Sororis affectu adeat, ac manſuetè & cum charitate, quæ decent, eas moneat, & utilia ſuadeat, nempe ut nihil utilitatis habentibus, quin & animæ noxiis ſuſurris ſuperſedentes (etſi nulla alia de cauſa, quatenus ſaltem à divina converſatione iis incumbentes abducunt) divinis laudibus celebrandis attendant, atque verbis cantûs mentem adplicent: & ut fugiant omnis malitiæ cauſam, otium, ac in divinis ſapientem David imitentur, *ſingulariter ſum ego*, dicentem: Utque in propriis locis quieſcant, ſive orationi incumbentes, ſive manu aliquid operantes, ad everſionem exitialis pigritiæ; horrendamque mortem perpetuò meditentur, & indeſinentem terribiliſſimi diei judicii ſervent memoriam.

Pſ. 140.

λεύει)· ἢ ἄλλο τι ποιούσας ἀπᾷδον ἐπαγγέλματος μοναδικοῦ καὶ θεοφιλοῦς ἀλλότριον, καὶ πνευματικῆς καταστάσεως, προσιέναι ταύταις ἡμέρως, καὶ ἀδελφικῶς, καὶ πράως, καὶ ἀγαπητικῶς εἰσηγεῖσθαι τὰ δέοντα, καὶ τὰ συμφέροντα νουθετεῖν, παυσαμένας τῶν οὐδὲ μίαν ὄνησιν ἐχόντων ψιθυρισμῶν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ψυχοβλαβῶν, εἰ καὶ μὴ δι' ἄλλο τι, καθόσον γοῦν τῆς πρὸς Θεὸν ὁμιλίας τὰς χρωμένας ἀπάγουσι, τῇ εἰς τὸν Θεὸν προσανέχειν δοξολογίαις, καὶ τοῖς ᾀδομένοις προσερείδειν τὸν νοῦν· φεύγειν δὲ τὴν πάσης κακίας ἀρχηγὸν, ἀργίαν, καὶ τὸν σοφὸν τὰ θεῖα μιμεῖσθαι Δαβίδ, κατὰ μόνας εἰμὶ ἐγὼ, λέγοντα· καὶ τοῖς ἰδίοις τόποις ἐφησυχάζειν, ἢ εὐχῇ προσκειμένας, ἢ ἐργόχειρον μεταχειριζομένας, πρὸς ἀνατροπὴν ἀκηδίας τῆς ὀλεθρίας, μελέτην τε τοῦ φρικτοῦ θανάτου ἔχειν διηνεκῆ, καὶ μνήμην ἀκατάπαυστον τῆς φοβερωτάτης ἡμέρας τῆς κρίσεως.

Monialibus verò operi manuum incumbentibus, illarum una quam juſſerit Præfecta, leget audientibus omnibus, ſacra & ſalutaria divinæ Scripturæ oracula.

Τῶν δὲ μοναζουσῶν περὶ τὸ ἐργόχειρον διαπονουσῶν, μία τούτων ἡ παρὰ τῆς ἡγουμένης ἐπιτρεπομένη, ἔσται ἀναγινώσκουσα εἰς ἐπήκοον πασῶν, τὰ ἱερὰ καὶ σωτήρια τῆς θείας γραφῆς λόγια.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΚΖ.

Περὶ τῶν ἐργοδοτειῶν.

Καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων δὲ ἡ καθηγουμένη δύο τινὰς τῶν μοναζουσῶν καταστήσει, ἃς ἂν τῶν λοιπῶν προκρινῇ, ὀφειλούσας τὴν χρειώδη πρὸς ἐργόχειρον τῶν μοναζουσῶν ὕλην λαμβάνειν μετὰ προσγραφῆς κατὰ καιρὸν ἀπὸ τοῦ δοχείου, καὶ ἐργοδοτεῖν ταύτην ταῖς ἐργαζομέναις προστάξει καὶ τῆς καθηγουμένης. αὖθίς τε εἰδήσει ταύτης, παραλαμβάνειν τὰ ἐργοδοθέντα εἰργασμένα, καὶ παραδιδόναι ταῖς εἰς τὸ δοχεῖον τοῦ βεστίου ἐνεργούσαις μετὰ προσγραφῆς· ὡς ἂν καὶ ταῦτα κατὰ τὴν τῆς ἡγουμένης ἐξοδιάζωνται πρόσταξιν.

CAPUT XXVII.

De Prepoſitis operum.

Super opera quoque duas Monachas Præfecta conſtituet, quas ceteris prætulerit; quæ debent neceſſariam operi manuum materiam cum reſcripto, congruo tempore accipere è receptaculo, & illam elaborandam operantibus tradere juſſu Præfectæ. Ac rurſus cum illius notitia, illa accipere quæ priùs ad opus tradita jam confecta ſunt, & ea cum reſcripto tradere iis quæ in veſtiarii receptaculo operantur; ut & ipſa juxta Præfectæ mandatum expendantur.

ΚΕΦ. ΚΗ.

Περὶ τῶν ἐν τῷ βεστίῳ δοχειαρισσῶν.

Αἱ δὲ δοχειαρίαι τοῦ βεστίου τῶν ἐνδυμάτων τῶν μοναζουσῶν· καὶ αὗται γὰρ δοχειαρίαι ὀνομασθήσονται, ὀφείλουσι παραλαμβάνειν πάντα τὰ εἰς ἐνδυμασίαν τῶν μοναζουσῶν χρησιμεύειν ὀφείλοντα μετὰ προσγραφῆς, καὶ ἐξοδιάζειν ταῦτα διὰ προστάξεως τῆς ἡγουμένης,

CAPUT XXVIII.

De Depoſitariis veſtiarii.

Depositariæ veſtiarii indumentorum pro Monialibus (nam & ipſæ Depoſitariæ vocabuntur) omnia quæ ad veſtitum Monialium uſui eſſe debent, cum reſcripto accipient, & ea juſſu Præfectæ expendent, ubi ipſa

Digitized by Google

voluerit. Ipſæmet verò accipient cetera omnia quæ Monialibus uſui ſunt, ſaga ſcilicet, coactilia, ſtragulas, quæ ad balnea inſerviunt, & uno verbo, omnia. Expendent autem illa, cùm Præfecta juſſerit; ac expenſæ illorum reſcripta facient: harum verò rationes à Præfecta repetentur.

ἔνθα ἂν αὐτὴ βούληται. αἱ αὐταὶ δὲ παραλήψονται καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τὰ εἰς ὑπηρεσίαν τῶν μοναζουσῶν· ἤγουν σαγία, πιλωτά, ἐφαπλώματα, τὰ εἰς τὸ λουτρὸν χρειώδη, καὶ ἁπλῶς πάντα. καὶ ἐξοδιάσουσιν ἔνθα ἂν ἡ καθηγουμένη προστάξῃ, προσγραφὰς καὶ τῆς ἐξόδου τούτων ποιούμεναι, καὶ λογαριαζόμεναι παρ' αὐτῆς.

CAPUT XXIX.

De Oſtiaria.

Sᴇᴅ & eam quæ claves oſtii ſervare debet, quam ideo vocamus Oſtiariam, Præfecta inſtituet; quæ curabit ut citra Præfectæ ſententiam oſtium nullatenus aperiatur, & ut nullæ in Monaſterium ingrediantur, vel ab eo egrediantur inſciâ Præfectâ. Quocirca caput his de rebus agens, quomodo nempe, quando, & quinam ex accedentibus debeant cum Monialibus colloqui, tranſcriptum ipſi tradetur, ut verborum Typici prudens, Præfectam moneat, ejuſque juſſu, juxta vim Typici, colloquia fiant. Anus autem eſſe debet quæ ad hoc officium deputatur, vitæque

ΚΕΦ. ΚΘ.

Περὶ τῆς πυλωροῦ.

Ἀλλὰ καὶ τὴν τὰς κλεῖς τοῦ πυλῶνος κατέχειν ὀφείλουσαν, ἣν καὶ πυλωρὸν ὀνομάζομεν, ἡ καθηγουμένη ὀφείλει προχειρίζεσθαι, ᾗ καὶ φροντὶς ἔσται, τοῦ μὴ δ' ὅλως γνώμης ἄτερ τῆς ἡγουμένης τὸν πυλῶνα ἀνοίγεσθαι· μήτε μὴν εἰσιέναι, ἢ ἐξιέναι τινὰς εἰς τὸ μοναστήριον, μὴ δι' εἰδήσεως τῆς καθηγουμένης. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ τὸ περὶ τούτων κεφάλαιον, τὸ διαλαμβάνον, πῶς, καὶ πότε, καὶ τίνες τῶν παραβαλλόντων ταῖς μοναχαῖς ἐντυγχάνειν ὀφείλουσι, μεταγραφὲν ἐγχειρισθήσεται αὐτῇ, ὡς ἂν εἴδησιν τὴν τοῦ τυπικοῦ ῥημάτων ἔχουσα, ὑπομιμνήσκῃ τὴν καθηγουμένην, καὶ προστάξει αὐτῆς αἱ ἐντεύξεις γίνωνται κατὰ τὴν τοῦ τυπικοῦ δύναμιν. γραῦς μέντοι ὀφείλει εἶναι ἡ

Digitized by Google

εἰς ταύτην τὴν διακονίαν προβαλλομένη, καὶ βίου σεμνοῦ, καὶ μεμαρτυρημένη παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος· ἥτις καὶ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν τὰς κλεῖς εἰσκομίζουσα ἔσται τῇ καθηγουμένῃ. καὶ οὐδὲ αὐτὴ τοὺς ἐπὶ θέαν αὐτῆς ἀφιγμένους συγγενεῖς ὄψεται ἄνευ προτροπῆς τῆς ἡγουμένης, ἐπιτροπῇ δὲ ταύτης θεάσεται αὐτοὺς καθὼς ἂν ἐπιτραπείη.

honeſtæ, ac omnium Sororum teſtimonio comprobata; quæ ſingulis diebus ad veſperam claves deferet ad Præfectam. Et ne ipſa quidem ſe viſendi causâ accedentes cognatos videbit, citra Præfectæ permiſſum, annuente autem illa, inviſat eos quo pacto ſibi conceſſum fuerit.

Διηνεκῶς μέντοι προσμένειν αὐτὴν ἐν τῷ πυλῶνι, οὐ βούλεται ἡ βασιλεία μου, ἀλλὰ καθῆσθαι καὶ αὐτὴν ἐν τῷ ἀφωρισμένῳ οἰκίσκῳ μετὰ τῆς ἀδελφότητος, διορίζεται. εἰ τις δὲ χρεία γένηται παραβάλλειν ταύτην ἐν τῷ πυλῶνι ἀναδιδαχθεῖσαν διὰ τοῦ κώδωνος, ὅτι καλοῖτο πρὸς τὸν πυλῶνα, προστάξει τῆς καθηγουμένης ἀπελεύσεται, καὶ τὴν διακονίαν ὁποία ἐστὶ πληρώσασα, εἰσελεύσεται αὖθις καὶ συγκαθεσθήσεται ταῖς λοιπαῖς.

Porro non vult Imperium meum, eam ad oſtium perpetuò manere; ſed ſtatuit, ut ipſa quoque in aſſignato domicilio cum Sororibus reſideat. Si qua verò neceſſitas poſtularit eam ad oſtium accedere, nempe à tintinnabulo monitam ſe ad oſtium vocari, juſſu Præfectæ abſcedet; & ubi officium, quodcumque illud fuerit, impleverit, rurſus ingredietur, & cum ceteris ſedebit.

ΚΕΦ. Λ.

Περὶ τοῦ πόσον χρόνον δεῖ περιμένειν ἐν τῇ μονῇ τὴν ἔξωθεν εἰσιοῦσαν, καὶ μέλλουσαν ἀποκείρεσθαι.

Αἵ γε μὴν ἀποκείρεσθαι μέλλουσαι, καὶ τὸν ὡρισμένον τῶν μοναχῶν ἀναπληροῦν ἀριθμόν, εἰ μὲν βούλονται τὰς τρίχας ἀπο-

CAPUT XXX.

Quanto tempore in Monaſterio expectare debeat, qua extrinſecus advenit, & tonderi debet.

Quæ tonderi debent, & definitum Monialium numerum implere; ſi quidem voluerint depoſitis capillis,

Digitized by Google

obedientiæ veſtimentum, & mandyan ſolùm induere, ſex menſium tempus exſpectabunt. Si verò familiares quædam, & honeſtiores fuerint, ac probè ſciatur quales vitâ ſint, Monaſteriique diſciplinam & inſtitutum nullatenus ignoraverint; ubi Præfecta conſentaneum judicabit, juxta formam tondebuntur.

Quæ verò habitum ſanctum ab ipſa indui volunt; ſi quidem piæ mulieres fuerint, & vitam monaſticam in ſeculari habitu degerint: neque ipſæ probationis tempus exſpectabunt, nempe triennium, quod ſancti Patres ad experimentum & probationem, iis quæ aliam vitam duxerint, canonicè definiere. Sed ad totam probationem, ſex menſium tempus ipſis ſatis erit, tuncque optatum aſſequentur, ut à ſanctis Patribus decretum eſt. Si verò ex ignorantibus & ignotis fuerint, poſtquam hebdomadam unam dierum in Monaſterio exſpectaverint, monaſticis veſtimentis induentur, & miniſtrare juſſæ in aſſignatis juxta vires officiis, per triennium in Monaſterio perſeve-

θέμεναι, τὸ τῆς ὑποταγῆς ἱμάτιον καὶ τὸ [a] μανδύαν μόνον ἐπενδύσασθαι, περιμενοῦσι τὸν ἑξαμηνιαῖον καιρόν. εἰ δέ γε συνήθεις τινὲς, καὶ τῶν ἀξιολογωτέρων τυγχάνοιεν, ὡς αὐταί τε ἐπιγινώσκεσθαι ὁποῖαι τὸν βίον εἰσί. καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου διαγωγὴν καὶ κατάστασιν μηδαμῶς ἀγνοεῖν. ὅτε κρινεῖ ἡ ἡγουμένη σύμφορον εἶναι, κατὰ τὸν τύπον ἀποκαρήσονται.

Αἱ δὲ βουλόμεναι τὸ ἅγιον σχῆμα παρ' αὐτῆς ἐπενδύσασθαι· εἰ μὲν εἶεν γυναῖκες εὐλαβεῖς, καὶ τὸν μοναχικὸν βίον ἐν κοσμικῷ διανύουσαι σχήματι, οὐδ' αὐταὶ περιμενοῦσι τὸν τῆς δοκιμασίας καιρὸν, τουτέστι τὴν [b] τριετίαν, ἣν οἱ ἅγιοι πατέρες εἰς πεῖραν καὶ δοκιμασίαν, τὰς ἄλλως ἐχούσας κατὰ τὸν βίον, κανονικῶς ἀφωρίσαντο. ἀλλ' ἀρκέσει ταύταις εἰς ἀποπεῖραν παντελῆ, καὶ ὁ ἑξαμηνιαῖος χρόνος, καὶ τὸ τηνικαῦτα τεύξονται τοῦ ἐφετοῦ, καθὼς καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσι διηγόρευται. εἰ δὲ τῶν ἀγνοουσῶν τε καὶ ἀγνοουμένων τυγχάνοιεν, ἑβδομάδα μίαν ἡμερῶν τῇ μονῇ περιμείνασαι, περιβαλοῦνται τὰ μοναχικὰ περιβόλαια, καὶ ὑπηρετεῖν ἐν ταῖς κατὰ δύναμιν διακονίαις ἐπιταττόμεναι προσκαρτερήσουσι τῇ μονῇ τριετίαν· τοῦ

[a] Μανδύας, eſt genus veſtimenti, ab humeris ad pedes defluentis, quod non ſolùm Monachis, ſed & Epiſcopis uſui erat: de quo Goarus, in Notis ad Euchologium, fusè & eruditè ſuo more diſputat.

[b] De definita triennii probatione, vide Joannem Zonaram ad canonem quintum Synodi primæ & ſecundæ.

Digitized by Google

[a] μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μὴ καταξιούμεναι, πρὶν ἂν ὁ τῆς τριετίας χρόνος αὐταῖς ἀφεθῇ εἰς πεῖραν, καὶ δοκίμους αὐτὰς καὶ ἀξίας τῆς τηλικαύτης βιοτῆς παραστήσῃ. τοῦτον γὰρ τὸν καιρὸν κρατεῖν, καὶ αἱ ἐπὶ ταύταις κείμεναι διατάξεις ὡρίσαντο· πλὴν εἰ μή πού τις βαρεῖα παρεμπεσοῦσα νόσος τὸν χρόνον ἀναγκάσοι συστεῖλαι τῆς δοκιμασίας.

rabunt: nec magno & angelico habitu donabuntur, donec triennii tempus ad earum experimentum abſolutum fuerit, & ſpectatas ipſas tantâque vitâ dignas manifeſtaverit. Hoc enim tempus obtinere, latæ de illis leges definierunt: niſi gravis quidam morbus accidens tempus probationis contrahere coëgerit.

ΚΕΦ. ΛΑ.

Περὶ τοῦ τίνας δεῖ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὴν τῶν κτημάτων τῆς μονῆς πρόνοιαν.

Οἱ δέ γε ἀποστελλόμενοι εἰς τὴν τῶν κτημάτων τῆς μονῆς πρόνοιαν, μὴ διὰ συγγένειαν, ἢ οἰκειότητα, ἢ ἑτέραν τινὰ τοιαύτην αἰτίαν προτιμάσθωσαν. ἀλλὰ πολλὴν φροντίδα τιθέσθωσαν, ἥ τε καθηγουμένη, καὶ ὁ κατὰ καιροὺς οἰκονόμος, εὑρίσκειν ἀνθρώπους εὐϋπολήπτους, καὶ ὀλιγαρκεῖς, ἀναπαύοντας μὲν καὶ τοὺς ἐν τοῖς κτήμασι, καὶ μηδενὸς νοσφιζομένους τῶν τῇ μονῇ ἀνηκόντων, πεῖράν τε ἔχοντας εἰς τὰ γεωργικά. τῆς δὲ τούτων ἀποστολῆς ἡ καθηγουμένη ἕξει τὴν ἐξουσίαν, ὡσαύτως καὶ τῆς διαδοχῆς,

CAPUT XXXI.

Quinam ad curanda Monaſterii prædia mittendi ſint.

Qui ad prædia Monaſterii curanda mittuntur, ne affinitatis ſeu familiaritatis gratiâ, aut ob quamdam aliam ſimilem cauſam cooptentur. Sed magnam ſollicitudinem gerant Præfecta, & illius temporis OEconomus, quò homines reperiant qui vili conduci poſſint, frugales, qui cohibeant eos qui in prædiis verſantur; nihil rerum Monaſterii ſubripientes, agriculturæ peritos. Hos mittendi poteſtatem habebit Præfecta, ſimiliter & immutandi, ubi à probitate declinantes depre-

[a] De magni & angelici habitus ſuſceptione & ejus officio, vide Euchologium.

Digitized by Google

henſi fuerint; quos debet OEconomus obſervare, cùm à Præfecta miſſus fuerit, incluſiones inſpecturus, cum inſpectoribus rationem initurus, & omnia ut convenit adminiſtraturus.

ὅτε * εὑρεθοῖεν τῆς ὀρθότητος ἐκζεπέντες, οὓς ὀφείλει ὁ οἰκονόμος ἐφορᾷν, ὅτε παρὰ τῆς ἡγουμένης πεμφθείη τοὺς συγκλεισμοὺς ἐποπτεύσων, καὶ τοὺς ἐπισκεπτίτας λογαριάσων, καὶ πάντα δεόντως οἰκονομήσων. * εἰργῶσιν

CAPUT XXXII.

De Officio primæ, tertiæ, & ſextæ Horæ.

SED poſtquam de his hactenus diſſeruimus, age, de Eccleſiaſtico deinceps Officio dicamus; & ut à luce incipiamus, à prima hora diurna initium ducamus, in hoc Deum imitantes, qui mundi conſtitutionem à lucis creatione inchoavit. Completa itaque matutina Laude, ſubjungenda nobis eſt de more prima hora, in cujus fine dicenda hæc oratio: *Qui in omni tempore & omni hora.* Et poſt orationem fiant conſuetæ genuflexiones, à robuſtioribus quidem ad terram ſine proſeuchadio: ab infir-

ΚΕΦ. ΛΒ.

Περὶ ἀκολουθίας πρώτης, τρίτης τε καὶ ἕκτης ὥρας.

ΑΛλὰ μέχρι τούτου περὶ τούτων διαλεχθέντες, φέρε, περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λοιπὸν ἀκολουθίας διαληψόμεθα. καὶ ἵνα γε ἀπὸ φωτὸς ἀρξώμεθα, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμερινῆς ὥρας τὴν ἀρχὴν ποιησόμεθα· τὸν Θεὸν κατὰ τοῦτο μιμούμενοι, τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως ἀπὸ τῆς τοῦ φωτὸς δημιουργίας ἀρξάμενον. μετὰ τοίνυν τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὀρθρινῆς δοξολογίας, δεῖ συνάπτειν ἡμᾶς τὴν πρώτην ὥραν κατὰ τὸ συνειθισμένον, καὶ ἐπὶ τῷ τέλει ταύτης λέγεσθαι τὴν εὐχὴν ταύτην, [a] ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πάσῃ ὥρᾳ. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν γίνεσθαι τὰς συνήθεις γονυκλισίας, τοὺς μὲν δυνατωτέρους ἀπὸ γῆς ἄνευ [b] προσευχαδίου· τοὺς ἀσθε-

[a] Orationem, ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πάσῃ ὥρᾳ ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς προσκυνούμενος Χριστὸς ὁ Θεὸς ὁ μακρόθυμος, &c. habes in Horologio Græco Venetiis edito, quod ſi conſulas, plurima his ſimilia reperies.

[b] προσευχάδιον, erat ceu gradus quidam quo genuflectentes innitebantur, de quo eruditiſſimus Cangius in Gloſſario Græco.

νεστέρους

νισέραις ἐστὶ, καὶ μετά τινος ὑποστηρίσματος ταπεινοῦ, καὶ βοηθήματος. ἔστι δὲ ἡ γονυκλισία, [a] μετάνοιαι δεκαπέντε, ὧν αἱ μὲν πρῶται τρεῖς, ὀφείλουσι γίνεσθαι σχολαιότερον, καὶ οἷον βραδύτερον ἔν τε τῇ στάσει, καὶ τῇ τῶν γονάτων κλίσει· ὥστε δύνασθαι ἑκάστην ὑμῶν, ἑστῶσαν μὲν καὶ τὰς χεῖρας ἐκπεταμένας ἔχουσαν λέγειν καθεκάστην ἐκ τρίτου τό· ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῇ ἁμαρτωλῷ. εἶτα κλίνασαν τὰ γόνατα καὶ τὴν κεφαλὴν ἕως γῆς, τρίτον λέγειν ὁμοίως τό· ἥμαρτόν σοι, κύριε, συγχώρησόν μοι. καὶ τὰς μὲν τρεῖς γονυκλισίας οὕτως ὑμῖν ποιητέον· τὰς δὲ λοιπὰς δώδεκα συντομώτερον· ὡς ἐφάπαξ λέγειν ἑκάστην ἐν τῇ τῶν γονάτων κλίσει, καὶ τῇ στάσει ἅπαξ τὰ προειρημένα τῆς ἱκετείας ῥήματα. ποιήσεσθε δὲ τάς τε τῶν γονάτων κλίσεις, καὶ τὰς ἀναστάσεις, οὐχ ὅπη δοκεῖ ἑκάστῃ, ἀτάκτως καὶ ἄλλην ἄλλως, ἀλλ' ὡς ἓν σῶμα, ἅμα μὲν κλινόμεναι, ἅμα δὲ ἀνιστάμεναι· καὶ ὁδηγῷ χρώμεναι ἀμφοτέρων, τῇ ἐκκλησιαρχίσσῃ πρὸ τοῦ ἁγίου βήματος ἑστώσῃ, καὶ τῇ κλίσει μὲν τὴν κλίσιν ὑποδεικνυούσῃ, τῇ ἀναστάσει δὲ τὴν ἀνάστασιν. ἀλλ' αὕτη μὲν ἀκολουθία ἡμέρας ἐν ᾗ ἀντὶ τοῦ, [b] Θεὸς κύριος, ἀλληλούια ψάλλεται.

mioribus verò adhibito humili fulcimento & adjutorio. Eſt autem genuflexio reverentiæ quindecim, quarum tres priores lentiùs fieri debent & quaſi tardiùs, cùm inter ſtandum, tum in genuum flexione; ut unaquæque veſtrûm ſtans & manibus expanſis dicere poſſit ter ad ſingulas, illud: *Deus propitius eſto mihi peccatrici.* Deinde flectens genua & caput uſque ad terram, ter ſimiliter dicere illud: *Peccavi tibi, Domine, ignoſce mihi.* Et tres quidem genuflexiones ſic à vobis faciendæ; reliquæ verò duodecim celeriùs: ut quælibet ſemel dicat in genuum flexione, & ſemel inter ſtandum prædicta ſupplicationis verba. Genuum verò flexiones, & erectiones facietis, non ubi ſingulis libitum fuerit, incompoſitè, & quoquomodo: ſed quaſi unum corpus; unà flectentes, & unà vos erigentes; duce utrarumque utentes Eccleſiæ Præpoſitâ, ante ſacrum adytum ſtante, & flexione quidem flexionem, erectione verò erectionem commonſtrante. Et hoc quidem officium diei, in quo vice *Deus Dominus*, *Alleluia* cantatur.

[a] Quid ſint μετάνοιαι ſeu reverentiæ in hoc Capite explicatur; fuſiùs autem in Notis Goari ad Euchologium.

[b] Cantus, Θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, certis temporibus dicebatur, ut videre eſt in Horologio Græcorum.

Digitized by Google

At ſi dies Officium habeat, & dimiſſorium, & ſi *Deus Dominus* cantetur; tres quidem primæ genuflexiones perſolventur cum verbis ſupplicationis, ut dictum eſt: à duodecim verò ſuperſedebitis, & nullatenus in Eccleſia, ſed in dormitorio veſtro perſolventur. Poſt tres autem tardiores genuflexiones, exclamabitis expanſis manibus illud: *Deus qui es ante ſecula, omnis creaturæ conditor.*

Εἰ μὲν τοι ἀκολουθίαν ἔχει ἡ ἡμέρα, καὶ [a] ἀπολυτίκιον, καὶ τό, Θεὸς κύριος, ψάλλεται· αἱ μὲν τρεῖς πρῶται γονυκλισίαι τελεσθήσονται μετὰ τῶν τῆς ἱκετείας ῥημάτων, καθὼς προείρηται· αἱ δώδεκα δὲ σχολάσουσι, καὶ οὐδαμῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ [b] κοιμητηρίῳ ὑμῶν τελεσθήσονται. μετὰ μὲν τοι τὰς τρεῖς βραδυτέρας γονυκλισίας ἐκφωνήσετε ἐκτεταμέναις ταῖς χερσὶ τό· [c] ὁ Θεὸς ὁ προαιώνιος, ὁ πάσης κτίσεως δημιουργός.

Et poſt illam orationem lectio vobis ſubjungetur, nempe Catecheſis; & peracta lectione, Triſagium pro nobis inſtitutum perſolvetis. Et quamdiu quidem Deus me in vivis voluerit, dicetis Troparia hæc: *Miſerere noſtri, Domine, miſerere noſtri. Gloria. Spes mundi bona. Et nunc. Nullus ad te currens.* Me

Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ταύτην, ἀνάγνωσις ὑμῖν προτεθήσεται ἡ [d] κατήχησις, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ποιήσετε τὸ τετυπωμένον ὑπὲρ ἡμῶν τρισάγιον. καὶ ἕως μὲν ὁ Θεὸς ἐθέλει με ζῇν, ἵνα λέγητε [e] τροπάρια ταῦτα. ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς. [f] δόξα. ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἀγαθή. καὶ νῦν. οὐδεὶς προστρέχων ἐπὶ σοί. τελευτησάσης

a ἀπολυτίκιον eſt verſus, quo Officium terminatur.

b Ut vox κοίμησις apud Græcos uſurpatur pro dormitione, & pro obitu, ſic κοιμητήριον uſu venit cùm pro dormitorio, tum pro Cœmeterio. At quandoquidem nullum erat in hoc Monaſterio Cœmeterium; ſed Moniales in Monaſterio Cellaræ ſepeliebantur: hinc fit ut excepto Capite de Sepultura, ſemper κοιμητήριον dormitorium intelligi debeat.

c Hæc oratio habetur in Horologio ad Horam primam; dicitur eſſe Baſilii Magni.

d Catecheſis illa videtur eadem eſſe quæ paſſim in Triodio, nonnunquam in Menæis legi jubetur, & adſcribitur Sancto Theodoro Studitæ.

e τροπάρια. De hujus vocis etymologia, ex Zonaræ verbis, fuse diſputat Goarus in Notis ad Euchologium, ubi tamen nihil certum concludit. Quidquid ſit, certum eſt illa troparia fuiſſe breves quaſdam periodos recitari vel cantari ſolitas, quæ paſſim occurrunt in Off. Gr.

f δόξα, ſupple τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι verſus, καὶ νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν, non immediatè ſubjungitur ut plurimùm, ſed mediante quodam verſu aut tropario.

Digitized by Google

δέ μου ἵνα λέγητε τροπάρια ἀναπαύσιμα· μνήσθητι, κύριε ὡς ἀγαθὸς, τῆς δούλης σου. δόξα. ἀνάπαυσον σωτὴρ ἡμῶν. καὶ νῦν. οὐδεὶς προστρέχων ἐπί σοι. ἡ καταφυγὴ καὶ δύναμις. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ, κύριε ἐλέησον, ιε. εἶτα καὶ τὴν εὐχὴν ἐπισυνάψετε ταύτην· [a] ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς. πάσας μέν τοι τὰς εὐχὰς χερσὶν ἀναπεπταμέναις εὔξεσθε. τελειωθείσης δὲ τῆς δηλωθείσης εὐχῆς, καὶ τοῦ ἱερέως τὴν συνήθη ἐπειπόντος εὐχὴν, ὑμεῖς μὲν πᾶσαι ἐπὶ πρόσωπον εἰς γῆν πεσεῖσθε· ἡ δὲ προεστῶσα παντὸς ἀρχηγὸς ὑμῖν γενομένη ἀγαθοῦ, οὕτω πως ἐρεῖ· εὔξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀδελφαὶ, τῷ κυρίῳ, ἵνα ῥυσθῶ ἐκ τῶν παθῶν, καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. καὶ ὑμεῖς ἀποκριθήσεσθε· ὁ Θεὸς σώσαι σε, τιμία μῆτερ· εὖξαι καὶ σὺ ὑπὲρ ἡμῶν, ἁγία μῆτερ, ἵνα ῥυσθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν, καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. εἶτα πάλιν ἐκείνη ἐπευχομένη ἐρεῖ· ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν σώσαι πάσας ἡμᾶς. καὶ οὕτως ἀναστᾶσαι πορεύεσθε εἰς τὸ κοινὸν τῆς συναγωγῆς οἴκημα, κἀκεῖσε γενόμεναι πάσης ἀφέξεσθε ματαίας ἀπασχολίας, ἀνθέξεσθε δὲ πᾶσαι τῶν ἐργοχείρων ὑμῶν, μιᾶς τινος μέσον ὑμῶν καθημένης, καὶ ἀναγινωσκούσης, ἣν τις ἂν παρὰ τῆς ἡγου-

autem defuncta, dicetis Troparia funerea: *Memento, Domine admodum bone, famulæ tuæ. Gloria. Da requiem, Salvator noſter. Et nunc. Nullus ad te currens. Refugium & virtus.* Ad hæc *Kyrie eleiſon* quindecies. Dehinc orationem iſtam addetis: *Qui mittis lumen.* Omnes igitur orationes expanſis manibus dicetis. Finita verò prædicta oratione; poſtquam Sacerdos conſuetam orationem dixerit, vos quidem omnes in vultum ad terram procidetis. Præfecta verò omnis boni dux vobis facta, ſic dicet: *Orate pro me, Sorores, Dominum, ut liberer à paſſionibus, & ſcandalis maligni.* Et vos reſpondebitis: *Deus ſalvam te faciat, veneranda Mater, ora & tu pro nobis, ſancta Mater, ut liberemur à paſſionibus, & ſcandalis maligni.* Deinde illa orans dicet: *Deus per orationes Patrum noſtrorum ſalvet nos omnes.* Et ſic ſurgentes, pergetis ad communem converſationis domum, & cùm illuc adveneritis, ab omni vano negotio abſtinebitis, veſtriſque manuum operibus omnes incumbetis; una in medio veſtrum ſedente & legente, quam ſcilicet Præfe-

[a] Oratio, ὁ ἐξαποστέλλων τὸ φῶς, habetur Horologii Venetiis editi pag. 151. | Dicitur Baſilii Magni.

ċta juſſerit, & quod præceperit. Lectio enim omnia vana, inutilia, ſeu etiam nociva colloquia arcebit; magnum verò fructum ipſi attendere volentibus conciliabit.

μένης προσταχθείη, καὶ ὅσπερ ἂν κελευσθείη. ἡ γὰρ ἀνάγνωσις πάσας μὲν ἀποκωλύσει ματαίας, καὶ ἀναφελεῖς, ἢ καὶ βλαπτικὰς συντυχίας, μεγάλην δὲ προξενήσει τὴν ὠφέλειαν τοῖς προσέχειν αὐτῇ βουλομέναις.

CAPUT XXXIII.

De Meſoriis, ſeu mediis Horis primæ, tertiæ & ſextæ Horæ, de Typico, de ſacra Liturgia, & de ſancta Communione.

ADVENIENTE congrua hora, lignum pulſabitur: & illic pſalletis Meſoria primæ, necnon tertiam, & ſextam Horam cum Meſoriis, & reverentiis ubi Præfecta voluerit, ſive in dormitorio, ſive in exteriori Eccleſiæ veſtibulo. Typica etiam pſalletis in Eccleſiæ ferula. Porro quando vigiliæ fiunt, non facietis reverentiam in dormitorio veſtro, ob vigiliarum laborem; neque per dodecahemerum, neque per univerſam Pentecoſten, nec etiam per novem dies ante Dormitionem ſanctiſſimæ Deiparæ, poſt Transfigurationem Salvatoris mei Chriſti

^ et orationibus,

ΚΕΦ. ΛΓ.

Περὶ τῶν μεσωρίων τῆς πρώτης, τρίτης τε, καὶ ἕκτης ὥρας, τῶν τυπικῶν, τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως.

ΚΑταλαμβανούσης δὲ τῆς προσηκούσης ὥρας, κρουσθήσεται τὸ ξύλον· κἀκεῖσε ψαλεῖτε τὰ μεσώρια τῆς πρώτης, τήν τε τρίτην, καὶ ἕκτην ὥραν, μετὰ τῶν μεσωρίων, τῶν εὐχῶν, καὶ τῶν μετανοιῶν, ἔνθα ἂν ἡ καθηγουμένη βουληθῇ, εἴτε ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, εἴτε ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας ἐξωνάρθηκι. ψαλεῖτε δὲ καὶ τὰ τυπικὰ ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας νάρθηκι, ὅτε μέντοι γίνεται ἀγρυπνία, οὐ ποιήσετε μετάνοιαν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ὑμῶν, διὰ τὸν ἐκ τῆς ἀγρυπνίας κόπον, οὔτε κατὰ τὸ [a] δωδεκαήμερον· οὔτε κατὰ τὴν ὅλην πεντηκοστήν, οὔτε μὴν κατὰ τὰς [b] μεθεόρτους ἐννέα ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου,

a δωδεκαήμερον, id eſt, duodecim dies inter Nativitatem & Epiphaniam Domini intercedentes.

b Hunc eſſe genuinum hujus loci ſenſum nullatenus ambigo, nec aliàs congruenter intelligi poſſe exiſtimo; nam

Digitized by Google

τῆς μεταμορφώσεως τοῦ σωτῆρος μου Χριστοῦ, οὐκ ἐν αὐταῖς τῆς ἑορτασίμοις ἡμέραις τῶν ἐνδόξων καὶ πανευφήμων δώδεκα ἀποστόλων, οὐ κατὰ πᾶν σάββατον. ἤγουν μὴν ἱερὰ καὶ θεία λειτουργία ἐκτελεῖσθαι ὀφείλει καθ' ἑκάστην τετράδα, παρασκευὴν, σάββατον, καὶ κυριακὴν, καὶ κατὰ τὰς ἑορτάς. ἐν μέντοιγε τῆς τεσσαρακοσταῖς, γίνεσθαι ὀφείλει καθὼς περιέχει τὸ [a] συναξάριον.

Εἰσηγοῦμαι δὲ ὑμῖν, ἀδελφαί, τῆς θείας τελουμένης ἱερουργίας, προσεκτικωτέρας ἑαυτὰς ἑαυτῶν γίνεσθαι, καὶ φόβου καὶ φρίκης μεστὰς παριστάναι. θειότερα γὰρ καὶ φρικωδέστερα, καὶ φοβερώτερα τὰ ἐν ταύτῃ τελούμενα, τῇ πάντα λόγον καὶ νοῦν ὑπερβαινούσῃ πανυπερτίμῳ ἱερουργίᾳ τοῦ παναχράντου σώματος, καὶ αἵματος Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἐν ᾗ μάλιστα προσεκτέον, καὶ πάντα λογισμὸν ῥυπαρὸν ἀποδιωκτέον, καὶ μόνον λογιστέον τὸ τελούμενον θεῖον, ὑπὲρ κατάληψιν μέγα, καὶ φοβερὸν μυστήριον. [b] οὕτω τε τῶν θείων ἁγιασ-

ſequentes; neque in ipſis ſolennibus diebus glorioſorum & celebratiſſimorum duodecim Apoſtolorum, nec in quocumque Sabbato. Sacra verò & divina Liturgia celebrari debet ſingulis feriis quartis, Paraſcevis ſive feriis ſextis, Sabbato, & Dominica, necnon in ſolennitatibus. In Quadrageſimis autem fiat prout continetur in Synaxario.

Hortor autem vos, Sorores, ut dum divinum offertur Sacrificium, attentiores vobis ipſis ſitis, utque timoris ac tremoris plenæ aſſiſtatis (diviniora enim, horribiliora, atque terribiliora ſunt quæ celebrantur) omnem ſermonem & intellectum ſuperanti, ac ſuper omnia honorando Sacrificio immaculati Corporis & Sanguinis Chriſti veri Dei noſtri: in quo maximè attendendum eſt, & omnis ſordida cogitatio fuganda: ſolúmque animo volvendum eſt, divinum, & ſupra omnem comprehenſionem magnum & terribile myſterium quod celebratur. Sic-

1. Si μεθεόρτους ἡμέρας referas ad Dormitionem, & dicas ipſos eſſe dies Dormitionem Deiparæ ſubſequentes, ut nonnulli exiſtimant; qui intelliges hæc verba, τῆς μεταμορφώσεως, &c. 2. In nullis Græcorum Officiorum libris de illis novem diebus poſt Dormitionem celebrari ſolitis mentio habetur. 3. Plures agunt de diebus poſt Transfigurationem celebrari ſolitis; affero locum ex Nicone de Jejuniis, Tom. 3. Monum. Eccl. Græcæ Cottelerii, p. 443. ἑορτάζομεν ταύτην εἰς τὸ κοινὸν ἐπὶ τῷ μέσῳ ἡμέρας ὀκτώ. id eſt, hoc feſtum communiter in medio, octo diebus celebramus, & id infrà repetit. Nec obeſt quòd hîc octo tantùm dies, novem autem in Typico memorantur. Nam Typicum ſatis communi uſu, ſeu potiùs abuſu, ipſam diem Transfigurationis in illis novem includit, nec medios ſolùm dies, ſed ipſum feſtum inter μεθεόρτους minùs aptè refert.

a Synaxarium erat liber rituum.

b Officium in ſancta communione in Horologio quære.

que divinis ſanctificationibus communicandum eſt, quibuſcumque iis communicare conceſſum eſt.

Quandoquidem igitur ſanctificationum communicatio animæ illuminatio eſt, iis qui propemodum digni ſunt; qui verò indignè communicat, judicium ſibi manducat & bibit, ut dicit divinus Apoſtolus: volumus quidem ut iis frequentiùs participetis, attamen diſcretionem circa divinam communionem faciendam Patri veſtro ſpirituali remittimus, cum notitia Præfectæ: neque verò laudabile eſt, quamdam, abſque ejus notitia, ſibi non communicandum eſſe judicare; damnataque erit quæ illud egerit, quippe quæ ſuam expleverit voluntatem.

Par eſt autem ut quæ communicaturæ ſunt, Officium in ſancta Communione ſolitum pſallant, & in communi communem ad invicem genuflexionem facientes, veniam mutuò concedant: ſicque vivificis ſanctificationibus participent.

μάτων μεταληπτέον τὰς, ὅσαις ἄρα καὶ μεταλαμβάνειν συγκεχώρηται.

Ἐπειδὴ οὖν ἡ τῶν ἁγιασμάτων μετάληψις ψυχῆς ἐστι φωτισμὸς τοῖς ἐγγὺς τῆς ἀξίας· ὁ δὲ ἀναξίως μεταλαμβάνων, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, καθώς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος· συνεχέστερον μὲν βουλόμεθα τούτων μεταλαμβάνειν ὑμᾶς, ὅμως τὴν ἐπὶ τῇ θείᾳ μεταλήψει διάκρισιν τῷ πνευματικῷ ὑμῶν πατρὶ ἀνατιθέαμεν, εἰδήσει καὶ τῆς καθηγουμένης· ἀκοινώνητον δέ τινα ἑαυτὴν ἡγεῖσθαι ἄνευ τῆς ἐκείνου εἰδήσεως, οὐκ ἐπαινετόν· κατάκριτος δὲ ἔσται ἡ τοῦτο ποιοῦσα, ὡς ἴδιον ἐκπληροῦσα θέλημα.

Ταῖς μέντοι μεταλαμβάνειν ὀφειλούσας, ἐνδεχόμενόν ἐστι τὴν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει ἀκολουθίαν ψάλλειν, κοινήν τε κοινῶς τὴν γονυκλισίαν ἀλλήλαις ποιούσας, διδόναι συγχώρησιν, καὶ οὕτως τῶν ζωοποιῶν μεταλαμβάνειν ἁγιασμάτων.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΛΔ.

Περὶ τῶν πόσοις ἄρτοις δεῖ προσφέρεσθαι καθ' ἑκάστην λειτουργίαν, καὶ ὑπὲρ τίνων.

Καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἑπτὰ ἄρτοι προσενεχθήσονται, εἷς δεσποτικός, ἕτερος τῆς κεχαριτωμένης ἡμῶν δεσποίνης καὶ Θεοτόκου, ἕτερος τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἄλλος ὑπὲρ λύσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ τε κρατίστου μου βασιλέως καὶ ἐμοῦ· ἕτερος ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων μοναχῶν, ἄλλος ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων γονέων καὶ λοιπῶν συγγενῶν ἡμῶν, καὶ ἕτερος ὑπὲρ τῶν ζώντων παίδων, καὶ γαμβρῶν, καὶ λοιπῶν συγγενῶν ἡμῶν. καὶ μετὰ θάνατον δὲ ἡμῶν, ἰδιαζόντως ὁ ῥηθεὶς ἄρτος ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἡμετέρων προσενεχθήσεται ἁμαρτιῶν, καὶ οὕτως γενήσεται εἰς τὸ διηνεκές. εἰ δέ τις ἐξ ἀμφοτέρων ἡμῶν προτελευτήσοι τοῦ ἑνός, ὁ μὲν εἷς ἄρτος πάλιν ἰδιαζόντως ὑπὲρ τοῦ ζῶντος προσκομισθήσεται· ἕτερος δὲ αὖθις ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος προσαχθήσεται. μετὰ δὲ τὸν τοῦ ἐπιζήσαντος θάνατον, εἷς πάλιν ὑπὲρ ἀμφοτέρων προσενεχθήσεται.

Καθ' ἕκαστον δὲ σάββατον, καὶ σταυρία ὀφείλουσι προσκομίζεσθαι

CAPUT XXXIV.

Quot panes in qualibet Liturgia offerendi ſint, & pro quibus.

SINGULIS diebus in divina Liturgia ſeptem panes offerentur, unus Dominicus, alter gratiâ plenæ Dominæ noſtræ & Deiparæ, alius Sancti illius diei, alius pro redemtione & remiſſione peccatorum præſtantiſſimi mei Imperatoris, necnon meorum; alius pro Monialibus quæ dormierint, alius pro parentibus, & ceteris cognatis noſtris qui dormierint; & alius pro vivis filiis, generis, & reliquis affinibus noſtris. Poſt mortem verò noſtram, memoratus panis pro remiſſione peccatorum noſtrorum ſpeciatim offeretur, & ſic fiet in perpetuum. Si quis autem ex ambobus nobis, priùs altero moriatur, unus quidem panis denuo pro vivente ſpeciatim, alter verò rurſus pro defuncto offeretur. Poſt mortem autem ejus qui ſuperſtes fuerat, unus iterum pro ambobus offeretur.

Singulis verò Sabbatis offerendæ ſunt parvæ cruces

Digitized by Google

pro iis qui jam dormierunt parentibus, filiis & nuribus noſtris, & pro iis qui poſtea dormient; pro quaternis, una: qui & deſcribendi ſunt in Diptychis, eorumque facienda commemoratio, ut in Typico continetur. Pro vivis pariter qui in Diptychis, & in Typico deſcripti ſunt, ſingulis Dominicis aliæ cruces, juxta numerum dormientium, offerentur.

ὑπὲρ τῶν προκεκοιμημένων γονέων, καὶ παίδων καὶ νυμφῶν ἡμῶν, καὶ τῶν εἰς τὸ μετέπειτα κοιμηθησομένων, ἐπὶ τοῖς τέσσαρσιν ἕν· οἳ καὶ ὀφείλουσιν ἐγγράφεσθαι ἐν τοῖς διπτύχοις, καὶ μνημονεύεσθαι κατὰ τὴν τοῦ τυπικοῦ περίληψιν. ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τῶν ζώντων, καὶ ἀναγραφομένων ἐν τοῖς διπτύχοις καὶ τῷ τυπικῷ· καὶ καθ' ἑκάστην κυριακὴν, ἕτερα σταυρία ἐπίσης τοῖς κεκοιμημένοις προσκομισθήσονται.

CAPUT XXXV.

De Hora nonâ, Veſpertino, & Pannychide ſive pervigilio.

VOLUMUS ut Meſoria Horæ nonæ in dormitorio veſtro ſimiliter pſallantur, parvo ſigno pulſato. Nonam verò Horam pſallere vos oportet ſicut Horas de quibus ſuperiùs tractatum eſt, cum Meſoriis ejus, & reverentiis, ſigno omnes de more convocante. Veſpertina verò laus à vobis perſolvetur, ut in Synaxario declaratur; & continuò Pannychis ſive perviligium. Quandoquidem autem hodie in Pannychide, ſex Troparia in ſingulis canticis canuntur, poſt noſtrum ad Deum diſceſſum, quatuor

ΚΕΦ. ΛΕ.

Περὶ τῆς ἐννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, καὶ παννυχίδος.

Ὡσαύτως καὶ τὰ τῆς ἐννάτης ὥρας μεσώρια ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ὑμῶν ψάλλεσθαι βουλόμεθα, τοῦ μικροῦ συμβόλου κρουομένου. τήνγε μὴν ἐννάτην ὥραν ψάλλειν ὑμᾶς δεῖ, καθὼς καὶ τὰς προδιαληφθείσας ὥρας. μετά τε τῶν μεσωρίων αὐτῆς, καὶ τῶν μετανοιῶν, τοῦ σημαντῆρος πάσας συγκαλοῦντος ὡς ἔθος. καὶ ὁ ἑσπερινὸς δὲ ὕμνος κατὰ τὴν τοῦ συναξαρίου ὑμῖν τελούμενος ἔσται περίληψιν· καὶ συναπλῶς ἡ παννυχίς. ἐπεὶ δὲ σήμερον ἐν τῇ παννυχίδι ἐξ τροπάρια καθ' ἑκάστην ᾠδὴν ψάλλονται, μετὰ τὴν ἡμῶν πρὸς κύριον ἐκδημίαν· τὰ μὲν τέσσαρα-

εα ὀφείλουσι ψάλλεσθαι κατὰ τὸ συναξάριον, τὰ δὲ δύο ἔσται νεκρώσιμα.

quidem juxta Synaxarium cantabuntur, duo verò erunt funerea.

ΚΕΦ. Λϛ.

Περὶ τῶν ἀποδείπνων.

Ἡ δέ γε τῶν ἀποδείπνων ἀκολουθία μετὰ τὸ δεῖπνον ὑμῖν τελεσθήσεται ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας ἐξωνάρθηκι, ἐν ᾧ καὶ τὰ γόνατα κλιτέον ὑμῖν· εἰ μή γε τὸ, Θεὸς κύριος, ψάλλοιτο.

CAPUT XXXVI.

De Apodipnis ſeu Completorio.

COMPLETORII Officium poſt cœnam à vobis perſolvetur in exteriori Eccleſiæ veſtibulo; in quo etiam genua vobis flectenda ſunt: niſi *Deus Dominus* pſallatur.

ΚΕΦ. ΛΖ.

Περὶ τῆς νυκτερινῆς ἀκολουθίας.

Καὶ μετὰ τὴν τῶν ἀποδείπνων συμπλήρωσιν, τοῦ ἱερέως τὴν συνήθη ἐπειπόντος εὐχὴν, ὑμεῖς μὲν ἐπὶ πρόσωπον εἰς γῆν πεσεῖσθε προσέχουσαι τῇ καθηγουμένῃ, ἐκείνης δὲ πρὸς ὑμᾶς εἰπούσης, συγχωρήσατέ μοι ἐν κυρίῳ, ἀδελφαὶ, ἥμαρτον γὰρ καὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ, καὶ κατὰ διάνοιαν· κἀκείνης ἐπευξαμένης ὑμῖν καὶ εἰπούσης· ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν συγχωρήσαι πάσαις ἡμῖν. οὕτως ἀπάρξασθε τῆς νυκτερινῆς ἀκολουθίας, κατὰ τὸν τύπον εἰς τὸ κοιμητήριον ἀφικόμεναι· εἴτε ἐντὸς τοῦ κοιμητη-

CAPUT XXXVII.

De nocturno Officio.

ABSOLUTO Completorio, poſtquam Sacerdos conſuetam orationem dixerit, vos quidem in vultum ad terram procideritis Præfectæ attendentes: & cùm illa vobis dixerit, *Ignoſcite mihi in Domino, Sorores, peccavi enim opere, verbo & cogitatione*; ac pro vobis oraverit, dicens, *Deus per orationes Patrum noſtrorum ignoſcat omnibus nobis*, ſic inchoabitis nocturnum Officium, juxta formam ad dormitorium pergentes; & ſive intra, ſive extra dormi-

torium illud explere debetis, ut tempus poſtularit, & ut Præfecta voluerit; quod cùm expleveritis, plenæ lætitiæ ſpiritualis ſomno vos dabitis.

εἰν, εἴτε ἐκτὸς ἐκτελεῖν ταύτην ὀφείλουσαι· καθὼς ἂν ὅ, τε καιρὸς ἀπαιτοίη, καὶ ἡ καθηγουμένη βούλοιτο· ἣν ἐκπληρώσασαι, πλήρεις εὐφροσύνης πνευματικῆς εἰς ὕπνον τραπήσεσθε.

CAPUT XXXVIII.

De Officio mediæ noctis.

CONGRUO tempore, cùm ea quæ Eccleſiæ præpoſiturâ fungitur, reverentiam Præfectæ fecerit, & lignum pulſaverit; poſtquam ad Eccleſiæ arthecem ſeu veſtibulum adveneritis, mediæ noctis Officium perſolvetis, ne ipsâ quidem quæ vos excitavit abſente, ſed unà vobiſcum pſallente, & Templi luminaria accendente. Expleto autem à vobis mediæ noctis cantu, magnum ſignum pulſabitur, ac inſuper, æneum: & ſic incipietis matutinum Officium, de cujus initio deinceps dicetur.

ΚΕΦ. ΛΗ.

Περὶ τῆς μεσονυκτίου ἀκολουθίας.

ΕΝ καιρῷ δὲ προσήκοντι τῆς τελούσης τὴν τῆς ἐκκλησιαρχίας διακονίαν, μετάνοιαν τῇ καθηγουμένῃ βαλλούσης, καὶ τὸ ξύλον κρουσάσης, τὴν μεσονύκτιον ἀκολουθίαν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας συναγόμεναι, ἐκτελέσετε. οὐδὲ αὐτῆς τῆς διυπνισάσης ὑμᾶς ἀπολιμπανομένης, ἀλλ' ἅμα τε σὺν ὑμῖν ψαλλούσης, καὶ τὰς τοῦ ναοῦ φωταγωγοὺς ἀναπτούσης. τῆς δὲ μεσονυκτίου ὑμνῳδίας ὑμῖν τελειωθείσης, κρουσθήσεται τὸ μέγα σημαντήριον, προσέτι δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν· καὶ οὕτως ἀπάρξεσθε τῆς ὀρθεινῆς ἀκολουθίας, ἧς ἡ ἔναρξις ἐφεξῆς εἰρήσεται.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΛΘ.

Περὶ ἐνάρξεως ὄρθρου.

Μετὰ δὲ τὸ κρουσθῆναι τὸ χαλκοῦν σημαντήριον, ὁ ἱερεὺς εὐλογήσῃ τὸν Θεὸν, τὸν τύπον τοῦ τιμίου σταυροῦ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῷ θυμιατηρίῳ τυπῶν. εἶτα ἅμα τῇ τοῦ Θεοῦ αἰνέσει, τρισαγίου γινομένου παρ' ὑμῶν, τὸν ἐννεακαιδέκατον καὶ εἰκοστὸν ψαλμὸν ᾄσετε, μετὰ τῶν συνήθων τροπαρίων, καὶ τοῦ, κύριε ἐλέησον, ὡς οἷόν τε μετ' ἰσότητος καὶ προσοχῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔσονται ψαλλόμενα παρ' ὑμῶν, ἕως ἂν ὁ κράτιστός μου βασιλεὺς ἐν τοῖς ζῶσιν ᾖ· εἴη δὲ ἐπιμήκιστον, ὦ κύριε καὶ Θεοτόκε· ἐπειδὰν δὲ τῶν τῇδε μεταστῇ, ψαλμοὶ μὲν ὑμῖν ᾀδόμενοι ἔσονται, τὸ, κύριος ποιμαίνει με, καὶ τό· σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεὸς ἐν Σιών. τροπάρια δὲ καὶ αὐτὰ ἀναπαύσιμα· μνήσθητι, κύριε, ἀνάπαυσον σωτὴρ ἡμῶν. δόξα. καὶ νῦν.

Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸ τρισάγιον, ἡ ἐκκλησιάρχισσα τοῦ [a] ἑξαψάλμου ἀπάρξεται σχολαίως τε καὶ προσεκτικῶς ᾄδουσα αὐτὸ, καὶ ἡσύχῳ ὑπᾴδουσα τῇ φωνῇ· ἵν' ἐ-

CAPUT XXXIX.

De initio Matutini.

POSTQUAM æneum ſignum pulſatum fuerit, Sacerdos benedicet Deum, figuram venerandæ Crucis coram ſancta menſa, thuribulo efformans. Dehinc, unà cum Dei laude Triſagio à vobis dicto, decimum nonum & vigeſimum Pſalmum cantabitis, cum ſolitis Tropariis, & *Kyrie eleïſon*, cum æqualitate & attentione, quoad fieri poterit. Sed hæc quidem à vobis pſallentur, donec præſtantiſſimus meus Imperator in vivis fuerit; (id verò diutiſſimum ſit, ô Domine, & Deipara) poſtquam autem hinc tranſlatus fuerit, hi Pſalmi à vobis cantabuntur: *Dominus paſcit me*, &, *Te* Pſal. 22 *decet hymnus Deus in Sion.* Pſal. 64 Troparia verò, & ipſa funerea: *Memento, Domine. Da requiem Salvator noſter. Gloria. Et nunc.*

Abſoluto autem Triſagio, Eccleſiæ Præpoſita hexapſalmum ſeu ſex Pſalmos incipiet, lentè & attentè illud canens, & quieta demiſſaque voce pſallens; ut reliquæ ci-

[a] ἑξάψαλμον, id eſt ſex Pſalmi Laudum, nempe 49. 37. 2. 87. 102, 142. Horologium in Off. Matutini, quo nomine intelliguntur Laudes.

tra lapſum & errorem eam ſubſequi valeant, & apud ſeipſas verba Pſalmorum mente revolvere. Et ſic poſt expletum hexapſalmum, univerſum Matutini Officium perſolvetur, ut in Synaxario continetur, quod Synaxarium de ſanctorum quoque jejuniorum officio accuratiſſimè vos edocebit; necnon quomodo vobis peragenda ſint cùm alia, tum vigiliæ, in omni Dominica, feſto Domini, & reliquis Sanctorum memoriis, quas enarrat Synaxarium.

Ceterùm, Imperatoria mea Majeſtas hîc veſtræ infirmitati ſe attemperans, circa vigilias clementius quidpiam excogitavit. Volo enim & ſtatuo, ut omnes vigiliæ in feſtis Domini Dei & Salvatoris noſtri, necnon caſtiſſimæ Dominæ & Deiparæ peragendæ, per totam noctem agantur; pariterque Vigilia magni Canonis, ſacrarum Paſſionum, inſuper Exaltationis venerandæ Crucis, & Sanctorum Coryphæorumque Apoſtolorum Petri & Pauli. Vigilias autem quæ ante Do-

χοιεν ἀκολουθεῖν αὐτῇ αἱ λοιπαὶ ἀπροσκόπως, καὶ ἀπλανῶς, καὶ διεξιέναι καθ' ἑαυτὰς τὰ ῥήματα τῶν ψαλμῶν. οὕτω τε μετὰ τὴν τοῦ ἑξαψάλμου ἐκπλήρωσιν, ἡ πᾶσα τοῦ ὄρθρου ἀκολουθία τελεσθήσεται κατὰ τὴν τοῦ συναξαρίου περίληψιν· ὅπερ δὴ συναξάριον καὶ περὶ τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκολουθίας, ἀκριβέστατα ὑμῖν ὑποθήσει. καθὸ καὶ διαπρακτέον τά τε ἄλλα ὑμῖν, καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγρυπνίας ἐν πάσῃ κυριακῇ δεσποτικῇ ἑορτῇ, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων μνήμαις, ἃς διέξεισι τὸ συναξάριον.

Πλὴν ἐνταῦθα συγκαταβαίνουσα ἡ βασιλεία μου τῇ ἀσθενείᾳ ὑμῶν, καὶ περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν συμπαθέστερόν τι ἐπινενόηκε. βούλομαι γὰρ, καὶ διορίζομαι, τὰς μὲν ἐπὶ ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τῆς παναγνοῦ δεσποίνης, καὶ Θεοτόκου, τελεῖσθαι μελλούσας ἀγρυπνίας, πάσας ὁλονυκτίους γίνεσθαι, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ [a] μεγάλου κανόνος, καὶ τὴν τῶν [b] ἁγίων παθῶν, ἔτι γε μὴν καὶ τὴν τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ τὴν τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. τὰς δέ γε ἐπὶ τῶν κυριακῶν

a *μεγάλου κανόνος.* Feſtum magni Canonis occurrit feriâ quintâ quintæ hebdomadis Quadrageſimæ, id eſt, ante Dominicam Paſſionis; nam illa hebdomas eſt ordine quinta apud Græcos, ut apud nos quarta. Dicitur magni Canonis, quia magnus Canon Sancti Andreæ Cretenſis illo die canebatur.

b *τῶν ἁγίων παθῶν.* Vigilia ſacrarum Paſſionum occurrit nocte intercedente inter feriam quintam in Cœna Domini, & feriam ſextam in Paraſceve.

ἡμερῶν, εἰ μή που ταύταις, καὶ τῶν δεσποτικῶν μία συνδράμῃ ἑορτῶν, θέρους μὲν τρίτης ὥρας, χειμῶνος δὲ τετάρτης ἀρχομένης ἐκτελεῖν. εἰ δέ που τύχοι δύο ἐν μιᾷ ἑβδομάδι συνδραμεῖν ἀγρυπνίας, μίαν μὲν, δεσποτικῆς τινος ἑορτῆς· ἑτέραν δὲ, τῶν ἐν ταῖς κυριακαῖς τετυπωμένων· τὴν μὲν οὖν δεσποτικὴν, εἴτε δὴ προηγήσεται, εἴτε καὶ μὴ, ὁλονύκτιον γίνεσθαι ἐντελλόμεθα· τὴν δὲ τῆς κυριακῆς, ἕκτης ὥρας ἀρχομένης· ἵν' οὕτω μικρὸν ἀναπαυσάμεναι, προθυμότεραι τοῖς ἔμπροσθεν γίνοισθε. καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρθρου δὲ τῆς μετὰ τὴν ὁλονύκτιον ἀγρυπνίαν ἡμέρας, βραδύτερον ὑμᾶς τοῦ συνήθους, ὡσεὶ μίαν ὥραν ἐξανίστασθαι ἡ βασιλεία μου βούλεται, καὶ ὀρθρίζειν· ἵνα τὰ σώματα ὑμῶν ἀπὸ τοῦ κόπου ἀνακτηθέντα, εἰς τὴν οἰκείαν αὖθις ἀποκαταστῶσιν ἰσχύν.

minicos dies peraguntur, niſi cum ipſis feſtum aliquod Domini noſtri concurrat; æſtate quidem tertiâ horâ, hyeme verò quarta incipiente, explebitis. Si autem contigerit duas in hebdomade una vigilias concurrere, unam quidem cujuſdam feſti Domini, alteram verò ex illis quæ in Dominicis ſtatutæ ſunt: Domini quidem vigiliam ſive præceſſerit, ſive non, per totam noctem exigi jubemus; Dominicæ verò vigiliam ſexta hora incipiente compleri: ut ſic modico ſomno capto, alacriores in ſequentibus evadatis. Et in matutino diei pervigilium ſubſequentis, ſolito tardiùs quaſi unâ horâ vos ſurgere vult Imperium meum, & matutinum agere: ut corpora veſtra à labore recreata, in proprium rurſus robur reſtituantur.

ΚΕΦ. Μ.

Περὶ τῆς εἰς τὴν τράπεζαν κλήσεως, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ διαγωγῆς.

Ἐπειδὴ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τὰ δοκοῦντα διείληπται· δεῖ λοιπὸν εἰπεῖν καὶ περὶ τῆς ἑστιάσεως τῶν μοναζουσῶν. πληρωθείσης τοίνυν τῆς ἱερᾶς, καὶ

CAPUT XL.

De vocatione ad menſam, & de diſciplina ibi ſervanda.

QUANDOQUIDEM de Eccleſiaſtico Officio, ut nobis viſum eſt, tractavimus; de refectione Monialium deinceps dicendum. Abſolutâ igitur ſacrâ & divinâ Litur-

giâ, in arthece ſeu veſtibulo manere debent, exſpectantes vocationem ad communem menſam per ſolitum lignum. Pulſato verò ligno, unà exibunt cum Eccleſiarchiſſa, & Præfectæ reverentiam facient, & ſic poſtquam demiſſa & congruenti voce conſuetum incœperint Pſalmum, nempe,
Pſal. 144. *Exaltabo te, Deus meus, Rex meus*, quietè procedent ad menſam. Et expleto Pſalmo, cum debito ordine ſedebunt, ut Præfecta conſeſſum ordinaverit. Et ſic quæ appoſita ſunt cum gratiarum actione ſument. Fiatque de more lectio, ſine tumultu & turba; ſolâ Præfectâ, ſi quid voluerit, loquente, ſed demiſſa voce, & quæ ipſi reſpondere debet demiſſiore voce utetur, & paucis, quantum poterit, compoſitiſque verbis; ut ſumma quiete ad menſam facta, ſoli lectioni attendatis, & eâ quidem animas exhilaretis & impinguetis, appoſitis verò corpus alatis.

θείας λειτουργίας, ἐν τῷ ἀρθηκι προσμένειν ὀφείλουσιν, ἐκδεχόμεναι τὴν διὰ τοῦ συνήθους ξύλου πρόσκλησιν ἐπὶ τὴν κοινὴν τράπεζαν. τοῦ ξύλου δὲ κρουσθέντος, συνεξιέναι τῇ ἐκκλησιαρχίσσῃ, προσκυνεῖν δὲ τῇ προεστώσῃ, καὶ οὕτω τοῦ συνήθους ἀρξαμένας ψαλμοῦ ἠρεμαίᾳ καὶ καθηκούσῃ τῇ φωνῇ· ἤγουν τοῦ· ὑψώσω σε ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεύς μου. ἠρέμα βαδίζειν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ τὸν ψαλμὸν πληρωσάσας, καθέζεσθαι εὐτάκτως καθὼς ἂν ἡ καθηγουμένη τάξῃ καὶ τὰ τῆς καθέδρας αὐτῶν· οὕτω τε τῶν παρατιθεμένων εὐχαρίστως μεταλαμβάνειν· γινομένης συνήθως ἀναγνώσεως, χωρὶς θορύβου καὶ ταραχῆς, μόνης τῆς προεστώσης, εἴ τι βούλοιτο φθεγγομένης, καὶ αὐτῆς ἠρεμαίως, καὶ τῆς ἀποκρίνεσθαι πρὸς αὐτὴν ὀφειλούσης ἠρεμαιοτέρᾳ τῇ φωνῇ χρωμένης, καὶ ὀλίγοις ὡς οἷόν τε, καὶ συντεταγμένοις τοῖς ῥήμασιν· ὡς ἂν ἄκρας ἡσυχίας οὔσης ἐν τῇ τραπέζῃ, μόνῃ προσέχητε τῇ ἀναγνώσει, καὶ ταύτῃ μὲν τὰς ψυχὰς εὐφραίνητε, καὶ πιαίνητε, τοῖς δὲ παρατιθεμένοις τὰ σώματα τρέφητε.

ΚΕΦ. ΜΑ.

Περὶ τοῦ ἐάν τις ἐν τῇ ἑστιάσει ἀτακτῇ.

Ἐὰν δέ τις ἐν τῷ ἑστιᾶσθαι ὑμᾶς ταράσσουσα φαίνοιτο καὶ ταρασσομένη, θορυβοῦσά τε καὶ θορυβουμένη, καὶ συγχέουσα τὴν ἀνάγνωσιν ἀχρείοις καὶ ἀπρεπέσι ῥήμασι, καὶ τὴν γαληνιαίαν τε καὶ ἠρεμαίαν κατάστασιν ἀφανίζουσα· κατασιγαζέσθω παρὰ τῆς τραπεζαρίας ἡσύχῳ παραινέσει τε καὶ νουθετήσει, καὶ παυομένη μὲν ἐάσθω· ἐπιμένουσα δὲ ἐξεγειρέσθω τῆς τραπέζης καὶ ἄκουσα ὁρισμῷ τῆς καθηγουμένης· ἥ τις εἰ βούλοιτο, καὶ τὸ τῆς ἀσιτίας ἐπιτίμιον αὐτῇ ἐπιθήσει, ἢ καὶ ἄλλως ὡς δοκεῖ σωφρονίσει.

CAPUT XLI.

Quid agendum, ſi qua in refectorio immodeſtè ſe geſſerit.

Si qua verò dum vos cibum ſumetis perturbans viſa fuerit, & perturbata, tumultum movens, aut commota, & confundens lectionem intempeſtivis & indecentibus verbis, ac tranquillitatem, atque quietum ſtatum tollens: tacere jubeatur à Refectoraria, leni adhortatione & monitione: & ſi quidem quieverit, ſinatur: ſi autem perſeveraverit, amoveatur à menſa vel invita, juſſu Præfectæ, quæ ſi lubuerit, abſtinentiæ à cibo pœnam ipſi imponet, vel eam aliter, ut viſum fuerit, caſtigabit.

ΚΕΦ. ΜΒ.

Περὶ τοῦ ἐάν τις περὶ πρωτοκαθεδρίας ἀμφισβητῇ.

Ἐὰν δὲ καὶ μέχρι τοσούτου τῆς αὔρας τις ὑμῶν ῥιπισθείη τοῦ πονηροῦ, ὥς τε δόξης ματαίας φροντίζειν καὶ πρωτοκαθεδρίας, καὶ προβάλλεσθαι πρὸς τοῦτο ἢ χρονιωτέραν ἐν τῇ μονῇ διαγωγὴν,

CAPUT XLII.

Quid agendum, ſi qua de priori ſede diſputarit.

Si verò veſtrûm quæpiam eouſque auris maligni ventiletur, ut de inani gloria & priori conſeſſu ſollicita ſit, & ea de cauſa prætendat, vel diuturniorem in Monaſterio

converſationem ; aut aliud quodlibet opus : jubeo in Domino ut ultimus ei locus aſſignetur. Et ſi quidem ſe emendaverit, Deo ſit gratia ; ſi verò obſtinata manſerit, expellatur è Monaſterio, ne aliis ejuſmodi labem communicet.

ἢ ἄλλην ἐνέργειαν ὁποιανοῦν· ἐντέλλομαι ἐν κυρίῳ τὸν ἔσχατον αὐτῇ τόπον ἀποκληρωθῆναι. κἂν μὲν διορθωθείη, τῷ Θεῷ χάρις, εἰ δὲ ἀδιόρθωτος μένοι, ἐκδιώκειν αὐτὴν ἀπὸ τῆς μονῆς, ὅπως μὴ καὶ ταῖς ἄλλαις τῆς τοιαύτης λύμης μεταδῷ.

CAPUT XLIII.

Quòd nihil ab invicem quærendum ſit.

INTER prandendum ad invicem nullatenus impertietis cibum quemlibet aut potum, ne quidem uſque ad ſtillam aquæ ad refrigerandum miſtum poculum, plus quam oportet ebulliens. Sed quæ hujuſmodi quopiam indiget, cum maxima reverentia & honeſtate, à Præfecta neceſſariam rem poſtulabit. Et ſi illa annuente id obtinuerit, quod juſſum eſt auferet : ſin minus, ſeipſam cohibebit, & cum ſilentio ſedebit gratias agens propter Dei mandatum. Sic igitur refectæ à menſa ſurgetis, Typicoque officio atque oratione expletis, ad dormitorium pergetis.

ΚΕΦ. ΜΓ.

Περὶ τοῦ μὴ ζητεῖν τι παρ' ἀλλήλων.

ΕΝ μέντοιγε τῷ ἀριστᾶν, ἀλλήλαις οὐδαμῶς μεταδώσετε, οὔτε βρώματός τινος, οὔτε πόματος, ἄχρι γοῦν καὶ ῥανίδος τυχὸν μικρᾶς εἰς τὸ καταψῦξαι τὸ κερασθὲν ποτήριον, καὶ ζέον πλέον τοῦ δέοντος. ἀλλ' ἡ δεομένη τοιούτου τινὸς μετ' εὐλαβείας ὅτι μάλιστα πολλῆς καὶ σεμνότητος παρὰ τῆς καθηγουμένης τὸ ἐνδέον αἰτήσεται. κἂν μὲν τύχοι ταύτης ἐπινευούσης, κομιεῖται τὸ κελευσθέν· εἰ δὲ μή, συστελεῖ ἑαυτήν, καὶ καθεσθήσεται μετὰ σιωπῆς, εὐχαριστοῦσα διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐντολήν. οὕτως οὖν ἑστιαθεῖσαι ἐγερθήσεσθε ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ τὴν τυπικὴν ἀκολουθίαν, καὶ τὴν εὐχὴν ἐκπληρώσασαι, εἰς τὸ κοιμητήριον ἀπελεύσεσθε.

ΚΕΦ. ΜΔ.

Περὶ τοῦ ἀπαραίτητον εἶναι τὰς ὑγιαινούσας τὴν κοινὴν τράπεζαν, καὶ περὶ νοσουσῶν.

Ταύτην δὲ τὴν κοινὴν εὐτρεπισθεῖσαν ὑμῖν τράπεζαν. αἱ μὲν ὑγιαίνουσαι, ἀπροφάσιστον, καὶ ἀπαραίτητον ἕξετε· καὶ οὐ δὲ μία ἔσται πρόφασις ἱκανὴ πρὸς παραίτησιν τῆς εἰς τὸ κοινὸν ἑστιατόριον συνελεύσεως. αἱ ἀσθενοῦσαι δὲ ἰσχυρῶς, καὶ οὕτως ὥς τι μὴ δύνασθαι τῆς κλίνης ἐξανίστασθαι ἢ ἀταράχως ὑπνοῦν, ἀλλ' ἐνοχλοῦσαι, καὶ ἐνοχλούμεναι, κατὰ γνώμην τῆς καθηγουμένης ἐν ἰδιάζοντι κελλίῳ τεύξονται ἀναπαύσεως, καὶ θεραπείας ἐπιμελεστέρας. φροντιεῖ δὲ ἡ καθηγουμένη καὶ τῶν νοσουσῶν ἐπιμελέστερον, ὡς οἰκείων μελῶν· καὶ παρέξει ταύταις τὰ κατάλληλα πρὸς διατροφήν, πρόνοιάν τε ποιήσεται καὶ τῆς ἄλλης αὐτῶν ἀναπαύσεως.

CAPUT XLIV.

Quòd quæ bene valent communem menſam detrectare nequeant, & de Infirmis.

IN hac autem communi vobis parata menſa, dum bene valebitis, nullo prætextu nullaque petitione admiſſa, refectionem ſumetis; & nulla erit idonea occaſio detrectandi conventum in commune refectorium. Quæ verò graviter ægrotant, & ſic ut à lecto ſurgere aut tranquillè dormire nequeant, ſed turbas moveant & turbatæ ſint; juſſu Præfectæ in peculiari cella, quiete & accuratiore obſequio donabuntur. Præfecta verò ægras diligentiùs quaſi propria membra curabit; ipſiſque ad victum congruentia tribuet, ſollicitudinemque geret de alia earum recreatione.

Digitized by Google

CAPUT XLV.

Quòd ſecunda fieri debeat refectio.

POSTQUAM igitur Moniales à menſa ſurrexerint, altera fiat refectio, appoſitis panibus & cibis, quantum in prima menſa appoſiti ſunt, & reficiantur quæ miniſtravere. Neque liceat (quod in prima refectione ſtatuere, memoriâ excidit) ſurgenti à menſa, quidpiam ſecum ex appoſitis, ſive panem, ſive quid aliud, tollere. Sed neque Monacharum quædam pulmentum vel legumina, aut quidquam aliud ſecum ſumere petat, ſed in communi omnes reficiantur.

CAPUT XLVI.

De victu in diebus Litaniarum, ſeu Proceſſionum.

CIBUS veſter in diebus Proceſſionum ad prandium erit, tertiâ quidem & quintâ feriâ, Sabbato & Dominica, duo fercula aut tria, ſi Præfectæ viſum fuerit, ex piſcibus & caſeo. Secundâ feriâ, duo vel tria ex leguminibus coctis cum oleo, & ex

ΚΕΦ. ΜΕ.

Περὶ τοῦ καὶ δευτέραν γίνεσθαι ἑστίασιν.

ΤΟίνυν μετὰ τὸ τὰς μοναχὰς ἀναστῆναι τῆς τραπέζης, ἑστίασις δευτέρα γινέσθω ἄρτων τε παρατεθειμένων καὶ βρωμάτων, ὅσα ἐν τῇ πρώτῃ παρετέθειντο τραπέζῃ. καὶ ἐστιάσθωσαν αἱ διακονήσασαι. μὴ ἐξέστω δὲ, ὅπερ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἑστιάσει τυπωθῆναι διέλαθεν, ἀνισταμένῃ τῆς τραπέζης, αἴρειν τι μεθ' ἑαυτῆς ἐκ τῶν παρακειμένων, μήτε ἄρτον, μήθ' ἕτερόν τι· ἀλλὰ μηδὲ τῶν μοναχῶν τις αἰτείτω μεθ' ἑαυτῆς λαβεῖν, ἢ μαγειρείαν, ἢ ὀσπρεῖον, ἢ ἄλλο τι, ἀλλὰ κοινῇ πᾶσαι ἐστιάσθωσαν.

ΚΕΦ. Μϛ.

Περὶ τῆς ἐν ταῖς λιταῖς ἡμέραις τροφῆς.

Η δὲ τροφὴ ὑμῶν ἔσται ἐν ταῖς λιταῖς ἡμέραις κατὰ τὸ ἄριστον· τρίτῃ μὲν, καὶ πέμπτῃ, καὶ σαββάτῳ, καὶ κυριακῇ, ἐδέσματα δύο ἢ τρία, εἰ τῇ καθηγουμένῃ δοκοίη, δι' ἰχθύων, καὶ τυροῦ· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, δύο ἢ τρία δι' ὀσπρείων ἑψημένων σὺν ἐλαίῳ· καὶ ὀστρακοδέρμων,

εἰ δὲ εὑρίσκοιντο. τετράδι τε καὶ παρασκευῇ δύο ἢ τρία ἐδέσματα δι' ὀσπρείων ἑψητῶν σὺν ἐλαίῳ καὶ λαχάνων ὁμοίως.

Εἰ δὲ καὶ ἐν αὐταῖς, τῇ δευτέρα φημὶ, τετράδι τε, καὶ παρασκευῇ παρά τινων φιλοχρίστων γένηται [a] παράκλησις, ἢ ἑορτὴ τύχῃ δεσποτικὴ, ἤ τινος τῶν δώδεκα ἁγίων ἀποστόλων, ἢ τῶν ἐπισήμων μαρτύρων, ἢ ἱεραρχῶν, ἐσθίειν καὶ τότε ἰχθύας, αὐτῆς ἡγουμένης τούτου φροντιζούσης· εἰ μή τις ἴῃ παρ' ἑτέρων παράκλησις.

Η δὲ πόσις ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς λιταῖς ἡμέραις ἔσαι μετὰ τοῦ μείζονος [b] ἐξαγίου. ὅτε δὲ τῇ προεστώσῃ δόξει, καὶ ἐπαυξηθήσεται καθόσον αὐτῇ βουλητόν. κατὰ δὲ τὸ δεῖπνον τῶν αὐτῶν ἡμερῶν παρατεθήσεται ὑμῖν ἄρτος, καὶ λάχανα τὰ κατὰ καιρὸν, καὶ ὀπῶραι μικραὶ κατὰ γνώμην τῆς προεστώσης. τὸ δέ τοι πόμα δοθήσεται μετὰ τοῦ μείζονος ἐξαγίου.

conchyliis, ſi reperiantur. Tetrade verò & Paraſceve, ſeu quartâ, & ſextâ feriâ, duo vel tria fercula ex leguminibus coctis cum oleo, & ex oleribus ſimili modo.

Si autem in ipſis feriis ſecunda, quarta & Paraſceve à quibuſdam Chriſti amantibus fiat conſolatio, aut Domini ſolennitas occurrat, ſive quædam duodecim ſanctorum Apoſtolorum, vel inſignium Martyrum, ſeu Pontificum; tunc piſces quoque comedetis, hoc curante Præfecta; niſi quædam accedat ab aliis conſolatio.

Potus verò veſter in omnibus Litaniarum diebus, erit cum majore hexagio: at ubi Præfectæ viſum fuerit, augebitur quantum ipſi libuerit. Ad cœnam autem eorumdem dierum apponetur vobis panis cum oleribus ſecundùm tempeſtatem, & modici fructus juxta Præfectæ ſententiam. Potus verò dabitur cum majore hexagio.

a παράκλησις eodem ferè ſenſu hîc uſurpatur, quo conſolatio apud Latinos: hæc enim erat parva cœna Monachis in ſolatium conceſſa. In hoc autem Typico παράκλησις ut plurimùm accipitur pro refectione extraordinaria, in qua piſces vel conchylia apponebantur.

b ἐξαγίου. Vulgò apud Græcos Autores vox hæc uſu venit pro pondere ſex unciarum, hîc autem pro menſura.

CAPUT XLVII.

De victu in magna Quadrageſima.

HÆc quidem in diebus Proceſſionum anni. In ſacrorum verò jejuniorum diebus, non ſic. Et ante alia in primo & maximo jejunio, cujus prima die primæ hebdomadis, nempe feriâ ſecundâ, neque ſacrificandum, neque de menſa aut cibo curandum eſt: diebus verò ſequentibus hujus hebdomadis menſa apponenda eſt, & cibum ſumet quæ voluerit, nempe legumina aquâ madefacta, necnon cruda quædam olera, vel fortè fructus. In potum verò bibetis aquam calidam cumino condîtam. In Paraſceve tamen cocta quædam vobis comedenda ſunt, nimirum fercula duo, unum quidem cum oleo, aliud verò abſque oleo; vinumque bibendum cum majori hexagio datum, ob feſtum ſancti magni Martyris Theodori, quod

ΚΕΦ. ΜΖ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ τροφῆς.

ΤΑῦτα μὲν ἐν ταῖς λιταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἐν δέ γε ταῖς τῶν ἁγίων νηστειῶν, οὐχ οὕτως. καὶ πρό γε τῶν ἄλλων, ἐν τῇ πρώτῃ καὶ μεγίστῃ, ἧς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πρώτης ἑβδομάδος, ἤγουν κατὰ τὴν δευτέραν, μήθ' ἱερουργητέον, μήτε τραπέζης φροντιστέον, ἢ βρώσεως· ταῖς μέντοι ἑξῆς ἡμέραις τῆς τοιαύτης ἑβδομάδος, καὶ τράπεζαν παραθετέον, καὶ βρώσεως τὴν αἱρουμένην μεταληπτέον, ἥτις δὲ ἔσται ἐξ ὀσπρείων διαβρεχῶν ὕδατι, καὶ ὠμῶν τινων λαχάνων, ἴσως καὶ ὀπωρῶν. πόμα δὲ πίεσθε θερμὸν ὕδωρ [a] κυμίνῳ συνηρτυμένον. ἐν μέντοι τῇ παρασκευῇ ἑψητά τινα βρωτέον ὑμῖν ἐδέσματα δύο, τὸ μὲν ἓν μετὰ ἐλαίου, τὸ δὲ ἕτερον χωρὶς ἐλαίου· καὶ οἶνον ποτέον μετὰ τοῦ μείζονος ἑξαγίου διδόμενον, διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος [b] Θεοδώρου,

a *ὕδωρ κυμίνῳ συνηρτυμένον* Aqua cumino condîta, quâ non ſoli Græci Monachi & Moniales, ſed & Latini utebantur, ut videre eſt in Regula Magiſtri cap. 43. ubi de Quadrageſima agens, hæc habet: *Firmis verò, vel ſuo voto abſtinentibus, mixto ſalibus cum cumino vel apii ſemine calida aqua miſceatur.* Vide notam Hugonis Menardi noſtri in hunc locum Concord. Regul. p. 841.

b *Θεοδώρου.* Is erat Sanctus Theodorus Tyro cujus ſolennitas 17 Februarii occurrit; ac præter hanc ſolennitatem, memoria ejuſdem Sancti quotannis re-

ἣν ἡ προεστῶσα ὀφείλει ἐπιτελεῖν χριστιανικῶς· καὶ παρακαλεῖν ὑμᾶς κατὰ τὴν τοῦ σαββάτου ἡμέραν, καὶ ὀστρακοδέρμοις τὴν ἀδελφότητα ἑστιᾷν. εἰ δὲ παρά τινος τῶν φιλοχρίστων παράκλησις γένοιτο, καὶ δι' ἰχθύων ἑστιαθήσεσθε.

cum debito ritu Præfectam celebrare oportet, & conſolari vos in die Sabbati, Sororeſque conchyliis excipere. Si verò à quodam ex Chriſto devotis conſolatio accedet, piſces quoque comedetis.

Η μὲν δὴ πρώτη ἑβδομὰς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, οὕτως ὑμῖν ἀνυέσθω. τοῖς δὲ σάββασι πᾶσι, καὶ ταῖς κυριακαῖς τῆς αὐτῆς ἁγίας νηστείας, τρία παρατιθέσθω ὑμῖν ἐδέσματα μαγειρευτὰ μετέχοντα ἐλαίου. διδόσθω δὲ καὶ εἰς πόσιν τὸ συνήθες μέγα κρασοβόλιον. τὸ δ' αὐτὸ γινέσθω καὶ τῇ τετράδι τῆς μεσονηστίμου, καὶ τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος. ταῖς δέ γε τρίταις καὶ πέμπταις ταῖς ἄλλαις, δύο μὲν ὑμῖν ἐδέσματα παρατεθήσονται μαγειρευτά, ἀμφότερα ἐλαίου μετέχοντα· οἶνος δὲ τῷ ἐλάττονι ἑξαγίῳ μετρούμενος. ταῖς μέντοι δευτέραις δύο ἐδέσματα μαγειρευτὰ παρατεθήσονται· ὧν τὸ ἓν μετὰ ἐλαίου, τὸ δὲ ἕτερον ἐλαίου ἀμέτοχον. καὶ οἶνος δὲ τῷ ἐλάττονι ἑξαγίῳ μετρούμενος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ μείζονος τὸ ἥμισυ. τὰς δὲ τετράδας, καὶ παρασκευὰς δύο ἐδέσματα μαγειρευτὰ μὲν, ἐλαίου δὲ ἀμέτοχα· καὶ ἡ πόσις οἶνος τῷ ἐλάττονι ἑξαγίῳ μετρούμενος.

Prima itaque hebdomas ſanctæ & magnæ Quadrageſimæ ſic à vobis exigetur. Sabbatis autem omnibus, & Dominicis ejuſdem ſancti jejunii, tria apponentur vobis cocta fercula, oleo condîta. Detur autem in potum ſolitum magnum craſobolium ſeu cyathus. Idipſum fiat Tetrade ſive feriâ quartâ medii jejunii, & feriâ quintâ magni Canonis. Tertiis verò & quintis feriis reliquis, duo quidem vobis fercula cocta apponentur, ambo oleo condîta; vinum verò minoris hexagii menſurâ. Feriis autem ſecundis duo fercula cocta apponentur, quorum unum cum oleo, alterum verò abſque oleo; & vinum menſurâ minoris hexagii, quod eſt majoris media pars. Feriis quartis & Paraſcevis, duo fercula, cocta quidem, ſed oleo non condîta: in potum autem, vinum minoris hexagii menſurâ,

celebatur Sabbato primo Quadrageſimæ, ob magnum miraculum ab ipſo eadem die editum, de quo fuſiùs Triodion Græc. In cujus Sancti honorem, non modò die Sabbati quo ejus memoria recolebatur, ſed & feria ſexta præcedenti jejunii rigorem relaxare jubentur Moniales.

Si verò cum quadam feria ſecunda, ſive tertia, ſive quinta, vel Sabbato, vel Dominica concurrerit memoria Inventionis venerandi capitis Præcurſoris, aut Sanctorum Quadraginta, ſive feſti Annunciationis; & piſces comedendi ſunt, & vinum dandum eſt menſurâ magni hexagii: ſive piſces domûs ſumtibus in obſonium dentur, ſive conſolatio à Chriſti amatoribus mittatur. Si quam verò memoratarum ſolennitatum in aliquâ dierum primæ hebdomadis celebrari contingat, perinde atque in tertiis & quintis feriis aliarum hebdomadum ſanctæ Quadrageſimæ cibi comedendi ſunt; vinum autem dandum majoris hexagii menſurâ. In aliis itaque omnibus ſanctis Quadrageſimæ diebus, nullatenus licebit vobis piſces comedere, niſi fortè conſolatio à quopiam miſſa fuerit Sabbato, aut Dominica.

Adveniente autem Annunciationis feſto, ſplendidè pro viribus celebrandum eſt, piſceſque comedendi ſunt, domûs ſumtibus in obſonium comparati, vinumque bibendum menſurâ majoris hexagii. Piſces autem in ſancta illa ſolennitate comedetis, ut dictum eſt, niſi in ſancta &

Εἰ δὲ ἐν δευτέρᾳ τινὶ, ἢ τρίτῃ, ἢ πέμπτῃ, ἢ σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ τύχῃ τὴν μνήμην συνδραμεῖν τῆς [a] εὑρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου, ἢ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, ἢ τῆς ἑορτῆς τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καὶ δι' ἰχθύων ἑστιατέον, καὶ οἴνου μεταδοτέον τῷ μείζονι ἐξαγίῳ, ἢ οἴκοθεν ὀψωνιζομένων τῶν ἰχθύων, ἢ παρακλήσεως στελλομένης παρὰ τῶν φιλοχρίστων. εἰ δέ τις τῶν εἰρημένων ἑορτῶν, ἐν μιᾷ τῶν τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἡμερῶν τύχῃ τελεῖσθαι, ἐπίσης ταῖς τρίταις, καὶ πέμπταις τῶν ἄλλων ἑβδομάδων τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ἑστιατέον ἐν βρώμασιν, οἴνου δὲ μεταδοτέον τῷ μείζονι ἐξαγίῳ. τὰς ἄλλας τοίνυν πάσας ἁγίας ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς, οὐκ ἐξέσται ὑμῖν ἰχθυοφαγεῖν τὸ σύνολον, εἰ μὴ παράκλησις ἴσως πεμφθείη παρά τινος ἐν σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ.

Τῆς ἑορτῆς δὲ τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐπιστάσης, λαμπρῶς ἑορταστέον εἰς δύναμιν, καὶ ἰχθύων μεταληπτέον, οἴκοθεν ὀψωνιζομένων, καὶ οἴνου ποτέον διὰ τοῦ μείζονος ἐξαγίου. ἰχθυοφαγήσετε δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ, ὡς εἴρηται, ἐὰν μὴ τῇ ἁγίᾳ

[a] Duplex Inventio capitis Sancti Joannis Baptiſtæ celebrabatur 24. Febr. Vide Menæas & Eruditiſſ. Cangium.

καὶ μεγάλῃ ἑβδομάδι συνδράμῃ, τότε γὰρ τοῖς ὀστρακοδέρμοις χρήσεσθε μόνοις, μᾶλλον δὲ παρακληθήσεσθε, διὰ τὴν ἑορτήν. ἐπεὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας ταύτης τῆς ἑβδομάδος, ἤγουν δευτέρᾳ, τρίτῃ, καὶ τετράδι διάγειν εἰκὸς, ποσὶν ὀσπρίοις διαβρόχοις, καὶ λαχάνοις ὠμοῖς, καὶ ὀπώραις τῆς παρατυχούσαις ἀρκούμεναι, καὶ τῷ κυμινάτῳ θερμῷ πόματι. εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ, καὶ τρίτῃ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἑβδομάδος συνδράμῃ ἡ προδηλωθεῖσα ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ἢ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ, τοῖς ὀστρακοδέρμοις χρήσεσθε μόνοις· εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ τετράδι, καὶ παρασκευῇ, ἢ καὶ αὐτῷ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, τῇ μὲν μεγάλῃ τετράδι, καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ὀσπρίοις ποσὶν ἑψητοῖς, καὶ λαχάνοις σὺν ἐλαίῳ, ἀρκεσθήσεσθε· μεταληπτέον δὲ καὶ οἴνου τῷ μείζονι ἐξαγίῳ. ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ, ἀπέστω πᾶσα μέριμνα περισπασμὸν ἐμποιοῦσα. οὐ γὰρ διὰ τὴν ἑορτὴν καταλύσετε τὴν τοῦ μεγάλου σαββάτου νηστείαν, ᾧ μόνῳ νηστεύειν ἀπὸ πάντων κανονικῶς παρελάβομεν. ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τηρητέον τὰς τῶν θείων πατέρων διατάξεις, καὶ ἐργαστέον ὑμῖν ὡς δυνατὸν, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, πᾶν ἕτερον ἐν αὐταῖς
» ἀγαθόν. καὶ γάρ, φησι, τοῦτό ἐστι
» τὸ ἑορτάζειν, ἡμῶν ψυχῇ τι θη-

magna hebdomade occurrerit: tunc enim ſolis conchyliis utemini, ſeu potiùs conſolationem accipietis ob ſolennitatem. Nam tres dies illius hebdomadis, ſecundam ſcilicet, tertiam & quartam feriam, vos exigere par eſt, quibuſdam leguminibus madefactis, oleribus crudis, & fructibus fortè obviis, contentas, cum calido cuminato potu. Si verò dictum Annunciationis feſtum cum ſecunda aut tertia feria ſanctæ & magnæ hebdomadæ concurrerit, vel cum magna quinta feria, ſolis conchyliis utemini: ſi autem cum magna feria quarta, Paraſceve, vel ipſo magno Sabbato; in magna quidem feria quarta & magna Paraſceve, legumina quædam cocta & olera cum oleo vobis ſufficient: vinique ſumetis majus hexagium. In ſancto autem Sabbato abſit omnis cura animum diſtrahens: ob feſtum namque illud non ſolvetis jejunium magni Sabbati, in quo ſolo omnibus abſtinendum eſſe canonicè accepimus; ſed potiùs ſervanda divinorum Patrum ſtatuta, ac in ipſis pro viribus, juxta Theologum Gregorium, aliud omne bonum vobis efficiendum eſt. *Etenim*, inquit, *illud eſt feſtum agere, menti noſtræ aliquid eorum theſaurizare, quæ* Orat. 44. in Pentec.

Digitized by Google

ſtabilia ſunt & retinentur, non autem ſuffugiunt & dilabuntur, leviterque ſenſum demulcent, ut plurimum autem nocent, meo quidem judicio. Et rurſus: *Sufficit corpori malitia ſua; quid flammæ ampliore materia opus eſt, aut belluæ copioſiore cibo, ut effrenatior reddatur, & ratiocinio violentior? quocirca nobis ſpiritualiter feriandum eſt.*

σαυείζειν τῶν ἐσώτων καὶ κρατουμένων, ἀλλὰ μὴ τῶν ὑποχωρούντων καὶ λυομένων, καὶ μικρὰ σαινόντων τὴν αἴσθησιν, τὰ πλεῖστα δὲ βλαπτόντων κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον. καὶ πάλιν· ἀρκετὸν τῷ σώματι ἡ κακία αὐτοῦ· τί δὲ δεῖ τῇ φλογὶ πλείονος ὕλης, ἢ τῷ θηρίῳ δαψιλεστέρας τροφῆς, ἵνα μᾶλλον δυσκάθεκτον γένηται, καὶ τοῦ λογισμοῦ βιαιότερον; διὰ ταῦτα γοῦν ἑορταστέον πνευματικῶς.

In ſancta igitur & magna quinta feria, quando non celebramus Annunciationem, ſicut in tertiis & quintis feriis reliquarum hebdomadum Quadrageſimæ refectionem ſumetis, quantum ad fercula; vinum verò menſurâ majoris hexagii. In ſancta autem Paraſceve, niſi priùs memorata immaculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ ſolennitas cum ea concurrerit, nihil omnino coquendum eſt; oleribus autem quibuſdam crudis, & fructibus refectio ſumenda eſt; & vinum cum majore hexagio dandum, ob vigiliarum laborem.

Τῇ τοίνυν ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, ὅτε μὴ ἑορτάζομεν τὸν εὐαγγελισμόν, κατὰ τὰς τρίτας καὶ πέμπτας τῶν λοιπῶν ἑβδομάδων τῆς τεσσαρακοστῆς, ἡ ἑστίασις ἔσται ὑμῖν ἐν τοῖς ἐδέσμασιν· ὁ δὲ οἶνος τῷ μείζονι ἑξαγίῳ. τῇ μέν τοι ἁγίᾳ παρασκευῇ, εἰ μὴ ἡ προλεχθεῖσα ἑορτὴ τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου συνδράμῃ, οὐδόλως μαγειρευτέον· λαχάνων δέ τινων ὠμῶν, καὶ ὀπωρῶν μεταληπτέον· καὶ οἴνου τῷ μείζονι διδομένου ἑξαγίῳ, διὰ τὸν ἐκ τῆς ἀγρυπνίας κόπον.

At in ſancto Sabbato abſit omnis cura animum diſtrahens: ſolumque dilutum de

Ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ ἀπέστω πᾶσα μέριμνα περισπασμὸν ἐμποιοῦσα· μόνος δὲ [a] διακλυσμὸς γινέσθω

[a] διακλυσμὸς, quid ſit, his Triodii verbis indicatur in Officio Sabbati Sancti. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν οὐκ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καθήμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελλαρίτης, καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς ἀνὰ κλάσματος ἄρτου, καὶ ἀνὰ ἓξ ἰσχάδων, ἢ φοινίκων, καὶ ἀπὸ οἴνου κρασοβολίου ἑνὸς, ἡμῶν δὲ διακλυσμένων. id eſt: Poſt dimiſſionem non egredimur ex Eccleſia, ſed in locis noſtris ſedemus; & ingreditur Cellarites, datque Fratribus ſingulis fruſtum panis, ſex caricas, vel ſex dactylos, & ex uno vini craſobolio, nobis verò dilutis, &c. De διακλυσμῷ item, in Typico Sancti Sabæ, & alibi ſæpe.

κατὰ τὸ ἔθος, κἂν ἡ τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου συνδράμῃ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. τοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον ἡ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δίαιτα τὴν τροφὰν ὑμῶν ἐχέτω, τὸ περὶ τὴν ἀσθενουσῶν φροντίδος, τῇ διακρίσει τῆς προεστώσης ἀνατεθείσης. τὰ δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων αὐτίκα δὴ τυπωθήσεται.

more fiat; quamvis immacuculatæ Dominæ noſtræ Deiparæ Annunciationis feſtum concurrerit. Ea victûs ratione in ſancta & magna Quadrageſima utemini; infirmarum curâ Præfectæ diſcretioni repoſitâ. De ſanctorum Apoſtolorum (*Quadrageſima*) illico ſtatuetur.

ΚΕΦ. ΜΗ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων [a] τεσσαρακοστῇ, καὶ τῶν Χριστοῦ γενεθλιακῶν τροφῆς.

ΜΕτὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν τῶν τε ὡρῶν, καὶ τῆς θείας λειτουργίας, ὡς τὸ συναξάριον διέξεισι, καλείτω ὑμᾶς ἡ τράπεζα κατὰ τὸν ἄνω διατεταγμένον τύπον ἑβδόμης ὥρας ἐνισταμένης, ἐν ᾗ κατὰ μὲν τὴν δευτέραν τετράδα καὶ παρασκευήν, δύο ἐδέσματα ὑμῖν σὺν ἐλαίῳ ἑψητὰ ἐσθιέσθω, καὶ οἶνος πινέσθω διὰ τοῦ μείζονος ἑξαγίου. κατὰ δὲ τὰς τρίτας, καὶ τὰς πέμπτας, δύο ἢ τρία ὅμοια ἐδέσματα, καθὼς ἡ προεστῶσα θελήσει. τὰ δὲ σάββατα, καὶ

CAPUT XLVIII.

De victu in Quadrageſima ſanctorum Apoſtolorum, & Chriſti Natalitiorum.

POSTQUAM totum Officium Horarum, & divinæ Liturgiæ expleveritis, ut Synaxarium narrat, advocet vos menſa, juxta ſuperiùs ſtatutam formam, inſtante ſeptima hora: ubi ſecundâ quidem, quartâ feriâ & Paraſceve, duo fercula cum oleo cocta comederis; vinumque biberis magni hexagii menſurâ. Tertiis verò & quintis feriis, duo vel tria ſimilia fercula, ut Præfecta voluerit. Sabba-

[a] Quadrageſima ſanctorum Apoſtolorum obſervabatur à diebus Pentecoſtes excluſivè ad feſtum ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Quadrageſima verò Chriſti Natalitiorum à decima quinta Novembris ad Chriſti Nativitatem. Quartam addebant plurimi Quadrageſimam ante Dormitionem Deiparæ.

Digitized by Google

tis autem & Dominicis piſces quoque edendi ſunt domûs ſumtibus appoſiti, niſi diſcretio à quopiam mittatur, & vinum cunctis diebus cum majore hexagio dabitur. Sed & cœna quotidie apponatur, nempe panis, olera cruda, & fructus illius tempeſtatis, vinumque menſurâ majoris hexagii, propter æſtum & ſiccitatem temporis. Si qua verò accedat conſolatio, aliis quoque diebus piſces comedetis gratias agentes.

Quadrageſima quoque Chriſti Natalitiorum ſimilis erit Quadrageſimæ ſanctorum Apoſtolorum, quoad cibum & potum, totumque Officium fiet juxta Synaxarium. His duobus duntaxat differet hujus Quadrageſimæ victus, à victu Quadrageſimæ ſanctorum Apoſtolorum; quòd ſemel comedatur, nona enim hora vobis refectionem apponet, dum jejunatur: (jejunium verò ſemper ſervabitur, ubi, *Deus Dominus*, in Matutino non pſalletur: aliis diebus modica cœna apponetur vobis, eò quòd prandium, non horâ nonâ, ſed citiùs ſumtum fuerit) & quòd vinum detur minoris craſobolii ſeu cyathi menſurâ ad cœnam, quibus diebus cœnare con-

τὰς κυριακὰς, καὶ ἰχθύων μεταληπτέον οἴκοθεν παρεχομένων, εἰ μὴ [a] διάκρισις παρά τινος στέλλοιτο. καὶ οἶνος δὲ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡμέραις, ὁ μετὰ τοῦ μείζονος ἔσται ἐξαγίου. ἀλλὰ καὶ * δεῖπνος ἐν ἁπάσαις παρατιθέσθω ἄρτου, καὶ λαχάνων ὠμῶν καὶ ὀπωρῶν, τῶν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ οἶνος ὁ τοῦ μείζονος ἐξαγίου, διὰ τὸ καυσῶδες καὶ ξηραντικὸν τοῦ καιροῦ. ἂν δέ τις εἴη παράκλησις, καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ μεταληπτέον καὶ τότε ἰχθύων, εὐχαριστούσας.

* ἴσ. δεῖπνον, quamquam alibi reperiatur δεῖπνος.

Καὶ ἡ τῶν ἁγίων δὲ τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων τεσσαρακοστὴ, ὁμοία ἔσται τῇ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἔν τε τῇ βρώσει, καὶ τῇ πόσει· καὶ ἡ ἀκολουθία ἔσται πᾶσα κατὰ τὸ συναξάριον. δυσὶ δὲ τούτοις μόνοις ἡ ἐν ταύτῃ τῇ τεσσαρακοστῇ δίαιτα τῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων παραλλάττειν ὀφείλει· τῷ τε ἅπαξ ἐσθίειν, ἐννάτῃ γὰρ ὥρᾳ τὴν ἑστίασιν ὑμῖν παραθήσει, νηστείας ἀγομένης. νηστεία δὲ εἴη πάντως, ὁπότε μὴ τὸ, Θεὸς κύριος, ἐν τῷ ὄρθρῳ μὴ ψάλλοιτο· ἐν ταῖς ἄλλαις ἡμέραις δείπνου βραχέως παρατιθεμένου ὑμῖν διὰ τὸ ἄριστον μὴ κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν γίνεσθαι, ἀλλὰ ταχύτερον· καὶ τῷ οἶνον δίδοσθαι τῷ ἐλάττονι κρασοβολίῳ ἐν τῷ δείπνῳ ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς δειπνεῖν συ-

a διάκρισις eodem omnino ſenſu uſurpatur, quo ſuprà παράκλησις.

κεχώρηται. ἐν δέ γε τῇ ἑορτῇ τῆς εἰς [a] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, καὶ ἰχθύσι τραφήσεσθε κἂν μηδεὶς προσενέγκοι· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις, ὅτε παρά τινος προσενεχθεῖεν.

ceſſum eſt. In feſto autem Ingreſſus Deiparæ in Sancta Sanctorum piſcibus veſcemini, etſi nullus obtulerit; aliis verò diebus, ubi à quopiam oblati fuerint.

ΚΕΦ. ΜΘ.

Περὶ τοῦ μὴ λαθροφαγεῖν.

ΤΩν μὲν οὖν κατὰ τὴν τροφὴν οὕτως ὑμῖν διατυπωθέντων, καὶ ἀποχὴν λαθραίας βρώσεώς τε καὶ πόσεως εἰσηγούμεθα· καὶ φεύγετε ταύτην ὁπόση δύναμις· ἐκεῖνο διὰ παντὸς φέρουσαι κατὰ νοῦν, ὅτι καὶ κατ' ἀρχὰς βρῶσις ἡμᾶς ὑπήγαγε τῷ θανάτῳ παρήκοος, καὶ τῆς ἐν παραδείσῳ διαγωγῆς ἀπεστέρησε, τοῦ πονηροῦ καὶ ἀρχεκάκου δαίμονος αὐτὴν εἰσηγησαμένου· ὅστις ἐξ ἐκείνου καὶ μέχρι τοῦ νῦν, οὐ παύεται τοῖς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον ἀναδεξαμένοις, ὡς ἀρχαῖον ὅπλον τὴν λαθραίαν καὶ ἀπηγορευμένην γεῦσιν βρωτοῦ τινος ἢ ποτοῦ προβαλλόμενος, καὶ μὴ μόνον προβαλλόμενος, ἀλλὰ καὶ συνηγορῶν τῇ λαθραίᾳ γεύσει, καὶ κατὰ φύσιν εἶναι λέγων τὸ πρᾶγμα καὶ ἀναίτιατον. ὑμεῖς δὲ μὴ ἀγνοήσητε αὐτοῦ

CAPUT XLIX.

Quòd clam comedendum non ſit.

IIs quæ ad victum ſpectant ſic vobis conſtitutis, ſuademus, ut à furtivo eſu & potu abſtineatis, illumque tota virtute fugiatis: illud ſemper in mente verſantes, quòd ab initio eſus inobſequens nos morti ſubegit, noſque à paradiſi habitatione privavit, maligno malorumque autore Diabolo, ipſum inducente: qui ab illo tempore uſque ad præſens, non ceſſat iis qui bellum contra ipſum ſuſceperint, antiquiſſimum telum, furtivam ſcilicet & prohibitam deguſtationem cibi alicujus vel potûs, objicere, & non ſolùm objicere, ſed etiam patrocinari furtivæ deguſtationi, dicens, eam rem eſſe ſecundùm naturam, & culpâ vacare. Vos verò ejus cogita-

[a] εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσόδου. Feſtum Ingreſſus Deiparæ in Sancta Sanctorum, eſt feſtum Præſentationis, in quo Deipara ingreſſa eſt in Templum.

Digitized by Google

tiones ne ignoretis, ad finem conſilii reſpicientes, quia tranſgreſſio præcepti eſt.

τὰ νοήματα, πρὸς τὸ τέλος τῆς συμβουλῆς ἀφορῶσαι, ὅτι παράβασίς ἐστιν ἐντολῆς.

CAPUT L.

De Paupertate.

UT igitur talem maligni laqueum facilè tranſiliatis, extremam vobis paupertatem præcipimus, quæ maximè prodeſſe poteſt; quam ſervantes, ſine labore furtivi eſus vel potus periculum effugeritis; qui enim nihil habet, quidnam guſtaverit? Summæ igitur paupertati operam date, non tantùm in pecuniis uſque ad obolum, ſed & in cibo & potu uſque ad minimum quodlibet. Quò enim hujuſmodi noſtrum præceptum non violetur, hortamur Præfectam ut quoties, & quando voluerit, vos perluſtret, & nihil plus habere ſinat, quàm à cœnobitica regula concedatur.

ΚΕΦ. Ν.

Περὶ ἀκτησίας.

Ἵνα γοῦν τὴν τοιαύτην παγίδα τοῦ πονηροῦ εὐχερῶς ὑπερβαίνητε, ἀκτησίαν ἐσχάτην ἡμεῖς ὑμῖν ἐπιτάττομεν, τὰ μέγιστα συμβαλέσθαι δυναμένην· ἣν φυλάττουσαι, ἀμογητὶ τὸν τῆς λαθροφαγοποσίας διαδιδράσκοιτε κίνδυνον· ὁ γὰρ ἔχων μηδὲν, τίνος ἂν γεύσοιτο; ἄκραν τοιγαροῦν ἀκτησίαν ἀσκήσατε, οὐκ ἐν χρήμασι μόνον μέχρι καὶ ὀβολοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν βρώμασί τε καὶ πόμασι μέχρι τοῦ ἐλαχίστου. ὥς τε γὰρ μὴ παραβαίνεσθαι τὴν τοιαύτην ἐντολὴν ἡμῶν, καὶ τῇ προεστώσῃ εἰσηγούμεθα, ὁσάκις, καὶ ὅτε βούλοιτο διερευνᾶν ὑμᾶς, καὶ μηδὲν πλέον ἔχειν ἐᾶν τῶν παρὰ τοῦ κοινοβιακοῦ κανόνος συγχωρουμένων.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΝΑ.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰς μοναχὰς ἐπὶ ταῖς τοῦ τυπικοῦ ὑποθήκαις περὶ τῆς κοινοβιακῆς διαγωγῆς, ἀθυμεῖν.

Ταῖς τοιαύταις ἡμῶν ὑποθήκαις καὶ εἰσηγήσεσιν, οὐ μόνον μὴ ἀθυμεῖν ὑμᾶς, μηδ' ἄχθεσθαι· ἀλλὰ καὶ χαίρειν, καὶ ἀγαλλιᾶσθαι εἰκός· ὅτι πάσης ἀπηλλαγμέναι φροντίδος, ἓν ἔργον ἀπερίσπαστον ἕξετε τὴν τῆς πνευματικῆς σωτηρίας φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν. τράπεζάν τε γὰρ κοινὴν ὑμῖν ἡτοιμάσαμεν οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐπιδεῆ· ἣν καὶ ἕξετε μέχρι παντὸς ἀπαραίτητόν τε, καὶ ἀπροφάσιστον, κατ' οὐδένα τρόπον αὐτὴν παραιτούμεναι· κἂν γὰρ δι' ἄσκησιν λέγῃ τις ἐθέλειν τῆς κοινῆς τραπέζης ἀπολιμπάνεσθαι, ἀλλ' οὖν καὶ παρούσῃ γεύεσθαι μὲν ἑκάστου τῶν παρατιθεμένων, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. ὅπερ καὶ τὸν ἐπιγινόμενον τῇ νηστείᾳ καταβάλλειν εἴωθε τῦφον· μὴ ἐσθίειν δὲ, ὡς εἶναι μόνην ἀπαράδεκτον αἰτίαν εἰς ἀπόλειψιν τῆς κοινῆς ἑστιάσεως, νόσον τῇ προεστώσῃ τῆς μονῆς οὐκ ἀγνοουμένην.

CAPUT LI.

Quòd non debeant Moniales ob Typici de cœnobitico inſtituto præcepta, animo deficere.

OB hujuſmodi noſtra præcepta, & admonitiones, par eſt vos non ſolùm animo non deficere, neque gravari, ſed etiam gaudere & exultare; quòd omni cura ſolutæ, unum opus abſque diſtractione habeatis, curam ſcilicet, & ſollicitudinem ſpiritualis ſalutis. Menſam enim communem vobis paravimus nulla re neceſſaria indigentem, à qua, nulla cauſa vel prætextu abeſſe poteritis, nullo modo eam detrectantes; etſi quoque aliqua diceret, ſe exercitationis gratiâ à communi menſa velle abeſſe. Attamen licet præſenti, ex ſingulis quæ apponuntur guſtare quidem, juxta magnum Baſilium (quod & ſuperbiam quæ inter jejunandum oritur dejicere ſolet) nec tamen comedere; ut ſola cauſa admittenda, ad deſerendum communem menſam, ſit morbus Monaſterii Præfectæ non ignotus.

Baſil. Reg. fuſiùs diſputatarum [illegible] 18.

Digitized by Google

CAPUT LII.

Quòd omnes expenſæ Monialium ex Monaſterii reditibus fieri debeant.

INDUMENTA, amictus, velamina, & reliqua neceſſaria, ex aſſignatis Monaſterio proventibus dari vobis definio; quæ congruo tempore priùs emta, & recondita eſſe debent: congruum verò tempus eſt, quo tales ſpecies non deficiunt, ſed & copiosè reperiuntur, & viliore pretio emuntur. Et ſummatim ne ſingula enumerem, omnes neceſſarios veſtros ſumtus à Monaſterio fieri præcipio. Et hæc ita ſe habebunt, ut Cœnobii nomen verè conveniat gratiâ plenæ Deiparæ Monaſterio, & non claudicet. Horum autem ſollicitæ curatrices, & cuſtodes erunt quæ à Præfecta inſtituentur; & curabunt, non ſolùm ut nova detrimento non afficiantur, ſed etiam ut detrita inſtaurentur. Hæc ita fieri diſpoſuimus, ut omni hujus vitæ cura liberæ maneatis, perpetuumque opus habeatis, pro vobis ipſis & pro nobis orare.

ΚΕΦ. ΝΒ.

Περὶ τοῦ πᾶσαν τὴν διοίκησιν τῶν μοναζουσῶν ἀπὸ τῶν εἰσόδων γίνεσθαι τῆς μονῆς.

Καὶ ἄμφια δὲ καὶ περιβλήματα, καὶ σκεπάσματα, καὶ τὴν λοιπὴν χρείαν ἀπὸ τῶν ἀφορισθεισῶν τῇ μονῇ προσόδων γίνεσθαι ὑμῖν διορίζομαι· καὶ ταῦτα τὸν προσήκοντα καιρὸν προεξωνούμενα, καὶ ἀποτιθέμενα· προσήκων δὲ καιρὸς, καθ' ὃν οὐκ ἐπιλείπουσι τὰ τοιαῦτα εἴδη, ἀλλὰ καὶ εὑρίσκονται δαψιλέστερα, καὶ πιπράσκονται εὐωνότερα. καὶ ἁπλῶς πᾶσαν ὑμῶν τὴν ἀναγκαίαν διοίκησιν, ἵνα μὴ τὰ καθ' ἕκαστον ἀπαριθμῶμαι, ἀπὸ τῆς μονῆς γίνεσθαι διατάττομαι. καὶ ἔσται οὕτω ταῦτα γινόμενα· ὥς τε τὸ τοῦ κοινοβίου ὄνομα ἐπαληθεύειν, ἀλλὰ μὴ χωλεύειν τῇ τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου μονῇ. ἔσονται δὲ πάντως καὶ φροντισταὶ τούτων, καὶ ἐπιμεληταὶ παρὰ τῆς καθηγουμένης προϊστάμεναι, καὶ φροντίζουσαι μὴ μόνον τὰ καινὰ μὴ καταβλάπτεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ πεπονηκότα ἐπισκευάζεσθαι. ταῦτα οὕτω διατατόμεθα γίνεσθαι, ὥστε πάσης βιωτικῆς φροντίδος ὑμᾶς μένειν ἀπηλλαγμένας, καὶ διηνεκὲς ἔργον ἔχειν, ἑαυτῶν τε καὶ ἡμῶν ὑπερεύχεσθαι.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΝΓ.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξωμονίτιδας, ἢ καταπέμπτας προσδέχεσθαι ἐν τῇ μονῇ.

Ἐξωμονίτιδας δὲ ἢ καταπέμπτας, οὔτε εἶναι, οὔτε ὀνομάζεσθαι βούλομαι. ταύτῃ τοι καὶ διαστάττομαι ἐξωμονίτιν μηδαμῶς προσδέχεσθαι, κἂν περιφανοῦς εἴη τύχης, κἂν περιουσίας εὐποροίη πολλῆς, κἀντεῦθεν προσαγωγήν τινα περιττήν τε καὶ δαψιλῆ, ἢ προσφέρῃ, ἢ ἐπαγγέλληται, ὑπὲρ τοῦ ῥητά τινα κομίζεσθαι σιτηρέσια· ἀθέτησις γὰρ τὸ τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἡμετέρας καὶ γνώμης, καὶ διατάξεως. προῖκα μὲν γὰρ, καὶ δόσεως ἄνευ ἡστινοσοῦν τοῖς τὴν κοινοβιακὴν ἀσπαζομέναις διαγωγὴν, καὶ μηδὲν πλέον παρὰ τὰ παρ' ἡμῶν διατεταγμένα ἔχειν ἢ λαμβάνειν ἐπιζητούσαις, τὰς τῆς μονῆς πύλας ἠνοίξαμεν. δόσιν δὲ ἐπὶ ῥητοῖς τισι γινομένην, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν διατεταγμένα παραχαράττουσαν οὐδαμῶς προσιέμεθα.

Καταπεμπτὴν δὲ τίς ἂν εἰς ἐλευθέραν μονὴν παραπέμψειε, καὶ μόνῃ τῇ κραταιᾷ χειρὶ τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου ἀνατεθεῖσάν τε, καὶ πιστευθεῖσαν, καὶ ταύτην ἔχουσαν ἐκδικήτην; τίς δ' ἂν ἐθελήσῃ τὴν παναμώμον ἑαυτοῦ ἐκ-

CAPUT LIII.

Quòd Exomonitides, ſive extraneæ Moniales, aut dimiſſæ in Monaſterio non ſint recipiendæ.

Exomonitides aut dimiſſas, nec eſſe, nec nominari volo. Quocirca præcipio, ut Exomonitis ſeu extranea Monialis nullatenus recipiatur, licèt ſplendidæ ſit fortunæ, quamvis opibus multis abundet, hincque acceſſionem ingentem & copioſam ſive obtulerit, ſive promiſerit, nempe ſtatam quamdam annonam deferre; illud namque noſtræ ſententiæ & juſſionis tranſgreſſio eſt. Gratis enim & citra donum quodcumque portas Monaſterii aperuimus iis quæ cœnobiticum inſtitutum amplectuntur, & nihil præter ea quæ à nobis ſtatuta ſunt habere & accipere quærunt. Donationem verò quibuſdam conditionibus factam, & ſtatuta noſtra adulterantem, nullatenus admittimus.

Dimiſſam autem quis tranſmiſerit ad Monaſterium liberum, & ſoli robuſtæ gratiâ plenæ Deiparæ manui repoſitum, atque creditum, & ipſam habens vindicem? Quis enim ut homini mortali gratifice-

tur, voluerit immaculatam Dei Matrem ad bellum contra ſe ſuſcipiendum excitare? nullus umquam id voluerit, nec adeo prava mente præditus fuerit. Ei enim qui ſervaverit quæ ſtatuta ſunt ab iis qui Deo quidpiam obtulerint, non modica merces repoſita eſt: illi verò qui ipſa violare & adulterare tentaverit, æternum paratum eſt ſupplicium.

πολεμάσαι τοῦ λόγου μητέρα αὐθεντῷ φθαρτῷ χαριζόμενος; μηδεὶς τοῦτο βουληθείη ποτὲ, μηδ' οὕτως φρενήσοι κακῶς· τοῖς μὲν γὰρ συντηροῦσι τὰ δόξαντα τοῖς προσενεγκοῦσι Θεῷ, μισθός ἐστιν οὐ μικρὸς ἀποκείμενος, τοῖς ἀθετεῖν δὲ καὶ παραχαράττειν πειρωμένοις, αἰώνιος ἡτοίμασται κόλασις.

CAPUT LIV.

Quòd Exocuritides, ſeu extra Monaſterium detonſæ virtute prædita, admittendæ ſint; niſi Imperatoria, vel Magnatis cujuſpiam poteſtate uſæ fuerint.

SI verò quædam piâ vitâ ornatarum Monacharum, quæ ex eo bonum nomen ſibi conciliarit, & manifeſta virtutum veſtigia oſtenderit, ſeu deſiderio Monaſterii, ſive amore inſtituti ejus, vel etiam affectu erga nos, cœtui Sororum aggregari voluerit, veremur & erubeſcimus tali ingreſſum claudere. Quocirca jubemus, ſupinis eam, ut dicitur, manibus ſuſcipi: maximè ſi accedat, Imperatoria non implorata poteſtate, neque Magnatis cujuſpiam, aut Patriarchæ auxilio adhibito, juxta obſervationes quæ in

ΚΕΦ. ΝΔ.

Περὶ τοῦ καὶ ἐξωκουρίτιδας δέχεσθαι ἐναρέτους, εἰ μὴ βασιλικῇ, ἢ ἀρχοντικῇ χρήσαιντο δυναστείᾳ.

ΕΙ μέν τοι τις τῶν βίῳ θεοφιλεῖ σεμνυνομένων μοναζουσῶν, καὶ καλὸν ἐπὶ τούτῳ κτησαμένων ὄνομα, καὶ σαφῆ τὰ ἴχνη τῆς ἀρετῆς ἐπιδεικνυμένων, ἢ πόθῳ τῷ πρὸς τὴν μονὴν, ἢ ἔρωτι τῆς ἐν αὐτῇ διαγωγῆς, ἢ καὶ διαθέσει τῇ πρὸς ἡμᾶς, μέρος βουληθείη γενέσθαι τῆς ἀδελφότητος, αἰδούμεθα καὶ ἐρυθριώμεθα ἀποκλεῖσαι τῇ τοιαύτῃ τὴν εἴσοδον. ταύτῃ τοι καὶ διοριζόμεθα, ὑπτίαις, ὃ δὴ λέγεται, ταύτην χερσὶν ὑποδέχεσθαι: καὶ μᾶλλον εἰ προσίῃ μὴ βασιλικῆς δεηθεῖσα ἐξουσίας, μὴ ἀρχοντικῇ ἐπικουρείᾳ χρησαμένη, ἢ πατριαρχικῇ, κατὰ τὰς παρατηρήσεις μέν

τοι

Digitized by Google

τοι τὰς ἐν τοῖς ἀσκητικοῖς κανόσι διηγορευμένας τοῖς ἁγίοις πατράσι, περὶ τῶν ἐξ ἑτέρου μοναστηρίου εἰς ἕτερον μεταβαινουσῶν. καὶ πῶς γὰρ ἂν ἄλλως δείξαιμεν ὅτι τιμητέον ἡ ἀρετὴ, καὶ λόγου τοῖς νοῦν ἔχουσιν ἄξιον;

Πλὴν τὸ περὶ τῆς τοιαύτης εἰρημένον μοναχῆς, εἰς τὰς μὴ τοιαύτας οὐδαμῶς ἑλκυσθήσεται εἰς ὑπόδειγμα, οὐδὲ δώσει χώραν ἀφορμῆς τοῖς ζητοῦσιν ἀφορμὰς, πρὸς τὸ τὰ καθεστηκότα συγχεῖν, καὶ τὰ καλῶς διωρισμένα μεταπλάττειν τε, καὶ μεταμορφοῦν, καὶ μὴ πρὸς τὸν διωρισμένον ἀπευθύνειν σκόπον, ἀλλὰ μεθέλκειν εἰς τὸ ἴδιον βούλημα.

Κἂν γὰρ ὡς τοιαύτη μέν τις παραδεχθείη, οἵαν ὁ λόγος προανεφώνησεν, ἐλεγχθείη δὲ μὴ τοιαύτη οὖσα, ἀλλοιούμενοι γάρ ἐσμεν μάλιστα πάντων οἱ ἄνθρωποι, καὶ φανείη πρὸς βλάβην οὖσα τῆς μονῆς, ἢ τῶν ἐν αὐτῇ, ἀλλ' οὐκ ὄνησιν, ἔξεσται τῇ καθηγουμένῃ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς τε καὶ ἡμερότητος, ἀπειπεῖν αὐτῇ τὴν ἐν τῇ μονῇ λοιπὸν διαγωγὴν, καὶ μετ' εὐχῶν ἀποπέμψασθαι.

aſceticis canonibus à ſanctis Patribus declaratæ ſunt, circa eas quæ ex alio Monaſterio in alium tranſmigrant. Quî enim aliàs virtutem honorandam, & apud cordatos laude dignam oſtenderimus?

Ceterùm, quod de hujuſmodi Monacha dictum eſt, ad alias non ſimiles in exemplum nullatenus trahetur, neque occaſionem dabit occaſiones quærentibus, ut confundant ea quæ conſtant, & ut tranſmutent, atque in aliam formam traducant illa quæ rectè conſtituta ſunt, utque ad definitum ſcopum non colliment, ſed ad propriam voluntatem illa ſecum trahant.

Si verò aliqua ut talis ſuſcipiatur qualem ſuperiùs declaravimus, taliſque non eſſe arguatur, (mutabiles enim ſumus maximè omnium, homines) & videatur in perniciem Monaſterii eſſe, necnon earum quæ in illo degunt, nedum ad utilitatem; licebit Præfectæ, congrua cum reverentia & manſuetudine ulteriorem in Monaſterio commorationem ipſi interdicere, eamque cum orationibus dimittere.

CAPUT LV.

Quòd cœnobiticum inſtitutum numquam immutandum ſit.

DE cœnobitico inſtituto plerumque, & in pluribus præſentis Syntagmatis locis dictum eſt, & nunc quoque dicetur, paucis, quoad fieri poterit; quod enim volo impensè volo: volo autem cœnobiticam diſciplinam & conſtitutionem immutatam & invariatam in Monaſterio perſeverare, donec univerſum hoc conſtiterit, & nulla ratione adulterari, aut mutari, ſive perverti, quacumque cauſâ vel prætextu; nec divitiarum, nec paupertatis gratiâ, neque ob ſterilitatem, neque ob fertilitatem, nec ob quamcumque aliam ſpecie rationabilem cauſam vel occaſionem; ſed cœnobiticam vitæ rationem, & diſciplinam penitus infractam omni tempore perſeverare. Et ſi totus Monaſterii proventus eò deveniret, ut duabus tantùm Monialibus ſufficeret, volumus tamen ut illæ cœnobiticè vivant, & inſtituti hujus regulam ſectentur.

Et ſi quidem Præfectarum quædam contrarium voluerit,

ΚΕΦ. ΝΕ.

[a] Περὶ τοῦ μὴ ἀλλοιοῦσθαί ποτε τὴν κοινοβιακὴν διαγωγήν.

ΠΕρί γε μιᾶς τῆς κοινοβιακῆς διαγωγῆς εἴρηται μὲν πολλάκις, καὶ πολλαχοῦ τοῦ παρόντος συντάγματος, εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν, ὡς οἷόν τε διὰ βραχέων, ὃ γὰρ βούλομαι, σφόδρα βούλομαι· βούλομαι δὲ τὴν κοινοβιακὴν διαγωγὴν καὶ κατάστασιν ἐμπαραμεῖναι τῇ μονῇ ἀναλλοίωτόν τε, καὶ ἀμετάτρεπτον μέχρι τῆς τοῦ παντὸς τοῦδε συστάσεως, κατὰ μηδένα λόγον παραχαραττομένην, ἢ ἀλλοιουμένην, μηδὲ παρακινουμένην δι' ἣν τιναοῦν αἰτίαν, ἢ πρόφασιν· μὴ διὰ πλοῦτον, μὴ διὰ πενίαν, μὴ δι' ἀφορίαν, ἢ δι' εὐφορίαν, μὴ δι' ἄλλην ὁποιανοῦν εὐλογοφανῆ αἰτίαν, ἢ ἀφορμήν. ἀλλὰ πάντῃ τε καὶ πάντως τὴν κοινοβιακὴν φυλάττεσθαι διαγωγὴν καὶ κατάστασιν μέχρι παντὸς ἀπαράθραυστον· κἂν εἰς δύο μοναζουσῶν διάρκειαν περιστῆναι συμβῇ τὴν ὅλην πρόσοδον τῆς μονῆς, καὶ αὐτὰς κοινοβιακῶς βουλόμεθα ζῆν, καὶ τῷ τῆς διαγωγῆς ταύτης κανόνι στοιχεῖν.

Κἂν μὲν τῶν ἡγουμενουσῶν τις ἐναντίον βουληθῇ, τὰς μοναχὰς αἰτ-

[a] Hic repetuntur quæ capite ſecundo dicta ſunt.

Digitized by Google

λέγειν· εἰ δ᾽ αἱ μοναχαὶ, τὴν ἡγουμένην ἀντιπίπτειν. εἰ δὲ καὶ σύμπασαι συμφωνήσαιεν, τὴν τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένην, τὰ παρ᾽ ἡμῶν διατεταγμένα ἐκδικεῖν. εἰ δὲ καὶ αὕτη ἐκείναις συναπαχθείη, ἄδειαν ἐγχωροῦμεν παντὶ τῷ βουλομένῳ, ὑπὲρ εὐσεβοῦς ἀγωνίζεσθαι πράξεως, καὶ δικαστηρίῳ προσιέναι, δι᾽ αὐτὸ τὸ καλὸν, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτου μισθὸν, καὶ τὰ παρ᾽ ἡμῶν διατεταγμένα ζητεῖν ἔχειν τὸ ἐνεργόν· καὶ τὰς πρωταιτίους τῆς τοῦ κοινοβιακῶς ζῆν καταλύσεως, ἐξωθεῖν τῆς μονῆς· καὶ μὴ νομίζειν τοῦτο μικρὸν εἶναι κατόρθωμα, ἀλλὰ καὶ πάνυ μέγα, καὶ σωτήριον.

contradicant Moniales: ſi Moniales, renitatur Præfecta. Si autem omnes inter ſe conſenſerint, Monaſterii Patrona quæ à nobis ſtatuta ſunt vindicet: ſi verò illa quoque in earum ſententiam abducatur, facultatem concedimus cuilibet volenti, ut pii operis cauſâ contendat, & ad judiciale forum accedat ipſius boni & mercedis pro eo recipiendæ gratiâ; ac ſtudeat, ut quæ à nobis ſtatuta ſunt exſecutioni mandentur: eas verò quæ cœnobiticæ vitæ diſſolvendæ in primis cauſæ fuere, è Monaſterio pellat, & exiſtimet non parvi momenti eſſe id operis, ſed valde magnum & ſalutare.

ΚΕΦ. Νϛ.

Περὶ τοῦ τὴν αὐτὴν εἶναι πασῶν τῶν μοναζουσῶν βρῶσίν τε, καὶ πόσιν, καὶ ἐνδυμενίαν, χωρὶς τῶν ἀῤῥώστων.

CAPUT LVI.

Quòd idem eſſe debeat omnium Monialium cibus, potus & indumentum, exceptis infirmis.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοῦτο διοριζόμεθα, ἵνα πάσαις ὑμῖν ἡ αὐτὴ τροφή τε καὶ πόσις εἴη, ἔνδυσίς τε καὶ * ὑπόδυσις, καὶ μὴ διαφορά τις ποτὲ τούτων ἐν ὑμῖν γένηται. τοῖς αὐτοῖς δὲ χρήσεσθε πᾶσαι, φημὶ δὴ ἡ ἡγουμένη, ἡ ἐκκλησιάρχισσα, αἱ προύχουσαι τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἀρετῇ, καὶ τῇ τοῦ βίου περιφανείᾳ, καὶ αἱ τούτων κατὰ τάξ-

* ἴσ. ὑπόδησις, calceamentum.

PRÆTEREA & hoc ſtatuimus, ut omnibus vobis idem ſit cibus & potus, indumentum & veſtis interior, & in iis nullum umquam inter vos intercedat diſcrimen: ſed iiſdem omnes utemini, dico autem Præfecta, Eccleſiæ Præpoſita, quæ præeunt ætate, virtute, & vitæ claritate, ac quæ ipſis inferiores

Digitized by Google

in illis ſunt. Iis enim ſolis curam impendendum in omnibus, & ſuccurrendum, quæ manifeſto morbo detentæ jacent, quocirca meliore fortè cibo & potu ad inſtaurationem miſeri ſui corporis opus habent. Illud enim, ut puto, ad diſcretionem pertinet, & ceterarum conſcientiam ſcandalo immunem ſervat.

τα λειπόμεναι. μόνας γὰρ ἐκείνας θεραπευτέον ἐφ' ἅπασι, καὶ χειραγωγητέον, ὅσαι δὴ καὶ προσφανεῖς ἀῤῥωστίας περιέχονται, καὶ διὰ τοῦτο δέονται τυχὸν κρείττονος βρώσεώς τε καὶ πόσεως, πρὸς σύστασιν τοῦ ταλαιπώρου αὐτῶν σώματος. τοῦτο γὰρ καὶ διακρίσεως, οἶμαι, καὶ τὴν συνείδησιν τῶν λοιπῶν διατηρεῖ ἀσκανδάλιστον.

CAPUT LVII.

De acceſſu Medici ad Monaſterium, & de infirmarum cura.

NECESSE eſt etiam Medicum quempiam in Monaſterio veſtro verſari, ad curandas, viſitandaſque Sorores, eunuchum aut ſenem; qui accedat ad Monaſterium, infirmas viſitet, & congrua morbis remedia adferat. Oportet autem ut ipſa Præfecta infirmarum ſollicitudinem gerat, non quoquomodo; ſed ſecundùm neceſſitatem & facultatem, in cibo, potu, & reliquis commodis. Aſſignet verò privatam cellulam ubi requieſcant, & curet ut medicamenta congruo tempore emantur, præparentur, & in

ΚΕΦ. ΝΖ.

Περὶ τοῦ παραβάλλειν ἰατρὸν ἐν τῇ μονῇ, καὶ περὶ τῆς τῶν * ἀσθενούντων προνοίας.

* ἴσ. ἀσθενουσῶν

ἈΝαγκαῖον δέ ἐστι τῇ μονῇ ἡμῶν ἐνδημεῖν καί τινα ἰατρὸν διὰ τὴν τῶν ἀσθενουσῶν ἀδελφῶν ἐπιμέλειαν καὶ ἐπίσκεψιν, εὐνοῦχον, ἢ γηραιὸν, παραβάλλοντα τῇ μονῇ, καὶ ἐπισκεπτόμενον τὰς ἀσθενούσας, καὶ κατάλληλα τοῖς νοσήμασι τὰ τῆς θεραπείας εἰσφέροντα. δεῖ δὲ ποιεῖσθαι καὶ αὐτὴν τὴν καθηγουμένην τὴν τῶν ἀῤῥώστων ἐπιμέλειαν οὐχ ἁπλῶς· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον καὶ ἐνδεχόμενον, ἐν τῇ βρώσει καὶ πόσει, καὶ τοῖς λοιποῖς χρειώδεσιν. ἀφορίσαι δὲ κελλίον ἰδιάζον ἐπὶ τῇ ἀναπαύσει αὐτῶν, καὶ ἰατρείας ἐξωνεῖσθαι, ὅτε καιρὸς ἐπιτήδειος, καὶ κατασκευάζειν, καὶ ἀποτίθεσθαι ἐν

Digitized by Google

αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ λυσιτελοῦντα ταῖς καμνούσαις. καὶ αἱ ἀδελφαὶ δὲ ἡμῶν αἱ ἄῤῥωστοι, μὴ τούτῳ τεθαῤῥηκυῖαι, ἐκλυέτωσαν ἑαυτὰς ζητοῦσαι περιττά τινα, καὶ ἃ τάχα ἴσως οὐδ' εἰς ἀκοὴν ποτὲ ἐδέξαντο. μήτιγε εἶδον ἢ ἔφαγον· ἀλλὰ συνεχέτωσαν ἑαυτὰς, καὶ συστελλέτωσαν, ἀρκούμεναι ἐκείνοις καὶ μόνοις, οἷς ἄρα ἡ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς εὐπορίας περιφορὰ ταύτας δεξιοῦται.

ipſa reponantur ; itemque omnia morbo laborantibus conducentia. Ne tamen Sorores noſtræ infirmæ, hinc ſumtâ confidentiâ, effundant ſeipſas, ſuperflua quædam poſtulantes, & quæ fortè ne auditu quidem umquam percepere, nedum viderint, aut comederint ; ſed cohibeant, & coërceant ſeipſas, iis ſolis contentæ, quæ temporis & abundantiæ opportunitas illis ſuppeditaverit.

ΚΕΦ. ΝΗ.

Περὶ λουτροῦ.

Λοιπὸν δ' ἂν εἴη καὶ περὶ λουτροῦ διαλαβεῖν. κελεύομεν οὖν λούεσθαι τὰς ὑγιαινούσας μοναζούσας καθ' ἕκαστον μῆνα· αἱ δὲ νοσοῦσαι, ὁσάκις ἂν ὁ τῆς νόσου διαγνώμων ἰατρὸς συμφέρον ὑπάρχειν εἴποι τὸ λούεσθαι, ὅστις καὶ περὶ τῆς καταλλήλου τῇ νόσῳ λαλήσει τροφῆς.

CAPUT LVIII.

De Balneo.

RESTAT ut de balneo agatur. Jubemus itaque ut bene valentes Monachæ ſingulis menſibus laventur; ægræ verò, quoties morbi peritus Medicus lotionem utilem eſſe dixerit : qui etiam morbo congruentem victum indicabit.

Digitized by Google

CAPUT LIX.

De ſolennitate in Dormitione Deiparæ.

IN ipſa prima Dormitione gratiâ plenæ Dominæ noſtræ Deiparæ, ſublatis crateribus, ſuſpendantur argentea polycandela multis luminibus inſtructa, argenteæ chytrocandelæ & argentei crateres; & oleo cum aqua adornata hæc omnia accendantur.

Cerei verò compingantur cum bambacino filo, ſeu ellychnio, in lamnis templorum & adorationum ſtatuendi, qui ipſas lamnas impleant, ſinguli pondo ſex unciarum. In candelabris autem duodenorum luminum, collocatis ante ſanctam Deiparæ ima-

ΚΕΦ. ΝΘ.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου ἑορτῆς.

ΕΝ αὐτῇ [a] πρώτῃ τῇ κοιμήσει τῆς κεχαριτωμένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, αἰρομένων τῶν κρατήρων, κρεμάσθωσαν ἀργυρᾶ [b] πολυκάνδηλα τὰ πολυφώτια, καὶ αἱ ἀργυραὶ [c] χυτροκανδῆλαι, καὶ οἱ ἀργυροὶ κρατῆρες, καὶ ἐλαίῳ μετὰ ὕδατος ἀρτυόμενα ἁπτέσθωσαν πάντα.

Κηρία δὲ πηγνύσθωσαν μετὰ [d] βαμβακηροῦ νήματος, ἔν τε ταῖς [e] λάμναις τῶν [f] τέμπλων, καὶ τῶν προσκυνήσεων, τὰ πληροῦντα αὐτὰς, σταθμὸν ἓξ οὐγγιῶν ἕκαστον ἕλκοντα. ἐν δὲ τοῖς παρὰ τῆς προκειμένης εἰς προσκύνησιν ἁγίας εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ἱσταμένοις δωδεκαφω-

a *πρώτῃ τῇ κοιμήσει.* Dicitur prima Dormitio, non quòd ſecunda celebretur, ſed quòd hæc eſſet præcipua & maxima omnium Monaſterii ſolennitatum.

b *πολυκάνδηλα.* Funale multis lampadibus ornatum, è laqueari Eccleſiæ pendens. Cang. in Gloſſ. Græco. Non candelabrum, ut ait Meurſius, nam *κάνδηλα* lampadem, non candelam ſignificat.

c *χυτροκανδῆλαι*, lampades inſtar ollæ concavæ.

d *βαμβακηρὸν νῆμα*, eſt filum vel ellychnium, ex bambace, ſeu goſſipio, vulgò *cotton*, ad compingendam ceram.

e *λάμναις. λάμναι*, ſunt laminæ, de quibus Gloſſæ MS. *σιδηροῦν ἔχεις ἐν λάμναι χαλκοῦσιν*, id eſt, ferreum retinaculum, quod lamnam vocant; hæ autem laminæ in circulum compoſitæ erant, illas enim cerei implebant, ut in textu cernis. Vide utrumque Eruditiſſ. Cangii Gloſſarium.

f *τέμπλων. τέμπλον* videtur eſſe ciborium, ſeu tegmen, ac umbraculum Altaris, & ſacræ menſæ, quod fortè à cymbæ figura Cymbarium dicitur, in Sylloge Epiſtolarum Hibernicarum. Hæc Eruditus Cottelerius Tomo 3. Monum. Eccleſiæ Græcæ, cui conſonat ſummus Vir Cangius in Gloſſario Græco. Cùm igitur nihil certius habeamus, ad laudatos Viros remittimus.

Digitized by Google

πίοις [a] μανουαλίοις, λίτρα, μετὰ βαμβακηρᾶ στήματος. εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἱστάσθωσαν ἐπὶ μανουαλίων [b] λαμπάδες ἑξαλιτραῖαι τέσσαρες, παρ' ἑκάτερα δὲ τοῦ σεπτοῦ θυσιαστηρίου δύο ἑξαούγκιοι. ἐν δὲ τοῖς τάφοις τοῖς ὁπουδήποτε, ὀφείλουσιν ἵστασθαι, κηρία τετραούγκια ἀνὰ ἕν, ὅτε τεθῶσι λείψανα· ῥοδοστάγματα δὲ, καὶ ξυλαλόαι, καὶ θυμιάματα ὀφείλουσι χορηγεῖσθαι, ὅθεν ἂν συνορᾷ ἡ ἡγουμένη ἐνδεχόμενον εἶναι.

Διαδιδόσθω δὲ, καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐν τῷ πυλῶνι τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν τοῖς πένησι [c] ψωμία μὲν μοδίων τριῶν, [d] νουμμία δὲ νομισμάτων τραχέων ἕξ, παρεχέσθω δὲ καὶ ὑπὲρ ὀψωνίου νεαρῶν ἰχθύων τῆς τραπέζης τῶν ἐνασκουμένων ἀδελφῶν, νομίσματα τραχέα τὰ ἀρκοῦντα.

ginem, propoſitam ad adorationem, cerei unius libræ cum ellychnio bambacino. In Eccleſia verò, candelabris imponantur quatuor cerei ſex librarum; in utroque venerandi Altaris latere, duo ſex unciarum. In monumentis ubicumque ſint, ſtatui debent cerei quatuor unciarum, in ſingulis unus, cùm defuncta corpora ibi depoſita fuerint. Aqua autem roſacea, lignum aloës, & ſuffimenta tum ſubminiſtrabuntur, cùm Præfecta id expedire judicaverit.

Dentur etiam in hoc feſto ad oſtium fratribus noſtris pauperibus, panes quidem trium modiorum, numi verò nomiſmatum ſeu ſolidorum aſperorum ſex; vice autem opſonii recèns captorum piſcium, ad menſam aſceticè degentium Sororum appoſiti, ſolidi aſperi qui ſatis ſint, ſive qui æquivaleant.

a μανουάλια, candelabra, quòd ſcilicet manu geſtari ſoleant. Hæc vox paſſim occurrit apud ſequioris ævi Græcos.

b λαμπάδες, magni cerei, ſive faces.

c ψωμία apud Græcos medii ævi, panes ſignificant, apud nuperos dicitur ψωμί.

d νουμμία νομισμάτων τραχέων. νόμισμα τραχὺ, ſeu ſolidus aſper, duodecim miliareſiis ſive argenteis ante reformationem Alexii Comneni, quatuor verò poſt illam reformationem æquivalebat. νουμμία verò, quæ in ſequenti Opere νουμία χάλκεα vocantur, erat moneta omnium minutiſſima, atque adeo eleemoſynis erogandis aptiſſima. Sed de iis plura in ſequenti Rationario.

CAPUT LX.

De ſolennitate in Nativitate Deiparæ.

IN ſolennitate autem Nativitatis Deiparæ, ex cereis in candelabris duodenorum luminum poſitis, ſex accendi debent, in Templo ſex; & opſonium Monialibus quantum ſatis erit, ſuppeditabitur.

Eodem modo celebrabitur feſtum Exaltationis venerandæ & vivificæ Crucis, feſtum ſancti Martyris Demetrii, & feſtum Deiparæ Sancta Sanctorum.

ΚΕΦ. Ξ.

Περὶ τῆς κατὰ τὴν γέννησιν τῆς Θεοτόκου ἑορτῆς.

ΕΝ δὲ τῇ ἑορτῇ τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου ὀφείλουσιν ἅπτεσθαι ἀπὸ τῶν ἱσταμένων κηρίων ἐν τοῖς δωδεκαφωτίοις, ἀνὰ ἓξ, εἰς τὸ τέμπλον ἓξ, καὶ ὀψώνιον ταῖς μοναχαῖς τὸ ἀρκοῦν χορηγεῖσθαι.

Ὡσαύτως δὲ ὀφείλει γίνεσθαι καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Δημητρίου, καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Θεοτόκου [a] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

CAPUT LXI.

De feſto Chriſti Natalitiorum.

IN feſto Nativitatis Chriſti, luminare idem erit quod in feſto Dormitionis, ſimiliterque opſonium Monialium. Erogatio autem ad oſtium erit duorum modiorum, & quatuor nomiſmatum. Ipſummet luminare ſufficiet & in feſto Luminum: elee-

ΚΕΦ. ΞΑ.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ΕΝ δὲ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἡ μὲν φωταψία ὁμοία ἔσται τῇ τῆς κοιμήσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ὀψώνιον τῶν μοναχῶν. ἡ δὲ ἐν τῇ πυλαίᾳ διάδοσις ἔσται μοδίων δύο, καὶ νομισμάτων τεσσάρων. αὕτη δὲ ἡ φωταψία ἀρκέσει, καὶ κατὰ τὴν

[a] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. ſupple εἰσόδιον, ingreſſus in Sancta Sanctorum, id eſt, feſtum Præſentationis beatæ Virginis.

ἑορτὴν

ἑορτὴν τῶν [a] φώτων· ἡ δὲ ἐν τῷ πυλῶνι διάδοσις ὁμοία ἔσται τῇ προειρημένῃ ἑορτῇ, ἤγουν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ὁμοίως καὶ τὸ τῶν μοναχῶν ὀψώνιον.

moſyna verò ad oſtium, eadem erit, quæ prædicto feſto, nempe Chriſti Nativitatis, ſimiliterque opſonium Monialium.

ΚΕΦ. ΞΒ.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς ὑπαπαντῆς.

ΕΝ δέ γε τῇ ἑορτῇ τῆς ὑπαπαντῆς ὀφείλουσιν ἅπτεσθαι ἐν τοῖς δωδεκαφωτίοις ἀνὰ κηρία ἕξ, ἀπὸ τῶν πρὶν ἱσταμένων· εἰς δὲ τὸ τέμπλον ὁμοίως ἀνὰ ἕξ. ἡ δέ γε ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς βαϊοφόρου ὁμοίως τὴν αὐτὴν ἕξουσι φωταψίαν.

CAPUT LXII.

De feſto Occurſus, ſeu Purificationis.

IN feſto Occurſus accendantur in candelabris duodenorum luminum, ſex cerei, ex iis qui antea ibi poſiti ſunt: in templo pariter ſex. Feſtum Annunciationis & feſtum Palmarum eodem luminari gaudebunt.

ΚΕΦ. ΞΓ.

Περὶ τῆς τῶν ἁγίων παθῶν φωταψίας.

Ἡ Μέν τοι φωταψία τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην [b] πέμπτην ἑορτῆς, ὁμοίως τῇ τῆς κοιμήσεως γενήσεται. ὡσαύτως δὲ ἡ ἐν τῷ πυλῶνι διάδοσις ὁμοία ἔσται τῇ τῆς προειρημένης ἑορτῆς, χωρὶς τοῦ ὀψωνίου. ἡ δέ γε ἁγία

CAPUT LXIII.

De luminari ſacrarum Paſſionum.

LUMINARE feſti ſanctæ & magnæ quintæ feriæ, erit ut in feſto Dormitionis. Erogatio quoque ad oſtium eadem erit quæ in prædicto feſto, excepto opſonio. San-

a Feſtum τῶν φώτων, ſive luminum, eſt feſtum Epiphaniæ, qua die in honorem Baptiſmatis Chriſti plura lumina apud Græcos accenduntur.

b μεγάλην πέμπτην. μεγάλη πέμπτη, eſt feria quinta in Cœna Domini.

cta autem & magna Dominica [a], luminare, erogationem, & opſonium, eadem habebit, quæ ſuprà memorata ſolennitas. Feſtum verò Aſcenſionis, Pentecoſtes, necnon ſanctorum Apoſtolorum, eodem gaudebunt luminari, & opſonio, quo feſtum Nativitatis Deiparæ. Feſtum autem Transfigurationis Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, par eſſe debet feſto Dormitionis Deiparæ; in eleemoſynam verò dentur frumenti modii duo, & numi nomiſmatum aſperorum quatuor.

καὶ [a] μεγάλη κυριακή, τὴν αὐτὴν ἕξει φωταψίαν τε καὶ διάδοσιν, καὶ τὸ ὀψώνιον τῇ αἰωτέρω ῥηθείσῃ ἑορτῇ. ἡ δέ γε τῆς ἀναλήψεως ἑορτὴ, καὶ ἡ τῆς πεντηκοστῆς, ὡσαύτως δὲ, καὶ ἡ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὁμοίαν ἕξουσι τὴν φωταψίαν καὶ τὸ ὀψώνιον τῇ ἑορτῇ τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. ἡ δέ γε ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὀφείλει γίνεσθαι ὁμοία τῇ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. ἡ δὲ διάδοσις ἔστω σίτου μοδίων δύο, καὶ νουμμία νομισμάτων τραχέων τεσσάρων.

CAPUT LXIV.

Quòd eleemoſyna quotidie fieri debeat ad oſtium.

ELEEMOSYNAM quotidie ad oſtium fieri oportet, panes ſcilicet ex tertia parte modii frumenti, nempe ternis diebus, modius frumenti unus; necnon menſæ reliquiæ quæ quotidie erogari debent, quò per hilarem eleemoſynam fratribus diſtributam, hilarem vos & copioſam Dei miſericordiam conſequamini.

ΚΕΦ. ΞΔ.

Περὶ τοῦ γίνεσθαι μετάδοσιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ πυλῶνι.

ΔΕον δέ ἐστι καὶ ἐν τῷ πυλῶνι γίνεσθαι διάδοσιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ψωμία σίτου μοδίου τοῦ τρίτου, ἤ τοι ταῖς τρισὶν ἡμέραις, σίτου μοδίου ἑνός· ὡς καὶ τῶν περισσευμάτων τῆς τραπέζης ἑκάστης ἡμέρας ὀφειλόντων δίδοσθαι, ὡς ἂν διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἱλαρᾶς ἐλεημοσύνης, ἱλαρὸν καὶ ὑμεῖς καὶ δαψιλῆ τὸ ἐκ Θεοῦ ἔλεον ἀπολάβητε.

[a] Dominica Reſurrectionis Domini.

ΚΕΦ. ΞΕ.

Περὶ τοῦ ἀναγινώσκεσθαι τὸ τυπικὸν εἰς ἐπήκοον πασῶν κατὰ μῆνα.

Ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῦτο παραφυλακτέον οὐδὲν ἧττον τῶν ἄλλων, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ὡς ἀρχήν τε, καὶ αἰτίαν τῆς ἀμεταπτώτου τῶν διατετυπωμένων τηρήσεως, καὶ τοῦ ὅλου τῆς μονῆς καταρτισμοῦ· φημὶ δὴ τὸ ἀναγινώσκεσθαι τὸ τυπικὸν εἰς ἐπήκοον πασῶν τῶν ἐν τῇ μονῇ, καθ᾽ ἑκάστην νουμηνίαν· ἵνα τῇ συνεχεῖ ἀναγνώσει μάλιστα παράμονα καὶ ἀνεξάλειπτα εἴη τὰ διατετυπωμένα, καὶ πρὸς συνεθισμὸν τῆς τούτων πληροφορήσεως εὔοδα. ἃ δεῖ πάσῃ φυλακῇ τηρεῖν ἔμπρακτα, καὶ ἐνεργά· καὶ ὡς νόμους θείους ἀπαραβάτους, καὶ ἀναλλοιώτους ἔχοντα, μήθ᾽ ὑπὸ χρόνου παλαιούμενα, καὶ ἀφανιζόμενα· μήθ᾽ ὑπό τινος ἐπηρείας, ἢ βιωτικῆς περιτροπῆς ἀμαυρούμενα, μήθ᾽ ὑπὸ ῥαθυμίας τῇ λήθῃ παραδιδόμενα, μήθ᾽ ὡς ἐπαχθῆ ὑπ᾽ ἀνασκησίας ἀποσειόμενα.

CAPUT LXV.

Quòd ſingulis menſibus Typicum legi debeat, omnibus audientibus.

Illud obſervandum nihilo minùs quàm cetera omnia, niſi fortè magis, utpote principium & cauſa immutabilis ſtatutorum obſervationis, & univerſæ Monaſterii perfectionis; nimirum ut ſingulis Neomeniis ſive Calendis legatur Typicum, omnibus quæ in Monaſterio ſunt audientibus; ut aſſiduæ lectione, maximè firma & indelebilia ſint, quæ ſtatuta ſunt, & ut facile ſit eorum executioni aſſueſcere. Quæ ut opere jugiter compleantur omni ſollicitudine curandum: & ut divinæ leges numquam temerari, aut mutari debent, nec tempore antiquari vel deleri, nec damno quopiam aut ſeculari viciſſitudine obliterari, nec per ſegnitiem oblivioni tradi, nec ut oneroſa per ceſſationem excuti.

Digitized by Google

CAPUT LXVI.

De quotidiano divini Templi luminari.

QUOTIDIANUM divini Templi luminare hujuſmodi ſit: Lampades nec die nec nocte extinguendæ ſerventur, in Mytulo quidem una, ante gratiâ plenam Deiparam una; in Templo una, in arthece ſeu veſtibulo una; in exoarthece ſive exteriori veſtibulo alia. Ubi verò contigerit cadaver in quodam ſepulcro collocari, lampas una accendenda eſt.

ΚΕΦ. ΞϚ.

Περὶ τῆς τοῦ θείου ναοῦ καθημερινῆς φωταγωγίας.

Ἔστω τοίνυν ἡ κατὰ τὸν θεῖον ναὸν καθημερινὴ φωταγωγία τοιαύτη· κανδῆλαι ἀκοίμητοι νυχθημεριναὶ διατηρείσθωσαν, ἐν μὲν τῷ μύακι μία, ἔμπροσθεν τῆς κεχαριτωμένης Θεοτόκου μία, ἐν τῷ τέμπλῳ μία, ἐν τῷ ἄρθηκι μία, καὶ ἐν τῷ ἐξωάρθηκι ἑτέρα. ὅταν δὲ ἔν τινι τάφῳ φθάσῃ τεθῆναι λείψανον, ὀφείλει ἅπτειν κανδήλα μία.

CAPUT LXVII.

De crateribus in circulo Trulli ſuſpenſis, & de reliquis.

CRATERES in medio chori ſuſpenſi, accendantur quidem unus poſt alium, initio conventuum qui de more in Templo fiunt in Matutino, Veſpertino, & Liturgia; extinguantur verò iis expletis: & ſic fiat de omnibus Templi lampadibus.

ΚΕΦ. ΞΖ.

Περὶ τῶν κύκλῳ τοῦ τρούλλου κρεμαμένων κρατήρων, καὶ τῶν λοιπῶν.

Οἱ δὲ ἐν μέσῳ τοῦ χοροῦ κρεμάμενοι κρατῆρες, ἀπτέσθωσαν μὲν εἷς παρ' ἕνα, κατ' ἀρχὰς τῶν τελουμένων συνήθως ἐν τῷ ναῷ συνάξεων, κατ' ὄρθρον, ἑσπερινὸν, καὶ λειτουργίαν· σβεννύσθωσαν δὲ πάλιν κατὰ τὰ τέλη τούτων· τὸ αὐτὸ δὲ γινέσθω καὶ περὶ πάσας τὰς τοῦ τέμπλου κανδήλας.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΞΗ.

Περὶ τῶν ὀφειλόντων ἅπτεσθαι κηρίων.

Κηρία δὲ ἁπτέσθωσαν τυγχάνειν ἀκοίμητα, ἐν μὲν τῷ βήματι, ἕν· καὶ ἔμπροσθεν τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου, ἕν. ὀφείλουσι δὲ τὰ δωδεκάφωτα ἵστασθαι ἐν ταῖς προσκυνήσεσι διὰ παντός, ἐξ ὧν ὀφείλει ἅπτεσθαι ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἕν, καὶ ἐν τῷ τέμπλῳ ἕν· σβέννυσθαι δὲ ἐν τῇ ἀπολύσει· ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς ταῖς μὴ ἀναγεγραμμέναις ἐν τῷ τυπικῷ, τρία· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ τέμπλῳ, τρία. πλὴν ἐν ταῖς ἤδη ῥηθείσαις μεγίσταις ἑορταῖς ἀντὶ τῶν ἀποκεκαυμένων κηρίων, ὁλόκληρα πηγνύσθωσαν. ἃ δεῖ πάλιν φυλάττεσθαι, ὡς ἂν ὑπουργήσωσι μέχρι τελείας καύσεως ἐν τῇ καθημερινῇ.

CAPUT LXVIII.

De cereis accendendis.

CEREI accendantur nec die nec nocte umquam extinguendi, in ſacro adyto unus, ante gratiâ plenam Deiparam meam unus. Candelabra verò duodenorum luminum ſemper poni debent in adorationibus, ex quibus unus cereus per pſalmodiam quotidie accendi debet, & in templo, unus, extinguendi officio abſoluto: in feſtis autem in Typico non deſcriptis, tres: ſimiliter in Templo, tres. Ceterùm, in maximis ſuprà memoratis feſtis vice abſumtorum cereorum integri compingantur, qui rurſus ſervari debent, ut uſque ad extremam uſtionem quotidiano uſui inſerviant.

ΚΕΦ. ΞΘ.

Περὶ τοῦ ὕδατος.

Ἐπεὶ δὲ πολλὰ μοχθήσασα ἡ βασιλεία μου, τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ ἠδυνήθη καὶ ὕδωρ ἀέναον ἀποκομίσαι ἐν τοῖς μοναστη-

CAPUT LXIX.

De Aqua.

QUANDOQUIDEM Majeſtas mea poſtquam multum laboravit, potuit, Deo auxiliante, aquam perennem ad Monaſteria ſua deducere;

Digitized by Google

& factæ ſunt duæ meriſtræ menſurâ æquales ; ſtatuo ut ab una quidem earum, femineum Monaſterium adaquetur, necnon Deſpoticæ domus quas Imperium meum exſtruxit; ab alia verò, virorum Monaſterium.

ρίοις αὐτῆς· γεγόνασι δὲ καὶ [a] μερίστραι δύο ἰσόμετροι, διορίζομαι ἀπὸ μὲν τῆς μιᾶς ἀρδεύεσθαι τὸ γυναικεῖον μοναστήριον, καὶ τὰ δεσποτικὰ οἰκήματα, ἅπερ ἐποίησεν ἡ βασιλεία μου· ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας, τὸ ἀνδρῷον.

Si autem in hujuſmodi canalibus fiat fractura, reſtaurari debet ab iis qui aquam illam accipiunt. Cùm verò ab Imperatoria mea Majeſtate conſtitutum fuerit, ut pro ejuſmodi aquæductu duo ſint aquarii ; curet unus eorum unius Monaſterii aquam, alter verò alterius. Si autem fractura umquam accidat in illo aquæductu, fiat actus à quopiam Tribunorum, ſive Notariorum, & ab ambobus Monaſteriis ſumtus ex æquo ſuppeditentur, eumque reſtituant, & aquâ perenni fruantur.

Εἴπερ δὲ γένηται κλάσμα ἐν τοῖς τοιούτοις παραλκίοις, ὀφείλει ἐπανορθοῦσθαι ἀπὸ τῶν λαμβανόντων τὸ τοιοῦτον ὕδωρ. ἐπεὶ δὲ ἐτυπώθη παρὰ τῆς βασιλείας μου εἶναι ὑδραγωγοὺς δύο χάριν τοῦ ἀγωγοῦ τοῦ τοιούτου ὕδατος, ὀφείλουσι προνοεῖσθαι ὁ μὲν εἷς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μοναστηρίου, ὁ δὲ ἕτερος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου. εἴ ποτε δὲ γένηται κλάσμα ἐν τῷ ἀγωγῷ τῷ εἰσάγοντι τὸ τοιοῦτον ὕδωρ ὀφείλει γίνεσθαι πρακτικὸν παρά τινος τῶν [b] τριβούνων, καὶ δίδοσθαι τὴν ἔξοδον ἀπὸ ἀμφοτέρων τῶν μοναστηρίων ἐξ ἴσου, καὶ ἐπανορθοῦσθαι αὐτὸν, καὶ ἔχειν τὸ ὕδωρ ἀέναον.

a *μερίστραι* videntur fuiſſe canales ad deducendam aquam, ut paulò inferiùs indicatur, his verbis, *ἐν τοῖς τοιούτοις παραλκίοις.*

b *τριβούνων.* De variis Tribunorum Officiis, & ſpeciatim de illis qui Notarii munus explebant, Bulengerus de Imperio Rom. l. 5. cap. 3.

ΚΕΦ. Ο.

Περὶ τοῦ ταφείου τῶν μοναζουσῶν.

Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ᾠκονόμηταί τε καὶ διατέτακται· ἐπεὶ δὲ καὶ ταφεῖον ἀναγκαῖον ἦν κατασκευασθῆναι ἐπὶ τῇ ἀποθέσει τῶν λειψάνων τῶν πρὸς κύριον ἐκδημουσῶν μοναζουσῶν, τὸ δὲ στενοχωρὲς τῆς μονῆς οὐ παρεῖχε χώραν εἰς τὴν τοῦ τοιούτου ἀνέγερσιν, ἀνθηλάβετο ἡ βασιλεία μου ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τὴν μονὴν τὰ Κελλαραίας, πατριαρχικὴν μὲν οὖσαν, ἀφιερωθεῖσαν δὲ τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου χάριν ταφείου τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκουμένων μοναζουσῶν· καθὸ καὶ τὸ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου γεγονὸς ἐπὶ τούτῳ διασαφεῖ ὑπόμνημα.

Καὶ δὴ τυποῦμεν εἶναι ἐν αὐτῇ μοναζούσας τέσσαρας, λαμβανούσας ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου ἑκάστην αὐτῶν, σίτου ἀνὰ [a] μόδια θαλάσσια δεκαοκτώ· οἴνου ἀνὰ μέτρα θαλάσσια δώδεκα· τυροῦ ἀνὰ λίτρας πεντήκοντα· ὀσ-

CAPUT LXX.

De Sepulcro Monacharum.

HÆc quidem ita diſpoſita & ſtatuta ſunt. Ut autem neceſſe fuit ſepulcrum parari ad deponenda cadavera Monacharum quæ ad Deum demigrarint; anguſtia verò Monaſterii nobis locum minimè dedit ad illud excitandum: adſcivit Majeſtas mea à magna Dei Eccleſia Monaſterium Cellaræ, Patriarchale quidem, conſecratum verò, Monaſterio gratiâ plenæ Deiparæ meæ, in ſepulcrum Monialium in eo aſceticè degentium, quemadmodum editum à ſanctiſſimo & œcumenico Patriarcha Domno Nicolao monumentum declarat.

Statuimus itaque ut quatuor in illo degant Moniales, quotannis accipientes à Monaſterio gratiâ plenæ Deiparæ meæ, ſingulæ frumenti modios marinos octodecim, vini metra marina duodecim, caſei libras quinquaginta; le-

a μόδια θαλάσσια. De modiis marinis hæc Meurſius: μόδος pro μόδιος, modius. ὁ θαλάσσιος μόδος ὀφείλει χωρεῖν σίτου καθαροῦ καὶ ἀρύπου λίτρας τεσσαράκοντα ex arithmetica adeſpota. id eſt: Modius marinus continere debet frumenti puri & mundi libras quadraginta. de quo in ſequenti Tractatu de menſuris fuſiùs.

Digitized by Google

guminum modium unum, & pro earum rogis, nomiſmata aſpera viginti quatuor, ac pro veſtitu nomiſma unum hyperpyrum.

Statuimus inſuper Sacerdotem unum ſecularem illic deſignari, qui in illo Monaſterio miniſtret, in pſalmodia, luminari, omnique ſibi congruenti munere. Aſſignenturque illi quæ pro tali miniſterio eum accipere oportet à Monaſterio Gratiâ-plenæ, à quo dabuntur quoque neceſſaria ad luminare illius Cœmeterii, nempe quotannis olei metra marina duo, & frumenti modii duodecim.

Obeuntium verò Monialium tranſlationem & ſepulturam ſic fieri præcipimus. In exteriori quidem veſtibulo perficientur, quæ pro defuncta ſtatuta ſunt, pſalmodia, dico, omniſque veſtitus cadaveris, ſicque transferetur ad Monaſterium Deiparæ Cellaræ, cum lectulo ſeu feretro deportata, ſive à So-

πρίου ἀνὰ μόδιον ἕνα. καὶ ὑπὲρ [a] ῥόγας αὐτῶν ἀνὰ νομίσματα τραχέα εἴκοσι τέσσαρα, καὶ ἀντὶ ἐνδυμασίας, νόμισμα ἓν [b] ὑπέρπυρον.

Ἔτι γε μὴν καὶ ἱερέα τινὰ κοσμικὸν τυπούμεθα ἀφορισθῆναι ἐκεῖσε, καὶ ὑπηρετεῖν ἐν τῷ τοιούτῳ μοναστηρίῳ, ἐπί τε τῇ ψαλμῳδίᾳ καὶ φωταψίᾳ, καὶ πάσῃ τῇ προσηκούσῃ ἐπιμελείᾳ· τυπωθῆναι δὲ λαμβάνειν αὐτὸν τὸ ἐνδεχόμενον ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας, ἀπὸ τῆς τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου μονῆς, ἀφ' ἧς δίδοσθαι καὶ τὰ εἰς φωταψίαν τοῦ τοιούτου κοιμητηρίου, ἤγουν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, ἐλαίου μέτρα θαλάσσια δύο, καὶ σίτου μόδια δώδεκα.

Τὴν δὲ τῶν ἀποθνησκουσῶν μοναζουσῶν μετακομιδήν τε καὶ ταφὴν, οὕτω διατάττομεθα γίνεσθαι. τελείσθω μὲν ἐν τῷ ἐξωνάρθηκι τὰ ἐπὶ τῇ τεθνεώσῃ νενομισμένα, τήν τε ψαλμῳδίαν, φημὶ, καὶ τὴν τοῦ λειψάνου πᾶσαν ἀμφίασιν· καὶ οὕτω μετακομιζέσθω εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Θεοτόκου, τὰ κελλαραίας, μετὰ τῆς κλίνης βασταζομένην, ἢ παρὰ τῶν συναδελφῶν

a ῥόγας. Rogæ ſunt ſtipendia quibuſdam Officiis affectata. Videtur tamen cùm hoc loco, tum in Tabella redituum Monaſterii, rogam eſſe donarium pro opſonio aſſignatum: nam pro pane, vino & veſtimento neceſſaria ſpeciatim aſſignantur.

b ὑπέρπυρον. De numiſmatibus hyperpyris, vide ſæpius laudatum Cangium, lib. de Numiſmatibus inferioris ævi, num LXXX, ad calcem Gloſſarii mediæ & infimæ Latinitatis.

Digitized by Google

αὐτῆς, ἢ παρὰ τῶν ὑπουργισσῶν, ἀκολουθουσῶν αὐτῇ τῶν μοναχῶν, ὅσας προστάξει ἡ καθηγουμένη· ἐκεῖσε δὲ ἐν τοῖς τῶν μοναζουσῶν ἀποτίθεσθαι τάφοις· ἐν οἷς μόναι αἱ ἐν τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου ἐνασκούμεναι μοναχαὶ ὀφείλουσι θάπτεσθαι· μή τινος τῶν ἔξωθεν τοῦ καταλόγου τῆς δὲ τῆς ἀδελφότητος ταύταις συνθαπτομένης, κἂν συγγενὴς εἴη τῆς προεστώσης, ἢ τινος ἄλλης τῶν μοναχῶν, κἂν συνήθης, κἂν γνώριμος· οὔτε μὴν διὰ προστάξεως τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης, ἵνα μὴ ξενοτάφειον τὸ ταφεῖον τῶν μοναχῶν καταστῇ. εἰ δὲ πειραθῇ τις τοῦτο ποιῆσαι, ἕξει μὲν καὶ ἀπὸ Θεοῦ τὴν κατάκρισιν διὰ τὴν τοῦ τυπικοῦ παράβασιν· κωλυθήσεται δὲ καὶ παρὰ τῆς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης.

Ἀφορισθήσεται γε μὴν μία [a] σταταραία χάριν ταφῆς τῶν ὑπουργισσῶν τῶν τοιούτων μοναζουσῶν· ἑτέρα λόγῳ τῶν ἡγουμενευουσῶν· ἑτέρα δὲ λόγῳ τῶν μεγαλοσχήμων· ἑτέρα λόγῳ τῶν λοιπῶν μοναχῶν, καὶ τῶν ὑπουργισσῶν ὅσαι εἰσὶ μοναχαὶ καὶ ἐνάρετοι, ἑτέρα λόγῳ τῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν κελλαραίας μοναχῶν.

Αἱ δὲ ἀπελθοῦσαι μετὰ τῆς τελευτησάσης μοναχαὶ ἀδελφαὶ, ὑπο-

roribus ſuis, ſive à famulabus: & Moniales ſequentur ipſam, quotquot jubebit Præfecta: illic verò in ſepulcris Monacharum deponetur, in quibus ſolæ Moniales in Monaſterio gratiâ plenæ Deiparæ meæ aſceticè verſantes ſepeliri debent; ac nulla extra Sororum catalogum unà cum ipſis ſepelietur, licèt cognata fuerit Præfectæ, aut alterius cujuſdam è Monialibus, tametſi familiaris & nota, ne quidem juſſu Patronæ Monaſterii; ne Monacharum ſepulcrum, xenotaphium, ſive extranearum ſepulcrum evadat. Si qua verò id efficere molita fuerit, à Deo quidem condemnabitur, ob Typici tranſgreſſionem; impedietur autem à Monaſterii Patrona.

Porro aſſignabitur una ſtatarœa pro ſepultura, famulabus illarum Monialium: altera Præfectarum gratiâ: alia pro iis quæ ſunt magni habitus, alia pro ceteris Monialibus, & famulabus quæ Moniales ſunt & virtute præditæ: alia pro Monialibus Monaſterii Cellarææ.

Sorores verò Moniales quæ cum defuncta abierant, re-

[a] σταταρεία. Hæc vox rariſſima videtur ſignificare tumbam ſeu ſepulcrum multis corporibus humandis aptum.

verſæ ad Monaſterium ſuum, non ultrà illuc concedant; ſed Tertia, Nona, & Quadrageſima defunctæ Monachæ pſallantur quidem à Sacerdote illic conſtituto; perſolvantur verò à Monialibus in Monaſterio. In divinis quoque Sacrificiis quotidie fiat earum memoria, necnon in Matutino, Veſpertino, & protenſis orationibus uſque ad Quadrageſima, & oblatio ſpeciatim pro unaquaque deferatur, donec Quadrageſima illius compleantur.

στρέψασαι εἰς τὸ μοναστήριον ἑαυτῶν, μηκέτι ἀπερχέσθωσαν ἐκεῖ· ἀλλὰ τὰ [a] τρίτα, καὶ τὰ ἔνατα, καὶ τὰ τεσσαρακοστὰ τῆς ἀποιχομένης μοναχῆς ψαλλέσθωσαν μὲν καὶ παρὰ τοῦ ἐκεῖσε τεταγμένου ἱερέως, τελείσθωσαν δὲ καὶ παρὰ τῶν μοναζουσῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Καὶ καθ' ἑκάστην ἐν ταῖς θείαις ἱερουργίαις αὗται μνημονευέσθωσαν, καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῷ ἑσπερινῷ ἄχρι τῆς τεσσαρακοστῆς ἐν ταῖς ἐκτενέσι δεήσεσι, καὶ προσφορὰ δὲ ἰδικῶς ὑπὲρ αὐτῆς προσκομιζέσθω μέχρι τῆς τῶν τεσσαρακοστῶν αὐτῆς συμπληρώσεως.

Notandæ ſunt autem ſingularum defunctarum memoriæ ab Eccleſiæ Præpoſita, & illarum nomina in diptychis deſcribenda, ne earum memoriæ obliterentur, ſed ſine omiſſione expleantur. Jubemus itaque Sacerdotibus, ut in ſingulis Liturgiis diptycha adeant, quo in memoriam revocent eas quæ inibi deſcriptæ ſunt, ne judicium ipſi ferant earum oblivionis, & omiſſionis: & ut communis memoria fiat omnium Monacharum, ſingulis Paraſcevis ſeu feriis ſextis poſt lucernarium. Niſi aliquod feſtum impediat, pſallant

Σημειωτέον δὲ καὶ τὰς μνήμας ἑκάστης τῶν θνησκουσῶν τὴν ἐκκλησιάρχισσαν, καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν τοῖς διπτύχοις ἐγγραπτέον· ἵνα μὴ ἀνεπίληστοι εἶεν αἱ τούτων μνῆμαι· καὶ τελῶνται ἀπαραλείπτως. τὰ μέντοι δίπτυχα προσφερόμενα τοῖς ἱερεῦσι κατὰ πᾶσαν ἐπιτεῖναι λειτουργίαν, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπογεγραμμένων· ἵνα μὴ αὐτοὶ τὸ κρίμα βαστάζωσι τῆς ἐκείνων ἀμνηστίας, καὶ ἐλλείψεως· ἵνα δὲ καὶ κοινὴ μνήμη πασῶν γίνηται τῶν μοναζουσῶν, καθ' ἑκάστην παρασκευὴν μετὰ τὸ λυχνικόν. εἰ μή τις ἑορτὴ κωλύει, ψαλλέτωσαν κανόνα νε-

a Ut apud nos Miſſæ celebrantur die tertia, ſeptima, & trigeſima poſt obitum, cum peculiaribus orationibus; ſic apud Græcos diebus quarta, nona, & quadrageſima poſt obitum ſpeciales dicuntur orationes. Conſule Goarum in Notis ad Officium exequiarum, quod in Euchologio habetur.

Digitized by Google

χρώσιμον αἱ μοναχαὶ, ποιοῦσαι καὶ [a] παραστάσιμον· καὶ ἐκτενὴς δέησις γινέσθω ὑπὲρ τῶν προαπελθουσῶν πασῶν.

Ἐν μέντοι τῷ σαββάτῳ τῆς [b] ἀπόκρεω, καὶ τῷ σαββάτῳ τῆς [c] τυροφάγου, καὶ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, γινέσθω καὶ ὑπὲρ τῶν μοναζουσῶν καθ' ἓν ὄνομα τῶν προαπελθουσῶν, μία, καὶ μνημονευέσθωσαν καὶ αὐταί· ὡσαύτως καὶ ἐν τοῖς μνημοσύνοις ἑκάστης, γινέσθω ὑπὲρ αὐτῆς λειτουργία καὶ προσφορά. ὀφείλουσι δὲ λαμβάνειν αἱ μοναχαὶ ἔν τε τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, καὶ τῷ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς, ἀνὰ προσφορὰν μίαν, εἰς μνημόσυνον τῶν γονέων αὐτῶν καὶ συγγενῶν. μετὰ δὲ τὸ προσκομισθῆναι συνάγεσθαι πάλιν παρὰ τῆς πυλωροῦ, καὶ δίδοσθαι ἐν τῷ πυλῶνι.

Moniales Canonem funereum, facientes paraſtaſimum: protenſa quoque oratio dicatur pro omnibus quæ ante deceſſerint.

Porro in Sabbato carniſprivii, in Sabbato Lacticinii, & in Sabbato Pentecoſtes, pro defunctis Monialibus, ad ſingula nomina oratio una dicatur, & memoria earum fiat: ſimiliter in uniuſcujuſque commemorationibus, Liturgia pro ipſa celebretur, & fiat oblatio. Moniales autem Sabbato Carniſprivii, & Sabbato Pentecoſtes ſument unam oblationem in commemorationem parentum & cognatorum ſuorum; quæ poſtquam oblata fuerit, colligetur ab Oſtiaria, & ad oſtium erogabitur.

a παραστάσιμον. Ut παράστασις eſt repræſentatio, ſic παραστάσιμον videtur eſſe repræſentatio quædam in exequiis defunctorum fieri ſolita, quam nos cum lectica tapete nigro cooperta facere ſolemus.

b ἀπόκρεω, Sabbatum τῆς ἀπόκρεω, eſt Sabbatum poſt Dominicam Septuageſimæ. Hebdomada namque Septuageſimæ vocatur τῆς ἀπόκρεω, quia in ea carnis uſus terminatur apud Græcos.

c Sabbatum τυροφάγου, eſt Sabbatum hebdomadis Sexageſimæ, in qua licet Græcis lacte & caſeo veſci.

CAPUT LXXI.

De variis commemorationibus per annum faciendis.

POſtquam res Monaſterii ſufficienter diſpoſuimus; jam de iis qui dormierunt parentibus noſtris, fratribus ſecundùm carnem, & filiis, necnon de iis qui dormient, ſtatuimus & ordinamus. Commemorationes enim omnium de quibus diſertè infrà præcipiemus, temporibus & diebus deſcriptis hoc modo perſolventur. Volumus ut fiat Pannychis funerea cum Paraſtaſimo, & luminare in Eccleſia accendatur ſolito copioſius; & ut deferatur in Liturgia oblatio pro defuncto, colybaque fiant: ut memoria quoque ejus fiat in protenſis orationibus in Pannychide ſeu pervigilio, in Matutino, in Liturgia, & in Veſpertino; utque Monialibus non ſolita apponatur menſa, ſed eodem opſonio & victu utantur quo in Domini feſtis uti ſuprà juſſi-

ΚΕΦ. ΟΑ.

Περὶ διαφόρων μνημοσύνων ὀφειλόντων ἐτησίως τελεῖσθαι.

Ἀρκούντως ἤδη περὶ τῶν τῆς μονῆς διαταξάμενοι, νῦν καὶ περὶ τῶν κεκοιμημένων γονέων ἡμῶν, καὶ ἀδελφῶν κατὰ σάρκα, καὶ παίδων, καὶ τῶν κοιμηθησομένων, διατυπούμεθα καὶ διαταξόμεθα. πάντων γὰρ τὰ μνημόσυνα τῶν κάτωθεν ῥητῶς ἀναταττομένων, κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἡμέρας τὰς ἐγγραφείσας τοιουτοτρόπως τελεσθήσονται. βουλόμεθα γίνεσθαι παννυχίδα νεκρώσιμον, μετὰ καὶ παραστασίμου, καὶ φωταγωγίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ συνήθους δαψιλεστέραν· προσάγεσθαί τε καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος, καὶ [a] κόλυβα γίνεσθαι, καὶ μνημονεύεσθαι αὐτὸν ἐν ταῖς ἐκτενέσι δεήσεσι κατά τε τὴν παννυχίδα, καὶ τὸν ὄρθρον, καὶ τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸ ἑσπερινὸν, καὶ ταῖς μοναχαῖς δὲ, μὴ τὴν συνήθη παρατίθεσθαι τράπεζαν, ἀλλ' ἐψανίζειν, καὶ διαιτᾶσθαι, καθὰ καὶ ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς προετυπωσάμεθα γίνεσθαι, καθ' οἷον αὐτύ-

[a] κόλυβα in Triodio ad Sabbatum primum Quadrageſimæ, vocantur ἑψητὸς σῖτος, frumentum coctum. Goarus verò in Notis ad exequias Græcorum, fuſiùs explicans quid illud ſit, ait eſſe cibum variis frugibus, leguminibus & fructibus compoſitum. Vide quoque Eruditiſſimi Cangii Gloſſarium Græcum.

κατ' ὃν καιρὸν ἡ τοῦ τελευτήσαντος μνήμη.

Πλὴν εἰ μὲν ἐν τετράδι τῶν λοιπῶν ἡμερῶν, ἢ παρασκευῇ συνδράμοι τὸ μνημόσυνον, ὀστρακοδέρμοις καὶ μόνοις ἑστιαθήσονται, ἄνευ τῶν μνημοσύνων τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου βασιλέως· ἐν γὰρ τοῖς μνημοσύνοις τούτου, κἂν ἐν τετράδι συνδράμοιεν, καὶ παρασκευῇ, καὶ ἰχθύες ὀψωνισθήσονται φιλοτίμως ταῖς μοναχαῖς εἰς ἑστίασιν· χρὴ γὰρ τὸν ἐξαίρετον ἐν ἀνθρώποις, καὶ τὸ μνημόσυνον ἐξαίρετον ἀποφέρεσθαι. ἐν δὲ ταῖς λιταῖς ἁπάσαις ἡμέραις, καὶ ἐπὶ τοῖς τῶν λοιπῶν συγγενῶν ἡμῶν μνημοσύνοις ἰχθυοφαγήσουσιν.

Εἰ δὲ ἔν τισι τῶν τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἡμερῶν μνημόσυνόν τινος ἀπαντήσοιτο, ἐν μόνῃ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παρασκευῆς ἐκείνης τῆς ἑβδομάδος καθ' ἣν φθάσοι τὸ μνημόσυνον, ἡ παννυχὶς ἐπιτελεσθήσεται, καὶ τῷ ἐπιόντι σαββάτῳ αἱ μοναχαὶ δι' ὀστρακοδέρμων παρακληθήσονται. εἰ δέ τις καὶ ἰχθύας ἥκοι κομίζων αὐταῖς, καὶ τούτοις ἑστιαθήσονται. τῶν ἄλλων δύο τεσσαρακοστῶν ἄδειαν πᾶσαν ἡμέραν ἐχουσῶν εἰς τὸ ποιεῖν τὰ μνημόσυνα. καὶ τὴν ἐν πυλῶνι δὲ διάδοσιν, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην βουλόμεθα γίνεσθαι, καθὰ ἐν τῇ ἑκάστης ὀνομασίᾳ δηλωθήσεται.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ

mus, quoquo tempore defuncti memoria occurrat.

Ceterùm, ſi quidem feriâ quartâ vel Paraſceve, & non aliis diebus, occurrerit commemoratio, conchyliis ſolis reficientur, exceptis commemorationibus præſtantiſſimi & ſancti Imperatoris mei; in ejus enim commemorationibus, etſi in feriam quartam & Paraſceven inciderint, piſces quoque Monialibus ad refectionem magnificè in opſonium ſuppeditabuntur: par eſt enim qui præſtat inter homines, præſtantiorem commemorationem obtinere. Omnibus verò Litaniarum diebus, etiam in ceterorum affinium noſtrorum commemorationibus piſces comedent.

Si autem quibuſdam magnæ Quadrageſimæ diebus, cujuſpiam commemoratio occurrat, ſolâ veſperâ Paraſceves hebdomadis in quam incidet commemoratio, fiet Pervigilium, & ſequenti Sabbato Moniales conchyliis conſolationem accipient. Si quis verò piſces ipſis attulerit, iis reficientur. Aliis duabus Quadrageſimis liberum eſt quibuſlibet diebus commemorationes facere. Diſtributionem quoque ad oſtium die illa fieri volumus, prout ad ſingulorum dierum nomen indicabitur.

Fiant commemorationes

præſtantiſſimi mei Imperatoris Domni *Alexii Comneni*, qua die obierit: accendaturque luminare copioſum, & Monialibus diſcretio tribuatur. Dentur autem ad oſtium panes decem modiorum, vini metra octo, & numi nomiſmatum aſperorum duodecim. Commemorationes verò meas, qua die è corpore migravero, tales fieri volo quales præſtantiſſimi mei Imperatoris citra diſcrimen.

κρατίστου μου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, καὶ γινέσθω ἡ φωταψία δαψιλής, καὶ εἰς τὰς μοναχὰς διάκρισις. διδόσθω δὲ καὶ ἐν τῷ πυλῶνι ψωμία δέκα μοδίων, οἴνου μέτρα ὀκτὼ, καὶ νουμμία νομισμάτων τραχέων δώδεκα. καὶ τὰ ἐμὰ δὲ μνημόσυνα, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσω τοῦ σώματος, τοιαῦτα βούλομαι γίνεσθαι, οἷα καὶ τοῦ κρατίστου μου βασιλέως ἀπαραλλάκτως.

Fiant commemorationes dilecti filii meæ Majeſtatis, Porphyrogeniti & Imperatoris Domni *Joannis*, quâ die obierit: fiatque luminare copioſum, & diſcretio Monialibus. Dentur verò ad portam panes modiorum quinque, & numi nomiſmatum aſperorum ſex.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου υἱοῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ [a] βασιλέως κυροῦ Ἰωάννου, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, καὶ γινέσθω ἡ φωταψία δαψιλής, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς· διδόσθω δὲ καὶ ἐν τῷ πυλῶνι ψωμία μοδίων πέντε, καὶ νουμμία νομισμάτων τραχέων ἕξ.

Fiant commemorationes dilectæ nurus Imperii mei & Dominæ Domnæ *Irenes* conjugis ejus, qua die obierit: fiatque amplum luminare, & diſcretio Monialibus. Dentur verò ad portam panes modiorum quinque, & numi nomiſmatum aſperorum ſex.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου νύμφης τῆς βασιλείας μου καὶ δεσποίνης κυρᾶς [b] Εἰρήνης τῆς συζύγου αὐτοῦ, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ· καὶ γινέσθω φωταψία δαψιλής, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς· διδόσθω δὲ καὶ ἐν τῷ πυλῶνι ψωμία μοδίων πέντε, καὶ νουμμία νομισμάτων τραχέων ἕξ.

Fiant commemorationes dilecti filii meæ Majeſtatis

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου υἱοῦ τῆς βασιλείας μου

[a] βασιλέως. Unà ſcilicet cum patre imperantis.

[b] Hæc Irene Hungariæ Regis filia erat, de qua & de tota familia Alexii fusè doctiſſimus Vir Cangius, quem conſule lib. de Famil. Byzant.

τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ [a] Σεβαστοκράτορος κυροῦ Ἀνδρονίκου, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Γενέσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου γαμβροῦ τῆς βασιλείας μου κυροῦ [b] Νικηφόρου τοῦ Καίσαρος, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Γενέσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου υἱοῦ τῆς βασιλείας μου κυροῦ [c] Ἰσαακίου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ Καίσαρος, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Γενέσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου γαμβροῦ τῆς βασιλείας μου κυροῦ [d] Νικηφόρου τοῦ Πανυπερσεβάστου, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Γενέσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου γαμβροῦ τῆς βασιλείας μου τοῦ Πανσεβάστου ὑπερτάτου κυροῦ [e] Κωνσταντίνου, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, τὰ μὲν λοιπὰ ὁμοίως· τὸ δὲ ψωμίον μοδίων τριῶν, καὶ νουμμία τραχέων νομισμάτων τριῶν.

Γενέσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου ἐγγόνης τῆς βασιλείας

Porphyrogeniti & Sebaſtocratoris Domni *Andronici*, qua die obierit, eodem modo.

Fiant commemorationes dilecti generi Majeſtatis meæ Domni *Nicephori* Cæſaris, qua die obierit, ſimili modo.

Fiant commemorationes dilecti filii Imperii mei Domni *Iſaacii*, Porphyrogeniti & Cæſaris, qua die obierit, eodem modo.

Fiant commemorationes dilecti generi Majeſtatis meæ Domni *Nicephori* Panhyperſebaſti, qua die emigrarit, eodem modo.

Fiant commemorationes dilecti generi Imperii mei Panſebaſti hypertati ſive ſupremi Domni *Conſtantini*, quâ die emigraverit, reliqua quidem eodem modo; panes verò modiorum trium, nummique nomiſmatum aſperorum trium.

Fiant commemorationes dilectæ neptis Imperii mei

a Σεβαστοκράτορος. Nova Dignitas ab Alexio Comneno inſtituta: is erat ceu ſecundus Imperator; ſed in hatum Dignitatum ordine quamplurimæ poſtea mutationes ſubière. Vide Alexiad. Codinum, Bulengerum, &c.

b Nicephorus Bryenius Annæ Comnenæ conjux, Cæſar; quæ Dignitas, ab Imperatore tertia erat. Alexiad. l. 3.

c Ab Iſaacio Trapezuntini Principes originem duxère.

d Nicephorus Catacalo, conjux Mariæ Porphyrogenitæ, Panhyperſebaſtus: quæ Dignitas, eadem, quâ Cæſar, ſede gaudebat.

e Conſtantinus hic, Angelus cognominabatur, & erat conjux Theodoræ Porphyrogenitæ.

Digitized by Google

Domnæ *Irenes Ducænæ*, filiæ Porphyrogenitæ & Cæſariſſæ Domnæ Annæ, qua die obierit; & fiat copioſum luminare, & diſcretio Monialibus: denturque ad portam panes modiorum quatuor, & numi nomiſmatum aſperorum quatuor.

μου κυρᾶς [a] Εἰρήνης τῆς Δουκαίνης, τῆς θυγατρὸς τῆς Πορφυρογεννήτου καὶ Καισαρίσσης κυρᾶς Ἄννης, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ· καὶ γινέσθω ἡ φωταψία δαψιλής, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς. διδόσθω δὲ καὶ ἐν τῷ πυλῶνι, ψωμία μοδίων τεσσάρων, καὶ νυμμία νομισμάτων τραχέων τεσσάρων.

Fiant commemorationes dilectæ filiæ Majeſtatis meæ Porphyrogenitæ & Cæſariſſæ Domnæ *Annæ*, qua die obierit, & fiat amplum luminare, diſcretio quoque Monialibus: & dentur ad oſtium panes modiorum quinque & numi nomiſmatum aſperorum ſex.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου θυγατρὸς τῆς βασιλείας μου τῆς Πορφυρογεννήτου καὶ Καισαρίσσης κυρᾶς Ἄννης, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ· καὶ γινέσθω φωταψία δαψιλής, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς, διδομένων ἐν τῷ πυλῶνι ψωμία μοδίων πέντε, καὶ νυμμία νομισμάτων τραχέων ἕξ.

Fiant commemorationes dilectæ filiæ Imperii mei, & Porphyrogenitæ Domnæ *Mariæ*, qua die obierit, ſimili modo.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου θυγατρὸς τῆς βασιλείας μου καὶ Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Μαρίας, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Fiant commemorationes dilectæ filiæ Majeſtatis meæ, & Porphyrogenitæ Domnæ *Eudociæ*, qua die obierit, eodem modo.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου θυγατρὸς τῆς βασιλείας μου καὶ Πορφυρογεννήτου κυρᾶς [b] Εὐδοκίας, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

[a] Hæc Irene filia erat Nicephori Bryenii & Annæ Comnenæ Porphyrogenitæ, & extra ordinem ſuum ſcripta eſt, ut crucibus in MS. depictis indicari videtur, quia cùm in commemorationum ordine omiſſa fuiſſet, dehinc juſſa eſt deſcribi hoc in loco, qui vacuus repertus eſt. Oboritur autem quæſtio, cur videlicet Ducæna vocetur, cùm tamen à Bryeniorum familia, à Ducæna diverſa, ortum duxerit: ſed puto Irenem Auguſtam amore puellæ ductam, ei non modò nomen proprium, ſed & cognomen indidiſſe. Pater autem ipſam ab avia vehementiùs aliis neptibus amatam fuiſſe, tùm quòd ſola è neptibus in commemorationibus locum obtineat, tum quòd capite 79. Deſpoticarum domorum poſſeſſio ipſi tranſmittatur.

[b] Eudocia à ſponſo Conſtantino Jaſita ſegregata fuerat ob ejus ſævitiam, is ideo non memoratur.

Τελείσθωσαν

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου νύμφης τῆς βασιλείας μου τῆς σεβαστοκρατορίσσης κυρᾶς [a] Εἰρήνης, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως· ψωμία δὲ μοδίων τριῶν.

Fiant commemorationes dilectæ nurûs Majeſtatis meæ Sebaſtocratoriſſæ Domnæ *Irenes*, qua die obierit, eodem modo; panes verò modiorum trium.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου νύμφης τῆς βασιλείας μου κυρᾶς [b] Εἰρήνης τῆς Καισαρίσσης, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Fiant commemorationes dilectæ nurûs Majeſtatis meæ Domnæ *Irenes* Cæſariſſæ qua die obierit, ſimiliter.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου θυγατρὸς τῆς βασιλείας μου, καὶ Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Θεοδώρας, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ, ὁμοίως.

Fiant commemorationes dilectæ filiæ Imperatoriæ meæ Majeſtatis, & Porphyrogenitæ Domnæ *Theodoræ*, qua die obierit, ſimili modo.

Μηνὶ ὀκτωβρίῳ ιδ´. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ μακαρίτου, ἁγίου, [c] αὐθέντου καὶ περιποθήτου πατρὸς τῆς βασιλείας μου, τοῦ [d] πρωτοπροέδρου, καὶ [e] πρωτοβεστιαρίου, καὶ μεγάλου [f] δουκὸς τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Δούκα τοῦ μετονομασθέντος [g] τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγγελικῷ

Menſe Octobri 14. fiant commemorationes beatæ memoriæ, ſancti, Authentis, & dilecti patris Majeſtatis meæ, Protoproëdri, Protoveſtiarii, & magni Ducis Scholarum Orientis Domni *Andronici Ducas*, qui per ſanctum & angelicum magnum habitum,

a Irenes Sebaſtocratoriſſa uxor Andronici Sebaſtocratoris.

b Hæc Irenes uxor erat Iſaacii.

c Αὐθέντου. Dignitas primariis tantùm viris & feminis tribuebatur.

d Πρωτοπρόεδρος, erat primus Præſes, de quo Codinus de Officiis Conſtantinop & Eruditiſſ. Cangius.

e Πρωτοβεστιάριος, primus Veſtiarius, ſeu Princeps Veſtiarii, de quo Codinus de Officiis Conſtant & ſæpius laudatum Cangii Gloſſarium Græcum.

f Δοὺξ τῶν σχολῶν Scholæ erant turmæ militares, quarum Præfectus, δοὺξ τῶν σχολῶν, & apud Theophanem, κόμης τῶν σχολῶν, alibi: δομεστικὸς τῶν σχολῶν vocatur.

g τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγγελικῷ μεγάλῳ σχήματι. Moris fuiſſe Principibus & Magnatibus Aulæ Conſtantinopolitanæ utriuſque ſexus, ut monaſticum magnum habitum in hora mortis induerent, & nomen mutarent, patet cùm ex his locis, tum ex Menæis Græcorum, ubi ad decimam tertiam Auguſti de Irene Imperatrice dicitur: διὰ τοῦ ἁγίου, καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεῖσα Ξένη. Neque enim exiſtimo, tot Imperialis Familiæ viros & mulieres, quot hîc habitu monaſtico induti memorantur, monachos vel moniales in vita ſua fuiſſe.

cognominatus eſt Domnus *Antonius:* & dentur ad oſtium panes modiorum quinque, & numi nomiſmatum aſperorum ſex. Fiatque amplum luminare, & diſcretio Monialibus.

Menſe Novembri 21. fiant commemorationes ſanctificatæ Authentriæ & matris Majeſtatis meæ Domnæ *Mariæ*, quæ per ſanctum & angelicum magnum habitum cognominata eſt Domna *Xene*, ſimili modo.

Menſe Julio 12. fiant commemorationes beatæ memoriæ Domni *Joannis*, & dilecti ſoceri Imperatoriæ meæ Majeſtatis, ſimili modo.

Menſe Novembri 1. fiant commemorationes ſanctificatæ Dominæ meæ, & ſocrûs Majeſtatis meæ, pari modo.

Menſe Januario 9. fiant commemorationes dilecti fratris Majeſtatis meæ, & Protoſtratoris Domni *Michaëlis Ducas:* fiatque amplum luminare, & diſcretio Monialibus.

Menſe Februario 20. fiant commemorationes dilectæ ſororis Majeſtatis meæ, admodum venerandæ & honorandæ Domnæ *Theodoræ*,

μεγάλῳ σχήματι κυροῦ Ἀντωνίου· καὶ διδόσθω ἐν τῷ πυλῶνι ψωμία μοδίων πέντε, καὶ νουμμία νομισμάτων τραχέων ἕξ. γινέσθω καὶ φωταψία δαψιλὴς, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ κα. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς ἡγιασμένης αὐθεντρίας, καὶ μητρὸς τῆς βασιλείας μου κυρᾶς Μαρίας, τῆς διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος μετονομασθείσης κυρᾶς Ξένης, ὁμοίως.

Μηνὶ Ἰουλίῳ ιβ. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ μακαρίτου κυροῦ Ἰωάννου, καὶ περιποθήτου πενθεροῦ τῆς βασιλείας μου, ὁμοίως.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ α. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς ἡγιασμένης μου δεσποίνης, καὶ [a] πενθερᾶς τῆς βασιλείας μου, ὁμοίως.

Μηνὶ Ἰαννουαρίῳ θ. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου αὐταδέλφου τῆς βασιλείας μου, καὶ [b] πρωτοστράτορος κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Δούκα· καὶ γινέσθω φωταψία δαψιλὴς, καὶ διάκρισις εἰς τὰς μοναχάς.

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ κ. τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου αὐταδέλφης τῆς βασιλείας μου, τῆς πανεντίμου παντίμου κυρᾶς Θεο-

a Hæc erat Anna Dalaſſena, Ducænæ Familiæ infenſiſſima. Alexiad. lib. 3.

b πρωτοστράτορος. Stratorum erat equum fræno tenere, & conſcendenti Magiſtratui opem ferre. Horum princeps erat πρωτοστράτωρ, qui etiam exercitus plures duxiſſe legitur. Goar. in Notis ad Codinum.

διώρας τοῦ διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος μετονομασθείσης κυρᾶς Εἰρήνης· καὶ γινέσθω ὁμοίως.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τοῦ περιποθήτου αὐταδέλφου τῆς βασιλείας μου τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Δούκα, τοῦ διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ μεγάλου σχήματος μετονομασθέντος κυροῦ Ἀντωνίου, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ· καὶ γινέσθω ὁμοίως.

Τελείσθωσαν τὰ μνημόσυνα τῆς περιποθήτου αὐταδέλφης τῆς βασιλείας μου, τῆς πανσεβάστου σεβαστῆς κυρᾶς Ἄννης τῆς Δουκαίνης, καθ' ἣν ἂν ἡμέραν ἐκδημήσῃ πρὸς κύριον· καὶ γινέσθω ὁμοίως.

Οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅτε πρὸς κύριον ἐκδημήσουσιν, ἐγγραφήσονται ἐν τοῖς τῶν προαπελθόντων διπτύχοις, καὶ τὰ μνημόσυνα πάντων ἔσονται τελούμενα, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται. εἰ δ' ἴσως τινὲς αὐτῶν καὶ ἀφιερώσουσι τῇ μονῇ ἢ κινητὰ ἀξιόλογα, ἢ ἀκίνητα, ὀφείλουσι τελεῖσθαι καὶ τὰ τούτων μνημόσυνα, κατὰ τὴν ἐκείνων διάταξιν.

quæ per ſanctum & angelicum magnum habitum cognominata eſt Domna *Irene*; & fiat ſimiliter.

Fiant commemorationes dilecti fratris Imperii mei, Panſebaſti Sebaſti Domni *Joannis Ducas*, qui per ſanctum & angelicum magnum habitum cognominatus eſt Domnus *Antonius*, qua die obierit; & fiat ſimiliter.

Fiant commemorationes dilectæ ſororis Majeſtatis meæ, Panſebaſtæ Sebaſtæ Domnæ *Annæ Ducenæ*, qua die ad Dominum emigraverit; & fiat ſimiliter.

Cùm filii noſtri ad Dominum migrabunt, inſcribentur in diptychis eorum qui priùs deceſſere, & omnium commemorationes perſolventur, ut ſuperiùs dictum eſt. Quòd ſi fortaſſe quidam eorum ſive mobilia quædam magni pretii, ſive immobilia Monaſterio conſecraverint, commemorationes illorum fieri debent, ut ipſi ſtatuerint.

Digitized by Google

CAPUT LXXII.

De lavipedio quod in ſancta & magna feria quinta fieri debet.

IN ſancta & magna feria quinta lotio pedum fieri debet à reverendiſſima Præfecta, in Eccleſiæ veſtibulo, ubi repræſentatum eſt Salvatoris lavipedium, cum Officio quod in Synaxario continetur, & ſecundùm formam in eo deſcriptam.

Divina quoque Illuminatio in feſto ejus ubique terrarum celebrato, in eodem rurſum veſtibulo fiet, in quo poſita eſt phiala, æneis polycandelis, ſive multiplicibus lampadibus in ea ſuſpenſis, quæ omnes accendentur. Eodem modo Eccleſiæ polycandela tum accendenda, candelabris duobus hinc & inde ad latera phialæ poſitis cum facibus.

ΚΕΦ. ΟΒ.

Περὶ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι νιπτῆρος τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ.

ΤΗ μέν τοι ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ ὀφείλει γίνεσθαι παρὰ τῆς τιμιωτάτης καθηγουμένης ὁ νιπτὴρ, ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας προνάῳ, ἔνθα εἰκόνισται καὶ ὁ τοῦ σωτῆρος νιπτὴρ κατὰ τὴν ἐμπεριεχομένην τῷ συναξαρίῳ ἀκολουθίαν, καὶ τὸν ἐν αὐτῷ τύπον.

Καὶ τὸ θεῖον δὲ φώτισμα κατὰ τὴν παγκόσμιον τούτου ἑορτὴν, ἐν τῷ αὐτῷ αὖθις ἄρθηκι ἔσται τελούμενον, ἐν ᾧ καὶ ἡ φιάλη ἵσταται, τῶν χαλκῶν πολυκανδήλων ἐν αὐτῇ κρεμαμένων, καὶ τὴν ἄναψιν ὁλόφωτον δεχομένων. καθὰ δὴ καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας πολυκάνδηλα ἅπτεσθαι τηνικαῦτα ὀφείλουσι, μανουαλίων τε ἱσταμένων δύο ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς φιάλης μετὰ λαμπάδων.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΟΓ.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μετασχηματισμοὺς ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς μονῆς.

Ἐπεὶ δὲ ἡ περὶ ἐμὲ ἀνεξίκακος τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία καὶ τοῦτο εὐδόκησε, καὶ περιοῦσα εἰσέτι ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὰς πάσας τοῦ μοναστηρίου οἰκοδομὰς ἀπήρτισα, μετασκευάσασα καὶ αὐτὸν τὸν ἐν τούτῳ θεῖον ναὸν, προσεπισκευάσασα δὲ καὶ ἄρθηκα περικαλλῆ, καὶ ἐξωάρθηκα προσθεμένη διὰ καρικοξύλου, καὶ τὸ μοναστήριον ἅπαν εἰς τὸ ἐμοὶ δοκοῦν σχῆμα, καὶ τὴν κατάστασιν περιεστησάμην τοῦτο· θέλω καὶ βούλομαι ἵνα ὡς παρ' ἐμοῦ κατεσκευάσθησαν τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, οὕτω μένωσι, καὶ ἀμετάποιητα διατηρῶνται, καὶ ἀναλλοίωτα. κἂν ὑπὸ τοῦ χρόνου δὲ εἰς φθορὰν συνελαθῶσί τινα, εἴτε μικρὰν, εἴτε καὶ μείζονα· εἴτε καί τινι τῶν τυχηρῶν συμπτωμάτων μείωσιν πάθωσι, πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ σὺν Θεῷ ἐπανορθῶνται σχῆμα, μελλήσεως ἄνευ πάσης, καὶ ἀναβολῆς· καὶ μηδέποτε κατά τινα τρόπον ἀλλοίωσιν δέξωνται· εἴτε κρείττονος καταστάσεως χάριν, ἢ ἄλλης ὁποιασοῦν αἰτίας. οὐ γὰρ μετασχηματισμόν τινα ἐν αὐτοῖς θέλω γίνεσθαι, οὔτε μὴν τῆς νῦν

CAPUT LXXIII.

Quòd in ædificiis Monaſterii mutationes fieri non debeant.

Quandoquidem clementi Dei erga me benignitati & hoc libuit, ut in præſenti adhuc vita degens Monaſterii ædificia omnia perfecerim, divinum ejus Templum in aliam formam traduxerim, arthecem ſeu veſtibulum pulcherrimum adornaverim, exoarthecem ſive exterius veſtibulum ex caricæ ligno addiderim, & Monaſterium totum in quam volui formam & ſtatum diſpoſuerim: volo & ſtatuo, ut ſicut à me omnia in ipſo adornata ſunt, ſic permaneant, immutataque ac invariata ſerventur. Et ſi à tempore in jacturam aliquam, ſive parvam, ſive majorem, deducantur, vel fortuito quopiam caſu imminutionem patiantur, rurſus Deo juvante, in eamdem formam abſque ulla mora vel cunctatione reſtituantur; & nunquam quoquomodo immutentur, ſive melioris ſtatus ergò, ſive ob aliam quamlibet cauſam. Nullam enim mutationem in ipſa induci volo, neque alium ſtatum

Digitized by Google

præſenti meliorem, ſed neque aliud oſtium aut portulam, aut ſummatim locum quempiam ingreſſus in Monaſterium ex alia parte de novo aperiri, præter eum qui hodie juſſu Majeſtatis meæ factus extat.

Cùm autem pone Dormitorium Monacharum, ſive commune earum cubiculum, murum enchoregum mea Majeſtas exſtruxerit, locum ipſis recreationis & conſolationis per illum diſterminans; nolo ut in hujuſmodi muro porta umquam aperiatur, aut portula, ſive quævis janua, aut feneſtra, ſeu feneſtella, aut aliud quodlibet foramen. Sed ſi quando in hoc muro jactura ſive ruina quælibet contigerit, quod lapſum eſt rurſus per enchoregum in integrum reſtituatur, & quod læſum eſt, ad priorem citò redeat formam.

Summamque curam gerere debet reverendiſſima Præfe-

καταστάσεως ἄλλην βελτίονα τούτων, ἀλλ' οὐδὲ πυλαῖνα ἕτερον ἢ παραπόρτιον· ἢ ἁπλῶς εἰσόδου χώραν τινὰ πρὸς τὴν μονὴν ἀφ' ἑτέρου τόπου καινισθῆναι, παρὰ τὴν σήμερον προστάξει τῆς βασιλείας μου γεγονυῖαν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ὄπισθεν τοῦ κοιμητηρίου τῶν μοναζουσῶν, ἤγουν τοῦ κοινοῦ κοιτωνίσκου αὐτῶν, [a] τοῖχον ἐγχόρηγον ἡ βασιλεία μου ᾠκοδόμηκε τόπον ἀναπαύσεως καὶ παρηγορίας αὐταῖς ἀφορίζουσα διὰ τούτου, οὐδὲ ἐν τῷ τοιούτῳ τοίχῳ βούλομαι ὅλως ἀνοιγῆναι πόρταν ποτὲ, ἢ παραπόρτιον, εἴτε θύραν τὴν οἱανοῦν, ἢ θυρίδα, εἴτε τοξικήν· εἴτε μικρὰν ὀπὴν οἱανδήτινα. ἀλλὰ κἂν ποτε συμβῇ τῷ τοιούτῳ τοίχῳ μείωσις, εἴτε σύμπτωμα τὸ οἱονοῦν, πάλιν δι' ἐγχορήγου ἐπανορθοῦσθαι τὸ καταπεπτωκὸς, καὶ τὸ φθαρὲν εἰς τὸ πρότερον ταχέως ἐπανέρχεσθαι σχῆμα.

Δεῖ δὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τὴν τιμιωτάτην καθηγουμένην ἔχειν

a τοῖχον ἐγχόρηγον. Hæc vox ἐγχόρηγος, hîc adjectivè, paulò infrà ſubſtantivè uſurpatur. De illa fusè diſputarunt plures eruditi Viri, fuſiùs doctiſſimus Cangius in Gloſſario Græco. Omiſſis autem variis ea de re ſententiis, meam breviter expromam: exiſtimo vocem ἐγχόρηγον cùm ſubſtantivè, tum adjectivè, ſemper indicare materiam aliquam conſtruendis muris idoneam; & primò quidem in hoc Capite id planum videtur: nam ubi Irene dixiſſet ſe murum ἐγχόρηγον (*adjectivè*) extruxiſſe, jubet, ut ſi in illo muro ruina contigerit, reſtauretur δι' ἐγχορήγου (*ſubſtantivè*) id eſt, eâdem materiâ quâ prius extructus fuerat, quæ ἐγχόρηγον vocabatur: præpoſitione enim διὰ denotari ſolet materia ex qua. Sic Alexiadis l. 3. λιμὴν δι' ἐγχορήγου, καὶ μαρμάρων πάλαι τῶν χερσίων ᾠκοδόμητο. Certè omnia loca in laudato Gloſſario allata, de materia congruè intelligi poſſunt, ut conſideranti patebit. Ceterùm, ut certum omnino non eſt quænam materia ſit ἐγχόρηγον, plura tamen de illa diſputat laudatus Cangius in Notis ad Alexiadem, & in Gloſſario Græco.

Digitized by Google

εἴς τε τὴν τῆς ὅλης μονῆς περιποίησιν, καὶ ἀνακαίνισιν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ πάντων βελτίωσιν, καὶ φιλοκαλίαν, καὶ τὴν ἀνακεράμωσιν· πρὸ δὲ πάντων καὶ ὑπὲρ πάντα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ μηδὲ τοῦ σμικροτάτου καταφρονεῖν· ἀλλὰ κἂν ἄχρι ἑνὸς ὑέλου ἡ μείωσις γένηται, παρευθὺ τὸν τοῦ λείψαντος τόπον ἀναπληροῦσθαι δι' ἑτέρου, τὴν δέγε ἀνακεράμωσιν τοῦ ὅλου μοναστηρίου, μετὰ πάσης ἐπιμελείας γίνεσθαι διορίζομαι.

cta, totius Monaſterii conſervationis, & renovationis, ejuſque in meliorem & pulchriorem ſtatum progreſſûs, necnon tectorum reſtaurationis : ante omnia verò & ſuper omnia, ſanctæ Dei Eccleſiæ, cujus ne minimam quidem rem negligat; ſed etiamſi exigui unius vitri jactura fiat, deficientis locus per aliud ſtatim repleatur. Reſtaurationem verò tectorum univerſi Monaſterii cum omni ſollicitudine fieri ſtatuo.

ΚΕΦ. ΟΔ.

Περὶ τοῦ ἀκατόπτευτον διαμένειν πάντη τὴν μονήν.

Καὶ τοῦτο μὲν τῶν προδιηγορευμένων τινὸς οὐκ ἔλαττον τῇ βασιλείᾳ μου ἔδοξεν· ἀλλὰ τῶν εἰς τὰ μάλιστα ἀναγκαίων, καὶ οὐ τῆς τυχούσης ἐπισκέψεως καὶ φροντίδος ἄξιον· ἐπειδὴ γὰρ πάντη τε καὶ πανταχόθεν ἀκατόπτευτον τὸ τῶν μοναζουσῶν ἐνδιαίτημα ἅπαν τὸ τῇ ἀσκήσει αὐτῶν παρὰ τῆς βασιλείας μου ἀφωρισμένον, διατηρεῖσθαι βούλομαι σὺν Θεῷ εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον· εἰ γὰρ καὶ ἀποδέδεικται τοῖς βουλομένοις νοεῖν ὀρθῶς, ἀπὸ τῶν γραφέντων ἤδη περιλήψεως, καὶ δυνάμεως· ὡς τὸ καινισθῆναι κατοπτείαν ἐν τούτῳ τινὰ

CAPUT LXXIV.

Quòd Monaſterium externorum oculis nullatenus patere debeat.

ID non minoris momenti quàm quidlibet ex ſuprà memoratis Majeſtati meæ viſum eſt, imò inter maximè neceſſaria, & non modica obſervatione & cura dignum. Quandoquidem enim omnino & undique inaſpectam omnem Monialium habitationem, ab Imperio meo pro exercitiis earum aſſignatam, omni tempore, Deo favente, conſervari volo; (nam licèt rectè intelligere volenti ex jam ſcriptorum contextu & vi demonſtratum ſit, à propoſito Majeſtatis meæ valde

Digitized by Google

abhorrere & alienum eſſe, ut quidam in illum introſpiciendi locus de novo detur; putavi tamen hanc in illo innovationem expreſsè & ſpeciatim prohibendam eſſe.) Ideo vetat Imperatoria mea Majeſtas, & omnino prohibet, per hoc meum de illa re decretum, ne qualiſcumque proſpectus in aliquid intra ambitum converſationi Monacharum aſſignatum umquam fiat, vel in aulam earum ſive interiorem, ſive exteriorem, aut in ſeptum: undecumque, ſive ex deſpoticis domibus, ſive ex aliis; ſive ex exteriori earum aula, ſive ex interiori; ſeu ex ſententia cujuſpiam ex Monaſterii Patronis, ſeu alio quovis modo. Et numquam in ſumma cuiquam licebit, quacumque de cauſa, licèt ea legitima fortè viſa fuerit, proſpectum quempiam in Monaſterium de novo efficere, ſive per quoddam ſolarium, aut ſummitatem; ſive per januam vel oſtiolum vel feneſtram, aut modicum quodvis foramen.

Sed & ſi quid hujuſmodi quiſpiam auſus fuerit, id licèt ex improviſo factum ſit, quæ tunc temporis Patrona erit Monaſterii, cùm primùm nocumentum ex hoc emergens norit, licèt illud minimum fuerit, tenebitur citra ullam deliberationem & conditio-

τῶν ἀβουλήτων πάνυ καὶ ἀπηγορευμένων ἐστὶ τῷ σκοπῷ τῆς βασιλείας μου. ἀλλὰ καὶ ῥητῶς τι, καὶ ἰδιαζόντως δεῖν ᾠήθην, τῆς τοιαύτης ἐπ' αὐτῷ καινοτομίας ἀπαγόρευσιν θέσθαι. ἀπαγορεύει τοιγαροῦν ἡ βασιλεία μου, καὶ ἀποσοβεῖ εἰς τὸ παντελὲς διὰ ταύτης μου τῆς περὶ αὐτοῦ ἐπισκήψεως, τὸ ὁποιανδήτινα ἄποψιν πρός τι τῶν ἐντὸς τῆς ἀπονενεμημένης τῇ τῶν μοναζουσῶν διαγωγῇ περιοχῆς γενέσθαι χρόνῳ ποτὲ, ἢ πρὸς τὴν αὐλὴν αὐτῶν, εἴτε τὴν ἐντὸς, εἴτε τὴν ἔξωθεν, ἢ πρὸς τὸ περιβόλον, ὁθενδήποτε, εἴτε τῶν δεσποτικῶν οἰκημάτων, εἴτε τῶν ἄλλων, εἴτε τῆς ἐκτὸς αὐλῆς τούτων, εἴτε τῆς ἐνδοτέρας· εἴτε γνώμῃ τῶν τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένων τινός· εἴτε καὶ ἄλλως πως. καὶ οὐδέποτε ὅλως ἐξέσται τινὶ καθ' ἡντιναοῦν αἰτίαν, κἂν εὐλογοφανής πως αὕτη δοκῇ, ἄποψίν τινα πρὸς τὰ τοῦ μοναστηρίου καινίζειν· ἢ διὰ ἡλιακοῦ τινος, καὶ ὑψώματος, ἢ διὰ θύρας, εἴτε παραθυρίου, εἴτε θυρίδος, εἴτε μετρίας τινὸς ὀπῆς.

Ἀλλὰ κἂν τι τολμηθῇ τοιοῦτον παρά τινος, εἴτε καὶ ἐξ ἀπροόπτου γένηται, παρευθὺ πρὸς ἀνάγκης τῇ τηνικαῦτα τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένῃ ἔσται, ἅμα τὸ τὴν ἐξ αὐτοῦ βλάβην διαγνωσθῆναι· εἰ καὶ ἐλαχίστη αὕτη ἐστὶ, χωρίς τινος διασκέψεως καὶ ὑποθέσεως τοῦτο περιαιρεῖν.

Digitized by Google

ρεῖν. ἀκατόπτευτον γὰρ παντάπασιν ὡς δεδήλωται, προσώπῳ παντὶ τῆς ἐντὸς τοῦ οἰκείου σεμνείου διαγωγὴν τὴν τῇ κεχαριτωμένῃ μου Θεομήτορι ἀνατεθειμένων μοναζουσῶν διαμένειν ἡ βασιλεία μου προμηθευομένη, οὕτω τὰ περὶ τούτου κατασφαλίζεται.

Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐπὶ τῷ διαιρέτῃ ἐγχορήγῳ τοίχῳ τῆς τε ἔξω αὐλῆς, καὶ τοῦ τῆς μονῆς περιβολίου οἰκήματά τινα, ἢ προσκολληθῆναι, ἢ ἐποικοδομηθῆναι, μετὰ τὴν τῆς βασιλείας μου ἐκ τοῦ παρόντος βίου μετάστασιν, ἢ ἄλλό τι νεουργηθῆναι τὸ οἱονοῦν ἐκκεχωρημένον ἔσται· παντάπασι δὲ μᾶλλον κεκωλυμένον, ὡς καὶ τὸν τοιοῦτον τοῖχον ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ αὐτοῦ διαμένειν τῆς βασιλείας μου βουλομένης, καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς καταστάσεως, ἣν ἂν εὑρεθείη τῇ ἡμέρᾳ τῆς πρὸς Θεὸν αὐτῆς ἐκδημίας, ἔχων, καὶ μηδ᾽ ὁποιανοῦν ἀλλοίωσιν ὁπωσδήποτε δέξασθαι, ἢ κατὰ προσθήκην, ἢ κατὰ ὕφεσιν.

nem illud tollere. Nam, ut declaratum eſt, Majeſtas mea curam gerens, ut Monialium gratiâ plenæ Dei Matri conſecratarum converſatio, intra proprium Monaſterium, penitus inaſpecta omnibus perſonis maneat, ſic illud lege ſancit.

Sed neque juxta dirimentem murum enchoregum exterioris aulæ, & Monaſterii ambitûs, aut ſupra eumdem domos ædificare licebit, poſt meæ Majeſtatis ab hac vita tranſmigrationem; nec aliud quidpiam de novo conſtruere: quinimmo id prorſus vetitum eſt, utpote volente mea Majeſtate, ut idem murus ſub eadem forma perſeveret, & in quo ſtatu repertus fuerit, qua die ad Deum illa migrarit; utque nullam unquam mutationem, ſive per additamentum, ſive per imminutionem admittat.

CAPUT LXXV.

Quòd neque Pſalta advocandi ſint ad aliquam ſolennitatem, ſed illis quoque inacceſſum eſſe debeat Monaſterium.

CUm viros ingreſſu in hoc Monaſterium, ut jam declaratum eſt, omnino prohibeam; neque Pſaltas in die cujuſpiam ſolennitatis, aut commemorationum, ingredi ullatenus volo in Eccleſiam Monaſterii. Sed tunc etiam ipſæ Moniales ſolæ ſint cantatrices, unà cum piis Sacerdotibus in Monaſterio ſtatutis.

Heptapapadum autem Sabbato Palmarum ſemel in anno fieri ſolitum, in Eccleſia Cœmeterii, ſive in loco ſepulturæ fieri ſtatuo; & eo illic expleto, unum è ſeptem Sacerdotibus introire in Monaſterium; & ubi orationem in unctione ſancti olei, Monialibus dixerit, ac illo eaſdem unxerit, ſtatim egredi.

In proceſſionibus verò quæ

ΚΕΦ. ΟΕ.

Περὶ τοῦ μηδὲ ψάλτας συγκαλεῖσθαι ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀλλ' ἄβατον εἶναι καὶ τούτοις τὴν μονήν.

ΑΝδράσι δὲ τὴν πρὸς τὸ συνοικεῖον τοῦτο εἰσέλευσιν, ὡς ἤδη δεδήλωται, παντοίως ἀπαγορεύουσα, οὐδὲ ψάλτας ἐν ἡμέρᾳ τυχὸν ἑορτῆς, εἴτε μνημοσυνῶν εἰσέρχεσθαι ὅλως βούλομαι, ἐν τῇ κατ' αὐτὸ ἐκκλησίᾳ ποτέ. ἀλλ' αὐτὰς καὶ τότε τυγχάνειν τὰς μοναζούσας μόνας ὑμνῳδούς, μετὰ καὶ τῶν τεταγμένων ἐν τῇ μονῇ εὐλαβῶν ἱερέων.

Καὶ τὸ [a] ἑπταπάπαδον δὲ τὸ κατὰ τὸ σάββατον τῆς βαϊοφόρου ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰωθὸς τελεῖσθαι, ἐν τῇ κατὰ τὸ κοιμητήριον ἐκκλησίᾳ, εἴτουν ἐν τῷ ταφείῳ διορίζομαι γίνεσθαι· καὶ τούτου ἐκεῖσε τελεσιουργουμένου, ἕνα τῶν ἑπτὰ ἱερέων εἰσιέναι ἐν τῇ μονῇ, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ τοῦ ἁγίου ἐλαίου χρίσει εὐχὴν ποιοῦντα ταῖς μοναζούσαις, κἂν τούτῳ ταύτας ἀλείφοντα, παραχρῆμα ἐξιέναι.

Καὶ ταῖς λιταῖς δὲ ταῖς ἐν τῇ μονῇ

a ἑπταπάπαδον Officium ſancti olei à ſeptem Sacerdotibus celebrandum, voce compoſita ab ἑπτὰ, *ſeptem* & παπᾶς, *Presbyter*: oleum verò illud vocatur εὐχέλαιον eò quòd oratio olei unctionem ſemper comitetur. Goarus in Notis ad Officium ſancti olei. Euchol.

Digitized by Google

κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ὀφειλούσαις γίνεσθαι παρὰ τῶν μοναζουσῶν, οὐ μακρά τις ἔσται περίοδος, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ ναοῦ διὰ τοῦ προνάου, καὶ τῆς ἐκεῖθεν πρὸς τὸ ἑξῆς φερούσης ἄχρι τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραμώμου ἡμῶν δεσποίνης καὶ Θεομήτορος ἀπελεύσονται τῆς ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ κοιτωνίσκου αὐτῶν, μετὰ καὶ τῶν τῆς μονῆς ἱερέων, τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐπιφερομένων, σὺν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, κἀκεῖσε ταύταις λήξει ἡ πρόοδος τῆς πρὸς τὰ πρόσω φορᾶς, τοῦ τε ἱερέως ἐνταῦθα τὴν ἐκτενῆ ποιουμένου εὐχὴν, ἐπαναστρέψουσιν αὖθις πρὸς τὸν ναόν.

Ἐν μέντοι τῇ τῆς μονῆς ἁγίᾳ ταύτῃ ἐκκλησίᾳ, προστεθεῖναι γὰρ καὶ τοῦτο δεῖν μοι ἐφάνη, ὡς δέον ἀποξαπῆναι, εἰ καί που ἴσως τισὶν οὐ δοκεῖ ἀποτρόπαιον, ἐργοχείρου τινὸς ἐργασία μὴ προβαινέτω, εἴτε ἐν ὑμνῳδίας καιρῷ, εἴτε ἐν ἀναγνώσει, εἴτε μὴν ἄλλοτέ ποτε.

juxta Eccleſiaſticam traditionem in Monaſterio fieri debent à Monialibus, non longus erit circuitus; ſed à Templo per veſtibulum procedent, & per viam, quâ inde itur ad Dormitionem immaculatæ Dominæ noſtræ & Dei Matris, extra commune earum cubiculum ſitam; unà cum Sacerdotibus Monaſterii ſanctum Evangelium cum veneranda Cruce ferentibus: & illic ab ulteriore proceſſu ceſſabunt, & cùm Sacerdos ibidem protenſam orationem dixerit, denuo ad Templum revertentur.

Porro in hac Monaſterii ſancta Eccleſia (id enim addendum viſum eſt mihi, cùm deceat illud prohibere, licèt fortaſſe quibuſdam illud prohibendum non videatur) nullum opus manuum exerceatur, ſive cantûs tempore, ſeu inter legendum, ſive aliâ quâvis horâ.

Digitized by Google

CAPUT LXXVI.

Quomodo & ubinam ſepeliendæ ſint filiæ & neptes noſtræ, quæ in Monaſterio ſepeliri volent, & qua ratione fieri debeant earum commemorationes.

SI qua è filiabus noſtris, vel nuribus ſive neptibus, quibus Monaſterii inſpectio attributa ſit, necnon ſumtuoſiorum ædium uſus, in hoc Monaſterio ſepeliri unquam elegerit, (neque enim abſurdum fuerit de illis agere) ſi monaſtico quidem habitu indui voluerit, id penes illam erit; (aliàs verò, nullatenus) & locum habebit in exteriori veſtibulo ad cadaveris ſui depoſitionem, ſuumque ſepulcrum, ut lubuerit, conſtruet.

Commemorationes verò earum quæ ſic in illo ſepelientur, & luminaria in earum ſepulcris; ſi quidem nihil Monaſterio conſecrare voluerint, fient ut Imperatoria mea Majeſtas diſpoſuit: nempe accendetur in ſingulis ſepulcris lampas una perpetuò lucens; ſi verò aliquid de ſuo offerre, proprio motu & ſententia voluerint; fient ut ipſæ ex bonis à ſe da-

ΚΕΦ. Οϛ.

Περὶ τοῦ πῶς τε καὶ ποῦ δεῖ θάπτεσθαι τὰς ἀπὸ τῶν παίδων ἡμῶν καὶ τῶν ἐγγόνων ἐν τῇ μονῇ αἱρουμένας ταφῆναι, καὶ πῶς τὰ τούτων γίνεσθαι μνημόσυνα.

ΕΙ ποτε δ' ἄρα τις τῶν θυγατέρων ἡμῶν, ἢ καὶ τῶν νυμφῶν, εἴτε καὶ τῶν ἐγγόνων, αἷς ἡ τῆς μονῆς ἐφορεία ἀνατίθεται, καὶ ἡ τῶν πολυτελεστέρων οἰκημάτων χρῆσις, ἐν ταύτῃ τῇ μονῇ αἱρήσονται τὸ ταφῆναι· οὐκ ἀπεικὸς γὰρ οὐδὲ περὶ τούτου διαλαβεῖν· τὸ μοναδικὸν μὲν μεταμφιασαμένη σχῆμα ἐξέσται τοῦτο αὐτῇ· ἄλλως δὲ οὐδαμῶς, καὶ τόπον ἕξει ἐν τῷ ἐξωνάρθηκι, εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ ἰδίου λειψάνου· καὶ οἰκεῖον τάφον κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ ποιουμένη.

Τὰ μνημόσυνα δὲ τῶν οὕτως ἐν ταύτῃ ταφησομένων, καὶ αἱ ἐν τοῖς τάφοις αὐτῶν φωταψίαι, τῶν μὲν μὴ δι' ὁπουοῦν ἐν τῇ μονῇ αἱρετισαμένων ἀφιερῶσαι, ἔσονται γινόμενα καθὼς ἡ βασιλεία μου διετάξατο, ἐφαπτομένης ἑκάστῳ τάφῳ καὶ κανδήλας ἀκοιμήτου μιᾶς. τῶν δὲ καί τι οἴκοθεν προσενέγκαι, καὶ ἀφιερῶσαι γνώμῃ καὶ προαιρέσει οἰκείᾳ ἀσπασαμένων, καθὼς αἱ αὗται ἀπὸ τῶν παρ' αὐτῶν διδο-

Digitized by Google

μένων τυπώσαιμεν· εἰς προσθήκην δηλονότι τῶν διωρισμένων παρ' ἡμῶν.

Οὐκ ἐξέσαι δὲ τινι τῶν ἁπάντων, κἂν ἄρχων εἴη, κἂν ἰδιώτης, κἂν ἡγουμένη, κἂν μοναχὴ, κἂν προσαγωγὴν μεγάλην, καὶ δαψιλῆ, καὶ ἐπωφελῆ ποιουμένος τῇ μονῇ, κατά τινα πρόφασιν, μετάθεσίν τινος τῶν ἐν αὐτῇ τεθεισομένων λειψάνων βουλεύσασθαι, πολλοῦ γε εἰπεῖν διαπράξασθαι· ἤγουν ταφῆναι καὶ συντεθῆναι τούτοις ὅλως διαλογίσασθαι· πάνυ γὰρ τοῦ τοιούτου βουλεύματός τε καὶ ἐνεργήματος πάντας ἀναχαιτίζει ἡ βασιλεία μου, διὰ τῆς παρούσης αὐτῆς γραφῆς.

tis ſtatuerint, in additamentum videlicet iis quæ nos deſignavimus.

Nec cuiquam omnium licebit, is licèt Magiſtratus fuerit, vel Privatus, ſive Præfecta, ſive Monialis, etſi magnam, largam, & utilem acceſſionem Monaſterio fecerit, tranſlationem cujuſpiam in ipſo deponendorum cadaverum quolibet prætextu moliri, nedum efficere; ſive omnino conari, ut unà cum illis ſepeliatur & deponatur: Majeſtas enim mea omnes ab hujuſmodi propoſito & opere per præſens reſcriptum ſuum prorſus cohibet.

ΚΕΦ. ΟΖ.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεγονότων βρεβίων καὶ τυπικῶν τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς Κεχαριτωμένης, καὶ ὅπου ἕκαστον ὀφείλει ἀποτεθῆναι.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τρία τυπικὰ γεγόνασι σωματῖα παρ' ἡμῶν, ἀπὸ
a βλαττίων ἐνδεδυμένα, καὶ τρία
b βρέβια, σὺν τῷ παρόντι δηλον-

CAPUT LXXVII.

De numero Breviculorum & Typicorum venerandi Monaſterii Gratiâ-plenæ, & ubinam quodlibet eorum ſit reponendum.

QUANDOQUIDEM tria Typica membranacea blattiis operta, necnon tria Brevicula à nobis adornata ſunt, cum præſenti nempe Typico,

a Βλάττιον, ex erudito Goaro in Notis ad Cedrenum & ad Codinum eſt, pannus ſericus.

b Βρέβια. Hujus vocis explicationem ex his verbis accipe: Βίβλια εἰς μέσον.·.·. προσηνέχθησαν, βρέβια ταῦτα ἡ συνήθεια οἶδε καλεῖν, ἐν οἷς ἀναγέγραφθαι τὰ ἐν ἑκάστῳ τεμένει κειμήλια. Alexiad. lib. 6. Βρέβια igitur ſeu brevicula erant codices in quibus Eccleſiarum cimelia deſcribebantur.

Digitized by Google

& Breviculo omnium Monaſterio conſecratorum : ſtatuimus ut duo ex illis, Typicum videlicet & Breviculum, in divino tuto & ſacro magnæ Dei Eccleſiæ Scevophylacio ſeu Sacrario deponantur, eodem modo & loco quo Typicum & Breviculum Monaſterii virorum Philanthropi, ſive Salvatoris depoſitum fuit; ut indelebilia in omne ſeculum eſſent, quæ à nobis in illo circa Monaſterium Philanthropi ſtatuta ſunt, & quæ illi aſſignata ſunt. Altera duo ſint apud quorumlibet temporum Monaſterii Patronas, ut accuratam illorum notitiam habeant, quæ à nobis in illis ſtatuta ſunt. Alia verò duo, Typicum & Breviculum reponantur in Sacrario Monaſterii Gratiâ-plenæ. Porro alii duo libri, quorum unus quidem in Typici, alter verò in Breviculi ordinem exaratus eſt, ambo bambycini, quotidiano Monaſterii uſui inſerviant.

ὅτι τυπικῷ καὶ τῷ βρεβίῳ τῶν τῇ μονῇ ἀφιερωθέντων πάντων· διοριζόμεθα τὰ μὲν δύο τούτων, ἤγουν τό τε τυπικὸν, καὶ τὸ βρέβιον, τῷ θείῳ καὶ ἀσύλῳ καὶ ἱερῷ σκευοφυλακίῳ τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἀποτεθῆναι, ὥσπερ καὶ ὅπου καὶ τὰ τῆς ἀνδρώας μονῆς τοῦ [a] φιλανθρώπου, ἤγουν τό τε τυπικὸν καὶ τὸ βρέβιον· ὡς ἀνεξάλειπτα εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τὰ παρ' ἡμῶν ἐν τούτῳ περὶ τῆς μονῆς τοῦ φιλανθρώπου διορισθέντα, καὶ τὰ ἀφορισθέντα αὐτῇ. ἕτερα δὲ δύο εἶναι παρὰ τοῖς κατὰ καιροὺς τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένοις, ὡς εἴδησιν ἔχειν ἀκριβῆ τῶν παρ' ἡμῶν ἐν τούτοις διωρισμένων. τὰ δ' ἄλλα δύο, τό τε τυπικὸν καὶ τὸ βρέβιον ἐναποκεῖσθαι ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς μονῆς τῆς Κεχαριτωμένης. τὰ μέντοι ἕτερα δύο τεύχη, ὧν τὸ μὲν εἰς τυπικοῦ τάξιν γέγονε, τὸ δὲ ἕτερον εἰς βρεβίου, [b] βαμβύκινα καὶ ἀμφότερα ὄντα, εἰς καθημερινὴν χρῆσιν ἔσονται καὶ αὐτὰ τῇ μονῇ.

[a] De hoc Monaſterio hæc in Menæis ad commemorationem Irenes Auguſtæ 13. Auguſti. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, μνήμη τῆς ἀοιδίμου, καὶ μακαριωτάτης βασιλίσσης, καὶ κτητορίσσης τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ παντοκράτορος σωτῆρος Χριστοῦ, Εἰρήνης, τῆς διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθείσης Ξένης μοναχῆς. Incertum eſt autem, utrum hoc Philanthropi Monaſterium, illud ipſum ſit quod ab Alexio Comneno extructum eſt, ſub S. Pachomii Regula, ut narrat Nicetas Choniates : quod ad quingentos Monachos excreviſſe refert Anſelmus Havelſbergenſis.

[b] βαμβύκινα, aliàs βαμβάκινα, vel βομβύκινα, ex vi nominis videntur eſſe chartæ ex quadam lanugine, quæ Græcè βαμβάξ, Lat. *goſſipium*, vulgò *cotton*. Eruditiſſimus tamen Cangius βαμβύκινα putat eſſe chartas ex pannis veteribus confectas, ex materia nempe quæ priori non multùm abſimilis eſt.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ΟΗ.

Παρακλητικὴ παραίνεσις πρὸς τὰς μοναχάς.

Ἔστω μὲν οὖν ταῦτα ὅσα γε τῇ βασιλείᾳ μου βουλητά· εἴη δὲ εἰπεῖν καὶ τῷ Θεῷ διαπόδεκτα, καὶ τῇ ὑπεραγίᾳ μου Θεοτόκῳ τῇ κεχαριτωμένῃ, καὶ τῇ ὠφελείᾳ ὑμῶν οὐκ ὀλίγα λυσιτελοῦντα. ὑμῖν δὲ τὸ ἑξῆς μελήσει φυλάξαι ἀπαράθραυστά τε καὶ ἀπαραποίητα μέχρι παντός· λέγω δὴ τὸ ἀπαραλείπτως τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν ἀκολουθίαν ἐκτελεῖν ἐν πάσαις ταῖς συνάξεσι· τὸ φυλάττειν πίστιν καὶ τιμὴν τὴν ἁρμόζουσαν ταῖς προεστώσαις ὑμῶν· τὸ ἀλλήλας ἀγαπᾷν, καὶ σπουδάζειν ἑκάστην ἑκάστης προέχειν ἐν μετριοφροσύνῃ· συμπονεῖν δὲ πάσας ἀλλήλαις ἐν πᾶσιν ὡς ἑνὸς μέλη σώματος, καὶ τὰ ἀλλήλων ἀναπληροῦν ὑστερήματα· μὴ πρὸς ἔρεις ὁρμᾶν, μὴ πρὸς φιλίας ἀπρεπεῖς, καὶ παρασυνάξεις, καὶ σχίσματα· ἀπέχεσθαι πρωτοκαθεδρίας, καὶ τῶν κοσμικῶν προτιμήσεων· πρὸς ἓν δὲ μόνον ὁρᾶν τὸ ἐναρέτως ζῆν δηλονότι καὶ πολιτεύεσθαι, καὶ μηδὲν ἄλλο εἰ δυνατὸν ἀναπνεῖν ἢ λόγον σωτήριον, καὶ πᾶν τὸ εἰς οἰκοδομὴν τυγχάνον ψυχῆς καὶ ὠφέλειαν. πρὸς τούτοις

CAPUT LXXVIII.

Adhortatoria Paraneſis ad Monachas.

HÆc itaque fuerint quæ Imperio meo placita ſunt, liceat dicere, Deo etiam, & ſanctiſſimæ meæ Deiparæ gratiâ plenæ accepta, quæ veſtræ quoque utilitati non parum conferant. Veſtrum erit deinceps ea ſemper infracta, & nullo additamento affecta cuſtodire: dico autem traditum vobis Officium ſine omiſſione in omnibus conventibus perſolvere: fidem & honorem Præfectis veſtris congruentem ſervare; vos invicem amare, & ſtudere ut ſingulæ ſingulis modeſtiâ anteeatis: quaſi unius corporis membra in omnibus omnes auxilium mutuò impendere, & aliæ aliarum defectus ſupplere: ad jurgia, ad indecentes amicitias, ad clandeſtinos conventus, & ad diſſidia nequaquam procedere: abſtinere à ſtudio prioris conſeſſus, & à ſecularibus prærogativis; & ad unum reſpicere, nempe ut in virtute vitam transfigatis, & nihil aliud, ſi fieri poteſt, reſpiretis quàm verbum ſalutare, & quodcumque ad animæ ædificationem & utilitatem conducit. Ad hæc

Digitized by Google

exterminare à vobis omnium malorum fontem, pecuniæ cupiditatem dico, & ſordidum lucrum, è Monaſterii rebus, aut alio quovis modo factum; nec quidquam quantumvis minimum recondere & theſaurizare, quod Præfectæ non libuerit, & Regula vobis tradita non conceſſerit; ſed nec incuriâ aut alio quopiam contemtu ſinere aliquid Monaſterii deperire; æquale enim hoc eſt illo priori; ac licèt in aliquo differre videatur, pari tamen noxa apud Deum obſtringit: confidentia quantum fieri poteſt arcenda eſt, &, ut ſummatim dicam, quidquid ad ſalutem non ducit eliminandum.

ἐξορίζειν ἀφ' ὑμῶν πάντων τῶν κακῶν τὴν πηγὴν, τὴν φιλοχρηματίαν λέγω, καὶ τὸ παρακερδαίνειν ἀπὸ τῆς μονῆς, ἢ ἑτέρου τοῦ οἱουδήτινος τρόπου, καὶ ἀποτιθέναι καὶ θησαυρίζειν ἄχρι καὶ τοῦ τυχόντος, ἐν ᾧ μὴ ἐδόκησεν ἡ προεστῶσα, μήτε ὁ δοθεὶς ὑμῖν κανὼν συνεχώρησεν. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀμελείας, ἤ τινος ἑτέρας καταφρονήσεως ἐᾶν τι τῶν τῆς μονῆς παραπόλλυσθαι. ἴσον γὰρ καὶ τοῦτο τῷ προτέρῳ, κἂν τι διαφέρειν δοκῇ, καὶ τῆς ἴσης ἐνοχῆς παρὰ τῷ Θεῷ προξενον· τὴν παρρησίαν ὅτι δύναμις ἐκκοπτέον, καὶ ἵνα συνελὼν εἴπω, πᾶν ὃ μὴ εἴη πρὸς σωτηρίαν ὁδηγοῦν ἐκδιωκτέον.

Nullatenus igitur, honoratiſſimæ Matres meæ, quæ nocent pluris faciamus, & quæ ad ſalutem conferunt prætermittamus. Nihil enim eorum quæ vobis tradita ſunt impoſſibile eſt aut ad executionem arduum; ſi quid verò illorum hujuſmodi fortè reputetur, at decertemus, at ſuſtineamus, at perſeveremus, feramus generosè, paululum nobis ipſis vim inferamus. Non enim relaxationis aut voluptatis cauſſâ mundum reliquiſtis, ſed diligentiæ & certaminis pro viribus, ut promiſſa bona aſſequamini. Vim igitur nobis inferamus, vim, inquam, inferamus.

Μὴ οὖν, ὦ τιμιώταταί μου μητέρες, μηδαμῶς τὰ βλάπτοντα προτιμήσωμεν, τὰ δὲ σώζοντα παραδράμωμεν. οὐδὲ γάρ τι τῶν παραδοθέντων ὑμῖν ἀδύνατον, ἢ δυσκατόρθωτον. εἰ δὲ καί τι τούτων ἴσως τοιοῦτον νομίζοιτο, ἀλλ' ἀγωνισώμεθα, ἀλλ' ὑπομείνωμεν, ἀλλὰ καρτερήσωμεν, φέρωμεν γενναίως, βιασώμεθα μικρὸν ἑαυτάς. οὐ γὰρ ἀνέσεως ἕνεκα καὶ τρυφῆς, τὸν κόσμον κατελίπετε. ἀλλὰ σπουδῆς καὶ ἀγῶνος τὸ κατὰ δύναμιν, πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν ἐν ἐπαγγελίαις ἀγαθῶν. βιασώμεθα οὖν ἑαυτάς, βιασώμεθα.

» μένα. βιαστὴ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία
» τῶν οὐρανῶν, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν
» αὐτήν. οὐδεὶς ἀμελῶν ἔστησε τρό-
παιον· οὐδεὶς ὑπνώττων καὶ ὀνει-
ρώττων τὸν ἑαυτοῦ πολέμιον ἐτροπώ-
σατο. ἐκείνων εἰσὶν οἱ στέφανοι καὶ
τὰ τρόπαια, τῶν κοπιώντων, τῶν
ἀγωνιζομένων, τῶν ὑπομενόντων
» τὰ ἐκ τῶν ἀγώνων πονήματα. διὰ
» πολλῶν θλίψεων, φησὶν ὁ κύριος,
» δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
» λείαν τῶν οὐρανῶν. τοίνυν παρα-
καλῶ πάσας ὑμᾶς ἀξίως πορευ-
» θῆτε τῆς κλήσεως ὑμῶν. παραστή-
» σατε τὰ σώματα ὑμῶν ἅγια τῷ
» κυρίῳ· ἀγαπᾶτε ἀλλήλας. κα-
» λῶς τρέχετε τὸν προκείμενον ὑμῖν
» ἀγῶνα. ὅσα καλὰ, ὅσα θεοφιλῆ,
ταῦτα λογίζεσθε· ἃ ἠκούσατε καὶ
ἐμάθετε, ταῦτα ποιεῖν μὴ ἀποκνῆ-
σθε, μητέρες ἅγιαι, ὁ καιρὸς συν-
εσταλμένος ἐστὶ, μνημονεύετε τῶν
ψυχῶν ὑμῶν.

Ἀλλὰ γὰρ ἐπιλαθέσθαι ἔοικα ἐ-
μαυτῆς τοιαῦτα διανοηθεῖσα ὑμῖν,
αὕτη ἁπάσης τυγχάνουσα κακίας
ἀνάπλεως· καὶ πρὸς τὰς τοῦ Θεοῦ
ἐντολὰς καταφρονητικῶς παντάπα-
σι διακειμένη. διά τοι τοῦτο περι-
παθῶς τὴν ὑμῶν παρακαλῶ ἀδελ-
φότητα, μηδέποτε τῶν ἡμετέρων
ἐπιλαθέσθαι ψυχῶν, ἀλλὰ διηνε-
κῶς ἐν τῇ αὐτῶν περιφέρειν εὐχαῖς,
τοὺς οὐρανοῦ τε καὶ γῆς ἀναξίους ἡ-
μᾶς· ἐννοουμένας εἰ μή τι ἄλλο,

Regnum enim *cælorum vim pa-* Matth. 11.
titur, & violenti rapiunt illud.
Nullus negligens trophæum
erexit: nemo dormiens &
ſomnians hoſtem ſuum pro-
fligavit. Coronæ & trophæa
laborantium ſunt, certan-
tium, & ſuſtinentium labo-
res certaminum. *Per multas* Act. 14.
tribulationes, ait Dominus,
oportet nos intrare in regnum
cælorum. Itaque vos omnes
adhortor, *ut dignè ambuletis* Ephes. 4.
vocatione veſtra. Exhibete
corpora veſtra ſancta Domi-
no; *bene currite propoſitum* Hebr. 12.
vobis certamen. Quæcumque
bona, quæcumque Deo acce-
pta, hæc cogitate: quæ au-
diviſtis & didiciſtis, hæc exe-
qui ne ceſſetis, ſanctæ Ma-
tres, *tempus breve eſt*, me-
mentote animarum veſtra-
rum.

Sed oblita mei ipſius vi-
deor, quæ vos iſthæc mo-
neam, cùm ipſa omni mali-
tia plena ſim, & divina præ-
cepta deſpectui omnino ha-
beam. Quocirca ſummo af-
fectu id vos rogo, Sorores,
ut numquam noſtrarum obli-
viſcamini animarum; ſed nos
cælo & terrâ indignos aſſiduè
in orationibus veſtris circum-
feratis; in mente verſantes,
ſi non aliud quidpiam, ma-

Digitized by Google

gnam ſaltem noſtram & ferventem alacritatem, atque intentum ſtudium conſtruendi ſacrum veſtrum Monaſterium, veſtrumque cœtum congregandi, & quæ ad corporalem neceſſitatem ſpiritualemque utilitatem conducunt, ipſi parandi: non alia penitus de cauſa, niſi ut & veſtrarum animarum curam geratis, & pro miſeria noſtra aſſiduè oretis. Id veſtrâ numquam excidat memoriâ; ſed corpore licèt abſuerimus, mente tamen nos adeſſe exiſtimetis, & ad pedes veſtros procidere, ac valde miſerabiliter, fervidiſque lacrymis veſtro cœtui ſupplicare, ut pro nobis oretis, qui plus omnibus hominibus Deo lapſi ſumus, quocirca majore ipſius per veſtram ſanctam orationem clementiâ egemus. Dum igitur oratis, noſtræ vilitatis ne obliviſcamini.

Deus pacis qui vocavit nos ad æternam gloriam ſuam, propter magnam & ineffabilem ſuam bonitatem, perficiat & firmet vos in ſancta ſua voluntate, per unigenitum filium ſuum Dominum & Salvatorem noſtrum Jeſum Chriſtum, & per ſanctiſſimum vivificumque Spiritum, gratiâ plenæ noſtræ Deiparæ interceſſionibus. Amen.

τήν τε πολλὴν καὶ ζέουσαν ἡμῶν προθυμίαν, καὶ ἐπιτεταμένην σπουδὴν εἰς τὸ συστήσασθαί τε τὸ ἱερὸν ὑμῶν φροντιστήριον, καὶ τὴν ὑμῶν συναγαγεῖν ἀδελφότητα, καὶ τὰ εἰς σωματικὴν αὐτάρκειαν, καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν αὐτῆς πραγματεύσασθαι, δι' οὐδὲν ἄλλο πάντως, ἢ τὸ καὶ τῶν ἰδίων ἐπιμελεῖσθαι ψυχῶν, καὶ τῆς ἡμῶν ἀθλιότητος διηνεκῶς ὑπερεύχεσθαι. οὗ μηδέποτε ἐπιλάθοισθε· ἀλλ' εἰ καὶ τῷ σώματι ἀπῆμεν, τῷ πνεύματι παρεῖναι λογίζοισθε, καὶ ἡμᾶς τοῖς ὑμῶν τε προσπίπτειν ποσὶ, καὶ λίαν οἰκτρῶς, καὶ μετὰ θερμῶν τῶν δακρύων τὴν ὑμῶν ὁμήγυριν δυσωπεῖν, περὶ τοῦ καὶ ἡμῶν ὑπερεύχεσθαι, τῶν ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους ἐπταικότων Θεῷ, καὶ παρὰ τοῦτο πλείονος τῆς παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς ὑμῶν ἁγίας εὐχῆς δεομένων χρηστότητος, τῆς γοῦν ἡμῶν εὐτελείας προσευχόμεναι μὴ ἐπιλάθοισθε.

Ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, καταρτίσαι ὑμᾶς, καὶ στηρίξαι εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα, διὰ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος, καὶ τῆς κεχαριτωμένης ἡμῶν Θεοτόκου πρεσβείαις. ἀμήν.

Digitized by Google

[a] ΕΙΡΗΝΗ ΕΝ ΧΩ͂ ΤΩ ΘΩ͂ ΠΙΣΤΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΡΩΜΑΙΩΝ, Η ΔΟΥΚΑΙΝΑ.

IRENE IN CHRISTO DEO FIDELIS IMPERATRIX ROMANORUM, DUCÆNA.

ΚΕΦ. ΟΘ.

[b] Περὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ νεουργηθέντων παρὰ τῆς βασιλείας μου πολυτελεστέρων οἰκημάτων.

ΑΝαγκαῖον δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς κεχαριτωμένης Θεομήτορος νεουργηθέντων παρὰ τῆς βασιλείας μου πολυτελεστέρων οἰκημάτων, τὰ εἰκότα διαλαβεῖν. περὶ γὰρ τὴν σεβασμίαν ταύτην μονὴν, καὶ οἰκήματα λαμπρότερα οἰκοδομήσασα ἡ βασιλεία μου ἐκτὸς τῶν τῇ μονῇ ἀναγκαίων, καὶ τὴν χρείαν τῶν μοναζουσῶν ἐν ἅπασιν ἀποπληρούντων, πρὸς κα-

CAPUT LXXIX.

De ſumtuoſioribus ædibus à mea Majeſtate in Monaſterio nuper exſtructis.

NEcesse eſt de ſumtuoſioribus quoque ædibus ab Imperatoria mea Majeſtate in Monaſterio gratiâ plenæ Dei Matris nuper exſtructis quæ conveniunt declarare. Cùm enim circa venerandum hoc Monaſterium ſplendidiora domicilia Imperium meum excitaverit, præter ea quæ Monaſterio neceſſaria ſunt, & quibus Monialium uſui in omnibus jam provi-

a Hæc manu propria Imperatricis in MS. deſcripta ſunt rubris characteribus, ut moris erat Conſtantinopolitanis Imperatoribus, & eorum uxoribus. In Codice Regio poſt finem capitis præcedentis quod ad calcem ferè paginæ definit, ſequitur Auguſtæ ſubſcriptio magnis characteribus, quæ femineam manum redolet. Sed cùm tota in hac pagina contineri nequeat, ad ſequentem paginam abſolvitur, quam ferè mediam occupat. Dehinc duo capita quæ ſequuntur, non modico elapſo tempore, ut infrà dicetur, diverſa manu exarata ſunt. Hoc non ſine cauſa animadvertimus: nam hinc efficitur hunc Codicem eſſe autographum; ſi enim tranſſumtum tantùm eſſet, nulla eſſet ratio, cur ea quæ diverſa manu & diverſo tempore primùm edita fuerant, diverſa quoque manu tranſcriberentur. Cui ſententiæ patrocinatur Auguſtæ ſubſcriptio: ipſi enim ſoli licebat proprium nomen rubris characteribus ſcribere, ut dictum eſt.

b Hæc & ſequentia, præcedentibus, non modico elapſo tempore, addita fuiſſe, hinc evincitur, quòd præcedentia ſcripto tradita ſint, Alexio Imperatore, Andronico filio, & Eudocia filia adhuc viventibus; ſubſequentia verò iiſdem fato functis. Andronicus primus obiit: quem non diù pôſt ſecutus eſt pater Alexius; hujus morti aderat Eudocia filia, quæ ultima obiit.

Digitized by Google

ſum eſt ; volebat ut ea in propriam habitationem haberet beatæ memoriæ Porphyrogenita mea Monialis Domna [illegible]ocia , illiſque uteretur in domicilium & recreationem. Sed cùm ipſa priùs quàm ſperabam rapta , ad æterna tabernacula tranſmigrarit , & neceſſe fuerit , ut Imperium meum de illis quoque ſtatueret , quod ſibi viſum eſſet ; id efficio , & ſtatuo ut poſt meum ex hac vita diſceſſum , dilectiſſima mea Porphyrogenita & Cæſariſſa Domna Anna , nullo obſtante illa obtineat , & poſſideat donec vixerit , non ſolùm omnes cellas ſuas , in quibus , me quoque vivente , habitabat ; ſed etiam omnia quæ in Kecharitomene ſeu Gratiâ-plena extant domicilia , quæcumque videlicet uſui fuere Majeſtati meæ , filiiſque , & ſervis noſtris , viris & mulieribus , cum exteriore aula , quæ ſita eſt è regione interioris aulæ ſumtuoſiorum ædium. Nam quòd ad aliam aulam , quæ cùm olim vinea fuiſſet , in aulam mutata eſt , obtinebit quod quovis tempore ſcriptum circa illam decretum edam : necnon Eccleſiam Sancti Demetrii , cum duobus balneis , & tertia parte ſcaturientis aquæ , quæ ad Monaſterium derivatur, quemad-

παραγωγὴν ἰδίαν, ἠβούλετο μὲν ἔχειν ταῦτα τὴν μακαρίτιδά μου Πορφυρογέννητον μοναχὴν κυρὰν Εὐδοκίαν , καὶ χρᾶσθαι τούτοις εἰς οἰκείαν καταμονὴν , καὶ ἀνάπαυσιν. ἀλλ' ἐπεὶ ἐκείνη προαναρπασθεῖσα τῆς ἐλπίδος μου , πρὸς τὰς αἰωνίους μετέβη σκηνὰς , καὶ ἦν ἀναγκαῖον τὸ διορίσασθαι τὴν βασιλείαν μου καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ δοκοῦν αὐτῇ· τοῦτο δὴ καὶ ποιῶ , καὶ διορίζομαι , ἵνα μετὰ τὴν ἐμὴν τοῦ τῆδε βίου μετάστασιν , κατέχῃ καὶ νέμηται ἡ ποθεινοτάτη μου Πορφυρογέννητος καὶ Καισάρισσα κυρὰ Ἄννα ἄχρις ἂν ζῇ κατὰ τὸ ἀκώλυτον , οὐ μόνον τὰ πάντα κελλία αὐτῆς , ἐν οἷς καὶ ζώσης ἐμοῦ τὴν καταμονὴν ἐποιεῖτο , ἀλλὰ δὴ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ Κεχαριτωμένῃ οἰκήματα , ὅσα δηλονότι εἰς χρῆσιν ὑπῆρχον τῆς βασιλείας μου , καὶ τῶν παίδων καὶ τῶν οἰκετῶν ἡμῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν , σὺν τῇ ἔξω αὐλῇ , τῇ κατ' εὐθεῖαν κειμένῃ τῆς ἐντὸς αὐλῆς τῶν πολυτελεστέρων οἰκημάτων. περὶ γὰρ τῆς ἄλλης αὐλῆς ἣ ἀμπελὼν ποτὲ χρηματίζουσα εἰς αὐλὴν μετημείφθη, κρατήσει ἡ περὶ αὐτῆς παρ' ἐμοῦ γενησομένη ὁπηνίκα ἔγγραφος πρόσταξις. ἔτι γε μὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου , σὺν τοῖς δυσὶ λουτροῖς , καὶ τῇ τρίτῃ μερίδι τοῦ εἰσαγομένου ἐν τοῖς τῆς μονῆς βρυτοῦ ὕδατος , καθὼς δηλον-

ὅτι παρ' ἐμοῦ κατέχονται, ὀφείλουσα πᾶσαν ἔχειν ἄδειαν καὶ ἐκ καινῆς ἕτερα οἰκήματα ἀνεγείρειν, οἷα βούλεται, καὶ τὰ ὄντα τά τε δεσποτικὰ καὶ τὰ ἄλλα ἀλλοιοῦν ὡς ἂν αἱρῆται, καὶ μεταποιεῖν εἰς ὃ θέλει σχῆμα· τοῦτο μόνον παραφυλάττουσα, τὸ μήτε βάρος νέον οἱονδήποτε ἐπιθεῖναι τῷ διαιρέτῃ τοίχῳ ἀμφοτέρων τῶν μονῶν, τοῦ τε Φιλανθρώπου δηλαδὴ, καὶ τῆς Κεχαριτωμένης, μήτε μὴν κατοπτείαν ἔχειν κατ' αὐτῶν.

Μετὰ δὲ παρέλευσιν αὐτῆς, ἵνα ἔχῃ τὴν χρῆσιν καὶ κατοχὴν καὶ νομὴν τῶν ἀναγεγραμμένων πάντων ἀκινήτων καὶ λοιπῶν δικαίων, ἡ ποθεινοτάτη μου ἐγγόνη κυρὰ Εἰρήνη ἡ Δούκαινα, ἡ θυγάτηρ τῆς κυρᾶς Ἄννης, κατὰ τὸ ἀδιάστικτον καὶ ἀνυπεξαίρετον· μόνων καταλυθῆναι ὀφειλόντων μετὰ τὴν τοῦ τῇδε βίου μετάστασιν τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης, τῶν ἀπῃωρημένων οἰκημάτων ἔξωθεν τοῦ διαιρέτου τοίχου, καὶ ἀποβλεπόντων πρὸς τὸν κῆπον τῆς τοῦ Φιλανθρώπου μονῆς, ἐν οἷς δηλονότι σήμερον καταμένει ἡ δηλωθεῖσα Πορφυρογέννητος, ὀφείλοντος τοῦ τοιούτου τοίχου ὑψωθῆναι καὶ ἔτι πήχεις δύο. μετὰ δὲ τελευτὴν τῆς κυρᾶς Εἰρήνης, εἰ μὲν ἐπὶ διαθήκῃ τελευτᾷ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἡ Πορφυρογέννητος, ἵνα παραπέμπῃ ταῦτά τε τὰ δεσποτικὰ οἰκήματα, καὶ λοιπὰ, εἰς οἷον

modum ſcilicet à me occupantur; & penes eam omnino erit alias de novo domos excitare, quaſlibet voluerit, & eas quæ jam extant cùm deſpoticas, tum alias, immutare ut libuerit, & in quam voluerit formam traducere: id ſolùm obſervans, ut novam quamcumque molem non imponat dirimenti muro amborum Monaſteriorum, nempe Philanthropi ſeu Salvatoris, & Kecharitomenes ſeu Gratiâ-plenæ, neque locum habeat quo illa inſpici queant.

Poſt obitum verò ejus, uſum, poſſeſſionem & diſpenſationem deſcriptorum omnium immobilium, reliquorumque jurium obtineat dilectiſſima mea neptis, Domna Irene Ducæna, filia Domnæ Annæ, citra ullam diſtinctionem & exceptionem; ea lege tamen, ut poſt tranſlationem ex hac vita Porphyrogenitæ Domnæ Annæ, diruantur ſublimes ædes extra murum dirimentem ſitæ, & ad hortum Monaſterii Philanthropi reſpicientes, in quibus nimirum hodie habitat præfata Porphyrogenita, qui murus duobus adhuc cubitis attolletur. Poſt obitum autem Domnæ Irenes; ſi quidem teſtatò mater ejus Porphyrogenita mortem obierit, tranſmittat ipſas deſpoticas domos, & cetera ad quemcum-

que voluerit, è filiis, nepotibus, aut pronepotibus ſuis, ſive maſculini ſive feminini ſexûs. Si verò ante Domnam Irenem mater ejus præſenti vita fungatur, vel poſt illam quidem, nihil tamen de illo teſtata, (indifferens enim eſt) tunc jus poſſeſſionis & uſus deſcriptarum ædium, & reliquorum, deveniet ad ætate grandiorem cujuſvis ſexus è filiis, nepotibus, aut pronepotibus Porphyrogenitæ Domnæ Annæ; cum hujuſmodi tamen diſtinctione, ut ſi quidem perſona cui tale jus competet, teſtatò hac vitâ migragrarit, penes eam ſit illa tranſmittere ad quemcumque voluerit ex oriundis à ſe filiis, nepotibus & ſequentibus. Si autem vel à ſe oriundis careat, vel de illo teſtata non fuerit, tunc memoratum jus recurret ad ætate grandiorem cujuſvis ſexus ex oriundis à Porphyrogenita Domna Anna. Et illa diſtinctio ſemper valeat, quamdiu oriundorum è linea præfatæ Porphyrogenitæ quiſpiam ſuperſtes fuerit.

ἂν αἱρεῖτο τῶν παίδων αὐτῆς, ἢ ἐγγόνων, ἢ προεγγόνων· εἴτε ἄρρενος, εἴτε θήλεος γένους ἐστίν. εἰ δὲ πρὸ τῆς κυρᾶς Εἰρήνης ἡ μήτηρ αὐτῆς τὸν τῇδε καταλύσει βίον, ἢ καὶ ὕστερον μὲν ἐκείνης, μὴ διαθῆται δὲ περὶ τούτου· ἀδιάφορον γάρ· τότε τὸ δίκαιον τῆς κατοχῆς, καὶ νομῆς τῶν ἀναγεγραμμένων οἰκημάτων, καὶ λοιπῶν περιελεύσεται, εἰς τὸν τῷ χρόνῳ προήκοντα, ἢ τὴν προήκουσαν τῶν παίδων, ἢ ἐγγόνων, ἢ προεγγόνων τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης μετὰ διαστίξεως μέντοι τοιαύτης· ὥστε εἰ μὲν τὸ πρόσωπον, ᾧ τὸ τοιοῦτον ἁρμόσει δίκαιον ἐπὶ διαθήκῃ τοῦ βίου τούτου μεταστῇ, ἔχειν ἄδειαν παραπέμπειν ταῦτα εἰς οἷον ἂν βούλοιτο τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων παίδων, ἐγγόνων, καὶ ἐφεξῆς. εἰ δὲ ἢ τοὺς καταγομένους ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἔχοι, ἢ μὴ περὶ τούτου διαθῆται, τηνικαῦτα πάλιν δραμεῖν τὸ μνημονευθὲν δίκαιον, πρὸς τὸν τῷ χρόνῳ προήκοντα, ἢ τὴν προήκουσαν ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης. καὶ τὴν τοιαύτην διάστιξιν οὕτω μέχρι παντὸς προβαίνειν ἄχρις ἂν ἢ τῶν ἀπὸ τῆς σειρᾶς τῆς δηλωθείσης Πορφυρογεννήτου διάρκεια περισώζηται.

Nec ad ſolos filios, aut nepotes, aut pronepotes ſuos tale jus per teſtamentum tranſmittet Porphyrogenita,

Οὐκ εἰς μόνους δὲ τοὺς παῖδας, ἢ ἐγγόνους ἢ προεγγόνους αὐτῆς παραπέμψει ἀπὸ διαθήκης τὸ τοιοῦτον δίκαιον, ἡ Πορφυρογέννητος,

Digitized by Google

ὡς ἄνωθεν εἴρηται, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν τῶν ἐπί τινι τούτων νυμφῶν αὐτῆς, ἣν ἂν βούλοιτο· καὶ καθέξει καὶ αὕτη ταῦτα ὡσαύτως, εἴπερ μὴ πρὸς ἕτερον γάμον ἀπίδοι· εἰ γὰρ πρὸς τοῦτον ἀποκλίνοι, εὐθὺς ἐκπεσεῖται τοῦ τοιούτου δικαίου· περιελευσομένου πάντως πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Πορφυρογεννήτου σειράν· ὥσπερ ὀφείλει γίνεσθαι ἀπαραλλάκτως, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πασῶν νυμφῶν αἷς τὸ τοιοῦτον ἁρμόσοι δίκαιον, ἀπὸ παραπομπῆς τινος τῶν τοῦτο κτησαμένων, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. οὐ γὰρ μόνῃ τῇ Πορφυρογεννήτῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς καταγομένοις ἐξέσται παραπέμπειν τοῦτο ἀπὸ διαθήκης, εἰ βούλοιντο, εἰς μίαν τῶν ἐπὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς νυμφῶν αὐτῶν. ἐκείνου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι ὀφείλοντος, ὡς εἰ καὶ ἰδικώτερον τοῦ ἄρρενος γένους μνημονεύομεν μόνου. ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ συννοεῖσθαι τούτῳ ὀφείλει, καὶ ὡς καὶ αὐτὸ ἐκπεφωνημένον λογίζεσθαι, ὅσον ἐπὶ τῷ περὶ τῶν οἰκημάτων τούτων κεφαλαίῳ.

Εἰ δ' ὅπερ ἀπεύχομαι, ἡ συγγένεια ἐπιλείψει, ὡς μὴ εἶναι μίαν ἐκ τοῦ γένους τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης σειρᾶς περισώζεσθαι, τηνικαῦτα διορίζομαι τὰ τοιαῦτα οἰκήματα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς γυναικείας ταύτης μονῆς ἀποκαθίστασθαι· καὶ τὰ μὲν τῆς ἔξω αὐλῆς οἰκήματα, μετασχηματίζε-

ut ſuprà dictum eſt; ſed & ad unam è nuribus ſuis, illorum cujuſlibet uxorem, quamcumque voluerit; quæ illa ſimili modo poſſidebit, ſi quidem ad ſecundas nuptias non reſpexerit: ſi enim ad illas declinarit, hujuſmodi jure ſtatim excidet, & illud prorſus devolvetur ad Porphyrogenitæ lineam: quod abſque ullo diſcrimine ſervari quoque debet erga alias omnes nurus, quibus tale jus competet ex tranſmiſſione cujuſpiam eorum qui illa poſſederint, ut ſuprà dictum eſt. Non enim ſoli Porphyrogenitæ, ſed etiam oriundis ab ipſa licebit illud per teſtamentum tranſmittere, ſi voluerint, ad aliquam è nuribus ſuis, uxorem cujuſlibet ab illa oriundi. Idque in confeſſo eſſe debet, quòd tametſi de ſolo maſculino genere ſpeciatim mentionem facimus, unà tamen femininum intelligendum eſt, & quaſi expreſſum reputandum, quantum ad caput de illis ædibus.

Si verò (quod abſit) cognatio ita deficiat, ut nulla ex linea Porphyrogenitæ Domnæ Annæ ſuperſtes ſit; ſancio ut tum hæ domus in poteſtatem feminei hujuſce Monaſterii redigantur; exterioriſque aulæ domus in conductitias mutentur, quarum pro-

ventu fruetur Monaſterium; interioris verò aulæ domus de medio tollantur, quarum materiâ utetur pro lubito: ſolum autem in ſepta & quæſtuoſos hortos convertet, quorum, necnon balneorum, reditibus omnibus Monaſterium fruetur.

Qui igitur quolibet tempore habitationem & domicilium in præfatis domibus habebunt, religiosè in ipſis degent, nullamque omnino jacturam Monaſterio Gratiâ plenæ inferent. At penes illos erit ædificare ubi voluerint, intra ambitum conceſſarum ſibi domorum, & ſic attollere, ut nihil tamen videre queant intra Monaſterium virorum, vel mulierum. Sed neque per circuitum ſupra muros dirimentes, aut domicilia Monaſterii quamcumque domum reclinabunt; ſed libera omnino erunt, ut à nobis exſtructa ſunt. A nulla verò perſonarum quibus præfatarum domorum poſſeſſio & habitatio aſſignata eſt, uſus earum extraneis perſonis umquam concedetur, ſive venditione, ſive mercede, aut commutatione, aut dono, vel hypotheca, aut oppigneratione, ſeu alio quovis modo.

σθαι εἰς ἐνοικικά· καὶ τὴν πρόσοδον τούτων καρποῦσθαι τὴν μονήν. τὰ δὲ τῆς ἔσω αὐλῆς περιῃρεῖν, καὶ τῇ μὲν ὕλῃ χρήσασθαι, καθὼς αὐτῇ βουλητόν· τῷ δὲ ἐδάφει, εἰς περιβόλιά τε καὶ παραδείσους ἐπικερδεῖς, ὧν τὰς προσόδους ἁπάσας ἡ μονὴ καρπώσεται μετὰ καὶ τῶν λουτρῶν.

Οἱ μέντοι τὴν νομὴν τε καὶ οἴκησιν κατὰ καιροὺς ἔχειν ὀφείλοντες ἐν τοῖς δηλωθεῖσιν οἰκήμασιν, εὐλαβῶς ἐν αὐτοῖς διάξουσι, καὶ περικοπήν τινα τῇ μονῇ τῆς Κεχαριτωμένης τὸ σύνολον οὐκ ἐπάξουσιν. ἕξουσι δὲ ἐπ' ἀδείας κτίζειν ἔνθα βούλονται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν ἐγχωρηθέντων αὐτοῖς οἰκημάτων· καὶ τοσοῦτον ὑψοῦν, ὥστε μὴ κατοπτεύειν τι τῶν ἐν τῇ ἀνδρώᾳ μονῇ, εἴτε τῇ γυναικείᾳ. ἀλλ' οὐδὲ γυρόθεν τῶν [a] ἀργῶν τοίχων τῆς μονῆς, ἢ τῶν οἰκημάτων ἐπακουμβίσουσί τι οἴκημα· ἀλλ' ἐλεύθερα πάντη ἔσονται, καθὼς παρ' ἡμῶν γεγόνασι. ξένοις δὲ προσώποις ἢ δι' ἀπεμπολήσεως, ἢ μισθώσεως, ἢ ἀνταλλαγῆς, ἢ δωρεᾶς, ἢ ὑποθήκης, ἢ ἐνεχύρου, ἢ ἑτέρου οἱουδήποτε τρόπου, παρ' οὐδενὸς τῶν προσώπων τῶν ὁρισθέντων ἔχειν τὴν τῶν μνημονευθέντων οἰκημάτων κατοχὴν, καὶ νομὴν, ἡ τούτων χρῆσις ὁποσδήποτε ἐγχωρηθήσεται.

[a] ἀργῶν τοίχων. Muros dirimendi ſolùm causâ exſtructos, vocat ἀργοὺς, ſeu otioſos, quòd nullam ædificii molem ferant.

ἀλλ'

Digitized by Google

ἀλλ' οὐδὲ ἁπλῶς ἐνοικίσαι τινὰ ἕτερον ἐν αὐτοῖς συγχωρηθήσεται ὁ τὸ τοιοῦτον κτησάμενος δίκαιον, ἔχων ἴσως ἀλλαχοῦ τὴν οἰκείαν ἀνάπαυσιν· ταῦτα γὰρ παντελῶς ἀπείργομεν.

Sed neque omnino permittetur, ut qui tale jus poſſidet, alium in ipſis habitaturum introducat, cùm ipſe fortè alibi propriam recreationem habeat; hæc enim penitus prohibemus.

Εἰ δέ ποτε, ὃ μὴ γένοιτο, τὸ πρόσωπον τὸ καθ' οἱονδήτινα καιρὸν τὴν χρῆσιν ἔχον τῶν οἰκημάτων τῆς μονῆς· ἐπαναληπτέον γὰρ καὶ αὖθις τὸν περὶ αὐτῶν λόγον· ἐνοχῇ τινι καθυποβληθῇ δημοσιακῇ, ἢ ἰδιωτικῇ, ἐξ οἱουδήτινος τρόπου, χρηματικῇ ἢ ἐγκληματικῇ, ἢ καὶ καθοσιώσει ὑποπέσῃ, οὐ βούλεται ἡ βασιλεία μου ἐνοχοποιεῖσθαι τὰ τοιαῦτα οἰκήματα, ἢ τὴν αὐτῶν χρῆσιν· ἀλλὰ μένειν ἐλεύθερα πάσης ἐνοχῆς. καὶ εἰ μὲν χρηματική τίς ἐστιν ἡ ἐνοχή, κατέχειν ταῦτα καὶ νέμεσθαι αὖθις αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον, τὸ τὴν χρῆσιν ἔχον τούτων· κἂν ἡ ἄλλη πᾶσα περιουσία τούτου τοῖς χρεώσταις ἴσως κατὰ νόμους ὑπόκειται. αὕτη γὰρ ἡ χρῆσις καὶ κατοχὴ τῶν τοιούτων οἰκημάτων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰ πάντων ὑπερτερεῖν ὀφείλουσι πάσης χρηματικῆς ἐνοχῆς, ὡς τοιουτοτρόπως παραπεμπούσης ταῦτα τῆς βασιλείας μου πρὸς τοὺς μέλλοντας ταῦτα κατέχειν. εἰ δὲ ἐγκληματική ἐστιν ἡ εὐθύνη, ἢ καθοσιώσεως, καὶ ἐκπίπτειν μέλλοι τῆς τοιαύτης χρήσεως, ἵνα ἐπανέρχηται αὕτη εἰς τὸ καλούμενον μετ'

Si verò (quod abſit) perſona quæ quovis tempore, domorum Monaſterii uſu potietur (ſermo enim de illis denuo reſumendus eſt) obligationi cuipiam ſubjiciatur, publicæ aut privatæ, ex qualibet ratione; pecuniariæ, aut criminali; vel ſi etiam condemnatus fuerit: non vult Imperium meum, ut hujuſmodi domus aut earum uſus obligationem contrahant; ſed maneant omni obligatione liberæ. Et ſi quidem pecuniaria fuerit obligatio, perſona quæ illarum uſu potitur, ipſas rurſus obtineat & poſſideat; licèt reſidua ejus omnis ſubſtantia creditoribus ſecundùm leges fortè ſubjaceat. Uſus enim & poſſeſſio ejuſmodi domorum, & omnium quæ ad ipſas ſpectant prævalere debet omni pecuniariæ obligationi; Imperium quippe meum ea lege illas tranſmittit iis qui eaſdem poſſeſſuri ſunt. Si autem criminalis ſit accuſatio, vel condemnatio, & hujuſmodi uſu excidere debeat, revertatur ipſe uſus ad perſonam, cui poſt illum

is competit, juxtà ſuperiorem diſtinctionem & diviſionem. Si fortè deficiant perſonæ, ad Dominum, nempe ad Monaſterium revertentur,

Si verò domus illæ (quod abſit) incendio umquam depereant ex parte vel ex toto, non vult Imperatoria mea Majeſtas, ut ceſſet ille uſus, utpote domibus in quibus habitatio eſſe poſſe cernitur, non ampliùs extantibus: ſed qui tunc temporis hujuſmodi uſus jure potitur juxta ſuperiorem ſanctionem, denuo illum obtineat, & hujuſmodi jus conſervet, ut ſuprà dictum eſt, illoque fruatur; ac penes illum erit in locis combuſtarum novas domos ædificare, quales poterit. Eo pacto diſtinctiones de earum tranſmiſſione, & devolutione, ut ſuprà liquidiùs dictum eſt, ſervari debent, vimque & efficaciam habere.

Ceterum, non licebit cuiquam ex illis locum conducere alicui hortorum parandorum causâ, vel ad exſtruendas conductitias domos: ſed rurſus alias conſtruat, quales poterit, ut in ipſis habitet. Qui autem loco utetur, modo à præſenti noſtra ſanctione alieno, ſtatuimus ut is illis excidat, & devolvantur ad perſonam cui poſt illum

αὐτὸ πρόσωπον, κατὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν καὶ διαίρεσιν. ἐπιλειπόντων δὲ τῶν προσώπων ἴσως, ἐπανελεύσονται πρὸς τὴν δεσποτίδα μονήν.

Κἂν ποτε ἴσως, ὅπερ ἀπέστω, πυρίκαυστα τὰ τοιαῦτα οἰκήματα γένωνται, ἐκ μέρους, ἢ ἐξ ὁλοκλήρου, οὐ βούλεται ἡ βασιλεία μου σχολάζειν τὴν χρῆσιν, ὡς τῶν οἰκημάτων ἐν οἷς θεωρεῖται ἡ κατοίκησις, εἰς τὸ μὴ εἶναι χωρησάντων· ἀλλὰ τὸν τηνικαῦτα τὸ δίκαιον τῆς τοιαύτης χρήσεως ἔχοντα, κατὰ τὴν ἄνωθεν διατύπωσιν, ἔχειν καὶ πάλιν αὐτὴν, καὶ κατέχειν τὰ τοιαῦτα δίκαια, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, καὶ χρᾶσθαι τούτοις, ἔχοντα ἄδειαν ἀνοικοδομεῖν οἰκήματα ἐν τοῖς τόποις τῶν καυθέντων, ὁποῖα δύναται. τῶν διατάξεων τῶν περὶ τοῦ παραπέμπεσθαι ταῦτα, καὶ περιέρχεσθαι, καθὼς ἄνωθεν σαφέστερον εἴρηται, σώζεσθαι καὶ οὕτως ὀφειλουσῶν, καὶ τὸ ἰσχυρὸν ἔχειν καὶ ἐνεργόν.

Πλὴν οὐκ ἐξέσται τινὶ τούτων ἐκδιδόναι τὸν τόπον πρός τινα κηπουρεύσεως χάριν, ἢ κτίσεως ἐνοικικῶν· ἀλλὰ πάλιν ἕτερα ἀντ' αὐτῶν οἰκοδομῆσαι, οἷα δύναται, ἐπὶ τῷ καταμένειν ἐν αὐτοῖς. τὸν δὲ τῷ τόπῳ χρησάμενον ἑτέρως παρὰ τὸν παρόντα ἡμῶν ὁρισμὸν, ἐκπίπτειν τούτων διοριζόμεθα, καὶ περιέρχεσθαι ταῦτα πρὸς τὸ μετὰ τὸν

ἐκπεσόντα, ἢ τὴν ἐκπεσοῦσαν, καλούμενον πρόσωπον, καθὼς ἀνώτερον διείληπται.

*f. διαλειφθείσας.

Πάσας μέν τοι τὰς * διαλειφθείσας ταύτας διαταγάς τε, καὶ διαστίξεις βούλομαι βεβαίας μένειν· μὴ ἔχοντος ἄδειαν τοῦ μέρους τῆς μονῆς καθ᾽ οἱονδήτινα τρόπον ἀπεναντίας χωρεῖν, τῶν παρὰ τῆς βασιλείας μου διορισθέντων ἐνταυθοῖ. τὴν γὰρ προσκύρωσιν τῶν τοιούτων ἀκινήτων δικαίων πρὸς τὸ τῆς μονῆς μέρος, οὕτως καὶ μετὰ τοιούτων διαστίξεων ἐποιήσατο καὶ ποιεῖται ἡ βασιλεία μου· καὶ κατὰ τοὺς εἰρημένους τρόπους διατάττεται τὴν δεσποτείαν αὐτῶν προσκυρωμένην εἶναι τῇ μονῇ. κἂν ἴσως τὸ μέρος αὐτῆς δίκαιά τινα κέκτηται ἀπό τινων ἐγγράφων, ἢ ἀλλαχόθεν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις οἰκήμασι, καὶ λοιποῖς, καὶ πάσῃ αὐτῶν τῇ περιοχῇ, οὐ βούλεται ἡ βασιλεία μου ἄλλο τι γίνεσθαι ἐπ᾽ αὐτοῖς παρὰ τὰ ἐνταυθοῖ διατεταγμένα. τὴν γὰρ ὅλην μονὴν καὶ τὰ ὑπ᾽ αὐτὴν καὶ περὶ αὐτὴν συστησαμένη ἡ βασιλεία μου ἐξ οἰκείων πολλῶν ἀναλωμάτων καὶ δαπανῶν, ἄδειαν ἔχει πάντως διορίσασθαι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἀκινήτοις, τὸ δοκοῦν αὐτῇ· καὶ βούλεται τὸν αὐτῆς διορισμὸν μένειν ἀναλλοίωτον. κἂν πειραθεῖεν ἴσως αἱ μονάζουσαι ἄλλο τι ἐπιχειρῆσαι, ἀπρόσδεκτοι ἔσονται παντὶ δικαστηρίῳ· καὶ τῆς μονῆς ἐκδιωχθή-

vel illam quæ iis excidit, id competit, ut ſuperiùs diſſertum eſt.

Omnes igitur explicatas ſanctiones & diſtinctiones, ratas manere volo, ut non poſſit Monaſterium quolibet modo adverſari iis quæ hîc à mea Majeſtate ſtatuta ſunt. Addictionem enim immobilium illorum jurum Monaſterio, eo pacto, & cum hujuſmodi diſtinctionibus effecit & efficit Majeſtas mea; jubetque ut ſecundùm præfatas rationes dominium earum addictum ſit Monaſterio. Etſi fortè Monaſterium jura quædam ex aliquibus ſcriptis documentis, aut aliunde obtineat in illas domos, necnon in cetera, & in omnem earum ambitum; non vult Imperium meum quidpiam fieri præter ea quæ hîc ſancita ſunt. Totum namque Monaſterium cum iis quæ ipſi ſubjacent & circa ipſum ſunt, magnis ſuis ſumtibus & expenſis excitavit Imperatoria mea Majeſtas; atque adeo licet omnino ipſi de immobilibus illis ſtatuere ut libuerit, vultque ſanctionem ſuam immutatam manere. Quòd ſi fortè Moniales aliud quidpiam molitæ fuerint, in nullo Tribunali admittentur: & quæ talis molimi-

nis autores aliis fuerint, è Monaſterio ejicientur.

CAPUT LXXX.

De iis quæ inſpectionem Monaſterii habere debent.

UT omnino neceſſe fuit quamdam à me conſtitui quæ Monaſterio patrocinaretur, & curaret infracta in omnibus ſervari quæ in Typico declarantur; definierat Imperium meum in capite de iis quæ Monaſterio patrocinari debent, ut dilecta filia mea, & Porphyrogenita Domna Eudocia ipſum adminiſtraret, & vindicaret ab illis qui fortè conati fuerint ipſi damnum inferre: ſtuderetque inviolata ſervari quæ in Typico à me edito declarantur. Illa verò propter peccata mea, ut dictum eſt, ex hac vita migravit. Statuo ut poſt meum ex hac vita diſceſſum, Monaſterii inſpectionem habeat dilectiſſima mea Porphyrogenita & Cæſariſſa Domna Anna; poſt ejus verò obitum inſpectionem ejuſdem Monaſterii habeat, dilecta mea Porphyrogenita & filia Domna Maria unà cum dilecta mea nepte Domna Ire-

σονται αἱ πρωταίτιοι τῆς ἄλλης τῆς τοιαύτης ἐπιχειρήσεως.

ΚΕΦ. Π.

Περὶ τῶν ὀφειλουσῶν ἔχειν τὴν ἐφορείαν τῆς μονῆς.

ΕΠεὶ δὲ ἀπαραίτητον ἦν, καί τινα παρ' ἐμοῦ καταστῆναι, ὥστε ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς μονῆς, καὶ σπουδάζειν ἐν ἅπασιν ἀπαράθραυστα τηρεῖσθαι τὰ ἐν τῷ τυπικῷ διηγορευμένα· καὶ μέντοι καὶ διωρίσατο ἡ βασιλεία μου ἐν τῷ περὶ τῶν ὀφειλόντων ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς μονῆς, κεφαλαίῳ, τὴν περιπόθητόν μου θυγατέρα, καὶ Πορφυρογέννητον κυρὰν Εὐδοκίαν περιέπειν αὐτὴν, καὶ διεκδικεῖν ἀπὸ τῶν πειρωμένων ἴσως αὐτῇ ἐπηρεάζειν, καὶ σπουδάζειν τηρεῖσθαι τὰ ἐν τῷ ἐκτεθέντι παρ' ἐμοῦ τυπικῷ διηγορευμένα ἀπαράθραυστα. ἡ δὲ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου, ὡς εἴρηται, τοῦ τῆδε βίου ἐξεδήμησε. διορίζομαι, ἵνα μετὰ τὴν ἐμὴν τοῦ τῇδε βίου μετάστασιν, ἔχῃ τὴν ἐφορείαν τῆς μονῆς ἡ ποθεινοτάτη μου Πορφυρογέννητος καὶ Καισάρισσα κυρὰ Ἄννα. μετὰ δὲ παρέλευσιν αὐτῆς, ἔχῃ τὴν ἐφορείαν τῆς τοιαύτης μονῆς, ἡ περιπόθητός μου Πορφυρογέννητος καὶ θυγάτηρ κυρὰ Μαρία, ἅμα τῇ περιποθήτῳ μου ἐγγόνῃ κυρᾷ Εἰ-

Digitized by Google

ρήνῃ τῇ Δουκαίνῃ, τῇ θυγατρὶ τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης. τούτων δὲ μεθισταμένων τοῦ τῇδε βίου, περιέρχεσθαι τὴν τοιαύτην ἐφορείαν, εἰς τὴν ἑτέραν θυγατέρα τῆς Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης, ἢ ἐγγόνην, ἢ προεγγόνην, καὶ ἐφεξῆς. τὰς γὰρ ἐξ αὐτῆς θυγατέρας, καὶ ἐγγόνας καὶ προεγγόνας, καὶ ἐφεξῆς ἄχρις ἂν ἡ τοῦ θήλεος γένους αὐτῆς σειρὰ περισώζηται, ἐφορᾶν τὴν μονὴν τῆς κεχαριτωμένης μου Θεοτόκου ἡ βασιλεία μου βούλεται, τὴν τῷ χρόνῳ μέντοι πάντως τῶν ἄλλων προέχουσαν.

Τῆς σειρᾶς δὲ τοῦ θήλεος γένους τοῦ ἀπὸ τῆς πολλάκις ῥηθείσης Πορφυρογεννήτου κυρᾶς Ἄννης καταγομένου, ἐπιλειπούσης, τότε ἡ τῆς μονῆς ταύτης ἀντίληψις περιελεύσεται ἀπὸ τοῦ παρόντος ἐγγράφου τῆς βασιλείας μου διορισμοῦ, καὶ εἰς μίαν τῶν ἐπί τινι τῶν ἐκ τῆς Πορφυρογεννήτου καταγομένων νυμφῶν, ἤγουν τὴν τῷ χρόνῳ προήκοντος· καὶ αὖθις ἔσται τοῦτο συντηρούμενον, μέχρις ἂν καὶ αἱ ἐπὶ ἄρρεσι νύμφαι, ἐκλείπωσι. τούτου φυλαττομένου, τοῦ μὴ τὴν μέλλουσαν τῆς μονῆς ἐφορᾶν, μετὰ θάνατον τοῦ οἰκείου συζύγου, περιελθεῖν εἰς δεύτερον γάμον. κἂν φθάσῃ ἴσως καταστῆναι εἰς ἐφορείαν· εἶτα πρὸς δεύτερον ἀποκλίνει γάμον, εὐθὺς ἐκπεσεῖται, καὶ τῆς ἐφορείας, καὶ μεταβήσεται αὕτη εἰς τὴν μετ' ἐκείνην καλου-

ne Ducæna filia Porphyrogenitæ Domnæ Annæ. Illis verò ex hac vita tranſlatis, ejuſmodi inſpectio devolvatur ad alteram filiam Porphyrogenitæ Domnæ Annæ, aut neptem ſeu proneptem, & ſic conſequenter. Vult enim Imperium meum filias ejus, neptes, proneptes, & quæ ſequentur, donec linea ejus feminini ſexus perduraverit, Monaſterium gratiâ plenæ meæ Deiparæ obſervare; eam nempe quæ ætate alias præceſſerit.

Lineâ verò feminini ſexus à pluries laudata Porphyrogenita Domna Anna deſcendentis, deficiente; tunc Monaſterii hujuſce patrocinium, ex præſenti Majeſtatis meæ ſcripta definitione, devolvetur ad unam ex uxoribus alicujus à Porphyrogenita originem ducentis, ad conjugem ſcilicet ætate præeuntis. Et id rurſus obſervabitur, donec uxores eorumdem maſculorum defecerint: ea lege, ut quæ Monaſterii inſpectionem obtinere debet, poſt mortem conjugis ſui ad ſecundas nuptias non convolet. Quòd ſi obtigerit eam in obſervationem conſtitui, & dehinc ad ſecundas nuptias declinare; inſpectione ſtatim excidet, quæ tranſibit ad illam cui poſt hanc obſervatio illa com-

Digitized by Google

petit, & hæc diſtinctio erga cunctas ſervabitur. Poſtquam verò ipſæ omnes defecerint, ad eam quæ ex clarioribus noſtri generis erit, at non ætate aliis præeuntem, ſed quam illis temporibus Monachæ aſceticè in hoc Monaſterio degentes, unà cum Præfecta eligent. Illudque ſemper ſervabitur, quamdiu præſens ſeculum perduraverit.

Quæ autem inſpectionis jus habet, in Monaſterium numquam aliàs ingredietur, præterquam tempore Eccleſiaſtici Officii: quo abſoluto, ſtatim ipſa egredietur; niſi neceſſario colloquio & ad Monaſterii conſtitutionem ſpectante detineatur: & tunc cum duabus vel tribus mulieribus. Si verò aliquam è primariis feminis affinibus noſtris, ſeu aliam, cum illa adeſſe contigerit, unà ingredietur ipſa ſola in Monaſterium: vir verò nullus; inacceſſum namque, & perpetuò clauſum eſſe omnibus viris, etiam eunuchis Monaſterium, ſtatuimus. Si autem quidam viri ex filiis, generis & nepotibus noſtris, amore erga nos, ſeu aliqua de cauſa Monaſterio neceſſaria, voluerint in Monaſterium ingredi, introeant in exterius veſtibulum

μένην, τῆς διατάξεως ταύτης ἐπὶ πάσαις φυλάττεσθαι ὀφειλούσης. μετὰ μέντοι καὶ ταύτας ἐκλιπεῖν πάσας, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἐπιφανεστέρων τοῦ γένους ἡμῶν. πλὴν οὐχὶ καὶ αὐτὴν τὴν τῷ χρόνῳ τῶν ἄλλων προήκουσαν. ἀλλ᾽ ἣν ἂν ἄρα κατὰ καιροὺς αἱρετίσονται αἱ τῇ τοιαύτῃ μονῇ ἐνασκούμεναι μονάζουσαι σὺν τῇ καθηγουμένῃ. καὶ τοῦτο οὕτως συντηρηθήσεται μέχρι παντὸς, ἄχρις ἂν ὁ παρὼν διαρκοίη αἰών.

Ἐν τῇ μονῇ δὲ ἡ τὸ τῆς ἐφορείας δίκαιον ἔχουσα οὐ πώποτε ἄλλοτε εἰσελεύσεται, εἰ μὴ ὅτε ἡ ἀκολουθία τῆς ἐκκλησίας γίνεται· καὶ ταύτης συντελουμένης, εὐθὺς καὶ αὐτὴ ἐξελεύσεται· εἰ μή που ὁμιλία τις πρόκειται ἀναγκαία, καὶ εἰς σύστασιν τῆς μονῆς συντείνουσα· καὶ τότε μετὰ δύο ἢ καὶ τριῶν γυναικῶν. εἰ δὲ καί τινα τῶν ἀρχοντισσῶν συγγενῶν ἡμῶν, ἢ καὶ ἑτέραν τύχοι εὑρεθῆναι μετ᾽ αὐτῆς, συνεισελεύσεται καὶ αὐτὴ μόνη εἰς τὴν μονήν· ἀνὴρ δὲ οὐδὲ εἷς· ὅτι ἄβατον εἶναι τὸ μοναστήριον παντάπασιν ἀνδράσι, καὶ αὐτοῖς τοῖς εὐνούχοις, διοριζόμεθα, καὶ κεκλεισμένον διηνεκῶς. εἰ δέ τινες τῶν ἀρρένων παίδων ἡμῶν, καὶ τῶν ἐπὶ θυγατράσι γαμβρῶν, ἢ καὶ ἐγγόνων, πόθῳ τῷ πρὸς ἡμᾶς, ἢ ὑποθέσεως ἕνεκεν τῇ μονῇ ἀναγκαίας, θελήσουσιν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσελθεῖν, εἰσελεύσονται εἰς τὸ ἐξωνάρθηκον ἀπὸ τοῦ

Digitized by Google

μέρους τοῦ τῆς μονῆς ἀντιλαμβανομένης, μετὰ καὶ αὐτῆς, αὐτοὶ μόνοι· καὶ στάντες ἄχρι συμπληρώσεως τῆς ἀκολουθίας, μετὰ συμπληρώσεως ταύτης, ἀπελθουσῶν τῶν μοναζουσῶν εἰς τὸ κοιμητήριον αὐτῶν, εἰσελεύσονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καταλειφθείσης μόνης τῆς ἡγουμένης, μετὰ δύο, ἢ καὶ τριῶν γηραλεωτέρων μοναζουσῶν εὐλαβῶν· καὶ ὁμιλήσαντες αὐταῖς τὰ προσήκοντα, καὶ τῇ κεχαριτωμένῃ Θεοτόκῳ προσκυνήσαντες, ἐξελεύσονται· καὶ τοῦτο δράσουσιν ἅπαξ, ἢ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου.

Αἱ μέντοι περιπόθητοί μου θυγατέρες, αἱ Πορφυρογέννητοι, ἤτοι κυρὰ Ἄννα, καὶ ἡ κυρὰ Μαρία, καὶ ἡ ποθεινοτάτη μου ἐγγόνη κυρὰ Εἰρήνη ἡ Δούκαινα, ἕξουσιν ἄδειαν ὁπότε καὶ βούλοιντο ἐν πάσαις ταῖς θείαις συνάξεσι, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἑστιάσεως συνεκκλησιάζεσθαι, καὶ συνεστιᾶσθαι ταῖς μοναζούσαις· πλὴν μετὰ δύο γυναικῶν αὐτῶν, ἢ τριῶν. ἡ δὲ θύρα ἡ εἰσάγουσα εἰς τοιαύτην μονὴν, ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν δεσποτικῶν οἰκημάτων, ἔσωθεν μὲν κλεισθήσεται παρὰ τῆς καθηγουμένης, ἔξωθεν δὲ παρὰ τῆς ἀντιλαμβανομένης τῆς μονῆς. πάντων τῶν ἄλλων τῶν διαλαμβανομένων ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῷ περὶ τῆς ἐφορείας ἐφελόντων τηρεῖσθαι ἀναλλοιώτων ἐς ἀεί.

ex parte Patronæ Monaſterii, unà cum illa, ipſi ſoli: & ſtantes uſque ad finem Officii; poſtquam ipſo completo Moniales ad dormitorium ſuum abierint; ingredientur ipſi in Eccleſiam, ſolâ Præfectâ cum duabus aut tribus è ſenioribus piis Monialibus remanente; & poſtquam eas convenienter allocuti fuerint, & gratiâ plenam Deiparam adoraverint, egredientur: & ita facient ſemel aut bis per annum, & in feſto Deiparæ.

Porro penes dilectas meas filias & Porphyrogenitas Domnam Annam, & Domnam Mariam, necnon penes dilectiſſimam meam neptem Domnam Irenem Ducænam erit, quandocumque voluerint, in omnibus divinis Conventibus, & in tempore refectionis, Eccleſiæ Officio, & comeſtioni unà cum Monialibus intereſſe, at cum duabus è ſuis vel tribus mulieribus. Janua verò quæ ducit in hoc Monaſterium ex parte deſpoticarum domorum, ab intus quidem claudetur à Præfecta, aforis verò à Patrona Monaſterii. Omnia quoque alia, enarrata capite tertio de inſpectione, immutata in perpetuum ſervabuntur.

Digitized by Google

De ambitu Monaſterii.

MURUS dirimens feminei Monaſterii Gratiâplenæ, initium ducit ab oſtio Monaſterii, ſito è regione publicæ viæ, quâ venitur à Sancta Anna Deuteri; & tranſit ad Orientem, obtinens eamdem publicam viam, & excurrit uſque ad paracellium noſocomi ſeu infirmitorii Monaſterii, quod eſt è regione ſummi ſolarii domorum quercûs Monaſterii; habet longitudinem quadraginta & octo cubitorum, dirimens ſiniſtrâ domicilia Monaſterii, dextrâ verò publicam viam. Flectitur parumper, obtinens rurſus eamdem publicam viam, & pergit uſque ad vicum qui eſt pone cellas Patriarchalis feminei Monaſterii Sancti Nicolai; habet longitudine cubitos quinquaginta tres, dirimens ſiniſtrâ domicilia Monaſterii, dextrâ verò publicam viam. Declinat ad aquilonem obtinens vicum, & dirimit dextrâ Templum Sancti Nicolai, ſiniſtrâ domos Monaſterii; habet longitudinem decem & octo cu-

Περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς μονῆς.

Ὁ διαιρέτης τοῖχος τῆς γυναικείας μονῆς τῆς Κεχαριτωμένης, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ εἰσοδικοῦ πυλῶνος τῆς μονῆς τοῦ κατέμπροσθεν κειμένου τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἐρχομένης ἀπὸ τῆς ἁγίας Ἄννης τοῦ a Δευτέρου, καὶ διέρχεται πρὸς ἀνατολὰς κρατῶν τὴν αὐτὴν δημοσίαν ὁδὸν, καὶ ἀπέρχεται ἄχρι τοῦ b παρακελλίου τοῦ νοσοκόμου τῆς μονῆς, τοῦ κατέναντι τοῦ ἄκρου τοῦ ἡλιακοῦ τῶν οἰκημάτων τῆς δρυὸς, τῆς μονῆς, ἔχει μῆκος πήχεις τεσσαρακοντοκτώ· διαιρῶν ἀριστερὰ τὰ οἰκήματα τῆς μονῆς· δεξιὰ δὲ τὴν δημοσίαν ὁδόν· ἀπαγκαλίζει μικρὸν, κρατῶν πάλιν τὴν αὐτὴν δημοσίαν ὁδόν· καὶ ἀπέρχεται ἄχρι τῆς ῥυμίδος τῆς ὄπισθεν τῶν κελλίων τῆς πατριαρχικῆς γυναικείας μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἔχει μῆκος πήχεις πεντήκοντα τρεῖς· διαιρῶν ἀριστερὰ τὰ οἰκήματα τῆς μονῆς, δεξιὰ δὲ τὴν δημοσίαν ὁδόν. κάμπτει πρὸς ἄρκτον κρατῶν τὴν ῥυμίδα· διαιρῶν δεξιὰ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἀριστερὰ δὲ τὰ οἰκήματα τῆς μονῆς ἔχει μῆκος πήχεις δε-

a Δευτέρου, locus & tractus Conſtantinopolis in quo erant Ædes ſacræ, Sanctæ Annæ, Sancti Georgii, Sancti Pauli & ſanctorum Notariorum, de quo, necnon de hujus appellationis origine vide eruditiſſimum Cangium in Conſtantinopoli Chriſtiana.

b παρακελλίου, *Cella adjuncta.* παρακέλλια Græcis infimi ævi ſunt latrinæ, quo ſenſu παρακελλίου hîc intelligi poſſe videtur.

καοκτὼ

χαοκτὼ ἥμισυ. κλίνει πρὸς ἀνατολὴν, ἔχει μῆκος πήχεις τρεῖς. νεύει μικρὸν πρὸς ἄρκτον ἔχει μῆκος πῆχυν μίαν. διέρχεται πάλιν πρὸς ἀνατολὴν μῆκος πήχεις πέντε. πάλιν κάμπτει πρὸς ἀνατολὴν, ἔχει μῆκος πήχεις τέσσαρας ἥμισυ. εἶτα πάλιν κλίνει πρὸς ἀνατολὰς, ἔχει μῆκος πήχεις τέσσαρας ἥμισυ. πάλιν κάμπτει πρὸς ἄρκτον διαιρῶν δεξιὰ τὰ οἰκήματα τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἀριστερὰ δὲ τὰ οἰκήματα τῆς μονῆς, καὶ ἀπέρχεται ἄχρι τοῦ τοίχου τοῦ ἀνωκατὼ οἰκήματος τοῦ βεστιαρίου τῆς βασιλείας μου, ἔχει μῆκος πήχεις δώδεκα. κλίνει μικρὸν πρὸς δύσιν ἔχει μῆκος πήχεις δύο. διέρχεται πάλιν πρὸς ἄρκτον, διαιρῶν ἀριστερὰ τὴν ῥυμίδα τὴν ἔμπροσθεν τοῦ ἐργοδοσίου τῆς μονῆς· δεξιὰ δὲ τὰ οἰκήματα τῆς βασιλείας μου, εἰς ὃν τοῖχον ἐπίκειται ὁ ὀμφαῖτος τοῦ βεστιαρίου τῆς βασιλείας μου, καὶ ὁ διὰ καρικοξύλου ἡλιακὸς, ὁ κατίσον τοῦ ἀσκεποῦς ἡλιακοῦ· ἔχει μῆκος πήχεις εἰκοσιτρεῖς. κάμπτει πρὸς δύσιν, διαιρῶν ἀριστερὰ τὴν ῥιμίδα καὶ τὸ ἐργοδόσιον τῆς μονῆς· δεξιὰ δὲ τὰ οἰκήματα τῆς βασιλείας μου, ἔχει μῆκος πήχεις δεκαπέντε. κλίνει πρὸς ἄρκτον, διαι-

bitorum & dimidii. Declinat ad Orientem, habet longitudinem trium cubitorum. Flectitur paululum ad Aquilonem, habet longitudinem cubiti unius. Vergit iterum ad Orientem, longitudine quinque cubitorum. Rurſus flectitur ad Orientem, habet longitudinem quatuor cubitorum & dimidii. Dehinc rurſus declinat ad Orientem, habet longitudinem quatuor cubitorum & dimidii. Iterum flectitur ad Aquilonem dirimens dexterâ domos Sancti Nicolai, ſiniſtrâ verò domicilia Monaſterii, & procedit uſque ad murum domus ſuperioris & inferioris veſtiarii Imperii mei, habet longitudinem duodecim cubitorum. Vergit parumper ad Occidentem, habet duos cubitos longitudinis. Pertranſit rurſus ad Aquilonem, dirimens ſiniſtrâ vicum qui eſt è regione ergodoſii ſeu cellæ operis Monaſterii, dextrâ verò domos Majeſtatis meæ, cui muro impoſitus eſt omphaïtus veſtiarii Imperii mei, & ſolarium caricæ ligno fabricatum, detecto ſolario ſitu æquale, habet longitudinem cubitorum viginti trium. Flectitur ad Occidentem dirimens ſiniſtrâ vicum, & ergodoſium Monaſterii, dextrâ verò domicilia Majeſtatis meæ, habet longitudinem cubitorum quindecim. De-

clinat ad Aquilonem dirimens ſiniſtrâ vacuum locum qui ſitus eſt pone preſbyterium Eccleſiæ Monaſterii, dextrâ verò domicilia Majeſtatis meæ, habet longitudinem cubitorum ſedecim. Rurſus declinat ad Occidentem, dirimens ſiniſtrâ parapterum Eccleſiæ Monaſterii; dextrâ vero tetracaricoxylum Imperii mei, habet longitudinem cubitorum novem. Rurſus flectitur ad Septentrionem, dirimens ſiniſtrâ iconoſtaſium Majeſtatis meæ, dextrâ verò tetracaricoxylum, habet longitudinem cubitorum duodecim; in quo eſt mono *******

ρῶν ἀριστερὰ τὸν ἄνετον τόπον τὸν ὄπισθεν τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας τῆς μονῆς· δεξιὰ δὲ τὰ οἰκήματα τῆς βασιλείας μου· ἔχει μῆκος πήχεις δεκαέξ. πάλιν κάμπτει πρὸς δύσιν διαιρῶν ἀριστερὰ τὸ *[a] παράπτερον τῆς ἐκκλησίας τῆς μονῆς· δεξιὰ δὲ τὸ τετρακαρεικόξυλον τῆς βασιλείας μου ἔχει μῆκος πήχεις ἐννέα. πάλιν κάμπτει πρὸς ἄρκτον διαιρῶν ἀριστερὰ τὸ [b] εἰκονοστάσιον τῆς βασιλείας μου, δεξιὰ δὲ τὸ τετρακαρεικόξυλον, ἔχει μῆκος πήχεις δώδεκα· ἐν ᾧ ἐστι καὶ μονό ********

* ἴσ. παρέστιον.

a πλάγαπλευρον, fortè παράπλευρον, ut doctiſſ. Cangius exiſtimat; id eſt, pars Eccleſiæ, alæ adjacens.

b εἰκονοστάσιον, id eſt, capella, ex laudato Vito, qui de hac voce fusè diſputat in Gloſſario Græco.

ERUDITO LECTORI.

SEQUENTES Tabellæ ſæpius laudato Codici Regio inſertæ, in charta papyracea vulgari deſcriptæ erant, non eadem manu quâ reliquum opus, ſed longè recentiore & imperitiore; in quibus tabellis characteres ſunt plurimi in editis nondum uſitati, & ita perplexi, ut non parum in iis legendis deſudarim: quos tibi, Lector benevole, edendos curavi, unde non modicam voluptatem, nec minorem fructum te percepturum ſpero. Ut autem Tabellæ iſtæ ab imperita manu exaratæ, & lituris ſæpe deformatæ ſunt, nihil mirum ſi in ſupputationibus leves errores irrepſerint.

Ceterùm, modicam tantùm Monaſterii redituum partem hîc recenſeri facilè intelliget, quiſquis animadvertet, omnes pecunias hîc computatas vix centum nomiſmata excedere, è quibus tamen 42. ſolo vinitori in mercedem quotannis ſolvebantur.

Digitized by Google

Vineæ vectigales Monaſterio ſanctiſſimæ Deiparæ Kecharitomenes ſeu Gratiâ plenæ, ſitæ ad exteriorem partem fontis ſeu aquarii animalium.

Baſilius Calogerites habet vineam	[a] modiorum trium, ſextâ minùs modii parte	penſitat [b] ceratia 23
Vidua Tzimnogulini	mod. 3.	[c] nomiſma 1
Vidua Plyperini	mod. 2. & dimidii,	cerat. 20
Demetrius Ocanoa	mod. 5. cum 5ª modii parte	nom. 1 cer. 18
Sacerdos Ocanoa frater ejus	mod. 3. & dimidii	nom. 1 cer. 3
**** Lithognomon	mod. 6. cum 10ª parte	nom. 1 cer. 12
Gunius *vel* Junius Centarchus	mod. 5.	nom. 1 cer. 16
Joannes Tzibitzulus	mod. 3. cum 3ª parte & * minutis 3.	nom. 1 cer. 2 cum dimidio
Conſtans Galotes	mod. 2. cum 4ª modii parte	cer. 18
Macarius Curſares	mod. 2, cum 8ª parte	cer. 17
Lampadius Panoplus	mod. 4. cum 10ª parte	nom. 1 cer. 9
Theodorus Ceprus, ſeu Hortulanus	mod. 6.	nom. 2.

* *Hæc minuta demenda, non addenda videntur, ſi proportio in tabella, ſolita ſervetur.*

Tota ſumma habet nomiſmata 15 ceratia 8 cum dimidio.

a Hæc figura indicat μοδίων in genitivo plurali. μόδιοι autem ſive μόδιος, (utrumque enim dicitur) erat menſura quadraginta frumenti libras continens, quibus ſerebatur terræ ſpatium ducentarum ulnarum. Hinc profectum eſt, ut illud terræ ſpatium modius quoque vocaretur, & ſic intelligitur hoc loco.

b κεράτια; ceratia, ſive ſiliquæ, erant vigeſima quarta pars nomiſmatis ſive ſolidi.

c Nomiſma, genus monetæ, quod alii ſolidum, alii aureum vocant, de quo fuſiùs infrà ſuo loco.

Digitized by Google

† Τὰ ὑποτελῆ ἀμπέλια τῇ ἁγίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς κεχαριτωμένης, περὶ τὸ ἐκτὸς μέρος διακείμενα τῆς ζωοδόχου πηγῆς.

	νομισμάτων				κεράτια	
† Βασίλειος ὁ Καλογερείτης	μχ	γ̃	παρὰ	ϛ´	κο	κγ
† Χήρα ἡ Τζιμισκοπουλίνη	μχ	γ̃	π̃	α		
† Χήρα ἡ Πλυταρείνη	μχ	β ϛ´			κο	κ
† Δημήτριος Οχανάξ	μχ	β β̃	π	α	κο	ιϛ
† Ἱερεὺς Οχανάκα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ	μχ	γϛ´	π	α	κο	γ
† Ἀπὸ ϛο ὁ λιθογνόμων	μχ	ϛ ι̃	π	α	κο	ιβ
*Ξένιος † * Γένιος ὁ κένταρχος	μχ	β	π	α	κο	ιϛ
† Ἰωάννης ὁ Τζιβίτζηλος	μχ	γ δ̃ λε γ	π	α	κο	β ϛ´
† Κώνστας ὁ Γαλώτης	μχ	β δ			κο	ιϛ
† Μανόλειος ὁ Κυροπάρης	μχ	β ϛ̃			κο	ιζ
† Λαμπάδιος ὁ πανόπλος	μχ	δ γ̃	π	α	κο	θ
† Θεόδωρος ὁ κηπουρός.	μχ	ϛ	π	β		

Hîc β. primò poſitū fuerat cujus loco γ, altera manu ſcriptum eſt.

Prima manu hîc legebatur ιι β. cerat. ε, dehinc deletis prioribus, hæc ſubſtituta ſunt, ιι α κερατ. ιβ. Summa autem infrà poſita cum characteribus primò poſitis conſentit, cum ſubſtitutis non item.

νομ. ιβ κο κϛ´

νομίσματα ἔχει * ιε κεράτια η ἥμισυ

Hàc notâ ιε, non verò ιϛ, indicatur, idque patet cùm ex ſupputatione, tum quòd littera ε eo ferè modo in his tabellis ſcribi ſoleat.

Digitized by Google

Vectigalis pecunia quæ Monaſterio noſtro ſanctiſſimæ Deiparæ Kecharitomenes ſeu Gratiâ-plenæ extrinſecus penditur, nempe in aula noſtra.

Domus Sophiani cum ambitu ejus	nomiſmata 2	
Domus Euphemiæ prope Sophiani domum		ceratia 15
Domus Bardalæ, ſive Curaamenes		cerat. 15
Domus Capaſûs	nomiſma 1	
Domus Angelines Papadiæ		cerat. 12
Domus filiæ ejus	nomiſma 1	
Domus Suruminæ		cerat. 12
Domus Garatziæ		cerat. 15
Domus Syropli cum vinea	nomiſm. 3	
Domus Pelſeani	nomiſma 1	
Domus Butzæ	nomiſma 1	
Domus Theodoræ Cathares Gerocomitiſſæ		cerat. 12
Domus Geracare		cerat. 12
Domus Rudſoæ	nomiſma 1	cerat. 3
Domus Thomaïdis nutricis Tzucenæ		cerat. 12
Domus Tzuci	nomiſma 1	
Domus Canpurneæ		cerat. 12
Domus Catacali quam occupat Manitzonites		cerat. 18
Domus alia prope illam		cerat. 21

Tota ſumma habet nomiſmata 17 ceratia 23
juxta veram ſupputationem nomiſm. 17 cerat. 15.

a ἐκτὸς εἰς τὴν αὐλὴν ἡμῶν. Capite 79. Typici jubetur, ut ſi deſpoticæ domus in poteſtatem Monaſterii Kecharitomenes, modo ibidem declarato, redigantur, exterioris aulæ domus in conductitias mutentur. Id contigiſſe patet ex hac tabella; atque adeo hæ penſitationes conductarum domorum pretium erant. Hinc animadvertas quàm amplæ erant hæ domus, quarum pars tot familiarum domicilium eſſet.

b παπαδία eſt uxor Papæ ſeu Preſbyteri.

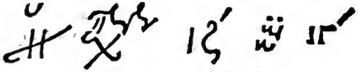
c γηρωκομιλίσσας, legendum γηρωκομιτίσσας Præpoſitæ Gerocomii. Gerocomium autem eſt domus in qua pauperes ſenes aluntur.

Digitized by Google

† Η χρυσοτελεία τῆς μονῆς ἡμῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κεχαριτωμένης, τα [a] εἰς τὴν αὐλὴν ἡμῶν.

a αὐτοῦ

	νομίσματα		
† Οσπήτιον τοῦ Σοφιανοῦ μετὰ καὶ τῆς περιοχῆς * αὐτῆς	ὑπ	β	
† Οσπήτιον τῆς Εὐφημίας πλησίον τοῦ Σοφιανοῦ		κεράτ.	ιε
† Οσπήτιον τοῦ Βαρδαλῆ, εἴτε τῆς Κυραμμένης.		κεράτ.	ιε
† Οσπήτιον τῆς Καπασοῦς	ὑπ	α	
† Οσπήτιον Αγγελίνης τῆς [b] Παπαδίας		κεράτια	ιβ
† Οσπήτιον τῆς θυγατρὸς αὐτῆς	ὑπ	α	
† Οσπήτιον τῆς Συρομίνας		κεράτ.	ιβ
† Οσπήτιον τοῦ Γαρατζία		κεράτ.	ιε
† Οσπήτιον τοῦ Συρόπλου μετὰ τοῦ ἀμπέλου	ὑπ	γ	
† Οσπήτιον τοῦ Πηγοναίου	ὑπ	α	
† Οσπήτιον τοῦ Βυτζᾶ	ὑπ	α	
† Οσπήτιον Θεοδώρας Καθαρῆς τῆς [c] γηροκομιτίσσας		κεράτ.	ιβ
† Οσπήτιον τοῦ Γερακάρη		κεράτ.	ιβ
† Οσπήτιον τῆς Ρυδσόας	ὑπ	α κεράτ.	γ
† Οσπήτιον Θωμαΐδος τῆς ἀναστροφῆς τῆς Τζυκάνας		κεράτ.	ιβ
† Οσπήτιον τοῦ Τζυκί.	ὑπ	α	
† Οσπήτιον τῆς Χαμπουρνέας		κεράτ.	ιβ
† Οσπήτιον τοῦ Κατακαλοῦ τὸ ἔχει ὁ Μανιτζονίτης		κεράτ.	ιη
† Οσπήτιον ἕτερον πλησίον τούτου		κεράτ.	κα

νομίσματα ἔχει ιζ. κεράτια ιγ

Vectigalis pecunia quæ Monaſterio Deiparæ Gratiâ-plenæ extrinſecus penditur, & annua expenſæ.

			ſupputatio
defuncti	Mancipium ſeu Piſtrinum	nomiſmata 20	cerat. 1
defunctæ	Domus *** Apothyces	nom. 2	12
defuncti	Domus olim Sophiani	nom. 5	
	Domus Tzegude		15
	Domus pſata Sophiani	nom. 1	
	Domus Laturi }	nom. 1	
	Domus ſive officina ejuſdem }		
	Domus alia in Tauro ejuſdem		12
defuncti	Domus prope illam	nom. 2	
	Duæ domus Apedûs	nom. 1	12
	Domus Mauragani		21
	Domus Mauriani }		
	Alia domus ejuſdem quoque }	nom. 1	12
	Vinea }		
	Domus Papæ ſeu Preſbyteri Zagaræ	nom. 1	9
	Domus Thomaïdis		21
	Domus Michaëlis Charatziæ	nom. 1	3
	Domus Triantaphyli		12
	Domus Mauri	nom. 1	
	Domus Myloniſſæ ſive Molendinariæ	nom. 1	
	Domus Charatziæ		15
	Et vinea modopulii	nom. 1	12
	Joannes Servus vinea modopulii	nom. 6	18

Tota ſumma nomiſm. 50 cerat. 9.
Vera ſupputatio nomiſm. 51 cerat. 7.

a τῦ ταύρου. id eſt, ſita in foro quod vocabatur Tauri.

b τριανλάφυλον, Græcis eſt roſa, quo nomine plures apud nos appellantur *la roſe.*

c Quod hîc vocatur μοδοπυλὶν ἀμπελῶν in præcedente Codicis pagina dicitur ἀμπελοπύλιον. ubi hæc verba leguntur, lituris tamen deformata: Ιωάννης ὁ Σέρβος διὰ τῦ ἀμπελοπυλίν. Videntur duo hæc verba ſignificare, vineam recentem; nam Græcis medii ævi πῦλος eſt pullus, & metaphoricè juvenis, recens, diminutivè.

† Η χρυσοτέλεια τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχαριτωμένης τὰ ἐκτός, καὶ χρονικά.

				λόγος	
νήκων	† Τὸ μαξκήπιον	ιι	κ	[illegible]	α
νήκων	† Οσπίτιον ἔχει κόλα τῆς Αποθήκης	ιι	ϛ		ιϛ
νήκων	† Οσπήτιον ποτὲ τοῦ Σοφιανοῦ	ιι	ε		
	† Οσπίτιον τοῦ Τζηγούδη	ιι			ιθ
	† Οσπίτιον ψαθὰ τοῦ Σοφιανοῦ	ιι	α		
	† Οσπίτιον τοῦ Λατούρου }				
* ἐργαστήριον	† Οσπίτιον * ἐργασῦριω τοῦ αὐτοῦ }	ιι	α		
	† Οσπίτιον ἕτερον τοῦ * Ταύρου αὐτοῦ				ιϛ
νήκων	† Οσπίτιον πλησίον αὐτοῦ	ιι	ϛ		
	† Τῆς Αππιδοῦς ὀσπίτια δύο	ιι	α		ιϛ
	† Οσπίτιον τοῦ Μαυραγάνη				κα
	† Οσπίτιον τοῦ Μαυριανοῦ }				
	† Ετερον τοῦ αὐτοῦ ὁμοῦ }	ιι	α		ιϛ
	† Η ἀμπελικεία }				
	† Οσπίτιον τοῦ παπᾶ Ζαχαρα	ιι	α		θ
* Θωμαΐδος	† Οσπίτιον τῆς * Θωμαΐς				κα
	† Οσπίτιον Μιχαὴλ τοῦ Χαραΐζα	ιι	α		γ
	† Οσπίτιον τοῦ [b] Τριανταφύλλου				ιϛ
	† Οσπίτιον τοῦ Μαύρου	ιι	α		
	† Οσπίτιον τῆς Μυλογήσσης	ιι	α		
	† Οσπίτιον τοῦ Χαραΐζια				ιε
	† Καὶ μοδοπουλίκ ἀμπελοῦ	ιι	α		ιϛ
	† Ιωάννης ὁ Σέρβος [c] μοδιοπουλίκ ἀμπελοῦ	ιι	ϛ		ιη
		ιι	ν		θ

νομίσματα ν κεράτ. θ.

Digitized by Google

Palæologus ex emtione ab Apedo	nom. 1	cerat. 12
Et ex vectigali fontis	nom. 10	cerat. 12
Et ex officina	nom. 20	
Et ex Galata	nom. 3	

Papas ſeu Preſbyter habet pro roga quotannis	nom. 20
Habet & Vinitor quotannis	nom. 42
Habet Eccleſia pro expenſa ceræ & olei	nom. 12

a ῥόγα videtur ſignificare hoc loco donarium pro ſolo opſonio; neque enim credibile eſt vinitoris mercedem toto Sacerdotis donario plus quàm duplo majorem fuiſſe. Id minimè dubium exiſtimabit qui caput 70. leget, ubi poſtquam Monialibus Cellararæ neceſſaria pro pane, vino, & veſtitu aſſignata ſunt, dehinc pro rogis aſſignantur ſingulis 24. nomiſmata.

Digitized by Google

	† Ο Παλαιόλογος ἐξ ἀγορασίας ἀπὸ τῆς Απηδοῦς	ιι	α	ιϛ
* πηγῆς	† Καὶ ἀπὸ τὸ τέλος τῆς * πυγῆς	ιι	ι	ιϛ
* ἐργαστήριον	† Καὶ ἀπὸ τὸ * ἐργαστῦριον	ιι	κ	
	† Καὶ ἀπὸ τῶν Γαλατῶν	ιι	γ	

Quæ ſequuntur, vocantur in titulo χρονικά.

* ἔχει ᵃ ῥόγαν	† * Εχη ὁ παπᾶς * ᵃ ῥόγαν τὸν χρόνον	ιι	κ
	† Εχη καὶ ὁ ἀμπελικὸς τὸν χρόνον	ιι	μϛ
	† Εχη καὶ ἡ ἐκκλησία ἔξοδον, κηρὸν, καὶ ἔλαιον	ιι	ιϛ

Digitized by Google

EXCERPTA
EX HERONE GEOMETRA DE MENSURIS,
Eodem Interprete.

HERONIS GEOMETRIA INTEGRA HABETUR in Codice Regio 2724. quam quidem totam edere præſentis non eſt inſtituti, quòd longiuſcula ſit, & ad volumen integrum conficiendum ſola ſufficiat : ex ea tamen interim quædam de Menſuris excerpſimus, quæ de Euthymetricis ſive de Menſuris in rectum non pauca nos doceant, & quæ Typici tabellis intelligendis non parum conducant.

MENSURÆ ex membris humanis adinventæ ſunt, nimirum ex digito, condylo, palmo, ſpithame ſeu dodrante, pede, cubito, paſſu, ulna, & ceteris.

Omnium verò menſurarum minima, eſt digitus, qui & monas ſive unitas vocatur : dividitur autem nonnunquam in dimidium, tertiam partem, & reliquas partes.

Poſt digitum qui eſt pars omnium minima, eſt condylus qui duobus conſtat digitis.

Deinde palmus, quem quidam voçant quartum,

ΤΑ μέτρα ἐξηύρηνται ἐξ ἀνθρωπίνων μελῶν, ἤγουν δακτύλου, κονδύλου, παλαιστοῦ, σπιθαμῆς, ποδὸς, πήχεως, βήματος, ὀργυιᾶς, καὶ λοιπῶν.

Πάντων δὲ τῶν μέτρων ἐλαχιστότερόν ἐστι δάκτυλος, ὅστις καὶ μονὰς καλεῖται· διαιρεῖται δὲ ἔσθ᾽ ὅτε μὲν γὰρ καὶ εἰς ἥμισυ, καὶ τρίτον, καὶ τὰ λοιπὰ μόρια.

Μετὰ δὲ τὸν δάκτυλον, ὅς ἐστι μέρος ἐλάχιστον πάντων, ἐστὶν ὁ κόνδυλος, ὃς ἔχει δακτύλους δύο.

Εἶτα ὁ παλαιστὴς, ὅντινα παλαιστὴν, τέταρτον καλοῦσί τινες, διὰ

τὸ τέσσαρας ἔχειν δακτύλους, ἢ διὰ τὸ εἶναι τέταρτον τοῦ ποδός· τινὲς δὲ καὶ τρίτον, διὰ τὸ εἶναι τρίτον τῆς σπιθαμῆς, ἡ γὰρ σπιθαμὴ τρία τέταρτα ἔχει, ὁ δὲ πούς, τέσσαρα.

Η διχὰς ἔχει παλαιστὰς δύο, ἤγουν δακτύλους ὀκτώ, κονδύλους τέσσαρας· καὶ καλεῖται, δίμοιρον σπιθαμῆς. διχὰς δὲ λέγεται τὸ τῶν δύο δακτύλων ἄνοιγμα, τοῦ ἀντίχειρος λέγω καὶ τοῦ λιχανοῦ· τοῦτο καὶ κοινόστομον καλοῦσί τινες.

Η σπιθαμὴ ἔχει παλαιστὰς τρεῖς, ἤγουν δακτύλους δώδεκα, κονδύλους ἕξ.

Ο πούς ἔχει σπιθαμὴν α καὶ τρίμοιρον, ἤγουν παλαιστὰς δ, κονδύλους ὀκτώ, δακτύλους ιϛ.

Ο πῆχυς ἔχει πόδας δύο ἤγουν σπιθαμὰς β δίμοιρον, παλαιστὰς ὀκτώ, κονδύλους ιϛ, δακτύλους λβ.

Τὸ βῆμα τὸ ἁπλοῦν ἔχει σπιθαμὰς γ τρίμοιρον, ἢ πόδας β ἥμισυ, ἢ παλαιστὰς ι, ἢ κονδύλους κ, ἢ δακτύλους τεσσαράκοντα.

Τὸ βῆμα τὸ διπλοῦν ἔχει πόδας πέντε, ἢ σπιθαμὰς ϛ δίμοιρον, ἢ παλαιστὰς κ, ἢ κονδύλους μ, ἢ δακτύλους π.

Ο πῆχυς ὁ λιθικὸς ἔχει σπιθαμὰς β, ἢ * πόδα ἕνα πρὸς τῷ ἡμίσει, ἢ παλαιστὰς ϛ, ἢ κονδύλους ιβ, ἢ δακτύλους κδ, ὡσαύτως καὶ ὁ τοῦ πρισικοῦ ξύλου.

* πόδα

Η ὀργυιὰ μὲν ἧς * μετρᾶται ἡ

* μετρεῖται

quòd quatuor conſtet digitis, vel quòd ſit quarta pars pedis; quidam verò, tertium, quòd ſit tertia pars ſpithames: ſpithame enim tria quarta habet; pes verò, quatuor.

Dichas conſtat palmis duobus, nimirum octo digitis, quatuor condylis: vocaturque duæ tertiæ partes ſpithames. Dichas verò dicitur duorum digitorum apertura, nempe pollicis & indicis: quam & cœnoſtomum quidam nuncupant.

Spithame * ſeu dodrans habet palmos tres, nempe digitos duodecim, condylos ſex.

* Aliqui palmum vocant.

Pes habet ſpithamen unam cum tertia parte, nempe palmos 4. condylos 8. digitos ſedecim.

Cubitus habet pedes duos, ſive duas ſpithamas cum duabus tertiis partibus, palmos octo, condylos 16. digitos 32.

Paſſus ſimplex conſtat ſpithamis tribus cum tertia ſpithames parte, pedibus duobus & dimidio, palmis decem, condylis 20. digitis 40.

Paſſus duplex conſtat pedibus quinque, ſpithamis ſex cum duabus tertiis partibus, palmis 20. condylis 40. digitis 80.

Cubitus lapideus habet ſpithamas 2. pedem unum cum dimidio, palmos ſex, condylos 12. digitos 24. ſimili modo cubitus ligni ſectilis.

Ulnæ, quâ ſerenda arva

Digitized by Google

metiri ſolemus, habet ſpithamas regias 9. cum quarta parte, vel pedes ſex cum ſpithame una & quarta ejuſdem parte, palmos ſive gronthos 27. & pollicem unum; id eſt, viginti ſex, ſtricta manu; ultimum verò aut primum extenſo magno manûs digito, qui dicitur quarta pars ſpithames, habetque tres digitos. Poſtea verò ulnam facies in calamo, aut in quodam ligno; dehinc facere debes funiculum ſive ſocarium decem ulnarum, & ſic dimetiri quem dimenſurus es locum; ſocarium namque ſerendæ terræ decem ulnas habere debet. Socarium verò pratorum & ambituum, ulnas duodecim.

Et cum funiculo quidem decem ulnarum, modii unius ſolum, ducentas duntaxat ulnas habet: cum funiculo verò duodecim ulnarum, ducentas octoginta octo.

Ceterùm, loca breviſſima & plana, cum funiculo decem ulnarum dimenſa oportet: ambitus verò ſuburbiorum, necnon vicorum, quos per totum circuitum dimetiri ſolent, cum funiculo duodecim ulnarum; eò quòd intra illorum ambitus, ſicci torrentes, proluvies, virgulta, inutiliaque loca plerumque reperiantur. Si verò cum

σπόριμος γῆ, ἔχει σπιθαμὰς βασιλικὰς θ τέταρτον μέρος; ἢ πόδας ἕξ, καὶ σπιθαμὴν α τέταρτον, ἢ παλαιστὰς, ἤγουν γρόνθους εἰκοσιεπτὰ, καὶ ἀντίχειρον· τουτέστι τοὺς μὲν εἰκοσιέξ, ἐσφιγμένης οὔσης τῆς χειρός· τὸ δὲ τελευταῖον ἢ πρῶτον, ἡπλωμένου καὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου τῆς χειρὸς; ὃς δὴ καὶ λέγεται τέταρτον σπιθαμῆς, ἔχει δὲ δακτύλους γ. μετὰ δὲ ποιήσεις ὀργυιὰν ἐν καλάμῳ, ἢ ἔν τινι ξόλῳ, μετὰ τοῦτο ὀφείλεις ποιῆσαι σχοινίον ἤγουν σωκάριον δεκαόργυιον, καὶ οὕτως * μετρᾶν ὃν μέλλεις μετρῆσαι τόπον· τὸ γὰρ σωκάριον, τῆς σπορίμου γῆς δέκα ὀργυιὰς ὀφείλει ἔχειν. τοῦ δὲ λιβαδίου καὶ τῶν περιορισμῶν ιβ. * μετρ

Καὶ μετὰ μὲν τοῦ δεκαοργυίου σχοινίου, ἔχει ὁ τόπος τοῦ μοδίου, ὀργυιὰς διακοσίας καὶ μόνας· μετὰ δὲ τοῦ δωδεκαοργυίου, ἔχει ὀργυιὰς σπη.

Πλὴν οἱ βραχύτατοι καὶ πεδινοὶ τόποι, μετὰ τοῦ δεκαοργυίου σχοινίου ὀφείλουσι μετρεῖσθαι· οἱ δὲ περιορισμοὶ τῶν προαστείων, καὶ τῶν χωρίων τῶν ὁλογύρως μετρουμένων, μετὰ τοῦ δωδεκαοργυίου σχοινίου, διὰ τὸ εὑρίσκεσθαι ἔσωθεν τῶν περιορισμῶν αὐτῶν πολλάκις ξηροχειμάρρους, καὶ ῥύακας, καὶ λόχμας, καὶ ἀχρήστους τόπους. εἰ δὲ καὶ μετὰ τοῦ δεκαοργυίου σχοινίου μετρηθῶσιν, ὀφείλουσιν ὑπεξαιρεῖσθαι,

εἴτε ἀπὸ τοῦ ἀναβιβασμοῦ τῶν σωκαρίων, κατὰ δέκα σωκάρια σωκάριον ἕν, εἴτε ἀπὸ τοῦ μοδισμοῦ, κατὰ δέκα μόδια μόδιον ἕν, διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

Χρὴ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ σπόριμος μόδιος ἔχει λίτρας τεσσαράκοντα· μία δὲ ἑκάστη λίτρα σπείρει γῆν ὀργυιῶν πέντε.

Πλάτος γὰρ καὶ μῆκος ὀργυιῶν πέντε ποιοῦσι λίτραν μίαν.

Πλάτος καὶ μῆκος ὀργυιῶν δέκα, ποιοῦσι λίτρας β.

Πλάτος καὶ μῆκος ὀργυιῶν ιε, ποιοῦσι λίτρας γ.

Πλάτος καὶ μῆκος ὀργυιῶν κ, ποιοῦσι λίτρας δ.

Αἱ σ ὀργυιαί εἰσι τόπος μοδίου ἑνός.

Αἱ τ ὀργυιαί εἰσι τόπος μοδίου ἑνὸς ἡμίσεος.

Αἱ υ ὀργυιαί εἰσι τόπος μοδίων δύο.

† Ἥρωνος εἰσαγωγαί. †

Η Πρώτη γεωμετρία καθὼς ἡμᾶς ὁ παλαιὸς διδάσκει λόγος, τὰ περὶ τὴν γεωμετρίαν καὶ διανομὰς κατησχολεῖτο, ὅθεν καὶ γεωμετρία ἐκλήθη. ἡ γὰρ τῆς μετρήσεως ἐπίνοια, παρ' Αἰγυπτίοις εὑρέθη διὰ τὴν τοῦ Νείλου ἀνάβασιν· πολλὰ γὰρ χωρία φανερὰ ὄντα

funiculo decem ulnarum ea dimetiaris, ſubtrahito tum à multitudine ſocariorum unum ex decem ſocariis; tum à modiſmo, unum ex decem modiis, ob memoratas cauſas.

Sciendum præterea quòd ſerendus modius eſt pondo quadraginta librarum; ſingulis autem libris quinque ulnarum terra ſeritur.

Nam latitudo & longitudo quinque ulnarum, unam libram continet.

Latitudo & longitudo decem ulnarum libras duas.

Latitudo & longitudo quindecim ulnarum libras tres.

Latitudo & longitudo viginti ulnarum libras 4.

Ducentæ ulnæ ſunt ſpatium modii unius.

Trecentæ ulnæ ſunt ſpatium modii unius cum dimidio.

Quadringentæ ulnæ ſunt ſolum modiorum duo.

Heronis Introductiones.

PRIMA Geometria, ut ab Antiquis diſcimus, circa terræ dimenſionem & d ſtributiones verſabatur, unde Geometria vocata eſt. Nam ars dimenſionis ab Ægyptiis inventa eſt ob Nili aſcenſum: plura enim loca ante aſcenſum conſpicua, exundante

fluvio abſcondebantur; decreſcente autem alveo plurima apparebant; tuncque ſinguli ſua diſcernere non valebant: unde excogitarunt Ægyptii rationem hanc dimetiendi terram à Nilo deſertam. Dimenſione autem utuntur ad utrumque loci latus, interdum ſchæno, ut vocant, aliquando calamo, aliquando cubito, nonnunquam aliis menſuris. Cùm autem id rei hominibus valde utile eſſet, ad plura dehinc uſurpatum eſt, ut etiam in ſolida corpora menſurarum & diſtributionum uſus cederet.

περὶ τῆς ἀναβάσεως, τῇ ἀναβάσει ἀφανῆ ἐποίει· πολλὰ δὲ μετὰ τὴν ἀπόβασιν φανερὰ ἐγίνετο· καὶ οὐκ ἔτι ἦν δυνατὸν ἕκαστον διακρίναι τὰ ἴδια· ἐξ οὗ ἐπενόησαν οἱ Αἰγύπτιοι τήνδε τὴν μέτρησιν τῆς ἀπολειπομένης ἀπὸ τοῦ Νείλου γῆς. χρῶνται δὲ τῇ μετρήσει πρὸς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ χωρίου· ὅτε μὲν τῷ καλουμένῳ σχοίνῳ, ὅτε δὲ καλάμῳ· ὅτε δὲ πήχει, ὅτε δὲ καὶ ἑτέροις μέτροις. χρειώδους δὲ τοῦ πράγματος τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχοντος, ἐπὶ πλέον προήχθη τὸ γεγονός· ὥστε καὶ ἐπὶ τὰ στερεὰ σώματα χωρῆσαι τὴν διοίκησιν τῶν μετρήσεων, καὶ τῶν διανομῶν.

Ut igitur de dimenſione ſermo inſtituatur, neceſſum eſt menſurarum ideam agnoſcere: quidnam quiſquis dimetiri cupiat; & ſingularum figurarum ſpeciem, necnon qua ratione dimetiendum ſit. Menſurarum ideam jam exhibebimus.

Εἰς οὖν τὸν περὶ τῆς μετρήσεως λόγον, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰδέναι τὴν τῶν μέτρων ἰδέαν· πρὸς ὃ βούλεταί τις ἀναμετρεῖν, καὶ ἑκάστου σχήματος τὸ εἶδος· καὶ πῶς δεῖ ἀναμετρεῖν. ὑποδείξομεν δὲ τὴν τῶν μέτρων ἰδέαν.

De Euthymetricis, ſeu de corporibus in rectum metiendis.

EUTHYMETRICUM eſt quidquid ſecundùm longitudinem duntaxat dimetimur: ut in ſcutulatis ſtrophioli, & in ligneis cymatia ac quæcumque ſecundùm ſolam longitudinem metimur.

† Περὶ εὐθυμετρικῶν. †

Εὐθυμετρικὸν μὲν οὖν ἐστὶ πᾶν τὸ κατὰ μῆκος μόνον μετρούμενον· ὥσπερ ἐν ταῖς σκυτλώσεσιν οἱ στροφίολοι, καὶ ἐν τοῖς ξυλικοῖς τὰ κυμάτια· καὶ ὅσα πρὸς μῆκος μόνον μετρεῖται.

Digitized by Google

Ἐστὶ τῶν μέτρων εἴδη ταῦτα· δάκτυλος, παλαιστὴς, διχὰς, σπιθαμὴ, πούς, πυγὼν, πῆχυς, βῆμα, ξύλον, ὀργυιὰ, κάλαμος, ἄκενα, ἄμμα, πλέθρον, ἰούγερον, στάδιον, δίαυλον, μίλιον, σχοῖνος, παρασάγγης.

Ἐλάχιστον δὲ τούτων ἐστὶ δάκτυλος, καὶ πάντα τὰ ἐλάττονα, μόρια καλεῖται.

Ὁ μὲν οὖν παλαιστὴς, ἔχει δακτύλους δ.

Ἡ δὲ διχὰς, παλαιστὰς β, δακτύλους η.

Ἡ σπιθαμὴ ἔχει παλαιστὰς γ, δακτύλους ιβ.

Ὁ πούς ὁ μὲν βασιλικὸς, καὶ φιλεταίρειος λεγόμενος, ἔχει παλαιστὰς δ, δακτύλους ις· ὁ δὲ ἰταλικὸς πούς, ἔχει δακτύλους ιγ τρίμοιρον.

Ἡ πυγὼν ἔχει παλαιστὰς ε, δακτύλους κ.

Ὁ πῆχυς ἔχει παλαιστὰς ς, δακτύλους κδ. καλεῖται δὲ καὶ ξυλοπριστικὸς πῆχυς.

Τὸ βῆμα ἔχει πήχυς α δίμοιρον, παλαιστὰς ι, δακτύλους μ.

Τὸ ξύλον ἔχει πήχεις γ, πόδας δ ἥμισυ, παλαιστὰς ιη, δακτύλους οβ.

Ἡ ὀργυιὰ ἔχει πήχυς δ, πόδας φιλεταιρείους ς, ἰταλικοὺς ζ πέμπτον μέρος.

Species menſurarum hæ ſunt: digitus, palmus, dichas, ſpithame, ſeu dodrans, pes, pygon, cubitus, paſſus, xylum, ulna, calamus, acena, amma, plethrum, jugerum, ſtadium, diaulum, milliare, ſchænus, paraſanges.

Harum minima eſt digitus, & quæ minores illo ſunt, moria ſeu partes vocantur.

Palmus itaque habet quatuor digitos.

Dichas habet palmos duos, digitos octo.

Spithame habet palmos tres, digitos duodecim.

Pes qui regius & philetærius vocatur, habet palmos 4, digitos 16; Italicus verò pes habet digitos 13, & tertiam digiti partem.

Pygon habet palmos 5, digitos 20.

Cubitus habet palmos ſex, digitos 24, vocatur quoque xylopriſticus, ſive ligni ſectilis cubitus.

Paſſus habet cubitum unum cum duabus tertiis, palmos 10, digitos 40.

Xylum habet cubitos tres, pedes 4 cum dimidio, palmos octodecim, digitos 72.

Ulna habet cubitos quatuor, pedes philetærios 6, Italicos 7 cum quinta parte.

Calamus habet cubitos ſex cum duabus tertiis partibus, pedes philetærios 10, Italicos 12.

Amma habet cubitos 40, pedes philetærios 60, Italicos 72.

Plethrum habet acenas 10, cubitos 66 cum duabus tertiis partibus, pedes philetærios quidem 100, Italicos verò 120.

Acena autem habet pedes philetærios 10, ſive digitos 160.

Jugerum habet plethra 2, acenas 20, cubitos 133 cum tertia parte, pedes philetærios, longitudine quidem ducentos, latitudine verò centum: Italicos autem, longitudine pedes 240, latitudine 120; ita ut in Tetragono ſint embadi ſeu areæ 28800.

Stadium habet plethra ſex, acenas 60, cubitos 400, pedes philetærios quidem 600, Italicos verò 720.

Diaulum habet plethra 12 ſive ſtadia 2, acenas 120, cubitos 800, pedes philetærios 1200, Italicos verò 1440.

Milliare habet ſtadia ſeptem cum dimidio, plethra 45, acenas 450, ulnas 750, paſſus 1800, cubitos 3000, pedes philetærios 4500, Italicos 5400.

Ὁ κάλαμος ἔχει πήχεις ς δίμοιρον, πόδας φιλεταιρείους ι, ἰταλικοὺς ιβ.

Τὸ ἄμμα ἔχει πήχεις μ, πόδας φιλεταιρείους ξ, ἰταλικοὺς οβ.

Τὸ πλέθρον ἔχει ἄκενας ι, πήχεις ξς δίμοιρον, πόδας φιλεταιρείους μὲν ρ, ἰταλικοὺς δὲ ρκ.

Ἡ δὲ ἄκενα ἔχει πόδας φιλεταιρείους ι, ἤτοι δακτύλους ρξ.

Τὸ ἰούγερον ἔχει πλέθρα β, ἄκενας κ, πήχεις ρλγ τρίμοιρον, πόδας φιλεταιρείους μήκους μὲν σ, πλάτους δὲ ρ· ἰταλικοὺς δὲ τὸ μὲν μῆκος, πόδας σμ, τὸ δὲ πλάτος ρκ. ὡς γίνεσθαι ἐμβαδοὺς ἐν τετραγώνῳ, [a] β̈ ηω.

Τὸ στάδιον ἔχει πλέθρα ς, ἄκενας ξ, πήχεις υ, πόδας φιλεταιρείους μὲν χ, ἰταλικοὺς δὲ ψκ.

Τὸ δίαυλον ἔχει πλέθρα ιβ, ἤτοι στάδια β, ἄκενας ρκ, πήχεις ω, πόδας φιλεταιρείους μὲν ͵ασ, ἰταλικοὺς δὲ πόδας ͵αυμ.

Τὸ μίλιον ἔχει στάδια ἑπτὰ ἥμισυ, πλέθρα με, ἄκενας υν, ὀργυὰς ψν, βήματα ͵αω, πήχεις ͵γ, πόδας φιλεταιρείους μ̈ δ͵φ, ἰταλικοὺς δὲ ͵ευ.

[a] Duo puncta dena millia denotant. α̈ decies mille. β̈ viginti millia γ̈ triginta millia, &c.

Ἡ σχοῖνος ἔχει μίλια δ΄, σταδίους λ.

Ὁ παρασάγγης ἔχει μίλια δ΄, σταδίους λ. ἔστι δὲ τὸ μέτρον περσικόν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν παλαιὰν ἔκθεσιν· τὴν δὲ νῦν κρατοῦσαν δύναμιν, ἐν τοῖς προοιμίοις τοῦ λόγου ὑπετάξαμεν.

Schænus habet milliaria 4, ſtadia 30.

Paraſanges habet milliaria 4, ſtadia 30. Eſt autem menſura Perſica.

Sed hæc quidem juxta antiquam expoſitionem : eam verò quæ jam obtinet dimetiendi rationem, in hujus libri principio expoſuimus.

Digitized by Google

ANTIQUUM RATIONARIUM AUGUSTI CÆSARIS, ET NOVUM RATIONARIUM ALEXII COMNENI IMPERATORIS,

Eodem Interprete.

PROLOGUS INTERPRETIS.

NON eſt quòd de utilitate hujuſce Operis multùm diſſeram, Lector benevole: tam multa enim Græcæ Antiquitatis ſtudioſis hîc proponuntur, ut vel ipſa lectione Opuſculum ſatis commendatum fore exiſtimem. Hîc de varietate vectigalium pleraque minutatim enarrata reperies; hîc plurima de monetis, deque monetarum diviſionibus cum non modico fructu deprehendes; necnon de characteribus, quibus tum vectigalia, tum monetæ & monetarum diviſiones indicabantur. Et quod meâ quidem ſententiâ ſcitu digniſſimum eſt, novas de monetis & tributis Leges ab Alexio Comneno ſancitas, fusè enarratas hîc invenies. Horum omnium magna pars vel penitus ignota, vel minùs nota hactenus extitit: unde non parvam rei litterariæ acceſſionem hoc Opuſculo collatum iri autumo.

Porro operæpretium duxi, ſi initio hujuſce Operis memoratos characteres, ſuo quemque ordine, tibi ſubjicerem; ut ſi caſu quoſdam iis ſimiles in manuſcriptis quandoque reperias, eos nullo negotio legas & intelligas.

Habetur hoc Rationarium in Codice Regio num. 2724. à peritiſſima manu exarato.

Digitized by Google

Notæ Monetarum, & primò Milliarenſium.

 μιλλιαρήσιον, *vel* μιλλιαρίσιον ἕν.

 μιλλιαρήσια δύο.

 μιλλιαρήσια τρία.

 μιλλιαρήσια τέσσαρα.

 μιλλιαρήσια πέντε.

 μιλλιαρήσια ϛ.

 μιλλιαρήσια ζ.

 μιλλιαρήσια η.

 μιλλιαρήσια θ.

 μιλλιαρήσια ι.

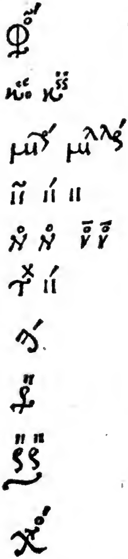
 μιλλιαρήσια ια.

Alii μιλλιαρήσιον, alii μιλλιαρίσιον dicunt. Leunclavius in Novellis legit μίλιον.

Numeri igitur quibus linea ſupponitur inſtar millenariorum, & dehinc altera lineola deſuper pingitur, ſemper duplum milliarenſium numerum ſignificant; ſed quia numerus duplicatus, ſemper par eſt, additione litteræ φ, quæ unum milliarenſe indicat, impar fit.

Digitized by Google

Notæ Monetarum omnium.

φόλλις vel φόλλεις, follis.

κεράτιον vel κεράτια, ceratium *vel* ſiliqua valet 12. folles.

μιλλιαρήσιον vel μιλλιαρήσια, milliareſium ſeu milliarenſe, quod idem *ἀργυροῦν*, ſeu argenteum vocatur, valet 2. ceratia.

νόμισμα vel νομίσματα, nomiſma valet milliarenſia 12.

νομίσματα in plurali.

τραχὺ νόμισμα, quod item dicitur *ἄσπρον*, tantum valet quantum *νόμισμα* ſine addito.

λίτρα vel λίτραι, libra, valet 72. nomiſmata.

κεντηνάριον in ſingulari tantùm, centenarium, valet centum libras.

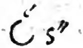
κεντηνάρια, centenaria.

χαράγματος. χάραγμα eſt moneta ſignata, unde *χαράγματος νόμισμα*, eſt nomiſma ſignatum, at *νόμισμα διὰ λεπτῶν δηναρίων*, eſt nomiſma per minutiorem monetam, quod eo modo diſtinguitur, quo apud nos *un écu blanc*, & *un écu en monnoye*.

Sciendum autem, quòd poſt Alexii Comneni Decreta, quæ infrà referuntur, nomiſma quatuor tantùm milliarenſibus æquivalebat, ut infrà videbitur.

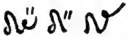
Digitized by Google

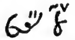
Notæ quibus partes indicantur.

 ἥμισυ, dimidium,

 δίμοιρον, duæ tertiæ partes.

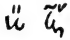
 τρίμοιρον, tertia pars.

 τέταρτον μέρος, quarta pars.

 πέμπτον μέρος, quinta pars.

 ἕκτον, ſexta.

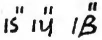
 ἕβδομον, ſeptima.

 ὄγδοον, octava.

 ἔννατον, nona.

 δέκατον, decima.

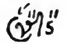
 ἑνδέκατον, undecima.

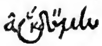
 δωδέκατον, duodecima.

 εἰκοστὸν τέταρτον, viceſima quarta.

 τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, quadrageſima octava.

 ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, octava & quadrageſima octava.

 ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ δωδέκατον, dimidium, tertia, & duodecima pars.

 ἓν καὶ ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, unum, cum dimidio, vigeſima quarta, & quadrageſima octava parte.

Digitized by Google

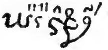
Plures numeri quandoque ſimul ponuntur, nec tamen ita comparantur ad invicem, ut ſecundus primi, tertius ſecundi ſit fractio; (ut vult Goarus in Notis ad Syncellum) ſed omnes quotquot fuerint, unius nomiſmatis, vel alterius monetæ de qua agitur, ſunt fractiones.

Notæ indicantes vectigalia.

 δημόσιον.

 δικέρατον.

 ἐξάφολλον.

 δικερατοεξάφολλον.

 ἐλαττικόν.

De quibus omnibus fuse infrà.

Aliæ notæ.

 ὑπὲρ, ſuper.

 ὁμοῦ, ſimul.

 ἰνδικτιών.

 ἰνδικτιῶνος δευτέρας.

ΑΡΧΗ

ΑΡΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ
τῆς παλαιᾶς λογαρικῆς τοῦ
Αὐγούστου Καίσαρος.

Ἰστέον ὅτι δώδεκα μιλλιαρήσια ἢ δώδεκα ἀργυρᾶ τῷ νομίσματι λογαριάζονται εἰς τὸ ª σέκρετον τοῦ γενικοῦ· τὸ γὰρ μιλλιαρήσιον ἀντὶ ἀργυροῦ λογίζεται, τὸ δὲ ἀργυροῦν ἀντὶ μιλλιαρησίου.

Τὰ ἐρωτήματα τῆς λογαρικῆς τοῦ γενικοῦ.

Τὸ μηʺ ϕ ϛ. τὸ κδʺ ϕ ιβ. τὸ κδʺ μηʺ φόλλεις ιη. τὸ ὄγδοον φόλλεις λϛ. τὸ ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον φόλλεις μβ. τὸ ιβʺ ϕ μιλλιαρήσιον α. τὸ ϛʺ ϕ μιλλ. β. τὸ δʺ ϕ μιλλ. γ. τὸ γʺ ιβ μιλλιαρήσια δ. τὸ γʺ ιβʺ βϕ μιλλ. ε. τὸ ∠ μιλλ. ϛ. τὸ ἥμισυ δωδέκατον ∠ϕ μιλλιαρήσιον ζ. τὸ ἥμισυ ἕκτον, ἤτοι ∠ μιλ. η. τὸ ἥμισυ, τέταρτον ∠ϕ μιλ.

INITIUM CUM DEO antiquæ Logarices ſeu Rationarii Auguſti Cæſaris.

SCIENDUM quòd in Secreto Genici ſeu ærarii generalis duodecim milliarenſia ſive duodecim argentea pro nomiſmate computantur: nam milliarenſe argenteo, argenteum milliarenſi æquivalet.

Quæſtiones Rationarii ærarii generalis.

QUADRAGESIMA octava pars *nomiſmatis*, folles ſex: Vigeſima quarta pars, folles 12. Vigeſima quarta & quadrageſima octava foll. 18. Octava fol. 36. Octava & quadrageſima octava, folles 42. Duodecima, milliarenſe 1. Sexta, milliarenſia 2. Quarta, milliarenſia tria. Tertia, milliarenſia 4. Tertia & duodecima, milliarenſia. 5. Dimidium, milliarenſia ſex. Dimidium cum duodecima parte, milliarenſia ſeptem. Dimidium cum ſexta parte; nempe bes, ſive duæ tertiæ partes, mill. 8. Dimidium cum quarta parte, milliar. 9.

ª σέκρετον τοῦ γενικοῦ, ſive rei generalis, opponitur ſecreto τοῦ ἰδικοῦ, vel ἰδικοῦ, id eſt, rerum ſpecialium vel privatarum. De utroque fusè eruditiſſimus Cangius in ſua Conſtantinopoli Chriſtiana.

Dimidium cum tertia parte, milliar. 10. Dimidium cum tertia & duodecima parte, milliar. 11. Dimidium cum tertia & ſexta parte, milliarenſia 12. & ſimul ſignatum nomiſma unum ; quod juxta Secretum Genici hoc modo ſupputatur.

Exactio autem diceratii juxta formam Secreti, ſic ſe habet.

In quadrageſimam octavam partem nomiſmatis, exigito diceratum follem unum ; ſimul cum dic. folles ſeptem.

In vigeſimam quartam partem nomiſmatis, exigito diceratum follem unum ; ſimul cum dicerato, folles tredecim.

In vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis, exigito diceratum foll. duos ; ſimul cum dicerato, folles 20.

In duodecimam partem no-

θ. τὸ ἥμισυ ξ̄ίτον ξ μιλ. ι. τὸ ἥμισυ ξ̄ίμοιρον, καὶ δωδέκατον ξ Φ μιλλ. ια. τὸ ἥμισυ τρίμοιρον καὶ ἕκτον ς, μιλλ. ιβ, καὶ ὁμοῦ χάραγμα α, συμψηφιζόμενον κατὰ τὸ σέκρετον τοῦ γενικοῦ οὕτως.

Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ [a] δικερατίου κατὰ τὸν τύπον τοῦ σεκρέτου οὕτως.

[b] Εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δικέρατον [c] φόλλιν α. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ φόλλεις ζ.

Εἰς τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δικέρατον φόλλ. α. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ φόλλεις ιγ.

Εἰς τὸ εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δικέρατον, φόλλεις β. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ φόλλεις κ.

Εἰς τὸ δωδέκατον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει

a Δικεράτιον, diceratium, vox derivata à δὶς & κεράτιον, quòd ſcilicet duo ceratia exigerentur in unumquodque nomiſma, quod δημόσιον, ſive tributi nomine ad Secretum deferebatur. Hujus vectigalis inſtitutionem referre videtur Cedrenus ad Leonem Iſaurum ; Conſtantinus verò Manaſſes ad Nicephorum Conſtantini & Irenes ſucceſſorem : tametſi ex hujus verbis ambigi poteſt, utrum de inſtitutione, aut ſolùm de renovatione illius tributi loquatur. Iis tamen Autoribus, quidquid tandem ſenſerint, prævalere debet hujuſce Opuſculi autoritas, quòd ex ipſis Secreti Genici ſeu Ærarii generalis inſtrumentis tranſſumtum ſit. Error autem Cedreni, qui id referre videtur ad Leonem Iſaurum, hinc profectus putatur, quòd Leo vectigalis hujus exactionem redintegrarit, illudque hexafollo auxerit, ut infrà videbitur.

Ceterùm, à Leonis Iſauri tempore hoc tributum, muris Conſtantinopolis renovandis deputatum erat : cui antea rei aſſignatum eſſet, ignoratur.

b Hæc hoc modo intelligenda ſunt: In quadrageſimam octavam partem nomiſmatis, quæ δημόσιον ſive tributi nomine ad Secretum defertur ; exige diceratum follem unum, & ſimul pro tributo & pro dicerato exigito folles ſeptem ; pari modo ſequentia intelligito.

c φόλλις apud Suidam dicitur maſculini generis, at hîc perpetuò feminini.

δικέρατον φόλλεις β. ὁμοῦ σὺν δι-κεράτῳ, φόλλεις κϛ· ἤτοι μιλ-λιαρήσιον α', φόλλεις ϐ.

Εἰς τὸ δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δι-κέρατον, φόλλεις γ. ὁμοῦ σὺν δι-κεράτῳ, φόλλεις λγ, ἤτοι μιλ-λιαρήσιον α, φόλλεις θ.

Εἰς τὸ ὄγδοον τοῦ νο ἀπαίτει δι-κέρ. φόλλεις γ. ὁμοῦ σὺν δικε-ράτῳ φόλλεις λθ· ἤτοι μιλλια-ρήσιον α, φόλλεις ιε.

Εἰς τὸ ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ νο ἀπαίτει δικέρατον, φόλλεις δ· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ, φόλλεις μϛ· ἤτοι μιλλιαρήσιον α, φόλλεις κβ.

Εἰς τὸ ϛον τοῦ νο ἀπαίτει δι-κέρ. φόλλεις δ. ὁμοῦ σὺν δικε-ράτῳ, φόλ. νβ· ἤτοι μιλλιαρήσια ϐ, φόλλεις δ.

Εἰς τὸ τέταρτον τοῦ νο ἀπαίτει δικέρ. φόλλεις ϛ· ὁμοῦ σὺν δι-κεράτῳ νο τέταρτον, τεσσαρακο-στὸν ὄγδοον, ἤτοι μιλλιαρήσια γ. φόλλεις ϛ.

Εἰς τὸ τρίμοιρον τοῦ νο ἀπαίτει δικέρατον φόλλεις η· ὁμοῦ σὺν δι-κεράτῳ νο τρίμοιρον, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλλεις ϐ· ἤτοι μιλ. δ. φόλ. η.

Εἰς τὸ τρίτον, καὶ δωδέκατον τοῦ νο ἀπαίτει δικέρατον φόλ. ι· ὁμοῦ

miſmatis exigito diceratum folles duos; ſimul cum dicerato, foll. 26. nempe milliarenſe unum, folles 2.

In duodecimam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito diceratum folles tres; ſimul cum dicerato folles 33. nempe milliar. unum, folles 9.

In octavam partem nomiſmatis exigito diceratum folles 3. ſimul cum dicerato folles 39. nimirum milliar. unum, folles 15.

In octavam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito diceratum, folles quatuor; ſimul cum dicerato, folles 46. nempe milliar. unum, folles 22.

In ſextam nomiſmatis partem exigito diceratum folles 4; ſimul cum dicerato, fol. 52. nimirum milliarenſia 2. fol. 4.

In quartam partem nomiſmatis exigito diceratum folles ſex; ſimul cum dicerato nomiſmatis quartam & quadrageſimam octavam partem, nempe milliarenſia tria, folles ſex.

In tertiam nomiſmatis partem exigito diceratum folles octo; ſimul cum dicerato, nomiſmatis tertiam & quadrageſimam octavam partem, & folles duos, nimirum milliarenſia quatuor, folles octo.

In tertiam & duodecimam partem nomiſmatis exigito diceratum folles 10. ſimul

cum dicerato, nomiſmatis tertiám, duodecimam, & quadrageſimam octavam partem, & foll. 4. nimirum milliarenſia 5. folles 10.

In dimidium nomiſmatis exigito diceratum, folles 12. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium & vigeſimam quartam partem, nimirum milliarenſia ſex, foll. 12.

In dimidium & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito diceratum folles 13. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem, foll. 1. nempe milliar. ſex, foll. 19.

In dimidium & vigeſimam quartam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 13. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium & duodecimam partem, foll. 1. nempe mill. 7. foll. 1.

In dimidium, vigeſimam quartam, & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito dicer. folles 14. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium, duodecimam, & quadrageſimam octavam partem, foll. 2. nimirum mill. 7. foll. 8.

In dimidium & duodecimam partem, nomiſmatis exigito diceratum foll. 14. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium & octavam partem, foll. 2. nempe mill. 7. foll. 14.

In dimidium & octavam partem nomiſmatis, exigito

σὺν δικεράτῳ νομίσματος τρίτον, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. δ· ἤτοι μιλ. ε. φόλ. ι.

Εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον φόλλεις ιϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ιι ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον, ἤτοι μιλλιαρήσια ϛ. φόλ. ιϛ.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρ. φόλ. ιγ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ, ιι ἥμισυ εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. α· ἤτοι μιλ. ϛ. φόλ. ιθ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ιι, ἀπαίτει δικ. φόλ. ιγ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ιι ἥμισυ, δωδέκατον, φόλ. α· ἤτοι μιλ, ζ. φόλ. α.

Εἰς τὸ ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικ. φόλ. ιδ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ιι ἥμισυ, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. β· ἤτοι μιλ. ζ. φόλ. η.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ δωδέκατον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δικ. φόλ. ιδ. ὁμοῦ σὺν δικέρ. νομίσματος ἥμισυ καὶ ὄγδοον φόλ. β· ἤτοι μιλ. ζ. φόλ. ιδ.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαί-

Digitized by Google

τει διχέρατον φόλ. ιε. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ιι ἥμισυ ἕκτον, φόλ. γ. ἤτοι μιλλιαρήσια η. φόλ. γ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει διχέρατον φόλ. ις. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ιι ἥμισυ ἕκτον τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. δ. ἤτοι μιλ. η. φόλ. ι.

ΕΩς ὧδε ὀφείλεις ἀπαιτεῖν δικέρ. καὶ μόνον. ἀπὸ δὲ τοῦ ἥμισυ ἕκτον, ἤτοι τοῦ διμοίρου τοῦ ἑνὸς

χο′ ιι, ὀφείλεις ἀπαιτεῖν

καὶ ἑξάφολλον διὰ χαράγματος· λογαριάζειν δὲ δώδεκα μιλλιαρήσια τῷ νομίσματι· ἤτοι τὸ μιλλιαρήσιον ἔχειν φόλ. κδ. κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος. ἀντιστρέφειν δὲ καὶ τὰς στροφὰς ἐξ ὁλοκλήρου κατὰ τὸ ἀνῆκον τῷ δημοσίῳ. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι τὸ ἑξάφολλον προσθήκη ἐγγόνει Λέοντος τοῦ Ισαύρου.

ΕΙς τὸ ἥμισυ ἕκτον, ἤτοι διμοίρου τοῦ ιι ἀπαίτει διχέρ. φόλ. ις. ἑξάφολλον φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν διχερ. καὶ ἑξαφ. νομίσματος ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. δ. ἤτοι μιλ. ὀκτὼ, φόλ. κβ. χαράγματος ιι α.

diceratum folles 15. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium & ſextam partem, foll. 3. nempe milliar. 8. foll. 3.

In dimidium, octavam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito diceratum foll. 16. ſimul cum dicerato, nomiſmatis dimidium, ſextam & quadrageſimam octavam partem, foll. 4. nempe milliar. 8. foll. 10.

HActenus exigere debes dic. ſolum. A media autem & ſexta, ſive à duabus tertiis partibus unius nomiſmatis ſignati, debes præterea hexafollum per monetam ſignatam exigere, & duodecim milliarenſia pro nomiſmate computare; milliarenſe quippe viginti quatuor follibus æquivalet, juxta antiquum Auguſti Cæſaris præceptum. Ex tota verò ſumma reddere debes quæ reddenda ſunt juxta ea quæ publico vectigali competunt. Sciendum eſt autem, hexafollum additamentum fuiſſe Leonis Iſauri.

IN dimidium & ſextam partem, ſive in duas tertias partes nomiſmatis exigito diceratum folles 16. hexafollum folles ſex; ſimul cum dicerato & hexafollo nomiſmatis dimidium cum ſexta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava parte, folles 4. nimirum milliarenſia 8. foll. 22.

Digitized by Google

nomiſma ſignatum unum ; redde nomiſmatis quartam partem, folles duos.

In dimidium, ſextam & quadrageſimam octavam partem, nomiſmatis exigito diceratum foll. 17. hexafollum, foll. 6. unà cum dicerato & hexafollo nomiſmatis dimidium cum quarta parte, folles 5. nimirum milliareſia 9. folles 5. nomiſma ſignatum unum ; reddito nomiſmatis ſextam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem, & follem unum.

In dimidium, ſextam & vigeſimam quartam partem nomiſmatis exigito diceratum, foll. 17. hexafollum, folles 6. unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmatis dimidium cum quarta & quadrageſima octava parte, foll. 5. nempe milliar. 9. folles 11. nomiſma ſignatum unum ; reddito nomiſmatis ſextam & vigeſimam quartam partem, follem 1.

In dimidium, ſextam, vigeſimam quartam, & quadrageſimam octavam nomiſmatis partem exigito diceratum, foll. 18. hexafollum, folles 6. unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmatis dimidium, quartam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem, nimirum milliar. 9. foll. 18. nomiſma ſignatum unum ; reddito nomiſmatis ſextam & quadrageſimam octavam partem.

ἀντιστροφὴ ιι τέταρτον, φόλλεις ϛ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον φόλλεις ιζ. ἑξάφολλον φόλ. ϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ νομίσματος ἥμισυ, τέταρτον, φόλ. ε. ἤτοι μιλλιαρήσια θ. φόλ. ε. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. α.

Εἰς τὸ ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον, φόλ. ιζ. ἑξάφ. φόλ. ϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ ιι ἥμισυ, τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. ε. ἤτοι μιλ. θ. φόλ. ια. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον, φόλ. α.

Εἰς τὸ ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρ. φόλ. ιη. ἑξάφ. φόλ. ϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ, νομίσματος ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, ἤτοι μιλ. θ. φόλ. ιη. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι ἕκτον, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Digitized by Google

Ε'ς τὸ ἥμισυ, τέταρτον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον, φόλλεις ιη. ἑξάφολλον, φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ ιι ἥμισυ, τριμόιρον, ἤτοι μιλλιαρήσια δέκα, χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ, ιι ἕκτον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τέταρτον, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικ. φόλ. ιθ. ἑξάφ. φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ, ιι ἥμισυ, τρίτον, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. α. ἤτοι μιλλιαρ. ι. φόλ. ζ. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι ὄγδοον, φόλ. ε.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ιι ἀπαίτει δικ. φόλ. ιθ. ἑξάφ. φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ ιι ἥμισυ, τρίτον, εἰκοστὸν τέταρτον, φόλ. α. ἤτοι μιλλιαρ. ι. φόλ. ιγ. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. ε.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον, φόλ. κ. ἑξάφολλον φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ, νομίσματος ἥμισυ, τρίτον, εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ

In dimidium & quartam partem nomiſmatis exigito diceratum folles 18. hexafollum folles 6. una cum dicerato & hexafollo, nomiſmatis dimidium & tertiam partem, nempe milliarenſia 10. nomiſma ſignatum unum; reddito nomiſmatis ſextam partem.

In dimidium, quartam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 19. hexafol. foll. 6. una cum dicerato & hexafoll. nomiſmatis dimidium cum tertia & quadrageſima octava parte, foll. 1. nempe milliar. 10. foll. 7. nomiſma ſignatum unum; reddito nomiſmatis octavam partem, foll. 5.

In dimidium, quartam & vigeſimam quartam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 19. hexafoll. foll. 6. una cum dicerato & hexafol. nomiſmatis dimidium, tertiam & vigeſimam quartam partem, foll. 1. nimirum milliar. 10. foll. 13. nomiſma ſignatum unum, reddito nomiſmatis duodecimam & quadrageſimam octavam partem, foll. 5.

In dimidium, quartam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 20. hexafoll. foll. 6. una cum dicer. & hexafoll. nomiſmatis dimidium cum tertia, vigeſima quarta & qua-

drageſima octava parte, foll. 2. nimirum milliar. 10. foll. 20. nomiſma ſignatum unum; reddito nomiſmatis duodecimam partem, foll. 4.

In dimidium & tertiam partem nomiſmatis exigito diceratum folles 20. hexafollum folles 6. unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmatis dimidium cum tertia & duodecima parte, foll. 2. nempe milliarenſia 11. foll. 2. nomiſma ſignatum unum; reddito nomiſmatis vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem, foll. 4.

In dimidium, tertiam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 21. hexafoll. foll. 6. unà cum dicerato & hexafollo nomiſmatis, dimidium cum tertia, duodecima, & quadrageſima octava parte, foll. 3. nimirum milliar. 11. foll. 9. nomiſma ſignatum unum; reddito nomiſmatis vigeſimam quartam partem, foll. 3.

In dimidium, tertiam & vigeſimam quartam partem nomiſmatis exigito dicer. foll. 21. hexafoll. foll. 6. unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmatis dimidium, tertiam & octavam partem, fol. 3. nimirum milliar. 11. foll. 15. nomiſma ſignatum unum; reddito folles 9.

In dimidium, tertiam, vigeſimam quartam, & qua-

τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλλεις β. ἤτοι μιλλιαρήσια ι. φόλλεις κ. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι δωδέκατον, φόλλεις δ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον φόλλεις κ. ἑξάφολλον φόλλεις ϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφόλλῳ, ιι ἥμισυ, τριμοιρον ϗ δωδέκατον, φόλ. β. ἤτοι μιλλιαρήσια ια. φόλ. β. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι εἰκοστὸν τέταρτον, ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. δ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δικέρατον φόλ. κα. ἑξάφολ. φόλ. ϛ. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. νομίσματος ἥμισυ, τριμοιρον, δωδέκατον, ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. γ. ἤτοι μιλ. ια. φόλ. θ. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ ιι εἰκοστὸν τέταρτον, φόλ. γ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ιι ἀπαίτει δικ. φόλ. κα. ἑξάφ. φόλ. ϛ. ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ἥμισυ, τριμοιρον, ὄγδοον, φόλ. γ. ἤτοι μιλ. ια. φόλ. ιε. χαράγματος ιι α. ἀντιστροφὴ φόλ. θ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον, ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον

δοον τοῦ ॥ ἀπαίτει δικέρατον φόλλεις κβ. ἑξάφολλον φόλλεις ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ, ॥ ἥμισυ τρίμοιρον, ὄγδοον, τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλλ. δ. ἤτοι μιλ. ια. φόλ. κβ. χαράγματος ॥ α. ἀντιστροφὴ φόλ. β.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον τοῦ ॥ ἀπαίτει δικέρ. φόλ. κβ. ἑξάφ. φόλ. ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. χαράγματος νόμισμα α. φολλεις δ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ ὄγδοον τοῦ ॥ ἀπαίτει δικέρ. φόλλ. κγ.

ςΦ φόλλεις ς. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφόλλῳ χαράγματος ॥ α. φόλ. ιζ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ॥ ἀπαίτει δικέρ. φόλ. κδ. ἤτοι ॥ δωδέκατον, ἑξάφολλον φόλ. ς. ἤτοι ॥ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. χαράγματος ॥ α. δωδέκατον.

Εἰς τὸ α. ॥ ἀπαίτει δικέρ. ॥ δωδέκατον, ἑξάφολλον ॥ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ॥ α. δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

dragesimam octavam partem nomiſmatis, exigito diceratum, folles 22. hexafollum folles 6. unà cum dicerato & hexafollo nomiſmatis dimidium cum tertia, octava, & quadrageſima octava parte, folles 4. nempe milliarenſia 11. folles 22. nomiſma ſignatum unum, reddito foll. 2.

In dimidium, tertiam & duodecimam partem nomiſ. exigito dicer. foll. 22. hexaf. folles 6. unà cum dicer. & hexafollo nomiſma ſignatum unum, foll. 4.

In dimidium, tertiam & octavam partem nomiſ. exigito dicer. foll. 23. hexafoll. foll. 6. unà cum dicer. & hexafollo, nomiſma ſignatum unum, fol. 17.

In dimidium, tertiam, octavam & quadrageſimam octavam partem nomiſmatis, exigito diceratum, fol. 24. nempe nomiſmatis duodecimam partem, hexafoll. foll. 6. nimirum nomiſmatis quadrageſimam octavam partem; unà cum dicerato & hexafol. nomiſma ſignatum unum, cum duodecima parte.

In unum nomiſma, exigito dicer. nomiſ. duodecimam partem, hexafol. nomiſ. quadrageſimam octavam partem, unà cum dicer. & hexafol. nomiſma unum cum duodecima & quadrageſima octava parte.

ET hæc quidem computata & decreta ſunt pro publico tributo, & deferuntur ad Imperatorium cubiculum. Præterea ſolet exactor repetere pro ſua utilitate in ſingula nomiſmata conſuetudinem; nomiſmatis duodecimam partem, ſive milliarenſe unum, folles nimirum 24. Et pro pœna apparitoris qui vectigalem virum cogit, ut pendat ea quæ publico tributo competunt, elaticum folles 12. nempe nomiſmatis vigeſimam quartam partem, & ſignata quidem moneta, nempe nomiſma unum cum dicerato hexafollo, eſt publici tributi; triginta ſex verò folles ſunt exactoris.

In nomiſma unum cum duodecima parte, exigito diceratum nomiſmatis duodecimam partem, folles 2. hexafollum folles 6. nempe nomiſmatis quadrageſimam octavam partem; unà cum dicerato & hexafol. nomiſma unum cum ſexta & quadrageſima octava parte, fol. 2.

In nomiſma unum cum ſexta parte, exigito dicer. nomiſmatis duodecimam partem, foll. 4. hexafol. nomiſmatis quadrageſimam octavam; unà cum dicer. & he-

ΚΑὶ ταῦτα μὲν εἰσι τὰ λογισθέντα, καὶ ἐγνωσμένα τῷ δημοσίῳ, καὶ εἰσκομιζόμενα ἐν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι. ἐκτὸς δὲ τούτων εἴωθεν ἀπαιτεῖν ὁ πράκτωρ καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ὠφελείας, ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι συνήθειαν, ιι δωδέκατον, ἤτοι μιλλιαρήσιον α. ἤγουν φόλλεις κδ. καὶ λόγῳ [a] ποδοκοπίου τοῦ ἕλκοντος ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ τελεστὴν, πρὸς τὸ δοῦναι τὸ ἀνῆκον τῷ δημοσίῳ, [b] ἐλατικὸν φόλ. ιϐ. ἤτοι ιι εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ τὸ μὲν χάραγμα, ἤτοι τὸ α. ιι, μετὰ τοῦ δικεράτου ἑξαφόλλου, ἐστι τοῦ δημοσίου· αἱ δὲ λς. φόλ. εἰσὶ τοῦ πράκτορος.

Εἰς τὸ α. δωδέκατον ιι ἀπαιτεῖ δικέρατον ιι δωδέκατον φόλ. ϐ. ἑξάφολλον φόλλεις ς. ἤτοι ιι τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ, καὶ ἑξαφ. ιι α. ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, φόλ. ϐ.

Εἰς τὸ α. ἕκτον ιι ἀπαιτεῖ δικέρ. ιι δωδέκατον, φόλ. δ. ἑξάφ. ιι τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν

a ποδοκόπιον, ac ſi diceres κόπος τοῦ ποδὸς, *labor pedis*, quòd apparitor ille pedibus laboraret, vectigales accerſendo, ut tributum ſolverent.

b ἐλατικὸν ab ἐλαύνω, *pello*, *cogo*; erat enim merces cogentis ad ſolvendum.

δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι α. τέταρτον, τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. δ.

Εἰς τὸ α. τέταρτον ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι δωδέκατον τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, ἑξάφ. ιι τεσσαρακοσὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ κ̔ ἑξαφ. νόμισμα α. τρίμοιρον, εἰκοσὸν τέταρτον.

Εἰς τὸ α. τρίμοιρον ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι δωδέκατον, τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. ϛ. ἑξάφ. ιι τεσσαρακοσὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. κ̔ ἑξαφ. ιι α. τρίμοιρον, ὄγδοον, φόλ. ϛ.

Εἰς τὸ α. τρίτον ϗ δωδέκατον ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι δωδέκατον, τεσσαρακοσὸν ὄγδοον φόλ. δ. ἑξάφ. ιι τεσσαρακοσὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, εἰκοσὸν τέταρτον, φόλ. δ.

Εἰς τὸ α. 𐅵 ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι ὄγδοον, ἑξάφ. ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον, χαράγματος ιι β. παρὰ ιι τρίμοιρον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ κ̔ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι

xaf. nomiſma unum cum quarta & quadrageſima octava parte, foll. 4.

In nomiſma unum, cum quarta parte, exigito diceratum, nomiſmatis duodecimam & quadrageſimam oct. hexafollum, nomiſmatis quadrageſimam octavam; unà cum dicer. & hexaf. nom. 1. cum tertia & vigeſima quarta parte.

In nomiſma unum, & tertiam partem, exigito dicer. nomiſmatis duodecimam & quadrageſimam octavam, fol. 2. hexafoll. nomiſmatis quadrageſimam octavam; unà cum dicer. & hexafollo, nomiſma 1. cum tertia & octava parte, fol. 2.

In nomiſma unum, cum tertia & duodecima, exigito dicer. nomiſmatis duodecimam & quadrageſimam oct. foll. 4. hexafoll. nomiſmatis quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hexaf. nom. 1. cum dimidio & vigeſima quarta parte, fol. 4.

In nomiſma unum & dimidium, exigito dicer. nomiſmatis octavam partem, hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato & hexaf. nomiſma 1. cum dimid. & ſexta parte, nomiſmata ſignata 2. deme tertiam nomiſmatis partem.

In nomiſma unum, cum dimid. & quadrageſima octava parte, exigito dic. nomiſ-

Digitized by Google

matis octavam, foll. 1. hexaſ. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaſ. nom. 1. cum dimidio, ſexta & quadrageſima octava, foll. 1. nomiſmata ſignata 2. reddito nomiſmatis quartam & vigeſimam quartam, foll. 5.

In unum nomiſma, cum dimidio & vigeſima quarta parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam, foll. 1. hexafol. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexafol. nomiſma 1. cum dimid. ſexta & vigeſima quarta, fol. 1. nomiſmata ſignata 2. reddito nomiſmatis quartam & quadrageſimam octavam, fol. 5.

In unum nom. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam partem, folles 2. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſma unum cum dimidio, ſexta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava, folles duos, nomiſmata ſignata duo; reddito nomiſmatis quartam partem, fol. 4.

In unum nom. cum dimidio & duodecima parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam, fol. 2. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſma unum, cum dimidio & quarta parte, foll. 2. nomiſmata

ὄγδοον, φόλλ. α. ἑξάφολλον ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον ϗ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. α. χαράγματος ιι β. ἀντιστροφὴ νομίσματος τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον, φόλ. ε.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, εἰκοσὸν τέταρτον ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ὄγδοον, φόλ. α. ἑξάφολλον ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοσὸν τέταρτον, φόλ. α. χαράγματος ιι β. ἀντιστροφὴ νομίσματος τέταρτον, τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. ε.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, εἰκοσὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι. ὄγδοον, φόλ. β. ἑξάφολλον ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοσὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. β. χαράγματος ιι β.

ἀντιστροφὴ ιι [illegible] φόλ. δ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, δωδέκατον ιι ἀπαίτει δικ. ιι ὄγδοον, φόλ. β. ἑξάφ. ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικέρ. ϗ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον, φόλλ. β. χαράγμα-

τος ιι β. ἀντιςροφὴ, ιι ἕκτον, εἰκοσὸν τέταρτον, & τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. δ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, ὄγδοον ιι ἀπαίτει δικ. ιι ὄγδοον, φόλ. γ. ἑξάφ. ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. & ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον, φόλ. γ. χαράγματος ιι β. ἀντιςροφὴ ιι ἕκτον, τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. γ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, ὄγδοον & τεσσαρακοσὸν ὄγδοον ιι ἀπαίτει, δικερ. ιι ὄγδοον, φόλλ. δ. ἑξάφολλον ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. δ. χαράγματος ιι β. ἀντιςροφὴ, ιι ἕκτον, φόλλ. β.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, ἕκτον ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι ὄγδοον, φόλ. δ. ἑξάφ. ιι εἰκοσὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ & ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, τριμοιρον, φόλ. δ. χαράγματος ιι β. ἀντιςροφὴ νομίσματος ὄγδοον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, φόλ. β.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, τέταρτον ιι ἀπαίτει δικ. ιι. ὄγδοον & τεσσα-

ſignata duo; reddito nomiſmatis ſextam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam, fol. 4.

In nomiſma unum, cum dimidio & octava parte, exigito diceratum, nomiſmatis octavam partem, foll. 3. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſma unum cum dimidio, quarta & vigeſima quarta, foll. 3. nomiſmata ſignata duo; reddito nomiſmatis ſextam & quadrageſimam octavam partem, foll. 3.

In nomiſma unum, cum dimidio, octava, & quadrageſima octava parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam, fol. 4. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dic. & hexaf. nomiſma 1. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava parte, foll. 4. nomiſmata ſignata duo; reddito nomiſmatis ſextam, fol. 2.

In nomiſma unum cum dimidio & ſexta parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam, foll. 4. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato & hexaf. nomiſma unum cum dimidio & tertia parte, fol. 4. nomiſmata ſignata duo; reddito nomiſmatis octavam & quadrageſimam octavam, fol. 2.

In unum nomiſma, cum dimidio & quarta parte, exigito dicer. nomiſmatis octa-

Digitized by Google

vam & quadrageſimam octavam partem, hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nom. 1. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava parte, nomiſmata ſignata duo; reddito nomiſmatis vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam partem.

In unum nomiſma, cum dimidio & tertia parte, exigito dicer. nomiſmatis octavam & quadrageſimam octavam, foll. 2. hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato & hexaf. nomiſmata ſignata duo, foll. 8.

In unum nomiſma, cum dimidio, tertia & duodecima parte, exigito dic. nomiſmatis octavam & quadrageſimam octavam, foll. 4. hexafoll. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſmata duo cum duodecima & quadrageſima octava parte, foll. 4.

In nomiſmata duo, exigito dicer. nomiſmatis ſextam partem, hexaf. nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſmata duo cum ſexta, & vigeſima quarta.

In nomiſmata 3. exigito dicer. nomiſmatis quartam partem, hexafoll. nomiſmatis vigeſimam quartam, & quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 3. cum quarta,

ρακοϛὸν ὄγδοον [illegible] ιι εἰκοϛὸν τέταρτον· ὁμοῦ σωὺ δίκ. κ̀ ἑξαφόλλῳ νόμισμα α. ἥμισυ, τρίτον, δωδέκατον ϗ τισσαρακοϛὸν ὄγδοον, χαράγματος ιι β. ἀντιστροφὴ ιι εἰκοϛὸν τέταρτον κ̀ τισσαρακοϛὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ ϗ τριμοιρον ιι ἀπαίτει δίκ. ιι ὄγδοον ϗ τεσσαρακοϛὸν ὄγδοον, φόλλεις β. ἑξάφ. ιι εἰκοϛὸν τέταρτον· ὁμοῦ σωὺ δίκ. ϗ ἑξαφ. χαράγματος νομίσματα β. φόλ. η.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, τριμοιρον ϗ δωδέκατον ιι ἀπαίτει δίκ. ιι ὄγδοον ϗ τεσσαρακοϛὸν ὄγδοον, φόλ. δ. ἑξάφ. ιι εἰκοϛὸν τέταρτον· ὁμοῦ σωὺ δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι δύο, δωδέκατον κ̀ τεσσαρακοϛὸν ὄγδοον, φόλ. δ.

Εἰς τὰ β. ιι ἀπαίτει δίκ. ιι ἕκτον, ἑξάφ. ιι εἰκοϛὸν τέταρτον· ὁμοῦ σωὺ δίκ. ϗ ἑξάφ. ιι β. ἕκτον, εἰκοϛὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ γ. ιι ἀπαίτει δίκ. ιι τέταρτον, ἑξάφ. ιι εἰκοϛὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοϛὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σωὺ δίκ. κ̀ ἑξάφ. ιι γ. τέταρτον, εἰκοϛὸν

Digitized by Google

τέταρτον κ̀ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

vigeſima quarta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ δ΄. ἀπαίτει δικ. τριμοιριον, ἑξάφ. δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικ. κ̀ ἑξαφ. νομίσματα δ΄. τρίτον κ̀ δωδέκατον.

In quatuor nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis tertiam partem, hexafollum nomiſmatis duodecimam; unà cum dicerato & hexaf. nomiſmata 4. cum tertia & duodecima parte.

Εἰς τὰ ε. ἀπαίτει δικ. τρίτον κ̀ δωδέκατον, ἑξάφ. δωδέκατον κ̀ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ε. ἥμισυ ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In nomiſmata 5. exigito dicer. nomiſmatis tertiam & duodecimam partem, hexaf. nomiſmatis duodecimam & quadrageſimam octavam; unà cum dicer. & hexaf. nom. 5. cum dimidio & quadrageſima octava parte.

Εἰς τὰ ϛ. ἀπαίτει δικ. ἥμισυ, ἑξάφ. ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ϛ. ἥμισυ κ̀ ὄγδοον.

In nomiſmata 6. exigito dicer. nomiſmatis dimidium, hexaf. nomiſmatis octavam partem; unà cum dicer. & hexaf. nom. 6. cum dimidio & octava parte.

Εἰς τὰ ζ. ἀπαίτει δικ. ἥμισυ κ̀ δωδέκατον, ἑξάφ. ὄγδοον κ̀ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. κ̀ ἑξαφ. ζ. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 7. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmatis dimidium & duodecimam partem, hexafoll. nomiſmatis octavam & quadrageſimam octavam; unà cum dicer. & hexaf. nomiſmata 7. cum dimidio, ſexta, vigeſima quarta & quadrag. octava parte.

Εἰς τὰ ὀκτὼ ἀπαίτει δικ. ἥμισυ κ̀ ἕκτον, ἑξάφ. ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικ. κ̀ ἑξαφ. η. ἥμισυ, τριμοιριον.

In 8. nom. exigito dicer. nomiſmatis dimidium cum ſexta parte, hexaf. nomiſmatis ſextam partem; unà cum dicer. & hexaf. nom. 8. cum dimidio & tertia parte.

Εἰς τὰ θ. ἀπαίτει δικ. ἥμισυ, τέταρτον, ἑξάφ. ἕκτον κ̀

In 9. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmatis dimidium cum quarta parte, hexaf. nomiſmatis, ſextam & quadra-

Digitized by Google

geſimam octavam; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 9. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava parte.

In 10. nomiſmata, exige dicer. nomiſmatis dimidium cum tertia parte, hexaf. nomiſmatis ſextam & vigeſimam quartam; unà cum dic. & hexaf. nom. 11. cum vigeſima quarta parte.

In 11. nom. exigito dicer. nomiſmatis dimidium, tertiam & duodecimam, hexaf. nomiſmatis ſextam, vigeſ. quartam & quadrag. octavam; unà cum dic. & hex. nom. 12. cum octava & quadrag. octava parte.

In 12. nom. exige dic. nom. 1. hexaf. nomiſmatis quartam partem; unà cum dic. & hex. nom. 13. cum quarta.

In 13. nom. exige dic. nom. 1. cum duodecima parte, hexaf. nomiſmatis quartam & quadrag. octavam; unà cum dic.. & hexaf. nom. 14. cum tertia & quadrag. octava.

In 14. nom. exige dic. nom. 1. cum ſexta, hex. nomiſmatis quartam & vigeſimam quartam; unà cum dic. & hexaf. nom. 15. cum tertia & octava.

In 15. nom. exige dic. nom. 1. cum quarta parte, hexaf. nomiſmatis quartam, vigeſ. quartam, quadrag. octavam; unà cum dic. & hex. nomiſm. 16. cum dimidio, vigeſima

τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι θ. ἥμισυ, τρίτον, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ι. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ἥμισυ, τρίμοιρον, ἑξάφ. ιι ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ια. εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ια. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον, ἑξάφ. ιι ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ιβ. ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ιβ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἑξάφ. ιι τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ιγ. τέταρτον.

Εἰς τὰ ιγ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. δωδέκατον, ἑξάφ. ιι τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ιδ. τρίμοιρον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ιδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἕκτον, ἑξάφ. ιι τέταρτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ιε. τρίμοιρον καὶ ὄγδοον.

Εἰς τὰ ιε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. τέταρτον, ἑξάφ. ιι τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ιϛ. ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν

ϱακοϛὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ις. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι α. ∠´ · ἑξάφ. ιι τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι ιζ. ἥμισυ, ἕκτον.

Εἰς τὰ ιζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφολλ. ιι τρίμοιρον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι ιη. ∠´ τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ιη. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι α. ἥμισυ· ἑξάφ. ιι τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ιθ. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ιθ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξάφ. ιι κ. ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφολλον ιι τρίτον καὶ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι κβ. δωδέκατον.

Εἰς τὰ κα. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ἑξάφ. ιι τρίτον, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον·

quarta & quadrageſima octava.

In 16. nom. exigito dicer. nom. 1. cum tertia parte: hexaf. nomiſmatis tertiam; unà cum dicerato & hex. nomiſmata 17. cum dimidio & ſexta parte.

In 17. nom. exige diceratum nomiſ. 1. cum tertia & duodecima parte: hexafollum nomiſmatis tertiam & quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hexaf. nom. 18. cum dimid. quarta & quadrageſima octava.

In 18. nomiſmata exige diceratum nom. 1. cum dimid. hexaf. nomiſmatis tertiam & vigeſimam quartam partem; unà cum dicer. & hex. nom. 19. cum dimidio, tertia & vigeſima quarta.

In 19. nom. exige dicer. nom. 1. cum dimidio & duodecima parte: hex. nomiſmatis tertiam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hex. nom. 20. cum dimidio, tertia, octava & quadrageſima octava.

In 20. nom. exige dic. nom. 1. cum dimidio & ſexta parte: hexaf. nomiſmatis tertiam & duodecimam; unà cum dicer. & hex. nom. 22. cum duodecima.

In 21. nom. exigito dicer. nom. 1. cum dimid. & quarta parte: hex. nomiſmatis tertiam, duodecimam & qua-

drag. octavam; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 23. cum ſexta & quadrageſima octava.

In 22. nom. exige dicer. nom. 1. cum dimidio & tertia parte: hex. nomiſmatis tertiam & octavam; unà cum dicerato & hexafol. nom. 24. cum quarta & vigeſima quarta.

In 23. nom. exige dicer. nom. 1. cum dimidio, tertia & duodecima: hex. nomiſmatis tertiam, octavam & quadrag. octavam; unà cum dicerato & hex. nom. 25. cum tertia, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 24. nomiſmata, exigito dic. nomiſmata 2. hex. nomiſmatis dimidium; unà cum dic. & hex. nom. 26. cum dimidio.

In 25. nom. exige dicer. nom. 2. cum duodecima parte: hexaf. nomiſmatis dimidium cum quadrag. octava; unà cum dic. & hex. nom. 27. cum dimidio, duodec. & quadrag. octava.

In 26. nom. exige dicer. nom. 2. cum ſexta parte, hex. nom. dimidium cum vigeſima quarta; unà cum dic. & hex. nom. 28. cum dimidio, ſexta & vigeſima quarta.

In 27. nom. exige dicer. nom. 2. cum quarta parte, hex. nom. dimidium cum vigeſima quarta & quadrag.

ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι κγ. ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κϐ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἥμισυ ϗ τρίτον· ἑξάφ. ιι τριμοιρον καὶ ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι κδ. τέταρτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ κγ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι α. ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξαφ. ιι τριμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ιι κε. τριμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ϐ. ἑξάφ. ιι ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. νομίσματα κϛ. ἥμισυ.

Εἰς τὰ κε. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι β. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ιι κζ. ἥμισυ, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κϛ. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ϐ. ἕκτον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ κδ´· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι κη. ἥμισυ, ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ κζ. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι β. τέταρτον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, εἰ-

Digitized by Google

κοςὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοςὸν ὄγ-
δοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι κθ.
ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοςὸν τέταρτον,
καὶ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κη. ιι ἀπαίτει δικερ. ιι β.
γ'' ἑξάφ. ιι ἥμισυ καὶ δωδέκατον·
ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι λ. ἥ-
μισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον.

Εἰς τὰ κθ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι β.
τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥ-
μισυ, ιϛ'' καὶ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον·
ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι λβ.
μη''

Εἰς τὰ λ. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι
β. ἥμισυ· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, ὄγδοον·
ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι λγ.
ὄγδοον.

Εἰς τὰ λα. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι
β. ἥμισυ, δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥ-
μισυ, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοςὸν ὄγ-
δοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ.
ιι λδ. ἕκτον, εἰκοςὸν τέταρτον καὶ
τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λβ. ιι ἀπαίτει δικέρατον
ιι β. ἥμισυ, ἕκτον· ἑξάφολλον ιι
ἥμισυ, ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ
καὶ ἑξαφ. ιι λε. τριμοιρον.

Εἰς τὰ λγ. ιι ἀπαίτει δικέρα-
τον ιι β. ἥμισυ, τέταρτον· ἑξάφ. ιι
ἥμισυ, ἕκτον καὶ τεσσαρακοςὸν ὄγ-

octava; unà cum dicerato & hex. nom. 29. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 28. nom. exigito dicer. nom. 2. cum tertia parte: hex. nomiſmatis dimidium cum duodecima; unà cum dicerato & hexafollo nom. 30. cum dimidio, tertia & duodecima.

In 29. nom. exige dicer. nom. 2. cum tertia & duodecima parte: hex. nomiſmatis dimidium, duodecimam & quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 32. cum quadrag. octava parte.

In 30. nom. exige dicer. nom. 2. cum dimidio: hexaf. nomiſmatis dimidium cum octava; unà cum dicerato & hex. nom. 33. cum octava.

In 31. nom. exige dicer. nom. 2. cum dimidio & duodecima parte: hex. nomiſmatis dimidium cum octava & quadrag. octava; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 34. cum ſexta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 32. nom. exige dicer. nomiſm. 2. cum dimidio & ſexta parte: hexafoll. nomiſmatis dimidium cum ſexta; unà cum dicer. & hex. nom. 35. cum tertia parte.

In 33. nomiſm. exige dicer. nom. 2. cum dimidio & quarta parte: hex. nomiſmatis dimidium cum ſexta & qua-

Digitized by Google

drageſima octava ; unà cum dicer. & hex. nom. 36. cum tertia, duodecima & quadrag. octava parte.

In 34. nom. exigito dicer. nom. 2. cum dimidio & tertia parte : hex. nomiſmatis dimidium cum ſexta & vigeſima quarta ; unà cum dicerato & hex. nom. 37. cum dimidio & vigeſima quarta.

In 35. nom. exige dicer. nom. 2. cum dimidio, tertia & duodecima : hex. nomiſmatis dimid. cum ſexta , vigeſima quarta & quadrag. octava ; unà cum dicerato & hex. nom. 38. cum dimidio, octava & quadrageſima octava.

In 36. nom. exigito dicer. nom. 3. hex. nomiſmatis dimidium cum quarta parte ; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 39. cum dimidio & quarta.

In 37. nom. exige dicer. nom. 3. cum duodecima: hex. nomiſmatis dimidium cum quarta & quadrag. octava ; unà cum dicerato & hexaf. nom. 40. cum dimidio, tertia & quadrag. octava.

In 38. nom. exige dicer. nom. 3. cum ſexta parte : hex. nomiſmatis dimidium cum quarta & vigeſima quarta ; unà cum dicerato & hexaf. nom. 41. cum dimidio, tertia & octava.

In 39. nom. exige dicer. nom. 3. cum quarta parte :

δοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι λϛ. τρίτον, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λδ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι β. ἥμισυ, τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι λζ. ἥμισυ καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ λε. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι β. ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι λη. ἥμισυ, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λϛ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι γ. ἑξάφ. ιι ἥμισυ τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι λθ. ἥμισυ, τέταρτον.

Εἰς τὰ λζ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι γ. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι μ. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λη. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι γ. [illegible] · ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τέταρτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι μα. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ ὄγδοον.

Εἰς τὰ λθ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι γ. τέταρτον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τέ-

ταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον, καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. νο μγ. εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ μ. νο ἀπαίτει δικέρ. νο γ. τρίμοιρον· ἑξάφ. νο ἥμισυ, τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. νο μδ. ἕκτον.

Εἰς τὰ μα. νο ἀπαίτει δικ. νο γ. τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. νο ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. νο με. τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ μβ. νο ἀπαίτει δικ. νο γ. ἥμισυ· ἑξάφ. νο ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξάφ. νο μϛ. τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ μγ. νο ἀπαίτει δικέρατον νο γ ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. νο ἥμισυ, τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. νο μζ. τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ μδ. νο ἀπαίτει δικέρατον νο γ. ἥμισυ, ἕκτον· ἑξάφ. νο ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν

hex. nom. dimidium, quartam, vigeſimam quartam & quadrag. octavam partem; unà cum dicerato & hexaf. nom. 43. cum vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 40. nom. exigito diceratum, nomiſmata 3. cum tertia parte: hexafollum nomiſinatis dimidium cum tertia; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 44. cum ſexta parte.

In 41. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum tertia & duodecima parte: hexafollum nomiſmatis dimidium cum tertia & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 45. cum quarta & quadrag. octava parte.

In 42. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio: hexafollum nomiſinatis dimidium, tertiam & vigeſimam quartam; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 46. cum tertia & vigeſima quarta parte.

In 43. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio & duodecima: hex. nomiſmatis dimidium, tertiam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam; unà cum dicerato & hex. nom. 47. cum tertia, octava & quadrageſima octava.

In 44. nomiſmata, exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio & ſexta parte: hex. nomiſmatis dimidium, tertiam & duodecimam; unà

cum dicerato & hexafollo, nom. 48. cum dimidio & duodecima.

δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι μη. ἥμισυ ϗ δωδέκατον.

In 45. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio & quarta parte: hexafollum nomiſmatis dimidium cum tertia, duodecima & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexaf. nomiſ. 49. cum dimidio, ſexta & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ με. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι γ. ἥμισυ, τέταρτον· ἑξάφολ. ιι ἥμισυ, τρίμοιρον, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι μθ. ἥμισυ, ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 46. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio & tertia parte: hex. nomiſmatis dimidium cum tertia & octava; unà cum dicerato & hex. nom. 50. cum dimidio, quarta & vigeſima quarta parte.

Εἰς τὰ μϛ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι γ. ἥμισυ, τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι ν. ἥμισυ τέταρτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον.

In 47. nom. exigito diceratum, nom. 3. cum dimidio, tertia & duodecima parte: hex. nomiſmatis dimidium, tertiam, octavam & quadrageſimam octavam partem; unà cum dicerato & hexaf. nom. 51. cum dimidio, tertia, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ μζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι γ. ἥμισυ, τρίτον ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφολ. ιι να. ἥμισυ, τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 48. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 4. hexafoll. nomiſma unum; unà cum dicer. & hex. nomiſmata 53.

Εἰς τὰ μη. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δ. ἑξάφ. ιι α· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξάφ. ιι νγ.

In 49. nom. exigito diceratum, nom. 4. cum duodecima parte: hexafol. nom. 1. cum quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 54. cum duo-

Εἰς τὰ μθ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι δ. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. τεσσαρακοστὸν ὕγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ιι νδ. δωδέκατον ϗ τεσ-

σαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ν. ϛ ἀπαίτει δικερ. ϛ δ. ἕκτον· ἑξάφ. ϛ α. εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ϛ νε. ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ να. ϛ ἀπαίτει δικ. ϛ δ. τέταρτον· ἑξάφ. ϛ α. εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ϛ νϛ. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ νβ. ϛ ἀπαίτει δικ. ϛ δ. τρίτον· ἑξάφ. ϛ α. ιβ΄ ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϛ νζ. τρίτον καὶ δωδέκατον.

Εἰς τὰ νγ. ϛ ἀπαίτει δικ. ϛ δ. τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ϛ α. δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ϛ νη. ἥμισυ καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ νδ. ϛ ἀπαίτει δικ. ϛ δ. ἥμισυ· ἑξάφ. ϛ α. ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϛ νθ. ἥμισυ καὶ ὄγδοον.

Εἰς τὰ νε. ϛ ἀπαίτει δικ. ϛ δ. ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ϛ α.

decima & quadrag. octava parte.

In 50. nomiſmata, exigito diceratum, nom. 4. cum ſexta: hexafollum nom 1. cum vigeſima quarta; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 55. cum ſexta & vigeſima quarta parte.

In 51. nom. exigito diceratum, nomiſ. 4. cum quarta parte: hex. nom. 1. cum vigeſima quarta & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 56. cum, quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 52. nomiſmata, exigito diceratum, nom. 4. cum tertia parte: hexafollum nom. 1. cum duodecima; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 57. cum tertia & duodecima.

In 53. nom. exigito diceratum, nomiſmata 4. cum tertia, & duodecima parte: hexafoll. nomiſma 1. cum duodecima & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 58. cum dimidio & quadrageſima octava.

In 54. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmata 4 cum dimidio: hexafollum nom. 1. cum octava parte; unà cum dicerato & hexaf. nom. 59. cum dimidio & octava.

In 55. nom. exigito dicer. nom. 4. cum dimidio & duodecima parte: hexaf. nom. 1.

Digitized by Google

cum octava & quadrageſima octava ; unà cum dicer. & hex. nom. 60. cum dimidio, ſexta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In nom. 56. exigito dicer. nom. 4. cum dimidio & ſexta parte : hex. nom. 1. cum ſexta parte ; unà cum dicer. & hex. nom. 61. cum dimidio & tertia.

In 57. nomiſmata, exigito dicer. nom. 4. cum dimidio & quarta parte : hexafollum nom. 1. cum ſexta & quadrageſima octava ; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſ. 62. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava.

In 58. nom. exigito dicer. nom. 4. cum dimidio & tertia parte : hexafoll. nom. 1. cum ſexta & vigeſima quarta ; unà cum dicerato & hexafoll. nomiſmata 64. cum vigeſima quarta.

In 59. nom. exigito diceratum, nom. 4. cum dimidio, tertia & duodecima : hexaf. nom. 1. cum ſexta, vigeſima quarta & quadrageſima octava ; unà cum dicerato & hexafol. nom. 65. cum octava & quadrag. octava.

In 60. nom. exigito dicer. nom. 5. hexafol. nom. 1. cum quarta parte ; unà cum dicer. & hexafollo, nom. 66. cum quarta parte.

In 61. nom. exigito dicer. nom. 5. cum duodecima par-

ὄγδοον κ) τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ξ. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον κ) τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ νϛ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δ. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. κ) ἑξαφ. ιι ξα. ἥμισυ κ) τρίμοιρον.

Εἰς τὰ νζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δ. ἥμισυ κ) τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ξβ. ἥμισυ, τρίτον, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ νη. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δ. ἥμισυ καὶ τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ξδ. εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ νθ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δ. ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ξε. ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. ἑξάφ. ιι α. τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ξϛ. τέταρτον.

Εἰς τὰ ξα. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. τέταρτον

Digitized by Google

τον Ȼ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. Ȼ ἑξαφ. ιι ξζ. τρίμοιρον Ȼ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξβ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. τέταρτον Ȼ εἰκοςὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. Ȼ ἑξαφ. ιι ξη. τρίμοιρον κ) ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξγ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. τέταρτον, εἰκοςὸν τέταρτον κ) τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. Ȼ ἑξαφ. ιι ξθ. ἥμισυ, εἰκοςὸν τέταρτον Ȼ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικερ. κ) ἑξαφ. ιι ο. ἥμισυ Ȼ ἕκτον.

Εἰς τὰ ξε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. τρίτον κ) δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον κ) τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. Ȼ ἑξαφ. ιι οα. ἥμισυ, τέταρτον κ) τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξϛ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. Ϲ′· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον κ) εἰκοςὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. Ȼ ἑξαφ. ιι οβ. ἥμισυ, τρίμοιρον Ȼ

κοςὸν

te : hexaſ. nom. 1. cum quarta & quadrageſima octava ; unà cum diceraro & hexaſ. nom. 67. cum tertia & quadrag. octava.

In 62. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 5. cum ſexta parte : hexafollum nomiſma 1. cum quarta & vigeſima quarta ; unà cum dicerato & hexafol. nomiſm. 68. cum tertia & octava.

In 63. nomiſm. exigito dicer. nomiſm. 5. cum quarta parte : hexaf. nomiſm. 1. cum quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava ; unà cum dicer. & hex. nom. 69. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

In 64. nomiſm. exigito dic. nomiſm. 5. cum tertia parte : hex. nom. 1. cum tertia parte ; unà cum dicer. & hexafollo, nomiſm. 70. cum dimidio & ſexta.

In 65. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 5. cum tertia & duodecima parte : hexafol. nom. 1. cum tertia & quadrageſima octava ; unà cum dic. & hex. nom. 71. cum dimidio, quarta & quadrageſima octava.

In 66. nom. exigito dicer. nom. 5. cum dimidio : hex. nom. 1. cum tertia & vigeſima quarta ; unà cum dicer. & hexaf. nom. 72. cum dimidio, tertia & vigeſima quarta.

In 67. nomiſmata, exigito dicer. nom. 5. cum dimidio & duodecima parte: hexafollum nom. 1. cum tertia, vigeſima quarta & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hex. nom. 73. cum dimidio, tertia, octava & quadrag. octava.

Εἰς τὰ ξζ. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ε. ἥμισυ ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν διχ. ϗ ἑξαφ. ιι ογ. ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In nomiſmata 68. exigito dicer. nom. 5. cum dimidio & ſexta parte; hexaf. nomiſ. 1. cum tertia & duodecima; unà cum dicerato & hexaf. nomiſmata 75. cum duodecima.

Εἰς τὰ ξη. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ε. ἥμισυ ϗ ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. τρίτον ϗ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι οε. δωδέκατον.

In 69. nomiſmata, exigito diceratum, nom. 5. cum dimidio & quarta parte: hex. nom. 1. cum tertia, duodecima & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexaf. nom. 76. cum ſexta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ ξθ. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ε. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. τρίτον, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ος. ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 70. nomiſmata, exigito dicer. nom. 5. cum dimidio & tertia parte: hexaf. nom. 1. cum tertia & octava; unà cum dicer. & hexaf. nomiſ. 77. cum quarta & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ο. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ε. ἥμισυ ϗ τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον ϗ ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι οζ. τέταρτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον.

In 71. nomiſmata, exigito dicer. nom. 5. cum dimidio, tertia & duodecima parte: hexaf. nomiſ. 1. cum tertia, octava & quadrag. octava; unà cum dicer. & hex. nom. 78. cum tertia, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ οα. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ε. ἥμισυ, τρίτον ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι οη. τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον, ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ οβ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι οθ. ἥμισυ.

In 72. nom. exigito dicer. nomiſmata 6. hexafoll. nom. 1. cum dimidio; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 79. cum dimidio.

Εἰς τὰ ογ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι π. ἥμισυ, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 73. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum duodecima parte: hexafollum nom. 1. cum dimidio & quadrag. octava; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 80. cum dimidio, duodecima & quadrag. octava parte.

Εἰς τὰ οδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ ϗ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι πα. ἥμισυ, ἕκτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον.

In 74. nom. exigito dicer. nomiſ. 6. cum ſexta parte: hex. nom. 1. cum dimidio & vigeſima quarta; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 81. cum dimidio, ſexta & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ οε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικ. ϗ ἑξαφ. ιι πβ. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 75. nomiſmata, exigito dicer. nomiſ. 6. cum quarta parte: hexafol. nom. 1. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexaf. nom. 82. cum dimid. quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ ος. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι πγ. ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ δωδέκατον.

In 76. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum tertia parte: hexafoll. nom. 1. cum dimidio & duodecima; unà cum dicer. & hexaf. nom. 83. cum dimidio, tertia & duodecima.

Εἰς τὰ οζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ

In 77. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum tertia & duodecima parte: hexafoll. nom. 1. cum dimidio, duodecima & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hex. nom.

Digitized by Google

85. cum quadrageſima octava parte.

In 78. nomiſmata, exigito diceratum, nom. 6. cum dimidio: hexaſ. nom. 1. cum dimidio & octava parte; unà cum dicerato & hex. nom. 86. cum octava parte.

In 79. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum dimidio & duodecima parte: hexaſ. nom. 1. cum dimidio, octava & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexaſollo, nom. 87. cum ſexta, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

In 80. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum dimidio & ſexta: hexaſ. nom. 1. cum dimidio & ſexta; unà cum dicer. & hexaſ. nom. 88. cum tertia parte.

In 81. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum dimidio & quarta parte: hex. nom. 1. cum dimidio, ſexta & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hex. nom. 89. cum tertia, duodecima & quadrag. octava parte.

In nomiſmata 82. exige dicer. nom. 6. cum dimidio & tertia: hexaſ. nom. 1. cum dimidio, ſexta & vigeſima quarta; unà cum dicer. & hexaſ. nom. 90. cum dimidio & vigeſima quarta.

In 83. nomiſmata, exigito dicer. nom. 6. cum dimidio, tertia & duodecima parte: hexaſ. nom. 1. cum dimi-

ἑξαφ. ιι πε. τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ οη. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ Ꞓ ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν διχερ. Ꞓ ἑξαφ. ιι πϛ. ὄγδοον.

Εἰς τὰ οθ. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ Ꞓ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν διχερ. ϗ ἑξαφ. ιι πζ. ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον Ꞓ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ π. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ ϗ ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ Ꞓ ἕκτον· ὁμοῦ σὺν διχερ. ϗ ἑξαφ. ιι πη. τρίμοιρον.

Εἰς τὰ πα. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν διχερ. Ꞓ ἑξαφ. ιι πθ. τρίμοιρον, δωδέκατον Ꞓ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ πβ. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ ϗ τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν διχερ. ϗ ἑξαφ. ιι ϟ. ἥμισυ Ꞓ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ πγ. ιι ἀπαίτει διχ. ιι ϛ. ἥμισυ, τρίτον Ꞓ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρ-

τον ϗ πεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ϟα. ἥμισυ, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ πδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ϟβ. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

Εἰς τὰ πε. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ζ. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ϟγ. ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ πϛ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ϟδ. ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ ὄγδοον.

Εἰς τὰ πζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ϟϛ. εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ πη. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ζ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ ϗ τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ

dio, ſexta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 91. cum dimidio, octava & quadrageſima octava.

In 84. nomiſmata, exige diceratum, nomiſmata 7. hexafollum nom. 1. cum dimidio & quarta parte; unà cum dicerato & hexaf. nomiſmata 92. cum dimidio & quarta.

In 85. nomiſmata, exigito dicer. nom. 7. cum duodecima parte: hexafollum, nom. 1. cum dimidio, quarta & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hexaf. nom. 93. cum dimidio, tertia & quadrag. octava.

In 86. nomiſmata, exigito dicer. nom. 7. cum ſexta parte: hexaf. nom. 1. cum dimidio, quarta & vigeſima quarta; unà cum dicer. & hexaf. nom. 94. cum dimidio, tertia & octava.

In nomiſmata 87. exigito dicer. nom. 7. cum quarta parte: hexaf. nom. 1. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 96. cum vigeſima quarta & quadrageſima octava.

In 88. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 7. cum tertia parte: hexafoll. nom. 1. cum dimidio & tertia; unà cum dicerato & hexafollo, nom.

Digitized by Google

97. cum ſexta parte.

In 89. nomiſmata, exigito dicer. nom. 7. cum tertia & duodecima parte: hex. nom. 1. cum dimidio, tertia & & quadrag. octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 98. cum quarta & quadrageſima octava.

In 90. nomiſmata, exigito dicer. nomiſ. 7. cum dimidio: hexafollum nom. 1. cum dimidio, tertia & vigeſima quarta parte; unà cum dicer. & hexafol. nomiſm. 99. cum e rtia & vigeſima quarta.

In 91. nom. exigito dicer. nom. 7. cum dimidio & duodecima: hexafoll. nomiſ. 1. cum dimidio, tertia, vigeſima quarta & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hexaf. nomiſ. 100. cum tertia, octava & quadrageſima octava.

In 92. nom. exigito dicer. nom. 7. cum dimidio & ſexta parte: hexafol. nom. 1. cum dimidio, tertia & duodecima; unà cum dicer. & hexafol. nomiſmata 101. cum dimidio & duodecima.

In 93. nom. exigito dicer. nom. 7. cum dimidio & quarta parte: hexaf. nom. 1. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 102. cum dimidio, ſexta & quadrageſima octava.

In 94. nom. exigito dicer.

ἑξαφ. ιι ϟζ. ἕκτον.

Εἰς τὰ πθ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. τρίτον ϗ δωδέκατον: ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ϟη. τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ϟ. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ζ. ἥμισυ· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ϟθ. τρίμοιρον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ϟα. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ρ. τρίμοιρον, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ϟβ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ ϗ ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίτον ϗ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικέρ. ϗ ἑξαφ. ιι ρα. ἥμισυ ϗ δωδέκατον.

Εἰς τὰ ϟγ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίτον, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι ρβ. ἥμισυ, ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ϟδ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι

Digitized by Google

ζ. ἥμισυ ϛ τρίμοιρον· ἑξαφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. κὴ ἑξαφ. ιι ργ. ἥμισυ, τέταρτον κὴ εἰκοςὸν τέταρτον.

nom. 7. cum dimidio & tertia parte: hexaf. nomiſma 1. cum dimidio, tertia & octava; unà cum dicerato & hexafol. nomiſmata 103. cum dimidio, quarta & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ϟε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ, τρίτον ϛ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον κὴ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. κὴ ἑξαφ. ιι ρδ. ἥμισυ, τρίμοιρον, εἰκοςὸν τέταρτον κὴ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

In 95. nom. exigito dicer. nom. 7. cum dimidio, tertia & duodecima parte: hexaf. nom. 1. cum dimidio, tertia, octava & quadrageſima octava; unà cum dicer. & hexaf. nom. 104. cum dimidio, tertia, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ ϟϛ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. ἑξάφ. ιι β. ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι ρϛ.

In 96. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmata 8. hexafol. nomiſm. 2. unà cum dicer. & hex. nom. 106.

Εἰς τὰ ϟζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι β. τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϛ ἑξαφόλ. ιι ρζ. δωδέκατον κὴ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον.

In 97. nom. exigito dicer. nomiſmata 8. cum duodecima parte: hexafollum nomiſ. 2. cum quadrageſima octava; unà cum dicer. & hexafollo, nomiſmata 107. cum duodecima & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ ϟη. ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. ἕκτον· ἑξάφ. ιι β. εἰκοςὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϛ ἑξαφ. ιι ρη. ἕκτον κὴ εἰκοςὸν τέταρτον.

In 98. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 8. cum ſexta parte: hexafoll. nomiſ. 2. cum vigeſima quarta; unà cum dicer. & hexaf. nomiſ. 108. cum ſexta & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ϟθ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. τέταρτον, ἑξάφ. ιι β. εἰκοςὸν τέταρτον ϛ τεσσαρακοςὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϛ ἑξαφ. ιι ρθ.

In 99. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 8. cum quarta parte: hexafollum nomiſ. 2. cum vigeſima quarta & quadrageſima octava; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 109. cum quarta,

Digitized by Google

vigeſima quarta, & quadrag. octava.

In 100. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 8. cum tertia parte: hexafoll. nom. 2. cum duodecima; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 110. cum tertia & duodecima.

In 200. nomiſmata, exigito dicer. nomiſ. 16. cum dimidio & ſexta parte: hexaf. nomiſm. 4. cum ſexta; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 220. cum dimidio & tertia.

In 300. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 25. hexafollum nomiſ. ſex cum quarta parte; unà cum dicerato & hexafollo, nom. 331. cum quarta parte.

In 400. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 33. cum tertia parte: hexafollum nomiſm. 8. cum tertia; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſm. 441. cum dimidio & ſexta parte.

In 500. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 41. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſm. 10. cum tertia & duodecima; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 552. cum duodecima parte.

In 600. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 50. hexafoll. nom. 12. cum dimidio; unà cum dicer. & hex. nom. 662. cum dimidio.

τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ρ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ η. τρίμοιρον· ἑξάφ. ϰ β. δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφόλ. ϰ ρι. τρίτον καὶ δωδέκατον.

Εἰς τὰ σ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ ιϛ. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ϰ δ. ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϰ σκ. ἥμισυ καὶ τρίμοιρον.

Εἰς τὰ τ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ κε. ἑξάφ. ϰ ϛ. τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϰ τλα. τέταρτον.

Εἰς τὰ υ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ λγ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ϰ η. τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν διχ. καὶ ἑξαφ. ϰ υμα. ἥμισυ καὶ ἕκτον.

Εἰς τὰ φ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ μα. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ϰ ι. τρίτον καὶ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϰ φνβ. δωδέκατον.

Εἰς τὰ χ. ϰ ἀπαίτει διχ. ϰ ν. ἑξάφ. ϰ ιβ. ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ϰ χξβ. ἥμισυ.

Εἰς

Digitized by Google

Εἰς τὰ ψ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι νη. τρίμισιον· ἑξάφ. ιι ιδ. ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι ψοβ. ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον.

In 700. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 58. & tertiam partem: hexafollum nomiſmata 14. cum dimidio & duodecima parte; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſ. 772. cum dimidio, tertia & duodecima.

Εἰς τὰ ω. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ξϛ. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ιι ιϛ. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι ωπγ. τρίμισιον.

In 800. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 66. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſm. 16. cum dimidio & ſexta; unà cum dicer. & hexaf. nomiſmata 883. cum tertia parte.

Εἰς τὰ ϡ. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι οε. ἑξάφ. ιι ιη. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. καὶ ἑξαφ. ιι ϡϟγ. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

In 900. nomiſmata, exigito dicer. nomiſm. 75. hexafollum nomiſm. 18. cum dimidio & quarta parte; unà cum dicerato & hexaf. nom. 993. cum dimidio & quarta parte.

Εἰς τὰ α. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι πγ. τρίμισιον· ἑξάφ. ιι κ. ἥμισυ καὶ τρίμισιον· ὁμοῦ σὺν δικ. καὶ ἑξαφ. ιι αρδ. ἕκτον.

In 1000. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 83. cum tertia parte: hexafollum nomiſm. 20. cum dimidio & tertia; unà cum dicer. & hex. nomiſmata 1104. cum ſexta parte.

Εἰς τὰ β,. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι ρξϛ. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ιι μα. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι β,ση. τρίμισιον.

In 2000. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſ. 166. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſm. 41. cum dimidio & ſexta; unà cum dic. & hex. nom. 2208. cum tertia parte.

Εἰς τὰ γ,. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι σν. ἑξάφολ. ιι ξβ. ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ καὶ ἑξαφ. ιι γ,τιβ. ἥμισυ.

In 3000. nomiſmata, exige diceratum, nomiſmata 250. hexafollum nomiſm. 62. cum dimidio; unà cum dicer. & hexaf. nomiſ. 3312. cum dimidio.

In 4000. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 333. cum tertia parte: hexaf. nom. 83. cum tertia parte; unà cum dicerato & hexafollo; nom. 4416. cum dimidio & ſexta.

In 5000. nomiſmata, exigito dicer. nomiſ. 416. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſ. 104. cum ſexta parte; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſmata 5520. cum dimidio & tertia parte.

In 6000. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 500. hexafollum nomiſ. 125. unà cum dicer. & hexaf. nom. 6625.

In 7000. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmata 583. cum tertia parte: hexafoll. nomiſ. 145. cum dimidio & tertia; unà cum dicerato & hex. nomiſ. 7729. cum ſexta.

In 8000. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmata 666. cum dimidio & ſexta parte: hex. nom. 166. cum dimid. & ſexta; unà cum dic. & hexafollo, nom. 8833. cum triente.

In 9000. nomiſmata, exigito dicer. nomiſmata 750. hexafoll. nomiſ. 187. cum dimidio; unà cum dicerato & hexafollo, nomiſ. 9937. cum dimidio.

In 10000. nomiſ. exigito dicer. nomiſmata 833. cum tertia parte: hexafollum nomiſm. 208. cum tertia; unà

Εἰς τὰ δ,. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι τλγ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι πγ. τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι δ,υις. ἥμισυ Ȼ ἕκτον.

Εἰς τὰ ε,. ιι ἀπαίτει δικ. ιι υις. ἥμισυ ϗ ἕκτον· ἑξάφ. ιι ρδ. ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ ϗ ἑξαφ. ιι εφκ. ἥμισυ Ȼ τρίμοιρον.

Εἰς τὰ ς,. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι φ. ἑξάφ. ιι ρκε. ὁμοῦ σὺν δικεράτῳ Ȼ ἑξαφ. ιι ς,χκε.

Εἰς τὰ ζ,. ιι ἀπαίτει δικέρατον ιι φπγ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι ρμε. ἥμισυ Ȼ τρίμοιρον· ὁμοῦ σὺν δικ. Ȼ ἑξαφ. ιι ζ,ψκθ. ἕκτον.

Εἰς τὰ η,. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι χξς. ἥμισυ Ȼ ἕκτον· ἑξάφ. ιι ρξς. ἥμισυ Ȼ ἕκτον· ὁμοῦ σὺν δικερ. ϗ ἑξαφ. ιι η,ωλγ. τρίμοιρον.

Εἰς τὰ θ,. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ψν. ἑξάφολ. ιι ρπζ. ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερ. Ȼ ἑξαφ. ιι θ,ϡλζ. ἥμισυ,

Εἰς τὰ ι. ιι ἀπαίτει δικέρ. ιι ωλγ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι σν, τρί-

μοιρον· ὁμȣ̃ σὺν δικερ. κ̀ ἑξαφ. ια ͵αμα. ἥμισυ κ̀ ἕκτον.

cum dicerato & hexafollo nom. 11041. cum dimidio & ſexta.

ΚΑὶ ταῦτα μὲν εἰσι τὰ λόγῳ τȣ̃ δημοσίȣ ποτὲ ἀπαιτούμενα, καὶ εἰσκομιζόμενα. ἐκτὸς δὲ τούτων, εἰώθει ἀπαιτεῖν ὁ πράκτωρ καὶ ὑπὲρ ὠφελείας αὐτȣ̃ ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι, συνήθειαν μιλλιαρ. α. ὅ ἐστι δωδέκατον τȣ̃ ν. καὶ λόγῳ ποδοκοπίȣ τȣ̃ ἕλκοντος ἀνθρώπου αὐτȣ̃ τὴν τελεστὴν πρὸς τὸ δοῦναι τὸ ἀνῆκον τῷ δημοσίῳ, ἐλατικὸν φόλ ιβ. ἤτοι ν εἰκοστὸν τέταρτον. καὶ τὰ μὲν [illegible] ὡς τȣ̃ δημοσίȣ ὄντα, ἐτίθεντο καὶ εἰς τὸ παρ' αὐτȣ̃ διδόμενον κατάστιχον πρὸς τὸ σέκρετον τȣ̃ γενικȣ̃. ἡ δὲ συνήθεια καὶ τὸ ἐλατικὸν εἰσεκομίζοντο μὲν καὶ ταῦτα εἰς τὸ δημόσιον, κ̀ εἰς τὸ σέκρετον τȣ̃ γενικȣ̃· ἐδίδοντο δὲ ἐκ τούτων αἱ ἐκθέσεις τῶν σεκρετικῶν κατὰ τὴν ἔκθεσιν ἑκάστης τῶν διοικήσεων, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας τȣ̃ διοικητȣ̃, κ̀ τῶν ἀνθρώπων αὐτȣ̃, ὡς εἴρηται, ἀπαιτουμένων. ἐτίθεντο δὲ εἰς τὸ κατάστιχον αὐτȣ̃, οὐκ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τȣ̃ τελοῦντος τὴν γινομένην αὐτῷ παρὰ τȣ̃ διοικητȣ̃· ὕστερον δὲ διὰ τὸ ἀφορισθῆναι κ̀ ταῦτα εἰς

ET hæc quidem ſunt quæ ratione tributi olim exigebantur, & deferebantur. Præterea ſolebat Exactor pro ſua utilitate repoſcere in ſingula nomiſmata, conſuetudinem, milliarenſe unum, quod eſt duodecima pars nomiſmatis: & pro pœna Apparitoris, qui vectigalem virum adducebat ut penderet ea quæ publico tributo competerent, elaticum folles 12. nempe nomiſmatis vigeſimam quartam partem. Et dicerato-hexafolla quidem, quippe quæ publici eſſent vectigalis, reponebantur in codice qui ab ipſo dabatur, ut in ſecreto Genici manerent. Conſuetudo verò & elaticum deferebantur quidem & ipſa ad publicum vectigal, & ad ſecretum Genici; expoſitiones vero illorum dabantur à ſecreticis juxta expoſitionem ſingularum diœceſium; ut quæ ad utilitatem Quæſtoris & virorum ejus, ut dictum eſt, repetita eſſent. Ponebantur autem in codice ejus, & non in declaratione, quam viro tributum pendenti Quæſtor tradebat. Demum quòd ipſa quoque in publicum vectigal aſſignata ſint,

Digitized by Google

ab ipſo Quæſtore minutatim diſponuntur; & ſcribit ipſe in declaratione loci pendentis, hoc modo: Item N. nomiſmata centum: diceratum, milliarenſia centum, octo nempe nomiſmata, cum triente: hexafollum, milliarenſia 25. ſeu nomiſmata duo cum duodecima parte: conſuetudinem nomiſmata 3. & elaticum nomiſma unum; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata centum & quatuordecim, cum tertia & duodecima parte.

De Conſuetudinibus & Elaticis.

IN unum nomiſma exigere debes conſuetudinem nomiſmatis duodecimam partem, nempe milliarenſe unum: & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam, ſeu folles 12.

In 2. nomiſmata; conſuetudinem nomiſmatis ſextam partem, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam.

In 3. nomiſmata; conſuetudinem nomiſmatis quartam partem, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam.

In 4. nom. conſuetudinem nomiſmatis tertiam partem; & elat. nomiſmatis vigeſimam quartam.

In 5. nomiſmata; conſuetudinem nomiſmatis tertiam & duodecimam partem, &

τὸ δημόσιον, τίθεται παρ' αὐτοῦ λεπτομερῶς, καὶ γράφει ἐν τῇ ἀποδείξει τοῦ τελοῦντος χωρίου, οὕτως· ὁμοῦ σῶμα, ιι ρ. δικέρατον, μιλλιαρήσια ἑκατόν, ἤγουν ιι η τρίμοιρον· ἑξάφολλον, μιλλιαρήσια κε. ἤγουν ιι β. δωδέκατον, συνήθειαν ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικεράτο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ, νομίσματα ἑκατὸν δεκατέσσαρα τρίτον δωδέκατον.

Περὶ τῶν συνηθειῶν καὶ ἐλατικῶν.

ΕΙς τὸ α. ιι ὀφείλεις ἀπαιτεῖν συνήθειαν ιι δωδέκατον, ἤγουν μιλλιαρ. α. καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον, ἤγουν φόλ. ιβ.

Εἰς τὰ β. ιι συνήθειαν ιι ϛ″ καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ γ. ιι συνήθειαν ιι δ″ καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ δ. ιι συνήθειαν ιι τρίμοιρον, καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ε. ιι συνήθειαν ιι τρίτον

καὶ δωδέκατον, καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ϛ. ιι συνήθειαν ιι α. καὶ ἐλατικὸν ιι ἥμισυ, καὶ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν δέκα νομ.σμάτων.

Εἰς τὰ ι. ἥμισυ ιι, συνήθειαν ιι β. καὶ ἐλατικὸν ιι α. καὶ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν τριάκοντα νομισμάτων.

Εἰς τὰ λ. ἥμισυ ιι, συνήθειαν ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. καὶ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἑκατὸν ιι.

Εἰς τὰ ρ. ἥμισυ ιι, συνήθειαν ιι ϛ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. καὶ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σ. ιι.

Εἰς τὰ σ. ἥμισυ ιι συνήθειαν ιι θ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. καὶ ἵσταται· πλεῖον γὰρ τῶν δέκα νομισμάτων ἡ συνήθεια σὺν τῷ ἐλατικῷ οὐκ ἀναβιβάζεται, οὐδὲ ἀπαιτεῖται, ὅσα ἂν εἰσὶ τὰ τοῦ δημοσίου νομίσματα, ἐπέκεινα τῶν διακοσίων πρὸς τῷ ἑνί.

Εἰς τὸ α. ιι ἀπαίτει δικ. ιι δωδέκατον· ἑξάφ. ιι τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθειαν ιι δωδέκατον, καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνη-

elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam.

In *6.* nomiſmata; conſuetudinem nomiſma unum, & elaticum nomiſmatis dimidium. Et ſic uſque ad decem nomiſmata.

In nomiſmata 10. cum dimidio; conſuetudinem, nomiſmata 2. & elaticum nomiſ. 1. & ſic uſque ad triginta nomiſmata.

In nomiſmata 30. cum dimidio; conſuetudinem, nomiſmata 3. & elaticum nom. 1. & ſic uſque ad centum nomiſmata.

In nomiſmata 100. cum dimidio; conſuetudinem, nomiſmata *6.* & elaticum nom. 1. & ſic uſque ad ducenta nomiſmata.

In 200. nomiſmata cum dimidio; conſuetudinem, nomiſmata 9. & elaticum nomiſ. 1. & illic conſiſtit: nam ultra decem nomiſmata, conſuetudo cum elatico numquam excreſcit, nec ampliùs exigitur, quotquot fuerint vectigalis publici nomiſmata ſupra unum & ducenta.

IN unum nomiſma, exigito diceratum, nomiſm. duodecimam partem: hexafollum nomiſmatis quadrageſimam octavam: conſuetudinem nomiſmatis duodecimam, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetu-

Digitized by Google

dine & elatico, nomiſma 1. cum ſexta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava parte.

In 2. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis ſextam partem: hex. nomiſ. vigeſimam quartam, conſuetudinem nomiſmatis ſextam, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico nomiſ. 2. cum tertia & duodecima.

In nomiſmata 3. exigito diceratum, nomiſmatis quartam partem: hexafollum nomiſmatis vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam: conſuetudinem nomiſmatis quartam, elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 3. cum dimidio, duodecima & quadrageſima octava.

In nomiſmata 4. exigito diceratum, nomiſmatis tertiam partem: hexafollum nomiſmatis duodecimam: conſuetudinem nomiſmatis tertiam, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 4. cum dimidio, quarta & vigeſima quarta.

In 5. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis tertiam & duodecimam: hexafollum nomiſmatis duodeci-

θείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ, \\ α. ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ μη''.

Εἰς τὰ β. \\ ἀπαίτει δικ. \\ ἕκτον· ἑξάφ. \\ εἰκοστὸν τέταρτον, συνήθειαν \\ ἕκτον, καὶ ἐλατικὸν \\ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ, νομίσματα β. τρίτον καὶ δωδέκατον.

Εἰς τὰ γ. \\ ἀπαίτει δικ. \\ τέταρτον· ἑξάφ. \\ εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· συνήθ. \\ τέταρτον, καὶ ἐλατικὸν \\ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ \\ γ. ἥμισυ, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ δ. \\ ἀπαίτει δικ. \\ τριμοιρον· ἑξάφ. \\ δωδέκατον· συνήθειαν \\ τριμοιρον, καὶ ἐλατικὸν, \\ εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικεράτο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ \\ δ. ἥμισυ, τέταρτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ ε. \\ ἀπαίτει δικέρ. \\ τρίτον καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. \\ δω-

δέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθειαν ιι τρίτον καὶ δωδέκατον, καὶ ἐλατικὸν ιι εἰκοστὸν τέταρτον· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ ιι ε.

Ϲ́ τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ς. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ἥμισυ· ἑξάφ. ιι ὄγδοον, συνήθ. ιι α. καὶ ἐλατικὸν ιι ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ ιι η. ὄγδοον.

Εἰς τὰ ζ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ἥμισυ καὶ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθειαν ιι α. καὶ ἐλατικὸν ιι ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῷ ἐλατικῷ, ιι θ.

ϛ̈ εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ η. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ιι ἕκτον, συνήθειαν ιι α. καὶ ἐλατικὸν ιι ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῷ ἐλατικῷ νομίσματα ι. τρίμοιρον.

mam & quadrageſimam octavam : conſuetudinem nomiſmatis tertiam & duodecimam, & elaticum nomiſmatis vigeſimam quartam ; unà cum dicerato hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 5. cum dimidio, tertia, octava & quadrageſima octava.

In 6. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis dimidium : hexafollum nomiſmatis octavam partem : conſuetudinem nomiſma 1. & elaticum nomiſmatis dimidium; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 8. cum octava parte.

In 7. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis dimidium cum duodecima parte : hexafollum nomiſmatis octavam & quadrageſimam octavam : conſuetudinem nomiſma 1. & elaticum nomiſmatis dimidium ; unà cum dicerato - hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 9. cum ſexta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 8. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis dimidium & ſextam partem : hexafollum nomiſmatis ſextam partem : conſuetudinem nomiſma 1. & elaticum nomiſmatis dimidium ; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 10. cum tertia parte.

Digitized by Google

In 9. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis dimidium & quartam partem: hexafollum nomiſmatis ſextam & quadrageſimam octavam: conſuetudinem nomiſma 1. & elaticum nomiſmatis dimidium; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſ. 11. cum tertia, duodecima & quadrag. octava.

Εἰς τὰ θ. νν ἀπαίτει δικ. νν ἥμισυ καὶ τέταρτον· ἑξάφ. νν ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθειαν νν α. καὶ ἐλατικὸν νν ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ νν ια. τρίτον δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 10. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmatis dimidium cum tertia parte: hexafollum nomiſmatis ſextam & vigeſimam quartam: conſuetudinem nomiſma 1. & elaticum nomiſmatis dimidium; unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 12. cum dimidio & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ι. νν ἀπαίτει δικ. νν ἥμισυ καὶ τριμοιρον· ἑξάφ. νν ἕκτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον, συνήθ. νν α. καὶ ἐλατικὸν νν ἥμισυ· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῷ ἐλατικῷ, νν ιβ. ἥμισυ καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

In nomiſmata 10. cum dimidio exigito diceratum, nomiſmatis dimidium cum tertia & vigeſima quarta parte: hexafollum nomiſmatis ſextam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam: conſuetudinem nomiſm. 2. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 14. cum dimidio, duodecima & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ ι. ἥμισυ νν ἀπαίτει δικ. νν ἥμισυ, τριμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ἑξάφ. νν ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. νν β. καὶ ἐλατικὸν νν α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνήθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ νν ιδ. ἥμισυ, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 15. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſma 1. cum quarta parte: hexafollum nomiſmatis quartam, vigeſimam quartam & quadrageſimam

Εἰς τὰ ιε. νν ἀπαίτει δικ. νν α. τέταρτον· ἑξάφ. νν δῦ εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ.

Digitized by Google

συνήθ. ıı ϛ. καὶ ἐλατικὸν νόμισμα ἕν· ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ ıı ιθ. ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ κ. ıı ἀπαίτει δικ. ıı α. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ıı τρίτον καὶ δωδέκατον, συνήθ. ıı β. καὶ ἐλατικὸν ıı α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ, ıı κε. δωδέκατον.

Εἰς τὰ κε. ıı ἀπαίτει δικ. ıı β. δωδέκατον· ἑξάφολ. ıı ἥμισυ καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ıı β. καὶ ἐλατικὸν ıı α. ὁμοῦ σὺν [illegible], τῇ συνηθείᾳ καὶ τῷ ἐλατικῷ ıı λ. ἥμισυ, δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λ. ıı ἀπαίτει δικ. ıı β. ἥμισυ· ἑξάφ. ıı ἥμισυ καὶ ὄγδοον, συνήθ. ıı β. καὶ ἐλατικὸν ıı α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ, ıı λϛ. ὄγδοον.

Εἰς τὰ λ. ἥμισυ ıı ἀπαίτει δικ. ıı β. ἥμισυ καὶ εἰκοστὸν τέταρτον· ἑξάφ. ıı ἥμισυ, ὄγδοον καὶ τεσσα-

octavam: conſuetudinem, nomiſmata 2. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico nomiſmata 19. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 20. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſma 1. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſmatis tertiam & duodecimam: conſuetudinem, nomiſm. 2. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 25. cum duodecima.

In 25. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 2. cum duodecima parte: hexafollum nomiſmatis dimidium cum quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſm. 2. & elaticum nom. 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 30. cum dimidio, duodecima & quadrag. octava.

In 30. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſ. 2. cum dimidio: hexafollum nomiſmatis dimidium cum octava parte: conſuetudinem, nomiſ. 2. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 36. cum octava.

In nom. 30. cum dimidio, exigito dic. nomiſm. 2. cum dimidio & vigeſima quarta parte: hexafollum nomiſmatis dimidium, octavam &

Digitized by Google

quadrageſimam octavam: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum diceratò-hexafollò, conſuetudine & elatico, nomiſmata 37. cum dimidio, ſexta & quadrag. octava.

In 35. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 2. cum dimidio, tertia & duodecima parte: hexafollum nomiſmatis dimidium, ſextam, vigeſimam quartam & quadrageſimam octavam: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 42. cum dimidio, octava & quadrag. octava.

In 40. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 3. cum tertia parte: hexafollum nomiſmatis dimidium & tertiam partem: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 48. cum ſexta parte.

In 45. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 3. cum dimidio & quarta: hexafollum nomiſmatis dimidium cum tertia, duodecima & quadrageſima octava: conſuetudinem, nom. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſ. 53. cum dimidio, ſexta & quadrageſima octava.

ρακοσὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατικῷ, ιι * λζ. ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

* legen. ἥμισυ, ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ λε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι β. ἥμισυ τρίμοιρον ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. ϗ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατ-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατικῷ ιι μβ. ἥμισυ, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ μ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι γ. τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ ϗ τρίμοιρον, συνήθ. ιι γ. ϗ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλ. τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατικῷ ιι μη. ἕκτον.

Εἰς τὰ με. ιι ἀπαίτει δικ. ιι γ. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ἑξάφ. ιι ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. ϗ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφόλλῳ, τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατικῷ, ιι νγ. ἥμισυ, ἕκτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ν. ‖ ἀπαίτει διχ. ‖ δ'. ἕκτον· ἑξάφ. ‖ α. εἰκοστὸν τέταρτον, συνήθ. ‖ γ. ϗ ἐλατικὸν ‖ α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατ. ‖ νθ. ἕκτον ϗ εἰκοστὸν τέταρτον.

Εἰς τὰ νε. ‖ ἀπαίτει διχ. ‖ δ'. C´ ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ‖ α. ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ‖ γ. ϗ ἐλατ. ‖ α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατ. ‖ ξδ'. ἥμισυ, ἕκτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὰ ξ. ‖ ἀπαίτει δικέρ. ‖ ε. ἑξάφ. ‖ α. τέταρτον, συνήθ. ‖ γ. ϗ ἐλατ. ‖ α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατ. ‖ ο. τέταρτον.

Εἰς τὰ ξε. ‖ ἀπαίτει διχ. ‖ ε. τρίτον ϗ δωδέκατον· ἑξάφ. ‖ α. τρίτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ‖ γ. ϗ ἐλατ. ‖ α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθείᾳ, ϗ τῷ ἐλατ. ‖ οε. ἥμισυ, τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 50. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 4. cum ſexta parte: hexafollum nomiſma 1. cum vigeſima quarta: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 59. cum ſexta & vigeſima quarta.

In 55. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 4. cum dimidio & duodecima parte: hexafollum nomiſma 1. cum octava & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 64. cum dimidio, ſexta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

In 60. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 5. hexafollum nomiſma 1. cum quarta parte: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſm. 70. cum quarta parte.

In 65. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 5. cum tertia & duodecima parte: hexafollum nomiſma 1. cum tertia & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 75. cum dimidio, quarta & quadrag. octava.

Digitized by Google

In 70. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 5 cum dimidio & tertia parte: hexafollum nomiſma 1. cum tertia & octava: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 81. cum quarta & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ο. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ε. ἥμισυ καὶ τρίμοιρον· ἑξάφ. ιι α. τρίμοιρον καὶ ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατ. ιι α. ὁμȣ̃ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατ. ιι πα. τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον.

In 75. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 6. cum quarta parte: hexafollum nomiſma 1. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 86. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ οε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. τέταρτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, εἰκοσὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατ. ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ’λατικῷ ιι πς. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον.

In 80. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 6. cum dimidio & ſexta parte: hexafollum nomiſma 1. cum dimidio & ſexta: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſ. 92. cum tertia parte.

Εἰς τὰ π. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ς. ἥμισυ καὶ ἕκτον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ ϗ ἕκτον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατ. ιι α. ὁμȣ̃ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. ϗ τῷ ἐλατ. ιι ϟβ. τρίμοιρον.

In 85. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſm. 7. cum duodecima parte: hexafollum nomiſma 1. cum dimidio, quarta & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo,

Εἰς τὰ πε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. δωδέκατον· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τέταρτον ϗ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. ὁμȣ̃ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. ϗ

τῷ ἐλατ. ιι ϟζ. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

conſuetudine & elatico, nomiſmata 97. cum dimidio, tertia & quadrageſima octava.

Εἰς τὰ ϟ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ· ἑξάφ. ιι α. ἥμισυ, τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατ. ιι ργ. τρίμοιρον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

In 90. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 7. cum dimidio: hexafollum nomiſma 1. cum dimidio, tertia & vigeſima quarta: conſuetudinem, nomiſm. 3. & elaticum nomiſma. 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nom. 103. cum tertia & vigeſima quarta.

Εἰς τὰ ϟε. ιι ἀπαίτει δικ. ιι ζ. ἥμισυ, τρίμοιρον, δωδέκατον· ἑξαφόλλον νομίσμα α. ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατικὸν ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατικῷ ιι ρη. ἥμισυ, τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

In 95. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 7. cum dimidio, tertia & duodecima: hexafollum nomiſma 1. cum dimidio, tertia, octava & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſ. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 108. cum dimidio, tertia, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Εἰς τὰ ρ. ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. τρίμοιρον· ἑξαφ. ιι β. δωδέκατον, συνήθ. ιι γ. καὶ ἐλατ. ιι α. ὁμοῦ σὺν δικερατο-ἑξαφ. τῇ συνηθ. καὶ τῷ ἐλατ. ιι ριδ. τρίτον καὶ δωδέκατον.

In 100. nomiſmata, exigito diceratum, nomiſmata 8. cum tertia parte: hexafollum nomiſm. 2. cum duodecima: conſuetudinem, nomiſ. 3. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 114. cum tertia & duodecima.

Εἰς τὰ ρ. ἥμισυ ιι ἀπαίτει δικ. ιι η. τρίμοιρον, εἰκοστὸν τέταρτον·

In 100. nomiſmata cum dimidio, exigito diceratum, nomiſmata 8. cum tertia & vigeſima quarta parte: hexa-

follum nomiſm. 2. cum duodecima & quadrageſima octava: conſuetudinem, nomiſmata 6. & elaticum nomiſma 1. unà cum dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, nomiſmata 117. cum dimidio, tertia, octava & quadrag. octava.

ἑξάφ. νο β. δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνήθειαν νο ς. καὶ ἐλατ. νο α. ὁμοῦ σὺν δικερατοεξαφ. τῇ συνηθείᾳ, καὶ τῷ ἐλατ. νομίσματα ρ.ζ. ἥμισυ, τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Excreſcente publici Tributi pecuniâ uſque ad ducenta nomiſmata, & pro ipſis ducentis, eadem ſumma exigitur pro conſuetudine & pro elatico. Ex hinc autem aucta nomiſmatum exactione, augetur quoque conſuetudo cum elatico, & ad decem nomiſmata deducitur; & ita demum conſiſtit: plus enim quàm ad decem nomiſmata conſuetudo cum elatico numquam excreſcit, nec amplius repoſcitur, quotquot fuerint Tributi nomiſmata ſupra unum & ducenta. In ſingula igitur nomiſmata exigitur diceratum, milliarenſe unum, quod eſt duodecima pars nomiſmatis: hexafollum folles ſex, id eſt, nomiſmatis quadrageſima octava: conſuetudo, milliarenſe unum, quod eſt duodecima pars nomiſmatis, & elaticum folles 12. id eſt, nomiſmatis vigeſima quarta. Porro in omni publica exactione, milliarenſia duodecim pro nomiſmate computari debent.

Καὶ εἰς τὰ ἐπέκεινα δὲ ψηφία τοῦ δημοσίου τὰ μέχρι τῶν διακοσίων νομισμάτων, καὶ αὐτῶν, ἡ αὐτὴ ποσότης τῆς συνηθείας, καὶ τοῦ ἐλατικοῦ εἰσπράττεται. ἔκτοτε δὲ αὐξανομένης τῆς τῶν νομισμάτων ἀπαιτήσεως, αὔξεται καὶ ἡ συνήθεια σὺν τῷ ἐλατικῷ περιϊσταμένη εἰς νο δέκα· καὶ οὕτως ἵσταται· πλεῖον γὰρ τῶν δέκα νομισμάτων οὐκ ἀναβιβάζεται ἡ συνήθεια σὺν τῷ ἐλατικῷ, οὐδὲ ἀπαιτεῖται, ὅσα ἂν εἰσι τὰ τοῦ δημοσίου ἐπέκεινα τῶν διακοσίων πρὸς τῷ ἑνί. ἐφ᾽ ἑκάστῳ μὲν τοι νομίσματι ἀπαιτεῖται δικέρατον μιλλιαρήσιον α. ὅ ἐστι δωδέκατον τοῦ νο, ἑξάφολλον, φόλλεις ς. ὅ ἐστι νο τεσσαρακοστὸν ὄγδοον, συνηθεία μιλλιαρήσιον α. ὅ ἐστι δωδέκατον τοῦ νο, καὶ ἐλατικὸν φόλλεις ιβ. ὅ ἐστι νο εἰκοστὸν τέταρτον. τὰ δὲ μιλλιαρήσια ὀφείλεις λογαριάζειν δώδεκα τῷ νομίσματι ἐν πάσῃ δημοσίᾳ ἀπαιτήσει.

ΤΕΛΟΣ ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ λογαρικῆς τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος· καὶ ἀρχὴ τῆς νέας τῆς νῦν ἀπαιτουμένης διὰ προστάξεως τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

FINIS CUM DEO ANTIQUÆ Logarices Auguſti Cæſaris : & initium novæ , quæ nunc exigitur juſſu præclari Imperatoris Domni Alexii Comneni.

ΤΑ ἴσα τῶν ὑπομνήσεων τῶν γεγονότων, [a] γενικῶν. τοῦ τε Τζιρίθου κυροῦ Ἰωάννου, καὶ τοῦ Σπανοπούλου κυροῦ Γεωργίου· ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐπὶ ταύταις ἐξενεχθεισῶν προσκυνητῶν βασιλικῶν λύσεων, καὶ παρεκβληθεισῶν ἀπὸ τῆς ἐναποκειμένης ἐν τῷ [b] θολωτῷ ὠάτῳ τοῦ μεγάλου παλατίου ἀρχαίας σεκρετικῆς θέσεως τοῦ ῥηθέντος Σπανοπούλου· τῶν καὶ περιεχουσῶν οὕτως.

ΜΗΝΙ μαρτίῳ ς. ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ἰνδικτιῶνος δευτέρας, κατεστρώ-

APOGRAPHA monitionum eorum qui præceſſere Genicorum , nempe Domni Joannis Tzirithni , & Domni Georgii Spanopoli: necnon venerandorum Imperialium decretorum ſuper illis monitionibus editorum ; & eductorum ex antiquo memorati Spanopoli ſecretico depoſito, quod repoſitum erat in trullato magni palatii triclinio : quæ ſic habent.

SEXTA menſis Martii, ſeptima die ſecundæ Indictio-

a γενικῶν, id eſt, λογοθετῶν τοῦ γενικοῦ, nam λογοθέτης hujus Secreti vocatur, λογοθέτης γενικός, vel τοῦ γενικοῦ, vel γενικὸς ſimpliciter.

b θολωτὸν ὠάτον, eſt magni palatii triclinium, in quo habita eſt Synodus quæ dicitur, *in trullo*, cujus forma ſic erat, ut infernè latus ſenſim in ſphæram deſineret, atque adeo ovi forma referret, unde dicitur, ὠατὸν, vel ὠϊτὸν, aliàs ὤατον De hoc plura Cangius in Deſcript. Sanctæ Sophiæ.

Digitized by Google

nis, inſertum eſt monitum Joannis Tzirithni olim Genici, quod ſic habebat: Domine mi ſancte, exactiones externarum diœceſium Thraciæ & Macedoniæ repetebantur ſingulis annis & deferebantur juxta ſeriem antiquæ formæ. Indictione autem decima tertia cùm Demetrius Camaterus ſpopondiſſet ſe delaturum acroſtichum ſeu ſummam ejuſmodi diœceſium, in duplum auctam, & non detuliſſet; direpta eſt domus ejus, prope hippodromum ſita. Deinde decima quarta Indictione commiſſæ ſunt hæ diœceſes Nicephoro Artabaſdo Prohedro, ſeu Præſidi: qui cùm illius Indictionis exactionem confeciſſet, & rogaſſet decimam quintam Indictionem ſibi committi, in ſua monitione confeſſus eſt, ſe dum exactioni illarum diœceſium operam daret, comperiſſe, in quibuſdam quidem locis nomiſma unum pro milliarenſi exigi ſolere: in aliis verò locis pro milliarenſibus duobus nomiſma aſperum unum: in aliis pro milliarenſibus tribus, nomiſma 1., in

τὸ ὑπομνηστικὸν Ἰωάννου γεγονότος γενικοῦ τοῦ Τζιρίθου περιέχον οὕτως· δέσποτά μου ἅγιε, αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἔξω διοικήσεων Θράκης, καὶ Μακεδονίας ἀπῃτοῦντο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ϗ εἰσεκομίζοντο, καθὼς ὁ τύπος ἀρχαῖος παρηκολούθησε· κατὰ δὲ τὴν γ. ἰνδικτιῶνα τοῦ Καματηροῦ Δημητρίου συμφωνήσαντος εἰσκομίσαι τὸ ἀκρόστιχον τῶν τοιούτων διοικήσεων, εἰς τὸ διπλάσιον, καὶ μὴ εἰσκομίσαντος, [a] ἐχιδεύθη τὸ ὀσπήτιον αὐτοῦ ἐγγύς που τοῦ ἱπποδρόμου διακείμενον. εἶτα κατὰ τὴν ιδ. ἰνδ. ἀνετέθησαν τῷ προέδρῳ Νικηφόρῳ τῷ Ἀρταβάσδῳ, ὃς ϗ τὴν ἀπαίτησιν ἀνύσας τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος, καὶ τὴν ιε. ἰνδικτιῶνα ἐπιζητήσας ἀνατεθῆναι αὐτῷ, ἀνωμολόγησεν ἐν τῇ ὑπομνήσει αὐτοῦ, ὅτι τὴν ἀπαίτησιν τῶν τοιούτων διοικήσεων ἐνεργῶν, εὗρε συνήθως ἀπαιτούμενον ἐν τισὶ μὲν τῶν χωρείων ἀντὶ μιλιαρησίου ἑνὸς, νόμισμα ἕν· ἐν ἑτέροις δὲ χωρείοις, ἀντὶ μιλλιαρησίων β. τραχὺ νο. α. ἐν ἄλλοις, ἀντὶ μιλλιαρ. γ. νο. α.

[a] ἐχιδεύθη. Hinc patet quid ſibi velit vox χιδευμὸς, ab Interpretibus huc uſque minùs rectè explicata. Poſſinus exiſtimavit χιδευμοὺς ſciſſiones eſſe rerum judicatarum: nonnulli poſt ipſum putarunt eſſe ſtipendiorum Magiſtratibus debitorum reſciſſionem. At, ut cernere eſt, χιδευμὸς erat direptio domorum juridicè facta: vox enim χιδεύειν ſignificat domum diripere, ut fieri ſolet in actionibus juridicis. Vox χιδεύειν ſignificat etiam deprædari, ut fit in hoſtium incurſionibus. De qua ſignificatione Conſule Cotelerium in Monum. Eccleſiæ Græcæ.

Digitized by Google

καὶ ἐν ἑτέροις, ἀντὶ μιλλιαρησίων δ. ιι α. πάντα δὲ τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ μοναστήρια, καί τινα τῶν χωρίων ἀντὶ μιλλιαρησίων ιβ. τραχὺ ιι α. καὶ ἀκολούθως καὶ αὐτὸς τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἀπαιτηταῖς, τὴν τῆς ιδ. ἰνδικτιῶνος πεποίηκεν εἴσπραξιν, καὶ ἠρώτησε τηνικαῦτα, ὅπως ἡ τῆς ιε. ἰνδικτιῶνος ὀφείλει παρ' αὐτοῦ προβιβάσαι ἀπαίτησις. καὶ λύσις ἐδόθη τῆς βασιλείας σου διακελευομένη ἀπὸ πάντων τῶν τε χωρίτων, καὶ τῶν προσώπων, ἀντὶ ἀργυροῦ ἑνὸς, ἤτοι μιλλιαρησίου ἑνὸς, νόμισμα ἓν εἰσπράττεσθαι, διὰ τὸ τοῦ δικερατο-ἑξαφόλλου, συνηθείας καὶ τοῦ ἐλατικοῦ· ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαιτήσει τῶν νομισμάτων, τὸ τραχὺ παλαιὸν ἓν ἀπαιτεῖσθαι νόμισμα, μετὰ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ. ὡς δὲ οἱ μέλλοντες οὕτως ἀπαιτεῖσθαι βαρείαν ἐλογίζοντο τὴν ἀπαίτησιν· ὑπόμνησις ἑτέρα παρὰ τοῦ Αρταβάσδου ἐγένετο, αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀνωτέρω γεγραμμένα δηλοῦσα ῥητῶς, καὶ λύσις τῆς βασιλείας σου ἀπελύθη ῥητῶς ἔχουσα οὕτως.

aliis demum pro quatuor milliarenſibus, nomiſma unum. Omnes verò inſignes perſonæ, & Monaſteria, necnon quædam locorum, pro milliarenſibus duodecim, aſperum nomiſma unum ſolvebant. Eodemque modo & ipſe exactionem decimæ quartæ Indictionis confecit, quo exactores qui eum præceſſerant. Et rogavit tunc temporis quo pacto exactio decimæ quintæ Indictionis abs ſe fieri deberet. Factumque eſt decretum Imperatoriæ tuæ Majeſtatis, quo jubebatur, ut ab omnibus cùm ruſticis, tum inſignibus perſonis, pro argenteo ſive milliarenſi uno, nomiſma ūnum exigeretur, quod pro dicerato-hexafollo quoque, conſuetudine & elatico ſufficeret: pro nomiſmatum verò exactione, nomiſma unum aſperum antiquum repoſceretur cum corollariis ejus. Ut aūtem ii à quibus ſic exigendum erat, gravem & moleſtam reputabant exactionem; altera monitio ab Artabaſdo facta eſt, eadem quæ ſuprà ſcripta ſunt expreſſè declarans; & decretum à tua Majeſtate prodiit, quod ſic ad verbum habet.

Digitized by Google

*DECRETUM.

UT antè decreverat Majeſtas mea, nempe ut minutior moneta Tributorum quæ pendi ſolent, per æneos numos exigeretur, ita rurſus exigendum eſſe ſancit; nimirum monetam ſignatam, per nomiſmata, minutiorem verò monetam, ut dictum eſt, per numos: ceterùm, ita ut quatuor milliarenſia pro nomiſmate computentur. Et ſic deferre debes numos ad publicum Tributum, prout juſſus fueris illos exigere. Exactio autem pari modo in omnes cùm inſigniores perſonas, tum ruſticos procedat. INSERITOR igitur præſens decretum Imperatoriæ meæ Majeſtatis in ſecreticis Chartis ad notitiam.

Hoc igitur decreto ad Secretum delato, à conſervis meis Secreticis de verbis decreti contendebatur: quidam enim illorum dicebant Imperatorium decretum declarare, minutiorem monetam reſolvendam eſſe, ad rationem duodecim milliarenſium pro nomiſmate, nimirum ubi datur dimidium nomiſmatis,

ΛΥΣΙΣ.

Ὅπερ καὶ πρότερον προσέταξεν ἡ βασιλεία μου, τὸ διὰ ª χαλκῶν νυμίων ἀπαιτεῖσθαι τὰ λεπτὰ ψηφία τῶν τελουμένων δημοσίων, καὶ πάλιν οὕτως ἰδοὺ διορίζεται ἀπαιτεῖσθαι· τὸ μὲν χάραγμα διὰ νομισμάτων, τὰ δὲ λεπτὰ ψηφία, ὡς εἴρηται, διὰ νυμίων· πλὴν ἐπὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι, καὶ οὕτως ὀφείλεις εἰσκομίσαι τῷ δημοσίῳ τὰ νυμία· καθὼς ὠρίσθης ἀπαιτῆσαι αὐτά. γινέσθω δὲ ἡ ἀπαίτησις ὁμοίως ἐπὶ πᾶσι προσώποις τε καὶ χωρίταις. ΚΑΤΑΣΤΡΩΘΗΤΩ οὖν ἡ παροῦσα λύσις τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐν τοῖς σεκρετικοῖς χαρτίοις εἰς εἴδησιν.

Ταύτης οὖν τῷ σεκρέτῳ προσκομισθείσης, ἠμφιβάλλετο τὰ περὶ τῆς λύσεως παρὰ τοῖς συνδούλοις μου τοῖς σεκρετικοῖς· οἱ μὲν γὰρ τούτων ἔλεγον διεξιέναι τὴν πρόσταξιν, τὸ ἀναλύειν τὰ λεπτὰ ψηφία ἐπὶ τῶν ιϛ. μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι, ἤγουν ἔνθα κεῖται νομίσματος ἥμισυ, ψηφίζεσθαι

ª χαλκῶν νυμίων. Incertum eſt an illi numi ænei id ſint, quod alibi paſſim follis vocatur. Multa certè ſunt quæ id perſuadere poſſint, nam folles illi erant etiam ænei; follis enim dicitur ὄβολος χαλκὺς. & in hoc Opere, ubi Tributum per minutiorem monetam exigi jubetur, (quæ minutior moneta, numis æneis ſæpe exprimitur) vectigal ad certam follium ſummam redigitur. Id tamen uſque adeo exploratum non eſt.

Digitized by Google

τοῦτο μιλλιαρήσια ς. καθὼς ἀπὸ παλαιοῦ διωρίζετο, καὶ αὖθις τὸ τρίτον εἰς μιλλιαρήσια τέσσαρα, καὶ καθεξῆς οὕτως, ὡς πρὸς ιβ. μιλλιαρήσια τῷ νομίσματι· καὶ οὕτως ψηφιζομένων, καὶ εἰς ποσότητά τινα τῶν λεπτῶν ψηφίων περιϊσταμένων, εἰσπράττεσθαι ἀντὶ μιλλιαρησίων δ. νόμισμα ἓν μετὰ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ. οἱ δὲ τῶν σεκρετικῶν ἔλεγον· ὡς τοῦτο διωρίζετο ἡ βασιλικὴ πρόσταξις, τὸ τὰ λεπτὰ ψηφία, ἐπὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι ψηφίζεσθαι· καὶ ἔνθα κεῖται νομίσματος ἥμισυ λογίζεσθαι τοῦτο ἀντὶ μιλλιαρησίων β. ὡς ἐπὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι· ἔνθα δὲ κεῖται νομίσματος τέταρτον, ἐκεῖσε εἰσπράττεσθαι μιλλιαρήσιον α. τοιαύτης οὖν οὔσης τῆς ἀμφιβολίας, καὶ λύσιν μὴ δεξάμενοι ἄχρι τοῦ σήμερον, διὰ τὴν τῆς βασιλείας σου ἀποδημίαν· προέβη ἡ τῶν β. [a] ἐγχρονιῶν ἀπαίτησις τοῦ τε ιε. ἰνδικτιῶνος καὶ πρώτης ἰνδικτιῶνος, ὡς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου καὶ ὠφέλιμον τῷ σεκρέτῳ κατενοήθη, ἤτοι τὸ λογίζεσθαι τὸ ἀναγραφόμενον νομίσματος ἥμισυ, ἀντὶ μιλλιαρησίων ς. καὶ ἀ-

pro ſex milliarenſibus illud computandum eſſe, ut antiquitus decretum fuerat: & rurſus tertiam nomiſmatis partem pro milliarenſibus quatuor: & ſic conſequenter, ratione videlicet duodecim milliarenſium pro nomiſmate: illiſque ſic ſupputatis, & ad quamdam minutioris monetæ ſummam deductis; exigendum eſſe pro milliarenſibus quatuor, nomiſma unum cum corollariis ejus. Alii vero Secretici dicebant Imperatorio decreto juſſum fuiſſe, ut minutior moneta ad rationem quatuor milliarenſium pro nomiſmate ſupputaretur: & ubi datur dimidium nomiſmatis, pro duobus milliarenſibus illud computandum eſſe; ratione nimirum quatuor milliarenſium pro nomiſmate: ubi verò datur nomiſmatis quarta pars, illic exigendum eſſe milliarenſe unum. Cùm igitur in hujuſmodi dubitatione verſarentur; & ob Majeſtatis tuæ abſentiam decretum accipere non valerent; facta eſt duorum enchroniorum exactio, nempe decimæ quintæ, & primæ Indictionis, ut publico vectigali expedire, & Secreto utile eſſe viſum eſt; nempe ut deſcriptum nomiſmatis dimidium pro ſex milliarenſibus com-

[a] Indictio hîc & infrà dicitur ἐγχρόνιος, quòd intra annum inciperet, nempe prima Septembris.

Digitized by Google

putaretur: & pro iis repoſceretur aſperum nomiſma unum, & dimidium ejus, cum corollariis ipſius. Quandoquidem autem Imperatoria tua Majeſtas adeſt; & ſecundæ Indictionis exactio Diœceſium inſtat: hæc ad te refero, ut à divino tuo Imperio venerandi decreti verba mihi clariùs explicentur.

παιτεῖν ὑπὲρ τούτων τραχὺ ν α. ἥμισυ μετὰ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἡ βασιλεία σου ἐνεδήμησε, καὶ ἡ τῆς δευτέρας ἰνδικτιῶνος τῶν διοικήσεων ἐπίσῃ ἀπαίτησις, ἀναφέρω τὰ περὶ τούτων, ὡς ἂν παρὰ τοῦ θείου κράτους σου, τὰ τῆς προσκυνητῆς λύσεως ἑρμηνευθῶ καθαρώτερον ῥήματα.

DECRETUM.

Ante editum Majeſtatis meæ decretum, clarum omnino eſt, & nullatenus ambiguum: id enim juſſit Majeſtas mea; ut nimirum ſignatum nomiſma per aſpera aſpra nomiſmata exigatur: minutior verò moneta, per numos æneos. Numi verò ſupputentur ratione quatuor milliarenſium pro nomiſmate; ita ut qui debet dimidium nomiſmatis, ſolvat milliarenſia duo numorum æneorum; & pro tertia parte nomiſmatis pendat milliarenſe unum, folles octo; pro quarta milliarenſe unum; pro ſexta, folles ſedecim; pro octava, folles 12. pro duodecima, folles octo; pro vigeſima quarta, folles quatuor; pro quadrageſima octava, folles duos. Ut igitur declaratum eſt, decretum Majeſtatis meæ cla-

ΛΥΣΙΣ.

Η προγεγονυῖα λύσις τῆς βασιλείας μου σαφής ἐστι πάντη καὶ ἀναμφίβολος· τοῦτο γὰρ προσέταξεν ἡ βασιλεία μου, τὸ μὲν χάραγμα νόμισμα, διὰ τραχέων ἀσπρῶν νομισμάτων ἀπαιτεῖσθαι· τὰ δὲ λεπτὰ ψηφία, διὰ νουμίων χαλκῶν. καταλογίζεσθαι δὲ τὰ νουμία, ἐπὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι· ὥστε τὸν χρεωστοῦντα, ἥμισυ νομίσματος, διδόναι μιλλιαρήσια β. νουμίων χαλκῶν, καὶ ὑπὲρ τοῦ τριμοίρου, τελεῖσθαι μιλλιαρήσιον α. φόλλεις η. ὑπὲρ τοῦ τετάρτου, μιλ. α. ὑπὲρ τοῦ ἕκτου, φόλλεις ις. ὑπὲρ τοῦ ὀγδόου, φόλλ. ιβ. ὑπὲρ τοῦ δωδεκάτου, φόλλ. ὀκτώ· ὑπὲρ τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου, φόλλ. δ. καὶ ὑπὲρ τοῦ μη, φόλλ. β. ὡς δεδήλωται οὖν, σαφὴς καὶ ἀναντίρρητός ἐστιν ἡ

Digitized by Google

λύσις τῆς βασιλείας μου. τὴν δὲ ἀσάφειαν, οὐδὲν ἄλλο ἐνταῦθα παρήγαγεν, εἰ μὴ ἡ τῶν διοικητῶν αἰσχροκερδία. οὐ λέγει γὰρ ἡ βασιλεία μου τῶν σεκρετικῶν· οἱ γὰρ σεκρετικοὶ γνωρίσαντες ἴσως, ὅτι οὐ κατὰ τὴν πρόσταξιν τῆς βασιλείας μου γίνεται ἡ ἀπαίτησις, καὶ σκοπὸν ἔχοντες λογαριάσαι τοὺς διοικητὰς, καθὼς ἀπῄτησαν, ὑπομιμνήσκουσι περὶ τούτου· ἀλλ' ἡ βασιλεία μου τοῦτο προστάσσει· ἵνα οἱ μὲν διοικηταὶ λογαριασθῶσι, καθὼς ἀπῄτησαν τὸ τῶν διοικήσεων ἀκρόστιχον. καὶ ἀπαιτηθῶσι τὸ ἐπέκεινα τῆς προστάξεως τῆς βασιλείας μου ἀπαιτηθὲν παρ' αὐτῶν, διὰ τὴν ἀσάφειαν ταύτης ἣν λέγουσι. τοῦ λοιποῦ δὲ ἡ ἀπαίτησις, κατὰ τὴν δηλωθεῖσαν πρόσταξιν τῆς βασιλείας μου γίνηται καὶ λογαριάζηται· καὶ μηδὲν πλέον ἀπαιτοῦσιν οἱ διοικηταί. οὐδὲ γὰρ ἄδειαν δίδωσιν ἡ βασιλεία μου τοῖς ἀπαιτηταῖς, ἐπέκεινα τῶν ῥητῶς προσταττομένων αὐτοῖς ἀπαιτεῖν τι. καὶ ὤφειλον μᾶλλον οἱ τὴν τοιαύτην παραπαίτησιν ποιήσαντες διοικηταὶ, καὶ ποινὴν τὴν προσήκουσαν ὑπὲρ ταύτης ἐκτῖσαι· συμπαθεστέρως δὲ ἡ βασιλεία μου εἰς αὐτοὺς διατεθειμένη διορίζεται λογαριασθῆναι μόνον αὐτοὺς, καὶ ἀπαιτηθῆναι ὅσον ἀπῄτησαν, καθὼς δηλονότι ὡμολόγησαν νοεῖν

rum eſt, & extra omnem controverſiam. Obſcuritatem autem nihil aliud hîc induxit, niſi Quæſtorum ſtudium ſordidi lucri faciendi. Non enim de Secreticis loquitur Majeſtas mea: Secretici namque poſtquam fortè notum fecere, quòd non ſecundùm Majeſtatis meæ juſſum exactio procedat, ſcopum tamen habentes, eo modo à Quæſtoribus rationes repetere, quo ipſi Tributa exegerunt, de ea re me admonent. Sed Imperatoria mea Majeſtas id jubet, ut à Quæſtoribus quidem eo pacto rationes repetantur, quo ipſi à Diœceſibus ſummam pecuniarum exegerint: utque ab ipſis repoſcantur, quæcumque illi, ultra Majeſtatis meæ juſſum exegere, propter obſcuritatem ejus quam prætexunt. Exactio verò deinceps fiat & ſupputetur juxta memoratam Majeſtatis meæ juſſionem. Et nihil plus exigant Quæſtores: neque enim Imperatoria mea Majeſtas facultatem dat exactoribus, ut præter ea quæ ipſis diſertè juſſa ſunt aliquid exigant. Quin & Quæſtores qui ultra debitum exegere, par erat condignas pœnas ideo luere: verùm Imperatoria mea Majeſtas, clementiùs erga illos affecta, ſtatuit ut rationem ſolùm reddant, & ut repoſcatur quidquid illi exegerint; uti ſcilicet decre-

Digitized by Google

tum illud Imperii mei & intelligere confeſſi ſunt : & ab hinc exactio fiat juxta verum illius decreti ſcopum, qui ſuprà liquidò & ſingulatim declaratus eſt. INSERITOR itaque ad notitiam præſens Majeſtatis meæ decretum, menſe Februario, Indictione ſecunda, rubris characteribus Potentis & Sancti Imperatoris noſtri, cum conſueto cereo ſigillo. Habuit *hoc decretum* & illud: INSERTUM EST, à Logotheta, & à Magno Logariaſte.

τὴν λύσιν τῆς βασιλείας μου ἐκείνην, ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ γίνεσθαι τὴν ἀπαίτησιν, κατὰ τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς τοιαύτης προστάξεως, ὃς καὶ ἀνωτέρω καθαρῶς ἐδηλώθη, καὶ κατὰ μέρος. ΚΑΤΑΣΤΡΩΘΗΤΩ οὖν εἰς εἴδησιν ἡ παροῦσα λύσις τῆς βασιλείας μου, τῷ μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰνδικτιῶνος δευτέρας, διὰ γραμμάτων ἐρυθρῶν τοῦ κραταιοῦ, καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς. εἶχε καὶ τὸ, ΚΑΤΕΣΤΡΩΘΗ, τοῦ λογοθέτου καὶ τοῦ μεγάλου Λογαριαστοῦ.

In eodem ſitu inventum eſt & alterum reſcriptum ſic habens.

Εν τῇ αὐτῇ θέσει εὕρηται καὶ ἑτέρα γραφὴ ἔχουσα οὕτως.

MENSIS Auguſti decimâ quartâ, ſeptima die ſecundæ Indictionis; inſertum eſt monitum Genici ſeu Generalis Logothetæ, Domni Georgii Spanopoli, quod ſic habet : Domine mi ſancte, cùm exactio publicorum vectigalium quæ in Occidente penduntur, præterita decima quinta Indictione, & prima ſequente, cum damno ſubditorum ſanctæ Majeſtatis tuæ proceſſerit; quòd Quæſtores juſſum ejus perperam interpretati ſint; & monetam quidem ſignatam per nomiſmata exegerint : minutiorem verò monetam ad rationem duodecim milliarenſium

ΜΗνὶ Αὐγούστῳ ιδ. ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ἰνδικτιῶνος δευτέρας, κατεστρώθη ὑπομνηστικὸν τοῦ γενικοῦ Λογοθέτου κυροῦ Γεωργίου τοῦ Σπανοπούλου περιέχον οὕτως· Δέσποτά μου ἅγιε τῆς ἀπαιτήσεως τῶν κατὰ τὴν δύσιν δημοσιακῶν τελεσμάτων κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ιε. ἰνδικτιῶνα, καὶ τὴν μετ' αὐτὴν πρώτην· ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ὑπηκόων τῆς ἁγίας βασιλείας σου προβάσης· οἷα τῶν διοικητῶν τὸ ταύτης παρερμηνευσάντων πρόσταγμα· καὶ τὸ μὲν χάραγμα, διὰ νομισμάτων ἀπαιτούντων· τὰ δὲ λεπτὰ ψηφία ἐπὶ τῶν ιβ. μιλλιαρησίων

τῷ νομίσματι συμποσοῦνται· καὶ ἀντὶ τούτων, τρία ν εἰσπραττομένων, ἤγουν ἀντὶ μιλλιαρησίων δ. νόμισμα ἕν· ὑπεμνήσθη πρὸ μικροῦ τὸ θεῖον κράτος σου, καὶ διὰ σεβαστῆς προστάξεως λύσεως, τὸ μὲν χάραγμα διὰ τραχέων ἀσπρων νομισμάτων ἀπαιτεῖσθαι· τὰ δὲ λεπτὰ ψηφία διὰ νουμίων χαλκῶν· καταλογίζεσθαι δὲ τὰ νουμία ἐπὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων τῷ νομίσματι, ὥστε τὸν χρεωστοῦντα ἥμισυ νομίσματος, διδόναι μιλλιαρήσια β. νουμίων χαλκῶν· καὶ ὑπὲρ τοῦ γ'' μιλλιαρ. α. φόλλεις η. ὑπὲρ τοῦ δ'' μιλλιαρ. α. ὑπὲρ τοῦ ἕκτου, φόλλεις ιϛ. ὑπὲρ τοῦ ὀγδόου, φόλ. ιβ. ὑπὲρ τοῦ ιβ'', φόλλ. η. ὑπὲρ τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου, φόλλ. δ. καὶ ὑπὲρ τοῦ τεσσαρακοστοῦ ὀγδόου, φόλλεις β.

Οὕτω τῆς προσκυνητῆς ταύτης ἐχούσης λύσεως, τινὲς διὰ πόλεως εἰωθότων τελεῖν τὰ ἀνήκοντα τοῖς κτήμασιν αὐτῶν δημόσια μέλλοντες παρέχειν· τὰ μὲν διὰ χο' τέλη διὰ νομισμάτων καὶ ζητοῦνται καὶ παρέχουσιν· ὡσαύτως καὶ τὰ λεπτὰ ψηφία διὰ νουμίων, κατὰ τὸ τῆς βασιλείας σου

pro nomiſmate ſupputaverint: ac pro iis tria nomiſmata repopoſcerint, nimirum pro milliarenſibus quatuor nomiſma unum: monitum eſt paulò ante divinum Imperium tuum, & per auguſtum ſuum decretum juſſit, ut moneta quidem ſignata per aſpera aſpra nomiſmata repeteretur: minutior verò moneta per numos æneos: numi verò ſupputarentur ad rationem quatuor milliarenſium pro nomiſmate; ita ut qui debet dimidium nomiſmatis, ſolvat milliarenſia duo numorum æneorum: & pro tertia parte nomiſm. milliarenſe unum, folles octo; pro quarta, milliar. unum; pro ſexta, folles 16. pro octava, folles 12. pro duodecima, folles 8. pro vigeſima quarta, folles 4. & pro quadrageſima octava, folles 2.

Cùm itaque venerandum illud decretum ſic habeat; quidam per urbem qui pendere ſolent, quando Tributa pro rata poſſeſſionum ſuarum ſoluturi ſunt; vectigalia quidem monetæ ſignatæ, nomiſmatibus ſolvunt, uti ab eis exigitur: ſimiliter & minutiorem monetam numis penſitant, juxta mandatum Im-

perii tui. Nullumque de illis contentionis verbum. At pro dicerato-hexafollis, quamdam difficultatem inſinuant. Cùm enim ab initio nomiſma aſperum habeat dicerato-hexafollum follium triginta, qui pendere debent, repugnant, tam pro nomiſmatibus quæ per monetam ſignatam exiguntur, quàm pro numis ad nomiſmatum ſummam excreſcentibus, dicentes, cùm ex vi decreti quatuor milliarenſia pro uno nomiſmate computentur, ſe non debere dicerato-hexafollum, quod olim pro nomiſmate repetebatur, nempe folles triginta pendere, ſed ſolas decem folles, tertiam videlicet triginta follium partem. Ego verò indignus ſervus tuus, non minimum ex hoc publico Tributo damnum obventurum cogitans; & alioqui futuris ſecreticis diſceptationibus proſpiciens, rogo ut mihi disertè præcipiatur, quantam pro dicerato-hexafollis pecuniam expoſcere debeam, cùm pro moneta ſignata, tum pro numis ad nomiſmatum ſummam ſupputatis.

πρόσταγμα· καὶ λόγος ἀμφιβολίας περὶ τούτων οὐδὲ εἷς. ἐπὶ δέ γε τοῖς δικερατο-ἑξαφόλλοις, παρεισάγουσιν ἀμφιβολίαν τινά. τοῦ γὰρ τραχέως νομίσματος ἔχοντος ἐξ ἀρχῆς δικερατο-ἑξάφολλον, φόλ. λ. δυνίσανται οἱ ὀφείλοντες τελέσαι, καὶ ἐπὶ τοῖς διὰ χαράγματος ἀπαιτουμένοις νομίσμασι, καὶ ἐπὶ τοῖς εἰς ποσότητα νομισμάτων κορυφουμένοις νουμίοις, τῶν τεσσάρων δηλονότι μιλλιαρησίων ἀντὶ νομίσματος ἑνὸς, ὡς ἡ πρόσταξις ἔχει, καταλογιζομένων· μὴ τὸ ἐπακολουθοῦν ἐξ ἀρχῆς τῷ νομίσματι δικερατο-ἑξάφολλον, ἤτοι φόλλεις τριάκοντα παρέχειν, ἀλλὰ μόνας φόλλεις ι. τὸ τρίτον δηλονότι τῶν τριάκοντα. ἐγὼ δὲ ὁ ἀνάξιος δοῦλός σου, οὐκ ἐλαχίστην ἐκ τούτου τῷ δημοσίῳ ζημίαν προσγινομένην κατανοῶν· καὶ ἄλλως δὲ τὰς σεκρετικὰς εἰς τὸ μέλλον συζητήσεις προορώμενος· ζητῶ προσταχθῆναί μοι ῥητῶς, ὅσην δικερατο-ἑξαφόλλων ποσότητα, καὶ ἐπὶ τοῖς χαράγμασι, καὶ ἐπὶ τοῖς εἰς ποσότητα νομισμάτων καταλογιζομένοις νουμίοις ὀφείλω ζητεῖν.

ΛΥΣΙΣ.

Καὶ ἐπὶ τοῖς διὰ χαράγματος ἀπαιτουμένοις νομίσμασι, καὶ ἐπὶ τοῖς νουμμίοις τῶν τεσσάρων δηλαδὴ μιλλιαρησίων ἀντὶ τοῦ ἑνὸς νομίσματος, ὡς αὐτός τε ὑπέμνησας, καὶ ἡ παρὰ μικροῦ ἀπολυθεῖσα πρόσταξις περιέχει· τὸ ἥμισυ νῦν τοῦ πρώην ἀπαιτουμένου δικερατο-ἑξαφόλλου ἀπαιτεῖσθαι ἡ βασιλεία μου διορίζεται φόλλ. ιε. καὶ μόνας, καὶ μηδὲν πλέον ἐφ᾽ ἑκάστῳ νομίσματι, εἴτε διὰ χαράγματος, εἴτε διὰ νουμμίων, ὡς εἴρηται, ἀπαιτουμένας.

DECRETUM.

Decernit quoque Majeſtas mea, ut tam pro nomiſmatibus quæ per monetam ſignatam exiguntur, quàm pro numis, qui videlicet ad rationem quatuor milliarenſium pro nomiſmate uno ſupputantur, ut tu memoraſti, & juſſio paulò antè tradita continet; dimidium tantùm dicerato-hexafolli quod priùs repetebatur, jam exigatur, nempe ſoli 15. folles pro ſingulis nomiſmatibus, & nihil præterea, ſive per monetam ſignatam, ſive per numos, ut dictum eſt, repetantur.

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει τῶν συνηθειῶν, καὶ ἐλατικῶν, ὁρισθῆναί μοι τῷ ἀναξίῳ δούλῳ σου ζητῶ, εἴτε διὰ νομισμάτων ὀφείλω καὶ ταῦτα ζητεῖν, εἴτε διὰ νουμμίων, ἄχρι γὰρ τῶν ἑπτὰ νομισμάτων ἀπαιτεῖται, χάριν συνηθείας καὶ ἐλατικοῦ καθ᾽ ἑκάστου νομίσματος μιλλιαρήσιον α. φόλ. ιβ. αὐξομένης δὲ τῆς περὶ τῶν νομισμάτων ἀπαιτήσεως, αὔξεται καὶ ἡ συνήθεια σὺν τῷ ἐλατικῷ, καὶ ἕως μὲν ι δέκα, εἰσπράττεται χάριν συνηθείας καὶ ἐλατικοῦ, ι α.

MONITIO.

Sed & pro conſuetudinum & elaticorum exactione, mihi indigno famulo tuo præcipi rogo, utrum per nomiſmata, ſive per numos hæc repetere debeam. Nam uſque ad ſeptem nomiſmata, conſuetudinis & elatici gratiâ exigi ſolet pro ſingulis nomiſmatibus milliarenſe unum, folles 12. Aucta verò nomiſmatum exactione, augetur & conſuetudo cum elatico: & uſque ad nomiſmata decem exigitur pro conſuetudine & elatico, nomiſma unum cum

Digitized by Google

dimidio. Tributorum verò exactione ad majorem quantitatem excreſcente, & uſque ad 20. nomiſmata deveniente, requiruntur pro conſuetudine & elatico nomiſmata tria.

Cùm itaque ab initio in minutioribus nomiſmatum penſitationibus, exactionem conſuetudinum & elaticorum ex numis fieri conſtitutum ſit; ego quidem pro uno & dimidio nomiſmate, pro tribus nomiſmatibus, & pro pluribus quoque, conſuetudinis & elatici gratiâ datis, numos accipere poſtulo, nempe pro nomiſmate uno milliarenſia quatuor: iis verò à quibus ipſi numi exiguntur, illud onerosum videtur: & inſtant ut numos numis perſolvant, (eodem ſcilicet modo quo publica tributa pendunt) nomiſmata verò nomiſmatibus. Potens autem Majeſtas tua de illo quoque quod lubuerit, mihi præcipiat.

Ϛ. εἰς πλέον δὲ ποσὸν τῆς τῶν δημοσίων ἀπαιτήσεως παρεκτεινομένης, καὶ ἄχρι νομισμάτων εἴκοσι περιϊσταμένης, ζητεῖται συνήθεια καὶ ἐλατικὸν ιι γ.

Ἐπεὶ οὖν ἐκ νουμίων ἐξ ἀρχῆς ἐν τοῖς λεπτομερεστέροις τῶν νομισμάτων τέλεσιν, ἡ τῆς συνηθείας καὶ ἐλατικῶν ἀπαίτησις συνίσταται, ἐγὼ μὲν καὶ ἀντὶ τοῦ α. καὶ ἡμισέος νομίσματος, καὶ ἀντὶ τῶν τριῶν ιι, καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων, ὑπέρ τε συνηθείας καὶ ἐλατικοῦ διδομένων, νουμία ζητῶ λαμβάνειν, ἤγουν ἀντὶ νομίσματος ἑνὸς, μιλλιαρήσια δ. τοῖς δ' οὕτως αὐτὰ ζητουμένοις, ἐπαχθὲς τοῦτο δοκεῖ· τὰ μὲν νουμία διὰ νουμίων παρέχειν ἐνιστάμενοι, καθ' ὅμοιον τοῖς δημοσιακοῖς τούτων τελέσμασι· τὰ δὲ ιι διὰ νομισμάτων. ἡ δὲ κραταιὰ βασιλεία σου, τὸ δοκοῦν αὐτῇ καὶ περὶ τούτου προσταξάτω μοι.

DECRETUM.

EXACTIONEM quoque conſuetudinum & elaticorum per numos fieri ſtatuit Imperium meum, ſolaſque decem & octo folles exigi pro unoquoque nomiſmate; ſive per monetam ſignatam, ſive per quatuor milliarenſia,

ΛΥΣΙΣ.

ΚΑὶ τὴν τῆς συνηθείας καὶ ἐλατικῶν εἴσπραξιν, διὰ νουμίων ἡ βασιλεία μου προβαίνειν διορίζεται, καὶ μόνας ιη. φόλλεις εἰσπράττεσθαι ἐφ' ἑκάστῳ ιι, εἴτε διὰ τεσσάρων μιλλιαρησίων, ὡς

Digitized by Google

ἄνωθεν διείληπται, κἂν εἰς πολὺ ποσὸν τὸ παρ' ἑκάστου τελούμενον δημόσιον κορυφοῦται, κἂν εἰς ἔλαττον. δὸς οὖν εἴδησιν ἔγγραπτον τῶν τοιούτων οἰκονομιῶν τῷ ἐνεργοῦντι τὰς δυτικὰς διοικήσεις, ἵνα κατ' αὐτὴν ἀπαιτήσῃ τό, τε δικερατο-εξαφολλον, καὶ τὰ τῶν συνηθειῶν, καὶ τοῦ ἐλατικοῦ. ὡς καὶ τοιουτοτρόπως ὀφείλει λογαριασθῆναι, ἐφ' οἷς ἀπὸ Μαρτίου μηνὸς τῆς παρούσης δευτέρας ἰνδικτιῶνος, ἡ κακῶς ἐκληφθεῖσα τοῖς διοικηταῖς περὶ τῶν τεσσάρων μιλλιαρησίων προτέρα λύσις τῆς βασιλείας μου, διὰ τῆς μεταγενεστέρας αὐτῆς προστάξεως ἐσχόλασε· τὸ δὲ μηνὶ Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος ** δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου, καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς. εἶχε καὶ τό, ΚΑΤΕΣΤΡΩΘΗ τοῦ λογοθέτου, καὶ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ.

ut ſuprà declaratum eſt, nomiſma illud exigatur; ſive ad magnam ſummam tributum ab unoquoque penſitatum accreſcat, ſive ad minorem. Harum igitur conſtitutionum ſcripto notitiam da Exactori Occidentalium diœceſium, ut juxta illam exigat dicerato-hexafollum, necnon conſuetudines & elaticum. Eo pacto computationes fieri debent: & ſic à menſe Martio præſentis ſecundæ Indictionis præcedens Majeſtatis meæ decretum à Quæſtoribus malè intellectum circa quatuor milliarenſia, per poſterius ejus placitum ceſſavit. Menſe Junio Indict. ** rubris litteris ſancti Imperatoris noſtri, cum conſueto cereo ſigillo. Habuit & illud : INSERTUM EST, à Logotheta, & à magno Logariaſte.

Αἱ ὑπογραφαὶ τῶν σεκρετικῶν.

Ὁ ἀνάξιος δοῦλος τοῦ κραταιοῦ, καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, καὶ γενικός, Μιχαὴλ ὁ Κουτρίκος.

Ὁ λογαριαστὴς τοῦ σεκρέτου τοῦ γενικοῦ Βασίλειος ὁ Τζιρίθων.

Ὁ τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου βασιλικὸς νοτάριος Γεώργιος ὁ Ἀπιμπιθιούμ.

Ὁ τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου τοῦ γενικοῦ βασιλικὸς νοτάριος, Κωνσταντῖνος ὁ Ῥωθωνᾶς.

Subſcriptiones Secreticorum.

INDIGNUS ſervus Potentis & Sancti Imperatoris noſtri, & Genicus Michaël Cutricus.

Logariaſtes Secreti Genici Baſilius Tzirithon.

Ejuſdem Secreti imperatorius Notarius Georgius Apimpithium.

Ejuſdem Secreti Genici imperatorius Notarius, Conſtantinus Rhothonas.

Digitized by Google

Joannes Serblias imperatorius Notarius Secreti Genici.

Ιωάννης βασιλικὸς νοτάειος τοῦ σεκρέτου τοῦ γενικοῦ, ὁ Σερβλίας.

Imperatorius Notarius Secreti Genici Nicolaus Triphyllus.

Ο βασιλικὸς νοτάειος τοῦ σεκρέτου τοῦ γενικοῦ Νικολάος ὁ Τειφύλλος.

Judex veli & Præfectus hippodromi Joannes Manuelites, præſens apographum exhibitæ & mihi commiſſæ chartæ è Secreto eductæ, ſimile inveniens, ſubſcripſi.

Ο κειτὴς τοῦ [a] βήλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἱπποδρόμου Ιωάννης ὁ Μανουηλίτης, τὸ παρὸν ἴσον τῇ ἐμφανισθείσῃ μοι πεπιστωμένῃ σεκρετικῇ παρεκβολῇ, ἰσάζον δίεσον, ὑπέγραψα.

ITAQUE juxta contextum & vim deſcriptorum divinorum & imperialium decretorum, ſingularum monetarum exactionem facere debes, hoc modo.

KΑτὰ γοῦν τὰς περιλήψεις καὶ δυνάμεις τῶν ἀναγεγραμμένων θείων καὶ προστακτικῶν βασιλικῶν προστάξεων, ὀφείλεις ποιεῖν τὴν ἀπαίτησιν ἑκάστου ψηφίου, οὕτως.

Pro quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, folles 2. & pro dicerato-hexafollo, conſuetudine & elatico, follis dimidium, cum ſexta & quadrag. octava parte; unà cum dicerato-hex. conſuetudine & elatico, foll. 2. cum dimidio, ſexta & quadrag. octava.

Εἰς τὸ μμ'' τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, φόλ. β. καὶ ὑπὲρ δικερατοεξαφόλλου, συνηθείας καὶ ἐλατικοῦ, φόλλ. ἥμισυ, ς'' καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ σὺν δικερατο-εξαφ. τῇ συνηθείᾳ, καὶ τοῦ ἐλατικοῦ, φόλ'' β. ἥμισυ, ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Pro vigeſima quarta parte nomiſmatis, exigito tributum, folles quatuor, & pro ceteris corollariis, follem unum, cum quarta & octava

Εἰς τὸ κδ'' τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, φόλλ. δ. καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν παρακολουθημάτων, φόλ'' α.

[a] βίλ. Velum erat Prætorium Conſtantinopolis, ſic dictum à velis qui obtendebantur. Bulengerus.

τέταρτον ϗ ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. ε. κδ'' ϗ ὄγδοον· ἤτοι ε. τρίτον εἰκοστὸν τέταρτον.

parte; ſimul folles 5. cum quarta & octava; ſive foll. 5. cum tertia & vigeſima quarta.

Εἰς τὸ κδ'' ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ‖ ἀπαίτει δημόσιον, φόλ. ϛ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλλ. β. δέκατον καὶ ἕκτον· ὁμοῦ φόλλ. ὀκτὼ δέκατον ϗ ἕκτον.

Pro vigeſima quarta & quadrag. octava parte nomiſmatis, exigito tributum, fol. 6. & pro corollariis foll. 2. cum decima ſexta parte, ſimul foll. 8. cum decima ſexta.

Εἰς τὸ δωδέκατον τοῦ ‖ ἀπαίτει ὑμῶν, φόλλεις η. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλ. β. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ὁμοῦ φόλ. ι. ἥμισυ ϗ τέταρτον.

Pro duodecima parte nomiſmatis, exigito tributum, foll. 8. & pro corollariis, fol. 2. cum dimidio & quarta; ſimul folles 10. cum dimidio & quarta.

Εἰς τὸ ιϛ'' καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ‖ ἀπαίτει δημόσιον, φόλλ. ι. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλ. γ. τρίτον δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλλ. ιγ. τρίτον δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Pro duodecima & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, fol. 10. & pro corollariis, foll. 3. cum tertia, duodecima & quadrag. octava; ſimul folles 13. cum tertia, duodecima & quadrag. octava.

Εἰς τὸ ὄγδοον τοῦ ‖ ἀπαίτει δημόσιον, φόλλεις ιβ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλλ. δ. ὄγδοον· ὁμοῦ φόλλ. ιϛ. ὄγδοον.

Pro octava parte nomiſmatis, exigito tributum, folles 12. & pro corollariis, folles quatuor cum octava; ſimul foll. 16. cum octava.

Εἰς τὸ ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ‖ ἀπαίτει δημόσιον, φόλ. ιδ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλ. δ. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλλ. ιη. ἥμισυ, τέ-

Pro octava & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, folles 14. & pro corollariis folles 4. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava; ſimul folles 18. cum dimidio, quarta, vigeſima

Digitized by Google

quarta & quadrageſima octava.

Pro ſexta parte nomiſmatis, exigito tributum, folles 16. & pro corollariis, folles 5. cum dimidio; ſimul folles 21. cum dimidio.

Pro quarta parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſe unum, nempe folles 24. & pro corollariis, folles 8. cum quarta parte; ſimul folles 32. cum quarta parte.

Pro tertia parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſe unum, folles octo; ſive folles 32. & pro corollariis folles 11. ſimul folles 43.

Pro tertia & duodecima parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſe unum, fol. 16. ſive folles 40. & pro corollariis folles 13. cum dimidio & quarta parte; ſimul fol. 53. cum dimidio & quarta parte.

Pro tertia & octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſe unum, folles 20. ſive folles 44. & pro corollariis folles 15. cum octava parte; ſimul folles 59. cum octava.

Pro tertia, octava & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſe unum, folles 22. nempe folles 46. & pro corollariis, folles 15. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava; ſimul folles 61. cum dimidio,

ταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἕκτον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον, φόλλ. ις. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλλ. ε. ἥμισυ· ὁμοῦ φόλλ. κα. ἥμισυ.

Εἰς τὸ τέταρτον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. α. ἤτοι φόλ. κδ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλ. η. τέταρτον· ὁμοῦ φόλλ. λβ. τέταρτον.

Εἰς τὸ τρίμοιρον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον μιλλ. α. φόλλ. η. ἤτοι φόλ. λβ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων φόλλ. ια. ὁμοῦ φόλλ. μγ.

Εἰς τὸ τρίτον καὶ δωδέκατον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. α. φόλλ. ις. ἤτοι φόλ. μ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιγ. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ὁμοῦ φόλ. νγ. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

Εἰς τὸ τρίμοιρον καὶ ὄγδοον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. α. φόλ. κ. ἤτοι φόλ. μδ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιε. ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. νθ. ὄγδοον.

Εἰς τὸ τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον τοῦ νομίσματος ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. α. φόλ. κβ. ἤτοι φόλ. μς. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιε. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοσὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοσὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. ξα. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοσὸν τέ-

Digitized by Google

ταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. ϐ. ἤτοι φόλ. μη. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιϛ. ἥμισυ. ὁμοῦ φόλ. ξδ. ἥμισυ.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. ϐ. φόλ. ϐ. ἤτοι φόλ. ν. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλ. ιζ. ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. ξζ. ἕκτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλλ. ϐ. φόλλ. δ. ἤτοι φόλ. νϐ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιζ. ἥμισυ, τέταρτον καὶ ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. ξθ. ἥμισυ, τέταρτον καὶ ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. ϐ. φόλ. ϛ. ἤτοι φόλ. νδ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιη. ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. οϐ. ἥμισυ, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ δωδέκατον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. ϐ. φόλ. η. ἤτοι φόλ. νϛ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ιθ. τέταρτον· ὁμοῦ φόλ.

quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Pro dimidio nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. nempe folles 48. & pro corollariis, folles 16. cum dimidio; ſimul folles 64. cum dimidio.

Pro dimidio & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. foll. 2. nempe folles 50. & pro corollariis, folles 17. cum ſexta & quadrageſima octava; ſimul folles 67. cum ſexta & quadrag. octava.

Pro dimidio & vigeſima quarta parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 4. nempe folles 52. & pro corollariis, folles 17. cum dimidio, quarta & octava parte; ſimul folles 69. cum dimidio, quarta & octava.

Pro dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 6. folles nimirum 54. & pro corollariis, folles 18. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava; ſimul folles 72. cum dimidio, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

Pro dimidio & duodecima parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles octo, folles nimirum 56. & pro corollariis, folles 19. cum quarta parte; ſimul folles 75.

Digitized by Google

cum quarta parte.

Pro dimidio, duodecima & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 10. nimirum folles 58. & pro corollariis, folles 19. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava; ſimul folles 77. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrag. octava.

Pro dimidio & octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 12. folles nimirum 60. & pro corollariis, folles 20. cum dimidio & octava; ſimul folles 80. cum dimidio & octava.

Pro dimidio, octava & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 14. nempe folles 62. & pro corollariis, folles 21. cum quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava; ſimul folles 83. cum quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

Pro dimidio & ſexta parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 2. folles 16. nempe folles 64. & pro corollariis, folles 22. ſimul folles 86.

Pro dimidio & quarta parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. nimirum folles 72. & pro corollariis, folles 24. cum dimidio &

οϛ. τέταρτον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. β. φόλ. ι. ἤτοι φόλλ. νη. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλ. θ. ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. οζ. ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ ϗ ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. β. φόλ. ιβ. ἤτοι φόλ. ξ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλλ. κ. ἥμισυ ϗ ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. π. ἥμισυ ϗ ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, ὄγδοον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, μιλλ. β. φόλλ. ιδ. ἤτοι φόλ. ξβ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλλ. κα. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. πγ. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ ϗ ἕκτον τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. β. φόλ. ιϛ. ἤτοι φόλ. ξδ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. κβ. ὁμοῦ φόλ. πϛ.

Εἰς τὸ ἥμισυ ϗ τέταρτον τοῦ ιι ἀπαίτει δημόσιον, μιλλ. γ. ἤτοι φόλ. οβ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων, φόλλεις κδ. ἥμισυ ϗ τέταρτον:

τέταρτον· ὁμοῦ φόλ. ϟϛ. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

Εἰς τὸ ἥμισυ καὶ τριμοιρον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. γ. φόλ. η. ἤτοι φόλ. π. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλλ. κζ. ἥμισυ· ὁμοῦ φόλλ. ρζ. ἥμισυ.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλλ. γ. φόλ. ις. ἤτοι φόλ. πη. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλλ. λ. τέταρτον· ὁμοῦ φόλ. ριη. τέταρτον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. γ. φόλ. ιη. ἤτοι φόλ. ϟ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλ. λ. ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ φόλλ. ρκ. ἥμισυ, τρίτον δωδέκατον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον καὶ ὄγδοον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. γ. φόλ. κ. ἤτοι φόλ. ϟβ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλλ. λα. ἥμισυ καὶ ὄγδοον· ὁμοῦ φόλ. ρκγ. ἥμισυ καὶ ὄγδοον.

Εἰς τὸ ἥμισυ, τριμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ ν ἀπαίτει δημόσιον, μιλ. γ. φόλ. κβ. ἤτοι φόλ. ϟδ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. λβ. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον·

quarta; ſimul folles 96. cum dimidio & quarta.

Pro dimidio & tertia parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. folles 8. nimirum folles 80. & pro corollariis, folles 27. cum dimidio; ſimul folles 107. cum dimidio.

Pro dimidio, tertia & duodecima parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. folles 16. nempe folles 88. & pro corollariis, folles 30. cum quarta parte; ſimul folles 118. cum quarta.

Pro dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. folles 18. ſive folles 90. & pro corollariis, folles 30. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava; ſimul folles 120. cum dimidio, tertia, duodecima & quadrageſima octava.

Pro dimidio, tertia & octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. folles 20. nimirum folles 92. & pro corollariis, folles 31. cum dimidio & octava; ſimul folles 123. cum dimidio & octava.

Pro dimidio, tertia, octava & quadrageſima. octava parte nomiſmatis, exigito tributum, milliarenſia 3. folles 22. nimirum folles 94. & pro corollariis, folles 32. cum quarta, vigeſima quarta &

quadrageſima octava ; ſimul folles 126. cum quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava.

Pro uno nomiſmate, exigito tributum, ſignatum nomiſma aſperum unum : & pro corollariis, folles 33. ſimul nomiſma unum, folles 33.

Pro uno nomiſmate cum duodecima parte, exigito tributum, nomiſma aſperum unum, folles octo : & pro corollariis, folles 35. cum dimidio & quarta parte ; ſimul nomiſma unum, folles 43. cum dimidio & quarta parte.

Pro uno nomiſmate cum ſexta parte, exigito tributum, nom. 1. fol. 16. & pro coroll. fol. 38. cum dimidia ; ſimul nomiſma 1. folles 54. cum dimidia.

Pro uno nomiſmate cum quarta parte, exigito tributum, nomiſma aſperum unum, cum milliarenſi uno ; & pro corollariis, folles 41. cum quarta parte ; ſimul nomiſma 1. folles 65. cum quarta parte.

Pro uno nomiſmate cum tertia parte, exigito tributum, nom. aſperum unum, milliarenſe unum, folles 8. nimirum nomiſma unum, folles 32. & pro corollariis folles 44. ſimul nomiſma unum, folles 76.

Pro uno nomiſmate cum tertia & duodecima parte, exigito tributum, nomiſma

ὁμοῦ φόλ. ρκϛ. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον ϗ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ α. ιι ἀπαίτει δημόσιον χαράγματος τραχὺ νόμισμα α. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. λγ. ὁμοῦ ιι α. φόλ. λγ.

Εἰς τὸ α. δωδέκατον ιι ἀπαίτει δημόσιον, τραχὺ νόμισμα α. φόλ. η. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. λε. Ϲ τέταρτον· ὁμοῦ ιι α, φόλλ. μγ. ἥμισυ ϗ τέταρτον.

Εἰς τὸ α. ἕκτον ιι ἀπαίτει δημόσιον, ιι α. φόλ. ιϛ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. λη. ἥμισυ· ὁμοῦ ιι α. φόλλ. νδ. ἥμισυ.

Εἰς τὸ α. τέταρτον ιι ἀπαίτει δημόσιον τραχὺ ιι α. ϗ μιλ. α. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. μα. τέταρτον· ὁμοῦ ιι α. φόλ, ξε. τέταρτον.

Εἰς τὸ α. τρίμοιρον ιι ἀπαίτει δημόσιον ιι τραχὺ α. μιλ. α, φόλ, η. ἤτοι ιι α. φόλ. λβ. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλ. μδ. ὁμοῦ ιι α. φόλ. οϛ.

Εἰς τὸ α. τρίτον ϗ δωδέκατον ιι ἀπαίτει δημόσιον ιι α. μιλλ. α.

φόλ. ις. ἤτοι ιι α. φόλ. μ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. μς. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ὁμοῦ ιι α. φόλλ. πς. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

Εἰς τὸ α. τρίμοιρον καὶ ὄγδοον ιι ἀπαίτει δημόσιον ιι α. μιλλ. α. φόλ. κ. ἤτοι ιι α. φόλλ. μδ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. μη. ὄγδοον· ὁμοῦ ιι α. φόλ. ϟβ. ὄγδοον.

Εἰς τὸ α. τρίμοιρον, ὄγδοον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον ιι ἀπαίτει δημόσιον ιι α. μιλ. α. φόλλ. κβ. ἤτοι ιι α. φόλλ. μς. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. μη. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ ιι α. φόλ. ϟδ. ἥμισυ, τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ ιι ἀπαίτει δημόσιον ιι α. μιλλιαρ. β. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. μθ. ἥμισυ· ὁμοῦ ιι α. φόλ. ϟζ. ἥμισυ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ καὶ δωδέκατον ιι ἀπαίτει δημ. ιι α. μιλλ. β. φόλ. η. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. νβ. τέταρτον· ὁμοῦ ιι α. φόλλ. ρη. τέταρτον.

unum, milliarenſe unum, folles 16. nimirum folles 40. & pro corollariis, fol. 46. cum dimidio & quarta; ſimul nomiſma unum, folles 86. cum dimidio & quarta.

Pro uno nomiſmate cum tertia & octava, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſe 1. folles 20. nimirum nomiſma 1. folles 44. & pro corollariis, folles 48. cum octava; ſimul nomiſma unum, folles 92. cum octava.

Pro uno nomiſmate cum tertia, octava & quadrageſima octava parte, exigito tributum, nomiſma unum, milliarenſe unum, folles 22. nimirum nomiſma 1. folles 46. & pro corollariis, folles 48. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrageſima octava; ſimul nomiſma unum, folles 94. cum dimidio, quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava.

Pro uno nomiſmate cum dimidio, exigito tributum, nomiſma unum, milliarenſia 2. & pro corollariis, folles 49. cum dimidia; ſimul nomiſma unum, folles 97. cum dimidia.

Pro uno nomiſmate cum dimidio & duodecima parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 2. folles 8. & pro corollariis, foll. 52. cum quarta parte; ſimul nomiſma 1. folles 108. cum quarta parte.

Pro nomiſmate uno cum dimidio & ſexta parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 2. folles 16. & pro corollariis, folles 55. ſimul nomiſma 1. folles 119.

Pro nomiſmate uno cum dimidio & quarta parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 3. & pro corollariis, folles 57. cum dimidio & quarta parte; ſimul ſignatum nomiſma unum, folles 129. cum dimidio & quarta parte.

Pro nomiſmate uno cum dimidio & tertia parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 3. folles 8. & pro corollariis, folles 60. cum follis dimidio; ſimul nomiſma ſignatum unum, fol. 140. cum dimidio.

Pro nomiſmate uno cum dimidio, tertia & duodecima parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 3. folles 16. & pro corollariis, folles 63. cum quarta parte; ſimul nomiſma ſignatum unum, folles 151. cum quarta parte.

Pro nomiſmate uno cum dimidio, tertia & octava parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 3. folles 20. & pro corollariis, folles 64. cum dimidio & octava parte; ſimul nomiſma ſignatum unum, folles 156. cum dimidio & octava parte.

Pro nomiſmate uno cum dimidio, tertia, octava &

Εἰς τὸ α. ἥμισυ Ͼ ἕκτον 11 ἀπαίτει δημ. 11 α. μιλ. β. φόλ. ις. Ͼ ὑπὲρ τ̃ παρακολ. φόλ. νε. ὁμοῦ 11 α. φόλ. ριθ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ Ͼ τέταρτον 11 ἀπαίτει δημ. 11 α. μιλλιαρ. γ. Ͼ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. νζ. ἥμισυ ϗ τέταρτον· ὁμοῦ χαράγματος 11 α. φόλ. ρκθ. ἥμισυ Ͼ τέταρτον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ ϗ τριμοιρον 11 ἀπαίτει δημ. 11 α. μιλ. γ. φόλ. η. Ͼ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλ. ξ. ἥμισυ· ὁμοῦ χαράγματος 11 α. φόλ. ρμ. ἥμισυ.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, τρίτον ϗ δωδέκατον 11 ἀπαίτει δημ. 11 α. μιλ. γ. φόλ. ις. ϗ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ξγ. τέταρτον· ὁμοῦ χαράγματος 11 α. φόλ. ρνα. τέταρτον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, τριμοιρον ϗ ὄγδοον 11 ἀπαίτει δημ. 11 α. μιλ. γ. φόλ. κ. Ͼ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλλ. ξδ. ἥμισυ Ͼ ὄγδοον· ὁμοῦ χαράγματος 11 α. φόλ. ρνς. ἥμισυ ϗ ὄγδοον.

Εἰς τὸ α. ἥμισυ, τριμοιρον, ὄγδοον Ͼ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον 11

ἀπαίτει δημ. νο α. μιλ. γ. φόλλ. κβ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ξε. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον· ὁμοῦ χαράγματος νο α. φόλ. ρνθ. τέταρτον, εἰκοστὸν τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον.

quadrageſima octava parte, exigito tributum, nomiſma 1. milliarenſia 3. folles 22. & pro corollariis, folles 65. cum quarta, vigeſima quarta, & quadrageſima octava parte; ſimul ſignatum nomiſma unum, folles 159. cum quarta, vigeſima quarta & quadrag. octava parte.

Εἰς τὰ β. νο ἀπαίτει δημ. νο τραχέα β. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ξϛ. ὁμοῦ χαράγματος νο β. φόλλ. ξϛ.

Pro duobus nomiſmatibus, exigito tributum, aſpera nomiſmata duo, & pro corollariis, folles 66. ſimul ſignata nomiſmata duo, folles 66.

Εἰς τὰ β. ἥμισυ νο ἀπαίτει δημ. νο τραχέα β. καὶ μιλ. β. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. πβ. ἥμισυ· ὁμοῦ χαράγματος νο β. φόλ. ρλ. ἥμισυ.

Pro nomiſmatibus duobus cum dimidio, exigito tributum, nomiſmata aſpera duo & milliarenſia 2. & pro corollariis, folles 82. cum dimidia; ſimul ſignata nomiſmata duo, folles 130. cum dimidia.

Εἰς τὰ β. ἥμισυ καὶ τέταρτον νο ἀπαίτει δημ. νο β. μιλλιαρ. γ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολ. φόλ. ϟ. ἥμισυ καὶ τέταρτον· ὁμοῦ χαράγματος νο β. φόλ. ρξβ. ἥμισυ καὶ τέταρτον.

Pro nomiſmatibus duobus cum dimidio & quarta parte, exigito tributum, nomiſmata 2. milliarenſia 3. & pro corollariis, foll. 90. cum dimidio & quarta parte; ſimul ſignata nomiſmata duo, folles 162. cum dimidio & quarta parte.

Εἰς τὰ γ. νο ἀπαίτει δημ. νο τραχέα γ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθ. φόλ. ϟθ. ὁμοῦ χαράγματος νο γ. φόλ. ἐννενήκοντα ἐννέα.

Pro tribus nomiſmatibus, exigito tributum, nomiſmata aſpera tria: & pro corollariis, folles 99. ſimul ſignata nomiſmata tria, folles 99.

Καὶ κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ὀφείλεις καὶ εἰς τὰ ἐπέκεινα ψηφία τοῦ δημοσίου ἀπαιτεῖν, τὰ μὲν διὰ χαράγματος τέλη διὰ

Et juxta methodum illam debes majorem quoque monetæ numerum pro tributo exigere. Et vectigalia qui-

dem quæ per monetam ſignatam pendi debent, per monetam ſignatam repoſcere, nimirum per aſpera aſpra nomiſmata: & exigere pro ſingulis nomiſmatibus ſignatis, corollariorum gratiâ; pro dicerato-hexafollo quidem folles 15. Pro conſuetudine autem & elarico, folles 18. folles nimirum 33. Minutiorem verò monetam exigere debes per numos æneos. Deinde hoc pacto numos repoſcere debes, nempe ad rationem quatuor milliarenſium pro nomiſmate: & ſimili modo pro ipſis exigere corollarii gratiâ folles 33. in ſingula nomiſmata, juxta divinum & imperiale placitum.

χαράγματος, ἤτοι διὰ τραχέων ἄσπρων ιι· εἰσπράττεσθαι δὲ καὶ ἐφ' ἑκάστῳ ιι τοῦ χαράγματος, χάριν τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ· ὑπὲρ μὲν δικερατο-ἑξαφόλλου, φόλ. ιε. ὑπὲρ δὲ συνηθείας καὶ ἐλατικοῦ, φόλλ. ιη. ἤτοι φόλλ. λγ. τὰ δὲ λεπτὰ ψηφία ὀφείλεις ἀπαιτεῖν διὰ νουμμίων χαλκῶν. εἶθ' οὕτως καταλογίζεσθαι τὰ νούμμια ἐπὶ τῶν δ. μιλ. τῷ νομίσματι· καὶ εἰσπράττεσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ὁμοίως ἐφ' ἑκάστῳ ιι χάριν τῶν παρακολουθημάτων φόλ. λγ. κατὰ τὴν θείαν καὶ βασιλικὴν πρόσταξιν.

Clarioris autem eorum quæ dicta ſunt, perceptionis ergò, hæc quoque dicenda ſunt.

Quæ quotannis à venerando Monaſterio N. penduntur, hæc ſunt.

Nomiſma 1. cum dimidio, tertia & duodecima parte.

Nomiſmata 2. cum dimidio & quarta.

Nomiſmata 4. cum dimidio, quarta & vigeſima quarta.

Et nomiſmatis tertia & octava pars.

Hæc vectigalia ſimul ſumta, ſunt monetæ quidem ſignatæ nomiſmata 7. nempe aſpera ſeptem; & pro corollariis eorum (repetendo pro ſingulis nomiſmatibus fol-

Χάριν δὲ πλείονος καταλήψεως τῶν λεγομένων ῥητέον καὶ ταῦτα.

Εἰσὶ τὰ τελούμενα ἐτησίως παρὰ τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ δεῖνος ταῦτα.

ιι α. ἥμισυ, τρίτον καὶ δωδέκατον.

ιι β. ἥμισυ καὶ δωδέκατον.

ιι δ. ἥμισυ, τέταρτον καὶ εἰκοστὸν τέταρτον.

Καὶ ιι τριμοιρον ὄγδοον.

Ὁμοῦ τὰ τελούμενα διὰ μὲν χαράγματος ιι ζ. ἤτοι τραχέα ζ. καὶ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῶν ὡς ἀπαιτουμένων ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι φολλίων λγ. φόλ. σλα.

διὰ δὲ λεπτῶν μιλλιαρ. ια.

ἤτοι φόλ. σπ. δὲ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῶν, ὡς καταλογιζομένων τῶν μιλ. ἐπὶ τῶν δ. τῷ νομίσματι, καὶ ποσουμένων εἰς ιι β. ἥμισυ, τρίτον δὲ δωδέκατον· φόλλ. ϟς. τέταρτον· ὁμοῦ διὰ χαράγματος ιι ζ. καὶ διὰ λεπτῶν φόλ. χζ. τέταρτον, γινόμεναι ἐπὶ τῶν ις. τῷ ἑνὶ * τραχέῳ νομίσματι, ὡς ἡ ἡμέρα ἔχει, ιι τραχέα λη. παρὰ μιᾶς φόλλεως τὸ ἥμισυ δὲ τέταρτον· ἤτοι τὰ ὅλα, τραχέα ιι με.

* Ἴσ. τραχύ

Εἰσὶ καὶ τὰ τελούμενα ἐτησίως παρὰ τοῦ δεῖνος, ταῦτα, ἤγουν διὰ μὲν χαράγματος ιι α. διὰ δὲ λεπτῶν μιλ. θ. ἤτοι ὑπὲρ ἐγχρονιῶν β. ἤγουν ιβ. καὶ ιγ.

χαράγματος ιι β. καὶ μιλ. ιη. ὑπὲρ τῶν β. ιι τοῦ χαράγματος, τραχέα β. δὲ ὑπὲρ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῶν φόλ. ξς. ἤτοι ἐφ᾽ ἑκάστῳ νομίσματι φόλ. λγ. καὶ ὑπὲρ τῶν ιη. μιλ. φόλ. υλβ. δὲ χάριν τῶν

les 33.) folles 231. minutioris verò monetæ, milliarenſia 11. cum duabus tertiis partibus milliarenſis unius, nimirum folles 280. & pro corollariis eorum, (milliarenſibus quatuor pro uno nomiſmate ſupputatis, quæ ſic deveniunt ad duo nomiſmata cum dimidio, tertia & duodecima parte) folles 96. cum quarta follis parte. Hæc ſimul ſumta, ſunt monetæ quidem ſignatæ nomiſmata ſeptem: minutioris verò monetæ folles 607. cum quarta parte, quæ folles ſi ſupputentur ad ſedecim pro uno aſpero nomiſmate, juxta morem illius temporis, ſunt nomiſ. aſpera 38. dimidio & quarta parte unius follis minùs: nempe tota ſumma, nomiſmata aſpera 45.

Quæ ab N. quoque ſingulis annis penduntur, hæc ſunt: nempe per monetam quidem ſignatam nomiſma unum: per minutiorem verò monetam milliârenſia 9. nimirum pro duobus enchroniis, pro duodecima ſcilicet & decima tertia Indictione, ſignata nomiſmata duo, & milliarenſia 18. Pro duobus autem ſignatis nomiſmatibus, aſpera duo ſolvenda ſunt, & pro corollariis eorum folles 66. nempe pro unoquoque nomiſmate folles 33. pro decem & octo verò milliarenſibus, folles 432. & pro corollariis eorum

Digitized by Google

(ſupputatis decem & octo milliarenſibus ad quaterna pro nomiſmate, quæ ſic quatuor nomiſmatum & dimidii ſummam efficiunt, & exactis pro unoquoque nomiſmate follibus 33.) folles 148. cum dimidia. Tota ſumma quæ pro duobus enchroniis ſolvi debet, eſt: per monetam quidem ſignatam nomiſmata 2. per minutiorem verò monetam folles 646. cum dimidia. Quæ ſi ſupputentur ad 12. pro nomiſmate uno aſpero, juxta conſuetudinem illius temporis ſunt aſpera 54. Tota ſumma, nomiſmata aſpera 56.

παρακολουθ. αὐτῶν ὡς καταλογιζομένων τῶν ιη. μιλ. ἐπὶ τῶν δ. τῷ νομίσματι, καὶ ποσουμένων εἰς ιι δ. ἥμισυ, καὶ ἀπαιτουμένων ἐφ' ἑκάστῳ ιι φόλλεων λγ. φόλ. ρμη. ἥμισυ· ὁμοῦ τὰ ὑπὲρ τῶν δύο ἐγχρονιῶν τελεσθῆναι ὀφείλοντα, διὰ μὲν χαράγματος ιι β. διὰ δὲ λεπτῶν φόλ. χμϛ. ἥμισυ· γινόμεναι ἐπὶ τῶν ιβ. τῷ ἑνὶ τραχεῖ ιι, καθὼς ἡ ἡμέρα ἔχει, τραχέα νδ. ἤτοι τὰ ὅλα, ιι τραχέα νϛ.

FINIS. ΤΕΛΟΣ.

Hæc ſequuntur in Codice.

INITIUM CUM DEO ſupputationis librarum.

ΑΡΧΗ ΣΥΝ ΘΕΩ τῶν λιτρισμῶν.

Septuaginta duo nomiſmata unam libram efficiunt, &c.

Τὰ οϛ. νομίσματα ποιοῦσι λίτραν μίαν, &c.

Hic Tractatus de librarum ſupputationibus, librarum multiplicationes ſolùm continet, quas cuique facere obvium eſt. Illud autem in eo animadvertere eſt, nempe libram hâc notâ λ́ indicari, centenarium verò in ſingulari ρ̈, in plurali ρρ̈.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΩΝ, ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΩΝ, καὶ τῶν δηλούντων αὐτὰ σημάτων.

DE MENSURIS ET PONDERIBUS, & notis ea ſignificantibus.

Ex Codice Regio 3284.

Eodem Interprete.

Η ἀπερίστικτος ἁπλῆ γραμμή τις οὖσα πλαγία, —, δηλοῖ κατὰ πάντα ὀβολός· αἱ δὲ δύο ἀπερίστικτοι ἁπλαῖ, ≐, δύο ὀβολοί. τὸ δὲ Ῥωμαϊκὸν σίγμα ὅπερ ἀνδρείῳ [a] καθετῆρι παρέοικε, S, τριόβολον. εἰ δὲ μέσην ἁπλῆν ἀπερίστικτον ἔχει γραμμήν, S—, τετρόβολον. ἡ δὲ διπλῆ ἀπερίστικτος συνέλευσις οὖσα δυοῖν λοξῶν κατὰ τὸ πέρας πρὸς ἀλλήλας, Z, ὁλκὴν τὴν συνωνύμως δραχμὴν προσαγορευομένην. τὸ δὲ γάμμα κατὰ τὸ πέρας ἔχον τῆς αὐτοῦ πλαγίας προσκείμενον ο. Γο οὐγγίαν. κάππα δὲ κατὰ μιᾶς κεραίας ἔχον προσκείμενον υ, κυ΄,

Linea ſimplex tranſverſa nullo puncto ſignata obolum unum ſignificat: duæ verò lineæ ſimplices puncto notatæ, duos obolos. Latinum autem ſigma quod virili cathetêri ſimile eſt, triobolum ſeu tres obolos denotat: ſi verò lineam ſimplicem nullo puncto notatam in medio habeat, tetrobolum, id eſt, quatuor obolos. Duplex linea nullo puncto ſignata, quæ ſit concurſus duarum obliquarum ſecundùm extremitatem, holcen, quæ itidem drachma vocatur, denotat. Gamma quod ad extremitatem lineæ ſuæ obliquæ, habet ο adjacens Γο unciam. Kappa verò quod ad alterum cornu habet υ adjacens, κυ΄, cyathum. Lamda

[a] καθετὴρ dicitur inſtrumentum chirurgicum concavum, & altera parte recurvum, quo urina in veſica detenta elicitur, & veſicæ vitia probantur, quod litteram S ferè referebat.

cui juxta medium iota adjacet, λι', libram. ξ autem, ſi quidem habeat ι adjacens, ξι', ſextarium: ſi verò ο, oxobathon. μ, ſi è regione habeat ν, μν, mnam.

Mna autem habet holcas centum: juxta pondus Italicum, 112. Uncia habet holcas ſeptem, Atticas verò ſex cum obolo uno, & chalcis quatuor. Uncia habet grammata 24. Gramma eſt obolus cum chalcis quatuor. Holce habet obolos ſex; obolus chalcos decem. Medimnus habet hemihecta 12. Hemihecton autem chœnices quatuor. Chœnix cotylas Atticas quatuor. Cotyla verò eſt dimidium ſextarii. Tryblion autem ut vocant, eſt cotyla Attica. Oxobathon eſt quarta cotylæ pars, habetque holcas duas cum obolo uno & chalcis quatuor. Cyathus verò habet cotylæ ſextam partem, holcas octo. Cheme libram unam cum dimidio: libra verò habet uncias 12. holcas 75. juxta aliud pondus 72. ſpeciatim autem Græca cotyla olei, habet libram unam. Sextarius libras duas: Italicus verò ſextarius libram unam cum dimidio. Alexandrina autem olei cotyla habet uncias 20. vini verò uncias novem. Italicus vini ſextarius, libram unam, uncias octo. Mna Alexandrina pen-

κύαθον. λάμβδα δὲ κατὰ μέσον ἔχον ἰῶτα προσκείμενον, λί, λίτραν. ξ δὲ, εἰ μὲν ἔχει προσκείμενον ι, ξι', ξέστην· εἰ δὲ, ο', ξο', ὀξόβαθον. μ' δὲ κατ' αὐτὸ τεταγμένον ἔχον ν, μν, μνᾶ.

Ἔχει δὲ ἡ μνᾶ ὁλκὰς ἑκατόν. πρὸς δὲ τὸ Ἰταλικὸν, ριβ. ἡ οὐγγία δὲ ὁλκὰς ζ. Ἀττικὰς δὲ ς. καὶ ὀβολὸν α. καὶ χαλκοῦς δ. ἡ δὲ οὐγγία ἔχει γράμματα κδ. τὸ δὲ γράμμα ἐστὶν ὀβολὸς, χαλκοῖ δ. ἡ δὲ ὁλκὴ ἔχει ὀβολοὺς ς. ὁ δὲ ὀβολὸς, χαλκοῦς ι. ὁ δὲ μέδιμνος ἔχει ἡμιέκτα ιβ. τὸ δὲ ἡμιέκτον, χοίνικας δ. ἡ δὲ χοῖνιξ κοτύλας Ἀττικοὺς δ. κοτύλη δέ ἐστι τὸ ἥμισυ τοῦ ξέστου. καὶ τὸ τρυβλίον δὲ λεγόμενον κοτύλη ἐστὶν Ἀττική. τὸ δὲ ὀξόβαθον, τέταρτόν ἐστι κοτύλης· ὁλκὰς δὲ ἔχει δύο, ὀβολὸν α. χαλκοῦς δ. ὁ δὲ κύαθος ἔχει κοτύλης ἕκτον, ὁλκὰς η. ἡ δὲ χήμη ἄγει λίτραν μίαν, ἥμισυ· ἡ δὲ λίτρα ἔχει οὐγγίας ιβ. ὁλκὰς οε. ἐν ἄλλῳ, οβ. ἰδίως δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κοτύλη τοῦ ἐλαίου ἔχει λίτραν μίαν. ὁ δὲ ξέστης λίτρας β. ὁ δὲ Ἰταλικὸς ξέστης, λίτραν μίαν ἥμισυ. ἡ δὲ Ἀλεξανδρινὴ κοτύλη τοῦ ἐλαίου ἔχει οὐγγίας κ. οἴνου δὲ οὐγγίας θ. ὁ δὲ Ἰταλικὸς ξέστης τοῦ οἴνου, λίτραν μίαν, οὐγγίας η. ἡ δὲ Ἀλεξανδρινὴ

Digitized by Google

μνᾶ ἄγει ὁλκὰς ρν. ἀλλαχοῦ ρνη. τὸ δὲ στέαρ ὑγρὸν μὲν ὄν, ἄγει εἰς τὴν μνᾶν ὁλκὰς ιϐ. ξηρανθὲν δὲ ὁλκὰς * οε. ἡ δὲ τῆς ὑγρᾶς πίσσης κοτύλη ἄγει ὁλκὰς π. τοῦ δὲ ἐρυσίμου λίτρας δ. ὁ δὲ χοῦς ἐστὶ μέτρον Ἀττικὸν, κοτύλαι Ἀττικαὶ ιϐ. σταθμοῦ δὲ ἄγει ὁλκὰς ψκ. ἡ δὲ χοῖνιξ μετρουμένη ἐστὶ κοτύλαι γ. σταθμοῦ δὲ ὁλκαὶ ρπ. ὁ δὲ ξέστης μετρούμενος ἐστὶ κοτύλαι β. σταθμοῦ δὲ ὁλκαὶ ρκ.

* *Sic legitur in mſ. ſed fortè mendosè.*

dit holcas 150. alibi 158. Sebum ſi quidem liquidum ſit, pendit pro mna una holcas 12. concretum verò holcas 75. Cotyla picis liquidæ pendit holcas 80. Eryſimi verò libras quatuor. Chus autem eſt menſura Attica, nempe cotylæ Atticæ 12. Eſt autem pondo holcarum 720. Chœnix habet menſuram cotylarum trium, pondus holcarum 180. Sextarius continet menſuram cotylarum duarum, pondus holcarum 120.

Ἁπλῆ ἀπερίστικτος —
Simplex linea ſine puncto.

δύο περίστικτοι ἁπλαῖ ÷
Duæ lineæ ſimplices cum punctis.

διπλῆ ἀπερίστικτος >
Duplex ſine puncto

διπλῆ περιεστιγμένη ⸖
Duplex cum puncto.

ὀβελὸς /
Obelus.

ὀβελὸς μετὰ ἀστερίσκου / ※
Obelus cum aſteriſco.

Ῥωμαϊκὸν σίγμα S
Latinum ſigma.

καθ' ἑαυτὸ, ἀντίσιγμα ἄστικτον Ↄ
Suo more deſcriptum, antiſigma, i. ſigma inverſum ſine puncto.

ἀντίσιγμα περιεστιγμένον Ͽ
Antiſigma cum puncto.

κορωνὶς
Coronis. ⸎ id eſt nota quæ in calce librorum appingi ſolet.

VITA S. STEPHANI JUNIORIS, MONACHI ET MARTYRIS.

Auctore STEPHANO, Diacono Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ : Interprete Domno JACOBO LOPPIN, Monacho Benedictino Congregationis Sancti Mauri.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸν βίον καὶ μαρτύριον τοῦ παμμάκαρος καὶ ὁσίου μάρτυρος Στεφάνου τοῦ νέου, μαρτυρήσαντος ἐπὶ τοῦ ἀσεβοῦς εἰκονοκαύστου βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ καὶ Κοπρωνύμου.

Ex quatuor Cod. manuſcriptis, uno Regiæ bibliothecæ, tribus Colbertinis. In Regio Codice eſt titulus: Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄθλησις, καὶ μεγάλα θαύματα ἐν ἀγῶσι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν, καὶ θαυματουργοῦ Στεφάνου τοῦ νέου, συγγραφεῖσα ὑπὸ Στεφάνου διακόνου τῆς ἐν Βυζαντίῳ ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας.

STEPHANI DIACONI Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, in Vitam & Martyrium beatiſſimi & ſancti Martyris Stephani Junioris, qui martyrium ſubiit ſub impio Iconocauſta Imperatore Conſtantino Copronymo.

RECTA & æqua res eſte, omnibuſque pietatem profeſſis probata, juxta

ΑΓΑΘΟΝ καὶ δίκαιον καὶ πᾶσι τοῖς εὐσεβεῖν προαιρουμένοις εὐαπόδεκτον, κατὰ τὴν

Digitized by Google

μεγαλοκήρυκος Παύλου θείαν φωνὴν, τὸ κοινωνεῖν ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαις· καὶ ὥς φησι τὸ Δαυϊτικὸν ἐκεῖνο μέλος· « μνήμη * δικαίων μετ' « ἐγκωμίων, καὶ, τοῖς εὐθέσι πρέ- « πει αἴνεσις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ὄψεσιν εἰκονικαῖς ἀειμνήστως ἔχειν τὰ τούτων ἀριστευτικὰ ἀγωνίσματα καὶ κατορθώματα, παντὶ πρέπον καὶ ἐφετόν. ὥσπερ καὶ τὸ διὰ γραφικῶν βίβλων λαλεῖσθαι τὰ αὐτῶν, ὅσιον καὶ εὐσεβές. ἀμφότερα γὰρ τά τε τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς ἐγγινόμενα πρὸς τὴν τῶν πρωτοτύπων ἀρετὴν καὶ τὸν ἔνθεον ζῆλον ἡμᾶς ἀνάγουσιν, ἐν οἷς καὶ τὸ ἱερογραφικὸν ἐκεῖνο πληροῦται τὸ « ῥάσκον· δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, « καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνήν σου. ἄμφω γὰρ διὰ εἰκόνος ὁρᾶται, καὶ διὰ γραφικοῦ λόγου ἀκουτίζεται. καὶ ἡ μὲν τῆς εἰκόνος ὅρασις πέφυκεν ἐκ τῶν ἐπιτέχνως πως τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην ἐχόντων. ὁ δὲ τῆς ἀκοῆς λόγος ἐκ τῶν ἐν πνεύματι θείῳ καὶ παιδείᾳ γνώσεως μεμυημένων τὰ θεῖα. τούτων * αὐτῶν ἀμφοτέρων ἀμοιρῶν κἀυτὸς ἔγωγε, τῷ δέει καθυποβάλλομαι, καὶ πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ἀτόλμως ἔχω στόμα ἀνοῖξαι καὶ χεῖρα τεῖναι, τοῦ τῆς προπετείας δυσοίστου μήπως ἐν τῷ λέγειν ὑπομείνοιμι τρόπον. παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, παροιμιακῶς, ὡς καὶ γέγραπται, καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος ἕ-

* al. δικαίου
* al. οὖν

magni præconis Pauli divinam vocem, communicare Sanctorum memoriis; &, ut ait Davidicum illud carmen: Rom. 12. 13
Memoria juſtorum cum laudibus; &, *Rectos decet collaudatio.* Prov. 10. 7. Pſal. 32. 1.
Sed & illorum egregia certamina præclaraque geſta imaginibus expreſſa in perpetuam memoriam habere, cuilibet conſentaneum & optabile eſt; quemadmodum eadem ſcriptis exponi ſanctum & pium eſt. Nam dum illa viſu & auditu percipiuntur, nos ad prototyporum virtutem & divinam æmulationem erigunt, quibus & illud Scripturæ ſacræ impletur: *Oſtende mihi faciem tuam, & fac ut audiam vocem tuam.* Cant. 2. 14.
Utrumque enim imagine videtur, & ſcripta oratione auditur. Ceterùm, imaginis quidem aſpectus ab his proficiſcitur, qui hujuſmodi artem callent: oratio verò, quæ auditu percipitur, autores eos habet, qui in Spiritu divino & diſciplina cognitionis divinis rebus ſunt initiati. Hinc ego, qui rei utriuſque expers ſum, præ metu animo dejicior, neque ad ſuſceptum opus perſequendum os aperire vel manum admovere audeo; ne fortè in dicendo intolerandum temeritatis vitium incurram. Nam laqueus validus viro ſunt propria labia, ait Proverbium, ut & ſcriptum eſt, verbis proprii

Digitized by Google

oris unuſquiſque capitur, merces autem labiorum ejus dabitur illi. Siquidem magnus & amabilis eſt hujuſce ſpiritalis cœtus princeps ſanctus Martyr Stephanus: multa verò parvi mei & tenuis ingenii penuria eſt; ut valde hæſitem, dilecti, unde illi ſuæ vitæ laudum coronam offeram, vel quomodo ſplendidum ejuſdem & laborioſum vivendi genus exponam, aut generoſam in ſubeundo martyrio audaciam enarrem. Quæ enim ſupernæ gratiæ auxilio confecit prodigia, adeo admirabilem continent narrationem, ut mentem meam conturbent & è ſua ſede & ſtatu dimoveant, proprioſque terminos tranſilire cogant. Veruntamen, quantum ingenio valeo, dicere non refugiam. Nec enim, non pro dignitate laudare, ſed non pro viribus, damnatione dignum eſt.

Quocirca congruentem orationi mentem habens, tametſi tale aliquid nunquam aggreſſus ſum, ab aliis excitatus, tota mea facultate memet huic operi dedi. Scilicet mecum animo volutabam avitam Evæ damnatam inobedientiam, illumque *malum ſervum, qui talentum in terra abſconderat. Verebar quoque ne diuturna prætermiſſione in oblivionem veniret hæc venerandi Patris noſtri

κασος· ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ. μέγας γὰρ καὶ ἐπέραστος ὁ ταύτης τῆς πνευματικῆς πανηγύρεως προεξάρχων ὁσιομάρτυς Στέφανος· καὶ * πολὺ ἡ τῆς ἐμῆς πτωχονοίας ἡ ἔνδεια μικρά. καὶ πόθεν αὐτῷ τῶν ἐγκωμίων τοῦ βίου προσάξω τὸν στέφανον, πῶς δὲ καὶ τὸ τῆς αὐτοῦ πολιτείας ἐκφράσω τὸ λαμπρὸν καὶ ἐπίπονον, ἀπορῶ λίαν, ἀγαπητοί· ἢ πῶς τὸ ἐπάθλου μαρτυρείας ἐξείποιμι τὸ εὔτολμον. τὰ γὰρ διὰ τῆς ἄνωθεν χάριτος ὑπ᾽ αὐτοῦ τελεσθέντα τεράστια, θαυμαστὴν ἔχοντα τὴν διήγησιν, κραδαίνει μου τὸν λογισμὸν καὶ ἐξίστησιν, καὶ τῶν οἰκείων ὅρων ἀπελαύνειν βιάζεται. πλὴν εἰς ὅσον ἐπαρκεῖ μου ἡ διάνοια, οὐκ ὀκνήσω λέγειν. οὐ γὰρ τὸ μὴ κατ᾽ ἀξίαν ἐγκωμιάσαι, κατάκρισις· ἀλλὰ τό γε εἰς δύναμιν ἧκον μὴ λέγειν, κατάγνωσις.

Διὸ σύμμικτον ἔχων τῷ λόγῳ τὴν ἔννοιαν, ὁ μηδέποτε εἰς τοιοῦτόν τι ἐπιχειρήσας, πάσῃ μου δυνάμει προτραπεὶς ἑαυτὸν ἐπιδέδωκα· τὴν προγονικὴν τῆς Εὔας ἐν νῷ λαβὼν κατάκριτον παρακοήν, καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ τὸ τάλαντον πονηρὸν δοῦλον κατορύξαντα ἐνθυμούμενος, καὶ τοῦ μήπως τῇ χρονίᾳ παραδρομῇ εἰς λήθην ἔλθοι ὁ τοιόσδε τοῦ σεβασμίου πατρὸς

* al. πολλὴ τῆς ἐμῆς πτωχονοίας ἡ ἔνδεια καὶ μικρά.

ἡμῶν βίος· οἶδε γὰρ ὥσπερ νεφέλη κρύπτειν τὸν ἥλιον, οὕτω καὶ χρόνος καλύπτειν τὰ μὴ λαλούμενα· καίπερ τεσσαρακοστοῦ δευτέρου ἔτους παραδεδραμηκότος, ἀφ' οὗπερ τὴν διὰ μαρτυρίου ἱερὰν τελευτὴν ὁ παμμάκαρ ὑπέστη πατὴρ ἡμῶν Στέφανος μέχρι τοῦ νυνὶ, ἧς προτραπεὶς ἀνελεξάμην παρ' ἀληθευόντων ἀνδρῶν καὶ τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν, ὧδέ τε κἀκεῖσε περιθέων, καὶ περιαθροίζων τὰ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων αὐτοῦ καὶ μέχρι γήρως, τά τε τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου πάντερπνα καὶ θαυμαστὰ διηγήματα, καὶ συλλέγων, ὥσπερ ἔκ τινος βυθοῦ, τοῦ μακροῦ χρόνου, καὶ τῆς λήθης ἀναλεγόμενος, ζηλώσας τὴν φιλόπονον μέλισσαν, τὴν ἐκ πολλῶν ἀνθέων συλλέγουσαν τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν τοῦ μέλιτος ἐργασίαν.

vita; ut enim ſolem nubes ſolet abſcondere: ſic tempus ea, quæ verbis non celebrantur, tegere conſuevit; quanquam à quo beatiſſimus Pater noſter Stephanus ſacram mortem martyrio obiit, ad hodiernum diem, annus quadrageſimus ſecundus præteriit; quo incitatus, illius à teneris unguiculis ad ſenectutem geſta, ejuſdemque ortus & obitus gratiſſimas & admirabiles narrationes à viris veridicis ejuſque diſcipulis, huc & illuc diſcurrens, excerpſi, atque è longo tempore & oblivione, velut è profundo aliquo erui; ſtudioſam apem æmulatus, quæ plurimis è floribus ea, quæ ad mellis confectionem neceſſaria ſunt, colligit.

Ἀλλ' ἡγείσθω Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωτίζων πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, * ὁ μόνος νοῦς τῶν εὐσεβῶς νοούντων καὶ νοουμένων, καὶ λόγος τῶν λεγόντων καὶ λεγομένων, καὶ πᾶσι πάντα καὶ ὢν, καὶ γινόμενος, ὁ διδοὺς φωτισμὸν παιδείας τοῦ γνῶναι, ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον· ἡ δήλωσις γὰρ τῶν λόγων αὐτοῦ φωτιεῖ καὶ συνετιεῖ νηπίους. Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον. ἵνα δὲ μὴ μακροτέροις ἐπεισοδίοις τὸν λόγον μηκύνωμεν, τὸ προκει-

* al. Poſt κόσμον addit, τῶν νοουμένων τε καὶ λεγομένων. Alii duo eaſdem voces ſtatim poſt ἡμῶν ſubdunt, omiſſis verbis ex Evangelio Joannis depromtis.

Verùm nobis præſit Chriſtus, verus Deus noſter, qui *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: ſolus ille intellectus piè intelligentium & intellectorum, & verbum dicentium & dictorum, qui omnibus omnia eſt & fit, qui eruditionis lumen ad cognoſcendum tribuit, cùm oratio habenda eſt: ſiquidem *declaratio ſermonum* ipſius *illuminabit, & intellectum dabit parvulis*. Et hæc quidem hactenus. Ne autem prolixioribus exordiis orationem protrahamus; propoſito

Joan. 1. 9.

Pſal. 118. 130.

curriculo inſiſtens, initium hujus Deo placitæ Vitæ facturus ſum. Vos verò veſtris tantùm precibus mihi opem ferte, Deumque meæ vili vitæ propitium reddite, & ſermonem ad os meum aperiendum expoſcite: ne rem ultra vires meas aggreſſus eſſe, vel nihil magnificum hocque opere dignum attuliſſe dijudicer; quòd meæ imbecillitati minimè convenit, cùm nulla negligentiæ ſpecies impendeat. Superna ergo adjuvante gratia, quæ omnia ſingulis congruentia diſtribuit, à
Jacob. 1. 17. qua *omne datum bonum & omne donum perfectum deſuper eſt, deſcendens* in eos, qui ſpiritu digni ſunt: in ipſum, inquam, Vitæ exordium veniam, quàm optimum & promptiſſimum orationum auxilium ex utraque parte ſimul conſecutus.

Tu verò, ô ſacer Orthodoxorum cœtus, quotquot Chriſtianam Philoſophiam ſummo digito deguſtaſtis, animosè properate cum vera fide aures mentis intendere. Nunc enim ſpiritalis habitudinis, non carnalis celebritatis vel profectûs, ut apud Gentiles, agitur narratio.

Itaque ſacri hujus convivii veſtrumque omnium ad audiendum convivarum dives &

μένης βαλβῖδος ἐχόμενος, τὴν ἀπαρχὴν τούτου τοῦ θεαρέστου βίου προοιμιάσων ἔρχομαι. καί μοι μόνον καὶ ὑμεῖς συναμιλλᾶσθε ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ἵλεω τὸν Θεὸν ποιούμενοι ἐπὶ τῷ πεφαυλισμένῳ μου βίῳ, καὶ λόγον αἰτοῦντες ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου· ὅπως ἂν μὴ κριθείην ὡς τῶν ὑπὲρ ἀξίαν ἁψάμενος καὶ μηδὲν πολυτελὲς εἰσενεγκὼν τοῦ λόγου ἐπάξιον· ὃ μηδὲ πρὸς τὴν ἐμὴν καθέστηκεν * ἀσθένειαν, ὁπόταν μηδὲ ἀπροσεξίας εἶδός τι συνεπήρτηται. πρὸς δὲ τῇ ἄνωθεν χάριτι τῇ πάντα νεμούσῃ ἑκάστῳ τὰ πρόσφορα, παρ' ἧς πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἐν τοῖς ἀξίοις τοῦ πνεύματος, ἐπ' αὐτὴν γοῦν, ὡς ἔφην, τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου ἐλεύσομαι, καλὴν ὅτι μάλιστα καὶ ταχεῖαν εὑράμενος σύμμαχον τὴν ἐξ ἑκατέρων μερῶν τῶν εὐχῶν ἀρωγήν.

* al. [illegible]

Σὺ δέ μοι, ὦ ἱερὰ τῶν ὀρθοδόξων πανήγυρις, ὅσοι τε τῆς κατὰ Χριστὸν ἄκρῳ δακτύλῳ φιλοσοφίας ἐγεύσασθε, σπουδάσατε θερμῶς ἐν ἀληθινῇ πίστει τὰ ὦτα τῆς διανοίας θέσθαι. ἐν τοῖς παροῦσι γὰρ, πνευματικῆς εὐεξίας, καὶ οὐ σαρκικῆς εὐκλείας ἢ προκοπῆς, ὡς ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἡ διήγησις.

Οὗτος τοίνυν ὁ τῆς ἱερᾶς ταύτης πανδαισίας καὶ πάντων ὑμῶν τῶν πρὸς ἀκρόασιν δαιτυμόνων πλούσιος

σιος καὶ χαριτοποιὸς ἑστιάτωρ, ὁ τῷ τοῦ πρωτομάρτυρος ὀνόματι καὶ πράγματι ὁμώνυμος καὶ ὁμότροπος, οὐ ξένος Βυζαντίων, οὐδὲ τῶν τὴν βασιλεύουσαν πόλιν οἰκούντων ἀλλότριος. ἡμέτερος γάρ ἐστι, γέννημα, θρέμμα, καὶ θῦμα, καὶ τοῖς ἡμετέροις πατράσι γνώριμος καὶ αὐτοπτικὸν ὁλοκάρπωμα. ἐν τοῖς γὰρ χρόνοις Ἀρτεμίου τοῦ καὶ Ἀναστασίου τοῦ Αὐγούστου, ἔτει πρώτῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ διακοσιοστῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ, ἦν τις ἀνὴρ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀναγνωρισθεὶς, οὐ τῶν ἐπιδόξων ἐν ἀξιώματι, οὐδὲ τῶν ἐξ ἀσεβείας τῷ πλούτῳ κομώντων περίβλεπτος, ἀλλὰ τῶν ἐν αὐταρκείᾳ βιούντων, ἀποστολικῶς εἰπεῖν, καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χειρῶν τοῦ ἔργου τρεφόμενος, ἐξ ὧν καὶ τοῖς ἐνδεέσι μετεδίδου κατὰ τὸ ἐπαρκοῦν. ἦν δὲ ἐκεῖσε οἰκῶν πρὸς τὸ τῆς βασιλικῆς δημοσίας λεωφόρου πρανὲς, ἐν ᾧ ἀνίδρυται καὶ ἐπιλέγεται τὸ σταύριον, ἐξ οὗπερ πρὸς τὸ καταντὲς μέχρις εἰσὶν εὐμεγέθεις οἰκίαι προσαγορευόμεναι τὰ *Κῶνστα. ἐν αἷς οἰκοῦντος τοῦ θεοφιλοῦς ἀνδρὸς μετὰ γυναικὸς ὁμοιοτρόπου, καὶ ἀμφοτέρων τῇ εὐσεβείᾳ ἐντεθραμμένων, τίκτονται αὐτοῖς θυγατέρες δύο εἰς περιδρομὴν καὶ ἐναλλαγὴν χρόνων. τεχθεισῶν οὖν αὐτῶν καὶ πρὸς ἡλικίαν ἐλασασῶν, ἡ τιμία ζυγὰς τῶν γεννητό-

* *Unus mſ. habet* Κωνσταντῆ: *tres alii*, Κωντᾶ.

gratiſſimus convivator, Protomartyris, nomine, re & moribus ſimilis, non hoſpes eſt Byzantii, nec ab incolis Imperatoriæ urbis alienus. Noſter eſt ille fœtus, alumnus, & hoſtia, patribus noſtris notus, atque holocauſtum quod ipſiſmet oculis viderunt. Temporibus enim Artemii ſeu Anaſtaſii Auguſti, ejuſdem Imperii anno primo, à creatione mundi anno ſexies milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſecundo, vir quidam Conſtantinopoli degebat, non inter illos quidem conſpicuus, qui dignitate eminent, vel qui ex impietate divitiis florent; ſed inter illos qui, ut Apoſtoli verbo utar, *in ſufficientia* vitam ducunt: atque adeo victum proprio manuum labore comparabat, cujus etiam participes pro facultatibus pauperes faciebat. Manebat autem ad declivem regiæ viæ publicæ partem, ubi crux collocata eſt, cujus etiam appellatione inſignitur. Ex hoc loco ad declivem partem ſitæ ſunt amplæ domus, quæ Conſta nuncupantur. Hic dum vir religioſus cum muliere morum haud diſſimilium habitaret: (ſiquidem ambo in pietate educati fuerant) temporis decurſu duas habuit filias, quæ cùm ætate progreſſæ fuiſſent, venerandum par pa-

Chriſti anno 713.

1. Tim. 6. 7.

Digitized by Google

rentum par illud bonæ prolis in litteris & pietate ſuæ ſimili innutrivit. Porro earum piiſſima mater, cùm reliquum tempus defluere, ſeque illi ætati, quâ mulieribus accedere ſolet ſterilitas, proximam eſſe videret; mœrebat & ægrè ferebat ſe marem filium non habere. Verùm firmiſſima fide impulſa, ſecumque Saram, Annam & Elizabet animo verſans, atque illud Scripturæ cogitans: *Qui quærit, invenit; & pulſanti aperietur*; cognominem Annam imitatur. Nam & ipſa Anna nomen habebat. Quemadmodum ergo illa in legali tabernaculo, ſic ipſa venerandas intemeratæ Dei Matris ædes frequentare non deſtitit. Inprimis verò ad auguſtiſſimum ejuſdem templum in Blachernis ſitum ſingulis diebus ventitabat, & ibi aſſiduiſſimè aderat nocturnis vigiliis, quæ veſperâ Paraſceves ſive feriæ ſextæ celebrari ſolent, preceſque & vota offerebat. Stans autem ante ſanctam illam imaginem, in qua Filium & Deum in ſinu gerens exhibebatur, lacrymis fuſis, hæc ad communem noſtri generis ſalutem & adjutricem dictitabat: » O Deipara, omnium, qui ad te confugiunt, præſidium: anchora & patrona te in ſuo dolore quærentium: ſecuriſſimus portus illorum, qui præ tri-

Mat. 6. 8.

ρων τὴν εὔτοκον ξυνωρίδα τῶν θυγατέρων ἐν γράμμασι καὶ εὐσεβείᾳ ὁμοίᾳ αὐτῶν ἀνέτρεφεν. Θεωρήσασα δὲ ἡ τούτων πανευσεβὴς μήτηρ λοιπὸν τὸν χρόνον παρατρέχοντα καὶ τὰ γυναικῶν πρὸς στείρωσιν αὐτῆς ἐγγίζοντα, ἤσχαλλεν καὶ ἐδυσφόρει παιδίον ἄρρεν οὐκ ἔχουσα. ἀδιστάκτῳ δὲ πίστει φερομένη αὕτη, καὶ ἀναλογισαμένη τήν τε Σάρραν, καὶ Ἄνναν, καὶ Ἐλισάβετ, καὶ τὸ γραφικὸν ἐκεῖνο ἐν νῷ λαβοῦσα· ὅτι ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ « κρούοντι ἀνοιγήσεται, τὴν ὁμώνυμον « Ἄνναν μιμεῖται. Ἄννα γὰρ καὶ ταύτῃ τὸ ὄνομα. καὶ ὥσπερ ἐκείνη ἐν τῇ νομικῇ σκηνῇ, οὕτω καὶ αὕτη οὐ διέλειπεν τοῖς σεβασμίοις οἴκοις τῆς παναχράντου μητρὸς τοῦ Θεοῦ περιπολοῦσα, μάλιστα δὲ ἐν τῷ πανσέπτῳ αὐτῆς ναῷ τῷ ἐν Βλαχέρναις τὸ καθ' ἑκάστην συχνάζουσα, καὶ ἀνελλειπῶς ἐν τῇ κατὰ παρασκευὴν ὀψίας ἐννύχῳ γινομένῃ δοξολογικῇ ἀγρυπνίᾳ, δεήσεις προσφέρουσα ἱκετικάς, καὶ πρὸς ἀντικρὺ ἱσταμένη τοῦ ταύτης ἁγίου χαρακτῆρος, ἐν ᾧ ἐτετύπωτο ἐν ἀγκάλαις τὸν υἱὸν καὶ Θεὸν φέρουσα, πρὸς τὴν κοινὴν τοῦ γένους ἡμῶν σωτηρείαν καὶ ἐπίκουρον δακρυρροοῦσα τοιάσδε καὶ λέγουσα· ἡ τῶν ἐν « σοὶ προστρεχόντων σκέπη, Θεοτόκε, « καὶ τῶν ἐν λύπῃ σε ζητούντων « ἄγκυρα καὶ προστάτις· ὁ τῶν ἐξ ἀ- « θυμίας τῷ τοῦ βίου πελάγει βυθι- «

» ζοφερῶν σωτηριώτατος λιμὴν, καὶ
» τῶν ἐν ἀπογνώσει σε αἰτούντων εἰς
» βοηθὸν ἐπίκουρος ἑτοιμότατος· ἡ
» τῶν μητέρων δόξα καὶ τῶν θυγατέ-
» ρων καλλώπισμα, ἡ παντὸς τοῦ
» θήλεος τὸ ὀνειδιστικὸν τῆς προμήτο-
» ρος Εὔας κατάκριμα εἰς παῤῥησίαν
» εὐφρόσυνον μεταβαλοῦσα τῷ
» θεανθρώπῳ σου τόκῳ, ἐλέησόν με
» καὶ ἐπάκουσον, καὶ ῥῆξον τὸν ἐν ἐμοὶ
» δεσμὸν, καθάπερ τὸν τῆς γεννητρίας
» Αννης ἐν τῷ τίκτεσθαί σε, καὶ δεῖ-
» ξον τῇ μητρικῇ σου πρεσβείᾳ τε-
» κεῖν σε παιδίον ἀῤῥενικὸν, ὅπως
» τῷ υἱῷ σου καὶ Θεῷ τοῦτο δοτὸν
» προσάξω. τοῦτο δισσεύσασα καὶ
τρισσεύσασα ἡ γυνὴ, ἐν μιᾷ τῆς
εὐχῆς βαλοῦσα τὴν συνήθη γο-
νυκλισίαν, ἀφύπνωσεν. ἡ δὲ τα-
χίστη εἰς βοήθειαν τοῦ γένους ἡμῶν
μητρικῶς τὸ τοῦ υἱοῦ ἐπικάμψασα
ἔλεον, τὴν ἀθυμοῦσαν γυναῖκα εἰς
εὐθυμίαν μητρικὴν μετέβαλεν
τρόπῳ τοιῷδε. τὴν γὰρ γυναῖκα
αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὡς ἐν ὁράματι ἐπι-
στᾶσα ὁμοιόπλαστος τῆς προγεγραμ-
μένης εἰκόνος καὶ ταύτης τὴν ψοαν
πατάξασα ἀνέστησεν εἰρηκυῖα· ἄ-
» πιθι χαίρουσα, γύναι, ἤδη γὰρ ἔχεις.
ἡ δὲ διαναστᾶσα καὶ προσθορυβη-
θεῖσα καθ' ἑαυτὴν, πρὸς τὸ τέ-
λος εὗρε τὴν δοξολογικὴν ἀγρυ-
πνίαν· καὶ οἴκαδε ὑμνῳδῶς ὑποστρέ-
ψασα, συνέλαβεν ἐν γαστρί.

Τῷ δὲ χρόνῳ τῆς αὐτῆς συλλή-
ψεως, ὁ ὀρθότομος τῆς τῆς ἐκκλη-

ſtitia in hujus vitæ pelago de- «
merguntur : præſentiſſimum «
auxilium omnium te in deſpe- «
ratione adjutricem implorant- «
tium : matrum decus & filia- «
rum ornamentum : tu quæ «
toti femineo ſexui probroſam «
primæ parentis Evæ damna- «
tionem in fiduciam lætificam «
tuo divino - humano partu «
commutâſti, miſerere mei & «
exaudi me. Rumpe meum «
vinculum, ut tuæ genitrici «
Annæ te parienti contigit. «
Fac me, te intercedente, fi- «
lium parere, ut illum Filio «
tuo & Deo donum offeram. «
Idem bis terve fecit mulier, quæ cùm in una oratione ſolito more genua flexiſſet, ſomno correpta eſt. Deipara verò, quæ ad flectendam materno modo ſui Filii clementiam in noſtri generis adjumentum promtiſſima eſt, triſtitiam mulieris in maternam lætitiam hoc pacto convertit. Eâdem quippe horâ ipſi apparet, ſimilis prorſus figuræ imaginis ſuprà deſcriptæ, & lumbo ejus percuſſo illam excitavit dicens : Læta abi, mu- «
lier; filium enim habes. Hæc «
verò expergefacta & mente conturbata, abſolutas eſſe vigilias reperit, domumque cum hymnis reverſa filium concepit.

Ejus autem conceptionis tempore, orthodoxo Eccleſiæ

Digitized by Google

dogmatum interpreti Germano, communi noſtrûm Patri, Imperatoriæ urbis gubernaculum Dei ſuffragio concreditum eſt. Itaque Cyzico adductus, tanquam fulgentiſſima quædam lucerna non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſitus eſt, ut per univerſum orbem, quaſi domi, luceret. Cùm ergo ad ejuſdem in throno collocationem totus terrarum orbis conflueret, omnis ætatis hominibus, ſenibus, adoleſcentibus, juvenibus, infantibus quoque & lactentibus unà concurrentibus: imò, ut aliquid dicam, Angelis ipſis ad illam lætificam ſeſſionem deſcendentibus; cum aliis quoque convenerunt duo pii paris fertiles rami. Verùm, cùm infinitam populi multitudinem cernerent; Anna veneranda propter mutuam hominum compreſſionem & coactionem reverti in animo habebat, ne fortè fœtus hujuſcemodi oppreſſione emiſſus moreretur. Verùm ipſi non conſenſit vir honoratiſſimus; ſed cùm robuſtiſſimus eſſet, & corporis viribus præ aliis valeret, eam rogavit ut manibus ſua latera apprehenderet; ipſeque à fronte pellens & viciſſim repulſus, vix

Mat. 5. 15.

σίας δογμάτων ὑφηγητὴς Γερμανὸς ὁ κοινὸς ἡμῶν πατὴρ, τῆς βασιλευούσης πόλεως Θεοῦ ψήφῳ ἐμπιστεύεται τοὺς οἴακας. καὶ ἐκ Κυζίκου ἀναχθεὶς, ὥσπερ τις παναγλαϊσδὸς λυχνία, οὐχ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐνεσκαμμένην * λυχνίαν προσετέθη, τοῦ λάμπειν *, ὡς ἐν οἰκίᾳ, πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. τούτου οὖν πρὸς τὴν ἐνθρονίασιν πάσης τῆς ὑφ' ἡλίῳ συνδραμούσης, καὶ πάσης ἡλικίας ἀπό τε γηραιοῦ καὶ πρεσβύτου, νεανίσκου καὶ νεωτέρου, ἐφήβου τε καὶ τῶν ἔπι τῇ θηλῇ μυζόντων ἀρτιγενῶν βρεφῶν ἁπάντων συνδεδραμηκότων· ἵν' εἴπω τι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀγγέλων συγκαταπτόντων πρὸς ἐκείνην τὴν εὐφρόσυνον καθίδρυσιν, μετὰ πάντων συνήχθησαν, καὶ οὗτοι οἱ τῆς εὐσεβοῦς ζυγάδος εὔκαρποι δύο θαλλοί. καὶ τὸ τοῦ ἀπείρου λαοῦ πλῆθος ἰδόντες, καὶ τῆς τιμίας Ἄννης ὑποστρέψειν θελούσης διὰ τὴν τοῦ λαοῦ ὀχλαγωγηθεῖσαν σύμπιεξιν καὶ σύνθρυψιν ἀλλήλων, καὶ τοῦ μήπως ἐκ τοῦ τοιούτου ἀναγκασμοῦ παρὰ χρόνον τὸ ἔμβρυον ἀπορρήξασα θανατωθῇ, οὐκ ἐπένευσε πρὸς τοῦτο ὁ ταύτης τιμιώτατος ἀνήρ· ἀλλ' ὡς ἅτε ἀνδρειότατος, καὶ ῥώμῃ σώματος ἐνισχύων ὑπὲρ ἄλλους γε, τὰς χεῖρας ταύτης τοῖς αὐτοῦ κενεῶσιν ἐγκρατεῖν διακελευσάμενος, ἐμπρόσθιος αὐτὸς ὠθῶν καὶ ἀντωθούμενος, μόλις πο-

* abeſt ab uno mſ.

* al. ἐκ τῇ [illegible]

τὸ ἠδυνήθησαν εἰσπηδῆσαι εἰς τὰ τοῦ μεγάλου τεμένους τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας προαύλια. κἀκεῖθεν ἄνετοι εἰσῆλθον ἐν τῇ πρὸ τῶν τοῦ νεὼ πυλώνων * στοᾷ· ἐν ᾧ πρὸς * σκάμνον ἀνιόντες τὴν τοῦ ἱεροφάντου Γερμανοῦ περιεμένον εἴσοδον. πολλῶν γὰρ ὡς ἀληθῶς τῶν ἐπαίνων εἰς αὐτὸν γεγονότων, ἐφείλκυεν πάντας τὸ καὶ μόνον ὀφθαλμοῖς θεωρηθῆναι. εἶτα τοῦ ἀρχιερέως ἐκείνου τὴν εἴσοδον ποιουμένου, θεόθεν ἡ κινηθεῖσα (ὡς μεθ᾽ ὅρκων ἐπιστώσατο τοῖς * ἐμὲ ἀπαγγείλασιν) τοῦτον ἑώρα ὡσεὶ φλόγα πυρὸς, καὶ παρ᾽ αὐτὰ ἐξεβόησεν· εὐλόγησον, πανάγιε, τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ υἱόν μου. τοῦ δὲ λαμπτῆρος τὸ ὄμμα περιστρέψαντος ἠρέμα πως, καὶ τὴν γυναῖκα ἐνοπτευσαμένου, τῷ ἐμπύρῳ τοῦ θείου πνεύματος κινηθεὶς ὁ μυστιπόλος, εἶπεν· τὸν τῆς κοιλίας σου καρπὸν κατὰ τὴν πίστιν σου, γύναι, εὐλογήσειεν κύριος τῆς τε Θεοτόκου καὶ τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου πρεσβείαις. ὄντως ἀγαθῆς πίστεως ἀγαθωτέρα καὶ ἡ ἀντάμειψις. ὡς γὰρ ἡ Χαναναία ποτὲ γυνὴ ἤκουσε παρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις, γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. οὕτως καὶ αὕτη παρὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ὅλον τὸν Χριστὸν φοροῦντος θεσπεσίου πατρὸς ἔλαβεν, καὶ περισσότερον εἴληφεν τοῦ μέλλοντος γεννᾶσθαι τὸ ὄνομα.

* al. φλιᾶ.
* al. σκαμνίον.
* lege ἐμοὶ

in veſtibulum magni divinæ Sapientiæ templi pervenire potuit. Inde illi facilè ingreſſi ſunt in porticum, qui ante templi atria ſitus eſt: illicque conſcenſo ſcamno, Sacerdotis Germani introitum expectabant. Siquidem tot & tantæ revera erant illius laudes, ut vel ſolum ejus videndi deſiderium cunctos alliceret. Pontifice poſtea ingrediente, divinitus excitata mulier, (ut jurejurando his, qui id mihi nuntiarunt, aſſeveravit) eum inſtar flammæ ignis intuita eſt, ſtatimque exclamavit: Benedic, ſanctiſſime, filio quem in viſceribus gero. Ille verò totus fulgidus, vultu leniter converſo, oculos in mulierem conjecit, ac igne Sancti Spiritus permotus ait: Tui ventris fructui, ô mulier, ſecundùm fidem tuam benedicat Dominus, Deiparæ & Protomartyris Stephani interceſſionibus. O bonæ fidei melior verè compenſatio! Nempe ut olim mulier Chananæa à Servatore Chriſto audivit: *O mulier, magna* Mat. 15. 28. *eſt fides tua, fiat tibi ſicut vis;* ita & hæc à divino illo Patre, qui totum Chriſtum in ſe gerebat, præter id quod petiit, naſcituri quoque nomen accepit.

Digitized by Google

Conſuetis autem ſacris officiis peractis, cùm omnes divinorum & puriſſimorum myſteriorum Chriſti participes facti, & in pace profecti domum rediiſſent; poſt aliquot dies Dei verè amantiſſima nova illa Anna completo tempore novum in ſpiritu Samuel peperit. Statim autem ac natus eſt, Protomartyris Stephani nomen illi dederunt, juxta prædictionem venerandi Patris noſtri Germani. Octo verò dierum ſpatio quaſi intermedio præterito, puer in templum Dei adductus eſt, ibique præfinitam appellationem accepit. Similiter die quadrageſima illum propriis manibus geſtans mater, (ut olim celeberrima Anna ſacrum ab infante Samuelem) auguſtum Deiparæ Blachernenſe templum unà cum viro ſuo petiit, ubi nempe facta oratione petitionem obtinuerat. Illic ergo ſtans rurſus coram divina illa imagine, lætis cum lacrymis gratias agens dicebat: » Gaude, ô caſtiſſima, quæ meam in prole maſcula procreanda ſterilitatem ſolviſti. Gaude, ô puriſſima, quæ meum mœrorem in gaudium convertiſti. Gaude, te quærentium ſalus promtiſſima. Ego quippe miſera te quærendo inveni, &

Τῆς δὲ συνήθους μυσταγωγίας τελεσθείσης, μεταλαβόντων ἁπάντων τῶν θείων καὶ ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, καὶ μετὰ τὴν ἐν εἰρήνῃ * πορεύσεως οἴκαδε ἁπάντων ἀναχωρησάντων, μεθ' ἡμέρας τινὰς ἡ θεοφιλεστάτη ὡς * ἐπάληθες αὕτη νέα Ἄννα τοῦ χρόνου συμπληρωθέντος γεννᾷ τὸν ἐν πνεύματι νέον Σαμουήλ. τὸ δὲ γεννηθῆναι τοῦτον παρευθὺ τῇ τοῦ πρωτομάρτυρος κλήσει Στέφανον τοῦτον * ὠνόμασαν, κατὰ τὴν πρόῤῥησιν τοῦ σεβασμίου πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ. τῆς δὲ ὀκταημέρου ὡς ἐν μέσῳ παραδραμούσης, καὶ τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ προσενεχθέντος τοῦ βρέφους, τὴν προωρισμένην εἰλήφει κλῆσιν. ὁμοίως καὶ τῇ τεσσαρακοστῇ ἰδίαις αὐτὸν χερσὶν ἡ μήτηρ * βαστάξασα, καθάπερ ἡ πολυθρύλλητος Ἄννα τὸν ἐκ βρέφους ἱερὸν Σαμουήλ, τὸν τῆς Θεοτόκου σεβάσμιον ναὸν ἅμα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἐν Βλαχέρναις κατέλαβεν, ἐν ᾧ καὶ τὴν προσευχὴν ποιήσασα, τὴν αἴτησιν ἔλαβεν· καὶ παρὰ τῆς θείας ἐκείνης παρισταμένη εἰκόνος πάλιν, χαρμονικοῖς δάκρυσιν εὐχαριστοῦσα ἔλεγεν· « χαίροις, πανάγνε, ἡ τὴν ἀρρενοτόκου μου παιδοποιΐας τὴν στείρωσιν λύσασα· χαίροις, παναχράντε, ἡ τὴν ἐμὴν ἀθυμίαν μεταστρέψασα εἰς χαράν. χαίροις ταχίστη σωτηρία τῶν σε ζητούντων. ἐγὼ γὰρ ἡ τάλαινα ζητήσασα, εὗρον σε, καὶ τε

* al. [illegible]

* al. ἐπ' ἀληθείας.

* al. [illegible]

* al. [illegible]

Digitized by Google

» εὐαρεστότερον ἔλαβον, οὐ μόνον τέκ-
» νον, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτοῦ ὄνομα παρὰ
» τοῦ σοῦ λάτρου καὶ νῦν ἡμετέρου ποι-
» μένος. ἐκτείνασα δὲ τὰς χεῖρας
πρὸς τὸ ἄναντες, καὶ τοῖς ποσὶ τῆς
ἁγίας ἐκείνης εἰκόνος * τὸ βρέφος
προσκυνητικῶς * ἐνείρασα, αὖ-
» θις ἐβόα· * δέχοιο, ὦ δέσποινα,
» τῆς μητρικῆς σου πρεσβείας τὸ βλά-
» στημα· δέχοιο, ἀντιφωνήτρια, τὸ
» πρὸ συλλήψεώς σοι * ταχθέντα
» μοι παῖδα· δέχοιο, δανείτρια, τῶν
» χρεωστῶν τὸ δάνειον. τοῦ δὲ θεοφι-
λοῦς ἀνδρὸς αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἐγχρο-
νίᾳ τῆς εὐχῆς καὶ τῇ τῶν δακρύων
ἐκχύσει τῆς γυναικὸς ἐνεοῦ γενομένου
καὶ καταπλήκτου ἐξισταμένου, αὐτὴ
τῆς χειρὸς αὐτοῦ δραξαμένη, δακ-
τυλοδεικτοῦσά τε πρὸς τὸν θεῖον χα-
» ρακτῆρα, ἔφησεν· αὕτη μοι γλυ-
» κύτατε ἄνερ, ἐγγυητὴς, προστάτις
» καὶ βοηθὸς τῆς τοῦ Στεφάνου γεννή-
» σεως. καὶ κλίναντες ἀμφότεροι τὰς
κεφαλὰς, καὶ τὸ ἅγιον ἐκεῖνο προσ-
κυνήσαντες ἔδαφος, τὴν πάντων τῶν
Χριστιανῶν ἐγγυήτριαν καὶ προστάτι-
δα εὐχαριστήσαντες οἴκαδε ᾤχον-
το. οὕτως προέδειξεν ἡ γενναία μή-
τηρ προφητικῶς διὰ τῆς εὐχαριστίας
τὸν εἰς ὕστερον μέλλοντα ὑπὲρ τῆς τοῦ
Χριστοῦ εἰκόνος καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς
μαρτυρεῖν, ὡς μετέπειτα γνωσθή-
σεται.

Τῆς δὲ ἁγίας καὶ ζωηφόρου τοῦ
σωτῆρος ἀναστάσεως καταλαβού-
σης, τὸ ἐκ βρέφους ἱερὸν * ἀερ-

* Unus hîc interſerit ἐνατενίσασα.
* Idem hîc habet, ἐπιστρέψασα, καὶ αὖθις ἐβόα.
* al. δέχου
* τεχθέντα.
* Unus addit ... ζαμένη

ultra quàm petebam ſum con- «
ſecuta. Non enim filium tan- «
tùm, ſed etiam ejuſdem no- «
men à tuo cultore & noſtro «
nunc paſtore accepi. Exten- «
ſis autem ſurſum manibus,
& ad ſanctæ illius imaginis
pedes infante in modum ado-
rantis aptato, iterum clama-
bat: Accipe, ô Domina, tuæ «
maternæ interceſſionis ger- «
men. Accipe, ô tu quæ pre- «
cibus meis reſpondiſti, tibi «
ante conceptionem deſtina- «
tum à me filium. Accipe, «
ô fœneratrix, debitorum fœ- «
nus. Religioſo autem viro «
diuturna uxoris oratione &
lacrymarum effuſione, velut
muto facto & obſtupefacto,
hæc manu illius apprehenſa,
divinamque imaginem digi-
to monſtrans: Ipſa, inquit, «
vir dulciſſime, illa eſt ſpon- «
ſor, patrona & adjutrix Ste- «
phani partûs. Tum ambo in- «
clinatis capitibus ſanctum il-
lud ſolum adorarunt, & gra-
tiis actis omnium Chriſtia-
norum Sponſori & Patronæ,
domum abierunt. Profectò
generoſa mater ſuâ illâ gra-
tiarum actione propheticè
prænuntiavit futurum eſſe,
ut ille pro Chriſti & matris
ejus imagine martyrium ali-
quando ſubiret, uti poſtea pa-
lam fiet.

Sancta autem & vivifica
Salvatoris reſurrectione ad-
veniente, parentes ſacrum ab

Digitized by Google

incunabulis puerum in* Photiſterium ſanctiſſimæ Dei magnæ Eccleſiæ veſpere Sancti Sabbati tulerè, quem cùm ad regenerationis lavacrum obtuliſſent, eum Germanus beatiſſimum luminare in nomen vivificæ Trinitatis baptizavit. Poſt divini verò unguenti unctionem, deiferi Paſtoris pedibus procidens » mater clamabat: Preces, re» verende Pater, pro illo fun» de, cujus nomen, dum adhuc » in utero geſtabatur, indicaſti. Verùm reverendus Germanus non exiſtimans aliis precibus poſt unguenti unctionem opus eſſe; altera manu, genitoris caput tenens, altera infantem digito oſtendens, di» xit: Deus qui *illuminat om» nem hominem venientem in hunc » mundum*, hunc puerum ſimi» lem moribus illi reddat, cu» jus nomen accepit. Et ita cum benedictione domum reverterunt.

* id eſt, Baptiſterium.

Joan. 1, 9.

Hæc ſunt deiferi Patris noſtri Stephani primordia. Hæ ſunt veræ & perjucundæ ejus conceptionis, nativitatis, appellationis & illuſtrationis, ſive Baptiſmi narrationes. Jam verò præclara facinora, quæ Deo dante poſtea edidit, aggrediatur oratio. Si enim tam eximia ſunt atria, multò magis interiora. Siquidem poſtquam huncce Sanctum ſpiritali puerperio, noſtrûm omnium mater veneranda piſ-

μένοι οἱ γεννήτορες, τὸ φωτιστήριον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κατέλαβον τῇ τοῦ ἁγίου σαββάτου ὀψίᾳ, καὶ τὸν ἱερὸν νεανίαν προσφέρουσι πρὸς τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας· καὶ βαπτίζεται εἰς τὸ τῆς ζωαρχικῆς τριάδος ὄνομα παρ' αὐτοῦ τοῦ παμμάκαρος φωστῆρος Γερμανοῦ. μετὰ δὲ τὴν τοῦ θείου μύρου χρίσιν, τοῖς τοῦ θεοφόρου ἀρχιποίμενος ποσὶν ἡ μήτηρ αὐτοῦ προσπεσοῦσα, εὖξαι, ἐβόα, τίμιε πάτερ, ὅνπερ « ἀπὸ νηδύος τὴν κλῆσιν ἐγνώρισας. ὁ « δὲ τίμιος Γερμανὸς μὴ ἦξας ὑπερθεν τῆς τοῦ μύρου χρίσεως ἄλλην εὐχὴν ποιήσασθαι, τὴν κάραν τοῦ γεννήτορος τῇ μιᾷ χειρὶ κατασχὼν, καὶ τῇ ἑτέρᾳ ἐπὶ τὸ βρέφος δακτυλοδεικτῶν, εἶπεν· ὁ φωτίζων « πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον ἐρ- « χόμενον Θεὸς, ὁμοιότροπον ἀνα- « δείξειεν τὸν παῖδα τοῦτον, οὗπερ εἴ- « ληφε καὶ τὸ ὄνομα. καὶ οὕτω μετ' « εὐλογίας οἴκαδε ἐπορεύθησαν.

Τοιαῦτα τὰ τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου προπύλαια. ταῦτα αὐτοῦ τὰ περὶ συλλήψεως, γεννήσεως, κλήσεώς τε καὶ φωτισμοῦ πάντερπνα καὶ ἀληθινὰ διηγήματα. ἀρχέσθω δὲ καὶ τῶν μετέπειτα αὐτοῦ θεοπρεπῶν κατορθωμάτων ὁ λόγος. εἰ γὰρ τὰ προαύλια τοιαῦτα· πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐνδότερα. τοῦτον γὰρ τὸν ὅσιον πνευματικῇ λοχείᾳ ἀναγεννήσασα ἡ πάντων ἡμῶν μήτηρ τιμία κολυμβήθρα, μυστικὸν

ὥσπερ

Digitized by Google

ὥσπερ ἔκ τινος θηλῆς ἐπότισε γάλα· κἀντεῦθεν οἷα στερεὰν τροφὴν τῶν θείων ἐννοιῶν τὴν γνῶσιν προέθηκεν, ἣν οἱ τὰ αἰσθητήρια πρὸς διάκρισιν ἔχοντες καλοῦ τε καὶ κακοῦ ἐσθίειν ἐτάχθησαν. αὕτη τοῦτον, ὡς ἔφαμεν, ἀνῆξεν μητρικῶς καὶ ἐθρέψατο, καὶ ταῖς θείαις μελέταις ἐπαγρυπνεῖν ἐξεπαίδευσεν. αὕτη τὸν τούτου καταλαμπρύνασα βίον, τὴν ψυχὴν ἐξωραΐσε καὶ πρὸς ὕψος ἀνήγαγεν. αὕτη τοῦτον Θεοῦ φίλον ἐποίησε, καὶ τῶν παρόντων περιορᾶν παρεσκεύασε· καὶ συνελόντα φάναι, αὕτη τοῦτον εἰς τόδε τὸ πᾶν ἐκ μὴ ὄντων ἐλθόντα ἐδέξατο· καὶ αὕτη τὸν ἐνθένδε μεταστάντα πάλιν ἐξένισεν· ἣ καὶ μάρτυς αὐτοῦ τῆς ἀριστείας ἀναμένει γενέσθαι, ὅταν πᾶσι κατ' ἀξίαν τὰς ἀμοιβὰς ὁ κρίτης ἀποδίδωσιν.

Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐμαυτὸν εἰς τούσδε νῦν τοὺς λόγους παρεξελθὼν, καὶ καταλείψας τὰ πρότερον λεχθῆναι ὀφείλοντα, ἧττον οὐδὲν πεπονθὼς τοῖς πρὸ τῶν θεμελίων τὸν ὄροφον τῆς οἰκίας καταρτίσαι μηχανωμένοις. ἔνθεν λοιπὸν τοῦ λόγου τὴν νύσσαν αὖθις ἐπὶ τὰ πρόσω φέρω. οἱ μὲν οὖν γονεῖς τούτου τοῦ ἱερωτάτου παιδὸς κατανοήσαντες τοῦτον τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν ὑπερβάντα καὶ ἑξαετῆ ἐληλακότα χρόνον, ἤδη δὲ καὶ ὀφείλοντα τοῖς μαθήμασι λοιπὸν ἐνασχολεῖσθαι,

cina regeneravit, lac ei myſticum velut è quodam ubere propinavit, divinarumque cogitationum cognitionem tanquam ſolidum cibum deinde propoſuit, quâ veſci jubentur, qui ſenſus ad diſcretionem boni & mali conſecuti ſunt. Ipſa illum, uti diximus, inſtar matris educavit & aluit, rerumque divinarum meditationi invigilare edocuit. Ipſa ejus vitam ſplendidam efficiendo, pulcram reddidit ipſius animam: & ſurſum evexit. Ipſa illum Dei amicum & rerum præſentium contemtorem fecit; &, ut uno verbo abſolvam, ipſa illum è nihilo in hoc univerſum venientem excepit, & rurſus ipſa ex hiſce locis migrantem recepit, quæ etiam ſe ejus fortitudinis teſtem fore expectat, cùm omnibus digna pro meritis retributurus eſt Judex.

Verùm, dum in hos ſermones prolabor, & quæ priùs dicenda ſunt relinquo, meimet ipſe oblitus ſum, nihil minùs illis paſſus, qui ante fundamenta tectum domûs conſtruere moliuntur. Quapropter orationis curſum in anteriora deinceps refero. Itaque cùm parentes hujuſce ſacratiſſimi pueri illum pueritiæ tempus prætergreſſum eſſe, ſexque annorum ætatem attigiſſe, ac in diſciplinis occupari debere viderent; cum

Digitized by Google

ad ſacrarum litterarum præludia ediſcenda magiſtris tradunt. Ille verò cum aſſiduè ſtudiis tanquam deliciis delectaretur, omnes longè ſuperavit, non tantùm doctrinæ, ſed etiam omni virtuti operam navando. Nec enim deſtitit cum ſacra ſua matre ad vigilias in Sanctorum memoriis celebrari ſolitas noctu proficiſci. Ejuſmodi verò gratiam acceperat honorandus ille adoleſcens, ut tempore lectionis, quo ſedere mos eſt, ipſe ſtans ante ſacros cancellos, lectoremque attendens, ex ſola auditione idipſum quod legebatur diſceret, ac in ore verſaret, ſive martyrium, ſive vitam, ſive alicujus Patris ſermonem, præſertim melliflui Patris Chryſoſtomi. Siquidem aiebat ſe hujus ſermones vehementiùs expetere. Sic verè ab infante ſacer & celeberrimi Timothei contubernalis, communem magiſtrum ſequens, ſeque in omnibus cautè gerens, *quæ retro* Phil. 3. 13. *ſunt obliviſcens, & ad ea quæ ſunt priora extendens* ſeipſum, non ceſſabat, ut cum Davide loquar, meditari *die ac* Pſal. 1. 2. 3. *nocte in lege Domini, tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum.* Noverat enim ſe non multò pòſt proprio tempore centeſimum

παραδιδόασιν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων μάθησιν προπαιδείας. τούτου δὲ τὸ καθ' ἑκάστην ἀδιαλείπτως τοῖς μαθήμασιν ἐντρυφῶντος, ὑπερηκόντισε * πάντας, οὐ μόνον τῶν μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀρετῆς ἐπιμελούμενος. καὶ γὰρ οὐ διέλειπεν ἅμα τῇ ἱερᾷ αὐτοῦ μητρὶ νυκτοπορεῖν πρὸς τὰς συνήθεις ἀγρυπνίας γινομένας ἐν τῶν ἁγίων μνήμαις. χάριν δὲ τοιάνδε εἰλήφει ὁ τίμιος οὗτος νεανίας, ὥστε ἐν καιρῷ τῶν καθισμάτων τῆς ἀναγνώσεως τελουμένης, περὶ τῆς ἱερᾶς κιγκλίδος ἱστάμενος, καὶ τῇ ἀναγνώσει προσέχων, ἐκ μόνης ἀκροάσεως μανθάνειν αὐτὸν τὸ ἀναγινωσκόμενον, καὶ ἐπὶ στόματος φέρειν, εἴτε μαρτύριον, εἴτε βίον, εἴτε καὶ πατρός τινος διδασκαλίαν, μάλιστα δὲ τοῦ μελισσαγοῦ Χρυσοστόμου πατρός. αὐτοῦ γὰρ ἔλεγεν πλειοτέρως ἐπιποθεῖν τὰς θείας διδασκαλίας. καὶ οὕτως ὁ κατὰ ἀλήθειαν ἐκ βρέφους ἱερὸς, καὶ τοῦ πανευφήμου Τιμοθέου σύσκηνος, τῷ κοινῷ διδασκάλῳ ἐξακολουθῶν καὶ νήφων ἐν πᾶσι, τῶν τε ὄπισθεν « ἐπιλανθανόμενος, καὶ τῶν ἔμπροσ- « θεν δὲ σημέραι ἐπεκτεινόμενος, οὐ « διέλειπεν, δαβιτικῶς εἰπεῖν, μελετῶν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν τῷ « νόμῳ κυρίου, ὡσεὶ ξύλον πεφυ- « τευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν « ὑδάτων. ᾔδει γὰρ ὅτι οὐ μετ' οὐ πο- « λὺ ἐν καιρῷ ἰδίῳ δώσει τοὺς καρ-

* Tres Codd. hîc ita habent: οὐ μόνον τὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ πάσης, καὶ

ποις τῶν πόνων αὐτοῦ εἰς ἑκατόν. οὕτως ὁ τίμιος Στέφανος παιδευθεὶς τὴν ἀκροτάτην εὐσέβειαν, πολλοὺς ὁμηλίκων ὑπερηκόντισεν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῇ τῆς ψυχῆς φιλοθεΐᾳ καὶ φιλομαθίᾳ. ἦν γὰρ αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν τὸ πρόθυμον, ὥστε θαυμάζεσθαι αὐτὸν παρὰ τῶν τεκόντων καὶ λέγειν, ὅπερ ἀληθῶς εὐχῆς υἱός ἐστιν οὗτος. ἐν τούτοις οὖν ὁ ἱερὸς νεανίας παιδεύεται καὶ διαπλάττεται πλάσιν τὴν ἀρίστην καὶ καθαρωτάτην, ἥνπερ, ὥς φησιν ὁ διαπρύσιος καὶ θεολογικώτατος νοῦς, ἡμερινὴν ὁ θεῖος Δαβὶδ καλῶς ὀνομάζει καὶ τῆς νυκτερινῆς ἀντίθετον. ἐκμανθάνων δὲ τὰς θείας γραφὰς ἐπεπόθει ζηλωτὴς γενέσθαι τῶν θείων ἐκείνων ἀνδρῶν τῶν παρ' αὐταῖς ἐμφερομένων· καὶ τούτους μιμούμενος, οὐδ' ὅλως ἐποιεῖτο ποικίλης τροφῆς μνήμην, οὔτε κενῆς δόξης ἐφίετο, οὔτε τὸ στόμα αὐτοῦ ἀπὸ δοξολογίας ἤργει ποτέ.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τῆς αὐτοῦ μαθήσεως, Λέων ὁ Συρογενής, ὁ νέος Δωὴκ καὶ Ἰδουμαῖος, ἐκ τῶν τῆς ἑῴας μερῶν, συσκευῇ ἀνταρτικῇ κατεπανίσταται Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ. ὅστις Θεοδόσιος Χριστιανοὺς πρὸς Χριστιανοὺς οὐκ ἄξιον εἶναι κρίνας πολεμεῖν, ἡσυχαστικωτάτην δίαιταν ἀναλαβών, τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἀξίας ἀπολαύειν τὸν ἀσεβῆ πεποίηκε. καὶ εὐθέως ὁ τύ-

ſuorum laborum fructum daturum. Mat. 13. 8. Ita honorandus Stephanus ſummam pietatem eruditus, complures coævorum tum Dei amore, tum diſcendi ſtudio, brevi tempore multum ſuperavit. Siquidem ſupra ætatem erat illius ardor; ut etiam in admirationem rapti parentes dicerent eum verè filium orationis eſſe. In his ergo ſacer adoleſcens erudiebatur, & optima puriſſimaque inſtitutione informabatur, quam, ut ait * acutiſſima & valde theologica mens, diurnam divinus David præclarè vocat & nocturnæ adverſam. Dum autem ſacras Scripturas ediſcebat, divinorum virorum qui in eis exhibentur, æmulator eſſe cupiebat, quos quidem imitando, variorum ciborum ne meminerat quidem, neque vanam gloriam expetebat, neque unquam à divina laude os vacuum habebat.

* Gregorius Nazanzenus.

Eodem verò tempore, quo ſtudiis operam dabat, Leo è Syria oriundus, novus Doeg 1. Reg. 21. 7. & Idumæus, ex partibus Orientis, rebelli & tyrannico facinore in Theodoſium Imperatorem inſurrexit. Qui Theodoſius rem indignam eſſe ratus Chriſtianos cum Chriſtianis bello congredi; tranquilliſſimum vitæ genus amplexatus, cupiditate & dignitate frui impium permiſit. Mox ergo Tyran-

Digitized by Google

nus in Palatium, canis in ſancta, ſus in margaritas properavit. Verùm vulpis pellem induens, ſeſeque ſubdolè initio gerens, ob reverentiam erga magnum Præſulem Germanum, ſe pietatis cultorem fore promiſit. Poſt decimum verò ſui Imperii annum, novus ille Baltaſſar, Manichæam Dan. 5. hæreſim, & Aphthartodocitarum, ut ita loquar, fortè haud diſſimilem in Eccleſiam ſpiravit. Itaque ſubjecta ſibi plebe convocata, coram omnibus leoninùm rugiens inhumana hæc bellua, & Leonis nomine inſignis, ex iracundo corde, velut ex Ætna monte ignem & ſulphur, miſerandam illam vocem eructavit & protulit: » Quandoquidem imaginum fabricatio » ars eſt idolica, illas adorare » non oportet. Verùm cùm hujuſmodi voce plebs religioſa & orthodoxa conturbata ingemeret, perditus ille mox quod ſequebatur reticuit, & ſermonem in alienam ſententiam detorſit. Psal. 5. 11. Verè *ſepulcrum patens guttur* ejus, & paries dealbatus cor illius.

Cùm autem id reſciiſſet pietatis præco Germanus, ſeſe rebelli tyranni menti opponens, hæc ei mandat: Imperator » Chriſto Domino & » Salvatore noſtro Deo ex puriſſimo » ſanctæ Deiparæ ſanguine carne facto, & perfe-

ραννος εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ὁ κύων εἰς τὰ ἅγια, καὶ ὁ χοῖρος ἐπὶ τοὺς μαργαρείτας. ἀλώπεκος δὲ χρῶμα ἀναλαβὼν, καὶ ὑπούλως πως τὰ πρῶτα διεξηγηθὼν διὰ τὴν πρὸς τὸν μέγαν πρόεδρον Γερμανὸν αἰδῶ εὐσεβεῖν συνετάσσετο. μετὰ δὲ δέκατον χρόνον τῆς αὐτοῦ κατάρξεως, ὁ νέος οὗτος Βαλτάσαρ αἵρεσιν ἐμπνεῖ τῇ ἐκκλησίᾳ Μανιχαϊκὴν, τάχα, ἵν' εἴπω τι, καὶ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν ἐφάμιλλον. καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ λαὸν ἐκκλησιάσας, μέσον πάντων λεοντοειδῶς βρύξας ὁ ἀνήμερος θὴρ καὶ λεοντώνυμος, ἐκ τῆς ὀργίλου αὐτοῦ καρδίας ὡς ἐξ ὄρους Αἰτναίου πῦρ καὶ * θέαφον ἠρεύξατο τὴν ἐλεεινὴν ἐκείνην φωνὴν, καὶ εἶπεν· εἰδωλικῆς τεχνουργίας « ὑπαρχούσης τῆς τῶν εἰκόνων ἀνα- « τυπώσεως, οὐ δεῖ ταύτας προσ- « κυνεῖν. « τοῦ δὲ φιλοχρίστου καὶ ὀρθοδόξου λαοῦ * θορυβηθέντος ἅμα τῇ φωνῇ καὶ στενάξαντος, ὁ ἀλιτήριος παρευθὺ τὸ ἑξῆς ἐσιώπησε, καὶ πρὸς ἑτερογνωμίαν τὸν λόγον μετήγαγεν. ὄντως τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτοῦ, καὶ τοῖχος κεκονισμένος ἡ τούτου καρδία.

* Duo habent τέφρην, alii τέφραν.

* al. θρηνήσαντος.

Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ τῆς εὐσεβείας κήρυξ Γερμανὸς, καὶ ἀντιστὰς τῇ ἀνταρτικῇ τοῦ τυράννου γνώμῃ, δηλοῖ πρὸς αὐτόν· βασιλεῦ, τοῦ δε- « σπότου Χριστοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν « Θεοῦ σαρκωθέντος ἐκ τῶν ἀχράν- « των αἱμάτων τῆς ἁγίας Θεοτόκου, «

» καὶ τελείου αὐτοῦ καθ' ἡμᾶς ὀφθέντος καὶ περιγεγραπτοῦ, πᾶσα εἰδωλικὴ λατρεία ἐκποδὼν γέγονε, καὶ πᾶν ἄγαλμα εἰδωλικὸν τῷ πυρὶ καὶ τῷ σκότει παρεπέμφθη. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς συναναστροφῆς, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ κοσμοσώσου διδασκαλίας ἕως τῆς νυνὶ, ἔτη ἑπτακόσια τριάκοντα * ἕξ· καὶ οἱ ἀνὰ μέσον ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις παρελθόντες δίκαιοι πατέρες περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων τοιοῦτόν τι οὐκ ἐνενόησαν. ἐξαρχῆθεν γὰρ μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν, ἡ εἰκονικὴ ὅρασις ἀνετυπώθη. παρά τε γὰρ τῆς αἱμόῤῥου εἰς τὴν ἐπ' αὐτῇ θαυμασοποιΐαν γεγονυῖαν ἡ τοῦ σωτῆρος εἰκὼν ἐστηλογραφήθη. μεθ' ἧς καὶ ἀχειροποίητος ἡ ἐν Ἐδέσῃ τῇ πόλει· αὐτίκα καὶ ἡ παρὰ τοῦ Λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἱστορηθεῖσα ἀπὸ Ἱεροσολύμων πρὸς Θεόφιλον τῆς πανάγνου καὶ Θεοτόκου εἰκών. ἀλλὰ καὶ αἱ ἅγιαι ἓξ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ταύτας εὑροῦσαι, προσκυνεῖσθαι διετάξαντο καὶ οὐκ ἀποστρέφεσθαι. ἔσῃ δὲ γινώσκων, βασιλεῦ, ὅτι εἰ τοῦτο κρατήσειας, ὑπὲρ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἑτοίμως ἀποθανοῦμαι. ἡ γὰρ τοῦ Χριστοῦ εἰκὼν τὸ αὐτοῦ φέρει ἅγιον ὄνομα, καθ' ὃ ἐν σαρκὶ ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. δίκαιον δὲ καὶ ἅγιόν

* *Vnus* ἐξ *non habet.*

» ctè ſimili nobis & circumſcripto viſo, univerſus idolorum cultus è medio ſublatus eſt, omniaque idolorum ſimulacra igni & tenebris mandata ſunt. A quo verò nobiſcum ipſe verſatus eſt, ejuſque Apoſtoli ſua doctrina mundo ſalutem pepererunt, ad hodiernum diem, anni ſunt ſeptingenti trecenti ſex: quotquotque intra illud temporis ſpatium extitere juſti Patres, nihil tale de ſanctis & venerandis imaginibus excogitavere. Siquidem ab initio poſt Chriſti in cælos aſſumtionem imagines expreſſæ ſunt. Nam Salvatoris effigiem in memoriam miraculi in ſe patrati cippo inſculpi curavit Æmorrhoïſſa, cui illa nullo artificio humano facta adjungenda eſt, quæ in urbe Edeſſa conſervatur, ut & illa caſtiſſimæ Deiparæ imago, quam à Luca Evangeliſta depictam, Jeroſolymis ad Theophilum miſſam fuiſſe memoriæ proditum eſt. Præterea ſanctæ ſex œcumenicæ Synodi, quæ illas repererunt, eaſdem adorandas, non abhorrendas ſancivere. Ceterùm, pro certo habeas, Imperator, ſi hac in re vi uti volueris, me pro ſanctis & venerandis imaginibus libentiſſimè moriturum. Namque Chriſti imago ſanctum ejus nomen præfert, quatenus in carne viſus eſt & inter homines verſatus eſt. Mori

Digitized by Google

» autem pro ejus nomine, prorſus res eſt juſta & ſancta. Qui » contrà ejus imaginem ignominiâ afficit, in illum, quem » exhibet, injuriam rejicit. His auditis, improbus Imperator, more leonis, cujus nomen ferebat, frendens, Satrapas enſibus armatos in Patriarchicam domum miſit, quibus præcepit ut cum pugnis & convitiis ſanctum virum inde deturbarent. Eo autem ejecto & monaſticæ vitæ participe facto, videre erat univerſam civitatem, mellifluâ Patris doctrinâ orbatam, fletum & gemitum non parvum edere; ita ut dies illa, non dies, ſed tenebræ & fletus ſuper fletum, & væ ſuper væ eſſet, ut loquitur Propheta.

ἐστιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντας ἀποθανεῖν. ὁ γὰρ τὴν εἰκόνα « αὐτοῦ ἀτιμάζων, εἰς τὸν ἐν αὐτῇ ἐγχαραττόμενον ἀναπέμπει τὴν ὕβριν. « ταῦτα ἀκούσας ὁ παράνομος βασιλεὺς καὶ βρύξας ὡς λέων φερωνύμως, ξιφήρεις σατράπας ἀποστείλας ἐν τῷ πατριαρχικῷ οἴκῳ, πυγμαῖς καὶ ὀνειδισμοῖς κατενέγκαι τὸν ἅγιον τῶν ἐκεῖσε προσέταξεν. οὗ τινος κατελθόντος, καὶ τοῦ μονήρους βίου συμμετόχου γεγονότος, ἦν ἰδεῖν τὴν πόλιν ἅπασαν θρῆνον καὶ κωκυτὸν οὐκ ὀλίγον ἐκπέμπουσαν, τὴν τοῦ πατρὸς ζημιωθεῖσαν μελισταγῆ διδασκαλίαν· ὡς εἶναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, οὐχ ἡμέραν, ἀλλὰ σκότος, καὶ θρῆνον, καὶ οὐαὶ ἐπὶ οὐαί, ὡς φησιν ὁ προφήτης.

Iiſdem miſeris diebus impius Anaſtaſius impietatis manu Pontificatum occupavit, vi militum, non ſuffragio divinæ pietatis; qui quidem omnia ad Eccleſiam pertinentia Imperatoriis ædibus tradidit. Tum Tyrannus libera poteſtate prodendæ hæreſis accepta, illico ſanctam & dominicam Chriſti Dei noſtri imaginem, quæ ſupra Imperatoria atria collocata, ob effigiem ſancta Ænea dicebatur, dejicere & igni tradere tentavit, quod quidem peregit. Interim verò dum tollebatur, divino zelo robo-

Ἐν δὲ ταῖς δυσήμοσι ταύταις ἡμέραις, ὁ ἀσεβὴς Ἀναστάσιος ἀσεβείας χειρὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπιλαμβάνεται στρατιωτικῶς καὶ οὐ ψήφῳ Θεοῦ εὐσεβείας· ὅστις τὰ τῆς ἐκκλησίας πάντα τοῖς βασιλείοις * παρέδωκεν. ἐν τούτοις οὖν ἐξουσιαστικῶς δραξάμενος ὁ τύραννος τῆς αἱρέσεως, πειρᾶται παρελθὼν τὴν ἁγίαν καὶ δεσποτικὴν εἰκόνα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὴν ἱδρυμένην ὕπερθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἐν οἷσπερ διὰ τὸν χαρακτῆρα ἡ ἁγία χαλκῆ λέγεται, κατενέγκαι καὶ πυρὶ παραδοῦναι, ὃ καὶ πεποίηκεν. ἐν δὲ τῇ αὐτῆς καθαιρέσει ζήλῳ

* al. συνῆκεν.

θείῳ ῥωσθεῖσαι τίμιαι γυναῖκες, καὶ ῥωμαλέως εἰσπηδήσασαι καὶ τῆς κλίμακος δραξάμεναι, καὶ τὸν καθαιρέτην σπαθάριον χαμᾶζε περιρρίψασαι, καὶ τοῦτον διασύρασαι, τῷ θανάτῳ παρέπεμψαν· καὶ εὐθέως εἰσδραμοῦσαι καταλαμβάνουσιν τὸν πατριαρχικὸν οἶκον, λιθοβολοῦσαι τὸν δυσσεβῆ Ἀναστάσιον, καὶ λέγουσαι· » μιαρωτάτη κεφαλὴ, καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὲ, τούτου γε ἕνεκα τῆς ἱερωσύνης ἐδράξω, πρὸς καταστροφὴν τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν ἀναθημάτων. Ταύτην οὖν τὴν ἧτταν μὴ φέρων ὁ ἀνίερος, φυγῇ ἐχρήσατο ἀπὸ προσώπου τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν· καὶ τῷ τυράννῳ προσφυγὼν, πέπεικεν αὐτὸν, τοῦ διὰ ξίφους θανατωθῆναι τὰς ἁγίας γυναῖκας ἐκείνας. ὃ δὴ καὶ γέγονεν. καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος ἐναθλήσασαι, τὸ βραβεῖον παρὰ Χριστοῦ ἐκομίσαντο, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν συνευφραινόμεναι μετὰ πασῶν τῶν ἁγίων ἀθλοφόρων.

ratæ honorabiles mulieres, fortiter irruerunt, arreptaque ſcala, Spatharium, qui imaginem amovebat, in terram projecerunt, diſtractumque morti dederunt. Poſt hæc ad Patriarchicam domum ſtatim properantes, impium Anaſtaſium lapidibus petunt, aientes: « Impuriſſimum caput, & veritatis hoſtis, ergóne idcirco ſacerdotium invaſiſti, ut ſancta & ſacra anathemata ſive donaria everterentur? Hanc de ſe victoriam non ferens profanus, à conſpectu piarum mulierum aufugit, & ad Tyrannum confugiens, ei autor fuit, ut ſanctas illas mulieres ferro interimeret. Quod quidem factum eſt, illæque pro Chriſti imagine inito certamine, victoriæ præmium ab ipſo Chriſto receperunt, cum omnibus ſanctis victricibus in regno cælorum lætantes.

Ταύτην οὖν ἐπὶ πολὺ ἔχουσα τὴν σκοτόμαιναν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἡ Κωνσταντινούπολις διέμεινεν * αἱρετίζουσα. ἀθυμούντων δὲ οὐ μικρῶς τῶν ἐν αὐτῇ εὐσεβῶς καὶ ὀρθοδόξως οἰκούντων, ἀπάραντες οὐκ ὀλίγοι τῆς ἐνεγκαμένης, ἐπὶ τὰς ὀρθοδόξους κωμοπόλεις μετῴκησαν. ἐν τούτοις οὖν τοῖς λυπηροῖς περιπεσόντες καὶ οἱ τοῦ μα-

* αἱρεσιάζουσα.

Itaque nocturna illa caligine diu tunc obſeſſa manſit Conſtantinopolis, hæreſim ſectando. Quotquot verò ibidem pii & orthodoxi ſupererant, non mediocri triſtitia afficiebantur, è quibus non pauci patriâ relictâ in pagos orthodoxos tranſmigrarunt. Parentes quoque beati Ste-

Digitized by Google

phani in has calamitates incidentes propriæ ſaluti providebant. Eos tamen retinebat filii promiſſio, quam implere in animo habebant. Verùm cùm conſideraſſent illum in Byzantii Monaſteriis ob invaleſcentes Tyranni turbas commorari non poſſe; divinitus incitati & ab Angelo ducti, ut olim à conſpectu Herodis infantium homicidæ in Ægyptum cum Deipara fugit Dei pater Joſeph: ſic illi unà cum religioſo puero Stephano, natali ſolo excedentes, ad navale Chalcedonis navigarunt, indeque viam, quæ in montem ſancti & deiferi Patris noſtri Auxentii ducit, tenuerunt. Illum enim montem quondam incoluerat magnus & ſignifer Pater noſter Auxentius, indeque radios ſuorum miraculorum per univerſum orbem emiſerat, qui etiam plurimis præclarè & fortiter in impios Dioſcorum & Eutychem in quarta œcumenica Synodo Chalcedone congregata geſtis Fidem illuſtravit.

καρεὶς Στεφάνου γονεῖς, τὴν ἰδίαν σωτηρίαν περιεσκόπουν. ἀλλ' ἐκρατοῦντο τὴν ἐγγύην πληρῶσαι βουλόμενοι τοῦ ἰδίου παιδός. καὶ δὴ ἀναλογισάμενοι ὅτι οὐχ οἷός τε ἐστὶν ἐν τοῖς τοῦ Βυζαντίου μοναστηρίοις αὐτὸν ἐγχρονίζειν διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ταραχὴν τοῦ τυράννου, θεόθεν κινούμενοι, καὶ ὑπ' ἀγγέλου ὁδηγούμενοι, καθάπερ ποτὲ ὁ θεοπάτωρ Ἰωσὴφ σὺν τῇ Θεοτόκῳ ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον φυγῇ ἀπὸ προσώπου τοῦ βρεφοκτόνου Ἡρώδου· οὕτω καὶ οὗτοι ἅμα τῷ θεόφρονι παιδὶ Στεφάνῳ τῆς ἐνεγκαμένης ἀπάραντες, καὶ πρὸς τὸν ναύσταθμον Χαλκηδόνος ἐκπλεύσαντες, εἴχοντο τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος φερούσης τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου. ἐν γὰρ τούτῳ τῷ ὄρει προκατοικήσας ὁ μέγας καὶ σημειοφόρος πατὴρ ἡμῶν Αὐξέντιος, τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, καὶ τὴν πίστιν ἐστεφάνωσε, πλεῖστα ἀνδρισάμενος κατὰ τῶν δυσσεβῶν Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, ἐν τῇ κατὰ Χαλκηδόνα συναθροισθείσῃ ἁγίᾳ οἰκουμενικῇ τετάρτῃ συνόδῳ.

Porro mons ille ſitus eſt ad navigabilem Nicomediæ ſinum, è regione Bythinarum partium Provinciæ. Eſt autem amœniſſimus his qui ſalvi eſſe volunt, omnes vicinos montes altitudine ſuperat, frigidus & ſiccus eſt,

Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ὄρος πρὸς τὸν εἰσπλεόμενον τῆς Νικομηδείας κόλπον, τῆς τῶν Βιθυνῶν μέσον ἐπαρχίας * ἄντικρυς, καὶ ὑπάρχει πάνυ τερπνότατον τοῖς σώζεσθαι βουλομένοις, ὑψηλὸν μὲν παρὰ πάντας τοὺς συγκειμένους λόφους, ψυχρόν

* ἀντικρὺ[illegible]

τε

τι καὶ σχεδὸν, καὶ, ἵνα συντόμως εἴποιμι, τοῦ οὐρανοῦ ἐφαπτόμενον. τοῦτο γὰρ εἴ τις καλέσειεν ὄρος Θεοῦ καὶ ὄρος Χωρὴβ, ὄρος Καρμήλιον, ἢ Σίναιον ὄρος, εἴτε Θαβώριον, εἴτε Λίβανον, ἢ πόλιν ἁγίαν, ὡς ἐν ὄρει τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις * κειμένην, οὐχ ἁμαρτήσει τοῦ πρέποντος. ὅπου γὰρ τόπος σωτηρίας τὸν * τρόπον ἀνθέλκων εἰς τὸ σώζεσθαι, ἐκεῖ ἀληθῶς ἡ ὄντως Ἱερουσαλήμ. ἐν τούτῳ οὖν λοιπὸν τῷ ἁγίῳ ὄρει, ἐν ᾧπερ ἡ προσηγορία ἀπό τε τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου ἕως τῆς νυνὶ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἐμπέπηκται), οἱ κατὰ διαδοχὴν πατέρες τοῦ τε ὄρους κρατήσαντες, καὶ τῷ ἁγίῳ σπηλαίῳ ἐγκλεισθέντες τὴν μετοικεσίαν τοῦ θανάτου τὸν παράδεισον εὗρον. μετὰ γὰρ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ θεσπεσίου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου, Σέργιος ὁ τούτου μαθητὴς τῷ σπηλαίῳ κατῴκησεν· καὶ μετὰ τοῦτον τρίτος ὁ σημειοφόρος καὶ παντὶ τρόπῳ ἐν ἀρεταῖς διαλάμψας Βινδημιανός· εἶθ' οὕτως τέταρτος Γρηγόριος ὁ ἐγκρατὴς καὶ τῆς ἱερᾶς πολιᾶς ἀνάπλεως· καὶ μετ' αὐτὸν πέμπτος ὁ τίμιος Ἰωάννης, ὁ νέος Ἀβραὰμ, καὶ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος μεταλαχών. πρὸς τοῦτον οὖν τὸν ὅσιον Ἰωάννην τὸ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Γρηγόριος καὶ Ἄννα ἡ θεόφρων δυὰς τὸν τίμιον υἱὸν Στέφανον, ὡς θῦμα, προσαγαγόντες δεήσεις προσφέρουσιν, δεχθῆναι αὐτὸν ἐξ-

* al. κειμένων.

* Vnus τόπον habet.

& ut breviter dicam, cælos attingit. Si quis enim illum appellaverit, montem Dei & montem Choreb, montem Carmeli, vel Sinæum montem, montem Thabor aut Libanum, vel ſanctam civitatem, utpote in monte civium Jeruſalem ſitam; à decoro non aberrabit. Ubi enim locus ſalutis mores ad ſalutem conſequendam attrahit: illic certè vera eſt Jeruſalem. Itaque ſanctum iſtum montem (cui quidem à ſancto Auxentio nomen impoſitum fuit ad præſens & perpetuum tempus) Patres per ſucceſſionem occupavere, ubi in ſancta ſpelunca incluſi, tranſmigrationem mortis paradiſum invenere. Siquidem poſt obitum divini Patris noſtri Auxentii, Sergius ejus diſcipulus in eadem ſpelunca commoratus eſt, cui tertius ſucceſſit ſignifer virtutibuſque omni modo ſplendidus Vindemianus, quem quartus ſecutus eſt Gregorius temperantiâ clarus & ſacra canitie plenus, quem quintus excepit venerandus Joannes, novus Abraham, perſpicientiæque doni particeps. Huic ergo ſancto Joanni Gregorius & Anna, par religioſum, venerandum filium Stephanum, tanquam victimam tunc temporis adducentes, eum ſuſcipi, ſancto-

Digitized by Google

que & angelico habitu dignari ſupplices poſtulabant, illum aientes orationis filium eſſe, & ante ortum ab utero, inſtituto monaſtico devotum fuiſſe. Honoratus autem ille ſenex, perſpicientiæ dono, ut dictum eſt, plenus, ut optimos adoleſcentis mores, ipſumque inceſſum, vultûs hilaritatem, oculorum modeſtam conſtitutionem, omnem denique, quæ illi inerat divina gratia, perſpexit, ait: Benedicat tibi Deus, fili, teque vas electionis faciat. Parentibus verò leni voce dixit: Verè Spiritus Dei in hoc adoleſcente requievit. Peracto autem conſueto miniſterio & vigiliarum laude ſive officio matutino inſtante, poſt ſolitum Canonis complementum, illum deifer Pater noſter Joannes ante ſacram ſpeluncam acceptum, (ipſe enim inde non prodibat) plurima his verbis docebat: Beatus es, fili Stephane, quia hodiernam alteram Piſcinam, primæque propugnaculum ſuſcipis, novo lumine priori addito indutus. Beatus es, fili, quia hodierna die vocem Chriſti evangelicè imples, relinquiſque patrem, & matrem, & ſorores, & cetera omnia, quæ quidem hodie

αἰτούμενοι, καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος ἀξιωθῆναι, εὐχῆς υἱὸν αὐτὸν εἶναι λέγοντες, καὶ πρὸ γεννέσεως ἀπ᾽ ἐμβρύων ἀποταχθῆναι αὐτὸν τῷ μοναδικῷ βαθμῷ. ὁ δὲ τίμιος ἐκεῖνος γέρων τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος, ὡς προλέλεκται, ἀνάπλεως ὑπάρχων, καὶ τὸ * εὐηθέστατον τοῦ νεανίου καταμαθὼν, τό, τε βάδισμα καὶ τὸ ἱλαρὸν τοῦ προσώπου, τοῦ τε ὀφθαλμοῦ τὴν σώφρονα κατάστασιν· καὶ ἁπαξαπλῶς πᾶσαν τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ θείαν χάριν, εἶπεν· εὐλογήσαι σε ὁ Θεὸς, τέκνον, καὶ ποιήσαι σε σκεῦος ἐκλογῆς. τοῖς δὲ γονεῦσιν αὐτοῦ ἠρέμα πως ἔφη· ὄντως ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸ μειράκιον τοῦτο. καὶ συνήθους ὑπηρεσίας γεγονυίας, καὶ τῆς ἀγρύπνου δοξολογίας τῆς ἕωθεν ἐπιστάσης, μετὰ τὴν τοῦ κανόνος συνήθη συμπλήρωσιν, λαβὼν αὐτὸν ὁ θεοφόρος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου σπηλαίου, διὰ τὸ ἀπρόϊτον αὐτὸν εἶναι· καὶ κατηχήσας αὐτὸν πλεῖστα ἔφη· μακάριος εἶ, τέκνον Στέφανε, ὅτι τὴν σήμερον τὴν δευτέραν κολυμβήθραν ἀναλαμβάνεις, φωτὶ φῶς προσενδυόμενος, καὶ τὴν δευτέραν τῆς πρώτης τὸ φρούριον. μακάριος εἶ, τέκνον, ὅτι τὴν τοῦ Χριστοῦ φωνὴν πληροῖς σήμερον εὐαγγελικῶς, καὶ καταλιμπάνεις πατέρα καὶ μητέρα καὶ ἀδελφὰς, καὶ πάν-

* al. εὐφυέστατον, al. εὐσταθέστατον

» τα τὰ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον οὐκ
» ὄντα· καὶ φέρεις τὸν σαυρὸν αὐτοῦ ἐπὶ
» ὤμων, ἵνα κληρονομήσῃς τὴν τῶν
» οὐρανῶν βασιλείαν. μακάριος εἶ,
» τέκνον, ὅτι προφητικῶς ἐξελέξω
» παραῤῥιπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ
» μᾶλλον ἢ οἰκεῖν ἐν σκηνώμασιν καὶ
» πόλει χριστιανοκατηγόρων αἱρετι-
» κῶν. βλέπε, τέκνον, τὴν κλῆσιν
» τῆς μοναχικῆς ἀξίας, ὅτι οὐκ ἔστιν
» ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα·
» ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς
» ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας
» τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ
» πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς
» ἐπουρανίοις, ὥς φησι τὸ σκεῦος
» τῆς ἐκλογῆς Παῦλος. βλέπε, τέκ-
» νον, τίνι συντάσσῃ, μὴ πάλιν ἐχῇς
» γονέων πόθον ὑπὲρ Θεοῦ. ὁ μὲν γὰρ
» καὶ ἔπλασε καὶ ἔσωσεν· οἱ δὲ οὓς ἠ-
» γάπησαν, ἀπώλεσαν καὶ τῇ κολά-
» σει παρέδωκαν, ὥς φησιν ὁ τῆς φω-
» τιζούσης κλίμακος ὑποφήτης.
» βλέπε, τέκνον, μὴ στραφῇς εἰς
» τὰ ὀπίσω. καὶ τοῦτο γὰρ γέγραπται·
» ὅτι οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα
» αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς
» τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βα-
» σιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ταῦτα οὖν κα-
τηχήσας αὐτὸν καὶ τὰ τούτων πλείο-
να, καὶ αἰτήσας καὶ λαβὼν παρὰ τῶν
αὐτοῦ χειρῶν τὸ ψαλίδιον, ἀπέκει-
ρεν αὐτὸν τῷ ἑξκαιδεκάτῳ χρόνῳ
τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, καὶ ἐνδιδύσκει
αὐτὸν τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα, καὶ τῆς
* ἐπακολουθοῦ συνηθείας δια-

* al. ἐπακολού-θως. al. ἐπακολουθούσης,

ſunt, cras verò jam non ſunt: «
tuiſque humeris ejus crucem «
geſtas, ut regni cælorum hæ- «
res eſſe poſſis. Beatus es, fili, «
quia prophetice elegiſti ab- «
jectus eſſe in domo Dei ma- « Pſal. 83.11.
gis quàm habitare in taber- «
naculis & civitate hæretico- «
rum Chriſtianos calumnian- «
tium. Vide, fili, monaſticæ «
dignitatis appellationem: «
Quoniam non eſt colluctatio ad- « Ep. 6. 12.
verſus ſanguinem & carnem, «
ſed adverſus principatus, ad- «
verſus poteſtates, adverſus «
mundi rectores tenebrarum hu- «
jus ſæculi, contra ſpiritualia «
nequitiæ, in cæleſtibus, ut ait «
vas electionis Paulus. Vide, «
fili, cui te addicis, ne rur- «
ſus majore parentum deſide- «
rio quàm Dei tenearis. Nam «
hic quidem & creat & ſer- «
vat: illi verò, quos amant «
perdunt, & ſuppliciis de- «
dunt, ut docet illuminan- «
tis ſcalæ * interpres. Vide, « Ioannes Climacus.
fili, ne retrorſum converta- «
ris. Nam id quoque ſcriptum «
eſt: *Nemo mittens manum ſuam* « Luc. 9. 62.
ad aratrum, & reſpiciens re- «
tro, aptus eſt regno cælorum. «
Cùm hiſce & pluribus aliis
ſermonibus illum inſtruxiſſet,
petitaſque forficulas ex ejus
manibus accepiſſet, eum to-
tondit ætatis annum deci-
mum ſextum agentem, ange-
licaque veſte induit. Omni-
bus verò conſueto ritu per-

Digitized by Google

actis, ſancti adoleſcentis parentes è monte diſceſſere, Deique laudes prædicando, ſe in propria recepere.

Venerandus autem Stephanus ſeſe ad certamina accinxit, his rebus dando operam, quæ ad virtutem ducunt. Singulis temporibus congruentem fructum Deo offerebat. Siquidem in gulæ cogitatione, fructus illi erat abſtinentia: cogitationibus verò corporeæ alicujus voluptatis in ipſum inſurgentibus, in eo viciſſim germinabat continentia. Iræ autem tantùm dominabatur, ut cùm Propheta de eo dici poſſet: *Surdus non audiens, & mutus non aperiens os ſuum.* Pſal. 37. 14. Fructus verò quos ferebat, caritas & patientia erant. Sic omnibus ſuperior evaſit, phantaſticoſque cogitationum fluctus adeo devicit, ut ejus in omnibus virtutem deifer Joannes admiratus illi diceret: » Fili, ſummam tuam à cibis abſtinentiam remitte, ob hujuſce montis rigidiſſimum frigus vehementemque ventorum flatum, ne fortè impar ſis ad obeundum miniſterium. ſcilicet Sancto neceſſaria miniſtrabat, longoque intervallo diſſitam aquam afferebat. Quippe ad partem Auſtralem montis, ubi declivis & planus eſt, ſitum eſt ſancti Patris noſtri cœmeterium, quod ipſe, dum

δραμούσης, οἱ τοῦ ὁσίου γονεῖς τοῦ ὄρους ἀπάραντες τὰ οἰκεῖα κατέλαβον, αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Ὁ δὲ τίμιος Στέφανος ἀποδύεται πρὸς τοὺς ἀγῶνας, ἐπιμελούμενος τῶν πρὸς ἀρετὴν ἐφοδίων. καὶ ἐδίδου Θεῷ ἑκάστου καιροῦ τὸν πρόσφορον καρπόν. ἐν δὲ τῇ ἐννοίᾳ γαστριμαργίας ὁ καρπὸς ἦν αὐτῷ ἡ ἐγκράτεια· καὶ λογισμῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ἡδονῆς τινος σωματικῆς, αὖθις ἡ σωφροσύνη αὐτοῦ ἀνεβλάστανεν. θυμοῦ δὲ καὶ ὀργῆς τοσοῦτον ἐκράτησεν, ὡς προφητικῶς εἰπεῖν· κωφὸς οὐκ ἀκούων, καὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ, καρποφορῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπομονήν. καὶ οὕτω πάντων περιεγένετο, καὶ τῶν λογισμῶν * ἐνίκησεν τὰς φανταστικὰς τρικυμίας, ὥστε θαυμάζειν τὸν περὶ πάντα αὐτοῦ ἀρετὴν τὸν θεοφόρον Ἰωάννην καὶ λέγειν· « τέκνον, ἀνάσχου τῆς πολλῆς ἀσιτίας, διὰ τὴν τοῦ ὄρους πάνυ κρυμώδη συ[illegible]ότητα καὶ τῶν ἀνέμων τὴν σφοδρὰν ζεφύρωσιν· μή πως ἀτονήσας πρὸς τὴν τῆς διακονίας παράστασιν. ἦν γὰρ διακονῶν τοῦ ὁσίου περὶ τὰ χρειώδη, καὶ τὸ ὕδωρ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος ἐπικομίζων. εἰς τὸ γὰρ ἐπὶ νότον μέρος τοῦ ὄρους ἐπὶ τὸ πρανὲς καὶ κατόμαλον, ἔνθα ἐστὶν καὶ τὸ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου κοιμητήριον, ὅπερ αὐτὸς κα-

* al. ἐκοίμισεν.

Digitized by Google

τεσκεύαζεν ἔτι ζῶν, ὅταν ἦν ἐν τῷ ὄρει, καὶ μοναστήριον γυναικῶν ἁγίων ἐποίησεν, Τειχιναρίας τοῦτο ἐπονομάσας, ἢ διὰ τὸ τραχὺ τοῦ τόπου καὶ δύσβατον, ἢ διὰ τὴν τῶν ἐνδυμάτων ἀκανθώδη καὶ σκληρὰν καὶ τραχυτάτην ἐπένδυσιν, ὅπερ ἅγιον φροντιστήριον μέχρι τοῦ δεῦρο φυλάττεται καὶ βίῳ λαμπρύνεται, ταῖς τῶν ὁσίων πατέρων εὐχαῖς. ἐκ τούτου, ὡς εἴρηται, τοῦ δυσβάτου τόπου τό, τε ὕδωρ καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν ἐν καιρῷ καυσῶνός τε καὶ χειμῶνος ἀποκομίζων ὁ πανόλβιος Στέφανος οὐκ ὤκλασέ ποτε, οὐδὲ τὸν συνήθη αὐτοῦ κανόνα ἀπέλειπεν. ἀλλ' ὁσημέραι ἀρχὴν προσλαμβάνων, εὐπρόθυμος ἦν καὶ ἀνεπηρέαστος παθῶν τε καὶ δαιμόνων. κατ' ἴχνος δὲ ἀκολουθῶν τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ καθηγητοῦ Ἰωάννη, οὐ διέλιμπανεν ἐξ αὐτοῦ τὰ τῆς σωτηρίας διδασκόμενος οὐ ἐπιμελεῖσθαι.

in vivis erat & in monte degebat, exſtruxit, & Monaſterium ſanctarum mulierum fecit, Trichinariæ nomine illi indito vel propter loci aſperitatem & aditum difficilem, vel propter ſpinoſa, dura & aſperrima indumenta. Quod quidem Monaſterium in hanc uſque diem perſeverat, & ſanctorum Patrum precibus, vivendi inſtituto clarum efficitur. Itaque ex iſto, ut dictum eſt, difficili loco aquam omniáve neceſſaria tempore æſtatis & hyemis afferebat beatiſſimus Stephanus; in quo quidem agendo, nunquam animo defecit, vel conſuetum ſuum canonem deſeruit: ſed contrà quotidie incipiendo alacer erat, nullis affectuum perturbationibus, vel dæmonum injuriis obnoxius. Veſtigiis verò venerandi ſui magiſtri Joannis inſiſtens, ſalutaribus ejuſdem præceptis aſſiduam operam dabat.

Τοιοῦτος γὰρ ἦν ἀρετῆς ὁ σοφὸς Ἰωάννης, ὥστε καὶ τετράποδα ζῶα τῇ ἀνθρωπινῇ φωνῇ καλεῖν αὐτὸν ἐξ ὀνόματος, καὶ ταῦτα χρείας αὐτῷ καὶ ἀποκρίσεις ἀποκομίζειν. καὶ
* al. λογισθείη μηδενὶ ἄπιστον * νομισθείη ὃ μέλλω λέγειν· εἰδότες, ἀδελφοὶ ἅγιοι,
» ὅπερ εἰ φυλάξοι τις τὸ
» κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν, οὐ μόνον τὰ ἄγρια ζῶα τῷ τοιούτῳ ὑποτάσσεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ

Ceterùm, tantæ virtutis erat ſapiens iſte Joannes, ut quadrupedes animantes humana voce ex nomine ipſe vocaret, illæque res neceſſarias & reſponſa ei afferrent. Nulli verò incredibile videatur quod dicturus ſum, cùm non ignoretis, Fratres ſancti, ſi quis ſervaverit illud, *ad imaginem & ſimilitudinem*, non Geneſ. 1. 26 ſolùm feroces belluas hujuſmodi homini ſubjiciendas fore, ſed ipſa etiam elementa;

cujus quidem rei teſtes ſunt, in igne tres Pueri: in aqua Moyſes, Jeſus, Elias & Eliſſæus: in feris, Daniel & Jonas. Verùm quid multos commemoro? Simili modo & hic divinus Pater Joannes catellum in monte habebat; atque ſi contigiſſet ſanctum Stephanum in colle non adeſſe, ſed in aliquo miniſterio verſari, interimque aliqui vicinorum montium Monachi ad ſe venirent, (ſiquidem plurima tunc in ipſis montibus Monaſteria erant, quæ impius & novus Babylonicus, tyranni more, ſolo æquavit) itaque canem ex nomine vocabat pius iſte Pater, ſcripiſſque in tabella his quæ ſibi opus erat in gratiam Fratrum qui advenerant, eam collo canis illigabat, & audientibus illis Fratribus ipſi dicebat: » Vade infrà in Monaſterium, hancque tabellam fer » Præfectæ, & celeriter redi. Mox verò canis Patris mandatis obſequens, Monaſterium petebat, & cellæ Præfectæ allatrans juſſum implebat. His enim, qui è Mona-

στοιχεῖα. καὶ μάρτυρες τούτου, ἐν μὲν τῷ πυρὶ, οἱ τρεῖς παῖδες· ἐν δὲ τῷ ὕδατι, Μωϋσῆς, Ἰησοῦς, Ἠλίας καὶ Ἐλισσαῖος· ἐν δὲ θηρίοις, Δανιὴλ καὶ Ἰωνᾶς. καὶ τί πολλοὺς ἐπιφέροιμι; τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ καὶ οὗτος ὁ θεσπέσιος πατὴρ Ἰωάννης κυνάριον ἐκέκτητο ἐν τῷ ὄρει· καὶ εἰ ἔλαχεν τὸν ὅσιον Στέφανον μὴ παρεῖναι ἐν τῷ βουνῷ, ἀλλ' ἐν διακονίᾳ τινὶ, καὶ παρέβαλόν τινες ἐκ τῶν πέριξ ὀρέων μοναχοὶ πρὸς αὐτόν. πολλὰ γὰρ ἦν τότε ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσιν μοναστήρια, ἅπερ ὁ ἀσεβὴς καὶ νέος Βαβυλώνιος τυραννικῶς ἐξηδάφισεν διὰ τὸ φιλοκυνήγον αὐτὸν εἶναι. ἐκάλει οὖν ἐξ ὀνόματος τὸ κυνάριον ὁ θεόφρων οὗτος πατὴρ, καὶ γράφων πιττάκιον· ὅτι ἂν πρὸς χρείαν ἤθελεν ἕνεκα τῶν * παραβαλόντων ἀδελφῶν, [a] ἔδενεν τὸ γραμματεῖον εἰς τὸν τοῦ κυναρίου τράχηλον, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ εἰς ἐπήκοον τῶν παραβαλόντων· « ἄπελθε κάτω ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τόδε τὸ γραμματεῖον ἀποκόμισον τῇ ἡγουμένῃ, καὶ ταχύνας ὑπόστρεψον. » εὐθέως δὲ τὸ κυνάριον κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ πατρὸς τὸ μοναστήριον κατέλαμβανεν, καὶ τῇ κέλλῃ τῆς ἡγουμένης [b] ἐπιβαβύζων, τὴν ἐντολὴν ἐπλήρου. ᾔδεισαν γὰρ καὶ * οἱ τοῦ μονα-

* al. παρόντων.

* Vnus habet οἱ.

[a] ἔδενε. Vox Græcorum mediæ & infimæ ætatis, qui loco verbi δέειν, verba δένειν, δέννειν & δίνειν uſurpant.

[b] ἐπιβαβύζων. Vox eorumd. ἀπὸ τοῦ βαΰζειν, quod eſt latrare.

στείου τὴν τοῦ ζώου διακονίαν, καὶ
εὐθέως αὐτὸ τῇ ἡγουμένῃ εἰσεκό-
μιζον, καὶ πρὸς τὴν γραφὴν ἐ-
ποίουν. καὶ ταῦτα ποιοῦν τὸ κυνά-
ριον, αὖθις ἀνήρχετο ἐπὶ τὸ ὄρος.
» ὄντως, προφητικῶς εἰπεῖν, θαυ-
» μαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.

Ἄλλοτέ ποτε ἐκ διακονίας τι-
νὸς τὸ ὄρος καταλαβὼν ὁ τιμιώτα-
τος Στέφανος, εὗρεν τὸν θεοφόρον
Ἰωάννην πρὸς τὸ θυρίδιον τοῦ σπη-
λαίου τὴν ἁγίαν αὐτοῦ κάραν ἐπι-
θήσαντα, κλαίοντα πικρῶς. ὡς δὲ
εἰσελθὼν καὶ τὴν συνήθη βαλὼν
μετάνοιαν, παράθεσιν οὐκ ἔλα-
βεν, διὰ τὸ τὸν πατέρα οὐ μικρῶς
ὀδύρεσθαι· διελογίζετο κάτω κεί-
μενος, τίς ἄρα εἴη ὁ τοῦ πατρὸς
κλαυθμός. ὁ δὲ πρᾳῢς ἐκεῖνος
πατὴρ θεόθεν γνοὺς τοὺς διαλο-
γισμοὺς τοῦ ἁγίου, ἀναστήσας αὐτὸν
» εἶπεν· διὰ σέ μου ὁ θρῆνος, ὦ
» τιμιώτατον τέκνον. ἔγνων γὰρ ἐπὶ
» σοῦ αὐξάνεσθαι, καὶ καταστρέφεσθαι
» τόνδε τὸν τόπον ὑπὸ τῆς νυνὶ ἀναζε-
» σάσης τῶν εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως.
ὁ δὲ τίμιος Στέφανος ἐκ καρδίας
» στενάξας ὀδυνηρῶς εἶπεν· ὦ πά-
» τερ, συναπολλύμενον κἀμὲ τῇ
» αὐτῶν ἀσεβείᾳ, καὶ μὴ σωζόμενον.
ὁ δὲ ὅσιος Ἰωάννης φησίν· οὐχί, τέ-
» κνον· ἀλλ' οὖν βλέπε. γέγραπται
» γάρ, ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
» σωθήσεται. καὶ προειπὼν αὐτῷ πάν-

ſterio erant, notum erat canis
miniſterium, ſtatimque illum
ad Præfectam adducebant,
atque his, quæ in tabella ſcri-
pta erant, faciebant ſatis.
Tum canis hæc faciens rurſus
in montem revertebatur. Ve-
rè, ut cum Propheta loquar,
mirabilis Deus in Sanctis Pſal. 67. 36.
ſuis.

Aliquando autem ex aliquo
miniſterio in montem rever-
ſus honoratiſſimus Stephanus
reperit deiferum Joannem,
capite ad feneſtram ſpecus in-
nixum, amarè flere. Igitur
cùm ingreſſus ſe conſueto ri-
tu inclinaſſet, nec benedictio-
nem accepiſſet ob Patris lu-
ctum non parvum; infrà ja-
cens apud ſe cogitabat, quiſ-
nam eſſet ille Patris gemitus.
At manſuetus Pater divinitus
cognitis Sancti Stephani co-
gitationibus, ipſum erexit, ei-
que ait: Tui causâ meus eſt «
luctus, ô Fili honoratiſſime. «
Siquidem novi futurum eſſe, «
ut ſub te iſte locus incremen- «
tum capiat, & poſtea ab Ico- «
nocauſtarum hæreſi jam nunc «
referveſcente evertatur. Cui «
venerandus Stephanus ex imo
corde graviter ingemiſcens
dixit: Me-ne etiam, ô Pater, «
cum illorum impietate peri- «
turum, nec ſalvum futurum? «
Cui Sanctus Joannes: Ne- «
quaquam, ô fili; ſed vide. «
Scriptum eſt enim: *Qui per-* « Matt. 10. 22.
ſeveraverit uſque in finem, hic «
ſalvus erit. Illi deinde om- «

Digitized by Google

nia, quæ ipſi eventura erant, prædixit.

Sub idem tempus venerandi Stephani pater vitâ functus eſt; qua de cauſa urbem ille petiit, & patris exequiis adfuit. Poſt cujus ſepulturam, ſimul cum matre & una è ſororibus, (nam alia in alio Byzantii Monaſterio detonſa fuerat) omnia, quæ Conſtantinopoli poſſidebant, vendidit. Quo facto, patriâ relictâ, ſeſe in montem contulerunt. Venerandus verò Stephanus, poſtquam, ſe autore, ſanctus ſenex Joannes ſuæ matri & ſorori benedictionem impertiſſet, ſermonemque veritatis eas docuiſſet, ipſas in mulierum Monaſterium deduxit, quas ſancto Conventui annumerando, ipſe per ſanctum habitum, carnalis matris factus eſt ſpiritalis Pater, ſimiliter & ſororis. Expletis deinde ſancti habitus ceremoniis, ipſe in montem aſcendit, & ad priorem vitæ rationem rediit.

Deifer porro Joannes cùm in omni Deo acceptorum operum genere excelluiſſet, in pace dormivit, præclaréque ex hoc mundo emigravit, multis S. Stephano datis monitis, cui quidem poſtremùm « dixit: Salutem conſequere, « fili, vide imminentis tibi pe-

τα, ἃ ἐκείνῳ ἔμελλον αὐτοῦ συμβαίνειν.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ ὁ τοῦ τιμίου Στεφάνου πατὴρ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. καὶ τὴν πόλιν τούνεκα καταλαβὼν οὗτος, παρῆν πρὸς τὴν τοῦ γεννήτορος κηδείαν. καὶ μετὰ τὴν τούτου ἐνταφίασιν, τὰ συνόντα αὐτοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἅπαντα * πεπρακὼς, ἅμα τῇ μητρὶ καὶ τῇ μιᾷ ἀδελφῇ (τῆς ἄλλης προαποκειραμένης ἐν ἑτέρῳ τοῦ Βυζαντίου μοναστηρίῳ) * οὕτω τῆς ἐνεγκαμένης ἀπάραντες, τὸ ὄρος κατέλαβον. ὁ δὲ τίμιος Στέφανος τήν τε μητέρα καὶ ἀδελφὴν εὐλογηθῆναι ποιήσας παρὰ τοῦ ἁγίου γέροντος Ἰωάννου, καὶ κατηχηθῆναι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, αὖθις κατέστησεν αὐτὰς ἐν τῷ γυναικείῳ μοναστηρίῳ, καὶ συγκαταριθμήσας αὐτὰς τῇ ἁγίᾳ ἐκείνῃ συνοδίᾳ, γίνεται αὐτὸς τῆς σαρκικῆς μητρὸς πνευματικὸς πατὴρ διὰ τοῦ ἁγίου σχήματος, ὁμοίως καὶ τῆς ἀδελφῆς. καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου σχήματος συμπλήρωσιν, αὐτὸς ἀπάρας ἐπὶ τὸ ὄρος, ᾤκετο τῇ προτέρᾳ διαγωγῇ.

* al. εἴπρατο.

* al. ἔτι,

Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς θεαρέστοις ἔργοις καλῶς διαπρέψας ὁ θεοφόρος Ἰωάννης ἐν εἰρήνῃ * ἐκοιμήθη, καὶ τῶν τῆδε καλῶς μετέστη, πάμπολλα κατηχήσας τὸν ἅγιον Στέφανον, καὶ τελευταῖον εἰπών· « σώζου, τέκνον, βλέπε δὲ τοὺς ἐπερχομένους «

* Deeſt hîc addit: ἐπὶ τῷ αὐτῷ.

μέχρι κινδύνου σοι τὸ πέρας. ἐν τούτοις οὖν ὁ θεόφρων Στέφανος μηδὲν αἰτιάσας, ἀλλὰ μᾶλλον εὐθυμήσας, τὸ κροῦμα δέδωκε καὶ κατάδηλον ἐκ τούτου ποιεῖ τὴν τοῦ πατρὸς κοίμησιν. καὶ ἦν ἰδεῖν χορὸν ἀσκητῶν ἐκ τῶν πέριξ ὀρῶν, βουνῶν τε καὶ πλαγιάδων καὶ ναπῶν, ὥσπερ τινὰς ἐκ δίψης ἐλάφους, ἐπὶ τὸ τῆς πηγῆς τοῦ θεοφόρου Αὐξεντίου ὄρος συντρέχοντας, τὸν θεοφόρον Ἰωάννην τὸ τελευταῖον ἀσπάσασθαι καὶ κηδεῦσαι· καὶ οὕτως τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῶν πατέρων ἀπετέθη· ἡ δὲ τιμία αὐτοῦ ψυχὴ ὑπ' ἀγγέλων Θεοῦ ἀνεκομίσθη πρὸς οὐρανοὺς ἀϊδίως ἀγαλλιωμένη.

Ἀπὸ δὲ δόξης εἰς δόξαν καὶ ἐξ ἁγίου πρὸς ἅγιον τὸ μεταφοιτᾶν εὔθετον. οὐ γὰρ ἐλλιπὴς ὁ ἀριθμὸς τῶν τοῦ Θεοῦ δούλων. καὶ γὰρ τοῦ Μωσέως τετελευτηκότος, παρῆν ὁ τοῦ Ναυὴ Ἰησοῦς· καὶ Ἠλίου ἀναληφθέντος, παρευθὺ Ἐλισαιὲ τῆς μηλωτῆς καὶ τῆς χάριτος κληρονόμος ἐγνωρίζετο ἐν διπλῷ. τοιῶσδε καὶ τοῦ θεοφόρου Ἰωάννου τῶν ἐνθένδε μεταστάντος, ὁ τίμιος Στέφανος καὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ τόπου καὶ τῆς χάριτος ἐν διπλῷ καὶ μάλα περισσοτέρως κληρονόμος γνωρίζεται. ἔδει γὰρ αὐτὸν ὡς τὰ πρῶτα κληρονομησάμενον τῶν αὐτοῦ * μαθημάτων, καὶ μικροῦ δεῖν τοῖς τοῦ μακαρίου θεοφιλέσιν ἔργοις ἐξισωθῆναι, ὃ καὶ

* al. μαθητῶν.

riculi finem. Quibus minimè turbatus divinus Stephanus, ſed contrà animo obfirmatus, ſignum pulſavit, eóque Patris dormitionem manifeſtam fecit. Tunc videre erat chorum Aſcetarum ex vicinis montibus, collibus, campis & ſilvis, velut cervos ſiti laborantes, ad montem fontis deiferi Auxentii accurrentium, ut deifero Joanni extremum oſculum darent & juſta perſolverent. Ita ergo venerandum & ſanctum illius corpus in Cœmeterio Patrum depoſitum fuit: pretioſa verò ejus anima ab Angelis Dei ad cælos ſublata eſt, perpetuis gaudiis fruitura.

Verùm à gloria ad gloriam, & à Sancto ad Sanctum appoſitè tranſeundum eſt. Nec enim deficit numerus ſervorum Dei. Siquidem mortuo Moyſe, præſtò fuit Jeſus filius Nave: & Elia aſſumto, confeſtim Eliſæus melotes & gratiæ in duplo hæres agnitus eſt. Simili modo, deifero Joanne ex hac vita egreſſo, ejus vivendi moris, loci & gratiæ in duplo atque etiam multò cumulatiùs hæres fuit venerandus Stephanus. Conſentaneum enim erat, ut is, qui præcipuæ illius doctrinæ hæres fuerat, ejuſdem etiam beati Patris piis operibus proximè exæquaretur, quod utique oſtendit.

Siquidem ut filius proprii parentis eoſdem mores, ſic ille proprii magiſtri virtutis veſtigia expreſſit. Hic ergo cæleſtis metropolis ædificator, perfectus inter unitates numerus, divini iſtius & ſalutaris antri ſextus ordine habitator factus eſt; novus Jared, ſextus ab Adam appellatus, & pater Enoch agnitus vitâ pariter Deo placitâ. Ipſe enim ſextus eſt à beatiſſimo Auxentio. Ipſe, inquam, tanquam filio, timore Dei concepto, juxta Prophetam, placitum Deo martyrium, tanquam novum Enoch placitæ Deo vitæ ducem, peperit. Ceterùm ob migrationem præceptoris mœrore & triſtitiâ affectus, magiſtri certamen, more egregii aſſeclæ, omnino perficere meditabatur. Et quidem quemadmodum qui maria trajicere longaſque peregrinationes ſuſcipere ſolent: cùm aquarum natura certas vias non habeat, nec pedum veſtigia vel curruum lineas propter fluxam & mollem ſubſtantiam non recipiat; poſitionem ſiderum attendendo, propoſitam ſibi viam decurrunt, & ex ſuperioribus curſibus inferiorem ſemitam apertè conjiciendo, ſine errore iter minimè tritum pergunt: quem-

Eccli. 44. 16. Hebr. 11. 5.

ἐπιδείξεν. ὥσπερ γὰρ παῖς τοῦ οἰκείου πατρὸς τοὺς αὐτοὺς τρόπους, καὶ οὗτος τοὺς τῆς ἀρετῆς χαρακτῆρας τοῦ οἰκείου ἀνετυπώσατο διδασκάλου. οὗτος οὖν ὁ τῆς ἐπουρανίου μητροπόλεως οἰκιστὴς, ὁ τέλειος ἐν μονάσιν ἀριθμὸς, ὁ κατ᾽ ἀκολουθίαν ἑξάριθμος οἰκήτωρ τοῦ θείου τούτου καὶ ψυχοσώστου ἄντρου γενόμενος, ὁ νέος Ἰάρεδ, ἕκτος ἀπὸ Ἀδὰμ χρηματίσας, καὶ πατὴρ Ἐνὼχ γνωρισθεὶς τῇ ὁμοίᾳ διαρεστήσει. καὶ αὐτὸς γὰρ ἕκτος ἀπὸ τοῦ παμμακάρος Αὐξεντίου γνωρίζεται· ὅστις ὡς υἱὸν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον συλλαβὼν προφητικῶς, τὴν διὰ μαρτυρίου διαρέστησιν, ὡς νέον Ἐνὼχ τὸν τῆς διαρεστήσεως πρωτάρχον ἀποτέτοκεν. τὴν δὲ τοῦ καθηγητοῦ μετάβασιν ἀλγῶν, ἠνιᾶτο καὶ ἤσχαλλε, καὶ διελογίζετο πάντως, ὡς καλὸς ὀπαδὸς, τὸ τοῦ διδασκάλου ἀναπληρῶσαι ἀγώνισμα. καὶ ὥσπερ οἱ θαλάσσια νῶτα διαπερᾶν εἰωθότες, καὶ τὰς μακρὰς ἀποδημίας ποιούμενοι· ἐπειδὴ τῶν ὑδάτων ἡ φύσις ὁδοὺς οὐκ ἔχει διωρισμένας, τύπους τε ποδῶν καὶ γραμμὰς* ὀχημάτων διὰ τὸ μανὸν καὶ χαῦνον τῆς οὐσίας οὐ δεχομένη· τῇ θέσει δὲ τῶν ἀστέρων προσέχοντες, τὴν προκειμένην αὐτοῖς ὁδὸν διοδεύουσιν· καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν δρόμων* σαφῶς τὴν κάτωθεν τεκμαιρόμενοι τρίβον, ἀπλανῶς τὴν ἀτριβῆ πορείαν ὁδεύουσιν. καὶ ὡς αὖθις οἱ τὰς

* al. [illegible], al. [illegible]

* al. [illegible]

ἐν ἠπείρῳ διατριβὰς ἀσπαζόμενοι, ὅταν φοιτᾶν πρὸς ἀλλήλοις ἐθέλουσιν· οὐ ταῖς ἀγνοουμέναις ἀτραπιτοῖς σφᾶς αὐτοὺς ἐμπιστεύουσι, τὸν ἀπὸ πλάνης δεδιότες φόβον, καὶ τῶν ληστῶν τοὺς λόχους ἀγωνιάσαντες· ἀλλὰ ταῖς λεωφόροις κεχρημένοι σὺν ἀσφαλείᾳ πολλῇ τὴν προκειμένην ἀποδημίαν ἀνύουσιν. ὁμοίῳ τρόπῳ καὶ οὗτος ὁ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος ἐπειδὴ τοίνυν καὶ πέλαγος βίου χαλεποῦ διαπερᾶν ἤθελεν, καὶ εἰς τὴν ἄνω πόλιν Ἱερουσαλὴμ ὁδεύειν ἐσπούδαζεν· ὡς οἷον ἀστέρας ποδηγοῦντας αὐτὸν ἄνωθεν τοὺς τοῦ θεαρέστου βίου ὑποφήτας, καὶ τοῦ ἁγίου σπηλαίου ἐν διαδοχῇ οἰκήτορας ὄντας πέντε πατέρας, τοὺς ἀπὸ Αὐξεντίου ἕως Ἰωάννου περισκοπῶν, καὶ ὡς ὁδόν τινα βασιλικὴν καὶ λεωφόρον, τὴν ὑπὸ τούτων τριβεῖσαν οἴκησιν ἐν τῷ νοῒ ἰχνηλατῶν καὶ ἐπιβαίνειν σπουδάζων, προσέστη τῷ στενοπῷ οἰκίσκῳ καὶ τῇ ὑπογαίῳ πέτρᾳ ἑαυτὸν ἐγκατείρξων, τῷ τριακοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, τὸν ἐκ τοῦ πέμπτου ἀνασωσάμενος ἕκτον κλῆρον, ὡς εἴ τις εἴποι, τῆς ἑξάστρου φωταυγίας ἀναπληρῶν τὸ ἰσάριθμον. καὶ τὸ φιλήσυχον πεπαιδευμένος εἰς ἄκρον ἔμεινεν, μηδὲν τὸ σύνολον κτώμενος τοῦ αἰῶνος τούτου. μελίσσης γὰρ τρόπῳ, οἱονεὶ σίμβλῳ τινὶ, ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ὄρους ὁ θαυμαστὸς οὗτος

admodum etiam ii, quibus in continenti commorari placet, cùm ſe invicem inviſere cupiunt, non ignotis ſemitis ſeipſos credunt, metu errandi, vel in latronum inſidias incidendi; ſed per publicam viam ſuſceptum iter cum multa ſecuritate perficiunt: pari ratione beatiſſimus Pater noſter Stephanus, quandoquidem arduæ vitæ pelagus trajicere optabat, ſtudebatque in ſupernam civitatem Jeruſalem iter facere; quaſi totidem aſtra ſe ſuperne dirigentia, vitæ Deo placitæ magiſtros; ſanctique ſpecus ab Auxentio ad Joannem ſucceſſionis ordine incolas, quinque ſanctos Patres conſiderans; velutque viam aliquam regiam & publicam, habitationem ab eis tritam animo veſtigans, eamque ingredi enitens, ad anguſtam cellulam acceſſit, ſeque in ſubterranea rupe incluſit, ætatis anno trigeſimo primo, ex quinta ſextam ſortem reſtituens, ſexque aſtrorum, ſi cui placet dicere, parem numero ſplendorem exæquans. Hîc ergo ſolitudinis amore ſummè imbutus manſit, nihil omnino hujus ſeculi poſſidens. Nempe in ſpelunca montis quaſi in quodam alveario, inſtar apis, incluſus admirandus

Stephanus, ſuave & voluntarium mel virtutis diligenter elaborabat, illudque Deo univerſorum Regi offerebat. Sic ſecurè ſenſibus exercitatis, ut fieret habitus, & rectum à deteriore diſcerneret, retia quoque more Apoſtolorum connectendi & contexendi, atque etiam eleganter ſcribendi artem didicit, ut ne alicui gravis & moleſtus eſſet, ſed potiùs è propriis laboribus indigenti largiretur. Poſtquam ergo ſic ſe omni terrena ſolicitudine expediiſſet, id unum curæ habuit, quomodo in orationibus & jejuniis Deo placeret. Idcirco omnis virtutis ſtudioſus, affectuum ſpinas, more optimi agricolæ, radicitus
2. Cor. 10. 4. amputavit, *cogitationes deſtruens, & omnem altitudinem extollentem ſe adverſus ſcientiam Dei*: Propheticam illâm vocem implens, quæ ait:
Jerem. 4. 3. *Novate vobis novalia, & nolite ſerere ſuper ſpinas.*

Dum in hujuſcemodi rebus Deo acceptis ſeſe exercet beatiſſimus Stephanus, cunctis fit inde manifeſtus. Verum enim eſt non poſſe abſ-
Mat. 5. 14. condi civitatem ſupra montem poſitam. Quid ergo ex præſtantiſſimo vitæ illius inſtituto accidit? Multi divino Chriſti zelo incenſi accur-

Στέφανος ἑαυτὸν ἐγκαθείρξας, τὸ ἡδὺ καὶ ἀνήρετον τῆς ἀρετῆς ἐπιμελῶς εἰργάζετο μέλι, τῷ παμβασιλεῖ τῶν ὅλων τοῦτο προσφέρων Θεῷ. καὶ οὕτω γυμνασθεὶς ἀδεῶς τὰ αἰσθητήρια, ὥστε ἕξιν γενέσθαι, καὶ διακρίνειν τὸ καλὸν ἀπὸ τοῦ χείρονος, ἔμαθεν μέντοι καὶ ἐργάζεσθαι τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην τῶν δικτύων συῤῥαφὴν καὶ σύμπλεξιν τῆς ἁλιευτικῆς τέχνης, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν καλλιγραφικὴν, διὰ τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῶν ἰδίων κόπων ἐπιδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. πάσης δὲ γηΐνης φροντίδος ἑαυτὸν ἐλευθερώσας, μίαν εἶχε φροντίδα, τὸ πῶς ἀρέσῃ τῷ Θεῷ ἐν προσευχαῖς καὶ νηστείαις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάσης ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, ὡς γεωργός τις ἄριστος, προῤῥίζους ἐξέτεμεν τῶν παθῶν τὰς ἀκάνθας, « λογισμοὺς καθαιρῶν καὶ πᾶν ὕψωμα « ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ « Θεοῦ, ἐκείνην τὴν προφητικὴν πλη- « ρῶν φωνὴν τὴν λέγουσαν· νεώσα- « τε ἑαυτοῖς νεώματα, καὶ μὴ σπεί- « ρητε ἐπ' ἀκάνθαις.

Ἐν δὲ τοῖς θεαρέστοις τούτοις ἀσκουμένου τοῦ παμμάκαρος τούτου, πᾶσιν ἐντεῦθεν γίνεται κατάδηλος. ἀληθὲς γὰρ τὸ μὴ δύνασθαι πόλιν κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένην. τί δὲ ἐκ τῆς ἀρίστης αὐτοῦ συμβαίνει πολιτείας; πολλοὶ τῷ θείῳ ζήλῳ τοῦ Χριστοῦ πυρωθέντες προσέτρεχον

* al. μετ' αὐτόν.

σιν, καὶ * μετ' αὐτοῦ συνοικήσεως ἀντιβολοῦσι τυχεῖν, καὶ ὁδηγὸν τοῦ κατὰ Θεὸν βίου γενέσθαι αὐτὸν ἱκετεύουσιν. καὶ δὴ μόλις μὲν, πείθουσι δὲ ὅμως. ἐβιάζετο γὰρ τοῦτον τοῖς πᾶσι πάντα γενόμενος, καὶ μὴ τὰ ἑαυτοῦ μόνον σκοπεῖν ἕκαστον διδάσκων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν πλησίων ἐπιζητεῖν, ἵνα σωθῶσιν· ἔνθεν δὲ ἕως δυοκαίδεκα τέως τὸν ἀριθμὸν ἀδελφοὶ πρὸς αὐτὸν ἐφοίτησαν, οὓς εὐαγγελικῶς κελευόμενος, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, δέχεται τούτους ἀσμενέστατα· οἷος παιδοτρίβης καλὸς, πρὸς τοὺς τῆς ἀσκήσεως ἐπαλείφων ἀγῶνας· καὶ πρῶτα μὲν ἐδέξατο Μαρῖνον, ἄνδρα τινὰ χρηστὸν καὶ ἐπιεικῆ τὸν τρόπον· εἶθ' οὕτως Ἰωάννην· καὶ μετ' αὐτὸν Ζαχαρίαν, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, ἄνθρωπον τὴν πνευματικὴν ὁδὸν σεσοφισμένον· ἐν οἷς καὶ Χριστοφόρον καὶ τὴν λαθροδήκτον τοῦ Σατᾶν ξυνωρίδα, Σέργιόν φημι καὶ Στέφανον, τοὺς ἐκ Θεοῦ ὑπὸ τοῦ τυράννου ἐξανδραποδισθέντας, περὶ ὧν μετέπειτα διηγήσομαι, καὶ ἄλλους δὲ τὸν ἀριθμὸν ἕξ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. καὶ ἐν τούτοις ἐπολίσθη τὸ ὄρος, καὶ κοινοβίου θαυμαστοῦ τύπον καὶ ἁγιασίαν ἐδέξατο· πάντων, ὡς εἰπεῖν, τῶν εἰς χρείαν Θεοῦ χορηγίᾳ, καὶ τῶν τοῦ ὁσίου εὐχαῖς ἀνελλειπῶς εὐτρεπισθέντων. * κοιμητηρείου τε καὶ ἑτέρων χρειω-

* al. κοιμητηρίων.

runt, eumque rogant ut ipſis ſecum commorari concedat, ſeque ducem præbeat vitæ, quæ ſecundùm Deum eſt; atque illum vix quidem, perſuadent tamen. Nempe eum ad id cogebat ille qui omnibus omnia factus eſt, quíque docet, non tantùm quæ ſua ſunt, unumquemque quærere debere, ſed etiam quæ ſunt proximi, ut ſalutem conſequantur. Hinc duodecim numero Fratres illum convenerunt, quos libentiſſimè recepit, jubente Evangelica voce, *Eum qui venit ad me, non ejiciam foras*: eoſque, veluti palæſtræ magiſter peritus, ad aſceticos labores ſubeundos ungebat. Itaque primò Marinum admiſit, virum bonis & æquis moribus: deinde Joannem: poſtea Zachariam, virum, ut verè loquar, ſpiritalem viam eruditum. Inter hos erant quoque Chriſtophorus, parque à Satana clam morſum: (Sergium & Stephanum dico, ex Dei ſervis mancipia Tyranni factos, de quibus infrà.) Alii item numero ſex, quorum nomina in libro vitæ ſcripta ſunt. Ab his mons ille inſtar urbis effectus eſt, egregiique cœnobii formam & ſanctitatem recepit. Omnibus enim, ut ita dicam, neceſſariis, Dei liberalitate & Sancti precibus, cumulatè paratis, nempe cœmeterio, aliiſque ædi-

1. Cor. 9. 22.

Joan. 6. 37.

ficiis & rebus; quibus opus erat; cœnobium religioſiſſimum conditum eſt, Sancti Auxentii nomine inſignitum: quod quidem impius Tyrannus, hoſtili erga Sanctum animo, Monaſterio everſo, Auxentii collem nuncupavit, quod & ad hanc diem ab ejus ſymmyſtis dictitatur. Decenter igitur extructo cœnobio, ſermonis anchoram ſanctus Pater noſter Stephanus tenuit, qui è ſpelunca divinitus condita conventum hiſce exhortationibus illuminabat: » Filioli, attendite vobiſmet » ipſis animabuſque veſtris; & » timore, qui à dæmonibus a» nimarum corruptoribus ori» tur, & pigritia depoſitis, » Deum multùm diligite. Si» quidem noſtrum in illum a» morem non materiæ differen» tia vel perverſus timor, ſed » affectûs magnitudo commen» dat, quæ vel in parvis veſtræ » exercitationis muneribus ani» mi magnificentiam declarat. » Similiter triſtitia & mœrore » procul amandatis, hilari ani» mo ad Deum accedite, illud » Prophetæ carmen aſſiduè in Pſal. 72. 28. » mente verſantes: *Mihi autem » adhærere Deo bonum eſt, po» nere in Domino ſpem meam.* » Siquidem ſpes vel ſomnio in» dicata, non minus quàm ve» ritas nutrit: dum extremam » deſperationem expectatione » repellit, & facultatis languo-

δῶν οἴκων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναγκαίων, κοινόβιόν τε πανευσεβὲς συνιστάθη, * τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου φέρον τὴν κλῆσιν· ὅπερ ὁ μισάγιος τύραννος ἐχθροδῶς πρὸς τὸν ἅγιον διακείμενος, τὴν μονὴν ἐκκαθαρίσας, Αὐξεντίου τὸν βουνὸν ἐπωνόμασεν. ὃ καὶ λέγεται παρὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν ἕως τὸ σήμερον. τοῦ οὖν τοῦ κοινοβίου διαπρεπῶς ἐνιδρυνθείσης στάσεως, ὑπῆρχεν ὁ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος τοῦ λόγου τὴν ἄγκυραν ἐπέχων· καὶ ἐκ τοῦ θεοκτίστου σπηλαίου τὴν συνοδίαν φωταγωγῶν, παρῄνει αὐτοῖς λέγων· τεκ« νία, προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ ταῖς ὑμε« τέραις ψυχαῖς· καὶ τὸν ἐκ τῶν ψυ« χοφθόρων δαιμόνων ἐγγινόμενον « φόβον, ἢ ὀκνηρίαν ἀπορρίψαντες, « τὸν Θεὸν ἀγαπήσατε πολύ. τὴν γὰρ « πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, οὐχ ὕλης « διαφορὰ, ἢ πονηρὸς φόβος, δια« θέσεως δὲ πρόσεισι μεγαλοψυχία « τὸ δαψιλὲς τῆς γνώμης, καὶ ἐν τοῖς « μικροῖς δώροις ὑμῶν τῆς ἀσκήσεως « ἐμφαίνουσα. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἀθυ« μίαν καὶ λύπην μακρὰν ἀφέντες, « εὐθύμως Θεῷ προσέρχεσθε, τὸ « προφητικὸν ἐκεῖνο μέλος ἐν νῷ ἀεὶ « ἐνδελεχοῦντες. ὅτι ἐμοὶ μὲν τὸ « προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ ἀγαθόν « ἐστι· τίθεσθαι ἐν τῷ κυρίῳ τὴν « ἐλπίδα μου. τρέφει γὰρ καὶ ἐλπὶς « ὀνειροπολουμένη, τῆς ἀληθείας οὐκ « ἔλαττον, τὴν παντελῆ ἀπόγνωσιν « ἀποβουκολοῦσα τῇ προσδοκίᾳ, καὶ «

* al. [illegible]

» τὸ ἀναπεπτωκὸς τῆς δυνάμεως ἐγείρουσα τῇ τῆς ἐλπίδος χειρί. ἀθυμία δὲ καὶ λύπη καὶ τοὺς σωφρονεῖν φιλονεικοῦντας ἐν ταῖς συμφοραῖς τὸν λογισμὸν βιάζονται πρὸς τὸ δύσφημον· ἀλλὰ συγγνώμην τὸ πάθος ἔχει τυραννοῦν καὶ παρὰ γνώμην πολλὰ φθέγγεσθαι τὸν λυπούμενον πεῖθον, νικώμενον ἴσως τῷ μεγέθει τῶν περιστάσεων. ἐπεὶ οὖν βιαστῶν ἐστιν ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν, καὶ βιασταὶ αὐτὴν ἁρπάζουσιν, τὸν ἴσον τρόπον καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, κατὰ τὸν μεγαλοκήρυκα καὶ θεῖον Παῦλον ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, γυμνητεύοντες, πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς· τὸ βραχὺ τοῦτο τῆς πολυοδύνου ἡμῶν ζωῆς παροίκημα τῆς ἐνθένδε εὐσεβῶς διαπεράσωμεν, ἵν᾽ ἐκείνης κληρονομοῦντες εἴπωμεν πρὸς τὸν ἀδέκαστον κριτήν· ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. τούτοις καὶ ἄλλοις πλείοσι παρακλητικοῖς λόγοις ὁ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος φωταγωγῶν, οὓς ἐν κυρίῳ ὤδινεν παῖδας, τὸ καθεκάστην ἐνδιαλεγόμενος οὐκ ἐπαύετο, αὔξων αὐτοὺς πρὸς τὴν τῆς σωτηρίας ἀποκατάστασιν.

Μέχρι δὲ εἴκοσι τῶν φοιτητῶν γεγονότων τῷ ἀριθμῷ, Μαρῖνον τὸν

« rem ſpei manu erigit. At verò triſtitia & mœror etiam illos, qui in calamitatibus ſapere nituntur, ad maledicta compellunt. Verùm veniam habet affectus tyrannicè agens, & ægrum accidentium magnitudine forſitan victum multa contra mentem loqui cogens. Cùm ergo violentorum eſt regnum cælorum, juxta vocem Domini, *& violenti rapiunt illud*; (Mat. 11. 12.) pari modo & nos, Fratres, juxta magnum & divinum prædicatorem Paulum, *egentes, afflicti, anguſtiati*, nudi, fame & ſiti laborantes, *in ſolitudinibus errantes & montibus* (Hebr. 11. 37.) *& ſpeluncis & cavernis terræ*, brevem iſtum hujus ærumnoſæ vitæ noſtræ incolatum religiosè tranſeamus, ut illius futuræ vitæ hæredes facti, incorrupto Judici dicamus: *Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea.* (Pſal. 24. 18.) His & multis aliis exhortationibus beatiſſimus Pater noſter Stephanus, quos in Chriſto parturiebat filios, ſingulis diebus illuminare non ceſſabat, eos ad ſalutis comparationem promovens.

Cùm verò viginti numero facti fuiſſent diſcipuli, Mari-

Digitized by Google

num, virum divinitus protectum, adminiſtrationi omnibuſque Monaſterii rebus præfecit. Ipſo autem aſperius vitæ genus aggreſſus eſt, ſeſe anguſtiùs, quàm ſinebant ſpeluncæ anguſtiæ, includere in animo habens. Cùm enim montis cacumen ingenti rupe terminetur, velutque præcipitii hiatum ad Auſtralem partem habeat, in qua Monaſterium & ſpelunca divinitus condita ſimul exiſtunt, à ventis Borea & Africo ſecura; quia, ut dictum eſt, rupe in verticem uſque protenſa operiuntur: iſto vertice perluſtrato beatiſſimus Pater noſter Stephanus, ibidem cellulam longitudine, latitudine, altitudine, & profunditate anguſtiſſimam è tranſverſo ſpecus extruxit. Porro latitudo circiter unius & dimidii cubiti erat: longitudo, circiter duorum. Ad partem quoque Orientalem conchulam ad orandum condidit, ejus altitudinis, ut in ea tantùm incurvatus ſtare poſſet, quæ quidem etiamnum ſuperſtes eſt. Ceterùm autem omne aliud ſpatium naturali cæli tecto operiri cupiens, apertum reliquit. Adeo verò angu-

θεοστήρικτον ἄνδρα εἰς τὰ τῆς οἰκονομίας καὶ πάντα τὰ τῆς μονῆς ὁ παμμάκαρ προεστήσατο· αὐτὸς δὲ σκληροτέραις ἑαυτὸν ὑπέβαλε διαγωγαῖς, τὸ θυμῆρες ἔχων στενωτέρως ἑαυτὸν καθεῖρξαι παρὰ τὴν τοῦ σπηλαίου στενομονίαν. τῆς γὰρ κεφαλῆς τοῦ ὄρους ἐκ παμμεγέθους πέτρας κορυφουμένης, καὶ ὡς φάραγγος κοίλην πρὸς τὸ νότιον ἐχούσης μέρος, ἐν ᾧ τό, τε μοναστήριον καὶ τὸ θεόκτιστον σπήλαιον σύγκειται, ὑποσκεπόμενόν ἐστι καὶ ἀχείμαστον ἀπὸ τῶν χειμερίων ἀνέμων τοῦτε βορρᾶ καὶ [a] λιβός, διὰ τὸ ὡς προείρηται, τῇ κορυφουμένῃ πέτρᾳ καλύπτεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κορυφὴν περινοστησάμενος ὁ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος, οἰκοδομεῖ ἐν αὐτῇ κελλίον πάνυ βραχύτατον εἴς τε τὸ μῆκος καὶ εὖρος, ὕψος τε καὶ βάθος, τοῦ πλαγιόθεν σπηλαίου, ὡσεὶ μιᾶς πήχεως καὶ ἡμίσεως τὸ εὖρος, ὡσεὶ δύο δὲ τὸ μῆκος· καὶ πρὸς τὸ ἑῷον μέρος, ἐκτυποῖ προσευχῆς κογχάειον ἔχον τὸ ὕψος, ἔτι μόνον συγκύπτων στήκειν ἠδύνατο τὸ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον· τὸ δὲ ἄλλο ἅπαν τῇ ἀχειροτεύκτῳ στέγῃ τοῦ οὐρανοῦ καλύπτεσθαι θέλων ἀερόφωτον τοῦτο παρείασεν. τοιοῦτον δὲ τοῦτο στενό-

a λιβός. Duo mſſ. λίβα habent, quæ vox in Scriptura ſacra, v. g. Exod 27. v. 9. Num. 34. v. 3. & 5. &c. Auſtrum ſive Meridiem ſignificat. Hîc tamen videtur propriè ſignificare ventum Africum dictum, de quo Seneca Quæſt. natural. lib. 5. c. 16. *Ab Occidente hiberno Africus furibundus & ruens, apud Græcos λὶψ dicitur.*

χῶρον καὶ φοβερὸν ἐποίησεν, ὥστε τοὺς καθορῶντας τὸ τοιόνδε λέγειν μνῆμα μόλις εἶναι πρὸς τὴν τοῦ δυστήνου σαρκίου τούτου ταφήν, ἢ οἰκητήριον πρὸς ἀνάπαυσιν μονῆς· καὶ μή τις ὑπολάβοι τὸ τῶν μεμψιμοιρῶν αἱρετικῶν, ὡς ὑπὲρ τοὺς προγεγονότας πατέρας τοῦτον πεφρονηκέναι. καὶ γὰρ λόγος τις ἐν τῷ τοῦ προπάτορος Αὐξεντίου θεαρέστῳ βίῳ ἐμφέρεται τὴν [a] κλουβὸν τῆς αὐτοῦ ἀσκήσεως ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῇ ἔχειν, ἔνθα ἐστὶν ὁ νέος Ελισσαῖος τοῦ παλαιοῦ Ἠλίου ὡς ἐν ὄρει Καρμηλίῳ, τὴν στενωτέραν μηλωτῆς σκηνὴν ἔπηξεν· καὶ ἐστὶν ὁμοίως ἐξισωθῆναι τῷ θεοφόρῳ Αὐξεντίῳ ἤθελεν, ὑπέρ γε τοὺς ἀναμέσον ἄλλους πατέρας, διότι καὶ ὑπὲρ αὐτοὺς νεωτέραν ἦγεν τὴν ἡλικίαν· τὸν τεσσαρακοστὸν δεύτερον γὰρ χρόνον ἤλαυνεν τότε, ὅτε τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους μετετέθη.

ſtum & formidandum iſtum locum fecit, ut qui eum videbant, aſſererent vix monumentum eſſe ad ſepeliendum miſerum hoc corpus, vel domicilium ad requiem Monaſterii. Ne verò quis illud querulorum hæreticorum ſuſpicetur, nempe iſtum plus Patribus, qui eum præceſſerunt, ſapuiſſe. Siquidem in progenitoris Auxentii Vita Deo accepta refertur, in illo vertice caveam ejus exercitationis extare, ubi novus iſte Eliſæus antiqui Eliæ, ut in monte Carmeli, melota anguſtius tabernaculum fixit: ita ille deifero Auxentio exæquari, alioſque intermedios Patres ſuperare voluit, quia juniore quàm illi ætate erat: nam quadrageſimum ſecundum annum tunc agebat, cùm in montis cacumen ſe tranſtulit.

Τῶν δὲ αὐτοῦ φοιτητῶν μὴ γινωσκόντων τοὔνεκα τὸ τοιοῦτον κτίσμα γέγονεν, ἐν λυγαίῳ καιρῷ περὶ τὰς μεσονυκτίους ὥρας, τὸν θεοστέρκτον Μαρῖνον μόνον φωνήσας, καὶ τούτῳ τὸν σκοπὸν ἀναθεὶς ὁ πατήρ, ὡς ἀγαπητῷ τέκνῳ, ἅμα αὐτῷ τοῦ σπηλαίου ἀπάρας, εἰς ἐκεῖνο τὸ φοβερώτατον εἰσῆλθε ταφοειδὲς οἴκημα. ἔσωθεν δὲ μετὰ τὴν

Ejus autem diſcipulis ignorantibus qua de cauſa hujuſmodi ædificium factum fuerat, ipſe obſcuro tempore, mediam circiter noctem, divinitus protectum Marinum ſolum advocat, cui, ut dilecto filio, ſua mente patefacta, unà cum illo è ſpecu diſceſſit, & formidandam illam ſepulcralem cellam ſubiit.

[a] χλυβὸν, i. caveam. Hinc χλυβὶ Græcis hodiernis eſt cavea. Eamdem vocem circumflexa penultima *ſigillum* vertit Joannes Meurſius in Gloſſario.

Manè verò cùm univerſi Fratres, peractis matutinis laudibus, ante ſpeluncæ atria ſolitam inclinationem feciſſent, & à ſancto Patre benedictionem poſtularent; quotidiana orantis Patris vox mitiſſima attentis ipſorum auribus minimè inſonabat. Illi porro anxii, poſt multum tempus ſurgunt, & in antrum inſiliunt. Verùm aberat qui quærebatur. Tum illi diverſa ſentientes, rati periiſſe Patrem, multa ſecum cogitando, manibus ori admotis, digitoque indicando, & dicendo: „ Ergóne ovibus omnibus „ præſentibus paſtor defecit? via, quæ ad declivem collis partem ducit, inveſtigando dimiſſa, flenteſque & pectus pugnis percutientes, quaſi perdito patre, abibant. Verùm ut acerbum illorum dolorem, atque celeritatem, quâ in præceps ferebantur, ſenſit Pater, leni & miti voce eos advocavit. Hi verò, ut piſces ad eſcam laxati hami, ſic ad ejus vocem confeſtim converſi, ad ipſum accurrerunt, atque in genis adhuc geſtantes lacrymarum reliquias, non parvo cum gemitu, interciſoque ſpiritu ei

ὄρθρειον ὑμνῳδίαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὸ σύνηθες τὴν μετάνοιαν βαλόντων εἰς τὰ τοῦ σπηλαίου πρόθυρα, καὶ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν ἅγιον αἰτουμένων, ἡ καθεκάστην ὁ πημέραι συμπαθεστάτη φωνὴ τῆς εὐχῆς τοῦ πατρὸς οὐκ ἐξηχεῖτο τοῖς εὐηκόοις αὐτῶν ὠσίν. Διαπορούντων δὲ αὐτῶν, καὶ μετὰ πλείστην ὥραν διαναστάντων, καὶ τῷ σπηλαίῳ εἰσπηδησάντων, οὐκ ἦν ὁ ζητούμενος. Διαμερισθέντων δὲ αὐτῶν τῷ νοΐ, καὶ δοξάντων ἀπολωλεκέναι τὸν πατέρα, εἶτα καὶ διαλογιζομένων, τὰ χεῖρε πρὸς στόμα τε ἐρεισάντων, καὶ δακτυλοδεικτούντων αὐτῶν καὶ λεγόντων· ἆρά γε προβάτων ἁ- « πάντων παρόντων ὁ ποιμὴν πως « ἀπελείφθη; τὴν ἐπὶ τὸ πρανὲς τοῦ « βουνοῦ πορείας ζητικῶς ἀπάραντες, ᾤχοντο δακρυρροοῦντες, καὶ στερνοτυπίαις ἑαυτοὺς καταθλίβοντες, ὡς τὸν πατέρα ἀπολέσαντες. Τούτων δὲ τῆς ὀδυνηρᾶς λύπης καὶ τῆς πρὸς τὸ καταφερὲς ταχύτητος αἰσθόμενος ὁ πατὴρ, πρᾳείᾳ καὶ προσηνεῖ τῇ φωνῇ τούτους προσεκαλεῖτο. Οἱ δὲ, ὡς ἰχθύες πρὸς τὸ δέλεαρ τῇ τοῦ ἀγκίστρου χαλάσει, οὕτω τῇ φωνῇ ἄρδην συστραφέντες, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναδραμόντες, καὶ ἔτι φέροντες ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ κλαυθμοῦ τὰ λείψανα, μετ᾽ οἰμωγῆς οὐ μικρᾶς [a] κοντο-

[a] κοντοπνευστί. Quaſi diceres brevi ſpiritu, i. cum anhelitu. Nam κοντὸς, unde hæc vox componitur, apud Græcos mediæ & infimæ ætatis idem eſt ac

Digitized by Google

» πινθοῦσι πρὸς αὐτὸν ἔλεγον· τί ταῖς
» σκληροτέραις καὶ θανατοποιοῖς ταύ-
» ταις διαγωγαῖς ἑαυτὸν ἐπιδέδω-
» κας, τάχυ τὴν ὀρφανίαν ἡμῶν πραγ-
» ματευσάμενος, πάτερ; ὁ δὲ τίμιος
» πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο τὸ εὐαγ-
» γελικὸν ἐκεῖνο * φάσκον λόγιον.
» ὅτι, τεκνία, στενὴ καὶ τεθλιμμένη
» ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν,
» καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐ-
» τήν. παρευθὺ δὲ τοῦτον τὸν λόγον
ἀκουτισθέντες οἱ ἀδελφοί, ἡσύχασαν τοῦτο μόνον ἐκλιπαρήσαντες, τὸ κἂν ὀροφωθῆναι τὴν στέγην τῆς κέλλης αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀρκεῖσθαι ἔφη τῇ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ σκέπεσθαι ὀροφῇ. καὶ ἦν οὕτως πάντε θέρει καὶ χειμῶνι, φλογούμενος καὶ ψυχούμενος· πρὸς δὲ τὴν ἔνδυσιν, εἶχεν διὰ σιδήρου τὸ σῶμα σταυροειδῶς ἐγκεκλεισμένον, ἀπό τε τῶν ὤμων ἕως τῆς ὀσφύος ἐγκυκλικῷ ζωστῆρι ἑτέρῳ σιδήρῳ κεκαθηλωμένῳ ἐξ ἀμφοῖν τῶν ἑτέρων μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν μασχαλῶν ἑτέραν περικαλύπτεσθαι περιζωστρίδα σιδηρᾶν, ἐν ᾗ τὰ μέσα τῶν κατιόντων ἐκ τῶν ὤμων καθήλωτο σιδήρων· τὸ δὲ χιτῶνα εἶχεν δερμάτινον καὶ μόνον, τό, τε ἅγιον κουκούλλιον, καὶ τὸ σταυροφόρον ἀνάλαβον, ὁμοίως καὶ τὴν ἱερὰν ἐπω-

* al. μέλλοντι φάσκον.

dicebant: Quid te durioribus & mortiferis his ſedibus «
tradidiſti, Pater, ut nos citò «
orphanos redderes? Quibus «
venerandus Pater evangeli- «
cum illud oraculum reſpon- «
dit: *Quia*, filii, *anguſta & «* Mat. 7. 14.
arcta via eſt, quæ ducit ad vi- «
tam, & pauci ſunt, qui inve- «
niunt eam. Quibus auditis, «
Fratres ſtatim conticuerunt, cumque dumtaxat rogavere, ut ſaltem tectum cellæ imponi ſineret. At ille repoſuit, ſatis eſſe, nubium cæleſtium fornice eam tegi. Sic ergo & æſtate & hyeme permanſit, calori & frigori obnoxius. Præter veſtem quoque, corpus in modum crucis ferro conſtrictum habebat, ab humeris ad lumbos cingulo per orbem alteri ferro per clavos ex utraque parte affixo, & alio ferreo cingulo ſub axillis operto, in quo mediæ partes ferri, quod ab humeris deſcendebat, infixæ erant. Tunicâ porro dumtaxat pelliceâ utebatur. Sanctam quoque cucullam, cruciferum analabum, & ſacram epomi-

brevis, arctus. In duobus mſſ. legitur κινδυνευστί. Sed id ex pronuntiatione contigiſſe arbitror, qua τ ut δ vulgò pronuntiatur. Hinc in mſſ. voces quantumvis diverſæ, quæ eodem modo vulgò efferuntur, non rarò eodem etiam modo ſcribuntur, ut οι, υ, ι, η, ει: τ, θ: αι, ε: β, υ, &c.

dem monaſtici habitus gerebat. Ad recumbendum verò, ſola ſtoreola ei erat, ad exemplum deiferi Joannis, quem magiſtrum habuerat.

In his ergo egregiis inſtitutis inculpatam vitam ducente Patre, fieri non poterat, uti ſuprà dictum eſt, ut ille, qui urbs erat in prægrandi & religioſo monte fundata, abſconderetur. Quapropter fax celeberrima omnibus effectus eſt, inprimis verò Imperatoriæ urbis orthodoxis & piis civibus. Hinc plurimi illum utilitatis alicujus causâ in monte conveniebant, qui ex ſolo aſpectu convenienter ædificati, domum revertebantur, laudantes & glorificantes Deum. Inter eos quædam mulier è religioſis ſpiritu & dignitate conſpicuis, vidua facta, cùm quotidie ab omnibus de divino vivendi genere venerandi Patris noſtri Stephani audiret, mulierum timiditatem oblita, iteratis interrogationibus, ſacratiſſimi hujus paſtoris & magiſtri collem pedibus conſecuta eſt: cúmque prope ejus cellam acceſſiſſet, eum ut pro ſe preces funderet rogabat. Itaque cum ſanctus Pater ſolitam orationem abſolviſſet, hæc ſurrexit, & lacrymis effuſis, quæcumque ſe ſpectabant, & viduitatem & orbitatem Sancto declara-

μίδα τοῦ μοναχικοῦ σχήματος· εἰς δὲ τὸ ἀνακλίνεσθαι * ψιάθιον καὶ μόνον, κατὰ τὸν τύπον τοῦ θεοφόρου Ἰωάννου τοῦ γεγονότος αὐτοῦ καθηγητοῦ. * al. [illegible]

Τούτου οὖν τοῦ ἀνεπιλήπτου πατρὸς ἐν τούτοις ἀναστρεφομένου τοῖς προτερήμασιν, οὐκ ἦν, ὡς προλέλεκται, πόλιν αὐτὸν ὑπάρχοντα ἐπὶ τὸ εὐμέγεθες καὶ εὐσεβὲς ὄρος κρυβῆναι τεθεμελιωμένον. διὸ καὶ περιβόητος λαμπτὴρ τοῖς πᾶσιν ἀνεδείχθη, μάλιστα τοῖς ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει οἰκοῦσιν ὀρθοδόξοις καὶ εὐσεβέσιν. καὶ πολλοὶ πρὸς αὐτὸν παραβάλλοντες ἐν τῷ ὄρει ὠφελείας χάριν, ἐκ μόνης τῆς θέας τὰ εἰκότα οἰκοδομούμενοι, ὀπισθόρμητοι * ἐπαλινοδοῦσαν οἴκαδε, αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν, ἐν οἷς γυνή τις τῶν εὐσεβῶν τῷ πνεύματι καὶ τῇ ἀξίᾳ περιδόξων, τὴν ἐξ ἀνδρὸς χηρείαν ὑποστᾶσα, τὸ καθ᾽ ἑκάστην παρὰ πάντων ἀκούουσα περὶ τῆς ἐνθέου πολιτείας τοῦ σεβασμίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου, αὕτη τὴν γυναικῶν ἐκλαθομένη ὀκνηρότητα, τῇ ἑαυτῆς ποδοφορείᾳ, ἐρωτήσει τὴν ἐρώτησιν προβάλλουσα, καταλαμβάνει τὸν ἱερώτατον τούτου ποιμένος καὶ διδασκάλου τὸν βουνὸν, καὶ πλησίον τῆς κέλλης τοῦ ὁσίου γενομένη, ἠξίου εὐχῆς τυχεῖν. τοῦ δὲ πατρὸς τὴν συνήθη τετελεκότος εὐχήν· αὕτη διαναστᾶσα, δακρύουσα ἐξεῖπεν τῷ ἁγίῳ πάντα τὰ εἰς αὐτήν, τήν τε χηρείαν

* al. [illegible] ἐχώρουν.

Digitized by Google

καὶ ἀτεκνίαν, καὶ ὅτι τοῦ μονήρους βίου
ἐπιποθοῦσα τυχεῖν, σωθῆναι ζη-
τεῖ. ὁ δὲ θεοφιλὴς πατὴρ ταύτην
λόγοις πνευματικοῖς πλεῖστα κα-
τηχήσας, καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν
» διαταξάμενος, ἀπέλυσεν αὐτὴν
» εἰπών· βλέπε, γύναι, τίνι συνετά-
» ξω. μή σε καταλάβῃ θάνατος,
πρὶν ἀποδῷς τὴν ἐγγύην. ἡ δὲ τι-
μία ἐκείνη γυνὴ τὸν λόγον τοῦ θεο-
φόρου πατρὸς ἐν τῇ ψυχῇ ἐγχα-
ραχθεῖσα, ὥσπερ κηρὸς ἀναμαξά-
μενος ἐκτύπωμα, οὕτως ἀδιαλώ-
βητον ἔφερεν. καταλαβοῦσα δὲ τὸν
ναύσταθμον Χαλκηδόνος πρὸς τὴν
ἐνεγκαμένην ἀπέπλευσεν· καὶ πάν-
τα τὰ αὐτῆς κτήματα, καὶ ὑπάρ-
χοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει πεπρα-
κυῖα, καὶ πτωχοῖς τὰ πλεῖστα δια-
νείμασα, δεδοικυῖα τὸν τῆς ψυχῆς
θάνατον, κατὰ τὸν λόγον τοῦ σεβα-
σμίου πατρὸς, ἔσπευδεν τὴν ἐγγύην
πληρῶσαι. καὶ τὸ τελευταῖον τῆς ἰ-
δίας πολίχνης ἀπάρασα, κατα-
λιμπάνει εὐαγγελικῶς γονεῖς, γνω-
στούς, φίλους, ἀγχιστεῖς, γείτονας.
καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἀραμένη,
τὴν Προποντίδος διαπεράσασα [a] τοῦ
ἄστεος, πρὸς τὸ θαυμαστὸν εἰσέδυ
ὄρος, φέρουσα χρυσίον πρὸς τὸν ὅ-
σιον, τοῦ διαδοθῆναι ὑπ' αὐτοῦ κα-
λῶς. ἀντικρὺ δὲ τῆς κέλλης τὴν
συνήθη βαλούσης μετάνοιαν, καὶ
» τὸ, εὐλόγησον, ἅγιε πάτερ, φησά-

vit, quódque monaſticam vitam amplecti optaret, ſalutis adipiſcendæ gratiâ. Tum pius Pater poſtquam eam multis ſermonibus ſpiritalibus, & præceptis ad ſalutem neceſſariis informaſſet, ipſam dimiſit dicens: Vide, mulier, « cui te addixiſti, ne te mors « apprehendat, antequam pro- « miſſum impleveris. Honora- « ta verò illa mulier verbis deiferi Patris animæ inſculptis, inſtar ceræ effigiem exprimentis, ea incorrupta ferebat, & navali Chalcedonenſi petito in patriam navigavit. Tum ſuis omnibus bonis, & quæcumque Conſtantinopoli poſſidebat, divenditis, maximaque ex parte pauperibus erogatis, animæ mortem verita, juxta venerandi Patris ſermonem, promiſſum implere feſtinavit. Poſtremò relictis, juxta Evangelium, parentibus, notis, amicis, cognatis, propinquis, è propria civitate diſceſſit; & crucem Chriſti tollens, trajecta Propontide, in inſignem illum montem ſe contulit cum pecuniis, quas ſancto Viro ferebat, ut eas bene erogaret. Verùm cùm ſolitâ inclinatione ante cellam factâ dixiſſet: Benedic, ſancte Pa- «

[a] Vocem τοῦ ἄστεος conſulto non expreſſi, quia hîc nihil rectum videtur ſignificare. Nulla enim urbs, ut potui diſcere, Propontis dicta eſt.

» ter ; ipſi Sanctus acerbè re-
» ſpondit : Salvatore per Evan-
» gelium manifeſtè clamante :
Luc 14. 33. » *Qui non renuntiat omnibus quæ*
» *poſſidet , non poteſt meus eſſe*
» *diſcipulus* ; Quid tu adhuc
» poſt mundum mundi reli-
» quias circumfers ? At mulier
quam dioraticum Patris do-
num & acerba reprehenſio
attonitam reddiderat , ei cum
convenienti mulieribus pu-
» dore reſpondit : Non ego exi-
» tioſa cupiditate victa hoc au-
» rum offero , honorande Pa-
» ter ; ſed ut per tuas ſanctas
» manus pro obcæcata mea ani-
» ma rite diſtribuatur. Verùm
» eo rejecto pius Pater ait : Alie-
» norum peccatorum ſcintillas
» meis manibus tanquam cine-
» re occultare non poſſum , ne
» quis fortè ex mea negligentia
» aduſtus , maximum incen-
» dium meæ animæ afferat ,
» quod quidam hujus rei gra-
» tiâ perpeſſi ſunt. Ceterùm ,
» ſerentium eſt & metere. Mu-
» liere autem rogante , Quid
» me , Pater , jubes facere ?
humaniſſimus ille ei in pa-
triam redeundi minimè co-
piam fecit : quandoquidem ,
ut ſuprà dictum eſt , bona
propria penitus dimiſerat :
ſed præcepit ut unà cum Ma-
rino divinitus protecto pro-
priis ſuiſmet manibus aurum

της, ὁ ἅγιος αὐτῇ μετὰ συφότητος «
ἀπεκρίνατο· τοῦ σωτῆρος διὰ τοῦ «
εὐαγγελίου ἀειδήλως βοῶντος, ὅτι «
ὡς τις οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς «
ὑπάρχουσιν αὐτοῦ, οὐ δύναταί μου «
εἶναι μαθητής, τί ἀκμὴν σὺ καὶ μετὰ «
κόσμον τὰ τοῦ κόσμου περιφέρεις «
λείψανα; ἡ δὲ γυνὴ ἔκπληκτος «
γενομένη ἐπὶ τῷ διορατικῷ τοῦ πα-
τρὸς χαρίσματι, καὶ τῷ μετὰ συφότη-
τος ἐλέγξεως, τῇ πρεπούσῃ αἰ-
δοῖ γυναιξὶν πρὸς αὐτὸν ἀπεκρί-
νατο· οὐχὶ τῷ πρὸς αὐτὸν φθαρτι- «
κῷ πόθῳ κρατουμένη, τόδε τὸ χρυ- «
σίον προσφέροιμι, τίμιε πάτερ, «
ἀλλ' οἷον τὸ διὰ τῶν ὁσίων σου «
χειρῶν τοῦτο καλῶς ὑπὲρ τῆς πε- «
πωρωμένης μου ψυχῆς διανεμη- «
θῆναι. ὁ δὲ θεοφιλὴς πατὴρ τοῦτο «
μὴ βουληθεὶς εἶπεν· τοὺς τῶν ἀλ- «
λοτρίων πταισμάτων σπινθῆρας ταῖς «
ἐμαῖς χερσὶ ἀποδέξασθαι οὐ δύναμαι· «
μή πως ἐξ ἀμελείας μου ὑπο- «
σμυχεύσας τις ἐξ αὐτῶν, παμμε- «
γέθη πυρκαϊὰν ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀνά- «
ψῃ, ὥς τινες τούτου ἕνεκα ἔπαθον. «
ἀλλ' οὖν τῶν σπειρόντων ἐστὶν καὶ τὸ «
θερίσαι. τῆς δὲ γυναικὸς εἰπούσης· «
καὶ τί με κελεύεις πάτερ· ὁ συμ- «
παθέστατος ἐκεῖνος διὰ τό, ὡς
προείρηται, τελευταίως αὐτὴν τὰ
οἰκεῖα καταλιπεῖν, πρὸς τὴν ἐνεγ-
καμένην ὑποστρέφειν οὐκ ἐπένευ-
σεν· ἀλλ' ἅμα τῷ θεοσκεπάστῳ «
Μαρίνῳ εἰς τὰ συμπαρομαρτοῦντα
καὶ συμπαρακείμενα τῇ Γεννιάσι

χωρία ταύτην ἐκέλευσεν ὁ κείρας αὐτῆς χερσὶν διανεῖμαι τὸ χρυσίον. καὶ οὕτως αὐτὴν γυμνώσας τῆς συρφετῆς τοῦδε τοῦ βίου κόπρου, δέδωκεν αὐτῇ τὸ ἅγιον σχῆμα, μετονομάσας αὐτὴν Ἄνναν. καὶ γίνεται αὐτῆς ἐν κυρίῳ πατὴρ καὶ ἀνάδοχος. καὶ παρευθὺ ἀπολύει αὐτὴν πρὸς τὸ κάτω μοναστήριον, παραθέμενος αὐτὴν τῇ ἱερᾷ καὶ ὁσίᾳ τῆς μονῆς προεστώσῃ μητρί, πάμπολλα παρακελευσάμενος τὴν τιμίαν ἐκείνην ἄνθρωπον, προστατεύειν αὐτῆς τὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῆς.

Πέφθακε δὲ ἤδη ὁ καιρὸς καὶ προτρέπεται εἰς τὸ ἐμφανὲς τὰς τούτου ἀθλητικὰς ἀπαγγεῖλαι παλαίστρας· ἀλλ' οὖν ἔγωγε καίτοι τῷ ἐμαυτοῦ συνειδότι βαλλόμενος, ἑαυτὸν ἐπιστομίζειν πειρῶμαι, ὡς οὐκ ἐπαρκέσων διεξηγεῖν τὸν ὄγκον τοῦ ἐγχειρήματος, ἅτε πτωχεύων λόγου καὶ πράξεως. πέφυκε γάρ πως κινδυνεύειν ἐν τοῖς λόγοις τῶν πραγμάτων ἡ δόξα. τῇ γὰρ τούτων ἀσθενείᾳ καὶ ῥώμῃ φιλοῦσι κρίνειν τὰ πράγματα οἱ μὴ τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ τῇ δεινότητι τῶν λόγων προσέχειν ἐθέλοντες, ὥσπερ οἱ τῶν ἔξω τοῖς μυθικοῖς. ὅμως * ὑφηνιάσας ἐμαυτὸν τοῖς προτρέπουσι δέδωκα, τῷ θείῳ τούτῳ ὁσιομάρτυρι τεθαῤῥηκώς, καὶ τῶν εἰς τοῦτο προτρεψάντων ταῖς εὐχαῖς δυνατῶς ἔχειν τὴν εὐπορίαν χαρίσασθαι. παρέστω δή μοι εἰς μέσον

* al. ἀφηνιάσας

vicinis & proximis locis diſpertiret: cúmque eam hoc pacto hujuſce vitæ ſtercoris fæce denudaſſet, ſanctum habitum ipſi dedit, illius nomine in Annæ nomen mutato, ejuſdem in Domino Pater & ſponſor ſeu ſuſceptor factus. Statim porro eam in inferius Monaſterium dimiſit, ipsâ ſacræ & ſanctæ Monaſterii Præfectæ commendatâ, honorandam illam mulierem plurimùm exhortatus, ut in ſalute animæ conſequenda ei patrona eſſet.

Jam verò tempus me invitat ad athleticos hujus viri labores in apertum proferendos. Veruntamen, licèt mea me impellat conſcientia: mihi tamen ſilentium imponere conor, quippe qui rei gravitatem perſequi non ſufficiam, utpote oratione & actione pauper. Solet enim in verbis periclitari rerum majeſtas. Siquidem pro illorum infirmitate vel vi de rebus judicare conſueverunt, qui non veritatem, ſed verborum elegantiam, ut fabulas profani volunt attendere. Nihilominus meipſum refrænavi, ceſſique his qui me ad iſtud Opus incitavere, ſperans divini hujuſce Martyris auxilio, eorumque precibus, qui me ad id impulere, fore ut curſum facilem obtineam. Liceat igitur mihi contra No-

vatorum Chriſtianos calumniantium & Iconocauſtarum hæreſim Davidicum illud carmen adducere : *Sæpe expugnaverunt me à juventute mea,* (Pſal. 128. 1.) dicit alicubi Propheta ſeditiones adverſus Eccleſiam ſemper futuras prædicendo, cujus invictam vim in præliis idem prænuncians, rurſus addit : *Dicat nunc Iſrael : Sæpe expugnaverunt me à juventute mea, etenim non potuerunt mihi.* Hæc verò carnali Iſrael convenire nequaquam poſſunt, quem quidem Ægyptii in ſervitutem redegere, alienigenæ multoties devicere, Babylonici in ſervitutem & captivitatem abduxere, Macedones crudeliter & acerbè perdidere, Romani poſtremò internecioni dedere, erroneſque, profugos & exules per orbem terrarum oſtendere, (Pſal. 68. 16. 24.) habitationem illorum deſertam facientes, dorſumque eorum ſemper incurvantes. Verùm recèns à Deo electus Iſrael, ille qui verè Deum videt, & aperta facie gloriam Domini contemplatur, novus, inquam, populus, grex ſanguine Chriſti emtus, cujus figura Jacob qui mutato nomine Iſrael appellatus eſt, qui ſeniorem tanquam reprobum repulit, (Geneſ. 25. 1. 8) & primogenita atque paternam benedictionem accepit :

ἐκεῖνο τὸ Δαυιτικὸν μέλος κατὰ τῶν νεωτεροποιούντων χριστιανοκατηγόρων καὶ εἰκονοκαυστῶν αἱρέσεως· πλεονάκις ἐπολέμησάν με «
ἐκ νεότητός μου, φησίν που σωματικῶς τὰς κατὰ τῆς ἐκκλησίας * ἐσομένας ἐπαναστάσεις * προαγορεύων (* al. ἰσχυρίσας) (* al. ἰσχυρίων.) «
ὁ προφήτης· καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀήττητον προθεσπίζων, αὖθις ἐπάγει· εἰπάτω δὴ Ισραὴλ, πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός «
μου· καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. «
τοῦτο δὲ τῷ μὲν σαρκικῷ Ισραὴλ οὐκ ἂν ἁρμόσειεν πώποτε, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν κατεδουλώσαντο, ἀλλόφυλοι δὲ πολλάκις κατηγωνίσαντο, Βαβυλώνιοι δὲ ἐξανδραποδίσαντες, δορυάλωτον ἀπήγαγον, Μακεδόνες δὲ ὠμῶς καὶ πικρῶς κατηνάλωσαν, Ρωμαῖοι δὲ τὸ τελευταῖον, πανωλεθρίᾳ παρέδωκαν, καὶ πλανήτας καὶ μετανάστας καὶ μετοίκους τῆς οἰκουμένης ἀπέφηναν· τὴν μὲν ἔπαυλιν αὐτῶν πεποιηκότες ἔρημον, τὸν δὲ νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς κατὰ τῆς προφήτου συγκάμψαντες. ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ νεόλεκτος Ισραὴλ, ὁ ὄντως ὁρῶν Θεὸν, καὶ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενος· ὁ νέος, φημὶ, λαὸς, τὸ χριστώνητον ποίμνιον, οὗ τύπος ὁ Ιακὼβ, ὃς μετωνομάσθη Ισραήλ. ὃς τὸν πρεσβύτερον ὡς ἀδόκιμον παρωσάμενος, καὶ τὰ πρωτοτόκια καὶ τὴν πατρῴαν εἴληφεν εὐλογίαν,

εἰκότως

» εἰκότως ἂν εἴποι· πλεονάκις ἐπο-
» λέμησάν με ἐκ νεότητός μου. καὶ
» γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. εὐθὺς
γὰρ αὐτῷ παρὰ τὴν πρώτην ἡλι-
κίαν μυρίαι πολεμίων ἐπανέστησαν
φάλαγγες, καὶ προσέβαλον μὲν,
οὐκ ἐνίκησαν δὲ, καὶ τῷ μὲν τὸ ἄ-
μαχον ἔδειξαν, τὴν δὲ οἰκείαν ἀσθέ-
νειαν ἤλεγξαν. καὶ πρῶτοι μὲν Ἰου-
δαῖοι τῇ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐπολέ-
μησαν ποίμνῃ, καὶ τοῖς οἰκείοις κα-
τελύθησαν ὅπλοις· τῷ γὰρ ὑπ᾽ αὐ-
τῶν παγέντι σταυρῷ, οἷόν τινι ῥοπά-
λῳ, χρησάμενος ὁ ποιμὴν ὁ κα-
λὸς, ποιμενικῶς αὐτοὺς ὡς λύκους
τῶν προβάτων ἀπήλασεν. μετὰ δὲ
τούτους, οἱ τῶν εἰδώλων θεραπευ-
ταὶ, οἵτινες ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας
ὑπασπιστῶν κατῃσχύνθησαν· καὶ μετ᾽
αὐτοὺς Σίμων καὶ οἱ ὑπ᾽ αὐτὸν φοι-
τηταὶ Μένανδρος καὶ Κερδωνάς· εἶ-
τα Μαρκίων καὶ Βαλεντῖνος· αὖθις
δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν Κήρινθος καὶ Σα-
τορνῖνος, Βασιλίδης καὶ Καρποκρά-
της, Μάρκος καὶ Τατιανὸς, Μον-
τανὸς καὶ Βαρδισάνης, Ἀρτέμων καὶ
Ναύατος, Σαβέλλιος καὶ [a] Νέ-
πων, Παῦλος καὶ Μανιχαῖος, Φω-
τεινὸς καὶ Μάρκελλος, καὶ οἱ ἀπ᾽
ἐκείνων· Ἄρειος, Ἀέτιος, Εὐνό-
μιος· Μακεδόνιος, Μάξιμος,
Νεστόριος, ἡ πολυκέφαλος ὕδρα
Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος· Ζώσιμος,

ille, inquam, jure merito dixerit: *Sæpe expugnaverunt me à juventute mea, etenim non potuerunt mihi.* Pſal. 128. Siquidem ſtatim à prima ætate in eum innumerabiles hoſtium turmæ inſurrexere: at impugnavere, non expugnavere. Quin imò vires ejus invictas patefecerunt, propriamque infirmitatem prodiderunt. Primi quidem Judæi adverſus Salvatoris noſtri gregem bellum conflarunt, ſed propriis armis debellati ſunt. Nam cruce, quam illi quidem fixerunt, tanquam clavâ uſus bonus paſtor, eos quaſi lupos, paſtoris more, ab ovibus abegit. Hos ſecuti ſunt idolorum cultores, qui à veritatis defenſoribus confuſi ſunt, ac cum illis Simon, ejuſque diſcipuli Menander & Cerdonas, deinde Marcion & Valentinus, poſtea Cerinthus & Saturninus, Baſilides & Carpocrates, Marcus & Tatianus, Montanus & Bardiſanes, Artemon & Navatus, Sabellius & Nepon, Paulus & Manichæus, Photinus & Marcellus: quique ab illis profecti ſunt, Arius, Aëtius, Eunomius, Macedonius, Maximus, Neſtorius, hydra multiceps Eutyches & Dioſcorus, Zoſimus, Apoli-

[a] Νέπων. Non alium hîc quàm Nepotem Ægyptiacæ urbis Epiſcopum ab Autore indicari exiſtimo, qui à Theodor. Hæretic. Fabul. lib. 3. Νέπως dicitur, ab aliis, ut in Concil. III. Conſt. act. 11. Νέπος.

narius, Origenes, Petrus miſer, Theodoſius, Jacobus, Julianus, Zeno, Sergius, Pyrhus, Cyrus, Macarius, Honorius & impius Mahomet, & ſiquis alius mihi, utpote homini, latuit. Quippe me dies deficeret, ſi impietatis defenſorum & auctorum nomina enumerare aggrederer, quorum ipſam memoriam rectè tempus abolevit. Iſti ergo omnes, uno animo, ut ita loquar, adverſus Apoſtolicas prædicationes ſuſcepto bello, è Dei memoria & ab Eccleſia meritò rejecti ſunt. Ipſa autem Eccleſia, licèt armis ſemper laceſſita, amplioribus etiam victoriis ſtatum tenuit pacificum.

Eam ob rem improbitatis pater & nequitiæ inventor diabolus, qui bellum ubique gerere cum homine ad imaginem Dei creato nunquam ſuperſedit, cùm Domini gregem ſuis apertis hoſtibus facilè ſuperiorem eſſe cerneret, ut ad ea, quæ jam ſcripta ſunt, redeam, intrinſecùs belli flammam accendere ſtatuit. Hinc proprii operis dignum inſtrumentum nactus, virum, qui genus & animum ex Syria ſortitus, magicis præſtigiis plurima prodigia patrare exiſtimabatur, hominesque, qui res hujuſmodi admirari ſolent, decipere valebat. Hanc ergo feram leonis cognominem primùm,

Ἀπολινάριος, Ὠριγένης, Πέτρος ὁ δείλαιος, Θεοδόσιος, Ἰάκωβος, Ἰουλιανὸς, Ζήνων, Σέργιος, Πύρρος, Κῦρος, Μακάριος, Ὀνώριος, καὶ ὁ δυσσεβὴς Μάμεθ· καὶ εἴ τις μοι ἄλλος ἔλαθεν ἀνθρωπίνως. ἐπιλείψει γάρ με ἀπαριθμούμενον ἡ ἡμέρα τὰ τῆς ἀσεβείας ὑπασπιστῶν καὶ ἀρχηγῶν τὰ ὀνόματα, ὧν καὶ τὴν μνήμην αὐτὴν καλῶς ὁ χρόνος ἠφάνισεν. οὗτοι δὲ πάντες κατὰ ταυτὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς ἀποστολικοῖς κηρύγμασιν πολεμήσαντες τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης καὶ τῆς ἐκκλησίας εἰκότως ἀπεσκορακίσθησαν· καὶ ἦγεν ἐν εἰρηναίᾳ καταστάσει ἡ πάντοτε πολεμουμένη καὶ πλειοτέρως νικῶσα ἐκκλησία.

Ἐντεῦθεν οὖν λοιπὸν ὁ τῆς πονηρίας πατὴρ, καὶ τῆς κακίας εὑρετὴς διάβολος, ὁ μηδέποτε παυόμενος πολεμεῖν ἑκάστοτε τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντα ἄνθρωπον, θεωρήσας τὴν περιφανῶς πολεμίων ῥᾳδίως περιγενομένην τοῦ κυρίου τὴν ποίμνην, ἵνα πρὸς τοῖς γραφεῖσιν * ἀναποδίσοιμι, ἔνδοθεν ἐξάψαι διενοήθη τοῦ πολέμου τὴν φλόγα. καὶ εὑρὼν ὄργανον τῆς οἰκείας ἄξιον ἐργασίας, ἄνδρα γοητικαῖς ἐπαοιδαῖς πολλὰ τερατουργεῖν νομιζόμενον, καὶ φενακίζειν τῶν ἀνθρώπων τοὺς τὰ τοιαῦτα τεθηπότας δυνάμενον, ἐκ τῆς μὲν Συριάτιδος γαίης τό, τε γένος καὶ τὸ φρόνημα ἔχοντα. τοῦτον τὸν λεοντώνυμον θῆρα,

* al. [illegible]

ὡς προγέγραπται, πρῶτον ἐξάπτει κατὰ τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων νοερᾶς προσκυνήσεως. τούτου δὲ καταδήλου αἱρετικοῦ δειχθέντος ὑπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας ὑπασπιστοῦ Γερμανοῦ, ὡς καὶ προλέλεκται, οὐδὲ οὕτως ὁ κοινὸς τῶν ἀνθρώπων πολέμιος ἀπεπαύσατο. ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τὸ ζῆν ἀπορρήξαντος, καὶ τοῦ ἀτελευτήτου σκώληκος καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς γεγονότος παρανάλωμα, ἀνέστησεν ἀντ' αὐτοῦ τὸ ἐκείνου μιαρὸν γέννημα, Κωνσταντῖνον φημὶ, ὡς ἄν τις εἴποι ἐκ τοῦ Ἀχὰζ τὸν Ἀχαὰβ, καὶ ἐξ Ἀρχελάου τὸν πονηρότερον Ἡρώδην, τὸ τῆς μοιχείας ἀνδράποδον, καὶ τοῦ προδρόμου φονέα. οὗτος οὖν τὸ τῆς πονηρᾶς ἐκείνης ῥίζης δένδρον, πονηροτέρους καρποὺς βλαστῆσαν, δηλητήρια δὲ παντοῖα ὀλέθρια τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ θησαυρίσας πορθεῖ, συστρέφει, καὶ πυρπολεῖ ἁπάσας εἰκόνων ἁγίων θέας. ἀνταναχρουσθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν τῆς εὐσεβείας μυστῶν τοῦ μοναχικοῦ σχήματος κατ' αὐτῶν συγκροτεῖ τὸν πόλεμον. σκοτίας δὲ τοῦτο τὸ σχῆμα καλέσας, ὁ τῇ ψυχῇ ἐσκοτισμένος, τοὺς ὑπ' αὐτὸ σχῆμα καταλεγομένους, ἀμνημονεύτους ὠνόμασεν, καὶ εἰδωλολάτρας ἐκάλεσεν, διὰ τὴν πρὸς τὰς σεπτὰς εἰκόνας προσκύνησιν· ἅπαντα δὲ τὸν ὑπ' αὐτοῦ λαὸν ἐκκλησιάσας, ὁμόσαι πεποίηκεν, προτιθεμένων τοῦ τε ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τὸν

ut priùs ſcripſimus, adverſus ſanctarum imaginum adorationem inflammavit. Quamvis verò manifeſtus hæreticus à Germano veritatis propugnatore, ut antea dictum eſt, declaratus fuiſſet: neque ſic tamen communis hominum hoſtis à cœptis deſtitit. Verùm, illo è medio ſublato, perenniſque vermis & æterni ignis facto pabulo, ejus loco impurum illud ipſius germen (Conſtantinum dico) excitavit, quaſi quis dixerit ex Achaz Achab, & ex Archelao deteriorem Herodem, adulterii mancipium, & Præcurſoris homicidam. Iſte igitur malæ illius radicis arbor, pejores fructus germinans, exitialibus omnis generis venenis in anima congeſtis, omnes ſanctas imagines diruit, evertit, incendit. Cui cùm Monachi religionis cultores ſeſe opponerent, illis bellum denunciavit. Hinc eorum habitum, tenebrarum habitum appellabat is ipſe, qui animam tenebris involutam gerebat: qui verò ſub illo habitu recenſebantur, nefandos, i. memoratu indignos nominabat, quos etiam idololatras ob ſanctarum imaginum adorationem vocitabat. Ille igitur cùm univerſam ſibi ſubjectam plebem congregaſſet, propoſitis vivifico corpore & ſanguine Chriſti, intemeratiſ-

que lignis, in quibus Chriſtus Deus pro nobis manus extendit, atque etiam inviolatis Evangeliis, per quæ ne omnino quidem jurare nobis præcepit Chriſtus; omnes, inquam, ille jurare & quantum valebant viribus hæc ſe facturos dicere imperavit: nempe, ſanctam imaginem ſe non adoraturos, ſed eam idolum vocaturos; communionem ab Abbate ſeu Monacho non recepturos, neque vel ſolam ſalutem ei daturos: ſed contrà ſi inprimis nefandum aliquem & tenebrarum veſte indutum obvium habuerint, ſe illum cum convitiis lapidibus obruturos. O ineptias hæreticas! Sui autem ſimillimum voce, & moribus, nomine & ſententiâ inſtrumentum è ſacerdotali catalogo nactus, ut, ſi cui Scripturæ verbis uti placet, Balac Balaam & Jannes Jambrem, illum non Dei & Sacerdotum ſuffragio, ſed proprio dolo in Eccleſiam adduxit; ubi cùm ambo in ambonem aſcendiſſent, Conſtantini Imperatoris manibus Profanus Conſtantinus impura, ut ita loquar, diploïde & omophorio induitur: (ille, inquam, indignus τοῦ πι, ſed potiùs dignus τοῦ φι. Namque Phatriarcha potiùs quàm Patriarcha Eccleſiæ viſus eſt.) cum inte-

τε ἀχράντων ξύλων, ἐν οἷς Χριστὸς ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν χεῖρας ἐξέτεινεν, καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Εὐαγγελίων, δι' ὧν Χριστὸς παραγγέλλεται ἡμᾶς μὴ ὀμόσαι ὅλως, ταῦτα δεδρακέναι καὶ κατὰ τὸ δυνάμεως αὐτῶν εἰπεῖν, μὴ προσκυνῆσαι εἰκόνα ἁγίαν, ἀλλὰ ταύτην εἴδωλον καλεῖν, μήτε κοινωνῆσαι ἐξ [a] ἀββᾶ, ἢ τὸ σμικρὸν χαῖρε δοῦναι αὐτῷ· ἀλλ' εἰ καὶ εὕροιεν πρό γε πάντων ἀμνημόνευτον καὶ σκοτένδυτον, τοῦτον ὀνειδίσας λιθοβολήσειν. ὢ τῆς αἱρεξίας· ὁμοιότροπον δὲ καὶ ὁμόηχον εὑρὼν ὄργανον, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ὁμώνυμον καὶ ὁμόφρονα τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, ὡς εἴ τις γραφικῶς εἴποι, ὁ Βαλὰκ τὸν Βαλαάμ, καὶ Ἰαννῆς τὸν Ἰαμβρῆμ, τοῦτον ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀπάρας, οὐχὶ Θεοῦ καὶ ἱερέων ψήφῳ, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ πανουργίᾳ, τῶν ἀμφοτέρων ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνελθόντων, ὑπὸ τῶν τοῦ βασιλέως χειρῶν Κωνσταντίνου Κωνσταντῖνος τὴν μιαρὰν ὁ ἀνίερος ἐνδιδύσκεται διπλοΐδα, ἵν' εἴπω καὶ τὸ ὠμοφόριον, ὁ ἀνάξιος τοῦ πι * καὶ μᾶλλον ἐπάξιος τοῦ φι. Φατριάρχης γὰρ * ἤπερ πατριάρχης τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξεφάνη. αὐτοῦ τοῦ τυ-

* al. καὶ μᾶλλον τοῦ φι.
* al. ὑπὲρ
al. ἤπερ

[a] ἀββᾶ. Hæc vox hîc & infrà Monachum ſimpliciter ſignificat, non Abbatem. Nempe Abbas idem eſt ut Pater, quo nomine vulgò vocantur Monachi.

Digitized by Google

ἐάννου προεκφωνήσαντος, τὸ ἄξιος. ὢ τῆς ἀναξιότητος· ὁ ἀσπιδοφόρος ἱεροθύτης, καὶ ὁ πολέμοις καὶ φόνοις ἐσχολακὼς, ἱερουργός· καὶ ὁ τρισὶ γυναιξὶν παρανόμως εἰσδεχθεὶς, τῶν ἱερέων χειροτονητὴς καθίσατο. τίς ἤκουσεν τοιοῦτόν ποτε ἐξ αἰῶνος, ἢ ἴδεν, ἢ ἀπήγγελεν οὕτως οὐδείς. ἀλλ' οὐδὲ ἐν ταῖς τῶν ἑλλήνων ἱερουργίαις καὶ * κνίσσαις τοιοῦτόν τι ἔφανεν. ἔνθεν γέγονεν προφητικῶς εἰπεῖν· ὁ λαὸς ὡς ἱερεὺς, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ ἱερῶν καὶ ἱερούμενος.

* al. [illegible]

Ἐκ τούτης οὖν συμπλεχθείσης τῆς μιαρᾶς ξυνωρίδος ὡς παρανόμου σειρᾶς, προγράμματα κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν ἐξεπέμπετο πρὸς τοὺς κατὰ χώραν ἀρχισατράπας σὺν ἐπισκόποις τὴν βασιλεύουσαν καταλαβεῖν, πρὸς τὸ σύνοδον γενέσθαι κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων. καὶ ἦν ἰδεῖν κατὰ πᾶσαν χώραν καὶ πόλιν θρῆνος ἐπὶ θρήνον καὶ οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ παρὰ τῶν εὐσεβούντων· παρὰ δὲ τῶν ἀσεβούντων, ἱερὰ πατούμενα, καὶ σκεύη μεταποιούμενα, ἐκκλησίας τε ἀνορυσσομένας, καὶ τῇ σποδιᾷ κεχρισμένας, ὡς ἱερὰς εἰκόνας ἐχούσας. καὶ ὅπου μὲν ἦν Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου σεπταὶ εἰκόνες καὶ τῶν ἁγίων, ἢ πυρκαϊᾷ, ἢ ἀνορύξει, ἢ ἀναχρίσει παρεδίδοντο. εἰ δὲ ἦν δέν-

rim dignum eſſe proclamante Tyranno. O indignitatem! Armatus Præſulis perſonam gerit: qui bellis & cædibus totus vacaverat, Sacerdotis vicem obit: qui à tribus mulieribus flagitioſè admiſſus fuerat, Sacerdotum creator ſeu ordinator conſtituitur! Quis unquam tale quicquam audivit, vel vidit, vel nunciavit? Nemo certè. Imò neque etiam aliquid hujuſmodi in Gentilium ſacrificiis & nidoribus viſum eſt. Hinc appoſitè illud Prophetæ uſurpare licet, *Populus ſicut Sacerdos*, & nemo erat qui ſacraret, vel qui ſacraretur. Oseæ 4. 9.

Ab hoc igitur impuro pari tanquam nefaria catena connexo edicta per omnes Provincias miſſa ſunt, ut locorum Præfecti cum Epiſcopis ſe in Imperatoriam urbem conferrent ad celebrandam Synodum contra ſanctas & venerandas imagines. Tunc per omnem locum & civitatem apud pios videre erat luctum ſuper luctum & væ ſuper væ: apud impios verò, conculcata ſacra, vaſa immutata, everſas Eccleſias & calce oblitas, eò quòd ſacris imaginibus ornarentur. Itaque ubi Chriſti aut Deiparæ & Sanctorum venerandæ imagines erant, vel rogo, & everſioni tradebantur, vel albario opere obliniebantur: ubi verò erant arbores vel aves,

Digitized by Google

vel brutæ animantes, vel præſertim ſatanicæ equitationes, venationes, theatra & curricula depicta: hæc honorificè ſervabantur & illuſtrabantur. Proculdubio tunc
Mich. 7. 2. verè dicere licebat: *Væ mihi, quia periit Sanctus de terra, & rectus in hominibus non eſt.* In
Pſal. 73. 6. 7. ſecuri enim & aſcia portas Eccleſiæ Dei dejecerunt, & incenderunt igni ſanctuarium ejus. Porta porro imago dicitur, quæ mentem noſtram ſecundùm imaginem Dei creatam ad interiorem prototypi ſimilitudinem aperit. Ut enim quædam januæ claves & ſigilla præferentes per ſigillorum ſecuritatem exterioribus interiora ſignificant: ſic imago lineamenta quaſi ſigilla, & ſpeciem externam quaſi claves exhibens, rebus ex materia compoſitis illas indicant, quæ ſola mente intelliguntur. Nec enim materiam colimus, cùm eam adoramus. Abſit. Verùm per res quæ ſenſus movent, ipſas cauſas mente attingimus: quo etiam modo nos gerimus circa crucem, Sacroſanctum, Sanctorumque reliquias, & quicquid in Eccleſia adoratur. Qua quidem in re regiam illam vocem viri ad cælum uſque reſplendentis Baſilii implemus, nempe imaginis honorem ad prototypum tranſire. Sed ad propoſitum redeamus.

δρα ἢ ὄρνεα, ἢ ζῶα ἄλογα, μάλιστα δὲ τὰ σατανικὰ ἱππολάσια, κυνήγια, θέατρα καὶ ἱπποδρόμια ἀνιστορημένα· ταῦτα τιμητικῶς ἐναπομένειν καὶ ἐκλαμπρύνεσθαι. ὄντως ἦν τότε ἀληθῶς εἰπεῖν· οἴ« μοι ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς ἀπὸ τῆς « γῆς, καὶ ὁ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις « οὐκ ἔστιν. ἐν πελέκει γὰρ καὶ λαξευ« τηρίῳ κατέῤῥαξαν τὰς θύρας τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας· καὶ ἐν πυρὶ ἐνεπύρισαν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ. θύρα δὲ ἡ εἰκὼν λέγεται, ἥτις διανοίγει τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα νοῦν ἡμῶν πρὸς τὴν * ἔνδον τοῦ πρωτοτύπου καθομοίωσιν. ὥσπερ γὰρ πύλαι τινὲς κλεῖδας καὶ σφραγῖδας ἐπιφέρουσαι, ἐκ τῶν ἔξω τὰ ἔνδον τεκμαίρονται διὰ τῆς ἀσφαλείας τῶν σφραγίδων· οὕτως καὶ ἡ εἰκονικὴ ἀνατύπωσις, ὡς σφραγῖδας τὰς περιγραφὰς ἀναδεικνύουσα, καὶ τὰς ἐμφάσεις ὡς κλεῖδας, διὰ τῶν ὑλικῶν τὰ νοητὰ προσημαίνεται. καὶ οὐ τῇ ὕλῃ λατρεύομεν προσκυνοῦντες ταύτῃ, ἄπαγε, ἀλλὰ νοερῶς διὰ τῶν αἰσθητῶν ἐν τοῖς αἰτίοις * προστρεφόμεθα, ὥσπερ καὶ σταυρὸν, καὶ ἱερὸν ἅγιον, καὶ λείψανον ἁγίου, καὶ πᾶν τὸ ἐν ἐκκλησίᾳ προσκυνούμενον, ἐν τούτῳ πληροῦντες τὴν βασιλικὴν ἐκείνην φωνὴν τοῦ οὐρανοφάντορος Βασιλείου· ὅτι περ ἡ τῆς εἰκόνος τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει. εἰς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν.

* al. ἰδέαν.

* al. ἐφερόμεθα.

Digitized by Google

Ἐν τούτοις τοῖς ὀδυνηροῖς διαμερισθεῖσα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, οἱ τῆς εὐσεβείας ἀντεχόμενοι τῶν μοναστῶν λογάδες, τῶν τῆς Εὐρώπης μερῶν, καὶ τοῦ Βυζαντίου, Θυνίας τε καὶ Βιθυνῶν ἐπαρχίας, καὶ οἱ πρὸς τὰ τῆς Προυσιάδος μέρη σπηλοδίαιτοι καὶ ὀρεόμονες, ὁμαδὸν ἅπαντες τὸ ὄρος τοῦ θεοφόρου Αὐξεντίου καταλαβόντες, ὡς πρὸς ὁδηγὸν καὶ σκοπέα σωτήριον, τῷ παμμάκαρι προσῆλθον Στεφάνῳ, ἐκλιπαροῦντες αὐτὸν γενέσθαι σύμβουλον σωτηρίας. εὗρον δὲ αὐτὸν ἀθυμίᾳ καὶ δάκρυσι περὶ τῆς νεωτεροποιοῦ αἱρέσεως συνεχό- » μενον, καὶ φασὶ πρὸς αὐτόν· εἰπὲ, » πάτερ, τὰ εἰκότα· κάμνει γὰρ ἡ- » μῶν ὁ λογισμὸς, καὶ βεβαπτίσμεθα » τῇ ἀπορίᾳ, μή πως ὁ ἀνθρώπι- » νος φόβος προδώσῃ τῆς ψυχῆς τὸ » εὐσεβές. ἴδιον γὰρ αὐτῆς ἐστιν τὸ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον. ὁ δὲ παμμάκαρ αἰδούμενος τὸ πλῆθος καὶ ἀγελαῖον τῶν πατέρων, καὶ τὴν ἀγγελοειδῆ ἐκείνην κατασπασάμενος » πολιὰν εἶπεν· ὦ πατέρες τίμιοι καὶ » ἀδελφοὶ, οὐδὲν γνώμης εὐσεβεῖν » προαιρουμένης ἰσχυρότερον, καὶ οὐ- » δὲν δυνατώτερον ψυχῆς κακίᾳ δου- » λεύειν οὐ βουλομένης· ὅπερ ἐξ ἀμ- » φοῖν πέπεισμαι πεφυλάχθαι πρὸς » τὴν ὑμετέραν πατρότητα· καὶ ἐκ » τούτου μᾶλλον ὑμεῖς ἐμοῦ σύμβου- » λοι καὶ εὐχῇ γένοισθε. ἐξέλιπον γὰρ » ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ

His malis diſcerpta Chriſti Eccleſia, delecti pietatis aſſertores Monachi Europæ, Byzantii, Thyniæ, & Provinciæ Bithynenſis, iique qui Pruſſiæ antra & montes incolebant, ſimul univerſi montem deiferi Auxentii petunt, & ad beatiſſimum Stephanum tanquam ad ducem & ſpeculatorem ſalutarem confugiunt, eum rogandi cauſâ, ut ipſis neceſſaria ad ſalutem conſuleret. Illum autem propter nova molientem hæreſim triſtitiâ & lacrymis demerſum repererunt, quem his verbis compellant: Verba « opportuna loquere, Pater. « Nobis enim deficit animus, « rerumque anguſtiis obruti hæ- « remus, ne fortè humanus ti- « mor pietatem animæ prodat. « Siquidem animæ proprium « eſt mortem extimeſcere. « Tum beatiſſimus Pater turmam & multitudinem Patrum intuitus, angelica illa canitie ſalutata ait: O Patres & Fra- « tres, nihil fortius animo qui « pietatem profitetur. Nihil « potentius animâ, quæ impro- « bitati ſervire recuſat: qua ex « duplici parte veſtræ paterni- « tati cautum eſſe perſuaſum « mihi eſt: proindeque vos po- « tiùs me & conſilio & preci- « bus adjuvate. Siquidem *defe-* « *cerunt præ lacrymis oculi mei* « Thr. 2, 11.

Digitized by Google

» *ſuper contritione filiæ* generis mei, ut cum Jeremia, qui hæc & ſcripſit & egit, clamare cogor. Video enim Domini ſponſam à maligno, homicida & belli cupido dæmone crudeliter & acerbè obſeſſam; qui quidem his quæ in Eccleſia Dei imagini Chriſtum ſecundùm carnem exhibenti acciderunt, producendis ſuam impendit operam: ille, inquam, qui in ipſa creatione noſtram ſtatim expugnavit naturam, quippe qui paradiſi habitationem nobis invidens, divinæ legis rejiciendæ nobis cauſa fuerit. Ille ipſe venerandum Eccleſiæ corpus iterum corrumpere nititur, membrorum in ſe invicem diſſidia ſuſcitat, bellum illis immane & implacabile movet. Pedes enim, manus & oculos turbulenta hæreſi in ſe invicem diviſit. Hinc cernere eſt alterum oculorum in præcipitem locum ducere contendentem, alterum contrariam in partem trahentem, rectamque viam commonſtrantem. Videre pariter licet alterum pedum oculo pravum intuenti cedentem ſequi: alterum eidem reluctantem, malè ducenti audacter reſiſtere, nec è recta via deflectere. Talem pugnam inter Eccleſiæ membra accendit inimicus ille zizaniorum ſa-

τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ γένους μου, μετὰ Ἰερεμίου τοῦ ταῦτα καὶ γεγραφότος καὶ δεδρακότος βοᾷν ἀναγκάζομαι. ὁρῶ γὰρ ἀμαῖς καὶ πικρᾶς πολιορκουμένην τοῦ κυρίου τὴν νύμφην ὑπὸ τοῦ πονηροῦ καὶ μιαιφόνου καὶ φιλοπολέμου δαίμονος, τοῖς τὰ συμβάντα ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ αὐτοῦ σαρκομόρφῳ εἰκόνι συμπράξαντος, ὃς καὶ παρ' αὐτὴν τὴν δημιουργίαν, εὐθὺς τὴν ἡμετέραν κατεπολέμησεν φύσιν, καὶ τῆς ἐν παραδείσῳ διαίτης ἡμῖν φθονήσας, τὸν θεῖον ἀθετῆσαι παρεσκεύασεν νόμον· καὶ νῦν αὖθις τὸ τίμιον σῶμα τῆς ἐκκλησίας διαφθείρειν πειρᾶται, καὶ στασιάζειν κατ' ἀλλήλων παρασκευάζει τὰ μέλη, καὶ πόλεμον αὐτοῖς ἄσπονδον διήγειρεν καὶ ἀκήρυκτον. ἐμέρισεν γὰρ καὶ πόδας κατ' ἀλλήλων, καὶ χεῖρας, καὶ ὀφθαλμοὺς ἐκ τῆς ὀχλαγωγηθείσης αἱρέσεως. καὶ ἔστιν ἰδεῖν θατέραν μὲν τῶν ὄψεων ἐπὶ κρημνοὺς ἄγειν φιλονεικοῦσαν, θατέραν δὲ πρὸς τοὐναντίον ἀνθέλκουσαν, καὶ τὴν εὐθεῖαν ὑποδεικνύουσαν ὁδόν· καὶ τῶν ποδῶν, τὸν μὲν τῷ διεστραμμένον ὁρῶντι πειθόμενον ὀφθαλμῷ καὶ ἑπόμενον· τὸν δὲ καὶ τούτῳ μαχόμενον, καὶ τῷ * κακῶς ποδηγοῦντι θαρσαλέως * ἀντιλέγοντι καὶ τῆς ὀρθῆς πορείας οὐκ ἐκτρεπόμενον. τοιαύτην τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας μάχην ὑφῆψεν ὁ τὰ ζιζάνια

* al. κακῶς
* lege ἀντιλέγοντα.

» ζιζάνια σπείρας ἐχθρὸς, καὶ γαίνυται καὶ χορεύει, τὴν οἰκείαν βλέπων κακοτεχνίαν ἰσχύουσαν ἐν τῷ τυράννῳ τούτῳ βασιλεῖ, καὶ ταῖς ἡμετέραις ἐπεντρυφᾷ συμφοραῖς, καὶ συμφορεῖ πανταχόθεν ὕλην τῇ τοῦ πολέμου φλογὶ, καὶ τὰς οἰκείας φάλαγγας συνεγείρων, Ἑλλήνων φημὶ παῖδας καὶ Ἰουδαίων, καὶ Σύρων, καὶ τῶν αἱρετικῶν τὰ στίφη, θέατρον ἡμῖν μέγιστον πανταχόθεν περικαθίζει, καὶ τέρψιν αὐτοῖς καὶ ἡδονὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων κακῶν πραγματεύεται. καὶ ἔστιν ἰδεῖν καθ' ἡμῶν ἀδολεσχοῦντας τοὺς καθημένους ἐν πύλαις καὶ εἰς ἡμᾶς ψάλλοντας τοὺς πίνοντας οἶνον. ἐν γὰρ τοῖς συμποσίοις αὐτῶν καὶ καπηλείοις, μαστρωπικῶς καὶ κιθαρῳδῶς τῇ τοῦ σκύμνου κελεύσει καθ' ἡμῶν μελετῶσι, σκωπτικῶς οἰωνίζοντες. διὰ τοῦτο οἱ υἱοὶ Σιὼν οἱ τίμιοι, ἐπηρμένοι ὑπὲρ χρυσίον, ἐλογίσθημεν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα, ἔργα χειρῶν κεραμέων. ἐγενήθημεν γέλως παντὶ λαῷ, ψαλμὸς αὐτῶν ἐσμὲν ὅλην τὴν ἡμέραν. ἐγνόφωσεν γὰρ ἐν ὀργῇ αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέρα Σιὼν, καὶ κατέρραξεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν δόξασμα Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ. ἁμαρτίαν γὰρ ἥμαρτεν Ἱερουσαλήμ· διὰ τοῦτο εἰς * σάλον ἐγένετο. (* al. ἄλω.) διὰ τοῦτο οἱ ὀφθαλμοί μου κατάγουσιν ὕδωρ, ὅτι ἐμακρύνθη ἀπ'

» tor, gaudetque & choreas agit, utpote qui ſuum artificium in hoc Tyranno Imperatore valere videat. Noſtris calamitatibus inſolenter delectatur, materiam hujuſce belli flammæ undique coacervat: propriiſque copiis ſimul excitatis (Gentiles intelligo, Judæorumque, Syrorum & hæreticorum catervas) maximo theatro nos undique circumcingit, ſibique è noſtris malis voluptatem & delectationem comparat. Inde cernere eſt adverſum nos loqui qui ſedent in portis, & in nos pſallere, qui bibunt (Pſal. 68. 13.) vinum. Namque in ſuis conviviis & cauponis, lenonum & citharædorum more, * catuli leonis juſſu adverſus nos (* Conſtantini qui Leonis filius erat.) meditantur, cum cavillis augurando. Idcirco filii Sion inclyti, elati ſuper aurum, reputati ſumus in vaſa teſtea, (Thr. 4. 2.) opera manuum figulorum. Ludibrium facti ſumus cuncto populo, pſalmus illorum ſumus tota die. Obtexit enim (Ib. 3. 64.) caligine in furore ſuo Dominus filiam Sion, & projecit (Ib. 2. 1.) de cælo in terram gloriam Iſrael, & non eſt recordatus ſcabelli pedum ſuorum in die furoris ſui. Peccatum peccavit (Ib. 1. 8. 16.) Jeruſalem, propterea in jactatione facta eſt. Idcirco oculi mei deducunt aquam, quia longè factus eſt à me

Digitized by Google

» conſolator. Hinc clamo ad
» eum qui percutit & ſanat :
Pſal. 123.3. » Miſerere noſtri, Domine,
» miſerere noſtri, quia multùm
» repleti ſumus deſpectione ;
» multùm repleta eſt anima no-
» ſtra. Transfer opprobrium,
» & da illud hoſtibus, qui nunc
» proſperè agunt, & deſpe-
» ctionem ſuperbis Chriſtiano-
» rum calumniatoribus. Siqui-
» dem gregem tuo nomine in-
» ſignitum conviciis affecerunt,
» nos Idololatras appellando :
» tuamque Eccleſiam, idolo-
» rum templum dixerunt. Ve-
» rùm, renova nos ut dilucu-
» lum matutinum. Propagetur
» fides tua in matutina tempo-
» ra, quia multi ſunt gemitus
» noſtri, & cor noſtrum defe-
Pſal 79.13. » cit : quia deſtruxiſti mace-
» riam noſtram, & vindemiant
» nos, omnes qui prætergre-
» diuntur viam. Exterminavit
» nos aper de ſylva, catulus iſte
» leonis fœtus, & ut ſingula-
» ris ferus depaſtus eſt nos. Do-
» mine Deus virtutum, con-
» vertere, & viſita vineam
» iſtam, & perfice eam quam
» plantavit dextera tua, & ſu-
» per filium hominis, quem
» confirmaſti tibi. Verùm, dum
» lacrymor & conqueror, divi-
» namque opem imploro, ob
» incumbentem paſtoribus &
» gregi caliginem, per quam
» lupis & furibus ſecuritas præ-
» ſtita eſt : dum Deum meum
» oro ut tenebras diſſipet, &
» priorem orthodoxæ Fidei ra-

ἐμοῦ ὁ παρακαλῶν με· καὶ βοῶ «
πρὸς τὸν πατάσσοντα καὶ ἰώμενον· «
ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς· «
ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδε- «
νώσεως· ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυ- «
χὴ ἡμῶν. μετένεγκε τὸ ὄνειδος, «
καὶ δὸς αὐτὸ τοῖς εὐθηνοῦσιν ἐν τῷ «
παρόντι πολεμίοις, καὶ τὴν ἐξου- «
δένωσιν τοῖς ὑπερηφάνοις χριστια- «
νοκατηγόροις. ἐλοιδόρησαν γὰρ τὸ «
ὁμώνυμόν σου ποίμνιον, εἰδωλο- «
λάτρας ἡμᾶς ἀποκαλέσαντες, καὶ «
τὴν ἐκκλησίαν σου εἰδωλεῖον εἰ- «
πον. ἀλλὰ ἀνακαίνισον ἡμᾶς ὡς «
ὄρθρον πρωϊνόν. πληθυνθήτω ἡ «
πίστις σου εἰς τὰς πρωΐας, ὅτι «
πολλοί εἰσιν οἱ στεναγμοὶ ἡμῶν, καὶ «
ἡ καρδία ἡμῶν ἐξέλιπεν· ὅτι κα- «
θεῖλες τὸν φραγμὸν ἡμῶν, καὶ τρυ- «
γῶσιν ἡμᾶς πάντες οἱ παραπο- «
ρευόμενοι τὴν ὁδόν. ἐλυμήνατο «
ἡμᾶς ὗς ἐκ δρυμοῦ. ὁ λεοντότεκ- «
νος οὗτος σκύμνος, καὶ ὡς μονιὸς «
ἄγριος κατενεμήσατο ἡμᾶς. κύριε «
ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπίστρεψον «
δὴ καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύ- «
την, καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἣν ἐ- «
φύτευσεν ἡ δεξιά σου, καὶ ἐπὶ υἱὸν «
ἀνθρώπου ὃν ἐκραταίωσας σεαυ- «
τῷ. ἀλλὰ γὰρ δακρύων καὶ ὀλοφυ- «
ρόμενος καὶ ποτνιώμενος διὰ τὴν «
ἐπικειμένην καὶ ποιμέσι καὶ ποίμνῃ «
ὁμίχλην, δι᾽ ἣν ἄδεια καὶ λύκοις «
καὶ κλέπταις ἐγένετο· καὶ τὸν Θεόν μου «
δεόμενος λῦσαι τὸν ζόφον, καὶ τὴν «
προτέραν * ἀκτῖνα τῆς ὀρθοδοξίας « * al. αἴγ.

» καὶ τὴν * νοερὰν προσκύνησιν τῶν
» ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀποκατα-
» στῆσαι· ἐπιλαθόμενος τῆς ὑποσχέσεως,
» καὶ τὸν θρῆνον ἐξέτεινα· μόλις δὲ νῦν
» ἀνεμνήσθην, εὑρὼν ἐν τῇ προσευ-
» χῇ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἐκρα-
» ταίωσας ἑαυτῷ· καὶ τὴν ἡμετέραν
» σωτηρίαν ἐπραγματεύσω δι' αὐτοῦ,
» ὁ τοῦ παντὸς ποιητὴς, οὗπερ οὗτοι
» οἱ θρυλλολέκται πυρὶ καὶ ἀνορύξει
» τὴν θείαν τῆς σαρκὸς ἰδέαν παρέ-
» δοσαν. ἀλλ' ἐν πυρὶ * καταναλώσαι αὐτοὺς κύριος, καὶ ἐξορυ-
» χθείη ἐκ γῆς αὐτῶν τὸ μνημόσυνον
» σὺν πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐ-
» τοῖς, ὅτι Θεὸς ἐκδικήσεων ἐστιν,
» καὶ οὐ παρασιωπήσει τὴν αὐτοῦ ἐκκλη-
» σίας τὴν ἅλωσιν.

* al. ἱερὰν

* al. καταναλώσει.

Ταῦτα τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ, τῶν μοναστῶν συστήματι καθομιλήσας ὁ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος, καὶ πάντων δακρυρροούντων καὶ στερνοτυπούντων, ἐκ βάθους στενά-
» ξας ὁ πατὴρ εἶπεν· τριῶν ὄντων τῶν
» καθ' ἡμᾶς μερῶν τῶν μὴ κοινωνη-
» σάντων ταύτῃ τῇ μιαρᾷ αἱρέσει,
» τούτοις προστρέχειν ὑμῖν συμβου-
» λεύω. οὐ γὰρ ὑπολέλειπται ἄλλος
» τις τόπος, ὅστις ἐστὶν ὑπὸ τὴν ἐξ-
» ουσίαν τοῦ δράκοντος, μὴ πειθαρ-
» χήσας αὐτοῦ τῇ κενοφωνίᾳ. τῶν δὲ
» φησάντων· καὶ ποῖ ἄρα ταῦτα τὰ
» μέρη, πάτερ; εὐθέως αὐτός· τὰ
» πρὸς τὸ ἀνάντες τοῦ Εὐξείνου Πόν-
» του, ἐπὶ τὴν τῆς Ζηκχίας ἐπαρχίαν
» συγκείμενα ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, Χερ-

dium, ſacrarumque & vene- «
randarum imaginum adora- «
tionem, quæ mente fit, reſti- «
tuat; promiſſi oblitus, lu- «
ctum produxi. Nunc verò «
vix tandem commemini, ubi «
in oratione reperi *filium homi-* « Pſal. 79. 16.
nis quem confirmaſti tibi: no- «
ſtram ſalutem per illum ne- «
gotiatus es, ô rerum omnium «
factor, cujus divinam carnis «
effigiem iſti ſuſurrones flam- «
mis & everſioni dederunt. «
Veruntamen igne conſumat «
eos Dominus, & diſpereat de « Pſ. 108. 15.
terra memoria eorum, cum «
omnibus qui confidunt in il- «
lis, quia Deus ultionum eſt, « Pſal. 93. 1.
neque ſuæ Eccleſiæ excidium «
ſilentio præteribit. «

Hunc ſermonem beatiſſimus Pater noſter Stephanus apud ſacram illam Monachorum turmam habuit, qui cùm univerſi lacrymas profunderent, ſibique pectus percuterent, ex imo ſuſpirans Pater
ait: Quandoquidem tres apud «
nos ſuperſunt partes eorum, «
qui cum nefaria hac hæreſi «
communionem non habent, «
vobis autor ſum ut in illas ac- «
curratis. Nullus enim alius «
locus eſt Diaconi ſubjectus, «
qui ejus vaniloquentiæ mo- «
rem non gerat. Illis autem «
interrogantibus, quænam illæ «
partes, Pater? ſtatim ipſe «
pergit: Quæ ad acclive Pon- «
ti Euxini verſus Scythiæ Pro- «
vinciam jacent, Boſphorus, «

Digitized by Google

» Cherſon, Nicopſis, & quæ in
» Gotthiam Cœlem porrigun-
» tur: quæ etiam ad Partheni-
» cum mare ſita ſunt, ubi Au-
» ſtralis ſinus trajicitur: item
» regio quæ in declivi ſenioris
» Romæ jacet, Nicopolitarum-
» que Metropolis atque Nea-
» polis, & quæ uſque ad Ro-
» mæ fluvium Tiberim conti-
» nentur: partes quoque infe-
» riores Lyciæ Provinciæ, at-
» que etiam Sileum, Syce, &
» quæ in Propontide navigabi-
» lia ſunt, Cypruſque inſula,
» & quæ è regione illius ſunt
» ad Tripolim uſque & Tyrum
» & Joppen. Quid verò com-
» memorare opus eſt Romæ,
» Antiochiæ & Alexandriæ An-
» tiſtites, qui nefandum Ico-
» nocauſtarum dogma non ſo-
» lùm execrati ſunt & anathe-
» mate percuſſerunt: ſed etiam
» litteris in impium Imperato-
» rem illius adſtipulatorem in-
» vehi non ceſſarunt, eum apo-
» ſtatam & hæreſiarcham ap-
» pellando. Inter quos etiam
» honoratiſſimus & ſapientiſſi-
» mus Joannes Damaſcenus
» Preſbyter, (quem hic Tyran-
» nus Manſur nominabat, nos
» autem ſanctum & deiferum
» appellamus) eidem ſcribere,
» cumque hæreticũ blateronem,
» Mahomet, Iconocauſtam &
» Sanctorum hoſtem nuncupa-
» re non deſtitit. Subjectos ve-
» rò ipſi Epiſcopos, ἐπισκότους,
» i. tenebricoſos, ventris man-
cipia & heluones vocabat.

σῶνος, Νικόψεως, καὶ τὰ πρὸς «
τὴν * Γότθιον Κοίλην ἀπαντῶν- « * al. Γότθιον Κοίλην.
τα· εἶθ' οὕτως καὶ τὰ πρὸς τὸ Παρ- «
θενικὸν συγκείμενα πέλαγος, ἐν «
εἷς τε διαπλεῖται ὁ νότιος κόλ- «
πος, ὡς ἐπὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώ- «
μης τὸ κάταντες, ἥ τε * Νικοπο- « * al. Νικοπολιτῶν.
λιτῶν μητρόπολις, καὶ ἡ Νεάπολις «
καὶ τὰ ἕως τοῦ ποταμοῦ Τιβερίου «
Ῥώμης συγκείμενα, ἔξω ὅτι καὶ τὰ «
κατιόντα τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ἀπό «
τε * Συλέου, Συκῆς, καὶ τὰ κατ' « * al. Συκαῖς, al. Συλαίου.
αὐτὴν τὴν Προποντίδα πλεόμενα, «
ἥ τε Κυπρίων νῆσος, καὶ τὰ πρὸς «
ἀντικρὺ, ἕως Τριπόλεως καὶ Τύρου «
καὶ Ἰόππης. τί δὲ χρὴ λέγειν περὶ τῶν «
προέδρων τοῦ τε Ῥώμης καὶ Αντιο- «
χείας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀλεξαν- «
δρείας, οἵ τινες οὐ μόνον ἀπεβδε- «
λύξαντο καὶ ἀνεθεμάτισαν τὸ μυ- «
σαρὸν τῶν εἰκονοκαυστῶν δόγμα· «
ἀλλὰ καὶ ἐπιστολαῖς στηλιτευτικαῖς «
οὐκ ἐπαύσαντο καθυβρίζοντες τὸν «
πρὸς τοῦτο ἐπινεύσαντα ἀσεβῆ «
βασιλέα, ἀποστάτην καὶ αἱρεσιάρ- «
χην αὐτὸν ἀποκαλοῦντες ἐν οἷς καὶ «
ὁ τιμιώτατος καὶ σοφώτατος Ἰωάν- «
νης ὁ Δαμασκηνὸς πρεσβύτερος, «
ὁ παρὰ τοῦ τυράννου τούτου Μανσοὺρ «
ἐπονομασθεὶς, παρ' ἡμῖν δὲ ὅσιος «
καὶ θεοφόρος, οὐκ ἐπαύσατο τοῦ «
γράφειν αὐτῷ καὶ ἀποκαλεῖν αἱρε- «
τικὴν καὶ Μάμεθ εἰκονοκαύστην τε καὶ «
μισάγιον· καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκό- «
πους, ἐπισκότους κοιλιοδούλους τε καὶ «
γαστρόφορας. μάλιστα τοὺς ἱπαο- «

Digitized by Google

» δρομικοὺς φιλαγῶνας καὶ φιλοθεά-
» μονας, Πασιλὰν καὶ Τρικάκαβον,
» * Νικολαΐτην τε καὶ τὸν φιλοδαί-
» μονα Ἀτζύπιον, ὡς νέους Ὠρὴβ,
» Ζὴβ, Ζεβεὲ, Σαλμανᾶν τε καὶ Δα-
» θὰν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ὡς τὴν
» συναγωγὴν Ἀβειρὼν ἀπεκάλε-
» σεν. τούτων οὕτως λεχθέντων παρὰ τοῦ παμμάκαρος Στεφάνου, καὶ ἑτέρων ψυχωφελῶν πλειόνων, εὐχὴν θρηνώδη οἱ πατέρες ποιήσαντες, καὶ τὸ τελευταῖον συντακτήριον τὸν ἅγιον ἀσπασάμενοι ᾤχοντο πρὸς τοὺς τῆς φυγῆς σωστικωτάτους τόπους, οὐχὶ τὸ μαρτύριον δειλιάντες, ἀλλὰ τὸ τοῦ τυράννου πανοῦργον, καὶ τὸ αὐτῶν ἀπείραστον δεδιότες. οὐ δόκιμον γὰρ τὸ ἀπείραστον· τὸ δὲ βασανισθὲν ἐν τοῖς πράγμασι δοκιμώτερον, ὡς ἐν καμίνῳ χρυσός. καὶ ἦν ἰδεῖν αἰχμαλωτιζόμενον τὸ Βυζάντιον τοῦ μοναχικοῦ καταλόγου καὶ τοῦ Ναζωραικοῦ σχήματος. καὶ ὃς μὲν τὸν Εὔξεινον ἀπέπλεεν Πόντον, ὃς δὲ τὴν Κύπρον κατελάμβανεν· ἄλλος πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπαίρειν διενοεῖτο. καὶ οὕτως ξενωθέντες τῶν οἰκείων φροντιστηρίων, ξένοι καὶ πάροικοι ἐγνωρίζοντο.

* al. Νικολιάτην, al. Νικολαΐτην.

Τοῦ δὲ τυράννου τὸν σεβάσμιον ναὸν τῆς παναχράντου Θεοτόκου τὸν ἐν Βλαχέρναις κατορύξαντος, τὸν πρὶν κεκοσμημένον τοῖς διατοίχοις ὄντα ἀπό τε τῆς πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ συγκαταβάσεως, ἕως θαυμάτων παντοίων, καὶ μέχρι τῆς αὐτοῦ

Inprimis verò circorum & «
ſpectaculorum amatores Pa- «
ſtilam, Tricacabum, Nico- «
laïtam & dæmonum amicum «
Atzypium, novos *Oreb, Zeb,* « Pſal. 82. 12.
Zebee, & Salmana & Da- «
than; hiſque ſubditam ple- «
bem, *congregationem Abiron* «
nominabat. His pluribuſque «
aliis animæ perutilibus ſermonibus à beatiſſimo Stephano dictis, Patres preces lugubres peregere, extremaque ſalute ſancto Viro dicta, ad loca ſecuriſſima profecti ſunt; non martyrii metu, ſed Tyranni inſidias, ſuumque ipſorum inexpertum animum veriti. Nec enim probatum eſt quod inexpertum eſt: quod verò ipſis rebus exploratum eſt, probatius eſt, inſtar auri quod caminum expertum eſt. Tunc cernere erat monaſtico ordine & Nazarico habitu quaſi in captivitatem abducto orbatum Byzantium. Ille Pontum Euxinum navigabat: hic Cyprum petebat, alius Romam diſcedere meditabatur: atque ita propriis Monaſteriis relictis hoſpites & advenæ facti ſunt.

Interim Tyrannus auguſtum intemeratæ Deiparæ templum Blachernenſe evertit, quod quidem priùs muris ornatum erat, ubi picturis exprimebatur Dei ad nos deſcenſus, variaque illius miracula & facta uſque ad ejuſ-

dem aſſumtionem & Sancti
Spiritus adventum: atque hoc
pacto omnibus Chriſti my-
Pſal. 78. 1. ſteriis ſublatis, Eccleſiam *po-*
morum cuſtodiam & aviarium
reddidit. Siquidem arbori-
bus, diverſis volucribus &
belluis, aliiſque quibuſdam,
inter hederæ folia, gruum,
cornicum & pavonum orbi-
bus eam exornando, verè in-
ornatam effecit. Si qui au-
tem ejuſdem ac ille ſententiæ
me ei calumniam inferre ſuſpi-
cantur, iſtud ipſum templum
adeant, illaque vera eſſe tunc
perſuaſi, cum ſacro cantore
Pſal. 78. 1. David dicant: *Deus, venerunt*
gentes in hæreditatem tuam,
polluerunt templum ſanctum
tuum, poſuerunt myſticam *Je-*
ruſalem, Eccleſiam tuam *in*
pomorum cuſtodiam, carnes
ſanctorum tuorum Martyrum,
& Monachorum venerandas
reliquias *beſtiis terræ*, igni &
profundo maris. In hoc igi-
tur auguſtiſſimo templo ſce-
leratus ille præſidens unà cùm
ejuſdem nominis proditore
Chriſti gregis, ceteriſque ſibi
ſubjectis ventris mancipiis
Epiſcopis abominandam Deo-
que infeſtam Synodum cele-
bravit, in qua venerandæ
imagines ſimulacra idolica
Job. 4. 14. appellata ſunt. Tremunt oſſa
mea, & renes cordis ſentiunt,
ut ait Eliphas, cui intelligens
& fidele erat auditorium,

ἀναλήψεως, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθόδου διὰ εἰκονικῆς ἀναζωγραφήσεως· καὶ οὕτως τὰ τοῦ Χριστοῦ ἅπαντα μυστικὰ ἐξάραντος, ὀπωροφυλάκιον καὶ ὀρνεοσκοπεῖον τὴν ἐκκλησίαν ἐποίησεν· δένδρα καὶ ὄρνεα παντοῖα, θηρία τε καὶ ἄλλα τινὰ ἐγκύκλια διὰ κισσοφύλλων, γεράνων τε καὶ κορωνῶν, καὶ ταώνων ταύτην περιμουσώσας, ἵν' εἴπω ἀληθῶς ἄκοσμον ἔδειξεν. καὶ εἰ κατηγορεῖν με τοῦτον τινὲς ὑπολαμβάνουσι τοῦ αὐτοῦ φρονήματος, τουτονὶ τὸν ναὸν καταλαβόντες, καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι πιστεύσαντες, μετὰ τοῦ ἱεροψάλτου Δαβὶδ εἴπωσιν·
« ὁ Θεὸς, ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κλη-
« ρονομίαν σου· ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν
« ἅγιόν σου· ἔθεντο τὴν νοητὴν Ἱε-
« ρουσαλὴμ τὴν ἐκκλησίαν σου εἰς
« ὀπωροφυλάκιον· τὰς σάρκας τῶν
« ὁσίων σου μαρτύρων καὶ μοναχῶν
« τὰ τίμια λείψανα, τοῖς θηρίοις
« τῆς γῆς, τῷ πυρὶ καὶ τῷ βυθῷ τῆς
« θαλάσσης· ἐν τούτῳ οὖν τῷ παν-
σέπτῳ ναῷ ὁ ἀλιτήριος προκαθεσθεὶς ἅμα τῷ ὁμωνύμῳ προδότῃ τῆς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κοιλιοδούλοις *ἐπισκόποις τὴν μυσαρὰν καὶ ἐχθρώδη τοῦ Θεοῦ ἐπιτελοῦσι σύνοδον, ἀγαλματικὰ εἴδωλα τὰς σεπτὰς εἰκόνας καλέσαντες. φρίττουσί μου τὰ ὀστᾶ, καὶ νεφροὶ καρδίας αἰσθάνονται, ὥς φησιν ὁ Ἐλιφὰζ, ᾧ συνετὸν καὶ πιστὸν ἀκροατήριον, ὅτι καὶ

* al. ἱερεῦσι

μόνον εἰς μνήμην τὰ τότε πραχθέντα λάβοιμι. εἶτα Γερμανὸν τὸν θεῖον καὶ ὀρθοτόμον τῆς ἐκκλησίας πρόεδρον οἱ ἐκ Θεοῦ ἀλλοτριωθέντες ἀναθεματίσαντες, ξυλολάτρην ἀπεκάλεσαν· ὢ τῆς τοῦ ἐχθροῦ πωρώσεως. ὢ τῆς βλασφημίας. ὢ τῆς διαστροφῆς. πῶς ἐννοήσω σου, Χριστέ μου, τὴν τότε ἀπέραντον ἀνεξικακίαν; πάμπολλα δὲ αὐτῶν βλασφημησάντων, καὶ κατὰ τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἀχράντου Θεοτόκου αὐτῶν χωρησάντων, ὡς βοηθεῖν μετὰ θάνατον μὴ δυναμένης· τὸ τελευταῖον καὶ πρῶτον καὶ πάντων χεῖρον, οἱ μιαροὶ ἐκεῖνοι καὶ ἀνίεροι, οἱ τὸν ἀμπελῶνα Χριστοῦ διαφθείραντες ἄνομοι Βαβυλώνιοι, περὶ ὧν γέγραπται· » ἐξῆλθεν ἀνομία ἐξ ἱερέων Βαβυλῶνος, καὶ ποιμένες » πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελῶνά » μου, καὶ ἐμίαναν τὴν μερίδα μου· οἱ τοὺς ἄξονας τοῦ ἰδίου γεωργίου παροιμιακῶς πλανηθέντες, καὶ συνάξαντες ταῖς χερσὶν ἀκαρπίαν, οἱ ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου μὴ διαστείλαντες, ἀλλὰ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου τὸν θρῆνον καὶ τὸ οὐαὶ κατεργασάμενοι· οὗτοι ἔνθα ὑπῆρχον ἐφεζόμενοι, ἀναστάντες ἅμα παντὶ τῷ λαῷ, τὰς χεῖρας τε πρὸς ὕψος ἄραντες ἤλλαξαν τὴν ἐλεεινὴν φωνὴν, καὶ εἶπον· » σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅτι σὺ, βασι» λεῦ, ἐλύτρωσω ἡμᾶς ἐκ τῶν εἰ» δώλων. ὢ φωνῆς ὀδυνηρᾶς, ἥτις

cùm vel ſolùm in memoriam revoco, quæ tunc temporis acta ſunt. Poſtea Germanum divinum & orthodoxum Eccleſiæ Præſulem ii, qui à Deo abalienati erant, anathemate percuſſerunt, & ligni cultorem appellaverunt. O inimici cæcitatem! ô blaſphemiam! ô perverſitatem! Quî tuam infinitam clementiam, mi Chriſte, intelligam? Porro poſtquam complures blaſphemias evomuiſſent, atque in Sanctos & intemeratam Deiparam hoſtiliter prodiiſſent, quaſi poſt mortem ipſa opem ferre non valeret: poſtremò, imò quod primum & omnibus pejus eſt, nefarii illi & profani, impii Babylonici vineæ Chriſti corruptores, de quibus ſcriptum eſt: *Egreſſa eſt iniquitas à Sacerdotibus* Dan. 13. 5 *Babylonis*; &, *Paſtores multi* Jer. 12. 10 *demoliti ſunt vineam meam, & conculcaverunt partem meam:* qui extra axes proprii agri erravere, ut proverbio fertur, & manibus ſterilitatem collegere: qui inter ſanctum & profanum non diviſere, ſed intra altare luctum & væ produxere: hi, inquam, è loco ubi ſedebant, ſimul cum populo ſurgentes, manibus in cælum erectis miſerabilem illam vocem ediderunt: Hodie ſalus mundo; « quia tu, Imperator, nos ex « Idolis redemiſti. O luctuoſam vocem quæ; ut prolata

Digitized by Google

eſt, cælum obſcuravit, terram concuſſit, aërem polluit, & omnes qui illam emiſerunt, Dei alienos fecit. Enimvero ſi ille impietatis princeps, idem ipſe everſionis idolorum autor eſt: ergo fruſtra Chriſtus homo factus eſt, ergo vana eſt Apoſtolorum doctrina. Si, ut vos aſſeritis, ille eſt redemtor, qui vos rerum creatarum cultu & idolorum execratione liberavit, (quem etiam decimum tertium Apoſtolum vocitatis) non verò Chriſtus juxta divini præconis Pauli vocem; neque igitur in Trinitatem baptizemini, ſed (ut aliquid ridiculum veſtræ arroganti inſipientiæ loquar) in Paſtilam, Tricacabum & Cabalum illius & veſtrûm magiſtros, quorum trium memoriam, dogma & nomina è ſua Eccleſia delevit fulgentiſſima & auguſtiſſima Trinitas. Verùm his inutilibus ſermonibus dimiſſis, opportunè jam erumpamus & progrediamur. Redeamus igitur ad propoſitum, & de beatiſſimo Stephano loquamur.

Poſtquam hæc ita acta ſunt, cunctique manu ſubſcripſerunt & ore confeſſi ſunt, Tyrannus, ad quem ſancti Patris noſtri fama pervenerat, unum e præcipuis ſui proce-

* ἐκβοωμενηθεῖσα, οὐρανὸν κατεζόφωσεν, καὶ γῆν συνέσεισεν, αἰθέρα τε ἐμίανεν, καὶ πάντας τοὺς αὐτὴν κεκραγότας Θεοῦ ἀλλοτρίους ἐποίησεν. καὶ γὰρ εἰ ὁ τῆς ἀσεβείας * πρωτάρχος ἐστὶν αἴτιος τῆς τῶν εἰδώλων καθαιρέσεως, μάτην ἄρα ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησις γέγονεν, καὶ κενὴ ἡ τῶν ἀποστόλων διδασκαλία· καὶ εἰ, ὡς ὑμεῖς φατε, αὐτός ἐστιν λυτρωτὴς τῆς κτισματολατρείας καὶ τῆς τῶν εἰδώλων κατάρας, ὁ καὶ παρ' ὑμῖν τρισκαιδέκατος ἀπόστολος ὀνομαζόμενος, καὶ οὐχὶ Χριστὸς κατὰ τὴν τοῦ θεοκήρυκος Παύλου φωνὴν, μηδὲ εἰς Τριάδα βαπτίζεσθε, ἀλλ' ἵν' εἴπω τι καὶ γελοίως πρὸς τὴν ὑμῶν αὐθάδη ἀφροσύνην, εἰς Πασιλὰν, Τρικάκαβον καὶ Κάβαλον τοὺς αὐτοῦ καθηγητὰς καὶ ὑμῶν, ὧνπερ τριῶν ἡ ὑπέρφωτος καὶ σεβασμία Τριὰς, καὶ τὴν μνήμην καὶ τὸ δόγμα καὶ τὰ ὀνόματα * ἐξηφάνισεν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Ταύτας δὲ τὰς φλυαρίας ἀφέντες, καιροῦ δέοντος, * ἐφορμώμεθα ἤδη καὶ βαδιώμεθα, καὶ πρὸς τὸ προκείμενον ἐπανιέντες, τὸν παμμακάριστον Στέφανον καταπλάξωμεν.

* al. ἐκφωνηθεῖσα.
* al. πρώταρχος.
* al. ἐξηφάνισεν.
* al. ὁρμώμεθα.

Τούτων δὲ οὕτως ἐκτελεσθέντων, καὶ πάσης χειρὸς καὶ στόματος ὑπογραψάσης καὶ ὁμολογησάντων, τὰ κατὰ τὸν ἅγιον τοῦτον πατέρα ἡμῶν Στέφανον ὁ τύραννος μαθὼν, προσκαλισάμενος ἕνα τῶν αὐτοῦ περιδό-

ξων

ξων μεγιστάνων λογιώτατον, καὶ πρὸς τὸ λέγειν καὶ ἀκούειν ἐπιτήδειον, * Κάλλιστον τοὔνομα, καὶ τῇ τοῦ πατρικίου ἀξίᾳ τετιμημένον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτοῦ αἵρεσιν εἰς ἄκρον πεπαιδευμένον, ἀποστέλλει αὐτὸν εἰπών· » τὸν τοῦ Αὐξεντίου βουνὸν καταλαβὼν, τὸν ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντα Στέφανον τοὔνομα, καὶ τοῦτον ἀμνημονεύτων ἐσμοῦ ὁμόγνωμον, τοῦτον ὑπογράψαι ἐν τῇ συνόδῳ πεῖσον, εἰπών· τῇ πρός σε φιλίᾳ διὰ τὸ εὐσεβές σου τοῦ βίου κινούμενοι οἱ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι ἡμῶν βασιλεῖς Κωνσταντῖνος καὶ Λέων κελεύουσιν ὑπογράψαι σε πρὸς τὸν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν συνόδου ὅρον· δοὺς αὐτῷ φοίνικας καὶ ἰσχάδας, καὶ ἄλλα τινὰ ἅπερ εἰσὶν ἐπιτήδεια εἰς τροφὴν ἀσκητοῦ. ᾔδει γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ τύραννος τὴν ἐγκρατῆ καὶ Θεῷ ἐγγίζουσαν τοῦ ὁσίου διαγωγήν. ὁ δὲ παρευθὺ τὸ ὄρος καταλαβὼν, καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ προϊσταθεὶς, τῷ ἁγίῳ πατρὶ, τὸ διὰ γλώσσης γραμματεῖον ἐκόμισεν, συμβουλεύων ὁ κάκιστος καὶ ὑπογράψαι καὶ ἐπαινέσαι τὸν τῶν βασιλέων ὅρον· ὁ δὲ τίμιος ὄντως Στέφανος, ὁ τοῦ προτέρου ἐφάμιλλος, ὡς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἀεὶ τὸν Θεὸν προορώμενος, καὶ μὴ σαλευόμενος ἐν οἱᾳδηποτοῦν αἱρετικῇ ὑπονοίᾳ, πρὸς τὸν πατρίκιον ἔφη· * πρόσχες κυριοπατρίκιος· » αἱρετικῆς ὑπολήψεως ἐν τῷ

* al. Κάλλιστον.

* Ad marginem mſ. πρόσχες κύρι πατρίκιε.

ribus, virum diſertiſſimum atque ad dicendum & audiendum idoneum, Calliſtum nomine, Patricii dignitate ornatum, eamdemque hæreſim apprime edoctum accerſivit, cui hæc mandata dedit: Pete « Auxentii collem, ibique de- « liteſcenti Stephano ex nefan- « dorum caterva perſuade ut « Synodo ſubſcribat. Hujuſ- « modi porro verbis uteris: Pii « & orthodoxi noſtri Impera- « tores Conſtantinus & Leo, « ſummâ erga te benevolentiâ « ob tuam pietatem affecti, ti- « bi imperant ut orthodoxæ « noſtrûm Synodi definitioni « ſubſcribas. Palmas etiam & « caricas aliáve ei offeres quæ « in cibum aſcetæ eſſe ſolent. « Nempe ipſi etiam Tyranno notum erat ejus ſtrictum & Dei proximum vivendi genus. Itaque ille confeſtim in montem ſe contulit; cúmque collis verticem attigiſſet, ſancto Patri mandatum Imperatoris ore tulit, cumque peſſimus hortabatur, ut Imperatorum definitioni ſubſcriberet & aſſentiretur. At venerandus Stephanus, priori non inferior, tanquam à dextris ſuis Deum ſemper providens, Pſal. 15. 8. nulla hæretica ſuſpicione agitatus, Patricio reſpondit: Attende, Domine Patricie. « Quandoquidem hæreticam o- «

» pinionem continet definitio
» hujuſce falſæ Synodi : ego
» Stephanus neque ſubſcribo,
» neque amarum dulce appel-
Eſa. 5, 20. » lo, ne Prophetæ væ attraham.
» Inſuper pro ſanctarum ima-
» ginum adoratione mortem li-
» bentiſſimè ſubiturus ſum,
» nullamque rationem habeo
» hæreſiarchæ Imperatoris, qui
» eas audet rejicere. Deinde
palmam manûs compactis per
ordinem digitis excavatam
» oſtendens dixit : Etiamſi tan-
» tulum vitalis ſanguinis mihi
» eſſet, pro Chriſti imagine ef-
» fundatur. Refer autem cibos
Pſal. 140, 5 » quos ille miſit. Nam *oleum*
» *peccatoris non impinguet ca-*
» *put meum*, nec ex cibis hære-
» tici dulceſcat guttur meum.
His auditis, Præfectus in pa-
latium Imperatoris revertit,
eique, à quo miſſus fuerat,
omnia manifeſta fecit. Tum
ille irâ repentè rugiens, tan-
quam leo, clamore non me-
diocri ex iracunda anima e-
dito, ſine mora Archiſatra-
pas validoſque milites cum
Patricio Calliſto, quem priùs
miſerat, montem adire juſſit,
& ſanctum è cella ferociter
ſublatum in inferius Mona-
ſterium cuſtodire, donec ipſe
de illo deliberaverit. Itaque
illi ad montem profecti, ubi
Monaſteriun attigere, irruen-

ὅρῳ τῆς ψευδοσυλλόγου ταύτης «
συνόδου προτεθειμένης, Στέφανος «
οὔτε ὑπογράφω, οὔτε τὸ πικρὸν «
γλυκὺ ἀποκαλῶ· ἵνα μὴ τὸ τοῦ «
προφήτου οὐαὶ ἐπισπάσωμαι. πρὸς «
δὲ καὶ τὴν τῶν ἱερῶν εἰκόνων προσ- «
κύνησιν, ἀσμένως μέλλω ἀποθνή- «
σκειν, μηδένα λόγον ποιούμενος τοῦ «
ταύτας ἀποβαλεῖν τολμῶντος αἱ- «
ρεσιάρχου βασιλέως. καὶ τὴν πα- «
λαιστὴν ὑπολακκίσας τῇ τῶν δακ-
τύλων ὀρδιναίᾳ συμπήξει οὕτως ἐ-
δείκνυεν, λέγων· εἰ τοσοῦτον τὸ «
περὶ ἐμὲ ζωτικὸν αἷμα· ἐκχυθή- «
σεται ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος. τὰ «
δὲ παρ' αὐτοῦ πεμφθέντα βρώμα- «
τα ἀπόστρεφε. ἔλαιον γὰρ ἁμαρτω- «
λοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν «
μου καὶ ἐκ βρωμάτων αἱρετικοῦ μὴ «
γλυκανθήτω ὁ φάρυγξ μου· ταῦ- «
τα ἀκούσας ὁ ἄρχων ἐκεῖνος, πα-
λινοστήσας, τὰ βασίλεια κατέλα-
βεν, καὶ δῆλα πάντα τῷ αὐτὸν
πέμψαντι πεποίηκεν. ὁ δὲ παραυ-
θὺ βρύξας τῷ θυμῷ, ὥσπερ λέων,
καὶ βοὴν οὐ μικρὰν ἐκ τῆς ὀργίλου
αὐτοῦ ἀνακεκλάσας ψυχῆς, πα-
ρευθὺ ἀποστέλλει ἀρχισατράπας καὶ
ἀσπιδοφόρους σφριγῶντας, ἅμα
τῷ προπεμφθέντι Πατρικίῳ Καλ-
λίστῳ τὸ ὄρος καταλαβεῖν, καὶ τὸν
ἅγιον τῆς κέλλης ὀργίλως ἐξάραν-
τας, ἐν τῷ κάτω μοναστηρίῳ πα-
ραφυλάξαι παρεκελεύσατο, ἕως ἂν
σκέψηται περὶ αὐτοῦ. οἱ δὲ τὸ ὄρος κα-
ταλαβόντες, καὶ τὸ μοναστήριον

πεφθακότες, ὡς θῆρες ἀλλόμενοι, λὰξ κατὰ τῶν θυρῶν προσέκρουον, καὶ τῷ ἁγίῳ σπηλαίῳ φονίως εἰσπηδήσαντες, ἐκφέρουσι τὸν ἅγιον, ὡς ἐκ παστοῦ τινος πνευματικοῦ σύροντες ἔξω. ἐκ τῆς γὰρ ἄγαν ἐγκρατείας καὶ τῆς στενωτάτης οἰκήσεως τῶν κνημῶν αὐτοῦ τοῖς μηροῖς προσκολληθέντων, στήκειν ἢ κινεῖσθαι οὐκ ἠδύνατο. τῶν δὲ ἀσπιδοφόρων ἐκείνων ἀνδρῶν τὸ τοῦ πατρὸς θαυμαστὸν ἑωρακότων, καὶ πολλὴν συμπάθειαν ἐνδειξαμένων ἐπὶ τῷ ἁγίῳ, διὰ τὸ τῆς ὁράσεως ἔκπληκτον, δύο συζεύξαντες καὶ τοῖς ὤμοις αὐτῶν τὰς χεῖρας τοῦ ὁσίου ἐπιθέντες, καὶ ταῖς χερσὶν αὐτῶν τὰ γόνατα οὕτω διαναπαύοντες, τὸ κοιμητήριον τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου κατέλαβον, ἐν ᾧ τὸν ἅγιον ἐγκλείσαντες σὺν τῇ συνούσῃ αὐτῷ θεοστηρίκτῳ τῶν μοναχῶν συνοδίᾳ, περιέμενον αὐτοὶ περὶ τῶν θυρῶν ἐφεζόμενοι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόφασιν. ὁ δὲ παμμάκαρ οὐκ ἐπαύσατο, καὶ ἔσω ὢν μετὰ τῆς αὐτοῦ συνοδίας, ἀειδήλως ψάλλων· τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν ἀγαθὲ, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὸ δόξα· τοῖς τῶν ἐμῶν λογισμῶν λησταῖς περιπεσὼν ἐσυλήθην ὁ τάλας τὸν νοῦν, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἔπους· οἱ δὲ περὶ τῶν θυρῶν φύλακες, τοῦτο παρ' αὐτοῖς ψαλλόμενον ἀκούοντες, τὰς κάρας ἐπισαλεύοντες, ἀλλήλοις ἐταλάνιζον λέγοντες

tium ferarum more, calcibus limina pulſabant. Poſtea in ſanctam ſpeluncam truculenter ingreſſi, Sanctum efferunt, eumque quaſi ex thalamo aliquo ſpiritali foras trahunt. Quippe cùm præ ſumma abſtinentia & anguſtiſſimo domicilio, illius tibiæ femoribus adhærerent, ſtare vel incedere non valebat. Verùm, viri illi armati, admirabili Patris præſtantia perſpecta, multâ in eum miſericordiâ uſi ſunt ob res ſtupendas quas ſuis ipſiſmet oculis contuebantur. Itaque duo ex illis conjungendo ſuiſque humeris Sancti manus imponendo, ejuſque genua ſuis manibus hoc pacto fulciendo, ad Sancti Auxentii Cœmeterium pervenere, ubi cùm ſanctum Virum & Deo firmatam Monachorum congregationem quæ illi ſuberat incluſiſſent, ipſi ante januam ſedentes, Imperatoris ſententiam expectabant. Interim verò beatiſſimus Pater intus etiam incluſus, clara voce cum ſua congregatione pſallere non deſiit: *Intemeratam imaginem tuam adoramus, ô bone*, &c. & poſt illud & *Gloria: In mearum cogitationum latrones incid ns, mente miſer ſpoliatus ſum*, & reliquum carmen. Cuſtodes verò, qui ante limina erant, hæc ab illis cantari audientes, capita agitando, ſeſe invicem miſeros præ-

Digitized by Google

» dicabant. Væ nobis, aiebant,
» qui à Monachis hominibus,
» qui innoxii affliguntur, la-
» trones meritò appellamur.
Sex porro elapſis diebus jejuni illic incluſi manſere. Septima autem die alius quidam Præfectus à Tyranno Imperatore advenit, ſanctum Virum in proprium Monaſterium reſtituturus, ob bellum adverſus Stythas incumbens.

Peſſimus autem ille malè Calliſtus, i. optimus appellatus, unum è Sancti diſcipulis privatim adorſus eſt, auroque ei dato & aliud ſe ipſi daturum pollicitus, miſero illi perſuadet alterum fieri Judam, armaque contra magiſtrum ſumere. Huic diſcipulo Sergius nomen erat. Illi verò milites oratione à Sancto poſtulata, ſe in Imperatoriam urbem receperunt, indeque cum Imperatore in Europam adverſus Scythas profecti ſunt. Interim ille iniquitatis filius Sergius, alter Iſcariota, & laquei hæres, Satanam penitus per doloſum aurum indutus, ab eo tempore clam inſidias venerando Patri ſtruere & machinari non deſtitit. Verùm, ut

τες· καὶ ἡμῖν ὅτι παρὰ ἀνθρώ- «
πων μοναχῶν, μηδὲν ἠδικηκότων «
καὶ κακουχουμένων, εἰκότως λῃσταὶ «
χρηματιζόμεθα. ἓξ δὲ παρεληλυθυιῶν «
ἡμερῶν, ἄσιτοι διέμειναν οἱ περὶ τὸν ἅγιον ἐγκεκλεισμένοι. καὶ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐκ τοῦ τυράννου βασιλέως ἕτερός τις ἄρχων παρεγένετο, τὸν ἅγιον ἐν τῷ οἰκείῳ φροντιστηρίῳ ἀποκαταστήσων, πολέμου πρὸς Σκύθας προκειμένου.

Ὁ δὲ κάκιστος ἐκεῖνος παρωνύμως Κάλλιστος ἕνα τῶν μαθητῶν τοῦ ὁσίου κατ᾽ ἰδίαν προσλαβόμενος, χρυσίον τε αὐτῷ δοὺς, καὶ ἕτερον δοῦναι ἐπαγγελλόμενος, πείθει τὸν ἐλεεινὸν ἐκεῖνον δεύτερον Ἰούδαν γενέσθαι, καὶ κατὰ τοῦ διδασκάλου ὁπλισθῆναι. Σέργιος δὲ ὄνομα τούτῳ τῷ μαθητῇ. τὸ δὲ στρατόπεδον ἐκεῖνο εὐχὴν παρὰ τοῦ ἁγίου αἰτήσαν, τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν, καὶ σὺν τῷ βασιλεῖ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐπὶ τὴν Εὐρώπην [a] ἐφουσάτευσεν. ὁ δὲ τῆς ἀνομίας ἐκεῖνος υἱὸς Σέργιος, ὁ δεύτερος Ἰσκαριώτης, καὶ τῆς ἀγχόνης κληρονόμος, παντάπασιν διὰ τοῦ δολίου χρυσίου * ἐνδυθεὶς τὸν σατανᾶν, ἐκ τότε οὐκ ἐπαύσατο λαθροποιῶν καὶ κρυφιογνωμῶν κατὰ τοῦ σεβασμίου πατρός. ὡς δὲ εἶδεν ἑαυτὸν

* [illegible]

a ἐφυσάτευσεν. Alius mſ. habet ἐφοσάτευσεν: alius, ἐφοσσάτευσεν. Porro hæc vox apud Græcos mediæ & infimæ ætatis pro vario ſenſu ſignificat, exercitum ducere, bellum gerere, ad bellum proficiſci, caſtrametari.

Digitized by Google

ἀθινοῦντα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἐφετὸν, τῆς ἱερᾶς ἐκείνης μάνδρας ἑαυτὸν χωρίσας, καὶ πρὸς τὸν ἀρχιτελωνοῦντα * κόλπου τῆς Νικομηδείας φορολόγον εἰσδραμὼν, Αὐλικάλαμον τὸ ἐπίκλην, συγγνώμονα τοῦτον λαμβάνει καὶ κοινωνὸν τῆς αὐτοῦ ἀπωλείας, καὶ τόμον συγγράψαντες ἐν ἐπιπλάσοις λοιδορίαις κατὰ τοῦ ὁσίου Στεφάνου ἐνέθηκαν οὕ-

* al. τὸν κόλπον.

» τως· ὡς ὅτι πρῶτον καὶ ἐξαίρε-
» τον ἀναθεματίζει σου τὴν μνήμην
» ὡς αἱρετικοῦ· Συρογενῆ τε καὶ * Β..
» τάλην σε ἀποκαλεῖ· καὶ βόθρους
» κατὰ σου ὀρύσσει ἐν τῷ ὄρει κα-
» θήμενος. καὶ ἄλλα τινὰ πάμπολλα αὐτὸν λοιδορήσαντες, ὧν μνησθῆναι οὐκ ἔστιν ἄξιον, ἢ γραφῇ
» παραδοῦναι. καὶ ὅτι, φησὶν, γυ-
» ναῖκά τινα πλανήσας τῶν εὐγενῶν,
» ταύτην ἀπέκειρεν καὶ πρὸς τὸ κά-
» τω ἔχει μοναστήριον, καὶ κατὰ νύκτα,
» πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ βουνῷ ἀνέρχεται
» ἐμπαθοῦς καὶ ἐφαμάρτου ἕνεκα ἐπι-
» μιξίας. αὕτη δέ ἐστιν, ὦ πιστότατοι ἀκροαταὶ, ἡ προμνημονευθεῖσα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἥτις καὶ πάντα τὰ αὐτῆς καλῶς διοικήσασα, θυγάτηρ πνευματικὴ διὰ τοῦ ἁγίου σχήματος τοῦ ἁγίου ἐχρημάτισεν. ἧς τὴν οἰκέτιδα ἀποπλανήσαντες συνταξάμενοι ταύτην ἐλευθεροῦν καὶ τινι τῶν τοῦ παλατίου ζευγνύειν αὐτήν. οὕτως διδάσκουσι ταύτην κατὰ τῆς δεσποίνης εἰπεῖν καὶ τοῦ ἁγίου, ἅπερ ἐβούλοντο. τοιοῦτον δολερὸν τὸ

* al. Βιτάλιον.

vidit ſe id quod optabat conſequi non poſſe, ſe à ſacra illa caula ſeparavit, & ad Publicanorum ſinus Nicomediæ Præfectum cognomento Aulicalamum convolavit, eumque ſuæ perditionis conſortem & ſocium accepit. Itaque ambo fictas calumnias adverſus Stephanum in codicillo conſcripſere hoc modo:
Primò & præcipuè, tui, tan- «
quam hæretici, memoriæ a- «
nathema dicit: te Syrum & «
Vitalem appellat: foveas ad- «
verſus te fodit in monte ſe- «
dens; aliaque quamplurima, «
quibus illum maleficioſè accuſabant, quæ meminiſſe vel ſcriptis mandare indignum eſt. Addebant: Nobilem «
quamdam mulierem ipſe ſe- «
duxit & totondit, eamque in «
Monaſterio inferiori tenet, «
quæ quidem noctu illum in «
colle convenit, libidinoſi & «
flagitioſi commercii causâ. «
Hæc porro ipſa illa eſt, auditores fideliſſimi, cujus ſuperiùs memini, quæ nempe ſuis omnibus bonis rectè diſpenſatis filia ſpiritalis Sancti Stephani per ſanctum habitum facta eſt: cujus præterea ancillam ſubornarunt, illi libertate & connubio cum aliquo ex Palatio propoſitis. Sic eam docuerunt adverſus Sanctum & Dominam dicere quæcumque in animo habebant. Hujuſmodi igitur fal-

Digitized by Google

ſum libellum compoſitum, par illud diaboli per velocem curſorem in Scythiam ad Imperatorem miſit, qui eo lecto & præter jus condemnato, velut commodam nactus occaſionem, ſine mora veredos miſit ad Anthem, qui Patricii dignitate ornatus erat, ejuſque vices in civitate gerebat, cui per litteras hæc mandavit :
» Quoniam rebus
» ipſis ſæpe certi facti ſumus
» te probo & grato animo erga
» noſtra mandata affectum eſſe:
» idcirco noſtræ perſonæ digni-
» tatem tibi credidimus. Nam-
» que ſiderum inſtar inſomnes
» oculos ad noſtram tranquil-
» litatem conſervas: & quidem
» meritò, tanquam amicus fi-
» delis & gratus famulus. Hinc
» cùm ex utraque parte te no-
» bis idoneum eſſe exiſtimamus,
» tibi præcipimus ut quàm ci-
» tiſſimè te in Monaſterium
» conferas, quod ad pedem Au-
» xentii collis ſitum eſt : ubi
» meretrices mulieres ex nefan-
» dorum ordine, pietatem men-
» titæ habitant, è quibus unam
» tolle, Annam nomine, eam-
» que per hos veredos nobis
» mitte, & quamprimùm in ca-
» ſtris fac adeſſe. Vale. Ille improbo Imperatore improbior

ψευδεπίγραφον γραμματεῖον συντησαμένη ἡ τοῦ διαβόλου ξυνωρὶς, διὰ ταχυδρόμου ἐν Σκύθαις πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως ἀπέθεντο χεῖρας. ὅστις δὴ ἀναγνοὺς καὶ καταγνοὺς παρανόμως, ὡς εὔθετον δραξάμενος καιρὸν, ἀπρὶξ [a] βερέδας ἀποστείλας πρὸς τὸν ἀντ' αὐτοῦ τὴν πόλιν κρατοῦντα, Ἀνθέμιον τοὔνομα, καὶ τῇ τοῦ πατρικίου ἀξίᾳ καταλεγόμενον, κελεύει τούτῳ διὰ γραμμάτων περιεχόντων τάδε·
" ὡς πρὸς τὰς ἡμῶν διαταγὰς εὐγνω-
" μόνως διακείμενόν σε, δι' αὐτῶν
" τῶν πραγμάτων πολλαχῶς πλη-
" ροφορηθέντες, τούτου ἕνεκα καὶ τὴν
" ἐκ προσώπου ἡμῶν ἀξίαν σοι πε-
" πιστεύκαμεν. ἀστέρων γὰρ δίκην
" τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀΰπνους διατη-
" ρεῖς πρὸς τὴν ἡμῶν ἀνάπαυσιν.
" καὶ εἰκότως, ὡς φίλος πιστὸς καὶ οἰ-
" κέτης εὐγνώμων. ἐντεῦθεν ὡς ἀμ-
" φοτέρωθεν ὄντα σε δεξιὸν πρὸς
" ἡμᾶς κελεύομεν, τάχιστα τὸ μονα-
" στήριόν σε καταλαβεῖν τὸ πρὸς
" πόδα τοῦ Αὐξεντίου βουνοῦ, ἔνθα
" πόρναι κατοικοῦσιν γυναῖκες εὐ-
" σεβεῖν ὑποκρινόμεναι, ἐκ τῶν ἀμνη-
" μονεύτων καταλόγου. μίαν δὲ ἐξ
" αὐτῶν ὀνόματι Ἄνναν ἀφαρπάσας,
" καὶ διὰ τῶν αὐτῶν βερέδων ἡμῖν
" ἀποστείλας, τάχιον τῷ φοσάτῳ
" παράστησον. ἔρρωσο. ὁ δὲ τοῦ παρανόμου βασιλέως παρανομώτερος

[a] βερέδας, i. veredos, quam vocem ut & alias plurimas à Latinis mutuati ſunt Græci medii & infimi ævi. Apud quoſdam Autores legitur βέρεδος & βέρος.

οἰκέτης, μηδὲ τελείως τὰ γράμματα ἀναγνοὺς, παρευθὺ σὺν πλήθει στρατιωτῶν, βαρβαρικῶς τὸ μοναστήριον καταλαμβάνει.

Εὗρεν δὲ τὰς ἱερὰς ἐκείνας γυναῖκας τῆς τρίτης ὥρας τὴν δοξολογίαν τῷ Θεῷ ἐπιτελούσας. καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἵπποι θηλυμανεῖς, εἰσπηδήσαντες, φοβοῦσι τὰς τοῦ Χριστοῦ παρθένους, τὰς σπάθας γυμνοῦντες λῃστρικῶς, καὶ τῷ ἀέρι καταγλαϊστικῶς περιστρέφοντες. θρύλλου δὲ γεγονότος, καὶ τῆς ὑμνῳδίας κατασπαραχθείσης, ἦν ἰδεῖν τὰς τοῦ Θεοῦ γυναῖκας ὀλοφυρομένας. καὶ ἡ μὲν ἔσω τῆς ἱερᾶς κιγκλίδος ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ προσέφυγεν· ἄλλη τὸ ἱερὸν πέπλον ἀνακλάσασα, ὑποκάτω τῆς ἁγίας τραπέζης ἐκρύπτετο· ἑτέρα πρὸς τὸ ὄρος ἀπάρασα, δρομαίως ἔφυγε τῶν ἀσεβῶν τὰς χεῖρας. Ταύτην τὴν μιαρὰν ἔφοδον γνοῦσα ἡ τιμία γραῦς καὶ τῆς μονῆς προεστῶσα· (ἐν κελλίῳ γὰρ ἡσύχαζεν) ἔξεισι πρὸς αὐτοὺς ἀτρέμα τῇ ψυχῇ, καί φησιν· ὦ χριστιανοὶ, εἰ πρὸς Θεὸν ἐλπίδας ἔχοιτε, τί τὰ τῶν ἀθέων βαρβάρων εἰσπράττεσθε τρόπαια. οἱ δὲ τὸ παρρησιαστικὸν τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ἐκπλαγέντες, καὶ ὅτι αὐτή ἐστιν ἡ προεστῶσα μαθόντες, μεταβαλόντες τὸ θηριῶδες, ἠρέμα ἀπεκρίναντο· Ἄνναν ἡμῖν παράσχου, τὴν τοῦ Στεφάνου φίλην· ὅτι γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ φοσσάτῳ χρείαν αὐ-

ſervus, neque litterarum lectione penitus abſoluta, confeſtim cum militum multitudine barbarorum more ad Monaſterium ſe contulit.

Tunc autem cùm advenit, ſacræ illæ mulieres tertiæ horæ officium Deo perſolvebant. Illi verò tanquam laſcivi equi irruentes, Chriſti virgines perterrefaciunt, enſes prædonum more nudando & cum fulgore per aërem agitando. Statim itaque tumultu excitato, diviniſque laudibus interruptis, videre erat illas Dei mulieres lamentari. Illa intra ſacros cancellos ad altare confugiebat: hæc ſacro peplo refracto, ſeſe ſub ſacra menſa abdebat: alia in montem advolans, celeriter impiorum manus evitavit. At veneranda anus, Monaſterii Præfecta, quæ in cella quietè ſedebat, ſcelerata hac irruptione cognita, intrepido animo illis obviàm ivit: « O Chriſtiani, inquit, « ſi ſpem apud Deum habetis; « cur impiorum Barbarorum « triumphantium morem ſequimini? « Illi ſacræ mulieris libertate obſtupefacti, cùm eam Præfectam eſſe intellexiſſent, depoſita ferocitate, placidè reſponderunt: « Annam Stephani amaſiam nobis trade; « namque eâ Imperator apud caſtra opus habet. Tum

Digitized by Google

illa Annam ex nomine & aliam cum ea Theophanam dictam advocavit, quibus ait: » Proficiſcimini ad Imperatorem, filiæ honorandæ, ejuſque interrogationibus prudenter ſatisfacite, ne vos fortè deprædetur. Abite in pace, abite, vobiſcumque ſit Dominus. Itaque honoratæ illæ mulieres, aſſumtis epomidibus, ſolitaque reverentia facta, & benedictione à veneranda illa Præfecta accepta, è monte diſceſſerunt, atque ad Imperatorem in caſtra ductæ ſunt. O dociles mores ſubditarum! ô fidelis matris votum puriſſimum!

Ut ergo ad caſtra pervenerunt, de his certus factus Imperator, eas ab invicem ſeparari juſſit: & accerſitæ ſpiritali filiæ Sancti Stephani, de qua quidem quæſtio » erat, ait: Perſuaſum mihi » eſt vera eſſe quæ de te dicta » ſunt. Mihi enim perſpecta » eſt mulierum animi fragili» tas. Fatere igitur mihi, quo» modo iſte præſtigiator tibi

τῆς ἔχει. ἡ δὲ ἐξ ὀνόματος ταύτην προσκαλεσαμένη, καὶ σὺν αὐτῇ ἑτέραν ὀνόματι Θεοφανώ, λέγει πρὸς αὐτάς· πορεύεσθε, τέκνα « τίμια, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐμ- « φρόνως πρὸς αὐτὸν τὰς * πεύσεις « ἀπόδοτε, μή πως συλαγωγήσῃ ὑ- « μᾶς. ἄπιτε ἐν εἰρήνῃ, ἄπιτε, καὶ « κύριος * ἔστω μεθ᾽ ὑμῶν. αἱ δὲ τί- « μιαι ἐκεῖναι γυναῖκες, τὰς ἐπωμίδας ἀράμεναι, καὶ τὴν συνήθη μετάνοιαν βαλοῦσαι, καὶ [a] παράθεσιν ἐκ τῆς τιμίας ἐκείνης ἡγουμένης εἰληφυῖαι, τῆς μονῆς ἀπάρασαι, πρὸς τὸν βασιλέα ἐν τῷ φοσσάτῳ συρόμεναι ἀπηνέχθησαν. ὢ εὐεπήκοος προαίρεσις ὑποταχθεισῶν. καὶ ὢ πιστῆς μητρὸς εὐχὴ καθαρωτάτη.

* al. τὰ αὐτῆς ... ἐπιτύχητε, μήποτε δὲ καὶ ἐπιλάβῃ. * al. ἔσται

Αὐτῶν δὲ ἐν τῷ φοσσάτῳ ἀπαχθεισῶν, καὶ δῆλα τὰ κατ᾽ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ γεγονότων, κελεύει αὐτὰς ἀπ᾽ ἀλλήλων χωρισθῆναι. καὶ προσκαλεσάμενος τὴν ἐπιζητουμένην τοῦ ἁγίου Στεφάνου πνευματικὴν θυγατέρα, φησὶ πρὸς αὐτήν· πέπεισμαι ὡς ἀληθῆ εἶναι « τὰ περὶ σου πρὸς ἡμᾶς ῥηθέντα. « καὶ γὰρ οἶδα τὸ εὐάλωτον τοῦ γυναι- « κείου * φρονήματος. λέγε δέ μοι « σὺ, πῶς σε πέπεικεν οὗτος ὁ γόης, «

* al. φρονήματος.

a παράθεσιν. Iſta vox bis hîc & in Vita S. Euthymii occurrit, qua benedictionem ſignificari, ex ſenſu & ſimilibus aliis locis intelligitur. Nempe quia benedicere nihil aliud eſt, quàm aliquem Deo παρατιθέναι, id eſt, commendare: hinc fortè benedictio Græcis παράθεσις, id eſt, commendatio, dicta eſt.

» τὴν τῶν γονέων καταλεῖψαι περιφά-
» νειαν, καὶ τῷ ἐσκοτισμένῳ τούτῳ
» σχήματι προσελθεῖν. ἢ πάντως,
» ὡς ἤκουσαί μοι, πορνεύειν μετά σου
» βουλόμενος; ὁποῖον δὲ τούτου ἄρα
» τὸ κάλλος σε ἀπατῆσαι; ἡ δὲ
τιμία ἐκείνη γυνὴ τούτων τῶν ἀ-
σχημόνων ῥημάτων ἀκουτισθεῖσα,
ὡς ἀληθῶς δευτέρα σώφρων Σω-
σάννα, τὴν γυναικείαν ἀσθένειαν
ἐκλαθομένη, ἐχεφρόνως πρὸς αὐ-
» τὸν ἀπεκρίνατο· βασιλεῦ, σώ-
» ματί σοι πρόκειμαι, τιμώρει,
» σφάττε, ποίει ὃ θέλεις καὶ βού-
» λει εἰς ἐμέ· ἐξ Ἄννης γὰρ
» ἄλλο οὐκ ἀκούσεις, εἰ μὴ τὸ ἀλη-
» θές. καὶ γὰρ οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον,
« ὡς σὺ λέγεις· ὡς δὲ ἐγὼ ἐπίστα-
» μαι, ἔνθεν ἐρῶ· ἅγιον αὐτὸν οἶδα
» καὶ δίκαιον, καὶ διδάσκαλον ψυχω-
» φελῆ, καὶ τῆς ἐμῆς σωτηρίας ὁδηγόν.
ὁ δὲ τύραννος ἐνεὸς γεγονὼς ἐπὶ
τῇ τῆς γυναικὸς παρρησίᾳ, τὸ ἀ-
κροδάκτυλόν τε τῆς μιᾶς χειρὸς ἐν-
δακών, καὶ ἑτέρᾳ χειρὶ αἰθερίως
* περιγυρήσας καὶ συρίσας καὶ σύνο- * al. σειρισί-σας.
φρυς καθεσθεὶς, μεμένηκεν ἀχα-
νής. εἴθιστο γὰρ ὁ τοιόσδε τρόπος
τῷ μιαρῷ τούτῳ βασιλεῖ ἑκάστο-
τε· εἶτα κελεύει αὐτὴν παραφυ-
λαχθῆναι· τὴν δὲ σὺν αὐτῇ ἀδελ-
φήν, καὶ μὴ βουλομένην, τῇ οἰ-
κείᾳ ἀποκατασταθῆναι μονῇ. ἡ
δὲ τὸ ἴδιον μοναστήριον καταλα-
βοῦσα, ἅπαντα δῆλα ἐποίησεν τὰ
* πραχθέντα πρός τε τὴν ἱερὰν ἡ- ** al. πεπρα-χθέντα.

perſuaſit parentum magnifi- »
centiam relinquere, & hunc »
tenebricoſum habitum am- »
plecti? Nonne, ut audivi, »
tecum ſcortandi cupiditate? »
Qualis ergo iſtius hominis »
pulcritudo te decepit? His »
turpibus verbis auditis vene-
randa illa mulier, tanquam
revera altera caſta Suſanna,
mulierum infirmitatem obli-
ta, prudenter & conſtanter
reſpondit: Imperator, cor- »
pus meum tibi expoſitum eſt, »
cæde, jugula, fac me quic- »
quid tibi placuerit. Ex Anna »
nihil niſi verum auditurus es. »
Neque enim cognovi illum, »
ut tu dicis: ſed quem cum »
noverim, tibi declarabo: ſan- »
ctum eum, juſtum, utiliſſi- »
mum animarum præcepto- »
rem meæque ſalutis ducem »
novi. Hac libertate mulieris »
mutus factus Tyrannus, ſum-
mos alterius manus digitos
mordens, alteram verò ma-
num per aërem circumagens,
ſibilans & obducta fronte ſe-
dens, ſine voce manſit. Is
enim mos erat frequens im-
puri illius Imperatoris. Poſt-
hæc eam in cuſtodia ſervari,
aliam verò ſororem, licèt no-
lentem, proprio Monaſterio
reſtitui imperat: quo cùm
illa perveniſſet, omnia acta
ſacræ Præfectæ & ſororibus

manifeſta fecit. Divinum etiam Patrem noſtrum Stephanum in colle adivit, eumque ut pro illa oraret rogavit, maximè quia ejus causâ ipſa certabat.

Imperator porro motis caſtris, & in Imperatoriam urbem reverſus, Sancti ſpiritalem filiam in obſcuriſſimo phialæ ſeu fontis carcere manicis vinctam cuſtodiri juſſit, eam die ſequenti interrogare volens. Quamobrem per quemdam eunuchum, quem ordo Cubicularium vocat, ſub veſperam hæc illi mandat: Parce tibi, mulier, hocque tenebrarum indumento depoſito, ſplendidè cum Imperatrice vive, & craſtina die veritatem adverſus Stephanum coram univerſo populo eloquere. Nam en ipſa ancilla tua quod verum eſt convincit. Si verò id agere nolueris, lapideáque tuæ mentis pertinaciâ mentiri pergas, tua membra per partes lacerata ob oculos tuos exponam. Verùm, ſi quod cupio, effeceris, illiuſque adulteria & ſtupra declaraveris, multis te honoribus & muneribus ornabo. Quæ cùm audiſſet

γουμένην καὶ τὰς ἀδελφάς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θεσπέσιον πατέρα ἡμῶν Στέφανον ἐν τῷ βουνῷ ἀνελθοῦσα, ὑπὲρ αὐτῆς εὔχεσθαι παρεκάλει τὸν ἅγιον· μάλιστα δὲ ὅτι καὶ αὐτοῦ ἕνεκα ἦν αὐτῆς ἡ πάλη.

Ὁ δὲ βασιλεὺς συστολὴν τοῦ φουσάτου ποιησάμενος, καὶ τὴν βασιλεύουσαν καταλαβὼν, κελεύει τὴν τοῦ ἁγίου πνευματικὴν θυγατέρα ἐν τῇ πανζόφῳ εἱρκτῇ [a] τῆς φιάλης φυλαχθῆναι ἐν χειροπέδαις, τῇ ἑξῆς βουληθεὶς ποιῆσαι αὐτῆς τὴν ἐρώτησιν. Διά τινος δὲ εὐνούχου ὃν ἡ τάξις κουβικουλάριον οἶδεν καλεῖν περὶ τὰς * ἑσπερείου ὥρας ταύτῃ ταῦτα δηλοῖ· Φεῖσαι, γύναι, σαυτῆς, καὶ ζῆσον καλῶς μετὰ τῆς βασιλίσσης, ἀποθεμένη τὸ τῆς σκοτίας αὐτὸ ἔνδυμα, καὶ τὸ ἀληθὲς κατὰ Στεφάνου αὔριον εἰπὲ ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ οἰκέτις σου ἀπελέγχει τὸ ἀληθές. εἰ δὲ μὴ βουληθῇς τοῦτο πρᾶξαι, ἀλλ' ἐμμένεις τῇ λιθογνώμονί σου ἀπειθείᾳ διαψευδομένη, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου τὰς σάρκας σου μεληδὸν παραθήσομαι· εἰ δὲ πάλιν τὸ ἐμοὶ ἐφετὸν ἐπιδείξῃς, καὶ ὁμολογήσῃς τὰς τούτου μοιχείας καὶ πορνείας, πολλῶν τιμῶν καὶ δωρεῶν παρ' ἐμοῦ ἀξιωθήσῃ. ἡ δὲ τιμία

* al. ἑσπερίας

a τῆς φιάλης. Unus mſ. φιάλεως hîc & poſtea ſemper habet. Porro φιάλη apud Græcos medii & infimi ævi fontem & balneum ſignificat. Qua de re vide eruditiſſimum Cangium Conſtantinop. Chriſt. lib. 3. n. 22.

γυνὴ τούτων ἀκούσασα, καὶ ἐκ
βάθους καρδίας ὀδυνηρὸν οἰμώ-
ξασα, καὶ τὴν κεφαλὴν κατασεί-
» σασα, εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἄπιθι
» ἀπ᾽ ἐμοῦ ἄνθρωπε, ἄπιθι· τὸ θέ-
» λημα τοῦ κυρίου γενέσθω.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἕωθεν πλῆθος
λαοῦ πρὸ τοῦ ἄστεος τῆς φιάλης ἐκ-
κλησιάσας, ὡς νομίζων πείθειν αὐ-
τὴν, μέσον πάντων αὐτὴν γυμνὴν
παραστῆναι παρεκελεύσατο. πλῆθος
» δὲ βουνεύρων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
» αὐτῆς προθεὶς, εἶπεν· ταῦτα
» πάντα τοῖς νώτοις σου καὶ τῇ κοι-
» λίᾳ ἀναλώσω, εἰ μὴ τὰς εἰς σὲ
» τοῦ Στεφάνου μυσαρὰς πορνείας εἰς
τοὐμφανὲς ἐνέγκῃς. τῆς δὲ τιμίας
γυναικὸς μηδὲν ἀποκρινομένης·
ταύτην, ἐμβριμησάμενος ὁ τύ-
ραννος, καὶ μοιχαλίδα ἀποκαλέ-
σας, μαστίζεσθαι ταύτην προσέτα-
ξεν. παρελθόντες δὲ ἄνδρες ὀκτὼ γεν-
ναῖοι τῶν ἀμφοτέρων αὐτῆς ἐπιλα-
βόμενοι χειρῶν, καὶ σταυροειδῶς
ταύτην εἰς τὸν ἀέρα ἁπλώσαντες,
εἷς κατὰ τῆς γαστρὸς, καὶ εἷς κατὰ τοῦ
νώτου, ταύτην ἔτυπτον ἀφειδῶς,
μηδὲν αὐτῆς ἄλλο λεγούσης, ἢ
» ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον, ὡς σὺ
» λέγεις· καὶ τὸ κύριε ἐλέησον. ἔστη-
σεν δὲ ὁ τύραννος κατ᾽ ὄψιν αὐτῆς
καὶ τὴν δολίαν αὐτῆς δουλίδα ἐκεί-
νην ἐλέγχειν αὐτὴν μέσον πάντων,
καθὼς αὐτὸς ταύτην ἐδίδαξεν·
ἥτις καὶ ἐνήλεγχεν ἐξομνυμένη, χεῖ-
ρας κατὰ τῆς κυρίας ἐπαίρουσα, ὡς

veneranda mulier, ex imo pe-
ctore gravem gemitum eli-
ciens, caputque agitans, illi
reſpondit: Recede à me, ô «
homo, recede: fiat voluntas «
Domini. «

Manè verò, Imperator,
plebe ante urbis Phialam ſeu
Fontem congregata, ratus ſe
illam flexurum, in omnium
conſpectu nudam ſiſti juſſit,
bovillorumque nervorum ma-
nipulo ante ejus oculos ob- «
jecto, dixit: Hos omnes ner- «
vos dorſo & ventri tuo ver- «
berando comminuam, niſi «
nefandas Stephani impudici- «
tias, quas in te commiſit, «
palam produces. Quibus cùm
veneranda mulier nihil re-
ſponderet, irâ fremens Ty-
rannus, illam, meretricem
appellat, & flagellis cædi ju-
bet. Mox ergo octo robuſti
viri utraque illius manu ap-
prehenſa, eam in modum cru-
cis in aëre extendunt, ipſam-
que alter per ventrem, al-
ter per dorſum totis viri-
bus percutiunt, nihil aliud
illa interim loquente, quam,
Non novi hominem, ut tu di- «
cis: &, Domine, miſerere. «
Ante ejus quoque faciem,
doloſam ipſius ancillam col-
locavit Tyrannus, ut illam
coram omnibus convinceret,
quemadmodum eam ipſe edo-
cuerat; quæ quidem jureju-
rando Dominam arguebat,

manibus contra illam ſublatis, ejuſque faciem ſputis fœdando. Poſtremò ipſi quoque impietatis ſymmyſtæ ſive ſocii, Annæ auribus obſtrepebant, ut id diceret, quod maximè optabat Imperator, & ita viveret. Verùm, illa ſimiliter ſuperius reſponſum dabat. Ut autem Tyrannus illam præ crudeli laceratione elinguem factam vidit, mortuam eſſe ratus, pudore ſuffuſus ſe in Palatium recepit, cùm præcepiſſet illam in quoddam Byzantii Monaſterium projici, nullâ erga ipſam curâ adhibitâ. Ipſe interea meditari non deſtitit, quonam modo Sanctum Stephanum è medio penitus tolleret.

πτυέλῳ τῆς δεσποίνης τὸ πρόσωπον καταβρέχουσα. λοιπὸν οὖν καὶ τῶν συμμυστῶν τῆς ἀσεβείας πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτῆς ἐνηχούντων εἰπεῖν τὸ τοῦ βασιλέως θυμηρέστατον, καὶ ζῆσαι, αὐτὴ ὁμοίως τῇ προτέρᾳ φωνῇ ἀπεκρίνατο. ὡς δὲ εἶδεν ὁ τύραννος ἤδη αὐτὴν ἄφωνον ἐκ τῆς ἀνηλεοῦς δαρμοῦ γεγονυῖαν, καὶ δόξας αὐτὴν τεθνάναι, ἀνάστας πρὸς τὸ παλάτιον εἰσῆλθε κατῃσχυμμένος, προστάξας αὐτὴν ἐν ἑνὶ τῶν τοῦ Βυζαντίου μοναστηρίων ῥιφῆναι ἀνεπιμέλητον. αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπαύετο μηχανώμενος τὸ ὅπως τὸν ἅγιον πάντως ἀποκτενεῖ.

Eam ob rem poſtridie unum è ſuis florenti ætate præditis adoleſcentibus, (quem quidem plurimùm amare cum jurejurando affirmabat) Georgium, nomine, cognomento Syncletum acceſſivit, eique privatim dixit: (ut ipſe mortis tempore his, à quibus illud accepi, confeſſus eſt)
» Quantus eſt, Georgi, tuus
» erga me amor? Cui ille: In-
» finitus, inquit, here, omni-
» que conjectura major. Cui
» iterum Imperator: An liben-
» ter mei amore mortem ſubi-
» turus es? At ille prono in terram capite, manibuſque pectori innexis, ſe omni alacritate ejus causâ moriturum eſſe

Καὶ τῇ ἑξῆς προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν αὐτοῦ σφριγώντων νεωτέρων, ὃν καὶ πολλὰ ἀγαπᾶν ἐξώμνυτο, Γεώργιον τοὔνομα, τὸ ἐπίκλην συγκλητικοῦ, λέγει αὐτῷ κατ᾽ ἰδίαν· (ὡς αὐτὸς μεθ᾽ ὅρκων ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐξήγγελεν τοῖς ἐμὲ ἀπαγγείλασιν) πόσος ἄ- «
ρα, Γεώργιε, ὁ πρὸς ἐμέ σου πό- «
θος; ὁ δέ φησιν· ἀπέραντος, δέ- «
σποτα, καὶ εἰκασμῷ οὐχ ὑποβαλ- «
λόμενος. πάλιν πρὸς αὐτὸν ὁ «
βασιλεύς· καὶ εὐχερῶς ἔχεις ὑπὲρ «
τῆς ἐμῆς ἀγάπης ἀποθνήσκειν; ὁ δὲ «
πρὸς γῆν νενευκώς, καὶ τὰς χεῖρας τοῖς στέρνοις αὐτοῦ ἐνδήσας, ἐξώμνυτο μετὰ πάσης προθυμίας ὑπὲρ

αὐτοῦ ἀποθνήσκειν. καὶ ὁ βασιλεὺς
» τοῦτον ἀσπασάμενος ἔφη· ἴδε ὁ
» νέος Ἰσαάκ, καὶ λέγει αὐτῷ· οὐ
» θανεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ σε παρακαλῶ,
» οὐδὲ μέλους ἑνὸς καὶ μόνου ἀφαιρε-
» θῆναι. μόνον δὲ τοῦτό σοι ἀντιβο-
» λῶ, ὡς πατὴρ, ἵνα τὸν τοῦ Αὐξεν-
» τίου βουνὸν καταλαβὼν, πείσῃς τὸν
» ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντα ἀμνημόνευ-
» τον, τοῦ ὅπως συναρίθμιόν σε τῶν
» ὑπ' αὐτοῦ κατασήσειεν καὶ σύσχημον·
» καὶ εἰ τούτου ἐπιτύχοις, τάχιστα πρὸς
» ἡμᾶς ἐπίστρεψον. ὁ δὲ τῆς ἀνομίας
υἱὸς καὶ ὑπουργὸς μετὰ χαρᾶς τὸν
λόγον δεξάμενος, καὶ πάμπολλα
διδαχθεὶς πανουργίας τρόπαια, ἔ-
σπευδεν πρὸς βρῶμα τοῦ δράκον-
τος, καὶ ἄνεισιν ἐπὶ τὸ ὄρος, καὶ ἐν
ἀλσώδει ἐρημικῶν φρυγάνων τόπῳ
κατακρυφθεὶς, περὶ τὰς μεσονυκ-
τίους ὥρας τῆς λόχμης ἐκείνης ἐξελ-
θὼν, τὸ μοναστήριον κατέλαβεν.
καὶ πρὸς τὰ πρόθυρα στὰς, τοιάς-
» δε γοερὰς ἐκίνει φωνάς· ἐλεήσατέ
» με, οἱ ἐν τῷδε τῷ τόπῳ οἰκοῦν-
» τες Χριστιανοὶ, ἵνα μὴ θηριόβρω-
» τος γένωμαι, ἢ τῷ κρημνῷ παρα-
» πεμφθῶ. πεπλάνημαι γὰρ τὴν ὁ-
» δόν. καὶ ἄλλα τινὰ οἰκτρὰ ῥήμα-
τα ῥηγνύων καὶ διαβολικῶς θρηνῶν.
ὁ δὲ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέ-
φανος τῆς φωνῆς ἀκουτισθεὶς τὸ
θρηνῶδες καὶ γοερὸν, τὸν προμνη-
μονευθέντα θεοστήρικτον Μαρῖνον
φωνήσας, εἰσαγαγεῖν τὸν θρηνοῦντα
πρὸς αὐτὸν παρεκελεύσατο. τοῦ δὲ

jurabat. Tum Imperator il-
lum amplexatus ait : Ecce «
novus Iſaac. Deinde ipſi di- «
cit : Non ego te pro me mo- «
riaris rogo, vel etiam ut unum «
tui corporis membrum am- «
putetur. Id unum tanquam «
pater, te oro, ut Auxentii «
collem petas, & nefando qui «
ibi deliteſcit, perſuadeas te «
in ſuorum numerum & con- «
ſortium cooptare ; quod ſi «
conſequare, ad nos quampri- «
mum redeas. Ille iniquitatis «
filius & miniſter, varias frau-
dis artes callens, hiſce man-
datis cum gaudio ſuſceptis,
ad cibum draconis propera-
vit. Itaque in montem aſcen-
dit, ubi cùm in ſaltuoſo loco
agreſtium virgultorum ſe abſ-
condiſſet, ſub mediam no-
ctem, ex his inſidiis erum-
pens, ad Monaſterium acceſ-
ſit, ſtanſque ad januam, hu-
juſmodi lugubres voces emi-
ſit : Chriſtiani quicumque «
hunc locum incolitis, mei «
miſeremini, ne ferarum eſca «
fiam, vel in præcipitium de- «
mittar. Namque à via erra- «
vi. Et alia quædam ſuppli- «
cantis & lamentantis verba,
quæ ille diabolicè effundebat.
Hac flebili & lacrymoſa voce
percepta, beatiſſimus Pater
noſter Stephanus, ſupra me-
moratum divinitus prote-
ctum Marinum vocavit, cui
lugentem ad ſe introducere
præcepit. Is verò ſtatim ut

Digitized by Google

ingreſſus eſt, ſe ad terram uſque proſtravit, cúmque *Benedic Pater*, dixiſſet, illi Sanctus benedixit & ſurgere juſſit. Verùm, cùm à veſtimentis, vultu atque etiam à barba intelligeret. Nam juxta Imperatoris edictum, facie ad cutem abraſa erat. Quia enim Moyſi præceperat ut populo diceret: Veſtræ barbæ pilos non velletis, neque vos in rotundum attondebitis; ille Dei præcepto & Moyſi adverſatus, novus Jebuſæus & Amalecita contrarium ſtatuit, nempe ut omnes & ſenes & cani, & ſeniores & juniores barbam ad faciei cutem raderent, quo ſemper florentes & vegeti forent, inſtar laſcivorum equorum. Quin etiam hodie quoque quidam ex nobis, verùm non noſtri. Siquidem habitu tantùm, non moribus caulam noſtram ſubeunt. Hi, inquam, ad ſeptuaginta annos provecta ætate, barbam eodem modo curant, quos Dominus emendet, & illius Tyranni ſententia, memoria & fide liberet, ac veritate confirmet, antequam ſimul & corporis & animæ mortem perpetiantur. Verùm ad id, unde paulò digreſſus ſum, mihi revertendum eſt. Itaque beatiſſimus Pater noſter Stephanus vi coactus, cùm

Lev 19. 25. De voce σισόη vide Nobilii Notam ad hunc Lev. locum.

εἰσελθόντος καὶ μετάνοιαν βαλόντος πρὸς γῆν, καὶ τὸ εὐλόγησον εἰρηκότος πάτερ, τοῦτον ὁ ἅγιος εὐλογήσας ἀνέστησεν. κατανοήσας δὲ αὐτὸν ἀπό τε τῶν ἀμφίων καὶ τοῦ προσώπου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς γενειάδος. * ἐπεσίμωτο γὰρ εἴσω τῆς τοῦ προσώπου δορᾶς, κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ τυράννου διαταγήν. τοῦ γὰρ Θεοῦ τῷ Μωϋσῇ παρακελευσαμένου λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι οὐ τίλλετε ὑμῶν τοὺς πώγωνας τῆς γενειάδος, ὅπως μὴ ποιήσητε ἑαυτοῖς σισόην· οὗτος τῇ τοῦ Θεοῦ κελεύσει καὶ τῷ Μωϋσῇ ἀντιτασσόμενος, ὁ νέος Ἰεβουσαῖος καὶ Ἀμαληκίτης, τὸ ἐναντίον ἐξέθετο ἀπό τε γηραιοῦ καὶ πολιᾶς ἐσχάτης ἕως πρεσβύτου καὶ νεωτέρου μέχρι τῆς δορᾶς τῆς ὄψεως τῷ σιμώματι ποιεῖσθαι τῆς γενειάδος, πρὸς τὸ γενειάζειν αὐτούς, καὶ σφριγᾶν πάντοτε ὡς ἵππους θηλυμανεῖς· ἀλλὰ καὶ ἕως τοῦ νῦν τινες ἐξ ἡμῶν οὐχ ἡμέτεροι, σχήματι γὰρ καὶ οὐ τρόπῳ τῇ αὐλῇ ἡμῶν ἐπιβαίνουσιν. οὗτοι δὲ περὶ ἑβδομηκοστόν που ἐλάσαντες χρόνον, πλεῖον ἢ ἔλασσον, τὸ αὐτὸ τῆς γενειάδος ἐπιτηδεύουσιν, οὓς διορθώσοιτο κύριος καὶ ἐξαρπάσοι τῆς τε γνώμης καὶ μνήμης καὶ πίστεως τοῦ τυράννου ἐκείνου καὶ τῇ ἀληθείᾳ πιστώσηται, πρὶν ἢ σὺν τῷ τοῦ σώματος ἄμφω καὶ ψυχῆς ἀποτύχωσι θανάτῳ· ὁ δὲ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος, εἰ καὶ

* al. [illegible]

Digitized by Google

μικρὸν παρεξῆλθον, τῇ βίᾳ ἀναγκασθεὶς, τὸ νεώτερον Γεώργιον ἐν
» τοιούτῳ ἰδὼν σχήματι εἶπεν· ὄντως
» σὺ ἀδελφὲ οὐκ εἶ τοῦ βασιλικοῦ
» παλατίου; ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν, ναί,
» φησιν, πάτερ. ἀλλὰ τῇ παρα-
» νομίᾳ τοῦ δυσσεβοῦς κρατοῦντος
» βασιλέως ἰουδαΐζομεν πάντες, καὶ
» πρὸς ψυχικὸν κίνδυνον ἀποκλί-
» νομεν. μόλις δέ ποτε ἀνανήψας
» ἔγωγε ἐκ τοῦ τοιούτου κακίστου τρό-
» που, ἰδοὺ θεόθεν ὁδηγούμενος,
» τὰ τῇδε κατέλαβον· καὶ νῦν, τί-
» μιε πάτερ, μὴ ἐξοστρακισθῶ τῆς
» ψυχοσώστου σου συνοδίας· ἀλλὰ
» τύχοιμι τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος. ὁ
» δὲ τίμιος Στέφανος πρὸς αὐτόν·
» οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὸν
» ἐπηρτημένον κίνδυνον τοῦ τυράννου,
» μή πως μαθὼν ἐξανδραποδίσῃ
» σου τὴν ψυχὴν τῆς σωτηρίας, καὶ
* al. ἐνέδραις » ταῖς ἀρχαίαις περιμπλέξῃ * πά-
» γαις· ὁ δὲ πάλιν ἔπιπτε καὶ ἠτεῖ-
» το λέγων· λόγον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπο-
» δώσεις τῷ Θεῷ, ἐὰν ὑπερθῇ τὸ
» ἀποκεῖραί με. ὁ δὲ ἅγιος πάλιν
» πρὸς αὐτόν· εἰ ἦν ἀκίνδυνον, ἐ-
» πλήρωσα ἂν τὴν εὐαγγελικὴν φω-
» νὴν, ὅτι τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ
» μὴ ἐκβάλω ἔξω. ἐπειδὴ δὲ, ὡς
* al. ψυχῆς. » ἔφης, ἐξ ὅλης * καρδίας προσ-
» έρχῃ, τοῦτο πληρῶ. βλέπε δὲ μό-
» νον, μή σε καταλάβῃ πειρασμός.
καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀποδύει αὐτὸν τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, καὶ βάλλει αὐτὸν τῆς ὑποταγῆς τὸ ἔνδυμα· καὶ ἐποίη-

tali habitu Georgium vidiſſet, ait: Nonne, Frater, «
revera ex Palatio Imperatoris «
es? Cui ille, etiam, inquit, «
Pater: Verùm, impii Impe- «
ratoris nequitia Judæorum «
ritus cuncti ſectamur, atque «
ad animæ periculum declina- «
mus. Ego verò vix tandem «
aliquando ex peſſimis hujuſ- «
modi moribus emergens, ecce «
Deo duce in hæcce loca ve-
ni. Ne ergo, venerande Pa- «
ter, me è tuo ſalubri conven- «
tu repelle; ſed angelicum ha- «
bitum, quæſo, obtineam. «
Cui venerandus Stephanus: «
Id, inquit, ob imminens Ty- «
ranni periculum non poſſum «
exequi: ne fortè hac de re «
certus factus, tuam animam «
à ſalute in captivitatem ab- «
ducat, priſtiniſque laqueis «
implicet. At ille iterum pro- «
cidens inſtabat his verbis: «
Rationem pro me Deo red- «
des, ſi me tondendum differs. «
Cui Sanctus: Si id quidem «
periculo vacaret, vocem e- «
vangelicam implerem, *Eum* «Joan. 6. 37.
qui venit ad me non ejiciam «
foras. Quando verò, ut aſſe- «
ris, ex toto corde accedis, «
idipſum præſtabo. Hoc tan- «
tùm cave, ne te tentatio ap- «
prehendat. Quibus dictis, il- «
lum ſeculari veſte exuit, obedientiæque veſtimento induit:

Digitized by Google

ſicque ille tres dies egit.

Interim Tyrannus, collecta plebe, in Hippodromii theatro, ad gradus qui Ruſſatæ factionis dicuntur, ipſe ſtans in ſuperiori parte in
» hæc verba erupit: Nulla mi-
» hi pars vitæ eſt cum nefan-
» dorum Deo inviſa turma.
» Populo autem ululante & tu-
» multuóſè clamante: Ne ve-
» ſtigium quidem illorum ha-
» bitus in tua urbe compâret,
» Domine; ipſe iracundè cla-
» mavit: Eorum inſidias ſuſti-
» nere jam nequeo. Omnes e-
» nim mihi ſubditos ſubduxere
» & tenebris tradidere. Quin
» etiam his non contenti meæ
» animæ amantiſſimum Geor-
» gium Synclitum è meo femo-
» re arripuerunt, Abbamque
» ſive Monachum fecere. O il-
» lorum inſidiarum violentiam!
» Verùm, ſollicitudinem no-
» ſtram ad Dominum projicia-
» mus: ipſeque illum citò pa-
» tefaciet. Preces tantùm ad-
» hibeamus. Tunc univerſi di-
» xere: Verè cor tuum in ma-
» nu Dei; teque orantem pro-
» fectò exaudiet Dominus.

Tertia autem die interjecta, venerandus Stephanus Georgium, perverſa calliditate præditum, poſt plurima exhortationis verba, totondit & ſancto habitu induit. At

σεν οὕτως ἡμέρας τρεῖς.

Ὁ δὲ τύραννος τὸν λαὸν συναθροίσας ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ ἱπποδρομίου, πρὸς τοὺς [a] ἀναβαθμοὺς, ἔνθα ἐπιλέγεται τὰ τοῦ ῥουσίου, αὐτὸς ὕπερθεν στὰς ἐξεβόησεν τάδε·
οὐκ ἔστι μοι ζωῆς μέρος μετὰ τῶν «
θεοστυγοῦς τῶν ἀμνημονεύτων ἑσμοῦ. «
τοῦ δὲ λαοῦ ὀλολύξαντος καὶ θορυ- «
βεῖν ἐπιχειροῦντος· ὅτι γὰρ οὐδὲ «
ἴχνος αὐτῶν τοῦ σχήματος πέφανται «
ἐν τῇ πόλει σου, δέσποτα· ὀργί- «
λως αὐτὸς ἐξεβόησεν· οὐκέτι ὑπο- «
φέροιμι τὰς αὐτῶν ἐπιβουλάς. «
πάντας γὰρ τοὺς ὑπ' ἐμὲ ὑπέσυραν, «
καὶ τῇ σκοτίᾳ παρέδωκαν, καὶ μὴ «
ἀρκεσθέντες ἰδοὺ καὶ τὸν προσφιλῆ «
μου τῆς ψυχῆς, Γεώργιόν φημι τὸν «
συγκλητικόν, ἐκ τοῦ μηροῦ μου ἀ- «
φαρπάσαντες, ἀββᾶν πεποιήκασιν. «
ὢ βία ἀπὸ τῆς τούτων ἐπιβουλῆς. «
ἀλλ' οὖν ῥίψωμεν ἐπὶ κύριον τὴν «
μέριμναν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς φανερώ- «
σει αὐτὸν ἐν τάχει, μόνον δέησιν «
ποιησώμεθα. καὶ πάντες εἶπον· ἀ- «
ληθῶς ἡ καρδία σου ἐν χειρὶ Θεοῦ, «
καὶ δεομένου σου πάντως εἰσακού- «
σεται κύριος.

Μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ τιμιώτατος Στέφανος τὸν πανοῦργον ἐν πονηρίᾳ Γεώργιον πολλὰ κατηχήσας ἀπέκειρεν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸ ἅγιον σχῆμα. ὁ δὲ τὸν ἀνο-

a ἀναβαθμούς. Gradus erant theatri, in quibus conſidebant factiones, quæ numero quatuor erant, Veneta ſeu Cærulea, Praſina, Ruſſata & Candida ſeu Albata.

μίας

Digitized by Google

μίας ὑπουργὸς μηδὲν συντηρήσας
τῶν τοῦ Θεοῦ (καὶ γὰρ εἰς κακότεχνον
ψυχὴν σοφία οὐκ εἰσελεύσεται), ὡς
καὶ γέγραπται) μετ' ἄλλην τρίτην
ἡμέραν τοῦ βουνοῦ φυγὰς ᾤχετο εἰς
τὰ βασίλεια· εἶτα δέχεται τοῦτον
ἀσμένως ὁ βασιλεὺς, ὡς τὸ ἰδίας
αὐτοῦ σκαιωρίας τὸ ἐπιτήδευμα
ἐκπληρώσαντα, καὶ καταφιλεῖ τοῦτον,
οὐ διὰ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ διὰ τὴν
παράβασιν, καὶ ὡς πρόφασιν εὑ-
ρὼν ἀποκτεῖναι τὸν ἅγιον. καὶ εὐ-
καίρου * δεδραγμένος καιροῦ, (* al. δεδεγμένος)
προστάττει ἕωθεν πᾶσαν ἡλικίαν,
ἀπό τε γεραιοῦ, πρεσβύτου, καὶ νεω-
τέρου, ἐφήβου τε καὶ ἀρτιγεννήτων βρε-
φῶν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας,
a σελεντίου ἀγομένου, ἐν τῷ θεά-
τρῳ τοῦ ἱπποδρομίου συναθροίζε-
σθαι, καὶ πάντων, ὡς εἰπεῖν, συνα-
θροισθέντων, καὶ ἀναριθμήτου πλή-
θους ἐπισωρευθέντος, ὥστε καὶ ἀλ-
λήλους ἀποπνίγεσθαι, ὁ τύραννος αὖ-
θις ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀναβαθμοῖς
» προϊσταθεὶς ἐξεβόησεν ταῦτα. ἐνί-
» κησέν μου ἡ τύχη, καὶ τῶν εὐχῶν
» μου ὁ Θεὸς εἰσήκουσεν. τοῦ δὲ λαοῦ
» ἀλαλάξαντος· καὶ πότε ἄρα γε ὁ
» Θεός σου παρακούει, ἐπευφραν-
θεὶς αὐτὸς καὶ μέγα γελάσας εἶ-
» πεν· ἀπεκάλυψέν μοι Κύριος τὸν
» ὑπ' ἐμοῦ ζητούμενον, καὶ εἰ θέλε-

ille iniquitatis miniſter, nihil
eorum quæ Dei ſunt ſervans,
(nam, ut ſcriptum eſt, *in
malevolam animam non introi-* Sap. 1. 4.
bit ſapientia) poſt tres alios
dies colle relicto, ad Impe-
ratoris aulam aufugit; quem
amantiſſimè excepit Impera-
tor, utpote qui fraudem,
quam ipſe moliebatur, ad ef-
fectum perduxerat; eumque
oſculatus eſt non habitûs, ſed
tranſgreſſionis causâ, & ut
anſâ repertâ necem Sancto
inferendi. Igitur opportuna
occaſione arrepta, manè uni-
verſam ætatem, ſenes, ſenio-
res, juvenes, adoleſcentes,
recèns natos infantes, viros
ſimul & mulieres, ſilentio
acto, in theatro hippodromii
convenire imperavit: omni-
buſque, ut ita loquar, con-
gregatis, & infinita multitu-
dine coacervata, adeo ut ſeſe
invicem ſuffocarent, Tyran-
nus ſtans in iiſdem gradibus
has voces emiſit: Vicit mea «
fortuna, meaſque preces exau- «
divit Deus. Applaudente au- «
tem populo & clamante: «
Quandonam verò te Deus non «
audivit: ille lætitiâ elatus, «
magnoque riſu effuſo ait:
Detexit mihi Dominus illum «
quem quærebam, eumque ſi «

a σελέντιον, hîc concionem ſive conventum & cœtum ſignificare videtur. Alibi hortationem & orationem, atque etiam Concilium ſignificat. Qua de re vide Not. eruditi Jacobi Goart ad cap. 5. Codini Curopal. de offic. Conſtantinop. n. 47. Interdum quoque σιλέντιον ſcribitur.

» vobis gratum eſt, oſtendo.
Tum multitudine cum ſtre-
» pitu vociferante: Iſtum puni,
» occîde, flammis ure, ut tui
» mandati prævaricatorem; Im-
perator cum in omnium con-
ſpectum produxit. Quem ut
infinita illa multitudo veſte
monâſtica indutum conſpe-
xit: ut olim Judæi in hanc
miſerabilem vocem erupere,
Joan. 19. 15. » *Tolle, tolle, crucifige* Filium
» Dei, ſic & hi in iſtam: Ma-
» lum decet malos videre an-
» nos: occidatur, occidatur.
Deinde Tyranni juſſu, eum
ſacra epomide exuunt, quam
conculcandam plebi projece-
re, uti & ſacram cucullam.
Ut verò crucis typum anala-
bum ſimiliter projiciendum
extraxerunt, illum Impera-
tor præ manibus acceptum
huc & illuc circumagebat,
interrogans, quid de illo fieri
placeret? Tum unus ex nefa-
riis Præfectis, moribus, Sa-
tanæ non abſimilis, cujus
nomen libenter reticebo, (ſi-
quidem Draconis nomen ha-
» bet) exclamavit: Hunc quo-
» que Satanici laquei funem
» calcandum projice, Impera-
» tor. Illum itaque projectum,
atque etiam lorum pedibus
contrivere. . Poſtea quatuor
viri ſeſe in terram inclinan-
tes, prævaricatoris veſtibus
acceptis, eum humi proſter-
nunt, & veluti pelle detracta

τε, δεικνύω ὑμῖν αὐτόν. τοῦ δὲ «
πλήθους τῷ ῥοίζῳ βρύχοντος· τι- «
μώρει τοῦτον, σφάττε, καὶ καῖε πυ- «
ρὶ, ὡς τὴν σὴν ἐντολὴν παρα- «
βάντα, ὁ βασιλεὺς τοῦτον εἰς ἐπί- «
δειξιν πάντων παρεξήνεγκεν. τοῦ δὲ
ὀχλαγωγηθείσης ἐκείνης πληθύος
τὸ ἄπειρον τοῦτον ἰδόντες ἐν τῷ
μοναχικῷ σχήματι, ἔρρηξαν τὴν
ἐλεεινὴν ἐκείνην φωνὴν, ὥσπο-
τε Ἰουδαῖοι τό· ἆρον, ἆρον, σταύ- «
ρωσον τὸν τοῦ Θεοῦ υἱόν· οὕτως καὶ οὗ- «
τοι· κακὸν ἰδεῖν κακὰ τὰ ἔτη· φο- «
νευθήτω, φονευθήτω· εἶτα κε- «
λεύσει τοῦ τυράννου ἐκδιδύσκουσιν
αὐτὸν τὴν ἱερὰν ἐπωμίδα, καὶ ταύ-
την πρὸς τὸν λαὸν ἠκόντισαν, καὶ
κατεπατήθη, ὁμοίως καὶ τὸ ἱερὸν
κουκούλλιον. ὡς δὲ καὶ τὸν τοῦ σταυροῦ
τύπον τὸν ἀνάλαβον ἐξέβαλον πρὸς
τὸ καὶ αὐτὸν ἀκοντίσαι, ὁ βασιλεὺς
εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦτον λαβὼν,
περιέστρεφεν ὧδε κἀκεῖσε, διερω-
τῶν· τί ἄρα θέλοι εἶναι. εἷς δέ τις
τῶν πονηρῶν ἀρχόντων ὁμοιότροπος
τοῦ σατανᾶ, οὗ τὸ ὄνομα ἑκὼν ὑπερ-
βήσομαι, (δρακοντεία γὰρ ἐπίκλη-
σις τούτου) ἐξεβόησεν. ῥίψον καὶ αὐ- «
τὸ, βασιλεῦ, καταπατηθῆναι τὸ «
σατανικῆς ἀγχόνης τὸ σχοινίον· ὁ- «
μοίως δὲ ῥίψας καὶ αὐτὸ καὶ τὸν λῶ-
ρον κατεπάτησαν. εἶτα τέσσαρες
ἄνδρες χαμᾶζε κύψαντες, καὶ τῶν
τοῦ παραβάτου ἱματίων ἐπιλαβό-
μενοι [a] ἀνακομβοῦσιν αὐτὸν, καὶ ὡς

[a] ἀνακομβοῦσιν, i. proſternunt. Vox Græcorum mediæ & infimæ ætatis à verbo Latino *accumbere* deducta.

δίκην ἐκδάρσεως, μέσον ἁπάντων τοῦτον γυμνὸν παρέστησαν. ἐκέσχαντες δὲ στάμνον πεπλησμένην ὕδατος, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κατέχεαν ἐπ' αὐτὸν, ἵν' εἴπω, εἰς ἀποτρόπην τοῦ βαπτίσματος. τότε περικεφαλαίαν αὐτῷ περιθήσαντες, καὶ στρατιωτικὸν περιθέντες ἔνδυμα, ἰδίαις χερσὶν ὁ τύραννος σπάθην ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ κρεμάσας, εἰς βαθμὸν προανεβίβασεν, τῇ τοῦ [a] στρατορικίου ἀξίᾳ τοῦτον ἐντάξας· παρευθὺ δὲ πλῆθος ἀναρίθμητον ξιφήρες, τὸν βουνὸν κελεύει τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου καταλαβεῖν. καὶ εὐθυδρομήσαντος παντὸς τοῦ πλήθους, τοὺς τοῦ ἁγίου μαθητὰς διασκορπίσαντες, τό, τε μοναστήριον καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐνέπρησαν, ἕως ἐδάφους [b] κονιάσαντες. τὸν δὲ ἅγιον λαβόμενοι τοῦ σπηλαίου, πρὸς τὸ κατωφερὲς τῆς θαλάσσης ἐπένευσαν.

nudum coram omnibus ſiſtunt. Tum amphoram aquâ plenam in illum à capite in reliquum corpus effundunt, in Baptiſmi, ut ita dicam, depulſionem. Poſt hæc galeam eidem & militarem veſtem imponunt. Ipſe verò Tyrannus propriis manibus enſe ejus humeris appenſo, illum juſſit in gradum aſcendere, & inter Stratores collocavit. Mox deinde innumerabilem militum multitudinem ad collem Sancti Auxentii properare imperat, quem ubi recto itinere attigerunt, Sancti diſcipulos diſperſerunt, Monaſterium & Eccleſiam igne vaſtarunt, atque ad ipſum etiam pavimentum in pulverem redegerunt. Sancto autem è ſua ſpelunca abrepto, ad declive maris declinarunt.

Ποῖος δὲ λόγος καὶ θρῆνος ἐκτραγῳδήσειεν τὰς κατ' ἐκείνην τὴν ὁδοιπορείαν τοῦ ἁγίου θλίψεις ἀθλητικάς; οἱ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ψόαν [c] βέργαις τοῦτον ἔτυπτον· ἄλλοι πρὸς τὸ κάταντες τῆς φάραγγος τοῦτον [d] ἔπρεθον· ἕτεροι τοῖς ἀκανθικαῖς

Quæ verò oratio, qui luctus athleticos Sancti cruciatus, quos per illud iter ſuſtinuit, dignè enarraverit? Alii ejus latera virgis verberabant: alii eum in decliviores prærupti loci partes propellebant: alii ejus crura ſpinis

a στρατορικίου. Apud Codin. Curopal. de off. Conſtantinop. c. 5. n. 9. στρατορίκιον (ſic enim ibi ſcribitur) ſignificat locum, ubi Strator Imperatorem in equum ſublevat. Hîc verò ipſum munus Stratoris ſignificat.

b κονιάσαντες. Hæc vox vulgò ſignificat calce aliquid illinere: hîc verò in pulverem redigere, ut ex ſenſu colligitur.

c βέργαις, i. virgis. Vox Latina à Græcis mediæ & infimæ ætatis uſurpata.

d ἔπρωθον, i. propellebant, ut ſenſus indicat. duo mſſ. ἔπρεθον habent.

lacerabant: alii ſanctam illam faciem ſputis conſpurcabant: alii flexibilioribus & flaccidis ramis ſtrepitus edendi causâ abſciſſis, illius caput percutiebant, eoque velut ſcurra & ridiculo abutebantur: alii cum laureis ramis ante ipſum non ſine irriſione uſque ad mare tripudiabant, illum apoſtatam, nefandum, tenebris indutum vocando, aliaque turpia maledicta in eum evomendo. Denique omni ſuppliciorum genere illum vexando, ad littus pervenere. Hîc ſanctum Virum in naviculam conjiciunt; quoniam, ut ſuprà dictum eſt, præ nimia ſpecus anguſtia & victûs temperantia ambulare non valebat. Maritimâ deinde orâ decurſâ, ad ſanctum Philippici Monaſterium, quod ad mare urbis Chryſopolis ſitum eſt, devenerunt: cúmque ibi Sanctum incluſiſſent, de his quæ geſta erant, certum fecere Imperatorem. Qui quidem Imperator, poſtquam probroſum modum quo eum captivi inſtar traxerant, integramque Monaſterii everſionem didicit, hujuſmodi edi-
» ctum condidit, ſi quis ad Au-
» xentii collem accedere depre-
» henſus fuerit, ferro punien-
» dum eſſe. Poſtea Hæreſiar-

βοτάναις τούτου τὰ * σκέλη * κατέδαιρον· καί τινες πτύελῳ τὸ ὅσιον ἐκεῖνο κατέβρεχον πρόσωπον. καὶ οἱ μὲν τοὺς [a] ζομφοτέρους καὶ σαθρώδεις τῶν ῥάβδων ἀποσχίζοντες, πρὸς τὸ ψόφους ἀποτελεῖν, κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦτον ἔκρουον, ἐγγαστριγέλωτα ὥσπερ ἔχοντες. οἱ δὲ μετὰ κλάδους δαφνῶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ σκωπτικῶς χορεύοντες οὐκ ἐπαύσαντο ἕως θαλάσσης, ἀποστάτην, ἀμνημόνευτον, καὶ σκοτένδυτον, καὶ ἄλλα τινὰ αἰσχρὰ καταλέγοντες, καὶ ἅπαξ ἁπλῶς πᾶν εἶδος κολάσεως πρὸς αὐτὸν ἐνδειξάμενοι, τὸν αἰγιαλὸν κατέλαβον, καὶ ἐν ἀκατίῳ τοῦτον ἐμβαλόντες, τὴν παραλίαν διαπλεύσαντες διὰ τό, ὡς προείρηται, μὴ δύνασθαι αὐτὸν περιπατεῖν ἐκ τῆς ἄγαν στενομονίας καὶ ἐγκρατείας, τὸ εὐαγὲς τῶν Φιλιππικοῦ μοναστήριον τὸ πρὸς θάλασσαν τοῦ ἄστεος Χρυσοπόλεως κείμενον κατέλαβον, ἐκεῖ τε τὸν ἅγιον ἐγκλείσαντες, δῆλα τὰ κατ᾽ αὐτὸν τῷ βασιλεῖ πεποιήκασιν. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν αἰχμαλωτικὴν καὶ ἐπονείδιστον σύρσιν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου παντελῆ ἐξολόθρευσιν, πρόσταγμα τίθησι τοιόνδε· ὡς «
εἴ τις φωραθῇ τῷ τοῦ Αὐξεντίου «
βουνῷ προσπελάζων, τὴν διὰ «
ξίφους ὑπομένειν τιμωρίαν. εἶτα «

* τὰς σκέ. * al. κατέδηρον.

[a] ζομφοτέρους, i. flexibiliores. Nam ζέμπος (unde illa vox, ut puto, oritur) apud Græcos medii & infimi ævi, idem eſt ac κάμπυλος, & κυρτός, i. flexibilis, curvus, gibbus.

τοὺς πρὸς τὴν αὐτοῦ φλυαρίαν ὁμοτρόπους προσκαλεσάμενος αἱρεσιάρχας, ἵν' εἴπω, καὶ * ἐπισκότους, Θεοδόσιον τὸν ψευδώνυμον ἐπίσκοπον Ἐφέσου, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν νεωτερίζοντα Νικομηδείας, καὶ τὸν τούτου ὁμώνυμον Νακωλείας, σὺν Σισιννίῳ τῷ Παστιλᾷ, καὶ Βασιλείῳ τῷ Τρικακάβῳ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν λόγῳ προύχοντας τοῦ παλατίου, τόν τε προρρηθέντα Κάλλιστον, καὶ Κομβοκόνωνα τὸν ᵃ ἀντιγραφέα, καὶ * Μασουρὰν τὸν σαρακηνόφρονα, ἀποστέλλει αὐτοὺς πρὸς τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον ἀρχιποίμενα, πρὸς τὸ σὺν αὐτοῖς ποιῆσαι αὐτὸν τὴν πορείαν, πρὸς τὸ προρρηθὲν ἐν Χρυσοπόλει μοναστήριον· ὁ δὲ μισθωτὸς ἐκεῖνος ποιμὴν καὶ προδότης, τῆς τοῦ ἁγίου καὶ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου γνώσεως καὶ ὀρθοδοξίας ἐν πείρᾳ ὢν, ἀπηνήνατο πρὸς τὸ συμπερᾶν αὐτοῖς εἰ-
» πών· ἄπιτε ἐν εἰρήνῃ, ἄπιτε.
» Κωνσταντῖνον γὰρ μετὰ Στεφάνου τὸ
» λαλεῖν, πολὺ τὸ διάστημα. ἐμοὶ
» μὲν γὰρ λόγος καὶ μόνον· αὐτῷ δὲ
» σὺν τῷ λόγῳ καὶ δύναμις πνεύμα-
» τος θείου. βλέπετε δὲ τί παρ' αὐτοῦ
» ἀκούσετε.

* al. ἐπισκόποις.

* al. Μυσαρὰν

chas, ut ita loquar, & ἐπισκότους, ſimilibus moribus præditos accerſivit, nempe Theodoſium falſum Epheſi Epiſcopum, novatorem Conſtantinum, Nicomediæ, aliumque Conſtantinum Nacoliæ Epiſcopos, cum Siſinnio Paſtila & Baſilio Tricacabo, atque Palatii facundiſſimis Calliſto, de quo ſuprà, & Comboconone Scriniorum magiſtro, & Maſura ſectâ Saraceno. Quos omnes ad Archiepiſcopum nomine & moribus ſui ſimillimum miſit, ut ſimul ad ſuprà dictum Monaſterium Chryſopolitanum proficiſcerentur. Verùm ; mercenarius ille paſtor & proditor, qui ſancti & beatiſſimi Patris noſtri Stephani ſcientiam & rectam fidem expertus fuerat, illos comitari recuſavit. Abite, inquit, in «
pace, abite. Conſtantinum «
enim inter & Stephanum «
plurimùm intereſt, quantum «
ad loquendi facultatem. Si- «
quidem mihi verba tantùm «
ſunt : at illi cum verbis adeſt «
virtus divini Spiritus. Vide- «
te porro quid ab eo audituri «
eſtis. «

Οἱ δὲ τὸν ὅρον τῆς * ψευδοσυλλόγου συνόδου μεθ' ἑαυτῶν λαβόν-

* al. ψευδοσυνόδου.

Itaque illi falſæ Synodi definitione ſecum accepta, è

ᵃ ἀντιγραφέα, i. Magiſtrum ſcriniorum. Qua de re vide Not. Henrici Valeſii in Socrat. lib. 5. c. 25. ubi contra Salmaſium contendit hac voce non Proximum ſacrorum Scriniorum, ſed Magiſtrum Scriniorum ſignificari.

Digitized by Google

Patriarchæ domo digreſſi ſunt, & ſuprà dictum Monaſterium petierunt, cujus cùm ſanctam Eccleſiam orandi gratiâ ingreſſi fuiſſent, & ad Lavacrum receſſiſſent, ſuper gradus ibidem poſitos ſedere, ſtatimque Sanctum ad ſe adduci imperant. Qui quidem duobus ſuſtentantibus adductus eſt; quia, ut ſuperiùs monuimus, ambulandi impotens erat, ferreiſque catenis conſtrictos pedes habebat. Quem ubi conſpexere Deo inviſi viri, lacrymati ſunt. Deinde Theodoſius Epheſi Epiſcopus ipſi dixit:
» Quanam ratione, homo Dei,
» in animum induxiſti nos hæ-
» reticos habere, & plus ſape-
» re quàm Imperatores, Archi-
» epiſcopos, Epiſcopos, uni-
» verſoſque Chriſtianos? Num-
» quid nos omnes animarum
» noſtrarum damno laboramus?
» Quibus Sanctus leni voce re-
» ſpondit: Attendite quid in
» Elia Propheta ad Achab ſcri-
1. Reg. 18. 17. » ptum ſit: *Non ego perverto,*
» *ſed tu & domus patris tui.*
» Nec enim ego ſum qui per-
» verto, ſed vos ipſi, qui an-
» tiquâ Patrum doctrinâ vio-
» latâ, novam vaniloquentiam
» in Eccleſiam invexiſtis. Ete-
» nim ſi quod antiquitate præ-
» ſtat, veneratione dignum eſt,
» ut quidam ſapiens dixit; ea
» omnia quæ à vobis innovata
» ſunt, contemnenda, Deique

τες, τῶν πατριαρχείων ἀπελθόντες, εἰς τὸ προῤῥηθὲν μοναστήριον κατέλαβον. εἶτα εἰσεληλυθότες εὐξόμενοι εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὸ λουτῆρα ἀναποδίσαντες, πρὸς τοὺς ἐκεῖσε ὄντας ἀναβαθμοὺς ἐκάθισαν, καὶ κελεύουσι παραυτὰ ἀχθῆναι τὸν ἅγιον. ἤχθη δὲ ὁ ἅγιος ὑπὸ δύο ἐπιστηριζόμενος, διὰ τό, ὡς προείρηται, μὴ δύνασθαι αὐτὸν περιπατεῖν, καὶ πέδαις σιδήρων τοὺς πόδας ἐγκεκλεισμένον. ὅνπερ ἰδόντες οὗτοι οἱ θεοστυγεῖς, ἐδάκρυσαν. εἶτα Θεοδόσιος πρὸς αὐτὸν φησὶν Ἐφέσου· τίνι τρόπῳ, «
ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἠρετίσω ἐν ὑπο- «
λήψει ἡμᾶς ἔχειν αἱρετικῇ, καὶ «
ὑπερφρονῆσαι ὑπέρ τε βασιλεῖς καὶ «
ἀρχιποίμενας καὶ ἐπισκόπους καὶ «
πάντας Χριστιανούς; μὴ ἄρα γε «
πάντες ἡμεῖς τὴν τῶν οἰκείων ψυχῶν «
ζημίαν πραγματευώμεθα; ὁ δὲ «
ἅγιος ἠρεμαίᾳ τῇ φωνῇ φησὶν «
πρὸς αὐτούς· προσέχετε, τί γέ- «
γραπται ἐν Ἠλίᾳ τῷ προφήτῃ πρὸς «
Ἀχαάβ· οὐ διαστρέφω ἐγώ, ἀλλὰ «
σύ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου. καὶ «
γὰρ οὐκ ἐγὼ ὁ διαστρέφων, ἀλλ' «
ὑμεῖς, οἱ τὴν ἐκ προπάλαι πα- «
ραβεβηκότες τῶν πατέρων διδασκα- «
λίαν, καὶ νέαν κενοφωνίαν τῇ ἐκ- «
κλησίᾳ εἰσηγησάμενοι. εἰ γὰρ τὸ «
ἀρχαιότητι διαφέρον, αἰδέσιμον, «
ὥς τις σοφὸς ἔφησεν· τὰ νεωτερο- «
φωνηθέντα παρ' ὑμῶν, πάντα ἄ- «
σημα καὶ Θεοῦ ἀλλότρια, οὐ μὴν «

Digitized by Google

* al. φαισεύματα.

„ ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκκλησίας * a φαλ-
„ σεύματα. ἀλλ' οὖν ἔστιν εἰπεῖν προ-
„ φητικῶς· οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ
„ ἄρχοντες ἅμα ποιμέσι καὶ τοῖς προ-
„ δόταις τῆς ποίμνης συνήχθησαν
„ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκ-
„ κλησίας, μελετήσαντες κενὰ καὶ
μάταια. τούτων τοίνυν παρὰ τοῦ ἁγίου ῥηθέντων, Κωνσταντῖνος ὁ Νικομηδείας νεωτερίζων τε τῷ σώματι καὶ τῷ νοῒ σφριγῶν (ἀκμὴν γὰρ ἦγε τριακοστόν που ἔτος τῆς ἡλικίας) ἀναπηδήσας, τὸν ἅγιον κατὰ τῆς ὄψεως χαμᾶζε καθήμενον λακτίσαι ἠβουλήθη, καθάπερ ποτὲ ἐπὶ Ἀντιόχου τὸν ἱερὸν Ἐλεάζαρον. λὰξ γέτοι τῶν πικρῶν τις καὶ ὠμῶν δορυφόρων εἰς τοὺς κενεῶνας ἐναλλόμενος ἔτυπτεν, ὅπως ἐξανίσατο πίπτων. ὁ δὲ τίμιος Στέφανος εὐαγγελικῇ ἐντολῇ κρατούμενος, ἑαυτὸν ἐσχημάτισεν, οὐ μόνον πρὸς τὴν μίαν σιαγόνα λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἑτέραν. οἱ δὲ περὶ Κάλλιστον καὶ Κομβοκόνωνα ὄντες τῆς συγκλήτου, τὸν ἀνίερον Κωνσταντῖνον

* al. ἐν σοὶ τῶν προκειμένων.

„ κατασιγάσαντες, τῷ ἁγίῳ εἶπον·
„ δύο προφάσεων οὐσῶν * ἕν σοι τὸ
„ προκείμενόν ἐστιν, ἢ πεπεικέναι
„ σαυτὸν, καὶ ὑπογράψαι· εἰ καὶ
„ μήγε, θανάτῳ παραδοθῆναι, ὡς
„ πατέρων καὶ βασιλέων ἐκ Θεοῦ δι-
„ δαχθέντων νόμον ἀντιλέγοντα. ὁ
δὲ ἅγιός φησιν· πρόσχες, κυριο-

& Eccleſiæ aliena mendacia „
ſunt. Enimvero cum Prophe- „
ta dicere licet: Reges terræ & „ Pſal. 2. 2.
Principes unà cum paſtoribus „
& proditoribus gregis conve- „
nerunt in unum adverſus Chri- „
ſti Eccleſiam, vana & inania „
meditantes. His à Sancto dictis, Conſtantinus Nicomediæ Epiſcopus, vigenti corpore & turgido animo præditus, (quippe qui modò trigeſimum ætatis annum agebat) proſiluit, ut Sanctum qui humi in faciem jacebat, calcibus peteret, quemadmodum olim Eleazarum Antiochus. Inſiliens itaque quidam ex acerbis illis & ſævis ſatellitibus, imum ſancti Viri ventrem calcibus percuſſit, ut jacens ſurgeret. Sed venerandus Stephanus Evangelico præcepto parens, ſeipſum compoſuit ad plagas non tantùm unâ maxillâ accipiendas, ſed etiam aliâ. Verùm, Calliſtus & Comboconon ſilentium impoſuerunt profano Conſtantino; ipſique ad Sanctum dixerunt: E duobus quæ „
proponimus, alterum tibi e- „
ligendum eſt, vel cedere & „
ſubſcribere: vel ſi id renues, „
morti tradi, tanquam rebel- „
lem legi Patrum & Impera- „
torum, quos Deus ipſe do- „
cuit. Quibus verbis reſpon- „
dit Sanctus: Attende, Domi- „

a Φαλσεύματα, i. mendacia, ἀπὸ τοῦ φαλσεύειν, quod eſt mentiri, ſive verum corrumpere & adulterare. Unus mſ. habet Φαισεύματα, ſed corruptè.

Digitized by Google

Phil. 1. 21. ne Patricie; mihi vivere Chriſtus eſt, & mori pro ſancta ejus imagine lucrum & gloria. Siquidem jam ſemel & iterum contractâ palmâ tibi dixi: Etiamſi tantulum vitalis ſanguinis mihi fuerit, pro hujuſmodi cauſa effundatur. Verumtamen legatur veſtræ Synodi definitio, ut perſpiciam quid rectum contineat ad divinas & venerandas imagines evertendas.

Illico Conſtantinus Nacoliæ Epiſcopus aperto codicillo ita legit: Definitio ſanctæ & œcumenicæ ſeptimæ Synodi. Tunc Sanctus ſilentio manu ei indicto, exclamavit: O amentiam! poſtquam à mendacio incepiſtis, illudque per totam veſtram nova molientem vaniloquentiam in præſidium adhibuiſtis, in idem deſiiſtis, ô Chriſtianorum calumniatores. Quomodo enim ſancta illa eſt Synodus, quæ ſancta polluit? An non ſancta à vobis conculcata ſunt? An non apud ipſam Synodum veſtram viri Chriſti amantes quemdam Epiſcopum accuſaverunt, ſanctum incorruptorum Dei myſteriorum diſcum conculcaſſe, eò quòd venerandas Chriſti ejuſque Matris & Præcurſoris expreſſas ferret imagines: vos verò conculcationis crimen imaginibus magis facientes, illum ſacerdotio fungi probaſtis; illos autem Chriſti aman-

πατρίκιος· ἐμοὶ τὸ ζῆν Χριστὸς, καὶ τὸ ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῆς ἁγίας αὐτοῦ εἰκόνος κέρδος καὶ δόξα. ἅπαξ γὰρ καὶ δὶς εἶπόν σοι, τὴν παλαιστὴν ὑπολακκίσας· ὅπερ εἰ τοσοῦτον τὸ εἰς ἐμὲ ζωτικὸν αἷμα· ἐκχυθήτω ὑπὲρ τοῦ τοιοῦδε * σκοποῦ. ἀλλ' οὖν ἀναγνωσθήτω ὁ ὅρος τῆς συνόδου ὑμῶν, καὶ ἴδω τί ἄρα δίκαιον φέρει πρὸς καταστροφὴν τῶν θείων καὶ σεπτῶν εἰκόνων. * al. τρόπου

Παρευθὺ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Νακωλείας, τὴν δέλτον ὑπανοίξας, ἔφησεν τάδε· ὅρος τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἑβδόμης συνόδου. ὁ δὲ ἅγιος νεύσας * τοῦτον τῇ χειρὶ σιγᾷν, εἶπεν· ὢ τῆς ἀφροσύνης. ἐκ ψεύδους ἀρξάμενοι, καὶ διόλης ὑμῶν τῆς νεωτεροποιοῦ κενοφωνίας τοῦτο εἰς συνασπισμὸν λαβόντες, εἰς ψεῦδος κατελήξατε, οἱ χριστιανοκατήγοροι. πῶς γὰρ ἁγία ἡ τὰ ἅγια βεβηλώσασα; οὐχὶ τὰ ἅγια ἐξ ὑμῶν ἐπατήθη; οὐχὶ ἐν τῇ συνόδῳ ὑμῶν ἔγκλησις ἐπεδόθη κατ' ἐπισκόπου ὑπὸ φιλοχρίστων ἀνδρῶν, ὡς ὅτι ἅγιον δίσκον τῶν ἀχράντων τοῦ Θεοῦ μυστηρίων κατεπάτησεν, διότι ᾧ ἐκτετύπωτο εἰκόνας σεπτὰς τοῦ τε Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς καὶ τοῦ προδρόμου· ὑμεῖς δὲ τὴν ἔγκλησιν τῆς πατήσεως ταῖς εἰκόσι προσκρίναντες, τοῦτον ἱερουργεῖν προσεδέξασθε, καὶ τοὺς φιλοχρίστους ἠφορίσα- * al. τῇ

τε,

» τε, ἐκδικητὰς εἰδώλων τούτους καλέσαντες. τί τούτου μιαρώτερον; οὐχὶ τὰ ἱερὰ * πέπλα διερρήξατε, καὶ εἰς ἀφανισμὸν ἐνηνόχατε; πῶς οὖν ἡ σύνοδος ὑμῶν ἁγία ὀνομασθήσεται; οὐχὶ ἐκ πάντων ἁγίων, δικαίων, ἀποστόλων καὶ μαρτύρων τὸ ἅγιον ὑμεῖς ἐξεποιήσασθε καὶ ἐδογματίσατε λέγοντες· ποῦ πορεύῃ; εἰς τοὺς ἀποστόλους. πόθεν ἥκεις; ἐκ τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων. ποῦ δὲ καὶ εἶς; εἰς τὸν μάρτυρα Θεόδωρον καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Ἀκάκιον καὶ εἰς τοὺς κατ' αὐτούς. οὐ ταῦτα ὑμῶν διδασκαλία; καὶ πῶς οἱ τὰ ἅγια βεβηλώσαντες, ἅγιον συνεστήσασθε. ὢ τῆς ἀβελτηρίας. πῶς δὲ καὶ οἰκουμενική, πρὸς ἣν οὐδὲ ὁ Ῥώμης εὐδόκησεν, καίπερ κανόνος προκειμένου, μὴ δεῖν τὰ ἐκκλησιαστικὰ δίχα τοῦ πάπα Ῥώμης κανονίζεσθαι, οὐδὲ ὁ Ἀλεξανδρείας, ἵν' εἴπω, οὔτε ὁ Ἀντιοχείας, ἢ ὁ Ἱεροσολύμων. ποῦ οἱ αὐτῶν λίβελλοι, ἵνα ἡ ψευδοσύλλογος ὑμῶν σύνοδος οἰκουμενικὴ κηρυχθῇ; πῶς δὲ καὶ ἑβδόμη, ἡ τὰς πρὸ αὐτῆς ἓξ μὴ ἐπακολουθήσασα; πᾶν γὰρ ἕβδομον ἕπεται τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ, τρίτῳ, τετάρτῳ τε καὶ πέμπτῳ, καὶ ἐπακολούθως τοῦ ἕκτου γίνεται τὸ ἕβδομον. ὑμεῖς δὲ τῶν ἓξ τὰς παραδόσεις

* al. πίνακα

tes viros à veſtra communione ſeparaſtis, eos ultores idolorum appellando. Quid ſceleratius? An non ſacra pepla confregiſtis & penitus ſuſtuliſtis? Quî ergo veſtra Synodus ſancta appellabitur? An non ex omnibus Sanctis, Juſtis, Apoſtolis, Martyribus Sancti vocabulum expunxiſtis, & dogma condidiſtis dicendo: Quò vadis? Ad Apoſtolos. Unde venis? Ex quadraginta Martyribus. Ubi es? Apud Martyrem Theodorum & Martyrem Acacium, & ſimiles? An non hæc veſtra doctrina eſt? Quomodo ergo vos qui ſancta profanaſtis, Sanctum conſtituiſtis? O dementiam! Quanam etiam ratione veſtram Synodum œcumenicam dicitis, quam neque approbavit Romanus Pontifex, (quamquam Canone præſcribitur res Eccleſiaſticas abſque Papa Romæ conſtitui non debere) neque Alexandrinus, ut verum fatear, neque Antiochenus, neque Jeroſolymitanus? Ubi enim illorum libelli, ut falſa veſtra Synodus œcumenica prædicetur? Quomodo porro ſeptimam nuncupatis, quæ ſex priores non eſt ſecuta? Namque omne ſeptimum ſequitur poſt primum, ſecundum, tertium, quartum & quintum; & conſequenti ſerie poſt ſextum, ſeptimum. Vos verò qui ſex Synodorum traditio-

Vide lib. 5. de Concordia Sacerdotii & Imperii, cap. 24. n. 8.

Digitized by Google

» nes antiquaſtis, quonam ti-
» tulo veſtram Synodum ſepti-
» mam nominetis, ignoro. Tri-
» cacabo autem interrogante:
» Quid ergo ex ſex ſanctis œ-
» cumenicis Synodis abrogavi-
» mus? reſpondit Sanctus: An
» non in ſacris templis ſex ſan-
» ctæ Synodi congregatæ ſunt?
» prima Nicææ in templo San-
» ctæ Sophiæ: ſecunda Con-
» ſtantinopoli, in templo San-
» ctæ Irenes: tertia Epheſi, in
» templo * Theologi: quarta
» in noſtra Chalcedonenſi me-
» tropoli, in templo celeberri-
» mæ Euphemiæ: quinta ite-
» rum & ſexta, Conſtantino-
» poli, illa in templo Sanctæ
» Sophiæ; hæc in ſacro Pala-
» tio, in ea parte quæ Trullus
» dicitur, quam nos Oatum vo-
» camus. An non in illis omni-
» bus templis imagines ſculptæ
» erant, quas Patres approba-
» vere & adoravere? Dic, Epi-
» ſcope. Quo fatente ita ſe
rem habere, Juſtus ſublatis
ad cælum oculis, magnoque
gemitu è corde emiſſo, exten-
» ſis manibus dixit: Si quis Do-
» minum noſtrum Jeſum Chri-
» ſtum in imagine ſecundùm
» humanitatem circumſcriptum
» non adorat, anathema ſit,
» & cum illis cenſeatur, qui
» clamavere, *Tolle, tolle, cru-*
» *cifige eum*. Hac Sancti liber-
tate obſtupefacti illi ſuſurro-
nes, cùm ſermonem adhuc

* S. Joannis Evangeliſtæ.

Joan. 19, 15.

ἀθετήσαντες, προσώπῳ ποίῳ ἑβδό- «
μην σύνοδον ἐπωνομάσατε, ἀπο- «
ρῶ. τοῦ δὲ Τρικακάβου εἰπόντος· «
καὶ τί ἄρα ἠθετήσαμεν τῶν ἁγίων «
ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων; ὁ ἅγιος «
ἔφη· οὐχὶ ἐν ἱεροῖς ναοῖς αἱ ἅγιαι «
ἓξ σύνοδοι συνηθροίσθησαν· ἥτε «
πρώτη ἐν Νικαίᾳ, ἐν τῷ ναῷ τῆς «
ἁγίας Σοφίας· ἡ δευτέρα ἐν Κων- «
σταντινουπόλει, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας «
Εἰρήνης· καὶ ἡ τρίτη ἐν Ἐφέσῳ, ἐν «
τῷ τοῦ Θεολόγου ναῷ· καὶ ἡ τετάρ- «
τη ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς Καλχηδο- «
ναίων μητροπόλει, ἐν τῷ τῆς πανευ- «
φήμου σηκῷ· καὶ ἡ πέμπτη αὖθις «
ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἡ ἕκτη, ἡ «
μὲν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, «
ἡ δὲ ἐν τῷ ἱερῷ παλατίῳ, ἔνθα «
ἐπιλέγεται ὁ τροῦλλος, ὅπερ ἡμεῖς «
ὠάτον καλοῦμεν. καὶ οὐχὶ ἐν αὐ- «
τοῖς, φησὶν, τοῖς ναοῖς πᾶσιν ἡ εἰ- «
κονικὴ ἀνατύπωσις ἐστηλογραφεῖ- «
το, καὶ παρ᾽ αὐτῶν ἐδέχετο καὶ προσε- «
κυνεῖτο; εἰπὲ, ἐπίσκοπε. τοῦ δὲ «
φήσαντος οὕτως ἔχειν, τὸ ὄμμα
πρὸς οὐρανὸν ὁ δίκαιος ἀνατείνας,
καὶ ἐκ καρδίας μέγα οἰμώξας,
τὰς χεῖρας ἐκτείνας ἔφη· εἴ τις οὐ «
προσκυνεῖ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν «
Χριστὸν ἐν εἰκόνι περιγραπτὸν κατὰ «
τὸ ἀνθρώπινον, ἤτω ἀνάθεμα, καὶ «
μετ᾽ ἐκείνων καταλογισθείη τῶν κρα- «
ξάντων, ἆρον, ἆρον, σταύρωσον «
αὐτόν. ἐκπλαγέντες δὲ οὗτοι οἱ «
θρυλλολέκται ἐπὶ τῇ τοῦ ἁγίου παρ-
ῥησίᾳ, ἔτι αὐτοῦ τὸν λόγον * συνει-

* al. συνείροντος

ρειν ἐθέλοντος, διαναστάντες αὐτοὶ, μόνον τὸ ἐγκλεισθῆναι αὐτὸν παρακελευσάμενοι, κατῃσχυμμένοι ὑπέστρεφον εἰς τὰ βασίλεια. τοῦ δὲ βασιλέως πυνθανομένου τί ἄρα κοινοῦσαν· ἔτι τῶν ἐπισκόπων τὴν ἧτταν * κρύπτειν ἐθελόντων, ὁ
(* al. κρύβειν)
» περὶ Κάλλιστον ἀπεκρίνατο· ἡττήμεθα, βασιλεῦ, ἡττήμεθα. ὑψηλὸς γὰρ πολὺ ὁ ἀνὴρ τῇ δυνάμει καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ παῤῥησίᾳ τοῦ θανάτου· ὁ δὲ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ παρευθὺ γράφει τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ πρὸς τὰ τοῦ Ελλησπόντου νῶτα, ἐν τῇ λεγομένῃ Προκοννήσῳ.

Ὁ δὲ ἅγιος ἑπτακαίδεκα ἡμέρας ἐν τῇ μονῇ Χρυσοπόλεως ποιήσας, ἄσιτος διέμεινεν, καίπερ τοῦ βασιλέως πολλὰ αὐτῷ ἀποστείλαντος πρὸς διατροφὴν, αὐτὸς πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀντεπέστρεφεν, τὴν ἐν τοῖς προτέροις γραφεῖσαν ῥῆσιν δηλώσας. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος ἀῤῥωστῶν ὑπὲρ δύναμιν, ἀπεγνώσθη παρὰ τῶν ἰατρῶν, τῷ διακαεῖ τοῦ πυρετοῦ νοσήματι. ὁ δὲ πάντη ἰδὼν ἑαυτὸν ἐκλιποίποτα, τοὺς τῆς μονῆς προύχοντας πρέσβεις πρὸς τὸν ἅγιον, ἔνθα ἐκέκλειστο, ἀποστείλας παρεκάλει, ἢ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἢ κἂν εὔξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, εἰπών·
» ὅτι σωματικῶς ἀπ' ἀλλήλων χωριζόμεθα. ἀλλ' οὖν ἐλθὲ, τίμιε πάτερ, κἂν πρὸς τὸ ἀσπάσασθαί σε τὴν ἡμετέραν ἀσθενῆ * ταπεί-
(* al. ταπεινότητα.)

producere vellet, ſurgunt, eumque tantùm includi jubent. Ipſi autem pudore ſuffuſi ad Imperatoris aulam remigrarunt. Quo percontante quid confeciſſent, Epiſcopis amiſſam victoriam adhuc celare volentibus, reſpondit Calliſtus: Victi ſumus, Imperator, victi ſumus. Valde enim vir ille ſublimis eſt virtute, ſermone, & moriendi fiduciâ. At ille irâ excandeſcens, ſtatim eum ad Helleſponti dorſa, in dictam Proconeſum exulem agi mandavit.

Porro Sanctus per ſeptemdecim dies, quos in Monaſterio Chryſopolitano exegit, jejunus manſit; licèt plurima alimenta ipſi mitteret Imperator, quæ ille ad eum remittebat, iiſdem verbis utens, quæ ſuprà attulimus. Per eos autem dies Præfectus Monaſterii ſupra modum ægrotavit, adeo ut præ vehementi febris ardore de ejus ſalute à Medicis deſperaretur. Itaque cùm ſe penitus deficere videret; præcipuis Monaſterii ſenibus ad Sanctum in eum locum ubi incluſus fuerat, miſſis, illum rogavit, vel ut ad ſe veniret, vel ſaltem pro ſe Deum oraret, quandoquidem, inquiebat, corpore ab invicem disjungimur. Verumtamen veni, venerande Pater, vel ſaltem ut te mea vilitas «

Digitized by Google

» amplectatur. Vix enim ad
» horam nonam vires meæ ani-
» mam meam retinere valent.
Hæc cùm Sanctus audiiſſet, ad illum accedere ſtatuit. Itaque ægrum inviſit, quem tendine apprehendens dixit: No-
» ſtrarum animarum & corpo-
» rum medicus, qui infirmita-
» tes noſtras tulit, morboſque
» portavit, te ſua medica vir-
» tute viſitet, & in ſanitatem
» reſtituat. Quibus dictis, ſtatim ceſſavit febris. Poſtea
» Sanctus dixit: An non appe-
» tis virum merum accipere?
» & illo, Ita Pater, reſpondente, venerandus Stephanus ſuum baucalium mero implevit, illudque bibendum Præfecto dedit, qui ſtatim atque bibit, multum ſudorem emiſit, illaque criſi ſanitatem recuperavit. Tum Sanctus ipſi
» valedicens ait: Ora pro me,
» meæque vilitatis memoriam
» habe, ſiquando ad collem te
» accedere opus fuerit. Hoc pacto inde diſcedens ad mare perrexit, conſcenſaque nave ad inſulam ſuprà memoratam, quo exul mittebatur, devenit. Hic ejectus cùm deſertiores partes peragraret, in quemdam præcipitem & formidandum locum ſecus mare occurrit, ibique oræ maritimæ præcipitiis eminentibus, ſolitudinis amore, perluſtratis, tanquam à Deo ductus jucundam admodum

νωσιν. μόλις γὰρ τὴν ἐννάτην ὥ- «
ραν ὑπουργοῦσιν αἱ δυνάμεις «
μου τὴν ψυχήν μου κρατῆσαι. τοῦ «
δὲ ἁγίου ταῦτα ἀκούσαντος, προεθυμήθη ἀπελθεῖν. καὶ τῷ ἀῤῥωστοῦντι περιτυχὼν, καὶ τοῦ * τένοντος τούτου δραξάμενος, εἶπεν· ὁ «
τῶν ψυχῶν ἡμῶν καὶ σωμάτων ἰα- «
τρὸς, ὁ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἄρας, «
καὶ τὰς νόσους βαστάσας, τῇ αὐτοῦ «
ἰαματικῇ δυνάμει ἐπισκεψάμενος «
ἀναστήσαιέν σε· καὶ παραυτίκα ἐλώ- «
φησεν ὁ πυρετός. καὶ λέγει ὁ ἅγιος· «
οὐχὶ ἔφεσίς σοι ἐστὶν μεταλαβεῖν οἴ- «
νου ἀκράτου; ὁ δὲ, ναὶ, πάτερ εἰπών· «
ὁ τίμιος Στέφανος τὸ ἑαυτοῦ βαυκάλιον ἀκράτου οἴνου πλήσας, τῷ ἡγουμένῳ πιεῖν δέδωκεν. ὅστις πιὼν, παραυτίκα ἱδρῶτι πολλῷ καταχεθεὶς, πρὸς ὑγίειαν κρίσεως μετετρέπετο. ὁ δὲ ἅγιος συνταξάμενος, εἶπεν αὐτῷ· εὔχου μοι, καὶ «
μνείαν ποιοῦ τῆς ἐμῆς χθαμαλότη- «
τος, εἰ δεήσειέν σε ἐν τῷ βουνῷ «
παραστηάσαι. καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἀ- «
πάρας, ἔστησεν ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημα, καὶ τῆς νηὸς ἐπιβὰς, τὴν προῤῥηθεῖσαν τῆς ἐξορίας νῆσον κατέλαβεν· καὶ ἐν αὐτῇ ἐκβληθεὶς, καὶ διὰ τῶν ἐρημοτέρων αὐτῆς τόπων * παρελθὼν, ἦλθεν ἐπί τινα τόπον κρημνώδη πρὸς θάλασσαν καὶ φοβερόν. καὶ περινοστησάμενος τοὺς ὑποκειμένους κρημνοὺς τῆς παραλίας διὰ τὸ φιλήσυχον, ὡς ὑπὸ Θεοῦ ὁδηγούμενος, εὗρεν

* al. τένοντος, al. τείνοντος.

* al. κρημνώδη πρὸς θάλασσαν καὶ φοβερὸν διελθὼν ἰδίη, καὶ περινοστησάμενος, &c.

Digitized by Google

σπηλαιοειδὲς οἴκημα τερπνὸν πάνυ τε καὶ θαυμάσιον ἐν τῷ νοτιαίῳ τῆς νήσου κρημνῷ, ἐπιλεγόμενον Κισσούδα, ἐν ᾧ καὶ ἀνίδρυτο τῆς τοῦ Θεοῦ προμήτορος Ἄννης πανσεβάσμιος ναός· περιχαρὴς δὲ γενόμενος ὁ μακάριος, ὡς ὑπὸ Θεοῦ ἑτοιμασθέντος αὐτῷ τοῦ τόπου, κατῴκησεν εἰς αὐτὸν, ἐκ τῶν παρεμπιπτουσῶν βοτανῶν τρεφόμενος.

Οἱ δὲ τοῦ ἁγίου μαθηταὶ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους διωχθέντες, τὴν τοῦ καθηγητοῦ ἐξορίαν ἀκουτισθέντες, ὁμαδὸν τὴν Προκόννησον κατέλαβον, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον ἦσαν, ὡς πρόβατα τῷ συριγμῷ τοῦ ποιμένος ἐπισωρευθέντα· δύο μόνων ἐξανδραποδισθέντων τῆς ἱερᾶς ἐκείνης συνοδίας, καὶ κοσμικὸν σχῆμα ἀναλαβόντων, Σεργίου τοῦ προγραφέντος, ὅστις καὶ τὸ πολυλοίδορον ἐκεῖνον χάρτην κατὰ τοῦ ἁγίου γράψας, τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ φοσσάτῳ ἀπέστειλεν· καὶ Στεφάνου τοῦ κατὰ ψυχὴν πολυοδύνου, ὅστις λειτουργὸς γεγονὼς τοῦ πολλάκις μνημονευθέντος Καλλίστου, ἐκ τοῦ ἁγίου τε τὸ ἅγιον σχῆμα ἐνδυθεὶς, μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος τῆς μονῆς τοῦ ὄρους καθίστατο. Οὗτος οὖν ὁ ἄθλιος Στέφανος συναπαχθεὶς ἐκείνῳ τῷ Σεργίῳ, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ σχήματος ἑαυτὸν ἀπεσκοράκισεν, καὶ * παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπενδυθεὶς τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, ἐπιστρέψας ὡς κύων „ ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον, εἶπεν· σήμε-

* al. παρὰ τὸν βασιλέα.

& egregiam habitationem in ſpeluncæ formam reperit, in Auſtrali inſulæ præcipitio, Ciſſuda dictam, in qua Annæ Dei aviæ auguſtum templum editum erat. Tunc Beatus gaudio perfuſus, quaſi hunc locum Deus ipſi præparaſſet, in eo manſit, herbas quæ occurrebant, in cibum adhibens.

Diſcipuli autem ſancti Viri, qui è monte expulſi fuerant, audito ſui magiſtri exilio, Proconeſum unà petierunt, & ad Sanctum quaſi oves paſtoris ſibilo congregatæ accurrerunt. Duo duntaxat ex ſacro illo conventu captivi facti, ſæcularem habitum reſumſerant, nempe Sergius, de quo ſuprà, qui ſcilicet contumelioſam illam epiſtolam adverſus Sanctum ſcripſerat & ad Imperatorem apud caſtra miſerat; & Stephanus animâ calamitoſiſſimus, qui Miniſter ſeu Sacerdos Calliſti ſæpius memorati factus, ſanctum habitum à Sancto acceperat, & Monaſterii montis Monachus & Preſbyter conſtitutus fuerat. Iſte ergo miſer Stephanus unà cum Sergio abductus, ſe à Deo & à ſancto habitu ſeparavit, qui cùm ab Imperatore ſæculari veſte inductus fuiſſet, reverſus ut canis ad proprium vomitum, dixit: Ho- «

Digitized by Google

» die, Domine, per te è Sata-
» næ faucibus ereptus, lumine
» indutus ſum. Qua miſerabili voce oblectatus Tyrannus, cum, ob ſuam ingluviem & Dei atque habitus tranſgreſſionem, Palatii, ubi ſuas impuras pompas celebrare ſolebat, quódque Sophianarum vocant, Miniſtrum ſive Sacerdotem conſtituit, ipſumque gaudii Papam cognominavit. His ergo duobus ſolis deficientibus, ut olim Judas inter Apoſtolos defecerat, & inter quadraginta Martyres ille qui ab eis ut reprobus diremtus eſt; ceteri univerſi Fratres iterum ſub ipſo paſtore Monaſterium in Proconeſo compoſuere. Ipſa quoque Sancti mater cum ejus ſorore Monaſterio Trichinaræorum relicto, inſulam adiit, & ad Sanctum venit. Sanctus porro exiguam caveam; quæ ad hanc diem conſervatur, in columnæ formam extruxit, in quam ſe recepit ſuæ ætatis anno quadrageſimo nono, in eaque priſtinum arctæ vitæ genus ſectatus eſt.

Verùm, jam tempus eſt orationis, quantum in me eſt, expandendæ circa miraculo-

ρον, δέσποτα, τοῦ σατανικοῦ φά- «
ρυγγος διά σου ἀναρπαχθείς, τὸ «
φῶς ἐνδέδυμαι· ὅντινα ὁ τύραν- «
νος τῇ ἐλεεινῇ ταύτῃ φωνῇ θελχθεὶς προσλαβόμενος διὰ τὸ λαιμαργικὸν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ σχήματος παράβασιν, ἐν τῷ αὐτοῦ παλατίῳ, ἔνθα καὶ τὰς μυσαρὰς αὐτοῦ προπομπὰς ἐποιεῖτο, τῷ ἐπιλεγομένῳ [a] Σοφιαναῖς, λειτουργὸν αὐτὸν κατέστησεν, καὶ τῆς χαρᾶς παπᾶν τοῦτον ἐπωνόμασεν. τούτων μόνων τῶν δύο ἀπολειφθέντων, ὥς ποτε τῆς τῶν ἀποστόλων δωδεκάδος Ἰούδας, καὶ τῆς τεσσαρακοντάδος τῶν μαρτύρων ὁ διαλυθεὶς ὡς ἔκπτωτος· ἅπαντες οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ πάλιν ὑπ' αὐτοῦ ποιμαινόμενοι μοναστήριον ἐν Προκοννήσῳ συνεστήσαντο. ἀλλ' οὖν καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ἁγίου, τοῦ μοναστηρίου * τῶν Χηναρίων ἀπάρξασα ἅμα τῇ αὐτοῦ ἀδελφῇ, τὴν νῆσον κατέλαβον, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον ἐφοίτησαν. ὁ δὲ ἅγιος στυλοειδὲς μικρὸν ἔγκλειστρον ἐν τῷ τόπῳ ἀνοικοδομήσας, τὸ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον, εἰσῄει εἰς αὐτὸ τῷ τεσσαρακοστῷ ἐννάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, τῆς προτέρας σκληραγωγίας ἐχόμενος τὴν δίαιταν.

* al. τετρα-γίων.

Καιρὸς δέ μοι τοίνυν ἐστὶν καὶ περὶ τῶν λειμμάτων τῶν ἐν τῇ νήσῳ θαυ-

a Σοφιαναῖς. Al. mſ. Σοφιανῆς habet. Palatium erat à Joanne Curopalate Imperatore ad Juliani portum extra urbem conditum, quod quidem nomine ſuæ uxoris Sophiæ appellavit. Vide clariſſimum & eruditum Virum Cangium Conſtantinop. Chriſt. lib. 4. n. 12.

Digitized by Google

μάτων ἐφαπλῶσαι τὸν λόγον τοῦ διηγήματος, καθ' ὅσον ἐμοί ἐστιν ἐφικτόν· ἵν' ἐν τούτῳ τοῖς φιλοθέοις καὶ φιλεόρτοις συμπανηγυρίσαντες εἴπωμεν· » ὄντως θαυμαστὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ὑπάρχει ὁ » Θεός. καὶ μηδεὶς ἀπιστείτω, ἀδελφοί, μάλιστα τοῦ κυρίου λέγοντος· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, οὐ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει τὴν εὐεργεσίαν πηγάζων, ἀλλὰ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, καὶ τῇ κλήσει τῇ ἐμῇ. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ἐνεργῶν τῇ δεσποτικῇ μου ἐξουσίᾳ. ἐν τούτῳ οὖν ὁ μέγας πατὴρ ἡμῶν Στέφανος, ὁ ἀληθῶς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, ὁ τίμιος τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι, ὁ τὸν ἀκτήμονα βίον ποθήσας, καὶ μόνην τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς φυλακτήριον κατέχων, ὁ εἰς Θεὸν πλουτήσας, καὶ τῆς πολυτίμου καταξιωθεὶς χάριτος, οὗτος λαβὼν παρευθὺ ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ πονηροῦ ἐχθροῦ, θεραπεύειν τε πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ἔδειξεν ἡμῖν τὰ τοῦ παραδοξοποιοῦ Θεοῦ θαυμάσια, τὴν ἄφθονον χάριν, τὴν βρύουσαν πηγὴν, τὰ μελίρρυτα νάματα. τούτῳ γάρ ποτε τῷ μακαρίῳ Στεφάνῳ τυφλός τις, κατὰ τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν, προσέπεσεν » ἐν τῇ νήσῳ κράζων· δοῦλε

rum pratum, quæ in inſula patravit, ut unà cum Dei & feſtorum amatoribus cœtum celebrando de eo dicamus: Verè *mirabilis* eſt *Deus in Sanctis ſuis.* Pſal. 67. 36. Nemo porro, Fratres, fidem hîc adhibere dubitet, maximè cùm Dominus dicat: *Qui credit in me,* Jan. 14. 12. *opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & majora horum faciet,* non propria virtute beneficium ex ſe tanquam ex fonte effundens, ſed meo nomine & mea appellatione. Siquidem ego ipſe ſum qui omnia in omnibus propria mea poteſtate, tanquam Dominus, efficio. Itaque magnus Pater noſter Stephanus, revera homo Dei, animâ & corpore venerandus, qui pauperis vitæ deſiderio tenebatur, & ſolam Chriſti ejuſque matris imaginem in ſui cuſtodiam retinebat, qui ſecundùm Deum dives magnificâque gratiâ ornatus erat: ipſe, inquam, mox accepta poteſtate ſerpentes & ſcorpiones, omnemque maligni inimici virtutem calcandi, ac omnem morbum & languorem curandi, admiranda mirifici Dei opera, copioſam gratiam, ſcaturientem fontem, fluenta melliflua nobis oſtendit. Quidam enim cæcus illius ſimilis qui à nativitate Luc. 18. 35. cæcus fuerat, in illa inſula ſe ad beati Stephani genua projecit clamans: Serve Dei al- «

Digitized by Google

» tiſſimi, Stephane, medere
» meis oculis, aperi meam cæ-
» citatem, meque tenebris of-
» fuſum illumina, ut per te re-
» rum quæ cernuntur concen-
» tum & conſtructionem con-
» templatus, eximiamque ea-
» rum pulcritudinem admira-
» tus, per res creatas Creato-
» rem laudem. Hunc cùm bea-
tus Stephanus gravi quidem
cæcitate obſcuratum cerne-
ret, ſed ea fide præditum,
quæ montes transfert, ei re-
» ſpondit: Quid ad me, ado-
» leſcens, accedis, ut ea, quæ
» ſupra me ſunt, à me tibi dan-
» da quæras? Quid virtutis in
» me conſpicatus, illam à me,
» ô homo, ſanationem poſcis,
» quam ſolus Creator & uni-
» verſorum Deus, ubi & qui-
» bus voluerit largitur? Cur
» non ad illum accurriſti? Cur
» dimiſſo Creatore, ad creatu-
» ram veniſti? Cur Domino re-
» licto, ſervum adiiſti? An ne-
» ſcis nos omnes universè ejus
» auxilio indigere? An neſcis
» quòd ego homo ſum, ut &
» tu? Quid igitur quæris quæ
» habere non poſſum? Quid
» me hujus morbi vis eſſe me-
» dicum, cui ſolus ille reme-
» dium afferre poteſt, qui cæ-
» cum olim ſanavit? Hiſce San-
cti Stephani verbis adoleſcen-
tem leniter rejicientis & qua-

τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίςου, Στέφανε, ἴα- «
σαί μου τοὺς ὀφθαλμούς, ἄνοιξόν «
μου τὴν πήρωσιν, καὶ φώτισόν με «
τὸν ἐσκοτισμένον. εἴπως διὰ σοῦ τὴν «
τῶν ὁρωμένων θεασάμενος ἁρμο- «
νίαν τε καὶ σύςασιν, καὶ θαυμάσας «
αὐτῶν τὸ ἐξαίρετον, ὑμνήσω διὰ «
τῶν κτισμάτων τὸν κτίσαντα. τοῦτον «
ὁ μακάριος Στέφανος ἰδὼν, δει-
νὰς μὲν ὑπὸ τοῦ ζόφου εἰς ἀβλε-
ψίαν ἀμαυρωθέντα, πίςιν δὲ ἔχον-
τα τὴν ὄρη ποιοῦσαν μεθίςαθαι,
πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· τί μοι, «
νεανία, προσιὼν, τὰ ὑπὲρ ἐμὲ δι- «
δόναι σοι ἐπιζητεῖς; τί τὴν ἀρετὴν «
ἐν ἐμοὶ θεασάμενος, ταύτην παρ' «
ἐμοῦ λαβεῖν, ἄνθρωπε, τὴν θε- «
ραπείαν αἰτεῖς, ἣν μόνος ὁ κτίςης «
καὶ τῶν ὅλων Θεὸς, ἔνθα καὶ ὅπου «
καὶ οἷς βούλεται, διανέμει; τί μὴ «
πρὸς ἐκεῖνον ἀνέδραμες; τί τὸν «
κτίςην ἀφεὶς, πρὸς τὸ κτίσμα «
ἐλήλυθας; τί τὸν δεσπότην κατα- «
λιπὼν, πρὸς τὸν δοῦλον * κατέλα- « * ſc. κατέ- βανες.
βες; οὐκ οἶδας, ὅτι κοινῇ πάντες «
τῆς ἐκείνου συμμαχίας ἐσμὲν ἐν- «
δεεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι καὶ αὐτὸς «
ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὡς καὶ σύ; τί «
οὖν ζητεῖς ἅπερ ἔχειν οὐ δύνα- «
μαι; τί τοιαύτης θέλεις με νόσου «
θεραπευτὴν γενέσθαι, ἧς τὸ δύνα- «
σθαι μόνος ἐκεῖνος ἔχει τὸ δωρή- «
σασθαι τὴν ἴασιν, ὁ καὶ πρὶν τὸν τυ- «
φλὸν ἰασάμενος; τούτοις μὲν τοῦ «
ὁσίου τοῖς ῥήμασιν ἀποσοβοῦντος «
ἠρέμα τὸν νεανίαν, καὶ χρηςοῖς οἷα
λόγοις

λόγοις αὐτὸν ἐκδιώκοντος, ἐκεῖνος αὖθις ἐνίστατο, καὶ τὸν πρὶν τυφλὸν ἐκμιμούμενος, μεγάλα βοῶν,
» τοῦτον καθικέτευεν, ἐλέησόν με,
» λέγων, ὦ γνήσιε τοῦ Θεοῦ θεράπον
» Στέφανε· σοὶ γὰρ ταύτην ἐκεῖνος
» τὴν χάριν δεδώρηται, καὶ διὰ σοῦ
» μοι τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὴν αὐ-
» γὴν δωρεῖται τῶν ὀφθαλμῶν.
» ἀλλὰ μὴ ὄκνῳ τὴν παῤῥησίαν
» ἀμβλυώπης, μακάριε, μηδὲ ἀνα-
» βολῇ τὴν δωρεὰν ὑπερτίθεσο, μη-
» δὲ νεφέλῃ καλύψῃς τὸν ἥλιον· ἀλλ'
» ἰδών μου τὴν κάκωσιν, παράσχε
» τὴν ἴασιν· μετρήσας μου τὴν πί-
» στιν, δίδου τὴν χάριν. ζυγοστατή-
» σας μου τὸν πόθον, θεράπευσον τὸν
» πόνον. τί οὖν ὁ τίμιος Στέφανος;
» ἔχεις πίστιν, φησίν; προσκυνεῖς τὴν
» τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τῆς μητρὸς
» αὐτοῦ καὶ τῶν ἁγίων; πιστεύεις τοῦ καὶ
» ἐν εἰκόσι θεραπεύοντι Θεῷ, ὡς καί
» φησιν, τὸ πρὶν κἀκείνη ἡ τιμία
» Μαρία ἡ Αἰγυπτία πιστεύσασα τὴν
» ἐγγύην ἐκ τῆς εἰκόνος εἰληφυῖα, τῇ
» μετανοίᾳ προσεπέλασεν, καὶ σέ-
» σωσται· κἀκεῖνος αὖθις φησιν· πι-
» στεύω, κύριε, καὶ πιστεύων προσέρ-
» χομαι καὶ προσκυνῶ· ὁ δὲ πρὸς
» αὐτόν· ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου Ἰη-
» σοῦ Χριστοῦ τοῦ τὸν τυφλὸν θερα-
» πεύσαντος, εἰς ὃν ἐνθάδε πεπι-
» στευκὼς παραγέγονας, καὶ κατὰ σάρ-
» κα περιγραπτὸν ἐν εἰκόνι προσ-
» κυνῆσαι ὡμολόγησας, ἔσο βλέ-
» πων τὸν ἥλιον μηδαμόθεν εἰργόμενος

ſi manſuetis ſermonibus abigentis inſtabat ille iterum, & priſcum illum cæcum imitatus, magna voce ſupplex clamabat: Miſerere mei, ô germane Dei ſerve, Stephane. Etenim hanc tibi ille gratiam donavit, mihique per te lux vera oculorum lumen daturus eſt. Verùm, ne meam fiduciam morâ obtunde, ô Beate, neque procraſtinatione donum differ, neque nebulâ cælum abſconde: ſed meam afflictionem intuitus, præbe ſanationem. Fide mea expenſa da gratiam. Trutinâ meum amorem ponderans, ſana laborem. Quid ergo venerandus Stephanus? Habes, inquit, fidem? Chriſti ejuſque Matris & Sanctorum imagines colis? Credis Deo etiam per imagines ſananti, ut quondam veneranda Maria Ægyptiaca credidit, & ſponſione ab imagine accepta, pœnitentiam egit, & ſalutem conſecuta eſt? Ille verò iterum dixit: Credo, Domine, & credens accedo & adoro. Cui Sanctus: In nomine Domini Jeſu Chriſti, qui Cæcum ſanavit, in quem credendo huc adveniſti, quem carne circumſcriptum in imagine adorare confeſſus es, ſolem aſpice, nihilque te ab eo videndo impediat.

Digitized by Google

Itaque repentè adoleſcentis oculi aperti ſunt, ſanuſque factus eſt, quaſi nunquam oculis captus, vel hujuſmodi morbum expertus fuiſſet. Illa ergo admirabili in ſe peracta ſanatione lætus & hilaris abiit, Dei laudes prædicando, qui talia adverſus morbos chariſmata ſuis Sanctis largitur. Hoc primum fuit miraculum, quod Sanctus in inſula patravit. Hæ ſunt ejus laborum primitiæ, ob quas nos, Chriſto datore & ſancto Viro dignè celebratis, ad aliud ejus mirabile factum tranſeamus.

Quædam mulier non ignobilis, Cyzici degens, filium à dæmone ab annis ferè novem poſſeſſum habebat, quæ Sancti famâ auditâ, ad inſulam cum filio ſe contulit. Ut verò à longe caveam vidit agitatus puer, à dæmone jactatus, ſine ulla intermiſſione concutiebatur, ita ut in aërem tolleretur & extenderetur, humique ſubitò rurſus projiceretur. Crebras verò & informes voces ad Sanctum emittebat, ut ſolet fieri, cùm dæmon energumeno immutato totus ille loquitur, & patientis corpore tanquam proprio organo utitur. At mater filio mœſtior, lacrymas

αὐτίκα γοῦν διεφώχθησαν αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ γέγονεν ὑγιὴς ὁ νεανίας, ὡς μηδέποτε πηρωθεὶς τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ τοῦ τοιούτου πάθους ἐν πείρᾳ γενόμενος. ἀμέλει ταύτης εἰς αὐτὸν τῆς παραδόξου γενομένης ἰάσεως ἀπῄει γεγηθὼς καὶ γανύμενος, αἰνῶν τὸν Θεὸν καὶ δοξάζων τὸν τὰ τοιαῦτα τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ παρέχοντα κατὰ τῶν νοσημάτων χαρίσματα. τοῦτο πρῶτον τοῦ ὁσίου γέγονεν ἐν τῇ νήσῳ θαυματούργημα, αὕτη τῶν πόνων ἡ ἀπαρχὴ, ἧς ἡμεῖς τὸν δοτῆρα Χριστὸν καὶ τὸν ὅσιον ἐπαξίως ὑμνήσαντες, ἐφ' ἑτέραν αὐτοῦ θαυματουργίαν μετέλθωμεν.

Γύναιόν τι τῶν οὐκ ἀσήμων ἐν Κυζίκῳ διάγον, παιδίον εἶχεν δαιμονιζόμενον ὡσεὶ χρόνων ἐννέα. * αὕτη οὖν περὶ τοῦ ἁγίου ἀκούσασα, τὴν νῆσον κατέλαβεν σὺν τῷ παιδί. ὡς δὲ μόνον τὸ ἔσκλεστρον ἑώρακεν μακρόθεν τὸ ἐνοχλούμενον παιδίον, ἀναβρασθὲν ὑπὸ τοῦ δαίμονος, συνεχῶς ἀνετινάσσετο τοῦ ἀέρος ἀποκρεμάμενον, ἐκτεινόμενόν τε καὶ πάλιν αἴφνης καταρριπτούμενον. πρὸς δὲ τὸν ἅγιον ἠφίει συχνὰς καὶ ἀσήμους φωνὰς, οἷα συμβαίνει καὶ γίνεσθαι, ὅταν ὁ δαίμων τὸν ἐνεργούμενον ἀλλοιώσας, ἐκεῖνος * ὅλος λαλεῖ, τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος ἴδιον τεχναζόμενος ὄργανον. ἡ δὲ μήτηρ τούτου ὀδυνηροτέρα τοῦ πάσχοντος δια-

* al. τοῦτο ἰ ἐκεῖνο.

* al. ἴσως.

Digitized by Google

χρυεοῦσα καὶ κοπτομένη, καὶ τὸ τέκ-
νον τῆς χειρὸς κρατοῦσα ἔρριπτεν φω-
νάς· ἐλέησόν με, ἅγιε, τὴν παν-
» τάλαιναν. ἓν μόνον μοι τέκνον πά-
» ρεστιν ἐν τῇ ζωῇ, ὃ νῦν ὁρᾷς δαι-
» μονιζόμενον· καὶ εἰ θανατωθῆναι
» τοῦτο πρὸς Θεὸν δέξομαι, ἡ ἀτε-
» κνία πτερώσει με· καὶ πάλιν δαι-
» μονιῶντα ἔχειν τοῦτο οὐ δύναμαι.
» ἐν νυκτὶ γὰρ καὶ ἐν ἡμέρᾳ παραξε-
» πόμενον ὀδυνᾷ μου τὴν ψυχήν.
» δύο ψυχὰς ἐλέησον καὶ ἰάτρευσον,
» ἅγιε· τοῦτον τοῦ δαίμονος, κἀμὲ
» τῆς ὀδύνης, καὶ οἷα συμβαίνει λυ-
» πηρὰ ταῖς μητράσιν, ὅταν ὁ φιλού-
» μενος παῖς πάσχει τι. ἐπὶ πλεῖ-
στον δὲ ὑπὸ τοῦ παιδὸς χειμαζομένου,
ἡ τούτου μήτηρ τὴν μητέρα τοῦ ἁ-
γίου ἰδοῦσα, αὐτὴ δραμοῦσα ἅπτε-
*al. ποδῶν » ται τῶν αὐτῆς * ἰχνῶν, ὀδυρομένη
» καὶ λέγουσα· σύ μου καὶ μόνη τὸν πό-
» νον ἐπίστασαι, ἡ τὸν ὅμοιον νόμον τῶν
» τέκνων ὑπουργήσασα. σύ μου καὶ
» ἐπιμέτρησον τὸ ὀδυνηρὸν, καὶ τὸν
» υἱόν σου δέξασθαι ὑπὲρ τοῦ ἐλεεινοῦ
» μου παιδὸς δυσώπησον, ὅτι μητρὸς
» ἁμαρτησάσης πάνδεινα, τὸ βρέφος
» παιδεύεται. τούτοις τοῖς γοεροῖς ῥή-
μασιν οὐ μόνον τὴν τοῦ ἁγίου μητέρα,
ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς συνόντας ἡ
γυνὴ πρὸς θρῆνον κινήσασα,
συμπαθήσας ὁ μακάριος Στέ-
φανος, τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ κατὰ
πάντας τοῦ σώματος τοῦ παιδὸς ἕνα
τῶν μοναχῶν κατασφραγίσαι κελεύ-
σας· αὐτός τε ἐκ τοῦ ἐγκλείστρου ἐ-

effundens, & pectus percutiens, illum manu apprehendens, has voces edebat: Mei »
infortunatiſſimæ miſerere, ô »
Sancte. Unus mihi in vivis »
eſt filius, quem nunc à dæ- »
mone occupatum vides. Si »
ejus mortem à Deo poſcam, »
me vulnerat orbitas. Verùm, »
nec eum etiam dæmoniacum »
habere poſſum. Nam die ac »
nocte inſaniens meam ani- »
mam cruciat. Geminas ani- »
mas miſerare, illumque, ô »
Sancte, à dæmone, me à do- »
lore libera, aliiſque triſtibus »
rebus, quæ matribus ſolent »
accidere, cùm dilectus filius »
aliquid patitur. Cùm autem »
puer magis magiſque agitaretur, ejus mater conſpecta Sancti matre, ad eam cucurrit, cujus pedes amplexata lacrymando ait: Tu ſola mei »
doloris conſcia es, quæ ſimi- »
lem filiorum legem ſubiiſti. »
Tu ergo meas ærumnas per- »
pende, tuumque filium roga, »
ut pro meo infelici filio oret. »
Namque propter matris pec- »
cata graviſſimè puer caſtiga- »
tur. »
Hac lugubri oratione mulier non tantùm Sancti matrem, ſed etiam omnes qui aderant, ad lacrymandum adduxit. Quare beatus Stephanus commiſeratione permotus, uni è Monachis præcepit integrum pueri corpus ſigno crucis ſignare. Ipſe verò interim è ſua cavea preces

cum lacrymis fundebat. Cùm autem puer poſt orationem vehementer agitaretur, cum ex nomine vocavit, Chriſtique imaginem adorare juſſit: quo facto, ſanum unà cum matre ad propria dimiſit. Qua quidem in re illud Davidicum in illis manifeſtè impletum cernebatur, matrem in
Pſal. 112. 9 filio lætantem proficiſci.

Alia quædam nobiliſſima mulier à ſeptem annis ſanguinis fluxu non ſine pudore & rubore tabeſcebat, graviſſiméque angebatur ignara quid ageret, jamque temporis diuturnitate de morbi ſanatione deſperans. Hæc apud Heracleam Thraciæ prope littus manebat, quæ cùm à navigantibus Sancti miracula didiciſſet, percontari incepit orans & obſecrans, ubinam Dei amicus ſuuſque medicus commoraretur? Illis verò è regione ſitam inſulam & locum digito oſtendentibus, hæc ſine ulla mora vel metu naviculam conſcendit, & celeriter ad inſulam appulit. Tum concitato gradu ad ſancti Medici officinam advolans, morbum illi & tempus à quo laborabat, declaravit, cumque cum gemitibus & lacrymis rogavit, ut ſibi ſanationem impertiret. Igitur ſanctus Pater fuſis precibus, illam Chriſti ſigillo ejuſque imaginis adoratione ſanam reddidit. Firma autem

πευξάμενος μετὰ δακρύων. τοῦ δὲ ῥαγέντος μετὰ τὴν εὐχὴν, ἐξ ὀνόματος τὸν παῖδα καλέσας, καὶ τὴν Χριστοῦ εἰκόνα προσκυνῆσαι ποιήσας, ἅμα τῇ μητρὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰς τὰ ἴδια ὑγιῆ. καὶ ἐναργῶς ἦν πεπληρωμένον ἐν αὐτοῖς ἐκεῖνο τὸ Δαυιτικὸν, μητέρα ἐπὶ τέκνῳ * εὐφραινομένην πορεύεσθαι. * al. εὐφρανθῆναι.

Αἱμόῤῥους τοίνυν ἄλλη τις γυνὴ σεμνοτάτη ἐξ ἐτῶν ἑπτὰ τῇ ῥύσει μαραινομένη τοῦ αἵματος ᾐσχύνετο, ἠδημόνει, ἠπόρει ὅ, τι καὶ δράσειεν, ἀπειποῦσα λοιπὸν τῷ χρόνῳ τὴν ἴασιν, αὕτη κατοικοῦσα ἐν τῇ τῆς Θράκης Ἡρακλείᾳ πλησίον τοῦ αἰγιαλοῦ, καὶ ἀκουτισθεῖσα παρὰ τῶν περιπλεόντων περὶ τὴν θαυματουργίαν τοῦ ὁσίου, ἤρξατο διερωτᾶν ποτνιωμένη καὶ παρακαλοῦσα· ποῦ ἄρα γε ὁ τοῦ Θεοῦ φίλος καὶ αὐτῆς ἰατρὸς ἐπισχολάζει; τῶν δὲ δακτυλοδεικτούντων ἀντικρὺ, τήν τε νῆσον καὶ τὸν τόπον ἐπιδεικνυόντων, αὕτη ὄκνον ἀποθεμένη πάντα, ἐν * νηαρίῳ εἰσιοῦσα, * al. [illegible] δρομαίως τῇ νήσῳ προσπλέει, καὶ τῷ τοῦ ὁσίου * παρορμᾷ ἰατρείῳ, * al. κατορμᾷ. τὸ πάθος ἐπιδεικνύουσα, τὸν χρόνον ἀπαγγέλλουσα, καὶ ὀδυρμοῖς καὶ δάκρυσιν παρακαλοῦσα τοῦ ἰαθῆναι. ἀλλὰ ταύτην δεξάμενος ὁ πατὴρ ἐθεράπευσεν τῇ ἐν Χριστῷ σφραγῖδι καὶ τῇ προσκυνήσει τῆς αὐτοῦ εἰκόνος. στεῤῥὰ δὲ γενομένη τῷ στό-

Digitized by Google

ματι, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τελείαν ἡ ἄνθρωπος καὶ σθένουσαν ὄντως τὴν φύσιν τὴν ἑαυτῆς ἀνεγνώρισεν, μηδαμόθεν μεριζομένην ἢ ἐκκενουμένην τῷ ἀσθενήματι.

Ἀλλ' ἐξ ἑτέρων ἐφ' ἕτερά με ἀπαγαγὼν ὁ λόγος οὐδὲ βουλόμενον ἐᾷ σιωπᾶν. καὶ γὰρ καὶ προωμολόγησα τὴν πτωχόνοιαν μὴ ἐπαρκεῖν πρὸς τὸ πέρας τῶν ἐξηγήσεων. πόσοις γὰρ ὁδοιπόροις τῇ εὐχῇ γέγονεν συνοδίτης, καὶ τοῖς ἐν ζάλῃ πλέουσι κυβερνήτης, μάλιστα δὲ ἐν καιρῷ σφοδρᾶς καταιγίδος; ὅταν γὰρ ἄγριον ἑώρα τὸν τῆς θαλάσσης σάλον κορυφούμενον, καὶ τὸν ταύτης ῥοῖζον τὰς ἀκοὰς νικῶντα· τότε τοὺς ἀδελφοὺς προέτρεπεν εἰς εὐχὴν ἐκτενῆ ὑπὲρ τῶν πλεόντων καὶ ἐκεῖνο ψάλλειν τὸ προφητικόν·
» μὴ ἐν ποταμοῖς ὠργίσθης κύριε,
» μὴ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμός σου, ἢ
» ἐν θαλάσσῃ τὸ ὅρμημά σου; καὶ ἦν
ἰδεῖν, καταστορεσθείσης τῆς θαλάσσης, ἐρχομένους τινὰς καὶ ἀπαγγέλλειν τὴν διὰ τοῦ ὁσίου αὐτῶν περί-
» σωσιν, καὶ ὅτι, φησὶν, ἐν καιρῷ τῆς
» ἀνάγκης * ὡράθης συμπλέων ἡ- (* al. ὤφθης.)
» μῖν, καὶ τὴν ναῦν * ἰθύνων, πρυ- (* al. εὐθυνῶν.)
» μνίως τε ἱστάμενος καὶ πηδαλιου-
» χῶν ἁρμοδιώτατα. καὶ οὕτως ἅπαντες ἐδόξαζον τὸν Θεόν.

Ἐν τούτοις οὖν τοῖς προτερήμασι τοῦ τιμίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου ἐν τῇ νήσῳ, τῷ τῆς κατοικήσεως αὐτοῦ δευτέρῳ χρόνῳ καὶ ἐξορίας,

facta corpore mulier, tertia die perfectam & verè validam ſuam ſubſtantiam eſſe agnovit, neque morbo ulla ex parte ſeparari & exinaniri.

Verùm, oratio me ex aliis ad alia conducens, neque volentem ſilere permittit: tametſi mei ingenii paupertatem ad omnia enarranda minimè ſufficere jam ſuprà confeſſus fuerim. Quot enim viatorum ſe ſocium oratione præbuit? Quot per mare navigantium vehementis præſertim tempeſtatis tempore gubernator effectus eſt? Cùm enim feroces maris fluctus intumeſcere, eorumque fremitum ad aures uſque pertingere advertebat; tunc Fratres hortabatur, ut prolixam orationem pro navigantibus peragerent, illudque Prophetæ pſallerent: *Numquid in fluminibus iratus es, Domine, aut in fluminibus furor tuus, vel in mari indignatio tua?* (Hab. 3. 8.) Hinc placato mari, videre erat nonnullos qui Sanctum adeuntes, ſe ejus precibus ſalutem conſecutos eſſe nunciabant.
Neceſſitatis «
tempore, inquiebant, unà «
nobiſcum navigare, navem di- «
rigere, in puppi ſtare viſus «
es. Sic univerſi, Dei laudes «
prædicabant.

Dum hæc præclara geſta venerandus Pater noſter Stephanus in inſula edebat, anno ſecundo ejuſdem habita-

Digitized by Google

tionis & exilii, verè pia, proliſque amans & ex Abramæa parte, nova Sara, nec multum antiquâ inferior, beatiſſimi Viri mater ad Deum migravit, cùm ſuæ filiæ di-
» xiſſet: Noli flere, Theodota;
» mecum enim proficiſceris.
Quæ quidem Sancti ſoror poſt ſeptem dies in pace obdormivit.

Iiſdem diebus quidam Stephanus miles cunei Armenorum, ex Europæ partibus, media corporis parte exſiccatus, totus in terram pronus propendebat. Is cùm in inſulam adnavigaſſet, ſeque ad Sancti pedes ſupplex projeciſſet, Chriſti & ejus matris imagine, cum firma fide, adorata, rectus & perfectè ſanus ad proprium exercitûs ordinem revertit. Percontantibus autem militibus, quonam modo & à quo inſanabilis ille morbus ſanatus eſſet, ipſe omnia his verbis pa-
» tefecit: Apud Proconeſum
» quidam eſt Monachus inclu-
» ſus & exul, Stephanus di-
» ctus. Ille facta oratione, me
» duas imagines adorare juſſit,
» unam viri inſcriptam Chri-
» stus, aliam mulieris, quæ
» quidem, ut dicebant, Dei-
» paræ erat. Quas cùm vene-
» ratus eſſem, ſubitò ſanitatem
» ſum conſecutus. Quibus audi is improbi illi circumſtre-
» pentes, ipſi aiunt: Hei tibi,

ἡ ὄντως εὐσεβὴς, καὶ φιλόπαις, καὶ τῆς Ἀβραμιακῆς μερίδος, οὐ πρὸ πολὺ δευτερεύουσα νέα Σάρα, ἡ τοῦ παμμάκαρος Στεφάνου μήτηρ πρὸς Θεὸν ἐξεδήμησεν, εἰποῦσα τῇ ἑαυτῆς θυγατρί. μὴ κλαῖε, «
Θεοδότη· μετ' ἐμοῦ γὰρ πορεύῃ. «
καὶ μεθ' ἡμέρας ἑπτὰ ἐκοιμήθη καὶ ἡ τοῦ ἁγίου ἀδελφὴ ἐν εἰρήνῃ.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις Στέφανός τις, στρατιώτης τοῦ στίφους τῶν Ἀρμενίων, ἐκ τῶν τῆς Εὐρώπης μερῶν ἡμίξηρος γεγονὼς, ὅλος ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέκυφε καμπτόμενος. οὗτος πρὸς τὴν νῆσον ἀποπλεύσας, καὶ τῷ ἁγίῳ προσπεσὼν καὶ ἱκετεύσας, τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀδιστάκτῳ πίστει προσκυνήσας, ὑπέστρεψεν ὀρθὸς καὶ ὁλόκληρος τοῦ ὁσίου εὐχαῖς πρὸς τὸ ἴδιον τῆς στρατείας τάγμα. τῶν δὲ στρατιωτῶν διερωτώντων αὐτόν· πῶς ἄρα καὶ ποίῳ τρόπῳ καὶ παρὰ τίνος τὸ ἀνίατον ἐκεῖνο ἰάθη πάθος; αὐτὸς ἅπαντα διεσάφησεν, ὅτι ἐν Προκοννήσῳ ἐστί τις μο- «
ναχὸς ἐγκεκλεισμένος, λεγόμενος «
Στέφανος καὶ ἐξόριστος. οὗτος ἐπευ- «
ξάμενος, καὶ ποιήσας με δύο εἰκό- «
νας προσκυνῆσαι, μίαν ἀνδρὸς «
γράφουσαν Χριστὸς, καὶ ἑτέραν γυναι- «
κὸς ὡς ἔλεγον εἶναι αὐτὴν τῆς Θεο- «
τόκου· ἃς ἀσπασάμενος, παρα- «
χρῆμα ἰάσεως ἔτυχον. οἱ δὲ παρά- «
νομοι * ἀνακορταλίσαντες, φησὶ «
πρὸς αὐτόν· ἀβάλαι σοι, Στέ- «

* ἀνακροταλίσαντες.

» φανε, εἰδωλολατρήσας. καὶ διαβάλλουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχισατράπην τῆς Θρᾴκης· ὁ δὲ γνοὺς τὰ κατ᾽ αὐτὸν, τῷ τάχει τοῦτον πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέστειλεν. ὁ δὲ τύραννος τοῦτον δεξάμενος, καὶ γνοὺς τὰ
» εἰς αὐτὸν, εἶπεν· εἶτα καὶ ἐπιμένεις,
» ὡς ἐδιδάχθης παρὰ τοῦ ἀμνημο-
» νεύτου ἐκείνου, προσκυνεῖν τὰ τοι-
» αῦτα ἰνδάλματα; ὁ δὲ μᾶλλον ἀναθεματίσας καὶ μετάνοιαν βαλὼν, ὡς ἤδη πλανηθεὶς, παρ᾽ αὐτὰ τοῦτον ὁ ἀλιτήριος τῇ τοῦ κεντυρίωνος ἀξίᾳ ἐτίμησεν, ὡς ἀτιμάσαντα τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα· ἀλλ᾽ οὖν ὁ δίκαια κρίνων Θεὸς ὁ διὰ τοῦ προφήτου βοῶν· ἀλλ᾽ ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές με ἀτιμασθήσονται, οὐχ ὑπερεῖδεν τῆς ἀδίκου δίκης τὴν δίκην. ὁ γὰρ τὴν ἀξίαν λαβὼν παραβάτης, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτὸν ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε, τοῦ ἵππου κρημνισθεὶς καὶ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ περιθλασθεὶς, ἱππόθυτον γέγονε παρανάλωμα τὴν ψυχὴν ἐν κακῷ ἀπορρηξάμενος. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τάχιστα τὸν ἅγιον ἀπὸ Προκοννήσου ἀναπλεῖν παρεκελεύσεν ὁ δόλιος δράκων
» εἰπών· ὅτι καὶ ἐξόριστος ὢν οὐ παύε-
» ται διδάσκων τὸν λαὸν εἰδωλολα-
» τρεῖν.

Τοῦτον ὑποστρέψαντα ἐκ Προκοννήσου κελεύει ἐν τῇ τῆς φιάλης εἱρκτῇ τῇ ἐζοφωμένῃ ἐν χειρο-

Stephane, idololatra factus es. «
Illum deinde apud Præfectum Thraciæ accuſaverunt, qui re cognita, eum ad Imperatorem feſtinè miſit. Tyrannus autem illo accepto, & his, quæ eum ſpectabant, auditis, dixit: Numquid hujuſ- «
modi ſimulacra adorare per- «
gis, ut ab illo nefando edo- «
ctus es? Hic verò cùm contrà «
anathematizaret, ſeque inclinaret, quaſi deceptus fuiſſet, eum ſine ulla mora perditus Imperator Centurionis dignitate ornavit, quippe qui Chriſti imaginem contumeliâ affeciſſet. Verùm, Deus qui juſtè judicat & per Prophetam clamat: *Sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles*; injuſti judicii judicium nequaquam neglexit. Nam ille prævaricator poſt acceptam dignitatem ex Imperatoris Palatio domum repetens, ex equo præceps actus, ejuſque pedibus confractus, equi victima effectus eſt, maléque animam effudit. Idcirco autem fraudulentus Draco Sanctum celerrimè è Proconeſo redire juſſit, quòd, ut aiebat, etiam exul popu- «
lum idola colere doceret. «

Itaque Sanctum è Proconeſo reverſum, in obſcuro carcere phialæ, manicis vinctum, pedibuſque ligno mu-

Digitized by Google

nitis cuſtodiri imperavit. Aliquot autem diebus interjectis, in Phari ſolario privatim inter duos è ſuis Præfectis ſedens, cum ipſis interrogationem faciebat. Cùm verò Sanctus jam introducendus erat ad Imperatorem, à pio aliquo viro nummum petiit & accepit, quem quidem intra cucullam geſtabat. In ipſo autem ſancti Viri ingreſſu ſoloque aſpectu, irâ incenſus re & nomine Draco
» exclamavit: O vim! A quo-
» nam nefando mea aula repre-
» henditur? Cui cùm Sanctus nihil reſponderet, ſed prono in terram corpore eſſet, eum Tyrannus iracundè intuitus, ſanguineos oculos contorquens, manum per aërem circumagitans, & immani, draconis inſtar, emiſſo ſibilo di-
» xit: Mihi non reſpondes, im-
» puriſſimum caput? Cui San-
» ctus, Imperator, inquit, ſi
» me condemnare in animo ha-
» bes, me ſupplicio affice. Si
» verò me interrogare tibi pla-
» cet, tuum animum temperet
» manſuetudo. Sic enim judi-
» care Judicibus leges præci-
» piunt. Tum Imperator, Dic,
» inquit, quibus decretis vel
» Patrum præceptis non obſe-
» quentes, hæretici à te exiſti-
» mamur? Cui Sanctus reſpon-
» dit: Quia imagines, quas ab
» initio continua ſerie univerſi
» Patres comprobavere & ado-

πέδαις φυλαχθῆναι, καὶ τοὺς πόδας
αὐτοῦ ἐν τῷ ξύλῳ ἀσφαλισθῆναι.
καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς ἐν τῷ τοῦ Φά-
ρου ἡλιακῷ * ἰδίως καθίσας * al. ἰνδίως.
ἀναμεταξὺ δύο τινῶν ἀρχόντων
αὐτοῦ, ἐποιεῖτο * μετ' αὐτῶν τὴν ἐρώ- * al. μετ' αὐτοῦ.
τησιν. ὁ δὲ ἅγιος ἐν τῷ μέλλειν
αὐτὸν εἰσιέναι πρὸς τὸν βασιλέα,
αἰτησάμενος καὶ λαβὼν παρά τινος
φιλοχρίστου νόμισμα, ἔνδον τοῦ αὐ-
τοῦ κουκουλλίου ἐβάσταζεν. ἐν δὲ τῷ
εἰσιέναι αὐτὸν καὶ μόνον ὁραθῆναι,
θυμομαχήσας ὁ φερώνυμος δρά-
κων, ἀνέκραξεν λέγων· ὢ βία· «
παρὰ ποίου ἀμνημονοῦντος τὸ ἐμὸν «
καταμαρτυρεῖται βασίλειον; τοῦ δὲ «
ἁγίου μηδὲν ἀποκρινομένου, ἀλλὰ
χαμᾶζε κεκυφότος ὁ τύραννος
πρὸς αὐτὸν ὀργίλως ἐπιδὼν, ἐναί-
μους τε τοὺς ὀφθαλμοὺς συνταρά-
ξας, καὶ αἰθερίως τὴν χεῖρα * πε- * al. ἐπιγυρώ-σας.
ριγυρεύσας, δρακοντιαῖόν τε συ-
ρίξας μέγα εἶπεν· ἐμοὶ οὐκ ἀπο- «
κρίνῃ, μιαρωτάτη κεφαλή; ὁ δὲ «
ἅγιος ἔφη πρὸς αὐτόν· βασιλεῦ, «
εἰ καταδικάζειν θέλεις, τιμώρει- «
ζέ με· εἰ δὲ ἐρωτᾶν, μετριασά- «
τω σου τὸν θυμὸν ἡ πραότης. οὕτως «
γὰρ δικάζειν τοὺς κριτὰς οἱ νόμοι «
κελεύουσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰπὲ, «
φησὶν, τίσιν ὅροις καὶ πατρικαῖς ἐν- «
τολαῖς μὴ ὑποκύψαντες, αἱρε- «
τικῆς ὑπολήψεως ὑπόκρισιν ἔχειν «
παρά σοι νενομίσμεθα· ὁ ἅγιος εἶ- «
πεν, τὴν ἐκ προπάλαι περιοδι- «
κῶς ὑπὸ πάντων πατέρων δεχθεῖ- «
σαν

Digitized by Google

» σαι καὶ προσκυνηθεῖσαν εἰκονικὴν
» στηλογραφίαν; ἣν ἀνόμως τῆς ἐκ-
» κλησιῶν ἐξεποιήσασθε, ταύτην
» ἐξορύξαντες. καὶ ὁ βασιλεύς· μὴ
» λέγε ταύτας, ἀνοσία κεφαλὴ,
» στηλογραφίας, ἀλλ' εἰδωλογρα-
» φίας. καὶ ποῖον γὰρ δίκαιον εἰδωλεία
» μετὰ ἁγίων, ἢ κοινωνία τίς φωτὶ
» πρὸς σκότος; πρὸς ὃν ὁ ἅγιος·
» βασιλεῦ, οὐχὶ τῇ ὕλῃ οἱ χριστιανοὶ
» λατρεύειν ἐν εἰκόσι ποτὲ ἐθέσπι-
» σαν· ἀλλὰ τὴν κλῆσιν τῆς θέας
» προσκυνοῦμεν, νοερῶς εἰς τὰς αἰ-
» τίας τῶν πρωτοτύπων ἀναγόμενοι.
» καὶ γὰρ διὰ τῆσδε τῆς ὁράσεως τὸ
» ἡγεμονικὸν διηπλωμένον τοῖς δόγ-
» μασι καὶ τῷ σκοπῷ τῆς εὐσεβείας,
» πρὸς τὰς ὑψηλάς τε καὶ μετεωρο-
» πορούσας τῶν οὐρανῶν σκηνὰς, εἰς
» τὸ δυνάσθαι τῷ μεγέθει τῶν τοιού-
» των * ἐννοσσεύειν ἐφιέμεθα· καλιὰ
» γάρ τις οἱονεί ἐστιν ψυχῆς ἡ περὶ
» τὸ ζητούμενον συγκατάθεσις, τὴν
» ἄστατον τοῦ νοῦ πολυπραγμοσύνην,
» καθάπερ τινὰ πολυπλανῆ * πτῆ-
» σιν ἐφ' ἑαυτῆς ἀναπαύουσα. καὶ ὁ
» βασιλεύς· ἆρά γε δίκαιόν ἐστιν τὰ
» παρὰ ἀνθρώπων κηρυχθέντα ἄπει-
» ρα καὶ δυσθεώρητα, καὶ μήτε νῷ
» ληπτὰ, αἰσθητικῶς ἐκτυποῦν καὶ
» διὰ ὕλης προσκυνεῖν, μὴ ὄντος
» τινὸς τῶν τοιούτων ἐν γνώσει, ἢ καὶ
» μόνης τῆς ἀπειρίας, ὥς φησιν ὁ
» θεολόγος Γρηγόριος; εἶπεν ὁ ἅγιος·
» καὶ ποῖος ἆρά γε λογισμοῦ κύριος

* al. ἐνοσσεύειν.

* al. πίσιν.

ravere, nefariè ab Eccleſiis «
exterminaſtis & excidiſtis. Et «
Imperator: Ne, inquit, pro- «
fanum caput, imagines ap- «
pelles, ſed idola. Et verò «
quid juſti eſt idola inter & «
Sanctos? *Aut quæ ſocietas lu-* « 2. Cor. 6.
ci ad tenebras? Ad quæ San- « 14.
ctus: Imperator, nunquam «
Chriſtiani ſtatuerunt, ut ma- «
teria in imagine coleretur. «
Verùm, nomen rei per ima- «
ginem nobis exhibitæ adora- «
mus, ad ipſos auctores & «
prototypa mente aſcendentes. «
Etenim rationem per hancce «
externam ſpeciem dogmatibus «
& fine religionis ſe veluti ex- «
pandentem, in excelſis & «
ſublimibus cælorum taberna- «
culis, quantum per harumce «
rerum magnitudinem licet, «
nidum ſtruere cupimus. Qui- «
dam enim quaſi animæ nidus «
eſt, ejuſdem circa id, quod «
quærit, conſeſſio, quæ inſta- «
bilem mentis ſolicitudinem, «
tanquam vagum volatum in «
ſeipſa jubet conquieſcere. «
Rurſus Imperator: Num igi- «
tur, inquit, æquum eſt infi- «
nitas res ab hominibus cele- «
bratas, contemplatu diffici- «
les, nec etiam mente compre- «
henſibiles, modo qui ſub ſen- «
ſus cadat exprimere & per «
materiam adorare; cùm nihil «
hujuſcemodi rerum in cogni- «
tionem veniat, niſi ſola infi- «
nitas, ut ait Theologus Gre- «
gorius. Reponit Sanctus: Et «
verò quis mentis compos, ea «

» quæ in Eccleſia ſunt, adorans,
» ſive lapis ſit, ſive aurum, ſive
» argentum, creatæ rei cultum
» exhibet; quandoquidem in
» res ſanctas appellatione mu-
» tata ſunt? Vos verò inter
» ſanctum & profanum non
» diſcernentes, præ petulantia,
» Chriſti & Deiparæ imagines
» idola appellare ut Apollinem
» & Artemidem, illaſque con-
» culcare & cremare non hor-
» ruiſtis? Ad quæ Imperator:
» O mente obcæcate & nefan-
» dis magis nefande; ergóne
» Chriſti imagines conculcan-
» do, Chriſtum conculcavi-
» mus? Abſit. Tum ſignifer
Stephanus, qui Chriſtum in
ſeipſo ſemper gerebat, & to-
tus ab eo docebatur, manu
ad pectus retracta & in ſa-
cram cucullam immiſſa, num-
mum extulit, qui improbi
Imperatoris effigiem & no-
men ferebat, eumque illi, ut
olim Chriſtus Judæorum Sy-
» nagogæ, oſtendit dicens: *Cu-*
» *jus eſt, ô Imperator, imago*
» *hæc & ſuperſcriptio?* Obſtu-
» pefactus Tyrannus reſpondit:
» Imperatorum. Et Sanctus:
» Num ſi illud humi projiciam
» & ſpontè conculcabo, pœ-
» nas luam? Omnino, inquiunt
» hi qui adſtabant: quando-
» quidem invictorum Impera-
» torum effigie & nomine inſi-
» gnitur. Tum Sanctus gra-
» viter ſuſpirans ait: Si veſter
» hic ſermo eſt, qualem ergo
» infelicem pœnam ſuſtinebit,

ὧν, τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσ- «
κυνῶν, εἴτε λίθον, εἴτε χρυσὸν, «
εἴτε ἄργυρον, κτισματολατρεῖ, «
διότι τῇ κλήσει μετεποιήθησαν εἰς «
ἅγια. ὑμεῖς δὲ ἀναμέσον ἁγίου καὶ «
βεβήλου μὴ διαστείλαντες, οὐκ «
ἐφρίξατε εἰπεῖν τὴν τοῦ Χριστοῦ «
εἰκόνα ἐν παροινίᾳ εἴδωλον, ὡς «
Ἀπόλλωνα, καὶ τῆς Θεοτόκου ὁμοίως «
ὡς Ἀρτέμιδα, καὶ καταπατῆσαι «
ταύτας, καὶ κατακαῦσαι. καὶ ὁ βα- «
σιλεύς· πεπηρωμένε τῷ νοΐ, καὶ «
ἀμνημονεύτων ἀμνημονεύτερε τὰς «
εἰκόνας πατήσαντες Χριστὸν πεπα- «
τήκαμεν; μὴ γένοιτο. ὁ δὲ σημειο- «
φόρος Στέφανος ἀεὶ ἐν ἑαυτῷ τὸν
Χριστὸν περιφέρων, καὶ ὅλος ὑπ'
αὐτοῦ διδασκόμενος, τὴν χεῖρα
τῷ στέρνει ἀντανακλάσας, καὶ * ἔν- *al. ἔσω.
δον ταύτην εἰσδύσας τοῦ ἱεροῦ κου-
κουλλίου, τὸ νόμισμα ἐξενεγκὼν,
ἐπεδείκνυεν, καθάπερ Χριστὸς τῇ
πρὶν τῶν Ἰουδαίων συναγωγῇ, εἰ-
κόνα καὶ ὄνομα φέρον τοῦ ἀλάστορος,
καὶ φησίν· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, βα- «
σιλεῦ, καὶ ἡ * ἐπιγραφή; ὁ δὲ τύ- « *al. ὑπογρα-
ραννος θαμβηθεὶς ἔφη, τῶν βασι- « φή.
λευόντων. καὶ ὁ ἅγιος· ἆρά γε εἰ «
τοῦτο * προσρείψας ἐπὶ τῆς γῆς ἑ- « *al. προ-
κουσίως πατήσω, ὑποίσω δίκην; « ρρίξας.
οἱ δὲ παρεστῶτες, ἐκ παντός· ὅπ- «
περ, φησὶν, χαρακτῆρα καὶ κλῆσιν «
τῶν ἀηττήτων φέρει βασιλέων. ὁ δὲ «
ἅγιος μέγα στενάξας εἶπεν· εἰ ὑ- «
μεῖς οὕτως φατὲ, ποίαν ἄρα ἐλεει- «
νὴν ὑποίσει δίκην ὁ τὸ τοῦ Χριστοῦ «

» καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὄνομα ἐν εἰκόνι » πατήσας καὶ κατακαύσας, ἢ πάν- » τως τῷ ἀτελευτήτῳ πυρὶ καὶ αἰω- » νίῳ καὶ τῷ ἀκοιμήτῳ σκώληκι ἐκ- » δοθήσεται; καὶ ῥίψας τὸ νόμισμα, κατεπάτησεν αὐτό. οἱ δὲ τῷ βασιλεῖ παρεστάμενοι, ὡς εἴ τινες ἄγριοι θῆρες εἰσπηδήσαντες κατὰ τοῦ ἁγίου, κρημνίσαι τοῦτον ἠβουλήθησαν * τοῦ ἡλιακοῦ πρὸς τὸ κάταντες. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπούλως πως· παρεμορφοῦτο γὰρ ὡς ὄφις· τούτους ἀπεσόβησεν τοῦτο μὴ πρᾶξαι. καὶ παραδοὺς τὸν ἅγιον δεδεμένον ἐκ τοῦ τραχήλου, ὄπισθεν δὲ τὰς χεῖρας, πρὸς τὴν τοῦ Βυζαντίου δημοσίαν φυλακὴν τοῦτον παρέπεμψεν, ἔνθα ἐπιλέγεται τὸ ἱερὸν πραιτώριον, ὡς ἐννόμως κριθῆναι αὐτόν, διότι βασιλέως χαρακτῆρα ἀνόμως πεπάτηκεν. ὢ τῆς παραπληξίας. οἱ γὰρ προφανῶς τὸν τοῦ Θεοῦ παραβεβηκότες νόμον, καὶ τὴν αὐτοῦ εἰκόνα πατήσαντες, οὗτοι ἐν τῇ ἰδίᾳ εἰκόνι τὸν νόμον πρόμαχον ποιοῦνται. καὶ τίς ἄρα οὐ γελάσειεν τὴν τούτων ἄνοιαν;

* Vnus addit κατά.

Ὁ δὲ παμμάκαρ πατὴρ ἡμῶν Στέφανος τῷ πραιτωρείῳ παραπεμφθεὶς, ὡς μόνον πρὸς τὰ πρόθυρα εἰσῆλθεν, ἐθερμάνθη ἡ καρδία αὐτοῦ, προφητικῶς εἰπεῖν, ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ τῆς μελέτης αὐτοῦ ἐκκαύσας πῦρ, ἐλάλησεν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ, τὸ πέρας τῶν ἡμερῶν » τῆς ζωῆς αὐτοῦ εἰπών· αὕτη μου

qui Chriſti ejuſque Matris nomen in imagine conculcaverit & cremaverit? An non prorſus igni nunquam interituro & æterno, vermique nuſquam dormienti tradetur? Poſtea nummum projecit & calcavit. Mox verò hi qui Imperatori aſſiſtebant, velut quædam feroces belluæ in Sanctum irruentes, eum è ſolario deorſum præcipitem agere volebant. Verùm, Imperator ſubdolè (namque ut ſerpens formam mentiri noverat) impedivit, quominus id agerent: eumque ſtatim collo vinctum, & manibus à tergo ligatis in publicum Byzantii carcerem, ſacrum Prætorium dictum, miſit; ut ſecundùm leges judicium ſubiret, eò quòd Imperatoris imaginem contra leges conculcaſſet. O ſtupiditatem! Illi qui apertè Dei legem tranſgreſſi, ejus imaginem conculcavere, ii in propria ſua imagine legem propugnatricem faciunt? Quis, quæſo, illorum amentiam non irriſerit?

Itaque beatiſſimus Pater noſter Stephanus in Prætorium ductus eſt, cujus veſtibulum ſolum ut ſubiit, concaluit cor ejus intra ipſum, ut Prophetæ verba uſurpem, Pſal. 38. 4. & igne meditationis ſuæ accenſo, locutus eſt linguâ ſuâ finem dierum vitæ ſuæ, dicens; Hæc mea hujuſce vitæ

Pſal. 131. 14. » requies, & hîc habitabo uſque ad extremum vitæ meæ » halitum, quia pro imagine » Chriſti nomine decorata ele- » gi eam. Ibidem etiam delectos ſancti Monachorum inſtituti viros, ad trecentos quadraginta duos numero, ex variis locis incluſos invenit; quorum aliis nares abſciſſæ fuerant, aliis effoſſi oculi, aliis amputatæ manus, eò quòd adverſus ſanctas imagines ſubſcribere renuerant. Alii auribus carebant. Alii intolerabilium verberum reliquias exhibebant. Alii ſe pilis privatos & ab impiis Iconocauſtis abraſos oſtendebant. Plures verò venerandam barbam pice unctam atque aduſtam habebant. Ut hæc acerba & varia pietatis myſtarum ſupplicia vidit Sanctus, Deo, qui illis patientiam tribuerat, gratias egit. Ipſe verò dolore & triſtitiâ afficiebatur, quòd nondum tormentum aliquod vel membri avulſionem ob eamdem cauſam expertus erat. Ceterùm, omnes illi Patres eum tanquam ſummum paſtorem & ſalutarem magiſtrum excepere, ab eoque docebantur, ac ſuas cogitationes ipſi referebant. Denique Prætorium factum eſt Monaſterium, cùm illic canon monaſticus obſervaretur. Porro carceris cuſtodes, & cuncti ad quos jam-

τῆς ζωῆς ταύτης ἡ κατάπαυσις, καὶ « ὧδε κατοικήσω ἕως ἐσχάτης τοῦ βίου « μου ἀναπνοῆς, ὅτι ὑπὲρ τοῦ Χριστωνύμου εἰκόνος ἡρετισάμην αὐτήν. « εὗρεν δὲ ἐν τοῖς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους λογάδας τοῦ ἁγίου τῶν μοναχῶν σχήματος, ὡσεὶ τριακοσίους τεσσαράκοντα δύο τὸν ἀριθμὸν, ἐκ διαφόρων χωρῶν, τοὺς μὲν ῥινοτμήτους, τοὺς δὲ ἀπομμάτους, ἄλλους χεῖρας κεκομμένας ἔχοντας, * ὡς μὴ ὑπογράψαντας κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων, ἑτέρους ὦτα μὴ ἔχοντας. καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνεικάστων δαρμῶν τὰ λείψανα ἐδείκνυον. οἱ δὲ τρίχας μὴ ἔχειν ἑαυτοὺς ἐπεδείκνυον, ξυρισθέντες παρὰ τῶν ἀσεβῶν εἰκονοκαυστῶν· καὶ οἱ πλείους τὴν τιμίαν γενειάδα ἐκ πίσσης κεχρισμένην καὶ κεκαυμένην εἶχον. ταύτας τὰς χαλεπὰς πολυειδεῖς τιμωρίας τῶν τῆς εὐσεβείας μυστῶν ἰδὼν ὁ ἅγιος, ηὐχαρίστει τῷ Θεῷ τῷ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῖς δωρησαμένῳ. ἤσχαλλεν δὲ καὶ ἐδυσφόρει, ὅτι οὐκ ἦν αὐτὸς ἀκμὴν πεῖραν λαβὼν τινὸς βασάνου ἢ ἀφαίρεσιν μέλους περὶ τοῦ προκειμένου. οἱ δὲ πατέρες οὗτοι πάντες ἐδέξαντο τοῦτον ὡς ἀρχιποίμενα καὶ καθηγητὴν σωτήριον, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐδιδάσκοντο, καὶ αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς ἀνέφερον. λοιπὸν γέγονε τὸ πραιτώριον μοναστήριον, παντὸς τοῦ μοναχικοῦ κανόνος ἐπιτηρουμένου. οἱ δὲ τὰς φυλακὰς πεπιστευμένοι,

* al. ὑπογράψαντας ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Digitized by Google

καὶ πάντες οἱ τὴν τοῦ ὁσίου φήμην ἔκπαλαι ἐνωτιζόμενοι, ἰδόντες τοῦτον ὡς ἀληθῶς τὸ κατ' εἰκόνα ἀλώβητον διασώζοντα, τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἐπίγειον ἄγγελον ἐξεθαμβήθησαν, ὡς εἰπεῖν τινα [a] καπικλάριον πρὸς τὴν ἰδίαν γυναῖκα ὡς ἐν μυστηρίῳ, καθάπερ ἐκεῖνος ὁ Μανωέ· » ἀπολώλαμεν, ὦ » γύναι, ἐκ ταύτης τῆς τοῦ τυράννου » μανίας. ὡσεὶ Θεὸν γὰρ ἑώρακα τὸν » νυνὶ καθειρχθέντα ἐν τῇ φυλα» κῇ Στέφανον τὸν τοῦ Αὐξεντίου. ἡ δὲ τιμία ἐκείνη γυνή, ἡ νέα Σαραφθία, καὶ Σουμανίτις, ἡ κατὰ ἀλήθειαν Φοίβη, ἵν' εἴπω, καὶ Τρύφαινα ἐρωτήσασα τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ἄνδρα προστεθεῖσα, κλοποφορεῖ παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς ἀκοῆς, πᾶσαν τὴν πολιτείαν τοῦ μακαρίου, καὶ * κρυφιοποδοῦσι τοῦ συζύγου τῇ εἱρκτῇ εἰσπηδήσασα, τοῖς ποσὶ τοῦ ὁσίου κυλινδουμένη, εὐχὴν ἐπεζήτει, καὶ ἀντιβολεῖ, ἐκ τότε τῷ ἁγίῳ αὐτὴν διακονεῖν τὰ πρὸς τὴν » χρείαν, τοιάσδε λέγουσα· μὴ ὑ» πέρθῃ, πάτερ, ἐμὲ τὴν παντά» λαιναν, θέλουσάν σοι παρηγορι» κῶς εἰσκομίζειν τὰ πρὸς τὴν χρείαν, » μηδὲ βδελύξῃ με τὴν ἁμαρτωλόν. » ἐκ γὰρ τοῦ τοιούτου τρόπου ἐλπίζω » κἀγὼ μισθὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ κομίσα» σθαι. διὸ μὴ ἀπώσῃ με τὴν ἀνα» ξίαν. ὡς δὲ ὁ τίμιος πατὴρ εὐ-

* al. κρυφιοπνεύσας.

pridem ſancti Viri fama pervenerat, cùm eum integram de ſacris imaginibus fidem verè conſervare cernerent, terrenum revera Angelum vehementer admirati ſunt, ut etiam quidam cuſtos ſuæ uxori tanquam arcanum privatim diceret, ut olim Ma- Judic. 13. 22. nue: « Actum eſt de nobis, ô « mulier, ob iſtum Tyranni fu« rorem. Vidi enim quaſi Deum, « Stephanum Auxentii, qui « modò in carcere tenetur. Sed honorata illa mulier, nova 3. Reg. 17. 10. Sarephthia & Sumanitis, vera 4. Reg. 4. 12. Phœbe, ut ita dicam, & Rom. 16. 1. 12. Thryphæna, iteratis percontationibus univerſum vivendi morem beati Stephani à viro quaſi furtim auribus accepit, clamque conjugem in carcerem ingreſſa, ſeſe ad ſancti Viri pedes provolvit, ejus pro ſe preces poſtulans, ipſumque rogans, ut ab hoc tempore ea, quibus indigebat, ſe ei miniſtrare concederet. Hujuſmodi porro verbis utebatur: « Ne me miſerrimam, « Pater, ea quibus opus habes, « tibi inſtar ſolatii afferre cu« pientem rejice. Ne me pec« catricem averſare. Spero enim « me ex hujuſcemodi miniſte« rio mercedem à Deo receptu« ram. Quamobrem ne me in« dignam repelle. Verùm, cùm venerandus Pater, fuſis pro

[a] καπικλάριος, apud Græcos medii & infimi ævi, carceris cuſtodem ſignificat.

illa precibus, nihil omnino
vellet accipere, eum iterum
» mulier ita compellavit: Re-
» verende Pater, quid meæ er-
» ga te fiduciæ reſpuis? Quippe
» ſi mea me indignitas abigit,
» novit tua pietas miſericor-
» diam adhibere. Nam ut olim
3. Reg. 17. 10. » Sarepthia vidua Eliæ fari-
4. Reg. 4. 11. » nam; & Sumanitis domum,
» hoſpitium Eliſæo obtulit: ut
Luc. 21. 4. » illa vidua in Evangelio cele-
» brata duos obolos ex eo, quod
» ſibi deerat, in gazophyla-
Joan. 4. 5. » cium miſit: ut Samaritis ipſi
» Chriſto aquam ad ejus ſitim
» extinguendam è profundiſſi-
» mo puteo hauſit: ſic ego ſpe
» fidei ſimile aliquid erga te
» agens, ne, quæſo, ſpreta &
» pudore ſuffuſa recedam. Cui
» Sanctus, Recede, inquit,
» mulier, recede, quandoqui-
» dem nihil à te poſſum acci-
» pere. Nec verò naturam vel
» indignitatem fugio. Abſit.
» Siquidem ego ipſe omnino
» miſerabilis & indignus ſum.
» Sed quominus id agam, is
» me impedit, qui nullam cum
Tit. 3. 10. » hæreticis communionem ha-
» bere præcipit. Neque enim
» mihi conſcius ſum cum Chri-
» ſtianorum calumniatoribus
» hæreticis & Iconocauſtis un-
» quam communicaſſe, aut ex
» eorum manibus aliquid acce-
» piſſe. His auditis, Chriſti &
ſancti Viri amans mulier, af-
flictorum revera cuſtos, ſeſe
» humi projecit clamando: Ab-

χεῖρα μὲν ἐπ' αὐτὴν ποιήσας, οὐκ
ἐπένευσεν τὸ * ὁτιοῦν λαβεῖν. λέ- *al. αὐτὸ
γει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· σεβάσμιε «
πάτερ, τί ἀπαναίνῃ τὸ πρός σε μου «
πίστεως. εἰ γὰρ καὶ τὸ ἀνάξιόν μου «
ἀπωθεῖ με, ἀλλ' οὖν οἶδεν σου ἡ «
εὐλάβεια οἰκτιρμοὺς ἐπιδείκνυσθαι, «
ὡς γὰρ ἡ Σαραφθία ποτὲ χήρα τῷ «
Ἠλίᾳ τὸ ἄλευρον, καὶ ἡ Σουμανί- «
τις τῷ Ἐλισσαίῳ τῆς φιλοξενίας τὸ «
δωμάτιον, καὶ ἡ μακαριζομένη «
χήρα ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τοὺς τῆς «
ὑστερήσεως δύο ὀβολοὺς ἐν τῷ γα- «
ζοφυλακίῳ, καὶ ἡ Σαμαρεῖτις αὐτῷ «
φημὶ τῷ Χριστῷ τοῦ βαθυτάτου «
φρέατος τὸ παρηγορικὸν ὕδωρ, οὕ- «
τως κἀγὼ ἐλπίδι τῆς πίστεως ὅμοιόν «
τι διατελοῦσα, πρός σε μὴ ἀπο- «
στραφείην τεταπεινωμένη, κατῃ- «
σχυμμένη· ὁ δὲ ἅγιος φησὶν πρὸς «
αὐτήν· ἄπιθι, γύναι, ἄπιθι, ὅ- «
τι περ οὐ δύναμαι δέξασθαί τι πα- «
ρὰ σοῦ. οὐ γὰρ τὴν φύσιν ἢ τὸ ἀνά- «
ξιον φεύγω· μὴ γένοιτο. πάντη «
γὰρ ἐγὼ ἐλεεινὸς καὶ ἀνάξιος. ἀλλ' «
ὅτι * κωλύομαι παρὰ τοῦ ἐντελλο- « *al. [illegible]
μένου αἱρετικοῖς μὴ συγκοινωνεῖν. «
οὐ γὰρ οἶδά ποτε ἐμαυτὸν μετὰ χρι- «
στιανοκατηγόρων αἱρετικῶν καὶ εἰκο- «
νοκαυστῶν συγκοινωνήσαντα, ἢ πα- «
ρὰ τῶν αὐτῶν χειρῶν εἰληφότα τι. «
ἡ δὲ χριστοφιλὴς ἐκείνη γυνὴ καὶ «
φιλάγιος, ἡ κατ' ἀλήθειαν φύλαξ «
καταπονουμένων, ταῦτα παρὰ τοῦ «
ἁγίου ἀκούσασα, ῥίψασα ἑαυτὴν «
εἰς τὸ ἔδαφος, ἐβόα λέγουσα· «

Digitized by Google

» μὴ γένοιτό μοι, ὅσιε πάτερ Στέφανε, ἐνυβρίσαι ποτὲ εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἢ τῶν ἁγίων. οἶδα γὰρ ὁποίαν * δώσουσι δίκην οἱ ταῦτα τολμήσαντες πρᾶξαι. ὁ γὰρ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Γερμανὸς τοὺς καθαιρέτας τῶν ἁγίων εἰκόνων μετ' ἐκείνων ἔταξεν τῶν κραξάντων· ἆρον, ἆρον, σταύρωσον τὸν τοῦ Θεοῦ υἱόν. διὸ, τίμιε πάτερ, τοῦτο μόνον αἰτοῦμαι, τοῦ κρυβῆναι τὸ δρᾶμα πρός τε τὸν ἄνδρα μου καὶ τοὺς συμφύλακας. κἀγὼ ἔργῳ πληροφορήσω τὴν σὴν ὁσιότητα. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, καὶ πρὸς τὸ ἑαυτῆς οἴκημα ἀντεισελθοῦσα, τῇ κλειδὶ τὸ ἴδιον ἀνεῴξασα κιβώτιον, ἐκβάλλει τρεῖς εἰκόνας κεκρυμμένας, τῆς τε παναγίας Θεοτόκου ἐν ἀγκάλαις φερούσης τὸν υἱὸν καὶ Θεὸν, καὶ τῶν κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ πιστῶς προσκυνήσασα δίδωσιν αὐτῷ εἰποῦσα· ἔστωσαν αὗται, ἅγιε, πρὸ προσώπου σου εὐχομένου, ὅπως κἀμοῦ μνείαν ποιῇ τῆς ἁμαρτωλοῦ. ἐν τούτῳ τῷ θεοφιλεῖ τρόπῳ εὐδοκήσας ὁ ἅγιος πρὸς τὴν ἑαυτῆς αἴτησιν, ἔκ τοτε σαββάτῳ καὶ κυριακῇ αὕτη αὐτῷ ἐκόμιζεν ἄρτου βραχὺ, ὡσεὶ οὐγκίας ἕξ, καὶ ὕδατος βαυκάλια τρία. αὕτη γὰρ ἦν ἡ βρῶσις καὶ πόσις τῷ μακαρίῳ τὸν ἑνδεκαμηνιαῖον χρόνον, ὅνπερ ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἐποίησεν.

* al. τίσουσι

ſit mihi, ſancte Pater Stephane, Chriſti ejuſque Matris vel Sanctorum imagines contumeliâ afficere. Novi enim quas pœnas daturi ſunt, qui id agere auſi fuerint. Siquidem ſanctus Pater noſter Germanus ſanctarum imaginum everſores cum illis collocavit, qui clamavere: Tolle, tolle, crucifige Filium Dei. Quamobrem, Reverende Pater, hoc unum peto, ut virum meum & alios cuſtodes factum celetur; atque ego tuam ſanctitatem rebus ipſis certam redditura ſum. His dictis, in ſuum cubiculum rediit, reſerataque arcula, tres abſconditas imagines extraxit, unam ſanctiſſimæ Deiparæ Filium & Deum in ſinu geſtantis, alias principum Apoſtolorum Petri & Pauli, quas cùm coram ſancto Viro cum fide adoraſſet, ipſas eidem dedit dicens: Iſtæ ſint, ô Sancte, ante faciem tuam, dum oras, ut & mei peccatricis memoriam habeas. Pio hoc modo ejus petitioni Sanctus conſenſit, illaque ab hoc tempore & paululum panis, nimirum circiter ſex uncias, & aquæ baucalia tria Sabbato & Dominicâ attulit. Is enim cibus & potus beato Viro fuit per undecim menſes, quos in Prætorio exegit.

Joan. 19. 15.

Cùm autem quadam die
unà cum vinctis aliis Patri-
bus ſederet vir Sanctus, ſer-
mo motus eſt de perſecutio-
nis tormentis quæ Præfecti
Imperatoris diverſis in locis
adhibuerant. Itaque in me-
dium prodiit Antonius ex
Creta inſula, qui de victima
Deo immolata his verbis lo-
» cutus eſt: Quomodo ſine la-
» crymis egregia Abbatis Pauli
» certamina in veſtrum conſpe-
» ctum adducam, venerandi
» Patres? Vir ille generoſus à
» Theophane cognomento Lar-
» dotyro inſulæ Archiſatrapa
» comprehenſus, in Prætorium
» Heraclii interrogandus addu-
» ctus eſt. Jacebat autem humi
» Chriſti imago, eum pro no-
» bis crucifixum exhibens, &
» illud tormenti inſtrumentum,
» quod Græci Catapeltas vo-
» cant. Itaque Præfectus illi
» dixit: Unum, ô Paule, è
» duobus tibi proponitur, vel
» hac imagine conculcata vi-
» vere, vel ad ſupplicium mitti.
» Tum Vir ſanctus magna voce
» exclamavit: Abſit mihi, Do-
» mine Jeſu Chriſte, Fili Dei,
» tuam divinam formæ corpo-
» reæ imaginem, tremendi tui
» nominis tabernaculum pedi-
» bus proterere. Deinde pro-
» nus in terram factus, ſanctam
» imaginem convenienti cultu
» adoravit. Quòd cùm Præfe-
» ctum irâ accendiſſet, eum ve-
» ſtibus exui præcipit, & ita
» in Catapeltis extendi. Igitur

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν καθεσθεὶς
μετὰ τῶν συνδεσμωτῶν πατέρων ὁ
ὅσιος, ἐκινήθη λόγος περὶ τῶν κατὰ
χώρας τῶν γεγονότων βασάνων τοῦ
διωγμοῦ παρὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ
τυράννου. παρήχθη δὲ εἰς μέσον
Ἀντώνιος τῆς Κρητῶν νήσου, ἀπαγ-
γέλλων τὸ θεόθυτον θῦμα, καὶ φη-
σίν· πῶς ὑπ' ὄψιν ἀδακρυτὶ ἀγά- «
γοιμι, πατέρες τίμιοι, τὰ τοῦ ἀββᾶ «
Παύλου ἀριστεύματα; οὗτος γὰρ ὁ «
γεννάδας κατεσχέθη ὑπὸ Θεοφά- «
νους ἀρχισατράπου τῆς νήσου τὸ ἐπί- «
κλην Λαρδοτύρου, καὶ προσήχθη «
πρὸς ἐξέτασιν ἐν τῷ λεγομένῳ «
πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρακλείου. πρού- «
κειτο δὲ πρὸς γῆν ἡ τοῦ Χριστοῦ «
εἰκὼν, καθὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώ- «
θη, καὶ τὸ τῶν βασάνων ὄργανον, «
τὸ παρ' Ἕλλησι λεγόμενον κατα- «
πέλτης, καί φησιν ὁ στρατηγός· ὦ «
Παῦλε, ἓν ἐκ τῶν δύο σοι πρό- «
κειται, ἢ τὴν εἰκόνα πατήσαντα ζῆ- «
σαι, ἢ τῇ βασάνῳ παραπεμ- «
φθῆναι. ὁ δὲ ἅγιος φωνῇ μεγά- «
λῃ ἀνέκραξεν· μὴ γένοιτό μοι, «
κύριε, Ἰησοῦ Χριστὲ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ, «
πατῆσαί σου τὴν σαρκομοιόμορφον «
θείαν εἰκόνα, σκήνωμα ὑπάρχου- «
σαν τοῦ φοβεροῦ σου ὀνόματος. καὶ «
πρὸς γῆν νενευκὼς, τὴν προσή- «
κουσαν προσκύνησιν προσῆξεν τῇ «
ἁγίᾳ εἰκόνι. θυμωθεὶς δὲ ὁ στρα- «
τηγὸς τοῦτον ἐκδυθῆναι προσέταξε, «
εἶθ' οὕτως ἁπλωθῆναι πρὸς τοὺς «
καταπέλτας. καὶ περισφίγξαντες «
οἱ

» οἱ ὑπηρέται τὸν ἅγιον πρὸς ταῖς δυσὶ
» σανίσιν ἀπό τε τραχήλου ἕως ἀστρα-
» γάλων, καὶ διὰ σιδήρων τούτου τὰ
» μέλη καθηλώσαντες, καὶ ἐπὶ κε-
» φαλῆς κρεμάσαντες, κυκλόθεν τε
» πυρκαϊὰν ὑφάψαντες παμμεγέθη,
» οὕτως ὁλοκάρπωμα διὰ πυρὸς τὸν
» ἅγιον πεποίηκεν ὁ τοῦ παρανόμου
» βασιλέως παρανομώτερος ἄρχων.

Καὶ ἔτι τούτου λαλοῦντος, καὶ πάντων τῶν πατέρων *δακρυρροούντων, Θεοστήρικτος πρεσβύτερος καὶ γεραλέος τοῦ εὐαγοῦς φροντιστηρίου τῆς Πελεκητῆς, ὅστις καὶ ῥινότμητος ἦν, καὶ τὴν γενειάδα ἐκ πίσσης καὶ νάφθης κεχρισμένην καὶ κατακεκαυμένην παρὰ τῶν ἀθέων εἰκονοκαυστῶν, εἰς μέσον προαχθεὶς εἶ-
» πεν· οὐκ ἔστιν ἄρα, τίμιε Στέφα-
» νε, ὑπενεγκεῖν ἄνευ κλαυθμοῦ, ἢ
» ὑπ' ὄψεσιν ἀγαγεῖν τὴν τότε σκο-
» τόμαιναν καὶ ἀγριότητα τοῦ ἄρχοντος
» τῆς Ἀσιάτιδος γαίης, ὅνπερ Λαχα-
» νοδράκοντα καλοῦσιν. ὁ δὲ τίμιος
» Στέφανος λέγει αὐτῷ· λέγε, πά-
» τερ, διὰ τὸν κύριον λέγε, καὶ μὴ
» ἀποκρύψῃς. προθυμοτέρους γὰρ
» ποιεῖς ἡμᾶς, εἴπερ θέλοι ὁ Θεὸς
» καὶ ἡμᾶς ἀθλῆσαι. καὶ ὁ Θεοστή-
» ρικτος πάλιν· τῆς ἁγίας παρελθού-
» σης τεσσαρακοστῆς, καὶ τοῦ ἁγίου πά-
» σχα πεφθακότος, τῆς ἁγίας πέμπτης
» ὀψὲ, ἐν ᾗ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν
» πρὸς Ἰουδαίους παρεδίδοτο, τῆς
» θείας μυσταγωγίας ἐπιτελουμένης,
» ἐλθὼν ὁ δρακοντώνυμος ἀρχισατρά-

* al. δακρυόντων.

miniſtri Sanctum duabus ta- «
bulis à capite ad talos uſque «
conſtringunt, ipſius membra «
clavis ferreis configunt, eum «
inverſo capite ſuſpendunt, «
immenſoque rogo circum «
ipſum accenſo, ſic ſanctum «
Virum holocauſtum igne ef- «
fecit nequam Imperatore ne- «
quior Præfectus. «

Adhuc illo loquente, omnibuſque Patribus lacrymas effundentibus, Theoctiriſtus Preſbyter & ſenex ſancti Monaſterii Pelecitæ, cujus nares impii Iconocauſtæ præciderant, barbamque pice & naphtha unxerant & aduſſerant,
in medium productus dixit: «
Nemo, reverende Stephane, «
noctem illam & ſævitiam «
Præfecti Aſiaticæ terræ, quem «
Lachanodracontem appel- «
lant, abſque gemitu ferre vel «
ob oculos exponere poteſt. «
Cui ſanctus Stephanus, Dic, «
inquit, Pater, dic per Do- «
minum, neque id celaveris. «
Nos enim promtiores reddes, «
ſi nos quoque certare Deus «
voluerit. Rurſus ergo Theo- «
cteriſtus: Sanctâ Quadrage- «
ſimâ elapsâ, ſanctoque Pa- «
ſcha proximo, veſpere ſanctæ «
feriæ quintæ, quâ Chriſtus «
Deus noſter Judæis proditus «
eſt, dum divina myſteria per- «
agerentur, ille Draconis no- «
men ferens Præfectus, juſſu «

Digitized by Google

» Imperatoris, cum militum
» manu irruens, repentè my-
» ſteriorum celebrationem in-
» terrupit. Comprehenſis verò
» delectis Monachis, horum
» numero triginta octo manus
» & colla lignis vinxit: reli-
» quos partim crudeliter lace-
» ravit, partim cremavit. Alio-
» rum barbas pice perfuſas
» aduſſit, nareſque abſcidit,
» quorum unus ipſe ego ſum.
» Verùm, necdum his conten-
» tus ille impius integrum Mo-
» naſterium ab equorum ſtabu-
» lo ad Eccleſias igne vaſtavit,
» & uſque ad pavimentum in
» pulverem redegit. Poſtea ſe-
» cum aſſumtis triginta octo
» illis Patribus, eos in quadam
» teſtudine veteris balnei apud
» Epheſi confinia incluſit, aper-
» toque aditu, contiguis mon-
» tis molibus effoſſis illos ob-
» ruit; ſicque vi intolerabili in
» Domino conſummati ſunt.

His luctuoſis & aliis pluri-
bus triſtibus dictis, nemo la-
crymas continere poterat.
Ipſum verò Sanctum Stepha-
num rogabant, ut quemad-
modum antea in monte, ſic
nunc ipſos ſuo ſermone con-
ſolaretur. Tum ille Beatiſſi-
mus quaſi præ dolore animæ
» gemens ait: Gratias agamus,
» Patres & Fratres, gratias a-
» gamus de his omnibus quæ

πης, τῇ τοῦ βασιλέως κελεύσει, μετὰ «
πλήθους στρατιωτῶν εἰσπηδήσαν- «
τες, παρευθὺ μὲν τὴν μυσταγωγίαν «
ἠχρείωσαν, καὶ τοὺς λογάδας τῶν «
μοναστῶν συλλαβόμενοι, ἠσφαλί- «
σαντο τούτων τὰς χεῖρας καὶ τοὺς «
τραχήλους ἐν ξύλοις, τὸν ἀριθμὸν «
τριάκοντα ὀκτώ· καὶ τοὺς λοιποὺς, «
ὃν μὲν ἀφειδῶς ἔδειρεν, ὃν δὲ κα- «
τέκαυσεν· ἄλλων τὰς γενειάδας «
πισσώσας ἐνέπρησεν, καὶ ῥινοτμή- «
τους ἀπέπεμψεν, ἐξ ὧν εἷς ὑπάρ- «
χω καὶ αὐτὸς ἐγώ. καὶ ἐν τούτοις μὴ «
ἀρκεσθεὶς ἐκεῖνος ὁ δυσσεβὴς, τὴν «
μονὴν πᾶσαν ἐνέπρησεν, ἀπό τε «
ἱπποφορβείου μέχρι τῶν ἐκκλησιῶν, «
ἕως ἐδάφους κονιορτὸν ἀπετέλε- «
σεν. εἶθ' οὕτως μετ' αὐτοῦ συλλα- «
βόμενος τοὺς τριάκοντα ὀκτὼ ἐκεί- «
νους πατέρας, ἐν τοῖς τῆς Ἐφέσου «
περιορίοις ἐν θόλῳ τινὶ παλαιοῦ «
λουτροῦ τούτους ἀπέκλεισεν, καὶ τὴν «
εἴσοδον ἀναῤῥάξας, τὰ ἐχόμενα «
τοῦ ὄρους κατορύξας, τούτους κατέ- «
χωσεν. καὶ οὕτως τῇ ἀνυποίστῳ βίᾳ «
ἐτελειώθησαν ἐν κυρίῳ. «

Τούτων οὖν τῶν λυπηρῶν καὶ ἄλ-
λων πλειόνων ὀδυνηρῶν ῥηθέντων,
οὐκ ἦν ὑπενεγκεῖν τὸν κλαυθμόν.
καὶ λοιπὸν ἠξίουν τὸν ἅγιον Στέφα-
νον, ὥσπερ πρὶν ἐν τῷ ὄρει, οὕτω
καὶ νῦν λόγον παρακλήσεως προσ-
πεῖν. ὁ δὲ παμμάκαρ ὡς ἐξ ὀδύ- «
νης * ψυχῆς ἀναστενάξας εἶπεν· « * al. ψυ-
εὐχαριστήσωμεν, πατέρες καὶ ἀδελ- «
φοί, εὐχαριστήσωμεν περὶ πάντων «

τούτων τῶν συμβεβηκότων. ἡ γὰρ εἰς τέλος εὐχαριστικὴ ὑπομονὴ φέρει τὸν στέφανον· εἰ γὰρ ἢ πῦρ, ἢ ξίφος, καὶ θάλασσα, ἢ τὸ τελευταῖον θάνατος ἐκ τῶν ἀσεβῶν προσκεῖται ἡμῖν, ὑπομείνωμεν, μιμησώμεθα τοὺς καθ' ἡμᾶς τὸν βίον μαρτυρικῶς ἐκτελέσαντας ὁσίους πατέρας, Πέτρον λέγω τὸν ὅσιον τὸν ἐν Βλαχέρναις ἐγκεκλεισμένον, ὅστις ἀνεικάστοις κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως βουνεύροις τυπτόμενος ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος, τοῦτον Δαπανὸν καὶ παραβάτην * παῤῥησίᾳ κηρύξας, καὶ πρὸς Θεὸν τὰ ὄμματα ἀνατείνας, καὶ εἰπών, εὐχαριστῶ σοι, κύριε, οὕτως ἐν τοῖς δαρμοῖς ἐξέπνευσεν, καὶ μετ' αὐτόν, Ἰωάννην τὸν θεῖον ἡγούμενον τοῦ τερπνοῦ τῆς Μοναγρίας φροντιστηρίου, ὃν ὁ τύραννος βασιλεὺς τυραννικῶς καταρχών, διὰ τὸ μὴ πεπατηκέναι αὐτὸν τὴν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐν σάκκῳ κατακλείσας, ἢ λίθῳ μεγάλῳ προσδήσας, τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης ἀπέπνιξεν. τί ἄρα γε τοῦ τοιούτου θανάτου ἐλεεινότερον; ἀλλ' ἐνδοξότερον παρέχει τὸν στέφανον. ἢ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. τίς γὰρ ἐξαρκέσῃ ἐξειπεῖν τὰ κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν ὑπὸ τῶν τοῦ τυράννου δεινοτέρων ἀρχόντων ἢ τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν ἐφευρήματα καὶ δεινὰ βασανιστήρια; πολλὰ γὰρ τὰ τούτων τῆς ἀσεβείας τρόπαια, ἅπερ ἡμεῖς

* al. κηρύξας παῤῥησίᾳ αὐτόν.

acciderunt. Nam patientia cum gratiarum actione uſque in finem juncta fert coronam. Sive enim ignem, ſive gladium, ſive mare, ſive poſtremò mortem nobis impii objiciant, patienter feramus: ſanctos illos Patres qui apud nos vitam martyrio abſolverunt, imitemur. Sanctum illum Petrum in Blachernis incluſum dico, qui ante Imperatoris conſpectum intolerandis boum nervis pro Chriſti imagine cæſus; illum, Dacianum & prævaricatorem liberè appellando, ſublatiſque ad Deum oculis dicendo, Gratias tibi ago, Domine, in mediis verberum cruciatibus expiravit. Hunc Joannes ſecutus eſt, divinus ille amœni Monagriæ Monaſterii Præfectus, quem Tyrannus Imperator tyrannicè comprehenſum, quòd Chriſti ejuſque Matris imaginem pedibus conculcare renuerat, ſacco incluſit, cumque ad ingentem lapidem alligatum in profundo maris præfocavit. Quid hujuſmodi morte acerbius? Verùm, eò glorioſiorem coronam præbet. Et hæc quidem ſufficiant. Quis enim enarrare valuerit ſæva tormentorum genera, quæ ipſo Tyranno crudeliores Præfecti per omnes Provincias excogitavere? Siquidem plurima ſunt eorum impietatis tro-

Digitized by Google

» phæa, quibus deſpectis, mor-
» tem Domini æmulemur. Nam
Rom. 8. 18. » *non ſunt condignæ paſſiones hu-*
» *jus temporis ad futuram glo-*
» *riam, quæ revelabitur in no-*
» *bis*, ut ait vas electionis Pau-
» lus.

Jam verò tempus me vocat, ô fideles & orthodoxi auditores, ad mortem in apertum proferendam, quam venerandus Pater noſter Stephanus pro pietate ſubiit. Verùm, ut ſæpe me excuſavi, revocat me cùm indignitas mea, tum ſumma ignorantia artis dicendi. Quando verò ipſe Sanctus erga meam vilitatem ſe benignum & clementem exhibet, voſque ſimiliter ad me audiendum multa humanitate utimini, pro viribus meam orationem proſequar, nihil alienum à veritate dicturus. Deus qui ſua arcana Prophetis ſuis detegit, & res antequam prodeant patefacit: ipſe venerando Patri noſtro Stephano ſuæ ex his locis migrationis tempus non abſcondit. Ut enim ſuperiùs dictum eſt, Dioratici doni particeps erat venerandus Stephanus. Itaque Vir ſanctus ante quadraginta dies ſuæ certationis, beatæ illi & hoſpitali mulieri, novæ Iſdandul, & Sanctorum in carceribus

καταπτύσαντες, τὸν τοῦ δεσπότου ζη- «
λώσωμεν θάνατον. οὐ γὰρ ἄξια «
τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς «
τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆ- «
ναι εἰς ἡμᾶς, ὡς φησιν τὸ σκεῦος «
τῆς ἐκλογῆς Παῦλος. «

Καλεῖ δέ με ὁ καιρὸς, ὦ πιστὸν καὶ ὀρθόδοξον ἀκροατήριον, εἰς τοὐμφανὲς ἐνέγκαι καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τοῦ σεβασμίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου θάνατον. ἀλλ' οὖν ὡς πολλαχῶς προαπελογησάμην, ἀνθέλκει με τὸ ἀνάξιόν μου, καὶ τὸ παντελὲς ἄγνωστον τῆς πρὸς τὸ λέγειν τεχνολογίας. ἀλλ' ἐπείπερ καὶ ὁ ἅγιος συμπαθὴς καὶ χρηστὸς πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα, καὶ ὑμεῖς τούτῳ ὅμοιοι πρὸς τὸ εὐήκοον, οὐ παύσομαι τὸ κατὰ δύναμιν λέγων, μηδὲν παραχαράττων τῆς ἀληθείας. ὁ ἀποκαλύπτων Θεὸς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς προφήταις τὰ αὐτοῦ μυστήρια, καὶ τὰ πρὶν γενέσεως εἰς τοὐμφανὲς ἄγων, οὐδὲ καὶ τῷ σεβασμίῳ πατρὶ ἡμῶν Στεφάνῳ οὐκ ἀπέκρυψεν τὸν τῆς μεταστάσεως αὐτοῦ τὸν τῆδε καιρόν. ὡς γὰρ προλέλεκται ἀνωτέρω, ὅπερ καὶ διορατικοῦ χαρίσματος ἦν μετασχὼν ὁ σεβάσμιος Στέφανος. οὐκοῦν ὁ τίμιος καὶ ἅγιος ἀνὴρ πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ ἀθλήσεως προσκαλεσάμενος τὴν παμμακάριον ἐκείνην καὶ φιλόξενον γυναῖκα, τὴν νέαν Ἰσδανδοὺλ, καὶ τὴν τῶν ἐν φυλακαῖς ἁγίων δια-

Digitized by Google

» κονήτριαν, εἶπεν αὐτῇ· τὸν τῆς πρὸς
» ἐμέ σου ὑπηρεσίας μισθὸν, ὦ γύ-
» ναι, παράσχοι σοι κύριος. θέλω
» δὲ καὶ βούλομαι ταύτην τὴν τεσσα-
» ρακονθήμερον ἡσυχαστικὴν καὶ ἐγ-
» κρατῆ εὐχὴν τελέσαι, καὶ παρα-
» χώρησόν μοι τοῦ κομίζειν τόν τε ἄρ-
» τον καὶ τὸ ὕδωρ. ἡ δὲ τιμία ἐκείνη
» γυνὴ ἀπεκρίνατο, τί σκληροτέρως
» ἑαυτὸν ἐθίζεις, πάτερ; οὐχὶ ἅπας
» ὁ χρόνος τοῦ βίου σου, νηστεία καὶ εὐ-
» χὴ καὶ σκληρότης μία; καὶ ὁ ἅγιος
φησίν· ἔγνων ἐν ἡμέραις ὀλίγαις
τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς μου πέρας ὑπάρ-
χειν. καὶ ἐκ τούτου κατανύξας τὴν
φιλόξενον γυναῖκα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ
ἐφετὸν, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ. καὶ
οὕτως οὐκ ἐπαύσατο ὁ ἅγιος τὰς
ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς ἐκείνης
ὁμιλῶν καὶ διδάσκων τοὺς συνδεσ-
μώτας πατέρας μὴ ἐκκακεῖν ἐν
ταῖς θλίψεσιν, παννύχοις ὑμνῳδίαις
ἐκτελῶν, ὡς καί τινας τῶν τῆς πό-
λεως εὐσεβῶν μεταμφιάζεσθαι εἰς
ῥακώδη ἱματισμὸν, καὶ ἐπεισέρχε-
σθαι ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ παρ' αὐτοῦ
εὐλογεῖσθαι καὶ διδάσκεσθαι. παρελ-
θουσῶν δὲ τῶν ἡμερῶν, καὶ τῆς * τρια-
κοστῆς ὀγδόης ἡμέρας καταλαβού-
σης, ἕωθεν μετὰ τὴν ὄρθριον δο-
ξολογίαν καὶ τῆς πρώτης ὥρας τὴν
ἀπόλυσιν, πάλιν ἐκείνην τὴν πολ-
λαχῶς μακαριζομένην ἐπισκεπτή-
τριαν προσκαλεσάμενος, εἰς ἐ-
» πήκοον τῶν πατέρων εἶπεν· δεῦρο,
» τιμία καὶ εὐλογημένη γυνή· ἴδοι ὁ

* Al. τεσσαρακοστῆς ὀγδ.

detentorum miniſtræ accerſitæ dixit; "Tui erga me miniſterii mercedem, ô mulier, tibi Deus rependat. Volo verò hanc quadrageſimam in ſilentio, abſtinentia & oratione tranſigere. Mihi ergo panem & aquam afferre deſine." Cui honorata illa mulier reſpondit: "Cur vitam ſeveriorem agere in animo habes, Pater? Annon omne tuæ vitæ tempus jejunium, oratio & ſeveritas continua fuit?" Cui Sanctus: Scio intra paucos dies vitæ meæ terminum fore. Quibus verbis cùm hoſpitalem mulierem in ſuam ſententiam adduxiſſet, eam in pace dimiſit. Sic ergo Vir ſanctus per dies illius quadrageſimæ Patres qui ſecum in carcere detinebantur, docere & hortari non ceſſavit, ne in afflictionibus deficerent. Noctes quoque pervigiles divinis laudibus celebrandis ducebat. Hinc factum eſt, ut quidam religioſi homines civitatis, pannoſa veſte aſſumta in carcerem ingreſſi, benedictionem ab illo acciperent, ejuſque doctrinâ informarentur. Elapſis autem diebus, cùm trigeſima octava jam adveniſſet, manè poſt matutinas laudes & primæ horæ abſolutionem, illam à nobis ſæpius celebratam Procuratricem accerſivit, cui coram Patribus ait: "Veni, veneranda & benedicta Mulier. Videat "

» Deus, tibique rependat tuam
» erga me indefeſſam curam.
» Reddat tibi tuorum laborum
» fructum centuplicem, quem-
Luc 8. 8. » admodum in Evangelio ſcri-
» ptum eſt. Etenim vera es di-
Mat. 25. 40. Ib. 10. 41. » ſcipula ejus qui dixit: *In quan-*
» *tum feciſtis uni ex his minimis,*
» *mihi feciſtis: &, qui recipit*
» *juſtum in nomine juſti, merce-*
» *dem juſti accipiet.* Quare det
» tibi Dominus centuplum,
» teque cum fidelibus Mariis
» & ſapientibus mulieribus,
» Cleopha, Joſe, Joſeph, Joa-
» chim & Martha collocet.
Hæc & plura alia precatus, tulit divinam Salvatoris formæ corporeæ imaginem, ejuſque diſcipulorum Petri & Pauli, quas imagines illi mu-
" lieri dedit, dicens: Sint tibi
" hæ imagines in præſidium
" per tuam vitam, & in pignus
" orthodoxæ Fidei. Magno poſt-
" ea gemitu edito ait: Poſtri-
" die ex his locis emigrabo, ad
" aliumque mundum & Judi-
" cem proficiſcar. Non parum autem lugens mulier, acceptas imagines, quas nuper ſancto Viro obtulerat, ob metum impiorum Iconocauſtarum ſudario involvit, rurſuſque relicto carcere domi vacavit. Sanctus verò Pater omnibus, qui in carcere cum ipſo ſervabantur, congregatis, per totam noctem divinas laudes celebrari juſſit.

Interim re & nomine Dra-

Θεὸς καὶ ἀντιμετρήσοι τῆς περὶ «
ἐμέ σου ἀναπαύσεως τὸ ἀνελλιπὲς, «
ἀποδιδούς σοι τοὺς καρποὺς τῶν πό- «
νων εἰς ἑκατὸν, εὐαγγελικῶς ὡς «
καὶ γέγραπται. μαθήτρια γὰρ ἐ- «
π' ἀληθείας εἶ τοῦ εἰπόντος· ἐφ' ὅσον «
ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχί- «
στων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ, ὁ δεχό- «
μενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, «
μισθὸν δικαίου λήψεται. διὸ ὁ κύ- «
ριος δώη σοι ἑκατονταπλασίονα, «
μετ' ἐκείνων σε κατατάττων τῶν «
πιστῶν Μαριῶν καὶ σοφῶν γυναικῶν, «
τοῦτε Κλωπᾶ καὶ * Ιωσῆ, Ιωσήφ τε « * al. Simi.
καὶ Ιωακεὶμ καὶ Μάρθας. Ταῦτα «
γοῦν καὶ πλείονα τούτων ἐπευξά-
μενος, ἄρας τὴν σαρκομοιόμορφον
θείαν εἰκόνα τοῦ σωτῆρος καὶ τῶν αὐτοῦ
μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου, δέδω-
κεν αὐτῇ εἰπών· ἔστωσάν σοι αὗται «
φρούριον ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῆς ὀρθο- «
δόξου πίστεως ἐνέχυρον. καὶ μέγα «
οἰμώξας ἀπεφθέγξατο, ὅτι τῇ ἐ- «
παύριον τῶν τῇδε ἀπάρας, πρὸς «
ἄλλον κόσμον καὶ κριτὴν πορεύο- «
μαι. ἡ δὲ οὐ μικρῶς θρηνήσασα, «
καὶ τὰς πρώην προσενεγκοῦσα ἁ-
γίας εἰκόνας ἐκ τοῦ ἁγίου εἰληφυῖα,
ἐγχειριδίῳ τε εἰλίξασα διὰ τὸν
φόβον τῶν ἀθέων εἰκονοκαυστῶν,
αὖθις τῆς εἱρκτῆς ἀπάρασα, οἴ-
καδε ἐσχόλαζε. ὁ οὖν πατὴρ τότε
ἅπαν τὸ σῖφος τῶν συνδεσμωτῶν
ἐκκλησιάσας, πάννυχον ὑμνῳδίαν
ἐκτελεσθῆναι πεποίηκεν.

Ο δὲ φερώνυμος δράκων καὶ

Digitized by Google

τυραννώδης βασιλεὺς, ὁ πᾶσαν Ἑλληνικὴν σπονδὴν μυσαρωτάτως ἐκτελῶν, τὸ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ Βρουμάλιον ἤτοι ἑορτὴν δαιμονιώδη ἐξετέλει, Διόνυσον καὶ Βροῦμον εὐφημῶν εἰς τὴν αὐτὴν τελετὴν, ὡς τῶν σπερμάτων καὶ τοῦ οἴνου γλευκεσιουργούς. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ πρωΐθεν συγκαθίσας ἐπὶ τὰς τῶν σχολῶν στοὰς μετὰ τῶν αὐτοῦ ὁμοφρόνων * κιθαρῳδῶν, μελέτην ἐποιεῖτο ἄσημον καὶ Θεοῦ ἐχθρώδη πρὸς τὴν παροῦσαν σπονδὴν, ἐν ᾗ τὸ στοιχεῖον τοῦ * πέμπτου γράμματος ἐπεφθάκει, ὄνομα φέρον τῆς αὐτοῦ τρίτης μοιχαλίδος γυναικὸς Εὐδοκίας. καὶ ἀνηνέχθη αὐτῷ παρά τινων μισοχρίστων, ὅτιπερ ὁ τῶν ἀμνημονεύτων ἔξαρχος Στέφανος ὁ τοῦ Αὐξεντίου τὸ πραιτώριον μοναστήριον ἐποίησεν, παννύχους ὑμνῳδίας ἐκτελῶν ἐν αὐτῷ· καὶ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτὸν τρέχοντες εἰδωλολατρεῖν ἐκδιδάσκονται. ὁ δὲ τύραννος τούτων ἀκούσας, καὶ ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, προσκαλεσάμενος ἕνα ξιφήρη ἄνδρα, τῇ τοῦ Προξίμου ἀξίᾳ καταλεγόμενον, ἀπεφήνατο, κελεύσας τοῦτον ἀπάγειν πέραν τοῦ ἄστεος τὸν ὅσιον, ἔνθα ἦν ὁ σεπτὸς ναὸς τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος Μαύρας, ὅνπερ ὁ μισάγιος ἕως ἐδάφους κατασκάψας, φονευτήριον ἐποίησεν, καὶ Μαύραν τὸν τόπον ὠνόμασεν, ἔνθα καὶ τὰς πρὸς

* al. κιθαρῳδῶν.

* al. τοῦ ς' γράμματος.

co, atque tyrannicus Imperator, qui omnia Gentilium libamenta impiiſſimè celebrare ſolebat, Brumalia ſive Dæmonis feſtum celebrabat, in quo nimirum Dionyſium & Brumum tanquam ſeminum & vini auctores laudibus extollebat. Illa ergo die manè apud Scholarum porticus unà cum ſibi conſentientibus citharœdis ſedens, turpem Deoque exoſam præſenti libationi operam dabat, in quam quidem libationem inciderat quintæ literæ elementum, nomen ferens tertiæ ejus meretricis mulieris Eudociæ. Hîc illi ab aliquibus Chriſto infenſis nuntiatum eſt, Stephanum Auxentii, nefandorum ducem Prætorium, Monaſterium effeciſſe, pervigiles laudes ibi peragere, omnes cives ad illum accurrere & idololatras eſſe doceri. Quibus auditis, Tyrannus irâ excandeſcens, unum ſatellitem Proximi dignitate inſignem accerſivit, latâque ſententiâ illi juſſit, ut Sanctum Stephanum ultra urbem duceret in eum locum, ubi auguſtum ſanctæ victoriiſque inclytæ Martyris Mauræ templum ſitum erat, quod quidem ille Sanctorum hoſtis ad pavimentum uſque evertit, & cædium locum fecit, Mauræ nomine eidem indito. Hîc

etiam cum dæmonibus pacta inibat, ut teſtis eſt Suphlamii puerulus in victimam datus, de quo loquendi præſentis non eſt temporis. Poſtea mox mandat interrogationem & quæſtionem in urbe fieri. Quiſquis verò vel cognatum, vel amicum, ſeu vicinum aliquem è Monaſtico Ordine, vel etiam veſtem atram habebat, verberibus ſæviſſimè cæſus in exilium mittebatur. Tunc cernere licebat inimicorum gaudium, qui quos volebant prodebant. Ipſi etiam ſervi heros ſuos deferebant. Denique fletus & gemitus non parvus Byzantium occupabat, imò gravior, quàm qui olim impiorum Juliani & Valentis temporibus extiterat.

Porro ille Proximus ſanctum Virum è Prætorio ſuſtulit; cúmque collum ejus & manus ligno vinxiſſet, juſſa exequi feſtinabat. Tyrannus autem è Palatio egreſſus, in illum viæ publicæ locum ibat, quem Milium appellant. Quo quidem in publico loco à priſcis piorum Imperatorum temporibus ſex ſanctæ œcumenicæ Synodi depictæ propalam extabant, Fidemque orthodoxam ruſticis, peregrinis & privatis hominibus prædicabant. Verùm, eas Ba-

τοὺς δαίμονας συνθήκας ἐποιεῖτο. καὶ μαρτυρεῖ τὸ εἰς θυσίαν δοθὲν τοῦ Σουφλαμίου παιδάριον, περὶ οὗ οὐκ ἔστιν καιρὸς διηγήσασθαι. εἶτα παρευθὺ διετάξατο ἐπερωτήσεις καὶ * ἀνασκυλευσμοὺς ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι. καὶ ὅσοις εἶχεν, εἴτε συγγενῆ, ἢ φίλον, ἢ ἀγχιστεύοντα τοῦ μοναχικοῦ καταλόγου τινὰ, ἢ κἂν ἱμάτιον μελεμβαφὲς, μετὰ δαρμοὺς ἀφορήτους, ἐξορεία παρεπέμπετο. καὶ ἦν ἰδεῖν ἐπίχαρμα ἐχθρῶν παραδιδόντας οὓς ἤθελον. καὶ δοῦλοι δεσπότας διέβαλλον. καὶ ἦν ὀδυρμὸς καὶ κωκυτὸς τοῦ Βυζαντίου οὐ μικρὸς ὑπὲρ τὰς πάλαι ἡμέρας Ἰουλιανοῦ τε καὶ Οὐάλεντος τῶν ἀθέων.

* al. ἀνασκαλευμοὺς, al. ἀνασκαμμοὺς.

Ὁ δὲ Πρόξιμος ἐκεῖνος τὸν ἅγιον τοῦ πραιτωρίου ἀπάρας, ξύλῳ τε τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας περιβαλὼν, πρὸς τὸ διαταχθὲν ἠπείγετο. ὁ δὲ τύραννος τοῦ παλατίου ἐξελθὼν, ἐπὶ τὸ τοῦ λεωφόρου δημόσιον, ἔνθα ἐπιλέγεται τὸ [a] Μήλιον, ἤγετο. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ δημοσίῳ τόπῳ ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐκ πάλαι εὐσεβῶς βεβασιλευκότων, αἱ ἅγιαι ἓξ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι ἀνιστορημέναι οὖσαι προὔπτον ἐφαίνοντο, ἀγροίκοις τε καὶ ξένοις καὶ ἰδίοις τὴν ὀρθόδοξον κηρύττουσαι πίστιν, ἅπερ ὁ νέος Βα-

[a] Μήλιον. Forum erat publicum Conſtantinopolis, De quo fuſè eruditiſſimus Cangius Conſtantinop. Chriſt. lib. 1. p. 72.

βιλώτιος

βυλώνιος τύραννος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καταχρίσας καὶ ἀπαλείψας, τὸ σατανικὸν ἱππηλάσιον καὶ τὸν φιλοδαίμονα ἡνίοχον, ὅνπερ καὶ * οὐρανικὸν ὠνόμασεν, ὡς αὐτοῦ προσφιλῆ, ὁ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἀνάξιος, ἀνιστόρησεν, ὑπὲρ τοὺς ἁγίους πατέρας τοῦτον τιμήσας· τίς ἄρα οὐκ ἂν φρίξειεν καὶ ἐκπλαγείη καὶ τούτου ἐπιγελάσειεν, μᾶλλον δὲ θρηνήσειεν τὸ τόλμημα; ὦ σῶτέρ μου, τῆς τότε σου ἀπεράντου ἀνοχῆς καὶ μακροθυμίας. εἶτα προϊσταθεὶς ἐν τῷδε τῷ Μιλίου τόπῳ, πάντων ἀνευφημούντων αὐτὸν καὶ δο-
» ξαζόντων, αὐτός φησιν· οὐδεμία
» παραμυθία τῇ ψυχῇ μου διὰ τοὺς
» λυμαινομένους ἀμνημονεύτους. εἷς
» δέ τις τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν ὑποκρι-
» θεὶς ἐξεβόησεν· καὶ ποῦ ἄρα γε,
» δέσποτα, ἴχνος τούτων ἢ μνημό-
» συνον ἐν τῇ πόλει σου πέφανται,
» ἢ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ, πάντων ἐξα-
» λειφθέντων εἰς ἀφανισμόν; ἰδοὺ
» γὰρ καὶ τὸν τῆς ἀληθείας ἐχθρὸν Στέ-
» φανον τὸν τοῦ Αὐξεντίου, προσαπαν-
» τήσας τήμερον, ἴδον ἀξίαν τῶν
» κακῶν δίκην ἀπαγόμενον διὰ τοῦ
» ξίφους δοῦναι. ὁ δὲ πολύμορφος
» ἐκεῖνος δράκων ἔφη πρὸς αὐτόν·
» καὶ τί ἄρα γε τούτου γλυκύτερον τῷ
» Στεφάνῳ τοῦ κεφαλικὴν δέξασθαι
» τιμωρίαν; πέπεισμαι γὰρ ὅπερ
» ἀφ᾽ ἧς καθείρχθη, τούτου ἐφίετο. οὐ
»

* ἄλ. οὐενετικόν.

bylonicus Tyrannus illis diebus inducta pictura delevit, quarum in loco Satanicum circum, Dæmoniſque amantem aurigam depingi juſſit, quem aurigam, ut ſibi chariſſimum, uranicum, id eſt, cæleſtem, nominavit is, qui cælo & terra indignus erat. Sic illum ſanctis Patribus antepoſuit. Quis, quæſo, horrore & ſtupore non percellatur? Quis ejus temeritatem non irriſerit, imò non luxerit? O, Salvator meus, tuam tunc infinitam patientiam & lenitatem! Poſt hæc Tyrannus in hoc Milii loco præſidens, omnibus ipſi applaudentibus ejuſque laudes ce-
lebrantibus, dixit: Nullum «
animæ meæ ſolatium eſſe per «
pernicioſos nefandos licet. «
Cui reſpondens quidam ex «
ejus ſymmyſtis exclamavit: «
Ubinam, quæſo, Domine, «
illorum hominum veſtigium «
vel monimentum in tua urbe «
vel alibi ſupereſt, cùm om- «
nes penitus deleti fuerint? «
Ecce enim ipſum veritatis «
hoſtem, Stephanum Auxen- «
tii (obviàm ipſi hodie factus) «
vidi duci ad dignas malorum «
pœnas gladio dandas. Cui «
multiformis ille Draco: E- «
nimvero, inquit, quid dul- «
cius Stephano eſſe poteſt, «
quàm capitale ſupplicium «
ſubire? Equidem certus ſum, «
eum, à quo carceri incluſus «
eſt, hoc deſiderio teneri. Ve- «

» rùm, non oportet illum hu-
» juſmodi mortem tolerare, ſed
» acerbiorem & exquiſitiorem.
» Quippe ipſa etiam Impera-
» trix non parum nobis ſuccen-
» ſeret, ſi ſui Brumalii feſtum
» cum cæde celebraremus. Mox
novus iſte Herodes mulieriſque mancipium, Sanctum Stephanum reduci & carcere includi imperavit. Iterum ergo ſanctus Pater in Prætorio verba Davidis cum ſociis captivis pſallebat, *Qui habitat in adjutorio Altiſſimi*, & reliqua pſalmi. Pſal. 90, 1.

Interim Tyrannus cerimoniis Deo exoſis illa veſpera cum clamore & cithararum ſono peractis, ad convivandum diſcubuit: & advocatis duobus quibuſdam ex eodem patre & eadem matre fratribus, dignitate eminentibus, corpore & anima formoſis, denique omni admiratione dignis, quos poſtremo præ invidia interfecit: his, inquam, accerſitis dixit:
» Ite in Prætorium, & hæc Ste-
» phano Auxentii dicite: Im-
» perator hæc tibi nuntiat: vi-
» des quantam tui curam gero,
» meque tibi, poſtquam te è
» mortis faucibus eripui, vitam
» conceſſiſſe, quo ſaltem in ex-
» tremis, quod mihi maximè
» cordi eſt facere conſentias.
» Equidem optimè mihi per-
» ſpectus eſt durus ejus & fle-
» cti neſcius animus. Imò nos

δεῖ δὲ αὐτὸν τοιοῦτον ὑποῖσαι θά- «
νατον, ἀλλ' ἢ πονηρότερον καὶ δυ- «
σευρετώτερον. ἐπεὶ καὶ ἡ Βασίλισ- «
σα οὐ μικρῶς ἀλγήσει καθ' ἡμῶν, «
ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς ταύ- «
της Βρουμαλίου ἐν φόνῳ πεπλέ- «
καμεν. καὶ παρελθὼν κελεύει εὐθὺς ὁ «
νέος Ἡρώδης, τὸ γυναικεῖον ἀνδράποδον, στραφῆναι τὸν ἅγιον, καὶ τῇ εἱρκτῇ ἐγκλεισθῆναι. καὶ αὖθις ὁ πατὴρ πάλιν μετὰ τῶν συνδεσμωτῶν Δαυϊτικῶς ἔψαλλεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ· ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ «
ὑψίστου, καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ψαλμοῦ. «

Ὁ δὲ τύραννος τὴν ἐχθρώδη Θεῷ τελετὴν τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ κραυγῆς καὶ κιθαρῶν ἐκτελέσας, πρὸς πότον ἀνεκλίθη. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς ὁμοπατρίους καὶ ὁμομητρίους ἀδελφοὺς ἐν ἀξίᾳ προὔχοντας, ὡραίους τε τῷ εἴδει καὶ τῇ ψυχῇ, καὶ πάνυ θαυμαστούς, οὕσπερ ἐσχάτως ζήλῳ φθονήσας πεφόνευκεν, λέγει αὐτοῖς· πρὸς τὸ «
πραιτώριον ἀπάραντες τάδε φατὲ «
Στεφάνῳ τῷ τοῦ Αὐξεντίου· εἶδες «
πόσον σου κήδομαι, ὁ βασιλεύς «
σοι δηλοῖ, ὅτι καὶ τοῦ φάρυγγος τοῦ «
θανάτου ἐξαρπάσας σε, τὸ ζῆν «
ἐχαρισάμην, ὅπως σαυτὸν πεῖ- «
σαι κἂν ἐν τοῖς * ἐσχάταις ποιῆσαι « * al. ἐσχάταις.
τὸ ἐμοὶ θυμηρέστατον. οἶδα δὲ ἐγὼ «
τὴν αὐτοῦ ἀκαμπῆ καὶ σκληροκάρ- «
διον γνώμην, καὶ πάντως εἰς ὕ- «

„ βρεις ἐπαπεῖ καθ' ἡμῶν· ἀλλ' οὖν
„ εἰ μὲν διὰ πιθανολογίας πείσητε
„ αὐτὸν, εὖ ἂν ἔχοι. εἰ δὲ μήγε,
„ τοσοῦτον αὐτὸν δαρμοῖς πλήξατε
„ κατά τε τοῦ σώματος καὶ τῶν μετα-
„ φρένων, ὅπως τῶν ἐκεῖσε ὑμῶν
„ ἐξερχομένων * καχυνκάκως πα-
„ ρευθὺ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγεῖ. ἡ δὲ
τιμία ἐκείνη ξυνωρὶς τῶν αὐτα-
δέλφων τὸ πραιτώριον καταλα-
βόντες, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον γενόμενοι,
* τούτῳ ἀπήγγειλαν τὰ τοῦ βασι-
λέως ῥήματα, εἰς μηδοπιῦν τὸν ἅγιον
παραβλάψαντες, ἀλλὰ μᾶλλον
καὶ ἐνισχύσαντες πρὸς τὸ ὀρθόδο-
ξον, οὗτινος τὰ ἴχνη κατασπασά-
μενοι, καὶ εὐχὴν εἰληφότες, πα-
λινοστήσαντες, ἥκασιν πρὸς τὸν ἀπο-
στείλαντα, καὶ φησὶν πρὸς αὐτόν·
„ βασιλεῦ, ἀκμὴν ἐπιμένοντος αὐτοῦ
„ τοῖς προτέροις καὶ καταθεματίζον-
„ τος, τοσοῦτον αὐτὸν κατεπλήξαμεν
„ δαρμοῖς, ὥστε ἄφωνον κεῖσθαι. λέ-
„ γομεν δὲ μὴ ζῆν αὐτὸν ἕως αὔ-
„ ριον· καὶ ἐπευφρανθεὶς ὁ ἀλαζὼν,
καὶ μέγα γελάσας, εἴχετο πρὸς τὴν
λαιμαργίαν τοῦ Ηρωδιακοῦ ἐκείνου
πότου ὁ κοιλιόδουλος.

* al. καχυκάκως.

* al. τλὼ μὲν τοῦ βασιλέως τυραννικὴν μανίαν τούτῳ ἀπήγγειλαν, εἰς μηδοπιῦν, &c.

Περὶ δὲ τὰς ἑῴας ὥρας ἀνα-
στὰς ὁ ἅγιος, καὶ τὸ στῖφος τῶν πα-
τέρων ἐντυχὼν ἔσω προσῆλθεν λέγει·
„ σῴζεσθε, πατέρες καὶ ἀδελφοί,
„ σῴζεσθε, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ εὔχεσθε,
„ ὅπως μὴ πονηρὸς ἄγγελος εἰς ἀ-
„ παντὴν εὑρεθῇ μου τῶν πλημμα-

etiam maledictis laceſſet. Ve- „
runtamen ſi veſtrâ eloquentiâ „
id illi perſuadebitis, bene ſe „
res habebit: ſin minùs, tam „
ſævis verberibus illum per os „
& dorſum cruciate, ut vobis „
inde redeuntibus, ille è vita „
malè diſcedat. Itaque vene- „
randum par illud fratrum in
Prætorium venit: cúmque
ipſi ſanctum Virum conve-
niſſent, Imperatoris quidem
verba ei nuntiavere; verùm
in nulla omnino re ipſi no-
cuere: ſed imò illum ad Fi-
dem orthodoxam tuendam
confirmarunt. Denique ejus
veſtigia oſculati, & oratione
muniti, ad eum, à quo miſſi
fuerant, reverterunt, eique
dixerunt: Imperator, quia „
ille in priori adhuc ſententia „
perſiſtebat & anathemata pro- „
ferebat, ipſum verberibus „
tantùm percuſſimus, ut ſine „
voce jacentem reliquerimus. „
Nec verò eum uſque ad cra- „
ſtinam diem vitam productu- „
rum aſſerimus. Quibus verbis „
ſummè delectatus ſuperbus
Imperator, magno riſu effu-
ſo, Herodiaco illi convivio
ad explendam ingluviem in-
dulſit, utpote verum ven-
tris mancipium.

Sanctus autem matutinis
horis ſurgens Patrum tur-
mam adiit, quibus ait: Sal-
vete, Patres & Fratres, ſal- „
vete, & pro me orate, ne ma- „
lus Angelus ob meorum de- „
bitorum multitudinem ob- „

Digitized by Google

viàm meo ſpiritui veniat. Univerſis verò non parum lacrymantibus, juſſit à ſe auferri, epomidem, analabum & lorum. Ut autem cucullam etiam exuere voluit, reſtitere Patres: Ne id egeris, Pater, inquiebant. Æquum eſt te cum ſancta veſte conſummari. Quibus Sanctus reſpondit: Patres & Fratres, qui luctatur, nudus luctatur. Nefas verò eſſe exiſtimo, ſanctum hoc indumentum à plebe more canum allatrante ludibrio haberi. His cùm Patres aſſenſi fuiſſent, ipſe ſola tunica pellicea amictus cum illis ſedens de ſalute diſſerebat.

Interim arrogans ille Imperator nycticoracis dæmonis operâ cognitis iis quæ in carcere à piis illis Fratribus erga ſanctum Virum geſta erant, ſub ſecundam diei horam è ſomno ſurrexit, leoniſque inſtar rugiens, & in Imperatoria veſtibula exſiliens violento cum ululatu clamavit: O vim! nemo mihi adjumento eſt. Quid mihi & nefandis? Ejus autem heluonibus ſponte ad comeſſandum properantibus ipſe occurrens ait: Quò itis, quémve quæritis? Cui illi: Ad te optimum noſtrum Dominum, ut hac die feſta, quæ in honorem Imperatricis celebratur,

τος, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐμῶν ὀφλημάτων. καὶ δακρυσάντων ἁπάντων οὐ μικρῶς κελεύει ἐπαρθῆναι ἀπ' αὐτοῦ, τήν τε ἐπωμίδα καὶ τὸν ἀνάλαβον καὶ τὸν λῶρον. ὡς δὲ καὶ τὸ κουκούλλιον ἤθελεν ἐκβαλεῖν, ἐκωλύετο παρὰ τῶν πατέρων, μὴ πάτερ, λεγόντων, ἅγιε. μετὰ τοῦ σχήματός σε τοῦ ἁγίου δίκαιόν ἐστι τελειωθῆναι. ὁ δὲ ἅγιος φησίν· πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὁ παλαίων γυμνὸς παλαίει. οὐ δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἵνα παρὰ λαοῦ ὑλακτοῦντος καθάπερ κυνῶν, τοῦτο τὸ ἅγιον ἀτιμασθῇ καὶ καταπατηθῇ σχῆμα. ἐν τούτοις πείσας τοὺς πατέρας, ἀπὸ μόνου τοῦ δερματίνου χιτῶνος μετ' αὐτῶν καθίσας ὡμίλει τὰ περὶ σωτηρίας.

Ὁ δὲ ἀλαζὼν ἐκεῖνος βασιλεύς, διὰ τοῦ νυκτικόρακος δαίμονος γνοὺς τὰ κατὰ τὸν ἅγιον ἐν τῇ φυλακῇ παρακολουθήσαντα, καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐκείνων αὐταδέλφων, περὶ δευτέραν ὥραν τῆς ἡμέρας τοῦ ὕπνου διαναστάς, λεοντιαῖον βρύξας, καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ ἐκπηδήσας προαύλια, βιαίως ἠλάλαξεν· ὢ βία· οὐδείς μοι ὁ βοηθῶν; τί ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀμνημονεύτοις; τῶν δὲ κοιλιοδούλων αὐτοκλήτων αὐτοῦ σπευδόντων πρὸς τὸ λαιμαργικόν, τούτοις προσαπαντήσας εἶπεν· ποῦ πορεύεσθε, καὶ τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· πρὸς σὲ τὸν πανάγαθον ἡμῶν δεσπότην, συνευ-

Digitized by Google

„ φρανθῆναί σοι τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, εἰς τὴν νυνὶ τῆς εὐφημίας τῆς αὐγούστης ἑόρτιον ἡμέραν. ὁ δὲ πάλιν ἀνέκραξεν· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ βασιλεύς· ἄλλος ἐστὶν ὑμῶν ὁ βασιλεύς, οὗτινος τοῖς ποσὶ κυλινδούμενοι καὶ τὰ ἴχνη προσκυνοῦντες, δεήσεις ἐξαιτεῖσθε. οὐδεὶς ὁμόψυχός μοι πρὸς τὸ ἀποκτεῖναι τοῦτον, ὅπως σχῇ μου ἄνεσιν ἡ ζωή. τῶν δὲ διαπορούντων καὶ ἐρωτώντων· καὶ τίς ἄρα γε ἄλλος ἐπὶ τῆς γῆς ὑπέρ σε βασιλεύς, ὦ δέσποτα; μὴ ὀργίζου καθ' ἡμῶν, αὐτός φησι· Στέφανος ὁ τοῦ Αὐξεντίου, ὁ τῶν * ἀμνημονεύτων ἔξαρχος. καὶ τὸ μόνον ῥηθῆναι τὸ ὄνομα, παρευθὺ ἦν ἰδεῖν συγκίνησιν καὶ ὀχλαγωγίαν τῆς συμμορίας ἐκείνης, ὡσεὶ βροντῆς ἦχον, τρεχόντων ἐπὶ τὸ πραιτώριον· ὃ καταλαβόντες, καὶ ὡς θῆρες ἄγριοι τῇ εἱρκτῇ εἰσπηδήσαντες τοῖς καπικλαρίοις φονείως ἔκραζον· δότε ἡμῖν ὧδε Στέφανον τὸν τοῦ Αὐξεντίου. ὁ δὲ πολὺς ἐκεῖνος ἐν ἁγιωσύνῃ ἀτρέμας πρὸς αὐτοὺς ἐξιών, φησὶν ὡσεὶ πρόβατον τοῖς σφάττειν ἐθέλουσιν· ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε. παρ' αὐτὰ δὲ τῇ γῇ τοῦτον προσρήξαντες ὥσπερ θῆρες ἄγριοι, καὶ ἐν τοῖς σιδήροις, * ἐν οἷς ἦσαν αὐτοῦ οἱ πόδες ἐγκεκλεισμένοι, κάλους συνδήσαντες, ἐπὶ τὴν δημοσίαν ἔσυρον τοῦτον, κατά τε τῆς κεφαλῆς καὶ παντὸς τοῦ σώματος λακτίζοντες, λιθάζον-

* al. εἰδωλολατρῶν.

* al. ἔνθα ἦσαν.

tecum, magne Imperator, exultemus. At ille iterum reclamavit: Non ſum ego Imperator. Alius veſter Imperator eſt, cujus pedibus provoluti & veſtigia adorantes, preces ab eo expoſcitis. Nemo mecum conſpirat ad illum occidendum, ut quietem in vita conſequar. Illis verò dubitantibus & percunctantibus, Ecquis verò alius in orbe terrarum ſupra te, ô Domine, eſt Imperator? Ne nobis ſuccenſe; reſpondit: Stephanus Auxentii, dux nefandorum. Quo quidem nomine vix prolato, ſubitò videre erat, inſtar fragoris tonitrui, motum & tumultum illorum hominum ad Prætorium currentium; quò cùm perveniſſent, tanquam feroces belluæ in carcerem irruentes, ſanguinaria voce cuſtodibus clamabant: Hîc nobis date Stephanum Auxentii. At vir ille ſanctitate inſignis, intrepidè illis occurrens, tanquam ovis ſe mactare volentibus ait: Ego ſum, quem quæritis. Statim ergo illum humi velut agreſtes feræ projecerunt, funibuſque inter catenas, quibus ejus pedes vinciebantur, colligatis, eum in publicam viam traxerunt, calcibus, lapidibus & fuſtibus ejus caput

Digitized by Google

totumque corpus verberando. Ut verò, dum ſic traheretur, primam Prætorii januam egreſſus eſt, & in atria auguſti Oratorii ſancti & magni Martyris Theodori, quod hîc ſitum erat, pervenit, manibus ad terram reflexis ſuum caput paulùm ſuſtentando, oculiſque ad cælum erectis, extrema ſalutatione Martyrem adoravit. Quòd cùm Sanctum agere advertiſſet quidam ex illis impiis, totus intra ſeipſum Satanâ indutus, fremendo dixit: Ecce nefandus tanquam Martyr mori cupit. Deinde ad incendiorum hydroſtatas, quos ſiphones vocant, qui ibidem exiſtunt, properavit; quorum ex uno ingens lignum, quod antium dicunt, arreptum iracundè contorquens, ad ſanctum Virum, qui à multitudine trahebatur, præcucurrit, eumque per caput tanquam canem percutiens, ſubitò interfecit. Ille porro carnifex Philomates nomen habebat, qui illico prolapſus, à dæmone poſſeſſus ſtridenſque dentibus viſus eſt, & ita uſque ad ſuam mortem à dæmone vexatus eſt.

Qualis verò oratio deſcribere, vel quæ auris audire poſſit cruciatus & intolerandos dolores quos ſanctus Martyr paſſus eſt, dum per publicam viam traheretur?

τες, καὶ ξύλοις τύπτοντες. ὡς δὲ ἐξῄει συρόμενος τὴν πρώτην πύλην τῆς πραιτωρείου, εἰς τὰ πρόθυρα φθάσας τοῦ ἐκεῖσε ὄντος σεπτοῦ εὐκτηρίου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. τὰς χεῖρας πρὸς τὴν γῆν ἀντανακλάσας, καὶ τὴν κεφαλὴν μικρὸν ὑποκουφίσας, ὄμμα τε πρὸς οὐρανὸν ἀναπετάσας, τὸ συντακτήριον καὶ τελευταῖον τὸν μάρτυρα προσεκύνησεν. ἰδὼν δέ τις τῶν ἀθέων τὸν ἅγιον τοῦτο ποιήσαντα, ὅλος ἐν ἑαυτῷ ἐνδεδυμένος τὸν Σατανᾶν, βρύξας εἶπεν· ἴδε ὁ ἀμνημόνευτος ὡσεὶ μάρτυς τελευτᾶν βούλεται. καὶ εἰσδραμὼν πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἱσταμένους ὑδροστάτας τῶν ἐμπρησμῶν, οὕσπερ σίφωνας καλοῦσιν· καὶ ἐξ ἑνὸς τούτων μέγα ξύλον λαβόμενος, ὅπερ ἄντιον λέγουσιν, ὀργίλως ἀντανακλάσας, καὶ φθάσας αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πλήθους συρόμενον, καὶ κατὰ τοῦ μήνιγγος χρήσας δίκην κυνὸς, παρ' αὐτὰ τὸν ἅγιον πεφόνευκεν. * Φιλομάτης δὲ ἐπίκλην τούτῳ τῷ δημίῳ, ὅστις ῥιφεὶς παρευθὺ δαιμονᾶν καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας ἐδείκνυτο· ἀλλὰ καὶ ἕως θανάτου αὐτοῦ, οὕτως ἦν ὑπὸ τοῦ δαίμονος παιδευόμενος.

Ποῖος δὲ λόγος ἱστορήσειεν ἢ ἀκοὴ παρα(δ.ξαι)ται τὰς τοῦ ἁγίου ἐν τῇ σύρσει τῆς δημοσίας μαρτυρίας, καὶ τοὺς ἀνεικάστους ἐκείνους πόνους;

* l. Φιλομάτωρ.

Digitized by Google

ποῖον γὰρ μέλος τούτου ὤφθη ἀμάρτυρον στεφάνου, ἐκ τῶν ἀμετρήτων ἐκείνων λιθασμῶν; τούτου γὰρ συρομένου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσκρουομένου ἐκ πλακὸς πρὸς πλάκα, χεῖρες ἀπεκόπτοντο, δάκτυλοι σὺν τοῖς ὄνυξιν ἐξέπιπτον, πλευραὶ δὲ τούτου διεῤῥήγνυντο, φλέβες ἐκρησσόμεναι τῷ πλήθει τοῦ αἵματος τὴν γῆν κατέβαπτον, * ἶνες διασπώμεναι κατὰ ἁρμογὴν τοῦτον μεληδὸν ἐδείκνυντο. λίθῳ δὲ μεγάλῳ τούτου τις φονείως τῇ κοιλίᾳ προσκρούσας, διχῶς αὐτὴν * ἐλάκκισεν. ἦν ἰδεῖν πᾶσαν τὴν τῶν σπλάγχνων οἰκονομίαν σὺν τοῖς ἐντέροις ἐπὶ τῆς γῆς προὖπτον συρομένην δεινῶς. ὄντως οὐδὲν τοῦ τοιούτου θανάτου δεινότερον, οὐδὲ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐφάνη ποτέ. καὶ γὰρ μετὰ τὸ ἐκπνεῦσαι αὐτὸν, τοῖς λίθοις καὶ τοῖς ξύλοις τὸ σῶμα νεκρὸν ἔτυπτον. οὐ μόνον γὰρ οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, καὶ παῖδες τὰς διατριβὰς κελεύσει τοῦ τυράννου καταλείψαντες, μετὰ τῶν λίθων ἔτρεχον. ἀλλ᾽ εἰ καί τις ἀπήντησεν τὸ θεόθυτον τοῦτο ὁλοκάρπωμα, εἰ τοῦτο λίθοις οὐ προσέκρουσεν, εὐθύνας εἰσεπράττετο, ὡς αὐτοῦ προσφιλὴς καὶ τῶν βασιλέων ἐχθρός. ὡς δὲ τὸν τοῦ [a] Βοὸς τόπον οἱ σύροντες κατέ-

* al. ἰῶται.

* al. ἐλάκισεν.

Namque quod ejus membrum ex immodicis illis lapidationibus expers martyrii & coronæ viſum eſt? Siquidem dum per terram traheretur, & è pavimento in pavimentum offenderet, manus ejus abſcindebantur, digiti cum unguibus decidebant, coſtæ dirumpebantur, fractæ venæ multa ſanguinis effuſione terram tingebant. Denique diſcerptâ fibrarum commiſſurâ omnia ejus membra apparebant. Quidam inſuper immani ſaxo crudeliter in ejus ventrem projecto, illum in duas partes diſcidit; hincque videre erat totam viſcerum compagem cum inteſtinis omnium oculis expoſitam, truculenter per terram trahi. Profectò nihil hujuſmodi morte acerbius vel apud Gentiles unquam fuit. Namque poſtquam etiam expiravit, lapidibus & fuſtibus exanimum cadaver percutiebant. Nec verò ſoli viri, ſed etiam mulieres & pueri ſcholis juſſu Tyranni relictis, cum lapidibus currebant. Quin etiam ſi quis fortè hoc Deo immolatum holocauſtum obviàm haberet, niſi in illud lapides jaceret, reus agebatur tanquam illius amicus, & Imperatorum hoſtis. Interim, poſtquam ii qui ſanctum Martyrem trahebant, ad Bovis locum acceſſerunt,

[a] Βοὸς τόπον, forum erat Conſtantinop. à Bove æreo ſic dictum. Vide Conſtantinop. Chriſt. lib. 1. p. 82.

caupo quidam, qui piſces in ſartagine torrebat, per publicam viam Sanctum trahi videns, illum adhuc vivere ratus, titione ex igne arrepto Sancti caput percuſſit, quo quidem vulnere poſteriorem capitis partem, quam hemicranum appellant, ſeparavit & confregit, atque humi effuſa eſt cerebri ſubtilis ſubſtantia. Vir autem quidam religioſus, Theodorus nomine, qui occulta mente à tergo ſequebatur, ſe lapſum ſimulans, ſeque in terram inclinans, ſanctas illas reliquias ſuſtulit & ſudario involvit, quibus intra ſua veſtimenta abſconditis, ſequi feſtinavit, videndi deſiderio, quemnam in locum ſanctum Martyrem cibum canibus projicerent. Nefarius verò ille populus Sanctum trahendo, venit ad Monaſterium Monocionii, ubi Sancti ſoror degebat, ut nempe illam ad fratrem & Martyrem propriis manibus lapidandum cogeret. Verùm, veneranda illa & naturâ & animi ſententiâ, Sancti revera ſoror, incurſu præcognito, ſeſe in tenebroſum monumentum incluſerat, quo pacto illorum conatus effugit. Itaque impii fruſtrati, illâ non inventâ, rurſus inde Sanctum traxere, eumque in Paganorum & damnatorum foveam dejecere, ubi nimirum ſancti Martyris Pelagii

λαβον, κάπηλός τις ἰχθύας ἐν τῷ τηγάνῳ κατοπτῶν, ἐπὶ τῆς δημοσίας ἰδὼν τὸν ἅγιον συρόμενον, καὶ δόξας αὐτὸν ἔτι ζῆν, δαλὸν ἐκ τοῦ πυρὸς δραξάμενος, καὶ δοὺς κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἁγίου, τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ κάρας, ὃ λέγεται ἡμικράνιον, μείσας ἀπέρρηξεν, καὶ διεχέθη ἐπὶ τῆς γῆς τὸ λεπτὸν καὶ ὑλάδες τοῦ ἐγκεφάλου. εὐσεβὴς δέ τις ἀνὴρ ὀνόματι Θεόδωρος ὄπισθεν ἐπακολουθῶν κρυφιογνώμως, ποιήσας ἑαυτὸν ὀλισθήσαντα, καὶ πρὸς γῆν κεκυφὼς, τὸ ἅγιον ἐκεῖνο λείψανον ἀράμενος καὶ τῷ ἐγχειρειδίῳ ἑλίξας, καὶ ἔσω τῶν ἱματίων αὐτοῦ τοῦτο κατακρύψας, ἐπείγετο πρὸς τὴν ἀκολουθίαν, ἰδεῖν βουλόμενος ποῦ τὸν ἅγιον ῥίψωσιν πρὸς βορὰν τοῖς κυσίν. ὁ δὲ πονηρὸς ἐκεῖνος λαὸς πρὸς τὸ μοναστήριον τοῦ Μονοκιονίου ἤκασιν σύροντες, ἔνθα ἦν ἡ τοῦ ἁγίου ἀδελφὴ, ὅπως αὐτὴν ἐκβάλωσιν, τοῦ λιθάσαι ἰδίαις χερσὶν τὸν ἀδελφὸν καὶ μάρτυρα. ἡ δὲ τιμία ἐκείνη καὶ κατ᾽ ἀλήθειαν ἀδελφὴ τῇ τε φύσει καὶ γνώμῃ τοῦ ἁγίου, προγνοῦσα τὴν ἔφοδον, εἰς μνῆμα σκοτεινὸν ἑαυτὴν ἐγκλείσασα, διέφυγεν τὸ τοιοῦτον ἐγχείρημα. ἀποτυχόντων δὲ τῶν ἀσεβῶν καὶ μὴ εὑρόντων αὐτὴν, αὖθις ἐκ τῶν ἐκεῖσε σύραντες τὸν ἅγιον, πρὸς τὸν βόθυνον τῶν ἐθνικῶν καὶ καταδίκων ἠκόντισαν, ἔνθα ἦν ὁ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πελαγίου

Digitized by Google

γίου ναός. ὃν ὁ μισάγιος τύραννος εὑρὼν * συμπεπτωκότα, καταδίκων τάφον πεποίηκεν, καὶ τὰ Πελαγίου ἐπωνόμασεν. καὶ ἐφάνη ἐκεῖνο τὸ προφητικῶς ἐναργῶς εἰρημένον· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη ὁ δίκαιος. ἔνθεν οἱ λῃσταὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὸν βασιλέα ὡς ἀπό τινος πολέμου γενναίως ἀνδραγαθήσαντες ἐδέχθησαν παρ' αὐτοῦ ἀσμενέστατα. καὶ οὕτως σὺν αὐτοῖς ὁ τύραννος εἰς πολύχρεων τράπεζαν καθεσθεὶς, τὸν τοῦ ἁγίου πολυειδῆ θάνατον ἀκούων, μεγάλως γελῶν κατῃσχύνετο.

* al. συμπεσόντα.

Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ καὶ ὁσιομάρτυς Στέφανος τῷ πεντηκοστῷ * τρίτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, μηνὶ Νοεμβρείῳ, εἰκάδι ὀγδόῃ, ἐν ᾗ τὸ στοιχεῖον τοῦ ε παρὰ τῶν * φιλοδαιμόνων ἐκπομπεύεται Βρυμαλιστῶν. διὸ, ἀγαπητοὶ, οὐκ ἄξιον παραδοῦναι σιωπῇ καὶ μετὰ θάνατον τὰ τοῦ ὁσίου θαυμαστὰ πράγματα, ἅπερ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς ἐποίησεν εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν τοῦ αὐτοῦ θεράποντος· αὐτὸς γὰρ γραφικῶς βοᾷ· » ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω, καὶ οἱ ἐξουθενοῦντές με ἀτιμασθήσονται. ἐν γὰρ τῷ τὸν ἅγιον σύρεσθαι τῷ πικρῷ ἐκείνῳ καὶ ἀνηλεεῖ θανάτῳ, τοῦ ἀέρος ἀπὸ ἕωθεν εὐκρασίαν πᾶσαν * ἡδίως ἔχοντος, καὶ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας φρυκτωρεύοντος ἕως ὥρας

* Regius Codex non habet τρίτῳ.

* al: φιληδόνων

* al. εὐδίαν.

templum olim erat, quod cùm lapſum reperiſſet Sanctorum hoſtis Tyrannus, damnatorum ſepulcrum effecit, Pelagiique titulo inſignivit. Tunc illud Prophetæ dictum, luculenter apparuit: *Et cum ſceleratis reputatus eſt* juſtus. Iſa. 53. 12. Inde iſti latrones ad Imperatorem reverſi, quaſi in aliquo bello egregiè ſeſe geſſiſſent, ab eo amantiſſimè excepti ſunt, quibuſcum Tyrannus ad lautam menſam ſedens, multiplicem Sancti mortem audiendo, vehementerque ridendo ſeſe dedecorabat.

Porro ſanctus Dei Martyr Stephanus obiit quinquageſimo tertio ſuæ ætatis anno, menſe Novembri, die vigeſima octava, qua elementum litteræ E à Brumaliſtis Dæmonum cultoribus cum pompa celebratur. Æquum verò non eſt, ô dilecti, ſilentio mandare miracula, quæ poſt ejus mortem in laudem & gloriam ſui famuli univerſorum Deus patravit. Siquidem ipſe apud Scripturam clamat: *Sed qui me glorificant, glorificabo, & qui me contemnunt, erunt ignobiles.* 1. Reg. 2. 30. Dum ergo ſanctus Martyr acerba illa & crudeli morte traheretur, quamvis aër ab aurora valde ſerenus fuiſſet, ſolaribuſque radiis ad horam tertiam refulſiſſet, ſubitò nu-

Digitized by Google

bes quædam ignea circa Orientalem partem Conſtantinopolis orta eſt ad verticem montis, unde Sanctus venerat. Quæ quidem nubes ſummas poſtea urbis partes occupans, per totum aërem nigra facta eſt. Tunc videre erat diem & non diem, tenebraſque & non noctem. Vehementi inſuper procella excitata, tanta grandinis moles in ſolam urbem effuſa eſt, ut complures propter validum impetum, quo decidebat, fuerint periclitati, nec parum labefactatæ ſint virentes urbis ſegetes. Interim verò plebs religioſa quæ ſupererat, cum fideliſſimis mulieribus tacitè ſecum gemebat, Deumque propitium reddere ſatagebat, ut graviſſimum periculum ceſſare concederet: quod utique Deus, qui orationem timentium ſe exaudire ſolet, fecit ad majorem ignominiam & opprobrium impii purpuraque indigni Imperatoris.

Ille autem, cujus ſuperiùs memini, vir religioſus Theodorus, qui confractas capitis reliquias collegerat, ſuoque in ſinu abdiderat; ipſe, poſtquam ſanctus Martyr projectus fuit, rediit, & ad ſacratiſſimum ſancti Patris noſtri Dii Monaſterium acceſſit, cujus Præpoſito clam ſecretoque in loco rem totam &

ξίτης, ἄφνω νέφος τι πυρῶδες ἐγεννήθη περὶ τὸ ἑῷον μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἐξ οὗπερ ὁ ἅγιος ὥρμητο. εἶτα περὶ τὰ ἄκρα τῆς πόλεως φθάσαν συμμελανοῦται παντὶ τῷ ἀέρι. καὶ ἦν ἰδεῖν ἡμέραν, καὶ οὐχ ἡμέραν, καὶ σκότος καὶ οὐχὶ νύκτα. σφοδρᾶς δὲ καταιγίδος ἀναφυσηθείσης, συνεξεχύθη * κῦτος χαλάζης τοσοῦτον ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ μόνον, ὥστε πολλοὺς κινδυνεῦσαι ἐν τῷ ῥαγδαίως ταύτην καταφέρεσθαι, καὶ οὐ μικρὰς λυμήνασθαι τὰς ἐν τῇ πόλει χλοερὰς ἀρούρας· τὸν δὲ καταλειφθέντα εὐσεβῆ λαὸν κλαίειν κρυφιογνώμως, καὶ ἐξιλεοῦσθαι τὸ θεῖον, ἀνάπαυλαν δοθῆναι τοῦ ἀφορήτου κινδύνου, σὺν πιστοτάταις γυναιξὶν, ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ εἰσακούων τῆς δεήσεως τῶν φοβουμένων αὐτὸν Θεὸς, πρὸς μείζονα στηλίτευσιν καὶ ὀνειδισμὸν τοῦ τῆς ἁλουργίδος ἀναξίου ἀσεβοῦς βασιλέως. * al. [illegible]

Ὁ δὲ περὶ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς θεοφιλὴς ἀνὴρ Θεόδωρος, ὃς λαβὼν τῆς κάρας τὸ ἀποκλασθὲν λείψανον, ἐν τῷ αὐτοῦ κόλπῳ ἀπέκρυψεν, οὗτος * πάλιν νοσήσας μετὰ τὸ ῥιφῆναι τὸν ἅγιον, καταλαμβάνει τὴν διαγιωτάτην μονὴν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δίου· καὶ ἐν κρυφαίῳ τόπῳ τῷ τῆς μονῆς προεστῶτι λαβόμενος, ἀνατίθησιν αὐτῷ τὸ πρᾶγ- * al. [illegible]

μα, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συμβάντα. ὁ δὲ ἡγούμενος οὐ μετρίως θρηνήσας καὶ στενάξας μέγα, παραλαβὼν τὸν θεοφιλῆ Θεόδωρον, ἀναφέρει αὐτὸν ἐν τῷ τῆς μονῆς δεξιῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου· καὶ ἐκβαλὼν λαρνακίδιον, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἱερὸν τοῦ ἁγίου ἐγκλείσας λείψανον, συμπαρόντος καί τινος Στεφανίτου παιδαρίου * μικροῦ τῆς παρούσης μονῆς· καὶ ἀμφοτέρων προσκυνησάντων, τοῦ θυσιαστηρίου ἔσω καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων ἀπέθεντο, καθ' ἑαυτοὺς καὶ μόνον τὴν μνήμην φέροντες. καιροῦ δὲ παρῳχηκότος ὀλίγου, διεβλήθη παρά τινων μισοχρίστων πρὸς τὸν βασιλέα ὁ θεοφιλὴς ἀνὴρ Θεόδωρος, ὡς ὅτι προσκυνητὴς εἰκόνων ἐστὶν, καὶ κελεύει ὁ βύθιος δράκων τὸν ἄνδρα ἐξόριστον ἀπαχθῆναι σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις ἐν τῇ τῆς Σικελίας νήσῳ, ὃ καὶ παραυτὰ γέγονεν. χρόνων δὲ πλείστων παρεληλυθότων καὶ τοῦ θεοφιλοῦς ἀνδρὸς πρὸς τὴν ἐξορίαν ἀπολησμονηθέντος, ὁ δίκαια κρίνων Θεὸς πῶς τοῦτον ἐν τοῖς οἰκείοις ἀποκαθιστᾷ διὰ τοῦ ὁσίου μάρτυρος Στεφάνου, ἔνθεν ἐρῶ.

* al. μικροῦ.

Τοῦ γὰρ προμνημονευθέντος μειρακίου Στεφανίτου εἰς μέτρον ἡλικίας πεφθακότος, ἠξίου τὸν αὐτοῦ ἡγούμενον τὴν τοῦ διακόνου λαβεῖν

quicquid die illa circa Sanctum actum fuerat retulit. Quibus auditis, Præfectus non mediocriter luxit, magnoque emiſſo ſuſpirio, pium Theodorum in dextrum Monaſterii oratorium ſancto Protomartyri Stephano ſacrum conduxit, extractoque loculo, ſacras ſancti Martyris reliquias in eo concluſit, præſente etiam quodam Stephanita, illius Monaſterii puerulo. Quas reliquias cùm ambo adoraſſent, illas intra altare & ſacra ſepta depoſuere, ſecum tantùm hujuſce facti memoriam retinentes. Verùm, parvo tempore interjecto, vir religioſus Theodorus à quibuſdam Chriſti hoſtibus apud Imperatorem delatus eſt, tanquam imaginum adorator. Quam ob cauſam infernus ille Draco eum cum uxore & liberis in Siciliæ inſulam exulem duci juſſit; quod quidem ſine mora factum eſt. Sed poſtquam Vir pius plurimis annis in exilio præteritis, in oblivionem veniſſet, quonam modo Deus, qui juſtus eſt Judex, eum ſancti Martyris Stephani interventu in propria reſtituerit, jam ſum dicturus.

Stephanites ille adoleſcens, quem ſuprà memoravi, congrua ætate provectus, ſuum Præfectum rogavit, ut Dia-

Digitized by Google

coni ordinem accipere ſibi
permitteret. Quod cùm dif-
ferret Præfectus, eò quòd ad-
huc juvenis erat, ſibique opti-
mè notus, utpote quem à te-
nera ætate propriis manibus
educaverat: ille petitione fru-
ſtratus, poſt intentatas Præ-
fecto minas, capſam, quæ
Sancti Stephani reliquias con-
tinebat, furatus eſt, atque in
aulam Imperatoris cucurrit,
factum Tyranno declaratu-
» rus. Meus Præfectus, inquit,
» ô Imperator, inimicorum,
» quos mori juſſiſti, oſſa ado-
» rat, eoſque ſanctos appellat:
» te verò Tyrannum & novum
» Julianum eſſe prædicat, cum
» Theodoro Dalmati, quem in
» Siciliam relegaſti. Quibus irâ
incenſus Tyrannus, ſtatim
imperat Præfectum manicis
vinctum in carcerem includi,
Theodorum verò celeriter è
Sicilia remigrare, pœnas fa-
cinoris daturum. Illi porro
qui eos prodiderat, capſam
diligenter ſervare jubet, do-
nec ambo propriis oculis con-
vincantur. Poſtea verò quàm
Theodorus ad Imperatoriam
urbem acceſſit, Imperator
proditorem ſolum aſſumſit,
quem cùm ea quæ adverſus
viros juſtos facienda erant
docuiſſet, eumdem capſam
ante faciem ferentem dimiſit.

χειροτονίας. τοῦ δὲ διαναβαλλο-
μένου διὰ τὸ νέον εἶναι τοῦτον ἀκ-
μὴν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐγνώ-
κει τὰ κατ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ἐκ νεα-
ρᾶς ἡλικίας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοῦ-
τον ἀναθρέψαι· ἀποτυχὼν τῆς αἰ-
τήσεως, καὶ τὸν ἡγούμενον ἐπαπει-
λησάμενος, τὸ λαρνακίδιον, ἐν ᾧ
ἦν τοῦ ἁγίου τὸ λείψανον, κεκλο-
φὼς, εἰς τὰ βασίλεια εἰσεπήδη-
σεν, ἀπαγγέλλων τῷ τυράννῳ τὸ
δρᾶμα· ὅτι, φησὶν, ὁ κατ' ἐμὲ ἡ- «
γούμενος, τῶν ὑπὸ σοῦ φονευο- «
μένων ἐχθρῶν τὰ ὀστᾶ προσκυνάν, «
ἁγίους ἀποκαλεῖ, καί σε τύραννον «
καὶ νέον Ἰουλιανὸν ἀποκηρύττει, σὺν «
τῷ ἐξορισθέντι Θεοδώρῳ τῷ *Δαλ- « * αἱ Δαλμά-τι.
μάτῃ ἐν Σικελίᾳ. ὁ δὲ τύραννος «
ὑπερζέσας τῷ θυμῷ, κελεύει πα-
ραυτὰ τὸν μὲν ἡγούμενον ἐν χει-
ροπέδαις ἐπὶ τῆς εἱρκτῆς ἐγκλει-
σθῆναι, τὸν δὲ Θεόδωρον, τῷ τά-
χει ἐκ Σικελίας ἐπανακάμψαι,
πρὸς τὸ δοῦναι δίκας τοῦ τολμή-
ματος· παραγγείλας * τῷ αὐτοὺς * αἱ τῷ αὐ-τῷ παραδό-ντα.
παραδόντι ἐπιμελῶς φυλάξαι τὸ
λαρνακίδιον, ἕως τῆς τῶν ἀμφοτέ-
ρων αὐτοψεὶ ἐλέγξεως. εἶτα τοῦ
ἀνδρὸς ἐπανακάμψαντος, καὶ τὴν
βασιλεύουσαν καταλαβόντος, ὁ
βασιλεὺς τὸν προδότην μόνον
προσλαβόμενος, καὶ τοῦτον τὰ κατὰ
τοὺς δικαίους ἄνδρας διδάξας, φέ-
ροντα εἰς πρόσωπον καὶ τὸ λαρνα-
κίδιον, ἀπέλυσεν αὐτόν· τῇ δὲ ἑ-

Digitized by Google

παύριον κατ' ὄψιν τοῦ τυράννου * προσαχθέντων τῶν τριῶν, διήλεγξεν ὁ προδότης ἐπὶ πάντων, τόν τε ἡγούμενον καὶ τὸν θεοφιλῆ Θεόδωρον, τήν τε ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ τὸ ἡμαγμένον ἐγχειρίδιον σὺν τῶν λειψάνων * προδεικνύειν, εἰ οὐ πείθονται, ἔλεγχον. τὴν δὲ θεοφιλῶν ἐκείνων ἀνδρῶν ἄρνησιν ἀναλαβόντων, προσεποιοῦντο μηδὲν ἀληθὲς εἶναι τῶν λεγομένων· τοῦ δὲ βασιλέως πρὸς τὸν προδότην κεκραγότος εἰς ἔλεγχον * ἐκβαλεῖν τὸ λαρνακίδιον, ὅπερ διαταχθεὶς ἀπέκρυψεν, τοῦ δεῖξαι τοῦτο εἰς ἔλεγχον· ἦν ἰδεῖν παράδοξον θέαμα, ἐν ῥιπῇ ἀφανὴ τοῦτο γενέσθαι, καὶ μὴ εὑρίσκεσθαι ἕως τῆς σήμερον. ἐν τούτῳ πλειοτέρως καταισχυνθεὶς ὁ πολύμορφος τύραννος, καὶ καταγνοὺς μή πως γνωσθῇ τὸ τοιοῦτον θαῦμα παρὰ * τῶν Βυζαντίων· τοῖς γὰρ πολλοῖς ἅγιος ὠνομάζετο, καὶ ἐγνωρίζετο· τούνεκα τὸν ἐχθρὸν ἐκεῖνον καὶ προδότην μετὰ δαρμοὺς ἀφορήτους ἐξόριστον εἰς ἀλλοδαπὴν χώραν πεποίηκεν· τοὺς δὲ τιμίους ἄνδρας καὶ μὴ βουλόμενος τοῖς οἰκείοις ἀποκατέστησεν, δοξάζοντας ἐπὶ πᾶσιν τὸν Θεὸν, τὸν διὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ θαυματουργήσαντα, ἀκινδύνους τούτους φυλαχθῆναι.

* al. παραστα-θέντων.
* al. προδεικ-νύναι.
* al. ἐκβάλλειν.
* al. τοῦ.

Τί δὲ καὶ ἡ δολία ἐκείνη δουλὶς, περὶ ἧς ἀνωτέρω γέγραπται, ἥτις τὴν κυρίαν καὶ τὸν ἅγιον, διδα-

Poſtridie tribus illis in Imperatoris conſpectum prodeuntibus, proditor Præfectum & pium virum Theodorum coram omnibus accuſavit, ſeque horam, diem, & ſanguine tinctum ſudarium oſtenſurum dixit, niſi rem confeſſi fuerint. Quod cùm religioſi viri fateri recuſarent, ſimularentque nihil eorum quæ dicebantur, verum eſſe; Imperator ad proditorem clamavit, ut ad illos convincendos, capſulam educeret, quam nempe ob hanc cauſam juſſus occultaverat. Verùm, admirabile fuit ſpectaculum, illam momento evanuiſſe, nec ad hanc diem repertam eſſe. Ea re multo rubore ſuffuſus verſipellis Imperator, veritus ne tale miraculum Byzantinis manifeſtum fieret: (namque à plurimis Sanctus appellabatur & noſcebatur) inimicum illum & proditorem verberibus acerbiſſimè cæſum in peregrinam regionem relegavit: honoratos verò illos viros, quamvis nolens, in propria reſtituit, Deum in omnibus laudantes, qui per ſuum Sanctum ſe ſine periculo mirificè ſervaverat.

Æquum etiam non eſt ſilentio prætermitti, quàm infelicem & acerbam mortem

Digitized by Google

obierit vafra illa ancilla, de qua ſuperiùs ſcriptum eſt, quæ ſcilicet ab impiis edocta, in dominam & Sanctum Stephanum calumnias & crimina finxit, ſpe libertatis conſequendæ, & matrimonii contrahendi cum aliquo è Palatio, ut cum ipſa pacti fuerant. Itaque cùm poſt triumphalem ſuæ dominæ ex intolerandis verberibus obitum, & Sancti Stephani martyrium ac conſummationem, nihil eorum quæ ſibi promiſſa erant, obtineret; ſuprà memoratum Calliſtum & Publicanum Aulicalamum his verbis adorſa eſt: » Niſi ea quæ mihi polliciti eſtis, implebitis, veſtras fraudes & contumelias, quas in Sanctum machinati eſtis, per mediam urbem prædicabo. Anxii illi facti, deliberatione habita, quemdam Notarium ejuſdem Nicomediæ Publicani ipſi matrimonio jungunt. Verùm, cùm pariendi tempus adveniſſet, nova illa vipera duos filios genuit. Poſt aliquod deinde tempus vidua viro facta, cùm ſola media inter filios dormiret, ſub mediam noctem neſcio quo impetu agitati infantes ſurrexerunt, atque illi viperæ partus duo matris ubera apprehenſa comederunt. Itaque orto die inventa eſt mater mortua cum filiis, qui

χθεῖσα παρὰ τῶν ἀσεβῶν, διέβαλεν καὶ κατηγόρησεν, συνθήκας παρ' αὐτῶν εἰληφυῖα, ἐλευθερωθῆναί τε καὶ τινι ζεύγνυσθαι τῶν τοῦ παλατίου, ὁποῖον ἔσχεν τοῦ βίου τὸ τέλος ἐν ἐχθίστῳ καὶ πονηρῷ θανάτῳ, οὐ δίκαιον σιωπῇ παραπεμφθῆναι. μετὰ γὰρ τὸν τῆς κυρίας αὐτῆς ἐκ τοῦ ἀφορήτου ἐκείνου δαρμοῦ ἀθλοφορικὸν θάνατον, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου τὴν διὰ μαρτυρίου τελείωσιν, μηδὲν ἐκ τῶν πρὸς αὐτὴν συνταχθέντων ἐπιτυχοῦσα, κατεπανίσταται τῷ προλεχθέντι Καλλίστῳ καὶ τῷ φορολόγῳ Αὐλικαλάμῳ, ὅπερ εἰ μὴ τὰ εἰς ἐμὲ « συνταχθέντα πληρώσητε, μέσον « κηρύξω τῆς πόλεως, τάς τε πανουργίας ὑμῶν καὶ τὰς πρὸς τὸν ἅγιον λοιδορείας. « ἐν ἀμηχανίᾳ δὲ « τούτων γεγονότων, συμβούλιόν τε ποιήσαντες, συζευγνύουσι ταύτῃ νοτάριόν τινα τοῦ αὐτοῦ τῆς Νικομηδείας φορολόγου· καὶ ἐν καιρῷ φθάσασα τοκετοῦ ἡ νέα αὕτη ἔχιδνα, γεννᾷ παῖδας δύο. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ μονιαὶ χηρεῦσα ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ μόνης αὐτῆς μετὰ τῶν τέκνων μέσον κοιμωμένης, περὶ τὰς μεσονυκτίους ὥρας ἐν ἐκστάσει γενόμενα τὰ βρέφη, διαναστάντα καὶ ἐπιλαβόμενα τῶν ἀμφοτέρων αὐτῆς μαστῶν, τὰ ἐχιδνότοκα ταῦτα διέφαγον αὐτούς. καὶ οὕτως ἡμέρας γενομένης, εὗρον τήν τε

μητέρα καὶ τὰ βρέφη νεκρὰ, ἀκμὴν κρατοῦντα τοῖς ὀδοῦσιν ἡμαγμένας τὰς τῶν μαζῶν σάρκας. καὶ ταύτην τὴν ἐλεεινὴν δίκην ὑποίσασα ἡ δολία δουλὶς καὶ τοῦ ὁσίου κατηγορήτρια, κακὴ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν εἰς ἀτελεύτητον παραπεμφθεῖσα κόλασιν. καὶ ἐν τούτῳ οὐκ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ τάχιον ἐξολοθρεύων χείλη δόλια, Δαυϊτικῶς εἰπεῖν, καὶ γλώσσας μεγαλορρήμονα. τοὺς δὲ δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζων καὶ μετὰ θάνατον.

Ταῦτά μου τοῦ ἐλαχίστου τοῦδε ποιήματος, τὰ ἐκλεχθέντα παρὰ τῶν τοῦ ὁσίου ἀγχιστέων, γνωρίμων, συγγενῶν, * συνοίκων, ὁμορόφων, καὶ φοιτητῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν τοῦ τυράννου συμμυστῶν, τῶν ἀκμὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ συζώντων, ἀληθινὰ διηγήματα. ἀλλ', ὦ πάτερ τίμιε, καὶ τοῦ αὐτοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ σπηλαίου καὶ τοῦ τρόπου διάδοχε, ὁσιώτατε Ἐπιφάνιε, ὁ καὶ πρὸς τὸ τοιόνδε ἐγχείρημα ἐπιτάξας καὶ προτρεψάμενος τὴν ἐμὴν ταπεινότητα, παριδὼν τήν τε ἰδιωτείαν καὶ νωθρείαν μου, δέχοιο ἄτερ καὶ ὄκνου παντὸς δίχα, ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα συλλεξάμενος ἐπιφέροιμι, συνεργὸν προκαταρχῶν ἐν τούτοις τῶν σῶν εὐπροσδέκτων Θεῷ εὐχῶν τὴν καλλιέπειαν.

* al. συσσίτων.

adhuc cruentatas uberum carnes dentibus tenebant. Hac miſerabili pœna fraudulenta illa & Sancti accuſatrix ancilla vitam peſſimè abrupit, atque in æternum ſupplicium dejecta eſt. Nec ea in re iniquus fuit Deus, qui labia doloſa & linguam magniloquam, ut cum Davide loquar, citò diſperdit: qui verò illum glorificant, illos etiam poſt mortem glorificat. Pſal. 11. 4

Hæ ſunt iſtius mei minimi Operis veræ hiſtoriæ, quas ego quidem collegi à Sancti proximis, notis, cognatis, ſociis, contubernalibus & diſcipulis, atque etiam à Tyranni ſymmyſtis, qui in hac vita etiamnum ſuperſtites ſunt. Tu verò, ô venerande Pater, illius collis, ſpeluncæ, vitæque generis ſucceſſor, ſanctiſſime Epiphani, qui meæ ignorantiæ & ingenii tarditatis nulla ratione habita, ad hoc Opus aggrediendum meæ vilitati autor & hortator fuiſti, hæc pauca quæ ex multis abſque ulla mora tuarum orationum Deo gratiſſimarum virtute adjutus excerpſi & tibi offero, quæſo, accipe.

Digitized by Google

Quid verò ad te loquar, ô Pater & ſancte Martyr, victor ceteris victoribus longè præſtantior, re & nomine Stephane, ſive corona? Siquidem ſupra humanas vires eſt tuum martyrium. Cùm ergo illorum laudes humanam facultatem ſuperant, quorum facta ſingularia ſunt: idcirco meæ inopiæ obicibus tuo interventu ex parte perfractis, tua geſta illuſtro & celebro, tibique tuamet offerens, tuum caput Deo ipſo coronatum hymnis exorno. Verumenimvero, dum hæc tibi munera offero, malorum quibus mea infortunata & peccatrix anima premitur, liberationem peto. Itaque, ô Dei Martyr, tu qui ſolus Chriſtum Dominum pro ipſius imagine patiendo & ſanguinem effundendo imitatus es: O nove cuſtos & interceſſor noſtri generis: ô dæmonum exterminator, erroris idolorum everſor, ſanctarum imaginum adorator: ô ægrotantium medice & varii generis morborum depulſor: ô afflictorum defenſor, & mediis in fluctibus periclitantium portus tranquilliſſimus: ô pauperum adminiſtrator & peregrinorum nunquam deficiens conſolatio: ô dux errantium, & fulcimentum Orthodoxorum jam credentium: ô luminare pul-

Τί δὲ καὶ πρός σε φθέγξομαι, ὦ πάτερ ὁσιομάρτυς καὶ ἀθλοφόρε ὑπὲρ ἀθλοφόρων φερώνυμε Στέφανε; ὑπὲρ γὰρ ἄνθρωπον ὑπάρχει σου τὸ μαρτύριον· * ὧν δὲ τὸ ἔργον ἐξαίρετον, καὶ ὁ ἔπαινος ὑπὲρ ἄνθρωπον. διὸ τῆς ἀπορίας τὸ σκυθρωπὸν ἐκ μέρους ταῖς σαῖς πρεσβείαις διαρρήξας, τὰ σὰ καταλαμπρύνων γεραίρω, καὶ τὰ σὰ σοὶ προσκομίζων, ὡς ἐκ λειμώνων ἄνθεα, τὴν σὴν θεοστεφῆ ἀνυμνῶ κάραν. καὶ ταῦτά σοι δωροφορῶν, ἐλευθερίαν αἰτῶ τῶν κατεχόντων δεινῶν τὴν ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις ταλαιπωροῦσάν μου ψυχήν· ἀλλ', ὦ Θεοῦ μάρτυς, ὁ μόνος τὸν δεσπότην Χριστὸν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς εἰκόνος πάθει καὶ τῇ ἐκχύσει τοῦ αἵματος μιμησάμενος, ὦ καινὲ φύλαξ καὶ πρεσβευτὰ τοῦ γένους ἡμῶν, ὦ δαιμόνων ὀλοθρευτά, εἰδώλων τε πλάνης καθαιρέτα, καὶ ἁγίων εἰκόνων προσκυνητά, ὦ νοσούντων ἰατρὲ καὶ παντοίων νοσημάτων φυγαδευτά, ὦ καταπονουμένων ὑπέρμαχε, καὶ χειμαζομένων ἀκύμαντον ὁρμητήριον, ὦ πτωχευόντων χορηγὲ, καὶ ἐπιξενουμένων ἀνέκλειπτε παραμύθιον, ὦ πεπλανημένων ὁδηγὲ, καὶ τῶν ἤδη πεπιστευκότων ὀρθοδόξων τὸ στήριγμα, ὦ φωστὴρ παγκόσμιε φωτίζων

* al. ὧν

Digitized by Google

φωτίζων ψυχὰς τῇ αἱρέσει ἐσκοτισμένας, ὦ ἀγγέλων συνόμιλε, καὶ τῶν ἀρχαγγέλων συγχορευτά, ὦ τῆς ἁγίας τριάδος θεράπον καὶ ψυχῶν ἀνθρωπίνων ἱερουργέ· ὦ εὐπρόσδεκτος προσφερομένη Θεῷ εὐχὴ ὑπὲρ τῶν ἐν ἀληθινῇ πίστει δεχομένων καὶ δοξαζόντων σου τὸ μαρτύριον, ὦ ἐλατὴρ ἐκ Θεοῦ τοῖς ἀκμὴν τῇ αἱρέσει τῶν χριστιανοκατηγόρων ἐμμένουσιν, καὶ δίκην ἀσπίδος κωφῆς μύουσιν τὰ ὦτα, μὴ ἐθέλοντες * ἀκούειν ἢ πιστεύειν τὰς σὰς ἀθλητικὰς παλαίστρας· καὶ ἵνα συντόμως εἴπω· ὦ παντὸς ὀνόματος ἀγαθοῦ καὶ πάσης κρείττονος πράξεως ὑπερεκτεινόμενε * δίκαιε, ἀσκητῶν ἐγκαλλώπισμα, ὁσίων ἐκλογεῖον, μοναστῶν σύστημα, καθηγητῶν λαμπτήρ, ὑποτακτικῶν ἅμιλλα, καὶ μαρτύρων ὁμόστεφε ἅγιε Στέφανε, δέχου νῦν τὸν παρ' ἐμοῦ λόγον, ὡς Θεοῦ λόγου γνήσιος θεράπων, μίμησαι καὶ ἐν τούτῳ Χριστόν, τὸν τὰ δύο λεπτὰ τῆς χήρας ὑπὲρ τὰς ἄλλων πολυτίμους προσφορὰς ἐπαινέσαντα· μὴ ἀποστρέψῃς μου τὸ τῶν λόγων ἀλάβαστρον, ὡς οὐδὲ ὁ δεσπότης Χριστὸς τῆς πόρνης, εἰ καὶ μὴ τὸ εὐῶδες ἐγὼ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐπάγομαι· μονὴν ποίησον ἐν τῇ ταπεινῇ μου ψυχῇ, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τῇ τοῦ Ζακχαίου οἰκίᾳ· τελώνησον ἐν

* Vnus addit καὶ ἰδεῖν τι.

* al. ἄγιε Στέφανε.

cherrimum animas tenebris hæreſeos obvolutas illuminans : ô Angelorum ſodalis & Archangelorum ſocie : ô ſanctæ Trinitatis cultor, & animarum humanarum Sacerdos : ô pergratum votum Deo oblatum pro his qui cum vera fide tuum martyrium ſuſcipiunt, & laudibus celebrant : ô divine expulſor illorum qui in hæreſi Chriſtianos calumniantium perſiſtunt : quíque inſtar aſpidis ſurdæ ſuas aures obſtruunt, tuas athleticas palæſtras ſive certamina audire vel credere recuſantes. Denique, ut breviter dicam, ô juſte, qui omni bono nomine & omni meliore actione præſtas : ô Aſcetarum ornamentum, Sanctorum delectus, Monachorum vinculum ac robur, fax Superiorum, inferiorum æmulatio, unà cum Martyribus coronate Sancte Stephane, mea verba grata habe, ut verus Dei Verbi ſervus. In hoc quoque imitare Chriſtum, qui duos viduæ obolos pretioſis aliorum oblationibus pluris fecit. Ne meum verborum alabaſtrum repudiaveris, uti neque Chriſtus Mat. 26. 7 Dominus, meretricis; licèt ego ſuavem odorem bonis operibus non afferam. Apud meam humilem animam commorare, ut Chriſtus in Zachæi domo. Luc 19. 6. Severi Publicani

munus adverſus Diabolum exerce, qui id muneris adverſum me exercet. Me meis affectibus ſubmerſum è profundo retrahe. Me meis peccatis mortuum, in vitam tuis precibus revoca. Me, qui meis criminibus à Chriſto procul erravi, ad eumdem reducere ne gravare. Vinum cum oleo miſce, uti miſericors medicus, meique ſcelerati corporis infirmitatibus medere, ut & ego indignus, animæ & corporis ſalutem per te conſequar. Poſtremò, quemadmodum in hacce vita, ô beatiſſime Stephane, nomine & appellatione, tui factus ſum cognominis: ita & in collocatione ad dexteram, tui conſors appaream, cum univerſo hoc orthodoxo cœtu, qui te cum ſanctis Martyribus ſanctum Martyrem fideliter prædicat; quod utinam fiat maternis ſanctiſſimæ Deiparæ & omnium Sanctorum interceſſionibus, tuiſque Deo acceptis ſanctis precibus, ut in omnibus cum hacce concione ad Chriſtum univerſorum Regem & Deum noſtrum gloriam referam, qui te juxta nomen tuum coro-

ἐξετασμῷ τῶν ᵃ τελωνήσαντά με διάβολον· ἀνέλκυσόν με τοῦ βυθοῦ τὸν βεβαπτισμένον τοῖς πάθεσιν· ζωοποίησον ταῖς σαῖς δεήσεσιν ἐμὲ τὸν νενεκρωμένον τοῖς παραπτώμασιν. προσάγαγε τῷ Χριστῷ τὸν μακρυνθέντα τούτου, τοῖς ἐμοῖς ἁμαρτήμασιν· συγκέρασον ἐλαίῳ οἶνον, ὡς ἰατρὸς εὔσπλαγχνος· καὶ τὰς ἀσθενείας τοῦ ἁμαρτωλοῦ μου σώματος ἴασαι, ἵνα κἀγὼ ὁ ἀνάξιος τῆς τε ψυχικῆς ἅμα καὶ σωματικῆς ἰατρείας ἐν ἀπολαύσει διὰ σοῦ γένωμαι· καὶ ὡς ἐν τῷδε τῷ βίῳ, τῇ ὀνομασίᾳ τῆς κλήσεως, παμμακάριστε Στέφανε, συνώνυμός σοι γέγονα, καὶ τὸ αὐτόθι * ὁμόκληρος ὀφθῶ δεξιᾶς παραστάσεως, σὺν πάσῃ ταύτῃ τῇ ὀρθοδόξῳ * ὁμηγύρει, τῇ πιστῶς εὐφημούσῃ σε μετὰ μαρτύρων ἅγιον μάρτυρα, τοῦ τῆς παναγίας Θεοτόκου μητρικαῖς πρεσβείαις, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἅμα καὶ ταῖς εὐπροσδέκτοις Θεῷ ὁσίαις εὐχαῖς σου, δόξαν ἀναπέμπων σὺν αὐτῇ ἐπὶ πᾶσιν, τῷ σε φερωνύμως στεφανώσαντι Χριστῷ τῷ παμβασιλεῖ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ πρέπει τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν

* al. ὁμόκληρον

* al. πανηγύρει

ᵃ Græci vocabant dæmones τελώνας, i. Publicanos; ad quam vocem hîc alludit Autor. Vide Gloſſarium ad Scriptores mediæ & infimæ Græcitatis Viri clariſſimi & eruditiſſimi Cangii ad vocabulum τελώνια.

Digitized by Google

τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

navit; cui convenit honor & adoratio cum ejuſdem Patre, qui ſine principio eſt, & vivifico Sancto Spiritu, nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

Digitized by Google

ONOMASTICON

SINGULARIUM VOCUM GRÆCARUM, quæ in hoc Tomo continentur.

A

ABβᾶς, Monachus. *p.*444
αἱρετζῆς, hæreticus. 452
αἱρετζία, hæreſis. 444
αἴτησις ἐκτενὴς, Oratio prolixa, quæ in Officiis Græcorum dicebatur. 170
ἄκενα, menſura quædam. 313. 314
ἀκρόστιχον, acroſtichum, ſumma. 368
ἄμμα, menſura quædam. 313. 314
ἀμπελοπούλιον, vinea recens. 304
ἀνακεράμωσις, reſtauratio tectorum. 271
ἀνασκυλευσμὸς, judiciaria inquiſitio. 512
ἀγκομβεῖν, proſternere. 474
ἀναφεράττειν, aperire. 506
ἀντιγραφεὺς, ſcriniorum magiſter. 477
ἀντιλαμβανομένη, Patrona. 151
& alibi paſſim.
ἀντίον, lignum hydroſtatarum. 518
ἀντίστιγμα. 395
ἀντιστρέφειν, quid? 325
ἀντιστροφὴ, quid? 326
ἀντίχειρον, pollex. 310
ἀπαιτητὴς, exactor. 369
ἀπερίστικτος, nullo puncto ſignatus. 393
ἀπόδειπνα, completorium. 217
ἀπόκρεω, quid? 250
ἀπόλυσις, dimiſſio ſeu ultima Oratio. 172. 179
ἀπολυτίκιον, verſus quo Officium Græcorum terminatur. 210
ἀποταγὴ, renunciatio. 162
ἄργος τοῖχος, murus dirimendi causâ exſtructus; dicitur ἀργὸς, otioſus, quòd nullam ædificii molem ferat. 288
ἀργυρὸν, idem quod *μιλλιαρήσιον*. 318. 321

ἄρθηξ, ferula ſive veſtibulum Eccleſiæ, quod alibi perpetuò νάρθηξ vocatur. 212. & *alibi.*
ἀρχονταρίκιον, *archontaricium*, cella hoſpitum. 187
ἄσπρον. 318
ἄσπρος, albus. 45
αὐθέντης, vocabulum honoris, ut Domnus. 265
αὐθέντρια. 266

B

Βαϊοφόρου ἑορτή, feſtum Palmarum. 249
βαμβακηρὸν νῆμα, ellychnium ex goſſipio. 246
βαμβύκινα, chartæ è goſſipio factæ. 278
βέργαι, virgæ. 475
βερὶς, veredus. 462
βεστιάριον, βέστιον, veſtiarium. 195. 203
βῆλον, velum, Tribunal Conſtantinopolitanum. 380
βῆμα, Preſbyterium Eccleſiæ. 188
βλάττιον, pannus ſericus. 277
βουλλόω, obſigno, ſigillo munio. 190
βρέβιον, liber in quo deſcribuntur ſacra ſupellectilia. 277

Γ

Γεννήματα, fruges. 194
γενικός, Genicus, magnus Logotheta. 367
γηροκομήτισσα, Præpoſita Gerocomii. 302
γράμμα, pondus idem quod ὀβολός. 394
γρόνθος, idem quod palmus. 310

Δ

Δέω, ligo. 422
δεσποτικὰ οἰκήματα, domus auguſtales. 187
δημόσιον, tributum (ſubaudi τέλος) 380. ubi dicitur δημόσιος in maſculino, ſubauditur φόρος.
διακλυσμός, dilutum. 232
διακονήτρια, *Officialis Monaſterii.* 167. 173. 188
διάκρισις, diſcretio, i. refectio. 234
δίαυλον, menſura. 313. 314
δικερατοεξάφολλον. 330. & *ſeq.*
δικέρατον, quid? 322
διοικητής, Quæſtor. 355
διχὰς, menſura duorum palmorum. 309. 313
δομεστικὸς τῶν σχολῶν, quid? 265
δομήτορες, fundatores. 128

Δοὺξ τῶν σχολῶν, Dux Scholarum, quid? 265
δοχειαρία, *Depoſitaria*. 180. 195
δωδεκαήμερον, duodecim dies à Nativitate Domini ad Epiphaniam. 212
δωδεκαφώτιον, candelabrum duodecim luminum. 246. 248

E

Ἔγγων, pro ἔγγονος. 19
ἐγχειρίδιον, ſudarium. 510. 520
ἐγχρόνιον, vel fortè ἐγχρονία, indictio, quòd intra annum inciperet, ἀπὸ τοῦ χρόνου, i. ab anno. 371
εἰκονοστάσιον, Capella. 298
εἰσοδοέξοδος, proventus & expenſa. 195. & *alibi*.
ἐκκλησιαρχίσσα, Eccleſiæ Præpoſita. 192
ἐλατικὸν, merces apparitoris. 330
ἑξάγιον, menſura quædam liquidi. 277. & *ſeq.* erat hexagium majus & minus. 229
ἔξαγον διαβατικὸν, via ad exterius oſtium. 157
ἑξάφολλον, hexafollum, tributum à Leone Iſauro inductum. 325
ἑξάψαλμον, ſex Pſalmi Laudum. 219
ἐξωνάρθηκον, & ἐξωνάρθηξ, exterius Eccleſiæ veſtibulum, quod in aliis Græcorum libris ἐξωνάρθηξ dicitur. 212. & *alibi paſſim*.
ἐξωκουρίτις, puella extra Monaſterium detonſa. 240
ἐξωμονίτις, extranea Monialis. 239. *fortè* Monialis gyrovaga.
ἐπιβαβύζειν, latrare. 422
ἐπισκεπτίτης, inſpector. 208
ἐπιστημοναρχίσσα, diſciplinæ Præpoſita. 201
ἑπταπάπαδον, Officium ſancti Olei à ſeptem Sacerdotibus celebrandum. 274
ἐργοδόσιον, cella operis. 297
ἐργοδότρια, quæ opera diſtribuit. 203
ἐρύσιμον. 395
ἑσπερινὸν, Veſperæ, veſpertina Laus. 216
εὐαγγελισμὸς, feſtum Annunciationis. 230. 249
εὐαγὴς οἶκος, Domus ſacra, vel Religioſa. 148
εὐθυμετρικὸν, quod ſecundùm longitudinem metimur. 312
εὐυπόληπτος, qui vili conduci poteſt. 207
εὐχέλαιον, Officium ſancti Olei. 274
ἐφάπλωμα, ſtragula. 204

Digitized by Google

Z

Ζομφότερος, flexibilior. 476
ζωόδοχος πηγή, aquarium animalium. 301

H

Ηγυμένη, Hegumena, Præfecta. 151. & alibi paſſim.
ἡμίεκτον, menſura. 394

Θ

Θεαφος, ſulphur. 49. 412

I

Ιερὸν ἅγιον, ſacroſanctum. 446
ἰσηρον, menſura. 313. 314
ἴσα, exemplaria, vulgò *la copie*. 367

K

Καθηγουμένη, idem quod ἡγουμένη, Præfecta. 157. & alibi paſſim.
κακιτκάκως, malè, infeliciter. 515. 527
κάλαμος, menſura. 313. 314
κάνων, Officium divinum. 18. 200
καπηκλάριος, carceris cuſtos. 501
καταπεμπτή, Monialis dimiſſa. 239
καρικόξυλον, caricæ lignum. 269
κατάστιχον, codex. 355
καταστρωννύειν, inſerere, vulgò *enregiſtrer*. 180
καυτηρ, inſtrumentum chirurgicum. 393
κελλαρία, cellaria. 197
κελλαρίτης, Cellerarius. 232
κεντηνάριον, centenarium, centum libræ. 191
κεράτια, ceratia, ſiliquæ, genus monetæ. 300
κήρειον, cereus. 189. & alibi.
κλουβὸς, cavea. 433
κοιμητήριον, cœmeterium, aliquando dormitorium. 210
κοινόστομον, menſura duorum palmorum, quæ & διχὰς vocatur. 309
κόλυβα, frumentum coctum quod fiebat in exequiis defunctorum. 260
κομῆς τῶν χολῶν, quid? 265
κονιάζειν, in pulverem redigere. 475
κοντάκιον, volumen, tomus. 196
κοντοπνόη, cum anhelitu. 434
κορωνὶς, nota in fine librorum. 395

κοτύλη, cotyla, dimidium ſextarii. 394
κρασσοβόλιον, cyathus. 229. 234
κρείττων, Deus. 144
κτητορικά, τυπικὰ κτητορικά, quaſi dicas, fundatoria. 128
κύαθος, quo deſignatur? 394. quantum capit? *ibid.*
κυμάτια. 312
κυμινάτον πόμα, potus cumino condîtus. 228. 231

Λ

Λάμναι, laminæ. 246
λαμπὰς, fax. 247
λεπτὰ ψήφια, minutior moneta. 318. 370
λιτὴ ἡμέρα, dies litaniarum, ſive proceſſionum. 226
λίτρα, libra. 318. In ponderibus quo deſignatur? 394. Quanti ponderis? *ibid.*
λογάρια, & λογαριασμοὶ, computa. 180
λογαρικὴ, rationarium vectigalium. 321
λύσις, decretum. 367. *& ſeq.*

M

Μαγκίπειον, piſtrinum. 28. 305
μαλωᾶ, herba. 25
μανδύας, mandyas, pallium monachale. 206
μανουάλια, candelabra, quòd manu geſtentur. 247
μέδιμνος, menſura. 394
μεθέορτος, dies feſtivitatem quamdam ſubſequens. 212
μελάγρια, herbæ agreſtes. 78
μείστρα, canalis. 254
μεσώρια, mediæ Horæ, quæ poſt Horas divini Officii recitantur à Græcis. 212
μετάνοια, reverentia, ſeu genuflexio in Officio div. fieri ſolita. 209. *& ſeqq.*
μέτρα θαλάσσια, menſuræ marinæ. 255
μίλιον, menſura. 313. 314
μιλιαρήσιον vel μιλιαρίσιον. 317. genus monetæ.
μνᾶ, quo deſignatur? 394. Quanti ponderis? *ibid.*
μνᾶ Italica, quanti ponderis? *ibid.*
μόδιον vel μόδιος, modius, quid? 255
μυδοπουλίου ἀμπελὼν, vinea recens. 304
μοναὶ, menſura eadem quæ digitus. 308
μονότροπος, plerumque ſignificat Monachum vel Monacham. 142. ubi alluditur ad verſum Pſalmi ibi citati.
μυὰξ τῆς τραπέζης, mytulus menſæ. Locus in modum conchæ

Digitized by Google

conchæ exſtructus ad collocandam ſacram menſam. 156
μυλόν.ασα, molendinaria. 304

N

Νιπτὴρ, lotio pedum fieri ſolita feriâ quintâ in Cœna Domini. 268
νόμισμα τραχύ. 247
νοτάριος βασιλικὸς, Imperatorius Notarius. 379
νυμία χαλκῆ, numi ænei. 370. & ſeq.
νυμμία, numi. 247

Ξ

Ξέστης, ſextarius. 394. Capit libram unam. ibid.
ξυλαλόαι, odoramenta ex ligno aloës. 247
ξύλον, menſura cubitorum trium. 313
ξυλοπριστικὸς πῆχυς, cubitus ligni ſectilis. 313

O

Ὀβρυζός μετ᾽ ἀστερίσκου. 395
ὄβρυζός. ibid.
ὀβολὸς, obolus, quâ notâ deſignatur? 393
οἰκόλογος, frugum collector.
179. & ſeqq.
οἰνοχόη, vini cuſtos. 194
ὁλκὴ, idem quod drachma. 393. Quâ notâ deſignatur? ibid.
ὀμφαίτος. 297
ὀξόβαφον, quarta pars cotylæ. 394
ὀσπήτιον, vel ὀσπίτιον, domus. 302. & ſeq.
οὐγγία, uncia, quâ notâ deſignatur? 393. Quanti ponderis? 394

Π

Παννυχὶς, pervigilium. 216
παράθεσις, benedictio. 37. 42. 423. 464
πανσέβαστος σεβαστὸς, dignitas Conſtantinopolitana ab Alexio Comneno inſtituta. 267
παπαδία, uxor Papæ, ſeu Preſbyteri. 302
παρακελλίον, cella adjuncta. 156
παρακολούθημα, corollarium. 369. & ſeq.
παράκλησις, cibi extraordinarii, ut piſces, vel conchylia quæ Monialibus apponebantur. 227. & ſeq. paſſim.
παραστάσιμον, repræſentatio in commemorationibus defunctorum fieri ſolita. 259 260

παροικόνομος, OEconomi adjutor, quaſi ſecundus OEconomus. 180. 181
παράπτερον, pars Eccleſiæ alæ adjacens. 298
παρασκευὴ, feria ſexta. 227. & *alibi ſæpe.*
παρασάγγης, menſura Perſica. 313. 315
παρακέλι, latrinæ. 296
πῆχυς λιθικὸς, cubitus lapideus, ſive ad dimetiendum lapides. 309
πιλωτὰ, coactilia. 204
πλαγιάδες, campi. 425
πλὰξ, pavimentum. 519
πλέθρον, menſura. 313. 314
πουίσικτος, puncto ſignatus. 393
πολυκάνδηλα, funalia multis lampadibus ornata. 246
ποδοκόπιον, labor pedis, quo ſenſu? 330
πόρφυρα, purpura, domus. 140
πρακτικὸν, Actus juridicus. 168. 189. & *alibi.*
προσευχάδιον, fulcrum pro genuflectentibus. 208
προσαγωγὴ, donum. 143
προσένεξις, acceſſio, donum, vox juridica. 162
προώθω, impello. 475
πρωτοβεστιάριος, Princeps veſtiarii. 265
πρωτοπρόεδρος, primus Præſes. 265
πρωτοστράτωρ. 266
προχείρισις, electio. 188
πυγὼν, menſura palmorum quinque. 313

P

Ῥόγα, ſtipendium. 256. 306. 307
ῥοδόσταγμα, aqua roſacea. 247

Σ

Σάγια, ſaga. 204
Σέκρετον, ſecretum, Tribunal juridicum. 148
σελέντιον, cœtus, concio. 473
σημαντὴρ, ſignum ad convocandas Monachas. 216
σκευοφυλάκισσα, vaſorum cuſtos; Theſauraria.
σκευοφυλάκειον, ſcevophylacium, ſeu Sacrarium. 190
σκύτλωσις, Scutulatum. 312
συναξάριον, liber rituum. 216. 220
συγκλεισμὸς, incluſio, ſeu collectio bonorum. 208
σύμβολον, crepitaculum ad convocandas Monachas. 216
συμποσέω, ῶ, ſupputo, computo. 375
συνήθεια, conſuetudo, quo ſenſu? 162
συνήθεια, conſuetudo, merces exactoris. 330

Digitized by Google

σταυθμὸς, pro σταθμὸς, pondus. 189
σταταρία, tumba, ſeu ſepulcrum multis corporibus humandis aptum. 257
στροφίολος. 312
σχιδευμὸς, direptio juridica. 368
σχιδεύειν, deprædari, vel juridicè diripere, ut in actionibus juris. 368
σχοῖνος, menſura. 313. 315
σωκάριον, menſura quædam. 310
σῶμα, idem quod λίτρα. 356
σωματεῖος, membranaceus. 277

T

Τάρταρος τοῦ ᾅδου, Princeps inferorum. 48
τελῶναι, Dæmones. 531
τέμπλον, ciborium, tegmen altaris. 246. 248
τέταρτον, menſura, quæ & palmus dicitur. 308
τετρακαγκελόξυλον. 298
τετρὰς, feria quarta. 227. *& alibi paſſim.*
τετρώβολος, quatuor oboli, quâ notâ deſignantur? 393
τεῖχος ἰσχόρηγος, murus eâ materiâ exſtructus, quæ vocatur ἰσχόρηγον. 270
τραχὺ νόμισμα, genus monetæ. 318
τραπεζαρία, Refectoraria. 197
τραπεζιατικὸν, quid? 162
τριαντάφυλλον, roſa. 304
τριβοῦνος, Notarius. 254
τριώβολος, tres oboli, qua nota deſignantur? 393
τρίτον, menſura, quæ & palmus dicitur. 309
τροπικὴ, tropica. 156
τροπάριον, Troparium, pars Officii divini. 170. 210
τροῦλλος, Trullus. 252. 482
τρυβλίον, cotyla Attica. 394
τυπικὰ, Typica, ſeu Regulæ monaſticæ. 128
τυπικόν. 136
τυπικά. ſic vocabantur quædam quæ poſt ſextam horam recitabantur. 212. 224

Υ

Ὑπαναγινώσκειν, explanare. 182
ὑπεραπαίτησις, exactio ultra debitum. 373
ὑπέρπυρον νόμισμα. 256
ὑπομνηστικὸν, monitio, ſuggeſtio. 374
ὑπούργισσα, famula, ancilla. *& alibi ſæpe.*

Φ

Φαλσεύματα, mendacia. 479

Digitized by Google

φιάλη, phiala, vas Eccleſiæ. 268
φιάλη, fons, balneum. 466. 467
φιλεταίριος ποῦς, idem qui Regius dicitur. 313
φόλλις, genus monetæ. 318
φουσατεύειν, exercitum ducere, ad bellum proficiſci, caſtra metari. 460. 463. 466
φούσατον, caſtra. 462. *& ſequent.*
φωταγωγία, luminare Eccleſiæ. 190. *& alibi.*
φωταψία, luminare Eccleſiæ. 192

X

Χαλκοῦς, pondus. 394
χάραγμα, moneta ſignata. 318. *& ſequentib. paſſim.*
χάραγμα νόμισμα, nomiſma monetæ ſignatæ. 318. *& ſeq. paſſim.*
χαρτίον, charta. 168
χαρτοφυλάκισσα, Chartophylaciſſa, chartarum cuſtos. 190
χαρτῷα δικαιώματα, chartacea inſtrumenta. 191
χήμη, menſura continens libram & dimidiam. 394
χοῖνιξ, chœnix, quantum capit? 394
χοῦς, menſura Attica capiens 12. cotylas Atticas. 395
χυτροκάνδηλαι, lampades concavæ. 246

Ψ

Ψωμία, panes. 33 247

Ω

Ὡρεῖον, horreum. 194
ὡρειαρία, fructuum cuſtos. 194

INDEX

NOMINUM ET RERUM MEMORABILIUM.

A

Abſtinentia, quænam recta? p. 19
Acacius, Melitenes Epiſcopus. 9. 40
Acacius CP. Patriarcha. 86
Acacius Martyr. 481
Æmilianus Monachus. 46
Aëtius hæreticus. 441
Alexius Comnenus Imperator, conjux Irenes Ducænæ. 148
Alexii Comneni Imperatoris commemorationes. 262
Alienatio bonorum Monaſterii Gratia-plenæ, ſive mobilium, ſive immobilium prohibita. 165
Alima, herbæ. 25
Alleluia, quando cantandum? 209
Anaſtaſius, ſive Artemius Auguſtus. 401
Ambo. 444
Analabus. 435. 474. 516
Anaſtaſius CP. Patriarcha. 414
Anatolius Præfectus Orientis. 20
Anaſtaſius Clericus & Chorepiſcopus, poſtea Jeroſol. Patriarcha. 44. 64. 66. 70. 86. 103
Anatolius Monachus. 31
Anatolius Preſbyter, Cyriacum hoſpitio excipit. 104
Andreas Monachus. 31. 40. 67
Andronicus Ducas Pater Irenes Auguſtæ. 265. Dictus in hora mortis Antonius.
Andronicus Comnenus, filius ſecundus Alexii Sebaſtocrator. 263
Anthes Patricius. 462
Anna Comnena Porphyrogenita & Cæſariſſa. 264
Anna Dalaſſena, mater Alexii. 266
Anna Ducæna, ſoror Irenes Auguſtæ panſebaſta ſebaſta. 267
Anna Porphyrogenita. 155
Anna, S. Stephani junioris mater. 402. 414. 494
Anna S. Stephani junioris diſcipula. 439. 462
S. Annæ templum. 485
Annonæ ſingularum Monialium Cellaræx. 255
Antipater Boſtrorum Epiſcopus. 71
S. Antonii feſtum. 79
Antonius Cretenſis. 504
Apolinarius hæreticus. 442
Apoſchiſtæ. 63. 86. 88

Aphthardocitæ hæretici. 412
Arcadius Imperator. 43
Ariani. 7
Arius hæreticus. 441
Arii hæreſis. 52
Arſenius Magnus. 43
Artemon hæreticus. 441
Aſpebetus, qui & Petrus. 19. 23. 28. Primus Caſtrorum Epiſcopus creatur. 29. interfuit Concilio Epheſino. 40
Aſſumtionis ſive Aſcenſionis Monaſterium. 13
Atzypius Epiſcopus Iconoclaſta. 453
Aulicalamus Præfectus Publicanorum Nicomediæ. 461
Auxentius Aſianus. 34
Auxentius alius ſanctitate celebris. 416
Auxolaus Saracenorum Epiſcopus. 54

B

BAlnei uſus, ſanis & ægris conceſſus in Monaſterio G. P. 245
Bardiſanes hæreticus. 441
Baſilides hæreticus. 441
Baſiliſcus Tyrannus. 86
Baſilius Magnus. 446
Baſilius Martyr. 31
Baſilius Tzirithon, Logariaſtes Secreti Genici. 379
Baſſa pia mulier. 67
Baucalium. 38. 384
Blachernenſe Templum, B. Mariæ ſacrum. 402. 453
Bona alienata repetenda. 166
Bovis forum Conſtantinop. 519
Brumalia. 511. 514

C

CAbalus Epiſcopus Iconoclaſta 456
Cæſar, dignitas ab Imperatore tertia. 263
Caliſtus Patricius. 457. 477
Cancelli Preſbyterii. 60. 410. 463
Carcer phialæ. 495
Caritatis commendatio. 79
Carpocrates hæreticus. 441
Caſſianus Scythopolis Novæ Lauræ Præfectus. 119
Catapeltæ. 504
Catecheſis Sancti Theodori Studitæ. 210. legebatur in Officio. *ibid.*
Cerdonas hæreticus. 441
Cerinthus hæreticus. *ibid.*
Chalcedonenſis Synodus IV. œcumenica. 54. 56. 66 416
Chriſtophorus S. Stephani junioris diſcipulus. 429
Chryſippus Monachus & Staurophylax Scythopolitanæ Eccleſiæ. 30. 61. 67. 76
Chartæ Monaſterii, quo ritu cuſtodiendæ & exhibendæ? 191
Clematius Monachus. 37
Cogitationum malarum pernicies. 47
Cœnobiticam vitam degebant in Monaſterio Gratia-plenæ. 150. 242
Cœnoſtomum, menſura. 309
Comboconon, Scriniorum Magiſter. 477
Communio Patris ſpiritualis, monitu & conſilio accipien-

da. 214
Communio ſacrorum Myſteriorum, ſive SS. Corporis Chriſti 62. 69. 406
Condylus, menſura. 308
Confeſſio peccatorum Patri ſpirituali facienda. 156. 183
Confeſſio peccatorum in choro. 217
Domus Conſtantinop. Conſta dictæ. 401
Conſtantinopol. I. Synodus. 57. 66
Conſtantius Imperator. 7
Conſtantinus Angelus, conjux Theodoræ Comnenæ, panſebaſtus hypertatus. 263
Conſtantinus CP. Patriarcha. 444
Conſtantinus Copronymus. 443
Conſtantinus Nacoliæ Epiſcopus. 477
Conſtantinus Nicomediæ Epiſcopus. 477
Coſmas Monachus & Epiſcopus Scythopoleos. 30. 41. 66. 76
Cotyla Alexandrina olei quantum capit? 394
Cotyla Attica vocatur Tryblion. *ibid.*
Cotyla Græca olei, quantum capit? *ibid.*
Cruces, palam etiam olim ferebantur 50
Cruces offerendæ in Liturgia, Sabbato & Dominica. 215. 216
Crucis adoratio. 446
S. Crucis lignum. 444
Cubicularius. 466
Cubitus, menſura. 308. 309. 313
Cubitus lapideus. 309
Cubitus ligni ſectilis. 309
Cuculla. 435. 474. 516
Curio Preſbyter & Monachus. 31. 32
Cutilæ, deſertum. 14. 69
Cyriacus Abbas. 36. 42. Ejus patria, & parentes. 101. naſcitur anno 448. *ibid.* Fit Lector Eccleſiæ Corinthi. *ibid.* Divinis Scripturis operam dat. *ibid.* patriâ relictâ ſe Jeroſolymam confert jam 18. annos natus, anno Chriſti 465. *p.* 103. A beato Euthymio monaſticum induitur habitum, & ad Geraſimi Monaſterium juxta Jordanem mittitur. 105. Euthymium unà cum Geraſimo ſepelit, anno 473. *p.* 107. Sacrorum vaſorum cuſtodia ipſi traditur per 18. annos. 110. Ad Preſbyteratûs honorem provehitur, quadrageſimo ætatis anno. *ibid.* Varia curationum ſigna operatur. 113 114. A Cyrillo inviſitur. 116. 121. Moritur anno Chriſti 557. ætatis 109. 127
Cyrillus, Joannis Silentiarii literas ad Cyriacum perfert. 115. 116. A Cyriaco didicit res geſtas Sanctorum Euthymii & Sabæ, quas deinde ſcriptis mandavit. 120
Cyrillus Alexandrinus Archiepiſcopus. 40. 41. 57. 58
Cyrus hæreticus. 443

D

Defuncti in Diptychis deſcribendi. 216. Commemorationes deſunctorum. 258. 259. 260. &c. Memoria defunctorum in Liturgia facienda. 258. necnon in Matutino, ſeu Laudibus & Veſpertino. *ibid.* Oblatio pro defunctis facienda. 258. Singularum defunctarum Monaſterii Kecharitomenes, nomina in Diptychis deſcribenda. 258. Canon funereus. 259. Tertia, Nona. & Quadrageſima pro defunctis perſolvenda. 258
Demetrius Camaterus. 368
Depoſitariæ duæ erant in Monaſterio Kech. 195. Depoſitariarum veſtiarii officium. 203
Deus Dominus, cantus Græcorum. 209
Diaconicum. 81
Diaulum. 315
Diceratum, à quonam inſtitutum? 322
Dichas, menſura. 309. 313
Digitus, menſura. 308. Omnium minima. *ibid.* 313
Dimenſionis ars, ab Ægyptiis profecta. 311
Dionyſia S. Euthymii mater. 6. 8. Fit Diaconiſſa. 9
Dio a i:um donum. 44. 47. 417
Dioſcorus Alexandrinus. 54. 416. 441
Diſcus ſacrorum Myſteriorum. 480
Dodrans, menſura, idem quod ſpithame. 308. 309. 313
Dometianus Monachus. 24. 27. 32. 60. 80. 84
Domnus Monachus & Archiep. Antiochiæ. 31. 32. 41
Donum ſemel Monaſterio oblatum nunquam reddi debet. 163
Dormitio Deiparæ, quo ritu celebranda? 246
De dormitorio Monialium. 161

E

In Eccleſia modeſtia & ſilentium ſervanda. 11
Eccleſiarchiſſæ officium. 192
Eleemoſyna quotidiana Monaſterii Gr. pl. 250
Electa in Præfectam Baculum & Typicum ante altare poſita accipere debebat. 171. Quo ritu? *ibid.*
Elias Monachus & Jeroſolymorum Patriarcha. 69. 85
Elias, Lauræ B. Euthymii vitâ functi Præfectus. 80. 92. Cyriacum excipit anno 474. p. 107
Elpidius Archimandrita. 56. 59. 66
Epheſina prima Synodus œcumenica. 40. 57. 66
Epheſina Synodus Latrocinalis. 55
Epiphanius Cypriota. 82
Epiſtemonarchiſſæ officium. 201
Epiſcopium. 9
Epomis. 435. 464. 474. 516
Per SS. Evangelia non jurandum. 444
Ad ſacram Euchariſtiam nemo accedat,

Digitized by Google

accedat, niſi pœnitentiâ convenienti ablutus. 63
Eudocia Porphyrogenita Comnena. 264
Eudocia Auguſta. 55. 63. 72. Moritur die 20. Octobris. 74
Eudocia Monacha, filia Alexii Comneni & Irenes Ducænæ. 152. Patrona erat. *ibid.*
Eudoxius Scholaſticus. 8
Eudoxia mater Cyriaci. 101
Eunomius. 441
Euſtorgius Abbas prope ſanctam civitatem Sion Cyriacum ſuſcipit in Monaſterio à ſe conſtructo. 104
Eutyches hæreticus. 53. 416. 441
Euthymius naſcitur. 7. 106. Baptizatur, & Lector Eccleſiæ ordinatur. 9. Preſbyter creatur. 12. Vitam ſolitariam amplectitur. 13. Moritur. 81. Ad ejus ſepulcrum miracula patrantur. 44. 95

F.

Feſtum Aſcenſionis. 250
Feſtum Pentecoſtes. 250
Feſtum Sanctorum Apoſtolorum. 250
Feſtum Luminum ſeu Epiphaniæ. 249
Feſtum Transfigurationis. 250
In feſto Annunciationis Beatæ Virginis jejunium relaxandum. 230
Feſtum magni Canonis. 220
Feſtum Sancti Demetrii Martyris. 248
Feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis. 248
Feſtum Ingreſſûs Deiparæ in Sancta Sanctorum, *id eſt*, Feſtum Præſentationis Deiparæ. 235. 248
Feſtum Inventionis Capitis S. Joan. Baptiſtæ. 230
Feſtum Nativitatis Deiparæ, & ejus ritus. 248
Feſtum Nativitatis Jesu Christi, quo ritu celebrandum? 248
Feſtum Occurſûs. 249
Fidei vis. 2
Fidus Epiſcopus Joppes. 44
Fidus ejuſdem nepos. 70. 83. 87. 93
Flabellum Liturgicum. 60

G

Gabrilius Monachus 30. 61. 67. 73. 76
Gaïanus Monachus & Epiſcopus Medaborum. 31. 32. 40. 71. 72
Genuflexiones, quo ritu faciendæ? 208. & *ſeqq.*
Georgius Spanopolus, magnus Logotheta. 367
Georgius Syncletus. 468. 472
Geraſimus Abbas & Anachoreta. 59. Cyriacum ad ſe à beato Euthymio miſſum ſuſcipit. 105. Moritur anno 474. die 5. Martii. 107
Germanus CP. Patriarcha. 404. 405. 412. 414. 455
Gerontius Archimandrita. 56. 59. 67
Gloria Patri, cum verſiculo ſequenti, *Et nunc & ſemper*,

&c. quo ritu à Græcis dicebatur. 210
Gratianus Auguſtus. 7
Gregorius Speluncæ, S. Auxentii Monachus. 417
Gregorius, pater S. Stephani junioris. 417. 424
Gregorius Theologus. 10. 411

H

Habitum monaſticum, Principes utriuſque ſexûs familiæ Imperatoriæ, in mortis hora ſuſcipiebant, & nomen mutabant. 265. & *ſeqq.*
Habitus monaſticus dicitur magnus & angelicus. 265. 418. 419. Ejuſdem ſuſceptio. 207
Hero Philoſophus. 82
Heſychius Preſbyter, & Eccleſiæ Magiſter. 31
Honorius Imperator. 43
Honorius Papa Romanus 442
Horologium Græcum. 208
De Horis Prima, Tertia, Sexta. 208
Hoſpitalitas. 33. 81
Hippolytus Chronographus. 82
Humilitas commendatur. 79
Hydroſtatæ. 518
Hypoſtaſis. 52. 53

I

Jacobus hæreticus. 442
Jeroſolymorum Patriarchæ veſtes albæ. 45
Imago Chriſti Hæmorrhoiſſæ operâ ſculpta. 413. Ejuſdem imago Edeſſæ conſervata. *ib.*
Imago Chriſti ænea, atriis Imperatorii Conſtantinop Palatii impoſita. 414
Imago Deiparæ, à Luca Evangeliſta depicta. 413
Vera de Imaginum cultu doctrina. 446
Immobilia, quo caſu alienari poterant? 166. 167. Qua conditione & quo ritu? *ibid.* Sacris tantùm Eccleſiis vendi poterant. *ibid.*
De Incarnatione Chriſti vera doctrina. 4. 53. 57
De Infirmarum cura. 225. 244
Joannes Archiep. Antiochenus. 31. 41
S. Joannis Chryſoſtomi Sermones. 410
Joannes Climacus. 419
Joannes Comnenus, pater Alexii. 266
Joannes Comnenus, primogenitus Alexii & Irenes, vivente patre, Imperator vocatur. 262
Joannes Damaſcenus. 452
Joannes, diſcipulus S. Cyriaci. 116. 121
Joannes Ducas, frater Irenes Aug. dictus in hora mortis Antonius. 267
Joannes Manuelites, Judex Veli & Præfectus Hippodromi. 330
Joannes Martyr. 507
Joannes Preſbyter & Monachus. 31. 32
Joannes Preſbyter Corinthi, pater Cyriaci. 101
Joannes Saracenorum Epiſcopus. 54
Joannes Silentiarius dictus. 52

Digitized by Google

77. 96. 115
Joannes S. Stephani junioris Magiſter. 417. 421. 424
Joannes S. Stephani junioris diſcipulus. 429. 460
Joannes Tzirithnus, magnus Logotheta. 367
Irene Cæſariſſa, uxor Iſaacii Comneni Cæſaris. 265
Irene, conjux Joannis Comneni, primogeniti Alexii Imperatoris 262
Irene Ducæna, filia Annæ Comnenæ, quare ſic vocabatur? 263
Irenes Sebaſtocratoriſſa, uxor Andronici Comneni Sebaſtocratoris. 265
Iſaacius, tertius filius Alexii Comneni Imp. Cæſar. 263
Iſdandul. 508
Iſdegerdes Rex Perſarum, Chriſtianos perſequitur. 20
Julianus Apoſtata. 7
Jullo Anachorita. 60
Juvenalis Jeroſol Patriarcha. 29. 64. 70. Non ante menſem Septembrem vel Octobrem anni 417 Jeroſolymorum Epiſcopatum ſuſcepit. 103. 104. *In notis:* non per 44. annos eundem Epiſcopatum tenuit. *ibid.* Obiit poſt diem 19. Auguſti anni 457. & ante initium Julii anni 458. *ibid.*

L

LAvacrum Eccleſiæ. 478
De lectione inter operandum facienda. 161. 202. 211
Lectio inter comedendum habenda. 212
Leo Magnus, Imperator. 68. 82. 85
Leo Iſaurus, Imperator. 411. 442
Leontius. 115. 116. 118
Longinus Abbas. 75. 77. 92. Vitâ fungitur exeunte anno 484. 109
Libra. 318
Liturgia. 62. 212. Quibus diebus in Monaſterio Gratiaplenæ celebranda. 213. Qua religione ipſi aſſiſtendum. *ibid.*
Lotio pedum feriæ quintæ in Cœna Domini, & ejus ritus. 268
Lucas Monachus. 16
Lucernarii Eccleſiæ cura. 190
Luminare ſacrarum paſſionum. 249
Luminare quotidianum Monaſterii Gr. pl. 252

M

MAcarius hæreticus. 442
Macedonius. 44. Hæreticus. 441
Mahomet. 442
Maloa herba. 25
Manes Hæreſiarcha. *ibid.*
Manichæorum hæreſis. 52. 412
Manichæus. 441
Marcellus hæreticus. *ibid.*
Marcianus hæreticus. 67
Marcianus Imperator. 68
Marcus hæreticus. 441
Maria pſaltria. 123. *& ſeqq.*
Marcion hæreticus. 441

Digitized by Google

Marcus Anachorita. 60
Marda, mons. 25
Maria Ægyptiaca. 489
Maria, mater Irenes Auguſtæ, cognominata Xene in hora mortis. 266
Maria Porphyrogenita. 155
Marinus Monachus. 16
Marinus S. Stephani junioris diſcipulus. 429. 431
Maris Monachus. 23. 75
Quadraginta Martyres. 481. 486
Martyrius Jeroſolym. Patriarcha. 69 85. 86
Martyrum turmæ fuerunt primis Eccleſiæ temporibus. 5
Marro Monachus. 37
Sancta Maura Martyr. 511
Maximus hæreticus. 441
Medicus Monaſterii G P. eunuchus eſſe debebat aut ſenex. 244
Melitene Armeniæ Metropolis. 6
Sancti Menæ martyrium. 67
Menander hæreticus. 441
Meſoria Horæ nonæ in dormitorio dicenda. 216
Michaël Curticus, Logotheta Genicus. 379
Michaël Ducas Protoſtrator, frater Irenes Auguſtæ. 266
Milium, forum Conſtantinopolis. 512
Milliare. 314
Mna Alexandrina, quid? 395
Modius, menſura, quanta? 300
Monagriæ Monaſterium. 507
Monaſterium B Melaniæ. 57
Monachæ in Mon Kech. gratis recipiebantur. 239. Crepitaculo ad officium advocabantur. 212. 218. 219. & *alibi.* Earum numerus. 159. Nullæ Principum gratiâ admittendæ. 240. Protervas, inobedientes, aut aliàs improbas, remittere fas erat. 159. Omnes eodem cibo & indumento utebantur. 213. Extraneæ Moniales, aut dimiſſæ in Monaſterio Kech. non admittendæ. 239. Moniales gratis admittebantur & tondebantur in illo Monaſterio. 162. Monialibus licebat quandoque è Monaſterio egredi inviſendorum parentum causâ. 157. Iiſdem licebat patrem & matrem ægrotantes inviſere. 185. Nulla cum Monialibus humari poterat. 257. Diverſa Monialium ſepulcra, pro cujuſque ordine & dignitate. 257
Monocionii Monaſterium. 520
Monaſteriorum exſtructoribus licebat Typica edere ex Theodoro Balſamone. 128
Monaſterium S. Auxentii. 430
Monaſterium S. Dii. 522
Monaſterium Cellaræ ſepulcrum erat Monialium Kecharitomenes. 255
Monaſterium S. Nicolai. 296
Monaſterium Philanthropi, ſeu Salvatoris, exſtructum ab Alexio Comneno, vel ab uxore Irene. 278
Monaſterium Trichinariæ. 421
Monaſterium triginta trium Martyrum. 12
Monetarum reformatio ab Ale-

xio Comneno inducta. 370. & ſeq.
Mons S. Auxentii. 416. 417
Montanus hæreticus. 441
In monumentis lumina ſtatuenda. 247. 252
Mutatio locorum ſaluti animæ non utilis. 37. 38

N

NArupha eremus. 111
Navatus hæreticus. 441
Nepon hæreticus. *ibid.*
Neſtorius. 40. 53. 441
Nicæna I. Synodus. 57. 66
Nicephorus Artabaſdus Prohedrus. 368
Nicephorus Bryenius, conjux Annæ Comnenæ, gener Alexii Imperatoris Cæſar. 263
Nicephorus Caracalo Panhyperſebaſtus, conjux Mariæ Comnenæ, gener Alexii. 263
Nicolaus Patriarcha Conſtantinopolitanus. 255
Nomiſma, genus monetæ. 300
Nonnus. 115. 116. 118. 120

O

OFficium divinum. 10. 18. 34. 208. 217. 218. 219. 402. 410. 418. 434. 463
Officium in ſancta Communione recitandum. 213. 214
Officialium delectus à Præfecta faciendus. 188. Quo ritu? *ibid.*
Olybrius, gener Eudociæ Auguſtæ. 64
Olympius Epiſcopus Scythopol. 76
De opere manuum Monialium. 161. 203. 211
Origenis hæreſis. 52. 116. 442
Oſtiariæ officium. 204
Otreïus Melitenes Epiſcopus. 8

P

PAlmarum feſtum. 14. & *alibi paſſim.*
Palatium Sophianarum. 486
Palmus, menſura. 308. 313
Panes in Liturgia oblati. 215
Panhyperſebaſtus, eadem, qua Cæſar, ſede gaudebat. 263
Pannychis, quo ritu perſolvenda? 216
Pannychis funerea. 260
Paramonus. 123
παρεκκλησιαρχίσσα, Eccleſiarchiſſæ adjutrix. 192
Paſſario Chorepiſcopus. 31. 32
Paſſus, menſura. 308. 309. 313
Paſſus ſimplex & duplex. 309
Paſtila Epiſcopus Iconoclaſta. 453. 477
Paulus Abbas. 92
Paulus alius, Monaſterio Theoctiſti poſt Longinum præfectus eſt, exeunte anno 484. p. 109
Paulus, S. Euthymii pater. 6. 8
Paulus hæreticus. 441
Paulus Abbas & Martyr. 504
De Patre ſpirituali Monaſterii. 183
De paupertate Monacharum Kech. 216
De cuſtodia pecuniarum Monaſt. Kech. 195
Pelagius Martyr. 520

Pelecitæ Monaſterium. 505
Penuariæ officium. 193
Peplum ſacrum. 463. 481
Pes Philetærius, ſive Regius. 33
Pes, menſura. 308. 309. 313
Pes Italicus. 313
Petrus Turnitus Anachorita. 60
Petrus Alexandrinus, à Nonno Novæ Lauræ Præfectus. 119
Petrus alius, è Græcia oriundus, priori ſuffectus. *ibid.*
Petrus Corinthiorum Epiſcopus, avunculus Cyriaci. 101
Petrus hæreticus. 442
Petrus Martyr. 507
Phara Laura. 13
Photinus. 441
Polyeuctus Martyr. 6. S. Polyeucti Monaſterium. 12
Praylius, Jeroſolymitanus Epiſcopus, ad Zoſimum Papam ſcribit, circiter poſt initium menſis Septembris anni 417. p. 104. *in notis.*
Præfecta Monaſterii Gratia-plenæ, quo ritu eligenda? 168. *& ſeq.*
Privilegia Monaſterii Kecharitomenes. 147
Probationis tempus ob cauſam infirmitatis contrahi poteſt. 207
Probatio triennii, pro Monachis definita. 206
Profeſſio monaſtica, ſecundus Baptiſmus. 418
Proterius Alexandriæ Præſul. 69
Proximi dignitas. 511
Pſaltæ & Cantores numquam advocandi ad Monaſterium Gratia-plenæ. 274
Pyrrhus hæreticus. 442

Q

Quatuor Quadrageſimæ apud Græcos. 233
Quadrageſima Chriſti natalitiorum. *ibid.*
Quadrageſima SS. Apoſtolorum. *ibid.*
Ritus celebrandi Quadrageſimam. 228

R

Refectorariæ officium. 197
Ritus conveniendi ad menſam, & cibum ſumendi in Monaſt. Gr. pl. 221. *& ſeq.* Nullum cibum extra refectorium ſumere licebat Monialibus Kech. 225
Reliquiæ Sanctorum, quo cultu venerandæ? 446
Ritus admittendi Imperatoriæ familiæ filias, & alias nobiles. 155. *& ſeq.*
Ritus ſepeliendi Monachas Kecharitomenes defunctas. 256
Romanus hæreticus. 67
Romani Pontificis autoritas. 481
Ruban, deſertum. 24. 60
Ruſſata factio. 472

S

S. Sabas. 52. 67. 77
Sabbatum τυροφάγε, quid? 259
Sabellius hæreticus. 441. Ejus hæreſis. 52

Digitized by Google

Sacerdos aderat inſtitutioni Præfectæ Kecharitomenes. 170. Unus è Sacerdotibus Parœconomus erat. 181. 182. Sacerdotes duo ibidem eſſe debebant, Monachi, ſi fieri poterat, & eunuchi ſemper. 182
Sacrilegium eſt bona Monaſterii alienare. 165
Saturninus hæreticus. 441
Scevophylaciſſæ, ſeu vaſorum cuſtodis officium. 189
Scillæ. 111
Scholarii Monaſterium. 65
Schænus. 315
Scythia. 451
Sebaſtocrator, dignitas. 263
Secretum τῶ θείου, quid? 321
Secretum τῶ εἰδικῶ, vel ἰδικῶ, quid? 321
De ſepultura Monialium. 255
Sergius S. Stephani junioris diſcipulus. 429. 460
Sergius. 442
Sergius S. Auxentii diſcipulus. 417
Sextarius Italicus, quantum capit? 394
Sigillum cereum adhibebant Imperatores Conſtantinopolitani. 374. 379
Silvanus Anachorita. 60
Simon hæreticus. 441
Socarium. 310. Socarii duplex genus. *ibid.*
Spatharius. 415
Spithame, menſura. 308. 309. 313
Stadium. 313. 314
Stephanus Jamniæ Epiſcopus. 31. 40. 42. 54. 67. 71
S. Stephanus junior naſcitur. 406. Baptizatur, & divino unguento ungitur. 408 Monaſticam vitam ampleсtitur. 418. Martyr obit 518
Stephanus S. Stephani junioris diſcipulus. 429
Strator 475
Subſcriptiones Imperatorum & Auguſtarum, rubris characteribus exarabantur. 128
Subſcriptiones Secreticorum, ſive Secreti Officialium 379
Sucæ Laura. 36
Suſacim. 114. 120. 122
Symeon Stylites. 64
Synaxis. 61. 84
Synodius. 9. 40
Synodus C P. œcumenica V. 96
Sex primæ œcumenicæ Synodi. 482
Synodus C P. contra SS. Imagines. 445. 454. 458. 480

T

SS. Tarachi, Probi & Andronici reliquiæ ſub altare Monaſterii S. Euthymii depoſitæ. 93
Tatianus hæreticus. 441
Tauri forum. 304
Terebon. 19. 45. 60. 71. 109
Theoctiſtus Abbas. 14. 17. 74. 105
Theocteriſtus, Preſbyter Monaſterii Pelecitæ. 505
Theodorus Martyr. 481. 518
Feſtum Sancti Theodori Tyronis, hebdomade prima Quadrageſimæ celebrabatur, quare? 228
Theodorus, vir pius. 510

Theodora Ducæna, ſoror Irenes Auguſtæ, vocata in hora mortis Irene. 266. 267
Theodora Comnena Porphyrogenita, uxor Conſtantini Angeli. 263
Thalelæus Abbas. 51. 77
Thalaſſius Monachus. 31
Theodoſius Magnus. 9. 82
Theodoſius hæreticus. 55. 60. 442
Theodoſius Archimandrita. 16
Theodoſius Adramyttenus Imperator. 411
Theodoſius Epheſi Epiſcopus. 477
Theophaniorum, ſive Epiphaniæ feſtum 13. *& alibi paſſim.*
Thomas Lauræ, B. Euthymii Monachus, virtute clarus. 108. Moritur anno 474. paucis menſibus poſt obitum Geraſimi. *ibid.*
Timotheus, Ælurus dictus. 69
Tonſura Monialium. 155
Tributorum reformatio ab Alexio Comneno inducta. 370. *& ſeq.*
Tricacabus Epiſcopus Iconoclaſta. 453. 477
Triſagius, hymnus. 61
τροπάρια ἀναπαύσιμα, id eſt, Troparia pro defunctis. 211. 219
Typicum ſingulis menſibus legendum. 251

V.

Valens Imperator. 7
Valentinus hæreticus. 441
Valerius, frater Eudociæ Auguſtæ. 64
Vectigalia Monaſterio ſolvenda. 301. *& ſeqq.*
Victus in Sabbato Sancto parciſſimus. 232
Victus in magna Quadrageſima. 228
De victu in diebus Litaniarum. 226
Victus prima Quadrageſimæ die parciſſimus. 218
Vigiliarum ritus. 210. 211
Vineæ vectigales Monaſterio Kech. 301
Vini cuſtodia Officiali committenda. 194
Viri Monaſterii ingreſſu interdicuntur. 157. 184
Ulna, menſura. 308. 309. 313

X.

Xylum, menſura. 313

Z.

Zeno Imperator. 86
Zeno hæreticus. 442
Zoſimus. 116
Zoſimus. 44. Hæreticus. 441

PARISIIS, Excudebat GABRIEL MARTINUS, anno M. DC. LXXXVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Digitized by Google